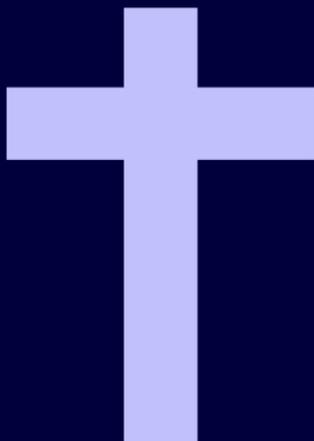

WUN SĚ -NAO
SĚĚDHE

Dan: 'WUN SĚ -NAO 'SĚĚDHE New Testament

'WUN SĚ -NAŃ 'SĚĚDHĚ

Dan: 'WUN SĚ -NAŃ 'SĚĚDHĚ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e

Contents

Matiö	1
Maakö	80
Lukö	131
Zan	212
Këyuö -nu	274
Wlomë	356
1 Kolentö	393
2 Kolentö	427
Galatö	449
Efezö	461
Filipö	473
Koloso	482
1 Tesalonikö	491
2 Tesalonikö	499
1 Timote	503
2 Timote	513
Titö	521
Filemo	526
Eblö	528
Zakö	555
1 Piεε	565
2 Piεε	575
1 Zan	581
2 Zan	589
3 Zan	591
Zudë	593
'Dhebhawunta	596

**'Wuntaosë
'ö -gban Yesu Klito
-bha 'ö
Matiö
-ya [blɛɛ**

*Yesu 'bhema -nu 'to -bhüö
(Lukö 3.23-38)*

1 Yesu Klito 'bhema -nu 'to -bhüö 'ö [nɛɛ: -A 'bhema -nu 'wo bhë -an [va -peedë 'wo tɔɔ Ablaamö waa- Davidö.

2 Ablaamö 'ö bhë -a gbö tɔɔ Izaakö, Izaakö gbö tɔɔ Zakɔbö, Zakɔbö gbö -nu tɔɔ Zuda waa- ö dhegluzë -nu.

3 Zuda gbö -nu tɔɔ Falɛ waa- Zala 'ö -an dhe -yö -kë Tamaa 'ka. Falɛ gbö tɔɔ Esilömë, Esilömë gbö tɔɔ Alamë,

4 Alamë gbö tɔɔ Aminadabö, Aminadabö gbö tɔɔ Naason, Naason gbö tɔɔ Saamɔ,

5 Saamɔ gbö tɔɔ Boozö 'ö- dhe -yö -kë Laabö 'ka. Boozö gbö tɔɔ Obädö 'ö- dhe -yö -kë Lutö 'ka. Obädö gbö tɔɔ Zese,

6 Zese gbö tɔɔ -gludë Davidö.

Davidö gbö tɔɔ Salomɔ 'ö- dhe -yö -kë Üli bɔɔ 'ka 'dhiö -bezë.

7 Salomɔ gbö tɔɔ Loboamü, Loboamü gbö tɔɔ Abia, Abia gbö tɔɔ Aza,

8 Aza gbö tɔɔ Zozafa, Zozafa gbö tɔɔ Zolamë, Zolamë gbö tɔɔ Ozia,

9 Ozia gbö tɔɔ Zoatan, Zoatan gbö tɔɔ Akazö, Akazö gbö tɔɔ Ezekiasö,

10 Ezekiasö gbö tɔɔ Manase, Manase gbö tɔɔ Amɔ, Amɔ gbö tɔɔ Zoziasö,

11 Zoziasö -yö Zekoniasö waa- ö dhegluzë -nu 'kɔɔ -dë 'ka. -Yö -kë 'töng 'wo Izlaelö -mɛ -nu kun -a 'ka 'wo dho -an 'ka Babilönë bhë -a 'ka.

12 [Dhe 'ö Izlaelö -mɛ -nu [wa 'go Babilönë [wa nu, Zekoniasö -yö Salatielö -kɔɔ -a 'ka, Salatielö gbö tɔɔ Zolobabelö.

13 Zolobabelö gbö tɔɔ Abiudö, Abiudö gbö tɔɔ Eliakimë, Eliakimë gbö tɔɔ Azɔɔ.

14 Azɔɔ gbö tɔɔ Sadɔkö, Sadɔkö gbö tɔɔ Akimë, Akimë gbö tɔɔ Eliudö,

15 Eliudö gbö tɔɔ Eleazaa, Eleazaa gbö tɔɔ Matan, Matan gbö tɔɔ Zakɔbö.

16 Zakɔbö gbö tɔɔ Zozefu. Zozefu 'ö bhë yö [nɛ 'ö tɔɔ Mali [gɔn. Mali 'ö 'dhö bhë [nɛ 'ö Yesu 'ö 'wo- -dhe -Zlan -bha -Yamɛ bhë 'ö- kɔɔ.

17 Mɛ -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'bhema 'ple -dho 'kuë- -sü 'ö sü Ablaamö -bha 'ö dho 'ö yöë Davidö -bha -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië; 'ö sü Davidö -bha 'pö, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'wo Izlaelö -mɛ -nu kun -a 'ka, 'wo dho -an 'ka Babilönë -a -bha, -an -dho 'kuë- -sü -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië. 'Ö sü 'töng 'ö 'dhö -a -bha 'zü 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -Yamɛ bhɔ -yi -bha, -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië 'zü.

*Yesu bhɔ -sü
(Lukö 2.1-7)*

18 Yesu Klito bhö -ko □ga 'ö □nεε: Mali 'ö -kē -a dhe 'ka bhē -a -bha -zo -tēn -a -dhē -mε -yö -kē Zozefu 'ka. -Wo -to 'töng bhē -a 'ka kö -an -bha 'kö yaa kē do □kun, 'ö Mali -yö 'gu -sü -Zuu 'slööslö -bha □faan' □kwaa' kö waa wo 'ko 'sü □kun.

19 -A -bha -zo -tēn -a -dhē -mε Zozefu 'ö -kē gōōn-kpengdhö 'ka bhē yaa 'we -a -bha kö -yaan -a -wun yö plaan, 'kεε -ya -ya ö -zo 'piö □zian' kö wo -bha -zo -tēn 'ko -dhē -sü -yö 'kan -bindhe 'gü.

20 □Dhe 'ö -kē □nεε -yö -kē ö -zo -ta -a 'gü □dhia bhē, 'ö kwa Dēme -Zlan -bha bōme do -yö -wo -a -ta yiö □zian', 'yö -pö -a -dhē: «Zozefu, bhi 'ü Davidö □suu'- 'gü 'nē 'ka, kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kē, Mali -sü ü bōō 'ka □dhia, bhii 'gu 'ö- -gō bhē, -yö -ya -a -bha -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

21 -Yö -dho 'nē gōōn- do kpo, -bhöe 'tö 'kpo Yesu 'ka, bhii -yö -dho ö bha 'segögüme -nu dha -an -bha □sōōn yaa -nu -gō.»

22 Pē -nu 'wo 'dhö bhē, -wo -kē 'dhö kö pē 'ö kwa Dēme -Zlan -ya pö 'ö bō -a 'ka ö -wodhiölome -nu -ta bhē -yaan kē. Bhii -yö □bεεn' -sü 'ka □nεε:

23 *Nēdhezē do 'ö yaa gōōn-wun □tei' do □kun, -yö -dho 'gu sü, 'ö 'nē gōōn- do kpo, -wo -dho -a -dhe Emanuelö.* ('Tö bhē -a -gen tōō «-Zlan -yö kwa 'piö»).

24 □Dhe 'ö Zozefu -yö -büö, -ya -kē □nεε -kö 'ö kwa Dēme -Zlan -bha bōme -ya pö -a 'ka

-a -dhē bhē -a 'dhö; 'yö Mali sü ö bha dhebo 'ka.

25 'Kεε waa wo wo 'ko 'piö 'yö dhoē 'ö yöē yi 'ö Mali -yö 'nē gōōn- bhē -a kpoa -a -bha. 'Yö Zozefu -ya 'tö kpo Yesu 'ka.

2

'Wunbhokoudōme -nu 'wo go lan- □luu' □zian', -wo -nu 'yan -do Yesu -bha □dhia

1 Yesu -yö -bhö Zude -pö do 'wo- -dhe Betelēmē -a 'gü, 'töng 'ö Elödö -yö -kē -a 'ka -gludē 'ka bhē -a 'ka.

□Dhe □ya kē 'dhö, 'wunbhokoudōme -nu 'ö -an 'yan -yö -kē 'susongga -nu 'piö bhē, -wo -go 'segö 'ö lan- □luu'- □zian' -a 'ka, 'wo nu Zeluzalemē.

2 'Wo mε -nu □dheε' kpo -a pö -sü 'ka □nεε: «'Nē 'ö dho kē Zuifö -nu -bha -gludē 'ka 'yö bhö bhē, -yö mē □ε? 'Susongga 'ö- -zōn □nε □ya bhö bhē -yö -wo yi -ta 'ma, 'yi- yö yi -se 'gü. -A -wun 'gü 'yi nu kö 'yiēn- -a gba bhē.»

3 □Dhe 'wun bhē 'ö -gludē Elödö -ya ma, -a 'wun -ya -kun, 'ö 'suö -yö -da -a 'gü. -Kō do bhē 'ö □kaa' Zeluzalemē -mε -nu 'töüdhö -gō 'pö.

4 'Ö slabhome -nu -gōme -nu, Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu 'wo- -gō 'se 'ö bhē -a 'gü, 'yö -an 'plε □dhōō -kē wo 'ko □bhaa, 'yö -an □dheε' kpo -Zlan -bha -Yame bhö -dhe -wun 'ka.

5 'Ö 'wo- pö -a -dhē: «-Yö -dho bhö Betelēmē, Zude -se

'gü. Bhii pë 'ö -Zlan -wodhiölome -ya -ya -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö □nεε:

⁶ *Ka gia- 'pö, 'ka Betelemë -me -nu 'ka, 'ö 'ka Zude -se 'gü, ka -bha pödhe bhë 'yaa pödhe 'tee 'ka Zude -pö □vava -nu ziën. Bhii -gludë do -yö -dho go ka ziën kö -yaan yö ma 'segögümë -nu 'ka Izlaelö -me -nu 'ka ka -dhë 'dhiö □nε -kō 'ö -tuë -maakëmë 'dhö yö -na -a 'ka ö bha -tuë -nu -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö. »*

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Elödö -yö 'wunbhokoudöme -nu -dhe -dhe □taa, 'yö -an □dhεε' kpo kpinngdhö 'töng 'ö 'susongga -yö □woë' -an -ta bhë -a -wun 'ka kö -wa □blεε' -ö -dhë.

⁸ 'Go mü 'yö -an bō Be- telemë □woë' □nεε: «-Ka 'dho 'ka 'në 'ö bhë 'ka- □mεε' -së 'ka! □Ya kë □nε 'ka- yö, -ka nu 'ka- □blεε' -n -dhë kö ma -de 'pö 'aan- 'dho -a gba □dhia.»

⁹⁻¹⁰ □Dhe -gludë -wo 'ö bhë □waa- ma, 'wo dho. -An -bha 'dho -sü 'ka, 'susongga do 'wo- yö wo -gō 'se 'gü bhë, -wa yö 'zü. 'Susongga bhë -yö 'ta -sü -an 'dhiö 'ö 'wo dhoë 'dhö. □Dhe 'wo -lo 'kō 'ö Yesu 'blë -kë -a 'gü bhë -a 'trüün 'ka, 'ö 'susongga bhë 'ö □gbaannu. 'Ö -an □zuö' 'glu -yö -dhi 'sönggö -sönggö.

¹¹ 'Wo dho 'wo -da 'kō 'ö bhë -a 'gü, 'wo 'në 'blë bhë waa- ö dhe Mali 'wo -an yö, 'wo -lo wo kpon 'gü, 'ö 'në 'blë bhë 'wo- gba. 'Go mü 'wo wo -bha □kwεε- -nu 'dhi -po, 'wo yö gbaō -nu kë -a -dhë -sü 'gü: 'Sënnng -nu, pë 'bhaa

'ö waa- 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'wo- -dhe ansaan waa- pë 'yi 'tëë -sëëzë 'wo- -dhe 'miilö bhë, 'wo -an nu -a -dhë.

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -yö 'wunbhokoudöme -nu □kpaō yiö □zian' □nε kö □kun 'wo -yε wo 'zü 'wo dho Elödö 'piö, 'kεε 'wo bō zian gbε 'ka 'wo dho wo □plöö.

Zozefu 'dhö, Mali waa- Yesu -an -bha □duë -sü 'wo dhoë Ezitö -se 'gü

¹³ □Dhe 'ö 'wunbhok- oudöme -nu □wa 'dho, 'ö -Zlan -bha bōme do -yö -wo Zozefu -ta yiö □zian', 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö □luu'-, 'ü 'në bhë waa- ö dhe 'ü -an 'sü, 'ka □duë 'ka 'dho Ezitö -se 'gü! -Ka 'to 'ma -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho -a pöë ü -dhë 'ü 'yε ü 'zü 'ü nu -a 'ka -a -bha! Bhii Elödö -dho 'në 'ö □nε -a □mεε' kö -yaan -a zë.»

¹⁴ 'Ö Zozefu -yö □luu, 'yö 'në waa- ö dhe 'wo bhë -an sü gbeng, 'wo dho Ezitö -se 'gü.

¹⁵ 'Wo to Ezitö 'ö dho 'ö yöë Elödö -bha ga -yi -bha. Pë -nu 'wo □nε -wo -kë kö pë 'ö kwa Dëme -Zlan -ya □blεε 'ö bōa ö -wodhiölome -nu -ta bhë -an 'dhiö -yaan -mō 'kuë □nεε: *A n Gbö -dhe, 'yö go Ezitö -se 'gü.*

Elödö -bha 'në -nu zë -sü 'ö Zude -se 'gü

¹⁶ □Dhe 'ö Elödö □yaa- dōa □nε 'wunbhokoudöme -nu waa nu gbō, 'ö -naadhe □va -yö -da -a 'gü. 'Yö- pö ö bha 'dhasi -nu -dhë kö -wo 'në gōōn- □suu'- 'saadhö 'ö sü 'në 'blë -nu -bha 'ö yöë

-an -me 'ö -an -kwe dho yö -kwe [ple -bha, 'wo Betelemë -dhe waa- -a -zütodhe -nu -bha, -wo -an 'ple zë. 'Ö tɔɔ kö [ya 'töng 'ö 'wunbhokoudome -nu -wo 'susongga -wo -an -ta -yi [bleε -a 'ka -a -dhë bhë [yaa- -ya 'ko 'dhiö kë 'saadhö.

17 -Kɔ bhë -a 'ka, pë 'ö -Zlan -wodhiölome Zelemi -ya pö bhë, 'ö- 'dhiö -yö -mɔ 'kuë.

18 -Ya -pö: -Wo 'gbla -wo -nu ma -na Lama -pö 'gü, 'gbo -zuö -nu waa- -de [maamadhe [va -nu -an 'ka. Laselö [ne 'ö 'gbo bɔ -na ö -bha 'në -nu -wun 'gü bhë; 'yaa- 'piö kö -wa -dhiaga bho, bhii 'ö tɔɔ -an 'gü [ya [siö'.

Zozefu -nu -bha -ye 'zü -sü 'wo go Ezitö -se 'gü

19 [Dhe 'ö Elödö 'gü [ya [siö', 'ö -Zlan -bha bome do -yö -wo Zozefu -ta yiö [zian' Ezitö -se 'gü,

20 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö [luu', 'ü 'në waa- ö dhe -an 'sü, 'ka 'ye ka 'zü 'ka 'dho Izlaelö -se 'gü, bhii me -nu 'wo- 'piö -be kö 'në bhë -waan -a zë bhë 'waa -dhö gbo.»

21 'Ö Zozefu -yö [luu, 'ö 'në waa- ö dhe bhë 'yö -an sü, 'wo -ye wo 'zü 'wo nu Izlaelö -se 'gü.

22 'Kεε [dhe 'ö Zozefu [yaa- ma [ne, Akelaisö, 'ö -kë -gludë Elödö gbö 'ka bhë, [ya kë -gludë 'ka ö dë pin [taa Zude -se 'gü, 'ö 'suö -ya -kë -to Zude -se 'gü [dhia. [Dhe 'ö -Zlan [yaa- [kpaɔ, 'yö dho Galile -se 'gü [zian',

23 'yö -ya -a 'kwipö do 'wo- -dhe Nazaletë -a 'gü. -Yö -kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa pö, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë [nεε: -Wo -dho -a -dhe Nazaletë mi.

3

Zan Batisö -bha -Zlan -wo pö -sü

(Maakö 1.1-8; Lukö 3.1-18; Zan 1.19-28)

1 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, me do 'wo- -dhe Zan Batisö -yö -nu 'yënnng [taa Zude -se 'gü, 'ö yö 'wuntaosë [bleε' -sü 'gü,

2 'ö- pö: «-Ka ka [kwaa' ka -bha [sɔɔn yaa -nu -zü, 'ka ka [zuö' [dhië' -Zlan 'piö, bhii -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü bhë, [ya yö [klöö'!»

3 Zan -yö -kë me 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -yö 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö- [bleε -a pö -sü 'ka [nεε: Gɔɔn- do -yö -dhoo bho -sü 'gü 'yënnng [taa [nεε: -Ka kwa Dëme -bha zian -gblooga -nu -pë kë, -wo dɔ kpengdhö -a 'ka!

4 Zan -da -bha -sɔ -yö -kë -yɔɔnmia kaa- 'wo- bɔ -a 'ka, 'ö -du kwi dɔ ö bha sɔ -ta, 'ö- -bhöpë -nu -wo -kë -kpaɔ waa- 'zɔ 'yɔn -nu -an 'ka.

5 Me -nu 'saadhö 'wo -kë Zeluzalemë, 'wo -kë Zude -se 'gü waa- me -nu 'wo bɔ 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a 'piö [zian', -an 'ple -wo -nu -a 'piö mü,

6 'ö 'wo wo -bha [sɔɔn yaa -wun -nu [bleε me -nu wö 'dhiö mü. 'Ö Zan -yö -an -bɔ yiö Zuuden [bhaa.

7 □Dhe 'ö Zan □yaa- yö □ne Falizi -me -nu waa- Saduse -me -nu -wo nu -na □va ö 'piö, kö -yaan -an -bha -go □soon yaa 'gü -böyiödhe kë, 'ö- pö -an -dhë: «Me □suu'-yaa zë -nu 'ka □ne □mεε 'në -nu 'dhö □ne, dö 'yö- pö ka -dhë ka -dho dha -Zlan -bha -naazuödhe 'gbee- 'yö 'dhoë -nu bhë -a -gɔ -ε?

8 -Ka pë -nu kë kö -ya -zɔn □ne 'ka ka □zuö' □dhië'!

9 'Tin kö □kun 'ka ka -zo ta -a pö -sü 'ka ka -de 'gü □nεε: «Ablaamö □suu'- -mü yi 'ka», bhii a- -blεε ka -dhë: -Zlan -yö -mɔa kö -guö -nu 'wo □ne -yö -an kë Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka!

10 □Dua □ya -pë kë 'saadhö kö -yaan 'lü -nu bho 'seidhö. 'Lü 'saadhö 'ö yaa 'dho bha ö bhë -së 'ka, -wo -dho -a □kaan'- 'wo- güö.»

11 'Ö Zan -ya pö 'zü: «Ma -zë a ka -bo yiö 'yi 'ka kö -yaan -a -zɔn □ne 'ka ka □zuö' □dhië'-, 'kεε mε do -yö nu -na n □zlöö, yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu 'slööslö waa- 'siö 'ö mε -kë 'slööslö -an 'ka. -A 'pii □yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka n -ta. Yaa n -ma 'kun kö 'a 'dho -a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa bho -a -gen -bha.

12 'Dhaa- do -ya kwεε, pë -piö -pë 'ka kö -yaan ö bha -mlü -piö, kö -a -gbo -yaan 'go -a ga -nu ziën. -Yö -dho ö bha -mlüga -nu -lo ö -gɔ 'slëédhö, 'ö -mlü -gbo -nu -güö 'siö 'ö 'yaa □dhuu'- 'gbεεdhö -a 'gü.»

Yesu -bo yiö -sü
(Maakö 1.9-11; Lukö 3.21-22)

13 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -go Galile -se 'gü, 'yö nu 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a □bhaa, Zan 'piö kö -yaan ö bo yiö.

14 'Kεε Zan yaa 'we -a -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Bhi 'pö, 'a dho bo yiö -sü yö ü kwεε □zian' bhë, 'yö 'ü nu ma -zë n 'piö kö 'a ü bo yiö □a?»

15 'Yö Yesu -ya -pö -a -dhë: «Bhö 'we -a -bha kö -yö -kë □ne -ko bhë -a 'dhö □kun. Bhii -ko bhë □ne 'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'kwa dho -a kaa.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zan -yö -we -a -bha, 'ö Yesu -bo yiö.

16 □Dhe 'ö □ya yën Yesu -bo yiö -sü -bha 'ö □luu' -na yiö, 'ö dhang- 'dhi -yö -po 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- yö kö -yö □yɔɔ' -na -a -ta; 'kεε -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö -ya -a -ta 'dhö.

17 'Ö -wo -wo do -yö go dhang- 'gü 'wo- ma □nεε: «Mε 'ö □ne 'ö tɔɔ ma 'në 'ö -dho -yö n -kë, yö □ne 'ö n -ma □zuögludhi -wun 'plε 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü.»

4

'Güandhe -bha -nu Yesu -ta -sü

(Maakö 1.12-13; Lukö 4.1-13)

1 □Dhe □ya kë 'dhö, -Zuu 'slööslö -yö yö Yesu -dhë 'dhiö, 'yö dho -a 'ka 'yënnng □taa, 'ö dü -ya -püö -sü 'gü dan.

2 □Dhe 'ö □ya ö -ben 'to, -dhekpaa yi 'gɔɔ- -yiisië waa- gbeng 'gɔɔ- -yiisië 'ka, 'ö din -ya kun.

3 'Ö dü -yö □yaçon Yesu -bha, 'yö- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □ne -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö -a pö -guö -nu 'wo □ne -an -dhë -wo 'gla □bluu'- 'gü kö 'ü -an -bhö!»

4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö □nεε: «Pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü -ya -pö: *Mεbheedhe 'ka 'dho -tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta. 'Kεε -yö -dho -mō -a -bha 'pö kö -yö -tosiadhe kë -wo 'saadhö 'ö 'go -na -Zlan 'dhiö bhë -a -ta.* »

5 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö dü -ya sü 'ö dho -a 'ka Zeluzalemë 'wo- -dhε pödhe 'slööslö bhë -a -bha, 'yö- -ya -Zlan -gba -a 'gü 'kō tuö.

6 'Ö- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □ne -Zlan Gbö -mü ü 'ka, ü □kwaa'- ü -de -zü 'ü ü -de -züö sia- -de! Bhii pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö: -Zlan -dho ö -bha bōme -nu bō, kö -wo wo -kō kō ü -gō, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö pë pin dho to ü -gen -bha. »

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö 'pö: *Kō □kun 'ü ü Dëme ü -bha -Zlan 'gü dan!* »

8 'Ö dü -ya sü 'zü 'ö dho -a 'ka -tōn do □gbiin tuö. 'Ö -gludëdhε -pö -nu 'wo 'kpongtaa zō waa- -an -bha 'tōbhōdhe -an -zōn Yesu -dhë,

9 'ö- pö -a -dhë: «□Ya kë □ne 'bha 'gblü n 'dhiö n gba -sü 'ka, pë -nu 'wo bhë 'töüdhö a -dho -an 'plε nu ü -dhë.»

10 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dü,

-bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sōō, bhii pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö: *-Bhö ü Dëme, ü -bha -Zlan dosen 'kpaan gba, 'ü yuö kë yö dosen -a -dhë!* »

11 □Dhε □ya kë 'dhö zlöō, 'ö dü -yö -kan -a -bha. 'Ö -Zlan -bha bōme -nu -wo nu -a 'piö, 'wo- gbaa pë 'ö- -wun -ya -kë -a 'ka.

Yesu -yö ö bha yuö zü -dō Galile -se 'gü

(Maakö 1.14-15; Lukö 4.14-15)

12 □Dhε 'ö Yesu □yaa- ma □ne □wa Zan -da -kanso 'gü, 'ö dho Galile -se 'gü.

13 Yaa 'to Nazaletë gbō, 'kεε -yö -dho 'ö -ya Kapεenaomë, pödhe 'ö -ya -sü 'ka 'yipüë 'ö Galile 'sōō, Zabilōn waa- Nεfutali -an -se 'gü.

14 -Yö -kë 'dhö, kö -wo 'ö go -Zlan -wodhiölomε Ezai dhiö bhë kö -yaan -mō 'kuë □nεε:

15 *Zabülōnë -segümε waa- Nεfutali -segümε 'wo 'yoo 'piö 'se 'ö Zuuden □zlöō □zian' -a 'gü, mε -nu 'kaa Zuifö 'ka Galile -se 'gü, a- -pö ka -dhë:*

16 *Mε -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na -dhetiidhe 'gü bhë, -wo -dho -dhepuudhe □va yö; 'ö mε -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na, -dhε 'ö ga □ya -dhε trö -a -dhε -bha bhë, -dhepuudhe -dho bhü mü.*

17 □Dhε □ya 'sü yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wuntaōsë □blεε'- -sü -bha 'ö- pö: «-Ka ka bo ka wō -kō yaa 'ka, 'ka ka □züö' □dhië' -Zlan 'piö, bhii -Zlan -bha -gludëdhε 'ö dhang- 'gü bhë □ya yö □klöö'!»

Yesu -yö 'yiblükëmε -yiisië
 □dhoo -kë
 (Maakö 1.16-20; Lukö 5.1-11)

¹⁸ Yesu -yö -kë 'ta 'sü □dhia Galile 'yipuë 'kpong 'dhiö, 'yö -kpen dheglu 'nëgöonzë □ple 'wo -kë 'yiblükëmε -nu 'ka -an -bha. Mε □ple 'wo bhë 'wo tōo Simo ('wo- -dhe Pιεε) waa- ö dheglu Andre; -wo -kë 'yi -blü kë □dhia wo -bha 'kplö -zuö 'yipuë □bhaa -sü 'ka.

¹⁹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ziö n 'piö; a -dho ka kë 'kplö -zuö mε -nu -gö -mε 'ka!»

²⁰ -Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'kplö -nu to mü, 'wo -ziö -a 'piö.

²¹ □Dhe 'ö □ya □yöon 'dhiö 'dæde, 'yö -kpen dheglu 'nëgöonzë □ple 'bhaa 'ö 'wo -an -dhe Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka -an -bha. Waa- wo dë Zebede -nu -wo -kë wo -bha 'yitagö 'gü, wo -bha 'kplö -nu -yuö kë □dhia. 'Ö Yesu -yö -an □dhoo -kë.

²² -Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'yitagö waa- wo dë -an to mü, 'wo -ziö Yesu 'piö.

²³ Yesu -yö -bo Galile -se 'saadhö -a 'gü, -Zlan -wo -pö mε -nu -dhë -sü 'ka Zuifö -nu -bha -bhökuëkö -nu 'gü. 'Ö 'wuntaö së 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha 'yö- □blæε. Kö mε -nu 'ö 'yua □suu'- 'oo □suu'- -yö -an -kë, waa- □niöömε -nu -an -dhe bo -na.

²⁴ -A 'to -yö -pen Sili -se 'saadhö -ta. 'Ö mε -nu -wo

nu mε -nu 'ö -an 'yënnng 'dho bhö -na 'yua □suu'- 'oo □suu'- □kwaa' -an 'ka; 'wo tōo mε -nu 'ö 'puε- -yö -an kë -nu, 'tinngmε -nu, waa- mε -nu 'ö -zuu yaa 'dho -an 'piö -nu, -wo -kë -an ziën mü. 'Ö Yesu -yö -an -dhe bo.

²⁵ Mε -gbaa □va 'wo go Galile oo, pö- 'göo- do -sε oo, Zeluzalemë pö- oo, Zude waa- mε -nu 'wo 'sε 'pian 'ö Zuuden □zlöö □zian', -wo -kë -ziö -a 'piö □dhia.

5

Yesu -bha mε □daan' 'ö-wo -tön tuö

¹ □Dhe mε -gbaa -nu 'wo □nε 'ö Yesu □ya -an yö, 'yö -an to -tön □genngdhö, 'ö -da -tön bhë -a tuö, 'ö □yaannu. 'Yö- -bha □guë' -nu -wo dho -a 'piö mü.

² 'Ö Yesu -yö yö -Zlan -wo -blæε -an -dhë -sü -bha -a pö -sü 'ka □nεε:

³ «Mε -nu 'wo wo -de -wun -da sia- -Zlan 'dhiö, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tōo -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu 'gü, -yö -an -bha 'ka.

⁴ Mε -nu 'ö 'wo 'gbo bo -na, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tōo -Zlan -dho -an 'yënnng □dhuë'-.

⁵ Mε -nu 'wo 'lëälë, -an -bha □yö -së, bhii -Zlan -dho 'kpongtaadhe nu -an -dhë □nε -kö 'ö- 'to go -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.

⁶ Mε -nu 'ö -kë kpengdhö -sü -dho 'dhö -an kë -na bhë, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tōo -wo -dho -a yö □va.

⁷ Mε -nu 'wo mε -nu 'yena yö -na, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö -dho -an 'yena yö 'pö.

⁸ Mε -nu 'ö -an □zuöpiödhe 'dhö 'puu, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -wo -dho -Zlan yö.

⁹ Mε -nu 'wo -nëng 'kuë- kē -na mε -nu 'ka, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -dho -an -dhe ö bha 'në -nu.

¹⁰ Mε -nu 'wo -an 'klo bhɔ -na -Zlan □dhɔɔbhaa kē -sü -wun 'gü, -an -bha □yö -së, 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhe -yö -an -bha 'ka.

¹¹ □Ya kē □ne mε -nu □wa 'si -nu bho ka -gɔ, □wa ka 'klo -nu bhɔ 'iin □sua -nu kē ka -gɔ 'wun yaa -blɛɛ ka -gɔ -sü 'ka, ka -bha -kē n bha □guë' -nu 'ka -sü -wun 'gü, ka -bha □yö -së,

¹² ka □zuö 'glu -yö dhi □va, bhii ka 'kian □va -yö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü. -Kɔ bhë □ne 'ö -Zlan -wodhiölome -nu 'wo -kē ka 'dhiö, 'wo -an 'klo bhɔa 'pö.»

'Wun 'ö -gban kweezö waa- -dhepuudhe -an -bha

(Maakö 9.50; Lukö 14.34-35)

¹³ 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «'Kpongtaame -nu ziën, ka -kē □ne kweezö 'ö □ya kē pē -bha 'ö pē 'yaa bu bhë -a 'dhö. 'Kεε □ya kē □ne kweezö din 'yaa- -bha gbɔ, -wo -dho -a -kɔklē kö -a din -yaan kē -a -bha 'zü -dëüwo □e? Kö -a □kaa' -pē gbɛ 'yaa -dhö gbɔ, -a □zong' 'wo dho -a wo plaan zlöö, 'ö mε -nu -wo □taa -a -ta.

¹⁴ Ka 'ka tɔɔ 'kpongtaame -nu -bha -dhepuudhe. Kwa-

□tei' dɔ □ne pödhe 'ö dɔ -sü 'ka -tɔn tuö 'yaa -bin.

¹⁵ 'Waa □labang dɔ kö -waan dɔ 'gbonggbo □löö. -Abi', -wa -dɔ □labang -dɔ -a -ta dhuö -pē -ta, 'ö -dhe -po mε -nu 'wo kɔɔ 'saadhö -an -ta.

¹⁶ -Kɔ bhë □ne 'ö ka -bha -dhepuudhe dho bhü -a 'ka mε -nu 'dhiö. -Yö kē 'dhö, kö ka -bha 'wun -së kē -sü 'ö bhë -waan -a yö, kö ka Dë -Zlan 'ö dhang- -nu 'gü bhë -waan -a 'tɔ kē □va.»

Mε □daan' -wo 'ö -gban Moizö -bha tong -bha

¹⁷ 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «Kö □kun 'ö -kē ka -zo 'piö □ne, a -nu kö tong -nu 'ö Moizö -ya dɔ bhë 'aan- -a 'gü □siö', 'iin mε □daan' -wo 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa nu kwa -dhë bhë kö 'aan- -an 'gü □siö', 'kεε a -nu kö 'aan- -an 'dhiö -mɔ 'kuë.

¹⁸ Bhii a- -blɛɛ ka -dhë gia-gia 'ka, -a kē □yië' kö dhang-waa- 'sɛ -waan ziö, tong -nu 'saadhö 'wo □ne -a do □bɛɛn' -pin 'iin -a pē 'tee do -yö 'ka 'dho go ö pin □taa, 'ö dhö to 'dhö 'ö yöë pē -nu 'plɛ 'dhiötöyi -bha.

¹⁹ -A -wun 'gü, tong -nu 'wo □ne, 'kö -kē -a 'teezë 'ka, mε 'ö yaa- □bhlë -ya 'iin 'ö- pö mε -nu -dhë -wa kē □ne -kɔ bhë -a 'dhö, -yö -dho kē mε 'teezë 'ka, -Zlan -bha -gludëdhe 'gü dhang- -nu 'gü. 'Kεε mε 'ö 'dhoë- tong -nu 'wo □ne -an □bhlë -ya, kö -yaan mε -nu -daan -a 'ka, kö -waan -a kē □ne -kɔ bhë -a 'dhö, -yö -dho kē mε □va

'ka -Zlan -bha -gludëdhe 'gü dhang- -nu 'gü.

²⁰ A- -pö ka -dhë □nεε: -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü bhë, ka -dho -da -a 'gü, 'kεε kö ka -bha -kë kpengdhö -sü bhë □ya ziö Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu waa- Falizi -me -nu -bha -ta.»

Με □daan' -wo 'ö -gban -naazuëdhe kë -sü -bha

²¹ 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö -Zlan -ya pö ka 'bhema -nu -dhë 'ö tō□nεε: Kö □kun 'ü me zë; me 'oo me 'ö 'dhoë- me zë, -wo -dho -a 'ka zakanme 'dhiö 'ö ka gia- 'ka- ma.

²² 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë □nεε: Με 'oo me 'ö 'dhoë- -da -naazuëdhe 'gü ö dheglu -me buëndhö, -wo -dho dho -a 'ka 'ö za -yö do -a -bha. Με 'ö □yaa- pö ö dheglu -me -dhë: <Laka!> (□Waa- pö 'dhö kö -wa -pö: Wü -mü ü 'ka), -wo -dho -a 'ka zakanme □va 'dhiö, 'iin me 'ö 'dhoë- pö ö dheglu -dhë: <Some -mü ü 'ka>, kö pë 'ö- -ma kun 'ö tō□ -a 'klo -yaan bho □glöötiaandhö 'siö 'gü.

²³ 'Ö □ya kë □ne 'bha nu gbaapë -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö, -a -bha slabhodhe -bha, 'ö ü -zo □ya -büö □ne 'wun 'bhaa -yö ü dheglume -zuëë ü buëndhö,

²⁴ -bhö ü -bha gbaapë -nu bhë, -an 'to slabhodhe 'dhiö mü 'ü 'dho □kun 'ü □zuögludhi -da kaa- ü dheglu -me bhë ka ziën, kö 'üën- nu ü bha gbaapë -nu bhë -a 'ka -Zlan wö 'dhiö.

²⁵ 'Ö □ya kë □ne me □ya 'wun -ya ü -bha, 'ö 'ka

'dho -na zadōdhe -bha 'wun bhë -a □bleε' □dhia, -bhö -a këdhe □mεε'- kö ka -wo -yö -m□ 'kuë 'dhiö zian -gbloo 'piö, kö □kun 'ö dho ü do zakanme -nu kwεε, kö zakanme -nu -de 'pö -waan ü -do 'dhasi -nu kwεε, kö -waan ü -zuö -kanso 'gü.

²⁶ A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka: Ü 'ka 'dho go mü 'gbëεdhö, -a 'ke ü 'ka me 'ö 'dhö bhë -a -bha pë 'ö ü -bha bhë -a -yöë piën- nu -a -dhë.»

Με □daan' -wo 'ö -gban dhe 'ö gwaan 'iin gō□n- 'ö dhe 'dhoë- -g□ -an -bha □sō□n kë -sü -bha

²⁷ 'Ö Yesu -ya pö: «'Ka- ma 'saadhö □ne -Zlan -wo -ya pö: Kö □kun 'ö 'ka -da dhe 'piö 'iin 'ka -da ka 'bha dhe -bha gō□n- 'piö,

²⁸ 'kεε ma -zë a- -pö ka -dhë □nεε: Με 'oo me 'ö 'dhoë- dhebo -ga ö buën- -a -dho -yaan -a kë kö □ya -da -a 'piö ö □zuö' 'gü 'saadhö.

²⁹ 'Ö □ya kë □ne ü □kwεε- 'gü 'yanga 'ö- -kë ü -püö □sō□n yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü 'ü- □zong' ü 'ka □gbiin! □Yö -së kö ü bun -dhe 'bhaa -yö 'go ü -bha 'yö □zië' ü bun -bha -to 'dhö -sü 'wo ü □zong' □glöötiaandhö 'siö 'gü -a -ta.

³⁰ 'Ö □ya kë □ne ü □kwεε- 'gü -ko □ne 'ö ü -püö □sō□n yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan 'ü- □zong' ü 'ka □gbiin! Bhi □yö -së ü -bha 'ka kö ü -gbiö do 'iin ü -gen do -yö 'kan ü -bha, 'ö □zië' ü bun -to 'dhö -sü 'ü dhoë □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -ta.»

Me □daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'blü -sü -bha
(Matiö 19.9; Maakö 10.11-12; Lukö 16.18)

³¹ 'Ö Yesu -ya pö 'zü -a pö -sü 'ka □nεε: «Me 'ö 'dhoë- ö bha dhe bho 'blü, -yö -dho -a -bho 'blü 'sëedhe kpa -a -bha.

³² 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë □nεε: Me 'oo me 'ö 'dhoë- ö bha dhe bho kē, 'ö yaa 'to ö -wo -ta, □ya 'dho gōon-gbε 'piö kö -a gōon- zii bhë yö □ne 'ö- -kē 'ö dhe bho bhë 'ö -kē □sōonkēdhe 'ka. 'Go mü 'pö, me 'ö 'dhoë- ö -kō kpō dhe 'ö 'dhö bhë -a -gō kö -yaan -a 'sü 'pö, kö -dadhepiömε -mü -a 'ka.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -wo -bhö -sü -bha

³³ 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma, 'ö- □blεε kwa 'bhema -nu -dhë 'ö tōō: Kö □kun 'ü ü -wo -bhö □sua 'ka, 'go mü 'zü: Kö □kun 'ü -wo -bhö □sua 'ka; 'kεε pē 'ü dho -a kē 'ö tōō 'wun 'ü ü -wo -bhö -a -wun 'ka kwa Dēmε wö 'dhiö bhë, -bhö -a kē!

³⁴ 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ka ka -wo -bhö 'gbεedhō! Kö □kun 'ka ka -wo -bhö dhang- 'gü -dhe 'to 'ka! Bhii 'ö tōō -Zlan -bha 'gō -gblōō -mü -a 'ka.

³⁵ 'In 'ka -wo -bhö sia- -dhe 'to 'ka bhii 'ö tōō yö □ne 'ö -Zlan -gεn -lo -a -ta -pē 'ka. 'In kö 'ka -wo -bhö Zeluzalemē -dhe 'to 'ka, bhii 'ö tōō -yö -gludē □va -bha pödhe 'ka.

³⁶ Kö □kun 'ka ka -wo -bhö ka -gō 'to 'ka, bhii 'ö tōō ü -kō 'ka 'dho -mō -a -bha kö 'ü ü

-bha wun ga do kē ü -de -dhë 'puu 'iin tii.

³⁷ 'Kεε a- -blεε ka -dhë: Ka -bha □ii- -yö kē □ii- 'ka, 'iin ka -bha -abi- -yö kē -abi- 'ka. □Ya 'go mü, pē -nu 'ö me -nu 'dho -a pö -na -a 'piö zlöō bhë -yö -go dü 'piö.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -de -gbō bho -sü -bha
(Lukö 6.29-30)

³⁸ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tōō □nεε: Me 'ö □ya ö 'bhame 'yan wü, -wa -bha 'wü 'pö 'iin me 'ö □ya ö 'bhame 'son ga 'ye, -wa -bha 'ye 'pö.

³⁹ 'Kεε ma -zë a- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ka ka -de -gbō bho me 'ö 'wun yaa -kē ka 'ka bhë -a -ta! 'Ö □ya kē □ne me □ya ü □kwεε- 'gü 'to -ma, -bhö ü □kwaa- 'gü -bha -zōn -a -dhë -ya -a -ma 'pö!

⁴⁰ 'Ö □ya kē □ne me □ya kē -dhö □ya 'dho ü 'ka zakanme 'dhiö kö -yaan ü bha sō 'nē 'kun ü -gō, -bhö sō 'nē 'ö 'dhö waa- ü bha gblang -a 'plε 'to -a -gō!

⁴¹ 'Ö □ya kē □ne me 'ö -wogbiindhe 'dhö -a -gō, -a me do □yaa- pö ü -dhë 'ü □kwεε- 'gbiin- bun 'ü 'ta 'sü -a 'ka 'kilong do 'piö, -bhö -a bun 'ü 'dho -a 'ka 'kilong □ple -naa -bha!

⁴² Me □ya pē -dhe ü -gō, -bhö -a nu -a -dhë! 'Go mü, me □ya pē 'sēngg -dhe ü -gō, kö □kun 'ü -kō -a -dhë -a -ta!»

Me □daan' -wo 'ö -gban -a -dhō -kē ö yaagümε 'ka -sü -bha

(Lukö 6.27-28, 32-36)

43 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tɔɔ ɲne: Ü -dho -a -dho kë ü -ya 'yɔɔ 'ka, 'ü ü yaagüme -san zë,

44 'kɛɛ ma -zë, a- pö ka -dhë: -Kaa -dho kë ka yaagüme 'ka, ['ka 'dhuë- 'kpɔ mɛ -nu 'wo 'kpöü -ya ka -bha -an -bha! -Ka pë -së kë mɛ -nu 'wo ka -san zë -na -an -dhë!]' 'Go mü 'ka ɲbhe'a' mɛ -nu ['wo 'wun yaa kë -na 'ö] 'wo ka 'klo bhɔ -na -an -wun 'gü!

45 'Yö kë 'dhö kö 'kaan- kë ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a gbö -nu 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö ö bha lan- -bhü 'pö -së 'ka, 'wunyaakëme -nu -ta ɲne -kɔ 'ö- bhü -a 'ka mɛ këwunsëzë -nu -ta -a 'dhö. 'Yö ö bha dha -nu ban mɛ -nu 'wo 'wun -kë yaa -an -ta ɲne -kɔ 'ö- ban mɛ -nu 'wo 'wun -së -kë -an -ta bhë -a 'dhö 'pö.

46 'Ö ɲya kë ɲne 'ka- -dho kë mɛ -nu 'wo- -dho -kë ka 'ka bhë -an 'ka, -Zlan -dho ka 'kian nu -kɔklë 'ɛ? -A mɛ 'kö bhë, mɛ këwun yaazë 'wo ɲne 'nii- ɲsɔnnɔ' 'kun -mɛ -nu 'dhö bhë, wo -de 'pö, -wa -kë ɲne -kɔ gia- bhë -a 'dhö.

47 'Ö ɲya kë ɲne 'ka -mɛɛ kë ka dhegluzë -nu 'sloo 'ka, kö pë 'gblüünzë 'pö 'ka- -kë bhë ɲa? Mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka, wo gia- -wa -kë 'dhö 'pö!

48 ɲDhe 'ö 'dhö ɲne, -ka 'wun -nu yö 'ko 'dhiö kpengdhö ɲne -kɔ 'ö ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë 'ö- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.»

6

Mɛ ɲdaan' -wo 'ö -gban gbaɔ -kë 'yename -nu -dhë -sü -bha

1 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö ka ka -bha -Zlan gba -kɔ -nu -wun 'gü, kö ɲkun 'ö dho kë mɛ -nu 'yaan 'kun -sü 'ka! ɲYa kë ɲne 'ka- kë mɛ -nu 'yaan 'kun -sü 'ka, ka 'ka 'dho ka 'kian gbe yö, ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a 'piö.

2 ɲYa kë ɲne 'bha 'wëüga nu 'yename -dhë, kö ɲkun 'ü- -kë 'ö mɛ 'yan 'yö -da -a 'gü ɲne -kɔ 'ö mɛ 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka -bhökuëkɔ -nu 'gü, 'iin -kpinngga 'piö -dhe -nu -bha bhë -a 'dhö! -Wa -kë 'dhö kö mɛ -nu -waan wo 'tɔ -blü. A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë ɲwa wo 'kian yö 'saadhö.

3 'Kɛɛ bhi -zë, ü 'dhoë- 'wëüga nu 'yename -dhë, -bhöë kë kö ɲkun 'ö ü 'bhame -de 'ö ü 'sɔɔ, 'ö- 'wun dɔ!

4 -Yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ü- -kë bhë -yö 'to -bin -sü 'gü, kö ü Dë 'ö pë -nu 'ü- kë -na -bin -sü 'gü 'ö -an yö bhë kö -yaan ü 'kian nu.»

Mɛ ɲdaan' -wo 'ö -gban ɲbhe'a' -kɔ -bha (Lukö 11.2-4)

5 'Yö- pö 'zü: «Ka ɲbhe'a' -na kö ɲkun 'ka- -kë ɲne mɛ -nu 'yan -ta -pë kë -mɛ -nu 'dhö; ɲwa -dho -kë -dɔ -gean -sü, 'wo ɲbhe'a Zuifö -nu -bha -bhökuëkɔ 'gü, 'iin -kpinngga 'to 'dhiö -dhe -nu -bha -a 'ka kö mɛ -nu 'yan -yaan -da wo 'gü -an 'dhö. A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia-

'ka: Wo -zë □wa wo 'kian yö
'saadhö.

⁶ 'Kεε bhi -zë, ü 'dhoë-
□bhεa', -bhö -da ü -gɔ kɔɔ
'ü 'kwεε ta ü -blü 'ü □bhεa'!
□Ya kë 'dhö ü Dë (-Zlan) 'yö
ü 'piö -bin -sü 'gü bhë, 'ö pë
-nu 'ü- kë -na 'dhö 'ö- yö bhë,
-yö -dho ü 'kian nu.

⁷ Ka 'dhoë- □bhεa', kö
□kun 'ka 'dhi -wo -yaan
□plëezë □blεε □ne me -nu
'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha
□bhεa' -kɔ 'dhö! -Yö -an -zo
'piö □ne, me □ya 'wun □blεε'-
□va, yö □ne 'ö -Zlan -yö ö
'to -kë -a -wo -bha, 'ö- -bha
□bhεa' -wo -daa -kë.

⁸ -Abi, kö □kun 'ka- -kë □ne
-an 'dhö! 'Ö tɔɔ kö -a -de kaa
pë -dhe ka Dë -gɔ □kun, pë 'ö
ka -bha -wun -yö yö -a -bha,
kö □yaa- dɔ 'saadhö.

⁹ □Bhεa' -kɔ 'ö 'ka dho
□bhεa -a 'ka 'ö □nεε:

Yi Dë, bhi 'ü -ya -sü 'ka
dhang- -nu 'gü, ü 'tɔ 'slööslö
bhë -a □bhlë -yö kë -dhö -dhe
'saadhö 'gü.

¹⁰ Ü bha 'tɔbhɔdhe -yö nu.
Ü □dhɔɔbhaa -yö kë 'kpong-
taa □ne -kɔ 'ö- 'ka dhang- 'gü
bhë -a 'dhö.

¹¹ -Bhöpë 'ö -mɔ yi □tian'
□dεε, -bhö -a nu yi -dhë!

¹² -Bhö ziö yi -bha 'wun
□zaa' -sü -nu -ta □ne -kɔ 'ö 'yi
-ziö -a 'ka me -nu -bha 'wun
□zaa' -sü -nu -ta 'pö bhë -a
'dhö!

¹³ Kö □kun 'ü -kan yi -bha
'güdandhe -zian -ta, 'kεε
-bhö yi bho këpëyaame -bha
'piigbeedhe □kwaa'. [Bhii
bhi □ne 'ö -gludëdhe, 'piig-
beedhe waa- 'tɔbhɔdhe 'dhö
ü -gɔ □toëpö 'ka. Amen.]

¹⁴ □Ya kë □ne me -nu -bha
'wun □zaa' -sü -nu 'wo- -kë
ka 'ka bhë 'ka ziö -a -ta, ka Dë
'ö dhang- 'gü, -yö -dho ziö ka
-bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta
'pö.

¹⁵ 'Kεε □ya kë □ne kaa ziö
me -nu -bha 'wun □zaa' -sü
-nu -ta, ka Dë -de 'pö yaa 'dho
ziö ka -bha □zaa' -sü -nu -ta.»

*Me □daan' -wo 'ö -gban
-ben 'to -kɔ -bha*

¹⁶ 'Yö- pö 'zü: «□Ya kë □ne
ka ka -ben 'to -na, kö □kun
'ka ka wöödhe -kë 'güüzë
□ne me 'yan -ta -pë kë -me
-nu 'dhö! 'Ö 'wo wo wö
-siö kö me 'plε -waan dɔa
□ne -wo wo -ben 'to -sü 'gü.
A- -blεε ka -dhë 'wun gia-
'ka: Wo -zë □wa wo 'kian yö
'saadhö.

¹⁷ 'Kεε bhi -zë, ü ü -ben 'to
-na, -bhö ü wöödhe 'zlu, 'ü ü
-bha wun -nu -piö -së 'ka!

¹⁸ -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö
me -nu dho -a □tɛi' dɔ □ne ü
ü -ben 'to -sü 'gü. Ü Dë dosen
'ö -bin -sü 'ka ü 'piö mü bhë,
yö □ne 'ö dho -a dɔ. □Ya kë
'dhö pë -nu 'ü- kë -na -bin -sü
'gü bhë, yö 'ö- dɔ bhë yö □ne
'ö dho ü 'kian nu.»

*Me □daan' -wo 'ö -gban
□bhɔɔpë -nu 'wo dhang- 'gü
-an -bha*

(Lukö 12.33-34)

¹⁹ 'Yö- pö: «Kö □kun
'ö ka -bha □bhɔɔpë -nu
'kpuεkpɔdhe -yö -kë 'kpong-
taa zö, bhii 'kpongtaadhe 'ö
□ne 'ö tɔɔ -dhe 'ö 'lɔɔn -nu
waa- 'kaɔ 'wo pë 'gü □siö -a
-bha, 'ö □kwaanme -nu -wo
'kɔ kpong wü, 'wo □kwaan -a
-bha bhë -a -bha!

20 'Κεε -ka ka -bha
 □bhoope -nu 'kpuε- 'kpo
 dhang- 'gü, -dhe 'ö 'loon -nu
 waa- 'kao 'waa pe 'gü □siö'-
 -a -bha, 'ö □kwaanme -nu wo
 'ka 'dho 'ko kpong wü -waan
 pe □kwaan -a -bha!

21 Bhii -dhe 'ö ü bha
 □bhoope -nu 'dhö -a -bha, yö
 □ne 'ö ü □zuö' 'dhö -a -bha
 'pö!»

Bun -bha -dhepuudhe

(Lukö 11.34-36)

22 'Yö- pö 'zü: «'Yanga
 -yö -kë □ne bun -bha
 -dhepuudhe 'dhö. -Potaasü
 □ya kë 'yanga -go, 'ö ü bun
 'gü -dhe 'ple -yö -kë 'puu.

23 'Κεε □ya kë □ne ü
 'yanga □ya kë yaa, kö ü bun
 'ple 'dho -sü -mü -dhetiidhe
 'gü. 'Ö □ya kë □ne pe
 'ö dho ü gbaa -dhepuudhe
 'ka, -yö -dhetiidhe 'gü, kö
 -dhetiidhe 'ö bhë -yö -dho trö
 □gbaonsü.»

*Me □daan' -wo 'ö -ghan
 -Zlan waa- 'wëüga -to -an me
 do 'piö -sü -bha*

(Lukö 16.13)

24 'Yö- pö 'zü: «Me gbe yaa
 'dho -mo -a -bha kö -yaan
 yuö kë -gome □ple 'piö. -Yö
 -dho -a me do -san zë, 'ö- me
 do -dho -kë. -Yö -dho kpa
 me do -bha, 'ö -kan me do
 -bha. -A -wun 'gü, ka 'ka 'dho
 -mo -a -bha kö 'kaan- yuö kë
 -Zlan waa- 'wëüga -an -dhë
 'ko □yië'.»

*Me □daan' -wo 'ö -ghan
 -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha*

(Lukö 12.22-31)

25 «□Dhe 'ö 'pö, a- -pö ka
 -dhë: Kö □kun 'ka do pe

'ka dho -a -bhö waa- pe -nu
 'ö 'ka dho -a mü kö 'kaan-
 -tosiadhe kë -a -ta, 'iin so -nu
 'ö 'ka dho -a -da ka -bha -an
 -wun □zonng' -ta! -Tosiadhe
 kë -sü -wun -yö 'gbee- 'ö □zië'
 -bhöpe -ta, 'ö bun -wun 'dhö
 'gbee- 'ö □zië' so -wun -ta,
 'wun gia- 'yaa -mü -a?

26 -Ma -nu 'wo ziö -na
 dhang- 'gü □ne, -ka -an -ga!
 'Waa pe gbe ta, -an -ko këpe
 -nu gbe 'yaa 'dhö, 'iin -bhöpe
 -nu 'wo dho -a -lo wo -bha
 'slëedhe -nu -bha 'yaa 'dhö.
 'Κεε ka Dë 'ö -ya -sü 'ka
 dhang- 'gü, -yö -bhöpe -nu
 -an -dhë. □Dhe -kë 'dhö □ne,
 ka -wun 'yaa 'gbee- yaa □zië'
 -ma -nu 'wo bhë -an -ta -a?

27 Dö -mü ka ziën 'ö-
 -bha -zotadhe 'gü 'ö dho
 -dhekpaoyi 'bhaa -da ö -bha
 -tosiadhe yi -ta -ε?

28 'Ö bhii □dhe □ya kë 'dhö
 □ne, -më 'ö -kë 'yö 'ka -ya so
 'ö 'ka dho -a kë ka -bha, -a
 -wun □zonng' -ta -i? □Blëë'
 'bin -nu 'wo kë -na □bhlöö-
 □ne, -ka -an -ga bhë 'dhe!
 'Waa yuö gbe kë, 'iin 'waa so
 gbe bo.

29 -Yö 'dhö, a- □blëë' -na ka
 -dhë □ne -gludë Salomo -de
 gia-, -a -bha 'tobhodhe 'gü,
 □bhoope □va 'ö -kë -a -go bhë
 -a 'ka, so 'ö dho kë -së □ne
 □blëë' 'bin -nu 'wo bhë -an
 do 'dhö yaa kë -a -go do.

30 -Zlan 'ö so -së -da -na
 □blëë' 'bin -nu 'wo □dëe □bh-
 löödhe -nu -bha, 'ö □dhia'
 'piö 'wo dho -an kan kö wo
 -an güö -an -bha bhë, -a -ko
 'pö yaa 'dho -mo -a -bha kö
 (ka 'ö ka -wun 'dhö -a -go
 'gbee- bhë) -yaan so nu ka

-dhë bhë □a? Ka -yö bhë □a, kē ka -bha -zoyösü -yö -ya wo 'tee bhë yö -mü.

³¹ □Dhe -kē 'dhö, kö □kun 'ka -ya ka -de -wun □zöngg' -ta -a pö -sü 'ka □nεε: <-Mē -nu 'yi dho -a -bhö -e? -Mē 'yi dho -a mü □i? 'Iin -mē -nu 'yi dho -a kē yi bun -bha -ε?>

³² Mε -nu 'ö 'waa -Zlan dō wo □nε 'ö pē -nu 'wo 'dhö bhë 'wo- □mεε -kplawo. 'Kεε ka Dē 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë -ya □tēi' -dō □nε ka -bha -wun -yö -yö -an -bha.

³³ -Ka -Zlan -bha -gludēdhe waa- -tosiadhe 'ö kpengdhö -an □mεε' 'dhiö -blεεzē, kö pē -nu 'wo to, -Zlan gia-yaan -an nu ka -dhë, -a -ta 'kpō 'ka.

³⁴ -A -wun 'gü, kö □kun 'ka -ya -dhe 'ö dho kpao □dhia' -a -wun □zöngg' -ta! 'Ö tōo -dhekpaoyi 'saadhö 'ö -dhö, -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö -dhö do do 'ka. -Dhe do 'ö □kpao -na bhë -a -bha □sēēbhodhe -yö -mō -a 'ka.»

7

*'Wun ö -gban za -dō mε -bha -sü -bha
(Lukö 6.37-38, 41-42)*

¹ 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «Kö □kun 'ka za dō mε gbē -bha! -Yö kē 'dhö, kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö.

² Bhii -Zlan -dho za -lo ka tuö □nε -kō 'ö 'ka za dō -a 'ka mε -nu 'wo to -an -bha -a 'dhö. 'Ka za dō mε -bha 'gbee- 'ka, -Zlan -dho za -lo ka tuö 'pö 'gbee- 'ka.

³ -Mē 'ö -kē 'ö 'lü -gba □va 'yö -sō ü 'yēngdhö bhë 'ö

'bhaa- yö, 'ö- pē 'ö dho ü dheglu 'yēngdhö bhë, 'yö 'ü -dhe -ga -a 'piö e?

⁴ Ü -dho -a pö ü dheglu -dhë -kōklē: <Dō, 'a pē 'ö bhë 'a- bho ü 'yēngdhö!>, 'kεε kö ü -bha 'lü -gba □va -yö ü 'yēngdhö 'sa?

⁵ Mε 'yaan- 'kun -mε, -bhö ü -bha 'lü -gba bho ü 'yēngdhö poo □e, kö 'üēn- -dhe yö -sē 'ka, 'üēn- ü dheglu -bha bho -a 'yēngdhö 'pö!

⁶ Kö □kun 'ö pē 'ö 'slööslö 'ka- nu gbēn- -nu -dhë! -Yö kē 'dhö, kö □kun 'wo dho □dhiē' ka 'piö -waan ka 'gü □siö'-. Kö □kun 'ka ka -bha -zōo -nu 'ö -an □bhlē 'dhö □va, -an -zuö -bhōtii -nu 'dhiö! 'Yö 'wo □taa' -a -ta dhuö.»

*Mε □daan' -wo 'ö -gban pē -dhe -sü, pē □mεε' -sü waa- 'kwεε -ta -ma -sü -an -bha
(Lukö 11.9-13)*

⁷ 'Yö- pö 'zü: «'Ka pē -dhe, ka -dho -a yö! 'Ka pē □mεε'-, ka -dho -a yö! 'Ka 'kwεε -ta -ma, -wo -dho -a po ka -gō!

⁸ Bhii mε 'oo mε 'ö pē -dhe, -ya yö, 'ö mε 'ö pē □mεε 'ö- yö, 'ö 'wo 'kwεε -po mε 'ö 'kwεε -ta -ma -a -gō.

⁹ Mε 'bhaa -yö -dhö ka ziēn zö, 'ö- -bha 'nē □ya □bluu'- -dhe -a -gō, 'ö -guö kpō nu -a -dhë -a?

¹⁰ 'Iin 'ö dhö □mεε 'nē sü 'ö- nu -a -dhë kö □ya 'yuö- -dhe -a -gō -e?

¹¹ □Dhe mε 'ö 'ka mε -nu kēwunyaazē -nu 'ka, 'ka dō pē -sεεbō -nu ka -bha 'nē -nu -dhë -dhe -dō bhë, kö

-sama 'sama, -më 'ö -kë ka
Dë 'ö dhang- 'gü, 'yaa 'dho pë
-σεεβο -nu nu me 'wo- -dhe -a
-γο -an -dhë -ε?

12 Pë 'ka- 'piö kö me -nu
-wa kë ka -dhë bhë, -kaa
kë -an -dhë 'pö! Bhii pë
'ö Moizö -bha tong waa-
-Zlan -wodhiölome -nu -bha
'sëedhe -wa -zön -a 'ka yö
-mü.»

*Με □daan' -wo 'ö -gban
'kōdhi 'sōōō -bha
(Lukö 13.24)*

13 'Yö- pö 'zü: «-Da 'kōdhi
'gbēa -bha -sü 'ka- -ga -na
bhë, □yö 'pëpë 'dhö; 'kēē
yö □ne 'ö tōō zian -gblooga
'gbēa 'ö dho me 'bhee- 'ka
'gü □siö' -zian 'piö; yö □ne 'ö
medhevadhe dhö -a -zian -ta
bhë. □Dhe 'ö 'dhö □ne, -ka
-da 'kōdhi 'sōōō -bha □zian'!

14 'Kēē 'kōdhi 'sōōō bhë,
yö □ne 'ö tōō 'kōdhi 'ö- -da
mü -sü 'dhö 'gbee- 'ka. Yö
□ne 'ö tōō zian -gblooga 'ö
dho □toëpö -këdhösü -zian
'piö, 'ö me -nu 'wo- -ta, 'wo
'tee.»

*Με □daan' -wo 'ö -gban 'lü
waa- ö bhe -an -bha
(Lukö 6.43-44)*

15 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü: «-Ka ka -de kë 'slë
'ka -Zlan -wodhiölome -nu
□suazë -go! 'Bhla kwi □ne
'wo- -da wo -bha 'ö 'ka -an
-ga, 'wo -kë 'bhla 'ka ka -dhë
bhë, 'kēē a- -pö ka -dhë: □N
'n; wo -zë, □laa' -mü -an 'ka
'dhe!

16 Ka -dho -an do -an këpë
-nu -bha. 'Waa lezen -kpa
bho 'kpa dan -kpōō 'gü, 'iin
'waa figö bhë bho dhetii
'ginng 'gü.

17 'Lü 'ö 'lü -së 'ka, -yö -bha
ö bhë -së 'ka, 'ö 'lü me 'ö- yaa
'ka, 'yö bha ö bhë yaa -nu 'ka
'pö.

18 'Lü 'ö 'lü -së 'ka, 'yaa bha
ö bhë yaa -nu 'ka; 'ö 'lü 'ö 'lü
yaa 'ka, 'yaa bha 'pö ö bhë -së
-nu 'ka.

19 'Lü 'oo 'lü 'ö yaa bha ö
bhë -së -nu 'ka, -a 'kan □ne
'wo dho -a wo -waan -a -zuö
siöö.

20 -Kō do bhë -a 'ka, ka dho
-Zlan -wodhiölome □suazë
-nu do -a 'ka -an këyuö -nu
-bha.»

(Lukö 13.25-27)

21 'Yö- pö: «Yaa kë □ne
me -nu 'ö 'wo dho -a pö
<N Dëme, n Dëme> 'töüdhö
bhë □ne 'ö 'wo dho -da -Zlan
-bha -gludëdhe 'gü dhang-
'gü; 'kēē dosen me 'ö 'dhoë-
n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu
'gü, pë 'ö- 'piö 'ö- kë.

22 -Zlan -bha zakanyi 'ka,
medhevadhe -wo -dho -a pö
n -dhë □nēē: <N Dëme, n
Dëme, yi -Zlan 'dhi -wo -pö
ü 'tö 'gü, yi -zuo yaa -nu -kë
me -nu 'gü ü 'tö 'gü, 'ö 'yi
-dhidhaa □plëzë -nu -kë ü
'tö 'gü>.

23 'Kēē a -dho -a pö -an
-dhë 'sönggö -sönggö: <N 'ka
ka do 'gbëdhö, ka 'ö ka -bha
-yö -kë 'wun yaa kë -sü 'ka
-kplawo bhë, -ka □yōōn 'ma,
'ka 'go n 'sōō!> »

*'Kō do -dhe □ple
(Lukö 6.47-49)*

24 'Yö- pö 'zü: «'Ö me 'oo
me 'ö 'ö 'to to 'wun -nu 'ka
'go -na -a ma □dhia □ne -a
-bha, 'ö- kun -a 'kun -kō gia-
'ka, -yö -dho bhō me do 'wun

-bho 'kou do -sü -zë, 'ö ö -bha 'kɔ do -guö -ta -a -bha.

²⁵ 'Ö dha -yö ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tëe -yö -ziö 'gbee- 'ka 'kɔ bhë -a -bha, 'kɛɛ yaa -lo, bhii 'ö tɔɔ -a -gen -yö -gban -sü 'ka -guö -ta.

²⁶ 'Kɛɛ mɛ 'oo mɛ 'ö 'wun 'ka 'go -na -a ma □dhia □nɛ, □yaa- ma 'ö yaa- 'kun -a 'kun -kɔ -së 'ka, -yö -dho bhɔ mɛ do 'ö 'yaa 'wun -bho 'kou do 'ö ö -bha 'kɔ do 'yënnɔ 'gü -a -bha.

²⁷ 'Yö dha -nu -wo -ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tëe -nu -wo -ziö 'gbee- 'ka 'kɔ bhë -a -bha, 'yö -lo. 'Ö 'kɔ 'ö 'dhö bhë, 'ö- □siö 'töüdhö.»

Yesu -bha -wogbiindhe

²⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya yën 'wun -nu 'wo □nɛ -an □blɛɛ' -sü -bha, mɛ gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü, -a -bha mɛ □daan' -kɔ □suu' -bhë -a -wun 'gü.

²⁹ Bhii 'ö tɔɔ yaa kë □nɛ Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -bha mɛ □daan' -kɔ 'dhö, 'kɛɛ -yö mɛ -nu -daan -wogbi- indhe 'ka.

8

Yesu -bha □wee □yuame do -dhe bo -kɔ

(Maakö 1.40-45; Lukö 5.12-16)

¹ □Dhe Yesu □ya 'go -tɔn tuö, mɛ -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö.

² 'Ö □wee □yuame do -yö □yɔɔn -a -bha, 'ö -lo ö kɔn 'gü -a 'dhiö 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, 'ö □ya kë □nɛ □ya dhi ü -dhë, -bhö n -dhe bo!»

³ 'Ö Yesu -yö ö -kɔ pa -a 'ka, 'ö- pö: «Yö -dhi n -dhë; ü -dhe -yö bo!»

-Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'ö- -bha □wee □yua' -yö go -a -bha, 'ö- bun -kë 'slööslö.

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to 'to -së 'ka, 'wun 'ö bhë kö □kun 'ü- □blɛɛ mɛ gbɛ -dhë! -Bhö 'dho 'ü ü -de -zɔn -Zlan -bha slabhomɛ -dhë, -kɔ 'ü- 'ka zlöö bhë -a -zɔn -sü 'ka! 'Go mü, 'ü sla- bho □nɛ -kɔ 'ö Moizö -ya -zɔn -a 'ka -a 'dhö, kö -yaan -zɔn mɛ 'plɛ -dhë □nɛ ü -dhe □ya bo!»

Yesu -bha Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi -gɔmɛ -bha yuökëmɛ -dhe bo -kɔ

(Lukö 7.1-10)

⁵ Yesu -yö -kë -da □dhia Kapɛɛnaɔmë plöö, 'ö Wlɔmë 'dhasi □këng' do -gɔmɛ do -yö -yɔɔn -a -bha, -a -dhe -a -gɔ -sü 'ka kö -yö nu ö -dhë,

⁶ 'Ö- pö: «N -Gɔmɛ, n bha yuökëmɛ -yö wo -sü 'ka kɔɔ, 'tinng □yua' □yaa- 'kun, 'ö- 'yënnɔ 'dhö bhɔ -na □gbaɔnsü.»

⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A -dho -lo ü -gɔ kɔɔ kö 'a- 'dhe bo.»

⁸ 'Kɛɛ 'dhasi □këng' do □kɔɔnɛ 'ö bhë -ya -pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yaa n -ma 'kun kö 'ü -da n -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ -bhö ü -wo dosen 'kpaan pö, ma yuökëmɛ bhë -a -dhe -dho bo.

⁹ Ma gia-, n □kɔɔnɛ -nu -wo -dhö, 'ö 'a 'dhasi 'bhaa -nu □kɔɔn 'pö. □Ya kë □nɛ 'ma- pö mɛ do -dhë -yö 'dho, 'yö dho n -wo 'ka; 'ö 'ma-

pö -a 'bhaa -dhë -yö nu, 'ö nu n -wo 'ka, 'ö 'ma- pö ma yuökëmë -dhë: <-Bhö pë 'ö □ne -a kë!> 'Ö- kë n -wo 'ka.»

10 □Dhe 'ö Yesu □yaa- -wo 'ö bhë -a ma, 'ö- -ga -kpe 'ka, 'yö- pö mē -nu 'wo -kë -a 'piö bhë -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, -zoyösü □suu'- 'ö □ne, n 'ka- yö Izlaelö -se 'gü do.

11 A- -pö ka -dhë □nεε: Medhevadhe -wo -dho go lan- bhö □zian', 'wo go lan- -püö □zian', 'ö 'wo -yadhe sü Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö, 'ö Zakabö 'dhö -an 'piö -Zlan -bha -gludëdhe 'gü dhang- -nu 'gü, 'wo pë -nu -bhö wo 'ko □bhaa.

12 'Kεε mē -nu 'wo dho kë -Zlan -bha -gludëdhe -pö -bha 'ka -bezë, 'ö waa kë -a 'ka gbö bhë, -wo -dho -an -zuö plaan -dhetiidhe 'gü, 'ö -dhe bhë -a 'gü 'wo 'gbo -nu bo, 'wo wo 'son -nu -bhö -a -bha.»

13 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'dhasi □këng' do □koonmē bhë -a -dhë: «-Bhö 'dho ü -gö koo, -yö -dho kë ü -dhë □ne -kō 'ü ü -zo yöë bhë -a 'dhö!»

'Ö 'dhasi □këng' do □koonmē 'ö bhë 'ö- -bha yuökëmë -dhe -yö bo 'tong gia- bhë -a 'ka.

Yesu -bha 'yuame □plëezë -dhe bo -kō
(Maakö 1.29-34; Lukö 4.38-41)

14 Yesu -yö -dho Piεε -gö koo; 'yö Piεε □da yö kö -yö □waannu □süë', 'ö tōö 'gii- -kō -yö -kë -a kwi □löö.

15 'Ö Yesu -yö pa -a -kō 'ka, 'ö to mü 'ö- -bha 'yua -yö bo 'ö □luu 'ö yö -bhöpë -kë -an -dhë -sü -bha.

16 □Dhe 'ö 'yinia -dhe □yaa do, 'ö mē -nu -wo nu, mē 'ö -zuo yaa -yö -kë -an 'gü □plëezë 'ka bhë -an 'ka Yesu 'piö. 'Yö -zuo yaa -nu 'wo bhë, Yesu -yö -an -kë mē -nu 'wo bhë -an 'gü ö -wo 'ka; 'ö 'yuame -nu 'wo -kë mü 'töüdhö, 'yö -an 'plë -dhe bo.

17 -Ya -kë 'dhö, kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -ya □blëε bhë, -a 'dhiö -yaan -mō 'kuë. -Ya -pö: -Yö yi 'tō -siö -dhe -nu -bho yi -bha, 'ö yi -bha 'yua -nu bho yi 'gü.

Mē 'wo- 'piö kö -wo ziö Yesu 'piö

(Lukö 9.57-62)

18 □Dhe 'ö Yesu -yö mē gbung -nu 'wo -kë -a -zü bhë -an yö, 'yö- pö ö -bha □guë' -nu -dhë kö -wo bo 'yi 'kpong gbë 'dhiö □zian'.

19 □Dhe 'ö □ya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tōnggōmē do -yö □yoon -a -bha 'ö- pö -a -dhë: «N -Gōmē, -dhe 'saadhö 'ü dhö dho -a -bha, a -dho ziö ü 'piö.»

20 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «Diong -nu -wo -a 'gü -du -yö -dhö, 'ö -ma -nu -wo -a 'gü -kō 'dhö -dhö, 'kεε -dhe 'ö dho kë ma Mēgbö n wo -dhe 'ka, kö 'aan- n 'tεε pa -a -bha 'yaa -dhö.»

21 'Ö- -bha □guë' -nu mē do -ya pö -a -dhë: «N -Gōmē, -bhö 'we -a -bha 'dhiö n -gö, kö 'a 'dho n dë -bin □dhia.

'Ma 'go mü kö 'a nu 'a ziö ü 'piö.»

22 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «-Bhö ziö n 'piö 'ü ü □kwaa' game -nu -zü, -wo wo 'ko -bin 'sa!»

Yesu -bha 'buu -dho sia-ko
(Maakö 4.35-41; Lukö 8.22-25)

23 □Dhe -kë 'dhö, Yesu -yö -da 'yitagö do 'gü, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -ziö -a 'piö.

24 Kan 'wo- wo wo -ta □ne, 'ö 'buu 'gbee- -yö yö ziö -sü 'gü, 'yipuë □va bhë -a -ta kö 'yi -yö -ma -na 'yitagö bhë -a -bha 'gbee- 'ka, kö 'yi kpö -nu -wo □luu' -na -dhe 'saadhö 'gü, kö 'yi -yö -lo -na 'yitagö 'ö bhë -a 'gü. Yesu 'pö, -yö -kë yi zë -dhiadhö.

25 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yöön -a -bha, 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëme, -bhö kwa dha, kwa 'dhoë-ga!»

26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka -suö □duö 'dhö e? Kë 'ö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ya wo 'tee bhë, -yö ya □dhe!»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö □luu 'yö 'wun □blæ 'gbee- 'ka 'buu waa- 'yi kpö -nu □va bhë -an 'ka, 'ö -dhe -ga diin □va -yö -kë -dhö.

27 'Ö 'tetundhe -yö -da -an 'ple 'gü, 'ö 'wo- pö: «Më □suu' -mlë 'ö □ne 'ö 'buu -nu, 'yi kpö -nu -de gia-, -wo 'wun ma -a -ta □næ □e?»

Yesu -bha göön- -nu □ple 'ö -zuu yaa -nu -wo -kë -an 'gü -an -dhe bo -ko

(Maakö 5.1-20; Lukö 8.26-39)

28 □Dhe 'ö Yesu □ya -lo Galile 'yipuë bhë -a zlöö, Gadaleni -se 'gü □zian', 'ö göön- -nu □ple -wo -go bloön- □taa □zian', 'wo nu -a -go zian-. Me □ple 'wo bhë -zuu yaa -nu -wo -kë -an 'gü; 'ö- -wun 'gü -wo -kë -suö -an -dhë □dhia zian bhë -a -ta; -dhe 'to -na zlöö, kö bō -dho 'yaa me gbe kë -na zian -gblooga 'ö bhë -a 'ka gbō;

29 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü 'wo- pö: «-Më 'ü 'dhoë- kë yi 'ka bhë □e, -Zlan Gbö, ü -nu zö kö 'üen- yi 'klo bhō -a 'töng 'yö dho kaa bhë -a 'dhiö a?»

30 -Bhotii -gbaa □va -wo -kë wo -bha -bhöpë □mæ' □dhia -an 'ka □gbiin 'dæde 'ka.

31 □Dhe -ya -kë 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhë -wo □bhea Yesu -dhë 'wo- pö: «□Ya kë □ne ü -dho yi kë, kö -bhö yi bō -bhotii -nu 'wo □ne -an 'gü!»

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho!» 'Ö -zuu yaa -nu -wo go göön- -nu □ple 'wo bhë -an 'gü, 'wo dho -bhotii -nu 'wo bhë -an 'gü. 'Ö to mü, -bhotii -nu 'wo bhë 'ö -an -blazë, -wo □yöö goo -bha, 'ö 'wo nu 'wo -püö 'yipuë bhë -a □bhaa 'töüdhö, 'ö -an 'ple 'gü -yö -siö yiö.

33 'Ö göön- -nu 'wo -kë -bhotii -maakëme -nu 'ka bhë, 'wo □duë 'wo dho plöö, 'ö pë -nu 'wo kë 'saadhö waa-

'wun 'ö -gban gɔɔn- -nu □ple
'ö -zuu yaa -nu -wo -kē -an
'gü -be -a -bha bhē, 'wo-
□blɛɛ mɛ -nu -dhē.

³⁴ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö mɛ
-nu 'töüdhö 'wo go pö- bhē
-a 'gü, 'wo yö plaan, 'wo dho
Yesu -gɔ zian-. □Dhe 'ö 'wo-
yö, 'wo □bhɛa -a -dhē kö
-yaan 'go wo -bha 'sɛgɔ bhē
-a -ta.

9

*Yesu -bha 'tinngmɛ do
-dhe bo -kɔ*

(Maakö 2.1-12; Lukö 5.17-
26)

¹ Yesu -yö -da 'yitagɔ 'gü,
'yö 'yipuē □va bhē 'yö- kan
'zü, 'yö nu ö -gɔ plöo.

² 'Ö mɛ -nu -wo nu 'tin-
ngmɛ do 'ö -kē wɔ -sü 'ka
□sɛɛ' -ta -a 'ka -a □dhia. □Dhe
'ö Yesu □ya gɔɔn- -nu 'wo bhē
-an -bha -zo -yö ö -bha -sü
yö, 'yö- pö 'tinngmɛ bhē -a
-dhē: «Ma 'nē, ü 'gü do ü
-de -gɔ 'gbee-, 'ma ziö ü bha
□sɔɔn yaa -nu -ta!»

³ □N 'n, □dhe -kē 'dhö, 'ö
Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu
mɛ 'bhaa -nu -wo yö -a pö
-sü 'gü wo □zuö' 'piö □nɛɛ:
«'Ö, gɔɔn- bhē □ya □daɔn pö
-Zlan -dhē.»

⁴ Yesu -yö -an -bha -zo -ta
-a 'gü -wun -dɔ. □Dhe -kē
'dhö, 'yö- pö -an -dhē: «Mē
-kē 'ö -zotadhe yaa □suu' -nu
'wo □nɛ 'wo -kē ka 'gü i?

⁵ -A pö -sü <ü bha □sɔɔn
yaa -nu -wun □ya yän> 'pö
'pēēpē, 'iin -a pö -sü <-bhö
□luu' -'ü 'ta 'sü> bhē yö 'pö 'ö
'pēēpē e?

⁶ 'Kɛɛ a- 'piö kö 'ka- dɔa
□nɛ, -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü -yö
ma, Mɛgbö, n -gɔ 'kpongtaa
zö kö 'a ziö mɛ -nu -bha
□sɔɔn yaa -nu -ta.»

□Dhe □ya kē 'dhö, 'ö- pö
'tinngmɛ bhē -a -dhē: «-Bhö
□luu' -'ü ü -bha □sɛɛ' 'sü 'ü
'dho ü -gɔ kɔɔ!»

⁷ 'Ö gɔɔn- 'ö bhē 'ö □luu, ('ö
ö -bha □sɛɛ' sü,) 'ö dho ö -gɔ
kɔɔ.

⁸ □Dhe 'ö mɛ gbung -nu
'wo -kē mü □wa pē -nu 'wo
□nɛ -an yö, 'suö -yö -da -an
'gü, 'wo yö -Zlan 'tɔ -blü -sü
-bha, -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü
□suu' -'ö- nu mɛ 'bhee- -nu
-dhē 'dhö bhē -a -wun 'gü.

*Yesu -bha Matiö □dhɔɔ kē
-kɔ*

(Maakö 2.13-17; Lukö
5.27-32)

⁹ Yesu -yö -go -dhe bhē -a
-bha. 'Ö- -bha ziö -sü 'ka, kö
□ya ö 'bhle 'tee □yɔɔn 'dhiö,
-yö -kpän gɔɔn- do 'wo- -dhe
Matiö -a -bha kö -yö -ya -sü
'ka 'nii- □sɔɔng' -bho -a 'gü
-kɔ 'gü, 'yö- pö -a -dhē: «-Bhö
ziö n 'piö!» 'ö Matiö -yö □luu
'yö -ziö -a 'piö.

¹⁰ Yesu waa- ö -bha □guē'
-nu -wo -kē pē -bhö -sü 'gü
Matiö -gɔ kɔɔ. 'Nii- □sɔɔng'
'kun -mɛ -nu □plēēzē waa-
mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'gü □ya □siö'
-an kēpē yaa -nu -wun 'gü,
-wo -kē -an 'piö mü pē -bhö
□dhia 'pö.

¹¹ □Dhe 'ö Falizi -mɛ -nu
-wo 'wun 'ö bhē -a yö, 'yö
'wo- pö Yesu -bha □guē' -nu
-dhē: «-Mē 'ö -kē 'ö ka -gɔmɛ
waa- 'nii- □sɔɔng' 'kun -mɛ
-nu waa- mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'gü

□ya □siö'- -an kēpē yaa -nu -wun 'gü, 'wo pē -bhö -na wo 'ko □bhaa bhē □ε?»

¹² Yesu -yö -an -wo -ma; 'yö- pö -an -dhē: «Mε -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha bhē, -an -bha -wun 'yaa □dhongtrɔ -bha; 'kεε mε -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha □nε 'wo nu □dhongtrɔ 'piö.

¹³ -Wo kpö 'nē 'bhaa -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü. -Ka 'dho 'ka- pö, 'ka ka -zo 'ta -a -gen -wun 'gü kö 'kaan- -a dɔ. -Wo bhē -ya pö: Mε 'yena yö -sü 'ö tɔɔ pē 'ö- -dhɔ -yö n -kē. 'Kεε 'maa slapē -nu 'piö. » 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Bhii n 'ka nu mε -nu 'wo kpengdhö -an -dhε □dhia, 'kεε mε -nu 'ö 'wo □sɔɔnyaame -nu 'ka □zian' 'yö 'a nu -an -dhε.»

'Wun 'ö -gban -ben 'to -sü -bha -a □blεε' - 'ö Yesu -ya wo (Maakö 2.18-22; Lukö 5.33-39)

¹⁴ Zan Batisö -bha □guē' -nu -wo -yɔɔn Yesu -bha, 'wo- □dhεε' kpo -a pö -sü 'ka □nεε: «-Mē 'ö -kē 'ö yiē-Falizi -mε -nu 'yi yi -ben to -kplawo, 'ö ü -bha □guē' -nu 'waa- kē □nε -kɔ bhē -a 'dhö 'pö e?»

¹⁵ 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -gɔ 'ö- pö: «Mε -nu 'wo -an □dhɔɔ -kē, dhe 'sü 'wlaan-ta, -an wö 'ka 'dho -siö kö dhe 'sü -gɔɔn -yö □tun -an 'piö. 'Kεε 'töng -dho nu kö -waan dhe 'sü -gɔɔn 'sü -an -gɔ; 'töng 'ö 'dhö bhē 'wo dho wo -ben to -a 'ka.

¹⁶ Mε gbε 'yaa sɔ 'klu -dēü □nēng sɔ 'klu zii -bha -yaan

-an -wɔ. □Ya kē 'dhö, sɔ 'klu -dēüzē -yö -dho dho 'kou, 'ö ziizē -gan, 'ö 'blē -dhε -yö -kē 'zü □va.

¹⁷ 'Go mü 'zü, yɔ 'ö 'vuu dho -da -na, 'waa- yö 'pö □puu' zii 'gü. □Ya kē 'dhö 'puu bhē -yö -wü, 'ö yɔ -yö 'daawo. 'Ö kö pē 'plε 'gü □ya □siö'-. Pē 'wo- -kē 'ö tɔɔ yɔ -dēü yö 'wo- wo □puu' -dēü 'gü, 'ö -an 'plε -wo to -sē 'ka.»

Zuifö -nu □kɔɔnmε 'dhu do waa- dhebo 'yö pa Yesu -bha sɔ 'ka (Maakö 5.21-43; Lukö 8.40-56)

¹⁸ Yesu -yö -to 'wun -blεε -an -dhē -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu □kɔɔnmε do -yö -nu 'yö -lo ö kpon 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhē: «N 'dhu 'gü □ya □siö' 'piöklöözē □nε, 'kεε -bhö nu 'ü ü -kɔ kpa -a -ta kö -yö -büö.»

¹⁹ Yesu -yö □luu 'ö waa- ö bha □guē' -nu 'wo -ziö -a 'piö.

²⁰ Dhebo do 'ö fεi yēn □yua' -yö -kē -a 'yēngg bhɔ □dhia -kwε 'gɔɔ- do ö ga □plε 'piö bhē -yö -yɔɔn Yesu -bha, -bɔ -a □zlöö -sü 'ka, 'yö pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka.

²¹ Bhii -ya -pö ö -de 'gü □nεε: «'Ma n 'gü dɔ 'gbee- □sia 'ma 'pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'kpaan -de 'ka, n -dhε dho bo.»

²² Yesu -yö -dhiē ö -zü, 'ö- yö, 'ö- pö -a -dhē: «Ü 'gü dɔ 'gbee-, n 'dhu! Ü -bha -zo yö -sü □ya ü -dhε bo.»

'Ö -dhε do bhē -a 'gü 'ö -dhε -yö bo.

²³ Yesu -yö -lo Zuifö -nu □kɔɔnmε do bhē -a -gɔ

koo. □Dhe 'ö □ya -kpën 'truupiömε -nu waa- με -nu gbung 'wo -kë 'gbo bo □dhia wo -de □maa 'ma -sü 'ka bhë -an -bha,

²⁴ 'yö- pö -an -dhë: «-Ka 'go zö 'ka yö plaan, bhii 'nëdhezë bhë yaa ga, yi 'ö- zë -na bhë.»

'Ö 'wo yö wo -wo -lo -a 'ka -sü 'gü.

²⁵ □Dhe □waa- pö me gbung 'ö bhë -an -dhë -wo 'dho plaan, 'ö □wa yö plaan, 'ö Yesu -yö -da koo mü, 'yö -ya 'nëdhezë 'ö bhë -a -ko -bha; 'ö □dhe □ya -büö, 'ö □luu.

²⁶ 'Ö 'wun bhë 'ö- -tao -yö -pen 'segö 'pian 'ö bhë -a -ta.

Yesu -bha 'yënnngtiime □ple -dhe bo -ko

²⁷ Yesu -yö -go -dhe bhë -a 'gü. -Yö -kë bo □dhia -dhe 'bhaa -bha, 'ö 'yënnngtiime □ple -wo yö -ziö -a 'piö -sü -bha □gblaa 'gbla -sü 'ka □nεε: «-Bhö yi 'yena yö e, Davidö gbö!»

²⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya -lo koo, 'ö 'yënnngtiime □ple 'wo bhë 'wo □yoon -a -bha 'zü; 'ö Yesu -yö -an □dheε' kpo 'ö- pö: «Ka- -dhe 'wun gia- □nε, a -mō -a -bha kö 'aan- ka -dhe bo □a?»

'Ö 'wo- -daa -kë -a -gō 'wo- pö: «□li dhö, yi ü -wun -dhe 'wun gia-, yi -Gome.»

²⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö -ko yö -an wö -bha -a pö -sü 'ka □nεε: «Kö -yö kë ka -dhë □nε -ko 'ö 'ka ka -zo yöë n -ma bhë -a 'dhö!»

³⁰ 'Ö -an 'yan -yö -dhe yö. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë, -gbaon -a -ta dhuö -sü 'ka □nεε: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, 'wun 'ö □nε kö □kun 'ka- □blεε me gbε -dhë!»

³¹ 'Kεε -wo -dho, 'ö 'wo Yesu -wun □blεε 'segö 'pian 'ö zian bhë -a 'ka bhë -a -ta, -dhe 'saadhö 'gü.

Yesu -bha 'tuunme do -dhe bo -ko

³² Yesu -yö -kë 'dho □dhia, 'ö 'wo nu gōon -do 'ö 'tuunme 'ka -a □dhia; pë -kë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö too -zuu yaa -yö -kë -a 'gü.

³³ □Dhe -zuu yaa bhë 'ö Yesu □yaa- kë, □ya 'go -a 'gü, 'ö 'tuunme bhë 'yö yö 'wun □blεε'- -sü -bha. 'Tetundhe -yö -da me -gbaa □va 'wo -kë mü bhë -an 'gü, 'ö 'wo- pö: «Kwaa pë 'ö □suu'- 'dhö □nε -a yö Izlaelö -se □nε -a 'gü do!»

³⁴ 'Kεε Falizi -me -nu -zë -wa -pö: «-Zuu yaa -nu -gome □nε 'ö -ko -mō 'wun -bha -sü nu Yesu -dhë, 'yö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'yö -an kë -na -a 'ka bhë.»

Yesu -bha me -gbaa -nu 'yena yö -sü

³⁵ Yesu -yö -bo 'kwi -pö -nu waa- pödhe -nu 'gü, 'yö me -nu □daan Zuifö -nu -bha -bhokuëko -nu 'gü, 'wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha -a □blεε'- -sü 'ka, kö -yö 'yuame 'saadhö waa- 'tosiöme -nu -an -dhe bo -na.

³⁶ 'Ö me -gbaa -nu 'wo -kë -a 'piö bhë, -an 'yena □va -yö -da -a 'gü, bhii 'ö too -an 'gü

□ya ga. 'Go mü □faan' 'yaa -an 'gü gbɔ, 'ö □wa kë □ne 'bhla -nu 'ö -an -maakēme 'yaa 'dhö 'ö □wa -pen -an 'dhö.

³⁷ -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhē: «-Mlü □ya ga □va 'kεε yuökēme -nu 'waa □va;

³⁸ kö -ka □bhεa' bhlö- dēme -dhē kö -yö yuökēme -nu 'bhaa bɔ kö -waan -a -bha -mlü -nu 'kan!»

10

Yesu -bha ö -bha bɔmε -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple □dhɔɔ kë -sü

(Maakö 3.13-19; Lukö 6.12-16)

¹ Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē -an □dhɔɔ -kē, 'yö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhē kö -waan -zuu yaa -nu bho -a 'ka mε -nu 'gü, -waan 'yuame -nu 'saadhö waa- □niɔɔme -nu -an -dhε bo.

² Yesu -bha bɔmε 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē -an 'tɔ 'ö □ne: Mε -blεεzē 'ö tɔɔ Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piεε 'ka, waa- ö dheglu Andre; Zakö waa- ö dheglu Zan, 'wo -kē Zebede gbö -nu 'ka;

³ Filipö, Baatelemi, Toma, Matiö 'yö -kē 'nii- □sɔnng' 'kun -mε 'ka -be; Zakö 'ö -kē Alefe gbö 'ka; Taade,

⁴ Simɔ 'yö -kē 'yēnngsiöme 'ka ö -bha 'sεgɔ -wun 'gü, Zuda Ikalioṭö 'ö dho zlöö 'ö Yesu dɔ ö yaagüme -nu kwεε.

Yesu -bha ö bha bɔmε -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē -an bɔ 'ö- wo

(Maakö 6.7-13; Lukö 9.1-6)

⁵ Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē -an -bɔ, -a -pö -an -dhē -sü 'ka □nεε: «Kö □kun 'ka dho 'sεgɔ 'ö mε -nu 'wo- 'gü, 'waa Zuifö 'ka bhē -an 'gü, 'iin kö □kun 'ka -da Samali -mε -nu -gɔ pödhe -nu 'gü!

⁶ -Ka 'dho □zian' 'bhla -tuë -nu 'wo □dhɔng' -sü 'ka Izlaelö -sε 'gü -an 'piö!

⁷ Ka -bha 'ta 'ö bhē -a 'gü, -ka -Zlan -wo □blεε' -a pö -sü 'ka □nεε: «-Zlan -bha -gludēdhε 'ö dhang- -nu 'gü bhē, -a 'töng □ya yö □klöö'.»

⁸ -Ka 'yuame -nu -dhε bo, 'ka mε -nu bho ga 'gü, -ka □wee □yuame -nu -dhε bo, 'ka -zuu yaa -nu bho mε -nu 'gü! 'Piigbeedhe 'ö -Zlan -ya nu ka -dhē kö pē -nu 'wo bhē 'ka -an kē -a 'ka bhē, -ya gbaɔ ka -gɔ 'kpaan. Ka -de 'pö, -ka 'wunsē -nu 'wo bhē -an kē mε -nu -dhē 'kpaan.

⁹ Kö □kun 'ka 'wēü- 'dhε -nu, 'iin 'wēü- 'sεεn- -nu -an gbe sü ka -kɔ 'piö!

¹⁰ 'Go mü, kö □kun 'ka pē -da -a 'gü -pē 'wo dho -a 'ka 'ta -nu 'gü -nu, 'bhei kē □ple -naa -nu, -yö -gean -sakpa -nu, 'iin 'lünē gbe -nu sü ka -kɔ 'piö! 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, yuökēme □dua' -mü kö pē 'ö- -bha -wun 'dhö -a -bha -a nu -a -dhē.

¹¹ □Ya kë □ne 'ka -da 'kwi -pö 'iin pödhe -nu 'gü, -ka mε 'ö -dhɔ □kaa', kö -yaan ka -nia 'kun -a □mεε', kö 'ka

'dho -a -gɔ kɔɔ; -ka 'to mü,
-yö 'dho -yö yöë ka -bha -go
pödhe bhë -a 'gü -yi -bha.

12 'Kɔ 'saadhö 'ka dho -da
-a 'gü, -ka -a pö -a 'gü -mɛ -nu
-dhë: <□Zuöyagluu -yö kē ka
-go!>

13 □Ya kē □nɛ 'kɔ bhë -a 'gü
-mɛ -nu □wa ka -nia 'kun, ka
-bha □zuöyagluu -mɛɛ bhë
-yö 'to -an -ta. 'Kɛɛ □ya kē
□nɛ waa ka -nia 'kun, ka
-bha □zuöyagluu -mɛɛ 'ö bhë
-ka -a 'sü 'ka ziö ka -bha pē
'ka!

14 □Ya kē □nɛ 'kɔ 'bhaa 'gü,
'iin 'kwipö 'bhaa 'gü, waa 'we
-a -bha -waan ka -nia 'kun,
'iin -waan wo 'to kē ka -wo
-bha, -ka 'go -dhë bhë -a 'gü;
'kɛɛ -ka ka -gen □kpenng -yö
kē 'dhö kö -büö -bi 'ö to ka
-gen -bha pödhe bhë -a 'gü
bhë -yö 'go mü.

15 A- pö ka -dhë 'wun
gia- 'ka, -Zlan -bha zakanyi
'ka, Sodömë -mɛ -nu waa-
Gomɔɔ -mɛ -nu, pē 'ö dho kē
-an 'ka, yö 'ka 'dho kē pē gbɛ
'ka -yaan zië pödhe 'ö 'dhö
bhë -a 'gü -mɛ -nu -bha -ta.»

'Klobhɔdhe -yö -dho nu
(Maakö 13.9-13; Lukö
21.12-17)

16 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «-Ka
ka 'to 'to, a ka -bɔ □nɛ 'bhla
-nu 'dhö □laa' -nu ziën. -A
-wun 'gü, -ka kē -glengzë, 'ka
kē mɛ -nu 'ö 'wun yaa 'yaa
-an 'gü -an 'ka!

17 -Ka ka -zo kē ka -de 'piö
mɛ -nu -gɔ, bhii -wo -dho
bɔ ka 'ka za -dɔ -a 'gü -kɔ
-nu 'gü; 'go mü 'wo dho ka
-ma -klaaga -nu 'ka, Zuifö
-nu -bha -bhökuëkɔ -nu 'gü.

18 -Wo -dho dho ka 'ka mɛ
-gɔ □taa -mɛ -nu waa- -gludë
-nu -an 'dhiö n -wun 'gü; 'kɛɛ
kē- wo 'dhö bhë -yö -kē 'dhö
kö 'kaan- ka -bha -tɔmɔdhe
-nu kē -an wö 'dhiö 'iin mɛ
-nu 'waa Zuifö 'ka -an wö
'dhiö.

19 'Ö □wa ka 'kun □wa
'dho ka 'ka za -dɔ -a 'gü -kɔ
-nu 'gü, kö □kun 'ka -ya pē
'ka dho -a □blɛɛ'- -a -wun
□zɔnng' -ta 'iin -kɔ 'ö 'ka dho
'wun □blɛɛ'- -a 'ka -a -wun
□zɔnng' -ta! -Wo 'ö 'ka dho -a
□blɛɛ'- -an wö 'dhiö, -yö -dho
dɔ ka 'dhi 'töng gia- bhë -a
'ka.

20 -Wo -nu 'wo bhë waa
'dho go ka 'gü, 'kɛɛ -Zuu
'slööslö 'ö go ka Dë -Zlan 'piö
□nɛ, 'ö dho bɔ ka 'gü -yaan
-an □blɛɛ'-.

21 Dhegluzë -nu -wo -dho
wo 'kɔ dɔ mɛ -nu kwɛɛ 'wo
-an zë. -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ö
'në dë -nu dho -a kaa wo bha
'në -nu 'ka 'pö. 'Në -nu -wo
-dho dɔ wo mɛ -nu -gɔ, 'ö 'wo
-an dɔ mɛ -nu kwɛɛ 'wo -an
zë.

22 Mɛ -nu 'saadhö -wo -dho
ka -san zë n -wun 'gü, 'kɛɛ
mɛ 'ö 'dhoë- ö 'gü dɔ 'gbee-
-kplawo -yaan 'dho -yaan
yöë -a 'dhiötöyi -bha, -yö
-dho dha.

23 □Ya kē □nɛ □wa ka 'klo
bhɔ 'kwi -pö do 'gü, -ka □duë
'ka 'dho -a gbɛ 'gü, 'ka dhoë
'dhiö -kplawo! A- pö ka -dhë
'wun gia- 'ka: Ka 'ka 'dho yën
-bɔ Izlaelö 'kwipö 'plɛ 'gü -sü
-bha kö ma Mɛgbö 'ma nu.

24 □Guë 'në gbɛ 'yaa □va ö
-gɔmɛ -ta. 'Go mü, yuökëmɛ
'yaa □va ö □kɔɔnɛ -ta.

25 Pë dho kë 'ö tɔɔ ɔ̄guë'
-yö -dho kë ɔ̄ne ö -gɔme 'dhö,
'ö yuökeme -yö -kë 'pö ɔ̄ne ö
ɔ̄kɔɔnme 'dhö. ɔ̄Ya kë ɔ̄ne
me -nu ɔ̄wa 'kɔ ɔ̄kɔɔnme
-dhe Bezebilö kö -wo -dho
'tɔ 'ö -ziö -a me 'ö bhë -a -ta,
-a nu -a 'piö -me -nu -dhë.»

*'Wun 'ö -ghan me 'wo dho
suö -a -dhë -a -bha
(Lukö 12.2-7)*

26 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü: «'Kee kö ɔ̄kun 'ka -suö
me -nu -dhë! Bhii 'ö tɔɔ pë
'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö
-dhegbæadhe 'gü -sü 'ka 'yaa
'dhö, 'ö 'sloo 'ka -wun 'ö me
-nu dho kun -a ɔ̄tei' dɔ -sü 'ka
'yaa 'dhö.

27 ɔ̄Dhe -kë 'dhö bhë, 'wun
-nu 'a- ɔ̄blæ'- -na ka -dhë
-bin -blü ɔ̄ne, -ka -a ɔ̄blæ'-
-dhebondhe 'gü, 'iin 'wun
-nu 'a- ɔ̄blæ'- -na ka -dhë
'sloo 'ka bhë, -ka gbla 'gbee-
'ka 'dhëedhe -nu -bha, -a
ɔ̄blæ'- -sü 'ka!

28 Kö ɔ̄kun 'ka -suö me -nu
'wo dho ka bun zë, 'ö -an
-kɔ yaa 'dho -mɔ ka nii zë
-sü -bha bhë -an -dhë! -Ka
'suö ɔ̄zian' -Zlan 'ö- -kɔ -yö
-mɔ ka bun waa- ka nii -an
zë -sü -bha kö -yö -an -zuö
ɔ̄glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a
-dhë!

29 Kë 'ö- wo ɔ̄ne 'waa
ɔ̄zöng' ɔ̄ple 'dhoɔ dɔ -su ga
do -bha -a? ('Ö bhii -an ɔ̄bhlë
'yaa ɔ̄va); 'kee kö -an do -de
'yaa -püö sia- -a 'ke 'ö ka Dë
yaa 'we -a -bha -a 'ka.

30 'Kee ɔ̄ya kë ka -zë ka
-bha 'ka, ka Dë -yö ö -zo -kë
ka 'piö -së 'ka, -a -de ka -bha
wun ga -de gia- -nu 'wo ka

tuö bhë, 'yö -an 'ple -da 'kuë-
-sü dɔ.

31 -A -wun 'gü, kö ɔ̄kun 'ö
'suö -yö ka -kë; ka -wun ɔ̄yö
'gbee- 'yö ɔ̄zië' ɔ̄zöng' -nu
ɔ̄plëezë -ta.

(Lukö 12.8-9)

32 Me 'oo me 'ö 'dhoë- pö
me -nu wö 'dhiö ɔ̄ne -yö -bɔ
n 'ka, ma -de 'pö, n Dë 'ö -ya
-sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a
wö 'dhiö, a -dho -a pö -yö n
-ma 'ka 'pö.

33 'Kee me 'ö 'dhoë- pö me
-nu wö 'dhiö 'yaa n dɔ, ma
-de 'pö, a -dho -a pö n Dë
'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü
bhë -a wö 'dhiö ɔ̄ne 'maa- dɔ
'pö.»

*Yesu -bha nu -gen 'ö yö
gia- 'ö- ɔ̄blæ*

(Lukö 12.51-53; 14.26-27)

34 'Yö- pö: «Kö ɔ̄kun 'ö -kë
ka -zo 'piö ɔ̄ne a -nu dhidhe
-wun 'ka 'kpongtaame -nu
ɔ̄dhia. N 'ka nu -dhi 'kuë 'ka,
'kee -siödhe 'a nuë.

35 Bhii a -nu 'gügludhe -da
ɔ̄dhia 'në gɔɔn- waa- ö dë,
'në dhe waa- ö dhe, dhe 'në
waa- ö ɔ̄da -an ziën.

36 -Siökuëdhe -yö -dho -da
'kɔ do 'gü -me -nu giagia
ziën.

37 Me 'ö 'dhoë- ö dë waa- ö
dhe -an -dho kë -yaan zië n
-dho 'ö- 'gü -a -ta kö 'yaa ma
me 'ka. Me 'ö 'dhoë- ö gbö
'iin ö 'dhu -an -dho kë -yaan
zië n -ta 'zü kö yaa- -ma 'kun
kö -yaan kë ma me 'ka.

38 Me 'ö yaa ö -bha -gaatalü
'sü yaa zië n 'piö kö yaa- -ma
'kun -yaan kë ma me 'ka.

39 Me 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha
-tosiadhe -së kë ö -de -dhë,

-a 'gü -dho □siö' -a -gɔ; 'kεε me 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü □siö' n -wun 'gü, -yö -dho -a yö.»

'Wun 'ö -gban 'kian -nu -bha

(Maakö 9.41)

⁴⁰ Yö- pö: «Me 'ö 'dhoë- ka -nia kun, kö □ya n -nia 'kun. 'Ö me 'ö 'dhoë- n -nia kun kö □ya me 'ö n bɔ bhë -a -nia 'kun.

⁴¹ Me 'ö 'dhoë- -Zlan -wodhiölome -nia kun, -a -bha -kë -Zlan -wodhiölome 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu ö -wodhiölome -dhë bhë -yö -dho -a nu -a -dhë 'pö. 'Ö me 'ö 'dhoë- me kpengdhö -nia kun, -a -bha -kë me kpengdhö 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu me kpengdhö 'ö bhë -a -dhë bhë -yö -dho -a -bha nu -a me -dhë 'pö.

⁴² A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: 'Kö -kë □ne ma me -nu 'wo □ne -a me do 'ö- □bhlë 'yaa- -bha yö -mü, me 'ö 'yi -saa -kɔɔ do 'kpaan nu -a -dhë, -a -bha -kë ma me 'ka -sü -wun 'gü, -yö -dho ö 'kian yö.»

11

Zan Batisö -bha bome -nu (Lukö 7.18-35)

¹ □Dhe Yesu □ya yën 'paanbhodhe -nu 'wo □ne -an -nu ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an -dhë -sü -bha, 'yö go -dhe bhë -a -bha, 'yö dho ö bha me -nu □daan' -wo waa- -Zlan -wo pö -sü -an 'ka pödhe -nu -bha 'se bhë -a -ta.

² Zan Batisö -yö -to -kanso 'kɔɔdhö, 'ö yuö 'ö Klito 'dhö -a kë -na bhë -ya -taɔ -ma.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö ö bha □guë' -nu 'bhaa bɔ,

³ kö -waan Yesu □dheε' 'kpo □nεε: «Ü me 'ö 'yi- dɔa □ne -yö -dho nu bhë -a 'ka, 'iin yi -dho -ya me gbe 'bhaa -gɔ ee?»

⁴ Yesu -ya -daa -kë -an -go 'yö- pö: «-Ka 'dho, pë -nu 'ka -an -wun ma 'ö 'ka 'yan -kpën -a -bha 'nö bhë, 'ka -wun □bleε'- Zan -dhë □nεε:

⁵ 'Yëngtiime -nu -wo -dhe yö -na, -genlome -nu -wo 'ta -sü -na, □wee □yuame -nu bun □ya kë 'slööslö, 'totame -nu -wo 'wun ma -na, game -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'ö 'yename -nu □wa 'wuntaɔse ma.

⁶ □Zuögludhi -yö kë me yaa 'dho ö bo -zo -yö n -ma -sü 'ka bhë -a -gɔ!»

⁷ □Dhe 'ö Zan -bha □guë' -nu □wa ziö □wa 'dho, 'ö Yesu -yö 'wun 'ö -gban Zan -bha 'ö- □bleε me gbung -nu 'wo -kë mü bhë -an -dhë, 'ö- pö: «-Më 'ka dho -a -ga □dhia 'yëngg □taa □ε? 'Lü 'në 'ö □tuun' -na 'tëe □kwaa' yö -mü -a? (-Yö -kë n 'gü □ne 'yaa -mü).

⁸ □Dhe 'ö 'dhö, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia □ε? Gɔɔn- do 'ö sɔ -së 'dhö -a -bha yö -mü -a? 'Kεε yö □ga 'ö me -nu 'wo sɔ -së kë -na wo -bha bhë 'sa, -wo -kë -gludë -nu -gɔ kɔɔ -dhe -nu -bha.

⁹ □εε, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia 'sa? -Zlan -wodhiölome do -mü -a? A- pö

ka -dhë, □ii-, -a -de -a □bhlē
□yö □va 'ö -ziö -Zlan -wod-
hiölome -nu -ta.

10 Bhii Zan -yö me 'ö -Zlan
-bha 'sëedhe □bëen' -wo -yö
'wun -gban -a -bha yö -mü -a
'ka □nëε: -Zlan -ya -pö: -Dhe
-ga zö, 'ma ma bome do bo
ü 'dhiö kö -yaan ü bha zian
-gblooga -yuö kë.

11 A- -pö ka -dhë 'wun gia-
'ka: Mε -nu 'wo bhö 'kpong-
taa zö -a me 'ö- -gö dho □luu'-
-yaan zië Zan Batisö -ta 'yaa
'dhö. 'Këε kö me 'ö me 'tee
'ka -Zlan -bha -gludëdhe 'ö
dhang- 'gü bhë -a 'gü, -yö
Zan -bha □va.

12 'Ö sü 'töng 'ö Zan Batisö
-yö -Zlan -wo □blëε -a 'ka -a
-bha, 'ö yöë □dëε -bha, -Zlan
-bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu
'gü, □ya kë 'gü -dö -de -gö
'gbee- -sü -wun 'ka; bhii
'gü -dö -de -gö 'gbee- -me
□faanzë □në 'yö dho kë -a
-bha.

13 -Zlan -wodhiölome -nu
'saadhö waa- töng -nu 'ö
Moizö -yö -an nu kwa -dhë
bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha
-gludëdhe 'ö bhë -a -bha, -wa
-blëε 'ö nu 'ö yöë Zan Batisö
-bha 'töng -bha.

14 'Ö □ya kë □në, ka 'to -yö
n -ma, kö -kaa -dhe 'wun gia-
□nëε: Zan -yö Eli 'ö- -bha nu
-sü -wun -yö □blëε -Zlan -bha
'sëedhe 'gü bhë -a 'ka.

15 'Ö □ya kë □në ka 'wun
ma -to -yö -dhö, kö 'wun □në,
-kaa -gen ma bhoo-!»

16 'Ö Yesu -ya pö: «Dö 'a
dho □dëε □në -a 'gü -me -nu
-zön -a 'ka ε? -Wo -bhö 'në
'sëen- -nu 'wo -ya -sü 'ka pö-

'dhëedhö -dhe -nu -bha, 'ö
'wo 'we -na wo 'ko 'piö -an
-bha

17 -a pö -sü 'ka □nëε: <Yi
'truu -nu -piö ka -dhë, 'ö kaa
'tan kë, 'ö 'yi ga -gbo bo ka
-bha 'ö kaa -da 'yena 'gü!»

18 -Kö do bhë -a 'ka Zan
-bha -këdhösü 'gü, yaa pë
□plëezë gbë -bhö, 'iin yaa
-droön gbë mü, 'ö me -nu
-wa pö: <-Zuu yaa -ya 'gü!»

19 'Ö ma Mëgbö 'a nu 'a
pë -nu -bhö, 'a -droön -nu
mü, 'ö me -nu -wa pö: <-Ka
-dhe -ga, göön- 'ö □në -a
-bha -zo -ta -a 'gü -wun 'ö
töo -bhöpë -wun waa- -droön
mü -sü; -yö 'nii- □söngg' 'kun
-me -nu waa- këwunyaame
-nu 'bhamë 'ka!» 'Këε a-
-pö ka -dhë □nëε: -Zlan -bha
'wunbhokoudödhe -yö ö -de
-zön kpengdhö ö këpë -nu
'gü.»

*Pödhe me -nu 'ö waa Yesu
-wo -dhe 'wun gia-
(Lukö 10.13-15)*

20 'Ö Yesu -yö yö 'we -sü
'gü pödhe -nu 'ö -dhidhaapë
□plëezë □va -dhe -kë -an 'gü
bhë -an 'gü -me -nu -dhë,
'ö töo waa wo □zuö' □dhië'-
-Zlan 'piö, 'ö- pö:

21 «Kölazën -me -nu, 'wun
'yenazë -yö -dho nu ka -ta;
Betesaida -me -nu, 'wun
'yenazë -yö -dho -lo ka -ta
'pö! Bhii -dhidhaapë -nu 'a
-an kë ka □plöö 'ma bhë, □ya
kë -bezë □në, -yö -kë Tii -dhe
-bha 'iin Sidön -dhe -bha -be,
-wo -dho to mü 'wo wo □zuö'
□dhië -Zlan 'piö. -Wo -dho
□bhöo' 'kaazë -da wo -bha
'wo 'yoo -kë wo -bha -bezë

kö -waan -zɔn □ne wo wö -yö -siö -sü 'ka wo -bha □sɔɔn yaa -nu -wun 'gü.

²² □Dhe -kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, Tii -dhe waa- Sidɔn -dhe -an -bha 'klobhɔdhe -yö -dho kë 'tee 'ö □zië' ka -bha -ta.

²³ Kapεenaɔmë -me -nu, ka -de 'pö, -yö ka -zo 'piö □ne, ka -gɔ -dho □luu'-, 'ö yö -a 'ka dhang- -bha -a? Pë dho kë ka 'ka 'ö tɔɔ ka -gɔ dho □yɔɔ'- 'ö dho -a 'ka □glöötiaandhö 'siö 'gü. Bhii □ya kë □ne -dhidhaapë -nu 'wo -kë ka □plöö □ne -wo -kë Sodɔmë -bezë, kö Sodɔmë -me -nu 'wo bhë -wo -dho kë -dhö dɔ 'kwa- wo □dεε -yi 'ö □ne -a 'gü.

²⁴ Ka -zë 'pö, ka n -wo -ma -së 'ka, a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, pë 'ö -kë Sodɔmë 'ka bhë -yö 'tee.»

-Ka nu n 'piö kö 'ka 'tεε pa -sü yö

(Lukö 10.21-22)

²⁵ Yesu -yö -to -dhe do bhë -a 'gü yi bhë -a 'ka, 'ö yö □bhea' -sü -bha 'ö- pö: «'Oo, n Dë, n Dëme, 'ö dhang- waa- 'kpongtaadhe □kɔɔn, a ü zuö -pö, bhii pë 'ö -bin -sü 'ka me 'kpaakpa -nu waa- pëdɔme -nu -an -gɔ bhë 'ü- -zɔn 'në 'sεεn- -nu -dhë.

²⁶ □Ii-, n Dë, -yö kë -sü 'ka 'dhö, 'yö tɔɔ ü -zo 'kun -wun -mü.»

²⁷ 'Go mü 'ö- pö 'zü ö bha □guë' -nu -dhë: «N Dë □ya pë 'ple 'saadhö -lo n kwεε. Me gbε 'yaa ma -Zlan Gbö n dɔ, -a 'ke yaa kë n Dë -de 'ka. 'Ö me gbε 'yaa n Dë dɔ, -a

'ke yaa kë ma -Zlan Gbö waa- me -nu 'ö 'a- 'piö, 'ö 'wun -nu 'ö 'wo bhë 'a- -zɔn -an -dhë -a 'ka.

²⁸ Mε -nu 'saadhö 'ö ka 'gü □ya ga □kwεε- bun -sü 'ka, -ka nu n 'piö; a -dho ka gbaa 'tεε pa -sü 'ka!

²⁹ -Ka ma tɔng -nu 'kun, 'ka ka □kwaa' ka -de -wun -zü, 'a ka □daan' 'wundɔdhe 'ka, bhii ma 'wun □yö -së, 'ö n □zuö' 'dho -saa. □Ya kë 'dhö, ka -dho ka 'tεεpasü yö.

³⁰ Ma tɔng 'a dho -a nu ka -dhë 'kaan- -a bun bhë -yö 'föngfö, 'ö □kwεε- 'a dho -a nu ka -dhë 'pö 'yö 'föngfö.»

12

'Wun 'ö -gban □glooyi -bha
(Maakö 2.23-28; Lukö 6.1-5)

¹ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, Yesu -yö -kë ziö -dhiadhö 'blee- 'ö 'wo 'bluu- -pë -kë -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka. Din -yö -kë -a -bha □guë' -nu -bha. □Dhe -kë 'dhö 'wo yö 'blee- 'ö bhë -a -kpa -nu 'bhaa 'kan -sü -bha 'ö 'wo- □kia' -nu bho -a -bha, 'wo- -bhö.

² □Dhe 'ö Falizi -me -nu □wa -an yö, 'wo- pö Yesu -dhë: «-Bhö -dhe -ga, pë giagia 'ö kwa -bha tɔng -ya pö kö □kun 'kwa- -kë □glooyi 'ka bhë 'ö ü bha □guë' -nu 'wo- kë -na bhë!»

³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë 'ö Davidö -ya -kë kö yö 'dhö waa- ö -bha me -nu, din □ya -an 'kun, 'ö

□bεεn' -sü 'ka bhë kaa- pö
□a?

4 -Yö □bεεn' -sü 'ka □ne -yö
-da -Zlan -gɔ kɔɔ; yö 'dhö
waa- ö -bha me -nu 'dhö, 'wo
□bluu' - 'wo -Zlan gba -na -a
'ka bhë 'wo- sü 'wo- -bhö,
'kεε kö -an □dua' 'yaa -mü kö
-waan -a -bhö. Bhii 'ö tɔɔ
kwa -bha tong -ya -pö sla-
-bho -Zlan -dhë -me -de 'sloo
□ne 'wo dho -a -bhö.

5 'Go mü 'zü 'ö -ya -sü 'ka
Moizö -bha tong 'gü □ne, kwa
-bha □glooyi 'ka, sla- -bho
-Zlan -dhë -me -nu 'ö yuö
'dhö -an kwεε, -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü, tong 'ö -gban
□glooyi -bha bhë 'waa- 'kun
bhë 'wun gbε 'yaa -an -bha.
-A me bhë 'kaa- -wo pö □a?

6 'Kεε a- -pö ka -dhë: Pë do
'bhaa -yö zö 'ö □va 'ö □zië'
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ -ta.

7 'Ö □ya kë □ne pë 'ö -ya
-sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhε
'gü, ka- -gen dɔ -bezë kö me
-nu 'ö 'wun 'yaa -an -bha, ka
'ka 'dho za -lo -an tuö. Pë
'ö □bεεn' -sü 'ka bhë 'ö tɔɔ:
'Glusë kë -sü 'ö tɔɔ pë 'ö -dho
-yö n -kë, 'kεε n 'to 'yaa ka
-bha slapë -nu -dhë.

8 Bhii ma Mεgbö 'a □ne,
'a tɔɔ □glooyi gia- 'ö bhë -a
-gɔmε.»

'Wun 'ö sü gɔɔn- 'ö- -kɔ
-yö ga -a -bha bhë -a -ta
(Maakö 3.1-6; Lukö 6.6-
11)

9 'Yö Yesu -yö go -dhε bhë
-a -bha, 'yö dho Zuifö -nu
-bha -bhokuëkɔ do 'gü.

10 Gɔɔn- do 'ö- -kɔ -yö ga -a
-bha -yö -kë mü. 'Ö me -nu
'wo -kë mü, 'wo Yesu □dhεε'

kɔɔ 'wo- pö: «Kwa -bha tong
-yö -we -a -bha kö 'kwa me
-dhε bo □glooyi 'ka a?» -Wa
-kë 'dhö kö 'waan- 'wun -dɔ
-a -bha -dhε yö.

11 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-gɔ 'ö- pö: «'Ö □ya kë □ne,
me □ya kë -dhö ka ziën, 'ö
'bhla do □ya kë -a -gɔ, 'ö-
-bha 'bhla bhë □ya -püö -glu
'dhi □gbiin do 'gü □glooyi 'ka,
yö 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö
-yaan -a bho -glu 'dhi bhë -a
'gü a? □li-, -a me 'kö bhë za
'yaa- -bha, -yö -dho -a bho
mü.

12 Mε 'bhee- -wun 'pö -yö
'gbee- 'yö □zië' 'bhla -ta! 'Ö
bhii, kö -dhε 'ö 'dhö bhë,
kö kwa -bha tong -yö -we -a
-bha 'sa kö 'kwa 'wun -së kë
me -dhë □glooyi 'ka.»

13 'Ö Yesu -ya pö gɔɔn- bhë
-a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»
'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö -yö
bo 'yö -kë □ne -a do 'ö to bhë
-a 'dhö.

14 'Ö Falizi -me -nu -wo dho
'wo yö me -gɔ □taa -me -nu
-bha, -kɔ 'wo dho -a kaa kö
'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

'Wun 'ö -gban yuökëms 'ö
-Zlan -ya -ya -de -ta -a -bha

15 □Dhε 'ö Yesu -yö ö zë
-wun ma, 'yö go -dhε 'ö bhë
-a -bha. Me -gbaa -wo -ziö -a
'piö. 'Yuame -nu -wo -kë me
-nu 'wo bhë -an ziën 'pö, 'yö
-an 'plε -dhε bo.

16 'Kεε -yö 'wun -blεε -an
-dhë 'gbee- 'ka □nεε: «Kö
□kun me 'ö 'a- 'ka □ne, 'ka-
□blεε me gbε -dhë!»

17 -Yö -kë 'dhö kö -wo 'ö
-Zlan -wodhiölome Ezai -ya
□blεε bhë -a 'dhiö -yaan -mɔ

'kuë. -Wo bhë -ya -pö □nεε:
-Zlan -ya -pö:

¹⁸ Ma yuökēme 'a- sü, yö
□ga 'ö □nε! Yö □nε 'ö-
-dho -yö n -kë, 'a n -ma
□zuögludhi -wun 'plε -ya -a
kwεε, yö □nε 'a dho n -Zuu
-ya -a 'gü; ma za 'a dho -a kan
bhë -yö -dhoë -wun □blεε'-
'kpongtaame -nu -dhë.

¹⁹ Waa- me gbε waa 'dho
-don bho, 'iin yaa 'dho □gblaa
gbla; waa 'dho -a yö 'wun
-blεε 'gbee- □dhia -kpinngga
-nu 'piö.

²⁰ Yaa 'dho -të 'lü 'ö □wüü'
-sü 'ka -a ye; yaa 'dho □la-
bang 'ö- 'bhü □ya 'to 'tee -a
□dhuu-', 'ö dho 'ö yö -a -bha
-to -a 'gbee- 'ka -sü 'wun
kpengdhö 'gü -yi -bha.

²¹ 'Ö 'kpongtaame -nu
'saadhö dho wo -zo yö -a
-bha.

Yesu -bha za 'wo- do -a
-bha bhë -a -daa kë -ko
(Maakö 3.22-30; Lukö
11.14-23)

²² □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
nu goon- 'yënnngtiizë do 'ö
'yaa 'we bhü 'ö tōo -zuu yaa
-yö -kë -a 'gü bhë -a 'ka Yesu
'piö. Yesu -yö goon- 'ö bhë
-a -dhe -bo, 'ö yö 'wun □blεε'
-sü -bha, 'ö- 'yan -yö -dhe yö
'pö.

²³ Me gbung -nu 'wo -kë
mü bhë, 'wun bhë -yö -an 'te
tun, 'ö 'wo- pö: «-Yö -dho kë
Davidö gbö ('ö kwa -ya -a -gö
□nε -a) 'ka.»

²⁴ 'Kεε □dhe 'ö Falizi -me
-nu □wa -an -wo ma, 'wo-
pö: «Goon- 'ö □nε -zuu yaa
kë 'ö- wo -na bhë -a -gen
'ö tōo Bεεzebilö 'ö -zuu yaa

□koonme 'ka bhë □nε 'ö -ko
-mo 'wun -bha -sü nu -a
-dhë.»

²⁵ 'Kεε -an -zo -ta -a 'gü
-wun bhë Yesu -ya -do. □Dhe
-kë 'dhö 'ö- pö -an -dhë:
«-Gludëdhe -pö me 'ö -a 'gü
-me -nu 'dho -glu gōn -na wo
'ko 'ka bhë -an 'dhiötodhe
do 'ö tōo 'güsiödhe. 'Go mü
'zü, pödhe 'saadhö, 'iin 'ko
'saadhö 'ö- 'gü -me -nu 'wo do
kö -wo -ya wo 'ko -gō 'yënnng
bhë, 'ka- yö do □nε -an -bha
-kë 'kuë- sü □ya 'dho 'dhiö a?

²⁶ 'Ö □ya kë □nε Satan □ya
-ya ö -bha 'següme -nu -bha
-glu 'ka, kö □ya -glu gōn ö -de
'ka. -Yö ka -de 'gü □nε, 'segō
'ö 'dhö bhë □glōōsü -dho kë
-a -gō -a?

²⁷ 'Ö □ya kë 'zü □nε
'ma -zuu yaa kë -zuu yaa
□koonme 'ka, kö ka -bha
□guë' -nu -wo -dho -a kë -më
'ka 'pö e? -A me bhë 'ma 'go
-a 'gü, wo gia- ga 'wo dho za
□siö ka -gō.

²⁸ 'Kεε □ya kë □nε -Zuu
'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë
□nε 'a -zuu yaa -kë -a 'ka,
kö -kaa doa □nε -Zlan -bha
-gludëdhe □ya yö ka -bha
'saadhö -o!

²⁹ ('Wun 'ö -gban ma -zuu
yaa kë -sü -bha me -nu 'gü
bhë a- -pö ka -dhë:) Dö 'ö-
-ko dho -mo -a -bha kö -yaan
-da gōon- 'gü 'gbeezë -gō kōō
-yaan -a -bha 'kōōpë -nu 'sü
kö yaa gōon- 'gü 'gbeezë 'ö
'dhö bhë -a -lö 'dhiö e? 'Kεε
□yaa- -lö 'püë- wo 'dhiö, 'yö
dho -mo -a -bha pë -nu 'sü
-sü -bha.

³⁰ □Dhe -kë 'dhö a- -pö 'ka
-dhë: Me 'ö yaa nu n -dhë kö

-yö -nu n -gɔ. 'Ö me yaa nu n -dhë, ma pë -nu -kpɔ 'kuë-sü 'gü, kö -yö -nu ma pë -pen □dhia.

³¹ -A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: -Zlan -dho ziö mebbeedhe -nu -bha □soon yaa -nu waa- -an 'dhi -wo yaa -nu 'saadhö -ta. 'Kee me 'ö 'dhoë- 'wun yaa □bleɛ'- -Zuu 'slööslö -gɔ, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun 'dhö bhë -a -ta.

³² Me 'ö 'dhoë- 'wun □bleɛ'- ma Megbö n 'ka, -Zlan -dho ziö -a -bha 'wun □zaa'- sü bhë -a -ta, 'kee me 'ö 'dhoë- 'wun yaa □bleɛ'- -Zuu 'slööslö -gɔ, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun □zaa'- sü 'ö bhë -a -ta 'töng 'ö □ne 'iin 'töng 'ö dho nu -an 'gü.»

'Wun 'ö -gban 'lü waa- ö bhe -an -bha

(Lukö 6.43-45)

³³ 'Yö- pö 'zü: «'Lü -së -yö -bha ö bhe -së 'ka, 'ö 'lü yaa -yö bha ö bhe yaa 'ka.

³⁴ □Mee □suu'- -ta -nu 'ka □ne, ka këwun -yö ya, ka -dho 'wun -së □bleɛ'- -kɔklë □e? Bhii pë 'ö me □zuö' 'gü, yö □ne 'ö 'dhi -ya □bleɛ.

³⁵ Me këwunseëzë □zuögüdhe -yö pa -sü 'ka 'wun -së 'ka. -A -bha 'wun -së 'sü -dhe 'ö bhë, □ya kë 'ö- □bleɛ. Me këwunyaazë □zuögüdhe -yö pa -sü 'ka 'wun yaa 'ka. 'Yö 'ö 'wun yaa -sü -dhe bhë -a 'gü 'pö 'yö- □bleɛ.

³⁶ A- -bleɛ ka -dhë □ne: -Zlan -bha zakanyi 'ka, me -nu -wo -dho wo □bleɛ'- -wun -nu 'flëëflëë 'wo- □bleɛ bhë -a 'plë -lo sia- -Zlan 'dhiö.

³⁷ Bhii ü -de -wo 'ö dho go ü dhiö 'kpongtaa zö bhë, □yö -së o, □yö yaa o, yö □ne 'ö dho ü -bha za kan.»

Falizi -me -nu -wo -dhid-haa kë -sü -dhe Yesu -go

(Maakö 8.11-12; Lukö 11.29-32)

³⁸ 'Ö Zuifö -nu -bha tonggome -nu me 'bhaa -nu waa- Falizi -me -nu me 'bhaa -nu -wa pö Yesu -dhë: «'Yi -Gome, yi- 'piö kö 'ü -dhidhaapë do kë yi -dhë.»

³⁹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «□Deɛ -yi □ne -a 'gü -me -nu këwunyaazë -nu, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü -Zlan -dhë, -wo -dhidhaapë -dhe -na, 'kee -dhidhaapë gbe yaa 'dho -zon -an -dhë zö, -a 'ke yaa kë -Zlan -wodhiölome Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.

⁴⁰ Bhii -kɔ do 'ö Zonasö -yö -dhekpaoyi -yaaga □kaa' 'yuö- do □va 'guu bhë, 'ö ma Megbö 'a dho -dhekpaoyi -yaaga kaa 'seidhö.

⁴¹ -Zlan -bha zakanyi 'ka, me -nu 'wo Ninivö plöö, -wo -dho □luu' 'wo do □deɛ □ne -a 'gü me -nu 'dhiö, 'wo za -ya -an -bha; bhii □dhe 'ö Zonasö -yö -Zlan -wo -bleɛ Ninivö -me -nu -dhë, -wo wo -kwaa wo -bha □soon yaa -nu -zü, 'wo wo □zuö' □dhië -Zlan 'piö. 'Kee kö ka -bha 'ka, me 'ö 'a □bhle 'dhö □va 'ö □zië' Zonasö -ta, -yö ka 'piö zö.

⁴² 'Go mü 'zü -Zlan -bha zakanyi 'ka, dhebo 'ö -kë -gludë 'ka 'ö 'se 'ö kwa -bha 'sego goo □zian' 'ö go -a 'gü, -yö -dho do me -nu 'wo □deɛ □ne -a 'gü -an 'dhiö, 'ö za -ya □deɛ

□ne -a 'gü -me -nu -bha. Bhii -yö -go 'sego □gbiin 'gü, 'ö nu 'ö ö 'to to Salomö -bha 'wun -bho 'kou do -wo -bha. 'Ö □dhe -kë 'dhö, me 'ö- □bhlë 'dhö □va 'ö □zië' Salomö -ta, -yö ka 'piö zö.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -ye 'zü -sü, 'ö nu □faan' 'ka -a -bha
(Lukö 11.24-26)

43 'Yö- pö 'zü: «□Ya kë □ne -zuu yaa □ya 'go me 'gü, -yö -nië 'yënnng □taa, -dhe 'ö dho ö 'tëe pa -a -bha -a □mëe' -sü 'ka. □Ya kë □ne 'yaa- yö -na,

44 'yö- pö ö -de -dhë □nëe: <A -dho ye n 'zü, 'a dho ma 'kō 'a go -a 'gü bhë -a 'gü.> 'Yö nu 'ö kōodhe yö 'kpaan, kö -dhe -yö -go -sü 'ka, 'kö pë 'plë -yö -dho 'kuë- dhö -sü 'ka.

45 □Ya kë 'dhö 'yö dho, 'yö -zuu yaa 'slaple 'wo -ziö -a -ta, 'ö -an -dhe 'ö 'wo nu wo 'kuë, 'wo wo -ya -dhe kun mü. □Ya kë 'dhö zlöö kö me 'ö bhë -a këwun □ya kë yaa □ya zië -a me 'ö 'dhiö -a -ta. -Kō do bhë -a 'ka 'yö dho kaa, me këwunyaazë 'wo □dëe -yi □ne -a 'gü bhë -an -go.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në gōon- -nu

(Maakö 3.31-35; Lukö 8.19-21)

46 Yesu -yö -to 'wun □blëe' -sü 'gü me gbung -nu -dhë 'ö- dhe waa- -a dheglu 'në gōon- -nu -wo -nu, 'wo do plaan, 'wo -kë -a këdhe □mëe' □dhia kö 'waan- 'wun □blëe' -a -dhë.

47 'Ö me do -ya pö Yesu -dhë: «-Dhe -ga 'dhe, ü dhe

waa- ü dheglu 'në gōon- -nu -wo plaan, -wa 'piö kö 'wo 'wun □blëe' -ü -dhë.»

48 'Ö Yesu -ya pö me bhë -a -dhë: «Dö -nu 'pö 'wo tō n dhe waa- n dheglu 'në gōon- -nu -i?»

49 'Yö ö -kō -zōn ö bha □guë' -nu 'ka 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, n dhe waa- n dhegluzë -nu □ga 'wo □ne.

50 Bhii me -nu 'ö 'wo n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü -a -zo 'kun -wun kë bhë, wo □ne 'wo tō n dheglu 'në gōon- -nu, n dheglu 'në dhoo -nu waa- n dhe.»

13

'Wun □zuan' 'ö -gban pëga -pen -me -bha

(Maakö 4.1-9; Lukö 8.4-8)

1 Yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -go kō, 'yö dho, 'yö -ya 'yipuë □va 'kpong 'dhiö kö -yaan me -nu □daan'.

2 'ö me -gbaa □va -wo nu 'wo □nië -a -zü. □Dhe 'wo- □nëng -na, 'ö -da 'yitagō do 'gü, 'yö □yaannu. 'Ö me -gbaa -nu -wo to sia- 'yi 'kpong 'dhiö.

3 'Yö 'wun □plëezë □blëe -an -dhë 'wun □zuan' 'ka, 'yö- pö -an -dhë: «Gōon- do -yö -dho ö bha pëga -pen □dhia □ne -kō 'wo -mlü -pen -na -a 'ka, 'ö 'wo- -ya -na bhë -a 'dhö.

4 Pëga -nu 'ö kë -an -pen -sü 'gü ö -go □bhlöö- bhë, -a 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö. 'Ö -ma -nu -wo nu 'wo- -bhö.

5 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta; 'këe 'së 'yaa kë mü

□va. Pëga -nu 'wo bhë 'wo bhö 'zodhö, bhii waa 'dho 'seidhö □gbiin.

⁶ □Dhe 'ö lan- -yö yö 'bhü -sü -bha, 'ö- 'plüün 'ple -wo ga 'ö 'wo 'kpea kun, 'ö tō -an yun -nu waa 'dho 'seidhö □gbiin.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö □blëë' 'ginngzë -nu 'gü, 'ö □blëë' 'ginngzë -nu -yö □kpea, 'yö pëga -së 'yö bhö bhë 'wo sō -a -ta, 'ö 'wo- □siö.

⁸ 'Kεε -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se -së 'gü, 'wo □kpea, 'ö -an -kpa -yö -kë. -A 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do; -a 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gōō- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gōō- 'yaaga.»

⁹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «'Ö □ya kë □nε ka 'wun ma -to -yö -dhö, 'wun 'a- □blεε □nε kö -ka -a ma -së 'ka!»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'wun -blεε 'wun □zuan' 'ka -sü -gen pö -sü -bha

(Maakö 4.10-12; Lukö 8.9-10)

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -bha □guë' -nu -wo -yōōn -a -bha -a □dheε' 'kpo -sü 'ka □nεε: «-Më -kë 'ü 'wun □blεε -an -dhë 'wun □zuan' 'gü i?»

¹¹ 'Yö- -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «Ka -zë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu 'gü -a -bha 'ö 'bin -sü 'ka, 'ka- yö; 'kεε wo -zë, waa- yö.

¹² Bhii mε 'ö pë 'dhö -a -gō, -a □taō' -dho kë, kö pë -yö kë -a -gō □va -yö ziö -mü. 'Kεε mε 'ö pë gbe 'yaa- -gō, -a

'bhle 'tee 'ö- -gō bhë -yö -dho kun -a -gō.

¹³ -A -wun 'gü □nε 'ö 'a 'wun □blεε' -na -an -dhë 'wun □zuan' -zōn -sü 'ka bhë; bhii -wo pë -nu -ga, 'kεε 'waa- yö; 'ö 'wo wo 'to to 'wun -nu -bha, 'waa- -gen ma, -waan 'dho -a -bho 'kou dō.

¹⁴ -Kō bhë □nε 'ö pë 'ö -Zlan -wodhiölomε Ezai -ya pö bhë 'ö- 'dhiö dho -mō -a 'ka 'kuë; 'yö- pö: -Zlan -ya pö: *Ka -dho 'wun ma, 'kεε ka 'ka 'dho -a -gen dō; ka -dho -dhe -ga, 'kεε ka 'ka 'dhodhe yö.*

¹⁵ Bhii 'se □nε -a 'gü -mε -nu □zuö' 'yaa 'wun gbe dō gō. □Wa wo 'to -nu -ta, □wa wo 'yan -nu kpö -ta, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö -an 'yan dho -dhe yö, 'ö -an 'to dho 'wun ma, 'ö -an □zuö' dho 'wun dō, 'iin 'wo dho □dhië' n 'piö kö 'aan- dha.

¹⁶ □Ya 'to ma □guë' -nu ka -bha, □zuögludhi -yö kë ka -gō. Bhii ka 'yan -nu □wa -dhe yö, ka 'to -nu □wa 'wun ma.

¹⁷ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan -wodhiölomε -dhevadhe waa- -Zlan -bha mε kpengdhö -nu -wa -dho -kë, pë -nu 'ka- yö -na □nε kö -waan -a yö, 'kεε waa- yö. 'Iin pë -nu 'ka- ma -na □nε kö -waan -a ma, 'kεε waa- ma.»

'Wun □zuan' 'ö -gban pëga -pen -mε -bha bhë Yesu -ya -gen -pö

(Maakö 4.13-20; Lukö 8.11-15)

¹⁸ 'Yö- pö: «□Dhe -kë 'dhö -ka ka 'to 'to, 'wun □zuan'

'ö -gban pëga -pen -me -bha bhë -a -gen -bha!

¹⁹ Με -nu 'wo wo 'to to -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha 'ö 'waa -a -gen ma bhë, -wo -bhö me -nu 'ö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kö -yö -bhö zian -gbloo 'piö -dhe 'ö pëga -nu -wo -püö -a -bha bhë -a -bha. 'Ö □ya kë 'ö dü -yö nu, 'ö -Zlan -wo me 'ö ta -an □zuö' 'piö bhë 'yö- bho mü.

²⁰ 'Ö με 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kö -yö bhö 'se 'ö gwa -ta 'ö pëga -yö -püö -a -ta bhë -a -bha. □Wa -Zlan -wo ma, 'wo to mü 'ö- kun □zuögludhi 'ka,

²¹ 'κεε 'waa wo □kwaa' -a -zü, -a yun 'yaa ziö -an 'gü, 'wo kpa -a -bha 'töng 'bhaa 'ka, 'κεε □ya kë □ne 'yënnghödhe waa- 'klobhödhe □wa nu -an -ta, -Zlan -wo 'wo- kun bhë -a -wun 'gü, 'wo wo □kwaa -zo yö -sü -zü.

²² Με 'bhaa -nu -wo mü 'zü, 'ö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kö -yö -bhö □blëe' 'gingngzë 'gü -dhe 'ö pëga -nu 'dhö -püö -na -an ziën bhë -a -bha. 'Ö 'wo -Zlan -wo ma, 'κεε -ya -de □zönnng' -ta -sü 'ö kpongtaapë -wun 'gü waa- ya □bhööpë 'ö -an -püö -pë 'ka, -an -wun □zönnng' -ta -sü -yö -kë 'gingng -nu 'ka; 'wo so -Zlan -wo 'ö 'wo- ma -na bhë -a -ta, 'ö -an -kpa gbë 'yaa kë -dhö.

²³ Με 'bhaa -nu -de 'pö -an -bha -Zlan -wo 'kun -kö -yö bhö 'se -së 'ö pëga -yö -püö -a 'gü bhë -a -bha: □Wa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- gen ma. □Ya kë 'dhö, 'ö 'wo -dhi, 'ö -an

-kpa -yö -kë. -An 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do, -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'göo- 'slado, 'ö -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'göo- -yaaga.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □blëe' yaa -bha

²⁴ Yesu -yö -ko 'zü 'yö 'wun □blëe -an -dhë 'wun □zuan' -zön -sü 'ka, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka -dhe -ga, pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü 'ö bhö -a -bha □ga □ne: Göön- do -bha pëga -së -bhlö -yö -kë -dhö.

²⁵ 'Ö gbang -yi do -yö dö, kö με -nu □wa yi zë, 'ö göön- 'ö bhë 'ö- yaagüme -yö nu, 'yö pëga yaa -pen -a -bha tapë -bhlö bhë -a 'gü 'ö to 'ö -ziö.

²⁶ □Dhe 'ö 'blee- ga -nu waa- pëga yaa 'ö bhë -nu 'wo bhö wo 'kuë-, 'ö 'blee- ga -nu 'dho 'wü -na 'ö □blëe' yaa -nu -de 'pö 'wo yö □luu' -sü -bha.

²⁷ 'Yö □bhlöödhe dëme -bha yuökëme -nu -wo nu 'wo- pö -a -dhë: <Yi -Göme, pëga -së -nu kun yi- pen ü -go □bhlöö- -a, □ya kë 'dhö kö □blëe' yaa -nu 'wo □ne -wo -go më □ε?>

²⁸ 'Yö- pö -an -dhë: <N yaagüme □ne 'ö- 'wun -kë bhë!> 'Ö- -bha yuökëme -nu -wa pö -a -dhë: <Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi □blëe' yaa -nu bhë 'yi -an bho mü □a?>

²⁹ 'Yö- pö -an -dhë: <-Abi', bhii □blëe' yaa -nu -wo -sü 'ka, ka -dho 'blee- 'lü -nu □nëng -an -bha, 'ö 'ka -an bho -a 'ka 'pö.

³⁰ -Ka ka □kwaa' -an -zü, -wo □kpea' wo 'kuë-, -yö 'dho

-yö yöë -an 'kan -yi -bha! □Ya
kë 'dhö, a -dho -a pö -an 'kan
-me -nu -dhë: -Ka □blëë' yaa
-nu □woo'- □kun, 'ka -an kpa
'kuë- 'ka -an 'lü □kaan'-, 'ka
-an 'güö! 'Go mü kö 'ka 'blee-
ga -nu -lo n -go 'slëëdhö! »

'Wun □zuan' 'ö -gban mu-
taadö -bha
(Maakö 4.30-32; Lukö
13.18-19)

³¹ Yesu -yö 'wun □blëë -an
-dhë 'zü 'wun □zuan' -zön -sü
'ka, 'ö- pö -an -dhë: «-Zlan
-bha -gludëdhë 'ö dhang- 'gü
-yö -kë □ne mutaadö ga 'dhö.
-A ga 'ö bhë -yö -bhö □kplöc'
ga 'ö gcoondë do -ya ta ö -go
□bhlöö- -a -bha.

³² Yö □ne 'ö tco tapëga
-nu 'saadhö -an 'teezë, 'këë
□ya □kpea'-, 'too -lü -nu 'wo
'toodhëdhö, -a me 'ö dho kë
□va -a -bha 'yaa 'dhö; 'ö □ya
'to zlöö kö -ma -nu -wo wo
'kco -nu dco -na -a -kco -nu -ta.»

'Wun □zuan' 'ö -gban
□bluubhëepë -bha
(Lukö 13.20-21)

³³ Yesu -yö 'wun □zuan'
gbe 'bhaa -zön -an -dhë 'zü
□neë: «-Zlan -bha -gludëdhë
'ö dhang- 'gü -yö -bhö □blu-
ubhëepë 'ö dhebo -nu 'dho
-a -da -na □bluu'- -bi 'piö
bhë -a -bha. □Waa- -da
□bluu'- -bi 'kilong 'gco- □ple
ö ga 'scoodhu 'piö, 'yö □bluu'-
□bhëë 'yö □luu 'yö pë 'wo-
-da -a 'gü bhë 'ö- pa.»

Yesu -bha 'wun □zuan'
-zön -kco
(Maakö 4.33-34)

³⁴ Yesu -yö 'wun -blëë me
gbung -nu -dhë 'wun □zuan'

-zön -sü 'ka; 'yaa 'wun □blëë'-
-an -dhë 'kpaan 'ka.

³⁵ -Ya kë 'dhö, kö pë 'ö
-Zlan -wodhiölome -ya □blëë
'dhiö bhë -yaan kë □neë: A
-dho 'wun □blëë'- -an -dhë
'wun □zuan' -zön -sü 'ka, 'ö
pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'ö
-sü 'kpongtaadhë kë yi -bha 'ö
yöë □dëë -bha, 'a- □blëë -an
-dhë.

'Wun □zuan' 'ö -gban
□blëë' yaa -bha bhë Yesu -ya
'zü -pö

³⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu
-yö ö -kwaa me gbung -nu
'wo bhë -an -zü, 'ö yö -zë
'yö dho kco. 'Ö- -bha □guë'
-nu -wo □ycön -a -bha 'wo-
pö -a -dhë: «'Wun □zuan'
'ö -gban □blëë' yaa 'ö gcoon-
do yaagüme -ya -pen -a -go
□bhlöö- bhë -a -bha bhë, -a
'zü pö yi -dhë 'kwee-!»

³⁷ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-go 'ö- pö: «Me 'ö pëga -së ta
'ö tco ma Mëgbö.

³⁸ □Bhlöödhë 'ö tco 'kpong-
taadhë, pëga -së 'ö tco me
-nu 'wo -Zlan -bha -gludëdhë
'gü -me -nu 'ka bhë; □blëë'
yaa bhë 'ö tco me -nu 'wo
këpëyaame -bha 'ka.

³⁹ -A yaagüme 'ö □blëë'
yaa -pen 'ö tco dü; tapë
'kan -sü 'ö tco 'kpongtaadhë
'dhiötöyi. 'Ö yuökëme -nu
'wo tapë 'kan -me -nu 'ka,
'wo -kë -Zlan -bha bome -nu
'ka.

⁴⁰ -Kco do 'ö 'wo □blëë' yaa
-nu □woë' tapë -nu ziën 'wo-
-zong -a 'ka 'siö 'gü bhë, -kco
do bhë 'yö dho kaa 'kpong-
taadhë 'dhiötöyi 'ka.

41 Ma Mεgbö, a -dho -Zlan -bha bome -nu bɔ, 'ö 'wo me -nu 'wo me -püö -na □sɔɔn yaa 'gü waa- 'wunyaakeme -nu -an bho n -ma -gludëdhe -pö 'gü,

42 'ö 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhe bhë -a 'gü, -wo -dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö.

43 'Kεε me -nu 'wo -Zlan -bha me kpengdhö 'ka, -wo -dho bhü □ne -kɔ 'ö lan- -yö bhüë -a 'dhö wo Dë -bha -gludëdhe -pö 'gü. 'Ö □ya kē □ne, ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun 'ö □ne -kaa ma ö -gen 'ka!»

'Wun □zuan' 'ö -gban □bhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka -a -bha

44 'Yö Yesu -yö dho 'wun □zuan' -zɔn -sü 'ka 'dhiö □woë' □nεε: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü □bhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka □bh-löö- -a -bha. Gɔɔn- do -yö ö 'yan dɔ □bhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka bhë -a -bha; 'yö dho 'yö -bin 'zü. 'Ö dho □zuögludhi 'ka, 'yö ö bha pë -nu 'plε 'dhɔɔ dɔ, 'yö dho 'ö □bh-löödhe bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun □zuan' 'ö -gban -zlɔɔ -bha

45 'Yö- pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü 'dhɔɔɔmε do 'yö -zlɔɔ -së □mεε -a -bha.

46 □Dhe 'ö- me 'ö- □sɔnng' 'dhö 'gbee- 'ö- yö, 'yö dho 'ö pë -nu 'wo- -gɔ 'ö -an 'plε 'dhɔɔ dɔ, 'ö nu 'ö -zlɔɔ bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun □zuan' 'ö -gban 'kplö -bha

47 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü 'kplö 'wo- -zuö -na 'yipuë □va □bhaa, 'ö 'wo 'yuö- □suu'- 'oo □suu'- 'kun -na -a 'ka bhë -a -bha.

48 □Ya kē □ne □ya pa, 'ö 'yiblükemε -nu -wo -nu 'ö 'wo- -gan 'wo dho -a 'ka 'kpongtaa; 'wo □yaannu, 'wo 'yuö- -nu zë 'gü; 'wo- -sεεbɔ -nu -lo wo -gɔ □sen 'gü. 'Ö- mε 'ö -an 'kun -pë gbe 'yaa 'dhö bhë 'wo -an -lo yiö.

49 -Kɔ do bhë 'yö dho kē -a 'ka 'kpongtaadhe 'dhiötöyi 'ka. -Zlan -bha bome -nu -wo -dho nu 'wo me këwunyaazë -nu bho me këwunsëezë -nu 'piö,

50 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhe bhë 'wo dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

'Wun 'ö -gban □bhɔɔpë -dëü waa- -a zii -an -bha

51 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun -nu 'a -an □blεε □ne, ka -an -ma -së 'ka a?» 'Wo- pö: «□Ii.»

52 'Yö- pö -an -dhë: «□Dhe -kē 'dhö, me -nu 'wo tɔnggɔmε -nu 'ka 'saadhö, 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha, 'wo- -bho 'kou dɔ bhë, -wo -bhɔ 'kɔ dëmε do 'ö ö bha pë -dëü waa- pë zii 'ö- -bha -wun yö -a -bha, 'ö- sü ö bha □bhɔɔpë 'gü -a -bha.»

Mε -nu 'wo Nazaretë waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- (Maakö 6.1-6; Lukö 4.16-30)

53 □Dhe 'ö Yesu □ya yën 'wun -blεε -an -dhë 'wun

□zuan' 'ka -sü -bha, 'ö go -dhe bhë -a 'gü,

⁵⁴ 'yö dho pödhe 'ö □kpea -a -bha -a 'gü, 'ö yö me -nu □daan' -sü -bha Zuifö -nu -bha -bhokueko 'gü. 'Ö me -nu 'wo -kë mü 'töüdhö, 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo -pö: «-Yö -go 'wunbhokoudodhe 'ö □ne -a 'ka më □ε? -Ya -kōklē 'ö -dhidhaapē -nu 'wo □ne 'yö -an -kē -ε?

⁵⁵ 'Lüyanme gbö □ne 'yaa -mü -a? Mali 'yaa -mü -a dhe 'ka a? Zakö 'dhö, Zozefu 'dhö, Simö 'dhö, Zude 'dhö 'waa -mü -a dheglu 'nē gōon-nu 'ka a?

⁵⁶ 'Iin -a dheglu 'nē dhoo -nu 'waa kwa 'piö zö □a? -Kō -mō 'wun -bha -sü 'yö- -gō □ne 'yö go -a 'ka më □ε?»

⁵⁷ 'Wun -nu 'wo □ne -a -wun 'gü waa Yesu -wo -dhe 'wun gia-

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölome □bhlē -ya -dhe 'saadhö 'gü, 'kεε -a 'kpo -pö 'gü -me -nu waa- -a -gō 'kōome -nu 'waa- □bhlē -ya.»

⁵⁸ -Dhe bhë Yesu yaa -dhidhaa -kë mü □va zlöö, -zo -yö -a -bha -sü yaa kë -an -gō bhë -a -wun 'gü.

14

Zan Batisö -bha ga -sü

(Maakö 6.14-29; Lukö 9.7-9)

¹ 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Elödö -yö -kë -gludē 'ka Galile -se 'gü, -yö Yesu -wun -ma.

² 'Yö- pö ö bha yuökēme -nu -dhë: «Me 'ö □ne Zan Batisö -mü, bhii 'gō 'ö- wo

ga 'gü bhë, 'yö -kō -mō 'wun -bha -sü 'dhö -a -gō 'yö -dhidhaapē -nu kë -na bhë.»

³ Kē- wo 'dhö bhë 'ö tōō Elödö -yö Zan -kun, 'ö- -lö 'ö- -zuö -kanso 'gü. -A kë 'ö- wo 'dhö bhë -yö -sü Elödö -bha ö dheglu Filipö böō Elödiadö 'kun 'ö- wo -a -gō bhë -a -wun -bha.

⁴ 'Yö- -wun 'gü, 'ö Zan -ya pö -a -dhë □neε 'yaa -sē kö -yö ö 'zlaa- böō 'kun -a -gō kö -ya 'sü ö böō 'ka.

⁵ -A -wun 'gü Elödö -ya 'piö kö -yö Zan zē, 'kεε -yö -suö 'següme -nu -dhë, bhii 'ö tōō me 'plε -wo Zan -dō □ne -Zlan -wodhiölome -mü.

⁶ □Dhe 'ö Elödö -bha bhö -yi 'wlaan- kë -yi □ya -lo, Elödiadö 'dhu -yö □troo' do kë me -nu 'wo nu 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö, 'yö -kë Elödö -dhë -së.

⁷ 'Yö ö -wo -bhö -a -dhë -a pö -a -dhë -sü 'ka □ne pē 'saadhö 'ö- -dhe ö -gō, 'ö dho -a nu -a -dhë.

⁸ 'Nëdhezē 'ö bhë, -wo 'ö -dhe -ya pö -a -dhë bhë, 'yö dō -a -ta 'ö- pö: «-Dhe do 'ö □ne -a 'gü, a- 'piö kö 'ü Zan Batisö -gō -da 'tia- 'gü 'ü n gbaa.»

⁹ 'Yö -kë -gludē Elödö -dhë yaa; 'kεε ö -wo 'ö- -bhö me -nu 'ö -an □dhōō -kë 'wlaan- -ta -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö ö -bha me -nu -dhë -wo nu Zan Batisö -gō 'ka -a □dhia.

¹⁰ 'Ö me do bö -kanso 'kōōdhö kö -yaan Zan Batisö -gō 'kan.

¹¹ 'Ö me 'ö bhë 'ö dho 'ö Zan -gō 'kan 'ö nuē 'tia- do

'gü 'ö- nu 'nëdhezë 'ö bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö dhe □dhia.

¹² 'Ö Zan -bha □guë' -nu -wo nu 'wo- □glöö sü, 'wo dhoë 'wo- -bin. □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo dho, 'wun -nu bhë 'saadhö 'wo- □blεε Yesu -dhë.

Yesu -bha mε -lü -vuu 'soodhu 'dhi gba -ko

(Maakö 6.30-44; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

¹³ □Dhe Yesu -yö 'wun -nu 'wo bhë -an ma, 'yö go -dhe 'ö bhë -a -bha, 'yö -da 'yitagö do 'gü ö -de 'sloo 'ka, 'yö dho -dhe do 'ö dho -potaasü yö -a -dhe -bha -a 'gü.

'Kεε mε -nu -wo Yesu -wun -ma, 'wo go pödhe -nu 'gü 'wo -ziö -a 'piö 'ta 'sü -sü 'ka 'yi 'kpong 'dhiö.

¹⁴ Yesu -bha -go 'yitagö 'gü -sü 'ka, -a 'yan -yö -da mε -nu 'wo nu bhë -an -ta, 'ö -an 'yena -yö -da -a □zuö' 'gü, 'ö yö -an -bha 'yua -nu bo -an -bha -sü 'gü.

¹⁵ □Dhe 'ö 'yinia -dhe □ya dö, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wo □yöön -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Bin □ya 'më 'saadhö, 'ö -dhe 'kwa- -bha □ne mε gbe 'yaa zö □ne, -bhö -a pö mε -nu 'wo □ne -an -dhë -wo 'dho pödhe -nu 'gü kö -waan wo -bhöpë -nu 'dho!»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «'Yaa -së kö -wo 'dho; ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

¹⁷ 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö yi -gö zö 'ö töö □bluu'- bhe 'soodhu waa- 'yuö- □ple!»

¹⁸ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu -an 'ka n □dhia zö!»

¹⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö mε -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu 'kpa- -ta. 'Go mü 'yö □bluu'- bhe 'soodhu waa- 'yuö- □ple 'wo bhë -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü, 'yö □bhea -a -ta; 'ö -Zlan zuö pö. 'Yö □bluu'- □kaan, 'yö- nu ö -bha □guë' -nu -dhë. 'Wo- glu mε -nu 'wo bhë -an 'ka.

²⁰ Mε 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö -bhöpë 'bhaa -yö to. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho -a 'kluklu -nu 'wo to 'wo- -kpa 'kuë- -sü □kpasen pa -sü 'gö- do ö ga □ple 'ka.

²¹ Göön- -nu 'wo -bhöpë -bhö 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü □tei' -wo -kë □ne mε -vuu 'soodhu 'dhö kö waa dhoo -nu waa- 'në -nu -an □dhong'.

Yesu -yö 'ta -sü 'yipuë -ta
(Maakö 6.45-52; Zan 6.15-21)

²² □Dhe 'ö □wa yën, -dhe do bhë -a 'gü 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu -da 'yitagö 'gü kö -waan 'yipuë □va bhë -a 'kan ö 'dhiö, kö yö gia- -yaan -a pö mε -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'yε wo 'zü -wo 'dho wo -gö plöö.

²³ □Dhe 'ö yën -an 'paan bho -sü -bha, 'ö yö -de 'pö, 'ö -da -tön 'në do tuö, 'yö -ya □bhea' -sü -bha 'töng bhë -a 'ka. Yö do 'kpaan 'yö -kë mü, kö -dhe □ya trö.

²⁴ 'Yitagö 'ö- -bha □guë' -nu -wo -kë -a 'gü bhë, □dhe 'ö □ya bhö 'kpong -dhë □taa' □gbiin, 'yö 'yi kpö -nu -wo yö □luu' -sü -bha -dhe 'ple 'gü 'wo -ma -an -bha 'yitagö -bha -dhe 'ple 'gü, bhii 'ö töö 'buu -yö -kë ziö □dhia.

25 □Dhe 'kwa do -dhekpactadhe □tei' 'ka, 'yö Yesu -yö -dho ö bha □guë' -nu 'piö □zian', -ta 'yi -ta -sü 'ka.

26 Kεε □dhe 'wo- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta, 'ö 'siö -yö -kan -an 'gluu 'wo- pö: «□N nn, me -zii 'ö kë -na bhë!»

□Dhe 'suö 'dhö -an kë -na, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü.

27 'Yö to mü, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka □zuö' kë -saa, ma -mü, kö □kun 'ö 'ka -suö!»

28 Ö Pιεε -ya pö: «N Dëme, □ya kë □ne bhi -mü, kö -a pö n -dhë 'a 'ta 'sü 'yi -ta, 'a nu ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö nu!»

'Ö Pιεε -yö go 'yitagö 'gü, 'ö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'yi -ta 'ö dhoë Yesu 'piö.

30 Kεε □dhe □ya yö -dhe 'bhaa 'gü, 'ö- -zo -to 'buu 'ö ziö -na bhë -a 'piö, 'ö 'suö -yö -da -a 'gü. □Dhe 'ö 'më -na yiö, 'ö -gbla 'ö- pö: «N Dëme, -bhö nu n -dhë -ε!»

31 'Ö to mü, Yesu -yö -ya -a -kō -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Ü -bha -zo yö -sü -yö 'tee □dhεε! -Më 'ö -kë 'ö ü □zuö' -yö 'zëzë □kun □i?»

32 □Dhe 'wo- -bha □ple □dhe 'wo -da 'yitagö 'gü, 'ö 'buu -yö to mü 'yö □gbaannu.

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -gblü -a 'dhiö 'yitagö 'gü mü, 'wo- pö -a -dhë: «-Zlan Gbö giagia -mü ü 'ka!»

Yesu -bha 'yuame -nu -dhe -bo Zenezaleto -se 'gü -kō (Maakö 6.53-56)

34 'Yipuë □va bhë -wa -kan 'wo yö sia- Zenezaleto -se 'gü.

35 Με -nu 'wo zian bhë -a 'ka, -wo -to mü, 'wo Yesu do. 'Ö- -bha nu -sü bhë, 'wo- □blεε -dhe 'ple 'gü; 'ö me -nu 'wo nu wo -bha 'yuame -nu 'ka- 'piö.

36 -Dhe bhë -a 'gü 'zü, 'wo □bhea -a -dhë kö -yö ö □kwa' wo -zü 'wo 'pa -a -bha gblang 'to 'dhiö 'kpaan 'ka; ('ö -we -a -bha -an -gō,) 'ö me -nu 'wo pa -a -bha gblang 'to 'dhiö 'ka, 'ö -an -dhe -yö bo.

15

Me □daan' -wo 'ö go Zuifö 'bhema -nu kwεε (Maakö 7.1-13)

1 Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tonggōme -nu -wo -go Zeluzalemë 'wo nu Yesu 'piö, 'wo- □dhεε' kpo □neε:

2 «-Më -kë 'ö me □daan' -wo 'ö go kwa 'bhema -nu dhiö □ne, ü bha □guë' -nu 'waa- 'kun □ne □ε? Bhii 'waa wo -kō -nu 'zlu □ne -kō 'ö kwa -bha wo -kō 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö kö -waan □tun pë -bhö -na.»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gō □neε: «Ka -de 'pö, -më -kë 'ka -Zlan -bha tong □bhlë -siö ka -de -bha me □daan' -wo 'kun -sü -wun 'gü i?»

4 'Ö tōo -Zlan -ya -pö: -Bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë -ya, 'ö go mü: Me 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε'- ö dë waa- ö dhe -an 'ka, -yö -dho kë zëme 'ka.

5 Kεε ka -zë, ka me -nu -daan -a pö -sü 'ka: 'Ö □ya kë □ne me □yaa- pö ö dë waa-

ö dhe -an -dhë: «Ma pë -nu 'wo n -go 'a dho nu -a 'ka ü -dhë -be bhë, 'ma- -ya -Zlan -bha gbaö 'ka»,

⁶ gɔɔn- 'ö 'dhö kö 'yaa- nu ö me -nu -dhë gba. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka -Zlan -wo [bhlë -bho -a -bha, 'ka- [siö, 'ö ka -de -bha me [daan' -wo bhë 'ka- zɔn me -nu -dhë.

⁷ Me -nu 'yan -ta -pë kē -me -nu 'ka [ne! 'Wun 'ö -gban ka -bha 'ö Ezai -ya [bleε bhë 'wun gia- -mü.

⁸ 'Ö tɔɔ: -Zlan -ya pö: 'Segɔgüme -nu 'wo [ne -wo n [bhlë -ya wo 'dhi 'ka 'kpaan, 'keε -an [zuö' -yö n 'ka [gbiin.

⁹ [Bhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö, -a 'ple -yö 'kpaan, bhii -wo me -nu -daan tɔng 'ö go me -nu dhiö -an 'ka [ne -kɔ 'wo- pö -a -bha 'kpa -yö -go ma -Zlan n 'piö -a 'dhö. »

Pë -nu 'ö 'wo me -nu -kë -dhuuzë

(Maakö 7.14-23)

¹⁰ [Dhe [ya kē 'dhö, Yesu -yö me gbung [va [dhɔɔ -kë, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to, kö 'wun 'a 'dhoë- -a [bleε'- [ne, 'kaan- -a ma ö -gen 'ka!

¹¹ Pë 'ö -da -na me 'dhii bhë, 'yaa me kē -dhuuzë. Pë 'ö me -kë -dhuuzë 'ö tɔɔ pë -nu 'saadhö 'wo 'go -na me 'dhii.»

¹² 'Ö- -bha [guë' -nu -wo [yɔɔn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Bhaa- dɔa [ne ü -wo 'ö bhë -yö -na Falizi -me -nu -zuë -a?»

¹³ 'Ö- -daa -kë -an -go [neε: «Tapë 'saadhö 'ö n Dë 'ö dhang- 'gü yaa- ta, -an 'ple -wo -dho -wo, 'wo go 'sei.

¹⁴ -Ka ka [kwaa' -an -zü, -yö me -dhë 'dhiö -me 'yënnngtiizë -nu -mü -an 'ka! [Ya kē [ne 'yënnngtiime [ya yö 'yënnngtiime -dhë 'dhiö, -dhe 'wo- -bha [ple, -wo -dho -püö -glu 'dhi do 'gü!»

¹⁵ 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'wun [zuan' bhë -a -gen pö yi -dhë!»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka -kɔ yaa -mɔ 'wun -gen ma -sü -bha [kun [a?

¹⁷ Kaa- ma [ne -bhöpë 'ö -da -na me 'dhii bhë, -yö -bɔ me 'guu [zian' 'ö dhoë 'blü 'dhiö a?

¹⁸ 'Kεε -a me 'ö 'go -na me 'dhii bhë, -yö -go me [zuö' 'piö, yö [ne 'ö me -kë -dhuuzë.

¹⁹ Bhii me [zuögüdhe [ne 'ö -zotadhe yaa -nu 'wo go -a 'gü, 'wo me -blü me zë -sü -nu, dhebɔ 'kpeεkpe [meε' -sü -nu, [mlaabɔ 'kpeεkpe [meε' -sü -nu, [kwaan -sü -nu, [sua kē -sü -nu, 'wun yaa -bleε me -go -sü -nu -an -bha.

²⁰ Pë -nu 'wo me -nu -kë -dhuuzë 'wo bhë, 'keε pë -bhö -sü kö waa wo -kɔ 'zlu [ne -kɔ 'ö kwa 'bhema -nu -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka -a 'dhö bhë, 'yaa me kē -dhuuzë.»

Dhebɔ -nia do -bha Yesu -wo -dhe 'wun gia- -sü

(Maakö 7.24-30)

21 'Go mü Yesu -yö -go -dhe bhë -a 'gü, 'yö dho Tii waa-Sidon -pö 'gü -dhe -nu -bha.

22 Dhebo do 'yö go Kanaa -se 'gü, 'yö -kë 'se bhë -a 'gü, -yö -nu Yesu 'piö, 'yö- pö -a -dhë 'gbla -sü 'ka [nεε: «N Dëme, Davidö gbö, -bhö n 'yena yö! -Zuu yaa -yö n 'dhu 'gü. 'Yaa -potaasü [duö!»

23 'Kεε yaa- -daa do kë -a -go. 'Ö- -bha [guë' -nu -wo [yoon -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «Dhebo 'ö [ne, -bhö -a kë -yö 'dho; -yö ziö -na kwa 'piö 'gbla -sü 'ka -kplawo!»

24 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Zlan -yö n -bo 'bhla -tuë -nu 'wo [dhong -sü 'ka Izlaelö -se 'gü -an -dhë.»

25 'Ö dhebo 'ö bhë -yö -nu 'ö -püö Yesu [gεendhö 'ö- pö: «N Dëme, -bhö nu n -dhë!»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Yaa -së kö -wo 'në -nu -bhöpë 'sü -waan -a nu gben- -nu -dhë.»

27 'Ö dhebo bhë 'ö- pö: «'Wun gia- -mü, n Dëme, 'kεε [ya kë -bhöpë 'peepee -nu 'wo 'go -na pë -bhö -ta [gba -ta dhuö bhë, gben- -nu -wa -bhö.»

28 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Öö, dhebo, ü -bha -zo -yö n -ma -sü [yö [va 'dhe! -Yö kë ü -dhë [ne -kö 'ö- 'ka ü [zuö' 'piö bhë -a 'dhö!» 'Töng gia- bhë -a 'ka 'ö- 'dhu -dhe -yö boë.

Yesu -bha 'yuame [plëezë -dhe bo -sü

29 Yesu -yö -go mü, 'yö dho Galile 'yipuë [va 'kpong

'dhiö, 'yö -da -ton do tuö 'ö [yaannu.

30 Με -gbaa [va -wo -nu -a 'piö mü 'zü, wo -bha -genlome -nu, 'yëngtiime -nu, [niöome -nu, 'tuunme -nu waa- 'yuame -nu [plëezë -an 'ka Yesu 'piö, 'ö Yesu -yö -an -dhe bo,

31 kö 'tuunme -nu -wo 'we -na, 'tösiöme -nu -dhe -yö bo -na, 'yëngtiime -nu -wo -dhe yö -na bhë. [Dhe [waa- yö, 'ö 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo yö Izlaelö -bha -Zlan 'to -blü -sü 'gü.

Yesu -yö me -lü -vuu -yiisië 'dhi -gba

(Maako 8.1-10)

32 Yesu -yö ö bha [guë' -nu [dhoo -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Με -nu 'wo [ne -an 'yena -yö n kë -na, bhii -a -dhekpaoyi -yaaga 'ö [ne [dεε, -wo n 'piö, 'ö -bhöpë gbe 'yaa -an -go gbo; 'maa- 'piö kö 'a n [kwaa' -an -zü -wo 'dho kö waa pë gbe -bhö. [Faan' 'yaa -an 'gü gbo bhë, [ya kë 'dhö, -wo -dho -püö zian -gbloo -nu 'piö -an -ye 'zü -sü 'ka.»

33 'Ö- -bha [guë' -nu -wa [dheε' kpo [nεε: «-Dhe -mlë 'kwa dho me gbung [va [suu'- 'ö [ne -a -bhöpë yö -a -bha; -dhe 'ö me gbe 'yaa- -bha zö [ne -a 'gü i?»

34 'Ö Yesu -yö -an [dheε' kpo [nεε: «[Bluu'- bhe [dhë 'yö ka -go -ε?» 'Wo- pö -a -dhë: «[Bluu'- bhe 'slaple waa- 'yuö- 'në 'seen- 'bhaa [ne 'wo yi -go.»

35 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö-pö me gbung-nu 'wo bhë-an-dhë-wo □yaannu.

36 'Ö □bluu'- bhë 'slaple waa-'yuö- -nu 'wo bhë 'yö-an sü, 'yö -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö -an □kaan, 'ö- nu ö bha □guë'-nu -dhë, 'ö 'wo- -glu me 'wo nu bhë -an 'ka.

37 Me 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'gu -yö do, 'ö- 'kluklu -nu -wo to. 'Yö- -bha □guë' -nu -wo dho 'wo- 'kluklu -nu 'wo bhë 'wo -an -kpa 'kuë- -sü □kpasen pa -sü 'slaple sü 'wo □zië'.

38 Me -nu 'ö -bhöpë bhë 'wo- -bhö -an -dho 'kuë- -sü -wo -mo goon- -nu -vuu -yisië -bha kö waa dhoo -nu, 'në -nu -an □dhong'.

39 □Dhe 'ö Yesu □ya ö -kwaa -an -zü, 'yö -da 'yitago 'gü, 'yö dho Magadamë -se 'gü.

16

Falizi -me -nu waa-Saduse -me -nu -wo -dhidhaapë do -dhe

(Maakö 8.11-13; Lukö 12.54-56)

1 Falizi -me -nu waa-Saduse -me -nu -wo -nu Yesu 'piö kö -waan 'slë 'kan -a -go, 'wo- pö -a -dhë -yö -dhidhaapë do kë wo -dhë, kö -yaan -zon wo -dhë □ne -a -bha -ko -mo 'wun -bha -sü -yö -go -Zlan 'piö.

2 'Kee Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Lan- □ya -püö, dhang- 'gü -dhe □ya kë 'zenzenzë, 'ö 'ka- pö: «-Dhe -dho po □dhia 'piö -së.»

3 'Ö -dhiadhiö tii 'gü, -dhe □ya kë -gisaadhö, 'ka- pö:

<Dha -yö 'dhoë- nu>. Pë -nu 'wo dho kë dhang- 'gü 'dhö, ka -an □doa' -do, □dhe -kë 'dhö □ne -më -kë 'ö ka -ko 'yaa -mo -a -bha kö □du-akëpë -nu 'wo □dëe □ne -a 'gü bhë, 'ka -an -bho 'kou do □ε?

4 Me -nu 'wo □dëe □ne -a 'gü 'ö -an këpë 'dhö yaa, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü -Zlan -dhë bhë -wo -dhidhaapë do -dhe, 'këe -dhidhaapë gbë 'ka 'dho kë -an -dhë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.» □Dhe 'yö- pö 'dhö, 'ö to mü 'ö -ziö.

Falizi -me -nu waa-Saduse -me -nu -bha □bluubhëepë

(Maakö 8.14-21)

5 Yesu -bha □guë' -nu -zlö -yö -trö □bluu'- -nu 'sü -sü -bha. □Dhe 'ö 'yipuë □va bhë □waa- 'kan □wa 'dho -a □zlöö,

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -me -nu waa-Saduse -me -nu -an -bha □bluubhëepë -go!»

7 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö 'wun □blëe'- -sü 'gü wo 'ko ziën □ne: «□bluu'- 'ö kwaa -a 'sü bhë, 'yö- -wun 'gü 'yö -wo 'ö bhë 'yö- □blëe'- -na bhë.»

8 □Dhe 'ö Yesu □yaa- yö □ne -wo □suu'- bhë -wa □blëe'- -na wo 'ko -dhë, 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka- pö ka 'ko ziën □ne □bluu'- 'ö kaa- 'sü bhë yö -mü -i? □N nn, ka -bha -zo -yö n -ma -sü -yö □tun 'tee □dhe!

9-10 Kaa- 'wun do □kun □a? Ka -zo 'pö yaa -büö □kun □bluu'- bhe 'söödhu 'a -an □kaan 'ö gōon- -nu -vuu 'söödhu -dhë, 'wo- -bhö, 'ö- 'kluklu □kpasen 'bhaa -nu 'wo to 'ka □zië' bhë o, waa- □bluu'- bhe 'slaple 'a -an □kaan gōon- -vuu -yiisië, -wa -bhö, 'ö -an 'kluklu □kpasen 'bhaa -nu 'wo to, 'ka □zië' bhë, ka -zo yaa -büö -a -wun 'ka □kun □a?

11 -Më 'yö -kë 'kaa- döa □ne n 'ka □bluu'- -gō -wun □blëë'- -e? 'Këë pë 'a- 'piö 'ö tōo 'ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -më -nu waa- Saduse -më -nu -bha □bluubhëepë -gō.»

12 □Dhe -kë 'dhö zlöö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa ma □ne Yesu yaa- pö -wo wo -zo kë wo -de 'piö □bluubhëepë -wun 'gü, 'këë -wo wo -zo -kë wo -de 'piö Falizi -më -nu waa- Saduse -më -nu -bha më □daan' -wo -gō □zian'.

Piëë -ya -pö -Zlan -bha -Yame -mü Yesu 'ka
(Maakö 8.27-30; Lukö 9.18-21)

13 □Dhe □wa 'go mü, Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho 'sëgō do 'bhaa 'yö -kë Sezale Filipö bhë -a 'gü. -Wo -kë 'dho □dhia, 'ö ö -bha □guë' -nu □dhëë' kpo 'ö- pö: «Më -nu -wa -pö dö -mü ma Megbö n 'ka ë?»

14 'Wo- -daa -kë -a -gō □nëë: «Më 'bhaa -nu -wa -pö Zan Batisö -mü ü 'ka, më 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö më 'bhaa -nu -wa -pö 'zü Zelemi 'iin -Zlan -wod- hiölome gbe -mü ü 'ka.»

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Ao', ka 'pö, ka- -pö dö -mü n 'ka □ë?»

16 'Ö Simo Piëë -ya pö -a -dhë: «-Zlan 'ö 'bhee- ü- -bha -Yame 'ka, 'ü- Gbö 'ka.»

17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -bha □yö -së □dhëë, Simo, Zan gbö. Bhii më 'bhee- -lü kun 'yö 'wun gia- 'ö □ne 'ö- -zon ü -dhë, 'këë n Dë 'ö dhang- -nu 'gü bhë yö -mü.

18 □Dhe 'ö 'pö, ma -zë, a- -pö ü -dhë: Bhi ü tōo Piëë, (-a -gen 'ö tōo «-guö»). -Guö 'ü- 'ka bhë 'a dho ma -Zlan -bha 'kō do ü -ta. Ga -bha -kō -mō 'wun -bha -sü gia- -de yaa 'dho pë gbe kë 'kō 'a 'dhoë- do bhë -a 'ka.

19 A -dho -Zlan -bha -gludëdhë -pö □lakele nu ü -dhë. Pë 'ü 'dhoë- 'kōdhi ta -a -gō 'kpongtaa zö kö -yö -ta -a -gō -sü 'ka dhang- -nu 'gü; 'ö pë 'ü 'dhoë- 'kōdhi po -a -gō 'kpongtaa zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a -gō dhang- -nu 'gü.»

20 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë kö □kun 'wo- pö më gbe -dhë □ne -Zlan -bha -Yame -mü ö 'ka.

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -gō ga 'gü -sü -wun -blëë 'ö- wo
(Maakö 8.31-9.1; Lukö 9.22-27)

21 'Ö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wun □blëë' -sü -bha -a 'gü 'po -sü 'ka ö bha □guë' -nu -dhë □nëë: «A -dho dho Zeluzalemë; 'ö -dhe 'ö bhë -a 'gü, 'ö më ziizii -nu, slab- home -nu -gōmë -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggōmë -nu,

-wo n 'klo bhɔ giagiawo, 'wo n zë; 'ö- -dhekpawoyi kë -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

22 'Ö Piεε -ya -dhe ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «-Zlan -yö ü 'piö, n Dëmε, pë 'ö 'dhö bhë yaa 'dho kë ü 'ka!»

23 'Ö Yesu -yö □dhië ö -zü 'ö -ta -yö Piεε -bha -sü 'ka 'yö-pö -a -dhë: «-Bhö 'go n 'soɔ 'ü 'dho □gbiin, Satan, 'ü- □mεε' -na kö 'üën- n -püö □soɔn yaa 'gü; bhii ü bha -zotadhe 'yaa □nε -Zlan -bha 'dhö; 'kεε -yö -kë □nε mε 'bhee- -bha 'dhö □zian'.»

24 'Go mü 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Mε 'ö- 'piö kö 'ö ziö n 'piö, -yö ö □kwaä' -zo 'ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -yö zië n 'piö!

25 Bhii mε 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha -tosiadhe yö ö -de -ta, -yö 'ka 'dho -a yö; 'kεε mε 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü □siö n -wun 'gü, -yö -dho □toëpö -këdhösü yö.

26 -Yö -dho yö -më -bha mëbheedhe -gɔ, kö -yö 'kpongtaapë 'plε yö, 'go mü kö -a nii -yaan 'kun □toëpö -këdhösü yö -sü 'ka ε? Pë 'bhaa -yö -dhö kö mε -ya nu kö -yaan ö nii -gɔ -ta -bɔa -a?

27 'Kεε ma Mεgbö a -dho nu n Dë -bha 'tɔbhɔdhe □va 'ka waa- ma bɔmε -nu. □Ya kë 'dhö, mε 'ö -dhö a -dho -a □saan' bho -a -bha yuö kë -ko -bha.

28 A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε -nu 'wo zö -an mε 'bhaa -nu waa 'dho ga kö Mεgbö -bha nu -sü kö □ya kë

-gludë 'ka bhë waa wo 'yan dɔ -a -bha.»

17

Yesu -bha -dhië bun gbε 'gü -sü

(Maakö 9.2-13; Lukö 9.28-36)

1 □Dhe 'ö -dhekpawoyi 'slado □ya ziö, 'ö Yesu -yö Piεε 'dhö, Zakö 'dhö waa- ö dheglu Zan -an kpa ö -bha, 'wo dho -tɔn do □gbiin tuö wo -de 'sloo 'ka.

2 'Ö Yesu -yö □dhië -kwaä bun gbε 'gü -an wö 'dhiö mü; 'ö- wöödhe -yö yö 'bhü -sü -bha □nε lan- 'bhü -kɔ 'dhö, 'go mü 'ö- -bha sɔ -nu -wo -kë 'puu □nε -dhepuudhe -bha 'bhü -sü 'dhö.

3 'Ö to mü, 'ö □guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'wo Moizö waa- Eli -an yö Yesu 'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun □blεε -na wo 'ko □bhaa.

4 'Ö Piεε -ya pö Yesu -dhë: «□Ii-, n Dëmε, □yö -së kö 'kwa 'to zö; □ya kë □nε 'bha 'we -a -bha, a -dho sɔ 'kɔ -yaaga dɔ zö, ü -bha do, Moizö -bha do, Eli -bha do.»

5 -Yö -to 'wun □blεε' -sü 'gü, 'ö dha kpö 'bhü -sü -yö nu 'ö sɔ -an -ta. 'Ö -wo do -yö bɔ dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we □woë' □nεε: «Mε 'ö □nε 'ö tɔɔ n Gbö (do 'ö n -gɔ) 'ö- -dho -yö n -kë, 'ö n □zuögludhi -wun 'plε 'dho -a kwεε. -Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»

6 □Dhe 'ö 'wo -wo □nε 'wo- ma, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'wo -gblü sia-.

7 'Yö Yesu -yö □yɔɔn -an -bha, 'yö ö -kɔ pa -an 'ka 'ö-

pö: «-Ka □luu'-, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë!»

8 'Wo wo -gö □luu, 'kεε Yesu dosen □ne 'wo- yö dö -sü 'ka mü.

9 -Wo -kë □yoo' □dhia kö -wo 'go -na -tön tuö, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhë □neε: «Kö □kun pë 'ö 'ka- yö □ne 'ka- □blεε me gbε -dhë, -yö 'dho -yö yöë ma Mεgbö n -ma -go ga 'gü -yi -bha!»

10 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dheε' kpo □neε: «-Më -kë 'ö kwa -bha tonggome -nu -wa pö Eli -dho nu 'dhiö □kun -i?»

11 'Yö- -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «-Yö 'dhö, Eli -yö -dho nu 'dhiö kö -yaan pë 'ple 'dho 'ko □bhaa.

12 'Kεε a- -pö ka -dhë □neε: Eli □ya nu 'saadhö, bhii me -nu waa- dö 'ö 'wo 'wun yaa □kaa' □ne -kö 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë -a 'dhö. -Kö do bhë 'ö 'wo dho ma Mεgbö n 'klo bhöa 'pö.»

13 'Ö- -bha □guë' -nu -wa döa □ne Zan Batisö □ne 'ö- -bha 'wun □blεε bhë.

Yesu -bha 'në do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü -a -dhe bo -ko

(Maakö 9.14-29; Lukö 9.37-43a)

14 □Dhe 'ö 'wo nu 'wo -lo -dhe 'wo me -gbaa -nu to -a -bha bhë -a -bha, 'ö göon- do -yö □yoon Yesu -bha, 'yö -lo ö kpon 'gü -a 'dhiö.

15 'Ö- pö -a -dhë: «N -Gome, -bhö n gbö 'yena -yö wo! 'Pue- -ya 'yënnng bhö -na □duö. 'Ö □ya kë -nu wo 'ö

-püö siö, 'iin 'ö -püö yiö -dhe -nu -bha.

16 'A nuë ü bha □guë' -nu □dhia, 'kεε waa -mō -a -bha kö -waan -an -dhe bo.»

17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö me -nu □göü' 'gbeezë këwunyaazë, 'tong -mlë 'kwa dho kaa kwa 'ko □bhaa □ε? 'Iin 'zü 'tong -mlë 'a dho ka bun -a 'ka ε?» 'Yö- pö: «-Ka nu 'në bhë -a 'ka n □dhia zö!»

18 'Yö 'wun -blεε 'gbee- 'ka -zuu yaa bhë -a 'ka, 'yö go 'në 'ö bhë -a 'gü, 'ö- -dhe -yö bo -dhe do bhë -a 'gü.

19 □Dhe -kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -yoon -a -bha wo 'kuë 'wo- □dheεkpodhe -kë □neε: «-Më -kë 'ö yi -kö yaa -mō -zuu yaa 'ö bhë -a kë -sü -bha -ε?»

20 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Pë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö tō ka -bha -zoyösü -yö 'teete! A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Ya kë □ne ka -bha -zo yö -sü □ya kë □ne □kplō' ga 'dhö, ka -dho -a pö -tön 'ö □ne -a -dhë: «-Bhö 'go ü pin 'ö □ne -a -bha 'ü 'dho -de!», -yö -dho go ö pin -bha. Pë gbε kë -sü yaa 'dho kë ka -kwaa 'gbee-,

21 ['kεε kë- wo 'dhö bhë -zuu yaa □suu'- 'ö bhë pë 'ö 'kwa dhoë- kë kö 'kwaan- mō -a kë -sü -bha 'ö tō □bhea' -sü waa- -ben 'to -sü].»

Yesu -yö -ko 'zü 'yö ö -bha ga -sü waa- ö -bha go ga 'gü -wun -blεε

(Maakö 9.30-32; Lukö 9.43-45)

²² Yi do 'ka kö Yesu waa-ö bha □guë' -nu 'plε -wo wo 'ko □bhaa Galile -sε 'gü bhë, 'ö- -pö -an -dhë: «Ma Mεgbö, -wo -dho n do mε -nu kwεε

²³ kö -waan n zë, 'kεε -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ka 'a dho go ga 'gü.»

'Ö- -bha □guë' -nu wö -yö -siö giagiawo.

'Nii- □sönnng' bho -sü -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü

²⁴ □Dhε 'ö Yesu waa- ö -bha □guë' -nu □wa -lo Kapεnaomë, 'ö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'nii- □sönnng' 'kun -mε -nu -wo -yöon Piεε -bha -a □dhεε' 'kpö -sü 'ka □nεε: «Ka -gömε 'yaa -Zlan -gba -a 'gü -kö -bha 'nii- □sönnng' bho □a?»

²⁵ 'Ö Piεε -ya pö: «□li- -ya -bho.» Piεε -yö -kë -da □dhia kö, 'yö Yesu -ya -pö -a -dhë □nεε: «Ü ü -zo -ta -köklë □ε, Simö? Dö -nu 'ö -an 'gbee- -ta bho -sü 'dho -mü, kö -waan 'nii- □sönnng' nu 'kpongtaa -gludë -nu -dhë -ε? -An -bha -sε 'gü 'në -nu -mü, 'iin -nia -nu -mü e?»

²⁶ 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «-Nia -nu -mü.» 'Ö Yesu -ya pö: «□Dhε -kë 'dhö bhë, kö 'sε 'gü 'në -nu -zë -an □dua' 'yaa -mü 'wëü- bho -sü 'ka.

²⁷ 'Kεε kö □kun 'kwa mε -nu 'wo □nε 'kwa 'wun -na -an -zuë. □Dhε 'dhö bhë, -bhö 'dho 'yipuë □va □bhaa, 'ü -piöga -zuö yiö, 'yuö- -blεεzë 'ü 'dhoë- -a sü bhë, -bhö -a 'dhi 'po, ü -dho 'wëü- 'tama ga do 'ö -mö -a -bha -yaan ko -bha 'nii- □sönnng' bho -a yö. -Bhö -a 'sü 'ü

nuë kö 'üën- ko -bha bho -an -dhë!»

18

Dö 'ö töw mε □va □ε?
(Maakö 9.33-37; Lukö 9.46-48)

¹ -A 'töng gia- bhë -a 'ka, Yesu -bha □guë' -nu -wo -yöon -a -bha 'wo- □dhεεkpödhε -kë □nεε: «Dö 'ö töw mε □va -Zlan -bha -gludëdhε 'gü dhang- -nu 'gü i?»

² 'Ö Yesu -yö 'në 'tee do □dhöw -kë, 'ö- do -an 'dhiö;

³ 'yö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Ya kë □nε kaa 'go ka pin □taa kaa kë □nε 'në 'sεεn- -nu 'wo □nε -an 'dhö, kaa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhε 'gü dhang- 'gü.

⁴ Mε 'ö mε □va 'ka -Zlan -bha -gludëdhε 'gü, 'ö töw mε 'ö ö -de dho sia- □nε 'në 'ö □nε -a 'dhö.

⁵ Mε 'ö 'dhoë- 'në -nu 'ö -an □süu'- 'dhö □nε -an kun -së n -wun 'gü, kö □ya ma gia- n 'kun -së.»

□sönn yaa -bha -kë yaa -sü
(Maakö 9.42-48; Lukö 17.1-2)

⁶ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Në -nu 'wo n -wo -dhε 'wun gia- bhë, mε 'ö 'dhoë- kë kö -a mε do -de -yaan -püö □sönn yaa 'gü, 'a, -a mε 'ö 'dhö bhë pë 'ö -dhi -a -bha 'ö töw -wo -güö kpö dun -a bhöa- -wa -zuö 'yoo □bhaa.

⁷ □N 'n! -Yö 'yenazë 'kpongtaame -nu -bha 'ka □dhεε, 'ö töw 'wun -nu -wo -dhö 'kpongtaa zö, 'ö 'wo mε -nu -da □sönn yaa kë -sü 'gü.

Bhii 'wun -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -dho kë -dhö -kplawo, 'kεε με 'ö 'dhoë- bɔ -a -ta kö -yaan kë bhë, -yö -dho kë 'yenazë -a -bha 'ka!

⁸ ⱽεε, 'ö ⱽya kë ⱽνε ü -kɔ -wun 'iin ü -gen -wun 'ü dho -püö -a -dhë ⱽsoon yaa 'gü, kö -bhö -an 'klu 'kan 'ü -an -zuö ü 'ka ⱽgbiin! -Yö -dho kë -së ü -bha 'ka kö 'ü -da ⱽtoëpö -këdhösü 'gü ü -kɔ 'klu 'iin ü -gen 'klu 'ka 'ö ⱽzië' ü -kɔ ⱽple waa- ü -gen ⱽple -to ü -bha -sü 'ö 'wo ü ⱽzong -a 'ka ⱽglöötiaandhö 'siö 'ö -dhö ⱽtoëpö 'ka bhë -a 'gü -sü -bha.

⁹ 'Ö ⱽya kë ⱽνε 'zü, ü 'yanga -wun 'ü dho -püö -a -dhë ⱽsoon yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü 'ü- -zuö ü 'ka ⱽgbiin! ⱽYö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da ⱽtoëpö -këdhösü 'gü ü 'yanga dosen 'ka, 'yö ⱽzië' ü 'yanga ⱽple -to mü -sü 'ö 'wo ü ⱽzong -a 'ka ⱽglöötiaandhö 'siö 'gü -sü -ta.»

'Wun ⱽzuan' 'ö -gban 'bhla 'ö ⱽdhong 'ö 'wo- yö 'zü -a -bha
(Lukö 15.3-7)

¹⁰ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö ⱽkun 'ka 'në -nu 'wo ⱽνε 'ka 'yan ⱽziö' kë -a με do 'ka! A- -blεε ka -dhë -yɔɔn -a -ta -sü 'ka ⱽνεε: -Zlan -bha bɔμε -nu 'wo -an -maa kë -na 'ö 'wo dhang- -nu 'gü, -wo dɔ -sü 'ka -kplawo n Dë wö 'dhiö.

¹¹ [Bhii ma Μεgbö, a -nu με -nu 'wo dhong -sü 'ka -an dha ⱽdhia.]

¹² ⱽYa kë ⱽνε 'bhla ⱽkëng' do ⱽya kë gɔɔn- do -gɔ, 'ö-

do ⱽya ⱽdhong, yaa 'dho -an 'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië bhë -an to -tɔn tuö mü -yaan 'dho -a do 'ö ⱽdhong bhë -a ⱽμεε' ⱽdhia ⱽa?

¹³ ⱽYa kë ⱽνε ⱽyaa- yö, a- -pö ka -dhë gia- 'ka ⱽνεε: -Yö -dho kë -a -gɔ ⱽzuögludhi -wun 'ka 'bhla do 'ö bhë -a -wun 'gü, 'ö ⱽzië' -an 'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië 'ö waa ⱽdhong bhë -an -wun -ta; 'yaa 'dhö a?

¹⁴ -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü 'yaa- 'piö kö 'në -nu 'wo bhë -an do 'kpaan -de -yö ⱽdhong.»

'Wun 'ö -gban dheglu -me -bha 'wun ⱽzaa' -sü -kë ö dheglu 'ka -sü -bha

¹⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «ⱽYa kë ⱽνε ü dheglu -me ⱽya 'wun yaa kë ü 'ka, -bhö ⱽyɔɔn -a -bha, 'ü- -bha 'wun ⱽzaa' -sü bhë -a -zɔn -a -dhë; 'kεε -yö kë ka 'sloo 'ka. ⱽYa kë ⱽνε ⱽya 'we ü -wo -bha kö 'bha -a bho 'wun yaa 'gü.

¹⁶ 'Kεε ⱽya kë ⱽνε ⱽyaa- pö ö 'ka 'dho we ü -wo -bha, -bhö με do 'iin με ⱽple 'sü ü 'piö, -yö kë 'dhö kö 'wun -dɔ με -bha dhe 'ö dho kë, -a zü -yö dɔ με ⱽple 'iin με -yaaga -bha -tɔmɔdhe kë -sü -bha ⱽνε -kɔ 'ö ⱽβεεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.

¹⁷ 'Kεε ⱽyaa- pö ö 'ka 'dho we ka -wo -bha -kplawo, -bhö -a ⱽblεε'- -Zlan -bha με -nu kpö 'gü! ⱽYa kë ⱽνε 'zü ⱽyaa- pö ö 'ka 'dho we -an -wo -bha 'gbεεdhö, -kaa 'sü

zlöö □ne me 'yaa ka 'piö, 'iin
□flüükeme -nu me do 'dhö.

18 A- -pö ka -dhë 'wun gia-
'ka: Me 'oo me 'ö 'ka 'dhoë-
'kodhi ta -a -go sia- zö, kö
'kodhi -yö -ta -a -go -sü 'ka
dhang- 'gü. 'Iin me 'oo me
'ö 'ka 'dhoë- 'kodhi po -a -go
sia- zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a
-go dhang- 'gü.

19 A- -blεε ka -dhë 'zü □nεε:
-Yö -kë me □ple 'ka ka ziën,
'ö -an -wo -yö kpo -a -bha
pë 'wo- 'piö -a -dhε -sü 'ka
□bhea' -sü 'gü n Dë 'ö -ya -sü
'ka dhang- -nu 'gü -a -go, -yö
-dho -a nu -an -dhë.

20 Bhii -dhε 'ö me □ple 'iin
me -yaaga 'wo wo 'ko □bhaa
-a -bha n 'to 'gü, a -an 'piö
mü.»

'Wun □zuan' 'ö sü
yuökeme 'ö 'yaa- 'piö kö 'ö
'ö 'bha -bha -wun 'to -a -bha

21 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
Pιεε -yö □yoon Yesu -bha,
'yö □dheεkpodhe -kë -a -go
□nεε: «N Deme, □ya kë □ne
n dheglu -yö 'wun □zaa' -sü
kë -na n 'ka, -yö 'dho -na -a
'ka 'dhiö -kplawo, -a -gwaa
kë □dhë -naa 'a dho ziëë -a
-ta εε? -Gwaa 'slaple □a?»

22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«-Abi! N 'ka- pö ü -dhë
-gwaa 'slaple, 'kεε -gwaa
'goo- 'slaple -gwaa 'slaplezë.»

23 -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya
pö 'zü: «-Dhe -ga, pë 'ö -Zlan
-bha -gludëdhε 'ö dhang- 'gü
'ö bho -a -bha 'yö □nεε:
-Gludë do -yö 'ö bha yuökeme
-nu -dhε, 'ö yuö 'wo- kë -na
bhë, 'wo- 'wëuga 'kluën bho
-a -bha.

24 □Dhe 'ö □wa -ya 'wëü-
□dhong' -sü -bha, 'wo nu me
do 'ö- -bha 'wëü- -vuu □këng'
□plëezë 'pë 'dho -a -bha -a
'ka.

25 Goon- 'ö bhë pë 'ö dho -a
kë kö -yaan 'wëuga -nu 'wo
bhë -an 'pë bhoë yaa kë -dhö.
'Ö- -gome -ya pö: <Goon- 'ö
□ne, -kaa 'dhoo do, yö 'dhö, ö
boo 'dhö, ö -bha 'në -nu waa-
pë -nu 'wo- -go 'töüdhö; -ka
-an 'ple 'dhoo do kö -waan kë
□nua -nu 'ka. -Yö kë 'dhö kö
'wëü- -nu 'wo bhë -yaan -an
'pë bho.»

26 'Ö yuökeme bhë 'ö nu
'ö -lo ö kpon 'gü ö -gome
□gëendhö -bhea -a -dhë -sü
'ka □nεε: <-Bhö ü □zuö' 'dho
sia- n 'piö, a -dho ü bha 'pë
'ple bho!>

27 'Ö- 'yena -yö -da -a
-gome 'gü, 'yö ö □kwaa 'pë
me 'ö bhë -a -zü, 'yö- pö -a
-dhë -yö 'dho.

28 Yuökeme 'ö bhë, -a -yö
plaan -sü 'ka, 'yö ö 'bhamε
do 'ö wo -nu 'wo yuö -kë -dhε
do 'gü, 'ö- -bha 'wëü- 'ö dho
kë □ne pë □këng' do 'dhö 'ö-
'pë 'dhoë- -bha, -a yö. 'Ö -lo
-a bho, 'ö to 'tee kö -yö -to
-a kwεε, -a pö -a -dhë -sü 'ka
□nεε: <-Bhö n -ma 'pë 'ö ü
-bha bhë -a bho!>

29 'Ö- 'bhamε -yö -püö -a
□gëendhö -bhea -a -dhë -sü
'ka, 'ö- pö -a -dhë: <-Bhö ü
□zuö' 'dho sia- n 'piö, a -dho
ü bha 'pë 'ple bho!>

30 'Kεε yaa 'we -a -bha, 'yö-
kun, 'yö- -züö -kanso 'gü 'ö
dho 'ö yöë -a -bha 'pë bho -yi
-bha.

31 □Dhe 'ö- 'bhamε -nu 'ö wo -nu 'wo yuö -kē -dhe do 'gü, -wo 'wun -nu 'wo bhē -an yō, 'ö -siö -an -dhe □gbaonsü; 'ö 'wo dho 'wo- □blεε wo -gome -dhē.

32 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -an -gome -ya □dhoo -kē, 'yö- pō -a -dhē: <Yuökēme 'gluyaazē! A ü bha 'pē -wun -to 'kpaan, 'ö too ü -bhea n -dhē kö 'a- kē ü -dhē 'dhö.

33 Bhi -de 'pō, ü □dua' -mü kö 'ü ü 'bhamε 'yena yō □ne -ko 'a ü 'yena yöē bhē -a 'dhö 'pö!>

34 'Ö 'wun -yö -na -an -gome 'ö bhē -a -zuē □gbaonsü; 'yö yuökēme 'ö bhē 'yö- -zuö -kanso 'gü kö -yaan 'klobhodhe yö -yaan 'dho -yaan yöē -a -bha 'pē 'plε bho -yi -bha.»

35 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kē □neε: «-Kö bhē □ne, 'ö n Dē 'ö dhang- 'gü, 'ö dho -a kaa ka 'ka -a 'ke kaa ziö ka 'ko -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta ka □zuöga 'plε 'ka -a 'ka.»

19

Yesu -bha me □daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'bliü -sü -bha (Maakö 10.1-12)

1 □Dhe Yesu □ya yēn 'wun -nu 'wo □ne -an □blεε' -sü -bha, 'yö go Galile -se 'gü, 'yö dho Zude -se 'pian me 'ö bō 'yiga 'wo- -dhe Zuuden bhē -a □zlöo □zian' bhē -a 'gü.

2 Me -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö, 'yö -an -bha 'yuame -nu -dhe bo.

3 Falizi -me -nu 'bhaa -wo -yoon Yesu -bha kö -waan

'slē 'kan -a -go. 'Wo- □dheε' kpo □neε: «Kwa -bha tong -yö -we -a -bha kö gōon- -yö ö bōo bho 'bliüü 'wun -gen □suu' -'oo □suu' -wun 'gü a?»

4 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -go 'ö- pō: «-Yö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü □neε: -A zü do -sü 'ka, -Zlan -yö gōon- waa- dhe -an -da. -Wo bhē kaa- pō □a?

5 'Go mü 'yö- pō: -A -wun 'gü, gōon- -dho kan ö dē waa- ö dhe -an -bha 'ö waa- ö bōo 'wo wo -bha -tosiadhe kē wo 'ko 'piö. 'Ö -dhe 'wo- -bha □plε 'wo -kē □ne me -lü do 'dhö.

6 □Ya kē 'dhö kö 'waa □plε gbo, 'kεε kö □wa kē me do 'ka; kö □kun 'ö pē 'ö -Zlan □ya -an □nēng 'kuē-, 'yö me -yö -an -kan 'kuē-.»

7 'Ö Falizi -me -nu -wa □dheε' kpo 'zü □neε: «-Mē 'ö -kē 'ö Moizö -ya pō gōon- -yö ö bha dhe -bho 'bliüü -sü 'sēedhe kē -ya kpa -a -bha -ya kaa □ε?»

8 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -go 'ö- pō: «Pē 'yö -kē 'ö Moizö -ya pō 'dhö bhē 'ö too ka □gōü' -yö 'gbee-, 'kεε kē- wo 'dhö bhē, -a züdoi 'ka yaa kē □ne -ko bhē -a 'dhö.

9 A- -blεε ka -dhē □neε: Gōon- □ya ö bōo bho 'bliüü kö -a -gen yaa kē □ne □ya □soon kē, 'ö □ya dhe gbε 'sü kö □ya -da dhe 'piö.»

10 'Ö- -bha □guē' -nu -wo □yoon -a -bha, 'wo- pō -a -dhē: «'Ö □ya kē □ne 'wun 'ö 'dhö bhē -yö gōon- waa- dhe -an ziēn, kö -a □fiē' -to kö me -nu -wo 'to 'kwea 'ka!»

11 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pō: «Με -nu 'ple waa 'dho -mɔ -a -bha kö me □daan' -wo 'ö □ne -wa -gen ma, -a 'ke yaa kë me -nu 'ö -Zlan -ya -a -gen ma -sü □faan' nu -an -dhë bhë -an 'ka.

12 'Wun -gen □plëezë -nu -wo -dhö, 'ö -an -wun 'gü, 'ö gɔɔn- □plëezë 'waa dhe 'sü. 'Ö tɔɔ me 'bhaa -nu -bha 'ka, -an 'bɔn -yö 'kan -sü 'ka 'wo bhɔa 'ö -an 'bhaa -nu 'bɔn 'dhö 'kan -sü 'ka -an -de -zo we -a -bha -wun 'ka. 'Yö-me 'bhaa -nu 'wo to, 'waa dhe 'sü -Zlan -bha -gludëdhë -wun 'gü kö -waan -Zlan -bha yuö kë -an -bha wo -de nu -sü 'ple 'ka. □εε, □dhë 'ö 'dhö bhë, me □ya kë kö -yö -mɔ -a -bha -yaan me □daan' -wo -nu 'wo □ne -yö -we -an -wun -bha, kö -ya ma!»

Yesu -bha 'dhuë- -kpɔ 'në 'sɛen- -nu -bha -sü
(Maakö 10.13-16; Lukö 18.15-17)

13 -Dhë bhë -a -bha 'zü, me -nu -wo -nu 'në 'sɛen- -nu 'ka Yesu □dhia kö -yaan ö -kɔ kpa -an -ta, 'go mü kö -yaan -an -bha □bhɛawodhe kë; 'kɛε -a -bha □guë' -nu waa 'we -a -bha kö -wo □yɔɔn Yesu -bha.

14 'Ö Yesu -ya pō -an -dhë: «-Ka ka □kwaa' 'në 'sɛen- -nu -zü, -wo nu n 'piö! Kö □kun 'ka -an □kpaa, bhii -Zlan -bha -gludëdhë 'ö dhang- -nu 'gü bhë, -yö me -nu 'wo -kë □ne 'në -nu 'wo □ne -an 'dhö, -an -bha 'ka.»

15 'Yö ö -kɔ kpa -an tuö, ('ö 'dhuë- kpɔ -an -bha). □Dhë □ya kë 'dhö, 'yö -ziö.

'Wun 'ö -gban 'në gɔɔn- □bhɔɔzë do -bha
(Maakö 10.17-31; Lukö 18.18-30)

16 Yi do 'ka, gɔɔn- do -yö -yɔɔn Yesu -bha, 'yö- □dhɛε' kpɔ 'ö- pō: «N -Gɔmε, -më -së 'a dho -a kë 'aan- -da □toëpö -kë -a 'gü -dhë -bha -ε?»

17 'Ö Yesu -ya pō -a -dhë: «-Më 'yö -kë 'ü n □dhɛε' kpɔ 'wun -së -wun 'ka ε? -Zlan do 'kpaan □ne 'ö- këwun 'dho -së. 'Ö □ya kë □ne ü- 'piö kö 'ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhë -bha, kö -bhö tɔng -nu □bhlë -ya!»

18 'Ö- pō Yesu -dhë: «Tɔng -nu -mlë -ε?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pō: «'Ö tɔɔ: Kö □kun 'ü me zë; kö □kun 'ü dhebɔ 'iin □mlaabɔ -an gbε □mεε; kö □kun 'ü □kwaan; kö □kun 'ü □sua kë ü -ya 'yɔɔ -gɔ;

19 -bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë 'kpɔ; 'ü ü -ya 'yɔɔ -dhö kë □ne ü -de 'dhö! »

20 'Ö 'nëgɔɔnzë 'ö bhë 'ö- pō: «Tɔng -nu 'wo bhë a -an 'ple kun. -Më 'bhaa 'ö- -wun -yö to 'a dho a- kë 'zü i?»

21 'Ö Yesu -ya pō -a -dhë: «□Ya kë □ne ü- 'piö 'ü kë kpengdhö ö 'ple 'ka, -bhö 'dho 'ü ü -bha kɔɔpë -nu 'dhɔɔ dɔ, 'ü- 'wëüga bhë -a -glu 'fɛεmε -nu 'ka, 'ü ziö n 'piö! □Ya kë 'dhö ü -dho ü -bha □bhɔɔpë -nu yö dhang- 'gü.»

22 'Kεε 'në gɔɔn- 'ö bhë -wo 'ö □ne, □dhe 'yö- ma, -yö dho wösiödhe 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -kë □bhɔɔzë □duö.

23 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guè' -nu -dhë: «A- blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Bhɔɔme -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü -sü 'ö dhang- 'gü, -yö -dho kë 'gbee-.

24 'Ö -wo me 'ö □ne 'a- pö ka -dhë 'zü □neε: -Yö 'gbee- -yɔɔnmia -bha 'ka kö -yö bɔ miiga 'dhi 'gü, 'kεε -yö -dho kë 'zü 'gbee- □bhɔɔme -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü -sü 'ka 'ö □ziè' -yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi -bha -sü -ta.»

25 □Dhe 'ö- -bha □guè' -nu □wa 'wun 'ö □ne -a ma, 'ö 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «□Ya kë 'dhö kö dö 'yö dho dha 'sa?»

26 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö- pö: «-Yö 'gbee- me 'bhee- -bha 'ka 'dhö, 'kεε -yö 'pëepë -Zlan -bha 'ka, 'ö tɔɔ -Zlan -kɔ -yö -mɔ 'wun 'ple kë -sü -bha.»

27 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -ya pö -a -dhë: «Ü 'to 'to, yi yi -bha pë -nu 'ple -to sia- 'yi -ziö ü 'piö. □Ya kë 'dhö, kö -më 'yi dho -a yö 'pö e?»

28 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Yi 'ö ma Megbö 'a dho -ya -a 'ka n ma 'gɔ -gbloo 'tɔ bho -sü -zë 'gü 'kpongtaadhe -dëü -bha, ka 'gɔɔ- do ö ga □ple, 'ka -ziö n 'piö □ne, ka -de 'pö ka -dho -ya 'gɔ -gbloo -nu 'gü kö 'kaan- Izlaelö 'gunng 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an -bha za 'kan.

29 'Go mü, me 'oo me 'ö 'dhoë- ö bha 'kɔ -nu, ö dheglu 'në gɔɔn- nu, 'nëdhoo -nu, ö dë -nu waa- ö dhe -nu, ö bha 'në -nu, ö bha □bhlöödhe -nu -an 'ple to n -wun 'gü, -yö -dho -a yö -gwaa □këng' do -zë. 'Go mü, 'ö □toëpö -këdhösü dho kë -an -bha 'ka.

30 'Kεε mëdhεvadhe 'wo □dεε □ne -a 'gü bhë, -an me -blεεzë -nu -wo -dho kë -tozlööme -nu 'ka; 'ö me -nu 'wo -tozlööme -nu 'ka, 'wo dho kë me -blεεzë -nu 'ka.»

20

'Wun 'ö -gban yuökëme -nu 'wo lezen □dhεεdhö -an -bha

1 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Bhii pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö bho -a -bha, yö □ga □ne: Lezen □dhεεdhe dëmε do -yö -yö plaan -dhiadhiö tii 'gü. -Ya -kë 'dhö kö 'ö yuökëme -nu -da ö -gɔ lezen -bhlö 'gü.

2 'Ö waa- yuökëme -nu 'ö -an -wo -yö kpɔ -a -bha kö 'yaan- -an □saan' bho □ne -kɔ do 'ö 'wo me -nu □saan' bho -na -a 'ka -su ga do 'ka -dhekpaɔyi do -bha bhë -a 'dhö, 'yö -an bɔ lezen □dhεεdhö yuö kë □dhia.

3 'Yö ko 'zü 'yö yö plaan -dhiadhiö -lan 'tëë 'gbee- 'ka, 'yö me 'bhaa -nu yö kö -wo □gbaannu -sü 'ka 'dhëedhe -nu -bha, bhii yuö 'yaa -an -gɔ,

4 'yö- pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, -ka 'dho 'ka yuö kë n -gɔ lezen □dhεεdhö, a -dho ka □saan' bho 'kpodhö.»

5 'Ö 'wo dho yuö kē □dhia lezen □dhēedhō. 'Ö ko 'zū, 'ö yō plaan lan- 'gü; 'go mü 'zū, 'yō yō plaan 'wo 'yε -lan 'ka, 'ö me 'bhaa -nu yō; pē do bhē 'ö- pō -an -dhē, 'wo dho 'pō.

6 □Dhe 'ö 'kwa dō 'dho -lan 'ka, 'yō yō plaan, 'yō me 'bhaa -nu yō kö -wo dō -sü 'ka 'dhēēdhē -nu bhē -a -bha. 'Yō -an □dhēē' kpo □nēē: <-Mē 'yō -kē 'ka □gloo zō -dhekpaoyi 'ö □dēē □nē -a 'gü, 'ö 'kaa yuö gbē kē □ε?> 'Wo- pō -a -dhē:

7 <'Ö tōō me gbē 'yaa -dhō -yaan yi 'sü yuö 'gü.> 'Ö- pō -an -dhē: <□Dhe 'ö 'dhō, kö -ka 'dho 'ka yuö kē n -gō lezen □dhēedhō!>

8 □Dhe 'ö 'yiniadhe -yō dō, 'yō ö bha me □saan' bho -me □dhōō -kē, 'ö- pō -a -dhē: <-Bhō yuökēme -nu □saan' bho, -a zü dō me -nu 'wo -da yuö 'dhiö zlöō bhē -an -ta 'ü 'dho 'ü yōē yuökēme -nu 'wo -da mü 'dhiö bhē -an -bha!>

9 Me -nu 'wo -da yuö 'dhiö 'dho -lan 'ka bhē -wo -nu, 'ö me 'ö -dhō 'ö ö -bha -su ga do yō.

10 □Dhe me -nu 'wo -da yuö 'gü 'dhiö -bleezē 'ka bhē □wa nu, -wa -pō -bezē wo -bha -dho ziö me -nu 'wo nu zlöō bhē -an -bha -ta, 'kēē me 'ö -dhō -wa -bha -su ga do do -nu -a -dhē.

11 -An -bha 'wēü- 'sü -sü 'ka, -wo 'wun -blēē wo -wo □löō lezen □dhēēdhē dēme bhē -a 'ka.

12 'Ö 'wo- pō: <Yuökēme -nu 'wo nu zlöō, 'ö 'wo yuö -kē 'lēē do 'piö, 'ü -an □saan' bho □nē yi 'yi yuö -kē

-dhekpaoyi do 'piö, lan- 'bhü -sü -ta 'ö yi 'gü □ya ga □nē yi 'dhö a?>

13 'Kēē lezen □dhēēdhē dēme -ya -pō -a me do -dhē: <N 'bhame, n 'ka ü -püö, ü -we -a -bha 'ü yuö kē -su ga do -bha -dhekpaoyi do 'ka, 'wun gia- 'yaa -mü -a?>

14 Kö -bhö ü □saan' bhē -a 'sü 'ü ü bha 'dho wo. Me 'ö -da yuö 'gü zlöō bhē, a -dho -a □saan' bho □nē -kō do 'a ü □saan' bho -a 'ka bhē -a 'dhö 'pō.

15 N -kō yaa -mō -a -bha kö pē 'ö -dhi n -dhē, 'a- kē n -ma 'wēüga 'ka a? 'Iin n -ma 'glusē -wun 'kö bhē 'ö □druei -yō -da -a -dhē ü 'gü i?> »

16 □Dhe -kē 'dhö, 'ö Yesu -yō ö -wo -zuöatadhe -kē 'zü □nēē: «Me -nu 'wo -tozlöōme 'ka, -wo -dho kē me -bleezē -nu 'ka, 'ö me -nu 'wo me -bleezē 'ka, 'wo dho kē -to- zlöōme -nu 'ka.»

Yesu -yō ö -bha ga -sü waa- ö -bha -go ga 'gü -sü -wun -blēē 'zü -gwaa -yaaga -naa wo

(Maakö 10.32-34; Lukö 18.31-34)

17 Yesu -yō -kē 'dho □dhia Zeluzalemē; 'yō ö bha □guē' -nu 'gōō- do ö ga □plē bhē 'yō -an -sü -de -ta, 'ö- pō -an -dhē:

18 «-Ka ka 'to 'to, kwa -da -na Zeluzalemē kö ma Megbö -waan n dō slabhome -nu -gōme -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu kwēē -waan ga za -lo n tuö.

19 'Go mü -waan n dō me 'waa Zuifö 'ka -an kwēē. -Wo -dho duö 'luu sü n -ma, 'wo n -ma -klaaga 'ka; -wo -dho

n -dɔ -gaatalü -bha, 'ö 'wo n zë. 'Kεε -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ö bhë -a 'ka, a -dho go ga 'gü.»

Zakö waa- Zan -an dhe -bha □dheε' 'kpo -sü
(Maakö 10.35-45)

20 'Ö Zebede bɔɔ waa- ö bha 'në -nu -wo □yɔɔn Yesu -bha. 'ö -an dhe -yö -gblü Yesu 'dhiö kö 'yaan- pë do 'bhaa -dhe -a -gɔ.

21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Më 'ü- 'piö e?» 'Ö- pö Yesu -dhë: «-Bhö -a kē kö ma 'në -nu □ple 'wo □ne, yi 'ü dho kaa -gludë 'ka, kö -a me do -yö -ya ü □kwεε- 'gü, -a me do -yö -ya ü □kwaa- 'gü!»

22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ka- -dhe -na bhë, 'kaadɔ. Ka -mɔ -a -bha kö 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- -a mü □ne 'kaa- -a mü □a?» 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -mɔ -a -bha.»

23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «□li-, ka -dho ma 'yi 'güüzë bhë -a mü, 'kεε ma kun 'a dho me 'ö dho -ya n □kwεε- 'gü 'iin n □kwaa- 'gü -a -zɔn. -Ya dhe -nu 'wo bhë -wo me -nu 'ö n Dë -yö -an -ya -an -bha 'ka bhë, -an -bha 'ka.»

24 □Dhe □guë' -nu 'gɔɔ- do 'wo to bhë □wa 'wun bhë -a ma, 'wo 'wun □bleε dhegluzë □ple 'wo bhë -an 'ka -an □taa -bha wo 'ko -nu ziën.

25 'Ö Yesu -yö -an 'ple □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Ka- □dɔa' □neε: -Gludë -nu -wo me -nu 'gbee- -ta bho, 'ö me -nu 'wo 'tɔbhɔme -nu 'ka, 'wo me -nu □kɔɔn.

26 'Kεε kö □kun 'ö -kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö ka ziën; -abi! □Ya kē □ne me -yö -dhö ka ziën 'ö- 'piö kö 'ö kē me □va 'ka, kö -yö ö -de kē □nua 'ka ka -dhë.

27 'Go mü 'zü, me 'ö- 'piö kö 'ö kē me -bleεzë 'ka, kö -yö ö -de kē yuö -kē me 'ple 'dhiö -me 'ka.

28 -Kɔ do bhë 'ö ma Mεgbö 'a nuë; n 'ka nu kö -waan yuö kē n 'dhiö, 'kεε kö ma -zë, 'aan- yuö kē me -nu 'dhiö. 'Go mü, 'aan- n -ma -tosi- adhe nu medhevadhe -bho 'gan 'gü -sü □sonng' 'ka.»

Yesu -bha 'yënnngtiime
□ple -dhe bo -kɔ
(Maakö 10.46-52; Lukö 18.35-43)

29 -Wo -kë 'go □dhia Zeliko, 'ö me -gbaa □va -wo -ziö Yesu 'piö.

30 'Yënnngtiime □ple -wo -kë □yaannu -sü 'ka zian 'to 'dhiö. □Dhe 'wo- ma □ne Yesu -yö ziö -na, 'wo yö -we 'gbee- -sü 'gü, 'wo- pö: «Yi -Gɔme, Davidö gbö, -bhö yi 'yena yö e!»

31 'Ö me -gbaa -nu -wo yö 'wun -bleε -an 'ka -sü 'gü, -a pö -sü 'ka □ne -wo wo 'dhi yö 'kuë-. 'Kεε -wo -yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü □neε: «Yi -Gɔme, Davidö gbö, -bhö yi 'yena yö e!»

32 'Yö Yesu -yö □gbaannu, 'ö -an □dhɔɔ -kë, 'yö -an □dheεkpodhe -kë □neε: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kē ka -dhë -ε?»

33 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔme, -bhö -a kē kö 'yi -dhe yö!»

³⁴ Ö -an 'yena -yö -da Yesu 'gü; 'ö -pa -an 'yan 'ka, 'ö -dhe do bhë -a 'gü, me □ple 'wo bhë 'ö -an 'yan -yö -po, 'yö 'wo -ziö Yesu 'piö.

21

Yesu -bha -da Zeluzalemë -ko
(Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40; Zan 12.12-19)

¹ □Dhe 'wo □yoon -na Zeluzalemë -pö 'soo, 'wo bo Betefaze -pö 'ö Olivie -ton 'piö □zian' bhë -a 'gü. Yesu -yö ö -bha □guë' -nu □ple bo ö 'dhiö -a -pö -an -dhë -sü 'ka □nεε:

² «-Ka 'dho pödhe 'ö kwa 'dhiö bhë -a 'gü, ka -dho □soofang mu 'ö- 'në 'dho -a 'piö -an yö kö -wo -klu -sü 'ka. -Ka -an 'po 'ka nu -an 'ka n □dhia!

³ □Ya kë □ne me 'bhaa □ya ka □dheε' 'kpö, -kaa pö -a -dhë: «Yi Dëme -bha 'wun -yö -yö -an -bha.» -Yö -dhö ö □kwaa' ka -zü 'ka nuë n □dhia zö!»

⁴ Pë -nu 'wo bhë, -wo -kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -ya pö 'dhiö bhë, -yaan -mo 'kuë □nεε:

⁵ -Bhö -a pö Siön -pö -dhë: -Dhe -ga, ü bha -gludë -yö nu -na ü 'piö, -yö pa -sü 'ka -kë 'lëälë -sü 'ka; yö -ya -sü 'ka □soofang 'në □taa.

⁶ Ö □guë' -nu □ple 'wo bhë 'wo dho 'wo- -kë □ne -kö 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö.

⁷ 'Wo nu □soofang mu waa- ö 'në bhë -an 'ka, 'wo wo -bha gblang -nu -lo -an

□taa, 'ö Yesu -yö -ya □soofang 'në □taa.

⁸ Me -gbaa □va -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö, 'ö me 'bhaa -nu -wo 'dhe -saa -nu -ye, 'wo -an -po zian -gbloo 'piö.

⁹ Me -gbaa -nu 'wo yö Yesu -dhë 'dhiö waa- -an me -nu 'wo -ziö -a 'piö, -wo -yö 'gei kë -sü 'gü 'gludhi 'ka -a pö -sü 'ka □nεε: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! 'Töbhödhe -yö 'to Davidö gbö -ta! 'Dhuë- -yö 'kpö me 'ö nu kwa Dëme 'to 'gü -a -ta! -Zlan 'ö dhang- -nu 'gü -a 'to -yö kë □va!»

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu -ya -da Zeluzalemë, 'ö plöome -nu 'saadhö -wo yö wo 'ko -nu □dheε' 'kpö -sü 'gü □nεε: «Dö -mü goon- 'ö □ne -a 'ka ε?»

¹¹ Ö me -gbaa -nu 'wo kë ziö Yesu 'piö □dhia bhë, 'wo- pö: «Yesu, -Zlan -wodhiölome 'ö 'go Nazaretë, Galile -se 'gü bhë yö -mü!»

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü -kö

(Maakö 11.15-19; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

¹² Yesu -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'yö me -nu 'wo -kë pë -nu 'dhoo do □dhia waa- me -nu 'wo -kë pë -nu 'dhö □dhia mü bhë 'ö -an -kë, 'ö me 'wo -kë 'wëü- -ta -bo □dhia -Zlan -gba -a 'gü -kö 'wëü- 'ka -an -bha 'dhoo do -a -ta □gba waa- -tönggö 'dhöödome -nu -bha -gbloo -nu -lo sia-.

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -pö -an -dhë: «Pë 'ö □beεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Wo -dho n -ma

'kɔ -dhe -bhea -a 'gü -kɔ,
'kɛɛ ka -zë, 'ka- -kë ka -bha
□kwaanpë -bin -a 'gü -guö
□duudhe 'ka!»

14 □Dhe □ya kë 'dhö,
'ö 'yënnngtiime -nu waa-
-genlome -nu -wo -nu Yesu
'piö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü,
'yö -an -dhe bo.

15 □Dhe slabhome -nu
-gɔme -nu waa- Zuifö -me
-nu -bha tɔnggɔme -nu □wa
'wun 'gblüünzë 'ö- -kë bhë
□waa- yö waa- 'në 'sɛɛn- -nu
'gbla -wo 'ö -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü -a pö -sü 'ka □nɛɛ
«Davidö gbö 'tɔ -yö kë □va!»
bhë 'ö □waa- ma, 'ö 'wun -yö
-na -an -zuë.

16 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë:
«'Gbla -kɔ □suu'- 'wo- kaa-
□nɛ, 'ü- -ma -a?» 'Ö Yesu -ya
-daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «□Ii-
a- -ma, 'kɛɛ -yö -ya -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëédhe 'gü □nɛɛ:
-We ü 'tɔ 'piö -sü -dho bo 'në
'sɛɛn- -nu waa- 'në 'puu -nu
-an 'dhii. -Wo 'ö bhë kaa- pö
do □a?»

17 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö go
-an 'piö pödhë bhë -a 'gü, 'ö
dho Betani, 'yö -wo mü.

'Wun 'ö -gban Yesu -bha
'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü
-bha

(Maakö 11.12-14, 20-24)

18 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya
'po, kö Yesu -yö nu -na plöo
□zian', 'ö din -ya -kun.

19 -Yö figö -lü do -yö zian
-gbloo 'dhiö, 'yö □yɔɔn -a
-bha -a bhe -wun 'gü, 'kɛɛ -a
'dhe 'kpaan □nɛ 'ö- yö. 'Ö- pö
figö -lü bhë -a -dhë: «Ü bhe
gbë 'ka 'dhö kë -dhö gbɔ!» 'Ö

figö -lü bhë 'ö to -dhe do bhë
-a 'gü 'ö 'kpea kun.

20 □Dhe 'ö- -bha □guë' -nu
-wo 'wun 'ö □nɛ -a -yö, 'ö
'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'wo
yö Yesu □dhɛɛ' 'kpɔ -sü 'gü
□nɛɛ: «-Më 'ö -kë 'piöklöözë
'ö figö -lü □nɛ 'ö 'kpea kun
□i?»

21 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«A- -pö ka -dhë 'wun gia-
'ka: 'Ö □ya kë □nɛ -zo -yö
n -ma -sü □ya kë ka -gɔ, 'ö
-zogondhe yaa kë -a 'gü, ka
-dho pë 'a- -kë figö -lü 'ka
□nɛ, -a kë 'pö 'ö yaa 'dhö kë
-a -de 'sloo 'ka, 'kɛɛ ka -dho
-mɔ -a -bha 'zü 'kaan- -a pö
-tɔn 'ö □nɛ -a -dhë: «-Bhö 'go
ü pin 'ö □nɛ -a -bha 'ü 'dho
'ü -püö 'yoo □bhaa!> -Yö -dho
kë 'dhö 'gbɛɛdhö.

22 Pë □suu'- 'saadhö 'ka-
-dhe -Zlan -gɔ □bhea' -sü 'ka,
'ö □ya kë □nɛ 'ka- -dhe 'wun
gia- □nɛ, -yö -dho kë, pë 'ka-
-dhe bhë, ka -dho -a yö!»

Yesu -bha -wogbiindhe -yö
-go më □ɛ?

(Maakö 11.27-33; Lukö
20.1-8)

23 Yesu -yö -da -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'gü, 'ö yö me -nu
□daan' -sü -bha. □Dhe □ya
kë 'dhö, 'ö slabhome -gɔme
-nu waa- me ziizii -nu 'wo
Zuifö 'ka, -wo -yɔɔn Yesu
-bha, 'wo yö -a □dhɛɛ' 'kpɔ
-sü 'gü □nɛɛ: «Pë -nu 'ü -an
kë -na 'saadhö □nɛ dö 'ö- pö
ü -dhë 'ü- kë □ɛɛ?»

24 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-gɔ 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a
-dho □dhɛɛ' do kpɔ ka -gɔ.
□Ya kë □nɛ 'ka- -daa kë n -gɔ

□sia, a -dho pë 'ö -kë 'a 'wun -nu 'wo □ne 'a- kë -na bhë -a -gen pö ka -dhë.

²⁵ Dö 'ö Zan bə -yaan me -nu -bə yiö □e? -Zlan -mü e, 'iin me 'bhee- -nu -mü e?»

'Kee -wo -yö 'wun □blee' -sü -bha wo 'ko -dhë -a pö -sü 'ka □ne: «'Ö □ya kë □ne, 'kwa- -daa kë □ne: <-Zlan 'yö- bə>, -yö -dho kwa □dhee' kpo □ne: <-Më 'ö -kë kaa Zan -wo -dhe 'wun gia- -e?»

²⁶ Kwaa 'dho -məa 'kwa- pö 'pö 'sa: <Me 'bhee- -nu 'wo- bə>; bhii kwa -suö 'següme -nu -dhë, 'ö təə -an 'ple -wo wo -zo -ta □ne -Zlan -wodhiölome -mü Zan 'ka.»

²⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- pö Yesu -dhë: «'Yië- dö.» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'pö: «□ee, □dhe 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho n -ma -gen pö ka -dhë 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban gəən- do -bha 'në -nu □ple -bha

²⁸ 'Ö Yesu -ya pö □ne: «'Wun me 'ö □ne ka -dhe -ga -a 'piö 'dhe: Gəən- do -bha 'në -nu □ple -wo -kë -dhö, 'yö- pö -a me -bleezë -dhë: <N gbö, -bhö 'dho yuö kë -dhiadhö □dee n -gə lezen □dheedhö!»

²⁹ 'Yö- -daa -kë 'ö- pö ö dë -dhë: <N 'kaa dho.> 'Kee □dhe 'ö 'töng pë 'bhle □ya ziö, 'ö- □zuö' □ya □kpaə, 'ö dho yuö bhë -a kë □dhia.

³⁰ 'Go mü -an dë -yö pë do bhë 'ö- pö ö gbö me 'ö to bhë -a -dhë. Ö- gbö me 'ö bhë 'yö- pö ö dë -dhë: <□i- , n dë, a -dho dho>, 'kee yaa 'dho gbö.

³¹ 'Në -nu □ple 'wo bhë -a dö -zë 'ö ö dë -wo -kë -e?» 'Wo- -daa -kë -a -gə □ne: «-A me -bleezë -mü.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Nii- □sonng' 'kun -me -nu 'wo me -nu □flüübhöme -nu 'ka, waa- me 'ö 'wo □soönkëme -nu 'ka -wo -dho -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü ka 'dhiö.

³² Bhii Zan -yö -nu ka 'piö, 'ö zian -gbloo 'ö kpengdhö 'ö- zən ka -dhë, 'ö kaa- -wo -dhe 'wun gia-, 'kee 'nii- □sonng' 'kun -me -nu waa- me -nu 'wo □soönkëme -nu 'ka -wa -wo -dhe 'wun gia-. Yö do bhë 'zü, pë -nu 'wo □ne -an yö -sü 'ka, kaa 'go ka -bha □soön yaa 'gü kö 'kaan- -a -wo -dhe 'wun gia-.»

'Wun □zuan' 'ö -gban lezen -bhlö -yuökëme -nu -kë 'wun yaazë -bha

(Maako 12.1-12; Lukö 20.9-19)

³³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka 'to 'to, 'wun □zuan' me 'ö □ne -a -bha: Gəən- do -yö -kë -dhö, 'ö lezen □dheedhe -yö -kë -a -gə. 'Ö -gla □nië -a -zü, 'ö -glu do pəən -drəən 'yi bho -a 'gü -pë 'ka, 'ö 'gbu -kə do -dö mü; 'ö lezen □dheedhe bhë 'ö- nu lezen □dheedhe -yuökëme -nu -dhë, 'yö dho 'ta 'gü.

³⁴ □Dhe 'ö lezen -nu -kpa bho -yi □ya -lo, 'yö ö bha yuökëme -nu bə lezen □dheedhe -yuökëme -nu 'piö kö -waan ö bha lezen -kpa dö -an -gə, -waan nuë ö □dhia.

35 'Κεε με -nu 'ö -an bɔ bhē -wo -an -kun. 'Ö 'wo -an me do -ma, 'ö 'wo- me do zē, 'ö 'wo -an me -yaaga -naa -zuö -guö 'ka; 'ö 'wo- zē.

36 'Ö lezen dhēedhe dēme -yö ö bha bome -nu 'bhaa 'ö 'wo va 'wo 'ziē' -a me -blezē -nu -ta, 'ö -an bɔ. Pē do 'ö lezen dhēedhe -yuökēme -nu -wa -kē bome -blezē -nu 'wo 'dhiö bhē -an -gɔ bhē, 'yö 'wo- kē -an 'ka 'pö.

37 'Wun bhē kö -yaan yēn, -yö ö gbö -bɔ -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka ne: <-Wo -dho n gbö bhle -ya.>

38 'Κεε dhe 'ö lezen dhēedhe -yuökēme -nu waa- gbö yö, 'wo- pö wo 'ko ziēn ne: <Dɔ, -ka -dhe -ga, me 'ö pē -nu 'wo ne 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö 'zian' bhē 'ö ne! -Kwa 'dho 'kwa- zē kö pē -nu 'wo ne -waan 'to kwa -gɔ!>

39 'Ö 'wo -lo -a -ta, 'wo- kun, 'wo dho -a 'ka lezen dhēedhe taa -bha, 'wo- zē.»

40 'Ö Yesu -yö -an dhē' kpö ne: «Lezen dhēedhe dēme nu -yi 'ka, -mē 'ö dho -a kē yuö -kē -a -gɔ lezen dhēedhō -me -nu 'wo bhē -an 'ka e?»

41 'Wo- -daa -kē -a -gɔ 'wo- pö: «Gɔn- -nu kēwunyaazē -nu 'wo bhē -yö -dho -an 'plē zē, yaa 'dho -an 'yena yö; 'go mü, 'yö dho lezen dhēedhe 'ö bhē -a dɔ lezen dhēedhe -yuökēme -nu gbe 'ö yi 'ö lezen -kpa bho -yi 'ya -lo, 'wo dho -an bho -waan nu -a -bha 'ka bhē -an kwē.»

42 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «-Wo do -yö been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü ne: -Guö kpö 'ö 'kodome -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- 'zong' bhē yö ne 'ö 'ya kē -guö 'ö dɔ -sü 'ka -guö gia- 'ka 'kɔ -gɔ kpinnghō -a 'ka. Pē bhē ne 'ö kwa Dēme -ya -kē; -yö kwa -bha pē 'gblüünzē 'ka. -Wo me 'ö bhē kaa- pö do -a?»

43 'Yö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kē ne: «-A -wun 'gü a- -pö ka -dhē: -Zlan -bha -gludēdhe -yö -dho kun ka -gɔ, 'yö nu 'sē gbe 'gü -me -nu 'ö -an kē -sɔn dhō -a 'zuan' ne -Zlan -bha -gludēdhe -yö -an -bha 'ka bhē -an -dhē 'dhe.

44 Me 'ö 'dhoē- -püö -guö kpö 'ö ne -a -ta, -yö -dho ö pē 'bhaa ye; 'keε me 'ö -guö kpö -zē bhē 'ya -püö -a -ta, -yö -dho -a zɔn trüütrüüdhö.»

45 'Dhe 'ö slabhome -nu -gome waa- Falizi -me -nu, 'wa Yesu -wo 'ö ne -a ma, 'wo- 'tei' dɔ ne wo -de gia- 'ö wo -bha 'wun 'bleε' -na bhē.

46 'Yö 'wo yö -a kēdhe 'meε' -sü -bha kö 'waan- Yesu 'kun, 'keε 'suö -yö -kē -an kē dhia me -gbaa -nu 'wo Yesu sü ne -Zlan -wod- hiölome 'dhö bhē -an -dhē.

22

'Wun 'zuan' 'ö -gban dhe 'sü 'wlaan- -bha (Lukö 14.15-24)

1 Yesu -yö -ko 'zü, 'yö 'wun 'bleε 'wun 'zuan' -zɔn -an -dhē -sü 'ka, 'to -to ö -bha -me -nu -dhē 'ö- pö:

2 «Pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhε -yö bhɔ -a -bha 'ö tɔɔ: -Gludë do -yö ö gbö -bha dhe 'sü 'wlaan- yi -da 'dhuu.

3 'Yö ö bha yuökëme -nu 'bhaa bɔ mε -nu 'yö -an □dhɔɔ -kë 'wlaan- ta bhë -an -dhë kö -waan nu. 'Kεε waa 'we -a -bha kö -waan nu.

4 'Yö ö bha yuökëme -nu 'bhaa bɔ, 'yö- pö -an -dhë: <-Kaa pö mε -nu 'a -an □dhɔɔ -kë bhë -an -dhë: -Bhöpë □ya ma; 'ma ma -du -nu waa- ma -tuë 'ö- 'yɔn □ya kë bhë, 'ma -an zë, pë 'plε 'dhiö □ya -mɔ 'kuë; -ka nu dhe 'sü 'wlaan- 'ö bhë -a -ta!>

5 'Kεε 'wlaan- bhë -a -wun yaa kë -an 'gü 'wun gbε 'ka, 'ö 'wo dho wo kë yuö -nu □taa. Mε □ya □luu'-, 'dho 'ö- wo ö -gɔ □bhlöö-, 'ö- mε 'bhaa □ya □luu'- -de, 'dho 'ö- wo ö bha pë 'dhɔɔ dɔ □dhia.

6 'Ö- mε 'bhaa -nu -wo yuökëme -nu 'wo bhë -an kun. □Dhε 'wo -an 'klo bhɔ, 'wo -an zë.

7 'Ö 'wun -yö -na -gludë -zuë, 'yö ö bha 'dhasi -nu bɔ, 'ö mezëme -nu 'wo bhë 'wo -an zë, 'wo -an -bha pödhe -güö.

8 'Go mü 'ö- pö ö bha yuökëme -nu -dhë: <Dhe 'sü 'wlaan- -pë □ya -mɔ, 'kεε mε -nu 'a -an □dhɔɔ -kë bhë, waa nu gbɔ. □Dhε 'ö 'dhö, yaa -an -bha 'kun kö -waan -a -bhö.

9 -Ka 'dho -kpinngga □vava -nu 'piö, mε 'saadhö 'ka 'dhoë- -an yö, -ka -an □dhɔɔ kë, -wo nu 'wlaan- 'ö □nε -a -ta!>

10 'Ö yuökëme -nu -wo dho zian -gbloo 'piö -dhε -nu -bha, 'wo mε këwunsëzë -nu, mε këwunyaazë -nu, 'wo -an □kpa kpa 'kuë-, 'wo nu -an 'ka, 'ö 'wlaan- -kë -a 'gü -kɔ -yö pa.

11 'Ö -gludë -yö -da kɔɔ kö mε -nu 'ö -an □dhɔɔ -kë bhë, -yaan ö 'yan dɔ -an -bha. -A 'yan -yö -da gɔɔn- do 'ö dhe 'sü 'wlaan- -sɔ yaa kë -a -bha -a -ta.

12 'Ö- pö -a -dhë: <N 'bhamε, ü- -kë -kɔklë 'ü -da kɔɔ, 'kεε kö dhe 'sü 'wlaan- -sɔ 'yaa ü -bha -ε?> Gɔɔn- bhë, □dhεε' 'ö kpɔ -a -gɔ bhë, yaa- -daa kë.

13 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö -gludë -ya pö ö bha yuökëme -nu -dhë: <-Ka -a -gen -nu -lö, 'ka- -kɔ -nu -lö, 'ka- -zuö -dhεtiidhε 'gü plaan, -dhε bhë -a 'gü, 'yö dho 'gbo -nu bɔ, 'yö ö 'sɔn -nu -bhö -a -bha.> »

14 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö- pö: «Bhii -wo mε -nu □dhɔɔ -kë □va, 'kεε -an mε -nu 'wo dho sü -an 'gü □wo 'tee.»

'Nii- □sɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü

(Maakö 12.13-17; Lukö 20.20-26)

15 Falizi -mε -nu -wo -dho wo 'kuë-, 'wo 'slë □mεε kö -waan Yesu 'kun ö -de -wo -ta.

16 'Ö 'wo wo -bha mε 'bhaa -nu waa- Elödö -bha mε 'bhaa -nu bɔ Yesu 'piö, 'ö 'wo Yesu □dhεε' kpɔ □nεε: «Yi -Gɔmε, yi- □dɔa' □nε ü 'wun gia- -blεε, 'ö 'ü mε -nu -daan 'wun giagia 'ö zian 'ö

dho -Zlan 'piö 'ö- -zɔn -a 'ka; 'bhaa 'suö me 'bhee- -bha -zo -ta -a 'gü -wun -dhë, bhii ü -zo 'yaa kë me -nu 'yan 'dhiö -pë 'piö.

17 □Dhe 'ö 'dhö, 'wun 'ö □ne -kɔ 'ü 'ü -zo □taa' -a 'gü -a □blɛɛ' -yi -dhë, 'ö tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii- □sɔng' bho -gludë Sezaa -dhë ee, 'iin -daa ee?»

18 Yesu 'yö -an -bha -zo -tadhe yaa 'ö -an 'gü -a -dɔ bhë, 'ö- pö -an -dhë: «Me -nu 'yan -ta -wun kë -me -nu 'ka □ne! -Më 'yö -kë 'ka n 'gü dan □ɛ?»

19 -Ka 'wëü- 'wo 'nii- □sɔng' bho -na -a 'ka bhë, -kaa do nu n -dhë 'a- -ga 'kwee-!» 'Ö 'wo dönje ga do nu -a -dhë.

20 'Ö Yesu -yö -an □dhɛɛ' kɔɔ 'ö- pö: «Dö 'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'to 'wo -ya -sü 'ka zö □ne □ɛ?» 'Wo- pö -a -dhë:

21 «Sezaa -mü.»

'Ö- pö -an -dhë: «Kö pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -ka -a nu Sezaa -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë!»

22 □Dhe 'ö 'wun -daa □suu' -kë -kɔ 'ö bhë □waa- ma, 'ö -an 'te giagia -yö tun 'gbönggböng, 'yö 'wo- to mü, 'wo -ziö.

□Dheɛ' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

(Maakö 12.18-27; Lukö 20.27-40)

23 -Dhekpaoyi gia- bhë -a 'ka, Saduse -me -nu 'wo- pö -na game -nu 'ka dho go ga 'gü bhë, -wo -nu Yesu 'piö, 'wo yö -a □dhɛɛ' 'kɔɔ -sü -bha -kɔ □suu' -□ne -a 'ka:

24 «Yi -Gɔme, Moizö -ya -pö yi -dhë: «□Ya kë □ne gɔɔn- yaa 'në 'kɔɔ, □ya ga, -a dheglu 'nëgɔɔnzë □ne 'ö dho -a -bha □geandhe bhë -a sü, 'ö 'wo 'në kɔɔ ö dheglu 'ö ga bhë -a pin □taa.»

25 'Kɛɛ yi 'piö zö dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaple -wo -kë -dhö, 'ö- me -blɛɛzë -yö dhe sü, 'ö yaa 'në 'kɔɔ 'ö ga, 'ö □geandhe 'ö bhë 'yö to -a dheglu 'në gɔɔn- -gɔ.

26 -Kɔ do bhë 'ö □kaa' -a me kë □ple -naa -gɔ; 'ö □kaa' 'zü -a me kë -yaaga -gɔ, 'ö dhegluzë 'slaple 'wo bhë 'ö -kë -an 'ple -gɔ 'dhö.

27 □Dhe 'ö -an 'ple □wa ga, 'yö dheɔ -de 'pö, 'ö ga.

28 -Go ga 'gü -yi 'ka, me 'slaple 'wo bhë, dö -zë 'yö dho kë -a bɔɔ 'ka ɛ? Bhii -dhe 'wo- -bha 'töüdhö -yö -kë -an 'ple bɔɔ 'ka.»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka -a wo bhë, 'ö tɔɔ 'kaa pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü waa- -Zlan -bha 'piigbeedhe -an gbɛ dɔ.

30 Bhii -go ga 'gü -yi 'ka, 'kosüdhe 'ka 'dho kë gɔɔn- waa- dhe -an ziën, 'kɛɛ -wo -dho kë □ne -Zlan -bha bɔme -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an 'dhö.

31 'Kɛɛ -a me 'ö -gban me -nu 'ö 'waa -dhö gbɔ waa- -an -bha -go ga 'gü -sü -bha bhë, 'wun do -yö -dhö 'ö -kë -Zlan -wo 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sëedhe 'gü. -A me bhë kaa- pö □a? -Ya -pö:

32 A Ablaamö -bha -Zlan 'ka, a Izaakö -bha -Zlan 'ka,

'ö 'a Zakobö -bha -Zlan 'ka.
-Zlan -yö me -nu 'wo 'bhee-
□toöpö 'ka -an -bha -Zlan
'ka, 'yaa game -nu -bha -Zlan
'ka.»

³³ Me -gbaa -nu 'wo- -bha
me □daan' -wo 'ö bhë -a ma,
'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

*Tong me 'ö- -wun 'dhö
'gbee-*

(Maako 12.28-34; Lukö
10.25-28)

³⁴ □Dhe Falizi -me -nu
□waa- ma □ne Yesu -bha
'wun -daa kë -ko bhë □ya
Saduse -me -nu 'dhi yö 'kuë-,
□wa ziö, 'ö 'wo dho wo 'ko
□bhaa.

³⁵ 'Ö -an ziën Zuifö -nu
-bha tonggome do -yö go -an
'piö, 'ö- -kë kö 'yaan- 'slë 'kan
Yesu -go. 'Yö- □dheεkpöthe
-kë 'ö- pö:

³⁶ «N -Gome, kwa -bha
tong -nu 'wo □ne -a -mlë 'ö-
-wun 'dhö 'gbee- -e?»

³⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«Ü -dho ü Dëme, ü -bha
-Zlan, -dho kë ü □zuöga 'ple
'ka, ü nii 'ple 'ka, ü -zo -ta -a
'gü -wun -nu 'ple 'ka!

³⁸ Yö □ne 'ö too tong □vaazë
'ö- -wun 'dhö 'gbee-.

³⁹ 'Go mü -a me 'ö yö -a 'piö
'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö bho -a
-blezë bhë -a -bha 'ö □neε:
Ü -ya 'yoo -dho -yö ü kë □ne
-ko 'ö 'ü ü -de -dho □kaa' -a
'dhö!

⁴⁰ Moizö -bha tong 'saadhö
waa- -Zlan -wodhiölome -nu
-bha me □daan' -wo 'saadhö
'wo bhë -an 'ple -wo -gban
tong □ple 'wo □ne -an -bha.»

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha
-Yame waa- Davidö -an -bha
(Maako 12.35-37; Lukö
20.41-44)

⁴¹ □Dhe -kë □ne Falizi -me
-nu -wo -kë wo 'ko □bhaa
bhë, 'ö Yesu -yö -an □dheε'
kpo, 'ö- pö:

⁴² «Ka ka -zo -ta -Zlan -bha
-Yame -wun 'gü -köklë □ε?
-Yö -go dö □suu'- -ta 'gü i?»
'Wo- pö -a -dhë: «-Yö -go
Davidö □suu'- -ta 'gü.»

⁴³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«□Dhe 'ö 'dhö, -më 'ö -kë
'ö -Zuu 'slöölö -yö 'dhiö sü
Davidö 'ka, 'ö Davidö -ya
-dhe ö Dëme -ε? Bhii Davidö
-ya pö □neε:

⁴⁴ N Dëme (-Zlan), -ya pö n
Dëme -dhë: -Bhö -ya -yadhe
□bhlzë 'ö □ne -a -bha, -yö
-dho -yö yöë yi 'a dho toë -a
'gbee- 'ka ü yaagüme -ta -sü
nu ü -dhë bhë -a -bha!

⁴⁵ □Dhe 'ö Davidö gia- -ya
-dhe ö Dëme, -yö -köklë 'ö
-Zlan -bha -Yame -zë -yö go
Davidö □suu'- -ta 'gü i?»

⁴⁶ Me do gia- yaa kë -dhö
kö -yaan -a -daa kë -a -go. 'Yö
sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha,
me gbe -zo yaa -gban gbo kö
-yaan □dheε' gbe 'kpo -a -go.

23

*Yesu -bha 'wun 'ö -gban
-zo -kë -de 'piö -sü 'ö
tonggome -nu waa- Falizi -me
-nu -go -sü bhë -a □bleε' -sü
(Maako 12.38-39; Lukö
11.43, 46; 20.45-46)*

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu
-ya -pö me -gbaa -nu waa- ö
bha □guë' -nu -an -dhë:

² «Zuifö -nu -bha
tonggome -nu waa- Falizi

-me -nu -yö -do -an kwεε
-sü 'ka kö -waan Moizö -bha
tong bho 'kou -an -dhë.

³ □Dhe 'ö 'dhö, pë 'töüdhö
'wo dho -a pö ka -dhë bhë,
-kaa kē! 'Kεε kö □kun 'ka
'wun -kē □ne -an -bha 'wun
kē -ko 'dhö! Bhii pë 'wo me
-nu □daan' -na -a 'ka bhë, wo
-zë 'waa -a kē.

⁴ -Wo □kwεε- 'gbiin- -sü,
'wo -do me -nu gban tuö, 'kεε
'waa 'we -a -bha kö -wo wo
-kōnēga do gia- -de do -an
-go, -nu -an -dhë -sü 'ka.

⁵ 'Wo wo -bha 'wun -nu
-kē, kö me -nu -wo wo 'yan
bo -an 'piö. -Kō bhë □ne -a
'ka 'ö -Zlan -wo kpö kpö -nu
'wo -da -na wü kwi □bhōō'
'gü, 'wo -ya -na wo -kpong
-nu waa- wo -gbiö -nu -bha
bhë 'wo- -kē 'gbeagbea. 'Ö
□ya kē 'zü, 'wo wo -bha
gblang 'saa -nu -kē □gbiing-
biin.

⁶ 'Wo -yadhε □vava -nu sü
pë -bhö -dhe -nu -bha, 'ö 'wo
-yadhε -seebo -nu sü Zuifö
-nu -bha -bhökuëkö 'gü.

⁷ 'Ö 'wo- -dhö -kē -mεε
-kē wo 'ka □bhlē 'ka -sü 'gü
'dhëedhe □vava -nu -bha, 'iin
kö me -nu -waan wo -dhe wo
-gōmε.

⁸ 'Kεε ka -zë, kö □kun 'ka-
-kē 'wo ka -dhe -gōmε.

⁹ Kö □kun 'ka me gbe -dhe
'kpongtaa ka dë. Bhii ka
dë -yö dosen 'kpaan, 'yö 'ö
dhang- 'gü.

¹⁰ Kö □kun 'ka- -kē 'wo
ka -dhe □kōōnmε. Bhii ka
□kōōnmε -yö do, 'yö tōō
-Zlan -bha -Yamε.

¹¹ Mε 'ö dho kē me □va
'ka ka ziën, -yö kē ka 'dhiö

-yuökēmε 'ka.

¹² Mε 'ö 'dhoë- ö -de □luu'-,
-Zlan -yö -dho -a dho sia-, 'ö
mε 'ö 'dhoë- ö -de sü 'tee, 'ö
-Zlan dho -a □luu'-.»

*Yesu -yö 'wun -bleε
tonggōmε -nu waa- Falizi -mε
-nu -an 'ka -an -bha mε 'yan
-ta -pë -nu kē -sü -wun 'gü*

*(Maakö 12.40; Lukö 11.39-
42, 44, 52; 20.47)*

¹³ 'Ö Yesu -ya pö 'zü:
«'Yena -wun □ya kē Zuifö
-nu -bha tonggōmε -nu kaa-
Falizi -mε -nu 'ö 'ka mε -nu
'yan -ta -pë kē -mε -nu 'ka,
ka 'ka! Bhii ka -Zlan -bha
-gludëdhe -pö 'dhi -ta mε -nu
-go. Ka gia- -de, 'ö ka 'ka 'dhö
-da -a 'gü bhë 'ö 'kaa 'we -a
-bha kö mε -nu 'wo- 'piö kö
-wo -da -Zlan -bha -gludëdhe
-pö 'gü bhë, -wo -da -a 'gü.

¹⁴ ['Yena -wun -dho kē
Zuifö -nu -bha tonggōmε -nu
kaa- Falizi -mε -nu ka 'ka!
Mε -nu 'yan -ta -pë kē -mε
-nu! Ka □geandhoo -nu -bha
pë 'plε -kun -an -go! □Ya 'go
mü, 'ö 'ka □bheawodhe □gbi-
ingbiin -kē kö 'kaan- kē mε
-nu wö 'dhiö mε kpengdhö
'ka. -A -wun 'gü 'klobhōdhe
□va -yö -dho wo ka -ta!]

¹⁵ Zuifö -nu -bha tonggōmε
-nu kaa- Falizi -mε -nu, ka
-bha -yö 'yenazë; 'ö tōō mε
'yaankunmε -mü kaa. 'Ka
□luu' □nëdhö kö ka 'dho -sü
-mü -dhe 'saadhö 'gü 'kpong-
taa 'yootadhe -nu -bha kö mε
-nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë,
'kaan- kē -waan -da ka -bha
-bheä -Zlan -dhë -kō bhë -a
'gü. 'Ö □ya kē mε -nu 'wo
bhë, □wa kē -dhö ka -go
'dhö, ka -ko 'zü 'ka -an -kē

□glöötiaandhö 'siö 'gü -me
'ka -gwaa □ple -naa wo 'wo
□zië' ka -ta.

16 'Yena -wun -yö kë ka 'ka,
-yö me -dhë 'dhiö -me -nu
'yënnngtiizë! Ka- -pö me □ya
-wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü
-ko 'to 'ka, kö yaa -wo -bhö
□kun; 'këe me 'ö □ya -wo
-bhö 'sënnng 'ö -Zlan -gba -a
'gü -ko 'gü bhë -a 'to 'ka, kö
□ya -sö gia- -bhö.

17 'Kaa 'wun -bho 'kou do,
'yënnngtiime -nu! Pë □ple 'wo
bhë, -a -mlë 'ö- -wun 'dhö
'gbee- -e? 'Sënnng -mü ee, 'iin
-Zlan -gba -a 'gü -ko -mü ee?
Bhii -Zlan -gba -a 'gü -ko □ne
'ö 'sënnng -kë 'slööslö.

18 'Ka- -pö 'zü: Me □ya -wo
-bhö -Zlan -bha slabhodhe 'to
'ka kö yaa -wo -bhö, 'këe □ya
-wo -bhö gbpäpë 'ö slabhodhe
-bha bhë -a 'to 'ka kö □ya -wo
gia- -bhö □ne bhë.

19 'Yënnngtiime -nu, pë 'ple
'wo bhë, -a -mlë -zë 'ö- -wun
'dhö 'gbee- -e? Gbpäpë -mü
-i, 'iin slabhodhe 'ö gbpäpë -kë
'slööslö bhë yö -mü -i?

20 'Këe a- -pö ka -dhë: Me
'ö -wo -bhö -na slabhodhe
'to 'ka bhë, kö □ya -wo -bhö
gbpäpë waa- -pë -nu 'ö -an -ta
dhuö 'töüdhö -an 'to 'ka.

21 Me 'ö □ya -wo -bhö -Zlan
-gba -a 'gü -ko 'to 'ka, kö □ya
'ö -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü
-ko waa- -Zlan gia- 'ö 'ko bhë
-a 'gü bhë -an 'to 'ka.

22 Me □ya -wo -bhö dhang-
'gü -dhe 'to 'ka, kö □ya -wo
-bhö -Zlan -bha 'gö -gbloo
waa- -Zlan gia- 'ö -ya -na -a
'gü bhë -an 'to 'ka.

23 'Yena -wun □ya kë

tönggöme -nu kaa- Falizi -me
-nu ka 'ka! Me -nu 'yan
-ta -pë kë -me -nu! 'Ka ka
-bha tapë -nu 'tëëtëzë 'wo
'toodhædhö -a kë 'göo- do
-naa nu -Zlan -dhë, 'këe 'ka
me □daan' -wo 'ö- -wun 'dhö
'gbee-, -Zlan -bha töng 'ka
bhë, 'ka- -san zë, 'ka ka -ta yö
-kë kpengdhö -sü, me 'yena
yö -sü waa- -to -wo 'gü -sü
-an -bha, 'këe kö wo □ne 'ö
'ka dho -an 'kpuë- -kpö -së
'ka. 'Go mü, kö □kun 'ka -an
me -nu 'wo to, 'ka -an -san
zë!

24 Ka 'ö 'ka 'yënnngtiime 'ka,
'ka- -pö 'ka yö 'yënnngtiime
-dhë 'dhiö a? Ka ka -bha
-droon -nu -kë 'slööslö, 'këe
kö □kun 'ö 'ka zenpë bho -a
□bhaa, 'ö ka -yöönmia -to -a
□bhaa 'ö 'ka- □yöo!

25 'Yena -wun -dho kë ka
'ka! Tönggöme -nu kaa- Fal-
izi -me -nu 'ö 'ka me -nu
'yan -ta -pë kë -me -nu 'ka
□ne! Ka ka -bha 'yi -mü
-a 'gü -pë waa- -pë -bhö -a
'gü -pë -nu plaan -dhe -zlu,
'këe -an 'gü □zian' -wo pa -sü
'ka ka -bha □kwaanpë -nu,
ka □dhöobhaapë yaa -nu 'wo
bhë -an 'ka.

26 Falizi -me 'yënnngtiizë
-nu! Ü -bha pë -bhö -a 'gü -pë
-nu 'gü 'zlu 'dhiö -blæzë kö
'üën- □tun -an plaandhe 'zlu
-na kö -yaan kë 'puu.

27 'Yena -wun -dho kë Zuifö
-nu -bha tönggöme -nu kaa-
Falizi -me -nu ka 'ka! Me -nu
'yan -ta -pë kë -me -nu! Ka
-bho bloon- 'wo- -flö 'yöo 'ka
kö -yaan kë -së -a -bha, 'këe
-an 'gü □zian' bhë, me ga ga
'lü -de 'sloo waa- -pë 'bu -sü

□ne 'wo -an pa.

²⁸ Ka -de gia-, ka bun -bha, ka -kë me -nu wö 'dhiö -së, 'kεε ka 'gü □zian', ka pa -sü 'ka me 'yan -ta -wun kë -sü waa- pë yaa -an 'ka.»

Yesu -bha 'klobhodhe 'ö dho nu -a -wun □bleε' -sü (Lukö 11.47-51)

²⁹ 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya pö: «'Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tonggome -nu kaa- Falizi -me -nu ka 'ka! Me -nu 'yan -ta -pë kë -me -nu! 'Ka -Zlan -wodhiölome -nu bloon- -do -së 'ka, 'ö 'ka me -nu 'wo -kë kpengdhö, 'ka -an bloon- -yuö -kë -së 'ka.

³⁰ 'Ö 'ka- pö: <□Ya kë □ne yi -kë yi 'bhema -nu -bha 'töng 'ka -be, yi 'ka 'dho kë □ne -an 'dhö, kö yi 'ple 'yiän- kë -Zlan -wodhiölome -nu zëme -nu 'ka>.

³¹ □Ya kë 'dhö kö ka ka -de -do □ne, ka me -nu 'wo -Zlan -wodhiölome -nu zë bhë -an □suu'- -ta -nu 'ka!

³² □Dhe 'ö 'dhö, -ka 'dho ka 'dhiö, 'ka yuö 'ö ka 'bhema -nu 'wo 'dhiö □zian' 'wo- kë bhë, 'ka- 'dhiö 'to!

³³ □Mεε -nu, □bhöü- 'në 'sεen- -nu 'ka □ne! Ka -dho -a kë -kölë kö □kun 'ö 'ka dho 'klobhodhe 'ö □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a yö □ε?

³⁴ -A -wun 'gü, -ka ka 'to 'to! A -dho -Zlan -wodhiölome -nu, me 'kpaakpa -nu, me -nu 'wo pë do -nu, -an bō ka -dhë, ka -dho -a me 'bhaa -nu zë, 'ka- me 'bhaa -nu do -gaatalü -bha, 'ka -an me 'bhaa -nu -ma -klaa 'ka, ka -bha -bhökuëkö -nu 'gü, 'ö 'ka dho ziö -an 'piö pödhe

-nu 'wo dhö bō -an -bha -a 'gü kö 'kaan- -an 'klo bhō.

³⁵ -Kō 'ö bhë -a 'ka, ka 'klo -dho bhō me -nu 'ö waa pë gbe kë 'ö me -nu -wo -an zë, 'ö- zü -yö do Abelö 'ö kpengdhö -a -ta, 'ö dho 'ö yöë Zakali 'ö Balasi gbö 'ka, 'ö 'ka -an zë -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü -dhe 'slööslo -dhe waa- slabhodhe -an ziän bhë -a -bha.

³⁶ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Me zë -sü 'klobhodhe -nu 'wo bhë -an 'ple -wo -dho nu me -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü bhë -an -ta.»

'Wun 'ö -gban Zeluzalemé -a □bleε' 'ö Yesu -ya wo (Lukö 13.34-35)

³⁷ 'Yö Yesu -ya pö: «Zeluzalemë, Zeluzalemë, bhi 'ü -Zlan -wodhiölome -nu zë -na, 'ü me -nu 'ö -Zlan 'dhö -an bō -na, 'ü -an zë -na -guö 'ka! -A -gwaa kë □dhë -naa 'a- 'piö kö 'a ü 'gü -me -nu 'kpo 'kuë- n 'piö □ne -to mu -yö ö bha 'në -nu kpoa 'kuë- ö gban □löö bhë -a 'dhö, 'kεε ü 'ka 'we -a -bha.

³⁸ □Dhe 'ö 'dhö, kö -Zlan -kwaa ü bha 'kö -wun -zü -sü -mü ö 'ple 'ka.

³⁹ -A -kë 'dhö -sü 'ka, a- -pö ka -dhë: 'Go □dεε -bha zlöö, ka 'ka 'dhö n yö gbö 'ö dho 'ö yöë yi 'ö 'ka dho -a pöë: <'Dhuë- -yö 'to me 'ö nu -na kwa Dëme 'to 'gü -a -ta!> bhë -a -yi -bha.»

24

Yesu -yö -Zlan -bha 'kö 'wü -sü -wun -bleε (Maakö 13.1-2; Lukö 21.5-6)

1 Yesu -yö -go -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü. -Yö -kë 'dho □dhia, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -yoon -a -bha kö -waan -Zlan -gba -a 'gü -ko -nu -kë -së -ko bhë -a -zon -a -dhë.

2 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë -nu 'wo □ne, ka -an -yö -a? A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Guö -nu gbe 'ka 'dho to wo 'ko -ta dhuö zö, -an 'ple -wo -dho -lo.»

'Yena -wun 'yö dho -kë 'kpongtaadhe -bha yën -yi 'dhiö

(Maakö 13.3-13; Lukö 21.7-19)

3 Yesu -yö -dho Olivie -ton tuö, 'ö □yaannu; 'ö- -bha □guë' -nu -de 'sloo -wo □yoon -a -bha, 'wo □dheεkpöthe -kë -a -go -a pö -sü 'ka □neε: «Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë 'töng -mlë 'ka, 'iin □du- aköpë -mlë 'yö dho kë kö -yaan ü bha nu -yi waa- 'kpongtaadhe 'dhiötöyi -an -zon -ε?»

4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun me gbe- ka -püö!

5 Bhii medhevadhe -wo -dho nu n 'tö 'ka 'ö 'wo- pö -Zlan -bha -Yame -mü wo 'ka. -Wo -dho medhevadhe -püö.

6 Ka -dho -glu -drinng -nu ma ka 'soo -dhe -nu -bha; 'ka -glu -wun -tao ma ka 'ka □gbiin. Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë 'gbεdhö! Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë, 'keε kö 'kpongtaadhe 'dhiötöyi 'yaa -mü □kun.

7 'Sego -dho -glu gon ö 'bha 'segö 'ka, 'ö -gludëdhe -kpa 'kuë- -sü nu dho -glu gon -an

-kpa 'kuë- -sü gbe 'ka. Din -bha -da dhe waa- 'se -bha □zluun -sü -nu -dho kë 'segö 'bhaa -nu 'gü.

8 Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë □ne 'në 'kpö -sü -bha 'yënnghöthe zü dö -sü 'dhö dhebo -go.

9 □Ya kë 'dhö 'següme -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë; n -wun 'gü -wo -dho ka dö me -go □taa -me -nu kwεε kö -waan ka 'klo bhö, 'go mü -waan ka zë.

10 'Ö- 'töng 'dhö bhë -a 'ka, medhevadhe -dho kan -zo yö -sü -bha; -wo -dho wo 'ko -püö, 'ö 'wo wo 'ko -nu -san zë.

11 -Zlan -wodhiölome □suazë -nu -wo -dho nu, 'wo medhevadhe -püö.

12 'Wun yaa kë -sü -dho dho 'dhiö 'ö sa -dhe 'saadhö -a 'gü. □Ya kë 'dhö zlöö kö -a -dho -kë 'ko 'ka -sü -dho kan me -nu -ta.

13 'Kεε me 'ö 'dhoë- dö genngdhö -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiötöyi -bha, -a me 'ö bhë -yö -dho dha.

14 'Wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha bhë -yö -dho □blεε- 'se 'saadhö -a 'gü; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaame -nu 'saadhö -waan -a ma. □Ya kë 'dhö zlöö, 'ö 'kpongtaadhe -yö yën.»

Pë yaa □löözë

(Maakö 13.14-23; Lukö 21.20-24)

15 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Ka -dho pë 'wo- -dhe «pë yaa □löözë» 'ö -Zlan -wod- hiölome Danielö -ya -wun □blεε bhë, -a yö kö -yö dö -sü

'ka -dhe 'slööslö -dhe -bha. Me 'ö 'sëedhε -be 'ö Daniëlö -ya □bεεn, 'yö -pö -na bhë -ya -gen ma -së 'ka!

16 □Ya kē 'dhö, me -nu 'wo Zude -sε 'gü -wo □duë, 'wo dho -tɔn -nu 'piö □zian'.

17 -A 'töng bhë -a 'ka, me 'ö 'dhoë- kē ö -gɔ 'kɔ tuö, □ya □yɔɔ', kō □kun 'ö dho kɔɔ kō -yaan pē -nu 'sü -yaan zië.

18 Me 'ö 'dhoë- kē ö -gɔ □bhlöödhε -nu -bha, kō □kun 'ö nu kɔɔ kō -yaan ö bha gblang 'sü.

19 □N 'n, -më 'yena -wun 'ö bhë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë waa- -an me -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -o!

20 'Kεε -ka -bhεa -Zlan -dhë kō □kun 'ö ka -bha □duë -yi -yö -kë 'nεε nu 'töng, 'iin □glooyi -an 'ka!

21 Bhii 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, 'klobhɔdhe -yö -dho kē □gbaɔnsü, 'yö □zië' -an me -nu 'wo kē 'kpongtaadhε züdɔyi 'ka, 'ö nu 'ö yöë □dεε □nε -a -bha bhë -an -ta, 'ö- □suu'- gbe 'ka 'dho kē gbɔ.

22 □Ya kē □nε -Zlan yaa -dhekpaɔyi -nu 'wo bhë -an 'bhaa bho 'piö -bezë, kō -kë -a 'gü -mε gbe 'yaa 'dhö kē -dhö. 'Kεε -yö -dhekpaɔyi -bhɔ züë ö bha me -nu 'ö -an sü bhë -an -wun 'gü.

23 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka me □yaa- pö ka -dhë: <-Dhe -ga zö, -Zlan -bha -Yame -yö zö!> 'iin <-yö -de!>, kō □kun 'ka- -wo -dhe 'wun gia-!

24 Bhii -Zlan -bha -Yame □suazë -nu waa- -Zlan -wodhiölomε □suazë -nu -wo -dho nu -waan wo -bha □duakëpë

-nu waa- -dhidhaapë -nu -an kē kō -waan me -nu 'ö -Zlan □ya -an 'sü 'saadhö bhë -an -püö -sü □mεε'.

25 □Dhe 'ma- yi 'to 'dhiö 'ma- □blεε'- ka -dhë bhë kō 'ka kē 'slë 'ka!

26 'Ö □ya kē □nε □waa- pö ka -dhë: <-Ka -dhe -ga zö, -yö 'yënnng □taa!>, kō □kun 'ka dho 'ma! 'Go mü 'zü, me -nu □waa- pö ka -dhë: <-Yö -bin -sü 'ka kɔɔ zö>, kō □kun 'ka-wo -dhe 'wun gia-!

27 -Kɔ do 'ö dha 'dhö 'ö 'yan bɔ -na -a 'ka lan- □luu'- -zian waa- lan- -püö -zian -an 'ka bhë, -kɔ do bhë -a 'ka 'pö, 'ö ma Mεgbö 'a dho nuë.

28 Bhii -dhe 'ö pē □glöö -nu 'dhö -a -bha, -dhe bhë 'ö 'gblübhaa -nu -wo dho wo 'kuë- -a -bha.»

Mεgbö -bha nu -sü

(Maakö 13.24-27; Lukö 21.25-28)

29 'Yö Yesu -ya pö: «'Yënnngbhɔyi -nu 'wo bhë □wa ziö, lan- -dho trö, 'su -de 'pö yaa 'dho bhü, 'susongga -nu -wo -dho go dhang- -nu -bha, 'wo -püö, 'ö 'piigbeedhe -nu 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo □zluu.

30 Kö ma Mεgbö n -ma □duakëpë -wo -sü -mü dhang- 'gü. 'Sεgüme -nu 'saadhö -wo -dho ma Mεgbö n yö kō a nu -na dha kpö -nu -ta dhang- 'gü 'piigbeedhe waa- 'tɔbhɔdhe □va -an 'ka. □Ya kē 'dhö, -wo -dho 'gbo bɔ wo -de □maa 'ma -sü 'ka.

31 'Truu 'we -wo □va -yö -dho kē. □Ya kē 'dhö, -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo

n 'piö bhë, a -dho -an bo 'kpongtaadhe 'pian -yiisië -ta, -waan n -mä me -nu 'ö 'a -an sü 'kpongtaadhe 'dhiötodhe do do 'ö -dhö -a -bha bhë, -an kpö 'kuë- -dhe do 'gü.»

Me □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha

(Maakö 13.28-31; Lukö 21.29-33)

32 'Yö- pö 'zü: «Me □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha □ne, -kaa -ga bhë 'dhe: 'Ö tō □ya kë □ne -a -ko -nu -wo □kpea' -na, -a 'dhe -nu -wo bhö -na, kö 'ka- döa □ne □kpö □ya yö □klöö'.

33 -Kö do bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo □ne 'ka -an yö, kö -kaa döa □ne ma Megbö n nu -yi □ya yö □klöö'.

34 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me -nu 'wo 'bhee- □dë □ne -a 'gü zö □ne, pë -nu 'wo □ne -wo -dho kë kö -an 'ple waa ga □kun.

35 Dhang- waa- 'kpong- taadhe -wo -dho ziö, 'kë n -wo -nu 'ka 'dho ziö 'gbëdhö»

-Zlan dosen □ne 'ö 'kpong- taadhe 'dhiötöyi dö

(Maakö 13.32-37; Lukö 17.26-30, 34-36)

36 'Yö- pö 'zü: «'Kë me gbe 'yaa- yi -nu, -a 'lele -nu gbe dö; -Zlan -bha böme -nu -de 'wo dhang- 'gü, ma -de 'a- Gbö 'ka bhë, 'yië- yi dö; n Dë dosen □ne 'ö- yi dö.

37 Pë do 'yö -kë Noe -bha 'töng 'ka bhë, pë do bhë 'ö dho kë 'zü, 'töng 'ö ma Megbö 'a dho nüë bhë -a 'ka.

38 -A 'töng 'ö bhë -a 'ka kö 'yi □va yaa pa □kun, me -nu -wo -kë pë -nu -bhö -sü 'gü, müpë -nu mü -sü 'gü; göon- -nu -wo -kë dhe -nu 'sü -sü 'gü, 'ö me -nu -wo wo -bha 'në dhoo -nu dö gwaan 'ö dho 'ö yöë yi 'ö Noe -yö □daa' 'yitagö 'gü -a -bha.

39 -An -zo yaa kë 'wun 'gbee- 'yö dhö nu -an -ta bhë -a 'piö, 'ö dho 'ö yöë yi 'ö 'yi □va -yö nüë, 'ö so -an 'ple -zü -a -bha. -Kö do bhë 'yö dho kaa ma Megbö n nu -yi 'ka 'pö.

40 A- -pö ka -dhë 'zü: -A yi bhë -a 'ka, me □ple -wo -dho kë □bhlöö-, -a me do -dho sü, 'ö- me do -yö to.

41 Dhoo -nu □ple -wo -dho kë pë zön -dhiadhö, -a me do -dho sü, 'ö- me do -yö to.

42 -Ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa yi 'ö ka Dëme dho nüë -a dö.

43 'Wun me 'ö □ne -ka -a -gen ma -së 'ka! 'Ö □ya kë □ne 'kodëme -yö 'töng 'ö □kwaanme dho nüë gbeng -a -dö -bezë, kö -yö -dho -ya ö 'yaan kö □kun 'ö dho -da ö -gö kö -wun 'gü.

44 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii ma Megbö, a -dho nu 'lele 'ö ka -zo 'yaa- -dhë bhë -a 'ka.»

Yuökëme -towogüsüzë waa- -a me 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü

(Lukö 12.41-48)

45 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Dö 'pö 'ö tō yuökëme -towogüsüzë 'ö 'wun dö □ë? 'Ö tō me 'ö- dëme -yö ö

bha yuökëme -nu -lo -a kwεε
-yaan ö -zo kë -an 'piö, kö
-yaan -an 'dhi gba -an 'dhi
-gba 'töng 'ka bhë.

⁴⁶ □εε, yuökëme 'ö- dëme
-ye 'zü -sü 'ka, -yaan nu ö
plöö, 'ö dho -a yö kö -a -zo
-yö yuö -nu 'wo 'dhö bhë -an
'piö bhë, □zuögludhi -yö kë
-a -gɔ.

⁴⁷ A- -pö ka -dhë 'wun gia-
'ka: -A dëme -yö -dho ö -bha
pë -sεεɔ -nu 'ö- -gɔ bhë -a
'plε -lo -a kwεε.

⁴⁸ 'Kεε □ya kë □ne
yuökëme këwunyaazë -mü
-a 'ka, -yö -dho -a pö ö -de
'gü □neε: <N dëme 'yaa nu
-na 'siö->.

⁴⁹ 'ö dho -ya ö 'bhamε -nu
'ö -an -bha yuö 'dhö do -an
ma -sü -bha; 'go mü 'ö waa-
yɔ 'yi mü -mε -nu 'wo pë -nu
-bhö, 'wo yɔ -nu mü wo 'ko
□bhaa,

⁵⁰ -a dëme -dho nu yi 'ö
'yaa- dɔ, 'iin 'lele 'ö 'yaa- dɔ
-a 'ka.

⁵¹ -Yö -dho yuökëme
'ö 'dhö bhë -a 'klo bhɔ
□gbaɔnsü 'ka, 'ö- bɔ mε 'yan
-ta -pë kë -mε -nu 'piö. -Dhe
bhë -a 'gü 'ö -an 'plε dhö 'gbo
-nu bɔ -waan wo 'sɔn -nu
-bhö -a -bha.»

25

'Wun □zuan' 'ö -gban
'nëdhoo -nu 'gɔɔ- do -bha

¹ 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan
-bha -gludëdhe 'yö dhang-
'gü bhë -yö bhɔ 'në dhoo -nu
-dadhëü 'gɔɔ- do 'wo wo -bha
□labang sü 'wo dho dhe 'sü
-gɔɔn -gɔ zian- -an -bha.

² -An mε 'sɔɔdhu 'waa
'kpaakpa, 'kεε -an mε
'sɔɔdhu -wo 'kpaakpa.

³ 'Ö -an mε 'sɔɔdhu 'waa
'kpaakpa bhë 'wo wo bha
□labang sü, 'kεε waa 'siö 'yi
'wo dho -a kun wo -kɔ 'piö -a
'sü.

⁴ 'Ö -an mε 'wo 'kpaakpa
bhë 'wo wo -bha 'siö 'yi sü
-sandhe 'gü, 'wo- kpa woë-
□labang -bha.

⁵ 'Në dhoo -nu 'gɔɔ- do 'wo
bhë, yi -yö -an -kun 'ö 'wo yi
zë kö dhe 'sü -gɔɔn yaa nu
□kun.

⁶ □Dhe □wa dɔ gbeng ziën,
'ö -wo do -yö -we 'wo- ma:
<Dhe -gɔn □ya nu! -Ka yö
plaan 'ka 'dho -a -gɔ zian-!>

⁷ 'Ö 'në dhoo -nu 'gɔɔ- do
'wo bhë 'wo -büö 'wo yö
plaan, 'wo yö wo -bha □la-
bang -nu 'yan □luu' -sü -bha.

⁸ 'Ö -an mε -nu 'waa
'kpaakpa bhë 'wo- pö -an mε
'wo 'kpaakpa bhë -an -dhë:
<-Ka 'siö 'yi pë 'tee nu yi -dhë
-ε, yi -bha □labang -nu -wo
□dhuu' -na!>

⁹ 'Ö -an mε 'kpaakpazë -nu
'wo bhë 'wo- pö: <-Abi', bhii
yaa 'dho -mɔ kwa -bha. -Ka
'dho 'siö 'yi 'dhɔɔdɔmε 'piö
'ka ka -bha 'dhɔ!>

¹⁰ 'Ö -an mε -nu 'waa
'kpaakpa bhë 'wo dho wo
-bha 'siö 'yi 'dho □dhia, 'kεε
'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö dhe
-gɔn -yö nu. 'Në dhoo -nu
'sɔɔdhu mε 'ö 'wo wo -de -pë
-kë bhë, 'ö waa- dhe -gɔn -nu
'wo -da dhe 'sü -kɔ 'gü, 'ö mε
-nu -wo 'kwεε ta □lakele 'ka.

¹¹ □Dhe 'ö- -dhe 'bhle 'tee
□ya □glɔɔ, 'ö 'në dhoo -nu

'soodhu 'wo to bhë 'wo nu,
'wo yö 'gbla -sü 'gü □nεε: <Yi
-gome, yi -gome, -bhö 'kwεε
'po yi -gö -ε!>

12 'Kεε dhe -gön -ya -pö -an
-dhë: <A- -pö ka -dhë 'wun
gia- 'ka 'maa kaa dö!> »

13 'Ö Yesu -yö ö -wo
-zuöatadhe kë □nεε: «-Ka
-ya ka 'yaan, bhii 'kaa- yi -nu
'iin 'lele -nu -an gbe dö!»

'Wun □zuan' 'ö -gban
yuökëme -yaaga -bha
(Lukö 19.11-27)

14 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan
-bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü
bhë -yö -dho bhö göön- do
'yö dho 'ta 'gü -a -bha. 'Yö ö
bha yuökëme -nu □dhö -kë,
'yö ö bha pë -nu -lo -an kwεε.

15 'Yö 'sënnng 'tama □këng'
'soodhu nu -a me do -dhë, 'ö-
me kë □ple bhë 'yö- □këng'
□ple nu -a -dhë; -a me kë
-yaaga bhë 'yö- □këng' do nu
-a -dhë. -Ya -nu -an -dhë
me 'ö -dhö -a -bha 'dhö -
-siögüdhe kë -kō □faan' -bha.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- to 'ö
dho.

16 Yuökëme 'ö 'sënnng 'tama
□këng' 'soodhu yö bhë 'yö
dho 'ö- -siögüdhe -kë, 'ö
'sënnng 'tama □këng' 'soodhu
'bhaa yö.

17 Me 'ö- -bha -yö -kë 'pö
□këng' □ple bhë, 'yö- -kë
□ne -kō do bhë -a 'dhö; 'yö-
□këng' □ple 'bhaa yö 'pö.

18 'Kεε me 'ö- -bha -yö -kë
□këng' do bhë -yö -dho, 'yö
'sε pön, 'yö ö -gome -bha
'wëü- bhë 'yö- -bin.

19 □Dhe 'ö- -dhe □ya □glö, yuökëme -nu 'wo bhë 'ö -an
-gome -yö nu, 'wo yö yuö -nu

'wo- -kë bhë -a 'kluën bho -sü
-bha.

20 Yuökëme 'ö 'sënnng 'tama
□këng' 'soodhu -yö nu -a
-dhë bhë, -yö -nu 'sënnng
'tama □këng' 'soodhu gbe
'ka, 'ö- pö ö -gome -dhë: <N
-gome, 'sënnng 'tama □këng'
'soodhu □ne 'ü- nu n -dhë,
'kεε -a □këng' 'soodhu 'bhaa
'a- yö -a 'piö 'ö □ne.>

21 'Ö- -gome -ya pö -a
-dhë: <□Yö -së, ma yuökëme
këwunsëzë, -zo -tën -a -dhë
-me -mü ü 'ka; ü ü -zo -kë
pë -nu 'ö -an 'tō 'gian 'yaa
-an -bha -an 'piö; a -dho -an
me 'ö -an 'tō 'dho -an -bha
-a nu ü -dhë. -Bhö nu 'ü
□zuögludhi kë n 'piö!>

22 'Ö yuökëme me 'ö 'tama
□këng' □ple -yö nu -a -dhë
bhë, 'ö □yöön ö -gome -bha
'ö- pö: <N -gome, 'sënnng
'tama □këng' □ple 'ü- nu n
-dhë bhë, -dhe -ga, -a □këng'
□ple 'bhaa 'a- yö -a 'piö □ga
□ne!>

23 'Ö- -gome -ya pö -a
-dhë: <□Yö -së, yuökëme
këwunsëzë, -zo -tën -a -dhë
-me -mü ü 'ka; 'ö tō pë -nu
'ö- 'tō 'gian 'yaa 'dhö -a 'gü,
ü ü -zo -kë -an 'piö. □Dhe
'ö 'dhö, pë -nu 'ö -an 'tō 'dho
'gian -a nu ü -dhë. -Bhö nu,
'ü □zuögludhi kë n 'piö!>

24 'Ö yö 'sabla yuökëme me
'ö 'tama □këng' do -yö nu -a
-dhë bhë -a -bha, 'ö □yöön ö
-gome -bha 'ö- pö: <N -gome,
a- □dōa' □ne ü me 'ö 'gbee- -a
'ka, pë 'ö ü 'ka- ta, ü- -bho, 'ö
pëga 'ö ü 'ka- ta, 'ü- -kan.

25 'Ö 'suö -yö n -kë. -A
-wun 'gü 'a dho 'a ü bha

'wëüga bhë 'a- -bin 'sëidhö.
-Dhe -ga zö, ü bha pë bhë [ga
□ne.]>

26 'Ö- -gome -ya pö -a -dhë:
<Yuökëme yaa, ü 'fiäsü, ü-
□döa' □ne pë 'ö n 'ka- ta, a-
-bho, 'ö pëga n 'ka- ta, 'a-
-kan.>

27 □Dhe 'ö 'dhö, ü □dua'
-mü -be kö ma 'wëü- bhë 'ü-
-da 'wëü- -da -a 'gü -kö 'gü,
kö n -ye 'zü -sü 'ka, ma gia-
'aan- -a bho mü kö -a □truën
-yaan kë -a -ta!>

28 'Ö- pö ö bha yuökëme
-nu -dhë: <'Sënnng 'tama
□këng' do bhë -kaa 'kun -a
-gö 'ka- nu me 'ö 'sënnng
'tama □këng' 'söodhu 'dho -a
-gö bhë -a -dhë.>

29 Bhii me 'oo me 'ö pë
'dhoë- -gö, -wo -dho -a □tao'
nu -a -dhë, 'ö pë -yö -kë -a
-gö □va, 'këe me 'ö pë 'yaa-
-gö, -a pë 'bhle 'tee 'yö- -gö,
-wo -dho -a kun -a -gö.>

30 □Ya 'to yuökëme 'ö-
□truën gbë 'yaa -dhö □ne -a
-bha 'ka, -kaa □zong' plaan
-dhetiidhe 'gü! -Dhe bhë -a
'gü, 'yö dho ö 'sön -nu -bhö
-a -bha, -yaan 'gbo -nu bö -a
-bha.> »

-Zlan -bha zakanyi
-kaanta

31 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya
pö: «Yi 'ö ma 'a Mëgbö 'ka
'a dho nuë -gludë 'ka, yië-
-Zlan -bha böme -nu 'saadhö
yi -dho nu. -A yi bhë -a 'ka a
-dho -ya ma -gludëdhë kë 'gö
-gbloo 'gü.>

32 'Sëgö 'saadhö 'gü -me -nu
-wo -dho dho wo 'kuë- n wö
'dhiö, 'a me -nu zë 'gü do do
'ka □ne -kö 'ö -tuëmaakëme

'dho 'bhla -nu bho -na 'ka
-bho -nu ziën bhë -a 'dhö.

33 A -dho 'bhla -nu bö n
□kwëe- 'gü □zian', 'a -bho -nu
bö n kwaa- 'gü □zian'.

34 □Ya kë 'dhö, ma
-gludëme, a -dhoë pö me -nu
'ö 'wo n □kwëe- 'gü □zian'
bhë -an -dhë: <-Ka nu, me
-nu 'ö n Dë □ya 'dhuë- 'kpo ka
-bha, 'ö -Zlan -bha -gludëdhë
'ö- -ya 'kpongtaadhe kë -yi
züdoyi 'ka bhë, -yö -ya ka
-bha 'ka.>

35 Bhii din -yö -kë n kë
□dhia, 'ö 'ka n gbaa -bhöpë
'ka. 'Yi mü -dho -yö -kë n kë
□dhia, 'ö 'ka n gbaa 'yi 'ka. A
-kë -nia 'ka, 'ö 'ka n -nia 'kun
-së.>

36 A -kë n 'kpaan 'ka, 'ö 'ka
sö -da n -ma. 'Yua -yö -kë n
kë □dhia, 'ö 'ka ka -zo -kë n
'piö. A -kë -kanso 'gü, 'ö 'ka
bhö n □dhia.>

37 Me kpengdhö -nu 'wo
bhë -wo -dho -a pö n -dhë:
<Yi Dëme, yi ü -yö 'më kö
din -yö ü kë -na, 'yi ü gbaa
-bhöpë 'ka ε? 'Yi ü yö 'më kö
'yi mü -dho -yö ü kë -na, 'yi
ü gbaa 'yi 'ka ε?>

38 Yi ü -yö 'më kö ü -nia 'ka,
'yi ü -nia kun -së -ε? Ü -kë ü
'kpaan 'ka 'më, 'yi sö -da ü
-bha -ε?>

39 Yi ü -yö 'yua 'gü 'më, 'ö
'yi ü yö -kanso 'gü 'më, 'yi
-bhödhia -kë ü -gö -ε?>

40 □Ya kë 'dhö, ma
-gludëme, a -dho -a pö -an
-dhë: <A- -pö ka -dhë giagia
'ka: Pë -së 'saadhö 'ö 'ka- -kë
me -nu 'ö 'waa -an □bhle -ya
'ö 'wo n dheglu 'ka -a me do
-dhë bhë, kö ma □ne 'ö 'ka-
-kë n -dhë.>

41 'Go mü 'zü, ma -gludëmë, a -dho -a pö mε -nu 'wo n □kwaa- 'gü □zian' bhë -an -dhë: «-Ka bhö n -dhë □taa', mε 'ö -Zlan □ya 'dhangga -ya ka -bha! -Ka 'dho □toëpö 'siö 'ö □glöötiaandhö -dhë 'ka 'ö -ya -sü 'ka dü waa- ö bha bome -nu -an -dhë bhë -a 'gü!

42 Bhii din -yö -kë n kë □dhia, kaa n gbaa -bhöpë 'ka, 'yi mü -dho -yö n -kë, kaa n gbaa 'yi 'ka.

43 A -kë -nia 'ka, kaa n -nia 'kun, a -kë n 'kpaan 'ka, kaa so -da n -ma. A -kë 'yua 'gü, a -kë -kanso 'gü, kaa bhö n □dhia.>

44 -Wo -dhoë pö: <Yi Dëmë, yi ü -yö 'më kö din -yö ü kë -na, kö 'yi mü -dho -yö ü kë -na, kö ü -nia 'ka, kö ü 'kpaan 'ka, kö ü 'yua 'gü, kö ü -kanso 'gü, 'ö yiëë nu ü -dhë -ε?>

45 □Ya kë 'dhö, ma -gludëmë, a -dho -a -daa kë -an -gö □nεε: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Pë -nu 'ö kaa- kë mε -nu 'waa -an □bhlë -ya □nε -a mε do -dhë bhë, ma □nε 'ö kaa- kë n -dhë.>

46 Mε -nu 'wo 'dhö bhë -wo -dho dho □toëpö 'klobhódhë -bha. 'Ö mε kpengdhö -nu -wo dho 'pö □toëpö -këdhösü -dhë -bha.>

26

Mε □kōōnmε -nu -wo -dho Yesu -klu 'gü

(Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)

1 □Dhë Yesu □ya yën 'wun -nu bhë -an □blëε' -sü -bha, 'ö- pö ö bha □guë' -nu -dhë:

2 «Ka- □dōa' □nε, Paakö 'wlaan- -dho kë -dhëkpaoyi □plε -bha, ma Mëgbö, n do -sü -mü mε -nu kwεε kö -waan n do -gaatalü -bha.>

3 □Dhë □ya kë 'dhö, slab-home -nu -gömε -nu waa- 'segümε -nu mε ziizii -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo -nu wo 'ko □bhaa slabhome □va 'wo -dhë Kaifö bhë -a -gö kōō.

4 'Ö -an -wo -yö kpo 'kuë-, kö -waan Yesu 'kun -bin -blü 'waan- zë;

5 'wo- pö: «Kwa 'ka 'dho -a kun 'wlaan- kë -yi 'ka. □Ya kë 'dhö, 'segümε -nu -dho □luu' 'wo nu kwa -gō.>

Dhebo do -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'daawo Yesu -gō -ta

(Maakö 14.3-9; Zan 12.1-8)

6 Yesu -yö -kë Betani, Simo 'ö □wee □yua' -ya -kë -be bhë -a -gō kōō.

7 'Ö dhebo do -yö □yōōn -guö -kpo 'lü 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë □sōōng' 'gbeezë -ya pa bhë -a 'ka -a -bha. □Dhë Yesu 'dhö pë -bhö -na, 'yö- 'daawo -a -gōa.

8 □Dhë 'ö- -bha □guë' -nu □waa- yö, yaa dhi -an -dhë, 'wo- pö: «Pë 'gü □siö' -sü 'kpaan kun □nε □a?

9 Pë 'yi 'tëë -sëëzë □nε -wa 'dhōō do □sōōng' 'gbee- 'ka -bezë, 'ö- 'wëü- -nu bhë 'wo- nu 'fεεmε -nu -dhë kö 'yaa -së -a!>

10 Bhii □dhë -kë □nε Yesu -yö 'wun 'wo -kë -a □blëε' □dhia bhë -a -ma bhë, 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö dhebo □nε 'ka- □kōō' □yεε □ε? Pë 'ö- kë n -dhë bhë □yö -së.

11 Bhii 'fεεμε -nu -wo -dho kë ka 'piö zö -kplawo, 'kεε ma -zë n 'ka 'dho to ka 'piö zö.

12 Dhebo □ne -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë □ne -a -lo n -ma n □glöö □baa' -pë 'ka.

13 A- -pö ka -dhë gia-gia 'ka: -Dhe 'saadhö 'wo 'dhoë- 'wuntaosë □blεε' -a -bha 'kpongtaadhε 'ö □ne -a 'gü, pë 'ö dhebo □ne 'ö- -kë bhë -wo -dho -a □blεε', 'ö -an -zo -yö -büö -a -wun 'ka.»

Zuda -ya 'piö 'yö Yesu do slabhome -gome -nu kwεε

(Maakö 14.10-11; Lukö 22.3-6)

14 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' -nu 'gö- do ö ga □ple 'wo bhë -a mε do 'wo- -dhe Zuda Ikaliothö bhë, 'yö dho 'ö yö slabhome -gome -nu -bha,

15 'ö- -pö -an -dhë: «'Ma Yesu do ka kwεε □sia, -më 'ka dhoë- nu n -dhë -ε?» 'Ö 'wo 'wëü- 'puu 'tama 'gö- -yaaga □dhong, 'wo- nu -a -dhë.

16 'Ö sü yi bhë -a -bha, Zuda -yö -kë -a □mεε' □dhia kö 'yaan- Yesu do -an kwεε.

Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo Paakö 'wlaan- -pë -bhö wo 'kuë-

(Maakö 14.12-21; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

17 'Dhooö 'ö 'wo 'bluu- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö, 'wo- -bhö -na -a 'ka bhë, -a -dhekpaoyi -blεεzë 'ka, 'yö □guë' -nu 'wo Yesu □dhεε' -kpo, 'wo- -pö -a -dhë: «-Dhe -mlë 'ü- 'piö kö 'yi ü bha Paakö 'wlaan- -bhöpë kë -a -bha -ε?»

18 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho plöö; □ya kë □ne

□wa -da plöö -wo yö gööndë do -bha; -wa □dhεε' kpo □woë' □nεε: «Yi -gome -ya -pö ö -bha 'lεε □ya yö □klöö'; 'kεε -dhe 'ö ü -gö kö □ne 'ö waa- ö -bha □guë' -nu 'wo dho Paakö 'wlaan- -pë -bhö -a -bha.»

19 'Ö □guë' -nu -wa -kë □ne -kö 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Wo dho 'wo Paakö -bhöpë -yuö -kë 'kö bhë -a 'gü.

20 □Dhe 'yiniadhε □ya do, Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'gö- do ö ga □ple 'wo bhë -wo -dho pë -bhö -a -ta □gba 'dhiö.

21 -Wo -kë pë -bhö □dhia, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Mε do -yö ka ziën, yö □ne 'ö dho n do n yaagüme -nu kwεε.»

22 -A -bha □guë' -nu wöödhε -yö -siö □gbaönsü, 'wo yö -a □dhεε' kpo -sü -bha do do 'ka □nεε: «N Dëme, ma -mü -a?»

23 'Ö Yesu -ya pö: «Mε 'yö ö bha □bluu'- -so n 'piö pë -bhö -a 'gü 'tia- 'gü □ne yö -mü.

24 Ma Mεgbö, a -dho ga □ne -kö 'ö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhε 'gü n -wun 'gü 'ö- 'ka- 'dhö. 'Kεε -më 'yena -wun 'yö □ne göön- 'ö 'dhoë- ma Mεgbö n do n yaagüme -nu kwεε bhë -a -bha 'ka! Göön- 'ö 'dhö yaa bhö -bezë, kö □yö -së -a -bha 'ka!»

25 Zuda 'ö dho -a do ö yaagüme -nu kwεε bhë, 'ö- pö: «N -Gome, ma -mü -a?» 'Ö Yesu -ya pö: «Ü- -kpo ü -de 'yaan.»

-*Bhöpë 'slööslö*

(*Maakö 14.22-26; Lukö 22.15-20; 1 Kolentö 11.23-25*)

²⁶ -Wo -kë pë -bhö □dhia, 'ö Yesu -yö □bluu' -sü; □dhe 'ö □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- □kaan, 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë -a pö -sü 'ka □nεε: «Kaa 'sü, 'ka- -bhö, -a mε □nε too n bun.»

²⁷ 'Ö -dröön -koo do sü; □dhe □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- nu -an -dhë -a pö -sü 'ka □nεε: «Ka 'ple -kaa mü!

²⁸ Bhii -a mε □nε too n fei. Fei bhë □nε 'ö -Zlan -bha -dhi 'kuë- gën 'ka. Yö □nε 'ö -lo -ziö mædhevadhë -bha □soön yaa -ta -pë 'ka.

²⁹ A- pö ka -dhë: N 'ka -dho -dröön mü ka 'piö gbö, 'ö dho 'ö yöë -dröön -dëü gbë 'a dho -a mü ka 'piö n Dë -bha -gludëdhë -pö 'gü bhë -a yi -bha.»

³⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo 'wlaan- ta 'tan -nu bho, 'wo dho Olivie -tön tuö.

Piεε -bha □kploo ö- wo Yesu 'ka

(*Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34; Zan 13.36-38*)

³¹ 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Gbeng -yi gia- □nε -a 'gü, ka 'ple ka -dho n to 'ka -ziö, bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhë 'gü -ya -pö: A -dho 'bhla -maakëmε zë, 'ö 'bhla -tuë -nu -wo -pεn -dhe 'saadhö -a 'gü.

³² 'Kεε 'ma 'go ga 'gü, a -dho dho ka 'dhiö Galile -sε 'gü.»

³³ 'Ö Piεε -ya pö: «'Kö -kë □nε mε 'ple -wo ü -to, ma -zë, n 'ka 'dho ü to 'gbëedhö.»

³⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë giagia 'ka: Gbeng -yi gia- 'ö □nε -a 'gü, -a kë -sü 'ka kö -to gön -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaaga -zë □nε 'bhaa n dö.»

³⁵ 'Ö Piεε -ya pö: «'Kö -kë □nε ko zë -wun -mü 'dhee, n 'ka 'dho -a pö 'gbëedhö 'maa ü dö!» 'Ö pë do bhë mε 'wo to 'wo- pö 'pö.

Yesu -bha □bhëa' 'ö- wo Zesemane

(*Maakö 14.32-42; Lukö 22.39-46*)

³⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo -lo -dhë do 'wo- -dhë Zesemane bhë -a -bha, 'ö- pö -an -dhë: «Ka □yaannu zö, kö 'a 'dho -de □bhëa' □dhia!»

³⁷ Piεε 'dhö, Zebede gbö -nu □ple 'dhö, 'yö -an sü ö 'piö. 'Yö -wεε -yö -kpo -a -ta.

³⁸ 'Ö- pö -an -dhë: «N □zuö' □ya pa ga -sü 'yena bhë -a 'ka. -Ka 'to zö, 'kwa -ya kwa 'yaan!»

³⁹ □Dhe 'ö bhö -an -dhë □taa' 'bhe 'ka, 'ö ö -go -gblü 'sei 'ö □bhëa ö -wo -ta □nεε: «N Dë, -a këdhë □ya kë -dhö, 'yi 'güüzë 'ö □nε, -a bhö n -dhë □taa'! Kë- wo 'dhö 'püë- wo bhë n 'ka- pö, ma 'pö n 'yi □kaan -dhë -wun, 'kεε bhi -zë, ü 'yi □kaan -dhë -wun -yö kë.»

⁴⁰ 'Ö -yε ö 'zü 'ö nu ö bha □guë' -nu -yaaga bhë -an 'piö, 'ö -an yö kö -wo yiö, 'ö- pö Piεε -dhë: «'E! Kaa -ya ka 'yaan n 'piö 'lele do gia- 'ka a?

⁴¹ -Ka -ya ka 'yaan, 'ka □bhëa', kö □kun 'ö 'ka dho -püö 'güdandhe 'gü, a- □tei'

-do ɲne ka- 'piö 'ka -ya ka 'yaan, kē- wo 'ö ɲfaan' 'yaa bun -go bhē yö -mü.»

42 'Ö bhɔ -an -dhē ɲtaa' -gwaa kē ɲple -naa wo, 'ö ɲbhea -wo 'ö ɲne -a 'ka: «N Dē, 'ö ɲya kē ɲne 'yi 'güüzē -kɔɔ 'ö ɲne yaa 'dho bhɔ n -dhē ɲtaa', kö ü 'yi ɲkaan -dhē -wun -yö kē!»

43 'Ö nu ö bha ɲguē' -nu 'piö, 'yö -an yö kö ɲwa yi zē 'zü, bhii 'ö tɔɔ yi -yö -kē -an 'yēnngdhö.

44 'Ö Yesu -yö go -an 'piö 'zü, 'yö dho ɲbhea' ɲdhia -gwaa -yaaga -naa wo, -wo do bhē -a 'ka.

45 'Ö nu ö bha ɲguē' -nu 'piö, 'ö- pö -an -dhē: «Ka yi zē -na -kplawo ɲa? Ka ka 'tɛɛ -nu pa -na -a? -Ka -dhē -ga: 'Lɛɛ ɲya -lo kö ma Mɛgbö 'aan- do ɲɔɔnyaame -nu kwɛɛ.

46 -Ka ɲluu'- 'kwa 'dho! Gɔɔn- 'yö dho n 'dhɔɔ do bhē, ɲya -lo zö 'saadhö!»

*Yesu 'kun -sü
(Maakö 14.43-50; Lukö
22.47-53; Zan 18.3-12)*

47 Yesu -yö -to 'wun ɲbleɛ' ɲdhia, 'ö- -bha ɲguē' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɲple 'wo bhē -a mɛ do 'ö Zuda 'ka bhē, waa- mɛ -gbaa ɲva 'ö -blaan -nu, 'lü 'klu -nu 'dhö -an -go, -wo -kē -a 'piö 'wo nu. Mɛ -nu 'wo nu bhē, slabhome -gɔmɛ -nu waa- Zuifö mɛ ziizii -nu ɲne 'wo -an bɔ.

48 Zuda 'ö Yesu do ö yaagümɛ -nu kwɛɛ bhē, -yö ɲduaképē 'wo dho Yesu kun -a -bha -a -zɔn mɛ -gbaa ɲva bhē -an -dhē ɲnɛɛ: «Mɛ 'a

'dhoë- -a 'kpeng mü bhē 'ö tɔɔ mɛ 'ka- 'piö bhē kö -kaa 'kun!»

49 'Yö Zuda -yö ɲyɔɔn Yesu -bha 'ö- pö: «'Bha ɲbüee, n -Gɔmɛ!»

'Ö to mü 'ö- 'kpeng mü.

50 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «N 'bhamɛ, pē 'ü nu kö 'üen- -a kē bhē, -bhö -a kē!»

ɲDhe ɲya kē 'dhö, mɛ -nu 'wo bhē 'wo ɲyɔɔn Yesu -bha, 'ö 'wo- kun.

51 'Yö mɛ -nu 'wo -kē Yesu 'piö bhē -a mɛ do -yö ö -bha -blaan -gan -kloo 'gü, 'ö slabhome -nu -gɔmɛ -bha yuökēmɛ zaa ö 'tonëga -bha, 'ö- 'klu -kan.

52 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-Bhö ü bha -blaan -da -kloo 'gü, mɛ 'saadhö 'wo -blaan 'sü -na bhē, -wo -dho to -blaan ɲkwaa'.

53 'Bhaa- dɔa ɲne a -mɔ -a -bha 'a- -dhē n Dē -go kö -yö nu n -dhē, kö -dhē do ɲne -a 'gü 'yö ö bha bɔmɛ -nu 'wo -ziö -vuu 'gɔɔ- 'slaple ö ga ɲple -ta bɔ n -dhē -a?

54 'Kɛɛ ɲya kē 'dhö -bezē, pē 'ö ɲbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a 'dhiö -dho -mɔ 'kuē -kɔklē ɲɛ? Bhii -yö ɲbɛɛn' -sü 'ka ɲne pē -nu 'wo bhē -wo -dho kē ɲne -kɔ ɲne -a 'dhö.»

55 ɲDhe ɲya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö mɛ -gbaa -nu 'wo bhē -an -dhē: «-Mē -kē 'ka nu n 'kun ɲdhia -blaan -nu, 'lü 'klu -nu -an 'ka ɲne ɲdhe 'wo- pö -a -bha 'kpa pëyaakēmɛ -mü n 'ka -a 'dhö e? Yi 'saadhö 'ka, a -kē ɲyaannu -sü 'ka ka 'piö -Zlan

-gba -a 'gü -ko 'gü me -nu
□daan' -sü 'ka, 'ö kaa n 'kun.

⁵⁶ 'Κεε pe -nu 'wo bhë
'saadhö, -wo -kë kö pe 'ö
-Zlan -wodhiölome -nu -wa
□blëe 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhe 'gü bhë, -a 'dhiö
-yaan -mo 'kuë.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- bha
□guë' -nu 'ple -wo □duë 'wo
-kan -a -zü 'kuë-.

Yesu -bha -dho zakanme
□va 'dhiö -sü

(Maakö 14.53-65; Lukö
22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14,
19-24)

⁵⁷ Με -nu bhë □dhe 'wo
Yesu kun, -wo -nu -a 'ka
Kaifö 'ö -kë slabhome -nu
-gome □va 'ka bhë -a 'dhiö.
-Dhe bhë -a 'gü, Zuifö -nu
-bha tonggome -nu waa- an
-bha me ziizii -nu -wo -kë wo
'kuë- mü.

⁵⁸ Πεε -yö -ziö Yesu 'piö,
-gentozlöödhe 'ka, 'ö nu 'ö
□daa' slabhome -nu -gome
□va -go 'kweandhö, 'ö waa-
'yan -to 'ko -bha -me -nu -wo
□yaannu mü, kö -ko 'ö 'wun
bhë 'ö dho yën -a 'ka, 'yaan-
-a do.

⁵⁹ Slabhome -nu -gome 'wo
zakanme □vava 'ka bhë waa-
zakanme □vava 'wo to, -wo
□sua -wun 'wo dho -a do
-a -bha kö -yaan kë 'wun
-doadhe 'ka -waan -za -lo -a
tuö -yaan kë -a zë -gen 'ka
bhë, -wo -kë -a □mëe' □dhia.

⁶⁰ -Wo -bo mü 'dhö do do
'ka wo -bha □sua -wun □blëe'
-sü 'ka, 'ö -an -wo yaa 'ö 'ko
'sü. 'Ö me -kaanta □ple -wo
nu

⁶¹ 'wo- pö: «Γωον- 'ö
□ne -ya pö -yö -dho -Zlan
-gba -a 'gü -ko □wüü', 'ö-

-dhekpaoyi -yaaga 'ka 'ö- gbe
do.»

⁶² 'Ö slabhome -nu -gome
□va 'yö □luu, 'ö- pö Yesu
-dhë: «'Wun 'ö me -nu □ne
'wo- □blëe' -na ü -go bhë, ü
'ka 'dho -a gbe -daa kë □a?»

⁶³ 'Κεε Yesu yaa -daa kë -a
-go. 'Ö slabhome -gome □va
-ya pö -a -dhë 'zü: «-Zlan 'ö
'bhee- -a 'to 'ka, a- -dhe ü
-go kö 'ö □ya kë □ne -a Gbö,
-a -bha -Yame -mü ü 'ka 'ü-
□blëe'- yi -dhë -wo -bhö -sü
'ka!»

⁶⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a
-go 'ö- pö: «□li-, yö gia- 'ü-
□blëe bhë, 'keε a- -blëe ka
-dhë: 'Ö sü □dëe -bha zlöö,
ka -dho ma Megbö n yö kö
'a -ya -sü 'ka -Zlan 'piigbeezë
-bha -yadhe □bhlëzë -bha.
Ka -dho n yö 'zü dha kpö -nu
'gü kö a nu -na.»

⁶⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, slab-
home □va -yö ö -bha gblang
-blë -naazuédhe 'ka 'ö- pö:
«-Më 'kwa -yaa -go -ε? □Ya
'si bho -Zlan -go! Kwa -bha
-wun 'yaa -tomo -bha gbo,
'wun 'ö 'go -na -a □blëe'
□dhia -Zlan 'ka bhë, ka- ma.

⁶⁶ Ka -bha -zotadhe to
-më -ε?» 'Wo- daa -kë 'wo-
pö: «□Ee-, -a zë -sü -ya -ma
-kun!»

⁶⁷ 'Wo wo 'dhee -nu -suö
-a wöödhö, 'wo- -ma -ko kpö
'ka kö me 'bhaa -nu -wa 'to
-ma -na -a pö -sü 'ka □neε:

⁶⁸ «-Zlan -bha -Yame, me
'ö ü -ma bhë, -a 'to pö yi
-dhë!» (Bhii □dhe kë -na 'dhö
kö □wa so -klu -a woë-.)

Πεε -bha -kploo Yesu
-wun 'ka -sü

(Maakö 14.66-72; Lukö

22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ ΠΙΕΕ -yö -kē -ya -sü 'ka plaan 'kwεandhe bhē -a 'yasa 'gü -dhe -bha, 'ö slabhome -gόμε -bha yuökédhe do -yö □yoon ΠΙΕΕ -bha 'ö- pö: «Bhi -de 'pö, ü -kē Yesu 'ö go Galile bhē -a 'piö!»

⁷⁰ 'Ö ΠΙΕΕ -yö □kploo Yesu -wun 'ka me 'ple wö 'dhiö mü 'ö- pö: «Pē 'ü- 'piö kö 'ü- □bleε' - bhē 'maa- dö!»

⁷¹ □Dhe -kē 'dhö 'ö ΠΙΕΕ -yö dho -yö plaan -zian 'ka, 'ö -ko 'zü 'ö yuö kē 'nē dhe do 'bhaa -ya yö 'ö- pö me -nu 'wo kē mü -an -dhē: «Με □ne -yö -kē Yesu, Nazaletē mi bhē -a 'piö!»

⁷² 'Ö ΠΙΕΕ -yö □kploo 'zü -dēüwo 'ö- pö: «A- -bleε -Zlan -dhē □ne, gōon- 'ö bhē 'maa- dö!»

⁷³ □Dhe 'tōng pē 'tee □ya ziö, me -nu 'wo -kē mü, 'wo □yoon ΠΙΕΕ -bha, 'wo- pö -a -dhē: «Giagia 'ka, me -nu 'wo bhē ü -an me do 'ka, bhii ü 'wun □bleε' -wo -yö ü 'godhe -zōn yi -dhē.»

⁷⁴ □Dhe -kē 'dhö, 'ö ΠΙΕΕ -yö yö -wo -bhokuédhe kē -sü -bha □neε: «□Ya kē □sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhö! A- -bleε -Zlan -dhē □ne, gōon- bhē 'maa- dö!» -Dhe bhē 'ö to -a -bha 'ö -tōgon -yö -we.

⁷⁵ 'Ö ΠΙΕΕ -zo -yö -büö, -wo 'ö Yesu -ya pö -a -dhē bhē -a 'ka □neε: «-A kē -yi 'ka, -tōgon -yaan 'we, ü -dho □kploo n -wun 'ka -gwaa -yaagazē □ne, 'bhaa n dö.» 'Ö yö plaan 'ö 'gbo bö 'yenazē 'ka.

27

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pilatö 'dhiö waa- Zuda -bha ga -kō

(Maakö 15.1; Lukö 23.1-2; Zan 18.28-32)

¹ -Dhiadhiö tii 'gü, slabhome -gόμε -nu 'töüdhö waa- Zuifö me ziizii -nu -wo -kpō wo 'kuē- kö 'waan- Yesu zē.

² 'Wo- -lö 'wo dhoē 'wo- dö 'σε □kōonme Pilatö kwεε.

³ □Dhe Zuda 'ö Yesu 'dhō dö bhē □yaa- yö □ne □wa za -lo Yesu tuö, 'ö- □zuö' -yö za dö -a -bha, 'ö -ye ö 'zü, 'ö dho 'wēü- 'puu ga 'gōo- -yaaga bhē -a 'ka slabhome -gόμε -nu waa- me ziizii -nu -an □dhia,

⁴ 'yö- pö -an -dhē: «□soon yaa 'a- -kē me yaa 'wun yaa kē bhē, 'a- dö ka kwεε 'kaan- -a zē bhē -a 'ka.» 'Kεε -wa -pö -a -dhē: «Yi -bha 'wun gbē 'yaa- 'gü, bhi □ne 'ö ü bha 'wun 'dhö -mü!»

⁵ 'Ö Zuda -yö 'wēü- bhē 'yö -pen sia- -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü mü, 'ö -ziö 'ö dho, 'yö ö -de dun 'lü -bha.

⁶ 'Ö slabhome -gόμε -nu -wo 'wēüga bhē -a sü 'wo- pö: «Kwa -bha tōng -ya -pö kö □kun 'kwaa fei □sonng' -da □gbēü 'ö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü bhē -a 'gü. Bhii 'ö tō me 'wo- zē -a □sonng' -mü.»

⁷ □Dhe 'ö -an -wo □ya 'kpō -a -bha, 'wēüga bhē 'wo gbōdōme -bha □bhlöódhe dhō -a 'ka, 'ö -kē -nia -nu me □wa ga -an -bindhe 'ka.

⁸ -A -wun 'gü □dεε □ne -a 'gü, -wo □tun -dhe bhē -a -dhe «me fei -dhe».

9 -Kɔ 'ö □kaa' 'ö -wo 'ö -Zlan -wodhiölome Zelemi -ya pö 'kpa 'ö- 'dhiö -yö -mɔ -a 'ka 'kuë 'ö bhë. Bhii -ya -pö: -Wo 'wëü- 'puu 'gɔɔ- -yaaga 'ö -kë 'wëü- 'ö Izlaelö -mε -nu -wo -kpa 'kuë- do kö -waan dhɔa bhë -wa -sü,

10 'wo gbɔdɔmε -bha □bh-löödhε dhɔ -a 'ka □nε -kɔ 'ö kwa Dëmε -Zlan -ya □blεε -a 'ka bhë -a 'dhö.

Pilatö -bha Yesu □dhεε' 'kpa -sü

(Maakö 15.2-5; Lukö 23.3-5; Zan 18.33-38)

11 Yesu -yö -dho 'sε □kɔɔnmε Pilatö 'dhiö, 'yö- □dhεε' kpa 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- □blεε bhë.»

12 Go mü □dhε 'ö slabhome -nu -gɔmε -nu waa- mε ziizii -nu 'dho 'wun dɔ -na -a -bha, yaa- -daa kë gbɔ.

13 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «'Wun -nu 'wo- dɔ -na ü -bha □nε, 'bhaa- ma □a?»

14 'Kεε Yesu yaa- -daa do gbε 'sü -a 'gü, yaa- kë -a -gɔ. -A -wun 'gü 'tetundhe □va -yö -da 'sε □kɔɔnmε Pilatö 'gü.

Yesu -bha -da 'klobhɔdhε 'gü -kɔ

(Maakö 15.6-15; Lukö 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

15 Paakö 'wlaan- 'saadhö -a 'ka, 'sε □kɔɔnmε Pilatö -yö mε 'ö 'següme -nu 'dho -a 'piö, -a -bho -kanso 'gü -an -dhë.

16 Gɔɔn- do 'ö mε 'plε -wa dɔ 'wo- -dhε Balaba, -yö -kë -kanso 'gü mü.

17 'Ö Pilatö -ya pö mε -nu 'wo nu wo 'ko □bhaa -a wö 'dhiö mü bhë -an -dhë: «Dö 'ka- 'piö kö 'a- bho mü □i? Balaba 'iin Yesu 'wo- -dhε Klito bhë e?»

18 Bhii -ya □dɔa' □nε -wo Yesu -dɔ ö kwεε □druεi 'ö -da -an 'gü bhë -a -wun 'gü.

19 Pilatö -yö -kë zadɔkɔ 'gü, 'ö- -bha dhebɔ -yö mε -bɔ -a -dhë 'ö- pö: «Kö □kun 'ü pë gbε -kë gɔɔn- 'ö 'wun yaa gbε 'yaa- -bha bhë -a 'ka! Bhii yiö □zian' □dεε, n □sëë' -yö -bho -a -wun 'gü □duö.»

20 'Kεε slabhome -nu -gɔmε -nu waa- mε ziizii -wo -gban mε -gbaa -nu 'wo bhë -an -bha, kö -wo Balaba bho mü, kö -wo Yesu -zë zë.

21 'Ö Pilatö -yö -an □dhεε' kpa 'zü 'ö- pö: «Mε □plε 'wo bhë, -a dözë 'ka- 'piö kö 'a- bho mü □i?» 'Ö 'wo- pö: «Balaba □nε 'yi- 'piö!»

22 'Ö Pilatö -yö -an □dhεε' kpa □nεε: «Kö 'a -më kë Yesu 'ö- 'tɔ -yö -kë Klito 'ka bhë -a 'ka ε?»

'Ö -an 'plε -wa -pö: «-A dɔ -gaatalü -bha!»

23 'Ö Pilatö -ya pö: «-Më -wun yaa 'ö gɔɔn- □nε 'ö- -kë -ε?»

'Kεε -wo -yö □gblaa 'gbla -sü 'gü wo □faan' 'plε 'ka □nεε: «-Bhö -a dɔ -gaatalü -bha!»

24 □Dhε 'ö Pilatö □yaa- yö □nε ö -wo 'yaa -mɔ -na, 'kεε -an -wo 'dho -na 'dhiö -kplawo, 'ö 'yi sü 'yö ö -kɔ -zlu, mε -gbaa -nu 'plε wö 'dhiö mü, 'ö- pö: «N -kɔ 'yaa gɔɔn- 'ö kpengdhö □nε -a zë

-sü -wun 'gü, -a me bhë ka -bha 'wun -mü!»

²⁵ Ὁ με -gbaa -nu 'wo bhë 'wo- pö: «-A fei -wun -yö -lo yi -nu, yië -yi -bha 'në -nu, yi tuö!»

²⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Balaba bho -kanso 'gü 'següme -nu -dhë, 'ö Yesu nu 'dhasi -nu -dhë, 'wo- -ma. 'Go mü, 'ö- do -an kwëë kö 'waan- -a do -gaatalü -bha.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha
(Maakö 15.16-20; Zan 19.2-3)

²⁷ 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka Pilatö -gö köö, 'ö 'dhasi -nu me 'wo to 'ö -an 'plë -wo nu wo 'ko □bhaa mü.

²⁸ 'Wo Yesu -bha so -nu bho -a -bha, 'wo gblang nuëazë do -da -a -bha,

²⁹ 'wo 'ginng -gbloo □gblaa' do -kë, 'wo- -kë -a -bha 'gö □gblaa' 'ka, 'wo- -ya -a tuö, 'ö 'wo 'lünë do do -a □kwëë -'gü -kö 'gü. 'Go mü, 'wo -lo wo kpön 'gü -a 'dhiö duö 'luu -sü -a -bha -sü 'ka, 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büëe!»

³⁰ 'Wo wo 'dhee bho -a -bha, 'ö 'wo 'lü 'wo- do -a kwëë bhë, 'wo- kun -a -gö, 'wo- □maa' -a -gö -bha.

³¹ □Dhe 'ö □wa yën duö 'luu 'sü -sü -bha -a 'ka, 'ö gblang bhë 'wo- bho -a -bha, 'wo- -bha so -nu -da -a -bha; 'wo dho -a 'ka kö -waan do -gaatalü -bha.

Yesu -bha -do -gaatalü -bha -sü

(Maakö 15.21-32; Lukö 22.26-43; Zan 19.17-27)

³² □Dhe 'wo 'dho -na, 'ö 'wo -kpën göön- do 'ö go Silenë, 'wo- -dhe Simö -a -bha, 'wo- 'gbee- -ta bho kö -yö Yesu -bha -gaatalü bun.

³³ 'Wo dho 'wo -lo -dhe do 'bhaa 'wo- -dhe «Göögota» -a -bha, -a -gen 'ö töö «me -gö -klëë -lo -dhe».

³⁴ -Dhe bhë -a 'gü, 'wo -droön 'wo pë 'këü 'yi 'güüzë □kaan -a 'ka bhë 'wo- nu -a -dhë. □Dhe 'ö □yaa- dan, yaa 'we -a -bha gbö kö -ya mü.

³⁵ 'Wo- do -gaatalü -bha □taan -nu -gban -a -gen waa- -a -kö -nu -an -ta -sü 'ka. 'Go mü 'wo- -bha so -nu -glu wo 'ko 'ka 'töü- -bhö -sü 'ka,

³⁶ 'wo -ya mü, wo 'yan -to -a -bha -sü 'ka.

³⁷ -A -gö -ta dhuö pë 'ö- zë -gen 'ka, 'wo- -ya mü 'ö töö: «Me □në 'ö töö Yesu 'ö Zuifö -nu -bha -gludë 'ka.»

³⁸ -Wo □kwaan -gludame -nu □plë -do -gaatalü -bha Yesu 'pian 'piö mü; -a me do -yö -kë -a □kwëë- 'gü, 'ö- me do -yö -kë -a □kwa- 'gü.

³⁹ Me -nu 'wo -kë ziö □dhia mü, -wo wo -gö zë 'gü 'si -nu -bho Yesu -gö -sü 'ka.

⁴⁰ -Wo -kë -a pö □dhia -a -dhë: «Bhi 'ü- -kë kö 'üën- -Zlan -gba -a 'gü -kö 'wü, kö -dhekpaoyi -yaaga 'piö 'üën- -a gbë do bhë, -bhö ü -de dha; 'ö 'go mü, □ya kë □në -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö 'go -gaatalü -bha 'ü yö sia- 'sa!»

⁴¹ -Kö do bhë -a 'ka slabhome -göme □vava -nu, Zuifö -nu -bha tängöme -nu waa- me ziizii -nu, 'wo yö duö 'luu -sü -a 'ka -sü 'gü 'pö, -a pö -sü 'ka □nëë:

42 «Με -nu dha 'yö- wo, 'κεε 'yaa -mo -a -bha kö -yö ö -de dha! 'Ö □ya kë □ne Izlaelö -bha -gludë -mü -a 'ka, kö -yö ö -de bho -gaatalü -bha kö 'yiën- -a -wo -dhe 'wun giagia.

43 -Yö ö -zo yö -Zlan -bha 'ö- pö: «A -Zlan Gbö 'ka»; □dhe 'ö 'dhö, -kwa -a -ga kö -a -dho -dho -Zlan kë, 'yö- dha 'sabla ko.»

44 'Ö □kwaan -gludame -nu 'wo -kë -gaatalü -bha -a 'piö mü bhë, 'wo 'si -nu -bho -a -go □ne -ko do bhë -a 'dhö 'pö.

Yesu -bha ga -sü

(Maakö 15.33-41; Lukö 23.44-49; Zan 19.28-30)

45 □Dhe 'kwa do lënnü, 'ö -dhe -yö -trö 'se -dhe 'saadhö -ta, 'ö dho 'ö yöë 'wo 'ye -lan -bha.

46 □Dhe 'kwa do 'wo 'ye -lan 'ka, 'ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka □neε: «Eli, Eli, lema sabasötani!» (-A -gen 'ö too «n -ma -Zlan, n -ma -Zlan, -më 'yö -kë 'ü ü □kwaan -wun -zü -i?»)

47 Με -nu 'wo -kë mü, -a me do do -nu -wa -wo -ma, 'ö 'wo- pö: «-Yö Eli □dhoo kë -na!»

48 'Ö me do -yö go -an 'gü -bla 'ka, 'yö dho 'yö □fuu'- sü, 'ö- zë -droon 'yi □gliisü 'ka, 'yö- ya 'lünë 'dhiö, 'yö- □yoon Yesu 'dhi 'soo kö -yaan -a mü.

49 'Κεε -an με 'wo to -wa pö: «-Bhö do, 'ö □ya kë □ne Eli -dho nu 'ö- dha kö 'kwaan- -a yö.»

50 'Ö Yesu -gbla -dëüwo 'gbee- 'ka 'ö ga.

51 'Ö to mü, -dun 'kodhi -bha -so 'ö -kë -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü bhë, 'ö -pe dhuö 'ö nu 'ö yöë sia- -teidhö; 'ö 'se -nu -wo □zluun, 'ö -guö -ton -nu -wo 'fa bho.

52 'Ö bloon- -nu 'dhi -yö -po, 'ö -Zlan -bha με -nu 'ö 'wo ga 'dhiö, 'ö -an □plëezë □glöö -wo go ga 'gü,

53 'wo go bloon- 'gü 'wo yö plaan. □Dhe Yesu -yö go ga 'gü, 'ö με -nu 'wo bhë 'wo nu Zeluzalemë plöö, 'ö medhevadhe -wo -an yö.

54 Wlomë mi 'ö -kë 'dhasi □këng' do -gome 'ka waa- 'dhasi -nu me 'wo -kë wo 'yan -to Yesu -bha □dhia bhë -wo 'se □zluun -ko waa- pë -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë -an -yö. 'Ö 'suö □va -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «Με 'ö □ne -yö -Zlan Gbö giagia 'ka!»

55 Dhoo -nu □plëezë 'wo do □gbiin 'wo -dhe -ga, -wo -kë -ziö Yesu 'piö □dhia kö -yö Galile, 'wo yuö -nu -kë -a -dhë.

56 Mali 'go Madala 'dhö, Mali Zakö waa- Zozefu -an dhe, waa- Zebede boo -wo -kë mü, dhoo -nu 'wo bhë -an ziën.

Yesu -da □gluudhö -sü

(Maakö 15.42-47; Lukö 23.50-56; Zan 19.38-42)

57 □Dhe 'yiniadhe -yö do, goon- do □bhoozë 'yö -kë Ali- mate mi 'ka 'wo- dhe Zozefu, yö -de 'pö -yö -kë Yesu -bha □guë' -nu me do 'ka,

58 'Ö dho Pilatö 'piö, 'yö Yesu □glöö -dhe -a -go. 'Ö

Pilatö -yö -we -a -bha kö -wo
Yesu □glöö nu -a -dhë.

⁵⁹ Ö Zozefu -yö Yesu □glöö
dhu so 'puu -dëü do 'ka,

⁶⁰ 'ö- -bin -guö -du do -dëü
'yö- pön ö -de -bha bloon- 'ka
bhë -a 'gü. 'Go mü 'yö -guö
'fa 'gbiin- do □glöng glö 'ö- yö
-guö -du bhë -a 'dhiö, 'ö- to 'ö
dho.

⁶¹ Mali 'go Madala waa-
Mali kë □ple -naa, -wo -kë -ya
-sü 'ka bloon- bhë -a wö 'dhiö
mü.

-Zo -kë bloon- 'piö -me -nu

⁶² □Dhe Zuifö -nu -bha
□glooyi -de -pë kë -yi □ya ziö,
'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö slab-
homε -gomε -nu waa- Falizi
-me -nu -wo dho wo 'kuë-
'wo dho Pilatö 'piö.

⁶³ Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi
dëme, yi -zo □ya -büö bhii
□suame 'ö bhë kö yaa ga
□kun, -ya -pö -dhekpaoyi kë
-yaaga -naa 'ka, -yö -dho go
ga 'gü.

⁶⁴ -Bhöë pö 'dhasi -nu -dhë
-wo wo -zo -kë -a bloon-
'piö -dhekpaoyi -yaaga 'ka,
-yö kë 'dhö kö □kun 'ö- -bha
□guë' -nu dho nu -waan -a
□glöö □kwaan, kö -waan pö
'segümε -nu -dhë □ya 'go ga
'gü. Kwaa- kë 'dhö, □sua
-wun -me 'ö bhë -yö -dho kë
□gbaonsü 'ö □zië' -a -blëezë
-tä.»

⁶⁵ Ö Pilatö -ya pö -an -dhë:
«'Dhasi -nu 'wo dho wo 'yan
to -a bloon- -bha 'wo □ne.
-Ka 'dho, -ko 'wo dho wo -zo
kaa -a 'piö -së 'ka ka -dhë,
'ka- kaa!»

⁶⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
bloon- 'dhitapë bhë □bhüö'

-ziö -a 'dhiö, 'wo- □dua' -kë,
-yö kë 'dhö kö □kun 'ö- 'dhi
dho po. 'Go mü, 'wo 'dhasi
-nu -ya -a -maa.

28

Yesu -bha -go ga 'sü -sü
(Maakö 16.1-10; Lukö
24.1-12; Zan 20.1-10)

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha
□glooyi □ya ziö, -dhe me 'ö
-po -a 'piö, -a -dhiadhiö tii 'gü
bhë 'ö Mali 'go Madala waa-
Mali kë □ple -naa bhë 'wo nu
bloon- □taa.

² Ö to mü 'se -yö yö □zluun
-sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -Zlan
-bha bome do -yö go dhang-
'gü 'yö nu mü, 'ö -guö bhë
'yö- -blü 'pian 'piö, 'ö dho -a
-ta dhuö, 'yö □yaannu.

³ Ö- 'bhü -yö yö □ne dha
-bha 'yan bō -sü 'bhü 'dhö, 'ö-
-bha so -nu -wo -kë 'puu □ne
bhlo kpö 'dhö.

⁴ 'Dhasi -nu -wo -zluun
'suö 'ka, 'ö □dhe to zlöö kö
□wa kë □ne me □wa ga -an
'dhö.

⁵ Ö -Zlan -bha bome -ya
pö dhoo -nu 'wo bhë -an
-dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö
ka -kë! Bhii a- □dja' □ne
Yesu 'wo- do -gaatalü -bha
bhë 'ka- □mεε.

⁶ 'Yaa zö gbō, □ya 'go ga 'gü
□ne -ko 'ö- pöë ka -dhë 'dhiö
bhë -a 'dhö. -Ka nu -dhe 'ö
-wo -a -bha bhë 'ka- ga!»

⁷ Ö -Zlan -bha bome -ya pö
-an -dhë 'zü □neε: «-Ka 'dho
-bla 'ka 'ka- pö -a -bha □guë'
-nu -dhë: <□Ya 'go ga 'gü, -yö
'dho -na ka 'dhiö Galile -se
'gü. -Dhe bhë 'ka dho -a yö
-a -bha». 'Wun 'yö -kë n -go

'aan- [blɛɛ'- ka -dhë bhë 'ö bhë.»

⁸ Waa [glɔɔ mü gbɔ, -wo -go blɔɔn- [taa mü, 'suö waa- [zuögludhi [va 'yö -an pa bhë -a 'ka. 'Wo -bla sü, 'wo dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka Yesu -bha [guë' -nu [dhia.

⁹ -Wo -kë 'dho [dhia, 'ö 'kan 'wo- wo -ta, kö Yesu -yö nu -na -an -gɔ zian-, 'ö- pö -an -dhë: «'Ka [büee!»

'Wo [yɔɔn -a -bha, 'wo pa -a -gɛn 'ka, -gblü -a [gɛɛndhö -sü 'ka.

¹⁰ [Dhɛ [ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö [kun 'ö 'suö -yö ka -kë! -Ka 'dho 'ka- pö n dhegluzë -nu -dhë -wo 'dho Galile, -dhe bhë 'wo dho n yö -a -bha.»

Pë -nu 'wo -kë bhë, 'dhasi -nu -bha -a [blɛɛ' -kɔ

¹¹ Kö dhoo -nu 'wo bhë [wa -da zian -ta, 'dhasi -nu 'wo wo -zo -kë Yesu blɔɔn- 'piö bhë, -an mɛ 'bhaa -nu, -wo -dho plö, 'ö pë -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë, 'wo- [blɛɛ slabhome -gɔmɛ -nu -dhë.

¹² 'Yö slabhome -nu -gɔmɛ -wo yö mɛ ziizii -nu -bha, 'ö -an -wo -yö kpɔ -a -bha, 'wo 'wëüga [va sü 'wo- nu 'dhasi -nu 'wo bhë -an -dhë,

¹³ 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Ka -dho -a pö mɛ -nu -dhë: <-A -bha [guë' -nu -wo -nu gbeng, 'wo- [glöo sü kö yi yö.»

¹⁴ [Ya kë [nɛ 'sɛ [kɔɔnmɛ [yaa- ma, yi -dho 'wun [blɛɛ'- -a -dhë, 'ö 'yi ka bho 'wun bhë -a 'gü.»

¹⁵ 'Ö 'dhasi -nu -wo 'wëü- bhë 'wo- sü, 'ö 'wo- -kë [nɛ

-kɔ 'wo- pöë -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Ö -an -bha -a [blɛɛ' -kɔ bhë, 'ö- taɔ -yö -pɛn -dhe 'saadhö 'gü, 'ö dho 'ö yöë [dɛɛ -bha.

Yesu -yö ö -de -zɔn ö -bha [guë' -nu -dhë

(Maakö 16.14-18; Lukö 24.36-49; Zan 20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)

¹⁶ [Guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -wo -dho Galile -tɔn do 'ö Yesu -ya -zɔn -an -dhë bhë -a tuö.

¹⁷ [Dhɛ 'ö [waa- yö, 'wo -gblü -a [gɛɛndhö; 'kɛɛ mɛ 'bhaa -nu -wo -kë -an ziën yaa -an -zo 'kun [nɛ Yesu gia- -mü -a 'ka.

¹⁸ Yesu -yö -yɔɔn -an -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö -yö -nu n -dhë -sü 'ka dhanggüdhe waa- 'kpongtaadhe -an -ta.

¹⁹ [Dhɛ -kë 'dhö, -ka 'dho mɛ -nu 'piö 'sɛ 'saadhö 'gü, 'ka -an kë ma [guë' -nu 'ka! 'Go mü, 'ka -an -bɔ yöö n Dë -Zlan 'dhö, -a Gbö 'dhö, -Zuu 'slööslö 'dhö -an 'tɔ 'gü!

²⁰ -Ka -an [daan'-, -wo -nu 'saadhö 'a ka [daan -an 'ka bhë -an 'ka, kö -wo -an 'kun! 'Go mü, 'ka- dɔa [nɛ a ka 'piö -dhekpaɔyi 'saadhö 'ka, 'ö dho 'ö yöë 'kpongtaadhe 'dhiötöyi -bha.»

**'Wuntaosë
'ö -gban Yesu Klito
-bha 'ö
Maakö
-ya □blεε**

*Zan Batisö -bha -Zlan -wo
□blεε' -sü
(Matiö 3.1-12; Lukö 3.1-
18; Zan 1.19-28)*

1 'Wuntaosë 'ö -gban -Zlan
Gbö Yesu Klito -bha bhë -a zü
do -ko □ga □ne.

2 -Yö □bεen' -sü 'ka -Zlan
-wodhiölome Ezai -bha
'sëedhe 'gü □nεε: -Zlan -ya
-pö: -Dhe -ga, a -dho n -ma
bome do bo ü 'dhiö, kö -yaan
ü -bha zian -gblooga -yuö kë.

3 Goon- do -yö -dhoo bho
-na 'yënnng □taa, -ya -pö □nεε:
-Ka kwa Dëme -bha zian
-gblooga -yuö kë, 'ka- do
kpengdhö!

4 -Ko do bhë □ne 'ö me
'wo -dhe Zan -yö nuë 'yënnng
□taa. -Yö me -nu -bo yiö,
'go mü 'yö -dhoo bho me -nu
□dhoo kë -sü 'ka □nεε: «-Ka
ka -bha -kë -a 'gü -sü □dhié'
-kwaa, 'ka bo -Zlan 'ka kö
-wo ka -bha -go □soon yaa
'gü boyiödhe kë! -Yö kë 'dhö
kö -yaan ziö ka këwun yaa
-nu -ta!»

5 'Ö me -nu 'saadhö 'wo
-kë Zude -me -nu 'ka waa-
me -nu 'wo go Zeluzalemë
plöö 'wo -nu -a 'piö mü,
'wo wo këwun yaa -wun -nu
□blεε. 'Ö Zan -yö -an -bo yiö
'yiga 'wo -dhe Zuuden bhë
-a □bhaa.

6 Zan -bha -daso -yö -kë
-yoonmia kaa- 'wo- bo -a 'ka,
'ö- -du kwi do -yö -kë -do -a
-bha so -ta -pë 'ka, 'ö- -bhöpë
-nu -wo -kë -kpaawaa- 'zo
'yon -nu -an 'ka. ('Ö too
-Zlan -wodhiölome -nu 'wo
-kë 'tong 'ö bhë -a 'ka bhë -an
-da -so waa- -an -bhöpë -nu
'wo bhë).

7 'Yö- pö me -nu 'wo nu bhë
-an -dhë: «Me 'ö 'dhoë- nu n
□zlöö bhë -a 'pii □yö 'gbee- 'ö
-ziö -a 'ka n -ta. Ma -de yaa
n -ma 'kun kö 'aan- □kloo'-
-a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa
yun -bhüö -nu 'po 'aan- bho
-a -gen -bha.

8 Ma 'pö a ka -bo yiö 'yi
'ka, 'kεε yö -zë -yö -dho ka
pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

*Yesu -bo yiö -sü waa-
'güandhe -bha -nu -a -ta -sü
(Matiö 3.13-4.11; Lukö
3.21-22; 4.1-13)*

9 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu
-yö go Galile pö- do 'wo- -dhe
Nazaletë bhë -a 'gü 'ö nu
Zan 'piö. 'Ö Zan -ya -bo yiö
Zuuden □bhaa.

10 □Dhe 'ö Yesu 'dho 'go
-na yiö, 'ö dho -dhe -ga kö
dhang- 'dhi □ya 'po 'ö -Zuu 'ö
go -Zlan 'piö 'ö □yoo -a -ta;
-yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö
-ya -a -ta.

11 'Ö- 'to -yö -da -Zlan -wo
'ö -kë 'we □dhia dhang- 'gü
bhë -a 'gü □nεε: «Bhi □ne
'ü too n Gbö do; ü -dho -yö
n -kë □duö. Bhi □ne 'ö n
□zuögludhi -wun 'plε 'dhö ü
'gü.»

12 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
-Zuu 'slööslö -yö yö -a -dhë

'dhiö 'ö dho -a 'ka 'yënnng
□taa.

¹³ -Dhεkpaoyi 'gɔɔ- -yiisië
'yö- -kë 'yënnng □taa mü. 'Ö
Satan -ya 'gü dan. Waa-
'blü -wü -nu -wo -kë wo 'ko
□bhaa mü. 'Ö -Zlan -bha
bɔmε -nu -wo nu, pë 'ö- -bha
-wun -ya -kë -a 'ka, -a □dhia.

*Yesu -yö 'yiblükëmε -yiisië
□dhɔɔ -kë*

*(Matiö 4.12-22; Lukö 4.14-
15; 5.1-11)*

¹⁴ □Dhε □wa Zan -da
-kanso 'gü, 'ö Yesu -yö dho
Galile -sε 'gü 'ö yö 'wuntaɔsë
'ö go -Zlan 'piö -a □blεε' -sü
-bha.

¹⁵ 'Yö- pö mε -nu -dhë:
«'Töng □ya -lo kö pë 'ö -Zlan
-ya 'to go mε 'bhee- -nu -dhë
bhë -yaan -a 'gü -pë kë; bhii
-a -bha -gludëdhε □ya yö
□klöö'. □Dhε 'ö 'dhö, -ka ka
bo ka këwun yaa -nu 'ka, ('ka
bɔ -Zlan 'ka,) 'ka 'wuntaɔsë
-wun -dhε 'wun gia-!»

¹⁶ Yi do 'ka kö Yesu -yö -kë
'ta 'sü □dhia 'yipuë 'kpong
'dhiö Galile -sε 'gü, 'yö -kpën
'yiblükëmε □plε 'wo -an -dhε
Simɔ waa- ö dheglu Andre
-an -bha. -Wo -kë wo -bha
'kplö -zuö □dhia 'yuö- -gɔ
'yipuë bhë -a □bhaa.

¹⁷ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«-Ka ziö n 'piö, a -dho ka kë
ma 'kplö -zuö mε -nu -gɔ -mε
'ka kö 'kaan- nu -an 'ka n
'piö.»

¹⁸ -Dhε do bhë 'wo to -a
-bha 'wo wo -bha 'kplö -nu
to sia- mü 'wo -ziö -a 'piö.

¹⁹ □Dhε 'ö □ya ö 'bhe 'tee
□yɔɔn 'dhiö, 'ö -kpën Zakö
waa- ö dheglu Zan 'wo -kë

Zebede gbö nu 'ka bhë -an
-bha. -Wo -kë wo -bha
'yitagɔ 'gü, wo -bha 'kplö 'blë
-dhε -wɔ -dhiadhö.

²⁰ 'Ö Yesu -yö -an □dhɔɔ
-kë. 'Wo wo dë Zebede waa-
'ö -bha yuökëmε -nu -an to
'yitagɔ 'gü mü 'wo -ziö Yesu
'piö.

*Yesu -bha -zuu yaa -kë
gɔɔn- do 'bhaa 'gü -kɔ*

(Lukö 4.31-37)

²¹ □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö
Yesu waa- ö -bha □guë'
-nu -wo -luu 'wo dho
Kapeɛnaɔmë -pö 'gü. Zuifö
-nu -bha □glooyi 'ka, -wo -da
-an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'ö
Yesu -yö yö -an □daan' -sü
-bha.

²² Mε -nu 'wo- -wo bhë -a
ma, -an 'te -yö -tun -a -bha
mε □daan' -kɔ bhë -a -wun
'gü. Bhii -a -wo 'yaa kë
□nε -an -bha tɔnggɔmε -nu
-bha mε □daan' -wo 'dhö, 'ö
tɔɔ -yö mε -nu -daan -wogbi-
indhε 'ka.

²³ Yi bhë -a 'ka gɔɔn- do
-yö -kë mü; -zuu yaa -yö -kë
-a 'gü, 'ö -gbla -a pö -sü 'ka
□nεε:

²⁴ «-Më -kë -ε? Yesu,
Nazaletë mi, ü -nu yi 'gü
□siö' □dhia □a? A- □ɔɔa' □nε,
ü mε 'slööslö 'ö -Zlan -ya bɔ
-a 'ka!»

²⁵ □Dhε -kë 'pö 'ö Yesu -yö
-gbla -a -ta, -a pö -sü 'ka
□nεε: «-Dhε ga ü -ta kö 'ü 'go
gɔɔn- 'ö □nε -a 'gü!»

²⁶ 'Yö -zuu yaa -yö gɔɔn- 'ö
bhë -a □zaan 'zan 'gbee- 'ka
'ö go -a 'gü -gbla -sü 'ka 'gbee-
'ka.

²⁷ 'Wun 'ö □nε -yö mε -nu
'wo -kë mü -an 'te -tun 'wo yö

□dhεε' -nu 'kpo -sü -bha wo 'ko ziën □νεε: «Με 'ö □νε -yö με -nu -daan -wogbiindhe 'ka 'dhe! Με □daan' -ko □suu' -dëü -mlë 'ö □νε 'zü -i! Γωον- 'ö □νε □ya 'gbla -zuu yaa -nu -de -ta, -wo 'wun ma -a -ta 'dhe!»

28 □Dhe -kë 'pö 'ö Yesu 'to -yö yö -pen -sü -bha -dhe 'saadhö 'gü Galile -se 'gü.

Yesu -bha Simo □da -dhe bo -ko
(Matiö 8.14-17; Lukö 4.38-41)

29 □Dhe -kë 'pö 'ö 'wo go Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü, 'wo dho Simo waa- Andre -an -go koo. Zakö waa- Zan -wo -kë -an 'piö.

30 Simo □da -yö -kë □waannu □süë' 'ö tco 'gii-ko -yö -kë -a -bha. □Dhe 'ö Yesu □ya -wo, 'ö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo- □blεε -a -dhë.

31 'Yö □yoon -a -bha, 'yö -yaa -ko -bha 'ö- □luu. -Dhe do bhë -a -bha 'ö- -bha 'gii- yö bo, 'ö -bhöpë -kpa -an -dhë.

32 □Dhe 'ö 'yinia -dhe □ya do kö lan- □ya -püö, με -nu -wo -nu 'yuame □plëezë waa- με -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü -an 'ka Yesu 'piö.

33 Με -nu 'saadhö 'wo -kë pö- bhë -a 'gü, -wo -nu 'ko 'dhiö mü.

34 Yesu -yö 'yuame □plëezë 'ö 'yua □suu' - 'oo □suu' - -yö -an -kë, -an -dhe bo. 'Ö -zuu yaa □plëezë -nu -kë με -nu 'gü. Yaa 'we -a -bha kö -zuu yaa -nu -wo 'wun □blεε', 'ö tco -wo Yesu do.

Yesu -bha -ziö Galile -se 'gü -ko

(Lukö 4.42-44)

35 -Dhe με 'ö -po -a 'piö -a -dhiadhio tii 'gü bhë, Yesu -yö -yö plaan, 'ö bho pödhe -dhë □taa', 'yö dho -dhe 'ö με gbε 'yaa- -bha -a -bha, □bhεa' -dhiadhö -Zlan -dhë.

36 Simo waa- 'ö 'bhame -nu με 'wo to, -wo -dho -a □mεε' □dhia.

37 □Dhe 'ö □waa- yö, 'wo- pö -a -dhë: «Με 'plε -wo ü □mεε' -sü 'gü.»

38 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'dhö; 'kεε -kwa 'dho pödhe -nu 'wo kwa 'sian 'piö □νε -an 'gü 'pö kö 'aan- -Zlan -wo pö -an -dhë, bhii pë 'a nu -a -wun 'gü 'ö bhë.»

39 'Yö Yesu -yö dho 'yö bo Galile -se 'saadhö 'gü, 'yö 'wuntaosë -blεε Zuifö -nu -dhë, -an -bha -bhökuëko -nu 'gü, 'yö -zuu yaa -nu bho με -nu 'gü.

Yesu -bha □weeme do -dhe bo -ko

(Matiö 8.1-4; Lukö 5.12-16)

40 Yi do 'ka □weeme do -yö -nu Yesu 'piö 'yö -lo ö kpon 'gü -a 'dhiö □bhεa' -sü 'ka -a -dhë, 'yö- pö: «N Dëme, a -nu kö 'üën- n dha. □Ya kë □νε 'bha 'we -a -bha, -bhö n bun kë 'slööslö!»

41 'Ö- -wo 'yena -yö Yesu -kë, 'yö ö -ko paa, 'ö- pö -a -dhë: «A -we -a -bha, ü -dhe -yö bo!»

42 -Dhe do bhë -a 'gü 'ö □wee -yö go gōon- 'ö bhë -a -bha, 'ö- -dhe -yö bo.

43 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu □ya pö -a -dhë -yö 'dho.

'Kεε -yö 'wun -blεε -a -dhë
'gbee- 'ka □νεε:

44 «Ü 'to 'to -së 'ka: Kö
□kun 'ö 'wun □νε 'ü- □blεε
me gbe -dhë, 'kεε -bhö 'dho,
-kō 'ü- 'ka zlöö □νε 'ü- -zōn
slabhōmε -dhë! 'Go mü 'ü
sla- 'ö Moizö -ya -zōn 'kpa
bhë 'ü- bho kö -yaan -zōn me
'ple -dhë □νε ü bha 'yua □ya
bo.»

45 'Kεε gōōn- bhë, 'dho 'ö-
wo □zian, 'ö 'wun 'ö Yesu -ya
-kë -a -dhë bhë 'ö- □blεε -dhe
'saadhö 'gü. 'Ö- -wun 'gü
Yesu yaa ö -de -zōn plöō -dhe
-nu gbe -bha gbō, 'ö to zlöō
pō- □taa -dhe -nu 'iin -dhe 'ö
me gbe 'yaa- -bha -a -bha. 'Ö
me -nu -wo go -dhe 'saadhö
'gü 'wo nu -a 'piö mü.

2

*Yesu -bha 'tinngme do
-dhe bo -kō*

(Matiö 9.1-8; Lukö 5.17-
26)

1 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'dεde
□ya ziö 'ö Yesu -yö nu 'zü
Kapeenaomë -pö 'gü. 'Ö me
-nu -wa ma □νε -yö 'kō do
'gü.

2 'Ö me -gbaa □va -wo dho
kō 'ma, 'ö- -dhe to zlöō kö do
-dhe gbe 'yaa 'kō 'dhiö plaan
gbō. 'Ö Yesu -yö 'wuntaōsë 'ö
go -Zlan 'piö bhë -a □blεε -an
-dhë.

3 'Wo dho -dhe -ga kö me
'bhaa -nu □wa nu 'tinngme
do 'ö me -yiisië -wa bun -a
'ka.

4 'Kεε -a këdhe gbe yaa kë
-an -gō kö -waan dhoë Yesu
'dhiö kō, me -gbaa -nu 'wo
'kō 'dhiö bhë -an -wun 'gü.

□Dhe -kë 'dhö -wo -da -a 'ka
'kō tuö 'ö 'wo 'kō □gba 'dhi
bho Yesu 'trüün 'ka -dhe gia-
-bha. 'Ö -dhe 'dhi 'wo- bho
bhë, 'wo 'tinngme bhë -a to ö
-wō -a -ta □sεε' -ta, 'wo- □yōō
kō 'ma Yesu 'dhiö -dhe gia-
-bha.

5 □Dhe 'ö Yesu □yaa- yö □νε
-zo yö -sü -yö -an -gō □νε yö
-mō -a -bha kö -ya -dhe bo,
'yö- pö 'tinngme bhë -a -dhë:
«Ma 'në, 'ma ziö ü bha □sōōn
yaa -wun -nu -ta.»

6 Tōnggōmε -nu 'wo -kë
□yaannu □süë' mü, -zotadhe
-yö -kë -an 'gü □νεε:

7 «Më 'ö -kë 'ö gōōn- 'ö
□νε 'ö □daōn pö -Zlan -dhë
□nëdhö □νεε? Dö 'ö dho -mō
-a -bha kö -yaan ziö me -nu
-bha □sōōn yaa -nu -ta, -a 'ke
yaa kë -Zlan dosen 'kpaan 'ka
ε?»

8 Yesu -yö -to -dhe do bhë
-a 'gü mü 'ö -an -bha -zo-
tadhe dō; □dhe -kë 'dhö, 'ö-
pö -an -dhë: «Më -kë 'ö
-zotadhe □suu'- 'ö □νε 'ö -kë
ka 'gü -i?

9 -A -pö 'tinngme -dhe -sü:
'Ma ziö ü -bha □sōōn yaa
-wun -nu -ta' 'ö 'gbee- -e, 'iin
-a pö -sü 'zü: <-Bhö □luu'- 'ü
ü -bha □sεε' 'sü 'ü 'ta 'sü' yö
'pö 'ö 'gbee- -e?

10 'Kεε a -dho 'slë 'bhaa kë
kö 'kaan -a dōa □νε -kō -mō
'wuën- -sü -yö ma 'a Megbö
'ka n -gō 'kpongtaa zō kö
'aan- ziö me -nu -bha □sōōn
yaa -nu -ta.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö
'tinngme bhë -a -dhë:

11 «A- -pö ü -dhë: -Bhö
□luu'- 'ü ü bha □sεε' 'sü 'ü
'dho ü -gō kō!»

12 -Yö -to me 'ple wö 'dhiö, -dhe do bhë -a 'gü mü 'ö □luu 'yö 'ö bha □see' sü 'ö dho. 'Wun 'ö 'dhö bhë -yö me 'ple 'te -tun, 'wo yö -Zlan 'to bho -sü -bha -a pö -sü 'ka □nεε: «Yiëë pë 'ö- □suu'- 'dhö □ne -a yö do!»

Yesu -bha Levi □dhoo -kë -ko
(Matiö 9.9-13; Lukö 5.27-32)

13 Yesu -yö -ye 'ö 'zü 'ö nu Galile 'yipuë □va 'piö □zian'. Me -gbaa □va -wo -nu -a 'piö mü 'yö -an □daan -Zlan -wo 'ka.

14 -A -bha ziö -sü 'ka, -yö Alefe gbö Levi -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- □sonng' -bho -a 'gü -kö 'gü -a yö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü ziö n 'piö!» 'ö Levi -yö □luu 'ö -ziö -a 'piö.

15 □Dhe -kë 'pö Yesu -yö pë -bhö Levi -go koo. 'Nii- □sonng' 'kun -me -nu -dhe □va -dhe 'iin me -nu 'ö -an 'to □ya □siö'- -an këpë yaa -wun -nu 'gü waa- Yesu -bha □guë' -nu -wo -kë pë -bhö -sü 'gü mü 'pö wo 'ko □bhaa, 'ö too □suu'- yaa -me -nu 'wo -kë -ziö □dhia Yesu 'piö bhë -an -gwaa -yö -kë □plëëzë.

16 □Dhe tongome -nu 'wo -kë Falizi -me -nu -bha me -nu 'ka, -wo Yesu -yö kö waa- me -nu 'ö -an 'to □ya □siö'- -an këpë -wun -nu 'gü, waa- 'nii- □sonng' 'kun -me -nu, -wo pë -bhö -na wo 'kuë-, 'ö 'wo- -bha □guë' -nu □dheε' kpo -a pö -sü 'ka: «-Më -kë 'ö ka -gome waa- 'tosiöme -nu 'wo pë -bhö wo 'kuë- -ε?»

17 □Dhe 'ö Yesu -yö -an -wo ma, 'ö- pö -an -dhë: «Me -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha 'waa 'dho □dhongtro 'piö. 'Kεε me -nu 'ö 'yua 'dhö -an -bha □ne 'ö -an -bha -wun -yö yö □dhongtro -bha. N 'ka nu me -nu 'wo kpengdhö -an dha □dhia, 'kεε me -nu 'ö 'waa kpengdhö 'a nu -an dha □dhia □zian'.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban -ben 'to -sü -bha -a -blεε
(Matiö 9.14-17; Lukö 5.33-39)

18 Yi do 'ka Zan -bha □guë' -nu waa- Falizi -me -nu -wo -kë wo -ben 'to □dhia, 'ö me -nu -wo nu 'wo Yesu □dheεkpodhe -kë □nεε: «-Më 'ö -kë 'ö Zan waa- Falizi -me -nu -an -bha □guë' -nu -wo wo -ben to 'ö ü -bha □guë' -nu 'waa wo -ben 'to 'pö □ne □ε?»

19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go □nεε: «Ka ka -zo -ta □ne, dhe 'sü -göon 'bhamε -nu -wo -dho wo -ben to, -a -bha dhe 'sü 'wlaan- yi 'ka, 'kεε kö -yö □tun -an 'piö a? □Ii-, 'kεε -abi' i? -Abi'. 'Töng waa- dhe 'sü -göon 'wo dhoë- kë wo 'ko □bhaa bhë, -wo -dho pë -bhö -kplawo, ('ö too -an □zuö' 'glu dhi -sü -mü).

20 'Kεε yi do □ya do, dhe -gon □ya 'go -an 'piö, 'ö -yi bhë -a 'ka 'wo dho wo -ben toë ('ö too -wo -dho kë 'yenazë).

21 Me gbe 'yaa so 'klu -dëü -wo so zii 'ka. □Ya kë 'dhö so 'klu -dëü -yö -dho dho 'kou 'ö- zii 'blë -pin -yö -kë 'zü □va.

22 'Ö 'go mü 'zü me gbe 'yaa yö 'gbee- 'ö 'vuu 'dhö -da

-na -a yö □puu' zii 'gü. □Ya
kë 'dhö -yö -dho □puu' bhë
-a wü, 'ö yö waa- □puu' -an
'ple 'gü -yö □siö. Pë 'wo- -kë
□zian' 'ö tɔɔ yö 'gbee- yö 'wo-
wo □puu' -dëü 'gü.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban
□glooyi -bha -a -blɛɛ

(Matiö 12.1-8; Lukö 6.1-5)

²³ Zuifö -nu -bha □glooyi
do 'ka, Yesu waa- ö -bha
□guë' -nu -wo -kë ziö □dhia
'blee- -bhlö do 'gü. 'Ö- -bha
□guë' -nu -wo yö -a -kpa
-nu 'kan -sü -bha zian -gbloo
'piö.

²⁴ □Dhe 'ö Falizi -mɛ -nu
-wo -an yö, 'wo- pö Yesu
-dhë: «-Më 'ö -kë 'ö pë 'ö kwa
-bha tong -ya pö kö □kun
'kwa- -kë □glooyi 'ka bhë 'ö
ü -bha □guë' -nu -wa -kë -ɛ?»

²⁵ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-gɔ □nɛɛ: «Pë 'ö Davidö -ya
-kë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha
'sëédhɛ 'gü kö din -yö yö gia-
waa- ö -bha mɛ -nu -an kë
-na bhë kaa- pö □a?

²⁶ -Yö -kë 'dhö kö Abiataa
-yö slabhome □va 'ka; 'ö
Davidö -yö -da -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ 'gü 'ö □bluu'- 'wo
-Zlan gba -na -a 'ka bhë 'ö-
-bhö. 'Kɛɛ kö kwa -bha tong
-ya pö slabhome -nu -de 'sloo
□nɛ 'wo dho □bluu'- 'ö 'dhö
-a -bhö, 'kɛɛ Davidö -ya -sü
'ö- -bhö 'ö- 'bhaa nu ö -bha
yuökëmɛ -nu -dhë 'pö, 'wo-
-bhö.»

²⁷ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü □nɛɛ: «-Zlan -yö □glooyi
-da mɛ 'bhee- -nu -dhë 'kɛɛ
yaa mɛ 'bhee- -nu kë □glooyi
-dhë.

²⁸ Ma 'a Mɛgbö 'ka bhë
ma -de □nɛ 'a pë 'plɛ waa-
□glooyi gia- 'ö bhë -an -gɔmɛ
'ka 'zü.»

3

-Kɔ 'ö Yesu -yö gɔɔn- 'ö-
-gbiö -yö ga -a -bha -a dha -a
'ka

(Matiö 12.9-14; Lukö 6.6-
11)

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu
-yö -yɛ ö 'zü 'ö nu Zuifö -nu
-bha -bhöküekɔ 'gü. Gɔɔn-
do 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha -yö
-kë mü.

² Mɛ -nu 'wo -kë mü, -an
'yan -yö -kë Yesu 'piö dosen
'ö □ya kë □nɛ -yö -dho -mɔ -a
-bha kö -yaan gɔɔn- 'ö bhë -a
-gbiö bo □glooyi 'ka -a -wun
'gü. Bhii -wa 'piö kö 'wo
'wun dɔ -a -bha □nɛ, □ya kë
'dhö kö □ya pë yaa kë, -an
-bha tong 'gü □siö' -sü 'ka.

³ 'Ö Yesu -ya pö gɔɔn- 'ö-
-gbiö -yö ga -a -bha bhë -a
-dhë: «-Bhö □luu'- mɛ 'plɛ
wö 'dhiö zö!» 'Ö gɔɔn- bhë
'ö □luu.

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, mɛ -nu
'wo -kë -a -ga □dhia bhë, 'ö
Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më 'ö
kwa -bha tong -ya pö 'kwa-
kë □ɛ? 'Kwa 'wun -së kë
□glooyi 'ka, 'iin 'kwa 'wun
yaa kë e? 'Kwa mɛ dha, 'iin
'kwa mɛ 'gü □siö' - e?»

'Kɛɛ waa 'we -a -bha kö
-waan -daa kë -a -gɔ.

⁵ 'Ö Yesu -yö -an -ta -ga, 'ö
'wun bhë 'ö -siö -a -dhë. 'Go
mü 'ö- wö -yö -siö □gbaonsü
'ka -an -bha □zuö' yaa bhë -a
-wun 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö gɔɔn- bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»

'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö to mü 'yö bo.

⁶ 'Ö Falizi -me -nu -wo go Zuifö -nu -bha -bhökuëkö 'gü mü 'wo yö plaan 'ö 'wo dho 'ö waa- Elödö -bha me -nu 'wo -yakuëdhe do -kë, -kö 'wo dho -a kaa 'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

Me -gbaa -nu -bha -nu Yesu 'piö -sü

⁷ □Dhe Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo go pö- bhë -a 'gü, -wo -dho Galile 'yipüë □va 'piö □zian'. 'Ö me -gbaa □va -wo -ziö -an 'piö: Galile -següme, Zude -següme,

⁸ Zeluzalemë plöömë waa- Idume -següme, 'pian me 'ö bö 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a □zlöö □zian' -me, pödhe -nu 'wo bö Tii -pö waa- Sidon -pö -an 'piö □zian' -me, -an -dho 'kuë- -sü 'wo bhë -wo -nu Yesu 'piö, kö pë -nu 'ö Yesu 'dhö -an kë -na bhë kö -waan yö.

⁹ 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë -wo 'yitagɔ do □yɔɔn ö -bha, 'yaan- 'dho -a 'gü, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö 'wo dho □taa' -ö -ta.

¹⁰ Kë- wo 'dhö bhë, 'ö tɔɔ □dhe 'ö me -nu □plëëzë -dhe bo -na 'ö me -nu 'saadhö 'ö 'yua -yö -kë -an 'yënnng bhö □dhia 'wo yö wo 'ko □blüü 'blü -sü 'gü, -pa -a 'ka -sü -wun 'gü.

¹¹ Me -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, □wa Yesu yö, -püö 'wo- wo -a □gëendhö,

-gbla 'gbee- -sü 'ka □në: «-Zlan Gbö -mü ü 'ka!»

¹² 'Yö □dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blëë -an -dhë 'gbee- □në kö □kun 'ö me 'ö- 'ka 'wo- □blëë.

Yesu -bha ö bha böme 'gɔɔ- do ö ga □ple 'sü -sü (Matiö 10.1-4; Lukö 6.12-16)

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho -tɔn tuö, 'ö me -nu 'ö- 'piö kö -wo ziö ö 'piö bhë 'ö -an □dhɔɔ -kë, 'ö 'wo nu -a 'piö.

¹⁴ 'Ö me -lü 'gɔɔ- do ö ga □ple sü me -nu 'wo nu bhë -an 'gü kö -waan kë ö 'piö 'ö -an 'tɔ kpɔ ö bha böme -nu 'ka, 'yö -an sü kö 'yaan- -an bö -Zlan -wo □blëë' □dhia.

¹⁵ 'Ö -kö -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa bhoë me -nu 'gü.

¹⁶ Me 'gɔɔ- do ö ga □ple 'ö -an sü bhë -an 'tɔ 'ö □në: Simɔ 'ö Yesu -ya 'tɔ kpɔ Piëë 'ka, (-a -gen 'ö tɔɔ «-guö»),

¹⁷ Zakö waa- ö dheglu Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka 'ö Yesu -yö -an 'tɔ kpɔ Boanëezë 'ka (-a -gen 'ö tɔɔ «me -nu 'wo bhö dha -bha 'gbla -wo -bha»),

¹⁸ Andre, Filipö, Baatelemi, Matiö, Toma, Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka, Taade, Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ 'yënnngsiömë 'ka ö -bha 'segɔ -wun 'gü,

¹⁹ waa- Zuda Ikalistö 'ö Yesu dɔ -a yaagüme -nu kwëë zlöö bhë.

Yesu 'piö köme -nu -wa 'piö 'wo 'dho -a 'ka

²⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -nu köɔ. Me -nu gbung

□va -wo -nu mü 'zü -dëüwo, 'ö -dhe to □zlöö kö 'töng -de gbe 'yaa Yesu waa- ö bha □guë' -nu -an -go kö -waan pë -bhö -dhe yö.

²¹ 'Wun 'ö bhë □dhe 'ö Yesu 'piö koomε -nu □waa- ma, 'wo dho -a 'kun □dhia, 'ö töc -wo -kë -a pö □dhia 'dhö □nεε: «□Ya kë 'bloonzë.»

Za 'wo- -lo Yesu tuö bhë -a -daa kë -kō 'ö- □kaa'
(Matiö 12.22-32; Lukö 11.14-23; 12.10)

²² Yi do 'ka Zuifö -nu -bha tönggömε -nu -wo -go Zeluzalemë plöo 'wo nu 'wo -lo -dhe 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë -a 'gü, 'wo- pö: «Bezebilö 'ö dü 'ka bhë -ya 'gü.» Kö me 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zuu yaa -nu -gömε □nε 'ö -kō -mō 'wuën- -sü nu -a -dhë 'ö -zuu yaa -nu kë -na -a 'ka bhë!»

²³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö -an □dhöc -kë 'yö 'wun □blεε -an -dhë, 'wun □zuan' -zön -sü 'ka □nεε: «-Yö -kōklë 'ö Satan -yö ö -de -kë 'zü i?

²⁴ □Ya kë □nε me -nu 'wo 'segö do □kōönmε -nu 'ka, □wa -glu gön wo 'kuë, 'segö 'ö 'dhö bhë yö 'ka 'dho dho 'dhiö.

²⁵ 'Iin 'go mü 'zü, □ya kë □nε 'kō do 'gü -mε -nu □wa 'kō zë wo 'kuë, mε -nu 'wo bhë -an -bha -kë 'kuë- -sü yaa 'dho dho 'dhiö.

²⁶ -Kō do 'ö bhë -a 'ka, □ya kë □nε Satan □ya -glu gön ö 'piö -mε -nu 'ka kö 'gügludhe yaa -da -an ziën □a? □Ya kë 'dhö -a -bha -kō -mō 'wuën- -sü yaa 'dho □glöc gbō; 'kεε

pë dho kë 'ö töc -a 'tinng -dho yën.

²⁷ -A -ga 'ka- wo bhë: Dö 'ö dho -mō -a -bha kö -yaan -da göön- 'gügbeezë -gō kōc kö -yaan -a -bha 'kōöpë -nu 'sü kö yaa göön- 'ö 'dhö bhë -a -lō -e? Mε 'ö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta □nε 'ö dho -da -a -gō kōc.»

²⁸ 'Ö Yesu □ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan -dho ziö mε 'bhee- -nu -bha këwun yaa -nu waa- -an □blεε' -wun yaa -nu bhë -an -ta.

²⁹ 'Kεε mε 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε' -Zuu 'slööslö -gō, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha këwun yaa -nu bhë -a -ta. Bhii kö kë pë yaa 'ö dho to -a -bha bhë kö □yaa- kë.»

³⁰ Pë 'ö -kë 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'dhö bhë 'ö töc -wo -kë -a pö □dhia: «-Zuu yaa -ya 'gü.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu -bha Yesu -dhe -sü

(Matiö 12.46-50; Lukö 8.19-21)

³¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu -wo -nu; 'wo dö plaan, 'wo mε bō kōc kö -yaan -a □dhöc kë.

³² Mε kpö □va -wo -kë □yaannu □dhia Yesu -zü, wo 'tō -to -a -wo -bha -sü 'ka. 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Ü- 'tō 'tō, ü dhe waa- ü dheglu 'në göön- -nu -wo plaan, -wa -pö 'ü nu!»

³³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «Dö töc n dhe

waa- n dheglu 'në gcoon- -nu -i?»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö me -nu 'wo -kë -a -zü bhë 'ö -an -ta -ga, 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, n dhe waa- n dheglu 'në gcoon- -nu □ga 'wo □ne!

³⁵ Bhii me 'ö -Zlan -zo 'kun -wun kë -na bhë 'ö tcoo n dheglu 'në gcoon-, n dheglu 'në dhe waa- n dhe.»

4

'Wun □zuan' 'ö -gban kekeme -bha

(Matiö 13.1-9; Lukö 8.4-8)

¹ Yesu -yö -yö 'zü me -nu □daan' -sü -bha -Zlan -wo 'ka, Galile 'yipuë □va 'kpong 'dhiö. □Dhe 'ö me gbung □va □wa □nië' -a -zü, 'ö dho 'yitagco do 'gü 'ö □yaannu, 'ö bhö -an -dhë □taa' 'yi □bhaa □zian'; -yö kë 'dhö kö me gbung □va 'wo sia- 'yi 'kpong 'dhiö bhë -waan -a yö, 'iin kö 'wun 'ö- □blee' -na bhë -waan -a ma.

² 'Yö -Zlan -wo pö -an -dhë □plëezë 'ka 'wun □zuan' -zcoo -an -dhë -sü 'ka, 'ö- pö:

³ «-Ka ka 'to 'to, gcoon- do -yö -kë -dhö, 'yö -ziö 'ö dho ö bha -dhe -ya □dhia.

⁴ -Yö -kë ö -bha pëga -nu -pen □dhia ö -gco □bhioö-, 'ö pëga 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö, 'ö -ma -nu -wo nu 'wo- -bhö.

⁵ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta, -dhe 'ö 'se 'yaa mü □va -a -ta. 'Wo to mü 'wo bhö -a ga -nu -bha 'dho waa- wo 'seidhö □gbiin bhë -a -wun 'gü.

⁶ 'Kee -dhe 'ö lan- □ya 'bhü -a -bha 'ö- 'plüün 'ple -wo ga,

'wo 'kpea kun, bhii 'ö tcoo -an yun yaa 'dho □gbiin 'seidhö.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö □blëe' 'ginngzë -nu ziën, 'ö □blëe' 'ginngzë -nu -wo □kpea 'ö 'wo so pë 'plüün -sëezë bhë -a -ta 'ö- yöe -pë gbe yaa kë -dhö gbo.

⁸ 'Kee -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se -së 'gü, 'wo bhö 'wo □kpea. 'Ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gcoo- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gcoo- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do.»

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya pö: «'Wun 'a- □blee □ne me 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö -ya ma!»

Pë -kë 'ö Yesu -yö 'wun □blee 'wun □zuan' 'ka bhë -a -gen 'ö □ne

(Matiö 13.10-17; Lukö 8.9-10)

¹⁰ □Dhe Yesu □ya 'dho me gbung -nu 'wo bhë -an 'ka □gbiin, 'ö me -nu 'wo -kë -a 'piö waa- -a -bha □guë' -nu 'gcoo- do ö ga □ple 'wo bhë, 'wo- □dhe' kpo kö -yaan 'wun □zuan' -nu bhë -an -gen pö wo -dhë.

¹¹ 'Ö- -daa -kë -an -gco 'ö- pö: «Ka -zë, 'ka 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -Zlan -bha -gludëdhe -bha -a yö, 'kee me -nu 'wo to, -wo wo -bha -ma 'wun □zuan' 'gü.

¹² -Yö kë 'dhö kö -wo -dhe -ga -së 'ka 'kee -waan 'kun -dhe yö □süë'; kö -wo 'wun ma, 'kee -waan 'kun -a -gen do □süë'. 'Ö yaa pö -be kö -wo -dho □dhië' -Zlan 'piö, 'ö -Zlan -yö -ziö -an -bha □scoo yaa -nu -ta.»

Yesu -bha 'wun □zuan' 'ö -gban pëgatame -bha -a -gen pö -na

(Matiö 13.18-23; Lukö 8.11-15)

13 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun □zuan' 'ö □ne □dhe 'kaa- -gen dɔ □ne, kö ka -dho -a kē □dhë kö -an me -nu 'wo to 'kaan- -an -gen dɔ □e?

14 Pëga 'ö me -ya -pen 'ö tɔɔ -Zlan -wo.

15 Me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bho zian -gbloo 'piö -dhe, 'ö pëga -nu 'dhö -püö -na -a -bha bhë -a -bha. □Ya kē □ne □waa- ma, 'ö Satan -yö nu 'ö -Zlan -wo me 'ö ta -an 'gü bhë 'ö- bho mü.

16 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bho pëga 'ö -püö 'se 'ö gwa -ta dhuö bhë -a -bha. □Dhe 'ö 'wo -Zlan -wo ma, -wo -to mü 'wo- kun □zuögludhi 'ka.

17 'Kee 'waa wo □kwaa' -a -zü, 'yaa ö yun ziö -an 'gü. 'Wo □neng -a -bha 'töng 'bhaa 'ka; 'kee □ya kē □ne □sëëbhodhe waa- 'klobhodhe □ya nu -an -ta, -Zlan -wo 'wo- ma bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wo wo □kwaa -zo yö -sü -zü 'wa 'sengdhö.

18 Me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö bho 'gingg 'gü -dhe 'ö pëga -së -yö -püö -a -bha, -a -bha. 'Wo -Zlan -wo kun,

19 'kee -dɔ -de □zɔnng' -ta -sü -wun 'gü -sü -nu, □bhɔɔpë 'ö- me -püö -pë 'ka -nu waa- -ya pë -dho 'ka -sü, -ya -kë zlöö 'wo sɔ -Zlan -wo

bhë -a -ta 'ö -yö -a -bha -pë gbë yaa kē -dhö gbɔ.

20 Me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bho 'se -së 'ö pëga -yö -püö -a 'gü bhë -a -bha. □Wa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- kun -së 'ka, 'ö- -kpa -nu -wo -kë. 'Ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gɔɔ- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □la- bang -bha

(Lukö 8.16-18)

21 'Go mü 'zü Yesu -ya -pö -an -dhë: «Me □ya nu □la- bang 'kun -sü 'ka, 'yaa- dɔ 'gbonggbo □löö; 'iin 'yaa- dɔ □gba □löö; 'kee -dhe 'ö- dɔ -a -bha 'yö kun tɔɔ □labang -dɔ -a -ta dhuö -pë -a?

22 -Kɔ bhë -a 'ka pë 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhegbëadhe -bha -sü 'ka 'yaa -dhö 'iin 'wun 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhegbëadhe -bha -sü 'ka 'yaa -dhö 'pö. 'Ö me □daan' -wo 'a ka □daan' -na -a 'ka kwa 'sloo 'ka □ne, 'ka dho -an -gen pö me -nu -dhe -dhegbëadhe 'gü.

23 'Ö □ya kē □ne me -yö -dhö 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, kö -ya ma!»

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö, 'wun -nu 'ka -an ma -na □ne -an -wun 'gü! 'Ö tɔɔ -Zlan -yö -dho gbaɔ -nu dan ka 'ka □ne -kɔ ka gia- 'ka- kē -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

25 Bhii me 'ö pë 'dhoë- -gɔ □va -a 'bhaa -dho nu -a -dhë, 'kee me 'ö pë gbë 'yaa- -gɔ, -a

'bhe 'tee -de 'ö- -gɔ, -yö -dho
kun -a -gɔ.»

'Wun □zuan' 'ö -gban tapē
'ö bhɔ ö □deē' -a -bha

26 'Ö Yesu -ya pö 'zü □nεε:
«-Zlan -bha -gludēdhε -yö
-bhɔ pēga bhɔ -kɔ waa- -a
□kpea' -kɔ -bha. Gɔɔn- do -yö
pēga -nu -ya ö -gɔ □bhlöö-.

27 Gbeng -dhε □ya dɔ 'yö ö
bha yi zē, 'ö -dhε □ya 'po 'ö
□luu, 'ö 'wun 'ö -gban pēga
-bha bhɔ -kɔ -nu, -a □kpea'
-kɔ -nu -bha, 'ö 'yaa- gbε -gen
dɔ.

28 'Σε □nε 'ö- -kē 'ö pēga -yö
bhɔ, 'ö- -lü -yö □kpea, 'yö wü,
'ö- -kpa -yö ga.

29 □Dhε 'ö □ya ga, 'ö gɔɔn-
'ö □nε 'ö -ya ö bha yuö -bha
-an -kan -dhaanē 'ka -sü 'ka,
bhii 'ö tɔɔ -a -bha pēga 'ö bhē
-a 'kan -yi □ya -lo.»

'Wun □zɔan' 'ö -gban mu-
taadö ga -bha

(Matiö 13.31-32; Lukö
13.18-19)

30 'Ö Yesu -ya pö 'zü:
«-Mē 'ö 'kwa dho -Zlan -bha
-gludēdhε -pö -zɔn -a 'ka ε?
'iin 'wun □zuan' -mlē 'kwa
dho -a -gban -a -bha 'kwaan-
-a -zɔn -ε?

31 -Yö -bhɔ mutaadö ('ö- ga
-yö bhɔ □kplɔɔ' ga -bha bhē
-a) -bha; yö □nε 'ö tapēga -nu
'wo 'kpongtaa -an 'teezē 'ka.

32 'Kεε □ya kē □nε □waa-
ta, 'ö □kpea 'ö -kē too -lü -nu
'wo 'toodhεεdhö -an □vaazē
'ka. 'Ö- -kɔ -nu -wo □kpea
'wo -kē □vava, 'ö -ma -nu
'dho -mɔ -a -bha kö -waan
wo 'kɔ -nu dɔ -a -kɔ -nu -ta
-a 'dhε 'bin -nu □löö.»

33 -Kɔ 'ö □nε -a 'ka 'ö Yesu
-yö -Zlan -wo pöē mε -nu
-dhē, -a -zɔn 'wun □zuan'
□plēzē 'ka -sü 'ka □nε -a mε
-nu 'wo □nε -an 'dhö. -A mε
'ö 'to to -a -wo -bha -mε -nu
-kɔ dho -mɔ -a -gen ma -sü
-bha □nε 'ö- -zɔn -an -dhē.

34 'Yaa 'wun □blεε' -'kpaan
-a 'ke yaa- kē 'wun □zuan' 'ka
-a 'ka, 'kεε □dhε waa- ö bha
□guē' -nu □wa 'to wo 'sloo
'ka 'yö 'wun 'plε bhɔ 'kou -an
-dhē.

Yesu -bha 'buu 'gbee- -dho
sia- sü

(Matiö 8.23-27; Lukö 8.22-
25)

35 Yi gia- bhē -a 'yinia 'ka,
Yesu -ya -pö ö bha □guē'
-nu -dhē: «-Kwa 'dho 'yipué
□zlöö!»

36 'Ö 'wo go mε -nu gbung
'gü mü, 'ö- -bha □guē' -nu
-wa sü 'yitagɔ gia- 'ö -kē
-a 'gü bhē -a 'gü, 'wo dho.
'Yitagɔ 'bhaa -nu -wo -kē -a
'sian 'piö mü.

37 'Ö to mü 'buu 'gbee- -yö
yö ziö -sü -bha, 'ö 'yi kpö -nu
-wo yö -lo -sü -bha -an -bha
'yitagɔ bhē -a 'gü, 'ö 'yi -yö yö
'yitagɔ pa -sü -bha.

38 □Dhε 'ö kē -na 'dhö kö
Yesu -yö yi zē -sü 'gü 'yitagɔ
bhē -a 'gü -a □zlöö □zian' ö
-gɔ dɔ -sü 'ka -gɔ -dɔatapé
-ta. 'Ö- -bha □guē' -nu -wo
-pa -a -bha 'ö 'wo- pö -a -dhē:
«Yi Dēmε, ga 'kwa 'dhoē- -a
wo □nε, bhi -zē 'yaa ü -dhē
pē gbε 'ka a?»

39 'Ö Yesu -yö -büö 'ö □luu
'ö 'wun □blεε 'gbee- 'ka 'buu
waa- 'yipué □va bhē -an 'ka,

'ö- pö: «-Ka ka -ta ga, 'ka □gbaannu!»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'buu -yö □gbaannu 'ö -dhe -ta -yö ga diindhö.

40 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'suö -yö ka -kë -ε? -Zo -yö n -ma -sü yaa kë ka -gö □kun □a?»

41 'Kεε 'suö □va -yö -kë -an 'gü, 'ö 'wo- pö wo 'ko ziën □nεε: «Dö -mü göön- 'ö □nε -a 'ka, 'ö 'buu waa- 'yipuë -nu -de gia- 'wo 'wun ma -na -a -wo -ta □nε □ε?»

5

Yesu -bha göön- do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü -a -dhe bo -ko

(Matiö 8.28-34; Lukö 8.26-39)

1 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo Galile 'yipuë -kan, 'wo dho 'wo -lo Zelazeni -εε 'gü.

2 □Dhe 'ö Yesu -yö go 'yitago 'gü 'ö yö sia- 'ö to mü 'ö göön- do -yö go bloön- □taa □zian' 'ö nu -a -gö zian-.

3 Göön- 'ö bhë -zuu yaa -yö -kë -a 'gü 'ö- këdhe -yö -kë bloön- □taa -dhe -nu -bha. Mε gbe -ko 'yaa -mō -a 'kun -sü -bha kö -yaan -a -lö -piö □yoo' giagia -de 'ka.

4 Bhii -a 'bhaa -nu □ya kë, -wa -gen -yö -piö 'lü 'gü, 'wo -ko -nu -lö -piö □yoo' -nu 'ka. 'Kεε □yoo' 'wo bhë 'yö -an -kaan 'ö -piö bhë 'ö- wü. 'Ö mε 'gbee- gbe yaa kë -dhö kö -yaan kuënnu.

5 'Ö yi 'saadhö -a 'ka, gbeng waa- lënnng -yö -to 'gbla -sü -bha bloön- □taa -dhe -nu waa- -tōn 'piö -dhe -nu -bha, kö -yö ö -de -gi -na -guö kpö -nu 'ka.

6-8 Göön- 'ö bhë -yö -do □gbiin 'ö Yesu yö. 'Yö -bla sü 'ö nu -a -gö zian-.

□Dhe 'ö -lo -a 'piö mü 'ö Yesu -yö 'wun □blεε -zuu yaa 'ö- 'gü bhë -a -dhë 'ö- pö: «-Bhö 'go göön- 'ö □nε -a 'gü!»

□Dhe -kë 'pö 'yö göön- bhë 'yö -lo ö kpōn 'gü Yesu 'dhiö, 'yö -gbla -wo 'gbee- 'gü □nεε: «-Më 'ü 'dhoë- -a kë n 'ka bhë □ε, -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta -a Gbö Yesu? □Bhea' -'a- wo ü -dhë -Zlan wö 'dhiö kö □kun 'ö 'ü n 'klo- bhö!»

9 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya □dheε' kpö □nεε: «Ü tō dö □ε?»

'Ö -zuu yaa -yö bō göön- 'ö bhë -a 'gü, 'ö- pö: «N tōō «Mε gbung □va» 'ö tōō yi □plëözë.»

10 'Ö □bhea Yesu -dhë □naazë 'ka □nεε: «Kö □kun 'ü yi -kë, 'yi go 'sεgö 'ö □nε -a -ta!»

11 -Bhotii -gbaa □va -wo -kë -tōn 'piö mü 'pö, wo -bha -bhöpë -nu □mεε' □dhia.

12 'Ö -zuu yaa -nu -wo □bhea Yesu -dhë, 'wo- pö: «-Bhö yi bō -bhotii -nu 'wo □nε -an 'gü!»

13 Yesu -yö -we -a -bha -an -gö, 'ö -zuu yaa -nu -wo göön- 'ö bhë -a 'gü, 'wo dho -bhotii -nu 'gü. 'Ö -bhotii -gbaa 'wo dho -mō -vuu □plε -bha bhë -an -dho 'kuë- -sü

-wo ꞑꞑꞑ goo -bha 'ö -an 'ple
-wo më 'yipuë ꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ 'wo
to yiö.

14 Gꞑꞑꞑ- -nu 'wo kë -bhotii
-maa kë ꞑꞑꞑꞑ bhë 'wo ꞑꞑꞑꞑ
'wo dho 'wun -taꞑ 'ö bhë -a
'ka -an -bha pödhe ꞑꞑꞑꞑ waa-
pödhe 'sɛɛn- -nu -bha. 'Ö
mɛ -nu -wo nu kö 'waan- wo
'yan dꞑ pë -nu 'wo -kë bhë
-an -bha.

15 'Wo nu 'wo -lo Yesu 'piö
kö gꞑꞑꞑ- 'ö -zuu yaa ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ
-nu -wo -kë -a 'gü bhë -yö
mü. -Yö -kë ꞑꞑꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑꞑ
-potaasü 'gü kö sꞑ -nu -wa
-bha, kö 'wun -bho 'kou dꞑ
-sü ꞑꞑꞑꞑ kë -a -gꞑ -së 'ka. 'Ö
'suö -yö -da -an 'gü.

16 Gꞑꞑꞑ- 'ö -zuu yaa -kë -a
'gü bhë waa- -bhotii -nu, pë
'ö -kë -an 'ka bhë, mɛ -nu 'ö
-an 'yan dꞑ -a -bha, -wa -wun
ꞑꞑꞑꞑ mɛ -nu 'wo nu bhë -an
-dhë 'pö.

17 ꞑꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ kë 'dhö, 'wo
ꞑꞑꞑꞑꞑ Yesu -dhë kö -yö ziö,
-yö 'go wo -gꞑ 'sɛ 'gü.

18 ꞑꞑꞑꞑ 'ö Yesu 'dho -da -na
'yitagꞑ 'gü, 'ö gꞑꞑꞑ- 'ö -zuu
yaa -nu -wo go -a 'gü bhë -ya
pö -a -dhë 'ö 'to -a 'piö.

19 Yesu yaa 'we -a -bha -a
-gꞑ, 'yö -pö -a -dhë: «-Bhö 'ye
ü 'zü, 'ü 'dho ü -mɛ -nu 'piö,
'ü pë 'ö kwa Dɛmɛ -ya -kë ü
-dhë ü 'yena yö -sü 'ka bhë,
'ü- ꞑꞑꞑꞑꞑ- -an -dhë!»

20 'Yö gꞑꞑꞑ- bhë 'yö dho, 'ö
bꞑ 'sɛgꞑ 'ö- pödhe 'dhö 'gꞑꞑ-
do bhë -a 'gü, pë 'ö Yesu -ya
-kë -a -dhë bhë -a ꞑꞑꞑꞑꞑ -sü
'ka. 'Ö mɛ -nu 'saadhö 'wo
'wun -nu 'wo bhë 'wo- ma, 'ö
-an 'te -yö tun 'gbönggböng.

Zailusö 'dhu waa- dhebo 'ö
pa Yesu -bha sꞑ 'ka

(Matiö 9.18-26; Lukö 8.40-
56)

21 Yesu waa- ö bha ꞑꞑꞑꞑ'
-nu -wo -da 'yitagꞑ 'gü 'ö
'yipuë bhë 'wo- -kan 'zü. 'Ö
mɛ -gbaa ꞑꞑꞑꞑ -wo nu 'wo
ꞑꞑꞑꞑꞑ -a -zü 'yi 'kpong 'dhiö
mü.

22 -Wo -kë -dhe bhë -a -bha,
'ö Zuifö -nu -bha -bhökuëkö
ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ do 'wo- -dhe Za-
ilusö -yö ꞑꞑꞑꞑ; 'ö- 'yan -da
Yesu 'gü. ꞑꞑꞑꞑ -kë 'pö 'ö nu
'ö -lo ö kꞑꞑꞑ 'gü -a 'dhiö,

23 'Ö- ꞑꞑꞑꞑꞑ Yesu -dhë kö
-yö nu ö -dhë ꞑꞑꞑꞑꞑ 'ka
ꞑꞑꞑꞑꞑ: «N 'dhu 'ö 'dhoë- ga,
ꞑꞑꞑꞑꞑ- 'a- wo ü -dhë, -bhö
nu 'ü ü -kꞑ pa -a 'ka kö -a
-dhe -yö bo, kö -kë -a 'gü -sü
-yaan kë -a -gꞑ!»

24 ꞑꞑꞑꞑ -kë 'pö, Yesu -yö
-ziö -a 'piö. 'Ö mɛ -gbaa ꞑꞑꞑꞑ
-wo -to -a 'piö, 'ö -an 'dho -sü
'ka, 'wo -kë ꞑꞑꞑꞑ 'ma ꞑꞑꞑꞑ
-a -bha zian 'ple 'ka.

25 -Dhe bhë -a 'gü dhebo
do 'ö fɛi yën ꞑꞑꞑꞑ -ya -kë 'ö
-kwe -ya kë 'gꞑꞑ- do ö ga ꞑꞑꞑꞑ
-yö -kë mü.

26 -A 'yëngg -ya bhö ꞑꞑꞑꞑ
ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ -nu 'piö, yö do
bhë 'zü, -ya ö bha 'wëüga
-nu 'ple 'gü ꞑꞑꞑꞑ 'kɛɛ -a -dhe
bhë yaa bo. Pë 'ö -kë ꞑꞑꞑꞑ
'ö tꞑꞑ 'dho 'ö- -bha 'yua -ya
wo 'dhiö -kplawo.

27 -Yö Yesu -wun -ma 'ö nu
mɛ -nu gbung 'gü mü, 'ö pa
-a -bha sꞑ 'ka -a ꞑꞑꞑꞑ ꞑꞑꞑꞑ.

28 Bhii -yö -kë -a pö ꞑꞑꞑꞑ ö
-de ꞑꞑꞑꞑ 'piö ꞑꞑꞑꞑ: «ꞑꞑꞑꞑ kë
ꞑꞑꞑꞑ 'ma 'pa -a -bha sꞑ 'kpaan
-de 'ka ꞑꞑꞑꞑ, n ꞑꞑꞑꞑ -dho bo.»

29 'Ö to mü, 'ö- -bha fei yën □yua' -yö □gbaannu, 'ö yö gia- 'ö- □tei' do □ne ö -dhe □ya bo.

30 -Dhe do bhë -a 'gü, Yesu -ya □daa' □ne 'gügbeedhe do □ya 'go ö 'gü. 'Ö □dhië ö -zü me -gbaa -nu 'wo bhë -an ziën, 'ö- pö: «Dö 'ö pa ma so 'ka □ne □ε?»

31 'Ö- -bha □guë' -nu -wa -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Bhi gia-, 'ü- □tei' -do □ne, me -gbaa -nu -wo □maa 'ma -na ü -bha zian 'ple 'ka, 'ü □dheε' kpo 'zü □ne dö 'ö pa ü 'ka a?»

32 'Kεε Yesu -yö -dhe -ga ö -zü 'to -dhe -nu -bha kö me 'ö pë -kë bhë 'yaan- -a yö.

33 Dhebo 'ö bhë 'siö- -kaan -a 'gluu 'ö yö □zluun -sü -bha, bhii yö gia- -ya □tei' do □ne pë 'ö -kë bhë ö -dhe □ya bo. 'Ö nu 'ö -lo ö kpon 'gü Yesu 'dhiö, 'yö -ko ö -kë -a 'ka bhë 'ö- 'ple □bleε, -a -yö sia- -sü 'ka.

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhe bo, -bhö 'dho □zuöyagluu 'ka; 'yua bhë ö 'ka 'dho ü kë gbo!»

35 Yesu -yö -to 'wun bhë -a □bleε' □dhia, 'ö bome -nu -wo -go Zailusö -go koo, 'wo nu 'wo- pö -a -dhë: «Ü 'dhu 'yan ga; kö □kun 'ü kwa -gome bho piën- 'kpaan!»

36 'Kεε Yesu 'to yaa kë -an -wo -nu 'piö, 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, -bhö -zo yö n -ma dosen!»

37 'Ö Yesu yaa 'we -a -bha me gbe -go kö -yaan ziö ö 'piö

-a 'ke yaa kë Pιεε 'dhö, Zakö waa- ö dheglu Zan -an 'ka.

38 'Wo dho 'wo -lo Zailusö -go koo. 'Ö Yesu -yö -kpen me gbung -nu 'wo -kë -zuö do □dhia waa- me -nu 'wo -kë 'gbo -nu bo □dhia □gblaa 'gbla -sü 'ka -an -bha.

39 □Dhe □ya -da koo 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka -zuö -nu do, 'ka 'gbo -nu bo □ε? 'Në 'ö □ne yaa ga, yi 'kpaan 'ö- zë.»

40 'Ö 'wo yö -kaan -a -bha -sü 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö me 'ple -dhë -wo yö plaan, 'yö 'në dë waa- -a dhe 'dhö, -a -bha □guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'dhö, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo -da -wo -a 'gü -ko 'dhi me 'ö 'në □glöö -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.

41 'Ö Yesu -yö -ya 'në 'ö bhë -a -ko -bha 'ö- pö Eblö -wo 'gü: «Talita kumi!» -A -gen 'ö too: «'Nëdhezë, a- -pö ü -dhë, 'ü □luu'!»

42 -Dhe do bhë 'ö to -a -bha, 'ö □luu 'ö yö 'ta -sü -bha. ('Nëdhezë bhë -a -kwe -yö -kë □ne pë 'goo- do ö ga □ple 'dhö.)

□Dhe 'wun -nu □ne □wa -an yö, 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

43 'Kεε Yesu -ya -pö -an -dhë 'gbee- 'ka □ne kö □kun 'wo- □bleε me gbe -dhë, 'ö- pö -a -bha me -nu -dhë: «-Ka -bhöpë nu -a -dhë, -ya -bhö!»

6

Me -nu 'wo Nazaretë waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- (Matiö 13.53-58; Lukö

4.16-30)

¹ □Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bhë -a -bha, 'ö dho pödhe 'ö □kpea -a -bha bhë -a 'gü. Waa- ö -bha □guë' -nu □ne 'wo dho.

² 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka, 'yö yö -an □daan' -sü -bha -Zlan -wo 'ka Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü. Me -nu 'wo -kë wo 'to 'to □dhia mü bhë, -an □plëezë 'te -tun, 'ö 'wo- pö: «-Yö -go 'wun kë -ko -nu, 'kpaakpadhe 'yö -go, waa- -dhidhaapë -nu 'ö -kë -na □ne -an -gen 'ka 'më -o!

³ Yö □kun 'ö 'lüyanme 'ka □naa, 'ö- dhe too Mali, 'ö- dheglu 'në göön- -nu -wo -kë Zakö, Zozö, Zudë, Simo -an 'ka □naa. 'Go mü -a dheglu 'në dhoo -nu 'waa kwa 'piö zö □a?» 'Wun -nu 'wo □ne -an -wun 'gü, -a 'mone waa- -naadhe -yö -më -an 'gü, 'ö waa 'we -a -bha kö -wa -wun -dhe 'wun gia-.

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölome □bhlë -ya -dhe 'saadhö 'gü, 'këe -a 'kpo -pö 'gü -me -nu, me -nu 'ö wo -nu 'wo -mëe -zë waa- -a -go 'koomë -nu 'waa- □bhlë -ya.»

⁵ -A -wun 'gü Yesu yaa -dhidhaapë -nu kë mü □va gbo, -a 'ke yaa kë ö -ko 'ö- 'kpa 'yuame -nu me do do -ta, 'ö -an -bha 'yua bo -a 'ka. 'Ö too 'waa wo -zo yö -a -bha.

⁶ Yesu 'te -tun 'sönggö -sönggö -an □zuö' -bha -kë 'glooglo -sü -wun 'gü.

Yesu -bha ö bha □guë' -nu

dan 'ö- wo □ple □ple 'ö -an bo (Matiö 10.5-15; Lukö 9.1-6)

□Dhe -kë 'dhö Yesu -yö -bo pödhe -nu 'wo 'sian 'piö -dhe -nu -bha bhë -an 'gü -an -daan -Zlan -wo 'ka -sü 'ka.

⁷ 'Yö ö bha □guë' -nu 'göo- do ö ga □ple 'wo bhë 'ö -an □dhoo -kë, 'ö -an dan □ple □ple, 'ö -an bo, 'ö -ko -mo 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa -nu kë me -nu 'gü -a 'ka.

⁸ 'Këe -yö -dhio do -an -dhë 'ö- pö: «'Ta 'ka 'dhoë- dho -a 'gü bhë, ka 'dho -na kö □kun 'ka □kwëe- 'kpaan gbë sü ka -ko 'piö; ka ka -bha -gbangölü 'sü, -ka ziö! Kö □kun 'ka -bhöpë -nu, 'ta 'sü □bhoo' -nu sü! 'Go mü 'ka 'wëüga -nu gbë -da ka -go so 'yuö- 'gü!

⁹ -Ka -sakpa -nu yö ka -gen -bha, 'këe kö □kun 'ka so 'në -da 'ko -ta dhuö □ple!»

¹⁰ 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «□Ya kë □ne 'ka -da pödhe do 'gü, -ka 'to 'ko 'wo 'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë -a 'gü, -yö 'dho -yö yöë ka -go -dhe 'ö bhë -a 'gü -yi -bha!

¹¹ 'Ö □ya kë □ne -dhe 'bhaa -nu 'gü, me -nu □waa- pö wo 'ka 'dho ka -nia kun 'iin wo 'to to ka -wo -bha, -ka 'go -dhe 'ö 'dhö -a 'gü; 'këe kö 'ka ka -gen □kpenng kö -büö -bi -yö 'go ka -gen -nu -bha. -Yö -dho kë -an -zo -büö -sü 'ka □neë pë me 'ö 'ka nu -a -wuën bhë, 'ka- kë 'saadhö, 'këe 'wun yaa 'wo- kë -na bhë.»

¹² 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho, 'wo -Zlan -wo □blëe me

-nu -dhë □ne -wo wo □zuö' □dhië' -Zlan 'piö.

13 'Wo -zuo yaa □plëezë -nu -kë me -nu 'gü, 'ö 'wo 'yuame -nu □plëezë -nu -dhë bo 'yon -yö -an tuö -sü 'ka.

Zan Batisö -bha ga -sü

(Matiö 14.1-12; Lukö 9.7-9)

14 -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -gludë Elödö -yö Yesu -wun -ma, bhii 'ö töz Yesu 'tö -yö -kë -pen -dhiadhö -dhë 'saadhö -a 'gü. Me 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia: «Zan Batisö 'ö go ga 'gü bhë, pë 'ö -kë 'ö -kə -mə 'wun -bha -sü 'dhö -a -gö 'ö -dhidhaapë -nu kë -na bhë 'ö bhë.»

15 'Kee me 'bhaa -nu -wa -pö: «-Zlan -wodhiölome Eli 'ö -kë 'dhiö zian yö -mü.»

'Ö- me 'bhaa -nu -wa pö 'zü: «-Zlan -wodhiölome do -mü □ne -an me -nu 'wo -kë 'dhiö bhë -an 'dhö.»

16 □Dhe Elödö □ya 'wun -nu 'wo □ne -an ma 'ö- pö: «Zan Batisö 'a- -gö -kan □ne 'ö go ga 'gü bhë!»

17 Pë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö töz Elödö gia- -yö Zan -kun, 'ö- lö, 'ö- -zuo -kansokö 'gü. (-A zë -gen 'ö töz -më -ε?) Elödö -yö ö dheglu Filipö böc Elodiadö 'kun -a -gö.

18 'Yö Zan Batisö -ya -pö Elödö -dhë: «'Yaa -së kö 'ü ü dheglu böc 'kun -a -gö!»

19 -Naazuëdhe yaa -yö -da Elodiadö 'gü Zan buën-, 'yö -kë -a këdhe □mee' □dhia kö 'ö- zë, 'kee yaa- këdhe gbë yö Elödö -wun 'gü.

20 Elödö -yö -suö Zan -dhë, bhii 'ö töz -yö Zan -sü me kpengdhö, 'ö 'slööslö -a 'ka;

'ö- -wun 'gü 'ö ö -zo -kë -a 'piö. □Ya Zan -dhe, □ya nu, □ya ö 'to 'to -a 'wun □bleë' -wo -bha, □zuö' -kaan 'kuë -sü -yö -kë -a -gö. 'Kee kë- wo 'dhö bhë -yö -kë -a -dhë -së kö -yö ö 'to 'to -a -wo -bha.

21 'Ö yi Elödö -yö -ö bha bhö -yi 'wlaan- □kaa', 'yö -kë Elodiadö -bha 'wunbödhe 'ka kö -yaan Zan zë. Elödö -yö ö bha yuö -kë -a 'piö -me -nu, 'tö bhö -sü -zë -nu, 'dhasi -nu, 'se □koonme -nu waa- me 'tö -zë -nu 'wo Galile -se 'gü -an □dhöc -kë 'wlaan- 'ö bhë -a -ta.

22 'Ö Elodiadö 'dhu -yö -da köc 'ö yö 'tan kë -sü 'gü. -Yö -kë Elödö waa- me -nu 'ö -an □dhöc -kë 'wlaan- -ta bhë -an -dhë -së. 'Ö -gludë Elödö -ya pö 'nëdhezë 'ö bhë -a -dhë: «Pë 'ü- -dhö □kaa' -a -dhe n -gö, a -dho -a nu ü -dhë!»

23 'Ö Elödö -yö ö -wo -bhö -a -dhë 'ö- pö: «A- -zë -Zlan -dhë □ne, pë 'ö- -dhö -yö ü -kë 'ü- -dhe n -gö, a -dho -a nu ü -dhë, 'kö -kë □ne ma -gludëdhe këdhe -kö 'pian do -mü, a -dho -a nu ü -dhë.»

24 -Dadhëü 'nëdhezë 'ö bhë -yö -yö plaan, 'ö dho 'ö 'wun bhë 'ö- □bleë ö dhe -dhë, 'ö- pö: «-Më 'a dho -a -dhe -ε?»

'Ö- dhe -ya pö -a -dhë: «-Bhö Zan Batisö -gö -dhe!»

25 □Dhe -kë 'pö 'ö -ye ö 'zü 'ö nu -bla 'ka -gludë 'piö 'ö pë 'ö- 'piö 'ö- -dhe -a -gö 'ö- pö: «A- 'piö 'piöklöözë □ne kö 'ü- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Zan Batisö -gö 'kan, -wa -da 'tia- 'gü, 'wo n gbaa -a 'ka!»

26 -Yö -kë Elödö -dhë yaa, 'kεε yaa -kə -a -dhë, -sö 'ö -bhö mε -nu 'ö -an □dhöc kë 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

27 'Yö ö bha 'ködhi -maa kë 'dhasi do bə 'wa vεεdhö -kansokə 'gü kö □yaa- pö -a -dhë □nεε -yö nu Zan Batisö -gə 'ka ö □dhia. 'Ö 'dhasi bhë 'ö dho -kansokə 'gü 'ma, 'ö Zan Batisö -gə -kan.

28 'Ö- -gə -da 'tia- do 'gü, 'ö nuë 'ö- nu 'nëdhezë bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö dhe □dhia.

29 □Dhe 'ö Zan Batisö -bha □guë' -nu □waa- ma, 'wo nu 'wo- □glöö sü 'wo dhoë 'wo- bin.

Yesu -bha mε -lü -vuu 'söodhu 'dhi -gba -sü

(Matiö 14.13-21; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

30 Yesu -bha bəmε -nu -wo -nu Yesu 'piö 'ö pë -nu 'wo- -kë waa- -Zlan -wo 'wo mε -nu □daan -a 'ka bhë 'wo- 'plε -wun □blεε -a -dhë.

31 Mε -nu -wo -kë nu □dhia kö -an 'bhaa -nu -wo 'dho -na, -an -dho 'kuë- -sü -wo -kë □va. 'Ö- -wun 'gü Yesu waa- ö bha □guë' -nu -a këdhε -de yaa kë -an -gə kö -waan pë -bhö. 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Ka nu 'kwa 'dho -de 'sloo 'ka, -dhε 'kwa dho -potaasü yö -a -bha -a 'gü kö 'kaan- ka 'tεε pa!»

32 'Ö wo -de 'sloo 'wo -da 'yitago do 'gü, 'wo dho -dhε do 'wo dho -potaasü yö -a -bha -a 'gü.

33 'Kεε mεdhevadhε -wo -an -yö kö -wo 'dho -na 'ö 'wo -an də. 'Ö 'wo -bla sü 'wo

goë pödhe -nu 'gü, 'wo dho 'wo -lo Yesu waa- ö bha □guë' -nu -an 'dhiö, -dhε 'wo dho -a -bha bhë -a 'gü.

34 Yesu -bha -go 'yitago 'gü -sü kö -yaan yö sia- -a 'yan -yö -da mε gbung □va 'wo bhë -an -ta. 'Ö -an 'yena -yö -da -a □zuö' 'gü, bhii 'ö təc -wo -bhö -a -dhë 'bhla -tuë -nu 'ö- -maakēmε gbε 'yaa -dhö -an -bha. 'Ö yö -Zlan -wo □plëezë -pö -an -dhë -sü -bha.

35 □Dhe 'ö 'bin 'dhö 'më -na, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Bin □ya bhö 'më -sü -bha 'ö -dhε 'kwa- -bha □nε, mε gbε 'yaa zö.

36 -Bhö -a pö mε -nu 'wo □nε -an -dhë -wo 'dho 'kang- baa 'gü -dhε -nu, pödhe -nu 'wo kwa 'sian 'piö -dhε -nu -bha zö □nε -an 'gü kö -wo wo -bhöpë 'dhö!»

37 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

'Wo Yesu □dhεε' kpə 'wo- pö: «Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi dönιe □käng' □plε □bluu'- 'dhö 'yi nuë -an □dhia kö -waan -bhö -a?»

38 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka □kpəc' 'ma kö □bluu'- bhε □dhë 'ö 'ma kə.»

□Dhe 'ö □wa 'dho □wa □bluu'- □mεε' 'ö 'wo -yε wo 'zü 'wo nu 'wo pö Yesu -dhë: «□bluu'- bhε 'söodhu waa- 'yuö- □plε 'yi -an yö.»

39 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wa pö mε -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu wo kpö kpö 'ka 'kpa- -ta.

40 'Ö 'wo -an -ya wo -bhüö 'ka -an dan -sü 'ka □kēng' do 'iin 'gōō- 'sōōdhu 'ka.

41 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -yö □bluu'- bhe 'sōōdhu waa- 'yuö- □plē 'wo bhē -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü, 'yö □bhea -a -ta, 'ö -Zlan zuö pö. 'Ö □bluu'- bhē 'ö- □kaan 'ö- nu ö bha □guē' -nu -dhē kö -waan -glu mē -nu 'wo bhē -an 'ka. 'Ö -kō do bhē 'ö- □kaa' 'yuö- □plē 'wo bhē -an 'ka, 'ö 'wo- -glu -an 'ka 'zū 'töüdhö.

42 Mē 'ö -dhö -yö ö -bha -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to.

43 'Ö- -bha □guē' -nu -wo dho □bluu'- 'kluklu waa- 'yuö- 'kluklu -kpa 'kuē- -sü □kpasen pa -sü 'gōō- do ö ga □plē 'ka.

44 Gōōn- -nu 'wo -bhöpē bhē 'wo- -bhö -an -kpa 'kuē- -sü -wo -kē -vuu 'sōōdhu 'ka, dhoo -nu waa- 'nē 'sēen- -nu -wo -kē mü pē -bhö □dhia, 'kēē waa -an □dhong' gōōn- nu 'piö.

Yesu -yö 'ta -sü 'yipuē □va -ta
(Matiö 14.22-33; Zan 6.15-21)

45 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guē' -nu -dhē -wo -da 'yitago do bhē -a 'gü, -wo 'dho ö 'dhiö 'yipuē □va 'ö bhē -a □zlöö □zian' pödhe 'wo- -dhe Betesaida bhē -a 'gü, kö yö gia- 'ö ö -wo -da mē gbung -nu 'wo bhē -an -dhē kö -waan 'dho.

46 □Dhe 'ö □wa 'kan wo 'kuē- □ya 'go mē -nu 'wo bhē -an 'piö 'ö -da -tōn do tuö kö 'yaan- □bhea'-.

47 □Dhe 'ö -dhe 'dhö trö -na, kö 'yitago 'ö Yesu -bha □guē' -nu -wo -kē -a 'gü bhē □ya yö 'yipuē □va bhē -a ziēn, kö Yesu -zē -yö □tun 'yi 'kpong 'dhiö.

48 'Yö- yö □nē -a -bha □guē' -nu □sēē' -yö bho -na 'yitago -blü -sü 'gü 'buu 'yö -kē -ziö □dhia -an -bha bhē -a -wun 'gü.

□Dhe 'ö □wa dō -dhe -bha 'po -sü □tei' 'ka bhē, 'ö Yesu -yö dho -an 'piö □zian' -ta 'yi -ta -sü 'ka, 'ö -kē kö 'yaan- ziö -an -ta.

49 'Kēē □dhe 'ö □waa- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta dhuö bhē 'wo- pö wo □zuö' 'piö □nē mē -zii -mü. 'Ö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü.

50 Bhii mē -nu 'wo- yö bhē -wo -yö zē -zē kun -sü -bha 'suö 'ka.

□Dhe □ya kē 'dhö, -dhe do bhē -a -bha, 'ö Yesu -yö 'wun □blēē -an -dhē 'ö- pö: «-Ka ka -zo -gban, ma -mü, kö □kun 'ka -suö!»

51 'Ö -da -an 'piö 'yitago 'gü 'ö 'buu -yö □gbaannu. 'Ö- -bha □guē' -nu 'dhi -yö pa,

52 bhii waa -dhidhaapē 'ö- -kē □bluu'- -ta bhē -a -gen dō, 'ö tōō -an -bha 'wundōdhe -kō yaa -mō -a -bha kö -waan -a -gen dō.

Yesu -bha 'yuame -nu -dhe -bo Zenezalētö -sē 'gü -kō
(Matiö 14.34-36)

53 □Dhe □wa 'yi 'kan □wa -lo 'yipuē □va bhē -a 'kpong 'dhiö Zenezalētö -sē 'gü, 'wo wo -bha 'yitago -klu 'yi 'kpong 'dhiö mü.

⁵⁴ -An -bha -go 'yitago 'gü -sü 'ka, me -nu -wo -to mü 'wo Yesu do.

⁵⁵ 'Wo -bla sü 'wo dhoë pödhe 'saadhö -a 'gü. 'Ö me -nu -wo -nu wo -bha 'yuame -nu 'ka -an -bun [sεε] 'gü -sü 'ka -dhe 'ö 'wo Yesu 'to ma -a -bha.

⁵⁶ 'Ö -dhe 'saadhö 'ö Yesu -yö dho -a -bha, pödhe 'sεen -nu, pödhe [vava -nu, 'kang-baa 'gü -dhe -nu, 'wo nu wo -bha 'yuame -nu 'ka 'wo- -da 'dhëedhe [va -bha. [Ya kë 'dhö 'wo [bhea Yesu -dhe kö -yö 'we -a -bha wo -go 'wo 'pa -a -bha so 'to 'dhiö 'kpaan 'ka. 'Ö me -nu me 'wo pa -a -bha so 'to 'dhiö 'ka 'ö -an -dhe -yö bo.

7

Me -nu [daan' -wo 'ö go me ziizii -nu dhiö (Matiö 15.1-9)

¹ Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tonggome 'bhaa -nu 'wo go Zeluzalemë plöö, -wo -nu 'wo dho wo 'ko [bhaa Yesu 'piö mü.

² 'Wo- yö [ne -a -bha [guë' 'bhaa -nu 'waa wo -ko 'zlu [ne -ko 'ö -an 'bhema -nu -bha wo -ko 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan [tun pë -bhö -na,

³ 'kεε kö Falizi -me -nu waa- Zuifö me -nu 'wo to -wo wo -ko -zlu 'papadhö [ne -ko 'ö -an wo -ko 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan [tun pë -bhö -na. Bhii 'ö tɔɔ -wo wo -bha me ziizii -nu wo -ko [bhlë -ya.

⁴ 'Ö [ya kë [ne [wa 'go 'dhɔɔ 'gü [wa nu, 'ö waa wo -ko 'zlu [kun [ne -ko 'wo-

pö -a 'ka -an -dhë -a 'dhö 'waa pë -bhö. 'Ö -an -bha wo -ko -dhe [va -dhe bhë, 'wo- [bhlë -ya -an 'kun -sü 'ka; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë -ko [ya kë 'wo wo -bha 'yi -mü -a 'gü -kɔɔ -nu, -an -bha gbɔ -nu, zën -piö gbɔ -nu, waa- -an -wo -a -ta -pë -nu -an -zlu -a 'ka bhë -a 'dhö.

⁵ -Dhe bhë -a -bha Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tonggome -nu -wo Yesu [dheε' -kpo 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö ü bha [guë' -nu 'waa me [daan' -wo 'ö go kwa 'bhema -nu kwεε bhë 'waa -a 'kun, 'ö 'waa wo -ko -nu 'zlu [ne -ko 'ö 'kwa- wo -a 'ka -a 'dhö, 'wo pë -bhö -e?»

⁶ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Me -nu 'yan -ta -wun kë -me -nu, 'wun -gban ka -bha 'ö Ezai -ya [bleε 'dhiö bhë -yö 'wun gia- 'ka, bhii 'ö tɔɔ -ya -ya 'ö- pö: -Zlan -ya pö: 'Següme -nu -wo n [bhlë -ya wo -wo 'kpaan 'ka, 'kεε -an [zuö' -yö n 'ka [gbiin.

⁷ [Bhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö bhë, -a 'ple -yö 'kpaan, bhii -wo me -nu -daan -wo 'ö go me -nu dhiö -a 'ka [ne, pë 'wo- pö -yö -go -Zlan 'dhi -a 'dhö.

⁸ Ka -Zlan -bha tong -nu -blü zian gbε 'ka kö 'kaan- me [daan' -wo -nu 'ö 'go -na me -nu 'gü bhë -a 'ka.»

⁹ 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'zü 'ö- pö: «'Ka -Zlan -bha tong -da zian gbε 'ka kö 'kaan- ka -zo kë ka -de -bha me [daan' -wo -nu 'piö!

10 Bhii Moizö -ya pö: -*Bhö ü dē waa- ü dhe -an* [bhlē -ya! 'Go mü: *Με ö 'dhoë- 'wun yaa* [blεε' -ö dē 'iin ö dhe -gɔ, -wo -dho -a zē.

11 'Kεε ka -zē, ka -pö me -nu -dhē [nε 'ö [ya kē [nε me [ya kē -dhö [yaa- pö ö dē 'iin ö dhe -dhē: <Ma pē -nu 'wo n -gɔ, 'a dho nuē ka -dhē bhē, a- -ya ö -de -ta -Zlan -bha gbao 'ka>.

12 'kaa 'we -a -bha -a -go gbɔ -yö pē -nu nu ö dē waa- ö dhe -an -dhē.

13 -Kɔ 'ö [nε -a 'ka, 'ka -Zlan -wo [bhlē [siö -a 'ka, ka -bha me -nu [daan' -wo -nu 'ka ka 'ko -dhē. 'Go mü, 'ka pē -dhe [va -dhe 'ö bhɔ -a me -nu 'wo [nε -an -bha bhē, 'ka- -kē.»

Pē -nu 'wo me -nu -kē -dhuuzē

(*Matiö 15.10-20*)

14 [Dhe [ya kē 'dhö, Yesu -yö me -gbaa -nu 'wo bhē -an [dhɔɔ -kē wo 'ko [bhaa 'zü -dēüwo, 'ö- pö -an -dhē: «Ka 'ple, -ka ka 'to 'to n -ma, 'wun [nε 'ka- -ya ka [zuö' 'piö:

15 -Bhöpē 'ö 'go -na plaan 'ö -da -na me -nu 'gü bhē 'yaa me -nu kē [sɔɔnyaame 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'kεε pē 'ö go -an [zuö' 'gü bhē [nε 'ö -an -kē [sɔɔnyaame 'ka.

16 -Ka ka 'to 'to -sē 'ka! 'Ö [ya kē [nε ka 'wun ma -to -yö -dhö kö 'wun 'a- [bleε [nε, -kaa -gen ma!»

17 [Dhe Yesu [ya 'go me -nu gbung 'gü mü, [ya 'dho kɔɔ, -a -bha [guē' -nu -wo -yɔɔn -a -bha 'wo- [dheε' kɔɔ 'wun [zuan' 'ö- -zɔn bhē -a -gen 'ka.

18 'Yö- pö -an -dhē: «Ka -de 'pö, ka -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'kaan- 'wun -gen dɔ [a? -Kaa dɔa [nε, pē gbε yaa 'dho go plaan [zian' kö -yaan -da me 'gü -yaan -a kē -dhuuzē.

19 Bhii 'ö tɔɔ pē 'ö 'dhö bhē 'yaa 'dho -a [zuö' 'gü, -dhe 'ö dho -a -bha [zian' 'ö tɔɔ -a 'guu, 'ö dhoē 'blü 'dhiö.»

(-Wo -nu 'wo [nε -an 'gü bhē [nε 'ö Yesu -ya [zuan' [nε, -wo -mɔ -a -bha kö -wo -bhöpē -nu 'ple -bhö.)

20 'Ö- pö 'zü [nεε: «-Bhöpē 'yaa me 'bhee- kē [sɔɔnyaame 'ka 'kεε 'wun 'ö 'go -na -a [zuö' 'gü bhē 'ö- -kē [sɔɔnyaame 'ka -Zlan wö 'dhiö.

21 Bhii me [zuögüdhe [nε 'ö -zotadhe yaa 'ö me -blü -da dhe 'piö -sü, 'nuēbɔ 'kun -sü, [mlaabo 'kun -sü, [kwaan -sü waa- me zē -sü -an 'ka.

22 Yö [nε 'ö nu 'zü, dheagɔme -bha dhe 'kpeεkpe [mεε' -sü, gwaandhe -bha gɔɔn- 'kpeεkpe [mεε' -sü, -ya me gbε -bha pē -dhɔ 'ka -sü, kēpē yaa kē -sü, me -püö -sü, 'wun -dɔ 'gü -sü, [druei kē -sü, 'wun yaa -bleε me -go -sü, -de -sü [va kē -sü waa- kē 'yaa 'wun dɔ -me 'ka -sü 'wo bhē 'saadhö -an 'ka.

23 Pē yaa -nu 'töüdhö 'wo bhē -wo -go me -nu [zuö' 'gü, 'ö 'wo me -kē [sɔɔnyaame 'ka.»

Dheɔ -nia do -bha Yesu -wo -dhe 'wun gia- -sü

(*Matiö 15.21-28*)

24 [Dhe [ya kē 'dhö, Yesu -yö -go mü 'ö dho Tii -pö -nu 'gü. [Dhe [ya 'dho [ya -lo

'ma, -yö -da 'kə do 'gü, bhii yaa kē -a 'piö kö me gbε -ya □tei' do □ne ö mü. 'Kεε -a kēdhε gbε yaa kē -dhö kö -a -dhε -yö -bin.

²⁵ Bhii 'ö tɔɔ dhebo do 'ö -zuu yaa -yö -kē -a 'dhu 'gü, -yö Yesu -wun -ma. 'Ö nu 'ö -gblü Yesu 'dhiö.

²⁶ Dhebo 'ö bhē yaa kē Izlaelö -sε 'gü 'nē 'ka, -yö -go Fenisi, Sili -sε 'gü; 'yö □bhεa Yesu -dhē kö -yaan -zuu yaa bho ö 'dhu 'gü.

²⁷ 'Yö Yesu -yö 'wun □zuan' -zɔn dhebo bhē -a -dhē □nεε: «-Bhö ü □kwaa' 'nē -nu -zü □kun, -wo -bhöpē -bhö, bhii 'yaa -sē kö -wo 'nē -nu -bhöpē 'sü -an 'dhiö -wa nu gbεn- -nu -dhē.»

²⁸ 'Ö dhebo bhē 'ö- pö Yesu -dhē: «'Wun gia- -mü, n -Gomε, 'kεε □ya kē gbεn- -nu 'wo pē -bhö -a -ta □gba □löö bhē, 'nē -nu -bhöpē 'pee -nu 'wo -püö -na sia- bhē □ya kē -wa -bhö.»

²⁹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-A -daa 'ü- -kē bhē -a -wun 'gü, -bhö 'yε ü 'zü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ, -zuu yaa □ya 'go ü 'dhu 'gü 'saadhö.»

³⁰ □Dhε 'ö -yε ö 'zü 'ö dho ö -gɔ kɔɔ, 'yö ö 'dhu yö kö -yö □waannu □süē', kö -zuu yaa □ya 'go -a 'gü.

Yesu -bha gɔɔn- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka 'ö 'yaa 'we -a -dhε bo -sü

³¹ Yesu -yö -go Tii -sε 'gü, 'ö bo Sidon -sε 'gü, 'ö nu Galile 'yipüē 'piö □zian' -bo pödhe 'gɔɔ- do -sε 'gü -sü 'ka.

³² -Wo -nu gɔɔn- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka, 'go mü 'ö

'yaa 'we -a 'ka -a □dhia. 'Wo □bhεa -a -dhē kö -yö ö -ko kpa -a -ta kö -yaan -a -dhε bo.

³³ □Dhε □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -yö bho -a 'ka me gbung 'wo bhē -an -dhē □taa' wo -de 'sloo 'ka, 'yö ö -kɔnēga □plε -sɔ -a 'to □plε bhē -a 'gü, 'go mü 'ö 'dhee -suö ö -kɔnēga -bha 'ö- pa -a nε- 'ka.

³⁴ □Dhε □ya kē 'dhö, 'ö -dhε -ga dhang- 'gü □bhεa' -sü 'ka. 'Yö ö -zo ta -a -bha 'yena -wo 'gü 'ö ö -zo -lo, 'ö-pö: «Efata!» (-A -gen 'ö tɔɔ: «-Bhö 'po!»)

³⁵ -Dhε do bhē -a -bha 'ö gɔɔn- 'ö bhē 'ö- 'to -nu -wo -po, 'ö- nε- gēn -yö -kan, 'ö yö 'wun -nu □blεε' -sü -bha -sē 'ka.

³⁶ □Dhε 'ö □wa 'yε wo 'zü □wa nu, me -gbaa -nu 'wo sia- -an 'piö 'ö Yesu -ya pö -an 'plε -dhē kö □kun 'wo 'wun -nu 'wo bhē 'wo- □blεε me gbε -dhē. 'Kεε 'wun bhē me 'bha -nu -wa □blεε me -nu -dhē. ('Wun -nu 'wo bhē -an -bindhε gbε yaa kē -dhö) 'ö bhii -ya pö -na kö □kun 'ka- □blεε' kö -wa □blεε' -na.

³⁷ 'Tetundhe □va -yö -kē -an -gɔ 'wo- pö: «Pē -nu 'saadhö 'ö- kē -na □nε -a 'plε □wo -sē! -Yö me -nu -de gia- 'ö -an 'to 'dhö ta -sü 'ka -an 'to 'dhi -po, 'ö me -nu 'waa 'we 'ö 'wo -we!»

8

Yesu -bha me -lü -vuu -yi- isiē 'dhi -gba -sü

(Matiö 15.32-39)

¹ -A 'töng 'dhö bhē -a 'ka, me -gbaa □va -wo -nu 'zü -dēüwo, 'wo □niē Yesu -zü.

□Dhe 'ö -kë □ne, -bhöpë gbe 'yaa kë -an -gɔ bhë, 'ö Yesu -yö ö -bha □guë' -nu □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë:

² «Mε -nu 'wo □ne, -an 'yena -yö n kë -na, bhii -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ö □ne, 'wo n 'piö zö, 'ö -bhöpë gbe 'yaa -an -gɔ gbɔ.

³ □Ya kë □ne -bhöpë gbe yaa kë -an -gɔ □sia, 'ö □wa 'to din 'ö □ne -a 'ka, 'ma- pö -an -dhë -wo 'dho wo □plöö -dhe -nu -bha, -wo -dho -püö zian -gbloo -nu 'piö, kë 'ö □waa-wo 'tëetë bhë -a -wun 'gü, bhii mε 'bhaa -nu -wo -gɔ 'ma □gbiin.»

⁴ 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Kwa -dho go mε -nu 'wo □ne 'töüdhö -an -bhöpë 'ka 'më, -dhe 'ö mε gbe 'yaa- -bha zö □ne -a 'gü i?»

⁵ 'Ö Yesu -yö -an □dheεkpodhe -kë □neε: «□Bluu'- bhe □dhë 'ö ka -gɔ -ε?»

'Wo- pö -a -dhë: «□Bluu'- bhe 'slaple.»

⁶ 'Ö- pö mε -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu sia-. 'Go mü 'ö □bluu'- bhe 'slaple bhë 'ö- sü, 'ö -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- □kaan, 'ö- nu ö -bha □guë' -nu -dhë kö -waan -glu mε -nu 'wo bhë -an 'ka. 'Ö- -bha □guë' -nu -wa -glu -an 'ka.

⁷ 'Yuö- 'në 'sεen- 'bhaa -nu -wo -kë -an -gɔ mü. □Dhe 'ö Yesu -yö -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- pö ö bha □guë' -nu -dhë, -wa -glu mε -nu 'wo bhë -an 'ka 'zü.

⁸ Mε 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to, 'ö- -bha □guë' -nu -wo dho -bhöpë 'kluklu -nu 'wo to bhë -an □kpasen pa -sü 'slaple 'ka.

⁹ Mε -nu 'wo -kë mü -wo -mɔ mε -lü -vuu -yiisië -bha. □Dhe □wa yën 'ö Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho.

¹⁰ -Dhe bhë □ne 'wo to -a -bha, 'ö Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo -da -a -bha 'yitagɔ 'gü, 'wo dho Dali- manuta -sε 'gü.

Falizi -mε -nu -wo -dhid- haapë do -dhe Yesu -gɔ

(Matiö 16.1-4)

¹¹ Falizi -mε -nu -wo -nu kö 'waan- 'slë 'kan Yesu -gɔ, 'ö waa- Yesu -nu 'wo yö 'wun -blεε wo 'ko -dhë -sü 'gü mü, 'wo- -dhe Yesu -gɔ kö -yö -dhidhaapë do 'ö dho -a -zɔn □ne -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -gɔ -Zlan 'piö, -a kë.

¹² 'Ö Yesu -yö ö -zo -lo 'piö □gbiinzë 'ka 'ö- pö: «-Më -de 'ö -kë 'ö □dεε □ne -a 'gü -mε -nu 'wo- 'piö kö 'wo -dhidhaapë do yö □ne □ε? A- blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Dhidhaapë do gbe 'ka 'dho kë -an -dhë!»

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö go -an 'piö mü, 'ö -da 'yitagɔ 'gü, 'ö dho 'yipue □va bhë -a □zlöö □zian' 'pian gbe 'ka.

Falizi -mε -nu waa- Elödö, -an -bha □bluubhεεpë

(Matiö 16.5-12)

¹⁴ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, Yesu -bha □guë' -nu -zlö -yö -trö □bluu'- -nu 'sü -sü -bha. -A bhe do 'kpaan □ne 'ö -kë -an -gɔ 'yitagɔ 'gü mü.

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«-Ka kë 'slë 'ka, 'ka ka -zo
kë ka -de 'piö Falizi -mε -nu
waa- Elödö -an -bha □blu-
ubhεεpë -gö!»

16 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö
wo 'ko -nu -dhë □nεε: «□Dhε
'ö -kë □nε kwaa □bluu'- 'sü
bhë, 'yö- pö -na 'dhö bhë.»

17 □Dhε Yesu □ya 'wun 'wo-
□blεε' -na bhë -a ma, 'ö- pö
-an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka- pö
□dhε -kë □nε □bluu'- kaa- 'sü
bhë, yö -mü -i? Kaa 'wun
-nu 'a- □blεε ka -dhë bhë,
-an -gen dö □kun □a? Kë-
wo ka -gö □nε, kë 'pö ka
-bha 'wunbhokoudödhe 'dhi
-ya wo ta -sü 'ka bhë ee?

18 Ka 'yan -nu -wo -dhö;
-yö -kë □dhë 'ö 'kaa -dhε yö
□nεε, 'ö ka 'to -nu 'dho -dhö,
'ö 'kaa 'wun ma □nεε? Ka -zo
'yaa -büö □nε

19 □dhε 'ma □bluu'- bhε
'söödhü □kaan' göön- -nu
-vuu 'söödhü 'ka -waan -an
-bhö, -a 'kluklu -nu -wo to -a
□kpasen pa -sü □dhë 'ö 'ka
dhoë □ε?» 'Wo- -daa -kë 'wo-
pö: «-A □kpasen 'göo- do ö ga
□plε.»

20 'Ö Yesu -ya pö 'zü:
«□Dhε 'ma □bluu'- bhε 'slaple
□kaan' göön- -nu -vuu -yiisië
'ka, -a 'kluklu -nu 'wo to
-a □kpasen pa -sü □dhë 'ka
dhoë □ε?» 'Wo- -daa -kë
'zü 'wo- pö: «-A □kpasen
'slaple.»

21 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö
Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö
□dhε 'ö 'kwa yö më 'ö 'ka- pö
□dhε -kë □nε □bluu'- kaa- 'sü
bhë, yö -mü -i?»

-Kö 'ö Yesu -yö
'yënnngtiime do -dhε boë
Betesaida

22 -Wo -dho 'wo -lo Bete-
saida. -Dhε bhë -a 'gü, 'ö mε
-nu -wo nu 'yënnngtiime do
'ka Yesu □dhia, 'ö 'wo □bhεa
-a -dhë kö -yaan 'pa -a 'ka.

23 'Ö göön- 'yënnngtiizë 'ö
bhë 'ö Yesu -yö -yaa -kö -bha,
'ö dhoë pö- □taa -bha. 'Yö ö
'dhee -kan -a 'yënnngdhö, 'go
mü 'yö ö -kö -kpa -a -ta -a
□dhεε' 'kpo -sü 'ka □nεε: «Ü
pë -nu -yö -a?»

24 'Ö göön- 'yënnngtiizë 'ö
□sia bhë, 'yö ö 'yan po 'ö-
pö: «A mε -nu -yö □nε 'lü -nu
'dhö, 'kεε pë 'ö -kë töö -wo 'ta
-sü.»

25 'Ö Yesu -yö ö -kö kpa 'zü
-dëüwo göön- 'ö bhë -a 'yan
-ta. □Dhε 'ö □ya ö -kö bho
mü, 'ö göön- 'ö bhë 'ö -dhε
-ga ö 'dhiö 'wa vεεdhö, 'ö-
'yan -yö bo, 'ö -dhε yö -së 'ka.

26 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë:
«-Bhö 'dho ü -gö köö vεεdhö
kö □kun 'ü dho plöö □zian'.»

*Piεε -bha -a pö 'ö- wo □nε
Yesu 'ö töö -Zlan -bha -Yame
(Matiö 16.13-20; Lukö
9.18-21)*

27 Yesu waa- ö bha □guë'
-nu -wo -dho Filipö Sezale
-pö -nu 'gü. -Wo -kë 'dho
□dhia, 'ö Yesu -yö -an □dhεε'
kpo 'ö- pö: «Mε -nu -wa -pö
dö -mü n 'ka ε?»

28 'Wo- -daa -kë -a -gö 'wo-
pö: «Mε 'bhaa -nu -wa pö
Zan Batisö -mü ü 'ka, mε
'bhaa -nu -wa pö 'zü Eli -mü
ü 'ka, mε 'bhaa -nu -wa pö
-Zlan -wodhiölome do 'bhaa

'ö -kë 'dhiö □zian' -yö -mü ü 'ka.»

²⁹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka- -pö dö -mü n 'ka ε?»

'Ö Πιεε -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «Ü -Zlan -bha -Yame 'ka.»

³⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'gbee- 'ka □νεε kö □kun pë 'ö Πιεε -ya □bleε 'ö -gban ö -bha bhë, 'wo- □bleε με gbe -dhë.

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun -bleε

(Matiö 16.21-28; Lukö 9.22-27)

³¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -yö -zobüödhe -nu ö bha □guë' -nu -dhë -sü -bha 'ö-pö: «Pë dho kë 'ö tō ma 'a Μεgbö 'ka, n 'klo- -dho bhö □va. -A -gen 'ö tō με ziizii -nu, slabhome -nu -gōme -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu waa 'dho we n -wun -bha. -A -wun 'gü, -wo -dho n zë. -A -dhekpaoyi kë -yaaga bhë 'a dho go ga 'gü.»

³² -Yö 'wun -nu 'wo □νεε -a -bleε -an -dhë, 'ö bōa plöö ö □gean'.

□Dhe □ya kë 'dhö, Πιεε -ya -dhe ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «Kö □kun 'ö 'wun □suu'- 'ö □νεε 'ü- □bleε!»

³³ 'Kεε Yesu -yö -dhië ö -zü, 'yö ö bha □guë' -nu -ta -ga, 'go mü 'ö- pö Πιεε -dhë 'gbee- 'ka □νεε: «-Bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sō, Satan, bhii ü -bha -zotadhe 'yaa kë □νεε -Zlan -bha 'dhö, 'kεε -yö -kë □νεε

με 'bhee- -bha -zotadhe 'dhö □zian'!»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö με -gbaa -nu waa- ö bha □guë' -nu □dhō -kë, 'ö- pö -an -dhë: «□Ya kë □νεε με -ya 'piö kö -yö ziö n 'piö, kö -yö ö bo -zo -ta ö -de -wun 'gü -sü 'ka, yö do bhë 'zü, -yö □wa -bhö □νεε -kō 'a dho □wa -bhö -a 'ka bhë -a 'dhö.

³⁵ Bhii με 'ö- 'piö kö 'yö -kë -a 'gü -sü kë ö □deë', yö 'ka 'dho -a yö, 'kεε με 'ö 'dhoë- ö -zo bho ö -de -wun 'piö n -wun waa- 'wuntaōsë -an -wun 'gü, -yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.

³⁶ -Yö -dho kë -së με 'bhee- -bha 'ka kö -yö 'kpongtaapë 'ple yö, kö -a nii -zë 'gü □ya □siö'- -a?

³⁷ -Më 'wo dho -mō -a -bha kö -waan -a nu με 'bhee- -dhë kö -yaan ö nii -ta bō -a 'ka ε?

³⁸ 'Ö με □ya lë- kë n -gö, 'iin n -wo -nu -gö, □δεε □νεε -a 'gü -με -nu 'waa 'to wo -wo -ta -Zlan -dhë 'ö 'wo 'wun yaakēme -nu 'ka bhë -an ziën, □ya kë 'dhö 'pö, ma Μεgbö -de 'pö, yi 'a dho nuë n Dë -bha 'tōbhōdhe, waa- -a -bha bōme -nu 'slööslö -an 'ka, a -dho lë- kë με bhë -a -dhë 'pö.»

9

¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun giagia 'ka □νεε: Με 'bhaa -nu -wo ka 'piö zö, waa 'dho ga kö -an 'yan yaa -kpën -Zlan -bha -gludëdhe këdhepö -bha -nu 'piigbeedhe 'ka -sü -bha.»

*Yesu -bha -dhië bun gbε
'gü -sü*

(Matiö 17.1-13; Lukö 9.28-36)

² □Dhe -dhekpaoyi 'slado □ya ziö, 'ö Yesu -yö Piεε 'dhö, Zakö 'dhö, waa- Zan, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo dho -ton do □gbiin tuö wo 'sloo 'ka. 'Ö Yesu -yö -dhië bun gbε 'gü -an wö 'dhiö mü,

³ 'ö- -bha so -nu -wo -kë 'puu; -a -bha -kë 'puu -sü bhë, me -ko -moa -pë 'yaa -mü 'kpongtaa zö kö -yaan so 'zlu -yaan bhö □ne -ko bhë -a 'dhö.

⁴ 'Ö to mü, □guë' -nu -yaaga 'wo bhë, 'wo Eli waa- Moizö -an yö kö waa- Yesu -nu -wo 'wun □bleε' -na wo 'ko □bhaa.

⁵ 'Ö Piεε -ya pö Yesu -dhë: «N -Gome, □yö -së kö 'kwa to zö. -Kwa so 'ko -yaaga do, ü -bha -yö kë do, Moizö -bha -yö kë do, Eli -bha -yö kë do.»

⁶ Pë 'ö dhoë- -a □bleε'- yaa- do ö -de -go, bhii □guë' -nu □ple 'wo to waa- yö gia-, 'siö □va -yö -kan -an 'gluu.

⁷ 'Ö dha kpö do -yö nu, 'ö- 'bin -yö so -an -ta. 'Ö -wo do -yö bō dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we □neε: «Me 'ö □ne 'ö tōō n Gbō (do 'ö n -go) 'ö- -dho -yö n -kë □duö. -Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»

⁸ -Dhe do bhë -a 'gü, ö □guë' -nu 'wo bhë 'wo -dhe -ga wo -zü 'to; waa me gbε yö gbō, -a 'ke yaa kë Yesu -de 'sloo 'ka wo 'piö mü.

⁹ -Wo -kë 'go □dhia -ton bhë -a tuö kö -wo □yōō' -na, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö

□kun 'ö pë -nu 'ka -an yö □ne, 'ka- □blεε me gbε -dhë, -yö 'dho -yö yöë ma 'a Mεgbö 'ka, n -ma -go ga 'gü -yi -bha.»

¹⁰ 'Ö -wo bhë 'wo- ma -a -ta. 'Kεε -wa -pö wo 'ko -nu ziën □neε: «-Go ga 'gü -sü □ne, -a -gen 'ö tōō -më -ε?»

¹¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo Yesu □dheε' kpō 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö kwa -bha tōnggōme -nu □waa- pö Eli -dho nu kö pë me 'ö dho kë -yaan □tun kë -na -ε?»

¹² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Eli -de -yö -dho nu 'dhiö □kun kö -yaan pë 'ple □baa', 'kεε -më -kë 'ö -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -wo -ya pö Mεgbö 'klo- -dho bhō □gbaōnsü, 'go mü 'ö me -nu dhö 'yan □ziö' □kaa' ε?»

¹³ 'Kεε a- -pö ka -dhë □neε: Eli -de □ya nu 'saadhö. 'ö me -nu -wa kun yaa □ne -ko 'ö □dhië' -an -dhë -a 'dhö □ne -ko 'ö □bεen -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.»

*-Kō 'ö Yesu -yö -zuu yaa
bhoë 'në do 'gü*

(Matiö 17.14-21; Lukö 9.37-43a)

¹⁴ □Dhe 'ö □wa nu, □wa -lo □guë' me -nu 'wo to -an 'piö, -wo me gbung □va waa- Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu -yö -an 'piö mü, kö -wo 'wun -nu □bleε' -na wo 'ko 'piö.

¹⁵ □Dhe 'ö -an 'yan □ya -kpën Yesu -bha, (bhii -a -bha nu mü -sü bhë yaa kë -an 'yaan 'ka), 'wo -bla sü 'wo dhoë -a -go zian- kö -waan -mεε kaa.

16 □Dhe Yesu □ya -lo ö bha □guë' -nu 'piö, 'ö -an □dhæε' kpo 'ö- pö: «-Më -wun 'ö kaa- mε -nu 'wo □ne, 'ka- □blæε' -na bhë □ε?»

17 'Ö gɔɔn- do 'ö -kë mε gbung 'gü mü, 'ö- -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -Gomε, a -nu n gbö 'ö □ne -a 'ka ü □dhia, bhii 'ö tɔɔ -zuu yaa -ya 'gü, 'ö 'yaa 'we -a -bha -a -gɔ kö -yö 'we.

18 'Ö -dhe 'saadhö 'ö □ya -püö -a -ta -a -bha, 'ö- -zuö sia-. □Ya kë 'dhö 'ö- 'dhee 'vuu dɔ -a dhiö 'wa -gboudhö kö -yö ö 'sɔn -nu -bhö -na, kö □ya dɔ zændhö. 'Ö 'a □bhæa ü bha □guë' -nu -dhë kö -waan -a bho -a 'gü, 'kεε -an -kɔ yaa -mɔ -a bho -a 'gü -sü -bha.»

19 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «'E, □zuö' 'glooglo -mε -nu 'ka □ne! 'Töng □dhë 'a dho -a sü kö 'kwaan- kaa kwa 'ko □bhaa □ε? 'Töng □dhë 'a dho -a sü 'zü kö 'aan- ka bun -a 'ka ε?»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö: «-Ka nu 'në bhë -a 'ka n □dhia!»

20 'Ö mε -nu -wo nu 'në bhë -a 'ka, -a □dhia. □Dhe 'ö -zuu yaa □ya ö 'yan dɔ Yesu -bha, 'ö 'në bhë 'ö- □zaan 'zan 'gbee- 'ka, 'ö- -zuö sia- 'ö yö □glöng 'glö -sü 'gü kö -a 'dhee 'vuu □ya dɔ -gboudhö.

21 'Ö Yesu -ya dë □dhæε' kpo 'ö- pö: «□Dhe 'ö -ya -a -bha □ne, -a -dhe □ya □gloɔ □a?»

'Ö- pö: «-Yö -ya -a -bha -a 'nëdhe 'gü.

22 'Ö- 'bhaa -nu □ya kë 'ö -zuu yaa -ya -zuö 'siö 'iin yiö

-dhe -nu -bha kö 'yaan- -a zë. 'Ö □ya kë □ne ü -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'üën- pë 'bhaa kë, -bhö nu yi -dhë, n dë, 'ü yi 'yena yö!»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö n -dhë, n -kɔ -mɔ -a -bha -i? Ma □ne 'a dho ü □dhæε' kpo □zian' □ne, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ -yö -mɔ -a -bha -a? 'Kεε -yö kë ü 'yaan: Mε 'ö -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, -yö -dho pë 'plε kë.»

24 -Dhe do bhë -a 'gü 'ö 'në bhë 'ö- dë -yö -gbla 'ö- pö: «'Ma -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, 'kεε -bhö nu n -dhë, bhii 'ö tɔɔ n -ma -zo yö -sü bhë □yö 'tee!»

25 □Dhe Yesu □yaa- yö □ne mε -gbaa -nu -wo nu -na -bla 'ka wo 'piö mü, 'ö 'wun □blæε -zuu yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö: «-Zuu yaa 'ö 'yaa 'we -a -bha 'në □ne -a -gɔ kö -yö 'we, 'iin kö -yö 'wun ma □ne, a- -pö ü -dhë 'ü 'go 'në 'ö □ne -a 'gü! 'Go mü kö □kun 'ü nu -a 'gü gbɔ!»

26 'Ö -zuu yaa 'ö bhë 'ö yö □gblaa 'gbla -sü 'gü, 'ö 'në bhë 'ö- □zaan zan 'gbee- 'ka -yaan □tun 'go -na -a 'gü. 'Në 'ö bhë -yö -kë □ne mε □ya ga -a 'dhö, 'ö □dhe 'to zlöö kö mε 'bhaa -nu 'wo -kë mü -wa pö -na: «□Ya ga.»

27 'Ö Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha, 'ö- □luu; 'yö □luu 'ö dɔ ö -gen -ta.

28 □Dhe Yesu □ya 'dho □ya -lo kɔɔ, 'ö waa- ö bha □guë' -nu □wa 'to wo 'sloo 'ka, 'wo- □dhæε' kpo □neε: «-Më 'ö -kë

'ö yi -ko yaa -mo -zuu yaa 'ö bhë -a kë -sü -bha -ε?»

²⁹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- -pö: «□Bhea' -sü dosen 'kpaan □ne 'ö dho -mo -a -bha kö -yaan -zuu yaa □suu'- 'ö □ne -a kaa me -nu 'gü.»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga -sü -wun -blεε 'zü -dëüwo -sü

(*Matiö 17.22-23; Lukö 9.43-45*)

³⁰ -Wo -go -dhe 'ö bhë -a 'gü 'wo dho; 'kεε -wo -bo Galile -se 'gü. 'Ö Yesu 'yaa- 'piö kö -dhe 'ö- -bha me -nu -wa do.

³¹ Bhii -yö -kë ö bha □guë' -nu □daan' -sü 'gü, 'ö- -pö -an -dhë: «Ma 'a Mεgbö 'ka, -wo -dho n do me -nu kweε, 'ö 'wo n zë; 'ö- -dhekpaoyi -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

³² 'Kεε -a -bha □guë' -nu waa -wo 'ö bhë -a -gen do, 'ö 'suö -yö -an -kë 'zü -a □dheε' 'kpo -dhiadhö.

Dö 'ö tɔɔ me □va □ε?

(*Matiö 18.1-5; Lukö 9.46-48*)

³³ 'Wo dho 'wo -lo Kapεenaomë. □Dhe □wa 'dho □wa -so kɔɔ, 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □dheε' -kpo 'ö- -pö: «-Më -wun -nu 'ka -kë -a □bleε' □dhia zian -gbloo 'piö □neε □ε?»

³⁴ 'Kεε -wo wo 'dhi -yö 'kuë-, bhii zian -gbloo 'piö, -wo -kë me 'ö dho kë me □va 'ka wo ziën -a -wun □bleε' □dhia.

³⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö □yaannu, 'ö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo

bhë, 'yö -an □dhɔɔ -kë, 'ö- -pö -an -dhë: «'Ö □ya kë □ne me -yö -dhö kö -yö kë me □va 'ka, kö -yö kë -de -dho sia- -mε, waa- yuö -kë me 'ple 'dhiö -mε 'ka.»

³⁶ 'Go mü 'ö 'në 'tee do sü, 'ö- do -an wö 'dhiö, 'ö- sü 'ö- -ya ö 'gban -ta dhuö, 'ö- -pö -an -dhë:

³⁷ «Mε 'ö 'dhoë- me -nu 'ö -an □suu'- -yö -kë □ne 'në □ne -a 'dhö, -a me do -nia kun n -wun 'gü, kö □ya ma gia- n -nia 'kun. 'Ö me 'ö 'dhoë- n -nia kun, kö ma do kun 'yö n -nia kun, 'kεε kö me 'yö n bo bhë, □yaa- -nia 'kun.»

Me 'ö yaa nu kwa -go kö kwaa- me -mü

(*Lukö 9.49-50*)

³⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zan -ya pö Yesu -dhë: «Yi -Gome, yi gɔɔn- do -yö kö -yö -zuu yaa bho -na me 'gü ü 'to 'ka, 'ö 'yi- -pö -a -dhë kö □kun 'ö- -kë 'dhö gbɔ, 'ö tɔɔ 'yaa kwaa- me 'ka.»

³⁹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- -pö: «Kö □kun 'ka- -pö -a -dhë -abi', bhii me 'ö -dhidhaapë -kë n 'to 'ka yaa 'dhö to -dhe do bhë -a -bha kö -yaan 'wun yaa □bleε'- n -go.

⁴⁰ 'Ö tɔɔ me yaa nu kwa -go, kö kwa -me -mü.

⁴¹ 'Ö me 'ö 'dhoë- 'yi -kɔɔ do nu ka -dhë ka -bha -kë Klito -bha me -nu 'ka -sü -wun 'gü, a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A 'kian 'ka 'dho kun -këdhösü 'ka.»

□Sɔɔn yaa -bha -dho 'dhiö -sü

(*Matiö 18.6-9; Lukö 17.1-2*)

42 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Me -nu 'wo wo -zo yö n -ma bhë, me 'ö 'dhoë- -a 'në do 'kpaan -de -dian, -yaan -püö □soon yaa 'gü, □yö -së -a -bha 'ka kö -wo -guö kpö □va do -klu -a bhö -bha, -wa -zuö 'yoo □bhaa.

43 'Ö □ya kë □ne ü -kö 'ö ü -da □soon yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! □Yö -së ü -bha 'ka kö ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha ü -kö do 'ka 'ö □zië' ü -kö □ple -bha -to mü -sü 'ü dhoë □glöötiaandhö, 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbædhö -a 'gü -sü -ta.

44 [-Dhe bhë -a 'gü □ne 'ö nö -nu 'wo me bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbædhö bhë 'wo -bha.]

45 'Ö □ya kë □ne ü -gen 'ö ü -da □soon yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! □Yö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha ü -gen do 'ka 'ö □zië' ü -gen □ple -këdhösü 'ü dhoë □glöötiaandhö ['siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbædhö -a 'gü bhë -a -ta.

46 -Dhe bhë nö -nu -wo me -nu bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbædhö bhë -wa -bha.]

47 'Ö □ya kë □ne ü 'yanga 'ö ü -da □soon yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü; □yö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü ü 'yanga do 'ka, 'ö □zië' ü 'yanga □ple -to ü -bha -sü, 'ü □zong -a 'ka □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -ta.

48 -Dhe bhë -a 'gü, nö -nu 'wo me bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu'

'gbædhö bhë, -wa -bha.

49 Bhii -kö do 'ö kweezö 'dhö pë -nu 'kun -na -a 'ka bhë, 'ö 'siö -dho -a kë -a 'ka me -nu 'gü.

50 Kweezö -yö pë do -së 'ka, 'kæ 'ö □ya kë □ne kweezö din 'yaa- -bha, ka -dho -a kë -köklë kö -a din -yö kë -a -bha 'zü -i? □Dhe 'ö 'dhö, kö ka -bha kweezö -yö kë ka 'gü, 'ka -tosiadhe kë ka 'ko -nu ziën □zuöyagluu 'ka.»

10

Yesu -bha me □daan' -wo 'ö -ghan gcoon- waa- dhebo -an -go 'ko 'piö -sü -bha

(Matiö 19.1-12; Lukö 16.18)

1 Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo -go -dhe 'ö bhë -a 'gü, 'ö 'wo dho Zude -se 'gü. 'Go mü 'ö 'wo dho 'yiga 'wo -dhe Zuuden -a □zlöö □zian'. -Dhe bhë -a 'gü 'zü -dëüwo, me -gbaa □va 'wo □nië -a -zü mü. 'Ö Yesu -yö yö me -nu □daan' -sü -bha 'zü □ne -kö □ya kë 'ö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö.

2 Falizi -me 'bhaa -nu -wo -yoon -a -bha kö 'waan- 'slë 'kan -a -go, 'wo- pö -a -dhë: «Kwa -bha tong -yö -we -a -bha kö gcoon- -yö ö bco bho 'blü a?»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go □dheë' -kpo -an -go -sü 'ka 'ö- pö: «-Më 'ö Moizö -ya pö 'ka- kë □ë?»

4 'Wo- pö -a -dhë: «Moizö -ya -pö gcoon- -yö 'dhoë- dhebo bho 'blü -ya -bho 'blü 'sëëdhe kë -ya kpa -a -bha -ya kaa.»

⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Moizö -yö tong 'ö 'dhö bhë -a -nu ka -wun 'gü 'dhö 'ö tɔɔ ka □gɔü' □yö 'gbee-.

⁶ 'Kεε -a züɔyi 'ka □dhe -Zlan □ya pë 'plε -kë, pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ -yö gɔɔn-waa- dhe -an -da.

⁷ -A -wun 'gü gɔɔn- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö bɔɔ 'wo -tosiadhe -kë wo 'ko 'piö,

⁸ 'Ö -dhe 'wo- -bha □plε 'wo -kë mε -lü do 'ka.» 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Ya kë 'dhö kö 'waa □plε gbɔ, 'kεε kö □wa kë mε -lü do 'ka □zian'.

⁹ Kö □kun 'ö pë 'ö -Zlan □yaa- □nëng 'kuë- bhë 'ö- me gbε -ya -kan 'kuë-!»

¹⁰ □Dhe □wa 'dho kɔɔ, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dhεε' kɔɔ 'wun bhë -a 'ka 'zü -dëüwo.

¹¹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- 'oo gɔɔn- 'ö □ya ö bɔɔ kë □ya dhebo gbε 'sü, kö □ya □sɔɔn yaa kë dhebo -blεεzë 'ö- -kë -a -gɔ bhë -a 'ka.

¹² -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, dhebo □ya 'gö ö □gɔn 'piö □ya gɔɔn- gbε 'sü, kö □ya □sɔɔn yaa kë ö -gɔn -blεεzë bhë -a 'ka 'pö.»

Yesu -bha 'dhuë- -kɔɔ 'në 'sεen- -nu -bha -sü

(Matiö 19.13-15; Lukö 18.15-17)

¹³ Mε -nu -wo -nu wo -bha 'në -nu 'ka Yesu 'piö kö -yaan ö -kɔ kpa -an -ta 'dhuë- -kɔɔ -an -bha -sü 'ka, 'kεε Yesu

-bha □guë' -nu waa 'we -a -bha -an -gɔ.

¹⁴ □Dhe Yesu □ya -an yö, -yö -kë -a -dhë yaa ö bha □guë' -nu buën- □zian' 'ö- pö: «-Ka ka □kwaa' 'në 'sεen- -nu -zü -wo nu n 'piö, kö □kun 'ka -an -kë! Bhii -Zlan -bha -gludëdhe -yö mε -nu 'wo -kë □nε -an 'dhö -an -bha 'ka.

¹⁵ A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Mε 'oo mε 'ö yaa 'we -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha □nε 'në -nu 'wo □nε -an 'dhö, yaa 'dho -da -a 'gü 'gbεεdhö.»

¹⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'në -nu 'wo bhë, 'ö -an -sü 'ö -an kpa ö -tong -ta 'ö ö -kɔ kpa -an -ta do do 'ka 'dhuë- -kɔɔ -an -bha -sü 'ka.

'Wun 'ö -gban □bhɔmε -bha -da -gludëdhe 'gü -sü -bha

(Matiö 19.16-30; Lukö 18.18-30)

¹⁷ □Dhe Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo dhoë- -da zian -ta, gɔɔn- do -yö -nu -bla 'ka, 'ö -lo ö kɔɔn 'gü -a 'dhiö, 'ö □dhεεkɔɔdhe -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -gɔmε këwunsëëzë, -më 'a dho -a kë kö 'aan- -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha -ε?»

¹⁸ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ö -kë 'ü n -dhe mε këwunsëëzë -ε? □Ya 'kan -Zlan -bha, këpësëmε gbε 'yaa -dhö.»

¹⁹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü: «Tɔng -nu 'wo -kë -Zlan -bha 'sëedhe 'gü: Kö □kun 'ü mε zë, 'ü dhebo gbε □mεε 'iin 'ü gɔɔn- gbε □mεε, 'ü □kwaan, 'ü □sua -kë ü -ya 'yɔɔ -gɔ, 'ü pë sü ü -ya 'yɔɔ

-nu -go -an -püö -sü 'ka; 'ö-
'bhaa -yö -kë 'zü -bhö ü dë
waa- ü dhe -an [bhlë -ya bhë
'ü -an -do -a?»

20 'Ö goon- 'ö bhë 'ö- -daa
-kë -a -go 'ö- pö: «N -gomε,
a tong -nu 'wo bhë -an 'plε
-kun n 'nëdhε 'gü 'ö dhoë 'ö
yöë [dεε -bha.»

21 'Ö Yesu -ya -ga -dho 'ka,
'ö- pö -a -dhë: «Pë do -wun
-yö [tun ü -go mü, 'ö tōō 'ü
'dho 'ü ü bha pë -nu 'wo ü -go
'ü -an 'dhōō do, 'ü- 'wëüga
-nu bhë 'ü- -glu 'fεmε -nu
'ka, 'ü nu 'ü ziō n 'piō! [Ya
kë 'dhö, ü bha [bhōōpë -nu
-wo -dho kë dhang- 'gü!»

22 'Kεε goon- 'ö bhë [dhe
Yesu -wo -nu 'wo [ne [ya -an
ma, 'ö- [zuō' -yö [kaan 'kuë,
'ö -ziō wösiödhe 'ka, bhii 'ö
tōō -yö -kë [bhōōzë [duō. 'Ö
yaa 'we -a -bha kö ö -bha
[bhōōpë -nu 'dhōō do.

23 'Ö Yesu -yö mε -nu 'wo
[nië -a -zü bhë -an -ta -ga.
'Go mü 'ö- pö ö bha [guë'
-nu -dhë: «[Bhōōmε -bha
-da -Zlan -bha -gludëdhe -pö
'gü -sü [yö 'gbee-!»

24 'Ö 'tetundhe [va -yö -kë
-a -bha [guë' -nu -go 'wun
-nu 'ö- [blεε bhë -a -wun 'gü.

'Kεε Yesu -ya -pö -an
-dhë 'zü: «Ma 'në -nu,
[bhōōmε -bha -da -Zlan -bha
-gludëdhe -pö 'gü -sü [yö
'gbee-!»

25 -Yōōnmia -bha -bo mi-
iga 'dhi 'gü -sü [yö 'gbee-
'dhö, 'kεε [bhōōmε -bha -da
-Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü
-sü [yö 'gbee- 'zü 'ö [zië'
-yōōnmia -bha -bo miiga 'dhi
-bha -sü -ta.»

26 'Ö- -bha [guë' -nu -bha
'tetundhe -yö -ziō [gōü' 'zü
[gbaōnsü 'ka, 'wun -nu 'ö-
[blεε' -na bhë -an -wun 'gü,
'wo yö wo 'ko [dhεεkpōdhe
kë -sü -bha -a pö -sü 'ka [nεε:
«[Dhe 'ö 'dhö kö dö 'ö tōō
dhame 'sa?»

27 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö-
pö -an -dhë: «-Yö pë 'ö mε
-nu -ko 'yaa -mō -a -bha
-a 'ka, 'kεε -Zlan -kuënkapë
'yaa 'dhö, bhii 'ö tōō -Zlan -yö
-mō pë 'plε kë -sü -bha.»

28 [Dhe [ya kë 'dhö, Piεε
-ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to
'to, 'yië yi -bha pë 'plε 'to sia,
'ö 'yië ziō ü 'piō!»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-go 'ö- pö: «A- pö ka -dhë
'wun gia- 'ka mε 'oo mε [ya
ö bha 'kō 'to, [ya ö dheglu
'në goon- -nu, 'nëdhoo -nu,
ö dhe, ö dë, ö bha 'në -nu,
ö -bha [bhlöödhe -nu 'to
n -wun waa- 'wuntaōsë -an
-wun 'gü,

30 -yö -dho 'kō -nu, dheglu
'në goon- -nu, 'nëdhoo -nu,
ö dhe -nu, ö bha 'në -nu,
ö -bha [bhlöödhe -nu, -an
-gwaa [këng' do -zë -nu yö.
'Ö 'go mü ka 'klo- dho bhō n
-wun 'gü, 'ö 'tōng mε 'ö nuë-
'zü bhë, 'ö dho [toëpö -kë -a
'gü -sü yö -a -dhe -bha.

31 'Kεε mε -nu -dhe [va
-dhe 'wo 'dhiō [dεε [ne -a
'gü, -wo -dho kë -tozlöömε
-nu 'ka, 'ö mε -nu 'wo -to-
zlöömε -nu 'ka, 'wo dho kë
'dhiömε -nu 'ka.»

*Yesu -bha ga -sü waa- ö
-bha -go ga 'gü -sü -wun*

□blεε' -sü -gwaä kē -yaaga
-naa wo
(Matiö 20.17-19; Lukö
18.31-34)

32 'Yö 'wo -da zian 'ö dho
Zeluzalemē plöo -a -ta, Yesu
-yö -kē 'ta 'sü -sü 'gü ö bha
□guē' -nu 'ö 'suö □ya -da -an
'plε 'gü bhē -an 'dhiö. 'Yö ö
bha □guē' -nu 'göo- do ö ga
□plε 'wo bhē -an sü wo 'sloo
'ka, 'ö pē -nu 'wo 'dhoë- kē ö
'ka bhē 'ö- □blεε -an -dhē

33 'ö- pö: «-Ka ka 'to
'to! Kwa -da -na Zeluzalemē
-dhε, 'ö ma 'a Mεgbö 'ka, 'a
dho kē slabhome -gome -nu,
waa- kwa -bha tōnggome -nu
'wo bhē -do -an kwεε -mε 'ka,
-wo -dho ga -sü -za -lo n tuö,
'go mü 'wo n do mε -nu 'waa
-Zlan -bha mε 'ka -an kwεε.

34 'Ö mε -nu 'wo bhē 'wo
duö 'luu sü n -ma, 'wo wo
'dhee -nu -pen n -ma, 'wo n
-ma -klaa 'ka, -waan □tun n
zē -na, 'ö- -dhekpaoyi -yaaga
-naa bhē 'a goë ga 'gü.»

*Zakö waa- Zan -an -bha pē
-dhε -sü*

(Matiö 20.20-28)

35 □Dhε □ya kē 'dhö, Zakö
waa- Zan 'wo -kē Zebede gbö
-nu 'ka bhē, 'wo nu Yesu 'soo,
'wo- pö -a -dhē: «Yi -Gome,
yi- 'piö kö pē 'yi dhoë- -a -dhε
ü -gö □nε, 'ü- kē yi -dhē.»

36 'Ö Yesu -yö -an □dhεε'
kpo 'ö- pö: «-Mē 'ka- 'piö kö
'a- kē ka -dhē -ε?»

37 'Ö 'wo- pö: «Yi 'ü 'dhoë-
dhoë ü -bha 'töbhödhe këdhε
-bha, -bhö 'we -a -bha yi -gö
kö 'yi -ya ü 'soo. N dheglu -yö
-ya ü □kwεε- 'gü, kö ma -de
'pö 'a -ya ü □kwaa- 'gü.»

38 'Yö Yesu -ya -pö -an
-dhē: «Pē 'ka- -dhε bhē,
'kaa- do □dhεε! Ka -dho
-mo -a -bha kö 'yi 'güüzē 'a
'dhoë- mü bhē, 'kaan- -a mü
□a, 'iin 'klobhödhe 'yi □suu'-
'a 'dhoë- -da -a □bhaa □nε,
'kaan- -da -a □bhaa □a?»

39 'Wo- pö -a -dhē: «□Ii-, yi
-ko -yö -mo -a -bha.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhē:
«'Wun giagia 'ka, ka -dho
'yi 'güüzē 'a 'dhoë- mü
□nε -a mü 'pö, 'ö 'go mü,
'klobhödhe -yi 'a 'dhoë- -da
-a □bhaa, ka -dho -da -a
□bhaa 'pö.

40 'Kεε ma kun 'a dho -ya
-dhε 'ö n □kwεε- 'gü waa- -a
mε 'ö n □kwaa- 'gü, -a nu mε
-dhē; -yadhε 'wo 'dhö bhē,
-wo mε 'ö -Zlan -ya -ya -an
□tian' -an -bha 'ka.»

41 □Dhε 'ö □guē' -nu 'göo-
do 'wo to □wa 'wun 'wo-
□blεε bhē -a ma, 'wo yö 'wun
-blεε Zakö waa- Zan -an 'ka
-sü 'gü -naadhe 'ka.

42 □Dhε □ya kē 'dhö, Yesu
-yö -an 'plε □dhöo -kē, 'ö- pö
-an -dhē: «Ka- □tei' -do □nε,
mε -nu 'wo -an -ga -na □nε,
'sε □koonmε -nu 'dhö bhē,
-wo 'plöo -dhε -da mε -nu -ta.
'Ö mε -nu 'wo 'töbhöme -nu
'ka, 'wo mε -nu □koon 'wo
□ziē' -naa 'gü, wo -bha -ko
-mo 'wun -bha -sü 'ka.

43 'Kεε -ko 'ö □nε -a 'ka, yaa
'dho kaa ka ziën, ka -bha 'ka
dho -a kē 'ö töo □ya kē □nε
mε -ya 'piö 'ö kē mε □va 'ka
ka ziën, kö -yö -dho kē yuö
-kē ka 'dhiö -mε 'ka.

44 'Ö □ya kē □nε ka ziën mε
-ya 'piö 'ö kē mε 'ö dho kē

'dhiö -a 'ka, kö -yö -dho kë
yuö -kë me 'ple 'dhiö -me 'ka.

⁴⁵ Bhi ma 'a Mεgbö 'ka,
n 'ka nu kö -waan yuö kë
n 'dhiö, 'kεε kö 'aan- yuö
kë me -nu 'dhiö, 'go mü kö
'aan- n -ma -kë -a 'gü -sü nu
medhevadhe -bho 'gan 'gü
-sü □sonng' 'ka.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha
'yënnngtiime Batimeε 'yan 'po
-kə -bha

(Matiö 20.29-34; Lukö
18.35-43)

⁴⁶ □Dhe □ya 'go mü Yesu
waa- ö -bha □guë' -nu -wo
-dho 'wo -lo Zeliko. □Dhe
Yesu 'dhö ö bha □guë' -nu
waa- me -nu -gbaa 'wo
go -na pödhe bhë -a 'gü,
'yënnngtiime do 'wo- dhe Ba-
timeε, 'ö -kë Time gbö 'ka,
-yö -kë -ya -sü 'ka zian -gbloo
'dhiö pë -gba -dhe -sü 'ka.

⁴⁷ □Dhe 'ö □yaa- ma □ne
Yesu 'go Nazalëtë -mü, 'ö
-yö -we 'gbee- 'sü 'gü □nεε:
«Yesu, Davidö gbö, -bhö n
'yena yö □ee!»

⁴⁸ Medhevadhe -wo 'wun
□blεε -a 'ka, 'ö 'wo- pö -a
-dhë -yö ö 'dhi yö 'kuë-; 'kεε
-yö -we 'zü 'gbee- 'ka 'ö- pö:
«Davidö gbö, -bhö n 'yena
-yö wo □e!»

⁴⁹ 'Ö Yesu -yö □gbaannu 'ö-
pö: «-Ka -a □dhö -kë!» 'Ö
'yënnngtiime bhë 'wo- □dhö
-kë -a -pö -a -dhë -sü 'ka
□nεε: «-Bhö ü 'gü do 'gbee-
'ü □luu'-! Yesu -yö ü □dhö
kë -na.»

⁵⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö
ö -bha gblang -zuö sia-
-yeidhö, 'ö □luu 'ö do ö -gen
-ta, 'ö nu Yesu 'piö.

⁵¹ 'Ö Yesu -ya □dhεε' kpo
'ö- pö: «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë
ü -dhë -ε?» 'Ö 'yënnngtiime
-ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «N
-Gömε, -bhö -a kë kö 'a -dhe
yö 'zü -dëüwo!»

⁵² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«-Bhö 'dho! Ü -bha -zo -yö n
-ma -sü □ya ü -dhe bo.»

-Dhe do bhë -a 'gü 'yö- 'yan
-yö -dhe yö, 'ö -ziö Yesu 'piö.

11

Yesu -bha -da Zeluzalemë
-sü

(Matiö 21.1-11; Lukö
19.28-40; Zan 12.12-19)

¹ □Dhe 'wo □yöön -na
Zeluzalemë -dhe 'sö, zian 'ö
bö Betefaze -pö waa- Betani
-pö -an 'piö □zian' -a 'ka, 'wo
dho 'wo -lo -tön 'wo- dhe
Olivie -tön bhë -a □gεendhö.
'Ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu
□ple bö ö 'dhiö -a -pö -an
-dhë -sü 'ka □nεε:

² «-Ka 'dho plöö -dhe 'ö
kwa 'dhiö □ne -a 'gü! 'Ka -lo
mü □sia, ka -dho □soofang
'në 'ö me gbe yaa -ya -a □taa
do □kun, -a yö kö -yö -klu
-sü 'ka. -Ka -a 'po 'ka nü n
□dhia zö!

³ □Ya kë □ne, me □ya ka
□dhεε' kpo □sia □nεε: <Dö 'ö-
pö ka -dhë 'ka- 'po e?, -kaa
pö -a -dhë: <Yi Dëme -bha
-wun □ya yö -a -bha>. □Ya kë
□ne □ya yën -a -bha, -yö -dho
ü -bha pë ye 'zü.»

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
dho; 'ö 'wo □soofang 'në do
yö kö -yö -klu -sü 'ka 'kə
'dhiö, -kpinngga 'piö -dhe do
-bha, -wo -kë -a 'po □dhia,

5 'ö mε -nu 'wo -kē mü, 'wo -an □dheε' kpo □nεε: «-Mē 'ka- kē -na bhē □ε? Dö 'yö-pö ka -dhē 'ka □soofang 'nē bhē, 'ka- 'po e?»

6 'Ö 'wo- -daa -kē -an -go □nε -ko -de 'ö Yesu -ya pöē -an -dhē bhē -a 'dhö. 'Ö 'wo wo □kwaa -an -zü, 'wo dho □soofang 'nē 'ö bhē -a 'ka.

7 'Wo dho -a 'ka Yesu □dhia, 'wo wo -bha gblang -nu kpo □soofang 'nē □taa, 'ö Yesu -yö -ya -a -ta dhuö.

8 'Ö mēdhēvadhe -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö. 'ö mε 'bhaa -nu -bha -yö -kē 'dhe -saa -nu 'wo -an -yε -an 'ka, 'wo- kpo zian -gbloo 'piö.

9 Mε -nu 'wo -kē 'ta 'sü -dhiadhö -a 'dhiö waa- mε -nu 'wo -kē -a □zlöö □zian', -wo -kē 'gei kē -sü 'gü -a pö -sü 'ka □nεε: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! -Zlan 'to kē □va! -Zlan -yö 'dhuē- 'kpo mε 'ö nu -a 'to 'gü -a -bha!

10 -Zlan -yö 'dhuē- 'kpo -gludēdhē 'ö dho nu 'ö kwa dē Davidö -bha 'ka bhē -a -bha, -Zlan 'ö dhang- 'gü, -a 'to -yö kē □va!»

11 -Kö 'ö □nε 'ö Yesu -yö □daa' Zeluzalemē plöö, 'ö dho -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü. □Dhe □ya yēn -dhe -nu -ga ö -zü 'to -sü -bha, 'go mü, □yaa-yö □nε 'bin -yö 'mē -na, 'ö waa- ö bha □guē' -nu 'göo-do ö ga □ple 'wo bhē 'wo dho Betani plöö.

Yesu -bha 'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü
(Matiö 21.18-19)

12 □Dhe 'ö -dhe □ya 'po -an -bha -go Betani -sü 'ka, din -yö Yesu □kun.

13 □Dhe 'ö do □gbiin, 'ö figö -lü do 'ö- 'dhe -nu -wo -kē -a tuö, 'ö- yö, 'ö dho -kpo -a bhe -nu -wun 'gü □dhia. 'Kεε -dhe 'ö □ya -lo -a -lü □gεendhö, -a 'dhe 'kpaan 'ö-yö, 'ö tōo yaa kē figö bha 'töng 'ka.

14 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö figö -lü bhē -a -dhē: «Ü bhe gbe 'ka 'dho kē -dhö gbö kö mε -yaan -bhö!»

'Ö- -wo 'ö bhē, 'ö -da -a -bha □guē' -nu 'toodhö.

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü -ko

(Matiö 21.12-17; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

15 'Wo nu 'zü, 'wo -lo Zeluzalemē. 'Ö Yesu -yö dho 'ö -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö yö mε -nu 'wo -kē 'ma, pē -nu 'dhoo do -sü waa-pē -nu 'dhö -sü 'gü bhē -an kē -sü -bha. 'Ö mε -nu 'wo -kē 'wēü- -ta -bö □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wēü- 'ka 'ö -an -bha 'dhoo do -a -ta □gba waa- -tönggö 'dhoo do mε -nu -bha -gbloo -nu -an -lo sia-.

16 'Ö yaa 'we -a -bha mε gbe -go, kö -wo bö pē 'vlaan 'vlaan -nu gbe 'ka, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü.

17 'Go mü 'ö mε □daan' -wo -nu 'wo □nε -an 'ka 'ö- pö: «-Yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēdhē 'gü □nεε: 'Ma 'kö 'yö kē 'kpongtaame -nu 'kpekpe -bhea -a 'gü -ko 'ka, 'yaa 'dhö a? -Yö -kē □dhē 'ö ka 'pö 'ka-

kë ka -bha □kwaanpë -bin -a 'gü -guö □duudhe 'ka!»

¹⁸ □Dhe 'wun bhë 'ö slabhome -gome -nu waa-tonggome -nu -wa ma, 'wo yö pë 'wo dho -a kë 'waan-Yesu zë -a □mæε' -sü 'gü. 'Kεε -wo -suö -a -dhë, bhii 'ö tɔɔ -a -bha mε -nu □daan' -wo bhë -yö mε -gbaa -nu 'wo -kë -ziö -a 'piö □dhia bhë -an 'te tun, 'go mü, 'ö -kë -an -dhë -së.

¹⁹ □Dhe 'ö 'yiniadhe □ya dɔ, Yesu waa- 'ö bha □guë' -nu -wo -go plöö, 'wo dho -dhe do 'bhaa 'gü.

'Wun 'ö -ghan figö -lü 'ö Yesu -yö 'kpöü □yaa' 'ö 'kpea kun -a -bha

(Matiö 21.20-22)

²⁰ □Dhe 'wo ziö -na -dhiadhiö tii 'gü, zian -gbloo 'piö, 'ö- -bha □guë' -nu 'yan -yö -kpen figö -lü 'ö Yesu -yö 'kpöü □yaa' bhë -a -bha kö □ya 'kpea 'kun, □ya 'dho □ya yöë 'ö yun -nu 'ple -bha.

²¹ 'Ö Piεε -zo -yö -büö pë -nu 'wo -kë 'dhiö bhë -an 'ka, 'ö- pö Yesu -dhë: «N -Gome, -bhö -dhe -ga, figö -lü 'ü 'kpöü □yaa' bhë, -a -dhe 'ple □ya 'kpea 'kun!»

²² 'Ö Yesu -ya pö 'ö bha □guë' -nu 'ple -dhë: «A- -bleε ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Ö □ya kë □ne ka -zo yö -sü -mü -Zlan -bha, ka -ko -dho -mo -a -bha kö -yaan pë 'ple kë.

²³ □Ya kë 'dhö, ka -dho -mo -a -bha 'kaan- pö -ton 'ö □ne -a -dhë: <'Godhe 'ü dɔ -a -bha bhë -a 'gü, 'ü 'dho 'ü -püö 'yoo □bhaa!» 'Ö -zogondhe yaa kë ka □zuö' 'piö, pë 'ö

'ka- pö bhë, 'ka- -dhe 'wun gia-, kö -yö -dho kë □ne -ko bhë -a 'dhö.

²⁴ -A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: 'Ka pë -dhe -Zlan -go □bhea' -sü 'ka, 'ka- -dhe 'wun gia- □ne 'ka- yö; pë 'ö 'dhö bhë 'ö- -de dho nu ka -dhë.

²⁵ 'Go mü 'ö □ya kë □ne ka □bhea' -na, 'wun □ya kë ka -züë mε buëndhö, -a -bha pë yaa -kë ka 'ka -sü -wun 'gü, -ka ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü 'ö bhë -a -ta, ka □bhea' -wo 'gü! □Ya kë 'dhö, ka Dë 'ö dhang- 'gü bhë -yö -dho ziö ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö.

²⁶ ['Kεε 'ö □ya kë □ne, kaa ziö mε -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta, kö ka Dë -de 'pö 'ö dhang- 'gü bhë, yaa 'dho ziö ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö.]»

Yesu -bha -wogbiindhe 'godhe

(Matiö 21.23-27; Lukö 20.1-8)

²⁷ -Wo -ye wo 'zü 'wo dho Zeluzalemë plöö 'zü -dëüwo. Yesu -yö -kë □nië' □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö slabhome -gome -nu, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa-mε ziizii -nu -wo -nu Yesu 'piö,

²⁸ 'wo- □dheε' kpo, 'wo- pö: «Pë -nu 'ü- kë -na □ne, dö- pö ü -dhë 'ü- kë □εε?»

²⁹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho □dheε' do kpo ka -go. 'Ka- -daa kë n -go □sia, a -dho pë 'ö -kë 'a pë -nu 'wo bhë 'a -an kë -na bhë -a -gen pö ka -dhë.

³⁰ □Dhεε' bhē 'ö tɔɔ: Dö 'ö Zan Batisö bɔ □ε? -Zlan -mü 'iin me 'bhee- -nu -mü e? -Kaa -daa do kë n -gɔ!»

³¹ 'Kεε -wo -yö 'wun -blεε wo 'ko -dhē -sü 'gü 'wo- pö: «□Ya kë □ne 'kwa- pö □sia, -Zlan 'yö- bɔ, -yö -dho kwa □dhεε kpɔ □ne, -mē 'ö -kē kaa- -wo -dhe 'wun gia- -ε?»

³² 'Iin 'kwa- pö 'zü □sia, me -nu □ne 'wo- bɔ, □aa' -n!...» (Bhii -wo -suö 'següme -nu -dhē, 'ö tɔɔ me 'plε -wo Zan -sü -Zlan -wodhiölome giagia 'ka.)

³³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- -daa -kē Yesu -gɔ 'wo- pö: «'Yië- do.» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē 'pö: «□εε, □dhe 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho pē -nu 'a -an kë bhē -a -gen gbε pö ka -dhē.»

12

'Wun □zuan' 'ö -ghan lezen □dhεεdhe -yuökēme -nu 'gluyaazē -nu -bha

(Matiö 21.33-46; Lukö 20.9-19)

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -yö 'wun -blεε -an -dhē -sü -bha, 'wun □zuan' -zɔn -an -dhē -sü 'ka 'ö-pö: «Gɔɔn- do -bha lezen □dhεεdhe -yö -kē -dhö. 'Ö -guö -gla □niē -a -zü, 'ö -glu do pɔn -drɔɔn 'yi bho -dhe 'ka, 'ö 'gbu 'kɔ do do mü, 'ö- do lezen □dhεεdhe -yuökēme -nu kwεε, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü.

² □Dhe 'ö lezen -kpa -nu bho 'töng □ya -lo, 'yö ö bha yuökēme do bɔ me -nu 'wo yuö kë -na lezen □dhεεdhö

bhē -an 'piö, kö -waan ö -bha -kpa nu ö -dhē.

³ 'Wo yuökēme 'ö- dēme -ya bɔ bhē 'wo- kun 'wo- -ma; 'go mü 'wo- -kē 'ö -ye ö 'zü ö -kɔ 'kpaan 'ka.

⁴ 'Ö lezen □dhεεdhe dēme -yö ö bha yuökēme gbε bɔ. Yuökēme me 'ö nu 'zü bhē 'wo- kun 'zü, 'wo- -ma ö -gɔ -bha, 'wo 'si -nu bho -a -gɔ, 'wo- -kē 'pö.

⁵ 'Ö lezen □dhεεdhe dēme -yö ö bha yuökēme kë -yaaga -naa bɔ 'zü. 'Ö me 'ö bhē 'wo- kun 'wo- zē. -Kɔ do bhē 'wo yuökēme □plēzē 'wo nu, 'wo- -kē -an -gɔ 'pö, -an me 'bhaa -ma -sü waa- -an me 'bhaa -nu zē -sü 'ka.

⁶ Me do 'kpaan 'ö to lezen □dhεεdhe dēme -gɔ zlöö, 'ö tɔɔ -a gbö -dhɔkēsüzē. Yö 'ö tɔɔ me -kaanta 'yö- bɔ zlöö, -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka □neε: <N gbö 'ö □ne, -wo -dho -a □bhlē -ya.>

⁷ 'Ö lezen □dhεεdhe -yuökēme -nu -wa pö wo 'ko ziēn □neε: <Me 'ö pē -nu 'wo □ne 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö □zian' 'ö □ne, -kwaa zē kö lezen □dhεεdhe 'ö □ne -yö 'to kwa -gɔ!>

⁸ 'Wo -püö -a gbö -ta, 'wo- zē, 'wo- □glöö bho lezen □dhεεdhö, 'wo- -zong.

⁹ □Ya kë 'dhö, -mē 'ö lezen □dhεεdhe dēme bhē 'ö dho -a kë □ε? Pē 'ö dho -a kë 'ö tɔɔ nu 'ö dhoē- wo, 'ö lezen □dhεεdhe -yuökēme -nu 'wo bhē 'yö -an zē, 'yö ö bha lezen □dhεεdhe bhē 'ö- nu yuökēme -nu gbε -dhē.»

10-11 'Ö ko 'zü, 'ö Yesu -ya pö me -nu 'wo -kë wo 'to 'to □dhia -a -wo -bha bhë -an -dhë: «-Guö kpö 'ö 'kɔdɔme -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- □zong bhë, □ya kë 'kɔ kuënnu -guö gia- 'ka. Pë 'ö bhë kwa Dëme 'ö- -kë, -yö kwa -bha pë 'gblüünzë 'ka. -Yö -ya -sü 'ka 'dhö -Zlan -bha 'sëedhe 'gü. Kaa- pö □kun □a?»

12 □Dhe 'ö 'wun □ne Zuifö -nu □kɔɔnmɛ -nu □waa- ma, -wa këdhe -mɛɛ kö 'waan- 'kun, 'ö tɔɔ wo gia- -wa □dɔa' □ne 'wun □zuan' 'ö- -zɔn bhë, -yö -gban wo gia- wo -bha. 'Kɛɛ □dhe 'ö -kë □ne, -wo -suö mɛ -nu gbung 'wo -kë mü -an -dhë bhë, waa pë gbɛ kë Yesu 'ka gbɔ, 'wo- to 'wo -ziö.

'Nii- □sɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü
(Matiö 22.15-22; Lukö 20.20-26)

13 -Wo Falizi -mɛ 'bhaa -nu waa- Elɔdö -bha mɛ 'bhaa -nu -bɔ Yesu 'piö kö 'waan- 'kun, 'wo 'slë -kan -a -gɔ □dheɛ' -nu -kpɔ -a -gɔ -sü 'ka.

14 'Wo nu 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmɛ, 'yi- □dɔa' □ne 'wun gia- □blɛɛ' -mɛ -mü ü 'ka, 'bhaa 'suö mɛ -nu -dhë, bhii ü -zo gbɛ 'yaa kë mɛ -nu 'yan 'dhiö -pë -nu 'piö; pë 'ü- -kë □zian' 'ö tɔɔ ü mɛ -nu -daan 'wun gia- 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö mɛ -nu -bha -tosiadhe □paa' -a 'ka. 'Kɛɛ yi- 'piö kö 'wun 'ö □ne 'ü- bho yi -dhë 'kou. 'Ö tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii- □sɔnng' bho -gludë Sezaa -dhë -a? Kwa -dho -a

bho, 'iin kö □kun 'kwa- bho e?»

15 'Kɛɛ Yesu -yö -an -bha mɛ 'yan -kpaa 'kun -sü -dɔ.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka nu n 'gü dan □dhia □ɛ? -Ka nu n □dhia dönne ga do 'ka, 'a- ga!»

16 'Wo nu -a ga do 'ka -a □dhia. □Dhe Yesu □yaa- -ga, 'ö- pö -an -dhë: «Dö 'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'tɔ 'wo -ya -sü 'ka zö □ne □ɛ?» 'Wo- pö -a -dhë: «Sezaa -mü.»

17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa nu -a -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë 'pö!»

'Ö 'tetundhe -yö -an 'plɛ pa -a -daa 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

□Dheɛkpɔdhe do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

(Matiö 22.23-33; Lukö 20.27-40)

18 Saduse mɛ -nu 'ö 'wo- pö game yaa 'dhö go ga 'gü bhë -a mɛ 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö, 'wo □dheɛ' □suu' -□ne -a kpɔ -a -gɔ 'wo- pö:

19 «N -Gɔmɛ, -bhö -dhe -ga, pë 'ö Moizö -ya □bɛɛn yi -dhë -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ: □Ya kë □ne gɔɔn- do □ya kë -dhö, 'ö- dheglu 'në gɔɔn- do 'dhö -dhö. □Ya ga, -a bɔɔ □ya 'to -a □zlöö, 'ö 'në gbɛ yaa kë -an -gɔ, -yö -dho kë -së kö -a dheglu 'në gɔɔn- bhë -ya bɔɔ □gɛandhe bhë -a 'sü, -wo 'në kpɔ -a dheglu mɛ 'ö ga bhë -a pin □taa.

20 'Kɛɛ 'töng do 'ka, dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaple -wo -kë -dhö. 'Ö- mɛ -blɛɛzë -yö dhe

sü, 'ö waa 'në 'kpo, 'ö gcoon-
bhë 'ö ga.

21 'Ö- me kë □ple -naa -yö
□gεandhe bhë 'ö- sü ö bco
'ka, 'ö waa 'në 'kpo, 'ö yö -de
'pö 'ö ga. -Kco do bhë 'ö □kaa'
me -kë -yaaga -naa -go.

22 'Ö dheglu 'në gcoon- -nu
'slaple 'wo bhë 'ö dhebo bhë
'ö -kë -an 'ple bco 'ka, 'kεε
waa 'në gbε 'kpo, 'ö -an 'ple
-wo ga. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
dhebo -de 'pö 'ö ga.

23 □Ya kë 'dhö, yi 'ö game
-nu -dho go -a 'ka ga 'gü, dö
'ö dhebo bhë 'ö dhö kë -a bco
'ka kpinngdhö □e? Bhii □dhe
'wo- -bha 'slaple -an 'ple -wo
-kë -a □gon 'ka!»

24 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-go 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka-
wo bhë, 'ö tco pë 'ö □bεen'
-sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
waa- -a -bha 'piigbeedhe 'kaa
-an gbε do.

25 -Yö kë ka 'yaan □nεε:
Game -nu -bha -go ga 'gü -yi
'ka, gcoon- -nu waa- dhoo -nu
wo 'ka 'dho wo 'ko sü gbö. Pë
dhö kë 'ö tco -an kë -kco -dho
kë zlöö □nε -Zlan -bha bome
-nu 'dhö dhang- 'gü.

26 'Kεε -a me 'ö -gban me
-nu 'ö 'waa -dhö gbö, waa-
-an -bha -go ga 'gü -sü -bha
bhë; 'wun do 'ö -kë -dhö,
'ö Moizö -ya -ya 'ö -gban
'ginng -kpoö kpö -wun -bha,
-a 'sëedhe -wo kpö bhë kaa-
pö □a? 'Yö -Zlan -ya pö Moizö
-dhë: *A Ablaamö -bha -Zlan
'ka, 'a Izaakö -bha -Zlan 'ka,
'ö 'a Zaköbö -bha -Zlan 'ka.*»

27 'Go mü 'ö Yesu -ya pö
'zü: «-Zlan -yö 'wun 'dhö bhë
-a -blεε Moizö -dhë kö me

'wo bhë □wa ga 'saadhö, -a
-dhe □ya □glco. □Dhe -kë
'dhö, kwa- □tei' -dco □nε -Zlan
'yaa game -nu -bha -Zlan 'ka,
'kεε -yö me -nu 'wo 'bhee-
□toöpö 'ka, -an -bha -Zlan
'ka. -A -wun 'gü, □ya kë □nε
'ka -zo 'ta □nε game -nu 'waa
'go ga 'gü, kö ka -de -püö 'ka-
wo 'songgö -songgö!»

*Tong me 'ö- -wun 'dhö
'gbee-*

*(Matiö 22.34-40; Lukö
10.25-28)*

28 Zuifö -nu -bha tonggome
do -yö -an -wo -ma, 'ö
dca □nε Yesu -yö □dheε' 'ö
Saduse -me -nu -wa kpo bhë
-a -daa -së -kë -an -go. □Dhe
□ya kë 'dhö, 'ö □ycoon Yesu
-bha, 'ö- □dheε' kpo 'ö- pö:
«Tong -nu 'saadhö 'wo bhë -a
-mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë
-a -go, 'ö- pö: «Tong me
'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tco:
*Izlaelö -me -nu, -ka ka 'to 'to,
kwa Dëme, kwa -bha -Zlan
□nε, -yö 'dhö dosen, me 'ple
Dëme 'ka.*

30 -Bhö ü Dëme, ü bha
-Zlan, -dhö kë ü □zuöga 'ple
'ka, ü nii 'ple 'ka, ü -zo -ta -a
'gü -wun 'ple 'ka, ü □faan' 'ple
'ka!

31 'Go mü, -a me 'ö yö -a
'piö 'ö tco: -Bhö ü -ya 'yco
-dhö kë □nε ü -de 'dhö! Tong
'waa gbε 'ö- 'wun dho kë
'gbee- -yaan zië tong □ple 'wo
□nε -an -ta 'yaa -dhö.»

32 □Dhe 'ö □ya kë 'dhö, 'ö
Zuifö -nu -bha tonggome 'ö
bhë, 'ö- pö Yesu -dhë 'zü:
«□Yö -së, n -Gome, 'wun 'ü-
□blεε bhë 'wun gia- -mü,

kwa Dēme □ne 'ö tɔɔ -Zlan do 'kpaan, 'ö -Zlan 'waa gbe 'yaa -dhö -a 'piö.

³³ Me -nu □dua' -mü kö -wo -Zlan -dhɔ kē wo □zuöga 'plē 'ka, -an -zo -ta -a 'gü -wun 'plē 'ka, -an □faan' 'plē 'ka; 'iin -wa -dhɔ kē wo -ya 'yɔɔ 'ka □ne wo -de 'dhö. -A -kē 'dhö -sü □yö -sē □duö 'ö □ziē' sla- □bhoē' -tuē -güö -Zlan -dhē -sü waa- -Zlan gba -kɔ 'saadhö 'wo to bhē -an -ta.»

³⁴ □Dhe Yesu □yaa- yö 'pö □ne □yaa- -daa kē 'wundɔdhe 'gbloo 'piö, 'ö- pö -a -dhē: «'Bhaa -Zlan -bha -gludēdhe 'ka □gbiin gbɔ.»

□Dhe □ya kē 'dhö zlöö, -zogbanme gbe yaa kē -dhö gbɔ kö -yaan □dheε' □suu' -gbe kpɔ -a -gɔ.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yame waa- Davidö -an -bha (Matiö 22.41-46; Lukö 20.41-44)

³⁵ Yesu -yö -kē me -nu □daan' □dhia, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'yö □dheε' do -kpɔ mü 'ö- pö: «-Mē -kē 'ö Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu -wa pö: <-Zlan -bha -Yame -yö -go Davidö □suu' -ta 'gü' ii?»

³⁶ 'Kεε kö Davidö bhē, -Zlan -bha -Zuu 'slööslö -yö 'dhiö -sü -a 'ka, 'ö yö gia- 'ö- pö: -Zlan -ya pö n Dēme -dhē: -Bhö -ya n -ma -yadhe □bhlözē 'ö □ne -a -bha, -yö 'dho -yö yöē yi 'ü dho toē -a 'gbee- 'ka ü yaagüme -nu -ta -a -bha! »

³⁷ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Ka gia-, ka- -yö bhē □a? Davidö gia- -ya -dhe ö Dēme; □ya kē 'dhö, -yö -kɔklē 'ö -Zlan

-bha -Yame -zē -yö go Davidö □suu' -ta 'gü i? 'Wun me bhē -ka -a □bleε' -n -dhē 'kwee-! »

Yesu -ya -pö me gbung -nu -dhē -wo wo -zo kē wo -de 'piö Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu -gɔ

(Matiö 23.1-36; Lukö 20.45-47)

Me gbung □va -wo -kē wo 'to -to Yesu -bha □dhia 'glud-hidhe 'ka.

³⁸ -Yö -kē -a pö □dhia me -nu 'ö -kē -an □daan' □dhia bhē -an -dhē: «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö tɔnggɔme -nu 'wo- -dhɔ -kē -niē gblang □gbiingiin 'ka -sü 'ka wo -bha -de -sü □va -wun 'gü, 'iin kö me -nu -wo -mεε kē wo 'ka □bhlē 'gü, me -nu ziēn 'dhēēdhe □vava -bha bhē -an -gɔ.

³⁹ 'Ö 'wo- -dhɔ -kē -yadhe □bhlözē 'ö me -nu 'yan -ya kun -a 'ka, -an -bha -bhɔküēkɔ -nu 'gü, 'iin 'wo -yadhe 'gianzē -nu -bha 'wlaan- -bhöpē -nu □taa.

⁴⁰ □Wa □geandhoo -nu -bha pē -nu 'kun -an -gɔ, 'wo- -kē wo -bha 'ka. □Wa 'go mü, 'wo □bheadhe □gbiin -nu -kē, kö -waan kē me -nu kēwunsēzē 'ka me -nu 'yan 'dhiö. 'Kεε 'klobhɔdhe □va -ziögɔsüzē -yö -dho nu -an -ta.»

'Wun 'ö -gban □geandhe fεezē do -bha gbɔɔ 'ö- -kē -a -bha

(Lukö 21.1-4)

⁴¹ Yesu -yö -kē -ya -sü 'ka -Zlan □gbaa' 'wēüga -da -a 'gü -pē 'ö -kē -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhē, -a 'trüün 'ka -dhe gia- -bha. -Yö -kē me

-gbaa 'wo -kë mü bhë -an -bha 'wëüga -da mü -ko -ga □dhia. □Bhoomε -nu -dhe □va -dhe -wo 'wëüga □vava -da mü.

⁴² □Gεandhe 'fεεzë do -yö -kë mü, 'ö nu 'ö 'wëü- 'puu 'tama ga 'sεεn- □ple, 'ö dho -mo -a -bha -yaan kë -su ga do 'ka bhë 'yö -an -zuö mü.

⁴³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □dhoo -kë, 'ö- pö -an -dhë: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Gεandhe 'fεεzë 'ö □ne pë 'ö- -da -Zlan -bha 'wëüga -da -a 'gü -pë 'ö □ne -a 'gü bhë, -a □bhlë □yö □va, 'ö □zië' -a 'ka me -nu 'saadhö -an -bha 'wo- -da mü bhë -an -ta.

⁴⁴ Bhii me -nu 'wo bhë, 'wëüga 'ö -an -bha -wun 'yaa- -bha gbo, 'wo- nu, 'kεε yö -zë, -a -bha 'fεεdhe 'gü -pë -nu 'ö- -zo 'dhoë- -dhë waa- pë -nu 'ö dho -tosiadhe kë -a -ta bhë 'ö- 'ple nu bhë.»

13

Yesu -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wü -wun □blεε' -sü
(Matiö 24.1-2; Lukö 21.5-6)

¹ Yesu -yö -kë 'go □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö- -bha □guë' -nu me do -ya pö -a -dhë: «N -Gome, -bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko kë -së -ko -ga bhë 'dhe! -Guö -nu kë -sεεbo -ko -ga!»

² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Kö -nu 'wo bhë -wo □vava 'wun gia- 'ka, 'kεε -an do -guö -nu gbe 'ka 'dho to 'ko

-ta dhuö zö, -an 'ple -wo -dho -lo, 'wo go wo 'ko -ta dhuö.»
(Matiö 24.3-14; Lukö 21.7-19)

³ Yesu -yö -kë -ya -sü 'ka Olivie -ton tuö, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'trüün 'ka, -dhe gia- -bha. 'Ö Pieε 'dhö, Zakö 'dhö, Zan waa- Andre 'wo nu, 'wo- □dheε' kpo 'wo- pö:

⁴ «-Bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wü -yi waa- □duakëpë 'ö dho pë -nu 'saadhö 'ü -an □blεε yi -dhë bhë, -an kë -yi 'töng -zon, -a □blεε' -yi -dhë!»

⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, -yö kë 'dhö, kö □kun 'ö me gbe dho ka -püö!

⁶ Bhii medhevadhe -wo -dho nu n 'to 'gü 'wo- pö -Zlan -bha -Yame -mü wo 'ka; 'wo medhevadhe -püö.

⁷ 'Ka -glu -drinnng ma ka 'soo -dhe -nu -bha, 'iin 'ka -glu -tao -nu ma, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! Pë -nu 'wo bhë, -wo -dho kë 'gbεεdhö; 'kεε kö 'kpongtaa 'dhiötöyi yaa -mü □kun.

⁸ 'Sεgo -dho 'ko zë ö 'bha 'sεgo 'ka, 'ö -gludëdhe -nu -kpa 'kuë- -sü dho -glu gon -an -kpa 'kuë- -sü gbe 'ka. 'Ö 'sε -bha □zluun -sü -yö -kë 'sεgo 'bhaa -nu 'gü; 'ö din -nu dho -da. -Yö -dho kë □ne dhe -bha 'në 'kpo -sü -bha 'yënnghodhe zü do -sü 'dhö.

⁹ 'Kεε ka -zë, -ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii me -nu -wo -dho dho ka 'ka za -do -a 'gü -ko -nu 'gü, 'wo ka -ma -nu wo 'to. -Wo bo ka 'ka 'sε □koonme -nu waa- -gludë -nu -an 'dhiö n -wun 'gü kö

'kaan- ka -bha -təmɔdhe -nu
kë -an wö 'dhiö.

¹⁰ 'Kεε pë dho kë 'dhiö
□kun 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë
-yö □blεε'- 'sεgɔ 'saadhö 'gü.

¹¹ 'Ö □ya kë □ne □wa ka
'kun, □wa 'dho ka 'ka za-
kanme -nu 'dhiö, kö □kun 'ö
'suö -yö ka -kë, 'wun -nu 'ö
'ka dho -a □blεε'- -an -wun
'gü, bhii -dhe do bhë -a 'gü,
'wun -nu 'saadhö 'yö -da ka
dhiö, -ka -a □blεε'-; 'ö tɔɔ
'wun -nu 'wo bhë waa 'dho
go ka gia- ka 'gü, 'kεε me 'ö
go -a 'gü 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö.

¹² Mε -nu -wo -dho wo -de
dheglu 'në gɔɔn- -nu dɔ me
-nu kwεε kö -waan -an zë.
-Kɔ do bhë, 'ö 'në dë -nu dho
-a kaa wo -bha 'në -nu 'ka
'pö. 'Në -nu -de 'pö, -wo -dho
dɔ wo me -nu -gɔ 'yënnɔ, 'wo
wo me -nu dɔ me -nu kwεε,
'ö 'wo -an zë 'pö.

¹³ Mε -nu 'saadhö -wo -dho
ka -san zë n -wun 'gü, 'kεε
me 'ö dho □wa -bhö -yaan
yöë -a 'dhiötöyi -bha, -yö
-dho dha.»

Pë yaa □lɔɔzë

(Matiö 24.15-28; Lukö
21.20-24)

¹⁴ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü: «Ka -dho pë 'ö me -nu
-wa -dhe <pë yaa □lɔɔzë> -a
yö kö -yö dɔ -sü 'ka -dhe 'ö
'yaa- dɔ -dhe 'ka -a -bha. Mε
-nu 'ka pë -nu 'wo □ne -an
pö -na, -ka □kpɔɔ' -a 'gü, 'ka-
gen ma -së 'ka.»

'Yö- pö 'zü: «□Ya kë 'dhö,
kö me -nu 'wo Zude -sε 'gü
-wo □duë 'wo dho -ton -nu
'piö -dhe -nu -bha.

¹⁵ 'Ö □ya kë □ne me □ya kë
ö -gɔ 'kɔ tuö ö 'tεε pa □dhia,

-yö □duë; 'kεε kö □kun 'ö ö
bha kɔɔpë gbe sü -yaan zię.

¹⁶ 'Go mü, me □ya kë ö -gɔ
□bhlöö-, kö □kun 'ö -ye ö 'zü
kö -yaan nu ö -gɔ kɔɔ ö bha
gblang 'sü -dhiadhö.

¹⁷ □N nnn! -Më 'yena -wun
'ö 'pö -a yi -nu 'wo 'dhö bhë
-an 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë
waa- dhoo -nu me 'wo 'bëë-
'ka -an -bha 'ka oo!

¹⁸ 'Kεε -ka -bhea -Zlan
-dhë, kö □kun 'ö pë -nu 'wo
'dhö bhë 'wo -kë 'nene nu
'töng 'ka!

¹⁹ Bhii -a yi -nu 'wo 'dhö
bhë -an 'ka 'yënnɔbhɔdhe
-nu -dho kë □va, 'wo □zië' -an
me -nu 'ö me -nu -wo -an
dɔ, 'go 'kpongtaadhe züɔyi
-bha kö -Zlan □ya pë 'ple kë,
'ö yöë □dεε -bha bhë -an -ta.
'Ö 'yënnɔbhɔdhe □suu'- me
'ö dho kë □ne -a me 'ö bhë
-a 'dhö yaa 'dhö kë -dhö gɔɔ.

²⁰ 'Ö □ya kë □ne kwa Dëme
gia- yaa- yi -nu 'kan -ta
-bezë, kö -kë -a 'gü -me gbe
'ka 'dho kë -dhö. 'Kεε -ya yi
-nu -kan -ta ö bha me -nu 'ö
-an sü kö -waan kë ö -bha 'ka
bhë -an -wun 'gü.

²¹ □Dhe 'ö 'dhö, □ya kë □ne
me □yaa- pö ka -dhë: <-Ka
-dhe -ga, -Zlan -bha -Yame
-yö zö> 'iin <-ka -dhe -ga, -yö
-de>, kö □kun 'ka- -wo -dhe
'wun gia-!

²² Bhii -Zlan -bha -Yame
□suazë -nu waa- -Zlan -wod-
hiölome □suazë -nu -wo -dho
nu, 'wo □duakëpë -nu, -dhid-
haapë -nu -kë, kö me -nu 'ö
-Zlan □yaa- -an 'sü 'saadhö
bhë -waan -püö 'gbεεdhö.

²³ □Dhe 'ma- yi -nu 'to
'dhiö, 'ma ka 'paan bho bhë

kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö!»

'Wun 'ö -gban Μεγβö -bha nu -sü -bha
(Matiö 24.29-31; Lukö 21.25-28)

²⁴ 'Κεε yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka kö 'yënnghödhe -nu 'wo bhë □wa ziö bhë, lan-dho trö, 'ö 'su -de 'pö yaa 'dho bhü gbö.

²⁵ 'Susongga -nu -wo -dho go dhang- -bha, 'wo -püö, 'ö 'piigbeedhe 'wo dhang- 'gü, 'wo □zluun.

²⁶ □Ya kë 'dhö, -wo -dho ma 'a Μεγβö 'ka, n yö dha kpö -nu -ta kö a nu -na 'piigbeedhe waa- 'töbhödhe □va -an 'ka.

²⁷ A -dho -Zlan -bha böme -nu bö 'kpongtaadhe 'pian 'saadhö -ta kö -a -bha me -nu 'ö -an sü 'kpongtaa 'saadhö bhë -waan -an 'dho 'kuë-.

Με □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha

(Matiö 24.32-35; Lukö 21.29-33)

²⁸ □Dhe □ya 'go mü, 'ö Yesu -ya pö 'zü: «Με □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha bhë -ka ka -zo 'to -a 'piö! 'Ö tō□ya kë □ne -a -kō -nu -wo □kpea' -na, -a 'dhe -nu -wo bhö -na kö 'ka- □dōa' □ne □kpō□ya yö □klöö'.

²⁹ -Kō do bhë -a 'ka 'wun -nu 'ö 'a -an □blēē bhë, 'ka -an yöë, kö -kaa dōa □ne, pē -nu 'a- -wun □blēē □ne, -an kë -yi □ya yö □klöö'.

³⁰ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Με -nu 'wo □dēē □ne -a 'gü 'wo 'bhee-, -an 'plē wo 'ka 'dho ga kö pē -nu 'wo □ne waa kë □kun.

³¹ Dhang- waa- 'se -wo -dho ziö, 'κεε n -wo -nu 'wo □ne wo 'ka 'dho ziö 'gbēēdhö.»

-Zlan dosen □ne 'ö pē 'plē 'dhiötöyi dō

(Matiö 24.36-44)

³² 'Ö Yesu -ya pö: «Με gbē 'yaa pē -nu 'wo □ne -an kë -yi waa- -a 'lēē -nu dō; -Zlan -bha böme -nu, 'iin ma -de gia- 'a- Gbö 'ka yiēē- dō. N Dē dosen □ne 'ö- dō.

³³ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa pē -nu 'wo □ne -an nu 'tōng dō.

³⁴ -Yö -dho kë □ne gōon- do -bha -dho 'ta 'gü -sü 'dhö: -A -go ö -gō kō□ -sü 'ka, 'yö ö bha yuökēme -nu 'yan to ö bha pē -nu -bha; 'ö me 'ö -dhö, yuö 'ö dho -a kë, 'ö- nu -a -dhë. 'Go mü, 'ö- pö 'yan -to 'kō -bha -me -dhë -yö ö -zo kë 'kō 'piö.»

³⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Dhe 'ö 'dhö, -ka -ya ka 'yaan, bhii yi 'ö 'kōdēme dho nu -a 'ka, 'kaa- dō. -Yö -dho nu 'yinia oo, gbeng ziēn oo, -tōgōn bhō -bhla 'tōng 'ka oo, 'iin kö -dhe □ya 'po oo, 'kaa- dō.

³⁶ -Yö kë 'dhö, □ya kë □ne □ya nu kö □kun 'yö dho ka yö yiö.

³⁷ 'Wun 'a- □blēē' -na ka -dhë □ne -yö me 'saadhö ka -bha 'ka: 'Ka -ya ka 'yaan!»

14

Slabhome -gōme -nu waa- tōngōme -nu -bha -dho 'kuë-

Yesu -gɔ -sü

(Matiö 26.1-5; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)

¹ □Dhe 'ö Paakö waa-□bluu'- 'ö- □bhεεpē 'yaa- 'gü, -an 'wlaan- kē yi □ya 'to □ne pē 'ple 'dhö, 'ö slabhome -gɔme -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu -wo yö -a kēdhε □mεε' -sü 'gü kö 'waan- Yesu 'kun -bin -blü kö 'waan- -a zē.

² 'Ö 'wo -kē -a pö □dhia wo 'ko -nu -dhē □neε: «Kwa -ko yaa 'dho -mɔ -a -bha kö 'kwa- 'kun 'wlaan- -yi 'ka. □Ya kē 'dhö, 'següme -nu -wo -dho vin 'ö 'wo nu kwa -gɔ.»

Dhebo do -bha pē 'yi 'tēē -sēēzē -lo Yesu tuö -sü

(Matiö 26.6-13; Zan 12.1-8)

³ Yesu -yö -kē Simɔ 'ö □wee -yö -kē -a -bha -be bhē -a -gɔ kɔɔ Betani. -Yö -to pē -bhö □dhia, 'ö dhebo do -yö -da kɔɔ -guö -kpo 'lü 'ö -kē pa -sü 'ka pē 'yi 'tēē -sēēzē □sɔnng' □vaazē 'wo- dhε 'naa- bhē -a 'ka. 'Ö -guö -kpo 'lü bhē 'ö- 'to 'dhiö bho, 'ö pē 'yi 'tēē -sēēzē bhē 'ö- 'daawo Yesu tuö.

⁴ Mε -nu 'wo -kē mü bhē 'wun -na -an mε 'bhaa -nu -zuē, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhē: «Pē 'yi 'tēē -sēēzē 'ö □ne, -a 'gü kun 'ö -siö □ne □a; -a □truēn 'ö tɔɔ -mē -ε?»

⁵ -Wo -dho -mɔ -a -bha 'wo- 'dhɔɔ do dönιe □kēng' -yaaga 'ka -be, 'wo- 'wēüga bhē 'wo- nu 'fεεme -nu -dhē!» 'Wo yö dhebo 'ö bhē -a □tɔɔ kē -sü 'gü 'gbee- 'ka.

⁶ 'Kεε Yesu -ya -pö -an -dhē: «-Ka ka □kwaa' -a -zü 'sengdhö! -Mē 'ö -kē 'ka- 'gü

ga □ε? Pē 'ö- -kē n -dhē bhē □yö -sē.

⁷ 'Fεεme -nu 'ka -an -ga -na bhē, -wo -dho kē ka 'piö 'töng 'saadhö 'ka. 'Ö- yi mε □ya dhiē ka -dhē, 'ka dho 'wun -sē kē -an -dhē. 'Kεε ma -zē, n 'ka 'dho kē ka 'piö zö 'töng 'saadhö 'ple 'ka. -A -wun 'gü, □dhε 'a □tun ka 'piö bhē, -ka ka -bha n -dho -zɔn n -dhē.

⁸ -A -bha 'ö- -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'ö- -kē bhē, n bun 'ö 'dhoē- dho □gluudhō bhē, 'ö- □baa pē 'yi 'tēē -sēēzē -lo -a -bha -sü 'ka □klöodhō bhē.

⁹ A- -blεε ka -dhē 'wun giagia 'ka: -Dhe 'saadhö 'wo 'dhoē- 'wuntaɔsē □blεε'- -a -bha 'kpongtaadhε 'saadhö -a 'gü, 'wun 'ö dhebo 'ö □ne 'ö- -kē □ne, -wo -dho -a -wun □blεε'-, 'ö -an -zo -yö -büö dhebo 'ö □ne -a 'ka.»

Zuda -ya 'piö 'ö Yesu do slabhome -nu -gɔme -nu kwεε

(Matiö 26.14-16; Lukö 22.3-6)

¹⁰ □Dhe □ya kē 'dhö, □guē' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē, -a mε do 'wo- -dhε Zuda Ikalιotö bhē, 'ö dho 'ö- pö slabhome -gɔme -nu -dhē □ne ö- 'piö kö 'ö Yesu do -an kwεε.

¹¹ □Dhe 'ö- -wo bhē □waa- ma, -an □zuö' 'glu -yö -dhi, 'wo- pö -wo -dho 'wēüga nu -a -dhē. 'Ö Zuda -yö yö Yesu -do -an kwεε 'töng -sē □mεε' -sü 'gü.

Yesu waa- ö bha □guē' -nu -wo Paakö -bhöpē -bhö wo

'ko □bhaa

(Matiö 26.17-25; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

12 □Bluu'- 'ö- □bhεεpē 'yaa- 'piö bhē, -a 'wlaan- kē -yi -blεεzē 'ö -kē Paakö -waa- mayi, 'ö □ya kē 'ö 'wo 'bhlanē -gbong -nu zē -na -a 'ka bhē -a 'ka, 'ö Yesu -bha □guē' -nu -wa □dhεε' kpo 'wo- pö: «Dhe -mlē 'ü- 'piö kö 'yi dho -a -bha ü -bha Paakö -bhöpē -yuö kē □dhia □ε?»

13 'Ö Yesu -yö ö bha □guē' -nu □ple bō, -a -pö -an -dhē -sü 'ka □nεε: «-Ka 'dho plöö; 'ka 'dho, 'ka -dho -kpen gōon- do -bha kö 'yi -gbō -ya -gō; -ka ziö -a 'piö!

14 Ka 'ple -ka -da 'kō 'ö 'dhoē- -da -a 'gü bhē -a 'gü 'ka- pö 'kō 'ö bhē -a dēme -dhē: <Yi Dēme -yö ü □dhεε' 'kpo -na □nεε: Ö bha 'kōdhi 'ö waa- ö bha □guē' -nu 'wo dho Paakö -bhöpē -bhö -a 'gü bhē, -yö mē □ε?»

15 -Yö -dho 'kōdhi do 'ö- 'gü -dhe 'dhö □va 'ö -do kōopē -nu 'dhiö □ya -mō 'kuē -a 'gü bhē -a -zōn ka -dhē, 'kō 'ö do 'kō -ta dhuö bhē -a 'gü. -Dhe bhē □nε, 'ka dho kwa -bha -bhöpē -yuö kē -a -bha.»

16 'Ö □guē' -nu □ple 'wo bhē 'wo dho, 'wo pē -nu 'wo bhē 'wo- yö □nε -kō 'ö Yesu -ya □blεε -a 'ka -an -dhē bhē -a 'dhö, 'ö 'wo Paakö -bhöpē -yuö -kē mü.

17 □Dhe 'kwa do 'yinia, 'ö Yesu waa- ö bha □guē' -nu 'wo to bhē, 'wo dho -dhe bhē -a 'gü.

18 -Wo -kē pē -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhē: «A-

-pö ka -dhē 'wun gia- 'ka: Mε 'ka pē -bhö -na n 'piö zö □nε, mε do -yö ka ziēn 'ö dho n do n yaagüme -nu kwεε.»

19 'Ö- -bha □guē' -nu wöödhε -yö -siö, 'wo yö -a □dhεε' 'kpo -sü -bha do do 'ka □nεε: «Ma -mü -a?»

20 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «Mε 'gōō- do ö ga □ple 'ka □nε, mε do -mü ka ziēn, mε 'ö 'yi yi -kō -sō -na gbō do 'gü yi 'kuē bhē yö -mü.

21 Ma Mεgbö, n ga -sü -mü □nε -kō 'ö pē 'ö □bεεn' -sü 'ka n -wun 'gü -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü, 'ö- pöē bhē -a 'dhö. 'Kεε 'yena -wun □ya kē gōon- 'ö 'dhoē- n do n yaagüme -nu kwεε bhē -a 'ka! Mε 'ö bhē yaa bhō -bezē, -yö -dho kē -a -gō -sē!»

-Bhöpē 'slööslö

(Matiö 26.26-30; Lukö 22.15-20; 1 Kolentö 11.23-25)

22 -Wo -kē pē -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -yö □bluu'- -sü. □Dhe 'ö □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- -kaan 'ö- nu ö bha □guē' -nu -dhē 'ö- pö: «-A mε 'ö □nε, -kaa 'sü, 'ka- -bhö, yö □nε 'ö tōō n bun.»

23 'Ö -drōōn -kōō do sü. □Dhe □ya yēn -Zlan zuö pö -sü -bha -a -ta 'zü, 'ö- nu -an -dhē, 'yö -an 'ple -wa mü.

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «-A mε 'ö □nε 'ö tōō n fēi, 'ö -Zlan waa- mε 'bhee- -nu -an -bha -dhi 'kuē gēn 'ka; -yö -lo 'dhö mēdhεvadhe -wun 'gü.

25 A- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka: N 'ka 'dho -drōōn gbε mü gbō 'ö dho 'ö yöē -drōōn -dēü gbε 'a dho -a mü -Zlan

-bha -gludëdhe -pö 'gü yi
-bha -a -bha.»

²⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
'wlaan- ta -tan -nu bho. 'Go
mü, 'wo dho Olivie -tön tuö.

Yesu -yö Piεε -bha -kploo
ö 'ka -sü -wun -blεε

(*Matiö 26.31-35; Lukö*
22.31-34; Zan 13.36-38)

²⁷ 'Ö Yesu -ya pö ö bha
□guë' -nu -dhë: «Ka 'plε, ka
-dho n to 'töüdhö, 'ka □duë.
Bhii -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhe 'gü □nεε: A -dho
'bhla -maakëmε zë, 'ö 'bhla
-nu -wo -kan 'kuë-, 'wo -pen.
»

²⁸ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «'Kεε
□ya kë □nε, 'ma 'go ga 'gü, a
-dho dho ka 'dhiö Galile -se
'gü.»

²⁹ 'Ö Piεε -ya pö Yesu -dhë:
«'Kö -kë □nε mε 'wo to -wo ü
-to, 'wo □duë 'dhee, ma -zë, n
'ka 'dho go ü 'piö 'gbεεdhö.»

³⁰ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«A- -blεε ü -dhë giagia 'ka
□nε, □dεε □nε, -a gbeng
-yi gia- 'gü, -a kë -yi 'ka
kö -tögon -yaan 'we -gwaa
□plεzë, ü -dho -a pö -gwaa
-yaagazë 'bhaa n dö.»

³¹ 'Kεε Piεε -ya -pö 'zü
'gbee- 'ka □nεε: «'Kö -kë □nε,
ko zë -sü -wun -mü 'dhee, n
-kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'a- pö
'maa ü dö!»

'Ö □guë' -nu mε 'wo to 'wo
pë do bhë 'wo- pö 'pö.

Yesu -yö -bhεa Zesemane
(*Matiö 26.36-46; Lukö*
22.39-46)

³² -Wo -dho 'wo -lo -dhe
'wo- -dhe Zesemane bhë -a
-bha. 'Ö Yesu -ya pö ö bha
□guë' -nu -dhë: «-Ka -ya zö
kö 'a 'dho □bhεa' □dhia!»

³³ 'Ö Piεε 'dhö, Zakö waa-
Zan 'yö -an sü ö 'piö, 'wo
dho. 'Ö -bɔ 'klobhɔdhe 'gü
-sü -wεε □va -yö -lo -a -ta; 'ö-
□zuö' -yö -da 'yena 'gü.

³⁴ 'Ö- pö -an -dhë: «Ga
'yena □ya n □zuö' pa. -Ka 'to
zö 'ka -ya ka 'yaan!»

³⁵ 'Yö ö 'bhe 'tee □yɔɔn
'dhiö, 'ö -püö sia- □bhεa' -sü
'ka kö -yö kë 'dhö □ya kë
□nε -a këdhe -dho kë -dhö kö
□kun 'ö 'yënnghɔdhe dho
nu ö -ta -a 'ka.

³⁶ 'Ö- pö: «'Aa, n Dë! Ü -kɔ
-yö -mɔ pë 'plε kë -sü -bha.
A- 'piö kö 'yi 'güüzë 'ö □nε 'ü-
bhɔ n -dhë □taa', 'kεε 'maa-
'piö kö n -zo 'kun -wun -yö
kë, pë 'a- 'piö 'yö tɔɔ bhi -zë,
ü -zo 'kun -wun -yö kë.»

³⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö nu
ö bha □guë' -nu -yaaga 'wo
bhë -an 'piö, 'ö -an yö kö □wa
yi zë, 'ö- pö Simɔ Piεε -dhë:
«Simɔ, 'bha yi zë 'saadhö □a?
Ü 'ka -mɔa kö 'ü 'to ü 'yaan
'lεlε do gia- 'piö a?»

³⁸ -Ka -ya ka 'yaan 'ka
□bhεa', kö □kun 'ka dho
-püö 'güdandhe 'gü! A- □tei'
-dɔ □nε ka- 'piö 'ka -ya ka
'yaan, 'kεε □faan' 'yaa ka bun
-gɔ.»

³⁹ 'Ö -yε ö 'zü -dëüwo, 'ö
dho 'ö □bhεa, -wo do 'ö bhë
-a 'ka.

⁴⁰ 'Ö ko 'zü, 'ö nu ö bha
□guë' -nu 'piö. 'Yö -an yö
kö -wo yiö; bhii -an -kɔ yaa
-mɔa kö -wo 'to wo 'yaan. 'Ö
pë 'wo dho -a pö Yesu -dhë
waa- dö.

⁴¹ □Dhe 'ö □ya nu -gwaa kë
-yaaga -naa wo, 'ö- pö -an
-dhë: «Ka □tun yi zë □a? Ka

ka 'tεε pa -na -a? -Yö 'to 'pö, 'lεε □ya -lo. -Ka -dhe -ga, ma Mεgbö, n dɔ -sü -mü □sɔɔnyaame -nu kwεε.

42 -Ka □luu'- 'kwa ziö, bhii me 'yö dho n dɔ -an kwεε bhë 'yaa 'ma □gbiin gbɔ.»

Yesu 'kun -sü

(*Matiö 26.47-56; Lukö 22.47-53; Zan 18.3-12*)

43 Yesu -yö -to 'wun □blεε' □dhia, 'ö- -bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë, -a me 'wo- -dhe Zuda bhë 'ö -wo. Me -gbaa 'ö -blaan -nu, 'lü 'klu -nu 'dhö -an -gɔ bhë -wo -kë -a 'piö. Me -nu 'wo -an bɔ 'wo tɔɔ slabhome -nu -gɔme -nu, Zuifö -nu -bha tong -gɔme -nu, waa- -an -bha me ziizii -nu.

44 Zuda 'ö Yesu dɔ ö yaagüme -nu kwεε bhë -yö □duakëpë 'ö dho -a kë -a -zɔn me -nu 'ö wo -nu 'wo nu bhë -an -dhë 'ö- pö: «Mε 'a 'dhoë -a 'kpeng mü □sia, 'ö tɔɔ me 'a- dɔ ka kwεε bhë. -Kaa 'kun, 'ka dhoë -zo -kë -a 'piö -sü 'ka -së 'ka!»

45 □Dhe Zuda □ya -lo, 'ö □yɔɔn Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔme!» 'ö to mü 'ö- 'kpeng mü.

46 'Ö me -nu 'wo bhë 'wo -ya Yesu -bha, 'wo- kun.

47 'Kεε me -nu 'wo -kë Yesu 'piö mü bhë, -a me do -yö ö -bha -blaan -gan ö -kloo 'gü, 'ö slabhome □va -bha yuökëme 'to 'klu -kan -a 'ka.

48 'Ö Yesu -ya pö me -nu 'wo nu -a 'kun □dhia bhë -an -dhë: «-Më -kë 'ka nu n 'kun □dhia, -blaan waa- 'lü -nu -an 'ka □ne □dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa pëyaakëme -mü n 'ka -a 'dhö e?»

49 -Dhεkpaɔyi 'saadhö 'ka, a -kë ka 'piö, kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, me -nu □daan' □dhia, 'ö kaa n 'kun. 'Kεε 'wun -nu 'wo □ne -wo -kë 'dhö kö pë -nu 'wo □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -waan kë.»

50 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu 'ple -wa to, 'wo □duë.

51 -Dadhëü gɔɔn- do ö -kpatasɔ do 'kpaan -yö -kë -a -bha, -yö -kë -ziö Yesu 'piö □dhia. 'Ö me -nu -wo -lo -a -bha -waan -a 'kun,

52 'kεε -yö ö -bha -kpatasɔ -to -an kwεε, 'ö □duë ö bun 'kpaan 'ka.

Yesu -yö zakanme □vava 'dhiö

(*Matiö 26.57-68; Lukö 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24*)

53 -Wo -dho Yesu 'ka slabhome □va 'dhiö, -dhe 'ö slabhome -nu -gɔme 'saadhö, me ziizii -nu, Zuifö -nu -bha tonggɔme -nu 'wo nu -a -bha wo 'ko □bhaa bhë -a -bha.

54 Pieε -yö -ziö Yesu 'piö -gentozlöödhe 'ka, 'ö dho, 'ö -da slabhome □va bhë -a -gɔ 'kwεandhö. 'Ö waa- 'yan -to 'kɔ -bha -me -nu 'wo -kë □yaannu □dhia mü, 'nene -bho □dhia 'siö -bha.

55 Slabhome -nu -gɔme -nu 'wo zakanme -nu □vava 'ka waa- zakanme -nu □vava 'saadhö 'wo to, -wo -yö 'wun 'wo dho -a dɔ Yesu -bha kö 'waan- zë -a -wun 'gü -a □mεε' -sü -bha, 'kεε waa- yö.

56 'Ö tɔɔ medhevadhe -wo -yö □sua -wun -dɔ Yesu -bha

-sü 'gü, 'kεε -an -wo yaa kë do wo 'wun □blεε' -wo 'gü.

57 □Dhe □ya kë 'dhö, me 'bhaa -nu -wo -luu, 'wo yö □sua -wun -do -a -bha -sü 'gü 'wo- pö:

58 «Yi- -ma -a 'dhii □ne, -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -ko 'ö me -nu -wa do bhë -a wü, 'ö -dhekpaoyi -yaaga 'ka 'ö- gbe 'ö yaa 'dho kë me -nu □kwaa' 'ö- do.»

59 'Kεε -dhe 'ö bhë -a -bha 'zü -an -wo yaa kë do.

60 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome □va -yö □luu me 'ple wö 'dhiö mü, 'ö yö Yesu □dheε' 'kpo -sü -bha 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo- □blεε' -na ü -go □ne, ü 'ka 'dho -a gbe -daa kë □a?»

61 'Kεε Yesu -yö ö 'dhi -yö 'kuë-, yaa- gbe -daa kë -a -go.

'Ö slabhome □va -yö Yesu □dheε' kpo 'zü, 'ö- pö: «-Zlan 'ö -ziö pë 'ple -ta bhë, ü- Gbö 'ö ü -ya bhë -a 'ka a?»

62 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «□li-, a- 'ka. 'Ö go mü, ka -dho ma Megbö n yö kö a -ya -sü 'ka -Zlan 'pi- igbeezë -bha -yadhe □bhlözë -bha, 'ka dho n yö 'zü, kö a nu -na dha kpö -nu 'gü dhang- 'gü.»

63 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome □va -yö ö bha gblang -blë (-naazuëdhe 'ka, 'ö too 'wun 'ö Yesu -ya □blεε bhë -a -bha 'ka, -yö 'si -bho -Zlan -go -sü 'ka). 'Ö- pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë: «-Mé 'kwa- -yaa -bha -ε? Kwa 'ka 'dho -tömö gbe □mεε' gbö!

64 'Wun 'ö- □blεε -Zlan -go bhë ka gia- ka- -ma. Ka ka -zo -ta -kōklë □ε?»

'Ö -an 'ple -wa pö □ya kë 'wuën- -bha -me 'ka, pë dho kë too -wa zë.

65 'Ö -an ziën, me -nu -wo yö wo 'dhee -bho Yesu -bha -sü 'gü, 'wo so -klu -a wö -bha, 'wo yö -a -ma -sü 'gü wo -ko kpö -nu 'ka; 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö yië- -de bö, dö 'ö ü -ma bhë □ε?»

'Ö 'yan -to 'ko -bha -me -nu -wo Yesu sü, 'wo yö -a 'to -ma -sü 'gü.

Piεε -bha -kploo Yesu 'ka -sü

(Matiö 26.69-75; Lukö 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

66 Piεε -yö -kë 'kweandhe bhë -a 'dhëedhö mü. □Dhe 'ö slabhome -nu -gōme □va -bha yuökëdhe □ya nu,

67 'ö- 'yan -yö -da Piεε 'ö -kë -ya 'siö 'piö □dhia bhë, -a -ta. □Dhe □yaa- -ga -së 'ka 'ö- pö: «Bhi -de 'pö ü -kë Yesu, Nazaretë mi bhë, -a 'piö.»

68 'Kεε Piεε -yö -kploo Yesu -wun 'ka 'ö- pö: «'Maa- □tei' do, 'iin pë 'ü- 'piö kö 'ü- □blεε'- bhë 'maa- -gen do.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö go 'kweandhe gia- -bha, 'ö dho 'ö do -da 'kweandhö -dhe 'dhi -bha. 'Ö -tōgōn do -yö -we.

69 'Kεε yuökëdhe bhë -ya -yö, 'ö yö -a -wun □blεε' -sü 'gü, me -nu 'wo -kë mü -an -dhë □nεε: «Me 'wo bhë -a me do -mü gōōn- 'ö □ne -a 'ka!»

70 'Ö Piεε -yö -kploo 'zü -dëüwo.

□Dhe 'töng pë 'bhe □ya ziö, 'ö me -nu 'wo -kë mü, 'wo-pö Piεε -dhë 'zü: «'Wun gia-ka, ü me -nu 'wo bhë -a me do 'ka, bhii 'ö tɔɔ bhi -de 'pö Galile mi -mü ü 'ka!»

⁷¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -ya pö: «□Ya kë □sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhö, a n -wo -bhö □ne gɔɔn- 'ka- bha 'wun □blεε' -na bhë 'maa-dɔ.»

⁷² -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö -tɔɔn -yö -we -gwaa □ple -naa wo. 'Ö Piεε -zo -yö -büö, 'wun 'ö Yesu -ya □blεε -a -dhë 'ö- pö -a kë -sü 'ka kö -tɔɔn -yö 'we -gwaa □plezë, -yö -dho -a pö -gwaa -yaagazë, 'yaa ö dɔ bhë -a 'ka. 'Ö yö 'gbo bɔ -sü 'gü.

15

Yesu -yö Pilatö 'dhiö

(Matiö 27.1-2, 11-14; Lukö 23.1-5; Zan 18.28-38)

¹ -Dhiadhiö tii 'gü bhë, slabhome -nu -gɔme -nu, me ziizii -nu, Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu waa- zakanme -nu □vava 'saadhö 'wo to, -wo -dho wo 'ko □bhaa kö 'wun -dhe 'yö -an -wo dhö to -a -bha do, -waan -a 'sü, 'wo Yesu -lö, 'wo nuë Pilatö □dhia.

² 'Ö Pilatö -ya □dheε' kpo, 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Bha- □blεε' -.»

³ 'Ö slabhome -nu -gɔme □vava -nu -wo yö 'wun -nu □plëezë -dɔ Yesu -bha -sü 'gü.

⁴ 'Ö Pilatö -ya □dheε' kpo 'zü -dëüwo 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo- dɔ -na ü -bha □ne 'bhaa- ma □a? Ü 'ka 'dho -a gbε -daa kë □a?»

⁵ 'Kεε Yesu yaa- gbε -daa kë gbo, 'ö- -wun 'gü, 'tetundhe □va -yö -da Pilatö □zuö' 'gü.

Ga -wun -za □ya -lo Yesu tuö

(Matiö 27.15-26; Lukö 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

⁶ Paakö 'wlaan- -yi 'saadhö 'ka, me 'ö 'següme -nu 'dhö -a 'piö, kö Pilatö -ya bho -kanso 'gü wo -dhë, -ya bho -an -dhë -kanso 'gü.

⁷ -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, gɔɔn- do 'wo- dhe Balaba waa- këpëyaame -nu 'wo me zë -a 'ka 'töng 'wo dɔa 'se □kɔɔnme -nu -gɔ 'yënnng -a 'ka bhë -yö -kë -kanso 'gü.

⁸ 'Ö 'següme -nu -gbaa -wo dho Pilatö 'piö. 'Ö pë □ya kë 'ö- kë -an -dhë -kplawo bhë 'wo- dhe -a -gɔ kö -yaan kë wo -dhë.

⁹ 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka- 'piö kö 'a Zuifö -nu -bha -gludë □ne, 'a- bho mü ka -dhë -a?»

¹⁰ Bhii yö gia- ya □dɔa' -së 'ka □ne □druεi -yö slabhome -gɔme □vava -nu 'gü, 'ö tɔɔ 'següme -nu -wo Yesu -dho -kë, pë 'ö -kë 'wo- dɔ ö kwεε bhë 'ö bhë.

¹¹ 'Kεε slabhome -nu -gɔme □vava -nu -wo -gban 'següme -nu gbung bhë -an -bha kö -wa pö Pilatö -dhë -yö Balaba bho -kanso 'gü wo -dhë □zian'.

¹² Pilatö -yö -ko 'zü 'ö- pö me gbung 'wo bhë -an

-dhë: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë me 'ka- -dhë Zuifö -nu -bha -gludë □ne -a 'ka ε?»

13 'Wo- -daa -kë -a -gö □gblaa 'gbla -sü 'ka □nεε: «-Bhö -a zë, -a -dö -gaatalü -bha -sü 'ka!»

14 'Ö Pilatö -yö -an □dhεε' kpo 'ö- pö: «-Më -wun yaa 'ö- -kë -ε?»

'Kεε -an 'ple -wo -yö □gblaa 'gbla -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü □nεε: «-Bhö -a zë -a -dö -gaatalü -bha -sü 'ka!»

15 'Yö me gbung -nu -dhi -a -dhë -wun -kë -an -dhë 'ö Balaba bho -kanso 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Yesu -ma -klaa 'ka. 'Go mü, 'ö- -dö -an kwεε kö -waan zë, -a -dö -gaatalü -bha -sü 'ka.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha

(Matiö 27.27-31; Zan 19.2-3)

16 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka 'sε □koonme Pilatö -gö 'kwεandhe 'gbea 'wo- -dhë pletua bhë -a -bha. 'Wo wo 'bhamε -nu 'ple □dhoo -kë wo 'ko □bhaa mü.

17 'Wo gblang nuεazë ('ö -kë □ne -gludë -nu -bha gblang 'dhö bhë, 'wo-) -da Yesu -bha. Kö -a □tei' -yö -kë □ne woë- -gludë 'dhö, kö 'waan- duö 'luu -sü -a -bha. 'Wo 'ginng 'gö □gblaa' do -kë, 'wo- -kë -a -bha 'gö □gblaa' 'ka, 'wo- -ya -a -gö -bha.

18 'Wo yö -mεε -kë -a 'ka -sü 'gü 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büee!»

19 'Go mü 'wo- -ma 'lü 'në 'ka ö -gö -bha, 'wo wo 'dhee -nu bho -a -bha, 'wo -lo wo

kpon 'gü -a 'dhiö, 'wo wo -de □yoon sia-, -gblü -a 'dhiö -sü 'ka.

20 □Dhe □wa yën duö 'luu -sü -a -bha -sü -bha, 'ö gblang nuεazë bhë 'wo- bho -a -bha, 'wo- -de -bha so -nu -da -a -bha, 'wo- sü, 'wo dhoë plaan kö 'waan- dö -gaatalü -bha.

Yesu -dö -gaatalü -bha -sü (Matiö 27.32-44; Lukö 23.26-43; Zan 19.17-27)

21 □Dhe 'wo 'dho -na kö goon- do 'ö -kë Silenë mi 'ka 'wo- -dhë Simo, 'ö -kë Alezandrë waa- Lifisö -an dë 'ka bhë, -wa -yö kö -yö ziö -na zian bhë -a -ta 'pö. -Yö -kë 'go □dhia bhlö- -gbaa 'to -dhë -nu -bha. 'Ö 'dhasi -nu -wa 'gbee- -ta bho; 'ö Yesu -bha -gaatalü bun.

22 'Wo dhoë -dhë do 'wo- -dhë Gooḡota -a -bha, -a -gen 'ö too «me -gö -klëë -lo -dhë».

23 -Droon 'wo 'miilö □kaan -a 'ka bhë, 'wo- nu Yesu -dhë kö -yaan mü, (kö -a -bha 'klobhódhe -gö pë 'tee -yaan ga,) 'kεε Yesu yaa- mü.

24 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- dö -gaatalü -bha, □taan -gban -a -koo waa- -a -gen -nu -ta -sü 'ka. 'Wo- -bha so -nu -glu wo 'ko 'ka 'töü- -bhö -sü 'ka kö me 'ö -dhö -yaan -a me 'ö dho kë ö -bha 'ka -a dö.

25 □Dhe 'wo- dö -na -gaatalü -bha kö 'kwa dö -dhiadhio -lan 'tëë 'ka.

26 Pë 'ö -kë □bεen' -sü 'ka -a zë -gen -wun 'gü, -a -gö -ta dhuö 'ö too «Zuifö -nu -bha -gludë 'ö □nε».

27 -Wo mezëme □ple -dö -gaatalü -bha 'pö Yesu 'piö mü; -a me do -yö -kë -a

□kwεε- 'gü, 'ö- me do -yö -kē
'pö -a □kwaa- 'gü □zian'.

²⁸ [-Kɔ 'ö □nε -a 'ka, 'ö
pē 'ö □bεen' -sü 'ka -a -wun
'gü -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü
'yö □kaa' □nεε: -Wa -da
kēpēyaame -nu -bhüö 'gü.]

²⁹ Mε -nu 'wo -kē ziö □dhia
mü, -wo wo -gɔ -zē 'gü, 'si
-nu -bho -a -gɔ -sü 'ka, 'wo-
pö -a -dhē: «'Ii, ü 'dhε bhē!
Bhi 'ü- pö 'ü -dhö -Zlan -gba
-a 'gü -kɔ wü, kö -dhεkpaoyi
-yaaga 'ka 'üēn- -a gbε dɔ
bhē!

³⁰ Ü -de dha 'ü □yɔɔ'- 'ü 'go
-gaatalü -bha 'sa!»

³¹ 'Ö slabhome -gɔmε -nu
waa- tonggɔmε -nu -wo duö
'luu sü Yesu -bha 'pö, 'wo- pö
wo 'ko ziēn □nεε: «Mε 'waa
-nu dha 'yö- wo, 'kεε yaa -mɔ
-a -bha kö -yö ö -de dha!

³² Bhi 'ü- pö ü -Zlan -bha
-Yame -mü ü 'ka, 'ü Izlaelö
-bha -gludē 'ka, -bhö □yɔɔ'-
'ü 'go -gaatalü -bha 'sabla 'sa!
□Ya kē □nε, 'bha □yɔɔ'- □sia,
yi -dho ü -wun -dhε 'wun
gia-!»

'Ö mε -nu 'wo -an dɔ
-gaatalü -bha -a 'piö mü bhē
'wo 'si -nu bho -a -gɔ 'pö.

Yesu -bha ga -sü

(Matiö 27.45-56; Lukö
23.44-49; Zan 19.28-30)

³³ □Dhε 'ö lēnng 'gü
-dhε □ya dɔ, 'ö -dhε -trö
'sēnsēndhö 'kpongtaadhε
'plε -bha. □Dhε 'ö -dhε 'dhö
'po -na kö 'kwa dɔ 'wɔ 'yε
-lan 'ka.

³⁴ 'Ö 'wɔ 'yε -lan gia- bhē -a
'ka Yesu -yö -gbla 'gbee- 'ka,
Eblö -wo 'gü 'ö- pö: «Eloi,
Eloi, lama sabasötani?» (-A

-gen 'ö tɔɔ: «N -ma -Zlan,
n -ma -Zlan, -mē -kē 'ü ü
□kwaa n -wun -zü -i?»)

³⁵ Mε -nu 'wo -kē mü, -a
mε 'bhaa -nu -wa -wo -ma
'wo- pö: «-Ka ka 'to 'to, -yö
Eli □dhɔɔ kē -na!»

³⁶ 'Ö -an ziēn mε do -yö
dho -bla 'ka, 'ö □fuu'- zē
-droɔn 'yi □gliisü, 'ö -kē
'dhasi -nu müpē 'ka bhē -a
'ka. 'Ö- -ya 'lü 'nē 'dhiö, 'ö
nuē 'ö- -zɔn Yesu 'dhi 'ka kö
-yaan -a 'yi mü, 'ö- pö: «-Ka
dɔ, □ya kē □nε Eli -dho nu 'ö-
bho -gaatalü -bha kö 'kwaa-
yö!»

³⁷ 'Kεε Yesu -yö -gbla 'gbee-
'ka, 'ö to mü, 'ö ga.

³⁸ 'Ö -dhε 'slööslö -dhε
waa- -dhε 'slööslö -dhε □duö,
-an 'gü -kan 'gü -sɔ 'ö plöö
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhē,
'ö -pε dhuö kpengdhö 'ö nu
'ö -zuö -a 'ka sia-.

³⁹ Wlɔmē -mε -nu -bha
'dhasi -gɔmε 'ö -kē dɔ -sü
'ka Yesu 'dhiö -dhε gia- -bha
bhē, -tɔn tuö mü bhē, □dhε
□yaa- ga -kɔ yö 'ö- pö: «Mε 'ö
□nε -Zlan Gbö giagia -mü!»

⁴⁰ Dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo
dɔ □gbiin, -dhε -ga □dhia,
-wo -kē mü. 'Ö -an ziēn Mali
'yö go Madala, waa- Zoze
waa- ö 'zlaa- Zakö -an dhe
Mali, waa- Salome -wo -kē
mü.

⁴¹ -Wo -kē -ziö Yesu 'piö
□dhia kö -yö Galile -sε 'gü,
'wo yuö -nu -kē -a 'dhiö. 'Ö
-dhε 'ö bhē -a 'gü 'zü, dhoo
-nu □plēézē gbε 'wo nu -dɔ -a
-gɔ □dhia Zeluzalemē plöö,
'wo -kē mü.

Yesu -da □gluudhö
(Matiö 27.57-61; Lukö
23.50-56; Zan 19.38-42)

⁴² □Dhe 'yinia -dhe □ya do,
'ö □dhe -kë □ne -yö -kë Paakö
'wlaan- -de -pë kë -yi, 'ö -kë
Zuifö -nu -bha □glooyi -waa-
mayi 'ka -a 'ka,

⁴³ Zozefu 'ö go Alimate -yö
-kë zakanme □va do 'ö me
-nu -wa □bhlë -ya -a 'ka. Yö
-de 'pö, -yö -kë -ya □dhia
-Zlan -bha -gludëdhe -bha nu
-sü -go. 'Yö -nu 'ö ö -zo do
'gbee-, 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö
Yesu □glöö -dhe -a -go.

⁴⁴ 'Kεε □dhe 'ö Pilatö -ya
ma □ne Yesu □ya ga 'saadhö,
-a 'te -yö -tun, 'ö me bo
'dhasi -göme -dhë. 'Ö nu, 'yö-
□dheε' kpo □ne □dhe Yesu
-yö ga bhë, -a -dhe □ya □glöö
□a?

⁴⁵ □Dhe 'ö 'dhasi -göme
□yaa- -daa kë -a -go, 'ö -we -a
-bha Zozefu -go kö -yö Yesu
□glöö 'sü.

⁴⁶ Zozefu -yö 'glöö 'puu
-dho, 'ö Yesu □glöö bho
-gaatalü -bha, 'ö dhoë me
-bin -guö -du do 'wo yuö -kë
-a 'gü, 'ö -guö 'fa □va do 'ö -kë
-a -te 'ka, 'yö- □glöng glö, 'ö-
yö -du bhë -a 'dhiö.

⁴⁷ Mali 'go Madala waa-
Mali Zakö dhe -wo -kë mü
'ö -dhe 'wo Yesu -bin -a -bha
bhë 'wo- -yö.

16

Yesu -bha -go ga 'gü -sü
(Matiö 28.1-8; Lukö 24.1-
12; Zan 20.1-10)

¹ Zuifö -nu -bha □glooyi
bhë, -a 'yinia 'piö (kö 'waa
□glooyi -bha tong □löö gbo),

'ö Mali 'go Madala 'dhö, Zakö
dhe Mali 'dhö, waa- Salome
-nu 'wo pë 'yon 'tëë -sëëzë
-nu dho kö 'waan- dhoë
'waan- kë Yesu □glöö -bha.

² □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po,
-dhiadhiö kö lan- -yö □luu-
-na bhë, 'wo -ziö 'wo dho
bloon- □taa 'ma.

³ -An 'dho -sü 'ka, -wa -pö
wo 'ko -dhë: «Dö 'ö dho -guö
'fa 'ö bloon- 'dhiö □ne, -a bho
kwa -dhë mü □i?»

⁴ 'Kεε □dhe 'ö □wa -lo mü,
'wo -dhe -ga, 'ö 'wo -guö 'fa
□va 'ö bloon- 'dhi ta bhë, 'wo-
yö kö □ya 'go -a 'dhiö, -yö wo
-sü 'ka 'pian gbe 'ka.

⁵ 'Wo -so □duudhö mü; 'wo
-Zlan -bha bome do 'ö gblang
'puu -yö -kë -a -bha, -a yö kö
-yö -ya -sü 'ka -an □kwεε- 'gü
□zian'. 'Ö 'siö- -kan -an 'gluu.

⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö-
pö -an -dhë: «Kö □kun 'siö-
-kan ka 'gluu! Yesu, Nazaretë
mi 'ö me -nu -wa do -gaatalü
-bha bhë 'ka- □mεε □a? □εε,
'kεε □ya 'go ga 'gü, 'yaa zö
gbo. -Ka -dhe -ga, -dhe 'wo-
-wo -a -bha yö □ga □ne!

⁷ -Ka 'dho 'ka- pö -a -bha
□guë' -nu -dhë, 'go mü 'zü,
'ka- pö Pieε gia- -dhë: -Yö
'dho -na ka 'dhiö Galile, -dhe
bhë 'ka dho ö yö -a -bha □ne
-ko 'yö- □blεε -a 'ka ka -dhë
'dhiö bhë -a 'dhö.»

⁸ 'Wo yö plaan 'wo □duë,
'wo dho bloon- bhë -a 'ka
□gbiin. Bhii 'ö tco -wo -kë
□zluun -sü 'gü 'suö 'ka, 'ö
waa- □blεε'- me gbe -dhë,
'suö 'ö -kë -an 'gü bhë -a
-wun 'gü.

*Yesu -bha ö -de -zɔn Mali
'go Madala -dhë -kɔ*

(Matiö 28.9-10; Zan 20.11-18)

⁹ □Dhe Yesu □ya 'go ga 'gü 'dhö, -dhiadhiö bhë -a 'ka, -yö ö -de -zɔn -blɛzë 'ka Mali 'go Madala, 'ö -zuu yaa 'slaple bho -a 'gü 'dhiö bhë -a -dhë.

¹⁰ 'Ö dho 'ö- □blɛ Yesu -bha me -nu 'wo -kë -a 'piö 'dhiö bhë -an -dhë. -Wo -kë 'gbo bɔ □dhia 'yenazë 'ka, Yesu -bha ga -sü -wun 'gü.

¹¹ 'Kɛɛ □dhe 'ö Mali -wo □ne □waa- ma □ne -ya -pö «Yesu □ya 'go ga 'gü 'ya -kpën -a -bha» waa- -wo -dhe 'wun gia-.

*Yesu -yö ö -de -zɔn ö 'piö
-me -nu □ple -dhë*

(Lukö 24.13-35)

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha □guë' □ple 'wo -kë 'dho □dhia -dhe 'bhaa -bha -an -dhë -kɔ 'bhaa 'gü.

¹³ 'Wo nu 'wo- □blɛ me 'wo to -an -dhë, 'kɛɛ wo -de 'pö, waa -an -wo -dhe 'wun gia- 'pö.

*Yesu -bha ö -de -zɔn ö bha
□guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo
bhë -an -dhë -kɔ*

*(Matiö 28.16-20; Lukö
24.36-49; Zan 20.19-23;
Këyuö -nu 1.6-8)*

¹⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zɔn ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo to bhë -an -dhë kö -wo pë -bhö -sü 'gü. -Yö 'wun -blɛ -an 'ka, -zo yö ö -bha -sü yaa kë -an -gɔ, 'ö -an □gɔü' -yö -kë 'gbee- bhë -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ me -nu -wo ö 'bhee- -yö, 'wo-

□blɛ -an -dhë bhë 'ö waa -an -wo -dhe 'wun gia-.

¹⁵ 'Go mü 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'kpongtaadhe 'saadhö -a 'gü, 'ka 'wuntaɔsë 'ö □ne 'ka- □blɛ'- me 'kpekpe -dhë!

¹⁶ Mɛ 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dho -a bɔ yiö n 'tɔ 'ka, -yö -dho dha; 'kɛɛ me yaa n -wun -dhe 'wun gia-, za -dho -lo -a tuö, 'yö- 'klo -yö bhɔ.

¹⁷ 'Go mü -dhidhaapë 'ö me -nu □wa n -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dho -an kë 'ö tɔɔ: -Wo -dho -zuu yaa bho me -nu 'gü n 'tɔ 'ka, 'wo dho 'wun -nu □blɛ'- -wo 'waa gbɛ -nu 'gü.

¹⁸ -Wo -dho -mɔ -a -bha 'wo □mɛɛ sü wo kwɛɛ, 'iin □ya kë □ne 'yi □suu'- 'saadhö 'ö me zë -pë 'dhö -a □bhaa, □waa- mü, pë gbɛ 'ka 'dho kë -an 'ka; -wo -dho wo -kɔ -nu kpa 'yuame -nu -ta, 'ö -an -bha 'yua -nu -wo bo.»

*(Lukö 24.50-53; Këyuö -nu
1.9-11)*

¹⁹ □Dhe 'ö kwa Dëmɛ Yesu □ya yën 'wun -nu 'wo □ne -an □blɛ' -sü -bha, 'ö -Zlan -ya □luu, 'ö dho dhang- 'gü, 'ö -ya -Zlan -bha -yadhe □bhlözë -bha.

²⁰ 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho, 'wo -ya 'wuntaɔsë □blɛ' -sü -bha -dhe 'saadhö 'gü. Kwa Dëmɛ gia- -yö yuö -kë -an -kɔ 'piö -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka kö -yaan -zɔn □ne 'wuntaɔsë 'wo- □blɛ' -na bhë 'wun gia- -mü.]

**'Wuntaǝsë
'ö -gban Yesu Klito
-bha 'ö
Lukö
-ya □blεε**

¹ Ma με -wungbeezë Teofilö, medhevadhe □waa-këdhe □mæε'- kö 'wun -nu 'wo -kë yi -sε 'gü 'ö -gban Yesu Klito -bha bhë -waan -ya 'sëedhe 'gü.

² 'Wun -nu 'wo -kë 'ma bhë -wo -nu 'wo- □blεε yi -dhë □nε -kǝ 'ö mε -nu 'wo -kë mü -a züdüyi 'ka, 'ö -kë -an 'yaan, 'ö -Zlan -wo pö -sü -yö -kë -an -bha yuö 'ka, 'wo- □blεε -a 'dhö.

³ □Dhe □ya kë 'dhö, ma -de 'pö a □dheε' -nu -kǝ; 'ö ma □dheε' -nu -wo -gban pë -nu 'wo -kë -a züdüyi 'ka kpinngdhö -an -bha. 'Yö □dhe 'a-ga -a 'gü bhë, n dë, n -ma 'ka, -yö -kë n -dhë -së kö 'aan- □blεε'- ü -dhë, -a -ya 'sëedhe -ta -sü 'ka □nε -kǝ -de bhë -a 'dhö.

⁴ -Yö -kë 'dhö kö 'üen- 'wun gia- dö mε □daan' -wo 'wo ü □daan 'ka bhë -a -bha.

-Zlan -bha bǝmε -yö Zan Batisö -bha bhǝ -sü -wun -blεε

⁵ 'Töng 'ö Elödö -yö □kaa' -gludë 'ka Zude -sε 'gü, slabhome 'wo- dhe Zakali -yö -kë mü, -yö -kë Abia -bha slabhome kpö 'ö bhë -a 'gü -mε do 'ka. -A -bha dhebǝ Elizabetö -de 'pö -yö -kë Aalǝn 'yö -kë slabhome □va

'ka bhë -a □suu'- -ta 'në dhe do 'ka.

⁶ □Dhe 'wo- -bha □plε -wo -kë -Zlan wö 'dhiö kpengdhö; 'wo 'wun ma -Zlan -bha tǝng -nu waa- -a -bha -dhiodǝwo -nu 'töüdhö -an -ta 'fεfεdhö.

⁷ 'Kεε 'në gbε yaa kë -an -gǝ, bhii 'ö tǝǝ Elizabetö -yö -kë 'bhüödhe 'ka; yö do bhë 'zü, kö -dhe 'wo- -bha □plε □wa kë □klöö.

⁸ Yi do 'ka Zakali -yö -kë yuö 'dhiö -Zlan -gba -a 'gü -kǝ 'gü, bhii -yö -kë slabhome -nu kpö mε 'ö -kë -a 'gü bhë -an -bha yi 'ka.

⁹ -A yi bhë -a 'ka -wo 'töü- -bhö □nε -kǝ 'ö -an -bha slabhome -nu -bha wǝ 'dho -a 'ka -a 'dhö. 'Ö 'töü- -yö Zakali sü, 'yö dho -dhe 'slööslö -dhe 'gü pë 'tëe -sëezë 'wo- dhe ansaan bhë -a 'güö □dhia.

¹⁰ Zuifö -nu gbung -wo -kë plaan □bhea' □dhia 'yasa 'gü 'lele 'yö ansaan -güö -a 'ka bhë -a 'ka.

¹¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bǝmε do -yö -wo Zakali 'dhiö mü, -Zlan -bha sla- -bho -a -ta -pë 'wo ansaan -güö -na -a -ta bhë -a 'pian 'ö □kwεε- 'gü □zian' -a 'ka.

¹² □Dhe 'ö Zakali -ya yö, 'yö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö 'suö -ya -kë.

¹³ 'Yö -Zlan -bha bǝmε -ya -pö -a -dhë: «Kö □kun 'ü -suö, Zakali, bhii -Zlan □ya ü bha □bhea' -wo ma 'saadhö, ü bha dhebǝ Elizabetö -dho 'në gǝǝn- do kpǝ ü -gǝ; ü -dho -a -dhe Zan.

¹⁴ -Yö -dho kë ü □zuögludhi -wun 'ka, 'go

mü medhevadhe -wo -dho -a -bha bhö -sü 'gludhi kë,

15 bhii -yö -dho kë me □va do 'ka -Zlan wö 'dhiö. Yö 'ka 'dho -dröön 'iin müpë -nu 'dhiözë gbe mü; -yö -dho pa -Zuu 'slööslö 'ka, 'yö bhöa.

16 -Yö -dho nu Izlaelö 'në -nu □va 'ka Dëme wo -bha -Zlan 'piö;

17 yö gia- -de -yö -dho 'ta -sü -a 'dhiö -Zuu 'slööslö waa- 'piigbeedhe 'ö -kë -Zlan -wodhiölome Eli 'gü 'pö bhë -a 'ka kö -yaan 'në -nu waa- wo dë -nu -an kë do, kö -yaan nu me -nu 'wo dō -Zlan -gō 'yënnng -me 'ka -an 'ka -waan kë 'kpaakpa □ne me kpengdhö -nu 'dhö. -Yö -dho 'següme -nu -ya 'yaan Dëme -bha 'ka.»

18 □Dhe -kë 'dhö, 'ö Zakali -ya -pö -Zlan -bha böme bhë -a -dhë: «-Yö -dho kë -kōklë kö 'wun 'ö □ne 'aan- -dhe 'wun gia-, 'këe kö ma 'dhö, ma dhebö 'dhö 'yië kë □klöö 'saadhö □ne □e?»

19 'Ö -Zlan -bha böme -ya -daa -kë -a -gō 'ö- pö: «N tō Gablielö, ma □ne a dō -sü 'ka -Zlan wö 'dhiö kö 'aan- -a -bha yuö kë; -yö n -bö kö -nao -së 'ö bhë 'aan- bö ü -gō.

20 □Dhe -kë □ne 'wun -nu 'ö 'a -an -blëe ü -dhë bhë, ü 'ka -an -dhe 'wun gia-, 'këe kö -a 'töng □ya -lo □sia, -an -de -dho kë bhë, -a -wun 'gü ü -dho kë 'tuunme 'ka; ü -kö yaa 'dho -mō -a -bha kö 'üën- 'wun □blëe' -yaan 'dho -yaan yöë pë -nu 'wo bhë -an kë -yi -bha.»

21 □Dhe kë -na 'pö zlöö kö me gbung -nu 'wo -kë □bhea'

□dhia plaan 'yasa 'gü bhë -an 'te □ya tun □glōō 'ö Zakali □yaa- wo -dhe 'slööslö -dhe 'gü bhë -a -wun 'gü.

22 'Këe □dhe 'ö yö plaan, yaa -mō -a -bha kö -yö 'wun □blëe', 'ö me -nu 'wo -kë mü 'wo- □tei' dō □ne Zakali □ya 'yanpiöpë do 'bhaa yö -dhe 'slööslö -dhe bhë -a 'gü. 'Ö Zakali -yö 'wun □blëe -an -dhë ö -kö 'gü, 'yö to 'tuunme 'ka.

23 Yi 'ö Zakali dho ö bha yuö kaa -Zlan -gō kōō mü bhë, □dhe □ya yën, -yö -dho ö -gō kōō.

24 □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, 'ö Elizabetö 'yö -kë -a böō 'ka bhë, 'ö 'gu sü, 'yö ö -de -bin 'su 'sōōdhu 'piö, -a -pö ö -de -dhë -sü 'ka □ne:

25 «Pë 'ö n Dëme -ya -kë n -wun 'gü bhë, -kaa -ga 'dhe: -Yö -kë -a -dhë -së kö pë 'ö -kë ma lë- -wun 'ka me 'bhee- -nu wö 'dhiö bhë -yaan -a bho n -ma.»

-Zlan -bha böme do -bha Yesu -bha bhö -sü -wun □blëe' -sü

26 □Dhe □ya kë 'dhö -a 'su kë 'slado -naa bhë, 'ö -Zlan -yö ö bha böme Gablielö -bö Galile -pö do 'wo- -dhe Nazaletë -a 'gü.

27 'Yö dho 'nëdhezë 'ö yaa gōōn- -wun □tei' dō □kun, 'ö- -bha -zo -tën -a -dhë -me bhë 'wo- -dhe Zozefu, 'ö -kë -gludë Davidö -gō 'kōōme -nu □suu'- -ta do 'ka bhë -a 'piö. 'Nëdhezë 'yö bhë -a tōō Mali.

28 □Dhe 'ö -Zlan -bha böme -yö -da -a -gō kōō, 'yö- pö -a -dhë: «'Bha □büee! -Zlan

□ya 'wun -së □va kë ü -dhë!
Dëmε -yö ü 'piö!»

29 'Ö 'siö -yö -kan Mali 'gluu -büödawo □suu' - 'ö bhë -a -wun 'gü, 'yö -pö ö □zuö' 'piö: «-Büödawo □suu' - 'ö □nε -a -gen tɔɔ -më -ε?»

30 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmε -ya -pö -a -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, Mali, bhii -Zlan □ya ö 'yan -së bɔ ü 'piö.

31 Ū -dho 'gu sü, 'ü 'në gɔɔn- do kɔɔ; 'ü -dho -a -dhe Yesu.

32 -Yö -dho kë □va, 'ö mε -nu dho -a -dhe -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta bhë -a Gbö. Dëmε -Zlan -yö -dho -a kë -gludë 'ka □nε -kɔ 'ö -'bhema Davidö □kaa' 'dhiö bhë -a 'dhö.

33 'Go mü -yö -dho Izlaelö -sε □kɔɔn □toëpö 'ka; -a -bha mεkɔɔnsü 'ö bhë, -a 'dhiötodhe yaa 'dho kë -dhö.»

34 'Ö Mali -ya pö -Zlan -bha bɔmε bhë -a -dhë: «'Wun □nε -a kë -kɔ -dho kë -kɔklë, 'kεε kö n 'ka gɔɔn- -wun □tei' dɔ □kun □nεε?»

35 'Ö -Zlan -bha bɔmε -ya pö -a -dhë: «-Zuu 'slööslö -yö -dho nu ü 'gü, 'ö -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta bhë, 'ö -bha 'piigbeedhe dho kpa ü -ta □nε -dhebiëndhe 'dhö. Pë 'ö -kë 'ö 'në 'ö 'dhoë- bhɔ bhë 'wo dho -a -dhe: Mε 'ö 'slööslö 'yö -Zlan Gbö 'ka bhë 'ö bhë.

36 Elizabetö 'ö ka -nu 'ka -mεεzë bhë, yö -de 'pö -yö 'guzë, 'kεε kö □ya kë □klöö; 'ö yö do bhë 'zü, mε -nu -wa pö -be ö 'ka 'dho 'në kɔɔ bhë,

□dεε □nε -a 'gü -yö 'guzë -a 'su 'slado 'ö □nε.

37 Bhii -Zlan -kɔ -kun -a 'ka -pë gbε 'yaa 'dhö.»

38 'Ö Mali -ya pö: «□εε, a n Dëmε -bha yuökëdhe 'ka, kö ü -wo 'ö bhë -yö kë □nε -kɔ 'ü- pöë bhë -a 'dhö!»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmε -yö go -a 'piö mü 'ö -ziö.

Mali -dho -büö -da □dhia Elizabetö -dhë

39 □Dhe 'ö -Zlan -bha bɔmε -yö go mü, -a -dhe yaa □glɔɔ, 'ö Mali -yö -da zian -ta, 'ö dho 'zozodhë pödhe do 'yö -tɔn 'piö Zude -sε 'gü bhë -a 'gü.

40 'ö dho, 'yö -da Zakali -gɔ kɔɔ, 'yö -büö -da Elizabetö -dhë.

41 □Dhe 'ö -büödawo 'ö bhë Elizabetö □yaa- ma, 'ö 'në 'yö- -guzë bhë, 'yö pa ö -deë. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö Elizabetö pa,

42 'yö -we 'gbee- 'ka □nεε: «-Zlan □ya 'dhuë- 'kɔɔ ü -bha, dhoo -nu 'plε ziën, 'ö -bha 'dhuë- 'dho -ya -sü 'ka 'në 'ü 'dhoë- -a kɔɔ bhë -a -ta!

43 Dö -mü n 'ka 'ö n Dëmε dhe -yö nu n -gɔ kɔɔ □ε?

44 Bhii -bhö -dhe -ga, ü -büödawo 'a- ma bhë, 'në 'a- -guzë □nε -yö -pa ö -deë 'gludhi 'ka n 'guu.

45 Bhi 'ö 'wun 'ö go kwa Dëmε 'piö, 'ü- ma, 'yö 'ü- -dhe 'wun gia- □nε, -yö -dho kë bhë, 'dhuë- -yö ü -ta!»

Mali -bha 'tan

46 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Mali -ya pö: «N nii -yö n Dëmε -bha -kë □va -sü 'tɔ bhɔ,

47 n □zuögludhi -sü 'ka n Dhame -Zlan -wun 'gü!

48 Bhii -yö ö 'yan -bɔ ma 'a -bha yuökédhe -de -dho sia -sü -zè 'ka n 'piö.

'Ö □dεε □ne -a 'gü me 'bhee -nu 'saadhö 'wo dho -a pö 'dhuë -yö n -ta,

49 bhii -Zlan 'piigbeezè □ya 'wun -sè □va kè n -dhè; -a 'tɔ □yö 'slööslö!

50 Mε -nu 'wo -suö -a -dhè -a □bhlè 'kɔ -sü 'ka bhè, -yö -dho -an 'yena yö 'töng 'saadhö 'ka.

51 □Ya ö bha yuö kè ö -kɔ 'piigbeezè 'ka, 'ö me -nu 'ö -de -sü □va -yö -an □zuö' pa bhè -an -zuö ö -kɔ 'yan □taa.

52 □Ya -gludè -nu bho -an -bha 'gɔ -gbloo 'gü, □ya -yadhε □bhlézè nu -de -dho sia -mε -nu -dhè.

53 'Ö mε -nu 'ö din 'dho -an kè -na bhè, pè 'ö -an -bha -wun 'dho -a -bha, □yaa -nu -an -dhè □va 'ka, 'ö □ya □bhɔmε -nu kè, □wa 'dho wo -kɔ 'kpaan 'ka.

54-55 □Ya nu ö bha yuökémε Izlaelö -bha 'nè -nu -dhè, bhii 'ö tɔɔ -a -zlö 'yaa trö Ablaamö □suu' -ta -mε -nu 'yena yö -sü -wun 'ka □toëpö 'ka □ne -kɔ 'yö -□blεε -a 'ka kwa 'bhema -nu -dhè bhè -a 'dhö.»

56 □Dhe □ya kè 'dhö, Mali -yö -to Elizabetö 'piö mü 'su -yaaga 'ka -yaan □tun 'dho -na ö □plöö.

Zan Batisö -bha bhɔ -sü

57 □Dhe 'töng 'ö Elizabetö dho 'bè bhoë □ya -lo, 'yö 'nè gɔɔn - do kɔ.

58 □Dhe 'ö -a dɔmε -nu waa -a -gɔ 'kɔmε -nu -wa ma □ne, Dëmε □ya 'glusè kè Elizabetö 'ka, 'wo nu 'ö wo 'plesen 'wo □zuögludhi -kè wo 'ko □bhaa mü.

59 □Dhe 'ö 'nè bhè -a bho -dhekpaoyi □ya kè 'slεaga, 'wo dhoë 'wo -kè 'bɔn 'ka; 'wo -kè -bezè kò -a dè Zakali 'tɔ bhè -waan -a 'kɔ -a -bha.

60 'Yö -dhe -ya -pö -an -dhè: «-Daa, -a tɔɔ Zan!»

61 'Ö 'wo -pö -a -dhè: «Mε 'wo -dhe Zan 'yaa ü -gɔ 'kɔmε -nu 'gü!»

62 □Dhe -kè 'dhö, 'wo yö -a dè □dheε' 'kɔ -sü -bha wo -kɔ 'gü kò -kɔ 'yö dho ö bha 'nè bhè -a 'tɔ kɔa kò -waan -a dɔ.

63 'Ö Zakali -yö pè -bεen -a -ta -pè do -dhe -an -gɔ, 'ö Zan -tɔ bhè 'ö -ya. 'Ö -an 'plε 'te -yö tun.

64 -Dhe do bhè -a 'gü, 'ö Zakali -wo -yö yö plaan 'zü -dëüwo; 'yö yö 'sabla -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha.

65 □Dhe □ya kè 'dhö, 'ö 'suö -yö -da mε 'plε 'gü, 'ö 'pian 'yö bɔ -tɔn 'gü □zian' Zude -sε 'gü bhè -a 'ka, 'wun -nu 'wo -kè □ne 'wo -□blεε wo 'ko -nu -dhè.

66 'Ö mε -nu 'wo 'wun 'ö -kè bhè 'wo -ma, 'wo yö wo -zo 'ta -sü 'gü □neε: «'Nè 'ö □ne -yö -dho kè dō 'ka -o?» Bhii Dëmε -yö -kè -a 'piö 'sönggö -sönggö.

Zakali -bha 'tan

67 Zakali 'yö -kè 'nè bhè -a dè 'ka bhè, -Zuu 'slööslö -ya pa, 'yö yö -Zlan -wo 'dhiö -lo -sü -bha 'ö -pö:

68 «Kwa Dëme 'tɔ -yö kē
 □va, bhi -yö Izlaelö 'segɔ
 -bha -Zlan 'ka! 'ö tɔɔ -yö ö
 -zo -kē ö bha 'segɔ bhē -a
 'piö, 'ö- bho 'gan 'gü.

69 □Ya -gludē Davidö 'yö
 -kē -a -bha yuökēme 'ka bhē,
 -a □suu'- -ta -me do 'ö kwa
 Dhame 'piigbeezē 'ka, -a nu
 kwa -dhē.

70 Pē 'ö- □bleε ö -wod-
 hiölome 'slööslö -nu -dhē,
 'yö- -dhe □ya □glɔɔ yö -mü.

71 Yö gia- -ya 'tɔ -go kwa
 -dhē 'dhiö □ne ö -dho kwa
 dha kwa yaagüme -nu waa-
 kwa -sanzēme -nu -bha -kɔ
 -mɔ 'wuēn- -sü -gɔ.

72 -Yö -dho kwa 'bhema -nu
 'yena yö, 'ö- -zo dho -büö -a
 -bha -dhikuēdhe 'slööslö 'ö-
 -da kwa -nu kwa ziēn bhē -a
 'ka.

73 Bhii -yö ö -wo -bhö kwa
 'bhema Ablaamö -dhē □ne,

74 ö -dho kwa bho kwa
 yaagüme -nu -bha -kɔ -mɔ
 'wun -bha -sü 'gü, kö 'kwa
 yuö kē -a -dhē -zogbandhe
 'ka.

75 -Yö kē 'dhö kö 'kwa kē
 'slööslö 'iin kpengdhö -a wö
 'dhiö -dhekpacyi 'saadhö 'ka,
 kwa -bha -tosiadhe kē -sü
 'ka.

76 □Dhe □ya kē 'dhö, ma
 'nē, -wo -dho ü -dhe -Zlan
 'yö -ziö pē 'ple -ta -a -wod-
 hiölome, bhii ü -dho 'ta sü
 Dëme 'dhiö, -a -bha zian
 -gblooga -nu -yuö kē -sü 'ka,

77 kö -yaan -a -zɔn -a -bha
 'següme -nu -dhē □ne -yö
 -dho -an dha, -ziö -an -bha
 □sɔɔn yaa -nu -ta -sü 'ka.

78 Bhii kwa 'yena yö -sü
 'gblüünzē bhē -a -wun 'gü,
 -Zlan -yö -dho -dhepuudhe

'yö go dhuö -a bhü kwa -ta
 □ne lan- □luu' -kɔ 'ö 'bhü -na
 'ka bhē -a 'dhö

79 kö -yaan -dhe 'po me
 -nu 'wo -dhetiidhe 'gü waa-
 me -nu 'wo -suö ga -dhē
 -an -ta, kö -yaan kwa -da
 □zuöyagluu -zian -ta.»

80 'Nē 'ö bhē -yö -kē □kpea'
 □dhia kö 'wundɔdhe -yö kē
 -na -a -gɔ; 'yö -kē -dhe 'ö me
 gbε 'yaa- -bha -a -bha 'ö dho
 'ö yöē yi 'yö ö -de -zɔn -a 'ka
 Izlaelö -següme -nu -dhē -a
 -bha.

2

Yesu bho -sü (Matiö 1.18-25)

1 'Töng 'dhö bhē -a 'ka,
 -gludē □va Ogitö -yö tɔng -da
 kö me -nu 'wo Wlɔmē -me
 -nu -bha tɔng □löö -wo -an
 'ple 'tɔ -ya.

2 'Tɔyadhe 'ö 'dhö bhē -a
 -bleezē -yö -kē 'töng 'ö Kilin-
 isö 'yö kē 'segɔ 'wo- -dhe Sili,
 -a □kɔɔnme do 'ka bhē -a 'ka.

3 Me -nu 'töüdhö -wo -dho
 wo 'tɔ -ya □dhia, me 'ö -dhö
 -a 'kpɔ -pö 'gü.

4 Zozefu -de 'pö -yö -go
 Nazaletē Galile -se 'gü, 'yö
 dho Zude -se 'gü, pödhe do
 'wo- -dhe Betelemē 'ö -gludē
 Davidö -yö bho -a 'gü bhē -a
 -bha, bhii 'ö tɔɔ yö gia- -yö
 -go Davidö □suu'- -ta 'gü.

5 Yö 'dhö waa- ö bha -zo
 -tēn -a -dhē -me 'wo- -dhe
 Mali bhē -wo -dho 'wo wo 'tɔ
 -ya kö -yö 'guzē.

6 -Wo -kē Betelemē, 'ö-
 'bēbhoyi -yö -lo,

7 'yö ö bha 'nē -bleezē kpɔ;
 -yö -kē 'nē gɔɔn- 'ka; 'yö sɔ
 □ploö -a 'ka, 'yö- -da -du -bha

pë -bhö -a 'gü -pë 'gü, bhii 'ö
 ɔɔ waa wɔdhe yö -nia -nu
 -wɔ -a 'gü -kɔ 'gü.

*-Zlan -bha bɔme -yö -wo
 -tuëmaakëme -nu -ta*

⁸ 'Pian gia- bhë -a -ta
 -tuëmaakëme -nu -wo -kë
 blöö mü gbeng wo -bha -tuë
 -maa kë □dhia.

⁹ 'Ö -Zlan -bha bɔme do -yö
 -wo -an -ta, 'ö -Zlan 'bhü -yö
 □nië -an -zü. □Dhe □ya kë
 'dhö, 'yö 'suö □va -yö -da -an
 'gü.

¹⁰ 'Yö -Zlan -bha bɔme bhë
 'yö- pö -an -dhë: «Kö □kun
 'ö 'suö -yö ka -kë, bhii a
 -nu 'wuntaɔsë 'yö dho Izlaelö
 -següme -nu 'ple □zuögludhi
 □va bhë -a 'ka ka □dhia:

¹¹ Gbeng do □ne -a 'gü,
 Davidö -gɔ plöö, ka Dhame
 □ya bho, 'ö ɔɔ Dëme 'ö Klito
 'ka.

¹² Pë 'yö dho kë □duakëpë
 'ka kö 'wun 'a- □blëe' -na □ne
 'kaan- -dhe 'wun gia- 'ö ɔɔ:
 'Ka 'dho, ka -dho 'në 'puu 'wo
 sɔ □ploö -a 'ka -a yö kö -yö
 wɔ -sü 'ka -du -bha pë -bhö
 -a 'gü -pë 'gü.»

¹³ 'Yö 'kan 'wo- wo wo -ta
 kö -Zlan -bha bɔme -gbaa
 □va □wa 'go dhang- 'gü, □wa
 nu -a -bha bɔme 'ö □sia -a
 'piö, 'wo yö 'tan bho -Zlan
 'piö -sü -bha 'wo- pö:

¹⁴ «'Tɔbhɔdhe -yö -Zlan 'yö
 dhang- 'gü 'ö -ziö pë 'ple -ta
 bhë -a -bha 'ka; -yö 'ö -bha
 □zuöyagluu -nu me -nu 'ö
 -an -dho -ya -kë 'kpongtaa zö
 -an -dhë.»

*-Tuëmaakëme -nu -dho
 Betelemë*

¹⁵ □Dhe 'ö -Zlan -bha bɔme
 -nu □wa 'go -an 'piö □wa 'dho
 dhang- 'gü, 'ö -tuëmaakëme
 -nu 'wo bhë 'wo- pö wo 'ko
 -nu -dhë: «Kö -kwa 'dho
 'kwa -lo Betelemë, pë 'bhle
 'yö -kë 'ö Dëme -ya -zɔn kwa
 -dhë bhë 'kwa kwa 'yan dɔ -a
 -bha!»

¹⁶ 'Wo □luu 'wo -ziö 'wo
 dho 'zozodhö 'wo -kpën Mali
 'dhö, Zozefu 'dhö waa- 'në
 'yö -kë wɔ -sü 'ka -du -bha
 pë -bhö -a 'gü -pë 'gü bhë -an
 -bha.

¹⁷ □Dhe 'ö □wa -an yö, 'ö
 'wun 'ö -Zlan -bha bɔme -ya
 □blëe -an -dhë 'yö -gban 'në
 bhë -a -bha bhë 'wo- □blëe
 -an -dhë.

¹⁸ 'Ö me 'saadhö 'wo
 -tuëmaakëme -nu -wo bhë
 'wo- ma, -an 'te -yö -tun 'wun
 'wo- □blëe bhë -a -wun 'gü.

¹⁹ 'Këe Mali -yö 'wun -nu
 'wo □ne -an 'ple -kpɔ 'ö □zuö'
 'piö, 'ö yö -a -yö 'ko 'dhiö kë
 -sü -bha.

²⁰ □Dhe □ya kë 'dhö,
 -tuëmaakëme -nu 'wo bhë
 'wo -ye wo 'zü wo 'gbloo -ta,
 'wo -Zlan 'tɔ -kë □va, 'go mü
 'wo- 'tɔ 'saa -blü pë -nu 'wo-
 ma, 'wo -an yö bhë -an -wun
 'gü, bhii -an 'ple -wo -kë □ne
 -kɔ 'ö -Zlan -bha bɔme -ya
 □blëe -a 'ka -a 'dhö.

Yesu 'tɔ 'kpɔ -sü

²¹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi
 'slëaga -naa □ya -lo, 'wo-
 -kë 'bɔn 'ka; 'wo- Yesu -tɔ
 kpɔ, bhii 'tɔ bhë -Zlan -bha
 bɔme -ya -zɔn 'dhiö Mali
 -dhë -yaan □tun -a -gu 'sü
 -na.

Yesu -zɔn -Zlan -gɔ kɔɔ -sü

22 □Dhe yi 'ö -an -bha -kë 'slööslö -yi 'ka bhë □waa- yö 'ko 'dhiö □ne -kɔ 'ö Moizö -yö tong -zɔn -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Yö Zozefu waa- Mali -wo nu 'në 'ö bhë -a 'ka Zeluzalemë kö -waan -a -zɔn -Zlan -dhë.

23 Bhii -yö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha tong 'gü □nɛɛ: 'Në -blɛɛzë 'wo 'kpɔ -na 'në gɔɔn- 'ka bhë, -wo -dho -a -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka.

24 'Ö 'wo slabhopë 'ö -Zlan -bha tong -ya -zɔn bhë 'wo- nu slabhome -dhë; -yö -kë -tönggö □ple 'iin -an □suu' -bhloo □ple 'ka.

25 Gɔɔn- do -yö -kë Zeluzalemë 'wo- -dhe Simeɔn. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -kë kpengdhö; 'yö -Zlan □bhle -ya, 'ö -ya me 'ö dho Izlaelö -següme -nu dha bhë -a -bha nu -sü -gɔ. -Zuu 'slööslö -yö -kë -a 'gü.

26 'Yö- pö -a -dhë □ne -yö -dho ö 'yan dɔ -Zlan -bha -Yame 'ö dhoë- bɔ bhë -a -bha -yaan □tun ga -na.

27 -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö 'dhiö -sü Simeɔn 'ka, 'yö nu -Zlan -gɔ kɔɔ. □Dhe Yesu -me -nu □wa nu -a 'ka, -yö kë 'dhö kö pë 'ö tong -ya pö -waan -a kë -a -wun 'gü,

28 'Ö Simeɔn -ya sü 'ö- kun ö kwɛɛ 'ö -Zlan zuö pö □woë' □nɛɛ:

29 «□Dhe □ya kë 'dhö, n Dɛmɛ, pë 'ü- 'tɔ go bhë 'bha- de kë, ü □kwaa' ma 'a ü bha yuökɛmɛ 'ka n -zü, kö 'ü n 'sü □zuöyagluu 'ka 'sabla,

30-31 bhii ü bha Medhame 'ö 'ü- -ya 'següme -nu 'ple 'dhiö 'ü- bɔ bhë, ma gia- n 'yan □ya -kpen -a -bha.

32 Yö 'ö tɔɔ -dhepuudhe 'yö dho ü -zɔn 'kpongtaame -nu 'saadhö -an -dhë. 'Go mü, 'yö dho 'tovadhe nu ü bha 'sego Izlaelö -dhë.»

Simeɔn -bha -Zlan -wo 'dhiö -lo -sü

33 Yesu dë waa- dhe -an 'te -yö -tun 'wun 'ö Simeɔn -ya □blɛɛ -a 'kluë- bhë -a -wun 'gü.

34 'Ö Simeɔn -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha, 'go mü 'ö- pö Yesu dhe Mali -dhë: «-Zlan -yö 'në □ne -ya -ya kö -yaan kë Izlaelö 'gü -me -nu -dhe □va -dhe -bha -püö -gen 'ka, 'go mü 'zü -yaan kë -an medhevadhe -nu □luu' -me 'ka. -Yö -dho kë -Zlan -bha □duakëpë do 'ö me -nu dho dɔ -a -gɔ 'yɛnng -a 'ka.

35 'Go mü 'yö dho medhevadhe -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'yö -bin -sü 'ka, -an 'ple yö -dhegbeadhe 'gü. Bhi -zë, dhebɔ, □ya kë ü -bha 'ka, □zuö' 'klobhodhe -dho ü □zuö' pɛ □ne -blaan -bha me 'pɛ -kɔ 'dhö.»

Anë -yö -Zlan -wo 'dhiö -lo

36 Dhebɔ do -yö -kë -dhö 'pö, 'yö -kë -Zlan -wod- hiölodhe 'ka 'wo- -dhe Anë; -yö -kë Fanuelö 'yö go Aseɛ -gɔ 'gunng 'gü bhë -a 'dhu 'ka. -Yö -kë me □klöö 'ka. -Kwe 'slaple □ne 'ö waa- ö □gɔn 'wo -kë wo 'ko 'piö,

37 'Ö to □gɛandhe 'ka, 'ö- -kwɛ -kë 'gɔɔ- 'slɛaga ö ga -yiisië -naa -yö □loë'. 'Yaa 'go -Zlan -gɔ kɔɔ 'gbɛedhö, 'yö yuö -kë -Zlan -dhë yi 'saadhö 'ka kö -yö ö -ben 'to -na kö -yö □bheɛa' -na.

38 Yö -de 'pö -yö -wo mü, 'ö yö -Zlan zuö pö -sü -bha. 'ö 'wun 'ö -gban 'në bhë -a -bha 'yö- □bleε me -nu 'saadhö 'wo -ya kö -Zlan -yö Zeluzalemë -dhe bho 'gan 'gü bhë -an -dhë.

-An -bha -ye 'zü -sü 'wo dho Nazaletë

39 □Dhe 'ö Yesu -me -nu □wa yën pë 'ö Dëme -bha tong -ya pö bhë -a kë -sü -bha, 'ö 'wo dho wo -gɔ plöö Nazaletë, Galile -se 'gü.

40 'Në bhë -yö -kpea 'wundɔdhe waa- 'kpaakpadhe -an 'ka; 'ö -Zlan -kɔ -së -yö -kë -a -ta.

Yesu -bha 'dho 'ö -wo -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü kö -a -kwe □ya kë 'gɔɔ- do ö ga □ple

41 -Kwe 'saadhö 'ka, Yesu -me -nu -wo -dho Zeluzalemë Paakö 'wlaan- -ta.

42 □Dhe 'ö Yesu -kwe □ya kë 'gɔɔ- do ö ga □ple, -wo -dho Paakö 'wlaan- -ta □ne -kɔ 'wo- □kaa' -kplawo -a 'dhö.

43 □Dhe 'ö 'wlaan- □ya yën, 'ö Yesu -me -nu -wo -ye wo 'zü; Yesu -zë 'pö -yö -to Zeluzalemë, 'keε -a me -nu waa- □tei' do.

44 'Ö -an -bha -zotadhe -ya pö -bezë, Yesu -dho kë wo -ta 'kuë -me -nu 'piö; 'wo -dhekpaoyi do □kaa' 'ta 'sü -sü 'gü. □Dhe -kë 'dhö, 'wo yö -a □meε' -sü -bha wo -me -nu waa- wo dome -nu ziën zian -ta,

45 'keε waa- yö. 'Yö 'wo -ye wo 'zü 'wo nu Zeluzalemë -a □meε' -sü 'ka.

46 -Dhekpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'wo- yö kö -yö -ya

-sü 'ka Zuifö -nu -bha me □daan' -me -nu ziën, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö 'to 'to □dhia -an -wo -bha kö -yö □dheε' -nu 'kpɔ -na -an -gɔ, kö yö -de 'pö, -yö -an -bha □dheε' -nu -ye 'zü kë -na.

47 Me -nu 'wo- -bha 'wun -daa -kë -kɔ ma, -an 'te -yö -tun -a -bha 'kpaakpadhe waa- 'wun -daa -nu 'yö- kë -na -an -gɔ bhë -a -wun 'gü.

48 □Dhe 'ö- -me -nu □waa- yö, 'ö- -wun -yö -an kun, 'ö- dhe -ya pö -a -dhë: «Ma 'në, -më -kë 'ü- -kë yi -gɔ 'dhö e? Ü dë 'dhö, ma 'dhö, yi □zuö' □ya dɔ -gbɔudhö ü □meε' -sü 'ka!»

49 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka n □meε □ε? 'Kaa- dɔa □ne a -dho n -zo kë n Dë -bha yuö -nu 'piö a?»

50 'Keε 'wun 'yö- □bleε 'dhö bhë waa- -gen dɔ.

51 □Dhe -kë 'dhö Yesu -yö □luu, 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho Nazaletë; -yö -kë 'wun -ma -an -ta □dhia. -A dhe -yö 'wun -nu 'wo □ne -an 'ple -kpɔ ö □zuö' 'piö -dhe □kpaɔ □dhia' -dhë.

52 'Ö Yesu -yö -kë □kpea □dhia 'kpaakpadhe 'ka; 'yö -kë -Zlan waa- me 'bhee- -nu -an wö 'dhiö -së.

3

Zan Batisö -yö -Zlan -wo -bleε (Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-8; Zan 1.19-28)

1 -Kwe 'gɔɔ- do ö ga 'sɔɔdhu -naa 'ö -kë -gludë □va Tibεε □yënnng 'gü bhë -a 'ka, Ponsö Pilatö -yö -kë Zude -se □kɔɔn □dhia; Elɔdö -de

'pö -yö -kë Galile -se □koon □dhia, 'ö- dheglu Filipö -de 'pö, -yö -kë Itule -se waa-Trasonitö -se -kpa 'kuë- sü □koon □dhia; 'ö Lizania -yö -kë Abilenë -se □koon □dhia,

² 'Ö Anë waa- Kaifö 'wo -kë slabhome □va 'ka. -A 'töng gia- bhë -a 'ka 'ö Zan 'ö -kë Zakali gbö 'ka bhë, 'ö -Zlan -yö 'wun □blæ -a -dhë 'yënnng □taa.

³ 'Ö Zan -yö dho 'pian 'ö bō 'yiga 'wo- -dhe Zuuden ga bhë -a 'piö □zian', 'yö -dhoo bho 'ö- pö: «-Ka nu 'ka ka □zuö' □dhië'- -Zlan 'piö, 'ka bō yiö kö -yaan ziö kaa- □soon yaa -nu -tal!»

⁴ -Kö bhë 'ö □kaa' □ne pë 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -ya □been -a 'ka ö -gō 'sëedhe 'gü -a 'dhö: *Mε -wo 'ö -dhoo bho -na 'yënnng □taa bhë -ya -pö: -Ka Dëme -bha zian -gblooga -nu -yuö kë, 'ka -an dō kpengdhö!*

⁵ 'Yi goo 'gü -dhe -nu 'ple 'gü -dho -bli; -tön -nu, goo -nu -wo -dho □wüü'-, 'ö -an -ta -yö -mō 'kuë. -Kpinng □kloo' -dhe -nu 'ple -dho dō 'trüün 'piö, 'ö zian -gblooga -nu 'waa -së, 'ö- 'ple -dho kë -së.

⁶ *Mε -nu 'saadhö -wo -dho kwa dha -kö 'ö -Zlan -yö kwa dhaa bhë -a yö.*

⁷ *Mε -gbaa -nu -wo -nu Zan 'piö kö -yö -an -bha -go □soon yaa 'gü -böyiödhe kë, 'kæ Zan -ya -pö -an -dhë: «□Mæziëme -nu 'ka □ne! -Yö -kë ka -zo 'piö □ne ka -dho dha -Zlan -bha za 'ö 'dhoë -nu bhë -a -gō -a?»*

⁸ -Ka 'wun -nu 'yö dho -a -zōn □ne 'ka ka □zuö' □dhië -Zlan 'piö -an kë; kö □kun 'ka- pö ka -de -dhë □ne: «Yi dë 'ö tō Ablamö,» bhii a- blæ ka -dhë □ne -Zlan -kö -yö -mōa kö -yaan -guö kpö -nu 'wo □ne -an kë me 'ka -waan kë Ablamö □suu'- -ta -nu 'ka!

⁹ □Dua -yö -pë kë -sü 'ka kö me -yaan 'lü bōa. 'Lü 'ö 'yaa bha ö bhë -së 'ka, -yö -dho bō 'yö -lo 'siö 'gü.»

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö me gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö □ne, kö -më 'yi dho -a kë □ε?»

¹¹ 'Yö- -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «Mε 'ö -da -bha -sō □ple 'dho -a -gō, -ya do nu me 'ö- gbë 'yaa -gō -a -dhë. 'Go mü, me 'ö -bhöpë 'dho -a -gō, -ya -glu me 'ö 'yaa -an -gō -an 'ka!»

¹² 'Ö 'nii- □sonng' 'kun -me -nu -de 'pö, 'wo nu Zan 'piö kö -yaan -an bō yiö, 'ö 'wo Zan □dhe' kpō 'wo- pö: «Yi -Gōme, yi -de 'pö, yi -dho -a kë □dhë □ε?»

¹³ 'Yö- -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «Kö □kun 'ka bho -pë 'ö tong -ya pö 'kwa- bho bhë 'ö 'ka -lö -a -naa -zü!»

¹⁴ 'Ö 'dhasi -nu -de 'pö, 'wo- □dhe' kpō 'wo- pö: «Yi -de 'pö 'dhe, -më 'yi dho -a kë □ε?»

'Yö- pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka 'wëü- gbë kun me -nu -gō 'gügbeedhe 'ka, -kpla -ya -an -bha -sü 'ka; -ka ka -zo kë ka □saan' 'wo- bho -na bhë -a 'piö!»

¹⁵ □Dhe -kë □ne 'següme -nu -wo -ya -Zlan -bha -Yame

-bha nu -sü -gɔ 'yan -to zian-
-sü 'ka bhë, -a -wun 'gü me
'ö -dhö 'yö -kë -a -zo 'piö [ne
Zan 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamε.

¹⁶ [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö Zan
-ya -pö -an -dhë: «Mε 'ö- 'pii
'dhö 'gbee- 'ö [zië' n -ta, -yö
-dho nu; yaa n -ma 'kun poo
kö 'aan- [kloo'- -a 'dhiö 'aan-
-a -bha -sakpa yun [bhüö'
'po. Ma -zë a ka -bɔ yiö, 'kεε
yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu
'slööslö waa- 'siö -an 'ka.

¹⁷ -Yö -dho 'dhaa- kun ö
kwεε, pë -piö -pë 'ka kö
-yaan -mlü -gbo bho -a 'flee-
-nu ziën. -Yö -dho ö bha -mlü
'flee- -nu -lo ö -gɔ 'slëedhö,
'yö -mlü -gbo -güö 'siö 'yaa
[dhuu 'gbεεdhö bhë -a 'gü.»

¹⁸ -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ö Zan
-yö 'wuntaɔsë [blεε -a 'ka
'sεgümε -nu -dhë, -an [faan'
'më -wo [plëözë [blεε'- -an
-dhë -sü 'ka.

¹⁹ 'Töng 'ö 'dhö bhë -a
'ka, Zan -yö za -kpa 'sädë
Elödö -bha, Elödiadö 'yö -kë
-a dheglu bɔɔ 'ka bhë -a 'kun
'ö- wo -a -gɔ waa- 'wun -nu
'ö 'waa -së 'yö -an -kë bhë -a
-wun 'gü.

²⁰ [Dhe [ya kë 'dhö, Elödö
-yö ko 'zü, 'ö 'wun yaa 'bhaa
do kë, 'ö tɔɔ Zan 'kun 'yö- wo
'yö- -da -kanso 'gü.

Yesu -bɔ yiö -sü

*(Matiö 3.13-17; Maakö
1.9-11)*

²¹ 'Sεgümε -nu -wo -dho
'wo -an bɔ yiö. Yesu -de
'pö, 'yö dho, 'ö Zan -ya bɔ
yiö. [Dhe 'ö [bhea' -na, 'yö
dhang- 'dhi -yö -po,

²² 'Ö -Zuu 'slööslö -yö go
dhang- 'gü; 'kεε -yö -kë

-tönggö 'ka 'ö nu 'ö [yɔɔ
-a -ta dhuö; 'ö -wo -yö bɔ
dhang- 'gü 'yö -we 'ö- pö: «Ü
n Gbö 'ö- -dhɔ -yö n -kë -a 'ka,
bhi [nε 'ö n 'yi -kan -a -dhë
-wun 'plε 'dho ü 'gü.»

*Yesu 'bhema -nu
(Matiö 1.1-17)*

²³ [Dhe Yesu -kwε [tei' [ya
kë [nε pë 'gɔɔ- -yaaga 'dhö,
'ö -ya ö bha yuö zü do -sü
-bha. Pë 'ö mε -nu -wo wo
-zo -ta -a 'gü 'ö tɔɔ Zozefu gbö
-mü -a 'ka. Zozefu -yö -kë Eli
gbö 'ka,

²⁴ yö -de 'pö 'yö -kë Matatö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Levi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Melisi gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Zanai gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Zozefu gbö 'ka,

²⁵ yö -de 'pö 'yö -kë Matati-
asö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Amɔsö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Naomë gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Esili gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Nagai gbö 'ka,

²⁶ yö -de 'pö 'yö -kë Maatö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Matatiasö gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Semeinë gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Zozesö gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Zoda gbö
'ka,

²⁷ yö -de 'pö 'yö -kë Zoana
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Lesa gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Zolobabelö gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Salatielö gbö
'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Neli gbö
'ka,

²⁸ yö -de 'pö 'yö -kë Melisi
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Adi
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Kosamë gbö 'ka, yö -de 'pö

'yö -kë Elimadamë gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Elö gbö 'ka,

²⁹ yö -de 'pö 'yö -kë Yesu
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Eliezεε gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Zolimë gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Matatö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Levi gbö 'ka,

³⁰ yö -de 'pö 'yö -kë Simeon
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Zuda gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Zozεfu gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Zonamë gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Eliakimë gbö
'ka,

³¹ yö -de 'pö 'yö -kë Melea
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Mena gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Matata gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Natan gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Davidö gbö 'ka,

³² yö -de 'pö 'yö -kë Zese
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Obädö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Boozö gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Saala gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Naason gbö 'ka,

³³ yö -de 'pö 'yö -kë Ami-
nadabö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Ademinë gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Aani gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Esilömë gbö
'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Falε gbö
'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zuda
gbö 'ka,

³⁴ yö -de 'pö 'yö -kë Zaköbö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Izaakö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Ablaamö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Tala gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Nasoo gbö 'ka,

³⁵ yö -de 'pö 'yö -kë Selusö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Lagau gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Falökö gbö 'ka, yö -de 'pö

'yö -kë Ebelö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Saala gbö 'ka,

³⁶ yö -de 'pö 'yö -kë
Kainamë gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Aafazadö gbö 'ka, yö
-de 'pö 'yö -kë Semë gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Noe gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Lamökö gbö
'ka,

³⁷ yö -de 'pö 'yö -kë
Matuzala gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë Enökö gbö 'ka, yö -de
'pö 'yö -kë Zaledö gbö 'ka,
yö -de 'pö 'yö -kë Maleleelö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Kainamë gbö 'ka,

³⁸ yö -de 'pö 'yö -kë Enosö
gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë
Setö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö
-kë Adan gbö 'ka, yö -de 'pö
'yö -kë -Zlan gbö 'ka.

4

*'Güdanthe 'ö nu Yesu -ta
(Matiö 4.1-11; Maakö
1.12-13)*

¹ Yesu 'ö -Zuu 'slööslö -ya
pa bhë -a -go Zuuden □bhaa
-sü 'ka, 'ö -Zuu 'slööslö -yö yö
-a -dhë 'dhiö, 'ö dhoë -dhε 'ö
mε gbε 'yaa -bha bhë -a 'gü.

² -Dhekpaoyi 'goo -yiisië
□ne 'yö -kë mü. 'Töng 'ö
'dhö bhë yaa pë gbε -bhö -a
'ka. □Dhε 'ö -dhekpaoyi 'goo-
yiisië 'wo bhë 'ö □wa ziö, 'ö
din -ya kun. 'Ö Satan -ya 'gü
dan,

³ 'yö- pö -a -dhë: «□Ya
kë □ne -Zlan Gbö -mü ü
'ka, -bhö -guö 'ö □ne -a 'gla
-bhöpë 'gü kö 'ü- -bhö!»

⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«-Abi', bhii pë 'ö □bεen' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü
'ö too: Mε 'bhee- 'ka 'dho

-tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta!»

⁵ 'Yö- sü 'yö □daa' -ton tuö 'yö 'kpongtaa -gludëdhe -pö 'plë -zon -a -dhë,

⁶ 'Ö- pö -a -dhë: «A -dho ü gbaa -wogbiindhe waa- 'töbhödhe -an 'ka -gludëdhe -pö -nu -bha zö, bhii 'ö töz pë -nu 'wo zö -wo n -gbaa -a 'plë 'ka, a -dho -a nu me 'ö -dhi n -dhë -a -dhë.

⁷ □Ya kë □ne 'bha 'gblü n 'dhiö, -a 'plë -dho kë ü -bha 'ka.»

⁸ 'Ö Yesu -ya pö: «Pë 'ö □been' -sü 'ka 'ö töz: -Bhö ü Dëme, ü -bha -Zlan dosen 'kpaan gba 'ü yuö kë yö dosen 'kpaan -a -dhë.»

⁹ 'Ö Satan -ya sü 'zü, 'yö dhoë Zeluzalemë, -Zlan -bha 'kz □va tuö, 'yö- pö -a -dhë: «□Ya kë □ne -Zlan Gbö -mü ü 'ka, 'go dhuö zö 'ü -püö sia- -de,

¹⁰ bhii pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö töz: -Zlan -dho -a pö ö bha böme -nu -dhë -wo wo -kz 'kpz ü -gz zian- kö □kun pë gbë dho kë ü 'ka.

¹¹ 'Go mü 'zü -wo -dho ü bun -së 'ka kö □kun ü -gen dho -zuö -guö -bha. »

¹² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö □been' -sü 'ka 'pö 'ö töz: Kö □kun 'ü ü Dëme ü -bha -Zlan 'gü dan! »

¹³ □Dhe □ya Yesu 'gü dan -kz □suu'- 'saadhö -ta 'ö yaa- 'kundhe gbë yö, 'yö -ziö 'ö dho 'ö yöë yi gbë -bha.

Yesu -bha ö bha yuö zü -dz Galile -se 'gü -sü

(Matiö 4.12-17; Maakö 1.14-15)

¹⁴ Yesu -yö -ye ö 'zü 'ö dho Galile, pa -sü 'ka -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe 'ka. -Wo -yö -a 'tö 'saa -blü -sü 'gü 'segz 'ö bhë -a -dhe 'saadhö 'gü.

¹⁵ -Yö -kë me -nu □daan' □dhia Zuifö -nu -bha -bhökuëkz -nu 'gü. 'Ö me -nu -wa 'tö -kë □va -dhe 'saadhö -a -bha.

-Wo Yesu -kë Nazaretë (Matiö 13.53-58; Maakö 6.1-6)

¹⁶ Yesu -yö -go mü 'yö nu Nazaretë, -dhe 'ö □kpea -a -bha bhë -a -bha. 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka 'yö -da -an -bha -bhökuëkz 'gü □ne -kz □ya kë 'yö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö; 'yö □luu kö -yaan pë 'ö □been' -sü 'ka -a pö.

¹⁷ 'Wo nu -Zlan -wod- hiölome Ezai -bha 'sëedhe -be 'ka -a □dhia. 'Sëedhe -be bhë, □dhe 'ö- 'dhi -po, 'ö- 'yan -yö -kpën pë 'ö -kë □been' -sü 'ka- -bha □ne:

¹⁸ -Zuu 'slööslö 'ö go n Dëme 'piö -yö n 'piö, -yö n -sü 'yö n bö kö 'aan- nu 'wuntazsë 'ka 'yename -nu □dhia. -Yö n -bö kö 'aan- me -nu bho 'gan 'gü, 'aan- 'yëngtiime -nu -dhe bö; 'go mü 'aan- me -nu 'wo 'klobhödhe 'gü -an bho -a 'gü,

¹⁹ kö -kwe 'ö Dëme dho ö bha 'glusë kaa bhë, 'aan- -a -wun □blee'- -an -dhë.

²⁰ 'Yö Yesu -yö 'sëedhe -be bhë -a kpa 'küë-, 'yö- nu

yuökëme -dhë, 'ö □yaannu kö -yaan -an □daan'-. Më -nu 'töüdhö 'wo -kë -bhökuëkö 'gü mü 'saadhö, -an 'yan -yö □dhië Yesu 'piö dosen.

²¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö-pö -an -dhë: «'Wun -dhe 'ö □bëen' -sü 'ka, 'ka 'go -na ma □dhia bhë, -a -de -ya kë □dëë 'töng gia- 'ka- -maa bhë -a 'ka.»

²² Më -nu 'wo kë mü -wo -we -a -wo -bha, 'ö -an 'te -yö tun 'wun -sëëbö 'yö 'go -na -a dhiö bhë -a -wun 'gü, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë □nëë: «'E! Zozëfu gbö □në 'yaa -mü -a?»

²³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -dho 'wun □zuan' 'ö □në -a -zön n -dhë: <□Dhöngrö, -bhö ü -de dha!> 'Ka dho -a pö 'zü n -dhë: <Pë -nu 'ü-kë Kapëënaömë 'saadhö 'yi-ma bhë, -bhö -an 'plë kë ü -de -gö plöö zö!> »

²⁴ 'Go mü 'zü 'yö- pö: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Waa -Zlan -wodhiöloomë gbë □bhlë -ya ö -de -gö plöö.

²⁵ A -yöön -a -ta dhuö ka -dhë 'zü □në kö Eli -yö □tun -dhö bhë, □gëandhoo -nu -wo -kë -dhö □va Izlaelö -së 'gü zö, 'töng 'ö dha yaa ban -a 'ka -kwë -yaaga waa- 'su 'slado -an -bha. 'Yö- 'töng bhë -a 'ka 'yö din □va -yö -da 'së □në -a -ta,

²⁶ 'këë -Zlan yaa Eli bö □gëandhoo -nu 'wo 'dhö bhë -an më gbë 'piö -a 'ke yaa kë □gëandhe do 'yö -kë Saleta, Sidön -së 'ö 'së gbë 'ka bhë -a 'gü -a 'ka.

²⁷ 'Go mü 'zü, 'ö □weëmë -nu -wo -kë □va Izlaelö -së

'gü 'töng 'ö -Zlan -wodhiöloomë Elize -yö □kaa' mü -a 'ka, 'ö -an më gbë -dhe yaa bö -a 'ke yaa kë Naama 'yö go Sili -dhe 'ö 'së gbë 'ka bhë -a 'gü -a 'ka.»

²⁸ Më -nu 'wo -kë -bhökuëkö 'gü mü 'töüdhö bhë, 'wun -yö -na -an -züë 'wun 'ö- □blëë bhë -a -wun 'gü.

²⁹ 'Wo □luu 'wo- kun 'wo- □gböw gbö 'wo böa woë-pödhë 'ö -kë -tön 'kluë- bhë -a -bha, 'wo dhoë -tön gia- bhë -a tuö kö -waan -a -züö goo 'gü.

³⁰ 'Këë Yesu -yö -bö -an ziën 'yö dho.

Yesu -bha göön- 'ö -zuu yaa □yaa- 'tu bhö, -a -dhe bö -sü

(Maakö 1.21-28)

³¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö dho Kapëënaömë plöö, Galile -së 'gü, 'ö yö më -nu □daan' -sü -bha Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

³² 'Ö -an 'te -yö -tun -a -bha më □daan' -kö bhë -a -wun 'gü, bhii 'ö töw -yö 'wun -blëë -wogbiindhe 'ka.

³³ Göön- do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë, -yö -kë -bhökuëkö 'gü mü 'pö, 'ö yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka □nëë:

³⁴ «'Aa! -Më -mü -i, Yesu 'go Nazalëtë? Ü -nu kö 'üënyi 'gü □siö' □a? A- □döa' □në, ü më 'slööslö 'ö -Zlan -ya bö -a 'ka!»

³⁵ 'Ö Yesu -yö 'wun □blëë -zuu yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö -a -dhë: «Ü 'dhi yö 'kuë- 'ü 'go göön- 'ö □në -a 'gü!»

'Yö -zuu yaa -yö gɔɔn- 'ö bhë -a -zuö sia- me 'plɛ wö 'dhiö mü 'ö go -a 'gü; yaa pë yaa gbɛ kē -a 'ka.

36 'Ö me -nu 'wo -kē mü -an 'te -yö tun, 'ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'Wun ɔblɛɛ'-wo ɔsuu'- -mlë 'ö ɔne ɔɛ? 'E, gɔɔn- 'ö ɔne -yö 'wun -blɛɛ -zuu yaa -nu 'ka -wogbiindhe waa- 'piigbeedhe 'ka, 'ö 'wo go me -nu 'gü 'dhö e?»

37 'Ö Yesu 'tɔ -yö -pɛn 'pian 'ö 'dhö bhë -a -ta me 'plɛ 'dhi.

Yesu -yö 'yuame -nu ɔplëzë -dhe -bo
(Matiö 8.14-17; Maakö 1.29-34)

38 Yesu -yö -go -bhökuëko 'gü mü 'ö dho Simɔ -gɔ kɔɔ. Simɔ ɔda -ta yaa kē 'po -sü 'ka, 'ö tɔɔ 'gii- -kɔ -yö -kē -a -bha 'gbee- 'ka; 'ö me -nu -wo ɔbheɔ Yesu -dhë kö -yaan -a -dhe bo.

39 'Ö Yesu -yö ɔyɔɔn -a -bha, 'yö 'wun ɔblɛɛ 'gbee- 'ka 'gii- bhë -a 'ka, 'ö go -a 'gü, 'ö to mü 'ö ɔluu 'ö yö -an -bhöpë -yuö kē -sü -bha -an -dhë.

40 ɔDhe lan- ɔya -püö, 'ö 'wo nu me -nu 'ö 'yua ɔsuu'- 'oo ɔsuu'- -yö -an -kē -an 'ka Yesu 'piö; 'yö -an -dhe bo 'ö -kɔ -kpa -an -ta dhuö -sü 'ka.

41 'Ö -zuu yaa -nu -wo go me -nu ɔplëzë 'gü ɔgblaa 'gbla -sü 'ka ɔneɛ: «-Zlan Gbö -mü ü 'ka!» 'Kɛɛ Yesu -yö 'wun ɔblɛɛ -an 'ka, kö ɔkun 'wo dho 'wun gbɛ ɔblɛɛ'-, bhii 'ö tɔɔ wo gia- -wa ɔdɔa' ɔne -Zlan -bha -Yame -mü -a 'ka.

Yesu -yö -Zlan -wo -blɛɛ Zude -sɛ 'gü

(Maakö 1.35-39)

42 ɔDhe 'ö- -dhe ɔya 'po, Yesu -yö -go plöö 'yö dho 'ö -de 'sloo 'ka -dhe do 'bhaa -bha. 'Ö me -gbaa ɔva -wo yö -a ɔmɛɛ' -sü 'gü. ɔDhe 'ö ɔwaa- yö, 'wo- kuënnu kö -yaan 'to wo 'piö mü.

43 'Kɛɛ Yesu -ya -pö -an -dhë: «A -dho 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludédhe -bha, -a ɔblɛɛ pödhe me -nu 'wo to -an 'gü; bhii pë 'ö -Zlan -yö n bɔ -a -wun 'gü bhë 'ö bhë.»

44 'Yö -Zlan -wo ɔblɛɛ Zuifö -nu -bha -bhökuëko -nu 'gü Zude -sɛ 'gü.

5

Yesu -bha ɔguë' -nu -blɛzë 'sü -sü

(Matiö 4.18-22; Maakö 1.16-20)

1 Yi do 'ka Yesu -yö -kē Zenezalëtö 'yipüë 'kpong 'dhiö, 'ö me -gbaa ɔva -wo nu 'wo ɔnië -a -zü zian 'plɛ 'ka kö -waan wo 'to -to -Zlan -wo -bha.

2 -Dhe bhë -a 'gü 'yitagɔ ɔplɛ -wo -kē 'yi 'kpong 'dhiö kö me -nu 'wo 'yiblükëme -nu 'ka, ɔwa 'go -a 'gü ɔwa 'dho wo -bha 'kplö 'zlu ɔdhia.

3 'Ö Yesu -yö -da 'yitagɔ me 'ö -kē Simɔ -bha 'ka bhë -a 'gü, 'ö- pö -a -dhë -ya 'bhe 'tee ɔyɔɔn 'yi -ta; 'ö ɔyaannu -a 'gü 'ö yö -an ɔdaan' -sü -bha.

4 ɔDhe ɔya yën 'wun ɔblɛɛ' -sü -bha, 'ö- pö Simɔ -dhë: «-Bhö ɔyɔɔn 'yitagɔ 'ka 'yi ziëndhe gia- -bha kö bhi 'dhö, ü 'bhamɛ -nu 'dhö 'ka

ka -bha 'kplö -zuö yiö 'kaan-
'yuö- 'sü!»

⁵ 'Ö Simö -ya pö -a -dhë:
«N -Gömε, yi 'yi -blü -kë
gbenggbeng, 'kεε yiëë pë gbε
yö. □Ao', □dhe -kë □ne bhi
gia- 'ü- pö 'a- kë bhë kö a
-dho -a kë ü -wo 'ka.»

⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
'kplö -zuö yiö, 'ö 'yuö- -yö -an
-bha 'kplö pa, □dhe 'to -na
zlöö kö -yö □kaan' -na.

⁷ 'Ö 'wo □üü- -blü wo
'bhamε -nu 'wo -kë 'yitagö
gbε 'gü bhë -an -gö kö -waan
nu wo -dhë. 'Ö 'wo nu 'wo
'yitagö □ple bhë 'wo -an 'ple
pa 'yuö- 'ka, □dhe 'to -na zlöö
kö 'yitagö -nu 'wo bhë -wo
'dho -na 'yi □löö.

⁸ □Dhe 'ö Simö Piεε □ya pë
-nu 'wo bhë -an yö, 'yö nu 'yö
-lo ö kpön 'gü Yesu 'dhiö, 'ö-
pö -a -dhë: «N Dëmε, -bhö
□yöön 'ma 'ü 'go n 'sö; ma
'a □ne 'wunyaakëmε -mü n
'ka!»

⁹ Pë 'ö -kë 'ö- pö 'dhö bhë 'ö
tö 'suö -yö -da yö gia- waa-
mε -nu 'wo to -an 'gü 'yuö-
□va 'wo- sü bhë -a -wun 'gü.

¹⁰ -Kö do bhë -a 'ka 'ö □kaa'
Simö 'bhamε -nu Zakö waa-
Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu
'ka bhë -an -gö 'pö. 'Kεε Yesu
-ya -pö Simö -dhë: «Kö □kun
'ö 'suö -yö ü -kë! 'Go □dεε
-bha zlöö a -dho ka kë 'kplö
-zuö mε -nu -gö -mε 'ka kö
'ka nu -an 'ka n □dhia.»

¹¹ □Dhe -kë 'dhö 'wo nu
wo -bha 'yitagö 'ka 'yi 'kpong
'dhiö, 'ö 'wo pë 'ple to mü 'wo
-ziö Yesu 'piö.

Yesu -yö □weemε do -dhe
-bo

(Matiö 8.1-4; Maakö 1.40-
45)

¹² Yesu -yö -kë pödhe do
'bhaa 'gü, 'ö mε do 'ö □wee
-ya -kë bhë 'yö nu. □Dhe □ya
Yesu yö, 'yö -gblü -a 'dhiö
'yö □bhea -a -dhë 'ö- pö: «N
-Gömε, 'ö □ya kë □ne -yö ü
-dhi -a -dhë -wun 'ka, -bhö n
bun kë 'slööslö!»

¹³ 'Ö Yesu -yö 'ö -kö -po 'ö pa
-a 'ka 'ö- pö -a -dhë: «A -we
-a -bha, ü bun kë 'slööslö!»

-Dhe do bhë -a 'gü, 'ö □wee
-yö go göön- 'ö bhë -a -bha.

¹⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«'Wun 'ö □ne kö □kun 'ü-
□blεε mε gbε -dhë, 'kεε -bhö
'dho 'ü ü -de -zön slabhomε
-dhë 'ü ü bun -kë 'slööslö -sü
sla- bho □ne -kö 'ö Moizö -ya
□blεε -a 'ka bhë -a 'dhö kö
-yaan -a -zön mε 'ple -dhë
□ne ü -dhe □ya bo!»

¹⁵ 'Ö Yesu 'to -yö -pen -dhe
'saadhö 'gü; mε -gbaa □va
-wo -kë -nu -a 'piö □dhia mü
kö -waan wo 'to 'to -a -wo
-bha, kö -yö mε 'bhaa -nu
dha -na -an -bha 'yua -nu -gö.

¹⁶ 'Kεε Yesu -yö -go -an
ziën mü, 'yö dho 'ö 'sloo
'ka -dhe -nu -bha kö -yaan
□bhea'-.

Yesu -yö 'tinngmε do -dhe
-bo

(Matiö 9.1-8; Maakö 2.1-
12)

¹⁷ Yi do 'ka Yesu -yö -kë
mε -nu □daan' □dhia. -Dhe
bhë -a -bha Falizi -mε -nu
waa- tōnggömε -nu 'wo go
Galile waa- Zude -pö -nu 'gü
'iin Zeluzalemë plöö -wo -kë
□yaannu -sü 'ka -a 'sö mü.

Dëme -bha 'piigbeedhe -yö -kë Yesu 'gü, 'yö- -kë 'ö me -nu -bha 'yua bo -a 'ka.

18 Me -nu -wo gɔɔn- do 'yö 'tinnɔ ɔyua' -ya -kë -a bun 'nuu 'gü 'wo nuë; 'wo- kédhe ɔmɛɛ kö 'waan- dhoë Yesu 'dhiö kɔɔ.

19 'Kɛɛ bɔdhe gbɛ yaa kë -dhö -an -gɔ mɛ gbung 'wo -kë 'kɔ 'dhiö bhë -a -wun 'gü. 'Yö 'wo -da -a 'ka 'kɔ tuö, 'wo -dhe 'dhi do bho 'wo- to ö -bha 'nuu 'gü, 'wo- ɔyɔɔ me -nu gbung 'gü kɔɔ mü Yesu 'dhiö -dhe gia- -bha.

20 ɔDhe 'ö Yesu ɔya mɛ -nu 'wo bhë -an -bha -zo -yö ö -bha -sü yö, 'yö- pö 'yuame bhë -a -dhë: «N 'bhamɛ, 'ma ziö ü bha ɔsɔɔn yaa -nu -ta.»

21 'Ö tɔnggɔmɛ -nu waa- Falizi -mɛ -nu -wo yö wo 'ko ɔdhɛɛ' 'kɔɔ -sü -bha ɔnɛɛ: «Dö -mü gɔɔn- ɔnɛ -a 'ka 'yö 'wun ɔblɛɛ -Zlan -gɔ ɔnëdhö e? Dö dho -mɔ -a -bha kö -yaa ziö mɛ -nu -bha ɔsɔɔn yaa -nu -ta -a 'ke yaa kë -Zlan dosen 'kpaan 'ka ɛ?»

22 'Kɛɛ -zotadhe 'yö -kë -an 'gü bhë, Yesu -ya -dɔ; ɔdhe -kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «Më -kë 'ö -zotadhe ɔsuu' -nu 'wo ɔnɛ 'wo -kë ka 'gü i?»

23 -A pö -sü <'ma ziö ü -bha ɔsɔɔn yaa -nu -ta> 'iin <-bhö ɔluu' -ü 'ta 'sü> bhë -a -mlë 'ö 'pëëpë -ɛ?»

24 'Kɛɛ a- 'piö kö 'ka- dɔa ɔnɛ -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö ma 'a Mɛgbö 'ka n -gɔ 'kpongtaa zö kö 'aan- ziö me -nu -bha ɔsɔɔn yaa -nu -ta.»

ɔDhe ɔya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinnɔmɛ bhë -a -dhë: «A- pö

ü -dhë, -bhö ɔluu' -ü ü bha 'nuu 'sü 'ü 'dho ü -gɔ kɔɔ!»

25 -Dhe do bhë -a 'gü, gɔɔn- 'ö bhë 'yö ɔluu 'ö dɔ ö -gɛan mɛ 'kpɛkpɛ wö 'dhiö mü, 'yö ö bha 'nuu sü 'yö dhoë ö -gɔ kɔɔ 'tan -bho -Zlan 'tɔ 'piö -sü 'ka.

26 -An 'te -yö -tun, 'wo yö -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha, 'kɛɛ 'suö -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «'Yië pë 'gblüünzë yö ɔdɛɛ!»

Yesu -yö Levi ɔdhɔɔ -kë (Matiö 9.9-13; Maakö 2.13-17)

27 ɔDhe ɔya kë 'dhö, Yesu -yö -go pödhe bhë -a 'gü; -a -bha 'dho -sü 'ka, -yö 'nii- ɔsɔɔng' 'kun -mɛ do 'wo- dhe Levi -a -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- ɔsɔɔng' -kun -a 'gü -kɔ 'gü. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ɔluu' -ü ziö n 'piö!»

28 'Yö Levi -yö ɔluu, 'yö pë 'plɛ to sia-, 'yö -ziö -a 'piö.

29 ɔDhe ɔya kë 'dhö, 'ö Levi -yö Yesu ɔbhlë -kë ö -gɔ kɔɔ. 'Nii- ɔsɔɔng' 'kun -mɛ -dhe ɔva -dhe waa- mɛ 'waa gbɛ -nu, -wo -kë -an 'piö pë -bhö ɔdhia mü.

30 Me -nu 'wo -kë Falizi -mɛ -nu 'ka waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo 'wun -blɛɛ -wo ɔlöö wo 'ko -dhë, 'ö 'wo- pö Yesu -bha ɔguë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'ka pë -bhö, 'ka müpë mü 'nii- ɔsɔɔng' 'kun -mɛ -nu waa- 'wunyaakɛmɛ -nu -an 'piö e?»

31 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Mɛ -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha bhë, -an -bha -wun 'yaa ɔdhɔngtrɔ -bha,

'kεε mε -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha □ne 'wo □dhongtro □mεε.

³² N 'ka nu mε -nu 'wo kpengdhö -an 'piö, 'kεε mε -nu 'waa kpengdhö □ne 'a nu -an 'piö kö -waan wo □zuö' □dhië' -Zlan 'piö.»

Yesu -yö 'wun 'ö -ghan -ben 'to -sü -bha -a -wun -blεε (Matiö 9.14-17; Maakö 2.18-22)

³³ Yi do 'ka, mε -nu -wa -pö Yesu -dhë 'zü: «□Ya kë Zan -bha □guë' -nu -wo wo -ben -to, 'ö □ya kë 'wo □bhεa. -Kö do bhë -a 'ka, 'ö Falizi -mε -nu -bha □guë' -nu -wa □kaa'; 'kεε ü bha □guë' -nu 'waa wo -ben 'to.»

³⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Ka -dho -mōa kö mε -nu 'wo -an □dhōō kë -na dhe 'sü 'wlaan--ta bhë 'kaan-pö -an -dhë kö □kun 'ö 'wo pë -bhö, 'kεε kö dhe -gōn -yö -an 'piö a? -Yö -dho kë ka -de 'gü 'dhö!

³⁵ 'Kεε -abi', yi 'ö dhe -gōn dho go -a 'ka -an 'piö □ya -lo, 'ö 'wo dho wo -ben to.»

³⁶ 'Ö Yesu -yö 'wun □blεε -an -dhë 'zü 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö: «Mε gbε yaa 'dho -mōa kö -yaan sō -dëü 'klu 'kan -yaan yö sō zii 'blëdhe -bha -yaan -a -wō. □Ya kë 'dhö kö □ya sō -dëü □siö'-; 'go mü sō -dëü waa- -a zii waa dhi wo 'kuë-.

³⁷ 'Iin 'zü mε gbε 'ka 'dho yō 'gbee- yō □puu' 'wōōnwōn 'gü -yaan -a 'dhi -ta. □Ya kë 'dhö yō -dho □puu' 'ö 'dhö bhë -a wü 'ö 'daawo 'ö -an 'plε 'gü- □siö.

³⁸ 'Kεε -abi! -Ka yō 'gbee- yō □puu' -dëü 'gü!

³⁹ 'Ö mε gbε 'yaa- -dho kë yō 'slëēnslēn 'ka kö □ya 'go yō 'gbee- mü □dhia, bhii -wa pö: «Yō 'gbee- □ne 'ö -së!» »

6

Yesu -yö 'wun 'ö -ghan □glooyi -bha -a -blεε

(Matiö 12.1-8; Maakö 2.23-28)

¹ □Glooyi do 'ka Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kë bō □dhia 'blee- 'wo □bluu'- kë -na -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □bluu'- -kpa 'bhaa -nu bho 'wo- □sii si wo kwεε 'ö 'wo- ga -nu -bhö.

² Falizi -mε 'bhaa -nu -wo -kë mü, 'wo- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö pë kwaa- tōng -ya pö kö □kun 'kwa- -kë □glooyi 'ka 'ö 'ka- -kë -ε?»

³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëēdhe 'gü □nεε, yi do 'ka Davidö waa- ö bha mε -nu din -yö -an -kun bhë kaa- pö □a?

⁴ -Ya -pö yi bhë -a 'ka -yö -dho 'yö -da -Zlan -gō kōō, 'yö □bluu'- 'wo- -ya -Zlan -bha 'ka bhë 'ö slabhome □va -ya nu -a -dhë 'yö- -bhö 'yö- 'bhaa nu ö bha mε -nu -dhë, 'kεε kö kwa -bha tōng -ya -pö sla- -bho -Zlan -dhë -mε -nu -de 'sloo □ne 'wo dho □bluu'- bhë -a -bhö. □Ya kë 'dhö kö pë ma □guë' -nu -wa -kë bhë, 'yaa 'wun yaa □va 'kpaan 'ka.»

⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü □νεε: «Ma Μεγβö, 'a tɔɔ □glooyi -de gia- bhë -a -gɔmε.»

Με- -gbiö -yö ga -a -bha
(Matiö 12.9-14; Maakö 3.1-6)

⁶ □Glooyi do 'bhaa 'ka Yesu -yö -da Zuifö -nu -bha -bhɔküekɔ do 'gü, 'ö yö -an □daan' -sü -bha. Gɔɔn- do -yö -kë mü, 'ö- □kwεε- 'gü -gbiö -yö ga -a -bha.

⁷ Tɔnggɔmε -nu waa- Falizi -mε -nu 'yan -yö -kë Yesu -bha, kë □νε -yö -dho mε -dhe bo □glooyi 'ka kö -waan -a dɔ, bhii pë 'wo -kë -a □mεε' □dhia 'ö tɔɔ 'wun 'wo dho -a dɔ -a -bha □νε □ya 'wun yaa kë.

⁸ □Dhe -kë □νε Yesu -yö -an -bha -zotadhe -dɔ bhë, 'yö- pö mε 'yö- -gbiö -yö ga -a -bha bhë -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü dɔ ü -gεan mε 'ple 'dhiö zö!»

Mε 'ö bhë 'yö □luu 'yö dɔ ö -gεan mü.

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A -dho ka □dheε' kɔɔ: -Më 'ö kwa -bha tɔng -ya pö 'kwa- kë □ε? -Wo 'wun -së kë □glooyi 'ka i 'iin -wo 'wun yaa kë e? -Wo mε dha □i 'iin -wo mε 'gü □siö'- e?»

¹⁰ □Dhe 'yö -an 'ple -ta -ga, 'yö- pö mε 'ö bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»

'Yö ö -gbiö -po 'ö- -gbiö -yö to mü 'ö bo.

¹¹ 'Ö 'wun -yö -na mε -nu 'wo -kë mü -an -zuë 'sönggö -sönggö, 'wo yö pë 'wo dho -a kë Yesu 'ka -a □bleε' -sü -bha wo 'ko -nu -dhë.

Yesu -bha ö bha bɔmε -nu
'gɔɔ- do ö ga □ple 'sü -sü
(Matiö 10.1-4; Maakö 3.13-19)

¹² 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -dho -tɔn tuö kö -yaan □bhεa'-; 'ö gbeng -yi do sü 'ö □bhεa -a 'ka -Zlan -dhë.

¹³ □Dhe 'ö- -dhe □ya 'po, 'yö ö bha □guë' -nu □dhɔɔ -kë, 'yö -an 'gɔɔ- do ö ga □ple sü -an 'gü; 'yö -an 'tɔ kɔɔ bɔmε -nu 'ka.

¹⁴ Mε 'wo 'dhö bhë -an 'tɔ 'ö □νε: Simɔ 'yö- 'tɔ kɔɔ Pιεε 'ka waa- ö dheglu Andre, Zakö, Zan, Filipö, Baatelemi,

¹⁵ Matiö, Toma, Zakö Alefe gbö, Simɔ 'wo- 'tɔ kɔɔ 'yënngsiömε 'ka ö -bha 'sego -wun 'gü.

¹⁶ Zakö gbö Zudë waa- Zuda Ikalioɔtö 'yö dho zlöö 'yö -kë Yesu 'dhɔɔdɔmε 'ka.

Yesu -bha mε -nu □daan'
-sü waa- -a -bha 'yuame
□plëzë -dhe bo -sü
(Matiö 4.23-25)

¹⁷ Yesu waa- mε -nu 'wo bhë -wo -go -tɔn tuö 'wo dho 'wo □gbaannu -dhe 'kpekpe -dhe do -bha. -A -bha □guë' -nu -gbaa □va -wo -kë mü. 'Go mü 'zü 'ö mε -gbaa □va 'wo go Zude -sε -nu, Zeluzalemë plöö -dhe -nu 'iin pödhe -nu 'wo -an -zütodhe -nu 'gü -nu, Tii -dhe waa- Sidɔn -dhe -nu 'wo 'yoo 'kpong 'dhiö,

¹⁸ -wo -nu -a 'piö mü kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha, 'iin kö -yö -an -bha 'yua -nu bho -an 'gü. 'Ö mε -nu 'ö -zuu yaa □ya -an 'tu bɔ bhë 'yö -an -dhe bo 'pö.

19 Με 'ple -wa kēdhe -mεε kö 'waan- 'pa -a 'ka, bhii 'ö tōō □ya kē 'dhö 'piigbeedhe -yö -go -a 'gü, 'yö -an 'ple -dhe bo.

Yesu -yö με -daan -tōn do tuö

(Matiö 5.1-12)

20 □Dhe Yesu □ya ö bha □guē' -nu -ga, 'ö- pō -an -dhē: «□Zuögludhi -yö kē με -nu 'ka 'yenazē ka -go, bhii 'ö tōō -Zlan -bha -gludēdhe -yö -dho kē ka -bha 'ka.

21 □Zuögludhi -yö kē με -nu 'ö din 'dho ka kē -na bhē ka -go, bhii 'ö tōō -bhöpē -nu -dho kē ka -go □va.

□Zuögludhi -yö kē με -nu 'ka 'gbo bō -na bhē ka -go, bhii 'ö tōō ka -dho 'yee to 'dhiö □zian'.

22 □Zuögludhi -yö kē ka -go, 'kö -kē □ne με -nu -wo -ya ka -san 'ka, 'ö 'wo -kan ka -bha, 'iin 'wo 'si -nu bho ka -go, 'ö 'wo ka bho yunng, ma 'a Megbö 'ka n 'tō -wun 'gü 'dhee!

23 -Ka □zuögludhi kē yi 'ö pē -nu 'wo bhē 'wo dho kaa ka 'ka -a 'ka; -ka -lö □zuögludhi 'ka, bhii 'ö tōō ka 'kian □va -yö -ya -sü 'ka ka -go dhang- 'gü. -Kō do 'ö bhē -a 'ka, 'ö -an 'bhema -nu -wa □kaa' -Zlan -wodhiölome -nu 'ka 'pö 'dhiö -be.

24 Κεε 'yena -wun -yö -dho kē □bhōome -nu ka 'ka, bhii 'ö tōō 'ka ka -bha 'wun -sē -nu 'ple yö 'saadhö.

25 'Yena -wun -dho kē pēyagōme -nu ka 'ka, bhii 'ö tōō din -yö -dho ka kē! 'Yena -wun -yö -dho kē με -nu 'ka 'yee to -na ka 'ka, bhii 'ö tōō

ka -dho kē □zuö' 'klobhōdhe waa- 'gbo bō -sü -an 'gü!

26 'Yena -wun -yö -dho kē με -nu 'ö με 'ple 'dho 'wun -sē □blεε' -na ka -go bhē ka 'ka, bhii 'ö tōō -kō do 'ö bhē -a 'ka 'ö -an 'bhema -nu -wa □kaa' -Zlan -wodhiölome □suazē -nu -go!

(Matiö 5.38-48; 7.12a)

27 Κεε με -nu 'ka ka 'to 'to -na n -ma □ne, a- -pō ka -dhē: -Ka ka yaagūme -nu -dho kē, 'ka 'wun -sē kē με -nu 'wo ka -san zē -na bhē -an -dhē.

28 -Ka 'dhuē- 'kpō με -nu 'wo 'wun 'kpōü -ya -na ka -bha bhē -an -bha, 'ka □bhεa' - με -nu 'wo 'wun 'gbee- wō -na ka -ta bhē -an -wun 'gü.

29 □Ya kē □ne με □ya ü 'to -ma, -bhö -a kē □ple -naa -zōn -a -dhē, 'iin με □ya ü bha gblang 'sü, -bhö ü □kwaa' -a -zü -yö ü bha -dasō 'sü 'pö.

30 Με □ya pē -dhe ü -go, -bhö -a nu -a -dhē, 'ö □ya kē □ne με □ya pē 'sü ü -go, kö □kun 'ü- -dhe -a -go gbo.

31 Pē 'ka- 'piö kö με -ya kē ka -dhē bhē, -kaa kē 'pō -an -dhē.

32 □Ya kē □ne 'ka- -dho kē με 'ö ka -dho -kē -a 'ka, -a □truēn -dho kē ka -go -mē 'ka ε? Κεε kö 'wunyaakēme -nu -wa -dho -kē με -nu 'wo -an -dho -kē -an 'ka □ne -kō do bhē -a 'dhö 'pö.

33 Ö □ya kē □ne 'ka 'wun -sē kē με 'ö 'wun -sē -kē ka -dhē -a -dhē, -a □truēn -dho kē ka -go -mē 'ka ε? Κεε kö 'wunyaakēme -nu -wa -kē □ne -kō do bhē -a 'dhö!

34 'Ö □ya kë □ne 'ka 'pë do me 'ka- □dɔa' □ne, -yö -dho ka -bha 'pë bho -a -bha, -a □truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ε? 'Wunyaakëmε -nu -wo 'pë -dɔ wo 'ko -nu -bha. -Yö -kë 'dhö kö 'pë -nu 'wo- dɔ wo 'ko -nu -bha bhë, -waan -a -ye 'zü kë wo 'ko -nu -dhë!

35 -Abi! Ka -bha 'ka, -kaa -dho kë ka yaagümε -nu 'ka, 'ka 'wunsë kë -an -dhë. 'Go mü 'ka pë -nu nu -an -dhë, kö □kun 'ka ka -zo -kë -a -ye 'zü 'piö. □Ya kë 'dhö ka -dho ka 'kian □va yö, 'ö 'ka dho kë -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta bhë -a -bha 'në -nu 'ka, bhii -a këwun □yö -së mε -nu 'waa mε -ya 'ti kë waa- 'gluyaame -nu -an 'ka.

36 Ka 'pö, -ka pa mε -nu 'yena yö -sü 'ka □ne -kɔ 'ö ka Dë -Zlan 'dho pa -sü 'ka mε -nu 'yena yö -sü 'ka bhë -a 'dhö!

(Matiö 7.1-5)

37 Kö □kun 'ka za dɔ mε gbε -bha, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö -Zlan -dho za dɔ ka -bha. Kö □kun 'ka za -lo mε gbε tuö, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -Ka ziö mε -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta, □ya kë 'dhö, -Zlan dho ziö ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö.

38 -Ka pë nu mε -nu -dhë, □ya kë 'dhö -Zlan -yö -dho pë nu ka -dhë 'pö; -yö -dho pë dan papasü 'ö- -lo ka -bha gblang 'yuö- 'gü, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho ö bha gbaɔ dan 'yö- nu ka -dhë □ne -kɔ 'ka- nuë ka 'ko -nu -dhë bhë -a 'dhö.»

39 'Ö Yesu -yö 'wun □zuan' do -zɔn -an -dhë 'zü 'ö- pö:

«□Ya kë □ne 'yënnngtiime -nu □wa 'dhiö -sü wo 'ko 'ka, -dhe 'wo- -bha □plε wo 'ka 'dho -püö -glu 'kpa 'dhi do 'gü a?

40 □Guë' gbε 'yaa □va yaa zië ö -gɔmε -ta, 'kεε □guë' mε 'ö □ya pë dɔ □duö -së 'ka, -yö -dho kë □ne ö -gɔmε 'dhö.

41 -Më 'yö- -kë 'ö □blëe' 'yö ü dheglu 'yënnngdhö bhë 'ü- -ga, 'kεε kö ü -bha 'lü -gba -yö ü 'yënnngdhö □e?

42 Ü -dho -a pö -kɔklë ü dheglu -dhë: <N dheglu, dɔ! 'A □blëe' bho ü 'yënnngdhö>, kö bhi -de 'pö ü -bha 'lü -gba -yö ü 'yënnngdhö □e? Mε 'yan -ta -wun kë -mε, -bhö ü -bha 'lü -gba 'yö ü 'yënnngdhö bhë -a bho mü □kun kö 'ü -dhe yö -së 'ka 'üën- □tun ü dheglu -bha □blëe' bho -a 'yënnngdhö -süë.

(Matiö 7.16-20; 12.33-35)

43 'Lü -së 'yaa bha ö bhe yaa 'ka 'iin 'lü yaa -de 'pö 'yaa bha ö bhe -së 'ka.

44 'Lü 'ö -dhö -wa -dɔ ö bhe -bha. 'Waa figö bhe bho 'ginng -kpɔɔ 'gü 'iin 'waa lezen -kpa bho dankpɔɔ 'gü.

45 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mε këwunsëëzë -yö ö -bha pë -së sü ö □zuö' 'gü, 'ö mε këwunyaazë -de 'pö 'yö ö bha 'wun yaa sü ö □zuö' 'gü, bhii 'wun 'yö mε □zuö' pa, ö 'dhi -ya □blεε.»

'Wun 'ö -gban 'kɔ □plε -bha

(Matiö 7.24-27)

46 'Ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka n -dhe ka Dëmε, 'ö pë 'a- pö ka -dhë 'kaa- kë □ε?

47 A -dho me 'yö n -wo ma 'yö-kun -së 'ka, -a -bhöa -zön ka -dhë:

48 -Yö -bhö me 'ö dho ö bha 'kõ dö □dhia, 'yö 'së pön □gbiin, 'yö dho 'ö yöë -guö -bha -a zü □luu'- -sü 'ka -a -bha. 'Kö -kë □ne 'yiga -nu -wo -pa, 'wo -ma 'kõ 'dhö bhë -a -bha, -dö genngdhö -sü -ya -gö, bhii 'ö tö 'kõ bhë -yö -dö -së 'ka.

49 'Këe me 'yö ö 'to to n -wo -bha 'ö yaa- 'kun, -yö -bhö me 'ö dho ö bha 'kõ dö □dhia, 'yö- zü -gban 'së -ta dhuö -dhe gia- -bha 'ö 'yaa 'seidhö -a -bha. □Dhe 'ö 'yiga -nu □wa pa, 'ö 'yi -nu -wo -ma -a -bha 'ö to mü 'ö -lo; 'yö- 'ple -yö □wüü 'töüdhö.»

7

Yesu -yö Wlömë 'dhasi -göme -bha yuökëme -dhe -bo (Matiö 8.5-13)

1 □Dhe Yesu □ya yën 'wun 'ö bhë -a □blee' -sü -bha 'següme -nu -dhë, 'yö dho Kapënaomë.

2 -Dhe bhë -a -bha, Wlömë 'dhasi -göme do -yö -kë mü, 'yö- -bha yuökëme do -wungbeezë -yö -kë -a -gö. Yuökëme 'ö bhë 'yua -yö -kë -a kë □dhia, 'ö- -wun 'gü □ya 'to 'tee kö -yaan ga.

3 □Dhe 'ö 'dhasi -göme 'ö bhë □ya Yesu 'tö ma, 'yö Zuifö -nu -bha me zii 'bhaa -nu bö kö -waan pö Yesu -dhë -yö nu -yaan ö bha yuökëme bhë -a -dhe bo.

4 'Wo dho 'wo -lo Yesu 'piö, 'wo yö -bhea -a -dhë -sü -bha □naazë 'ka, 'wo- pö -a -dhë:

«Göön- 'ö bhë, -nu -a -dhë -sü -ya -ma -kun,

5 'ö tö yie- 'següme -nu -dho -ya -kë, 'go mü 'zü yö □ne 'yö yie- -bhökuëkö dö.»

6 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -ziö -an 'piö. □Dhe 'ö □wa yö 'kõ 'ka □klöö', 'ö 'dhasi -göme bhë 'yö ö 'bhamë -nu bö kö -waan pö -a -dhë ö -wo 'ka □nëe: «N -Göme, kö □kun 'ü ü -de □sëe' bho 'kpaan, 'ö tö yaa n -ma 'kun kö 'üën -da n -gö köö.

7 -A -wun 'gü □ne 'a n -de yö □ne yaa n -ma 'kun kö 'a nu ü 'dhiö, 'këe -bhö ü -wo 'kpaan pö, □ya kë 'dhö ma yuökëme -dho dha.

8 Ma -de gia- n □köönme -nu -wo -dhö, 'ö go mü ma 'dhasi -nu 'a -an □köön 'wo -dhö. 'Ö 'ma- pö -a me do -dhë: <-Bhö 'dho!> 'ö dho n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö -a me do 'bhaa -dhë 'zü: <-Bhö nu!> 'ö nu n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö yuökëme -dhë: <-Pë 'ö □ne, -bhö -a kë!> 'ö- -kë n -wo 'ka.»

9 □Dhe 'ö Yesu □yaa- -wo 'ö □ne -a ma, 'yö 'dhasi -göme -wun -ya 'te tun, 'ö □dhië me -gbaa -nu 'wo -ziö -a 'piö bhë -an 'piö □zian', 'yö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë n 'ka -zo yö n -ma -sü 'ö □suu'- 'dhö □ne -a yö do, -abi', -a me gbe 'yaa 'dhö Izlaelö -së -de 'ö □ne -a 'gü!»

10 □Dhe □ya kë 'dhö, böme -nu -wo -ye wo 'zü 'wo dho 'dhasi -göme bhë -a -gö köö, 'ö 'wo yuökëme 'ö □sia 'wo- yö kö -a -bha 'yua □ya bo.

Yesu -yö □gεandhe do -bha 'nē -bho ga 'gü

11 □Dhe □ya kē 'dhö, Yesu -yö -dho pödhe do 'wo- -dhe Nainē bhē -a 'gü. -A -bha □guē' -nu waa- me -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö.

12 □Dhe 'wo □yoon -na -da plöö -dhe 'soo kö me -nu -wo 'dho -na me do 'ö ga bhē -a -bin □dhia. Goon- 'ö bhē -yö -kē dhe 'ö □gεandhe 'ka -a -bha 'nē dosen 'kpaan 'yö- -gö -a 'ka. Me -gbaa □va 'wo go pödhe 'ö bhē -a 'gü, -wo -kē dhebo 'ö bhē -a 'piö mü.

13 □Dhe 'ö dhebo 'ö bhē Dēme □yaa- yö, 'ö- 'yena -ya -kē 'ö- pö -a -dhē: «Kö □kun 'ü 'gbo bo gbo!»

14 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -yö □yoon □glöö -bun -a 'gü -pē bhē -a -bha 'yö pa -a 'ka 'ö me □glöö bun -me -nu 'wo bhē 'wo □gbaannu, 'ö Yesu -ya pö: «'Nē goon- 'ü □ne, a- -pö ü -dhē, -bhö □luu'!»

15 'Ö me 'ö ga bhē 'yö □luu 'ö -ya ö -gεan 'ö yö 'wun □blēε' -sü -bha, 'ö Yesu -ya nu ö dhe -dhē.

16 'Suö -yö -da me -nu 'wo -kē mü -an 'plē 'gü, 'ö 'wo yö -Zlan 'to 'saa -blü -sü -bha 'wo- pö: «-Zlan □ya ö -wodhiölome do □va bo kwa -dhē!» 'Go mü 'wo- pö 'zü: «-Zlan □ya nu -do ö bha 'següme -nu -gban -gö □dhia!»

17 'Ö 'wun 'ö Yesu -ya -kē bhē 'ö -pen Zude -se waa- -a -zütodhe -nu 'saadhö 'gü.

Zan Batisö -bha bome -nu (Matiö 11.2-19)

18 Zan Batisö -bha □guē' -nu -wo -nu, 'ö 'wun -nu bhē 'wo- 'plē □blēε -a -dhē. 'Ö Zan -yö -an me □plē □dhoo -kē,

19 'yö -an bo Dēme 'piö kö -waan -a □dhεε' 'kpo □nεε: «Ü me 'yi- doa □ne -yö -dho nu bhē -a 'ka i, 'iin 'yi -ya me gbε -gö e?»

20 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -lo Yesu 'piö, 'ö 'wo- pö -a -dhē: «Zan Batisö 'ö yi bo kö 'yiēn- ü □dhεε' 'kpo □nεε ü me 'yi -ya -a -bha nu -sü -gö bhē -a 'ka i, 'iin yi -dho -ya me gbε -gö e?»

21 -Dhe do bhē -a 'gü, 'ö Yesu -yö yö 'yuame □plēözē waa- 'tosiöme -nu -an -dhe bo -sü -bha, kö -yö -zuu yaa bho -na me -nu 'gü, kö -yö 'yēnngtiime -nu □plēözē 'yan 'po -na.

22 □Dhe -kē 'dhö 'ö Yesu -ya pö Zan -bha bome -nu -dhē: «-Ka 'dho, pē 'ka- yö 'iin 'ka- ma □ne 'ka- □blēε Zan -dhē □nεε: 'Yēnngtiime -nu -wo -dhe yö -na, -gentösiöme -nu -wo 'ta -na, □weeme -nu -bha □wee -yö 'go -na -an -bha, 'totame -nu -wo 'wun ma -na, game -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'wuntöösē -yö □blēε' -na 'yename -nu -dhē.

23 □Ao! □Zuögludhi -yö kē me 'ö yaa 'dho go -zo -yö n -ma -sü 'gü -a -gö!»

24 □Dhe 'ö Zan -bha bome -nu □wa 'ye wo 'zü □wa 'dho, 'ö 'wun 'ö -gban Zan -bha, 'ö Yesu -yö yö -a -blēε me gbung 'wo bhē -an -dhē -sü -bha 'ö- pö: «'Yēnngtaadhe 'ö Zan -yö -kē -a -bha bhē,

'dho 'ö 'ka- wo -a -bha bhë, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia 'ma ε? 'Lü 'në 'ö 'tëë 'dho -a □tuun' -na bhë 'ö 'ka dho -a -ga □dhia □a?

²⁵ 'Yaa 'dhö, -më 'ka dho -a -ga □dhia □ε? Goon- do 'ö so -së 'dho -a -bha yö -mü -a? 'Kεε □dhe 'a -ga -a 'gü bhë, -yö -kë □ne me -nu 'ö so □sonng' 'gbeezë 'dho -an -bha bhë, -an këdhe 'ö tō -dhe -së -dhe 'gü, -wo -kë -gludë -nu -bha wo -a 'gü -ko 'gü.

²⁶ □Dhe 'ö 'dhö □ne, -më 'ka dho -a -ga □dhia 'sa? -Zlan -wodhiölome do -mü -a? A- pō ka -dhë 'wun gia- 'ka □neε: □li-, 'ö -de, me 'ka- yö bhë, -yö -ziö -Zlan -wodhiölome -ta,

²⁷ bhii Zan 'ö bhë pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö -gban -a -bha -ya -pō: -Zlan -ya -pō: 'Ma ma bome do bo ü 'dhiö, kö -yaan ü bha zian -gblooga -pë kë. »

²⁸ 'Ö Yesu -ya pō -an -dhë 'zü □neε: «A- pō ka -dhë: Me 'ö- 'to dho kë □va -yaan □zië' Zan -ta 'yaa 'dhö, 'kεε kë- wo 'dhö bhë, me 'ö 'gügaazë -Zlan -bha -gludëdhe 'gü, □yö □va 'yö □zië' -a -ta.»

²⁹ 'Següme -nu waa- 'nii- □sonng' 'kun -me -nu -wo -nu, 'ö 'wo wo 'to to -a -wo -bha; 'ö 'wo- döa □ne -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, 'ö 'wo nu Zan 'piö, 'yö -an -go □soon yaa 'gü -boyiödhe -kë.

³⁰ 'Kεε Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu waa 'we -a -bha kö Zan -yaan wo bo yiö. -A -kë 'dhö -sü 'ka,

pë 'ö -Zlan dho -a kë -an -dhë -be bhë, -wa -bho wo -dhë □taa'.

³¹ 'Ö Yesu -ya pō -an -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö □ne, a -dho me -nu 'wo □dεε -yi □ne -a 'gü, -an -zōn dö 'ka ε? -Wo -bho dö -bha -ε?

³² -Wo -bho 'në -nu 'wo -ya -sü 'ka pō- 'dhëë ziën 'wo 'we -na wo 'ko -nu 'piö -an -bha: <'Ö 'yië 'truu 'piö kö 'kaan- 'tan kë -a -bha 'ö 'kaa 'tan kë! 'Ö 'yië gaa- -tan bho kö 'kaan- 'gbo bo 'ö 'kaa 'gbo bo □ne!>

³³ -A -gen 'ö tō: Zan Batisö -yö -nu, 'ö 'yaa -bhöpë 'waa gbε -bhö, 'iin 'yaa -droon mü, 'ö 'ka- pō □neε: <-Zuu yaa -ya 'gü!>

³⁴ 'Ö ma 'a Megbö 'ka, 'a nu 'a pë -bhö 'ö 'a -droon mü 'ö 'ka- pō: <Goon- 'ö □ne -yö 'nii- □sonng' 'kun -me -nu waa- 'wunyaakëme -nu -an 'bhamε 'ka; yö do bhë □yö -siözë!>

³⁵ 'Kεε -Zlan -bha 'kpaak- padhe bhë me -nu 'ö □waa- dhe 'wun gia- -wa do □ne -yö kpengdhö.»

Yesu -yö -dho Simo 'ö -kë Falizi -me 'ka bhë -a -go kō

³⁶ Falizi -me do -yö Yesu □dhō -kë yi do 'ka kö 'waan- pë -bhö wo 'ko □bhaa, 'ö Yesu -yö dho goon- 'ö bhë -a -go kō kö 'waan- pë -bhö.

³⁷ Pödhe 'ö bhë -a 'gü □soonkëdhe do -yö -kë mü. □Dhe 'ö □yaa- ma □ne Yesu -yö pë -bhö □dhia Falizi -me bhë -a -go kō, 'yö dho -guö -kpo 'lü 'bhlōngbhlōng 'ö pë 'yi 'tëë -sëezë -ya pa bhë -a 'ka,

38 'yö bɔ Yesu ɔzlöö ɔzian' 'yö dho -a -gen 'piö 'ö 'gbo bɔ, 'ö- 'yënnɔ -yö -lo Yesu -gen 'dheadhö. ɔDhe ɔya kē 'dhö, 'yö ö bha wun -ta -a -gean 'yö ö -ben -ye -a -gen -bha ɔne -ko 'wo me 'kpeng mü -na -a 'ka bhē -a 'dhö, 'yö pē 'yi 'tēē -sēēzē bhē 'yö- ɔkpenng -a -gen -ta dhuö.

39 ɔDhe 'ö Falizi -me 'ö Yesu ɔdhoo -kē bhē 'ö pē -nu 'wo ɔne ɔyaa- yö, 'yö- pö ö -de ɔzuö' 'piö ɔne: «'Ö ɔya kē ɔne goon- 'ö ɔne -Zlan -wodhiölome -mü 'gbödhö, kö -yö -dho dhebo 'yö paa ɔne -a do, 'go mü 'ö me 'ö- 'ka 'yö- do, bhii -yö ɔsoonkēdhe 'ka.»

40 ɔDhe ɔya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Falizi -me bhē -a -dhē: «Simɔ, 'wun do 'bhaa -yö n -gɔ kö 'aan- ɔblē'- ü -dhē.» 'Ö Simɔ -ya pö: «N -Gome, -bhöē ɔblē'-!»

41 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «'Pēdomē do -bha 'wēü- -yö -kē me ɔple -bha, me do -bha 'ö too dönne ɔkēng' 'soodhu, 'ö me do -bha -yö -kē 'pö -a 'gɔɔ- 'soodhu 'ka.

42 ɔDhe 'ö -kē ɔne me ɔple 'wo bhē -an -ko yaa 'dho -mo -a bho -sü -bha, 'yö ö bo -dhe 'wo- -bha ɔple ö bha 'pē 'yö -an -bha bhē -a 'ka. ɔYa kē 'dhö me ɔple 'wo 'pē do -an -bha bhē, dö 'ö dho -a -dho kē 'pēdomē 'ka ɔduö ɔe?»

43 'Ö Simɔ -ya -daa -kē 'ö- pö: «A n -zo -ta ɔne, me 'ö -a -bha 'wēü- -yö -kē ɔva, 'ö ö ɔkwaa -a -wun -zü bhē ɔne, 'yö dho -a -dho kē -a 'ka ɔduö.»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «'Wun gia- 'ü- ɔblē.»

44 ɔDhe ɔya kē 'dhö, 'ö ɔsiē dhebo 'ö bhē -a 'piö, 'yö- pö Simɔ -dhē ɔne: «Dhebo ɔne ü- -yö -a? Nu 'a- wo ü -gɔ koo ɔne, ü 'ka 'yi nu n -dhē kö 'aan- n -gen 'zlu -a 'ka (ɔne -ko 'ö kwa -bha wo -ko 'dhö -a 'ka bhē -a 'dhö), 'kēē yö 'pö -yö n -gen -zlu ö 'yënnɔ 'ka, 'yö ö bha wun -ta -a -bha.

45 Ü 'ka nu n -gɔ zian- n 'kpeng mü -sü 'ka, 'kēē 'yö sü n -ma -da ü -gɔ koo -sü -bha ɔsia, yaa ö bo ö -ben -ye n -gen -bha -sü 'ka ɔne -ko 'wo me 'kpeng mü -na -a 'ka bhē -a 'dhö;

46 ü 'ka 'yon gbe -lo n tuö, 'kēē yö 'pö -yö pē 'yi 'tēē -sēēzē -lo n -gen -ta dhuö.

47 -A -wun 'gü 'a- pö ü -dhē: -Dho ɔva 'yö- -zon bhē -ya -zon ɔne -Zlan ɔya ziö -a -bha ɔsoon yaa ɔplēzē -nu 'ple -ta, 'kēē me 'ö -Zlan ɔya ziö -a -bha 'wun yaa 'bhe 'tee -ta, -a -bha -Zlan -dho ɔyö 'tee.»

48 ɔDhe ɔya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö dhebo bhē -a -dhē: «'Ma ziö ü bha ɔsoon yaa -nu -ta!»

49 'Ö me -nu 'wo -kē -a 'piö pē -bhö ɔdhia bhē, 'wo- pö wo -de ɔzuö' 'piö ɔne: «Dö -mü goon- 'ö ɔne -a 'ka 'yö ziö -na me -nu -bha ɔsoon yaa -nu -ta ɔne?»

50 Yesu -yö -to mü 'yö- pö dhebo bhē -a -dhē: «Ü -bha -zo -yö n -ma -sü ɔya ü dha, -bhö 'dho ɔzuöyagluu 'ka!»

8

*Dhoo -nu -wo -ziö Yesu
'piö*

(Maakö 15.40-41)

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho pö- □vava waa-pö- 'sensen 'gü -dhe -nu -bha -Zlan -wo □blεε' -sü 'ka; 'yö 'wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha, 'yö- □blεε me -nu -dhë. -A -bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -wo -kë -a 'piö.

² -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'yö -zuu yaa -nu bho -an 'gü waa- -a me -nu 'yö -an -bha 'yua -nu bho -an 'gü bhë, 'wo -ziö -a 'ka -a 'piö pö. -A me 'bhaa -nu 'tɔ 'ö □ne: Mali 'ö go Madala 'ö Yesu -yö -zuu yaa 'slaple bho -a 'gü 'dhiö -be bhë,

³ Zanë 'yö -kë Elödö -bha yuökëme -nu -gɔme Suza bɔɔ 'ka bhë oo, Sizanë waa-dhoo -nu □plëézë 'ö 'wo pë -nu 'wo -kë -an -gɔ, 'wo- nu Yesu waa- ö bha □guë' -nu -dhë, -nu -an -dhë -sü 'ka.

*'Wun □zuan' 'yö -gban
pëgatame -bha*

(Matiö 13.1-9; Maakö 4.1-9)

⁴ Pö- 'saadhö -a 'gü -me -nu -wo -go mü, 'wo nu Yesu 'piö. □Dhe me -gbaa □va □wa nu wo 'ko □bhaa -a 'piö mü bhë, Yesu -yö 'wun □blεε -an -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö:

⁵ «Me do -yö -dho ö bha pëga -pen □dhia ö -gɔ □bh-löö-. -Yö -kë ö bha pëga -pen □dhia, 'ö -a ga 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö, 'ö me -nu -wo □taa -a -ta, 'ö -ma -nu -wa -bhö.

⁶ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se 'ö gwa -ta dhuö -a -ta. □Dhe 'ö -a 'plüün -nu □wa bho 'dhö, 'wo 'kpea kun, 'ö tɔɔ -dhe bhë 'yaa -saa.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'zü □blëë' 'ginngzë 'plüün 'gü, 'ö waa- pëga -së □sia 'wo □kpea wo 'ko □yië', 'ö □blëë' 'ginngzë -yö sɔ -a -ta.

⁸ 'Kεε -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se -dhe -së -dhe 'gü; 'wo bho 'wo □kpea, 'ö- -kpa -yö -ya; -a 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'zü □neε: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, □ya kë □ne ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun □ne, -kaa -gen dɔ!»

*Yesu -bha 'wun □zuan'
-zɔn -gen*

(Matiö 13.10-17; Maakö 4.10-12)

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dheε' kɔɔ, 'wun □zuan' 'yö- -zɔn bhë -a -gen 'ka.

¹⁰ 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka 'pö, 'wundɔdhe 'yö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha 'yö -bin -sü 'ka, 'ma -dhe 'po -a -ta kö 'kaan- -gen dɔ; 'kεε me -nu 'wo to -an -bha 'ka, a- -blεε -an -dhë -a -zɔn 'wun □zuan' 'gü -sü 'ka; -yö kë 'dhö kö -waan -a -ga 'kεε kö -waan 'kun -a yö -sü 'ka, 'iin kö -waan -a ma 'kεε kö -waan 'kun -a -bho 'kou dɔ -sü 'ka.»

*'Wun □zuan' 'ö -gban
pëgatame -bha bhë -a -gen*

¹¹ 'Ö- pö: «'Wun □zuan' 'a- -zɔn bhë -a -gen □ga □neε:

Pëga 'wo- -pen -na bhë 'ö tɔɔ
-Zlan -wo.

¹² Με 'bhaa -nu -wo -bho
zian -gblooga 'ö pëga -yö
-püö -a -ta bhë -a -bha; 'wo
-Zlan -wo -ma, 'kεε dü -yö nu
'yö -Zlan -wo bho -an □zuö'
'piö. -Yö kë 'dhö kö □kun
'wun -dhe 'wun gia- -sü waa-
dha -sü dho kë -an -gɔ.

¹³ Με 'bhaa -nu -wo -bho
gwatadhe 'ö pëga -nu -wo
-püö -a -ta bhë -a -bha.
□Wa -Zlan -wo ma 'wo- kun
□zuögludhi 'ka, 'kεε -an yun
'yaa 'dhö; -wo 'wun -dhe
'wun gia- 'töng 'bhaa 'ka; □ya
kë □ne 'güandhe □ya nu -an
-ta, 'wo wo □kwaa -zo -yö
-Zlan -bha -sü -zü.

¹⁴ -Dhe □blëe' 'gingngzë
'dho -a -bha, 'ö pëga -nu -wo
-püö -a -bha bhë -ya -zɔn
mε -nu 'wo -Zlan -wo ma
'wo wo □kwaa wo -de -zü
wo -bha -zo -ta -a 'gü -wun,
□bhɔɔpë -wun, waa- -de
□dhɔɔbhaapë 'ö 'kpongtaa -a
-wun 'gü, 'wo □nëng 'ö- -kpa
-nu 'waa kë -dhö.

¹⁵ Σε -dhe -së -dhe 'ö pëga
-nu -wo -püö -a -ta bhë, -ya
-zɔn mε -nu 'wo -Zlan -wo
ma, 'wo- -da wo □zuö' 'gü, -a
-kun -së -sü 'plε 'ka, 'wo to
wo -wo 'gü 'ö -an -kpa -yö -kë
-dhö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □la-
bang -bha

(Maakö 4.21-25)

¹⁶ 'Ö- pö: «Με gbε 'yaa
□labang dɔ, 'yaa 'gbonggbo
'gblü -a -ta, 'iin 'yaa- dɔ □gba
□löö, 'waa- kë 'dhö. Pë □ya
kë 'wo- -kë 'ö tɔɔ -a dɔ 'wo-
wo -a -dɔ -a -ta dhuö -pë
-ta. -Yö kë 'dhö mε 'kpekpe

'wo -da -na kɔɔ kö -waan
-dhepuudhe yö.

¹⁷ 'Ö pë 'ö -dhö 'ö -bin
-sü 'ka, 'yö dho kun -yö
-dhegbεadhe -bha -sü 'ka
'yaa 'dhö. Yö do bhë 'zü,
'sloo 'ka -wun 'yö dho kun
-yö -dhegbεadhe -bha -sü 'ka
'yaa 'dhö.

¹⁸ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö
ka -bha 'wun ma -kɔ -wun
'gü! Bhii mε 'ö pë 'dhoë- kë
-a -gɔ -a 'bhaa -dho -da -a -ta;
'kεε mε 'ö pë gbε 'yaa- -gɔ,
-a pë 'bhe 'tee 'ö ö -zo 'ta -na
-a -wun 'gü bhë, -yö -dho kë
-kun -a -gɔ -pë 'ka.»

*Yesu dhe waa- -a dheglu
'në gɔɔn- -nu -wo -nu -a 'piö
(Matiö 12.46-50; Maakö
3.31-35)*

¹⁹ Yesu dhe waa- -a dheglu
'në gɔɔn- -nu -wo -nu wo
'yan dɔ -a -bha □dhia, 'kεε
-a këdhe gbε yaa kë -dhö -an
-gɔ kö -waan -lo -a 'piö mε
gbung □va 'wo -kë mü bhë -a
-wun 'gü.

²⁰ 'Ö mε -nu -wo -an -bha
nu -sü -wun □blεε Yesu -dhë
'wo- pö: «Ü dhe waa- ü
dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo
plaan, -wa 'piö kö -wo wo
'yan dɔ ü -bha.»

²¹ 'Yö Yesu -ya -pö -an -dhë:
«N dhe waa- n dheglu 'në
gɔɔn- -nu 'wo tɔɔ mε -nu 'wo
wo 'to to -Zlan -wo -bha 'ö
'wo- -wo -kë.»

*Yesu -yö 'buu 'gbee- -dho
sia-*

*(Matiö 8.23-27; Maakö
4.35-41)*

²² Yi do 'ka Yesu waa- ö
bha □guë' -nu -wo -da 'yitagɔ
do 'gü, 'yö- pö -an -dhë:

«-Kwa 'yipuë 'kan 'kwa 'dho -a □zlöö □zian'!» 'Ö 'wo dho.

23 -An -bha 'dho -sü 'ka, Yesu -yö yi zë. 'Kan 'wo- wo wo -ta □ne kö 'buu 'gbee- -yö ziö -sü 'gü 'yipuë bhë -a -ta; 'yitagö -yö -kë pa -dhiadhö 'yi 'ka, 'ö- -dhe -yö to 'tee kö -wo -dho 'yi □löö.

24 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yooñ -a -bha 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Yi -Gömë! 'Yi -Gömë! Kwa 'dhoë- ga -o!» 'Ö Yesu -yö -büö, 'yö 'wun □blëë 'buu waa- 'yikpö □vava -nu 'wo bhë -an 'ka 'gbee- 'ka, 'ö 'buu -yö dho sia-, 'ö 'yi -yö □gbaannu, 'ö -dhe -yö ga diindhö.

25 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «'Öö! Ka -bha -zo -yö n -ma -sü -yö 'më □ë?»

'Këë 'suö -yö -da -an 'plë 'gü 'ö -an 'te -yö tun 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «Dö -mü gcoñ- 'ö □ne -a 'ka, 'ö 'wun □blëë 'buu waa- 'yi gia- -de -an -dhë, 'ö 'wo 'wun ma -a -wo -ta □nëë?»

Yesu -yö -zuu yaa -nu -bho me do 'gü

(*Matiö 8.28-34; Maakö 5.1-20*)

26 □Dhe -kë 'dhö 'wo -lo Zelazeni -se 'ö -ya -sü 'ka Galile -se wöödhö 'yi □zlöö □zian' bhë -a -bha.

27 □Dhe Yesu -yö □yoo, me do -yö -go plöö □zian' 'yö nu -a -gö zian-. Me 'ö bhë -zuu yaa -nu -wo -kë -a 'gü. □Dhe 'ö yaa so kë ö -bha -a -dhe □ya □glöö. 'Yaa wo köö gbo, -a këdhe -nu 'wo töö blooñ- □taa -dhe -nu.

28 □Dhe □ya Yesu yö, -yö -gbla 'gbee- 'ka 'yö nu 'yö -gblü -a □geendhö 'ö- pö 'gbee- 'ka □nëë: «-Më -mü -i, -Zlan 'ö -ziö pë 'plë -ta -a Gbö Yesu? □Bhëa'- 'a- wo ü -dhë kö □kun 'ü n -dö -gboudhö!»

29 Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë -a -gen töö Yesu -ya -pö -zuu yaa 'ö me 'ö bhë -a 'gü bhë -a -dhë 'dhiö -yö 'go -a 'gü. Me bhë □ya kë -wa -kö -nu -lö, 'ö 'wo- -gen -nu -lö □yoo' 'ka kö -waan kuënnu, 'këë -zuu yaa □ya nu -a -ta, -yö □yoo' bhë -ya 'plë □kaan 'ö- sü 'ö dhoë -dhe -nu 'ö me gbe 'yaa- -bha -a -bha.

30 'Ö Yesu -ya □dhëë' kpo 'ö- pö: «'Ü töö dö poo □ë?» 'Yö- -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «N töö yi □va!» Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë 'ö töö -zuu yaa -nu □plëëzë -wo -kë -a 'gü.

31 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo □bhëa Yesu -dhë kö □kun 'yö dho wo kë -waan 'dho -glu 'kpa 'dhi □va 'gü.

32 -Bhötii -gbaa -nu -wo -kë wo -bha -bhöpë -nu □mëë' □dhia -tön 'piö mü. 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo □bhëa Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha -an -gö 'wo 'dho -bhötii -nu 'wo bhë -an 'gü. 'Yö -we -a -bha -an -gö.

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo go gcoñ- bhë -a 'gü, 'wo dho -bhötii -nu -an 'gü. 'Ö -bhötii -gbaa -nu -blazë 'wo □yoo -tön -bha, 'yö -an 'plesen -wo dho 'wo -lo yiö 'töüdhö.

34 □Dhe -bhötii -nu -maakëme -nu □wa 'wun 'ö

bhë -a yö, 'yö -an 'ple -wo
 □duë 'wo dho 'wuntao 'yö
 bhë -a 'ka □plöö, 'ö 'wo dho
 bhlö- gbaa 'gü -dhe -nu -bha
 -a □blæε' -sü 'ka.

35 'Ö me -nu -wo -ziö, 'wo
 dho pë 'ö -kë bhë -a -ga
 □dhia. □Dhe 'wo dho, 'wo
 -lo Yesu 'piö -dhe gia- bhë -a
 -bha, 'ö me 'ö -zuu yaa -nu
 -wo go -a 'gü bhë, 'wo- yö kö
 -yö -ya -sü 'ka Yesu □gændhö
 kö □ya ö bha so -nu -da ö
 -bha, kö □ya ö -de do, 'ö 'suö
 -yö -da -an 'gü.

36 Pë -nu 'wo -kë bhë me
 -nu 'wo -kë mü -a 'töng 'ka,
 -wo goon- 'ö bhë -a -bha -zuu
 yaa -nu -bho -a 'gü -kö bhë,
 -a -wun- blæε me -nu 'wo bhë
 -an -dhë.

37 □Dhe □ya kë 'dhö, me
 -nu 'wo go Zelazeni -se 'gü
 bhë, 'suö -yö -da -an 'gü 'wo
 □bhea Yesu -dhë kö -yö 'go
 wo □plöö. 'Ö Yesu -yö -da
 'yitagö 'gü 'yö dho.

38 'Ö goon- 'ö -zuu yaa -nu
 -wo go -a 'gü □sia bhë, 'yö
 □bhea Yesu -dhë kö -yö 'we -a
 -bha 'yö 'to -a 'piö, 'kæε Yesu
 -ya -pö -a -dhë:

39 «-Bhö 'ye ü 'zü 'ü 'dho
 ü -go kö kö pë 'ö -Zlan -ya
 -kë ü -dhë □ne 'ü- □blæε' -an
 -dhë.» 'Ö goon- bhë 'yö dho,
 'ö pë 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë
 bhë 'yö- □blæε plöödhe bhë -a
 -dhe 'saadhö -a 'gü.

*Zailusö 'dhu -bho ga 'gü
 -sü waa- dhebo 'yö -pa Yesu
 -bha so 'to 'dhiö 'ka
 (Matiö 9.18-26; Maakö
 5.21-43)*

40 □Dhe 'ö Yesu -yö -lo
 'yipue □zlöö zian gbε 'ka

bhë, me -gbaa -nu 'wo -kë
 -do -a -go □dhia, 'yö 'wo -nu
 -a -go zian- -kpe 'ka.

41 'Yö me do 'wo- dhe Za-
 ilusö 'yö -kë Zuifö -nu -bha
 -bhöküegome do 'ka bhë, 'yö
 nu 'yö -püö Yesu □gændhö
 'yö □bhea -a -dhë kö -yö nu
 ö -go köo,

42 'Ö töo -a 'dhu 'yö -kë -a
 -bha 'në do 'ka, 'ö- -kwe □ya
 -mo 'göo- do ö ga □ple -bha,
 -yö 'dhoë- ga.

□Dhe Yesu 'dhö 'dho -na -a
 -go köo, me -gbaa -nu -wo
 -ziö -a 'piö -glüü -a -bha -sü
 'ka zian 'ple 'ka.

43 Dhebo do 'ö fei yën □yua'
 □yaa- 'yënnng bhö -kwe 'göo-
 do ö ga □ple 'piö -yö -kë
 mü. Pë -nu 'wo □naopë 'ka
 -a -go köo, □yaa- 'ple 'gü □siö'
 □dhongtro -nu 'piö, 'kæε me
 gbε -kö yaa -mo -a -dhe bo
 -sü -bha.

44 'Ö bö Yesu □zlöö □zian',
 'yö pa -a -bha so 'to 'dhiö 'ka,
 'yö- -bha 'yua -yö bo -dhe do
 bhë -a 'gü.

45 'Ö Yesu -yö -an □dheε'
 kpö 'ö- pö: «Dö 'yö pa n 'ka
 bhë □ε?»

'Yö -an 'ple -wa pö 'waa
 -mü. 'Ö Piεε □ya pö: «N
 -Gome, bhi 'ö me 'ple □wa
 □nië' ü -zü, □wa ü □nëng
 zian 'saadhö -a 'ka bhë 'ö 'ü
 □dheε' kpö a?»

46 'Yö Yesu -ya -pö: «Me do
 □ya pa n 'ka, bhii a- □do'a'
 □ne 'piigbeedhe do 'bhaa □ya
 'go n 'gü.»

47 □Dhe dhebo 'ö bhë □yaa-
 yö □ne ö -ta 'ka 'dho -bin, 'yö
 nu 'yö -püö Yesu □gændhö
 □zluun -sü 'ka. Pë 'ö -kë 'ö pa

Yesu -bha so 'to 'dhiö 'ka, 'iin -ko 'yö- -bha 'yua -yö to mü 'ö boë bhë, 'yö- 'ple □bleε me -nu wö 'dhiö mü.

⁴⁸ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü dha, -bhö 'dho □zuöyagluu 'ka!»

⁴⁹ Yesu -yö -to 'wun bhë -a □bleε' -sü 'gü, 'ö bome do -yö -go Zuifö -nu -bha -bhökuëko -gome -go koo, 'yö- pö -a -dhë: «Kö □kun 'ü -Gome □sëe' bho 'kpaan, ü 'dhu □ya ga 'saadhö.»

⁵⁰ Yesu -yö -wo bhë -a -ma; □dhe -kë 'dhö 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, -bhö ü -zo yö n -ma dosen, pë gbe 'ka 'dho ü 'dhu kë.»

⁵¹ □Dhe 'ö □ya 'dho □ya -lo koo, yaa 'we -a -bha kö me gbe -yaan ziö ö 'piö -a 'ke yaa kë Pieε 'dhö, Zan 'dhö, Zakö 'dhö waa- 'në bhë -a dé waa- -a dhe -an 'ka.

⁵² Me 'ple -wo -kë 'gbo bo -sü 'gü -wo -de □maa 'ma -sü 'ka 'në bhë -a -wun 'gü. □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka 'gbo bo, 'në bhë yaa ga; 'kεε yi □ne 'ö-zë -na bhë.»

⁵³ 'Ö 'wo wo -wo -lo -a 'ka, bhii 'ö too -an 'ple -wa □doa' □ne 'në bhë □ya ga 'saadhö.

⁵⁴ □Dhe -kë 'dhö Yesu -yö -ya -a -ko -bha 'ö- pö -a -dhë 'gbee- 'ka □neε: «'Nëdhezë, -bhö □luu'!»

⁵⁵ 'Ö- -zuu -yö -ye ö 'zü 'yö nu -a 'gü, 'yö to mü 'ö □luu. 'Ö Yesu -ya pö -a -me -nu -dhë: «-Kaa gbaa -bhöpë 'ka!»

⁵⁶ 'Ö 'në bhë 'ö -a -me -nu 'te -yö tun. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë kö □kun 'wo 'wun 'yö- -kë bhë 'wo- □bleε me gbe -dhë.

9

Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'goo- do ö ga □ple -bo

(Matiö 10.5-15; Maakö 6.7-13)

¹ Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'goo- do ö ga □ple 'wo bhë -an □dhoo -kë, 'yö -ko -mo 'wun -bha -sü waa- -wogbiindhe nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa -nu 'ple bho -a 'ka me -nu 'gü, 'go mü kö -waan me -nu -dhe bo.

² □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -an bo kö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha bhë -waan -a □bleε' -iin kö -waan 'yua -nu bho me -nu 'gü.

³ 'Yö- pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka -taatalü -nu, 'tasubhoo -nu, 'bluu- -nu, 'wëüga -nu, -dabhaso kë □ple -naa -nu, -an gbe sü ka -bha 'ta 'sü -pë 'ka!»

⁴ -Dhe 'saadhö -bha, 'ko 'wo 'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'to 'ko do bhë -a 'gü -yö 'dho -yö yöë ka -go mü -yi -bha.

⁵ 'Ö pö- 'oo pö- 'ö 'wo 'ka dho ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'go -a 'gü. 'Go mü, ka 'dho -na, -ka ka -gen □kpëng -büö -bi -yö 'go ka -gen -nu -bha, -yö -dho kë -an -zo -büö -an -de -wun 'ka -sü □duakëpë do -zon -an -dhë -sü 'ka.»

⁶ 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho 'wo bo 'wuntaosë □bleε'

-sü waa- me -nu -dha 'yua
-gö -sü 'ka pödhe 'saadhö 'ple
'gü.

Elödö -bha -do -de [zönnng'
-ta -sü

(Matiö 14.1-12; Maakö
6.14-29)

7 'Töng 'dhö bhë -a 'ka,
Elödö 'ö -kë 'sedë 'ka, -yö pë
-nu 'wo- -kë 'töüdhö bhë -a
-ma; 'yö -ya ö -zo 'ta -sü -bha,
bhii 'ö töö me 'bhaa -nu -wa
-pö: «Zan Batisö [ya 'go ga
'gü!»

8 'Ö me 'bhaa -nu -wa pö
[neε: «Eli 'ö -kë -Zlan -wod-
hiölome 'ka 'kpa bhë yö [ne
'ö nu bhë!»

'Ö me 'bhaa -nu -wa pö 'zü
[neε: «-Zlan -wodhiölome
-nu 'wo -kë 'dhiö bhë 'ö- me
do -yö go ga 'gü bhë!»

9 'Yö Elödö -ya -pö: «Zan
'pö 'ma- gö 'kan 'saadhö,
[dhe -kë 'dhö [ne göön- mlë
'wo- -bha 'wun -nu [bleε'
-na -kplawo [ne [ε?» [Dhe
-kë 'dhö 'yö -këdhe [mεε kö
-yaan -kpen Yesu -bha.

*Yesu -bha me -vuu 'söodhu
'dhi -gba -sü*

(Matiö 14.13-21; Maakö
6.30-44; Zan 6.1-14)

10 Yesu -bha [guë' -nu -wo
-ye wo 'zü, 'ö pë -nu 'wo- -kë
'ma 'töüdhö bhë 'wo- [bleε -a
-dhë. 'Yö -an sü 'wo -ziö, 'wo
dho wo -de 'sloo 'ka pö- do
'wo- -dhe Betesaida -a -zian
'ka.

11 'Kεε me -gbaa -nu -wa
-bha 'dho -sü -wun -ma, 'wo
nu 'wo -ziö -a 'piö. 'Ö -an
nu -sü 'yi -yö -kan Yesu 'dhi;
'yö yö -Zlan -bha -gludëdhe
-wun -bleε -an -dhë -sü -bha,

'ö me -nu 'ö 'yua [ya -an
[sëe' bho, 'yö -an -dhe bo.

12 [Dhe 'ö- -bha [guë' -nu
'göö- do ö ga [ple 'wo bhë
[waa- yö [ne 'bin -yö 'më
-na, 'wo [yöön -a -bha, 'wo-
pö -a -dhë: «-Bhö ü [kwaä'
me gbung 'wo [ne -an -zü
kö -wo 'dho pödhe -nu waa-
bhlö- -gbaa 'gü -dhe -nu -bha
kwa -zü 'to kö -waan wodhe
-nu waa- -bhöpë -nu [mεε',
bhii -dhe 'ö [ne me gbë 'yaa-
-bha.»

13 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë:
«Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an
-dhë!»

'Wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö
yi -gö zö 'ö töö [bluu'- bhe
'söodhu waa- 'yuö- [ple. Ü-
'piö kö 'yi 'dho me gbung
'ö [ne -an -bha -bhöpë 'dho
[dhia [a?»

14 Göön- -nu 'wo -kë mü
-an [tei' -kë [ne me -lü -vuu
'söodhu 'dhö. 'Ö Yesu -ya pö
ö bha [guë' -nu -dhë: «-Kaa
-an -ya kpöë -an dan -sü 'ka
'göö- 'söodhu 'göö- 'söodhu!»

15 'Ö 'wo- -kë 'dhö, 'wo -an
'ple [yaannu.

16 [Dhe -kë 'dhö 'ö Yesu
-yö [bluu'- bhe 'söodhu waa-
'yuö- [ple 'wo bhë -an sü,
'yö ö 'yan [luu dhang- 'gü
[bhea' -sü 'ka, 'yö -Zlan zuö
pö -bhöpë bhë -a -ta, 'yö -an
'klu [kaan, 'ö- nu ö bha [guë'
-nu -dhë kö -waan -a -glu me
gbung bhë -an 'ka.

17 -An 'ple -wa -bhö 'ö -an
'gu -yö dö. -A 'kluklu -nu 'wo
to, 'wo [kpasen 'göö- do ö ga
[ple pa, 'wo dho -a 'ka.

Piεε -ya -pö -Zlan -bha -Yame -mü Yesu 'ka
(Matiö 16.13-28; Maakö 8.27-9.1)

18 Yi do 'ka Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho wo 'sloo 'ka, 'ö Yesu -yö -bhea. 'Yö ö -bha □guë' -nu □dheε' kpo 'ö- pö: «Me -nu -wa -pö dö -mü n 'ka ε?»

19 'Wo -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Me 'bhaa -nu -wa pö Zan Batisö -mü ü 'ka; me 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö me 'bhaa -nu -wa pö 'zü -Zlan -wodhiölome -nu 'wo 'dhiö bhë -a me do 'yö go ga 'gü yö -mü ü 'ka.»

20 'Ö Yesu -yö -an □dheε' kpo 'zü 'ö- pö: «'Kεε ka 'pö 'dhee, ka- -pö dö -mü n 'ka ε?»

'Ö Piεε -ya -daa -kë 'ö- pö: «-Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka!»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun □bleε' -sü

21 'Ö Yesu -yö -an 'paan bho 'gbee- 'ka □ne kö □kun me 'ö- 'ka 'wo- □bleε me gbe -dhë.

22 'Yö- pö 'zü □neε: «Ma 'a Mεgbö 'ka n 'yënnng -dho bho □va, 'ö tōō me ziizii -nu, slabhome -gome -nu waa- tōnggome -nu waa 'dho 'we n -wun -bha; -wo -dho n zë; 'ö- dhεkpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

23 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an 'ple -dhë: «Me 'ö- 'piö kö 'ö ziö n 'piö, kö -yö ö □kwaa' -zo -ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -dhεkpaoyi 'saadhö 'ka, -yö ziö n 'piö.

24 Bhii me 'ö- 'piö kö 'ö ö -de -bha -tosiadhe kë ö -de -ta, -yö -dho -a 'gü □siö' -'kpaan, 'kεε me 'ö 'dhoë- ö bha -tosiadhe 'gü □siö' -n -wun 'gü, -yö -dho dha -sü yö.

25 -A □truën -dho kë -më 'ka kö 'kpongtaapë 'ple -yö -kë me -go, 'kεε kö -an 'gü -yö □siö' - -sü 'ka ε?

26 □Ya kë □ne me □ya lë- kë n -go 'iin n -wo -nu -go, ma 'a Mεgbö 'ka, ma -de 'pö a -dho lë- kë -a -go yi 'a 'dhoë- nuë ma 'tōbhōdhe waa- n Dë waa- -a -bha bōme -nu 'slööslö 'wo n 'piö -an -bha 'tōbhōdhe 'ka -a 'ka.

27 A- -bleε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me -nu 'wo zö □ne, -an 'bhaa -nu waa 'dho ga kö waa -Zlan -bha -gludëdhe yö □kun.»

Yesu -bha -dhië bun gbe 'gü -sü

(Matiö 17.1-8; Maakö 9.2-8)

28 □Dhe 'ö- -dhεkpaoyi -kë □ne pë 'slεaga 'dhö kö □ya yën 'wun -nu 'wo □ne -an □bleε' -sü -bha bhë, 'ö Yesu -yö Piεε 'dhö, Zan 'dhö waa- Zakö 'dhö -an kpa ö -bha, 'wo dho -tōn tuö □bhea' □dhia.

29 -Wo -kë □bhea' □dhia, 'ö- wöödhe -yö □dhië -kwaa, 'ö- -bha so -nu -wo -kë 'puu 'ö □zië' -naa 'gü.

30 □Dhe 'wo- -ga kö me □ple □wa nu Yesu 'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun □bleε' -na wo 'ko □bhaa. Me □ple 'wo bhë 'wo tōō Moizö waa- Eli 'wo dhang- 'gü 'wo nu -a 'piö mü.

31 'Ö 'wo nu -dhepuudhe 'bhü -sü 'ö go dhang- 'gü

bhë -a 'gü. Waa- Yesu -nu -wo 'wun □blεε wo 'ko □bhaa -ko 'ö Yesu dho ö bha yuö 'dhiö □mɔa' kuë -a ga -ko 'ka Zeluzalemë bhë -a -wun 'gü.

³² 'Yö Pieε waa- ö 'bhamε -nu -wo -püö yië -ziögoüsüzë. 'Kεε □dhe □wa -büö, -wo Yesu -bha -dhepuudhe 'bhü waa- mε □ple 'wo -kë -a 'piö mü bhë -an -yö.

³³ □Dhe mε -nu 'wo bhë 'wo 'go -na Yesu 'piö (kö waa 'dho □gbiin □kun), 'ö Pieε -ya pö Yesu -dhë: «N -Gome, □yö -së kö 'kwa 'to zö, 'kwa so 'ko -yaaga do, -a do- kë ü -bha 'ka, -a do- kë Moizö -bha 'ka, -a do- kë Eli -bha 'ka!» 'Wun -nu 'yö- □blεε bhë yaa- gbe do ö -de -go.

³⁴ -Yö -to 'wun 'ö bhë -a □blεε' -sü 'gü, 'yö dha kpö -yö -nu -an -ta dhuö, 'yö- 'bin -yö so -an -zü. 'Ö 'suö -yö -da -a -bha □guë' -nu 'gü, dha kpö 'ö so -an -ta bhë -a -wun 'gü.

³⁵ -Wo do 'bhaa -yö -we dha kpö bhë -a 'gü, 'ö -we □nεε: «Mε 'ö □nε 'ö tɔɔ n Gbö (do 'ö n -go,) 'a- -ya; -ka ka 'to kë -a -wo -bha!»

³⁶ □Dhe 'ö -wo 'ö bhë □ya yën, Yesu dosen 'kpaan □nε 'wo- yö zlöö; 'yö -an 'dhi -yö kun. 'Ö go 'töng 'ö 'dhö bhë -a -bha, 'ö pë 'wo- yö bhë waa- □blεε' -mε gbe -dhë.

Yesu -bha -zuu yaa -bho 'në do 'gü -sü

(Matiö 17.14-18; Maakö 9.14-27)

³⁷ -Dhekpaoyi mε 'ö yö -a 'piö, -wo -yoo 'wo go -ton bhë

-a tuö, 'ö mε -gbaa □va -wo nu Yesu -go zian-.

³⁸ Mε do -yö -kë mε -gbaa -nu ziën mü, 'ö yö 'gbla -sü -bha □woë' □nεε: «N -Gome, □bhea' -a- wo ü -dhë, -bhö ma 'në 'ö □nε -a -ga, ma 'në ga do 'kpaan -mü!

³⁹ □Ya kë -zuu yaa -yö -püö -a -ta, 'ö □gblaa gbla, 'go mü 'yö- □zaan zan 'gbee-, 'yö- 'dhee 'vuu -yö do -gboudhö; 'yö- 'yënnng bho; 'ö -a -go -a 'gü -sü -yö -kë 'gbee-.

⁴⁰ A- -bhea ü bha □guë' -nu -dhë kö -waan -a bho -a 'gü, 'kεε -an -ko yaa -mɔ -a -bha.»

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö: «Mε -nu 'ö -zo -yö n -ma -sü 'yaa ka -go, 'ö ka këwun 'dhö ya, 'töng □dhë 'a dho -a sü 'zü 'kwaan- kaa- kwa 'ko □bhaa □ε? 'Töng □dhë 'a dho -a sü 'zü 'aan- do -a 'ka ka -gban -go -ε?» □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö mε 'ö bhë -a -dhë: «-Bhö nu ü bha 'në bhë -a 'ka!»

⁴² □Dhe 'ö 'në bhë 'ö □yɔɔn -na Yesu 'soɔ, 'ö -zuu yaa -ya -zuö sia-, 'yö- □zaan zan 'gbee- 'ka. 'Ö Yesu -yö 'wun □blεε 'gbee- 'ka -zuu yaa bhë -a 'ka, 'yö go 'në bhë -a 'gü, 'yö dha, 'yö- nu ö dë -dhë.

⁴³ 'Ö -an 'te -yö tun -Zlan -bha 'piigbeedhe -kë □va -sü -wun 'gü.

Yesu -yö ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga 'gü -sü -wun -blεε 'zü -dëüwo

(Matiö 17.22-23; Maakö 9.30-32)

□Dhe -kë □nε -an 'ple 'te □ya 'tun pë 'saadhö 'ö Yesu -ya -kë -a -wun 'gü bhë, 'ö

Yesu -ya -pö ö bha □guë' -nu -dhë:

⁴⁴ «-Ka ka -zo kë 'wun -nu 'a- □blëε' -na ka -dhë □nε -a 'piö: Ma 'a Mëgbö 'ka, -wo -dho n dö mε -nu kwεε.»

⁴⁵ 'Kεε 'wun 'ö Yesu -ya □blëε bhë, waa- -gen gbe dö; -a -gen giagia 'wo dho -a dö -yö -kë -bin -sü 'ka -an -gö; 'ö 'suö -yö -an -kë Yesu □dhεε' 'kpö -sü 'ka 'wun 'yö- □blëε bhë -a -gen -wun 'ka.

Yesu -bha □guë' -nu -bha wo 'ko 'kun -sü mε 'ö dho kë mε □va 'ka wo ziën -a -wun 'gü -sü

(Matiö 18.1-5; Maakö 9.33-37)

⁴⁶ Yesu -bha □guë' -nu -wo -yö za -ya wo 'ko -bha -sü 'gü mε 'ö dho kë mε □va 'ka wo ziën -a -wun 'gü.

⁴⁷ 'Kεε -an -bha -zotadhe bhë Yesu -ya -dö. □Dhe -kë 'dhö, 'yö 'né 'tee do sü 'yö- dö ö 'söo,

⁴⁸ 'yö- pö -an -dhë: «Mε 'ö 'dhoë- 'né 'tee 'ö -kë □nε mε □nε -a 'dhö -a kun -së n -wun 'gü, kö □ya ma gia- n 'kun -së; 'ö mε 'yö 'dhoë- n kun -së, kö □ya mε 'ö n bö, -a 'kun -së 'pö; bhii mε 'ö -de -sü 'tee -mε 'ka ka 'plε ka ziën bhë □nε 'ö tōo kaa- mε □va -Zlan wö 'dhiö.»

Mε 'ö yaa nu ka -gö kö kaa- mε -mü

(Maakö 9.38-40)

⁴⁹ Zan -ya pö -a -dhë: «N -Gömε, yi mε do -yö kö -yö -zuu yaa -nu bho -na mε -nu 'gü ü 'tö 'ka, 'ö 'yi- pö -a -dhë kö □kun 'ö- -kë 'dhö gbö, bhii 'yaa kwa 'piö.»

⁵⁰ 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Ka ka □kwaa' -a -zü, bhii mε yaa nu kwa -gö kö kwaa- mε -mü.»

Samali pö- do 'gü -mε -nu -bha -kö Yesu -bha -da plöo -sü 'ka -sü

⁵¹ □Dhe 'ö Yesu -bha -dho dhang- 'gü -yi 'dho yö -na □klöö', kö -dho Zeluzalemë -sü □yaa- -kaan wo; 'yö -da zian-.

⁵² □Dhe -kë 'dhö, 'yö mε -nu bö ö 'dhiö, 'wo dho 'wo -da Samali -pö do 'gü kö -waan -a -bha wödhe -wun 'yan bö.

⁵³ 'Kεε pö- bhë -a 'gü -mε -nu waa 'we -a -bha -an -gö kö -wo wö -an -gö plöo, bhii -wo -kë 'dho □dhia Zeluzalemë □zian'. (Kë- wo 'dhö bhë -a -gen 'ö tōo Samali -mε -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhë -së.)

⁵⁴ □Dhe -kë 'dhö, Zakö waa- Zan 'wo- -bha □guë' -nu 'ka bhë 'wo- pö: «Yi Dëmε, ü- 'piö kö 'yi 'siö -dhe 'yö go dhang- 'gü kö -yaan -an 'gü □siö' -a?»

⁵⁵ Yesu -yö -dhië -an 'piö 'ö 'wun □blëε -an 'ka giagiawo, [ö- pö: «-Zuu 'ö ka 'gü 'ö 'ka pë kë -na -a □kwaa' bhë 'kaa- dö.

⁵⁶ 'Ö tōo ma Mëgbö, n 'ka nu kö mε -nu 'gü -yaan □siö; 'kεε a -nu kö -waan dha □zian'.»] 'Ö 'wo go mü, 'wo dho pödhe gbe 'gü.

-Ziö Yesu 'piö -sü -dho

(Matiö 8.19-22)

⁵⁷ -Wo -kë zian -gbloo 'piö, 'ö mε do -ya -pö Yesu -dhë: «-Dhe 'saadhö 'ü dho -a -bha, a -dho ziö ü 'piö.»

58 Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü-
□dua' □ne diɔng -wɔ -a 'gü
-du -yö -dhö, 'ö -ma -nu -wɔ
-a 'gü -kɔ 'dhö -dhö, 'kɛɛ ma
'a Mɛgbö 'ka, ma -dhe do 'a
dho wɔ -a -bha kö 'aan- n 'tɛɛ
pa 'yaa -dhö.»

59 'Ö Yesu -ya pö me do
'bhaa -dhë: «-Bhö ziö n
'piö!»

'Kɛɛ mɛ 'ö bhë -ya -pö -a
-dhë: «N Dɛmɛ, -bhö 'we -a
-bha n -gɔ, 'a 'dho poo □kun
'a -ya n dɛ 'sɔɔ kö -yaan 'dho
n 'yaan!»

60 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a
-gɔ 'ö- pö: «-Bhö ü □kwaa'
game -nu -zü, -wo wo 'ko
-bin, bhi 'pö 'ü 'dho 'ü -Zlan
-bha -gludëdhe -wun □blɛɛ'-
mɛ -nu -dhë!»

61 Mɛ do 'bhaa -ya pö 'zü
□nɛɛ: «A -dho ziö ü 'piö, n
Dɛmɛ; 'kɛɛ -bhö 'we -a -bha
n -gɔ, 'a 'dho 'a n -wo -da n
-mɛ -nu -dhë.»

62 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«Mɛ 'ö □ya -ya -dhe -ya -sü
-bha, 'go mü 'ö -dhe -ga -na
ö zlöö bhë, yaa -mɔa kö -yö
yuö kë -Zlan -bha -gludëdhe
-bha 'ka.»

10

*Yesu -yö ö bha □guë' -nu
'gɔɔ- 'slaplɛ ö ga □plɛ -bɔ*

1 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu
-yö ö bha □guë' -nu 'bhaa
-sü; -wo -kë 'gɔɔ- 'slaplɛ ö
ga □plɛ, 'yö -an dan □plɛ
□plɛ, 'yö -an bɔ ö 'dhiö pödhe
-nu 'saadhö waa- -dhe -nu
'töüdhö 'ö yö gia- 'ö dho bɔ
-a -bha -a 'gü.

2 'Yö- pö -an -dhë: «-Mlü
□ya ga □va, 'kɛɛ -a 'kanmɛ

-nu -wo 'tee. -Ka □bhɛa'-
bhlö- dɛmɛ -dhë kö -yö
yuökɛmɛ 'bhaa bɔ kö -waan
-a -bha -mlü 'kan.

3 -Ka 'dho! A ka -bɔ □ne
'bhlanë -nu 'dhö -tɔn -bha
gben- -nu ziën.

4 Kö □kun 'ka 'wëüga -nu
gbe sü; kö □kun 'ka 'ta 'sü
□bhɔɔ' -nu gbe sü; kö □kun
'ka -sakpa gbe sü; kö □kun
'ka □gbaannu 'ka -mɛɛ -kë
mɛ gbe 'ka zian -gbloo -nu
-ta.

5 'Ö □ya kë □ne 'ka -da 'kɔ
do 'gü, -kaa -a pö -blɛzɛ 'ka:
□Zuöyagluu -yö kë 'kɔ 'ö □ne
-a 'gü!

6 'Ö □ya kë □ne mɛ 'bhaa 'ö
dho we ka -bha 'dhuë- -wun
-bha □ya kë mü, ka -bha
'dhuë- -yö 'to -a -ta; 'yaa 'pö
ka -bha 'dhuë- bhë -yö 'to ka
-gɔ.

7 -Ka wɔ ka -nia -kun -a
'gü -kɔ 'gü 'ka -bhöpɛ -nu 'ö
mɛ -nu 'dhoë- nu ka -dhë bhë
'ka- -bhö, bhii -yö yuökɛmɛ
-bha 'ka kö -waan -a □saan'
bho. Kö □kun 'ka -nië
kɔɔtodhe -nu -bha!

8 □Ya kë □ne 'ka -da pödhe
do 'gü, 'ö □wa ka -nia 'kun,
-ka -bhöpɛ -nu 'ö mɛ -nu dho
nuë ka □dhia bhë -an -bhö.

9 -Ka mɛ -nu -dhe bɔ pödhe
bhë -a 'gü, 'go mü 'ka- pö pö-
'ö bhë -a 'gü -mɛ -nu -dhë:
-Zlan -bha -gludëdhe □ya yö
ka 'ka □klöö'.

10 'Kɛɛ □ya kë □ne 'ka -da
pödhe 'bhaa 'gü 'ö waa 'we -a
-bha kö -wo ka -nia 'kun, -ka
-da zian -ta 'ka- pö -an -dhë:

11 'Sɛ -de 'yö to yi -gen -bha
bhë 'yi- bho -na yi -gen -bha
pë 'ka- -kë bhë -a -wun 'gü

□ne, 'kεε -kaa dɔa □ne -Zlan -bha -gludēdhe □ya yō ka 'ka □klōö'.

¹² A- -blεε ka -dhē: -Zlan -bha zakanyi 'ka, pō- 'ō 'dhō bhē -a -bha 'klobhōdhe -yō -dho kē □va 'giasū 'ō □ziē' Sodōmē -mε -nu 'ō 'wo -kē 'kpa □zuō' yaa -mε -nu 'ka bhē -an -bha -ta!»

Pōdhe -nu mε 'ō -an 'gü -mε waa 'we Yesu -wun -bha (Matiö 11.20-24)

¹³ 'Yō Yesu -ya pō 'zü: «'Yena -wun □ya kē ka 'ka, Kolazen -mε -nu! 'Yena -wun □ya kē ka 'ka, Betesaida -mε -nu! Bhii -dhidhaapē -nu 'wo -kē ka □plōö □ne, -wo -kē Tii -dhe waa- Sidōn -dhe -nu -an -bha -bezē, kō pōdhe -nu bhē -an 'gü -mε -nu □wa wo -bha -kē -a 'gü -sü □dhiē' -kwaa -a -dhe □ya □glōö 'saadhō, 'iin kō □wa □bhōö' 'kaazē -da wo -bha 'iin □wa 'yoo -lo wo -bha.

¹⁴ -A -wun 'gü, -Zlan -bha zakanyi 'ka, ka -bha 'klobhōdhe -yō -dho kē □va 'giasū 'ō □ziē' Tii -dhe waa- Sidōn -dhe -an -bha -ta.

¹⁵ □Dhe -kē 'dhō bhi 'dhee, Kapεεnaōmē, -yō -kē ü -de 'gü □ne ü -gō -dho yō dhang- -bha! 'Kεε -abi! Ü -gō -dho □yōö'- □glōötiaandhō 'siō 'gü.»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pō 'ö bha □guē' -nu -dhē 'zü: «Mε □ya 'ō 'to kē ka -wo -bha, kō □ya 'ō 'to kē n -wo -bha; mε yaa bō ka 'ka kō yaa bō n 'ka □ne bhē; 'ō mε yaa bō n 'ka, kō mε 'ō n bō bhē □ne yaa bō -a 'ka bhē.»

□Guē' -nu 'wo bhē -an -bha -yε 'zü -sü

¹⁷ □Guē' -nu 'gōö- 'slaple ö ga □ple 'wo bhē -wo -yε wo 'zü 'wo nu □zuögludhi 'ka, 'ō 'wo- pō Yesu -dhē: «'Yi Dēmē, -zuu yaa -nu -de 'yiē 'wun □blεε'- -an 'ka ü 'to 'gü, -wo 'wun -ma yi -ta 'wo go mε -nu 'gü.»

¹⁸ 'Ö Yesu □ya -daa -kē -an -gō 'ō- pō: «A Satan -bha -go dhang- 'gü -sü 'yō -püö bhē -a -yō □ne pē -bha 'yan bō -sü 'dhō.

¹⁹ 'Kεε -ka ka 'to 'to: A -kō -mō 'wun -bha -sü -nu ka -dhē kō 'kaan- □taa'- □mεε -nu, gian -nu -an -ta, 'iin 'kaan- dü -bha 'piigbeedhe 'ple 'gü □siō'-; 'go mü pē gbe yaa 'dho pē 'dhiö- kē ka 'ka.

²⁰ 'Kεε kō □kun 'ō ka □zuō' 'glu -yō 'dhi, -zuu yaa -bha 'wun -ma ka -ta -sü -wun 'gü; ka □zuögludhi □zian' ka 'to -bha -ya -Zlan -bha 'sēedhe 'gü -sü -wun 'gü!»

Yesu -bha □zuögludhi -wun

(Matiö 11.25-27; 13.16-17)

²¹ 'Tōng gia- 'ō 'dhō bhē -a 'ka, Yesu -yō -pa □zuögludhi 'ka -Zuu 'slööslo □kwaa' 'yō- pō: «O n Dē, 'ü dhang- waa- 'kpongtaadhe □kōönme 'ka, a ü zuō -pō pē 'ü- -bin mε -nu 'wo 'kpaakpa waa- 'wundōmε -nu -an -gō, 'ü- -zōn mε -nu 'wo wo -de -sü 'tee -an -dhē bhē -a -wun 'gü; □ii-, n Dē, -yō -kē □ne -kō bhē -a 'dhō, bhii 'ō tōö bhi gia- ü 'yi -kan -a -dhē -wun -mü.»

²² 'Go mü 'yō- pō: «N Dē -yō pē 'ple -lo n kwεε; mε gbe

'yaa ma 'a- Gbö 'ka n do -a 'ke yaa kē n Dē 'ka. 'Ö go mü me gbe 'yaa n Dē do -a 'ke yaa kē ma 'a- Gbö 'ka waa- me -nu 'ö 'a- zön -na -an -dhē bhē -an 'ka.»

23 □Dhe Yesu waa- ö bha □guē' -nu □wa 'to wo 'sloo 'ka, 'yö- pö -an -dhē: «□Zuögludhi -yö kē ka -go, pē -nu 'ö 'ka -an yö bhē -an -wun 'gü,

24 bhii a- -pö ka -dhē medhevadhe 'wo -kē -Zlan -wodhiölome -nu 'ka waa- gludē -nu 'wo 'dhiö -be, -wa -dho -kē kö n kēpē -nu 'ö 'ka -an yö -na □ne 'waan- -an yö 'kεε waa -an yö; 'iin pē -nu 'ka -an ma □ne 'waan- -an ma 'ö waa -an ma.»

'Wun □zuan' yö -ghan Samali mi kēwunsēēzē -bha

25 □Dhe □ya kē 'dhö, tonggome do -yö -luu 'yö Yesu 'gü dan -a □dheε' 'kpo -sü 'ka 'ö- pö: «N -Gome, a -dho -a kē □dhē kö □toöpö -kēdhösü -yaan kē n -go -ε?»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «Mē 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha tong 'gü i? 'Bha -a pö, ü -ma -kōklē □ε?»

27 'Ö gōon- bhē 'ö- pö -a -dhē: «Pē 'ö □been' -sü 'ka 'ö tōo: -Bhö ü Dēme ü -bha -Zlan -dho kē ü □zuöga 'ple 'ka, ü nii 'ple 'ka, ü □faan' 'ple 'ka, ü -zo -ta 'gü -wun 'ple 'ka! 'Go mü, -bhö ü -ya 'yoo -dho kē □ne ü -de 'dhö!»

28 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya -pö -a -dhē: «Ü- -daa -kē -sē, -bhö -a kē □ne -kō 'ö bhē -a 'dhö, ü -dho kē -dho □toöpö 'ka!»

29 'Kεε tonggome 'ö bhē 'yaa- 'piö kö za -yö ö 'kun. □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö Yesu □dheε' 'kpo 'zü □neε: «Dö tōo n -ya 'yoo □ε?»

30 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -go 'wun □zuan' -zön -a -dhē -sü 'ka, 'ö- pö: «Gōon- do -yö -go Zeluzalemē, 'yö -kē 'dho □dhia Zeliko. □Dhe 'ö kēpēyaame -nu □wa -lo -a -ta zian-, 'wo- -bha pē -nu 'ple kun -a -go 'wo- -ma, 'ö to -an kweε 'ö □fuē. 'Wo- to sia- mü 'wo -ziö.

31 -Zlan -bha slabhome do -yö -kē zian bhē -a -ta 'pö ziö -dhiadhö. □Dhe □ya gōon- bhē -a yö, 'yö bō -kpinng 'to 'pian gbe -ta, 'ö -ziö.

32 -Kō do bhē -a 'ka 'ö me do 'yö go Levi -nu □suu' -'gü 'yö nuē. □Dhe □ya yö -a □tei' 'ka, 'yö □yoon gōon- bhē -a -bha. □Dhe 'ö □yaa- yö, 'yö saan 'yö bō -kpinng 'to gbe -ta 'ö -ziö.

33 'Kεε Samali (-se 'ö- 'gü -me -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhē -sē bhē -a) mi do 'yö -kē 'dho □dhia 'ta 'gü; -yö -kē zian -gblooga do bhē -a -ta; 'yö -wo -a -ta mü. □Dhe 'ö □yaa- yö, 'yö- 'yena -yö -da -a 'gü,

34 'yö □yoon -a -bha, 'yö -droon waa- 'yon yö -a -bha bhüö -nu 'gü, 'yö -an -lö so 'pen 'ka. □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö- -ya ö bha □soofang □taa 'yö dhoē -wo -a 'gü -kō 'wo- □saan' bho -na bhē -a do 'gü. -Dhe bhē -a 'gü, 'yö ö -zo -kē -a 'piö.

35 □Dhe 'ö -a -tadhe □ya 'po, 'yö dönne □ple sü 'yö -nu -wo -a 'gü -kō bhē -a -gome -dhē

-a pö -a -dhë -sü 'ka □νεε:
<-Bhö ü -zo kë με 'ö □νε -a
'piö; □ya kë □νε a 'ye -na n
'zü a 'dho -na n □ploö, pë
-nu 'ü 'dhoë- kë -a -wun 'gü
'töüdhö bhë a -dho ü -bha -ye
'zü kë.> »

36 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë
'zü: «□Ya kë 'dhö kö με
-yaaga 'wo bhë -a dö -zë 'yö
töo με 'ö këpëyaame -nu -wa
-ma bhë -a -ya 'yoo □ε?»

37 'Ö tonggome -ya -daa -kë
-a -gö 'ö- pö: «'Ö töo με 'ö-
'yena yö bhë.»

□Dhe -kë 'dhö Yesu -ya pö
-a -dhë: «Kö -bhö 'dho 'ü- kë
□νε -kö bhë -a 'dhö!»

*Yesu -bha -dho Maatö
waa- Mali -an -gö köo -sü*

38 □Dhe Yesu waa- ö bha
□guë' -nu □wa -da zian -ta,
-wo -dho 'wo -da pödhë do
'gü. Dhebo do -yö -kë mü,
'wo- -dhe Maatö; 'yö Yesu
-nia kun ö -gö köo.

39 -A dheglu 'nëdhe 'wo-
-dhe Mali, -yö -kë □yaannu
□süë' Dëme □gëendhö ö 'to
-to -a -bha -me □daan' -wo
-bha □dhia.

40 Maatö -yö -kë yuö
□plëezë kë □dhia, 'yö nu 'ö-
pö: «N Dëme, kö n dheglu
-yö yuö -nu 'wo □νε -ya 'ple
'to n -kö -ta □nëdhö □νε, 'yaa
ü -dhë pë gbë 'ka a? -Bhöë
pö -a -dhë -yö nu n -dhë!»

41 'Yö Dëme -ya -pö -a -dhë
□νεε: «Maatö, Maatö, -zo -ta
'wun 'gü -sü waa- pë □plëezë
kë -dho -yö ü -kë,

42 'këë 'wun do -yö mü, 'ö-
-wun 'dhö 'gbee-. Yö □νε
'ö Mali 'dhoë- 'piö bhë; yaa
'dho 'go -a -gö gbö.»

11

*'Wun 'ö -gban □bhea' -kö
-bha -a □bleë'- 'ö Yesu -ya wo
(Matiö 6.9-13; 7.7-11)*

1 Yi do 'ka Yesu -yö -dho
□bhea' □dhia -dhe do 'gü.
□Dhe □ya yën □bhea' -sü
-bha, 'yö- -bha □guë' -nu με
do -ya pö -a -dhë: «N Dëme,
-bhö yi □daan' □bhea' -kö 'ka
□νε -kö 'ö Zan -yö ö bha
□guë' -nu □daan -a 'ka bhë -a
'dhö!»

2 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«Ka 'dhoë- □bhea', -kaa pö:

Yi Dë, ü 'to 'slööslö bhë,
με -nu -wa □bhle -ya.

Ü -bha -gludëdhe -yö kë
'kpongtaa.

3 -Dhekpaoyi 'saadhö 'ka,
-bhöpë 'ö -mo yi □tian' -a nu
yi -dhë!

4 -Bhö ziö yi -bha 'wun
□zaa' -sü -nu -ta □νε -kö 'yi
□zië' με -nu -bha 'wun □zaa'
-sü -nu -ta bhë -a 'dhö.

Kö □kun 'ü ü □kwaa yi -zü
'ö dü -yö yi -püö!»

5 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü □νεε: «-Ka ka -zo 'ta 'wun
'ö □νε -a 'gü, □ya kë □νε με
do □ya kë -dhö ka ziën, -a
'bhamë □ya kë -dhö, □ya 'dho
-a 'piö gbeng ziën -yaan pö -a
-dhë: <N 'bhamë, -bhö 'bluu-
bhe -yaaga 'pë dö n -ma,

6 bhii 'ö töo n 'bhamë do
'yö go 'ta 'gü, 'yö -wo n -ta
□νε, pë gbë 'yaa n -gö kö
'aan- nu -a -dhë.>

7 'Ö □ya kë □νε, -a 'bhamë
□ya bö köo □yaa- pö -a -dhë:
<-Bhö ü □kwaa' n -zü 'sen-
gdhö! 'Ma 'kwëë ta 'saadhö
□lakele 'ka, yië- ma 'në -nu
'yië □waannu, n -kö yaa -mo

-a -bha kö 'a □luu'- 'aan-
'bluu- nu ü -dhē!›

8 □Ao', a- -pö ka -dhē
yaa 'dho □luu'- yaan 'bluu-
nu -a -dhē, -an -bha -kē
'kobaongzē 'ka -sü -wun 'gü,
'kεε -yö -dho □luu'- 'ö pē 'ö
-dho □kaa' bhē 'ö- nu -a -dhē
'kwεε -ta 'ö -ma -na -kplawo
bhē -a -wun 'gü.

9 □Dhe -kē 'dhö ma -zē a-
-pö ka -dhē: -Ka pē -dhe
-Zlan -gɔ, -yö -dho -a nu ka
-dhē; -ka pē □mεε' -Zlan 'piö,
ka -dho -a yö; -ka 'kwεε -ta
-ma, -Zlan -yö -dho 'kwεε po
ka -gɔ.

10 Bhii mε 'oo mε 'ö pē -dhe
-Zlan -gɔ, -ya -nu -a -dhē; 'ö
mε 'ö pē □mεε -a 'piö, 'yö- yö;
'ö 'kwεε -po mε 'yö 'kwεε -ta
-ma -a -gɔ.

11 'Ö □ya kē □ne ka ziën mε
do -yö -dhö 'ö- -bha 'nē 'dho
-dhö, □ya 'yuö- -dhe -a -gɔ,
-yö -dho □mεε nu -a -dhē -a?

12 'Iin □ya pē -yan -dhe -a
-gɔ, -yö -dho gian nu -a -dhē
-a?

13 'Wunyaakēmε -nu 'ka do
□ne, ka pē -sē -nu kaa- 'nē
-nu -dhē -dhe -do. □Dhe 'ö
'dhö, -mē 'yö -kē 'ö ka Dē 'yö
-ya -sü 'ka dhang- 'gü, yaa
'dho -Zuu 'slööslö nu mε 'ö-
-dhe -a -gɔ -a □dhē □ε?›

'Wun 'wo- do Yesu -bha
bhē -a -daa 'yö- -kē -an -gɔ

(Matiö 12.22-30; Maakö
3.22-27)

14 Mε do -yö -kē 'tuunzē,
bhii -zuu yaa -yö -kē -a 'gü.
□Dhe 'ö Yesu -ya bho -a 'gü,
'yö yö 'we -sü -bha. 'Ö mε
gbung 'wo -kē mü bhē 'ö -an
'te -yö tun.

15 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo
-kē mü 'wo- pö: «Bεεzibilö
'ö tɔɔ dü 'ö -zuu yaa -nu
-gɔmε 'ka bhē, 'yö -kɔ -mɔ
'wun -bha -sü nu -a -dhē, 'ö
-zuu yaa -nu kē -na -a 'ka
bhē!›

16 'Ö mε 'bhaa -nu -wa -kē
kö 'waan- -a 'gü dan 'wo- pö
-a -dhē: «-Bhö -dhidhaapē
do 'yö dho -a -zɔn □ne ü bha
-kɔ -mɔ 'wun -bha -sü bhē
-yö -go -Zlan 'piö -a kē!›

17 Yesu -yö -an -bha -zo-
tadhe -do. □Dhe -kē 'dhö,
'yö- pö -an -dhē: «'Sεgɔ
□suu'- 'oo □suu'- 'wo 'ko zē
-na wo 'ko 'ka -an 'dhiötodhe
'ö tɔɔ -an 'gü □siö' -sü, -an
-bha 'kɔ -nu -wo -dho -lo.

18 □Ya kē □ne dü □ya 'ko zē
ö -de 'ka, -a -bha 'sεgɔ -dho
□glɔɔ -kɔklē □ε? Bhii ka- -pö
□nεε a -zuu yaa -kē mε -nu
'gü, 'ö tɔɔ Bεεzibilö □ne 'ö
-kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu n
-dhē.

19 □Ya kē 'dhö kö dö 'ö -kɔ
-mɔ 'wun -bha -sü nu ka -bha
mε -nu -dhē 'wo -zuu yaa -kē
-a 'ka ε? Ka -de -bha mε -nu
-wa -zɔn □ne za yaa -yö ka
'piö.

20 'Wun gia- 'ka, -Zlan -bha
'piigbeedhe □ne 'a -zuu yaa
-kē -a 'ka, kö -Zlan -bha
-gludēdhe □ya nu ka 'piö
'saadhö.

21 Bhii □ya kē □ne gɔɔn-
'gügbeezē 'ö 'ko □zaa' -piö
'dhoē- -gɔ, □ya ö -zo kē ö bha
'kɔ 'piö, -a -bha kɔɔpē 'plε
-dho □waannu -sē 'ka.

22 'Ö gɔɔn- do 'yö- 'gü 'dho
'gbee- 'yö -ziö -a -ta, □ya -wo
'ö □ya 'to -a 'gbee- 'ka -a -ta,
-ya -bha 'ko □zaa' -piö 'yö ö
-zo yö -a -bha bhē -ya 'plε -sü

-a -go; 'go mü 'yö- -bha pë -nu 'yö- sü bhë, 'yö- -glu ö -bha mε -nu 'ka.

²³ A- -pö ka -dhë: Mε 'yaa n 'piö, kö ma mε 'yaa -mü; 'go mü mε 'ö yaa nu n -dhë ma pë -kpö 'kuë- -sü 'gü, kö -yö -nu n -ma pë 'pen □dhia.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -ye 'zü -sü -bha -a □blεε' -'ö Yesu -ya wo

(Matiö 12.43-45)

²⁴ 'Yö Yesu -ya pö: «-Zuu yaa □ya 'go mε -nu 'gü, 'yö dho 'ö □nië nië -dhë 'ö mε gbε 'yaa- -bha -a -bha kö -yaan ö -yadhe □mεε'-. □Ya kë □ne 'yaa- yö -na, 'yö- pö ö -de -dhë □nεε: <A -dho ye n 'zü 'a dho n -yadhe 'a go -a -bha bhë -a -bha.>

²⁵ 'Ö -ye ö 'zü 'yö nu; 'yö -dhε mε 'ö -kë -a -bha 'dhiö bhë -a yö kö □ya kë □ne 'kō 'ö -a 'gü -dhε 'dho go -sü 'ka, 'ö pë 'plε 'dho -dho 'kuë- -sü 'ka -a 'gü bhë -a 'dhö.

²⁶ □Ya kë 'dhö 'ö -zuu yaa 'slaple 'ö -an këwun 'dho ya 'ö □ziö' -a -ta bhë 'yö -an kpa ö -bha, 'ö wo 'plε 'wo nu 'wo wo -yadhe kun -dhε bhë -a -bha. □Ya kë 'dhö zlöö kö gōon- 'ö bhë -a -bha 'wun kë -kö □ya kë ya, □ya ziö -a mε 'ö 'dhiö -a -ta.»

□Zuögludhi -wun giagia

²⁷ □Dhe Yesu □ya yën 'wun 'ö bhë -a □blεε' -sü -bha, 'ö dhebo do -yö -bo mε gbung 'gü, 'yö- pö: «□Zuögludhi -yö kë dhebo 'yö ü -gu sü 'yö ü gbaa 'yōn 'ka bhë -a -go!»

²⁸ 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «□Zuögludhi -yö kë □zian'

mε 'wo -Zlan -wo ma 'ö 'wo- □bhle -ya -an -go.»

-Dhidhaapë do -dhe -sü

(Matiö 12.38-42)

²⁹ □Dhe 'ö mε -nu 'dho bhö -na 'kuë- □va Yesu -zü, 'yö- pö -an -dhë: «Mε 'bhee- -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü □ne -an këwun 'yaa -së; wo 'ö 'wo 'dhö bhë, 'wo -dhidhaapë 'yö dho kë □duakëpë 'yö go -Zlan 'piö 'wo- □mεε, 'kεε -dhidhaapë gbε 'ka 'dho kë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dha ga -go -sü 'ka; ('kεε kö □ya -dhekpaoyi -yaaga kë 'yuö- 'guu).

³⁰ -Kō do 'ö Zonasö -yö □kaa' □duakëpë do 'ka, mε -nu 'wo Ninivö -an -bha 'ka 'dhiö -be bhë, -kö do bhë -a 'ka 'ö ma 'a Megbö 'ka 'a dho kaa mε -nu 'wo □dεε □ne -an -bha □duakëpë do 'ka.

³¹ -Zlan -bha zakanyi 'ka, -gludhe 'yö -kë Seba -se □kōonmε 'ka bhë -yö -dho □luu'- mε 'bhee- -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü -an -go, 'yö za -lo -an tuö; bhii 'ö tōō -yö -go 'se □gbiin gbε -ta, 'yö nu 'yö ö 'to to Salomō -wo 'ö 'kpaakpadhe 'ö -Zlan -ya nu -a -dhë bhë -a -bha. 'Yö do bhë 'zü, -dhε 'ö □ne -a 'gü mε do 'yö □va 'ö □zië' Salomō -ta -yö zö.

³² 'Go mü -Zlan -bha za- kanyi 'ka, mε -nu 'wo Ninivö -wo -dho □luu'- mε 'bhee- -nu 'wo □dεε □ne -an -go, 'wo za -lo -an tuö, bhii 'ö tōō □dhe Zonasö □ya -Zlan -wo □blεε' -an -dhë, -wo wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië -kwaa -Zlan 'piö, 'kεε kö mε 'yö □va 'yö □zië' Zonasö -ta 'yö zö.»

Bun -bha -dhepuudhe
(Matiö 5.15; 6.22-23)

33 'Ö- pö: «'Waa □labang do kö -waan -a -bin, 'iin kö -waan 'gbonggbo 'gblü -a -ta. -Abi! -Wa -do □zian' ö -do -a -ta dhuö -pë -ta; -yö -kë 'dhö kö me -nu 'wo -da -na koo bhë -waan -dhepuudhe yö.

34 Me 'yan -yö -kë □ne me bun -bha □labang 'dhö. 'Ö □ya kë □ne -potaasü □ya kë -an -go, kö bun -yö -dhepuudhe 'gü; 'kë □ya kë □ne -potaasü 'yaa -an -go kö bun -yö -dhetiidhe 'gü.

35 □Dhe 'ö 'dhö kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö, kö □kun 'ö -dhepuudhe 'yö ka 'gü bhë 'yö -kë ka -go -dhetiidhe 'ka.

36 'Ö □ya kë □ne ka bun -dhe 'saadhö □ya 'bhü, 'ö -a -dhe gbe yaa 'to -dhetiidhe 'gü, -dhepuudhe -dho -a pa □ne -ko 'ö □labang 'dho ö bha 'bhü -sü yö -na -a 'ka koo bhë -a 'dhö 'papadhö.»

Yesu -yö Falizi -me -nu waa- tonggome -nu kewun -nu -blee

(Matiö 23.1-36; Maakö 12.38-40)

37 □Dhe Yesu □ya yën 'wun □blee' -sü -bha 'dhö, 'ö Falizi -me do -ya □dhoo -kë ö -go koo kö 'waan- pë -bhö. Yesu -yö -dho -a -go koo, 'yö- nia kun kö -waan pë -bhö.

38 Falizi -me bhë -a 'te -yö -tun -ko 'ö Yesu yaa- 'zlu □ne -an -bha wo 'dhö -yaan □tun pë -bhö -na bhë -a -wun 'gü.

39 'Ö Dëme -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö Falizi -me -nu, 'ka -a 'ka, □ga 'ö □ne: Ka 'yi mü

-koo -nu waa- 'tia- -nu -an bun 'kpaan -zlu 'këe 'kaa -an 'gü -dhe 'zlu; ka -de □zuö' 'piö, ka -ya -sü 'ka □kwaan -sü waa- 'glu yaa -an -wuën!

40 'Wun -yö 'yaan -me -nu 'ka □ne! -Zlan 'yö pë plaan -dhe -pë -kë bhë, yö do kun 'ö pë 'gü -dhe -yuö -kë 'pö a?

41 -Ka pë -nu nu ka □zuöga 'ple 'ka □zian', 'ka pë -nu 'wo ka -go -an nu 'yename -nu -dhe; □ya kë 'dhö ka -bha pë 'ple -dho kë 'slööslö.

42 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -me -nu, 'ö too ka ka -bha pë 'goo- do -naa -bho ka -bha 'too □dhe' -pë 'sensen 'ple 'ka, 'ö 'kaa ka -zo -kë ka -de 'piö, -kë kpengdhö -sü 'ka waa- -Zlan -dho -ya ka □zuö' 'piö -sü 'ka bhë. Pë 'ö 'ka dho -a kë -bezë 'ö bhë, kö -yaan 'to -an me -nu 'wo to -an -bha.

43 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -me -nu, 'ö too ka- -dho -kë -yadhe □bhlëzë -nu 'ö 'wo -bhokuëko -nu 'gü bhë -an 'ka 'iin kö me -nu -wo -mëe kë ka 'ka □bhlë 'gü 'dhëedhe -nu 'gü.

44 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, 'ö too ka -kë □ne bloon- 'ö me gbe 'yan 'yaa- yö 'ö 'wo □taa -a -ta, 'waa -a □tei' do □ne me □glöö 'buu -ya 'gü bhë -a 'dhö!»

45 □Dhe -kë 'dhö 'ö tonggome do -ya pö Yesu -dhë: «N -Gome, ü 'wun □blee' -na □ne -ko bhë -a 'dhö kö 'si 'ü- bho -na yi -de 'pö yi -go bhë!»

46 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «'Yena -wun -dho kë tonggome -nu ka -de 'pö

ka 'ka! Bhii 'ö tɔɔ ka ɔkwɛɛ-
ɔva -sü 'ka- dɔ mɛ -nu tuö
'ö 'kaa nu -an -dhë 'bhe 'tee
wo kö 'kaan- -an -bha ɔkwɛɛ-
-nu bho -an -ta.

47 'Yena -wun -dho kë ka
'ka! Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -wod-
hiölome -nu 'ö ka 'bhema -nu
-wo -an zë bhë ka- bloon- -ta
dhuö -dhe -pë -kë.

48 -A -kë 'dhö -sü 'gü ka-
-zɔn ɔne ka 'bhema -nu -bha
yuö kë -kɔ 'yi- -kan ka 'dhii!
Bhii wo -zë -wo -an -zë, 'ö
ka -zë 'ö 'ka 'kɔ -nu dɔ -an
bloon- -ta.

49 Bhii -Zlan -ya -blɛɛ ö
-bha 'kpaakpadhe 'ka 'dhiö
-be ɔnɛɛ: A -dho ma -wod-
hiölome -nu waa- ma bɔme
-nu bɔ -an -dhë; -wo -dho -a
mɛ 'bhaa -nu zë 'ö 'wo- me
'bhaa -nu 'klo bho.

50 'Kɛɛ pë dho kë 'ö tɔɔ
mɛ -nu 'wo ɔdɛɛ ɔne -a 'gü
bhë, -an 'klo -dho bho -Zlan
-wodhiölome -nu 'wo -an zë
'ö sü 'kpongtaadhe züdoyi
-bha bhë -a -wun 'gü

51 'Ö sü Abelö zë -yi 'ö -kë
mɛ zë -sü -blɛɛzë 'ka 'kpong-
taa zö bhë -a -bha -yö yöë
Zakali 'wo- zë sla- bho -dhe
waa- -dhe 'slööslö -dhe ɔduö
-an ziën bhë -a -wun 'gü. A-
-blɛɛ ka -dhë giagia 'ka ɔnɛɛ:
Mɛ -nu 'wo ɔdɛɛ ɔne, -an 'klo
-dho bho mɛ zë 'ö -an 'bhema
-nu -wa wo bhë -a -wun 'gü.

52 'Yena -wun -dho kë ka
'ka, tɔnggome -nu, bhii 'ö tɔɔ
'ka ɔlakele 'yö dho 'kwɛɛ po
mɛ -nu -gɔ kö -waan -Zlan
-bha 'wun -nu dɔ bhë, 'ka- sü
'ö ka 'ö ka 'ka 'dho -da kɔɔ
bhë, 'ka- -kë 'ö mɛ -nu 'wo-
-dho ɔkaa' kö 'waan- -da kɔɔ
bhë, 'kaa 'we -a -bha kö -wo
-dakɔɔdhe yö.»

53 ɔDhe 'ö Yesu ɔya 'go
-dhe bhë -a 'gü, tɔnggome
-nu waa- Falizi -mɛ -nu
-wo yö -ziö -a 'piö -sü
'gü -naazuédhe 'ka, 'ö 'wo
ɔdheɛ' -nu kpɔ -a -gɔ 'wun
-nu ɔplëezë -gen 'ka;

54 'kɛɛ -yö -kë 'slë 'ka 'wo-
-kan -a -gɔ -a këdhe ɔmɛɛ'
-sü 'ka kö -waan -a 'kun ö
-wo -nu -ta.

12

*-Zo -kë -de 'piö mɛ 'yan -ta
-wun kë -mɛ -nu -gɔ -sü*

(Matiö 10.26-27)

1 -A 'töng bhë -a 'ka, mɛ
-nu -wo -dho wo 'ko ɔbhaa
-vuu ɔplëezë 'ka. 'Ö ɔdhe
to zlöö kö -wo ɔtaa' -na wo
'ko -nu -gen 'dhe -ta, 'ö Yesu
-yö ɔdhië ö bha ɔguë' -nu
'piö, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka
ka -zo kë ka -de 'piö Falizi
-mɛ -nu 'ö -an -bha 'wun kë
-kɔ -yö -kë ɔne ɔbluubheɛpë
'dhö bhë -an -gɔ, 'ö tɔɔ mɛ
'yan -ta -wun kë -mɛ -nu -mü
-an 'ka!

2 Pë 'yö -bin -sü 'ka -a 'ple
-yö -dho yö -dhegbeadhe 'gü;
'ö 'sloo 'ka -wun 'yö -bin -sü
'ka 'yö dho yö plaan.

3 -A -wun 'gü, 'wun -nu 'ka
dho -a ɔblɛɛ' -dhɛtiidhe 'gü,
'wo dho -a ma -dhe 'po -sü
'gü; 'ö 'wun -nu 'ka dho -an
ɔblɛɛ' -ka 'ko 'toodhö ka -gɔ
kɔɔdhe -nu -bha, 'wo dho -a
ɔblɛɛ' -mɛ -nu ziën.»

-Suö -a -dhë -mɛ

(Matiö 10.28-31)

4 «'Wun mɛ 'ö ɔne a- -blɛɛ
mɛ 'ka n 'bhame -nu 'ka ka
-dhë: Kö ɔkun 'ka -suö mɛ
-nu 'wo dho ka zë, 'ö 'go mü

waa 'dho pë 'waa gbε kē gbo bhë -an -dhë.

⁵ A -dho mε 'ka dho suö -a -dhë -a -zɔn ka -dhë: -Ka 'suö -Zlan 'ö □ya mε 'sü 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'dhoë- -gɔ kō -yaan mε -zuö □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -dhë. □li-, a- -pö ka -dhë: -Ka 'suö -a -dhë 'dhe!

⁶ Kē 'kwa- wo □ne 'waa □zöng' 'sɔɔdhu 'dhɔɔ dɔ 'wëü- 'tama ga □ple -bha -a? 'Kεε kō -Zlan -zlö 'yaa trö -a do -de -bha.

⁷ 'Go mü 'ö ka tuö -wun 'ple 'dho □dhong' -sü 'ka. Kō □kun 'ö 'suö -yö ka -kē, ka -wun □yö 'gbee- 'yö □zië' □zöng' -nu -ta!»

-We Yesu -wun -bha -sü 'iin -kploo -a -wun 'ka -sü

(Matiö 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ 'Ö- pö: «A- -pö ka -dhë: Mε 'oo mε 'yö 'dhoë- -a pö mε -nu ziën -yö n -ma 'ka, ma 'a Mεgbö 'ka 'pö a -dho -a pö -Zlan -bha bɔmε -nu -dhë -yö n -ma 'ka.

⁹ 'Kεε mε 'oo mε 'ö 'dhoë- pö mε -nu ziën 'yaa n dɔ, ma 'a Mεgbö 'ka 'pö, a -dho -a pö -Zlan -bha bɔmε -nu -dhë 'maa- dɔ.

¹⁰ Mε 'oo mε 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε'- ma 'a Mεgbö 'ka n 'ka, -Zlan -dho ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhë -a -ta; 'kεε mε 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε'- -Zuu 'slööslö -gɔ, yö 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhë -a -ta.

¹¹ □Ya kē □ne □wa ka 'kun, 'to 'ka- wo -na n 'piö bhë -a -wun 'gü, 'ö □wa 'dho ka 'ka Zuifö -nu -bha -bhökuëkɔ 'gü, 'iin 'dhiö -sü -mε 'ka

-mε -nu, 'iin 'sε □kɔɔnmε -nu -an 'dhiö kō -waan 'wun dɔ ka -bha, kō □kun 'ka dɔ pë 'ka dho -a □blεε'- -a -wun □zöng' -ta ka -de -gɔ -wun □blεε'- -sü 'gü;

¹² bhii -Zuu 'slööslö -dho 'wun 'ka dho -a □blεε'- -a -zɔn ka -dhë 'töng gia- bhë -a 'ka.»

'Wun □zuan' 'yö -gban □bhɔɔmε 'ö 'yaa 'wun dɔ -a -bha

¹³ 'Töng bhë -a 'ka, mε do -yö -bɔ mε gbung ziën 'ö- pö Yesu -dhë: «N Dεmε, -bhö -a pö n dheglu -dhë, pë -nu 'ö yi dë -ya to yi -gɔ bhë 'yi -an -glu!»

¹⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- □ne, dō 'ö n -ya kō 'aan- kē ü bha za -nu 'kan -mε 'ka, 'iin 'aan- kaa- pë -nu -glu ka 'ka ε?»

¹⁵ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö- pö -an 'ple -dhë: «Kō □kun 'ka -klu □bhɔɔpë -nu -bha, bhii mε -bha -kē -a 'gü -sü yaa 'dho yö □bhɔɔpë -nu -bha -kē -a -gɔ -sü -bha, 'kō -kē □ne -yö □bhɔɔzë □duö 'dhee.»

¹⁶ 'Yö Yesu -yö 'wun □zuan' do -zɔn -an -dhë 'ö- pö: «Gɔɔn- □bhɔɔzë do 'ö tapë -nu -wo -kē -a -gɔ □va -yö -kē -dhö; 'yö pë -yö -dhi -a -gɔ.

¹⁷ 'Yö ö -zo -ta 'ö- pö ö □zuö' 'piö □neε: «A -dho -a kē -kɔklë □oo? □Dhe 'a dho ma pë -nu -lo -a -bha, 'maa- yö -na!»

¹⁸ 'Yö- pö ö □zuö' 'piö 'zü □neε: «Pë 'a dho -a kē 'ö □ne: A -dho ma 'slëëdhε -nu wü 'a- gbε □va kē, 'ö 'a ma

-mlü -nu waa- ma pë -sɛɛbo
'töüdhö 'a -lo -a 'gü.

19 □Ya kē 'dhö kö ma pë
'plɛ 'dhiö □ya -mɔ, bhii kö
n -bhöpë -nu □wa kē □va
-kwɛ □plëözë -bha 'ka, kö
n □yaannu -sü -mü 'aan-
n 'tɛɛ pa, 'aan- -bhöpë -nu
-bhö 'aan- müpë -nu mü
□zuögludhi 'ka.»

20 'Kɛɛ -Zlan -ya -pö mɛ
'ö 'dhö bhë -a -dhë: <Gɔɔn-
'ö 'yaa- 'wun dɔ □nɛ, gbeng
-yi do 'ö □dɛɛ □nɛ -a 'gü
□nɛ ü bha 'të -sü -yö -dho
□gbaannu, □ya kē 'dhö pë
-nu 'ü -an □waannu ü -bha
'ka □nɛ, dö 'yö dho to -a -gɔ
-ɛ?> »

21 'Ö Yesu -ya pö 'zü □nɛɛ:
«-Kɔ do 'ö □nɛ 'yö dho kē -a
'ka mɛ 'yö ö -bha □bhɔɔpë
-nu 'kpue- 'kɔɔ -na yö gia- ö
-bha 'ka ö -de -yö □bhɔɔzë
-sü 'ka bhë -a 'ka, 'kɛɛ kö -yö
'fɛɛzë -Zlan wö 'dhiö.»

*-Zo -yö -Zlan -bha -sü
(Matiö 6.25-34)*

22 □Dhɛ □ya kē 'dhö, 'ö
Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu
-dhë: «-A -wun 'gü a- -pö
ka -dhë: Kö □kun 'ka dɔ
-bhöpë 'ka dhoë -bhö 'kaan-
-tosiadhe kē -a -ta -a -wun
□zɔɔng' -ta, 'iin sɔ -nu 'ka
dhoë -da ka -bha -an -wun
□zɔɔng' -ta 'pö,

23 bhii -kë -a 'gü -sü -wun
□yö 'gbee- 'ö □zië' -bhöpë
-wun -ta, 'ö kwa bun -wun
'dho 'gbee- 'ö □zië' sɔ 'ka dho
-a -da ka -bha -a -wun -ta.

24 -Ka mua- -nu -ga! 'Waa
pë gbɛ ta -waan 'dho -a
'kan, 'ö -an -bha 'siödhe 'iin
'slëédhe gbɛ 'yaa -dhö, 'kɛɛ

-Zlan -yö -bhöpë -nu -an -dhë
'sa. Ka -wun □yö 'gbee- 'ö
□zië' -ma -nu -ta!

25 Dö -mü ka ziën 'yö dho
-mɔ -a -bha kö -yaan ö -de
-bha yi -da 'dhiö -a -bha
-dɔ -de -wun □zɔɔng' -ta -sü
-wun 'gü i?

26 □Dhɛ 'ö ka -kɔ gbɛ 'ka
'dho -mɔ pë 'sɛnsɛn -nu 'wo
□nɛ -an kē -sü -bha □nɛ,
-më -kë 'ka dɔ ka -de -wun
□zɔɔng' -ta pë -nu 'wo to -a
-wun 'gü i?

27 -Ka 'lübin -kë -së -kɔ
-nu -ga bhë 'dhɛ! 'Waa yuö
gbɛ kē 'iin 'waa □yee'- □zloo'-
-waan 'dho sɔ bɔ, 'kɛɛ a- -pö
ka -dhë ka gia-, ka Salomɔ
'ö -kë -gludë 'ka 'kpa bhë -a
-bha -kë □bhɔɔzë -kɔ -wun
-dɔ. -Yö -kë 'dhö 'kɛɛ sɔ 'yö
'yan dho kē -së □nɛ 'lübin -nu
'wo □nɛ -an do 'dhö yaa kē -a
-gɔ.

28 □Ya kē □nɛ 'lübin 'ö
bhlö- lënnng □nɛ, -Zlan □yaa-
-kë -së, 'kɛɛ kö □dhia' -wo
-dho -a -güö, -më 'yö- -kë ka
-de 'pö yaa 'dho ö -zo kē ka
buënpë -nu -wun 'piö 'pö e?
Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
bhë, kē 'ö- wo 'tee bhë yö
-mü!

29 Kö □kun 'ka dɔ pë 'ka
dho -a -bhö waa- pë 'ka dho
-a mü -a -wun □zɔɔng' -ta -an
□mɛɛ' -sü 'ka -kplawo, 'iin kö
□kun 'ka ka -zo -ta pë gbɛ
-wun 'gü,

30 bhii 'kpongtaamɛ -nu 'ö
'waa -Zlan dɔ bhë □nɛ 'ö-
-wun 'gü 'wo pë -nu bhë 'wo
-an □mɛɛ' -na -kplawo bhë.
'Kɛɛ ka -zë ka Dë -ya □tei' -dɔ
□nɛ pë -nu 'wo bhë ka -bha
-wun -ya -bha.

31 'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -kaa -an □mεε' 'dhiö □kun; □ya kē 'dhö, -yö -dho pē -nu 'wo to -an nu ka -dhē.»

□Bhoope -nu 'wo dhang-
'gü

(Matiö 6.19-21)

32 'Ö- pö: «Ma □guözē -nu, 'kö -kē □ne ka 'tee 'dhee, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kē, bhii -yö -kē ka Dē -dhē -sē kö 'ka kē -a -bha -gludēdhe 'gü -nē -nu 'ka!

33 Ka -bha pē -nu 'wo ka -go, -ka -an 'dhoo do, 'ka- □nao -nu nu 'fεεε -nu -dhē. -Ka ka -bha □nao -da -a 'gü -pē -nu 'ö- 'gü 'yaa □siö' -a -yuö kē, 'ka ka -bha □nao -nu -da dhang- 'gü -dhe 'ö- 'gü -yö 'ka 'dho □siö' - 'gbεεdhö bhē -a 'gü, bhii □kwaanme gbe 'ka 'dho -wo 'ma 'iin 'looñ -nu gbe 'yaa 'ma -yaan -a □siö' -.

34 Bhii -dhe 'ö ü bha □naope -nu 'dho -a -bha, 'ö ü □zuö' 'dhoë- -bha 'pö.»

*Yuökēme -nu 'wo -ya wo
yaan*

35 'Ö- pö: «-Ka -zo kē ka -de 'piö, 'ka ka -bha -du kwi do so -ta, 'ka ka -bha □labang do!

36 -Ka kē □ne yuökēme -nu 'wo -ya wo -gōme -go -an 'dhö! 'Ö □ya kē □ne -an -gōme □ya 'go 'wlaan- -ta □ya nu yi 'oo yi 'ka, 'ö □ya 'kwεε -ta -ma kö -waan 'to mü -waan 'kwεε 'po -a -go.

37 □Zuögludhi -yö kē yuökēme -nu 'ö -an -gōme □ya nu, 'ö dho -an yö -ya 'yaan -sü 'ka -an -go! Bhii a- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka

-an -gōme -yö -dho ö bha -du kwi do so -ta 'yö -yadhe nu -an -dhē kö -waan pē -bhö, 'yö -bhöpē nu -an -dhē.

38 'Ö □ya kē □ne □ya nu gbeng ziēn 'iin 'töng gbe 'ka, □ya -an yö -ya 'yaan -sü 'ka, kö □zuögludhi -yö kē me -nu 'wo 'dhö bhē -an -go!

39 -Yö kē ka 'yaan □ne 'kodēme -yö □kwaanme nu -yi -do -bezē, yaa 'dho ö □kwaa' -a -zü kö -yaan -da koo.

40 Kö ka -de 'pö, -ka ka -zo kē ka -de 'piö, bhii ma 'a Mεgbö 'ka, n -ye 'zü -yi 'a dho nuē bhē 'kaa- do!»

*Yuökēme -to -wo 'gü -sü
-zē waa- yuökēme 'ö 'yaa 'to
ö -wo 'gü*

(Matiö 24.45-51)

41 □Dhe □ya kē 'dhö, Pieε -ya -pö: «N Dēme, 'wun □zuan' 'ö □ne ü- -zon yi -de 'sloo yi -dhē, 'iin ü- -kē me 'saadhö yi -dhē e?»

42 'Ö Dēme -ya -daa -kē -a -go 'ö- pö: «Yuökēme 'ö to ö -wo -ta 'yö 'wun do, 'ö too me 'ö- -gōme 'dho 'wun 'ple -lo -na -a kwεε kö me -nu 'wo to -yaan -an -bha -bhöpē nu -an -dhē 'töng 'wo dho -bhöpē □bhöe' -a 'ka bhē.

43 □Zuögludhi -yö kē yuökēme 'ö- -gōme -ye 'zü 'töng 'ka -yaan nu ö □plöö 'yö dho -a yö yuö -nu 'yö- nu -a -dhē bhē -a 'dhiö bhē -a -go.

44 A- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka: -A -gōme -yö -dho ö bha pē -nu 'saadhö -a 'kluēn bho -a -bha.

45 'Kεε □ya kē □ne
 yuökēme 'ö 'dhö bhē □yaa-
 pö ö -de 'gü □neε: <N
 -gome 'yaa nu -na 'siö->, 'ö
 □ya -ya yuökēgōon -nu 'iin
 yuökēdhoo -nu me 'wo to
 -an -ma -sü 'gü, 'ö -ya ö -de
 nu pē -bhö -sü waa- -droon
 'yi mü -sü -an -dhē,

46 -a -gome -dho nu yi 'ö
 'yaa- do 'iin 'lele 'yaa- do 'pö
 -a 'ka. -Yö -dho yuökēme 'ö
 bhē -a 'klo bho 'gbee- 'ka, 'yö-
 -kē 'yö dho me -nu 'ö 'waa
 -Zlan -bha me 'ka -an 'piö.

47 Yuökēme 'ö pē 'yö-
 -gome 'dho -a 'piö 'yö- do,
 'kεε 'ö 'yaa- 'piö kö 'yö -an
 kē bhē, -a 'klo -dho bho -klaa
 -yan □plēzē -sü -a -bha -sü
 'ka,

48 'Ö □ziē' yuökēme 'ö pē
 'ö- -gome 'dhoē- 'piö 'yaa- do,
 'kεε 'ö 'wun -nu 'ö 'waa -sē
 'ö -an -kē, 'ö- -bha -klaa -yan
 -dho kē 'tee bhē -a -ta. Me 'ö
 'wo pē nu -a -dhē □va □ne,
 'wo dho pē -dhe -a -go 'pö
 □va. 'Ö me 'wo pē 'kluēn bho
 -a -bha □va, 'wo dho -a -dhe
 -a -go □va 'zū!»

*Yesu -yö -kē 'gügludhe 'ö
 dho -da me -nu ziēn bhē -a
 -bōa -ta 'ka*

(Matiö 10.34-36)

49 'Yö- pö 'zū: «A -nu 'siö
 -da □dhia 'kpongtaa. -Mē
 'kpaan 'ö dho kē n -dhē -sē
 -yaan ziē -a -bha 'kun -sü -ta
 -ε!

50 'Kεε 'dhiö -blezē a
 -dho bō 'yēnngbhōdhe 'gü; n
 □zuö' □ya -da -dewo -a 'yena
 'gü -yaan 'dho -yaan yöē -a
 'dhiö -mō 'kuē -yi -bha!

51 -Yö -kē ka -zo 'piö □ne
 a -nu □zuöyagluu nu □dhia
 'kpongtaa -nu -dhē -a?
 A- pö ka -dhē: -Abi', 'kεε
 'gügludhe -da ka ziēn -sü
 -mü □zian', bhii 'ö tō me
 'bhaa -nu -wo -dho we n
 -wun -bha, 'ö -an 'bhaa -nu
 -wo -kō n -wun 'ka.

52 □Dεε □ne -a 'gü zlöö,
 'gügludhe -yö -dho -da 'kō do
 'gü -me -nu 'wo wo 'kuēdhö
 'sōodhu -an ziēn; me -yaaga
 -wo -dho -trö me □ple -bha,
 'ö me □ple -wo -ya me -yaaga
 -bha.

53 'Nēdē -dho do ö bha 'nē
 -go 'yēnng, 'ö 'nē -de 'pö 'yö
 do ö dē -go 'yēnng; 'ö dhe
 dho do ö 'dhu -go 'yēnng, 'ö-
 'dhu -de 'pö 'yö dho do ö dhe
 -go 'yēnng. 'Nē gōon- dhe
 -dho do ö bha 'nē bōō -go
 'yēnng, 'ö 'nē bōō -de 'pö 'yö
 do 'nē gōon- dhe -go 'yēnng.»

□Duakēpē -nu do -sü

(Matiö 16.2-3)

54 Yesu -ya -pö 'zū me
 gbung 'wo -kē mü -an -dhē:
 «'Sε 'ö □ne -a 'gü, □ya kē
 □ne dha □ya nu lan- -püö
 □zian', 'ö 'ka to mü 'ka- pö
 dha 'dhoē- ban; □ya kē 'ö- -de
 -kē.

55 'Ö 'ka- ma □ne 'tēē -yö
 -piö -na lan- 'sian 'piö □kwεε-
 'gü □zian', 'ka- pö 'siö 'dhoē-
 do, □ya kē 'ö- -de -kē.

56 'Ö, me 'yan -ta -wun kē
 -me -nu! Ka -kō -yö -mō -a
 -bha 'ka □duakēpē -nu 'wo
 dho kē sia- 'iin dhang- 'gü -an
 do; □dhe □ya kē 'dhö, -mē
 'yö- -kē 'wun -nu 'wo □dεε
 □ne -a 'gü bhē 'ö 'kaa- -gen
 kpinngdhö do □ε?

Dhidhe 'ü dho -a □μεε'
kaa- ü yaagüme ka ziën
 (Matiö 5.25-26)

⁵⁷ -Më -kë ka gia- 'kaa 'wun
 'ö kpengdhö -a -bho 'kou do
 □νεε?

⁵⁸ □Ya kë □νε με □ya
 'wun do ü -bha, 'ka 'dho -na
 zakanme -nu 'dhiö, -bhöe
 këdhe □μεε' ka -wo -yö -mo
 'kuë kö ka □tun zian -ta; -yö
 -kë 'dhö kö □kun 'ö dho ü
 do zakanme -nu kwεε, kö
 zakanme -nu -de 'pö -waan
 ü do 'dhasi -nu kwεε, kö
 'dhasi -nu -de 'pö -waan ü
 -zuö -kanso 'gü.

⁵⁹ A- -pö ü -dhë □νεε: Ü'ka
 'dho go -kanso 'kəodhö -a 'ke
 ü 'ka -su ga 'pë 'ö to ü -bha
 bhë -a 'dhiö 'to nu -a 'ka!»

13

-Ka ka -ta yö ka wo -ko
yaa -bha 'ka □σιë' - *Zlan 'piö*

¹ 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka,
 me 'bhaa -nu -wo -nu Yesu
 'piö, 'wo -pö -a -dhë: «Pilatö
 -yö Galile -me 'bhaa -nu -zë
 'töng 'ö 'wo sla -bhoë -Zlan
 -dhë bhë -a 'ka!»

² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
 -go 'ö- pö: «-Yö -kë ka 'gü
 □νε με -nu 'wo Galile 'wo
 -an zë bhë, -an -bha □soon
 yaa □yö □va 'ö □zië' Galile
 -me -nu me 'wo to bhë -an
 -ta, 'ö- -wun 'gü 'ö 'klobhodhe
 □suu' -bhë 'ö nu -an -ta -a?

³ A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kεε
 □ya kë □νε kaa ka -bha -kë -a
 'gü -sü □dhië' -kwaa, ka 'plε
 ka -dho ga 'töüdhö □νε -an
 'dhö!

⁴ 'Iin □dhe 'ka- -ga -a 'gü
 'sengdhö bhë, me -lü 'gəo- do
 ö ga 'slεaga 'ö böü- 'kplong 'ö

Siloe 'ö -an zë 'töng 'ö □loë'
 -a 'ka bhë 'wun -bha -to -an
 tuö -sü bhë, -yö □gbaonsü 'yö
 □zië' me -nu me 'wo to 'wo
 Zeluzalemë bhë -an -ta -wun
 -mü -a?

⁵ A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kεε
 kaa ka -bha -kë -a 'gü -sü
 □dhië' -kwaa, ka 'plε ka -dho
 ga □νε -an 'dhö 'pö 'töüdhö!»

'Wun □zuan' 'yö -gban figö
-lü 'ö 'wo- ta 'ö- yö -a -bha -pë
gbe 'yaa 'dhö bhë -a -bha

⁶ 'Go mü, Yesu -yö 'wun
 -blεε -an -dhë 'wun □zuan'
 'ka 'ö- pö: «Me do -yö ö -bha
 figö -lü do -ta ö -bha lezen
 □dheedhö; 'yö nu -kpəo -a
 bhe -wun 'gü □dhia, 'kεε yaa-
 bhe gbe yö -a tuö.

⁷ 'Yö- pö yöö -kë -a 'gü -me
 -dhë: <-Bhö -dhe -ga 'dhe!
 Figö -lü 'ö □νε, □dhe 'a yö
 -kpəo -a bhe -wun 'gü -sü
 -bha, -a -kwε kë -yaaga; 'kεε
 n 'ka- bhe gbe yö -a tuö do.
 -Bhöë 'kan! -Më 'bhaa 'yö- kë
 -na -dhe 'ö do -a -bha □νε -a
 -bha -kplawo bhë □ε?>

⁸ 'Yö yöö -kë -a 'gü -me -ya
 pö: <N -Gəme, -bhö ü □kwaa'
 -a -zü -kwε με 'ö □νε -yö ziö,
 a -dho 'se pən 'a □nië -a 'ka -a
 -zü 'a 'dunng -lo -a 'piö.

⁹ □Ya kë 'dhö 'ma -dhe -ga,
 -kwε με 'ö 'dhoë- kë □kwεa,
 -yö -dho ö bhe -ya, 'ö □ya kë
 □νε yaa bha, to 'a- □kaan.> »

Yesu -yö dhebo do 'ö- 'to-
-siö, -a -dhe -bo Zuifö -nu
-bha □glooyi 'ka

¹⁰ Zuifö -nu -bha □glooyi
 do 'ka, Yesu -yö -kë me
 -nu □daan' □dhia -an -bha
 -bhöküëkö do 'gü.

11 Dhebo do 'ö- 'tö- -siö -zuu yaa □kwaa', 'ö- -kwe □ya kë 'göo- do ö ga 'sleaga, 'ö 'yaa -do zenngdhö -dhe yö -yö -kë mü.

12-13 □Dhe 'ö Yesu -ya yö, 'yö- □dhoo -kë 'yö ö -ko -lo -a tuö -a pö -sü 'ka □nεε: «Dhebo, ü 'tösiödhe □ya bo!» -Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'yö -po zenngdhö, 'yö yö 'tan -bho -Zlan 'tö 'piö -sü -bha.

14 'Kεε Zuifö -nu -bha -bhökuëko -göme bhë, 'wun bhë yaa kë -a -dhë -së 'ö bhii kö Yesu □ya me -dhe bo 'ö- wo wo -bha □glooyi 'ka bhë. 'Yö- pö me gbung 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «-Dhekpaoyi 'slado □ne 'ö töo yuö kë -yi, -ka nu -a -bha kö -waan ka -dhe bo, kö □kun 'ka nu □glooyi 'ka!»

15 'Ö Dëme -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «Me 'yan -ta -wun kë -me -nu 'ka □ne! □Glooyi 'ka, ka ka -bha -du -nu 'iin □soofang -nu -po 'ka dho -an 'ka 'yi mü □dhia!»

16 'Yö □dhe 'ö 'dhö □ne, -më -kë 'ö dhebo 'ö Ablaamö □suu' -ta -në 'ka 'ö Satan -ya -lö 'ö -kwe □ya kë 'göo- do ö ga 'sleaga □ne, 'yaa -së kö 'a □bhüö' 'wo □löë' bhë -a 'po □glooyi 'ka ε?»

17 -A -daa 'ö Yesu -ya -kë bhë, -yö lë- -kpo -do -a -gö 'yëng -me -nu 'wo bhë -an -ta; 'ö me gbung 'wo -kë mü bhë 'yö -an □zuö' 'glu -yö dhi 'wun -sëebö -nu 'ö -an kë bhë -a -wun 'gü.

'Wun □zuan' 'ö -gban mutaadö ga -bha

(Matiö 13.31-32; Maakö

4.30-32)

18 Yesu -dho 'dhiö ö bha me □daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «-Më 'ö -Zlan -bha -gludëdhe -yö bho -a -bha -ε? 'Iin -më 'a dho -a □zuan' □ε?»

19 -Yö -kë □ne mutaadö 'ö bho □kplöo' ga -bha, 'ö me do -ya -da 'sëidhö ö bha pë ta -dhiadhö -a 'dhö; 'yö bho, 'ö □kpea 'ö -ma -nu -wo wo 'koo do -a -ko -nu -ta, -a -bha kë □va -sü -wun 'gü.»

'Wun □zuan' -yö -gban □bluubhεεpë -bha

(Matiö 13.33)

20 Yesu -ya -pö 'zü □nεε: «-Më 'a dho -Zlan -bha -gludëdhe -wun -zön -a 'ka ε?»

21 A -dho -a -zön □bluubhεεpë 'ö dhebo do 'dho -a -da -na 'bluubi 'kilong 'göo- □ple ö ga 'soodhu 'piö 'ö □yaa- 'yi bho 'ö -da -na bhë -a 'ka.»

'Kodhi 'sooso

(Matiö 7.13-14, 21-23)

22 Yesu -yö -bo pödhe □vava -nu waa- pödhe 'sëen- -nu -an 'gü me -nu □daan' -sü 'ka, 'ö dhoë Zeluzalemë □zian'.

23 'Yö me do -ya □dheε' kpo □nεε: «N -Göme, me -nu 'wo dho dhasü yö bhë, -wo 'teete -a?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö:

24 «-Ka ka 'gü do ka -de -gö 'gbee- 'ka -da köo 'kodhi 'sooso -bha, bhii a- -pö ka -dhë medhevadhε -wo -dho -a kë -dhë □mεε', 'kεε wo 'ka 'dho -mo -a -bha.

25 'Kεε □ya kë □ne 'ko dëme □ya ö bha 'kodhi ta □lakele 'ka, ka -zë ka -dho to plan

'ö 'ka yö 'kwεε -ta -ma -sü 'gü -a pö -sü 'ka □νεε: <Yi Dëmε, -bhö 'kwεε 'po yi -gö!> 'Kεε -yö -dhoë pö ka -dhë: <'Maa ka dö!>

²⁶ □Ya kë 'dhö ka -dho -a pö -a -dhë: <Kwa pë -bhö 'kwa müpë -nu mü kwa 'ko □bhaa, 'ö 'ü yi □daan -kpinngga -nu 'piö yi -gö pödhe -nu -bha!>

²⁷ -Yö -dhoë pö ka -dhë 'zü □νεε: <A- -pö ka -dhë 'maa ka dö; -ka bhö n -dhë □taa! 'Wunyaakëmε -nu -mü ka 'ka!>

²⁸ 'Ö yi 'ka dho Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö, Zaköbö 'dhö waa- -Zlan -wodhiölomε -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü -an yö, ka -zë ka -dho □zong plaan, 'ö -dhe bhë -a -bha 'ka 'gbo -nu bö 'ka ka 'son -nu -bhö mü.

²⁹ Mε -nu -wo -dho go -dhe 'saadhö 'gü 'kpongtaa, 'ö 'wo -yadhe sü -Zlan 'piö -dhe -bha.

³⁰ -Kaa döa □ne mε 'bhaa -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü 'wo zlöö bhë 'wo dho kë mε -blëezë 'ka, 'ö mε 'bhaa -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü 'wo mε -blëezë 'ka bhë, 'wo dho kë -tozläömε 'ka.»

Yesu -yö Zeluzalemë -wo -kpo

(Matiö 23.37-39)

³¹ 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Falizi -mε 'bhaa -nu -wo □yoon Yesu -bha, 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö 'go zö 'ü 'dho -dhe gbe 'gü, bhii 'ö töo Elödö -ya 'piö kö 'yö ü zë!»

³² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka- pö 'slëkanmε -gömε bhë -a

-dhë: A -zuu yaa bho -na mε -nu 'gü, a 'wun -yö 'ko 'dhiö -sü -zë kë -na mε -nu -dhe bo -sü 'ka □dεε waa- □dhia', 'ö -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ka bhë 'a dho ma yuö 'dhiö to -a 'ka.

³³ -Yö -kë -kö 'oo -kö -ta, a -dho -da zian -ta □dεε waa- □dhia' 'ö dho 'ö yöë -dhekpaoyi mε 'ö yö -a 'piö -a -bha. Bhii 'yaa -së kö -wo -Zlan -wodhiölomε zë -dhe gbe 'gü -a 'ke yaa kë Zeluzalemë plöo -dhe -bha.»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -pö: «Zeluzalemë -mε -nu, Zeluzalemë -mε -nu, ka 'ka -Zlan -wodhiölomε -nu zë, 'ka mε -nu 'ö -Zlan -yö -an bö ka -dhë 'ka -an zë -an -zuö -guö 'ka -sü 'ka □ne, -a -gwaa □ya kë □plëezë, 'ö 'ma- kë kö 'aan- ka □kpaakpa 'kuë- □ne -kö 'ö -to mu 'dhö 'ö 'në -nu □kpaakpa -na 'ka 'kuë- ö gban □löö bhë -a 'dhö! 'Kεε kaa 'we -a -bha!

³⁵ □Dhe 'ö 'dhö, -Zlan -dho ö □kwaa' ka -bha 'kö -nu -wun -zü zlöö ö 'ple 'ka. 'Kεε -yö kë ka 'yaan □ne kaa 'dho n yö gbo 'ö dho 'ö yöë yi 'ka -dho -a pö -a 'ka □νεε: <-Zlan -yö 'dhuë- 'kpo mε 'ö 'dhoë- nu -a 'to 'gü -a -bha!> »

14

Yesu -yö 'yuame do -dhe -bo

¹ Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka, Yesu -yö -da Falizi -mε -nu -gömε do -gö köo kö -waan pë -bhö. Mε -nu 'wo -kë köo -an 'yan -yö to -a 'piö.

2 'Yö me do 'ö -bhla □yua' -ya -kë, 'yö -kë Yesu 'dhiö mü.

3 'Ö Yesu -yö tonggome -nu waa- Falizi -me -nu 'wo -kë mü bhë -an □dheε' kpo 'ö-pö: «Kwa -bha tong -ya 'piö kö 'kwa me -dhe bo □glooyi 'ka i, 'iin □dhë □ε?»

4 'Kεε -an 'dhi -yö -kun 'ö waa 'we -a -bha -waan -a -daa kë -a -go. □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'yuame bhë -a -bha 'yua -bo 'ö- pö -a -dhë -yö 'dho.

5 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Ö □ya kë □ne ka ziën zö, me do -bha 'në 'iin -a -bha -du □ya -püö -klong -glu 'gü □glooyi 'ka, yaa 'dho -a gan mü □a?»

6 Me gbe -ko yaa -mo -a -bha kö □dheε' 'yö- kpo bhë -yaan -a -daa kë -a -go.

-Kë 'wlaan- -ta -sü

7 □Dhe □ya kë 'dhö, me -nu -wo -nu pë -bhö □dhia. Me -nu 'wo -an □dhoo -kë 'wlaan- -ta bhë, -an -bha -yadhe -seεb 'sü -ko bhë, Yesu 'yan- -to -a 'piö. 'Yö- pö me -nu 'wo -kë mü 'töüdhö bhë -an -dhë 'wun □zuan' 'ka □neε:

8 «Me □ya ü -dhe dhe 'sü 'wlaan- -ta, kö □kun 'ü dho 'ü -ya -yadhe -së -bha, bhii □ya kë □ne me do 'bhaa 'ö- 'to 'dhö -a -bha 'ö □zië' ü -ta, □waa- □dhoo kë 'pö, □ya nu

9 kö me 'ö ka □dhoo -kë bhë -ya pö ü -dhë: <-Bhö □luu' -ü 'go me □ne -a -go -gbloo 'gü, -yö -ya mü, bhi -zë 'dho 'ü □yaannu zlöö -de!> □Ya kë 'dhö kö lë- □ya 'kpo ü -ta.

10 □Ya kë □ne □wa ü □dhoo kë 'wlaan- -ta, -bhö 'dho 'ü -ya -yadhe me 'ö zlöö -a -bha. □Ya kë □ne me 'ö ü □dhoo -kë bhë □ya nu □yaa- pö ü -dhë: <N 'bha, -bhö nu dhuö 'nö 'ü -ya -yadhe -së -dhe -bha!> □Ya kë 'dhö -yö -dho kë ü □bhle 'kpo -wun □va 'ka, me -nu 'wo 'dhoë- kë ü 'piö pë -bhö -a -ta □gba -ta bhë -an -dhë.

11 Bhii me 'oo me 'ö ö -de □luu', -yö -dho dho sia-; 'ö me 'yö 'dhoë- ö -de □yoon sia-, 'ö dho □luu' - 'dhuu.»

12 'Go mü 'ö Yesu -ya pö me me □dhoo -kë bhë -a -dhë: «'Bha me -nu □dhoo kë kö 'kaan- pë -nu -bhö ka 'ko □bhaa, kö □kun 'ü ü 'bhamε -nu, ü dheglu 'në goon- -nu, me ka -nu 'ka -mεεzë -nu 'iin ü döme □bhoozë -nu gbe □dhoo -kë, bhii wo -de 'pö -wo -dho ü □dhoo kë 'pö; □ya kë 'dhö kö 'wun -së 'ü- -kë bhë □wa ü -bha -ye 'zü kë.

13 'Kεε ü 'dhoë- me □dhoo kë ü bha 'wlaan- -ta, -bhö 'yename -nu, 'tösiöme -nu, 'yënnngtiime -nu -an □dhoo kë.

14 Ü □zuö' 'glu -dho dhi, bhii 'ö too waa 'dho -mo -a -bha kö -waan ü -bha -ye 'zü kë, 'kεε ü -bha -ye 'zü -yö -dho kë yi 'ö me -nu 'wo kpengdhö 'wo dho goë ga 'gü bhë -a 'ka.»

'Wun □zuan' 'yö -gban 'wlaan- □va -bha
(Matiö 22.1-10)

15 □Dhe 'ö 'wun -nu 'wo □ne □wa bhö -a ma -sü -bha, me -nu 'wo -kë pë -bhö □dhia bhë 'ö- me do -ya pö Yesu

-dhë: «'Gludhi -yö kē me 'ö 'dhoë- -bhöpē -bhö -Zlan -bha -gludēdhē -pō 'gü bhē -a -go!»

16 'Ö Yesu -ya pō -a -dhë: «Με do -yö ö bha 'wlaan- □va -yi -da 'dhuu, 'yö me -nu □dhoo -kē □va 'ka kö -waan nu -a -ta.

17 □Dhe 'ö pē -bhö 'töng □ya -lo, 'yö ö bha yuökēme bō me -nu 'yö -an □dhoo -kē bhē -an 'piö kö -ya pō -an -dhë: «N -gōme -ya -pō 'ka nu, bhii pē 'ple 'dhiö □ya -mō 'kuē!»

18 'Ö me 'ö -dhö 'yö- pō □neε: «-A -bha 'gēn -mü, n 'ka nu gbō.» 'Ö- me -bleezē -ya pō bōme bhē -a -dhë: «'Ma ma □bhlöōdhē do 'dhō, a -dho dho -wo mü □dhia, □bhea'- 'a- wo -a -dhë -yö 'dho ö 'dhiö!»

19 'Ö- me do -ya pō 'zü: «'Ma ma -du 'gō- do 'dhō, a 'dho -na yuö kē -kō -ga □dhia, -yö 'dho ö 'dhiö!»

20 'Ö me do 'bhaa -ya pō 'zü: «A -go ma dhe 'sü □dhia 'piöklöözē □ne; □dhe -kē 'dhö n 'ka 'dho nu, -yö 'dho ö 'dhiö!»

21 'Ö bōme -yö -ye ö 'zü, 'yö nu -a -ye 'zü 'ka ö -gōme □dhia. 'Ö 'wun -yö na -gōme -zuē, 'ö- pō ö bha yuökēme bhē -a -dhë: «-Bhö 'dho 'siösiö 'dhōkuēdhē -nu, plöō -kpinng 'piö -dhe -nu -bha, 'ü nu 'yename -nu, 'tösiöme -nu, 'yēnngtiime -nu -an 'kal»

22 □Dhe 'ö 'töng 'bhe 'tee □ya ziö, 'ö- -bha yuökēme -yö nu 'yö- pō -a -dhë: «N

-Gōme, -wo 'ü- pō bhē, -a 'ple □ya kē, 'keε -yadhē 'bhaa -yö □tun -dhö.»

23 'Ö- gōme -ya pō 'zü ö bha yuökēme -dhë: «-Bhö 'ye ü 'zü, 'ü 'dho zian -gbloo -nu 'piö, bhlö- -gbaa -nu 'gü; me 'oo me 'ü 'dhoë- -a yö, -bhö -gban -a -bha □naazē 'ka -yö nu. -Yö -kē 'dhö kö -yadhē me 'wo to bhē -waan pa.

24 A- -pō ka -dhë: Με -nu 'a -an □dhoo -kē 'dhiö bhē, -a me gbē yaa 'dho ma -bhöpē 'ö □ne -a -bhö gbō.» »

Pē Yesu -ya pō ö bha □guë' -nu -dhë -wa kē (Matiö 10.37-38)

25 Με -gbaa □va -wo -kē -ziö Yesu 'piö □dhia. 'Yö Yesu -yö □dhië ö -zü 'yö- pō -an -dhë:

26 «Με 'ö nu n 'piö 'ö □ya ö dē 'dhö, ö dhe 'dhö, ö bōö 'dhö, ö bha 'nē -nu 'dhö, ö dheglu 'nē gōon- -nu, 'nēdhoo -nu 'dhö, ö -de -wun gia- 'dhö -an -dhō kē -yaan ziö n -wun -ta, kö yaa 'dho kē ma □guë' 'ka.

27 Με 'ö yaa ö bha -gaatalü 'sü, -yaan ziö n 'piö, kö yaa 'dho kē ma □guë' 'ka.

28 Bhii □ya kē □ne me do -yö -dhö ka ziēn, 'yö dho ö bha 'kō □va do dō, -yö -dho □yaannu poo □kun 'yö ö -zo -ta -a □sonng' -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka; 'ö □ya kē □ne □ya -dhe -ga -a 'gü 'sengdhö 'wēü- □ya kē -a -go □va kö -yaan yuö 'ö bhē -a 'dhiö 'to, 'ö- yuö zü dō.

29 'Yaa 'dhö -yö -dho 'kō zü □luu'-, 'ö- -kō yaa 'dho -mō -a -bha kö -yaan -a böü- 'kplong

□luu'-. □Ya kë 'dhö me -nu -wo -dho wo 'dhi -sü -a 'gü 'wo- pö:

³⁰ <□N n, gōon- 'ö □ne 'ko 'ö- zü do bhē -a -ko yaa -mo -a 'dhiö 'to -sü -bha gbo!>

³¹ -Kō do bhē -a 'ka, -gludē -yö 'dhoē- dho -glu gōn □dhia ö 'bha -gludē 'ka, -yö □yaannu 'yö ö -zo -ta kö -yö -dho -mo -a -bha kö waa- ö bha me -lü -vuu 'gōo- do 'wo bhē -wo -dho -mo -a -bha kö 'waan- 'ko zē ö yaagüme 'ö nu -na ö -gō 'pö me -lü -vuu 'gōo- □ple 'ka bhē -an 'ka -a -wun 'gü.

³² 'Ö □ya kë □ne yaa 'dho -mo -a -bha, 'yö me -nu bo -gludē me 'ö nu -na -a -gō bhē -a -dhē kö -yö □tun 'ma □gbiin; -yö kë 'dhö, kö 'yö dhidhe □mē' -a 'piö.»

³³ 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kē, 'ö- pö: «-Yö 'dhö -ko do bhē -a 'ka 'dhö: Me gbe yaa 'dho kë -dhö ka ziēn -yaan kë ma □guē' 'ka -a 'ke yaa ö □kwa' pē -nu 'ö- -wun 'dho -a -gō 'gbee- -a -wun -zü.»

Kweezö 'ö- 'kun -pē gbe yaa 'dhö gbo

(Matiö 5.13; Maakö 9.50)

³⁴ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Kweezö -yö pē do -sē 'ka, 'kē □ya kë □ne -a din □ya 'go -a -bha kö -a kēdhe yaa 'dho kë -dhö kö -yö kë -sē gbo.

³⁵ Wo 'ka 'dho -a -pen sia- 'püē- wo poo kö -yaan kë pēdhipē 'ka, 'kē -a □zong' 'wo dho -a wo 'kpaan 'ka. -Ka ka 'to 'to, 'ö □ya kë □ne

ka 'wun ma -to -yö -dhö kö 'kaan- -a -gen do!>

15

'Wun □zuan' 'ö -gban 'bhla yö □dhong -a -bha
(Matiö 18.12-14)

¹ 'Nii- □sōng' 'kun -me -nu waa- me -nu 'ö -an 'to □ya □siö', -wo -yōon Yesu -bha kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha.

² -Dhe bhē -a -bha Falizi -me -nu waa- tōnggōme -nu -wo 'wun □blē wo -wo □lōö 'wo- pö: «Gōon- 'ö □ne -yö 'wunyaakēme -nu 'yi -kan, 'ö wo -nu 'wo pē -bhö wo 'ko □bhaa.»

³ 'Ö Yesu -yö 'wun □blē -an -dhē 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö:

⁴ «Me do □ya kë -dhö ka ziēn 'ö 'bhla □kēng' do □ya kë -a -gō, 'ö- do □ya □dhong -an ziēn, yaa 'dho -a 'gōo- 'seisiē ö ga 'seisiē 'wo bhē -an to -an kēdhe -bha -yaan 'dho -a do 'ö □dhong bhē -a □mē' □dhia -yaan 'dho -yaan -a yö □a?

⁵ □Ya kë □ne □yaa- yö, □zuögludhi -yö -kē -a -gō, □ya kë 'dhö, 'ö 'bhla bhē 'yö -da ö -gban -ta,

⁶ 'yö nuē ö -gō kōo, 'yö ö 'bhamē -nu, ö dōmē -nu □dhōo -kē 'yö- pö -an -dhē: «-Kwa □zuö' 'glu -yö dhi, bhii 'ö tōo ma 'bhla 'ö □dhong bhē 'ma- yö!>

⁷ -Kō do bhē -a 'ka, a- pō ka -dhē: □Zuögludhi -yö -dho kë dhang- 'gü me do 'yö 'dhoē- go ö bha □sōon yaa 'gü -a -bha 'ka 'ö -ziö me -lü

'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië 'wo
wo -de -sü kpengdhö 'ö 'waa
wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië'
-Zlan 'piö bhë -an -ta!»

'Wëü- 'yö □dhong 'go mü 'ö
yö

8 'Ö- pö: «'Go mü 'zü
□ya kë □ne dheɔ do □ya
ö bha 'wëü- 'tama 'gɔɔ- do
□waannu, 'ö- do □ya □dhong,
-yö -dho □labang do 'yö -dhe
-go 'kɔbhongtodhe -nu 'plɛ
-bha 'ö- □mɛɛ □naazë 'ka, 'yö
dho 'ö- yö.

9 □Ya kë □ne □yaa- yö, 'yö
ö 'bhamɛ -nu, ö dɔmɛ -nu
□dhɔɔ -kë 'ö- pö -an -dhë:
<'Kwa □zuö' 'glu -yö dhi, bhii
'ö tɔɔ ma 'wëü- 'tama ga 'yö
□dhong bhë, 'ma- yö!»

10 -Kɔ do bhë -a 'ka, a-
-pö ka -dhë: □Zuögludhi -yö
-dho kë -Zlan -bha bɔmɛ -nu
-gɔ, mɛ do 'kpaan 'yö 'dhoë-
go ö bha □sɔɔn yaa -nu 'gü
bhë -a -wun 'gü!»

'Në dho 'sɛ 'piö

11 'Ö Yesu -ya pö 'zü -an
-dhë: «Mɛ do -yö -kë -dhö,
'ö- -bha 'në -nu □plɛ -wo -kë
-dhö.

12 'Ö- 'teezë -ya pö ö dë
-dhë: <'N dë, pë -nu 'ü dho
-a nu n -dhë 'dhiö □zian'
bhë, -bhö -an nu n -dhë
□klöödhö!» 'ö -an dë -yö pë
'ö- -bha pë 'ka bhë 'yö- -glu
ö bha 'në -nu -peedë 'wo bhë
-an 'ka.

13 □Dhe 'tong pë 'bhle □ya
ziö, 'ö- 'teezë -yö ö bha pë
-nu 'wo bhë 'yö -an 'plɛ sü,
'yö dho -a 'ka 'sɛgɔ □gbiin
gbɛ 'gü. 'Sɛ bhë -a 'gü 'yö -ya

□naɔ 'ö bhë -a 'gü □siö' -sü
-bha 'wun yaya -nu 'gü.

14 □Dhe pë -nu 'wo- -gɔ
□yaa- 'plɛ 'gü □siö' 'töüdhö,
'ö din -yö -da 'sɛgɔ 'ö bhë -a
'gü, 'ö pë -wun -saan -yö yö
-a kë -sü -bha.

15 'Ö dho 'ö -da yuö 'gü 'sɛ
bhë -a 'gü mi do 'piö, 'ö 'wo-
bɔ □bhlöö- kö -yaan -bhɔtii
-nu -maa kë.

16 -Ya -dhɔ -kë -a 'ka kö
-bhöpë -nu 'wo- nu -na -a
'ka -bhɔtii -nu □dhia bhë kö
-waan ö -bha nu, 'kɛɛ mɛ gbɛ
'yaa- nu -a -dhë.

17 □Dhe -kë 'dhö, 'ö -ya ö
-zo 'ta -sü -bha ö -dɛ kë -kɔ
-wun 'gü, 'yö- pö ö □zuö'
'piö □nɛɛ: <-Bhöpë -yö n dë
-bha yuökëmɛ -nu -gɔ □va, 'ö
'waa- 'plɛ -bhö, 'ö ma 'pö 'a
'dhoë- ga din -dhë zö 'kpaan
□nɛ!»

18 A -dho dho n dë 'piö kö
'a- pö -a -dhë □nɛɛ: N dë, 'ma
□sɔɔn yaa kë -Zlan 'ka, 'go
mü, 'ma- kë ü 'ka,

19 yaa n -ma 'kun gbɔ kö
'üen- n -dhe ü bha 'në, -bhö n
'sü zlöö □nɛ ü bha yuökëmɛ
do 'dhö!»

20 □Dhe □ya ö -zo 'ta 'dhö,
'ö □luu 'ö dho ö dë 'piö.

-Yö -to □gbiin, 'ö- dë -ya yö,
'ö- 'yena -yö -da -a 'gü, 'yö
dho -a -gɔ zian- -bla 'ka 'ö wü
-a -bha -a 'kpeng mü -sü 'ka.

21 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- gbö
-ya pö -a -dhë: <'N dë, 'ma
□sɔɔn yaa kë -Zlan 'ka, 'go
mü 'ma- kë ü 'ka, yaa n -ma
'kun gbɔ kö 'ü n -dhe ü bha
'në!»

22 'Yö- dë -ya -pö ö bha
yuökëmɛ -nu -dhë: <-Kaa kë
'siösiö 'ka nu sɔ -së do 'ka kö

'a- -da -a -bha, 'ka -vaaga do
yö -a -kɔ -bha, 'ka -sakpa -nu
yö -a -gen -bha!

23 -Ka nu -du -gbɔng 'ö
'kwa- -to bhë -a 'ka, 'ka- zë,
'kwa 'wlaan- kè!

24 Bhii ma 'në 'ka- -ga -na
□ne, -yö -kë □ne me □ya ga
-a 'dhö, 'kεε □ya 'go ga 'gü;
-yö -dhɔng 'kεε 'ma- yö!> 'Ö
□zuögludhi 'wlaan- zü -yö
do.

25 □Dhe 'wo- kë -na 'dhö kö
me bhë -a -bha 'në -bleezë
-yö □bhlöö-. □Dhe 'yö 'go -na
□bhlöö-, 'ö □yɔɔn -na 'kɔ 'sɔɔ,
'ö 'tan bho -wo -nu, □troo'
-drinng -nu ma.

26 'Ö yuökëme do □dhɔɔ
-kë, 'yö- □dhεε' kpɔ pë 'wo-
kë -na bhë -a -gen 'ka.

27 'Ö yuökëme -ya -daa -kë
-a -gɔ □nεε: <Ü dheglu 'yö
nu bhë, 'yö ü dë -yö -du
'në -gbɔng 'ö 'kwa- -to bhë
'yö- zë, 'ö tɔɔ -yö ö gbö -yö
-potaasü 'ka.>

28 'Ö 'wun -yö na -a gbö
-bleezë -zuë, 'yö- pö ö 'ka
'dho -da kɔɔ. 'Ö- dë -yö yö
plaan, 'yö □bhεa -a -dhë kö
-yö nu kɔɔ.

29 'Kεε -a gbö -ya -pö -a
-dhë: <-Bhö ü 'to 'to, -a -kwe
□plëezë 'ö □ne 'ö 'a yuö kë
-na ü 'dhiö, 'ö ü -wo -nu 'ü-
pö n -dhë 'ö n 'ka- gbε 'to,
'ö ü 'ka -bho 'në do gia- nu
n -dhë kö yië- n 'bhamε -nu
'yiën- 'wlaan- kë yi 'ko □bhaa
-a 'ka,

30 'kεε □ya kë ü gbö 'ö
nu, 'ö ü bha 'kɔɔpë -nu 'plε
□siö □sɔɔnkédhe -nu -bha
'töüdhö bhë -a -bha 'ka, 'ü

-du -gbɔng 'ö 'kwa- -to bhë
'ü- zë -a -dhë!>

31 'Ö- dë -ya pö -a -dhë:
<Ma 'në, bhi 'pö ü n 'piö zö
-kplawo, 'ö pë -nu 'wo n -ma
'ka, 'ö- 'plε 'dhö ü bha pë 'ka.

32 'Kεε kwa □dua' -mü kö
'kwa □zuögludhi 'wlaan- kë,
'go mü kwa □zuö' 'glu -yö
dhi, bhii ü dheglu 'ü- -ga
-na 'ö -kë □ne me □ya ga -a
'dhö bhë, □ya 'go ga 'gü, -yö
-dhɔng 'kεε 'ma- yö!> »

16

-Zo -kë □naɔpë 'piö -sü

1 Yesu -yö 'wun -bleεε
'ö -bha □guë' -nu -dhë
'wun □zuan' 'gü 'zü 'ö- pö:
<□Bhɔɔme do -bha -zo -kë
□naɔpë 'piö -me do -yö -kë
-dhö. 'Ö me -nu -wo nu 'wo-
pö □bhɔɔme -dhë: <Ü -bha
-zo -kë ü -bha □naɔpë 'piö
-me 'yö bhë -yö ü -bha pë
-nu □siö' -na.>

2 'Yö- □dhɔɔ -kë 'ö- pö -a
-dhë: <-Më -wun -nu 'a- ma
-na ü 'piö □nεε □ε? -Bhö pë
-nu 'a- to ü -gɔ 'töüdhö bhë
-kɔ 'ü- -kë -a 'ka -a 'kluën bho
n -ma, bhii ü 'ka 'dho kë 'yan
-to ma □naɔpë -bha -me 'ka
gbɔ.>

3 'Ö -zo -kë □naɔpë 'piö -me
-ya pö ö -de □zuö' 'piö □nεε:
<N 'gü 'yaa 'gbee- □duö kö
'aan- yuö -nu kë □bhlöödhe
-nu -bha, 'ö pë -gba -dhe me
-nu -gɔ -sü dho kë n -dhë lëzë
□nεε.

4 'Yö bhë! Pë 'a dho -a kë
'ö □ya kë □ne □wa n bho ma
-yadhε bhë -a -bha kö me -nu
-waan wo -kɔ 'kpɔ n -gɔ 'ma-
yö!>

5 'Ö me -nu 'ö- -gome -bha 'pë 'dho -a -bha, 'yö -an □dhoo -kë do do; 'yö- pö -a me -bleezë -dhë: <N -gome -bha -më 'ö 'pë 'dho ü -bha -ε?>

6 'Ö- pö -a -dhë: <'Yon □baligo □këng' do.> 'Ö -zo -kë □naopë 'piö -me -ya pö -a -dhë: <'Pë 'yö ü -bha bhë -a 'sëedhe 'ö □ne, -bhö □yaannu 'siösiö 'ü 'goo -'soodhu -ya!>

7 'Go mü 'yö- pö -a me do 'bhaa -dhë □ne: <Bhi -de 'pö, ü -bha -yö □dhë □ε?> 'Ö- pö -a -dhë: <'Blee- 'kaa □bhoo' □këng' 'soodhu.> 'Ö -zo -kë □naopë 'piö -me -ya pö -a -dhë 'pö: <Ü bha 'pë 'ü dho -a bho 'ö bhë -a 'sëedhe 'ö □ne, -bhö □këng' -yiisie -ya!>

8 'Ö -zo -kë □naopë 'piö -me 'ö □flüübhomë 'ka bhë, -a -gome -yö yö -a 'to dhi -sü -bha -a -bha -kë -glengzë -sü -wun 'gü, bhii 'ö too me -nu 'waa -Zlan do bhë, -wo wo -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö kédhe -do wo 'ko -nu ziën 'wo □zië' me -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta.»

9 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë □ne: «Ma 'pö, a- -pö ka -dhë: -Ka 'bhadhe 'kun □bhoope -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka, -yö -kë 'dhö kö yi 'ö dho yën -a 'ka ka -go, kö -Zlan -yö ö -ko 'kpo ka -go □toëpö -tosiadhe kédhe -bha.

10 Me 'ö -to ö -wo 'gü -me 'ka 'wun pë 'seen- -nu 'gü, -yö -to ö -wo 'gü 'pö 'wun □vava -nu 'gü; 'ö me 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun pë 'seen- -nu 'gü

bhë, 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun □vava -nu 'gü.

11 'Ö □ya kë □ne kaa kë 'kpëdhö □nao -nu 'wo 'kpongtaa zö -a kë -ko -wun 'gü, dö 'yö dho -Zlan -bha □nao -nu giagia 'kluën bho ka -bha -ε?

12 'Ö □ya kë □ne kaa kë 'kpëdhö me gbe -bha pë -nu -wun 'gü, -Zlan -yö -dho pë 'ö- -ya ka -bha 'ka -a nu ka -dhë -këklë □ε?

13 Yuökëme yaa 'dho -mo -a -bha kö -yö yuö kë -gome □ple 'piö; -yö -dho 'yan □ziö' kë -a me do 'ka, 'ö- me do -dho -ya -kë; -yö -dho to ö -wo 'gü me do -dhë, 'ö- 'yan -yö -ziö -a me do 'gü. Me gbe yaa 'dho -mo -a -bha kö -yö -Zlan waa- □nao -an -dho kpa 'kuë- do ö □zuö' 'gü.»

Yesu -bha 'wun -gwaa □plëezë □bleε' -sü

(Matiö 11.12-13; 5.31-32; Maakö 10.11-12)

14 □Dhe Yesu -wo bhë 'ö Falizi -me -nu □waa- ma, 'wo □kaan -a -wo -bha, bhii 'ö too -wo -kë me 'dönggö -dönggö -nu 'ka.

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka me -nu 'wo wo -de sü 'wun kpengdhö kë -me 'ka -an 'ka me -nu wö 'dhiö, 'këe kö -Zlan -yö ka □zuögüdhe -do; bhii pë 'ö me -nu 'dho -a -ga -na □ne pë -wun 'gbeezë 'dhö bhë, -Zlan -ya -san -zë.

16 'Töng 'ö -Zlan -yö tong nu -a 'ka Moizö -dhë bhë waa- -Zlan -wodhiolome -nu -bha me □daan' -wo -yö -gloo 'ö dho 'ö yöë Zan Batisö -bha nu -yi -bha. 'Ö sü

'töng 'ö 'dhö bhë -a -bha, 'wuntaosë 'yö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha -yö □blæe' -sü 'gü; -a kē 'dhö -sü 'gü, mē 'ö -dhö -ya kēdhe □mæe' -na 'gbee- 'ka kö -yö -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'ö bhë -a 'gü.

17 'Kee dhang- waa- 'se -an -bha ziö -sü -yö -dho kē 'pëepë 'ö □zië' töng 'bin pë 'tee do -bha ziö -sü -ta.

18 Goon- 'oo goon- 'ö 'dhoë- ö böc kē, 'go mü -yaan dhe gbe 'sü kö □ya -da dhe 'piö; 'ö goon- 'ö 'dhoë- dhebö 'ö- □gon -ya -kē -a sü ö böc 'ka kö □ya -da dhe 'piö 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □bhoomë waa- Lazaa -an -bha

19 'Ö- pö: «□Bhoomë do -yö -kē -dhö, 'yö □ya kē 'ö ö dhu so -sëebö 'ka. 'Ö yi 'saadhö -a 'ka, 'yö -kē ö bha 'gludhi kē □dhia 'wlaan- kē -sü 'ka -kplawo.

20 Goon- 'yenazë do 'wo- dhe Lazaa 'ö bhüö -yö -kē -lo -sü 'ka -a kwi -dhe 'saadhö 'gü, -yö -kē wö □dhia 'pö □bhoomë 'ö bhë -a -gö 'kö 'dhiö.

21 -Bhöpë 'peepee -nu □ya kē 'wo 'go -na □bhoomë -gö pë -bhö -a -ta □gba -ta, 'wo -püö -na sia- bhë □ne □ya kē 'yö- -bhö. 'Go mü gben- -nu -wo -nu 'wo- -bha bhüögüdhe -nu pa.

22 'Yename 'ö bhë □dhe 'yö ga, -Zlan -bha böme -nu -wa sü 'wo dho -a 'ka Ablaamö 'piö dhang- 'gü. 'Ö □bhoomë -de 'pö, 'yö ga 'wo- -bin.

23 □Bhoomë 'klo -yö -kē bhö □dhia □glööböc, 'yö -dhe □ya -ga dhuö □zian', 'yö -dhe -ga 'ma □gbiin, 'yö Ablaamö yö kö Lazaa -ya 'piö.

24 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □ne: <N dë Ablaamö, -bhö n 'yena yö, 'ü Lazaa bö n -dhë kö -yö ö -könëga zë 'yi 'ka -ya 'ye n ne- -bha kö -yaan n □zuötadhe pë 'tee kē -saa, bhii n 'klo -yö bhö -sü 'gü 'siö 'gü zö yaa 'ka.>

25 'Ö Ablaamö -ya -pö -a -dhë: <Ma 'në, ü -zo -yö -büö □ne ü -bha -kē -a 'gü -sü 'ka 'kpongtaa, ü pë -sëebö -nu -yö, 'këe Lazaa -bha 'ka 'yena -yö -kpo -a -ta □va; 'këe □dëe -yi 'ö □ne 'ö töc -a 'yënnng □dhuë' -yi kö bhi 'pö, ü 'klo -yö bhö -na.

26 'Go mü 'zü, 'ö -glu 'kpa 'dhi □va 'dho kwa ziën; mē 'ö dho go zö -yaan nu ka 'piö 'yaa 'dhö, 'iin mē gbe yaa 'dho kē -dhö -yaan 'go ka 'piö 'ma -yaan nu -dhe 'yi- -bha 'nö □ne -a -bha.>

27 'Ö □bhoomë -ya pö: <□Dhe 'ö 'dhö bhë, □bhea'- 'a- wo ü -dhë, n dë, -bhö Lazaa bö n dë -gö köc

28 -dhe 'ö n dheglu 'në goon- 'söodhu -nu 'wo- -bha bhë -a 'gü, kö -yö -an -zo -büö kö □kun 'wo dho nu -dhe 'ö n 'klo 'dho bhö -na -a -bha □ne -a -bha.>

29 'Ö Ablaamö -ya pö -a -dhë: <Ü dheglu 'në goon- -nu 'wo 'ma bhë, -Zlan -bha töng 'ö Moizö -ya nu waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sëedhe -nu -wo -an 'piö kö -waan -an -zo -büö; -wo wo

'to 'to -an -wo -bha!>

³⁰ 'Ö □bhoomε -ya pö: <Yaa 'dho -mo, n dē Ablaamö, 'kεε □ya kē □nε mε do □ya 'go □glööböö zö □ya 'dho □ya -an yö, □ya kē 'dhö -wo -dho wo -bha -kē -a 'gü -sü □dhië' -kwaa.>

³¹ 'Kεε Ablaamö -ya -pö -a -dhë: <'Ö □ya kē □nε waa wo 'to 'to Moizö waa -Zlan -wodhiölomε -nu -bha 'sëedhε -wo -bha, 'ö mε do -yö go □glööböö 'ö dho -an 'piö 'dhee, waa 'dho we -a -wo -bha.> »

17

-Ziö mε -bha 'wun □zaa' -sü -ta -sü
(Matiö 18.6-7, 21-22;
Maakö 9.42)

¹ Yesu -ya -pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Pë 'yö dho kē mε 'bhee- -nu -da □soon yaa 'gü -pë 'ka, -yö -dho kē -kplawo, 'kεε 'yena -wun -yö -dho kē mε 'ö dho bö -a -ta -a 'ka!

² □Yö -së -a -bha 'ka kö -wo -guökpö □va do dun -a bhö -bha, -wa -zuö 'yoo □bhaa 'yö □zië' ma mε -nu 'wo □nε -a mε do -püö 'wun yaa 'gü -sü -ta.

³ -Ka ka -zo kē ka -de 'piö -së 'ka! □Ya kē □nε ü dheglu □ya 'wun yaa kē ü 'ka, -bhö 'wun □blεε' -a -dhë -së 'ka. 'Ö □ya kē □nε □ya 'gën nu ü -dhë, -bhö ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta.

⁴ 'Ö □ya kē □nε □ya 'wun yaa kē ü 'ka -gwaa 'slaplezë -dhekpaoyi do 'ka, 'ö go mü -gwaa 'slaplezë □ya nu □yaa-pö ü -dhë: <Ü bha 'gën -mü>,

-bhö ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta!>

-Zo -yö -Zlan -bha -sü

⁵ 'Ö Yesu -bha bömε -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö yi -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □tao' kē!»

⁶ 'Ö Dëmε -ya -daa -kē -an -go 'ö- pö: «'Kö kē □nε -zo -yö -Zlan -bha -sü pë 'tee 'ö -kē □nε mutaadö ga 'dhö □ya kē ka -go, ka -dho -a pö 'lü □va 'ö □nε -a -dhë: <'Lü □va do □nε, -bhö wo 'ü 'dho 'ü -gban 'yoo □bhaa!>, -yö -dho kē ka -wo 'ka.>»

Pë 'ö yuökēmε dho -a kē

⁷ 'Ö Yesu -ya pö 'zü □nεε: «□Ya kē □nε ka ziën mε do -bha yuökēmε □ya kē -dhö, -yö -kē -dheyamε 'ka o, 'iin -tuëmaakēmε 'ka o, □ya kē □nε □ya 'go □bhlöö- □ya nu, -yö -dho -mo -a -bha 'yö -pö -a -dhë: <-Bhö nu 'siösiö 'ü pë -bhö> -a?»

⁸ 'Kεε -abi', -yö -dho -a pö -a -dhë □zian' □nεε: <-Bhö ma -bhöpë -yuö kē 'ü so gbε 'sü 'ü- -da 'ü nu ma -bhöpë 'ka! □Ya kē □nε 'ma pë -bhö, 'ma 'yi mü 'ma yën 'üën- □tun pë -bhö -na 'pö!>

⁹ Yaa 'dho yuö 'ö- nu ö bha yuökēmε -dhë 'ö- kē bhë -a zuö pö -a -wun 'gü, □sua -mü -a?»

¹⁰ -Kö do bhë 'ö dho kaa ka -bha 'ka. □Ya kē □nε pë 'wo- pö 'ka- kē bhë, 'ka yën -a -bha, -kaa pö: <Yuökēmε 'kpaan -mü yi 'ka, pë yi -bha kö 'yiën- -a kē 'yi- -kē bhë.> »

Yesu -yö □weemε 'göw- do -dhε -bo

11 □Dhe Yesu □ya -da zian -ta kö -yö 'dhoë- Zeluzalēmē, -yö -bo Samali -se waa- Galile -se -an ziēn.

12 -Yö -kē -da pödhe do 'gü □dhia, 'ö □weeme 'goo- do -wo do □gbiin 'wo- yö,

13 'wo yö 'gbla -sü 'gü □nεε: «Yesu, yi -Gome, -bhö yi 'yena yö □ee!»

14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka ka -de -zon slabhome -nu -dhë!» □Dhe 'wo 'dho -na, 'ö -an 'ple -dhe -yö bo zian-.

15 □Dhe 'ö- me do □yaa- yö □ne ö -dhe □ya bo, 'yö -ye ö 'zü 'ö nu -Zlan zuö pö -sü 'ka ö -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka,

16 'yö- -püö Yesu □gεendhö 'yö -gblü 'sei -a zuö pö -sü 'ka. Me 'ö 'dhö bhë -yö -kē Samali mi 'ka.

17 'Ö Yesu -ya pö me -nu 'wo -kē mü -an -dhë: «Me 'goo- do 'wo bhë -an 'ple -dhe -yö -bo -ke, 'kεε -a me 'seisië 'wo to bhë, -wo mē □ε?»

18 -A me gbe -zo yaa -büö giawo -yaan 'ye ö 'zü yaa nu -yaan -Zlan zuö pö -a 'ke yaa kē -niagooñ 'ö □ne -a 'ka a?»

19 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü 'dho, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhe bo!»

-Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü

(Matiö 24.23-28, 37-41)

20 Falizi -me -nu -wo Yesu □dhεε' -kpo 'wo- pö: «-Zlan -bha -gludëdhe -yö -dho nu yi -mlë 'ka ε?» 'Yö- pö -an -dhë: «-Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü bhë 'yan -do -a -bha -pë 'yaa -mü.

21 Waa 'dhoë- pö: «-Ka -dhe -ga, -yö zö!» 'iin «-yö -dhe 'ö -de -a 'gü!», bhii -kaa □doa' □ne -Zlan -bha -gludëdhe -yö ka ziēn.»

22 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Yi do -yö nu -na 'ö 'ka dho -a -dho kē kö ma 'a Megbö 'ka, 'ka ka 'yan do n -ma 'zü -dëüwo, 'kεε ka 'ka 'dho n yö.

23 -Wo -dho -a pö ka -dhë: «-Ka -dhe -ga, -yö zö!» 'iin: «-ka -dhe -ga, -yö -de!», 'kεε kö □kun 'ka 'dho, kö □kun 'ka ziö -an 'piö!

24 -Kö 'ö dha 'dhö 'yan bhö -na -a 'ka, 'ö- 'bhü 'dho yö -na dhang- -dhe 'saadhö 'gü bhë, -kō do bhë 'ö ma 'a Megbö 'ka 'ö n nu -sü dho kaa.

25 'Kεε 'dhiö □kun -yö n -ma kö n 'yënnng -yö bhö □va; me -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü -wo -dho n -zuö wo -kō 'yan □taa.

26 Pë 'ö -kē Noe -bha 'töng 'ka bhë, 'ö dho kē ma 'a Megbö 'ka n nu -yi 'ka 'pö.

27 Me -nu -wo -kē pë -bhö □dhia, müpë -nu mü □dhia, dhe -nu 'sü □dhia, 'go mü 'wo -kē wo -bha 'nëdhoo -nu -do gwaan □dhia, 'ö dho 'ö yöë Noe -bha -da 'yitagō □va 'gü -yi -bha; 'ö □dhe 'yi pa -sü □ya nu, 'ö -an 'ple 'gü -yö □siö.

28 -Yö -dho kē 'zü □ne Lotö -bha 'töng 'dhö: Me -nu -wo -kē pë -bhö □dhia, 'yi mü □dhia, pë -nu 'dho □dhia, pë -nu 'dho do □dhia, pë -nu ta □dhia, 'iin 'kō -nu do □dhia.

29 'Kεε yi 'ö Lotö -yö go -a 'ka Sodömë, 'siö waa- bloon

-wo -go dhang- 'gü 'wo -lo
-an -ta □ne dha -bha ban -sü
'dhö, 'ö -an 'ple 'gü- □siö.

³⁰ -Kö do bhë 'yö dho kaa
ma 'a Mëgbö 'ka, ma nu -yi
'ka 'pö.

³¹ -A yi 'dhö bhë -a 'ka, me
'ö 'dhoë- kë ö -go 'kə tuö, yaa
'dho □yoo'- -yaan 'dho köö ö
bha pë -nu 'sü □dhia. -Kö do
bhë -a 'ka 'ö me 'ö 'dhoë- kë ö
-go □bhlöo- bhë, yaa 'dho ye
ö 'zü -yaan nu ö -go köö.

³² Ka -zo -yö -büö Lotö böö
-wun 'ka!

³³ Më- 'piö kö -yö ö -de dha,
yö 'ka 'dho -mō -a -bha; 'këe
me 'ö dhoë ö □kwaa' ö -bha
-tosiadhe -zü, -yö -dho -a yö.

³⁴ 'Ö 'a- □blëe ka -dhë □nëe:
-A gbeng 'ö 'dhö bhë -a 'ka,
me □ple -wo -dho kë □sëe' do
-ta, -a me do -yö -dho sü 'ö-
me do -yö to.

³⁵ Dhebo □ple -wo -dho kë
pë zön -dhiadhö, -a me do
-yö -dho sü 'ö- me do -yö to.

³⁶ [Göön- -nu □ple -wo -dho
kë □bhlöo-, -a me do -yö -dho
sü, 'ö- me do -yö to.]»

³⁷ 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö
-a -dhë: «Yi Dëme, -dhe -mlë
'ö pë -nu 'wo □ne 'wo dho kë
-a -bha -e?»

'Ö- -daa -kë -an -go 'ö -pö:
«-Dhe 'ö pë □glöo 'dhoë- kë
-a -bha bhë, 'ö 'gblübhaa -nu
dho dho wo 'kuë- -a -bha.»

18

'Wun □zuan' 'ö -gban
□gëandhe waa- zakanme -an
-bha

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu
-yö 'wundankuëdhe do -kë
-an -dhë 'wun □zuan' 'ka, -yö

kë 'dhö kö -wo □bhëa' -sü
-wun 'kun 'gbee- 'iin kö □kun
'ö -an 'gü -yö ga; 'ö- pö -an
-dhë:

² «Pödhe do 'gü, me do 'ö
-kë zakanme 'ka 'ö 'yaa kë
'suö □dhia -Zlan -dhë 'iin 'yaa
kë me gbe □bhlë -ya □dhia,
-yö -kë mü.

³ 'Ö pödhe bhë -a 'gü,
□gëandhe do -yö -kë mü 'pö.
'Ö □ya kë 'yö nu -a 'piö
-kplawo kö -yaan ö bha za
'kan 'ö- pö -a -dhë: <A- 'piö
'ü za 'kan yië- n yaagüme -nu
yi ziën.>

⁴ 'Ö- wo 'dhö -kplawo, 'këe
zakanme 'ö bhë 'yaa- -daa kë
-a -go 'gbëedhö; 'yö □dhe 'ö
yö mü 'ö zakanme bhë 'yö-
pö ö □zuö' 'piö □nëe: <'Wun
gia- 'ka, 'maa 'suö -Zlan -dhë
'iin 'maa me gbe □bhlë -ya,

⁵ 'këe □dhe -kë □ne
□gëandhe 'ö □ne -yö n 'piö
kë -na -kplawo □ne, a -dho
-a -bha za 'ö □ne -a kan,
'yaa 'dhö -yö -dho nu 'dhö
-kplawo 'ö n -kë 'muamua.>
»

⁶ 'Ö Dëme -ya pö 'zü □nëe:
«'Wun 'ö zakanme yaa -ya
□blëe bhë ka- -ma!

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, me
-nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö
-bha 'ka, □wa 'we -a 'piö
-kplawo bhë, yaa 'dho -an
-bha pë -nu kë -an -dhë □ne
-kö 'ö- 'ka kpengdhö -a 'dhö
-a? -Yö -dho -an -wo bho ö
'tou -kplawo □a?

⁸ A- -blëe ka -dhë □nëe:
-Abi', -yö -dho -an -bha 'wun
-nu kë kpengdhö -an -dhë
'zodhö. 'Këe ma 'a Mëgbö
'ka, n nu -yi 'ka, a -dho -zo

-yö n -ma -sü gia- do yö
'kpongtaa 'gbödhö □a?»

'Wun □zuan' yö -gban Fal-
izi -me -nu waa- 'nii- □sönnng'
'kun -me -an -bha

⁹ Me -nu 'wo -kë mü bhë,
-an me 'bhaa -nu 'wo wo -de
yö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö,
'wo □zië' me -nu 'wo to -an
-ta -wo -kë -an ziën mü 'pö,
'wo yö -an -san zë -sü -bha.
'Ö Yesu -yö 'wun -gban -an
-bha, ö- pö:

¹⁰ «Me □ple -wo -kë -Zlan
-gö köö □bhea' □dhia. -A me
do -yö -kë Falizi -me 'ka, 'ö-
me do -yö -kë 'nii- □sönnng'
'kun -me 'ka.

¹¹ Falizi -me -yö -dö -gean,
'ö □bhea ö □zuö' 'piö □ne:
<Oo -Zlan, a ü zuö -pö, kë n
'ka- wo □ne me -nu 'wo to
'wo -kë □kwaanme -nu, me
këwunyaazë -nu, 'iin -dad-
hepiöme -nu -an 'dhö bhë -a
-wun 'gü. A ü zuö -pö 'zü,
kë n 'ka- wo □ne 'nii- □sönnng'
'kun -me 'ö □ne -a 'dhö bhë -a
-wun 'gü.

¹² A n -ben -to -dhekpaoyi
□ple 'ka 'dhöögö do 'gü, 'go
mü pë -nu 'wo n -ma 'ka 'a-
kë 'göo- do -naa -nu ü -dhë.>

¹³ 'Ö 'nii- □sönnng' 'kun
-me -de 'pö 'yö dö zian gbë
'ka, 'yaa ö wö □luu'- -dewo
dhang- 'gü, 'yö ö -tong -ta
-ma 'ö -pö: <Oo -Zlan, ma 'pö
a 'wunyaakëme 'ka, -bhö n
'yena yö!> »

¹⁴ 'Ö Yesu -yö ö -wo
-zuöatadhe -kë □ne: «A-
-pö ka -dhë: Me 'ö bhë -Zlan
-yö -ziö -a -bha këwun yaa
-nu -ta -yaan □tun 'dho -na ö
-gö köö, 'këe Falizi -me -bha

'ka, -a -bha këwun -yö -to -a
-bha. Bhii 'ö töö me 'yö ö -de
□luu'-, -a -gö -yö -dho dho
sia-, 'ö me 'yö ö -de 'dho sia-,
'ö- -gö dho □luu'-.>

Yesu -yö 'dhuë- -kpo 'në
'sëen- -nu -bha
(Matiö 19.13-15; Maakö
10.13-16)

¹⁵ Me -nu -wo -nu 'në 'sëen-
-nu 'ka Yesu □dhia kö -yaan
'dhuë- 'kpo -an -bha. □Dhe
Yesu -bha □guë' -nu □wa -an
yö, 'wo yö 'wun -blëe -an 'ka
-sü 'gü.

¹⁶ 'Ö Yesu -ya -pö ö bha
□guë' -nu -dhë: «-Ka ka
□kwa' -an -zü, -wo nu n
'piö! Kö □kun 'ka -an -kë!
Bhii 'ö töö me -nu 'wo wo -de
-kë 'tee □ne 'në 'sëen- -nu 'wo
□ne -an 'dhö, -wo -dho -da
-Zlan -bha -gludëdhe 'gü.

¹⁷ A- -blëe ka -dhë 'wun
gia- 'ka: Me 'ö yaa 'we -Zlan
-wun -bha ö -de -kë 'tee -sü
'ka □ne 'në 'sëen- -nu 'wo □ne
-an 'dhö, yaa 'dho -da -Zlan
-bha -gludëdhe 'gü.>

'Wun 'ö -gban göön-
□bhöözë -bha -a □blëe'- 'ö
Yesu -ya wo

(Matiö 19.16-30; Maakö
10.17-31)

¹⁸ Zuifö -nu □köönme do
-yö Yesu □dhe' -kpo 'ö- pö:
«N -Göme këwunsëezë, a
-dho -a kë □dhë kö 'a □toëpö
-kë -a 'gü -sü yö □e?»

¹⁹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«-Më 'yö -kë 'ü n -dhe këwun
-së -me -e? Me gbë këwun
'yaa -së -a 'ke yaa kë -Zlan
dosen 'ka.

²⁰ Tong -nu 'wo □bëen' -sü
'ka 'wo □ne: Kö □kun 'ü -da
dhe 'piö; kö □kun 'ü me gbë

-bha gɔɔn- ɱmɛɛ; kö ɱkun 'ü me zë; kö ɱkun 'ü ɱkwaan; kö ɱkun 'ü ɱsua -kë me gbe -gɔ; -bhö ü dë waa- ü dhe -an ɱbhlë 'kɔɔ, ü -an -dɔ -a?»

21 'Ö gɔɔn- bhë 'ö- -daa -kë 'ö- pö: «Tɔng -nu 'wo bhë 'ö sü n 'tee 'gü -bha a -an 'plɛ -kun.»

22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë ɱnɛɛ: «Pë do 'bhaa -wun -yö ɱtun ü -bha: -Bhö ü -gɔ pë -nu 'plɛ 'dhɔɔ dɔ 'ü- 'wëü- -nu bhë 'ü- -glu 'fɛɛmɛ -nu 'ka; 'go mü 'ü nu 'ü ziö n 'piö! ɱYa kë 'dhö ü -dho ɱbhɔɔpë -nu yö dhang- 'gü.»

23 'Kɛɛ gɔɔn- 'ö bhë, ɱdhe -wo 'ö ɱnɛ ɱyaa- ma, 'ö- wö -yö ɱsiö, bhii 'ö tɔɔ -yö -kë ɱbhɔɔmɛ ɱva 'ka.

24 ɱDhe 'ö Yesu ɱyaa- yö ɱnɛ gɔɔn- 'ö bhë -a wöödhe ɱya ɱsiö-, 'yö- pö: «-Yö 'gbee- ɱbhɔɔmɛ -nu -bha 'ka kö -waan -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.»

25 -Yö 'pëpë -yɔɔnmia -bha 'ka kö -yaan bɔ miiga 'dhi 'gü 'ö ɱzië' ɱbhɔɔmɛ -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü -sü -ta.»

26 'Yö mɛ -nu 'wo -kë wo 'to 'to ɱdhia bhë 'wo- pö: «ɱYa kë 'dhö kö dö 'yö dho dha -a 'gü 'sa?»

27 Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «Pë 'ö mɛ -kɔ yaa -mɔ -a -bha bhë, -Zlan -kɔ -yö -mɔa.»

28 'Ö Piɛɛ -ya pö ɱnɛɛ: «-Dhe -ga, yi yi -bha pë -nu 'plɛ -to 'yi ziö ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë ɱnɛɛ: «A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ ɱya ö bha 'kɔ 'dhö 'iin ö bha dhebo, ö 'zlaa-

-nu, ö -mɛ -nu, ö bha 'në -nu 'to -Zlan -bha -gludëdhe -wun 'gü,

30 -yö -dho -a ɱtruën ɱva yö 'tɔng 'ö ɱnɛ -a 'gü, 'go mü 'yö dho ɱtoëpö -kë -a 'gü -sü yö -dhe ɱkpaɔ ɱdhia' -bha.»

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun ɱblɛɛ -gwaa kë -yaaga -naa wo

(Matiö 20.17-19; Maakö 10.32-34)

31 Yesu -yö ö bha ɱguë' -nu 'gɔɔ- do ö ga ɱplɛ 'wo bhë -an -sü ö 'piö 'ö- pö -an -dhë: «Kwa -da -sü -mü Zeluzalemë kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wa ɱbɛɛn ma 'a Megbö 'ka n -wun 'gü bhë, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë.

32 -Wo -dho n dɔ mɛ -nu 'waa -Zlan dɔ -an kwɛɛ, 'wo 'yee to n -ma, 'wo 'si bho n -gɔ, 'wo wo 'dhee -nu bho n -ma,

33 -wo -dho n -ma -klaa 'ka, 'go mü 'wo n zë; 'ö- -dhekpaɔyi kë -yaaga -naa bhë 'a go -a 'ka ga 'gü.»

34 'Kɛɛ -a -bha ɱguë' -nu waa- -gen gia- dɔ; bhii -yö -kë -bin -sü 'ka -an -gɔ, 'go mü 'ö 'wun 'ö Yesu -ya ɱblɛɛ bhë waa- -gen 'zü dɔ.

Yesu -yö 'yënnngtiime do -dhe -bo

(Matiö 20.29-34; Maakö 10.46-52)

35 -Wo -kë ɱyɔɔn ɱdhia Ze- liko -dhe 'sɔɔ. 'Yënnngtiime do 'ö -kë -gba -dhe mɛ -nu -gɔ ɱdhia, -yö -kë ɱyaannu ɱdhia zian 'sɔɔ.

36 ɱDhe 'ö mɛ -gbaa -nu 'dho ziö -na, 'yö -an ɱdheɛ' kɔɔ -an ziö -gen 'ka.

37 'Wo- pö -a -dhë: «Yesu 'go Nazaletë □ne 'ö nu -na bhë.»

38 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □nεε: «Yesu Davidö gbö, -bhö n 'yena yö □ee!»

39 'Ö me -nu 'wo -kë 'ta □dhia Yesu 'dhiö bhë 'wo 'wun □bleε -a 'ka -a pö -sü 'ka- -dhë -yö ö 'dhi yö 'kuë-, 'kεε -yö -gbla 'zü 'gbee- 'ka □nεε: «Davidö gbö, -bhö n 'yena yö □ee!»

40 'Ö Yesu -yö □gbaannu 'ö- -pö -an -dhë -wo nu -a 'ka ö □dhia. □Dhe 'ö 'yënnngtiime 'ö bhë □ya nu -a 'sɔɔ, 'ö Yesu -ya □dheε' kɔɔ 'ö- pö:

41 «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë ü -dhë -ε?»

'Ö 'yënnngtiime -ya pö -a -dhë: «N Dëme, a- 'piö kö n 'yan -yö -dhe yö 'zü -dëüwo.»

42 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü 'yan 'dhi -yö 'po! Ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhe bo!»

43 -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö- 'yan -yö -po, 'ö -dhe yö, 'yö -ziö Yesu 'piö -Zlan 'to kë □va -sü 'ka. □Dhe 'ö me -gbaa -nu -de 'pö 'wun 'ö □ne □waa- yö, 'wo yö -Zlan zuö pö -sü 'gü.

19

Zase -yö -kpën Yesu -bha

1 □Dhe 'ö Yesu □ya -da Ze- liko plöö, -yö -kë ziö -sü 'gü,

2 gɔɔn- □bhɔɔzë do 'wo- -dhe Zase 'yö -kë 'nii- □sɔɔng' 'kun -me -nu -gɔme 'ka bhë 'yö -kë mü.

3 'Yö- këdhε □mεε kö me 'ö Yesu 'ka 'yaan- -a do. 'Kεε □dhe 'ö kë □ne -yö -kë □klöö',

yaa 'dho Yesu yö me -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë bhë,

4 'Ö -bla sü 'ö dho -an 'dhiö 'ö -da 'lü do tuö, kö □ya kë □ne Yesu -yö ziö -na -dhe bhë -a -bha kö 'yaan- -a yö.

5 □Dhe Yesu □ya -lo -dhe bhë -a □tei' 'ka, 'yö ö 'yan □luu 'ö- pö Zase -dhë: «-Bhö □yɔɔ'- 'siösiö, Zase, □dεε tɔɔ □dεε, a -dho dho ü -gɔ kɔɔ!»

6 'Ö Zase -yö □yɔɔ -bla 'ka, 'yö- -nia kun □zuögludhi 'ka ö -gɔ kɔɔ.

7 Me -nu 'wo -kë mü -wo 'wun -bleε wo -wo □löö 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö □ne □ya 'dho □ya wɔ 'wunyaakεme -gɔ kɔɔ!»

8 'Ö Zase -yö □luu 'ö- pö Dëme -dhë: «N -Gɔme, -bhö ü 'to 'to 'dhe! A -dho ma pë -nu 'wo n -gɔ, -a -kɔ 'pian do nu 'fεεme -nu -dhë, 'go mü 'ö □ya kë □ne me -yö -dhö 'a pë kun -a -gɔ □flüü 'ka, 'a dho -a -bha -ye 'zü kë -gwaa -yiisië -zë.»

9 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dha -sü □ya -da ü -gɔ kɔɔ □dεε bhii 'ö tɔɔ ü Ablaamö □suu'- -ta -me do 'ka 'pö.

10 Bhii ma 'a Megbö 'ka, a -nu me -nu 'ö -an nii □ya do 'gü □siö' -zian -ta -an □mεε' □dhia kö 'a -an dha.»

'Wun □zuan' yö -gban 'sënnng 'tama -nu -bha (Matiö 25.14-30)

11 Yesu -yö 'wun -bleε 'wun □zuan' 'ka me -nu 'wo go 'wun 'ö- □bleε bhë -a ma □dhia bhë -an -dhë. □Dhe 'ö -kë □ne kö □ya □yɔɔn Zeluzalemë -dhe 'sɔɔ bhë, -yö -kë -an -zo 'piö □ne -Zlan

-bha -gludëdhe -dhö to mü 'ö
-lo wo -ta □klöödhö.

12 'Kεε pë 'yö- pö □ga □ne:
«-Gludë □suu'- -ta do 'gü -me
-yö -dho 'se do □gbiin 'gü kö
-waan -a kē -gludë 'ka. □Ya
kē 'dhö kö -yaan 'ye ö -zü
-yaan nu ö -gö 'se 'gü.

13 -A kē -sü 'ka kö -yaan
'dho, -yö ö bha yuökëme -nu
'göo- do □dhöo -kē, 'yö me
'ö -dhö 'ö 'sënnng 'wëü- 'tama
ga do do nu -a -dhë -a -pö
-an -dhë -sü 'ka □neε: «-Ka
pë -nu 'dho 'ka -an 'dhöo do
'wëü- 'a- nu ka -dhë bhë -a
'ka -yö 'dho -yö yöë n nu -yi
-bha!»

14 'Kεε -a -bha 'següme -nu
-wa -san -zë, 'ö 'wo wo -bha
bome -nu bo -a 'piö kö -waan
-a pö -a -dhë □neε 'waa- 'piö
kö -yö kē -gludë 'ka wo -gö
'dhiö.

15 □Dhe 'ö □ya 'ye ö 'zü
□ya nu kö □waa- -ya -gludë
'ka ö -gö 'se 'gü, 'yö ö bha
yuökëme -nu 'ö 'wëü- nu -an
-dhë bhë -an □dhöo -kē kö
me 'ö -dhö pë 'yö- yö -yaan
-a -zön.

16 'Ö me -blëezë -yö nu 'ö-
pö: «N -Gome, 'sënnng 'tama
'göo- do 'a- yö, -a me 'ü- nu n
-dhë bhë -a -yö -a 'piö 'ka.»

17 'Ö -gludë -ya pö -a
-dhë: «□Yö -së, ma yuökëme
këwunsëezë. □Dhe -kë □ne
-wa -mça 'wo wo -zo tën ü
-dhë pë -nu 'ö -an 'to 'gian
'yaa -an -bha -an 'gü bhë, a
-dho ü -ya pödhe 'göo- do
□koonme 'ka.»

18 'Ö yuökëme kē □ple -naa
-yö nu 'ö- pö: «N -Gome,
'sënnng 'tama 'soodhu 'a- yö -a

με 'ü- nu n -dhë bhë -a -yö -a
'piö 'ka.»

19 'Ö -gludë -ya pö -a
-dhë: «Bhi -de 'pö, a -dho ü
-ya pödhe 'soodhu □koonme
'ka.»

20 'Ö- -bha yuökëme do
'bhaa -yö nu 'ö- pö: «N
-Gome, ü bha 'sënnng 'wëüga
bhë 'ö □ne; a- -bin -ta
wöödhö -so 'gü,

21 bhii a -suö ü -dhë, 'ö tçö
ü göon- 'dhiözë 'ka, pë 'ö ü
'ka- □waannu ü -de □kwaa'
'ü- sü, 'ö pë 'ö ü 'ka- ta ü -de
□kwaa' 'ü- kan.»

22 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë:
«Yuökëme yaa, ü -de -wo 'ü-
pö bhë 'a dho ü -bha za kan
-a -bha; bhi gia- ü- □tei' do
□ne a me 'dhiözë 'ka, 'ö pë
'yaa n -ma 'ka, 'a- sü, 'iin pë
'ö n 'ka- ta n -de □kwaa', 'a-
-kan!»

23 □Dhe 'ö 'dhö □ne, -më -kë
ü 'ka dho ma 'wëüga bhë -a
'ka ü 'ka- -da 'wëüko 'gü kö
n nu -yi 'ka ma gia- 'aan- -a
bho mü n -de □kwaa' kö n
□truën -yaan kē -dhö -e?»

24 □Dhe -kë 'dhö 'ö -gludë
-ya pö me -nu 'wo -kë mü -an
-dhë: «'Sënnng 'wëüga do 'yö-
gö bhë, -kaa 'kun -a -gö 'ka-
nu me 'ö 'sënnng ga 'göo- do
'dhö -a -gö bhë -a -dhë!»

25 'Wo- pö: «Yi -Gome, me
'ö bhë -a 'göo- do □ya nu -a
-dhë 'saadhö!»

26 'Ö -gludë -ya pö: «A- -pö
ka -dhë me 'ö pë 'dhoë- -gö,
-a -taç -dho kē; 'kεε me 'ö pë
'yaa- -gö □va, -a 'bhe 'tee -de
'ö bhë -yö -dho kun -a -gö.

27 'Ö go mü, -ka me -nu 'wo
n yaagüme 'ka 'ö waa 'we -a

-bha kö a -kë wo -bha -gludë
'ka bhë, -ka nu -an 'ka 'ka -an
zë n 'dhiö zö!» »

Yesu -yö -da Zeluzalemë
(Matiö 21.1-11; Maakö
11.1-11; Zan 12.12-19)

28 □Dhe Yesu □ya yën 'wun
□blëε' -sü -bha 'dhö, 'ö zian
'ö dho Zeluzalemë 'yö -da -a
-ta.

29 □Dhe 'ö □yooon -na Bete-
faze -dhe waa- Betani -dhe,
'ö -ton 'ö mü 'wo- -dhe Olivie
-ton bhë -a 'sɔɔ, 'yö ö bha
□guë' □plë bɔ ö 'dhiö,

30 'Ö- pö -an -dhë: «-Ka
'dho pödhe 'ö kwa 'sian 'piö
zö □ne -a 'gü. 'Ka -lo □sia, ka
-dho □soofang 'në do 'ö me
gbë yaa -ya -a □taa do □kun
-a yö kö -yö -klu -sü 'ka, -kaa
'po 'ka nu -a 'ka!

31 'Ö □ya kë □ne me 'bhaa
□ya ka □dhëε' 'kpo □sia □neε:
<-Më -kë 'ka- po □e?>, -kaa pö
-a -dhë: <Yi Dëme -bha -wun
-ya -bha>.»

32 'Yö bɔme -nu -wo -dho;
'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö □ne
-kɔ -de gia- 'ö Yesu -ya □blëε
-a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.

33 -Wo -to □soofang 'në
bhë -a 'po □dhia, 'ö- dëme
-nu -wa pö: «-Më -kë 'ka
□soofang 'në bhë 'ka- po □e?»

34 'Wo- pö -an -dhë: «Yi
Dëme -bha -wun -ya -bha.»

35 'Ö 'wo nu □soofang 'në
bhë -a 'ka Yesu □dhia, 'ö 'wo
wo -bha gblang -nu -po -a
□taa, 'ö 'wo Yesu sü 'wo- -yaa
□taa.

36 -Yö -kë 'dho □dhia, 'ö me
-nu -wo wo -bha gblang -kpo
zian -gblooga -ta -a 'dhiö.

37 □Dhe 'ö □guë' -nu
-gbaa bhë 'wo □yooon -na
Zeluzalemë plöodhe 'sɔɔ,
zian 'yö □yoo Olivie -ton
'piö □zian' -a 'ka bhë, 'yö
□zuögludhi -yö -an pa; 'yö
'wo yö 'gei kë -sü 'gü -Zlan
'to 'saa -blü -sü 'ka 'gbee- 'ka
-dhidhaapë -nu 'yö -an -kë
'wo- yö bhë -an -wun 'gü,

38 'wo- pö: «Kwaa- 'yoo
-mü! Kwaa- 'yoo -mü!
'Dhuë- -yö 'kpo -gludë 'ö
nu Dëme 'to 'gü -a -bha,
□zuöyagluu -yö kë dhang-
'gü, 'go mü -Zlan 'to- kë □va!»

39 'Ö Falizi -me 'bhaa -nu
'wo -kë me -gbaa -nu 'wo -kë
mü -an ziën bhë, 'wo- pö
Yesu -dhë: «Yi -Gɔme, -bhöë
pö ü bha □guë' -nu -dhë -wo
wo 'dhi yö 'kuë- -ε!»

40 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«A- -pö ka -dhë: □Wa wo 'dhi
-yö 'kuë- □sia, -guö -nu -wo
-dho gbla!»

Yesu -yö 'gbo -bɔ
Zeluzalemë -dhe -wun 'gü

41 □Dhe 'ö Yesu □ya □yooon
pödhe 'sɔɔ, 'ö □ya ö 'yan -da
pö- -ta 'ö yö 'gbo bɔ -sü 'gü
Zeluzalemë -wun 'gü,

42 'Ö- pö: «'Ö □ya kë □ne
do 'ö 'kwa- wo □dëε □ne, pë
'yö dho ü gbaa □zuöyagluu
'ka ü -dɔ -bezë, kö □yö -së
□dhëε, 'këε yö □ga □ya -bin
ü -gɔ bhë,

43 bhii yi -nu -wo -dho nu ü
-bha 'ka, ü yaagüme -nu -wo
-dho □nië' ü -zü, 'wo pë -nu
do 'kuëdhö -waan bɔ böü-
'kplong -zü; -wo -dho sɔ ü -ta
'ö 'wo ü -nëng zian 'saadhö
'ka.

44 Bhi 'dhö, ü 'gü -me -nu 'dhö, -wo -dho ka 'gü □siö'-'fɛfɛdhö, -guö gbe yaa 'dho to ö 'bha -guö -ta zö. Bhii 'töng 'ö -Zlan -yö nuë ü -dhë bhë ü 'ka- dö!»

Yesu -yö 'dhöödome -nu -kë -Zlan -gö köö

(Matiö 21.12-17; Maakö 11.15-19; Zan 2.13-22)

45 Yesu -yö -da -Zlan -gö köö, 'ö yö 'dhöödome -nu 'wo -kë mü -an kë -sü 'gü

46 -a pö -sü 'ka □nɛɛ: «Pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhɛ 'gü -ya pö: *Ma 'kö -yö -dho kë -bhɛa -a 'gü -kö 'ka, 'kɛɛ ka 'pö, 'ka- -kë ka -bha □kwaanpë -bin -a 'gü -guö □duudhɛ 'ka!*»

47 □Dhɛ □ya kë 'dhö, Yesu -yö -ya mɛ -nu □daan' -sü -bha -dhɛkpaoyi 'saadhö 'ka -Zlan -gö köö. Slabhome -gome -nu, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa- metozè -nu □ya kë, -wa këdhɛ -mɛɛ kö 'waan- Yesu zè,

48 'kɛɛ -a kë -kö 'wo dho -a kaa waa- dö, bhii 'ö töö mɛ -nu 'saadhö -wo wo 'to -to Yesu -wo -bha kpinngdhö wo -zo -kë -a 'piö -sü 'ka.

20

Yesu -bha -wogbiindhe 'godhe

(Matiö 21.23-27; Maakö 11.27-33)

1 -Dhɛkpaoyi do 'ka Yesu -yö -kë mɛ -nu □daan' □dhia -Zlan -gö köö 'wuntaosë □blɛɛ' -sü 'gü. 'Yö slabhome -nu -gome -nu, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa- mɛ ziizii -nu -wo -nu,

2 'wo- pö -a -dhë: «Pë -nu 'ü- kë -na □nɛ, dö 'ö- pö ü -dhë 'ü- kë □ɛ?»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho □dhɛɛ' do kpo ka -gö:

4 Dö 'ö Zan bö kö -yaan mɛ bö yiö □ɛ? -Zlan -mü -i, 'iin mɛ -nu -mü -i?»

5 'Kɛɛ -wo -yö 'wun □blɛɛ' -sü 'gü wo 'ko -dhë 'wo- pö: «'Kwa- -daa kë □sia □nɛ -Zlan 'yö- bö, -yö -dhoë pö kwa -dhë -më -kë kwaa- -wo -dhɛ 'wun gia- -ɛ?»

6 'Iin 'kwa- pö □sia 'zü □nɛ mɛ -nu 'wo- bö, mɛ -nu 'töüdhö -wo -dho kwa -zuö -guö 'ka 'wo kwa zaa, bhii 'ö töö mɛ 'plɛ -wo Zan -ya 'ti -kë -Zlan -wodhiölome 'ka.»

7 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'wo- pö: «Mɛ 'ö- bö kö -yaan mɛ bö yiö bhë 'yië- dö.»

8 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhɛ 'ö 'dhö bhë kö ma -de 'pö, mɛ 'ö- pö n -dhë 'a pë -nu 'wo □nɛ -an kë bhë, n 'ka 'dho -a 'tö pö ka -dhë 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban lezen □dhɛɛdhɛ yuökème 'gluyaazè -nu -bha

(Matiö 21.33-46; Maakö 12.1-12)

9 □Dhɛ □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blɛɛ mɛ -nu -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö -pö: «Göondë do -yö ö bha lezen □dhɛɛdhɛ -kë, 'ö- -lo lezen □dhɛɛdhɛ yuökème -nu kwɛɛ, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü -glöö 'ma -dhiadhö.

10 □Dhɛ 'ö lezen bho -yi □ya -lo, 'yö ö bha yuökème do bö lezen □dhɛɛdhɛ yuökème -nu -dhë kö -waan ö -bha

-kpa bɔ ö -dhë. 'Kεε lezen
 □dhεεdhe -yuökεme -nu -wa
 -kun 'wo- -ma 'wo- -ye 'zü ö
 -kɔ 'kpaan 'ka.

11 'Ö lezen □dhεεdhe dεme
 -yö ö bha yuökεme do bɔ 'zü,
 'ö lezen □dhεεdhe -yuökεme
 -nu -wa kun, 'wo- -ma, 'wo 'si
 -nu bho -a -gɔ, 'wo- -ye 'zü ö
 -kɔ 'kpaan 'ka 'pö.

12 'Yö ö -bha yuökεme
 -gwaa kë -yaaga -naa bɔ; -a
 me bhë -wa -gi 'wo- bho
 lezen □dhεεdhö, 'wo- -zuö
 zian gbe 'ka.

13 'Ö lezen □dhεεdhe dεme
 -ya pö: <-Më 'a dho -a kë
 □o? Dɔ, 'a n gbö -dhɔkaasüzë
 □duö □ne -a bɔ, -yö -kë yö -zë
 -wo -dho lë- -kë -a -gɔ.>

14 'Kεε □dhe 'ö yuö -kë
 lezen □dhεεdhö -me -nu
 □waa- yö, 'wo- pö wo 'ko -nu
 -dhë: <Mε 'ö pë -nu 'wo □ne
 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö □zian'
 ö □ga 'ö □ne! -Kwaa zë kö
 lezen □dhεεdhe 'ö □ne -yaan
 'to kwa -gɔ!>

15 'Ö 'wo- kun, 'wo- bho
 lezen □dhεεdhö 'wo- zë.»

'Ö Yesu -yö -an □dheε' kɔ
 'ö- pö: «□Ya kë 'dhö, lezen
 □dhεεdhe dεme □ya nu, -më
 'yö dho -a kë □ε?

16 A- pö ka -dhë: Pë 'ö
 dho -a kë 'ö tɔɔ -yö -dho nu
 'ö lezen □dhεεdhe -yuökεme
 -nu 'wo bhë 'yö -an zë, 'yö
 lezen □dhεεdhe bhë 'yö- nu
 me 'waa gbe -nu -dhë.»

□Dhe 'ö me -nu □waa- -wo
 'ö bhë -a ma 'wo- pö: «'Wun
 me 'ö □suu'- 'dhö bhë kö
 □kun 'ö- -kë!»

17 'Kεε Yesu -yö -an -ga -pi-
 indhö 'ö- pö -an -dhë: «□Dhe

'ö -kë 'dhö, -më -kë 'ö -Zlan
 -bha 'sëedhe □bεεn' -wo -ya
 pö: -Guö 'ö 'kɔdɔme -nu -wa
 □zong 'dhiö -be bhë, yö gia-
 bhë 'ö -kë 'kɔ kuënnu -guö 'ka
 zlöö bhë □ε?»

18 'Ö Yesu -yö □yɔɔn ö -wo
 -ta 'ö- pö: «Mε 'oo me 'ö
 'dhoë- püö -guö 'ö bhë -a -ta,
 -yö -dho ö -de ye, 'ö me 'oo
 me 'ö -guö bhë □ya -püö -a
 -ta, -yö -dho -a □wüü'-.»

'Nii- □sɔnnɔg' -bho 'εεgɔ
 □kɔɔnme -dhë -sü

(Matiö 22.15-22; Maakö
 12.13-17)

19 Zuifö -nu -bha tɔnggɔme
 -nu waa- slabhome -gɔme
 -nu -wa këdhe -mεε kö
 'waan- Yesu 'kundhe gia- bhë
 -a 'gü, bhii 'ö tɔɔ wo gia-
 -wa □dɔa' □ne 'wun □zuan'
 'ö Yesu -ya -kë bhë -ö -gban
 lezen □dhεεdhe waa- ö dεme
 -nu -an -bha bhë, -yö -gban
 wo gia- wo -bha, 'kεε 'suö -yö
 -an -kë 'sεgüme -nu -dhë.

20 'Yö 'wo yö naɔ -kë Yesu
 -bha -sü 'gü; 'wo me -nu bɔ
 kö -waan naɔ kë -a -bha. Mε
 -nu 'wo bhë -wo wo -de -kë
 me -nu këwunsëüzë 'ka kö
 'waan- 'slë 'kan -a -gɔ □dheε'
 -nu -kɔɔ -a -gɔ -sü 'ka. Bhii
 pë 'yö dho kë -a -bɔ -a -ta 'ka
 kö 'waan- -a dɔ 'sε □kɔɔnme
 kwεε bhë □ne 'wo- □mεε'.

21 'Ö 'wo □dheε' kɔ Yesu
 -gɔ 'wo- pö: «'Yi -Gɔme, yi-
 □dɔa' □ne 'wun -nu 'ü- □bleε'
 -na bhë o, 'iin ü -bha me
 □daan' -wo bhë o, -an 'plε
 -wo kpengdhö; 'ö 'bhaa me
 -nu zë 'gü kë, 'kεε ü me -daan
 'ko 'trüün 'piö 'wun giagia 'ö
 -Zlan -bha zian -ta -a 'ka.

22 Kwa -bha tɔng -ya -pö 'kwa 'nii- □sɔng' bho -gludë Sezaa -dhë e, 'iin kö □kun 'kwa- bho -a -dhë e?»

23 'Kεε Yesu -yö -an -bha 'slëkanwo bhë -a □tɛi' -dɔ; 'yö- pö -an -dhë:

24 «-Ka dönïe ga do -zɔn n -dhë! Dö 'ö- 'tɔ waa- -a -gɔ 'bin 'dho -ya -sü 'ka -a -ta □nεε?» 'Ö 'wo- pö: «Sezaa -mü.»

25 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhε 'ö 'dhö, pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa bho -a -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- bho -Zlan -dhë 'pö!»

26 Waa- 'kundhε yö gbɔ ö -wo -ta 'wun 'yö- □blεε mε -nu wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'kεε pë 'ö -kë □zian' 'ö tɔɔ -an 'te 'yö tun 'wun -daa kë -kɔ □suu'- 'ö Yesu -ya -kë bhë -a -wun 'gü; 'ö -dhε -yö ga -an -ta diindhö.

□Dhεε' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

(Matiö 22.23-33; Maakö 12.18-27)

27 Saduse -mε 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö; wo □nε 'wo- pö mε □ya ga ö 'ka 'dho go ga 'gü gbɔ bhë, 'ö 'wo yö -a □dhεε' 'kpɔ -sü -bha

28 'wo- pö: «Yi -Gɔmε, tɔng 'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'ö □bεεn' -sü 'ka 'ö □nεε: □Ya kë □nε gɔɔn- do 'ö- dhe 'dho -a -gɔ □ya kë -dhö, -a dheglu 'në gɔɔn- □ya kë -dhö; waa- ö bɔɔ waa 'në 'kpɔ gbɔ, □ya 'to 'dhö □ya ga kö -a bɔɔ □gεandhe bhë -yö -dho to -a dheglu 'piö, 'ö 'wo 'në kpɔ -a pin □taa.

29 'Kεε kö 'tɔng do 'ka bhë, dhegluzë 'slaplε -wo -kë -dhö; 'ö- mε -blεεzë -yö dhe sü, 'ö waa 'në gbε 'kpɔ 'ö ga.

30 'Ö- bɔɔ □gεandhe -yö to -a mε kë □plε -naa bhë -a 'piö,

31 'ö to -a mε kë -yaaga -naa 'piö 'pö. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö -dhε 'wo- -bha 'slaplε 'wo- -kë -a 'ka, 'ö waa 'në gbε 'kpɔ, 'ö -an 'plε -wo ga.

32 'Ö dhebɔ -de 'pö 'yö ga.

33 □Ya kë 'dhö, yi 'ö game -nu dho go -a 'ka ga 'gü, -a dö 'yö dho kë -a □gɔn 'ka kpinngdhö □ε? Bhii 'ö tɔɔ -dhε 'ö 'wo- -bha 'slaplε -wo -kë -a □gɔn 'ka!»

34 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo 'kpongtaa zö -wo wo 'ko -sü,

35 'kεε gɔɔn- -nu, dhoo -nu, mε 'ö -an -ma □kun kö -waan 'go ga 'gü kö -waan -kë -a 'gü -sü mε 'ö zlöö □toëpö 'ka -a yö bhë, waa 'dho wo 'ko sü,

36 wo 'ka 'dho ga gbɔ, bhii kö waa- -Zlan -bha bɔmε -nu -an □suu'- □ya kë do; kö □wa kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka, bhii 'ö tɔɔ □wa 'go ga 'gü.

37 'Go mü 'zü Moizö -ya -zɔn 'wun gia- 'ka □nε game -nu -wo -dho go ga 'gü, bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -a -bha 'sëedhε 'gü, 'wun 'ö -gban 'ginngkpɔɔ -bha, 'ö tɔɔ -yö kwa Dëmε -dhε Ablaamö -bha -Zlan, Izaakö -bha -Zlan waa- Zakɔbö -bha -Zlan.

38 Kö -kaa dɔa □nε -Zlan -yö mε 'bhee- -nu -bha -Zlan 'ka, 'yaa game -nu -bha -Zlan

'ka, bhii me 'wo 'bhee- bhë
-wo 'bhee- 'dhö -a -bha 'ka.»

³⁹ 'Yö Zuifö -nu -bha
tonggome -nu me 'bhaa -nu
-wa pö: «Ü- -blee -së, yi
-Gome!»

⁴⁰ Bhii 'ö töo 'dhee' gbe
'kpo -dho yaa -an kë -a -go
zlöö gbo.

*'Dheekpöthe -nu 'wo
-ghan -Zlan -bha -Yame -bha
(Matiö 22.41-46; Maakö
12.35-37)*

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö -an
-dhë: «-Yö -koklë 'wo- pö
-Zlan -bha -Yame 'pö -yö -go
Davidö 'suu'- -ta 'gü i?

⁴² 'Kee kö Davidö gia- -ya
-pö 'Tan 'sëedhe 'gü 'ne:
*N Dëme (-Zlan) -ya -pö n
Dëme -dhë: -Bhö -ya -yadhe
'bhlëzë 'gü 'zian'*

⁴³ -yö 'dho -ö yöë yi 'a dho
ü yaagüme -nu kaa ü -gen -ta
-a -ta dhuö -pë 'ka -a -bha.

⁴⁴ 'Dhe Davidö gia- -ya
-dhe ö Dëme, -yö -koklë 'ö
-Zlan -bha -Yame -yö -go -a
'suu'- -ta 'gü 'zü i?»

*-Kë 'slë 'ka -sü 'ö Zuifö -nu
-bha tonggome -nu 'piö*

*(Matiö 23.1-36; Maakö
12.38-40)*

⁴⁵ Me gbung 'wo -kë mü
bhë -an 'ple 'to -ya -wo -bha.
'Yö Yesu -ya pö ö bha 'guë'
-nu -dhë:

⁴⁶ «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö
Zuifö -nu -bha tonggome -nu
'wo- -dho kë -na 'nië gblang
'gbiin -nu 'ka -sü 'ka, 'ö 'wo-
'piö kö -wo -mëe -nu kë wo
'ka 'bhlë 'gü 'dhëedhe 'vava
-nu -bha, 'ö 'wo -ya -gbloo
-sëebo -ta -an -go -bhöküeko

-nu 'gü, 'wo -yadhe -sëebo sü
'wlaan- -nu -ta;

⁴⁷ wo bhë -wo 'geandhoo
-nu -bha pë -nu 'ö -an -go -a
kun -an -go, 'ö 'wa 'go mü
'wo 'bhea 'gbiin kö 'waan-
kë me -nu këwunsëezë 'ka
me -nu wö 'dhiö. Bhii
-wo -dho 'klobhódhe 'va
-ziögoüsüzë yö.»

21

*'Gbaapë 'yö go 'geandhe
'fëezë kwee*

(Maakö 12.41-44)

¹ Yesu -yö -dhe -ga ö -zü
'to, 'ö- 'yan -yö -da 'bhöome
-nu 'wo wo -bha 'gbaapë -da
-na -Zlan -gba -a 'gü -pë 'gü,
-Zlan -go köo bhë -an -ta.

² 'Ö- 'yan -yö -da 'zü
'geandhe 'fëezë do 'bhaa -ta
kö -yö 'wëü- 'sëen- ga 'ple
-da -na -Zlan -gba -a 'gü -pë
'ö bhë -a 'gü 'pö.

³ 'Dhe 'ya kë 'dhö, 'ö Yesu
-ya pö me -nu 'wo -kë mü
bhë -an -dhë: «A- -pö ka -dhë
'wun gia- 'ka: Dhebo 'fëezë
'ö 'ne 'wëü- 'ö- -da mü bhë,
'yö 'va 'ö 'zië' me -nu 'wo
to 'saadhö -an -bha -ta.

⁴ Bhii me -nu 'wo bhë
'wëü- 'ö- nu -sü 'yaa 'më -an
'ka bhë 'ne 'wo- -kë gbaö 'ka;
'kee yö 'pö, -a -bha 'fëedhe
'gü pë 'ö to -a -go -tosiadhe
këpë 'ka bhë 'ö- 'ple -nu
bhë.»

*Yesu -yö -Zlan -gba -a 'gü
-kö 'wü -wun -blee*

*(Matiö 24.1-2; Maakö
13.1-2)*

⁵ Me 'bhaa -nu -wo 'wun
-blee -Zlan -bha 'kö bhë -a
-bha 'wo- pö: «-Guö -nu 'wo
'kö döa 'ne 'wo -së 'dhe!»

'Ö pë -nu 'wo- nu □gbaapë
'ka 'wo- 'gü bhë, -wo -së 'pö
□dhεε!»

6 'Ö Yesu -ya pö: «Pë -nu
'ka -an -ga -na bhë, yi do -yö
nu -na, -guö gbε yaa 'dho to ö
'ko -ta dhuö mü, -an 'plε -wo
-dho -lo.»

*'Yena -wun -nu -dho kë
'kpongtaa yën -yi 'dhiö
(Matiö 24.3-14; Maakö
13.3-13)*

7 'Wo- pö -a -dhë: «Pë -nu
'wo 'dhö bhë -wo -dho kë yi
-mlë 'ka ε? □Duakëpë -mlë
'yö dho pë -nu 'wo bhë -an
yi -zön -ε?»

8 'Ö Yesu -ya pö: «-Ka ka
-zo kë ka -de 'piö! Kö □kun
'ka ka □kwaa' ka -de -zü 'wo
ka -püö! Bhii mëdhevadhë
-wo -dho nu n 'tö 'gü, 'wo-
pö: <Ma 'pö, -Zlan -bha
-Yame -mü n 'ka! Ma nu
'töng □ya -lo!>, 'kεε kö □kun
'ka -ziö -an 'piö!

9 'Ka -glu gön -wun -nu 'iin
-dö 'ko -gö 'yënnng -wun -nu
ma, kö □kun 'ö 'siö -yö -kan
ka 'gluu! Pë -nu 'wo 'dhö -wo
-dho kë 'dhiö -blεεzë, 'kεε
yaa 'dho kë 'kpongtaadhë
'dhiö 'to -sü 'ka.»

10 'Go mü 'yö- pö 'zü □nεε:
«'Sεgögüme -nu -wo -dho 'ko
zë wo 'bha 'sεgögüme -nu
'ka, ö -gludë dho -glu -da ö
'bha -gludë -ta;

11 'sε -bha □zluun -sü
'gbee- -dho kë -dhö, 'ö din
-nu, -sü 'kuë- □yua' -nu dho
nu 'sεgö 'bhaa -nu 'gü, 'siö
-kan më 'gluu -pë waa- □du-
akëpë -wo -dho kë dhang-
'gü.

12 'Kεε -a kë □yië' kö pë -nu
'wo 'dhö bhë -waan kë, më
-nu -wo -dho ka kun, 'wo pë
'dhiö- -nu kë ka 'ka, 'wo ka dö
mε -nu kwεε Zuifö -nu -bha
-bhökuëkö -nu 'gü, 'wo dho
ka -züö -kanso 'gü -waan za
dö ka -bha -gludë -nu waa-
'sε □koonmε -nu -an 'dhiö n
-wun 'gü.

13 -Yö -dho kë ka -bha
bödhe 'ka kö 'kaan- kë n
□goo- nu 'ka.

14 -Ka ka -zo -gban kö □kun
'ka dö ka -de -wun □zönnng'
-ta za 'ö dö ka -bha bhë, ka
-bha □blεε' -sü -wun 'gü,

15 bhii □ya kë □nε më -nu
□wa 'dho ka 'ka zakanmε -nu
'dhiö, ma gia-, a -dho -wo 'ö
'kpaakpadhe 'ö ka yaagüme
gbε 'ka 'dho -mö -a -bha 'iin
-yaan dö -a -gö -a dö ka 'dhii.

16 Ka dë -nu, ka dhe -nu,
ka dheglu -nu, ka më -nu, ka
'bhamε -nu -de gia-, -wo -dho
ka dö më -nu kwεε, 'wo më
'bhaa -nu zë ka 'gü.

17 Mε 'saadhö -wo -dho ka
-san zë n -wun 'gü,

18 'kεε ka tuö -wun ga dö
'ka 'dho □dhong.

19 -Ka ka 'gü dö 'gbee-, 'ka-
kë 'dhö, 'ka dho ka -bha
□toëpö -kë -a 'gü -sü yö.»

*Yesu -yö Zeluzalemë □siö'
-wun -blεε*

*(Matiö 24.15-21; Maakö
13.14-19)*

20 'Ö- pö: «Yi 'ka dho
Zeluzalemë -dhe yöë kö
-glugönmε -nu □wa □nië' -a
-zü bhë, -kaa döa □nε -a 'gü
□siö' - -yi □ya yö □klöö'.

21 □Ya kë 'dhö më -nu 'wo
Zude -wo -dho □duë, -wo
'dho -tön -nu 'piö □zian'; më

-nu 'wo dho kë Zeluzalemë plöödhe -bha, -wo -dho go wo pin -bha; me -nu 'wo dho kë zian -gbloo -nu 'piö, kö □kun 'wo -da plöö,

²² bhii -yö -dho kë 'klobhódhe -yi 'ka. -Yö kë 'dhö, kö pë -nu 'wo □βεεν' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü -an 'dhiö -nu -waan -mo 'kuë.

²³ -Më 'yena -wun 'ö dho kë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë waa- dhoo -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -oo! Bhii □zuö' -da 'yenagüdhe □va -yö -dho kë 'se 'ö □ne -a 'gü, 'ö 'wun -yö na -Zlan -züë -a 'gü -me -nu buëndhö.

²⁴ -Wo -dho -an zë -blaan 'ka, 'wo -an kun 'gan 'ka, 'wo dho -an 'ka 'segö 'gü -dhe 'saadhö -bha, 'ö me -nu 'waa -Zlan -bha me -nu 'ka 'wo dho Zeluzalemë -pö □siö' -yaan 'dho -yaan yöë 'töng 'ö -Zlan -ya nu -an -dhë bhë -a yën -yi -bha.»

Megbö -dho nu

(*Matiö 24.29-31; Maakö 13.24-27*)

²⁵ 'Ö- pö: «□Duakëpë -nu -dho kë lan- 'gü, 'yö -kë 'su 'gü, 'yö -kë 'susongga -nu 'gü; 'ö sia- zö, 'kpongtaame -nu □zuö' dho -da □wabhödhe 'gü, 'ö 'suö □va dho -da me -nu 'gü, 'yoo -drinng 'gbee- bha dö -sü waa- 'yoo kpö -bha -ma -sü -wun 'gü.

²⁶ Me -nu -dho ga 'suö -dhë, -zo -ta -a 'gü -pë 'ö dho kë 'kpongtaa zö bhë -a -wun 'gü, bhii 'piigbeedhe -nu 'wo dhang- 'gü -wo -dho □zluun.

²⁷ □Ya kë 'dhö -wo -dho ma 'a Megbö 'ka n yö kö a nu -na dha kpö -ta 'piigbeedhe waa- 'töbhódhe □va 'ka.

²⁸ 'Töng 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa, -ka ka -zo -gban 'ka ka -gö -nu □luu-', bhii kö ka -bha -go 'gan 'gü -sü □ya yö □klöö'.»

Me □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha

(*Matiö 24.32-35; Maakö 13.28-31*)

²⁹ Yesu -yö 'wun □zuan' do -zon -an -dhë 'ö- pö: «-Ka figö -lü waa- 'lü me -nu 'wo to -an -ga!

³⁰ 'Ka -an 'dhe -dëü -nu yö, kö □ya kë ka 'yaan □ne □kpöo □ya yö □klöö'.

³¹ -Kö do bhë -a 'ka pë -nu 'wo bhë 'ka -an yö, -kaa döa □ne -Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü □ya yö □klöö'.

³² A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Pë -nu 'wo 'dhö -wo -dho kë kö me -nu 'wo 'töng □ne -a 'gü □ne -an 'ple waa ga □kun.

³³ Dhang- waa- 'se -wo -dho ziö, 'kεε n -wo 'ka 'dho ziö 'gβεedhö.»

-Ya yaan -gen

³⁴ 'Ö- pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Kö □kun 'ö 'ka ka -de 'bon -kan -bhöpë □vava -bhö -sü -nu, yö 'yi □vava mü -sü -nu waa- -zo -ta 'kpongtaapë -wun 'gü -sü -an □kwaa', 'yaa 'dhö n nu -yi -dho -wo ka tii 'ka.

³⁵ Bhii -yö -dho -lo ka -ta □ne 'kplö 'dhö 'kpongtaame 'ple -ta.

³⁶ -Ka -ya ka 'yaan, -ka □bhea' -'töng 'saadhö -a 'ka, kö ka 'gü -yaan kē 'gbee- 'kaan- dha pē -nu 'wo 'dhoë- nu 'töüdhö bhē -an -gɔ, 'iin 'kaan- dɔ ka -gɛan ma 'a Mɛgbö 'ka n 'dhiö.»

³⁷ □Dhe □ya kē 'dhö yi 'saadhö 'ka, Yesu -yö mɛ -nu -daan -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; 'yö 'bin □ya 'mē, 'yö dho Olivie -tɔn tuö -wɔ 'ma □dhia.

³⁸ 'Ö -dhiadhiö 'ö mɛ -nu -wo -so 'wo nu -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -waan wo 'to 'to -a -wo -bha.

22

Slabhome -nu -gɔmɛ -nu waa- tɔnggɔmɛ -nu -wo -dho wo 'kuë- Yesu -gɔ

(Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Zan 11.45-53)

¹ 'Bluu- 'ö- □bhɛɛpē 'yaa- 'piö bhē -a 'wlaan- kē -yi 'wo- dhɛ Paakö bhē, □dhɛ 'ö- yi □ya yö □klöö',

² 'Ö slabhome -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmɛ -nu -wa kēdhɛ □mɛɛ kö 'waan- Yesu zē, 'kɛɛ 'suö -yö -an -kē 'sɛgüme -nu -dhē.

Zuda -mɔ -a 'gü -sü -mü kö -yaan Yesu dɔ mɛ -nu kwɛɛ

(Matiö 26.14-16; Maakö 14.10-11)

³ 'Ö Zuda 'wo- dhɛ Ikalictö, 'yö -kē Yesu -bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □plɛ 'wo bhē -a mɛ do 'ka bhē, 'ö Satan -yö -da -a □zuö' 'gü.

⁴ 'Yö Zuda -yö -luu 'yö dho 'yan -to -Zlan -bha 'kɔ -bha -mɛ -nu -gɔmɛ 'piö 'ö -kɔ 'ö

dhoë kaa kö 'yaan- Yesu dɔ -an kwɛɛ bhē, 'yö- □blɛɛ -an -dhē.

⁵ 'Ö -an □zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo, 'wo 'wëüga 'tɔ go -a -dhē.

⁶ Zuda -yö -we -a -bha; 'yö yö -a 'slē □mɛɛ' -sü 'gü kö -yaan Yesu dɔ -an kwɛɛ -ziö -a 'piö -mɛ -nu tii.

Yesu -yö mɛ -bɔ kö pē 'ö dho -bhö Paakö -ta -waan -a -yuö kē

(Matiö 26.17-25; Maakö 14.12-21; Zan 13.21-30)

⁷ Paakö 'ö 'wlaan- -yi do 'ö □ya kē 'wo 'bhlanē -gbɔng zē 'wo- -bhö □bluu' -'ö- □bhɛɛpē 'yaa- 'piö -a yi 'ka bhē, □dhɛ □ya -lo,

⁸ 'Ö Yesu -yö Piɛɛ waa- Zan -an bɔ 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka kwa -bha pē 'kwa dho -a -bhö Paakö -ta, -a -yuö kē!»

⁹ 'Ö 'wo- pö -a -dhē: «□Dhe -mlē 'ü- 'piö kö 'yi- -yuö kē -a -bha -ɛ?»

¹⁰ 'Yö- pö -an -dhē: «-Ka ka 'to 'to! Ka -bha -da Zeluzalemē plöö -sü 'ka, ka -dho -kpɛn gɔɔn- do 'ö 'yi -gbɔ 'dho -a -gɔ -a -bha. -Ka 'to -a 'piö, 'ka 'dho 'kɔ 'ö 'dhoë- -sɔ -a 'gü bhē, 'ka -sɔ -a 'gü

¹¹ 'ka- pö 'kɔ dɛmɛ -dhē: <Yi -gɔmɛ -yö □dhɛɛkpɔdhe do -dɔ yi -gɔ kö 'yiɛn- -a 'kpɔ ü -gɔ; -ya -pö 'kɔdhi -mlē 'ö waa- ö -bha □guë' -nu 'wo dho Paakö -pē -bhö -a 'gü i?»

¹² -Yö -dho 'kɔdhi do □va 'ö -dɔ kɔɔpē 'plɛ □ya -mɔ -a 'gü -a -zɔn ka -dhē 'kɔ -ta dhuö -kɔ 'gü. -Dhe bhē 'ka dho -bhöpē -nu -yuö kē -a -bha.»

13 'Ö 'wo dho 'wo pë -nu 'wo bhë 'wo -an yö ꞑne -kɔ 'ö Yesu -ya ꞑblɛɛ -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö; 'ö 'wo -bhöpë 'ö dho kë Paakö -ta bhë 'wo -yuö -kë.

-Bhöpë 'slööslö

(Matiö 26.26-30; Maakö 14.22-26; 1 Kolentö 11.23-25)

14 ꞑDhe 'ö 'töng ꞑya -lo, 'ö Yesu waa- ö bha bɔme -nu -wo dho pë -bhö ꞑdhia,

15 'yö- pö -an -dhë: «-Yö -kë n -dhë -së ꞑduö kö 'kwa Paakö -bhöpë 'ö ꞑne 'kwa -bhö kwa 'ko ꞑbhaa n 'klo yaa ꞑtun bhɔ -na.

16 Bhii a- -pö ka -dhë: N 'ka 'dho -a gbɛ -bhö gbɔ 'ö dho 'ö yöë Paakö sla- bho -sü 'ö bhë -a -gen -yö 'ko 'dhiö -yi -bha -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.»

17 ꞑDhe ꞑya kë 'dhö, 'ö -droon -kɔɔ -yaan do sü 'ö -Zlan zuö pö -a -ta 'ö- nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë ꞑne, -kaa -a 'sü 'ka- glu ka 'kuë 'ka- mü,

18 bhii a- -pö ka -dhë 'ö sü ꞑdɛɛ -bha n 'ka 'dho -droon mü gbɔ 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -gludëdhe nu -yi -bha.»

19 ꞑDhe ꞑyaa- pö 'dhö, 'yö 'bluu- sü; ꞑdhe ꞑya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- 'klu -kan 'yö- nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë ꞑne tɔɔ n bun, 'a- nu ka -wun 'gü. Ka- bhö -na, ka -zo -yö -büö n -wun 'ka!»

20 -Kɔ do bhë -a 'ka; 'ö -droon -kɔɔ -yaan do nuë -an -dhë kö ꞑwa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Droon -kɔɔ -yaan 'ö ꞑne 'ö tɔɔ -Zlan -bha -dhikuëdhe

-dëü 'ö bɔ n fei -ta 'ö -lo ka -wun 'gü.

21 'Kɛɛ -ka -dhe -ga, me 'ö dho n 'dhɔɔ dɔ, -yö n 'piö pë -bhö ꞑdhia zö!

22 Ma 'a Mɛgbö 'ka, a -dho ga ꞑne -kɔ 'ö -Zlan -ya yö -a 'ka 'ko 'dhiö kö -yaan kaa -a 'dhö; 'kɛɛ gɔɔn- 'ö 'dhoë- n 'dhɔɔ dɔ bhë 'yena -wun ꞑya kaa ꞑdheɛ!»

23 'Ö- -bha ꞑguë' -nu -wo yö wo 'ko -nu ꞑdheɛ' 'kpɔ -sü -bha, me 'ö dho 'wun ꞑsuu' -'ö 'dhö bhë -a kë -a -wun 'gü.

Dö 'yö tɔɔ me ꞑva ꞑɛ?

24 -A -bha ꞑguë' -nu -wo za -ya wo 'ko -bha, me dho kë me ꞑva 'ka wo ziën -a -wun ꞑblɛɛ' -sü 'ka.

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kpongtaa zö, -gludë -nu -wo me -nu -kɔɔn, me -nu ꞑnuadhe -kë wo -sü 'ka, 'ö me -nu 'ö -wogbiindhe 'dho -an -gɔ, 'wo -an -dhe me këpësëëzë -nu,

26 'kɛɛ ka -bha 'ka, yaa 'dho kë 'dhö. Pë 'ö dho kë ꞑzian' 'ö tɔɔ me 'ö me ꞑva 'ka ka ziën, kë 'ö dho -a wo ꞑne 'në 'tee 'dhö; 'ö me 'ö me ꞑkɔɔnme 'ka, 'yö dho kë ꞑne yuö -kë me 'dhiö -me 'dhö.

27 ꞑDhe -kë 'dhö ꞑne dö 'ö tɔɔ me ꞑva ꞑɛ? Me 'ö pë -bhö ꞑdhia ꞑi, 'iin me 'ö -an gbaa -na -bhöpë 'ka i? Me 'ö pë -bhö ꞑdhia 'yaa -mü -a? 'Kɛɛ ma 'pö, a ka ziën ꞑne me 'dhi gbame 'dhö.

28 'Ka ꞑglɔɔ n 'piö piindhö 'wun 'gbee- -nu 'wo nu n -ta -a 'gü.

29 -Kɔ do 'ö n Dë -yö ö -bha -gludëdhe -wun -lo -a 'ka n

kwεε bhë, 'ö 'a dho ka -da -a 'ka n 'piö,

³⁰ kö 'kwa pë -nu -bhö, 'kwa müpë -nu mü kwa 'ko □bhaa -Zlan 'piö; 'go mü 'ka dho -ya 'gɔ -gbloo 'gü 'ö 'ka Izlaelö 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an -bha za kan.»

Yesu -yö □kploo 'ö Piεε dho -a wo ö -wun 'ka bhë -a -wun -blεε

(Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Zan 13.36-38)

³¹ 'Ö Yesu -ya pö Piεε -dhë: «Simɔ, Simɔ, -bhö ü 'to 'to! Satan □yaa- -dhε kö -yaan ka □zaan 'zan □ne me -mlü -piö,

³² 'kεε 'ma □bhea'- ü -wun 'gü, -yö kē 'dhö kö □kun 'ö ü -bha -zo -yö n -ma -sü dho go ü -gɔ. □Ya kē □ne 'bha 'ye ü 'zü 'bha nu n 'piö, -bhö ü dheglu -nu □faan 'më!»

³³ 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «N Dëmε, n -mɔ -a 'gü -sü -mü kö me 'ple -waan ko -da -kanso 'gü kö 'koën- ga ko 'kuë.»

³⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- pö ü -dhë, Piεε, -a kē -sü 'ka gbeng do 'ö □ne -a 'gü kö -tɔgɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë □ne 'bhaa n dɔ.»

Yesu -bha 'wun 'ö -gban 'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö, □bhɔɔ' 'dhö, -blaan 'dhö -an -bha -a □blεε' -sü

³⁵ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka bɔ 'a- wo 'dhiö -be, 'a- pö kö □kun 'ka 'wëü- -da -a 'gü -pë -nu, □bhɔɔ' -nu, -sakpa -nu gbε sü bhë, □dhε 'ka 'dho, -më 'ö- -wun -yö ka -kë

-ε?» 'Wo- pö -a -dhë: «-Daa 'dee-!»

³⁶ □Dhε □ya kē 'dhö, 'yö pö -an -dhë: «'Kεε zlöö □ne bhë, me 'ö- -bha 'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö -dhö -ya 'sü. -Kɔ do bhë 'ö me 'ö- -bha □bhɔɔ' 'dhö -dhö -ya 'sü, me 'ö -blaan 'yaa- -gɔ, -yö ö bha gblang 'dhɔɔ dɔ, -yö -blaan do 'dhö!»

³⁷ Bhii a- -blεε ka -dhë -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü □nεε: -Wa -kpa kēpëyaame -nu -bha. 'Wun -nu 'wo bhë -an 'ple 'dhiö -dho -mɔ 'kuë; pë 'ö □bεen' -sü 'ka n -wun 'gü, -a 'ple 'dhoë- kē.»

³⁸ 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi Dëmε, -blaan □ple 'wo □ne!» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'to 'pö.»

Yesu -yö -bhea Olivie -tɔn tuö

(Matiö 26.36-46; Maakö 14.32-42)

³⁹ Yesu -yö -yö plaan, 'yö dho Olivie -tɔn tuö □ne -kɔ 'yö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö. -A -bha □guë' -nu -wo -ziö -a 'piö.

⁴⁰ □Dhε □wa 'dho □wa -lo -dhε bhë -a -bha, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka □bhea'-, -yö -kē 'dhö kö □kun 'ö Satan dho ka -püö!»

⁴¹ □Dhε □ya kē 'dhö, 'yö bhɔ -an -dhë □taa' 'dεdε 'ka, 'yö -lo ö kɔɔn 'gü 'yö □bhea

⁴² -wo 'ö □ne -a 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ö □ya kē □ne 'bha 'we -a -bha, -bhö 'yi 'güüzë 'ö □ne -a bhɔ n -dhë □taa', 'kεε n 'ka- pö ma 'pö n □dhɔɔbhaa -yö kē, bhi -zë, ü -zo 'kun -wun -yö kē □zian'!»

43 [Ö -Zlan -bha bome do -yö go dhang- 'gü 'yö nu kö -yaan [faan' nu -a -dhë.]

44 'Ö- [zuö' -yö -da ga 'siö -bha me 'sü -sü 'gü, 'yö -bhea ö [faan' 'ple 'ka, [dhe 'to -na zlöö kö föyi 'yö go -na -a -bha, 'yö ban -na sia- bhë, [ya kē fei 'ka.

45 [Dhe 'ö [ya yēn [bhea' -sü -bha, 'ö [luu 'ö nu 'zü ö bha [guē' -nu 'piö, 'yö -an yö kö [wa yi zē -an [zuö' 'yö -kaan 'kuē bhë -a -wun 'gü,

46 'yö- pö -an -dhë: «-Mē -kē 'ka yi zē [ε? -Ka [luu' -'ka [bhea' -, -yö kē 'dhö kö [kun 'ö Satan dho ka -püö!»

Yesu 'kun -sü

(Matiö 26.47-56; Maakö 14.43-50; Zan 18.3-11)

47 Yesu -yö -to 'wun [bleε' [dhia, 'ö me -gbaa [va -wo nu. -A -bha [guē' -nu 'gödo ö ga [ple 'wo bhë -a me do 'wo- -dhe Zuda [ne 'ö yö me -gbaa 'wo bhë -an -dhë 'dhiö, 'ö [yöön Yesu -bha 'ö- 'kpeng mü (-a -zön -an -dhë -sü 'ka).

48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Zuda, ma 'a Megbö 'ka n -püö -kö 'ö töö n 'kpeng mü -sü -a?»

49 [Dhe me -nu 'wo -kē Yesu 'piö [waa- döa [ne -wo -nu -a 'kun [dhia, 'wo- [dheε' kpö [neε: «Yi Dēme, 'yi -an -zē yi -bha -blaan -nu 'ka a?»

50 'Ö to mü -a me do -yö slabhome -nu -göme [va -bha yuökēme zē -blaan 'ka, 'ö- [kweε- 'gü 'tonēga -kan.

51 'Ö Yesu -ya pö: «Ü [kwaa' -a -zü, 'wun me bhë -yö 'to 'dhö!»

'Ö Yesu -yö pa göön- bhë -a 'to 'ka 'yö- bo.

52 [Dhe [ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö slabhome -nu -göme -nu, -Zlan -bha 'kö -maakēme -göme -nu, waa- me ziizii -nu, 'wo nu -a 'kun [dhia bhë -an -dhë: «-Mē 'ö -kē 'ka nu n -gö -blaan waa- 'lü 'klu -nu 'ka [ne [dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa 'wunyaakēme -mü n 'ka -a 'dhö e?»

53 -Dhekpaoyi 'saadhö a -kē ka 'piö -Zlan -gö köö, 'ö kaa n [meε' 'iin kaa n 'kun; 'kεε yi 'ö [ne 'ö töö yi 'ö -Zlan -ya -ya kö 'kaan- n kuēn, -yö -dhetiidhe -bha 'piigbeedhe -zön -yi 'ka 'pö.»

Piεε -yö -kploo Yesu -wun 'ka

(Matiö 26.57-58, 69-75; Maakö 14.53-54, 66-72; Zan 18.12-18, 25-27)

54 -Wo Yesu -kun 'wo dhoē slabhome -göme [va -gö köö. Piεε -yö -ziö -an 'piö -gentozlöödhe 'ka.

55 -Wo 'siö 'gba -ya 'kweandhe bhë -a ziēndhe gia- -bha. Piεε -yö -kē me -nu 'wo -kē -ya 'siö -blü [dhia mü bhë -an 'piö.

56 Yuökēdhe do -ya -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'siö 'piö. [Dhe 'ö- 'yan [ya -da Piεε -ta, 'ö- pö: «Göön- 'ö [ne -yö -kē -a 'piö 'pö!»

57 'Ö Piεε -yö [kploo 'ö- pö: «Dhebö, me 'ü 'we -na -a 'ka bhë 'maa- dö!»

58 [Dhe 'ö- -dhe pē 'tee [ya [glöö, 'ö me do 'bhaa 'yan -yö -da Piεε -ta, 'yö- pö: «Bhi

-de 'pö, -a -bha me do -mü ü 'ka!»

'Ö Piεε -ya pö gōon- bhē -a -dhē: «-Abi', 'maa -mü!»

⁵⁹ □Dhe 'ö pē 'yö -mō 'lele do -bha □ya ziō, 'ö me do 'bhaa -yö pē do bhē 'ö- pö -wo 'gbee- 'ka □neε: «'Wun gia- 'ka, gōon- 'ö □ne -yö -kē -a 'piō 'pö, bhii Galile mi -mü -a 'ka!»

⁶⁰ 'Ö Piεε -ya -daa -kē 'ö- pö: «Gōon- □ne, pē 'ü- □bleε' -na bhē 'wun gia- 'yaa -mü!» -Yö -to 'wun □bleε' □dhia 'ö -tōgōn -yö -we.

⁶¹ 'Ö Dēme -yö □dhiē ö -zü 'ö Piεε -ga piindhö. 'Ö Piεε -zo -yö -büō Dēme -wo 'ö- pö -a -dhē 'dhiö bhē -a 'ka □neε «-a kē -yi 'ka gbeng do 'ö □ne -a 'gü kö -tōgōn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazē □ne 'bhaa n dō» 'ka.

⁶² 'Ö Piεε -yö yö plaan 'gbo 'yenazē bō -sü 'ka.

'Si 'wo- bho Yesu -gō waa- a -ma 'wo- wo (Matiö 26.67-68; Maakö 14.65)

⁶³ Me -nu 'wo wo 'yan -kē Yesu -bha bhē, -wo 'yee -nu -to -a -bha 'wo- -ma -nu wo,

⁶⁴ 'Ö 'wo sō -klu -a 'yan -bha 'wo- □dheε' kpo 'wo- pö: «Me 'ö ü ma bhē, -bhöē 'tō pö!»

⁶⁵ 'Go mü 'wo 'si -nu bho -a -gō □plēzē 'ka.

Yesu -yö zakanme □vava 'dhiö

(Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Zan 18.19-24)

⁶⁶ □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, Zuifö -nu -bha me ziizii -nu 'wo 'segō bhē 'wo- 'gü,

slabhome -gōme -nu waa- tonggōme -nu -wo -dho wo 'kuē- do 'wo- pö -wo 'dho Yesu 'ka zakanme □vava 'dhiö.

⁶⁷ 'Ö 'wo yö Yesu □dheε' 'kpo -sü -bha 'wo- pö: «□Ya kē □ne -Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka, -bhö -a □bleε' -yi -dhē!»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «'Ö □ya kē □ne 'ma- pö ka -dhē □ii-, ka 'ka 'dhoē- -dhe 'wun gia-,

⁶⁸ 'iin 'ma □dheε' do 'kpo ka -gō 'wun 'ö □ne -a -wun 'gü, ka 'ka 'dho -a -daa kē n -gō.

⁶⁹ 'Ö sü □dεε -bha, ma 'a Megbö 'ka, n -ya -sü -mü -Zlan 'piigbeezē -bha -yadhe □bhlzē -bha.»

⁷⁰ □Dhe -kē 'dhö 'yö -an 'ple -wa pö -a -dhē: «□Ya kē 'dhö kö -Zlan Gbö -mü ü 'ka a?»

'Ö- -daa -kē -an -gō 'ö- pö: «□Ii-, -a Gbö -mü n 'ka.»

⁷¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo- pö: «□Aa! Kwa gia- 'kwa- -de -wo ma; kwa 'ka 'dho □goo- gbε □meε' gbo!»

23

-Wo -dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö

(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Zan 18.28-38)

¹ □Dhe -kē 'dhö me -nu 'wo dho wo 'ko □bhaa bhē -wo -luu 'wo dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö.

² □Dhe 'wo -lo, 'wo yö 'wun -dō -a -bha -sü -bha -a pö -sü 'ka □neε: «Gōon- 'ö □ne, yi- yö kö □ya kwaa- wō -kō 'ple bho zian; -ya -pö me -nu -dhē kö □kun 'wo 'nii- □sōngg' bho

-gludë Sezaa -dhë 'iin 'go mü -ya -pö yö gia- 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamë 'ö -gludë 'ka.»

3 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kpo 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»

'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «□Ii.»

4 □Dhe □ya kë 'dhö, Pilatö -ya -pö slabhome -nu -gome -nu waa- me gbung 'wo bhë -an -dhë: «Μεα-, 'wun yaa 'ö me 'ö □ne dho -a kë kö -yaan kë -a 'klo bhɔ -gen 'ka 'yaa 'dhö!»

5 'Kεε -wo -yö 'wun □blεε' -sü 'gü -wo □faan' 'ka 'wo- pö: «□Ya 'següme -nu -blü dɔ 'yëngg -sü 'ka ö bha me □daan' -wo bhë -a 'ka, -ya zü -dɔ Galile 'ö bɔ -a 'ka Zude 'segɔ 'saadhö 'gü, ö □ga 'ö □ya nu □ya □loë' zö bhë.»

Yesu -bha -dho Elödö 'dhiö -sü

6 □Dhe 'ö Pilatö □ya -an -wo ma, 'yö -an □dhεε' kpo 'ö- pö: «Gɔɔn- □ne Galile mi -mü -a?»

7 'Ö □dhe 'ö □yaa- ma □ne -yö go 'pian 'ö Elödö -ya □kɔɔn bhë -a 'ka, 'ö- bɔ Elödö 'yö -kë Zeluzalemë 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

8 Elödö □zuö' 'glu -yö -dhi kö waa- Yesu -waan -kpën wo 'kuë-, bhii 'ö tɔɔ -yö Yesu 'tɔ -ma 'ö- -dhe □ya □glɔɔ. -Ya -ya □zuö' 'piö kö -yaan -kpën -a -bha, -yö kë 'dhö kö -yaan -dhidhaapë do kë ö 'yaan 'ka.

9 'Ö □dhεε' □plëezë kpo -a -gɔ, 'kεε Yesu yaa- gbε -daa kë.

10 Slabhome -gɔme -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu 'wo -kë mü, -wo -kë 'wun dɔ □dhia Yesu -bha 'gbee- 'ka.

11 Elödö waa- ö bha 'dhasi -nu -wo 'yan □ziö' □kaa', 'wo lë- kpo -a -ta. □Dhe 'ö □wa sɔ do 'gianzë -së -da -a -bha, 'yö 'wo- bɔ Pilatö -dhë 'zü.

12 Yi gia- 'ö bhë -a 'ka, 'ö Elödö waa- Pilatö 'wo kaa 'bhazë 'ka, 'kεε 'dhiö -bezë, -siödhe -kë -an ziën.

□Wa 'wun -lo Yesu tuö kö -waan -a zë

(Matiö 27.15-26; Maakö 15.6-15; Zan 18.39-19.16)

13 Pilatö -yö slabhome -gome -nu, 'dhiö -sü me 'ka -me -nu, waa- 'següme -nu -an 'plε □dhɔɔ -kë wo 'ko □bhaa,

14 'yö- pö -an -dhë: «Gɔɔn- 'ö □ne ka- -kun 'ka nuë n □dhia, 'ö 'ka- pö □neε □ya 'següme -nu bho zian -ta, 'kεε n dë, -a □dhεε' 'a- kpo ka 'plε ka wö 'dhiö □ne pë yaa 'yö dho -a kë kö -a -wun -yaan -lo -a tuö 'maa- yö -na.

15 Elödö -de 'pö yaa 'wun yaa gbε yö -a -bha. Pë -kë 'yö- bɔ kwa -dhë bhë. Kö gɔɔn- 'ö □ne 'wun yaa gbε 'ö dho kë -a 'kun -gen -waan zë 'yaa 'dhö.

16 □Dhe 'ö 'dhö kö -yö -dho -ma -klaa 'ka kö 'aan- n □kwaä'- -a -zü.»

17 ['Töng bhë -a 'ka, Paakö -yi 'saadhö 'ka, Pilatö □dua' -mü kö -yö me do bho -an -dhë -kanso 'gü.]

18 'Yö -an 'plε -wo -gbla wo 'kuë □neε: «Με 'ö □ne, -bhö

-a zë 'ü Balaba -zë bho mü
□zian' yi -dhë!»

19 Balaba 'ö bhë -yö -dho
-kanso 'gü do 'yö- wo me -nu
-gɔ 'yënnɔ pö- do 'gü waa-
me zë 'yö- wo bhë -an -wun
'gü.

20 □Dhe kë □ne Pilatö -ya
-kë kö 'yö ö □kwaa' Yesu
-zü bhë, 'yö 'wun □blɛɛ 'zü
-dëüwo me gbung 'wo bhë
-an -dhë.

21 'Kɛɛ -an 'plɛ -wo -we
-a 'piö 'gbla -sü 'ka 'wo- pö:
«-Bhö -a do -gaatalü -bha!
-Bhö -a do -gaatalü -bha!»

22 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë
-gwaa kë -yaagazë □nɛɛ: «Pë
yaa -mlë 'ö- -kë -ɛ? 'Wun yaa
gbɛ 'ö dho kë -a zë -gen 'ka,
'maa- yö -na. A -dho -a kë
'wo- -ma -klaa 'ka kö 'aan- n
□kwaa'- -zü.»

23 'Kɛɛ -wa -pö -kplawo wo
-wo 'gbee- 'ka □ne Yesu -yö
do -gaatalü -bha. 'Ö -an -wo
-yö dho 'ö to -a -bha.

24 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha
-an -gɔ kö pë 'wo- -dhe 'yaan-
-a nu -an -dhë.

25 'Ö gɔɔn- 'ö do 'yënnɔ 'go
mü 'yö me zë 'wo- 'tɔ pö bhë
'yö ö □kwaa- -zü, 'yö Yesu do
-an kwɛɛ kö pë 'yö -dhi -an
-dhë -waan kaa.

*Yesu -do -gaatalü -bha -sü
(Matiö 27.32-44; Maakö
15.21-32; Zan 19.17-27)*

26 □Dhe 'wo 'dho -na Yesu
'ka, -wo -kpën me do 'wo-
-dhe Simɔ 'ö go Silenë -a -bha
kö -yö 'go -na □bhlöö-; 'wo-
kun 'gbeetadhe 'ka 'ö Yesu
-do -a -ta -lü bhë 'wo- nu -a
-dhë kö -ya bun -a 'piö.

27 Mɛ -gbaa □va -wo -ziö -a
'piö, 'ö dhoo -nu 'wo -kë -an
'piö 'wo 'gbo bo wo -de □maa
'ma -sü 'ka Yesu -wun 'gü.

28 Yesu -yö □dhië dhoo -nu
bhë -an 'piö, 'yö- pö -an -dhë:
«Zeluzalemë dhoo -nu, kö
□kun 'ka 'gbo bo n -wun 'gü!
-Ka 'gbo bo □zian' ka gia-
waa- kaa- 'në -nu ka -wun
'gü,

29 bhii yi -nu -wo -dho nu,
'ö 'töng 'dhö bhë -a 'ka me
-nu -dhoë pö: <Dhoo -nu 'wo
'bhüödhe 'ka 'ö waa 'në 'kpɔ
'ö waa 'yɔn -da 'në 'dhii -an
'glu -yö dhi!»

30 -A yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka,
me -nu -wo -dho -a pö -tɔn
-nu -dhë: <-Ka -püö yi -ta
zö!» 'Wo- pö 'zü goo -nu
-dhë: <-Ka yi -ta -kpa!»

31 Bhii 'wun □suu'- □ne -a
kë 'wo- wo -na 'lü -saa 'ka
□ne kö 'lü 'kpeazë, -më wo
'ka 'dho kë -a 'ka ɛ?»

32 -Wo -kë 'dho □dhia gɔɔn-
-nu □plɛ këpëyaazë 'ka, 'wo
-an kpa Yesu -bha kö -waan
-an zë 'pö.

33 □Dhe 'ö □wa -lo -dhe
'wo- -dhe «me -gɔ -klëë» -a
-bha, 'wo Yesu do -gaatalü
-bha, 'wo □taan -gban -a -kɔ
-nu waa- -a -gen -nu -ta. -Wo
këpëyaame □plɛ 'wo bhë -wo
-an -do -gaatalü -bha 'pö, -a
me do -yö -kë -a □kwɛɛ- 'gü,
'ö- me do -yö do -a □kwaa-
'gü.

34 'Ö Yesu -ya pö: «N Dë,
-bhö ü -zo bho -an -bha
□sɔɔn yaa -nu 'piö, bhii pë
-nu 'wo- kë -na bhë 'waa- do
wo -de -gɔ.»

'Wo- -bha sɔ -glu wo 'kuë

'töü- -bhö -sü 'ka.

³⁵ Με -nu -wo -kē mü -a -ga -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu -gome -nu -wo yö duö 'luu -sü -a -bha -sü 'gü, 'wo- pö: «Yö 'ö me 'waa -nu dha □νε, □ya kē □νε -Zlan -bha -Yame 'ö- sü yö -mü -a 'ka kö -yö 'ö -de dha 'pö ee!»

³⁶ 'Dhasi -nu -de 'pö -wo duö 'luu -sü -a -bha, 'wo -droon □gliisü 'yi sü 'wo □yoon -a 'ka, -a 'dhi 'soo,

³⁷ 'wo- pö -a -dhē: «'Ö □ya kē □νε Zuifö -nu -bha -gludē -mü ü 'ka, -bhö ü -de dha 'kwa- -ga!»

³⁸ -A -gö -ta dhuö -gaatalü -bha, pē 'wo- □been 'ö töö: «Με □νε 'ö töö Zuifö -nu -bha -gludē».

³⁹ Kēpēyaame -nu 'wo -an do -gaatalü -bha bhē 'yö- me do -yö 'ö 'dhi sü Yesu 'gü 'ö- pö: «Ü 'ka- pö -Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka a? -Bhö ü -de dha 'ü yi dha 'pö ee!»

⁴⁰ 'Yö- me do -yö 'wun -blēē 'ö 'bhamē bhē -a 'ka 'yö- pö -a -dhē: «Bhi 'ö 'klobhōdhe do bhē 'ü- 'gü □νε -a 'dhö, 'suö 'yaa ü kē -Zlan -dhē -a?»

⁴¹ Ko -bha 'ka, koē- 'klobhōdhe -yö ko -ma -kun, bhii 'ö töö pē -nu 'ko- -kē bhē 'ko- □truēn yö -na bhē; 'kēē yö -zē, yaa pē yaa gbē kē.»

⁴² □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö- pö Yesu -dhē: «Yesu, ü -zo -yö -büö n 'ka 'töng 'ü 'dhoē- nuē ü bha 'tōbhōdhe 'gü bhē -a 'ka!»

⁴³ 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -gö 'ö- pö: «A- -pö ü -dhē 'wun gia- 'ka: -Dhekpaoyi gia- 'ö □dēē □νε -a 'ka, 'ü dho

kaa n 'piö 'tēpadhe 'ö -Zlan 'piö -a -bha.»

Yesu -bha ga -sü

(Matiö 27.45-56; Maakö 15.33-41; Zan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ □Dhe 'ö lan- □ya do 'dhēē ziēn, 'ö- -bha 'bhü -sü -yö □gbaannu, 'ö -dhe -yö -trö 'sē -ta 'ö dho 'ö yöē 'wo 'ye -lan -bha; 'yö -dun 'kōdhi -bha -so 'ö -kē -Zlan -gö kōö bhē 'yö -pē ziēn.

⁴⁶ 'Ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka 'ö- pö: «N Dē, 'ma n nii -lo ü kwēē!»

□Dhe 'ö □ya 'ö bo -wo 'ö bhē -a pö -sü 'ka, 'ö- -bha 'tē -sü -yö □gbaannu.

⁴⁷ □Dhe 'wun bhē 'dhasi -gome □yaa -yö, 'ö yö -Zlan 'tö 'saa -blü -sü -bha 'ö- pö: «'Wun gia- 'ka, göön- 'ö □νε 'wun 'kpaan 'wo- do -a -bha!»

⁴⁸ 'Ö me -gbaa 'wo kē mü bhē 'ö 'wun -nu bhē 'ö -kē -an 'yaan. □Dhe 'go mü, -wo -yē wo 'zü 'wo dho wo -gö kōö wo -tong -ta -ma -sü 'ka.

⁴⁹ Yesu 'bhamē -nu waa- dhoo -nu 'wo -kē -a 'piö kö -yö Galile bhē, -wo -do □gbiin 'ö pē -nu 'wo -kē bhē 'wo -an yö.

Yesu -da □gluudhö -sü

(Matiö 27.57-61; Maakö 15.42-47; Zan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Με do -yö -kē mü, 'wo- -dhe Zozefu 'yö go Zuifö -pö do 'wo- -dhe Alimate -a 'gü. Με 'ö bhē -yö -kē me kēwunsēēzē 'ö kpengdhö -a 'ka 'ö do me 'ö -Zlan -ya -ya Mēdhame 'ka, -a -bha nu -sü -gö. -Yö -kē zakanme -nu □vava bhē -an me do 'ka,

'kεε -a -wo yaa kē zakanme -nu 'wo 'dhö -an -wo 'yö kpo 'wun 'ö bhē -a kē -sü -bha bhē -an 'piö.

⁵² 'Ö -ziö 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö Yesu □glöö -dhe -a -go.

⁵³ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu □glöö bho -gaatalü -bha, 'ö so do □ploö -a 'ka 'ö -sü 'yö -da -guö -du do 'ö 'pon -sü 'ka, 'ö waa me □glöö gbe -da mü do □kun -a 'gü.

⁵⁴ -Yö -kē Zuifö -nu -bha □glooyi -waamayi 'ö -an -bha □glooyi züdoi 'ka bhē -a 'ka.

⁵⁵ Dhoo -nu me 'wo go Galile -se 'gü 'wo -ziö Yesu 'piö bhē, -wo -ziö Zozefu 'piö, 'wo -dhe -ga -glu 'ö bhē -a 'gü, 'ö -ko 'ö Yesu □glöö -yö □wca' bhē 'wo -yö.

⁵⁶ □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo nu wo □plöö 'wo 'yon -nu, pē 'yi 'tēē -sēēzē -nu -pē -kē kö 'waan- -lo Yesu □glöö -ta. 'Ö □glooyi 'ka 'wo wo 'tεε pa □ne -ko 'ö -an -bha tong 'dhö -a 'ka -a 'dhö.

24

Yesu -bha -go ga 'gü -sü

(Matiö 28.1-10; Maakö 16.1-8; Zan 20.1-10)

¹ □Dhe Zuifö -nu -bha □glooyi □ya ziö, -dhekpaoyi me 'ö yö -a 'piö bhē -a -dhi -adhiö tii 'gü, dhoo -nu 'wo bhē -wo -dho -a bloon- □taa; -wo -dho 'yon -nu, pē 'yi 'tēē -sēēzē -nu, 'wo -yuö -kē bhē -a 'ka;

² 'yö □dhe □wa -lo 'ma, 'wo -guö 'fa 'yö yö -glu bhē -a 'dhiö bhē 'wo - yö kö □ya 'go -glu 'dhi 'dhiö.

³ 'Ö 'wo -da □gluudhö mü, 'kεε waa Dēme Yesu □glöö yö.

⁴ □Dhe 'ö □wa -dhe -ga 'wun bhē -a 'gü 'sengdhö 'ö 'waa- 'slē gbe yö -na wo -de -go, 'ö goon- -nu □ple 'ö so 'bhü -sü 'dhö -an -bha bhē, 'wo -wo -an 'dhiö mü.

⁵ 'Ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo wo -go -gblü 'sei. 'Ö goon- -nu 'wo bhē 'wo -pö -an -dhe: «-Mē -kē 'ö me 'ö 'bhee- 'ka- □mεε game ziēn □ε?

⁶ 'Yaa zö gbo □ya 'go ga 'gü, ka -zo -yö -büö 'wun 'ö -□bleε ka -dhē kö -yö □tun Galile bhē -a 'ka. Kē -wo bhē -ya pö:

⁷ Megbö -dho do 'wun- yaakēme -nu kwεε kö -wa do -gaatalü -bha. 'Go mü kö -yaan 'go ga 'gü -dhekpaoyi kē -yaaga -naa 'ka!»

⁸ □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö -an -zo -yö -büö Yesu -wo 'ö bhē -a 'ka.

⁹ 'Ö 'wo go -glu bhē -a 'gü, 'wo dho 'wo -□bleε □guē' -nu 'gco- do ö ga do 'wo bhē waa- me 'bhaa -nu 'wo to -an -dhē.

¹⁰ Dhoo -nu 'wo bhē 'wo toö Mali 'ö go Madala 'dhö, Zanē 'dhö waa- Mali Zakö dhe 'dhö, 'iin dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo -kē ziö □dhia -an 'piö bhē, wo 'ple 'wo 'wun 'ö □ne 'wo -□bleε Yesu -bha böme -nu -dhē.

¹¹ 'Kεε 'yö -kē -a -bha böme -nu □zuö' 'piö □ne pē 'kpaandhö, waa -an -wo -dhe 'wun gia-.

¹² 'Ö Pieε -yö □luu 'ö dho -bla 'ka bloon- □taa 'ma, 'yö □kloo ö -dhe -ga kö soḡen

'wo- □ploo Yesu 'ka bhë -a 'flëë □ne 'ö mü. 'Yö -ye ö 'zü 'yö nu ö -gö koo 'tetundhe □va 'ka, pë 'yö -kë bhë -a -wun 'gü.

Yesu -yö ö -de -zon ö bha □guë' -nu □ple -dhë -ko 'ö □kaa' Emaisö -zian 'piö (Maakö 16.12-13)

13 Yi gia- bhë -a 'ka 'ö Yesu -bha □guë' □ple -wo -da zian 'ö dho Emaisö plöö -dhe 'ö 'go mü 'dho Zeluzalemë 'yö dho -mo 'kilong 'göo- do ö ga do -bha bhë -a -ta.

14 -An -bha 'dho -sü 'ka, 'wun -nu 'wo -kë 'saadhö bhë, -wo kë -a -ta 'doo do □dhia.

15 -Wo -to 'wun □bleë' □dhia, 'ö Yesu gia- -yö -yoon -an -bha 'ö 'wo 'ta -da -bhüö 'gü.

16 -Wa -yö, 'këë pë do 'bhaa -ya -kë 'ö waa- do -a -bha -kë Yesu 'ka -sü 'ka.

17 'Ö Yesu -yö -an □dheë' kpo 'ö- pö: «-Më -wun 'ö 'ka- □bleë' -na ka 'ko -dhë 'ka 'ta 'sü -sü 'ka □neë?» 'Ö me □ple 'wo bhë, -an □zuö' -yö -da 'yena 'gü, 'yö 'wo □gbaannu.

18 'Ö- me do 'wo- -dhe Kleopa bhë 'yö- pö -a -dhë: «Ü -dho kë do 'ö Zeluzalemë plöö, 'ö pë -nu 'wo kë yië □ple □ne 'ö 'bhaa- □tei' do □a?»

19 'Yö- pö -a -dhë: «-Më -wun -nu 'wo -kë -ë?»

'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö -kë Yesu 'go Nazaletë 'yö -kë -Zlan -wodhiölome 'piig-beezë 'ka ö bha yuö -nu waa- 'wun □bleë' -wo -nu 'gü -Zlan

waa- 'següme -nu -an 'dhiö bhë 'bhaa- do □a?

20 Yi -bha slabhome -nu -gome -nu waa- 'dhiö -sü yi 'ka -me -nu -wa -kun 'wo- do 'se □koonme -nu kwëë 'wo- zë -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka.

21 Yi yi -zo -gon -be □ne, me 'ö dho Izlaelö bho 'gan 'gü 'yö -mü -bezë; 'këë □dhe pë -nu 'wo bhë 'wo -kë □ne -a -dhekpaoyi -yaaga 'ö □ne.

22 'Ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo yi 'piö 'wo yi do -gboudhö 'zü □neë, 'ö bhii □dhe □wa -so -dhiadhiö tii 'gü □wa 'dho -a blöon- □taa,

23 waa- □glöö yö; 'yö 'wo nu 'wo- pö yi -dhë wo -Zlan -bha böme -nu -yö, 'ö 'wo- pö wo -dhë □ne □ya 'go ga 'gü.

24 Yö do bhë 'zü, göon- 'bhaa -nu 'wo yi kpö 'gü -wo dho 'wo -lo -a blöon- □taa 'ma 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö □ne -ko 'ö dhoo -nu -wa □bleë -a 'ka bhë -a 'dhö, 'këë Yesu 'pö waa- yö.»

25 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Oo göon- -nu 'ö 'wunbhok-oudödhe gbe 'yaa -an -gö, 'ö pë -nu 'ö -Zlan -wodhiölome -nu 'dho -a □bleë' -na, 'ö 'kaa- -dhe 'wun gia- 'siö-!

26 'Yaa 'dhö □ne -Zlan -bha -Yame 'yënnng -dho bho -yaan □tun -da -na ö -bha 'töbhödhe 'gü a?»

27 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'wun 'ö -gban ö -bha 'ö □beën' -sü 'ka 'ö- zü -yö do Moizö -bha 'sëëdhe 'gü 'ö dho 'ö yöë -Zlan -wod- hiölome -nu 'saadhö -an

-bha 'sëedhe -be -bha, 'yö-
-gen pö -an -dhë.

28 □Dhe 'ö 'wo □yoon -na
pödhe 'wo 'dho -na -a 'gü bhë
-a 'soo, 'ö Yesu -ya kë □ne
me 'ö 'dhoë- pödhe gbe 'gü -a
'dhö.

29 'Yö 'wo- -ghan -a -bha
'wo- pö -a -dhë: «-Bhö 'to yi
'piö, lan- □ya -püö 'saadhö,
'bin □ya bhö 'më -sü -bha!»
'Ö to -an 'piö 'wo dho -an -go
koo.

30 □Dhe □wa 'dho pë -bhö
□dhia, 'ö □bluu'- sü, 'yö -Zlan
zuö pö -a -ta, 'yö- 'klu kan 'ö-
nu -an -dhë.

31 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
-an 'yan 'dhi -yö -po, 'ö 'wo-
doo Yesu 'ka. 'Yö to mü 'yö
□dhong -an wö 'dhiö mü.

32 'Wo yö -a -pö wo 'ko
-dhë -sü -bha □ne: «Pë -nu
'wo □been' -sü 'ka, □dhe 'ö
-an -gen pö -na ko -dhë zian
-gbloo 'piö □sia bhë, pë 'ö -kë
□ne □zuögludhi 'dhö -a 'siö
-yö -ya n □zuö' 'gü, (□yaa- kë
ü -go 'dhö 'pö a)?»

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
□luu 'wo dho Zeluzalemë
plöö, 'ö- -bha □guë' -nu 'goo-
do ö ga do 'wo bhë waa- wo
'bhamë -nu 'wo -an yö wo 'ko
□bhaa mü,

34 'wo- pö me □ple 'wo bhë
-an -dhë: «Dëme □ya 'go ga
'gü giagiawo, -yö ö -de -zon
Simö -dhë!»

35 'Ö wo -de 'pö pë -nu 'wo
-kë zian -gbloo 'piö waa- -ko
'wo Yesu do -a 'ka kö □ya
□bluu'- 'klu 'kan bhë, 'wo-
□blee -an -dhë 'pö.

Yesu -yö ö -de -zon ö bha
□guë' -nu -dhë

(Matiö 28.16-20; Maakö
16.14-18; Zan 20.19-23;
Këyuö -nu 1.6-8)

36 -Wo -to 'wun □blee'
□dhia, 'ö Yesu gia- -yö -wo
-an ziën mü, 'yö- pö -an -dhë:
«□Zuöyagluu -yö kë ka -go!»

37 'Yö 'siö -yö -kan -an 'ple
'gluu, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü,
bhii pë 'ö -kë -an □zuö' 'gü
-bezë 'ö too 'wa me -zii yö.

38 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë:
«-Më -kë 'ö 'siö -yö -kan ka
'gluu i? -Më -kë 'ka do 'dudhö
□e?

39 -Ka n -ko -nu waa- n -gen
-nu -an -ga 'dhe! □Taanga
pin -nu 'waa -mü -a? Ma gia-
-mü! -Ka 'pa n 'ka, 'ka n -ga,
bhii me -zii kwi waa- -a ga
'waa -dhö □ne -ko 'a- 'ka □ne
-a 'dhö!»

40 'Wun bhë -ya -blee -an
-dhë ö -ko -nu, ö -gen -nu -a
-zon -an -dhë -sü 'ka.

41 □Dhe 'ö- 'tei' do □ne
ö -wun -dhe 'wun gia- -sü
yaa kë -an -go -së 'ka □kun
bhë, □zuögludhi □va waa-
'tetundhe 'yö -kë -an 'gü bhë
-a -wun 'gü, 'yö- pö -an -dhë:
«-Bhöpë 'bhaa -yö ka -go zö
□a?»

42 'Ö 'wo 'yuö- -pla -sü 'klu
do nu -a -dhë.

43 'Yö- sü 'ö- -bhö -an wö
'dhiö mü.

44 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö-
pö -an -dhë: «Pë 'a- pö ka
-dhë kö a □tun ka 'piö yö
□ga 'ö □ne: Pë 'yö □been'
-sü 'ka n -wun 'gü tong 'ö
Moizö -ya nu -a 'gü, -a me 'ö
-Zlan -wodhiölome -nu -bha
'sëedhe 'gü, -a me 'ö 'Tan

'sëedhe 'gü, -an 'ple 'dhiö
-dho -mo 'kuë.»

⁴⁵ 'Ö -an □zuö' 'dhi -po
'wunbhokoudðdhe -go kö
-waan pë -nu 'wo □bæen' -sü
'ka bhë -an -gen dɔ.

⁴⁶ 'Ö- pö -an -dhë: «Pë
'yö □bæen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhe 'gü, yö kun
tɔɔ: -Zlan -bha -Yame
'yënnng -dho bhɔ, 'ö ga, 'ö-
-dhekpaoyi kë -yaaga -naa
bhë 'yö goë ga 'gü.

⁴⁷ Pë 'ö dho kë 'ö tɔɔ me
-nu -dho 'wuntaɔsë □blæ'-
-a 'tɔ 'gü 'següme 'saadhö
-an -dhë; -a zü -dho dɔ
Zeluzalemë plöö -waan me
-nu □dhɔɔ kë kö -waan wo
-bha -kë -a 'gü -sü □dhië'
-Zlan 'piö kö -yaan ziö -an
-bha -wun yaa -nu -ta.

⁴⁸ Ka 'ka tɔɔ pë -nu 'wo □ne
-an □goo-.

⁴⁹ 'Ö ma gia- 'a dho pë
'ö -Zlan -ya 'tɔ go ka -dhë
bhë -a bɔ ka -dhë. 'Kæε -ka
'tɔ plöö zö -yö 'dho -yö yöë
'piigbeedhe 'ö go -Zlan 'piö -a
-bha -yɔɔ ka -ta -yi -bha.»

Yesu -dho dhang- 'gü

*(Maakö 16.19-20; Këyuö
-nu 1.9-11)*

⁵⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
Yesu -yö -an sü 'ö go -an 'ka
plöö 'ö dho -an 'ka 'pian 'ö
bɔ Betani □zian' -a 'ka. -Dhe
bhë -a -bha 'yö ö -kɔ □luu 'ö
'dhuë- kpo -an -bha.

⁵¹ -Yö -to 'dhuë- kpo -an
-bha □dhia, 'ö go -an 'piö mü
'ö dho dhang- 'gü.

⁵² Wo 'pö -wa 'tɔ 'saa
-blü, 'wo -yε wo 'zü, 'wo nu
Zeluzalemë □zuögludhi □va
'ka;

⁵³ -wo -to zlöö -Zlan -gba -a
'gü -kɔ 'gü -a 'tɔ 'saa -blü -sü
'ka.

**'Wuntaosë
'ö -gban Yesu Klito
-bha 'ö
Zan
-ya □blεε**

-Wo 'ö -dhepuudhe waa-
këdhösü 'wo- 'gü

1 'Dhiö -blεεzë kö 'kpong-
taadhe yaa kë □kun, me 'ö-
'tö -yö -kë -wo 'ka, -yö -kë
-dhö. 'Yö -wo 'ö 'dhö bhë 'yö
-kë -Zlan 'piö; kë- wo 'dhö
bhë, -wo bhë -yö -kë -Zlan
'ka.

2 □Ya kë 'dhö kö -wo 'ö bhë
-yö -kë -dhö -Zlan 'piö 'kpa
'pë-, -a züdöyi 'ka.

3 'Ö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya
-da, -yö -bɔ -wo bhë -a -ta 'ö-
'plε -kë. Pë 'ö -Zlan -ya -da
-yaan 'kun -a -kë -wo bhë -a
'ka □süë 'yaa 'dhö.

4 -Wo 'ö bhë □ne 'ö
-këdhösü giagia 'dhoë- -gɔ;
'ö -këdhösü 'ö bhë 'pö, 'ö -kë
me 'bhee- -bha -dhepuudhe
'ka.

5 'Kεε kë- wo 'dhö bhë
-dhepuudhe 'ö bhë -a 'bhü
-yö -yö -dhetiidhe 'gü, 'yö me
-nu 'wo këdhe -dhetiidhe 'gü,
waa 'we -a -wun -bha.

6 'Yö 'töng 'bhaa 'ka, 'yö
-Zlan -yö gɔɔn- do bɔ. -A tɔɔ
Zan; 'yö nu.

7 Gɔɔn- bhë -yö -nu 'dhö
kö -dhepuudhe 'ö bhë, 'wun
'ö -gban -a -bha, -yaan
-tɔmɔdhe kë 'iin kö -a □blεε'
-wun -bha, me 'saadhö
-waan -dhepuudhe 'ö bhë -a
-wun -dhe 'wun gia-.

8 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, yö
gia- kun 'ö -kë -dhepuudhe 'ö
'dhö bhë -a 'ka; 'wun 'ö -gban
-a -bha, yö □ne 'ö- □blεε me
-nu -dhë.

9 Me 'ö -dhepuudhe 'ka
bhë, -dhepuudhe 'ö giagia,
'ö- -bha nu -sü 'ka, 'yö -dhe
-po me 'töüdhö -an -ta, yö
-mü.

10 -Wo 'ö bhë -yö -kë
'kpongtaa. Yö □ne 'ö -Zlan
-yö 'kpongtaadhe □kaa'. 'Kεε
'kpongtaame -nu waa 'we -a
-wun -bha.

11 -Yö -nu ö -de □plöö; 'yö-
-de -me -nu waa wo -kɔ 'kpɔ
-a -gɔ.

12 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me
kpö 'dεdε -wo wo -kɔ -kpɔ -a
-gɔ 'ö 'wo- -wun -dhe 'wun
gia-. □Dhe -kë 'dhö, -wo bhë,
'yö- -kë 'ö 'wo -kë -Zlan -bha
'në 'ka.

13 Kë 'wo- wo -Zlan -bha
'në -nu 'ka bhë yaa kë □ne
-kɔ 'ö- 'ka 'kpongtaa zö 'ö
'kwa- pö -na -a 'ka me □ne
-yö gɔɔn- □ne -a gbö 'ka bhë
-a 'dhö. 'Wun 'ö go -Zlan -de
-zo 'kun -wun 'gü yö -mü.

14 'Yö □dhe -kë 'dhö, -wo
bhë 'yö -kë me 'bhee- 'ka, 'ö
nu 'ö -kë kwa 'piö zö. -A
'glu -yö -kë -së. Yö 'ö bhë
-yö -kë 'wun gia- -gɔgodhe
'ka. Yi 'yan -yö -dɔ -a -bha
'tɔbhɔdhe -bha. 'Tɔbhɔdhe
'ö 'dhö bhë, Dë -ya -nu ö Gbö
do 'ö bhë -a -dhë. Pë 'ö- 'piö
bhë, □dhe 'yi- dɔ -a -bha □ne
-yö -go -a Dë 'piö, 'ö yö 'ö ö
Dë -bha 'në dosen 'kpaan 'ka
bhë 'ö- yö bhë 'ö bhë.

15 Yö □ne 'ö Zan -yö 'wun
-gban -a -bha 'ö- □blεε -dhoo
bho -sü 'ka, 'ö- pö: «Yö □ne 'ö

'wun 'ö -gban -a -bha, a -bleε
'dhiö -be □nεε: Me do -yö nu
-na n □zläö; □yö □va 'ö -ziö n
-ta. 'Ö tɔɔ -yö -kë -dhö 'dhiö
-be kö n 'ka bhɔ □kun.»

16 -Yö ö -bha 'wunsë -yö
'ko 'piö 'ö -kë kwa 'plë kwa
-dhë 'ö 'dhuë- kpɔ kwa -bha
-kplawo.

17 Kë- wo 'kpa bhë, tong 'ö
-Zlan -ya do kwa -dhë bhë,
-yö □bɔa' Moizö 'gü. 'Kεε do
'kwa- wo □dεε □nε bhë, -a
-bha 'glusë -wun waa- 'wun
'ö 'wun gia- 'ka 'ö -kë kwa
-dhë bhë, -yö bɔa Yesu Klito
'gü.

18 -Zlan bhë me gbe yaa
ö 'yan do -a -bha do. 'Kεε
-a Gbö dosen 'kpaan, Gbö 'ö
-Zlan 'ka bhë, yö 'ö -ya -sü 'ka
ö Dë 'sɔɔ bhë, □yaa- kë 'kwa-
do.

*Zan -bha -tɔmɔdhe kë -sü
(Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-
8; Lukö 3.1-18)*

19 'Töng bhë -a 'ka,
Zuifö -nu -gɔmε -nu 'wo
Zeluzalemë, -wo slabhome
-nu waa- Levi -gɔ 'gunng 'gü
-mε -nu 'ö 'wo yuö kë -na
-Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë
-an 'bhaa -nu -bɔ, 'wo nu
'wo □dhεε' kpɔ Zan -gɔ □nεε:
«Dö -mü ü 'ka ε?»

20 'Kεε yaa 'kun -a -daa kë
-sü 'ka -an -gɔ, -a -ta pö -sü
'ka 'puu 'ka me 'plë wö 'dhiö
□nεε: «-Zlan -bha -Yame 'yaa
-mü n 'ka.»

21 'Yö 'wo- □dhεε' kpɔ 'zü
□nεε: «□Dhe 'ö 'dhö, kö dö
-mü ü 'ka ε? Eli -mü ü 'ka a?»
'Yö- -daa -kë □nεε: «-Abi!
'Maa -mü.» 'Wo □dhεε'

'bhaa kpɔ □nεε: «-Zlan -wod-
hiöloomε 'ö yi 'yan 'dhoë- gɔ
bhë yö -mü ü 'ka a?» 'Yö- pö
'zü: «-Abi!»

22 'Wo- □dhεε' kpɔ zläö
□nεε: «□Ya kë 'dhö kö dö -mü
ü 'ka ε? Bhi -de gia-, -bhöë
-daa 'kpëdhö -zë kë yi -dhë
'yi 'dho 'yi- pö yi bɔmε -nu
-dhë.»

23 'Yö Zan -ya pö: «N
tɔɔ gɔɔn- 'ö -dhoo bho -na
'yënnng □taa. Pë 'a- -dhoo
bho -na 'ö tɔɔ: -Ka kwa
Dëmε -bha zian -gbloo -pë
kë; -yö do kpengdhö □nε
-kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka
-Zlan -wodhiöloomε Ezai -bha
'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.»

24 Me -nu 'ö Zuifö -nu -wo
-an bɔ 'wo nu □dhεε' kpɔ
□dhia Zan -gɔ bhë, Falizi -me
-nu -wo -kë -an ziën.

25 Wo -de 'pö, -wo Zan
□dhεε' -kpɔ, 'wo- pö: «□Dhe
'ö -Zlan -bha -Yame 'yaa -mü
ü 'ka, 'ö 'bhaa Eli 'ka, 'iin
'bhaa -Zlan -wodhiöloomε 'ka
□nε, ü -dɔ □dhë 'yö ü me -nu
bɔ yiö □ee?»

26 'Yö Zan -ya -daa -kë -an
-gɔ, 'ö- pö: «Ma 'pö, ka bɔ
□nε 'a- wo yiö; 'kεε me do -yö
ka ziën 'ö 'kaa- do.

27 -Yö nu -na n □zläö. 'Maa
pë gbe 'ka -a 'dhiö -dewo poo
kö 'aan- 'dho □kloo'- -a 'dhiö
'aan- -bha -sakpa yun □bhüö'
'po.»

28 'Wun -nu 'wo bhë, -wo
-kë 'dhö Betani -pö me 'ö
'yiga 'wo- -dhe Zuuden 'ö Zan
-kë me -bha -gɔ □sɔɔn yaa 'gü
-bɔyiödhe kë □dhia -a □bhaa
bhë -a □zläö □zian'.

*-Tɔmɔdhe 'ö Zan -ya -kë
Yesu -wun 'gü*

29 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö Zan -yö Yesu yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'yö- pö: «'Bhlanë 'ö dho kë sla- 'ka kö -Zlan -yaan bho me 'kpekpe -bha □soon yaa -bho -an -bha -pë 'ka yö □ga 'ö nu -na □ne!»

30 Yö □ne 'a 'wun -ghan -a -bha 'a- □blæ □woë' □næ: Me do -yö nu -na n □zlöö; □yö □va 'ö □zië' n -ta, bhii -yö -kë -dhö n 'dhiö 'kpa 'pë- bhë, yö □ga 'ö □ne.

31 'Kee kë- wo 'dhö bhë yaa kë □ne pë 'ö dho kaa, -a do 'a- wo bhë yö -mü, 'kee a -nu me -nu -bo yiö □dhia kö Izlaelö -me -nu -waan -a do.»

32 'Yö Zan -ya pö 'zü: «A -Zuu 'slööslö -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü. -Yö -kë -tönggö 'ka, 'yö nu 'yö -ya -a -ta.»

33 'Kee -a kë -sü 'ka kö pë -nu bhë -waan kë, me 'yö- 'ka, kö n 'ka- do □kun. 'Yö -Zlan 'ö n bo kö 'aan- me -nu bo yiö bhë, 'ö- pö n -dhë: «Me 'ü 'dhoë- -Zuu 'slööslö yö kö -yö □yoo' -na -a -ta -yaan 'to -a -ta bhë, yö □ne 'ö dho me -nu pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

34 'Yö Zan -ya pö: «Pë 'ö 'dhö bhë a- -yö ('ö n 'yan -yö -da -a 'gü); a- -pö □ya kë 'dhö kö me bhë -Zlan Gbö -mü.»

Yesu -bha □guë' -nu -blæzë

35 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po; Zan waa- ö -bha □guë' -nu bhë -an me □ple -wo -kë -dhe do bhë -a 'gü 'zü;

36 'wo Yesu yö kö -yö ziö -na; 'yö Zan -ya pö: «-Ka -dhe -ga 'dhe! -Zlan -bha 'bhlanë □ga □ne!»

37 Zan -bha □guë' -nu □ple 'wo bhë, □dhe 'ö -wo bhë 'wo- ma, 'wo to mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

38 □Dhe 'ö Yesu -yö □dhië ö -zü, 'ö -an yö kö -wo ziö -na ö 'piö, 'yö -an □dhe' kpo □næ: «-Më 'ka- □mæ?» 'Ö -an -bha -daa -yö -kë □dhe' 'ka 'wo- kpo □næ: «Labi, ü -bha 'kweandhe -yö mæ?» (Labi -gen 'ö too «-Gömæ».)

39 'Yö- -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Ka nu 'kwa 'dho, kö 'ka- yö!» 'Yö 'wo to -a 'piö, 'wo dho 'wo wo 'yan do -a -bha 'kweandhe -bha, 'ö 'wo to -a 'piö mü □klöödhö -dhekpaoyi me bhë -a 'ka. (□Dhe 'ö pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö kö 'kwa do 'wo 'ye -lan 'ka.)

40 Me □ple 'ö Zan 'wun □blæ' -wo bhë 'wo- ma 'ö 'wo -ziö Yesu 'piö bhë, -a me do too Andre 'ö -kë Simo Piee 'zlaa- 'ka.

41 □Dhe 'wo 'go -na Yesu -go koo, Andre -blæzë □ne 'ö ö 'yan do ö □dhoo Simo Piee -bha; 'yö- pö -a -dhë: «'Yië yi 'yan do Mesi -bha!» (□Waa- pö Mesi Eblö -wo 'gü, kö -wa -pö Glekö -nu -wo 'gü 'pö «Klito», -a -gen 'ö too «-Zlan -bha -Yamæ».)

42 □Dhe -kë 'dhö, -yö -dho Simo 'ka Yesu 'piö. □Dhe 'ö Yesu -yö Simo -ga -piindhö, 'yö- pö -a -dhë: «Ü too Simo; Zan gbö -mü ü 'ka. 'Go □dæe -bha, ü too Sefasö.» (□Waa- pö Sefasö Eblö -wo 'gü kö -wa -pö Glekö -nu -wo 'gü 'pö «Piee», -a -gen too «-guö gbong».)

Yesu -bha Filipö waa-Natanaelö □dhoo kë -sü

43 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö Yesu -yö -da zian -ta kö -yaan 'dho Galile -se 'gü; 'yö -kpën gōon- do 'wo- -dhe Filipö -a -bha; 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!»

44 Filipö bhë, -yö -kë Bete-saida mi 'ka. Betesaida -pö 'ö bhë □ne 'ö Andre waa- Pιεε 'wo -kë -a -bha.

45 □Dhe □ya kë 'dhö, Filipö -yö -kpën Natanaelö -bha; 'yö- pö -a -dhë: «Me 'ö Moizö -ya -bha 'wun □bleε tong 'sëedhe 'gü, 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'wun -gban -a -bha 'wo- □bleε 'pö bhë, 'yië- yö; 'ö tōō Zozefu gbö Yesu 'ö go Nazaletë bhë.»

46 'Yö Natanaelö -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö dö! Nazaletë -pö □ne, 'wunsë 'godhe -mü □a?» 'Yö Filipö -ya pö -a -dhë: «Bhi gia-, -bhö nu 'ü ü 'yan do -a -bha 'dhe!»

47 □Dhe 'ö Yesu □ya Natanaelö yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □bleε 'ö- pö: «Izlaelö 'në giagia □ga □ne, 'ö bhii 'wun yaa gbε 'yaa- 'gü!»

48 'Ö Natanaelö -ya □dheε' kpo 'ö- pö: «Ü n -do -kōklë □ε?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gō 'ö- pö: «A ü -yö kö ü -ya -sü 'ka figö -lü □löö kö Filipö yaa ü □dhoo kë -de wo □kun.»

49 'Yö Natanaelö -ya pö -a -dhë: «N -Gōme, -Zlan Gbö -mü ü 'ka; bhi □ne 'ü Izlaelö -me -nu -bha -gludë 'ka!»

50 'Ö Yesu -ya -wo -daa -kë 'ö- pö: «□Dhe -kë □ne 'ma- pö a ü -yö figö -lü □löö bhë, 'ü n -wo yö 'wun gia- 'ka bhë oō; 'kεε -yö kë ü 'yaan □ne ü -dho 'wun 'gblüünzë □plëezë 'wo -ziö -a me 'ö □ne -a -ta -an yö.»

51 'Yö- pö 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □neε: 'Ö sü □dεε -bha, ka -dho dhang- yö zlöö -bha kö -a 'dhi □ya 'po kö -Zlan -bha bōme -nu -wo -da -na 'iin kö -wo □yōō' -na ma 'a Megbö 'ka □ne n -ta.»

2

Yesu -bha -dhidhaapë -bleezë 'ö -kë kö □wa 'dho dhe 'sü 'wlaan- -ta Kana plöö

1 □Dhe 'ö 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö- -dhekpaoyi □ya kë -yaaga, 'ö dhe 'sü 'wlaan- -yö -kë Galile pö- do 'wo- -dhe Kana -a 'gü. Yesu dhe -yö -dho 'wlaan- bhë -a -ta.

2 Yesu -de 'pö, yö 'dhö waa- ö -bha □guë' -nu, -wo -nao -bo -an -gō 'pö kö -wo nu mü.

3 □Dhe 'ö 'wlaan- bhë 'wo- kë -na, 'ö kwa do 'tōng 'bhaa 'ka, 'ö yö -yö yën. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu dhe -yö Yesu □dhoo -kë plaan, 'ö- pö -a -dhë: «'Wun □ne -wo -dho -a kë □dhë 'pö □ne! Yō 'yi 'ple □ya yën.»

4 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dheklöö, ü- -pö □dheε? Ü □kwaa' n -zü. N -ma 'tōng yaa -lo □kun!»

5 'Ö- dhe -yö yuökëme -nu □dhoo -kë 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'to zö; pë 'saadhö 'ö 'dhoë- pö ka -dhë, -kaa kë!»

6 -Guö 'lɔɔ- ɸfië' 'slado -wo -kë dɔ -sü 'ka -dhe bhë -a -bha. Yö ɸne 'ö ɸya kë 'ö Zuifö -wo 'yi sü -a 'gü 'wo- -kë wo -bha ɸne -kɔ 'ö- 'ka -an wɔ -kɔ 'gü bhë -a 'dhö. -A do bhë pë dhö -mɔ 'yi 'litrö 'gɔɔ- 'slɛaga 'iin ɸkëng' do -bha -wo -mɔ -a -bha -wa yö -a 'gü.

7 'Yö ɸdhe -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö yuökëme -nu 'wo bhë -an -dhë: «-Ka 'yi yö 'lɔɔ- ɸfië' -nu 'wo ɸne -an 'gü, -yö -an pa!» 'Ö 'wo- -kë 'dhö.

8 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Yi bhë -kaa pë 'bhle 'sü -kɔɔ 'gü 'ka dhoë me 'ö 'wlaan- ɸne -a -gbaan 'ka bhë, -a ɸdhia!» 'ö 'wo- -kë 'dhö.

9 (Kö -wa -kë ɸdhë 'ma, 'iin kö -wa -pö -a -dhë ɸdhë, 'kɛɛ) ɸdhe 'wo -lo 'ma 'ö gɔɔn- bhë 'ö 'yi bhë 'ö- dan, kö ɸya 'gla yɔ 'gü. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -dhe 'ö yɔ bhë 'ö go -a -bha yaa- dɔ ö -de -go. Yuökëme -nu 'wo bhë, wo -zë ɸdhe 'ö yɔ bhë 'ö go -a -bha -wa -dɔ.

10 ɸDhe ɸya 'go mü, 'yö dhe ɸgɔn ɸdhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë: «Kë- wo -na ɸne, ɸwa 'wlaan- kë 'ö 'wo dho yɔ yö me -nu -dhë, -a din -sëëzë ɸne 'wo- nu -an -dhë, 'ö ɸya kë 'dhö zlöö, 'kwa dɔ 'töng 'bhaa 'ka kö me -nu ɸwa yɔ mü ɸva 'ö 'wo- 'saadhö 'ö -dhö, 'wo- nu -an -dhë; 'kɛɛ bhï 'pö, yɔ -sëëzë ɸne 'ü- ɸgbaannu ɸne, 'kwa- ma ɸɛɛ?»

11 -Kɔ 'ö ɸkaa' Kana, Galile -se 'gü, 'ö Yesu -yö ö -bha -dhidhaapë -blëezë ɸkaa' 'ö bhë. ɸDhe 'ö bhë ɸne 'ö Yesu -yö ö -bha 'tɔbhɔdhe -zɔn -a

-bha, 'ö- -bha ɸguë' -nu -wo wo -zo yö -a -bha.

12 ɸDhe 'ö 'wlaan- bhë ɸya yën, waa- ö dhe 'dhö, 'ö dheglu -nu waa- ö -bha ɸguë' -nu -wo -dho Kapɛɛnaɔmë 'ö 'wo -dhekpaɔyi kpö 'bhle kë mü.

-Zlan -gba -a 'gü -kɔ ɸbhle 'ö Yesu -go

(Matiö 21.12-13; Maakö 11.15-17; Lukö 19.45-46)

13 ɸDhe 'ö Zuifö -nu -bha Paakö 'wlaan- kë -yi ɸya yö ɸklöö', Yesu -yö -luu 'ö dho Zeluzalemë.

14 ɸDhe 'ö dho, 'ö -lo 'ma ('ö -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'dhëüdhö mü), kö -du -nu oo, 'bhla -nu oo, -tönggö -nu ('ö ɸya kë 'ö Zuifö -nu -wa dho -waan kë woë- sla- ɸbhoë' -pë 'ka bhë) -an 'dhɔɔdɔme -nu waa- me -nu 'wo -kë 'wëü- -ta -bɔ ɸdhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'wëü- 'ka mü bhë -an 'ka bhë -an 'plɛ ɸwa wo -yadhë 'kun mü.

15 ɸDhe ɸya kë 'dhö, 'ö ɸbhüöga -nu sü 'ö- -kë -klaaga 'ka, 'ö 'dhɔɔdɔme -nu waa- wo -bha 'bhla -nu, -du -nu -an -kë; kö -yö 'wëü- -tabhɔme -nu -bha 'wëü- -pen -na kö -yö -an -bha 'dhɔɔ dɔ -a -ta ɸgba -nu yö -na ɸgɔa'.

16 'Yö- pö -tönggö 'dhɔɔdɔme -nu -dhë: «Pë -nu 'wo ɸne, -ka -an bho zö; kö ɸkun 'ka n Dë -bha 'kɔ kë 'dhɔɔkuëdhe 'ka.»

17 ɸDhe 'ö pë -nu kë -na 'dhö, 'ö- -bha ɸguë' -nu -zo -yö -büö ɸne 'wun -yö -gban pë -nu 'wo -kë bhë -an -bha -Zlan -bha 'sëëdhë 'gü ɸnɛ:

«-Zlan, ü -bha 'kɔ -dho 'ö n -gɔ bhë -yö -mɔa -bha -dewo -yö n zë.»

18 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa pö -a -dhë: «-Dhidhaapë do kë kö -ya -zɔn yi -dhë □nɛ pë -nu 'ü- kë -na bhë -wo ü □dua' 'ka.»

19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «-Zlan -bha 'kɔ □nɛ, -kaa 'wü; a -dho -a gbɛ dɔ -dhekpaɔyi -yaaga -bha.»

20 'Yö Zuifö -nu -gɔmɛ -nu -wa pö -a -dhë 'zü: «'Kɔ ü -ga -na □nɛ, -kwɛ 'gɔɔ- -yiisië ö ga 'slado -yuö -mü; dö -mü ü 'ka kö 'üen- pö yi -dhë ü -dho -a dɔ -dhekpaɔyi -yaaga -bha -ɛ?»

21 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö- -dhe -Zlan -bha 'kɔ ('ö mɛ -nu waa- -gen ma -a -gɔ) bhë 'ö tɔɔ yö -de gia- ö -lü.

22 'Kɛɛ □dhe 'ö □ya 'go ga 'gü, 'ö- -bha □guë' -nu -zo -yö -büö zlöö -a -wo -nu 'ka, 'wo- -gen ma; 'ö pë -nu 'wo -gban -a -bha 'wo -kë □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë 'wo- -wun -dhe 'wun gia-

Yesu -yö kwa □zuö' 'piö -wun -dɔ

23 Paakö 'töng 'ö Yesu -ya -kë Zeluzalemë 'ma bhë, mɛ -nu -wo wo -zo -yö -a -bha □plëezë 'ka -dhidhaapë -nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

24 'Kɛɛ yö 'pö, -yö ö -de -kë 'slë 'ka -an -gɔ 'ö tɔɔ -yö -an -dɔ;

25 bhii -a -bha -wun yaa kë -a -bha kö -wo mɛ 'bhaa -wun □blɛɛ' ö -dhë. Mɛ 'ö -dhö 'wun 'ö- □zuö' 'piö -wun 'ka, -ya -dɔ.

3

'Wun 'ö -gban Yesu -bha Nikodëmö □daan' 'ö- wo -a -bha

1 Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhe Nikodëmö; -yö -kë Falizi -mɛ 'ka, 'go mü, -yö -kë Zuifö -nu -gɔmɛ do 'ka.

2 'Yö gbeng -yi do 'ka, 'yö nu Yesu 'piö 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, yi- □tei' -dɔ □nɛ bhi □nɛ 'ö -Zlan -yö ü bɔ kö 'üen- yi □daan'; 'yö tɔɔ mɛ gbɛ -kɔ 'ka 'dhö -mɔa kö -yö -dhidhaapë -nu kë □nɛ -kɔ bhë -a 'dhö kö -Zlan 'yaa- -mɛ 'piö.»

3 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka, mɛ 'ö yaa bhɔ -dëüwo, yaa 'dhö -da -Zlan -bha -gludédhe këdhe -bha.»

4 'Yö Nikodëmö -ya pö -a -dhë: «Mɛ -dho -mɔa kö -yö bhɔ -kɔklë kö □ya kë zii -ii, 'iin kë- wo bhë -da 'pö 'dhoë- wo 'zü ö dhe □zuö' 'piö kö -yaan bhɔ bhë ee?»

5 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «A- -pö 'zü ü -dhë giagia 'ka, □ya kë □nɛ mɛ yaa bhɔ 'yi waa- -Zuu 'slööslö -an 'gü, yaa 'dhö -da -Zlan -bha -gludédhe këdhe -bha.

6 'Ö tɔɔ mɛ 'ö bhɔ mɛbheedhe □suu'- 'gü, kö mɛ bhë, mɛdhe □zuöga □nɛ 'ö- -gɔ; 'kɛɛ mɛ 'ö- -bha -këdhösü -gen □ya 'go -Zuu 'slööslö 'gü, kö mɛ bhë -yö -Zuu □suu'- -ta -mɛ 'ka.

7 Kö □kun 'ö ü 'te -yö tun -a pö 'a- wo ü -dhë: -Bhö bhɔ 'zü -dëüwo bhë -a -wun 'gü.

8 'Tëë 'ö 'ka- -ga -na bhë, □dhe 'ö -dhi -a -dhë □ne 'ö -piö -a -bha, 'ö □ya kē kwa- -drinnng ma. 'Kεε 'kaa- 'go -zian 'iin 'dho -zian gbe dō. Pë do bhë □ne 'ö mε 'ö □ya bhō -Zuu 'slööslö 'gü 'ö- 'ka 'pö.»

9 'Yö Nikodemö -ya pö -a -dhë 'zü: «-Bhō -Zuu 'slööslö 'gü -sü 'ö bhë, -a kē -kō -yö □dhë □ε?»

10 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -gō 'ö- pö: «Bhi 'ü tōngōmε □va do 'ka Izlaelö 'segō 'dhiö bhë, 'wun □ne 'bhaa- dō □a?

11 □εε, a- -pö ü -dhë giagia 'ka: Pë 'yi- dō □ne 'ö 'yi- -wun □blεε; 'ö pë 'ö yi 'yan -yö -da -a 'gü 'yi- -tōmōdhe -kē; 'kεε 'kaa yi -wo -nu -dhe 'wun gia- 'sa!

12 Pë -nu 'wo 'kpongtaa zō 'a -an -wun □blεε' -na bhë, -a -wun 'kaa- -dhe 'wun gia- □ne, -a mε -nu 'wo dhang- 'gü bhë, a -dho -a -wun □blεε' ka -dhë 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia- -kōklë □εε?

13 A- -pö ü -dhë, mε gbe yaa 'dho dhang- 'gü, -a 'ke yaa kē ma 'a -Zlan Gbö 'ka, 'a -ya -sü 'ka dhang- 'gü, 'a □yōō bhë n 'ka.

14 'Iin 'zü pë dho kē 'ö tōō -wo Mεgbō dō 'lü -bha dhuō □ne -kō do gia- 'ö Moizō -yö zën □mεε 'në dun -a 'ka 'kpa 'lü -bha 'yënnng □taa bhë -a 'dhö.

15 -Yö kē 'dhö kō mε 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha, kō -këdhösü 'ö 'dhö □toëpö 'ka bhë -yaan kē -a -gō.

16 'Ö tōō 'kpongtaame -nu -dho -yö -Zlan -kē giagiawo;

'yö- -wun 'gü 'ö ö Gbö dosen bhë 'ö- bō, -yö kē 'dhö kō mε 'oo mε 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha bhë, kō -yaan 'kun ga -sü 'ka; 'kεε kō -këdhösü 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -yaan kē -a -gō.

17 Kë- wo 'dhö bhë -Zlan yaa ö Gbö bō 'kpongtaa kō -yaan za -lo 'kpongtaame -nu -bha, 'kεε -ya -bō □zian' kō 'kpongtaame -nu -waan bō -a -ta -waan dha -sü yö.

18 □Ya kē 'dhö kō mε 'ö □yaa- -wun -dhe 'wun gia- kō za 'ka 'dhö -lo -a tuö; 'kεε mε 'ö □ya -kō -a -wun 'ka, kō za bhë, -a -bha □ya -lo -a tuö 'saadhö □ne bhë. 'Ö bhii yaa 'we -Zlan Gbö dosen 'kpaan 'ö- -gō bhë -a -wun -bha.

19 Za -bha -lo mε tuö -gen □ga □ne: -Dhepuudhe -yö -nu 'kpongtaa □zian', 'kεε mε -nu -wo wo -ta -yö -a -bha, 'wo wo wö bō -dhetiidhe 'gü -pë -nu 'piö 'ö bhii -an kēpë -nu -wo -kē yaya.

20 'Ö tōō mε 'ö kēpëyaame 'ka, -yö -dhepuudhe -san -zë 'ö 'yaa nu mü, 'ö bhii kō □kun 'ö- kēwun -nu dhö yö -dhegbeadhë 'gü.

21 'Ö mε 'ö 'wun gia- 'gü -mε 'ka 'ö- -dho -kē -dhepuudhe 'ka -yö kē 'dhö kō mε 'kpekpe -wa yö □ne -a kēpë -nu bhë -wo -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'ö Zan -ya □blεε

22 □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha □guë' -nu □wa 'go mü, -wo wo -gō dō □zian' Zude -sε 'gü. -Dhe bhë □ne 'wo 'tōng kpō

'bhle -kë -a -bha, kö -yö me -nu bɔ -na yiö.

²³ Zan -de 'pö -yö -kë me -nu bɔ yiö □dhia 'pö pö- 'wo-dhe Enɔɔ bhë -a 'gü Salimë -pö 'sɔɔ, 'ö tɔɔ 'yi -yö -kë mü □va. 'Ö □ya kë 'ö me -nu -wo go -dhe 'saadhö 'gü, 'wo nu -a 'piö.

²⁴ 'Töng bhë -a 'ka, kö waa Zan -zuö -kansa 'gü □kun.

²⁵ 'Yö yi do 'bhaa 'ka 'ö zaobhodhe -yö -da Zan -bha □guë' -nu waa- Zuifö mi do -an ziën 'wun 'ö -gban bun -bha -kë 'slööslö -kɔ 'ö -Zlan -bha zian -ta, -a wɔ -kɔ 'gü bhë -a -wun 'gü.

²⁶ 'Yö 'wo nu Zan 'piö, 'wo-pö -a -dhë: «Yi -Gome, me 'ö kwa -nu 'kwa- -kë Zuuden zlöö -dëü 'ka, 'ü- -tɔmɔdhe -kë bhë, me -nu -wo 'dho -na -a 'piö, -yö -an bɔ -na yiö 'pö -oo!»

²⁷ 'Ö Zan -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë yaa 'dhö kë me -gɔ 'kpaan 'ka kö -Zlan yaa- nu -a -dhë.

²⁸ Ka -de gia-, ka n □goo- 'ka, 'ö bhii a- -pö ka -dhë: 'Maa -Zlan -bha -Yame 'ka, 'këe -Zlan -yö n -bɔ -a 'dhiö.

²⁹ Dhe -gɔn □ne 'ö tɔɔ me 'ö dhe 'dhoë- -gɔ, 'këe me 'ö dhe -gɔn 'bha 'ka, 'ö- 'to 'dhö -a -wo -bha, -a □zuö' -yö -da 'gludhi □va 'gü dhe -gɔn -wo 'ö- ma bhë -a -wun 'gü. -Kɔ 'ö n □zuö' 'glu 'dhö dhi -na -a 'ka bhë 'ö bhë; 'ö- 'dhiö 'dhö -mɔ -sü 'ka 'kuë.

³⁰ Pë dho kë tɔɔ -a -gɔ -dho □luu 'ö ma -zë 'a dho sia-.

³¹ Me 'ö 'go -na dhuö bhë, -yö pë 'plë -gɔ -ta;

'ö me 'ö 'kpongtaa zö bhë, 'ö 'kpongtaadhe -bha 'ka 'ö- 'wun □blëe -wo -nu -wo -kë 'kpongtaadhe -bha 'ka. -Yö 'dhö gia- 'ka □ne me 'ö go dhang- 'gü bhë, -yö pë 'plë -gɔ -ta,

³² 'ö pë 'ö 'yan -ya yö 'ö- 'to -ya ma □ne, 'ö- -tɔmɔdhe -kë; 'këe kö me gbe 'to 'yaa- 'wun □blëe' -wo -bha 'sa.

³³ Me 'oo me 'ö □yaa- -bha -tɔmɔdhe kë -wo bhë -a -dhe 'wun gia- kö -Zlan -bha 'wun □blëe' -sü bhë, □yaa- -dhe 'wun gia- □ne bhë;

³⁴ 'ö bhii me 'ö -Zlan -ya bɔ bhë, -Zlan -wo □ne 'ö- □blëe 'ö tɔɔ -Zlan □ya -Zuu 'slööslö -ya -a 'gü 'ö 'plë 'ka.

³⁵ Dë -yö 'ö Gbö -dho -kë, yö □ga 'ö Dë □ya pë 'plë -lo -a kwëe bhë.

³⁶ Kö me 'ö -ya Gbö -wun -dhe 'wun gia-, □toëpö -këdhösü -ya -bha 'ka. 'Këe me 'ö yaa Gbö □bhle -ya, yö 'ka 'dhö -da -këdhösü 'gü, 'këe -Zlan -bha -naazuëdhe □ne 'ö dhoë- dɔ.»

4

'Wun 'ö -gban Samali -dhe -bha -kpën Yesu -bha -sü -bha

¹ □Dhe -kë 'pö, Falizi -me -nu -wa -ma □ne Yesu -bha me -nu -bɔ yiö -sü bhë, □ya ziö Zan -bha -ta.

² 'Këe kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □ne pë 'wo- pö Yesu gia- de □ne 'ö me bɔ yiö yö kun, 'këe -a -bha □guë' -nu -mü.

³ 'Yö □dhe 'ö Yesu □yaa- 'wun dɔ □ne 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö, Falizi -me -nu □waa- ma, 'yö go Zude, 'yö -ye 'ö 'zü, 'yö dho Galile.

4 'Kεε kē- wo 'dhö bhë zian 'kpaan gbε 'ö dhoë sü -yaan 'kun -bɔ Samali -sε 'gü -süë 'yaa 'dhö.

5 -A -bha -bɔ Samali -sε bhë -a 'gü -sü 'ka, -yö -lo pö-do 'wo- -dhe Sikaa -a 'sɔɔ. Pödhe 'ö bhë -yö dɔ -sü 'ka □bhlöödhe 'ö Zakɔbö -ya nu ö gbö Zozefu -dhe bhë -a 'sɔɔ.

6 -Dhe bhë □ne 'ö -klong 'ö Zakɔbö -ya pɔn bhë 'ö -kë -a -bha. -Klong bhë □ne 'ö Yesu -yö dho 'ö -ya -a 'kpong 'dhiö kö lan- □ya dɔ mε -gɔ ziën, bhii kö 'ta 'ö- sü bhë -a -wun 'gü, -a 'gü □ya ga.

7 'Yö dhebɔ do 'ö -kë Samali -dhe 'ka 'yö -wo mü -yaan 'yi 'tɔ. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N gbaa 'yië 'a- mü!»

8 □Dhe kē -na 'dhö kö -a -bha □guë' -nu □wa 'dho plöö -bhöpë -nu 'dho □dhia.

9 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö -a -dhë: «-Yö -kë □dhë 'ö bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ü 'yi -dhe n -gɔ, 'kεε kö ma 'a □ne Samali -dhe -mü n 'ka □ne □ε?»

(Kē- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Zuifö -nu 'waa 'we Samali -mε -nu 'piö.)

10 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «□Ya kē □ne ü -Zlan -bha gbaɔ waa- mε 'ö 'yi -dhe -na ü -gɔ □ne ü- -dɔ -be, kö bhi □ne 'ü dho 'yi -dhe -a -gɔ -bezë. Kö 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë, a -dhoë nu ü -dhë.»

11 'Yö dhebɔ bhë 'yö- pö: «N Dëmε, 'yi □tɔa' -pë gbε 'yaa ü -gɔ 'ö -klong -glu 'dhö □gbiin □ne 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë ü -dho -a tɔ 'më εε?

12 'Iin kē- wo □ne, kē 'pö 'ü- wo □va yi 'bhema Zakɔbö 'ö -klong □ne 'ö- pɔn yi -dhë -a -bha 'pö bhë ee? 'Kεε kö yö -de gia- -ya 'gü -yi -mü yö 'dhö, ö -bha 'në -nu waa- wo -bha -tuë -nu.»

13 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ □woë' □nεε: «'Yi □ne, mε 'oo mε 'ö □yaa- mü, 'yi mü -dho -yö -dho -a kē 'zü;

14 'kεε 'yi 'a- nu -na mε -nu -dhë □ne, mε 'ö □ya ö -kɔ 'kpɔ -a -gɔ 'ö □yaa- mü, 'yi mü -dho 'ka 'dhoë- kē gbɔ. 'Ö tɔɔ 'yi 'a 'dhoë- nu -a -dhë bhë, -yö -dho kē -a -gɔ 'yigɔ 'ö dho bhɔ 'dhö □toëpö -këdhösü 'gü -a 'ka.»

15 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö: «N Dëmε, 'yi bhë -a nu n -dhë kö 'aan- -a mü, kö □kun 'ö 'yi mü -dho dhö n kē 'zü 'ö 'a nu 'yi tɔ □dhia zö.»

16 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Dho 'ü ü □gɔn □dhɔɔ kē kö 'ka nu zö.»

17 'Ö dhebɔ bhë 'ö- pö: «'Maa gwaan.» 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-A pö 'ü- wo 'bhaa gwaan bhë, ü- pö -së;

18 'wun gia- -mü, 'ö bhii gɔɔn- 'ö 'ka ka 'ko 'piö bhë, ü □gɔn 'yaa -mü. A- □tei' dɔ 'pö □ne kē- wo bhë 'bha 'dho gwaan -gwaa 'sɔɔdhu -zë wo.»

19 'Ö dhebɔ bhë 'yö- pö: «□Ee, -Zlan -wodhiölomε -mü ü 'ka a, n -Gomε! 'Ma ü dɔ.

20 Kē- wo 'kpa bhë yi dë -nu -wo -Zlan -gba, -tɔn 'ö □ne -a tuö; 'yö ka -zë, 'ka Zuifö 'ka, 'ka- pö, -dhe

'ö -Zlan gbadhe 'ka, -yö Zeluzalemë.»

21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dhebo, a- -pö ü -dhë, 'töng do 'bhaa -yö nu -na 'ö n Dë gbadhe yaa 'dhö kë -ton □ne -a tuö 'iin Zeluzalemë.

22 Ka -zë pë 'ö 'kaa- do □ne 'ö 'ka- gba. Yi 'pö yi- -do 'ö bhii dhasü 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö -go Zuifö -nu 'piö.

23 'Kεε 'töng 'bhaa 'ka, 'ö- -de □ya -lo 'saadhö, me -nu 'wo -Zlan gbame -nu giagia 'ka, -wo -dho n Dë gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü. 'Ö tɔɔ n Dë gbame -nu □suu'- bhë □ne 'ö -an -wun 'yi -yö kan -a -dhë.

24 -Zlan bhë -Zuu -mü. □Ya kë 'dhö, kö me -nu 'wo- 'piö kö -wa gba bhë, -an □dua' -mü kö -wa gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü.»

25 'Yö dhebo bhë 'yö- pö -a -dhë: «A- □tei' -do □ne Mesi 'wo- -dhe Klito 'ö -Zlan -bha -Yame 'ka bhë, -yö -dho nu. □Ya kë □ne □ya nu, yö □ne 'ö -dho pë 'ple -zon kwa -dhë.»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma -mü, ma 'a 'wun □bleε' -na □ne!»

27 'Yö to mü 'ö- -bha □guë' -nu -wo -lo; 'ö -an 'te -yö tun kö -wo Yesu yö kö waa- dhebo bhë -wo 'wun □bleε' -na wo 'ko □bhaa. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me yaa kë -dhö -an ziën kö pë 'wo -kë -a -ta -wun □bleε' □dhia bhë, -ya -wun □dheε' kpo -a -go.

28 'Yö dhebo bhë, 'ö ö -bha 'yi -to -a 'gü -gbɔ to sia- mü 'ö dho plöö 'ö- pö me -nu -dhë:

29 «-Ka nu 'dhe! Gɔɔn- do -yö -de. Pë -nu 'a- -kë 'töüdhö bhë, □yaa- 'ple □bleε'-. -Ka nu 'dhe, -yö -dho kë -Zlan -bha -Yame 'wo- □wɔɔn -na bhë -a 'ka.»

30 'Yö 'wo -ziö 'töüdhö, 'wo go plöö 'wo dho -dhe 'ö -kë -a -bha bhë -a -bha.

31 -A 'töng bhë -a 'ka, -a -bha □guë' -nu -wo -kë -gban -a -bha -sü 'gü □neε: «Labi, -bhö pë -bhö -ee!» (□Waa- pö «Labi» Eblö -wo 'gü kö -wa -pö «-Gɔmeε».)

32 'Kεε -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Bhöpë 'ö 'kaa- do -yö n -go.»

33 'Yö 'wo yö -a pö -süε wo 'ko -nu -dhë: «-Yö -dho kë, me 'bhaa □ya nu -a □dhia -bhöpë 'ka, □yaa- -bhö.»

34 'Yö- pö -an -dhë: «Ma -bhöpë 'ö tɔɔ me 'ö n bɔ bhë kö 'aan- -a -zo 'kun -wun kë 'iin kö pë 'ö n bɔ -a -wun 'gü bhë, 'aan- -a 'dhiö -mɔ 'kuë.

35 Ka -zë, ka- -pö: «Su -yi- isië 'ö □tun -dhö kö 'kwaan- 'blee- -kpa 'kan». 'Kεε a- -pö ka -dhë: «-Ka -dhe -ga 'dhe, 'blee- □bhlödhe -nu □wa ga 'saadhö; -an 'kan -sü -mü.

36 Me 'ö pë ta -na -yö -dho ö □saan' yö. 'Ö me 'ö pë 'ö me bhë 'ö- ta bhë, 'ö- 'kan -na, 'ö- 'kpo -na 'kuë- 'slëédhö bhë, 'yö dho ö □saan' yö 'pö. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka, me -nu 'wo -Zlan -bha yuö 'gü □toëpö -këdhösü 'gbloo 'piö bhë -a 'gü 'pö 'ö □ya kë 'ö -an □zuö' 'glu -yö dhi; 'ö tɔɔ me 'ö pë ta waa- me 'ö pë -kan kö me 'ö -dhö □ya ö □saan' yö.

37 'Wun □bleε' -wo do -ya -pö: «Me do □yaa- -ya, 'ö me

'waa gbɛ -ya -kan>. -Wo bhë -yö 'wun gia- 'ka.

38 'Ö tɔɔ 'ma ka bɔ kö -dhɛ 'ö kaa kē -a -bha -a züdɔyi 'ka, 'kaan- -a -ya bhë, kö 'kaan- -a 'kan. Mɛ 'kpaan gbɛ -nu -bha yuö bhë ɲɛ 'ö 'ka ka -de -da -a 'gü bhë.»

39 'Töng bhë -a 'ka, Samali -pö bhë -a 'gü -mɛ -nu -wo -kē ɲva 'wo Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-; kē- wo 'dhö bhë, -yö -sü 'wun 'ö dhebɔ bhë 'ö- ɲblɛɛ -an -dhë bhë -a -bha; 'ö tɔɔ -ya -pö -an -dhë: («Gɔɔn- ɲɛ,) pē -nu 'a- -kē 'dhiö 'saadhö bhë, ɲya bɔ -a 'plɛ 'gü ɲyaa- ɲblɛɛ'-.»

40 'Yö ɲdhɛ ɲya kē 'dhö, 'ö Samali -mɛ -nu -wo nu 'wo-pö -a -dhë wo -nu -wo wo 'bhle ɲwaannu. 'Yö Yesu -yö -dhɛkpaɔyi ɲplɛ -kē -an 'piö mü.

41 -Aa', kē- wo 'dhö zlöö bhë, mɛ -nu -wo -kē ɲva giagiawo 'ö 'wo- -wun -dhɛ 'wun gia- -wo -nu 'wo -kē -go -a dhiö ɲdhia bhë -a -wun 'gü.

42 ɲDhɛ ɲya 'go mü, 'wo-pö dhebɔ bhë -a -dhë: «Yi -zo yö -sü -mü gɔɔn- 'ö ɲɛ -a -bha ɲɛ yö 'ö tɔɔ 'kpongtaame -nu Dhame; 'yö 'dhö gia- 'ka; 'kɛɛ ɲdhɛ 'yi- -ga -a 'gü zlöö bhë yaa kē ɲɛ 'wun -nu 'ü- ɲblɛɛ yi -dhë bhë ɲɛ 'yi -gban -a -ta, 'ö bhii yi -de gia- -a -wo -nu ɲwa -da yi 'toudhö, 'yië -an ma.»

Yesu -bha gɔɔn- ɲbhlözë do gbö -dhɛ bo 'ö- wo

43 ɲDhɛ 'ö -dhɛkpaɔyi ɲplɛ bhë, 'ö Yesu ɲyaa- kē 'dhö

mü, -yö -go mü 'ö dho Galile -sɛ 'gü ɲzian'.

44 Kē- wo 'dhiö bhë, Yesu -ya -pö 'wun ɲzuan' 'ka ɲɛɛ: «Zlan -wodhiölome ɲbhlë 'yaa 'dhö -a -de -sɛ 'gü» bhë,

45 ɲdhɛ ɲya 'dho ɲya -lo Galile -sɛ 'gü, 'ö 'wo- -nia kun -së 'ka giagiawo, 'ö bhii wo -de 'pö, Paakö 'wlaan- 'ö -kē Zeluzalemë bhë, -wo -kē -a -ta 'ö pē -nu 'ö- -kē 'töüdhö bhë 'ö -kē -an 'yaan 'ka.

46 ɲDhɛ ɲwa -lo Galile -sɛ bhë -a 'gü, -wo -dho 'wo -da Kana plöö, -dhɛ 'ö 'yi -gla -a -bha yɔ 'gü bhë -a -bha. Pö- bhë -a 'gü, 'sɛdë -bha yuökëmɛ ɲbhlözë do -yö -kē mü. 'Yö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -bha 'në do -yö -kē 'yuazë; 'kɛɛ 'në bhë -yö -kē Kapɛɛnaomë.

47 'Yö ɲdhɛ ɲyaa- ma ɲɛ Yesu ɲya 'go Zude -sɛ 'gü ɲya nu Galile mü, 'yö dho -a 'piö 'ö ɲbheɛ -a -dhë kö -yö 'dho Kapɛɛnaomë -yaan ö gbö 'ö ɲya bhɔ ga -sü -bha bhë -a -dhɛ bo.

48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kaa -mɔa 'ka 'wun -dhɛ 'wun gia- 'kpaan 'ka kö kaa -dhidhaapë -nu yö 'iin ka 'yan yaa -da 'wun 'gblüünzë -nu 'gü a!»

49 'Yö gɔɔn- bhë 'yö- pö Yesu -dhë: «N dë, -dhɛ 'ö ma 'në yaa ga kun ɲɛɛ, -bhö nu ɲii!»

50 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'dho, ü -bha 'në 'ka 'dho ga.» 'Yö gɔɔn- bhë, 'ö Yesu -wo -dhɛ 'wun gia-, 'ö -ziö 'ö dho.

51 -Yö -kē 'dho ɲdhia ö ɲplöö, 'ö- -bha yuökëmɛ -nu

-wo nu -a -gɔ zian-, 'wo-pö -a -dhë: «Ü-bha 'në -yö 'bhee-!»

52 'Yö ö -bha yuökëmε -nu □dhεε' kɔ 'töng 'ö- gbö 'bhle -yö □kaa' 'waa, -a -wun 'ka; 'ö 'wo-pö -a -dhë: «-Yö -kë 'dhö kö lan- □ya 'go kwa -gɔ ziën 'dɛdɛ 'ka yεεn, 'ö- kwigüdhe -yö kë -saa.»

53 'Yö gɔɔn- bhë 'ö- -zo -yö -lo 'töng 'ö Yesu -ya pö -a 'ka -a -dhë: «ü -bha 'në 'ka 'dho ga» -a -wun -ta; 'ö- yö □nε 'wun □plε 'wo bhë -wo -kë 'töng do 'ka. 'Yö 'wun bhë 'yö -kë -a -gɔ 'kɔɔmε -nu 'plε -bɔ -a -ta -wun 'ka 'yö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

54 -Dhidhaa -wun kë □plε -naa 'ö Yesu -ya -kë kö □ya 'go Zude □ya nu Galile 'ö bhë.

5

Yesu -bha gɔɔn- 'tosiösüzë -dhe bo -kɔ

1 □Dhe □ya 'go mü, Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yö -kë -dhö, 'ö Yesu -yö -ziö 'ö dho Zeluzalemë.

2 Pödhe bhë -a 'gü, 'pian mε 'ö 'bhla -tuë -nu -yö plaan -dhe 'ka bhë, 'yipuë 'ö mε -nu -wa dho 'kuë- -yö -kë -a -bha; yö □nε 'ö- -dɔ dhɔngdhe -nu -bha -dhe 'dhi 'dhö 'sɔɔdhu. 'Yipuë bhë □nε 'wo- -dhe Eblö -wo 'gü «Betesaida».

3 'Yipuë bhë, -a -da -a □bhaa -zian 'sɔɔdhu 'wo bhë, 'yuame □plëzë -nu 'wo -kë 'yënnngtiime -nu, -gentosiömε -nu, 'tinngme -nu -an 'ka -wo -kë -lo -sü 'ka mü. [Pë 'wo -ya -a -gɔ -dhe bhë -a -bha 'ö tɔɔ kö 'yi -yaan □tuun'-.

4 Kë- wo bhë 'ö tɔɔ, □ya kë Dëmε -bha bɔmε do -yö -yɔɔ 'yi bhë -a □bhaa 'ö 'yi -yö □tuun. 'Ö □ya kë 'dhö, 'yuame -blëzë 'ö -püö -na 'yi bhë -a □bhaa bhë, 'yua □suu'- 'oo □suu'- 'ö- -bha, -yö -bo.]

5 'Töng bhë -a 'ka, gɔɔn- do 'ö 'yua □yaa- 'yënnng bhɔ -kwε 'gɔɔ- -yaaga ö ga 'slëaga 'piö -yö -kë mü.

6 Yesu -yö -kë ziö □dhia, 'ö- 'yan -yö -kpën -a -bha. 'Ö □dhe □yaa- dɔa □nε 'yua 'ö- -bha bhë □yaa- 'kun -a -dhe □ya □glɔɔ bhë, 'yö- □dhεε' kɔ □woë' □nεε: «ü- 'piö kö ü -dhe -yö bo □a?»

7 'Yö 'yuame bhë 'yö- pö: «N -Gɔmε, mε gbε 'yaa n -gɔ, kö □ya kë □nε 'yi □ya □tuun' kö -yaan n -zuö -a □bhaa. 'Yi □ya □tuun 'dhö, -a kë □yië' kö 'aan- □bɔɔ 'bɔ -an songdhö 'aan- -püö -a □bhaa kö mε gbε □ya -püö -a □bhaa 'saadhö n 'dhiö.»

8 □Dhe -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'-; ü -bha □sεε' 'sü 'ü 'ta.»

9 -Dhe do bhë 'ö to -a -bha 'ö gɔɔn- bhë, 'ö- -dhe -yö bo; 'ö ö -bha □sεε' -be -kë 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha.

Yi 'Ö 'wun bhë 'ö □kaa' bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

10 'Yö □dhe -kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -gɔmε -nu -wa pö gɔɔn- 'ö- -dhe -yö bo bhë -a -dhë: «□Glooyi kun tɔɔ □dεε □a? 'Yö □dhe -kë 'dhö □nε ü -dɔ 'më 'ü ü -bha □sεε' bun □i?»

11 'Yö- pö -an -dhë: «Mε 'ö n -dhe bo bhë -ya -pö n -dhë 'a n -ma □sεε' 'sü 'a 'ta.»

12 'Yö 'wo- □dhεε' kpö □nεε: «Mε 'ö- pö ü -dhë: <Ü -bha □sεε' 'sü, 'ü 'ta bhë> dö -mü poo □e?»

13 'Kεε kē- wo 'dhö bhë gōōn- bhë, με 'ö- -dhe bo bhë yaa- dō gbo 'ö bhii kö Yesu □ya -da με kpö 'gü mü.

14 □Dhe 'ö pē -nu bhë □wa kē 'dhö, -wo -dho -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü. -Dhe bhë Yesu 'yan -yö -dō 'zū gōōn- bhë -a -bha. 'Yö- pö -a -dhë: «-Bhö -dhe -ga! Ü -dhe □ya bo; □ya kē 'dhö kö □kun 'ü □sōōn yaa -kē gbo, kö □kun 'ö 'wun 'gbee- με 'ö -ziö -a με □ne -a -ta 'ö dho ü yö.»

15 (-Dhe bhë □ne 'ö gōōn- bhë 'ö dōa -bha □ne Yesu □ne 'ö- -dhe bo,) 'yö 'ö -ziö 'ö dho Zuifö -nu -gōme -nu 'piö 'ö- pö -an -dhë □nεε Yesu □ne 'ö- -dhe bo.

16 -A -kē 'dhö -sü -wun 'gü, 'wo yö Yesu 'piö kē -sü 'gü kö -wo 'wun wō -a -ta 'ö bhii pē -nu 'ö- kē bhë -ya -kē 'dhö □glooyi 'ka.

17 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «N Dē -yö □tun yuö kē -sü 'gü -kplawo; 'ö ma -de, 'a yuö kē -sü 'gü 'pö.»

18 -Wo -nu 'wo go Yesu dhiö 'dhö bhë -a -wun 'gü, Zuifö -nu -gōme -nu -wo -kē -a kēdhe □mεε' □dhia zlöö kö -waan Yesu zē. 'Ö bhii □ya -an -bha tōng 'ö -gban □glooyi -bha bhë -a -lö 'gü, □ya 'go mü □ya ö -de -zōn -Zlan 'ka, -a pö 'ö- wo yö □ne

'ö tōō -Zlan Gbö gia- bhë -a -wun 'gü.

-Zlan Gbö -bha -wogbi- indhe

19 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya -daa -kē -an -gō □nεε: «A- -bleε ka -dhë 'wun giagia 'ka □ne ma 'a -Zlan Gbö 'ka bhë 'maa 'wun gbe 'sü n -de 'gü 'maa- kē; pē 'a n Dē yö -a kē □dhia □ne 'ö 'a- -kē. Pē 'saadhö 'ö n Dē -ya -kē, a- -kē 'pö.

20 'Ö bhii n Dē -yö n -dho -kē, 'ö ö -de kēpē -nu 'ple -zōn n -dhë. -A kēpē -nu 'wo □va, 'wo -ziö -a με -nu 'wo □ne -an -ta bhë, -yö -dho -an -zōn n -dhë kö -yaan kē; 'ö ka 'te dhö tun.

21 'Ö tōō -kō do 'ö n Dē 'dhö game -nu bho -na -a 'ka ga 'gü 'ö -kēdhösü nu -na -a 'ka -an -dhë bhë, 'ö 'a -kēdhösü nu -a 'ka με -nu 'a- 'piö kö 'a- nu -an -dhë bhë -an -dhë 'pö.

22 N Dē 'ö 'ka- -ga -na bhë, 'yaa za -lo με gbe -bha; 'kεε □ya -kō -mō 'wuēn- -sü 'ple nu n -dhë kö 'aan- -a kē,

23 -yö kē 'dhö kö με 'ple -waan n □bhlē -ya □ne -kō 'wo n Dē □bhlē -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö. □Ya kē 'dhö, kö με 'ö yaa n □bhlē -ya, kö yaa n Dē 'ö n bō bhë -a □bhlē -ya □ne bhë.

24 'Wun gia- 'ka, a- -pö ka -dhë: Mε 'ö □ya ö 'to kē n -wo -bha, 'ö □ya με 'ö n bō bhë -a -wun -dhe 'wun gia-, □toēpö -kē -a 'gü -sü -ya -bha 'ka. Za 'ö dhö kan bhë, yö 'ka 'dho -lo -a tuö gbo; 'kεε kö □ya 'go ga 'gü 'saadhö □ne bhë.

²⁵ A- -pö ka -dhë 'zü 'wun gia- 'ka □ne 'töng -yö nu -na, 'ö- -de □ya nu 'saadhö, 'ö me -nu □wa ga 'ö 'wo dho ma 'a -Zlan Gbö 'ka n -wo ma; me -nu 'ö 'töng bhë -a 'ka 'ö 'wo dho n -wo ma, -wo -dho dha.

²⁶ 'Ö bhii -kɔ do 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- 'ka n Dë -gɔ kö -yaan -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka me -nu -dhë bhë, 'ö □kaa' -a -dhë -së kö 'a- yö 'pö kö 'aan- -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka me -nu -dhë.

²⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu n -dhë kö 'aan- za 'kan; 'ö tɔɔ ma □ne 'a tɔɔ Mëgbö.

²⁸ Kö □kun 'ö ka 'te -yö tun; 'këe -a yi -yö nu -na 'ö game -nu 'plë 'wo ga -glu -nu 'gü, 'wo dho n -wo ma,

²⁹ kö -waan 'go -an 'gü -waan yö plaan. Me -nu 'ö 'kpa, 'ö -an këwun -yö -kë -së, -wo -dho go ga 'gü -këdhösü 'ö □toëpö 'ka -a 'gü; 'këe me -nu 'ö -an këwun -yö -kë ya, -wo -dho go ga 'gü kö za -yaan -an 'kun -an 'klo -yaan bhö.»

Yesu -bha -wogbiindhe do -kɔ

³⁰ 'Ö- pö 'zü: «Ka- -yö bhë □a? □Ya kë 'dhö kö n -kɔ yaa -mɔa -bha gbɔ 'a 'wun -nu 'sü n -de 'gü 'a- kë. Za 'a- dɔ -na bhë, -Zlan □ne 'ö- pö n -dhë 'a- dɔ, 'ö- -de ma za 'a- dɔ -na bhë 'ö kpengdhö 'ö tɔɔ yaa kë □ne n □dhɔɔbhaa -wun 'a- □mëe'- kö 'aan- kë; 'këe me 'ö n bɔ bhë □ne 'a- -zo 'kun -wun -kë.

³¹ □Ya kë □ne 'ma -tɔmɔdhe kë n -de -bha, yaa

-mɔ kö n -gɔ -wun -yaan kë 'wun gia- 'ka.

³² 'Këe me gbë □ne 'ö -tɔmɔdhe -kë n -ma, 'ö ma gia- 'a- dɔ □ne -tɔmɔdhe 'ö- kë -na n -blü 'gü bhë, -yö 'wun gia- 'ka.

³³ Kë- wo bhë, kaa me -nu bɔ Zan 'piö kö -yaan n dɔ -kɔ □blëe ka -dhë -a? 'Ö -ka -dhe -ga bhë! -Tɔmɔdhe 'ö- kë bhë -yö 'wun gia- 'ka.

³⁴ Ma -zë, n -ma -wun 'yaa- 'ka me -bha -tɔmɔdhe 'ka n -blü 'gü, 'këe 'wun -nu bhë a- -blëe 'dhö kö 'kaan- dhasü yö.

³⁵ Zan -yö -kë □ne □la- bang 'ö dɔ, 'ö 'bhü -na -a 'dhö. 'Ö 'ka- □mëe □zian' kö 'ka □zuögludhi kë -a -bha -dhepuudhe -bha 'töng kpö 'bhaa -bha.

³⁶ 'Këe -yö kë ka 'yaan □ne n -ma -tɔmɔdhe □yö □va 'ö -ziö -a 'ka Zan -bha -ta; bhii 'wun -nu 'ö n Dë -ya -lo n kwëe kö 'aan- -an kë bhë, 'ö 'wo bhë, wo □ne 'ö 'wo -tɔmɔdhe -kë n -blü 'gü □ne n Dë 'ö n bɔ.

³⁷ -A -de n Dë 'ö n bɔ bhë, yö -de gia- □ya -tɔmɔdhe kë n -blü 'gü □ne 'wun gia- -mü. Yö 'ö bhë, kaa- -wo ma do 'iin kaa- yö do.

³⁸ 'Këe -a -wo 'ö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne 'yaa ka 'gü 'ö bhii me 'ö- bɔ ('ö n 'ka bhë), 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-.

³⁹ Ka -kpɔɔ -Zlan -bha 'sëedhe -nu 'gü, 'ö bhii -yö ka -zo 'piö □ne wo □ne 'wo dho □toëpö -kë -a 'gü -sü nu ka -dhë; 'yö 'kaa- □tei' dɔ 'sa □ne wo □ne 'wo -tɔmɔdhe -kë n -blü 'gü.

40 'Ö 'ka do bhë 'ö 'kaa nu n 'piö kö 'kaan- -kë -a 'gü -sü giagia yö bhë, □ao'!

41 -Yö kë ka 'yaan □ne, pë 'ö -kë □bhlëyadhë 'ka 'ö go me 'bhee- -nu 'gü bhë 'yaa -mü 'a- □mεε.

42 A ka -do; 'ö too a- □tei' -do □ne -Zlan -dho 'yaa ka 'gü.

43 -Ka -dhë -ga 'dhë! Ma 'a □ne, nu 'a- wo bhë, n Dë □ne 'ö n bo; 'ö 'kaa n 'kun -së. 'Kεε me 'waa gbë □ya -nu, □ya 'wun -nu 'sü 'ö -de 'gü □yaa- kë, 'ö 'ka- kun -së. Ka- yö bhë □a?

44 Ka- -dho -kë kö me -nu -wo ka □bhlë -ya kö ka -de 'pö 'kaan- -an □bhlë -ya; 'ö pë me 'ö -kë -kë □bhlëzë -sü 'ö go -Zlan 'ö dosen -a 'piö -a 'ka bhë 'ö 'kaa- □mεε'. □εε, 'ö □ya kë 'dhö ka -dho 'wun gia- -dhë 'wun gia- -këklë 'sa 'ö 'ka doa bhë □εε?

45 'Kεε kö □kun 'ö -kë ka -zo 'piö □ne ma □ne 'a dho za -lo ka tuö n Dë wö 'dhiö; me 'ö dho za -lo ka tuö 'ö too Moizö 'ö ka -zo -do -a -bha -wun -nu 'plë -wo go -a 'gü bhë.

46 Moizö 'ö bhë, □ya kë □ne ka- -wo -nu -dhë 'wun gia- -bezë (gia- 'ka) kö ka -dho ka -zo yö n -ma, 'ö bhii ma □ne 'ö 'wun -gban n -ma, 'ö- □bëen 'sëedhë 'gü ka -dhë bhë.

47 □εε, 'ö □ya kë □ne 'kaa pë -nu 'ö □bëen 'sëedhë 'gü ka -dhë bhë -a -dhë 'wun gia- kö ka -dho n -wo -nu -dhë 'wun gia- -këklë □εε?»

6

Yesu -bha me -lü -vuu

'soodhu 'dhi gba 'ö- wo

(Matiö 14.13-21; Maakö 6.30-44; Lukö 9.10-17)

1 □Dhë 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, Yesu -yö -go mü 'ö dho Galile 'yipuë ('wo- -dhë Tibeliasë 'yipuë bhë) -a □zlöö □zian'.

2 Mε -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö -dhidhaapë -nu 'yö -kë -a kë □dhia bhë -a -wun 'gü, 'ö too -yö -kë 'yuame -nu □plëezë -dhë bo □dhia.

3 'Yö Yesu -yö -da -ton do tuö, 'ö waa- 'ö -bha □guë' -nu 'wo □yaannu.

4 □Dhë pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Paakö 'ö -kë Zuifö -nu -bha 'wlaan- 'ka bhë, kö -a yi □ya yö □klöö'.

5 'Yö -dhë 'ö Yesu -ya -ga kö me -gbaa □va -wo nu -na -a 'piö; □dhë -kë 'dhö 'ö- pö Filipö -dhë: «Mε -nu 'wo □ne 'töüdhö, -dhë -mlë 'kwa dho -bhöpë yö -a -bha kö 'kwaan- 'dho 'kwaan- nu -an -dhë -waan -bhö -ee?»

6 Kë- wo 'dhö bhë, □dhëε' bhë -ya -kpo 'dhö kö -ko 'ö- 'ka Filipö □zuö' 'gü kö -yaan -dhë yö -a 'gü; 'yaa 'pö, yö -zë -ya 'slë -do 'ö -de -go.

7 'Yö Filipö -ya pö -a -dhë: «'Kö -kë □ne 'wëü- □va 'ö dho -mo dönle □këng' □plë -bha -a □bluu- -mü 'kwa- -dho -dewo, yaa 'dho pë gbë sü -an -bha, kö me 'plë -waan -a 'klu yö.»

8 'Yö- -bha □guë' -nu 'wo bhë, -a me 'wo- -dhë Andre 'ö -kë Simö Pιεε 'zlaa- 'ka bhë, 'ö- pö -a -dhë:

9 «'Nëgöönzë do □ga 'ö do -de, 'klën □bluu- -bhë 'sensën 'soodhu waa- 'yuö- □plë -wa

kwεε. 'Kεε -mē tɔɔ □bluu'-
bhe 'sensen 'sɔɔdhu waa-
'yuō- □ple mε -gbaa □va 'wo
□ne -an -bha 'ka ε?»

10 □Dhe □ya kē 'pō, 'ō Yesu
-ya pō: «Ka -yadhε nu mε
'ple -dhē!»

'Wo □yaannu 'kpaā -ta mü,
bhii -dhε bhē □blēē' -yō -kē
-a -bha □va. Mε -nu 'wo bhē
gɔɔn- -nu 'wo -kē -an 'piō
-wo -dho -mɔ mε -lü -vuu
'sɔɔdhu -bha.

11 'Yō Yesu -yō □luu 'yō
□bluu'- bhe 'sɔɔdhu bhē -an
sü. 'Yō -Zlan zuō pō -a -ta;
'yō- -glu mε -nu 'wo -kē -ya
-sü 'ka mü bhē -an 'ka. -Kɔ
do bhē 'ō- □kaa' 'yuō- □ple
'wo bhē -an 'ka 'ō -an -zo kun
'pō.

12 □Dhe wo 'ple □wa yēn
pē -bhō -sü -bha -sē 'ka, 'ō
Yesu -ya pō 'ō -bha □guē' -nu
-dhē: «□Bluu'- 'kluklu -nu
'wo to bhē, -ka -an 'dho 'kuē-
kō □kun 'ō- 'bhaa -yō -kē 'gü
□siō'- -pē 'ka.»

13 'Wo- 'kluklu -nu 'wo to
kō mε -nu □wa yēn pē -bhō
-sü -bha bhē -an dho 'kuē-, 'ō
□kpasen 'gɔɔ- do 'ō □ga □ple
pa.

14 □Dhe mε -nu 'yan □ya
-da -dhidhaapē 'ō Yesu -ya
-kē bhē -a 'gü, 'wo- pō: «Mε
□ne, -Zlan -wodhiölome 'wo-
pō -yō -dho nu 'kpongtaa
bhē, yō -mü!»

15 □Dhe □ya kē 'dhō, 'ō
Yesu □yaa- yō □ne -wa 'piō
kō 'wo 'ō -ya -gludē 'ka 'gbee-
tadhε 'ka, 'yō □luu -an ziēn
mü, 'ō -da 'ō 'sloo 'ka -tɔn bhē
-a tuō.

Yesu -bha 'ta -sü 'yipuē
□va -ta -sü
(Matiö 14.22-33; Maakö
6.45-52)

16 □Dhe 'yiniadhε □ya dɔ,
'ō Yesu -bha □guē' -nu -wo
□yɔɔ, 'wo dho 'yipuē □va bhē
-a 'kpong 'dhiō.

17 'Wo -da 'yitagɔ do 'gü
kō -waan 'yi 'kan -waan 'dho
Kapεnaɔmē □zian'. □Dhe kē
-na 'dhō kō -dhε □ya trō, kō
Yesu -de 'pō yaa nu -an 'piō
□kun.

18 'Yi -yō -kē -ma □dhiadhō
'gbee- 'ka, bhii 'buu -yō -kē
ziō □dhia 'gbee- 'ka.

19 'Yō □dhe □wa 'dho □ne
mε- dho 'kilong 'sɔɔdhu 'iin
'slado -naa -ta, ('wo dho -dhε
-ga wo □zlöö), kō Yesu -yō 'ta
-na 'yi -ta, □ya yō 'yitagɔ 'sɔɔ.
'Yō 'suō -yō -da -an 'gü.

20 'Ö Yesu -ya pō -an -dhē:
«Kō □kun 'ō 'suō -yō ka -kē,
ma -mü!»

21 'Wo- -kē □ne mε dho
□gbaannu kō Yesu -yaan -da
wo 'piō 'yitagɔ 'gü mü. 'Kεε
'yitagɔ -yō -gban 'ō bhii kō
□wa -lo 'yi 'kpong 'dhiō, -dhε
'wo -kē 'dho □dhia -a -bha
bhē -a -bha 'saadhō.

Mε -gbaa -nu -bha Yesu
□mεε'- 'wo- wo

22 □Dhe 'ō -dhε □ya 'po, mε
-gbaa -nu mε 'wo to 'yipuē
□va bhē -a □zlöö □zian' bhē,
-wa -yō □ne kē 'wo- wo mü
bhē, 'yitagɔ do □ne 'ō -kē mü.
'Ö □dhe 'ō Yesu -bha □guē'
-nu 'dho 'dho -na, Yesu gia-
yaa kē -an 'piō 'yitagɔ 'gü
mü, wo 'sloo □ne 'wo dho.

23 'Kεε kē- wo 'dhō bhē,
'yitagɔ gbε -nu -wo -go

Tibelasë plöö ꞑne 'wo nu 'ö -dhe 'wo ꞑbluu'- -bhö -a -bha kö Yesu ꞑya yën -bhëa -Zlan -dhë -sü 'ka bhë 'wo -gban -a 'soo.

24 'Yö ꞑdhe me -gbaa ꞑva 'wo bhë waa Yesu yö 'iin -a -bha ꞑguë' -nu yö -dhe bhë -a 'gü, 'wo -da 'yitago -nu 'wo bhë -an 'gü 'ö 'wo dho Kapënaomë -a ꞑmëe' ꞑdhia.

Yesu -bha -kë -bhöpë 'ö -kë -a 'gü -sü nu me -dhë -a 'ka -sü

25 ꞑDhe ꞑwa 'dho ꞑwa -lo 'yipuë ꞑva bhë -a ꞑzlöö 'ma ꞑzian', -wo -kpën Yesu -bha 'ma; 'yö 'wo- ꞑdhe'e' kpo 'wo-pö: «Yi -Gomë, ü -nu 'nö -më yië ꞑeë?»

26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Yö 'wun gia- 'ka ꞑne ka -kë n ꞑmëe' ꞑdhia; 'këe yaa kë ꞑne -dhidhaapë -nu 'a- -kë bhë -a -wun -mü; n ꞑmëe'- 'ka- wo -na bhë 'ö too ka ꞑbluu'- -bhö 'ö ka 'gu -yö do -së 'ka.

27 Kö ꞑkun 'ka yuö -kë -bhöpë 'ö- 'gü dho ꞑsiö'- bhë -a -wun 'gü; -ka yuö kë ꞑzian' pë me 'ka dhoë- -bhö, 'ö dho ꞑglöö kö -yaan kë ka -go ꞑtoëpö -kë -a 'gü -sü 'ka -a -wun 'gü. -Bhöpë 'ö bhë me 'ö dhoë- nu ka -dhë 'ö too Mëgbö; 'ö too kwa Dë -Zlan ꞑya ö -bha -ko -mo 'wuën- -sü ꞑduakëpë -ya -a -bha.»

28 'Yö 'wo- ꞑdhe'e' kpo ꞑne: «Më 'yi dho -a kë kö 'yiën- -Zlan -bha yuö -nu kë ꞑeë?»

29 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë 'ö -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö, 'ö too kö me

'ö- bo bhë, 'ka- -wun -dhe 'wun gia-.»

30 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Kö -bhö -dhidhaapë do kë kö 'yiën- ü -wun -dhe 'wun gia- 'sa! -Më -yuö 'ü dhoë- kë ꞑeë?»

31 'Ö ('wun bhë, 'wo- ꞑzuan' sü Moizö -bha kë 'ö- wo 'kpa wo 'bhëma -nu -bha -zo -yö -a -bha -me 'ka -sü, -dhidhaapë -nu 'ö -kë bhë -a -wun 'gü bhë -a -bha) 'wo- wun ꞑblëe -a -dhë, 'wo- pö: «Yi 'bhëma -nu bhë, kë- wo 'kpa, -wo 'manë -bhö 'yëng ꞑtaa. -A -dee 'wun 'ö -gban -a -bha, -yö ꞑbëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ꞑne: ꞑBluu'- 'ö go dhang- 'gü -Zlan 'piö bhë, -Zlan -ya -nu -an -dhë 'wo- -bhö. »

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka ꞑne Moizö 'yaa -mü 'ö ꞑbluu'- 'ö go dhang- 'gü bhë 'ö- nu ka -dhë, 'këe n Dë ꞑne 'ö ꞑbluu'- gia- 'ö go dhang- 'gü bhë 'ö ꞑya kë 'ö- nu me -dhë;

33 bhii -Zlan -bha ꞑbluu'- 'ö too -a me 'ö go dhang- 'gü 'ö ꞑyoo kö -yaan -këdhösü nu 'kpongtaame -nu -dhë bhë.»

34 ꞑDhe -kë 'dhö, 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëme, ꞑbluu'- bhë -a nu yi -dhë -kplawo 'sa.»

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ma ꞑne 'a too ꞑbluu'- 'ö -këdhösü 'dhö n 'gü. Me 'ö ꞑya nu n 'piö, din 'ka 'dhoë- kë 'gbëedhë, 'ö me 'ö ꞑya 'we n -wun -bha, 'yi mü -dho 'ka 'dhoë- kë 'gbëedhë.

36 'Këe a- pö -na ka -dhë 'zü: 'Ka ka 'yan do n -ma,

'kεε 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-.

37 -Yö kē 'pö- wo ka 'yaan □ne me -nu 'ö n Dē -ya nu n -dhē bhē, -a me 'kō -dhō, -yō -dhō nu n 'piō; 'ö me 'ö □ya nu n 'piō, 'ö n 'ka 'dho -a -wun -zuō -ko □taa 'gbεεdhō;

38 'ö tōo a -go dhang- 'gü kö me 'ö n bō bhē, 'aan- -a -zo 'kun -wun kē; n 'ka nu n -de -zo 'kun -wun kē □dhia.

39 Me 'ö n bō bhē, pē 'ö- -zo 'kun -wun 'ka 'ö- 'piō kö 'a- kē bhē 'ö tōo me -nu 'ö -an -wun -lo n kwεε bhē, kö □kun 'ö me -yō -kē -an songdhō 'ö -kē 'gü □siö' -me 'ka, 'kεε kö 'a -an 'plε bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.

40 'Ö bhii -yō n Dē -zo 'kun -wun 'ka kö me 'saadhō 'ö -an 'yan 'dhō dō -na -a Gbö -bha, 'ö 'wo- -wun -dhe -na 'wun gia- bhē, -wo □toēpō -kē -a 'gü -sü yō kö 'aan- -an bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.»

41 □Aa', 'wun bhē yaa dhi Zuifō -nu -dhē -a pō 'ö- wo ma □ne 'a tōo □bluu'- 'a go dhang- 'gü bhē -a -wun 'gü.

42 'Yö 'wo- pō: «Zozefu gbō do Yesu □ne 'yaa -mü -a? Kwa- dhe -dō 'ö 'kwa- dē dō; 'ö □dhe -kē 'dhō □ne -dhe -mlē 'ö dō -a -bha 'ö- 'godhe -yō -kē dhang- 'gü -dhe 'ka εε?»

43 'Ö Yesu -ya pō -an -dhē: «-Ka ka bo n -wun □blεε' -sü 'ka ka 'ko -nu -dhē -sü -wo □lōö;

44 me yaa -mōa -bha kö -yaan nu n 'piō -a 'ke n Dē 'ö n bō bhē, yaa- me -dhe, kö ma 'pō, yi 'dhiōtoyī 'ka, 'aan- bho ga 'gü.

45 'Ö bhii pē 'ö -Zlan -wod- hiölome -nu -go 'sēēdhe 'gü -ya -pō: 'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -Zlan -yō -dho -an 'plε □daan' -a 'ka. □Ya kē 'dhō kö me 'oo me 'ö □ya ö 'to kē n Dē -wo -bha 'ö □ya ö -ko kpō -a -go, -yō nu n 'piō.

46 Kē- wo bhē yaa kē □ne kö me 'wo bhē, Dē yō 'wo- wo bhē yō -mü. -A -de me do 'kpaan 'ö go -Zlan 'piō bhē, yō do bhē □ne 'ö- yō.

47 A- -pō ka -dhē 'wun gia- 'ka □ne me 'ö □ya 'we n -wun -bha, kö □ya □toēpō -kēdhösü yō.

48 'Ö tōo ma □ne 'a tōo □bluu'- 'ö -kēdhösü 'dhō n 'gü.

49 Ka 'bhema -nu bhē, kē- wo 'kpa bhē, 'manē 'ö -kē 'yēng □taa bhē, -wa -bhō 'kεε -wo -ga.

50 □Ya kē 'dhō, kö □bluu'- me 'ö go (-Zlan 'piō) dhang- 'gü bhē -yō ka -bha 'ka; kö me 'ö □yaa- -bhō, yō 'ka 'dho ga.

51 Ka- -yō bhē □a! Ma □ne 'a tōo □bluu'- 'a -kēdhösü nu me -nu -dhē, 'ö 'a go dhang- 'gü. □Bluu'- 'a- 'ka bhē, me 'ö □ya n 'sü ö -bha 'ka, -kēdhösü -yō -dho kē -a -go □toēpō 'ka. 'Ö □bluu'- 'a dho -a nu bhē 'ö tōo n -de nu 'a 'dhoē- wo kö 'kpongtaame -nu -waan -kēdhösü yō -a -ta bhē.»

52 □Dhe 'ö Yesu -yō 'wun □blεε 'dhō, Zuifō -nu -wo -yō vundhe ma -sü 'gü wo 'ko -nu songdhō -a pō -sü 'ka: «'Yö, -mē -kē 'ö me □ne 'ö 'wun □blεε □nēdhō □neε? -Mē tōo

-yö -dho ö bun nu kwa -dhë
-bhöpë 'ka ε?»

53 'Yö Yesu □ya pö -an -dhë:
«A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka,
□ya kë □ne Mεgbö bun 'ö nu
ka -dhë -bhöpë 'ka bhë kaa
ka -ko 'kpo -a -go 'iin -a fëi
'ö dhoë- nu bhë kaa- 'kun, kö
-këdhösü bhë □ya dha ka -go
□ne bhë.

54 'Ö tɔɔ mε 'ö □ya ö -ko
kpo n bun -go 'ö □ya n fëi
kun -yaan kë ö müpë 'ka, kö
-këdhösü 'ö -dhö □toëpö 'ka
bhë, □yaa- yö; 'ö kö mε bhë a
-dho -a -bho ga 'gü yi -kaanta
'ka.

55 Bhii n bun bhë □ne 'ö tɔɔ
-bhöpë giagia, 'ö n fëi 'dhö
müpë giagia 'ka.

56 □Ya kë 'dhö kö mε 'ö □ya
ö -ko 'kpo n bun -go -bhöpë
'ka 'ö □ya n fëi 'kun müpë 'ka
kö -yö -klu -sü 'ka n -ma, 'ö
ma -de 'pö, 'a -klu -sü 'ka -a
-bha.

57 Kö -ko do 'ö n Dë 'ö
'bhee- 'ö n bɔ -a 'ka 'ö 'a- 'ka
'bhee- -a 'sɛa- 'gü bhë □ne 'ö
mε 'ö □ya ö -ko kpoa n bun
-go -bhöpë 'ka 'ö- 'ka 'bhee- n
sɛa- 'gü 'pö.

58 □Bluu'- 'ö go dhang- 'gü
'ö nu ka -ta bhë, □ya -lo. 'Yaa
□ne -a mε 'ö ka 'bhema -nu
-wa -bhö 'kpa bhë -a 'dhö, 'ö
bhii □dhe -kë 'dhö -wo -ga.
□Bluu'- 'ö □ne bhë, mε 'ö □ya
ö -ko 'kpo -a -go -bhöpë 'ka,
-yö -dho -këdhösü yö □toëpö
'ka.»

59 'Wun -nu 'wo □ne Yesu
-yö -bɔ -a 'gü 'dhö kö -yö
mε -nu □daan' -na Zuifö
-nu -bha -bhokuëko 'gü
Kαρεναομέ.

Mε □daan' -wo -nu 'wo
-gban □toëpö -këdhösü -bha

60 □Dhe 'ö Yesu □ya 'wun
□blεε'- □ne -ko bhë -a
'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu
mεdhevadhε -wo yö -a pö
-sü 'gü □neε: «'Wun mε bhë
-a ma -sü -dho kë 'gbee-; dö
dho ö 'to kë -a -bha -εε?»

61 Kë- wo bhë, pë 'ö- -bha
□guë' -nu -wo -kë -a pö □dhia
wo 'ko -nu -dhë bhë, -ya
-ma. □Dhe -kë 'dhö 'yö- pö
-an -dhë: «'Wun bhë □ya ka
dɔ -gbɔudhō □ne -ko bhë -a
'dhö,

62 yi 'ö ma 'a Mεgbö 'ka
'a dho -da -a 'ka dhang- 'gü,
-dhe 'a -kë -a -bha -be bhë -a
-bha, ka -dho kë mü □dhë 'ö
'ka dɔ 'dhö □neε?

63 'Ö tɔɔ -Zuu 'slööslö □ne
'ö -këdhösü nu mε -dhë; bun
'ö 'ka- -ga -na □ne, -a -yö
-a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö.
□Ya kë 'dhö kö 'wun □blεε'
-wo -nu 'ka- ma bhë □ne 'wo
-këdhösü 'ö go -Zlan 'piö bhë
'wo- nu mε -dhë,

64 'ö mε 'bhaa -nu 'wo ka
songdhö 'ö 'waa- -dhe 'wun
gia- bhë.» -A pö 'ö Yesu -ya
wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'go -a
züdɔyi -bha, mε -nu 'ö 'waa-
-wo -nu -dhe 'wun gia- 'iin
mε 'ö dho ö dɔ ö yaagüme
-nu kwεε bhë -yö -an dɔ.

65 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö
'zü: «Pë 'ö -kë 'a- pö mε gbe
yaa 'dhö -mɔa -yö nu n 'piö
kö -Zlan yaa- -ko -mɔ 'wuën-
-sü nu -a -dhë bhë 'ö bhë.»

66 □Aa', □dhe -kë 'dhö zlöö,
'ö sü 'töng bhë -a -bha, -a
-bha □guë' -nu 'wo bhë, -an
□plëezë -wo -kan -a -bha.

67 -Dhe -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö -bha [guë] -nu 'gɔɔ- do ö ga [ple 'wo bhë -an -dhë: «Ka- 'piö 'ka 'dho 'pö a?»

68 'Yö Simo Pιεε -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N Dēmε, dö 'kpaan 'yi dho dho -a 'piö ee? Bhi [ne 'ö -wo 'ö [wa bɔ -a -ta 'wo [toëpö -këdhösü yö bhë 'ö ü -gɔ.

69 Yi ü -wo -nu -dhe 'wun gia- 'ö 'yi- doa [ne bhi [ne 'ü tɔɔ me 'ö -Zlan -ya sü ö -bha 'ka.»

70 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Kë- wo bhë, me 'gɔɔ- do ö ga [ple 'ka bhë, ma kun 'a ka [dhɔɔ -kë n 'piö a? 'Kεε me do -yö ka ziën 'ö dü -bha me 'ka 'sa!»

71 Me 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- [bleε bhë 'ö tɔɔ Zuda, Simo Ikalioṭö gbö. Zuda 'ö bhë, -yö -kë Yesu -bha [guë] -nu 'gɔɔ- do ö ga [ple 'wo bhë -a me do 'ka 'dhö; 'kεε yö [ne 'ö [dhe 'wo yö mü zlöö 'ö Yesu 'dhɔɔ dɔ.

7

Yesu dheglu 'në gɔɔn- -nu -bha -a -dhe 'ö waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun

1 [Dhe [ya kë 'dhö, Yesu -yö -nië Galile -se 'gü; yaa- dhɔ kë gbɔ kö -yaan 'dho Zude -se 'gü 'ö tɔɔ Zuifö -nu -gɔmε -nu -wo -kë -a [mεε] [dhia kö -waan -a zë.

2 [Dhe 'ö -kë [ne Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'ö -kë sɔ 'kɔ -nu 'wlaan- -yi 'ka bhë, [ya yö [klöö],

3 'Ö Yesu dheglu 'në gɔɔn- -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö 'dho Zude kö ü -bha [guë]

-nu (me 'wo to 'ma) -waan ü këyuö -nu yö 'pö.

4 'Ö tɔɔ me 'ö- 'piö kö me -nu -wa dɔ, 'yaa ö këyuö -nu -bin. [Dhe ü këyuö -nu [wa kë [nëdhö bhë, kö -bhöë kë kö -an 'yan -yö dɔ ü -bha 'sa!»

5 Kë -de 'ö- wo bhë, -a dheglu -nu 'wo bhë, -a -wo -nu -dhe 'wun gia- -sü yaa kë -an -gɔ.

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -zë 'töng 'saadhö -yö ka -bha 'töng -së 'ka, 'kεε ma -zë n -ma yaa -lo [kun.

7 'Ö bhii 'kpongtaame -nu 'ka 'dho ka -san zë; 'kεε ma -zë -wo n -san -zë, 'ö tɔɔ ma [ne [ya kë 'a- pö -an -dhë [ne -an këpë -nu -wo ya.

8 Ka -zë, -ka 'dho 'wlaan- bhë -a -ta. N 'kaa dho 'ma, 'ö tɔɔ n -ma 'töng -së yaa -lo [kun.»

9 [Dhe 'ö [yaa- pö -an -dhë 'dhö, (yaa kpa -an -bha waa 'dho wo 'kuë 'wlaan- bhë -a -ta Zude,) -yö -to Galile.

Yesu -bha -dho Tabεεnaklö 'wlaan- -ta -kɔ

10 [Dhe 'ö- dheglu 'në gɔɔn- -nu [wa 'dho 'wlaan- bhë -a -ta, 'ö- [zuö] -yö [luu kö -yaan 'dho; 'ö yö -de 'pö, 'yö dho 'wlaan- bhë -a -ta; 'kεε yaa ö -de -zɔn kö me -nu -waan yö.

11 Zuifö -nu -gɔmε -nu -wo -kë -a [mεε] [dhia 'wlaan- bhë -a -ta -a pö -sü 'ka [neε: «-Yö 'më?»

12 Me -nu -wo -kë -a -wun [bleε] [dhia -wo [löö [va 'ka me gbung 'gü mü [neε: «Me bhë 'wunsëkëme -mü», kö me 'bhaa -nu -wa pö -na:

«-Abi!» kö me 'bhaa -nu -wa pö -na: «Me -nu -püö -me -mü.»

¹³ Kεε me gbe yaa kë -dhö kö -zogbansü -yaan kë -a -gö kö -yaan -wun [blεε]-, 'ö bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö -nu -gome -nu -dhë.

¹⁴ [Dhe 'ö 'wlaan- bhë [wa dö -a yi ziën, 'ö Yesu -yö dho -Zlan -gba -a 'gü -kə 'gü, 'ö yö me -nu [daan' -sü -bha.

¹⁵ Zuifö -nu -gome -nu [zuö' 'bhaa -yö -bho, 'ö 'wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko -nu -dhë: «Me 'ö yaa pë gbe [daan' [ne 'wun [suu'- -nu 'wo [ne -ya -dö -kəklë [εε?»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Me [daan' -wo -nu 'wo 'go -na n 'dhii bhë, waa 'go n 'gü 'kεε -wo -go -Zlan 'ö n bö bhë -a kwεε.

¹⁷ Me 'ö [ya ö [zuö' 'dhi 'po kö -yaan -Zlan -zo 'kun -wun kë, -yö -dho -a 'wun dö kö ma me [daan' -wo -nu -wo -go -Zlan 'piö 'iin a- -sü n [deë' 'a me [daan.

¹⁸ Me 'ö [luu' -na ö [deë' 'ö me -nu [daan' -na bhë, 'təbhədhə [ne 'ö- [mεε ö -de -bha 'ka; 'kεε me 'ö yuö kë -na me 'ö- bö bhë -a 'tə -wun 'gü, 'wun gia- [ne 'ö- [blεε, 'ö [sua -wun 'yaa- 'gü.

¹⁹ -Yö 'wun gia- 'ka [ne Moizö -yö (-Zlan -bha) tong -nu -nu ka -dhë. 'Kεε [dhe -kë 'dhö [ne dö 'ö- kun ö 'kun -kə 'ka εε? [Ya kë 'dhö ka- 'piö 'ka n zë -më -wun 'gü ii?»

²⁰ [Dhe -kë 'dhö 'ö me gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «Zuu yaa -yö ü 'gü! 'Yaa 'dhö dö 'ö- 'piö 'ö ü zë [εε?»

²¹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Pë do 'kpaan 'a- -kë [glooyi 'ka bhë yö kun 'ö [ya ka dö -gbəudhö bhë [a!

²² Kë- wo bhë Moizö yaa- pö ka -dhë 'ka göön- -nu zë 'böng a? ('Kεε kö 'wun bhë [dhe 'ö -da -na kö yaa bhö -dewo [kun); 'ö 'ka -we -a -bha 'ö [glooyi 'ka, 'ka me -nu zë 'böng.

²³ Ka 'ö ka 'we -a -bha kö 'ka me -nu zë 'böng [glooyi 'ka [ne -kə 'ö 'ka Moizö -bha tong -nu 'gü -a 'dhö, kö [kun 'ö 'ka dho kë tong -lö 'gü -me -nu 'ka bhë, -më -kë 'ö 'ka ka wö -siö n -ma me -dhe bo 'a- wo [glooyi 'ka, -a mebhēdhē 'gü 'iin -a nii 'gü bhë -a -wun 'gü 'sa?

²⁴ Kö [kun 'ka za dö me -bha me buēnpē -wun 'gü, 'kεε 'ka za -nu dö, -wo kë kpengdhö.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan -bha -Yame 'ka -sü -bha

²⁵ Zeluzalemē plöömē 'bhaa -nu -wo -kë -a pö [dhia: «Göön- 'wo- [mεε' -na -waan zë [ne kun [ne [a?

²⁶ Yö [ga 'ö me -nu [daan' -na me gbung 'gü 'ö me gbe 'yaa 'dhö kö -yö [yöön -a -bha [ne! Kë- wo bhë, kwa -gome -nu 'wo [ne -a dö 'pö 'wo- wo [ne yö 'ö tō -Zlan -bha -Yame 'pö bhë ee?

²⁷ -Zlan -bha -Yame 'ö bhë [ya nu, me gbe 'ka 'dho -a 'godhe dö, 'kεε kö me 'ö [ne kwa- 'godhe -dö 'sa!»

²⁸ Yesu -yö -kë me -nu [daan' [dhia -Zlan -gba -a 'gü -kə 'gü. [Dhe [ya kë

'dhö, 'yö -gbla □woë' □nεε:
«Yö 'dhö 'wun gia- 'ka, ka n
-dɔ, 'ö 'ka n 'godhε dɔ. 'Kεε
kë- wo 'dhö bhë n 'ka nu
n □deë'. Mε bhë -yö -dhö
giagia 'ka; -zo -tën -a -dhë
-mε -mü. Yaa kë □nε a -nu
n □deë'. Mε 'ö bhë 'kaa- dɔ.

²⁹ Ma 'pö, 'a- dɔ 'ö tɔɔ a -go
-a 'piö, 'ö yö □nε 'ö n bɔ.»

³⁰ □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo-
këdhε □mεε kö -waan -a
'kun; 'kεε mε gbε yaa-
'kundhε yö, 'ö tɔɔ kö -a 'kun
'töng 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha
'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ 'ka
bhë yaa -lo □kun.

³¹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë
mε gbung 'gü mü, mε -nu
-wo -kë □va 'ö 'wo- -wun
-dhε 'wun gia-. -Wo -kë -a
pö □dhia: «-Zlan -bha -Yame
'ka- -wun □blεε' -na bhë, □ya
kë □nε □ya nu, -yö -dho
-dhidhaapë -nu kë 'ö -ziö -a
'ka gɔɔn- □nε -a -bha -ta -a?»

*'Dhasi -nu 'wo -an bɔ kö
-waan Yesu 'kun*

³² □Dhε 'ö -wo -nu 'ö mε
-nu 'wo Yesu -wun -dhε 'wun
gia- mε gbung 'gü mü, 'wo
-kë □blεε' □dhia -wo □löö
bhë 'ö □ya -da Falizi -mε
-nu 'toudhö, 'wo kpa slab-
home -nu -gɔmε -nu -bha,
'wo 'dhasi -nu bɔ -dhε bhë -a
-bha kö -waan Yesu 'kun.

³³ 'Yö Yesu -ya pö: «A □tun
ka 'piö 'töng 'dεdε 'ka; □ya
'go mü kö n 'dho -sü -mü mε
'ö n bɔ bhë -a 'piö.

³⁴ Ka -dho n □mεε', 'kεε ka
'ka 'dho n yö, bhii ka 'ka 'dho
-mɔa 'kaan- 'dho -dhε 'a dho
kë -a -bha bhë -a -bha.»

³⁵ 'Yö Zuifö -nu -gɔmε -nu
-wo yö wo 'ko -nu □dhεε'

'kpɔ -sü -bha □woë' □nεε:
«-Dhε -mlë 'ö dho dho -a -bha
kö 'kwaan- 'kun -a yö -sü 'ka
'ö- -wun □blεε' -na □nε -oo?
Kö 'dho 'pö dhoë- wo Zuifö
-nu 'wo -pɛn -sü 'ka Glökö -sε
'gü -dhε -nu -bha bhë -an 'piö
kö -yaan Glökö -nu □daan'
bhë ee?

³⁶ -A pö -de 'ö- wo <ka -dho
n □mεε' 'kεε ka 'ka 'dho n yö
'ö tɔɔ ka 'ka 'dho -mɔa -bha
kö -dhε 'a dho kë -a -bha,
'kaan- 'dho -a -bha> bhë, -a
-gɛn tɔɔ -më poo □ee?»

*Yesu -bha mε □daan' -wo
-nu 'wo -gban 'yigɔ -nu -bha*

³⁷ So 'kɔ -nu 'wlaan- -yi
-kaanta 'ö- -wun 'dhö 'gbee-
bhë, □dhε 'ö □ya -lo, -a yi
bhë -a 'ka, Yesu -yö -dɔ mε
gbung 'dhiö 'ö- pö -wo 'gbee-
'ka □nεε: «Mε 'ö 'yi mü -dho
'dhoë- kë -na, -yö nu n 'piö,
-yö 'yi mü.

³⁸ Bhii -yö □bɛɛn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëedhε 'gü □nεε:
Mε 'ö □ya n -wun -dhε 'wun
gia-, -kë -a 'gü 'yigɔ -nu -dho
go -a □zuö' 'gü 'wo -ziö.»

³⁹ 'Wun 'ö Yesu -ya □blεε
'dhö bhë -yö -gban -Zuu
'slööslö 'ö mε -nu 'wo- -wun
-dhε 'wun gia-, 'wo dho -a
yö bhë -a -bha; 'ö tɔɔ pë -nu
bhë, □dhε 'wo kë -na 'dhö,
kö -Zuu 'slööslö yaa nu □kun
mε 'bhee- -nu -dhë, 'ö bhii kö
Yesu yaa -da □kun 'tɔbhɔdhε
'gü.

*'Gügludhe 'ö -da Yesu Kl-
ito -wun 'gü*

⁴⁰ □Dhε mε -nu 'wo -kë mε
gbung 'gü mü, 'ö -wo -nu 'wo
bhë □waa- ma, -wo -yö -a pö
-sü 'gü: «Mε 'ö □nε, 'wun

gia- 'ka, -Zlan -wodhiölome 'ö kwa 'yan 'dhoë- -gɔ bhë yö -mü!»

⁴¹ Kö -an me 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zlan -bha -Yame -mü!» Kö- me 'bhaa -nu ('ö -de, -a -bha -bhɔ Betelemë, Zude -se 'gü -sü bhë 'ö 'waa -dɔ bhë), kö -wo bɔ -na -dhe do bhë -a 'gü -wa pö -na: «'Öö- 'öö, -Zlan -bha -Yame bhë, me dho go Galile yö -mü -a?»

⁴² (Këpë 'yaa -mü,) 'ö tɔɔ pë 'ö [bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Zlan -bha -Yame bhë -yö -go Davidö [suu'- 'gü, 'ö dho bhɔ Betelemë -pö 'ö Davidö (-de gia-) -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.»

⁴³ [Dhe [ya kë 'dhö, -an -wo yaa 'dho -dhe do 'gü gbɔ 'wun -nu 'wo bhë -an -wun 'gü; 'yö 'gügludhe -yö -da -an ziën.

⁴⁴ Me 'bhaa -nu -wa -kë kö -waan -a 'kun 'këë waa- 'kundhe yö.

Zuifö -nu -gɔme -nu -bha -kɔ Yesu -wun 'ka -sü

⁴⁵ [Dhe 'wun -nu bhë [wa kë 'dhö, 'dhasi -nu -wo -ye wo 'zü 'wo dho slabhome -nu -gɔme -nu waa- Falizi -me -nu 'piö; 'yö 'wo -an [dheɛ' kɔɔ 'pö [nɛɛ: «-Më -kë kaa- 'kun kaa nuë [ɛ?»

⁴⁶ 'Yö 'dhasi -nu -wa pö: «'Wun [blɛɛ' -kɔ [suu'- 'ö gɔɔn- bhë 'ö- wo bhë, -a -me yaa kë -dhö do!»

⁴⁷ 'Yö Falizi -me -nu -wa pö -an -dhë: «-Më -nu 'ka dɔa [nɛ; -a 'wun [blɛɛ' -wo -nu [wa ka -püö 'pö a?»

⁴⁸ Kwa [kɔɔnmɛ -nu waa- Falizi -me -nu bhë, -a -ga 'ka-

wo bhë, -a dö -zë 'pö 'ö 'wun -nu bhë 'ka- yö [nɛ [ya -an -dhe 'wun gia-?»

⁴⁹ 'Yö [dhe -kë 'dhö [nɛ me -nu 'wo bhë -wo -dɔ [dhë 'ö 'wo wo [kwaa wo -de -zü -ii? 'Waa pë gbɛ dɔ -Zlan -bha tong -bha [dheɛ! -Zlan -bha 'dhangga [ya -an 'kun.»

⁵⁰ Falizi -me do -yö -kë mü 'pö, 'wo -dhe Nikodemö. Kë-wo bhë, yö [nɛ 'ö yi do 'ka 'ö dho Yesu 'piö 'dhiö [zian'. [Dhe 'wun -nu bhë [wa kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë:

⁵¹ «Kë- wo kwa -gɔ tong 'gü bhë, kwa -mɔa kö 'kwa za -lo me tuö kö kwaa- -wo -nu ma 'iin kö pë -nu 'ö- kë -na kwaa- dɔ [a?»

⁵² 'Yö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «-Më 'ü dɔa [nɛɛ! Galile -me [suu'- 'wo bhë ü -an 'piö 'pö a? [kɔɔ'- -Zlan -bha 'sëedhe -nu 'gü 'dhe! -Zlan -wodhiölome [ya 'go Galile do 'bha- ma [a?»

⁵³ [[Dhe [ya kë 'dhö, 'wo -kan wo 'kuë- 'ö me 'ö -dhö, 'ö dho ö -gɔ kɔɔ.]

8

'Wun 'ö -gban dhebo 'wo -kun gɔɔn- 'piö -a -bha

¹ [[Dhe [ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho Olivie -tɔn tuö.

² [Dhe 'ö- -ta -dhe [ya 'po, -a -dhiadhiö tii 'gü, -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö me gbung -nu -wo [nië -a -zü (-waan wo 'to to -a -bha). 'Yö [yaannu, 'ö yö -an [daan' -sü -bha.

³ 'Yö tɔnggɔme -nu waa- Falizi -me -nu 'wo nu dhebo do 'wo- kun gɔɔn- 'piö -a 'ka -a 'dhiö me gbung 'gü mü.

4 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gome, dhebo 'ö □ne yi- kun gcon- 'piö.

5 'Yö pë 'ö □bëen' -sü 'ka Moizö -bha tong 'sëedhe 'gü -ya -pö 'yi- -zuö -guö 'ka -yö 'to -a □kwaa'. -Dhe 'ü- -ga -a 'gü bhë, 'yi- kë □dhë □εε?»

6 □Dhëε' bhë -wa -kpo -a -go 'dhö 'kpenng- 'ka, kö -waan -a 'kundhe yö 'wun do -a -bha -sü 'ka. 'Yö Yesu -yö ö -go yö 'sei, 'ö yö pë -ya -sü -bha 'sia- ö -konëga 'ka.

7 'Wo □dhëε' kpo -a -go □naazë 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö ö -go □luu 'ö- pö -an -dhë: «Mε -nu 'ka nu 'saadhö □ne, mε 'ö yaa □scon yaa kë do, -yö -guö 'sü, dhebo □ne -ya -zuö do -a 'ka -sü zü do 'kwee-!»

8 □Dhe □yaa- pö 'dhö, 'yö ö -go -gban 'sei 'zü, 'ö yö pë -ya -sü -bha 'zü.

9 □Dhe mε -nu 'wo nu dhebo bhë -a 'ka, □wa -wo -nu bhë -an ma 'dhö, 'yö 'wo -kan wo 'kuë- do do 'ka. □Dhe 'ö mε ziizii -nu □wa ziö 'dhiö, 'ö -dadhëü -nu -wo -ziö 'pö; 'ö Yesu waa- dhebo bhë, 'wo -an to 'sloo 'ka, kö yö □tun do -sü 'ka -a 'dhiö mü.

10 'Yö ö -go □luu 'ö- pö dhebo bhë -a -dhë: «Dhebo, mε -nu 'wo bhë □wa 'dho 'më 'töüdhö □ee? Waa za -lo ü -bha gbo □a?»

11 'Ö dhebo bhë 'ö- pö -a -dhë: «N -Gome, waa za -lo n tuö gbo.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma -de 'pö, n 'ka 'dho za -lo ü tuö 'pö; -bhö ü -bha 'dho wo; 'kεε kö □kun 'ü □scon yaa -kë gbo.»]

Yesu -bha -kë 'kpong- taadhe -bha -dhepuudhe 'ka -sü

12 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -bha -dho 'dhiö mε gbung -nu 'wo □sia bhë -an □daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «Ma □ne 'a tco 'kpongtaame -nu -bha -dhepuudhe; mε 'ö □ya ziö n 'piö, -dhepuudhe 'ö -kë -a 'gü -sü 'ka bhë, -yö -dho 'ta sü -a 'gü; yaa 'dho ta -dhetiidhe 'gü 'gbëedhö.»

13 'Ö Falizi -mε -nu -wa pö -a -dhë: «Pë -nu 'ü- □blëε' -na bhë, -an □bhlë gbe 'yaa 'dhö 'ö tco ü -de -go -wun □ne 'ü- □blëε' -na bhë.»

14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kö -kë □ne -tömödhë 'a- kë -na bhë, -a -wun -yö -gban n -de -bha, -yö 'wun gia- 'ka, 'ö tco -dhe 'a go -a -bha, a- do n -de -go, 'ö 'a n 'dhodhe do; 'kεε kö ka -zë, n 'godhe -nu, n 'dhodhe -nu 'kaa- gbe do.

15 Ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -ko -nu □ga 'wo -kë mε 'bhee- -bha 'ka bhë! □Ao', ma 'pö 'maa za -lo mε gbe tuö.

16 'Kεε □ya kë □ne 'ma- pö 'a za -lo mε tuö, kö ma za bhë -yö ö -wödhe -kun, 'ö tco za bhë 'maa- -lo mε tuö -mε 'ka 'dhö do. Yië -n Dë 'ö n bco bhë □ne □ya kë 'ö za bhë 'yi- -kan.

17 -Yö □bëen' -sü 'ka ka -bha tong 'sëedhe 'gü □ne -tömödhë 'ö dho kë, -a kë -mε -nu □wa kë □ple kö -yö □bhlëzë.

18 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ma -de gia-, a -tömödhë -kë n -de -bha, 'ö □ya 'go mü 'ö n Dë gia- -de 'ö n bco bhë 'pö, 'yö ö -bha -kë n -ma.»

19 'Yö 'wo- □dhεε' kpo □nεε:
«Ü dē -de 'kō ('ü- -wun □blεε'
-na) bhē, -yö 'mē poo □ee?»
'Yö- pö -an -dhē: «'Kaa n Dē
dō 'iin 'kaa n dō. □Ya kē □ne
ka n -dō -bezē kō ka -dho n
Dē dō 'pö.»

20 'Wun -nu bhē Yesu -yö
-an -blεε ö -bha mε -nu
□daan' -sü 'ka kō -yö -Zlan
-gba -a 'gü -kō 'gü, 'pian mε
'ö □ya kē 'wo pē -nu gbaō
-Zlan -dhē bhē -a -dhε -bha.
'Ö mε gbε yaa nu -yaan (pö
-a -dhē □ya 'wun □zaa' -sü kē
kō -yaan) -a 'kun, 'ö bhii kō
'töng 'ö -ya -a -bha 'ka bhē
yaa -lo □kun.

*'Wun 'ö -gban Yesu
'dhodhe -bha, -a -wun 'ö-
□blεε*

21 'Yö Yesu -ya pö -an -dhē
'zü: «A 'dhoë- dho; ka -dho n
□mεε' -'kεε ka 'ka 'dho n yö;
ka -dho ga ka -bha □soön yaa
-nu 'gü, 'ö tōō -dhε 'a dho dho
-a -bha bhē, kaa 'dho -mōa
'kaan- -da -a -dhε -bha.»

22 'Yö Zuifö -nu -gōmε -nu
-wo yö -a pö -sü -bha wo 'ko
-nu -dhē: «-A pö 'ö- wo <ka
'ka 'dho -da -dhε 'a dho dho
-a -bha bhē -a -dhε -bha> □ne
kō □ya kē 'dhö kō ö -de zē 'pö
dhoë- wo bhē ee?»

23 'Ö Yesu -ya -daa -kē
-an -gō, 'ö- pö: «Ka 'pö,
ka 'kpongtaa zö, kaa 'go
dhang- 'gü; 'kεε ma -zē,
'maa 'kpongtaame 'ka, a -go
dhang- 'gü.

24 Pē 'ö -kē 'a- pö ka -dhē,
ka -dho ga ka -bha □soön yaa
-nu 'gü bhē 'ö bhē; 'ö bhii
□ya kē □ne kaa- -wun -dhε
'wun gia- □ne ma □ne 'a tōō

<mε 'ö -dhö>, kō ka -dho ga
'gbönggböng ka -bha □soön
yaa -nu 'gü.»

25 'Yö 'wo- pö -a -dhē: «Dö
-mü ü 'ka εε?» 'Yö- -daa -kē
-an -gō 'ö- pö: «'Go -a züdüyi
-bha 'ö yö □dεε -bha □ne,
'wun -nu 'a- □blεε bhē, waa
ka -zo 'kun a?»

26 'Wun -yö n -gō □va kō
'aan- □blεε' -ka -blü 'gü. 'Kεε
-yö kē 'püē- wo ka 'yaan □ne
mε 'ö n bō bhē -yö 'wun
gia- -blεε; 'ö pē 'a- □daan -a
'piö □ne 'a 'kpongtaame -nu
□daan -a 'ka.»

27 'Wun bhē -a □blεε' -'ö-
wo 'dhö bhē, -an □zuö' yaa
yö -a Dē 'ö kwa -bha -Zlan 'ka
bhē -a -bha □ne yö 'ö- -wun
□blεε' -na bhē.

28 'Yö Yesu -ya pö -an -dhē:
«Yi 'ö 'ka dho Mεgbö dōa
-gaatalü -bha bhē, -a yi bhē
-a 'ka ka -dho -a dōa □ne ma
'a tōō <mε 'ö -dhö>; yi bhē -a
'ka, ka -dho -a -dhε yö □ne
pē -nu 'a -an kē -na □ne, yaa
'go n -de 'gü. Pē -nu 'ö n Dē
-yö n □daan -a 'ka bhē □ne 'a-
□blεε' -na □ne.

29 Mε 'ö n bō bhē -yö n 'piö.
Yaa n 'to 'sloo 'ka 'ö bhii pē 'ö-
-zo 'kun -wun 'ka □ne □ya kē
'a- -kē.»

30 'Wun bhē -a □blεε' -'ö
Yesu -ya wo 'dhö bhē, -yö
-ya mε □plēezē □zuö' -bha 'ö
'wo- -wun -dhε 'wun gia-.

*Mε □daan' -wo 'ö -gban
□nua -nu waa- mε -nu 'ö 'wo
-potaasü -an -bha*

31 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö
Yesu -ya pö mε -nu 'wo Zuifö
'ka 'wo- -wun -dhε 'wun gia-
bhē -an -dhē: «'Ö □ya kē

□ne ma me □daan' -wo -nu 'a me □daan' -na -an 'ka bhë, 'ka- 'kun ö 'kun -ko 'ka kpindingdhö, ka -dho kë ma □guë' -nu gia- 'ka;

³² □ya kë 'dhö, ka -dho 'wun gia- do; 'ö- -wun 'gü, 'ka dho kë -potaasü.»

³³ 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka; □ya kë 'dhö kö yiëë kë do me gbe -go 'gan 'gü. □Ya kë 'dhö kö yi -bha -go 'gan 'gü -sü kö -potaasü -yaan kë yi -go bhë -yö -go 'më 'wun bhë -a 'gü ii?»

³⁴ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me 'kö □soon yaa -kë, kö -yö □soon yaa -go □nuadhe 'gü □ne bhë.

³⁵ □Nua 'ö 'ka- -ga -na bhë, me -me 'yaa -mü. Me 'ö me -me 'ka 'ö too Megbö; 'ö dho toë 'dhö.

³⁶ 'Ö □ya kë □ne me 'ö me -me 'ka, 'kwa -we -a 'ka -Zlan Gbö 'ka bhë, □ya kë □ne □ya ka bho □nuadhe 'gü, kö -potaasü giagia □ya kë ka -go.

³⁷ Kë- wo bhë a- □tei' -do □ne Ablaamö □suu'- -ta -nu -mü kaa. 'Kee ka- 'piö 'ka n zë 'sa! 'Ö too 'kaa ka -ko 'kpo ma me □daan' -wo -nu -go.

³⁸ Pë -nu 'ö n Dë -ya -zon n -dhë bhë □ne 'a -we -a 'ka; 'kee ka -zë, pë -nu 'ö ka dë -ya pö ka -dhë bhë □ne 'ka -kë.»

³⁹ 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi dë 'ö too Ablaamö.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Ya kë □ne ka -kë Ablaamö -bha 'në -nu gia- 'ka -be, ka -dho -a këpë -nu kë.

⁴⁰ 'Kee do 'kwa- wo □ne, 'kö -kë □ne 'wun gia- 'a goë -Zlan 'piö bhë a- -blee ka -dhë, pë do 'ö ka □zuö' 'piö 'ö too 'ka n zë. -A □ga 'ka- wo bhë, Ablaamö bhë, kë- wo □ne -yö 'wun □suu'- bhë -a -kë -a?

⁴¹ □ee, 'ö 'ka- -yö bhë □a! Me 'ö ka dë 'ka bhë □ne 'ka 'to -a pin 'piö, 'ka pë -nu kë -na 'dhö bhë.»

'Yö 'wo- -daa -kë -a -go 'wo- pö: «'Yiëë 'në -nu 'ö me -nu -wo -moa -wa pö -gbloo 'gü -në -nu -mü yi 'ka -an 'ka; yi dë -yö do -Zlan 'ka.»

⁴² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Zlan 'ka- □woon -na bhë, □ya kë □ne -yö ka dë 'ka 'wun gia- 'ka -bezë, n -dho -yö -dho ka kë, 'ö too nu 'a- wo zö □ne, -Zlan □ne 'ö n bo, 'a go -a 'piö 'a nu; yaa kë □ne a -nu n □deë' 'dhö, yö kun; yö □ne 'ö n bo.

⁴³ □Ya kë 'dhö kö 'wun -nu 'a- □blee' -na ka -dhë □ne -a ma 'kaa- wo n -go bhë 'ö too n -wo -nu ma -to □ya ta ka -go.

⁴⁴ Ka dë 'ö too dü. Pë 'ö 'ka- 'piö 'ö too ka dë 'ö bhë -a -zo 'kun -wun kë -sü. 'Go -a züdoyi -de -bha, me zë □ne 'ö- wo -kplawo. Yaa do 'wun gia- 'gbloo 'piö do, 'ö bhii 'wun gia- 'yaa- 'gü. □Ya kë □ne □ya □sua -wun -nu □blee', 'yaa pë gbe 'ka yö □ga □suame -mü -a 'ka, 'ö □sua dë 'ka.

⁴⁵ 'Kee ma -zë, 'wun gia- □ne 'a- □blee; pë 'ö -kë 'ö 'kaa n -wo -nu -dhe 'wun gia- 'ö bhë.

46 □Dhεε' do □ga □ne: Dö -mü ka songdhö 'ö dho -mɔa kö -yaan -zɔn □ne 'ma □sɔɔn yaa kë □εε? 'Ö □ya kë 'dhö kö -më -kë 'ö 'ma 'wun gia- □blεε', 'ö 'kaa- -dhe 'wun gia- □nεε?

47 'Kεε kë- wo bhë -yö kë ka 'yaan □nεε: Mε 'ö -Zlan -bha mε 'ka, -yö ö 'to -kë -Zlan -wo -bha. Ka 'ö 'ka bhë, 'kaa -Zlan -bha mε 'ka bhë yö □ga 'ö- kë -kɔ 'dhö bhë.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha -kë □va Ablaamö -bha -sü -bha

48 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «-A pö 'yi- wo Samali mi -mü ü 'ka, 'iin 'ö -zuu yaa -yö ü 'gü bhë, bhi gia-, -dhe 'ü- -ga -a 'gü bhë, □sua 'yi- -kë -a?»

49 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Zuu yaa 'yaa n 'gü. Pë 'a- -kë 'ö tɔɔ n Dë □bhlë -ya 'a- wo; 'kεε ka -zë, ka -kɔ n □bhlë -ya -sü 'ka.

50 'Maa 'tɔbhɔdhe □mεε'- n -de -bha 'ka; mε 'ö 'tɔbhɔdhe □mεε'- na n -ma 'ka bhë -yö -dhö. Yö □ne □ya kë 'ö za kan bhë.

51 'Kεε a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Mε 'ö □ya n -wo -nu □bhlë -ya, yö 'ka 'dho ga 'gbεεdhö.»

52 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «-Aa -ba, 'yië ü -dhe yö 'sabra! -Zuu yaa do -yö ü 'gü! Ablaamö □ya ga; -Zlan -wodhiölome -nu □wa ga; 'kεε bhi -zë, ü- pö: <Mε 'ö □ya n -wo -nu □bhlë -ya, yö 'ka 'dho ga 'gbεεdhö.>

53 Yi dë Ablaamö bhë □ya ga; -Zlan -wodhiölome -nu

'wo bhë □wa ga 'pö. □Ya kë 'dhö kö kë 'pö 'ü- wo □va -an -bha 'pö bhë ee? □Ya kë 'dhö kö -më -mü ü 'ka ε?»

54 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «□Ya kë □ne n -de 'sü 'a- wo □va -be, kö -a -yöë -pë gbε 'yaa -dhö. 'Kεε mε 'ö n 'sü -na □bhlëzë bhë 'ö tɔɔ n Dë 'ö 'ka- pö -na -yö ka -bha -Zlan 'ka bhë.

55 'Kεε kö 'kaa- do 'sa! Ma -zë a- -do. □Ya kë □ne a- -pö -bezë 'maa- do kö □sua 'a- -kë □ne ka 'dhö. 'Kεε a- -do -së 'ka, 'ö 'a- -wo -nu □bhlë -ya.

56 Ka dë Ablaamö 'ö bhë, kë- wo 'kpa bhë, pë 'ö- -zo -kë -a -dhë 'ö tɔɔ kö 'ö ö 'yan do n -ma. 'Ö- □zuö' 'glu -yö dhi nu 'a dho -a wo bhë -a -wun 'gü; 'ö □dhe □yaa- yö 'ö- □zuö' 'glu -yö -dhi.»

57 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «Bhi 'ö ü -kwe yaa 'gɔɔ- 'sɔɔdhuzë □kun bhë, 'ü ü 'yan -kpën Ablaamö -bha -sü -wun □blεε 'fεfε 'ka 'dhö a?»

58 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Ablaamö bhë -a kë □yië' -dewo kö -yaan bhɔ kö a -dhö, 'ö 'a □tun -dhö □nεε.»

59 □Dhe □yaa- pö 'dhö, 'wo -guö -lö kö -waan -a -zuö -a 'ka. 'Kεε Yesu -yö -bin 'ö -ziö 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ mü 'ö dho.

9

Yesu -bha gɔɔn- 'ö bhɔ 'yënnngtiime 'ka -a -dhe bo 'ö- wo

1 Yesu -yö -kë ziö □dhia yi do 'ka, 'ö -kpën gɔɔn- do 'ö-

'yënnng -yö -kë tii 'ö bhöa -a -bha.

² 'Yö- -bha □guë' -nu -wa □dhëε' kpo □nëε: «Yi -Gomε, -më -kë 'ö gōon- □në 'ö- 'yënnng -kë tii 'ö bhöa □εε? Kö kë- wo bhë, -yö -sü -a -de □sōon -bha □ii, 'iin -yö -sü -a -mε -nu □sōon -bha □ii?»

³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Yaa yö -a □sōon 'iin -a -mε -nu □sōon -wun -bha. -Yö -bho 'yënnngtiime 'ka 'dhö -yö kë 'dhö kö -Zlan -yaan bo -a 'gü -yaan pë -nu kë.

⁴ □Dhë 'ö- -dhë 'dhö □tun 'po -sü bhë, kwa □dua' -mü kö mε 'ö n bo bhë, kwa- -bha yuö kë. Gbeng -yi 'yaa □gbiin gbö, 'ö bhii 'kwa do gbeng □sia, kwa yuökëdhë gbε 'ka dho kë -dhö.

⁵ 'Töng 'a- 'ka 'kpongtaa □në, a -dhepuudhë 'ka.»

⁶ □Dhë □yaa- pö 'dhö, 'yö ö 'dhee bho; 'yö- □kaan 'se 'ka 'ö- □glüü gōon- 'ö bhë -a 'yënnngdhö,

⁷ 'ö- pö -a -dhë: «'Dho 'ü ü wöödhë 'zlu Siloe 'yi -glu □bhaa.» (□Waa- pö Siloe kö -wa -pö «mε 'wo- bo».)

'Yö □dhë gōon- bhë □ya 'dho □ya ö wöödhë 'zlu, 'yö nu kö -a 'yan □ya -dhë yö.

⁸ 'Yö gōon- bhë -a -zü 'to mε -nu 'wo -an -gō 'gunng 'gü bhë, □dhë □waa- yö, 'wo- pö: «Gōon- □në 'yaa -mü 'ö -kë □yaannu -sü 'ka -de, -gba -dhë -sü 'ka □naa?»

⁹ Kö mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «Yö -mü.»

Kö mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Abi', 'yaa -mü; 'këε -yö -bho -a -bha.»

□Dhë □ya kë 'dhö, 'ö gōon- bhë 'ö- pö -an -dhë: «Ma gia- mü.»

¹⁰ 'Yö 'wo- □dhëε' kpo □nëε: «-A kë -ko -yö -kë □dhë 'ö 'ü -dhë yö □ee?»

¹¹ 'Yö- -daa kë 'ö- pö: «Gōon- 'wo- -dhë Yesu bhë □në 'ö pë -kë □në 'yōo 'dhö 'ö- sü 'ö- □glüü n 'yënnngdhö, 'ö- pö n -dhë: «-Bhö 'dho Siloe 'yi -glu □bhaa 'ü ü wöödhë 'zlu»; 'yö □dhë 'a yën n wöödhë 'zlu -sü -bha 'ö n 'yan -yö -dhë yö.»

¹² 'Yö 'wo- □dhëε' kpo □nëε: «Gōon- bhë, -yö 'më εε?» 'Yö- pö -an -dhë: «-Dhë 'ö- -bha 'maa- do -o.»

Falizi -mε -nu -bha gōon- 'ö- 'yan 'dhi -yö -po bhë -a □dhëε' kpo 'wo- wo

¹³ □Dhë 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö gōon- bhë 'wo dhoë Falizi -mε -nu □dhia.

¹⁴ -A -gen tōo 'töng 'ö Yesu -yö ö -ko -ziö -a 'ka ö 'dhee 'gü 'se -kaan -a 'ka -sü 'ka kö -yaan gōon- bhë -a 'yan 'dhi poë bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

¹⁵ 'Yö gōon- bhë 'wo- □dhëε' kpo -ko 'ö □kaa' bhë -a -wun 'ka kö wo gia- -waan yö. 'Yö- pö: «'Yōo pë 'tee 'ö- bho 'ö □glüü n 'yënnngdhö, 'a dho 'a n wöödhë -zlu, 'yö n 'yan -yö -po □në.»

¹⁶ 'Yö Falizi -mε 'bhaa -nu -wo yö -a pö -sü 'gü □nëε: «Mε 'ö 'wun -kë □në -Zlan -bha mε 'yaa -mü bhii yaa □glooyi -bha tong 'kun.»

Kö -a mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «-A □ga 'ka- wo bhë □sōonyaa mε -yö -mōa kö -yö

-dhidhaapë □suu'- □ne -a kë □a?»

'Yö 'wun bhë -a -wun 'gü 'ö 'gügludhe -yö -da -an ziën.

17 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Falizi -me -nu -wo □dheε' 'bhaa kpo gɔɔn- 'ö- 'yan -yö bo bhë -a -go □neε: «Bhi gia- -de 'ö gɔɔn- bhë 'ö ü 'yan po bhë, 'bha -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü, gɔɔn- bhë dö -mü -a 'ka ε?» 'Yö- -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Zlan -wodhiölome -mü.»

18 'Kεε 'wun bhë yaa Zuifö -nu -gɔme -nu -zo 'kun □ne gɔɔn- bhë -yö kë 'dhiö □zian' -be 'yënnngtiime 'ka, kö 'töng bhë -a 'ka -yö kë -dhe yö -me 'ka. 'Wo- -me -nu □dhɔɔ -kë;

19 'wo -an □dheε' kpo □neε: «Me 'ö □ne kaa- 'në -mü -a? □Dhe 'ö bhɔ bhë -a 'yënnng- -kë tii □a? -Më -wun 'ö -kë 'ö- 'yan □ya 'po □neε?»

20 'Yö- -me -nu -wa -daa -kë -an -go 'wo- pö: «Pë do 'yi- do 'ö tɔɔ yi -bha 'në -mü, 'ö- 'yënnng -kë tii 'ö bhɔa.

21 -A me 'ö -kë gɔɔn- 'ö- -dhe bo waa- -kɔ 'ö □kaa' zlöö 'ö- 'yan 'dhi -yö -po bhë 'yiëë- gbe do. Ka gia-, -kaa □dheε' kpo 'dhe, -yö -mɔa -yö ö -de -ta -wun □bleε'; □ya kë zii!»

22 Pë -kë 'ö- -me -nu -wo 'wun -daa -kë 'dhö bhë, 'ö tɔɔ -wo -suö Zuifö -nu -gɔme -nu -dhe, bhii tɔɔ Zuifö □wa -mɔa 'gü 'saadhö kö me 'oo me 'ö 'dhoë- pö Yesu tɔɔ -Zlan -bha -Yame -waan kë -yaan 'go wo songdhö wo -bha -bhɔkuëkɔ 'gü.

23 Pë -kë 'wo- pö: «□Ya kë zii 'saadhö; -yö -mɔa kö -yö

ö -de -ta -wun □bleε'-; -kaa □dheε' kpo!» 'ö bhë.

24 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Falizi -me -nu -wo gɔɔn- 'ö- 'yënnng -yö -kë tii 'dhiö bhë -a □dhɔɔ -kë 'zü -dëüwo 'wo- pö -a -dhë: «'Wun gia- □bleε' -Zlan wö 'dhiö; gɔɔn- 'ö ü -dhe bo bhë yi- □tei' -do □ne □sɔɔnyaakëme -mü -a 'ka.»

25 'Yö- pö -an -dhë: «-Yö □sɔɔnyaame 'ka oo, 'yaa- 'ka oo, 'maa- gbe -naa do. Pë do 'a- do 'ö tɔɔ a -kë 'yënnngtiime 'ka -be, 'kεε □dεε □ne 'ma -dhe -yö zlöö.»

26 'Wo- □dheε' kpo □neε: «-Më 'ö- -kë ü 'ka εε? -Yö ü 'yan -po -kɔklë □εε?»

27 'Yö- pö -an -dhë: «Ka 'to 'pö kaa- kë n -ma bhë □ee, 'iin □dhë, 'yaa 'pö 'ma bo -a 'gü 'saadhö ka -dhë. -Më 'ö 'ka- 'piö kö 'a bo -a 'gü 'zü do ka -dhë □neε 'iin 'ka- 'piö kö 'ka kë -a -bha □guë' -nu 'ka 'pö bhë ee?»

28 'Wo yö 'wun -bleε -a 'ka -sü -bha 'wo- pö: «Bhi □ne 'ü tɔɔ gɔɔn- bhë -a -bha □guë'. Yi -zë yi Moizö -bha □guë' -nu 'ka.

29 Yi- □tei' do □ne kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö 'wun -bleε Moizö -dhë; 'kεε me □suu'- □ne 'yiëë- 'godhe -dee do!»

30 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö gɔɔn- bhë 'ö- pö -an -dhë: «□Aan'-, ka gia- ka -yö bhë □aa! Me 'te 'tun -wun do kun bhë □a; 'kaa- 'godhe do, 'kεε □ya n -dhe bo 'sa!

31 Kwa- □tei' do □ne -Zlan 'yaa ö 'to kë □sɔɔnyaame -nu -bha, 'kεε -yö ö 'to -kë me 'ö-

□bhlē -ya, 'ö- -zo 'kun -wun -nu -kē -a -bha.

³² 'Ka- ma do □ne me □ya kē -dhö □ya me 'ö 'yēngg 'dhö tii 'ö bhōa -a 'yan 'dhi 'po □a?

³³ Gōon- 'ö bhē □ya kē □ne yaa 'go -Zlan 'piö -be, yö 'ka 'dho pē gbē kē.»

³⁴ 'Yö 'wo- pö -a -dhē: «-Mē 'ü dōa □neε, bhi 'ü □soon yaa 'gü ü -de 'böü 'ka 'ü bhōa bhē, ü- 'piö 'ü yi □daan'- 'pö a?» □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo- -kē 'ö go -an -bha -bhōkuēko 'gü mü.

'Wun me 'ö 'yēnggiidhe 'ka -Zlan -bha zian -ta

³⁵ 'Wun bhē Yesu -ya -ma □ne gōon- bhē □waa- kē. □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö dho -a 'piö 'yö- □dheε' kpo □woë' □neε: «Ü Mēgbö -wun -dhe 'wun gia- -a?»

³⁶ 'Ö gōon- bhē 'yö- pö: «N -Gōme, me bhē dö -mü -ii kö 'aan- -a -wun -dhe 'wun gia- -ε?»

³⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «Yö -de gia- 'ö 'wun □bleε' -na ü -dhē □ne!»

³⁸ 'Yö gōon- bhē 'ö yö ö kpon 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhē: «A ü -wun -dhe 'wun gia-, n Dēme.»

³⁹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhē: «A -nu 'kpongtaa zö za 'kan -wun 'ka, kö 'yēnggiime -nu -waan -dhe yö, 'iin kö me -nu 'wo -dhe yö kö -an 'yēngg -yaan trö.»

⁴⁰ Falizi -me -nu 'wo -kē mü 'pö bhē, □dhe 'ö- me 'bhaa -nu □waa- -wo bhē -a ma, 'wo- □dheε' kpo, 'wo- pö:

«Yi -de 'pö yi 'yēnggiime -nu 'ka a?»

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «□Ya kē □ne ka -kē 'yēnggiime -nu 'ka -bezē kö za 'ka 'dho ka kun; 'kεε □dhe -kē □ne ka- -pö ka -de -dhē □ne ka 'yan -yö 'po -sü 'ka bhē, yö □ga 'ö za □ya ka kun bhē.»

10

'Wun □zuan' 'ö -gban 'bhla -tuēmaakēme waa- ö -bha -tuē -nu -an -bha

¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē 'zü □neε: «A- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka: Me 'ö dho -da -tuē -nu wōdhe -bha, 'ö yaa bō -a 'dhi -bha, 'ö □ya -lö -gla -zü, kö me bhē □kwaanme -mü -a 'ka, kö kēpēyaame -mü -a 'ka.

² 'Kεε me 'ö □ya bō 'kōdhi -bha 'ö □ya -da mü, kö -tuē -nu 'wo bhē -an -maakēme -mü -a 'ka.

³ □Ya kē 'dhö 'ö 'kō -maakēme -yö 'kōdhi -po -a -gō 'ö -da mü. □Ya kē 'dhö 'ö -tuē -nu -wo 'wun ma -a -ta. Yö □ne 'ö □ya -tuē -nu 'wo bhē -an □dhōō kē -a me 'ö -dhö -a 'tō 'ka, 'ö 'wo -ziö -a 'piö 'ö dho -an 'ka plaan.

⁴ Wo 'ple □wa yö plaan, 'ö yö -an -dhē 'dhiö, 'wo -ziö -a 'piö 'ö bhii -wo wo -maakēme -wo -dō.

⁵ 'Kεε waa 'dhö -mōa -wo ziö me 'ö 'waa- dō -a 'piö. □Duē □ne 'wo dho -a wo -a -dhē; 'ö tōō 'waa- -wo dō.»

⁶ 'Wun □zuan' bhē □dhe Yesu □yaa- -zōn -an -dhē 'dhö, waa- -gen ma.

Yesu -bha -kë -tuëmaakëme
-së 'ka -sü

7 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü: «A- -pö ka -dhë giagia
'ka □ne -tuë -nu -bha 'kɔ bhë
-a kpong wɔdhe -yö -a 'dhi
-bha -pë 'ö tɔɔ ma.

8 Με -nu 'wo nu n 'dhiö
'saadhö bhë, □kwaanme -nu
-mü -an 'ka; kèpëyaame -nu
-mü -an 'ka. 'Kεε -tuë -nu
waa 'to -an -wo -nu 'piö.

9 Ma □ne 'a tɔɔ -yö 'kɔdhi
-bha kpong. Με 'ö □ya bɔ n
-ta □ya -da kɔɔ, -yö -dho dha.
□Ya kë 'dhö, -yö -dho -mɔa
-yö -da kɔɔ 'iin -yö yö plaan;
-yö -dho ö -bha -bhöpë yö.

10 □Kwaanme 'ö 'ka- ga
-na bhë, -yö -nu kö -yaan ö
-bha □kwaan, -yaan me zë,
-yaan pë 'gü □siö'-. -A -bha
yuö □ne bhë. 'Kεε ma -zë a
-nu kö -këdhösü -yaan kë me
'bhee- -nu -gɔ ö 'plë 'ka.

11 Ma □ne 'a tɔɔ
-tuëmaakëme giagia.
-Tuëmaakëme giagia 'ö bhë
-yö ö -de -nu ö -bha -tuë -nu
-wun 'gü.

12 'Kεε me 'ö yuö -kë kö
-waan -a □saan' bho, 'ö 'yaa
-tuëmaakëme giagia 'ka bhë;
-toan gben- □ya -wo yö, 'ö
-tuë -nu 'wo bhë -an -dhë
'dhiö bhë, -yö -duë 'ö dho 'ö
-toan gben- -yö kan -an 'gü 'ö
'bhla -nu -wo -pen.

13 □Duë 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ
pë 'ö- -yuö kë -na bhë 'ö tɔɔ
'wëü-; 'yaa ö -zo 'ta 'bhla -nu
-wun 'gü.

14-15 Ma □ne 'a tɔɔ
-tuëmaakëme giagia. -Kɔ do
'ö n Dë -yö n dɔa, 'ö ma -de
'pö 'a- dɔa bhë 'ö- 'ka 'pö yië-

ma 'bhla -nu yi songdhö 'ö 'a
n -de -nu -an -wun 'gü.

16 -Tuë 'bhaa -nu -wo n -gɔ
'ö 'waa -tuë wɔdhe 'ö □ne -a
-bha. □Yö -së kö 'a yö -an
-dhë 'dhiö kö -wo -da mü 'pö.
-Wo -dho n -wo ma, 'ö -an
dho 'kuë- -sü -yö -kë do, 'ö
-an -maakëme -yö -kë do.

17 N Dë -yö n -dho -kë; 'ö
tɔɔ a n -ma -tosiadhe -nu kö
-këdhösü -yaan kë n -gɔ 'zü.

18 Yaa kë □ne n 'gbee- ta
'wo- bho. A- -sü n -de 'gü 'a
n -ma -tosiadhe nu. -Kɔ -mɔ
'wuën- -sü -yö n -gɔ kö 'aan-
-a nu 'iin kö 'aan- -a yö 'zü.
Pë 'ö n Dë -yö n bɔ -a -wun
'ka 'ö bhë.»

19 'Wun 'ö- □blëe' -kɔ
□suu'- -yö -kë 'dhö bhë, -yö
'gügludhe -da Zuifö -nu ziën
'zü.

20 -An me □plëezë -wo -kë
-a pö □dhia: «-Zuu yaa do -ya
'gü! -Yö 'blɔnzë! Ka ka 'to
-to -a -bha -më -wun 'gü ii?»

21 -An me 'bhaa -nu -wo -kë
-a pö □dhia 'pö: «Me 'ö -zuu
yaa 'dhoë- 'gü, -a 'wun □blëe'
-wo yaa kë -dhö. Kë- wo bhë,
'ka- ma do □ne -zuu yaa □ya
'yënnngtiime 'yan 'po do 'ka-
yö □a?»

Zuifö -nu -bha -kɔ Yesu
-wun 'ka -sü

22 (□Dhe 'ö 'töng 'bhaa □ya
ziö,) me -nu -wo -nu wo 'ko
□bhaa Zeluzalemë kö -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ kë 'wo- wo
'slööslö 'kpa bhë -a 'wlaan-
'wo- kë -na -kwe -bha bhë,
-waan -a wo 'zü. -Yö -kë 'dhö
'nënë 'töng 'ka.

23 Yesu -yö -kë □ziö' 'ziö
□dhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ
'pian me 'ö Salomɔ -bha

-Zlan -gba -a 'gü -ko -gban 'lü 'dhoë- 'ka bhë -a 'ka.

24 'Ö Zuifö -nu -wo □nië -a -zü, 'wo- pö -a -dhë: «-Më 'ü do -a -go kö 'üën- ü do -ko □blëë' yi -dhë ëë? □Ya kë □në bhi □në 'ü -Zlan -bha -Yamë 'ka, -a pö yi -dhë do □klöödhö kö yi □zuö' 'go yi □zlöö.»

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-A më 'kö bhë, 'ma- □blëë' ka -dhë 'saadhö; kë- wo 'ö 'kaa n -wo -dhe 'wun gia- bhë yö -mü. Pë -nu 'a- kë -na n Dë 'to 'gü bhë -wa -zön □në n -go -wun -yö 'wun gia- 'ka.

26 'Këë n -wun -dhe 'kaa- wo -na 'wun gia- bhë 'ö tōo ma 'bhla -tuë -nu bhë 'kaa -an kpö 'gü -më -nu 'ka.

27 'Ö bhii ma 'bhla -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to n -wo -bha. A -an -do, 'ö □ya kë 'ma -an □dhoo kë, 'wo nu n □dhoo -wo -bha.

28 A -dho □toëpö -këdhösü nu -an -dhë; waa 'dho ga 'gbëëdhö, 'iin 'ö më gbë 'ka 'dho -an bho n kwëë.

29 N Dë 'ö pë nu n -dhë bhë -yö □va 'ö -ziö pë 'plë -ta. Më gbë 'ka 'dho pë gbë bho -a kwëë.

30 Ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi dosën.»

31 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -wo -guö -lö; 'wo- dho 'kuë- kö -waan -a -zuö -a 'ka.

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kë 'a- wo zö ka ziën bhë, a 'wunsë -nu -kë □va 'ka; 'ö 'a- -kë 'dhö n Dë -bha 'piigbeedhe □kwaa'. 'Wun -nu 'wo bhë -a -mlë -zë 'ö- -wun 'gü 'ka- 'piö 'ka n zë -guö 'ka □nëë?»

33 'Ö Zuifö -nu -wa pö: «Yaa kë □në 'wun -së 'ü- -kë bhë □në 'yi- 'piö 'yi ü zë -guö 'ka -a -wun 'gü; 'këë 'wun yaa 'ü- □blëë' -na -Zlan -go bhë -a -wun -mü. 'Ö tōo bhi 'ü më 'bhee- 'kpaan 'ka bhë, -dhe 'kwa yö 'më 'ü ü -de -kë -Zlan 'ka ëë?»

34 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö □bëën' -sü 'ka ka -bha tong 'sëëdhe 'gü □nëë: -Zlan -ya -pö: Ka -zlan -nu 'ka.

35 'Ö kwa gia- 'kwa- □tei' do □në pë më 'kö □bëën' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü kö -a -bho mü -dhe 'yaa 'dhö. Më -nu 'ö -Zlan -yö 'wun -blëë -an -dhë bhë □në 'ö -an -dhe -zlan -nu.

36 Ma -zë, -Zlan -yö n -sü 'ö n bo 'kpongtaa. □Ya kë 'dhö kö -yö -kë -kōklë zlöö 'ö 'ka- pö 'wun yaa □blëë' -a- wo -Zlan -go -ë, □dhe kë □në 'ma- pö -Zlan Gbö -mü n 'ka bhë ee?

37 □Ya kë □në 'maa n Dë -bha yuö -nu kë, kö kö □kun 'ka n -wun -dhe 'wun gia-.

38 'Këë □ya kë □në a n Dë -bha yuö -nu -kë, 'ö 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-; kö pë -nu 'wo bhë ka -an -wun -dhe 'wun gia- 'püë- wo □në -wo -go -Zlan 'piö kö □ya 'go mü 'kaan- -a □tei' do zlöö □në a -go n Dë 'gü, 'ö n Dë 'dhö -ya -sü 'ka n 'gü i.»

39 'Yö 'wo yö -a 'slë □mëë' -sü -bha kö -waan -a 'kun, 'këë waa- këdhe gbë yö. -Yö -dha -an -go.

40 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö dho Zuuden zlöö □zian' 'zü -dëüwo, 'pian më

'ö Zan -yö me bo yiö -a 'ka 'dhiö □zian' bhë -a 'ka; -dhe bhë □ne 'ö to -a -bha.

41 Με -nu -wo -nu -a 'piö □va 'ka. Pë 'ö -kë -an -wo 'ka 'ö too: «Zan bhë kë- wo bhë, yaa -dhidhaapë gbe kë; 'kεε 'wun -nu 'ö- □bleε 'saadhö goon- □ne -a -blü 'gü bhë 'wun gia- -mü.»

42 -Dhe bhë me -nu -wo -kë □va 'zü, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -a -bha.

11

Lazaa -bha ga -sü

1 Goon- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhe Lazaa. -Yö -kë Betani. 'Yö 'yua -ya -kë. Waa- ö dheglu 'nëdhezë □ple 'wo -an -dhe Mali waa- Maatö -wo -kë pö- bhë -a 'gü.

2 Mali bhë □ne, 'ö 'dhiö bhë 'ö 'yi 'tëë -sëëzë sü 'ö- -lo kwa Dëme -gen -nu -bha, 'ö ö -bha wun -nu sü 'ö- -ziö -a -gen -nu -bha. Yö □ne 'ö 'kwa 'we -na -a dheglu Lazaa 'ka bhë.

3 'Yö dheglu 'nëdhezë □ple 'wo bhë 'wo me bo Yesu -dhë □woë' □neε: «'Yi Dëme, -bhö nu; 'yua -yö ü 'bhame Lazaa kë -na!»

4 □Dhe -nao bhë □waa- bo Yesu -go 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Yua 'ö Lazaa -bha bhë, yaa 'dho pë gbe kaa. -Yö -yaa -bha 'dhö kö -Zlan -bha 'tobhodhe -yaan yö -dhegbëadhe 'gü; 'wun bhë □ne 'ö dho kë -Zlan Gbö -bha 'tobhodhe -bo -a -ta 'ka 'pö.»

5 Mali waa- ö dheglu Maatö 'wo bhë waa- Lazaa -de gia-, -an -dho -yö Yesu -kë 'dhö,

6 'kεε kë- wo 'dhö bhë, □dhe 'ö- ma □ne 'yua -yö Lazaa kë -na, yaa □luu'- yaa 'dho, -yö -to -dhe 'ö -kë -a -bha bhë -a -bha, 'ö -dhekpaoyi □ple -kë mü, -yaan □tun 'dho -na -an 'piö Betani.

7 'Yö- pö ö -bha □guë' -nu -dhë: «-Kwa 'ye kwa 'zü 'kwa dho Zude -se 'gü.»

8 'Yö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Yi -Gome, -a -dhe yaa □glöö □kun, Zuifö -nu -wo -kë -a 'slë □mεε' □dhia kö -waan ü zë -guö 'ka, 'ö bhi 'ü bhë 'ü- 'piö kö 'kwa 'dho 'ma 'zü a?»

9 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Lële 'yaa 'göo- do ö ga □ple -dhekpaoyi do 'gü a? Me □ya 'ta 'sü -dhe 'po -sü 'gü -a -gen 'yaa zuö bhë kun too -a 'yan -yö -dhe -yö -dhe 'po -sü 'ö 'kpongtaa zö bhë -a 'gü a.

10 'Kεε me □ya 'ta 'sü gbgeng, -a -gen -yö -zuö 'ö bhii -dhe 'yaa 'po -sü 'ka.»

11 □Dhe Yesu □ya 'wun □bleε'- -an -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «Kwa dheglu Lazaa □ya yi zë; 'kεε -kwa 'dho kö 'aan- pa -a -bha.»

12 'Yö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Yi Dëme, □ya kë □ne □ya yi zë kö -a 'bhle □ya kë 'waa; -a -dhe -dho bo.»

13 Kë- wo 'dhö bhë, -a pö 'ö Yesu -ya wo Lazaa □ya yi zë bhë, -a -bha □guë' -nu waa- gen ma. -Wo wo -zo -to yi 'kpaan □ya kë 'kwa- zë -na □ne -a -dhë, 'kεε kö ga 'ö Lazaa -ya wo bhë □ne 'ö Yesu -yö -we -a 'ka.

14 □Dhe -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'puu 'ka zlöö: «Lazaa □ya ga.

15 N □zuö' 'glu dhi -sü -mü kë 'ö kaa- wo 'ma bhë -a -wun 'gü. □Ya kë 'dhö, ka -dho n -wo -dhe 'wun gia-; 'kεε -kwa 'dho 'ma.»

16 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Toma 'wo- 'tö kpo «-Flean» 'ka bhë 'ö- pö ö 'bhamε □guë' -nu 'wo to bhë -an -dhë: «-Kwa 'dho kö kwa -de 'pö, kwaa- kwa -Gome -nu 'kwaan- ga 'pö!»

Yesu -bha -kë -go ga 'sü -sü waa- -këdhösü 'ka -sü

17 □Dhe Yesu waa- ö -bha □guë' -nu □wa 'dho □wa -lo 'ma, kö □wa Lazaa -bin 'saadhö -a -dhe kpaoyi □ya kë -yiisië.

18 Go Betani 'ü 'dho Zeluzalemë -yö -kë □ne 'kilong -yaaga 'dhö.

19 -A -wun 'gü, Zuifö -nu -wo -nu □va Maatö waa- Mali -an □plöö kö -waan -an □zuö' □dhuë' -an dheglu 'ö ga bhë -a -wun 'gü.

20 □Dhe 'ö Maatö -ya ma □ne Yesu -yö zian -ta nu □dhia, 'ö □luu 'ö dho -a -go zian-. Mali -zë -yö -to köö.

21 'Ö Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dëme, ü -kë zö -bezë, n dheglu 'ka 'dho ga.

22 □εε, 'kεε a- □dca' □ne do -de 'kwa- wo □ne pé 'oo pé kö 'ü- -dhe -Zlan -go, -yö -dho -a nu ü -dhë.»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü dheglu -yö -dho go ga 'gü.»

24 'Ö Maatö -ya -daa -kë □woë' □neε: «-Yö n 'yaan 'ka

'püë- wo □ne game -nu -bha -go ga 'gü -yi 'ka yi -kaanta 'ka, -yö -dho go ga 'gü 'pö.»

25 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma □ne 'a töö me -bho ga 'gü -me waa- -këdhösü -nu me -dhë -me. Me 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia-, -yö -dho kë -dhö 'kö -kë □ne -yö -ga 'dhee;

26 'Ö me 'ö- -bha -tosiadhe kë -sü 'gü, 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- 'ö yö 'ka 'dho ga gbö. 'Wun bhë, ü- -dhe 'wun gia- -a?»

27 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «□Ii-, n Dëme, a- -wun -dhe 'wun gia- □ne bhi □ne 'ü töö -Zlan -bha -Yame, 'ü -Zlan Gbö 'ö 'wo- pö -yö -dho nu 'kpong- taa bhë -a 'ka.»

Yesu -yö 'gbo -bö

28 □Dhe Maatö □ya 'wun □bleε'- □ne -kö bhë -a 'dhö, 'ö -ziö 'ö dho 'ö ö dhegludhe Mali □dhoo -kë, 'ö- pö -a -dhë 'saan 'gü: «-Gome □ya nu, -yö zö; -ya -pö 'ü nu.»

29 □Dhe 'ö Mali □ya -nao bhë -a ma, 'yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Yesu 'piö.

30 □Dhe kë -na 'dhö kö Yesu yaa -da plöö □kun. 'Kεε -dhe do 'ö Maatö -ya to -a -bha bhë 'ö to -a -bha.

31 □Dhe 'ö Zuifö -nu 'wo -kë Mali -go köö -a □zuö' □dhuë' □dhia bhë □waa- yö □ne ziö 'ö- wo bhë, -yö -kë -bla -ta, 'wo -ziö -a 'piö. -Yö -kë -an -zo 'piö □ne -yö -kë 'dho □dhia bloon- □taa kö -yaan 'gbo bö.

32 □Dhe 'ö Mali □ya -lo -dhe 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë

-a -bha, 'ö- 'yan -yö -da -a -ta, 'yö ö -de -zuö sia- -a □gεεndhö 'ö- pö: «N Dëmε, ü -kë zö -bezë, n dheglu 'ka 'dho ga.»

³³ 'Yö Yesu -ya yö □nε -yö -kë 'gbo bɔ □dhia, 'ö Zuifö -nu 'ö wo -nu 'wo nu bhë wo -de 'pö, -wo -kë 'gbo bɔ □dhia; 'ö -wεε -yö -lo -a -ta, 'ö- □zuö' -yö -da 'yena 'gü.

³⁴ □Dhε -kë 'dhö, 'yö -an □dhεε' kpɔ, 'ö- pö: «Ka- bin mεε?» 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëmε, -ko 'dho 'yi- zɔn ü -dhë!»

³⁵ 'Ö Yesu -yö 'gbo bɔ.

³⁶ 'Yö Zuifö -nu -wo yö -a pö -sü 'gü: «'Oo nenu, -a -dho -ya -kë □duö □dhεε!»

³⁷ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë -an ziën mü 'pö, 'wo -kë -a pö □dhia: «Yö 'ö 'yënnngtiimε 'yan -po □nε, ka- pö -a -kɔ 'pö yaa 'dhö -mɔa kö □ya kë kö Lazaa -yö 'kun ga -sü 'ka 'pö a?»

Yesu -bha Lazaa -bho ga 'gü -sü

³⁸ 'Yö -wεε -yö -lo Yesu -ta 'zü; □dhε -kë 'dhö kö -yö 'dho -na blɔɔn- □taa. -Yö -kë -guö -du 'ka 'ö 'wo -guö 'fa yö -a 'dhiö.

³⁹ □Dhε □wa 'dho □wa -lo 'ma 'ö Yesu -ya pö: «Guö 'fa □nε, -kaa bho -a 'dhiö!»

'Ö Lazaa 'ö ga bhë -a dheglu Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dëmε, -dhε 'wo- bin bhë -a -dhεkpaoyi □ya kë -yiisië; -a 'tëë -dhö kë dɔ -sü 'gü zlöö -bha.»

⁴⁰ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'ka- pö ü -dhë, □ya kë

□nε -zoyösü □ya kë ü -gɔ, ü -dho -Zlan -bha 'piigbeedhe yö □a?»

⁴¹ □Dhε 'ö □wa -guö 'fa bhë -a bho mü, 'ö Yesu -yö -dhε -ga dhang- 'gü, 'ö- pö: «N Dë, a ü □sεε- -pö 'ö tɔɔ ü ü 'to -kë n -wo -bha.

⁴² A- □tei' -dɔ □nε ü ü 'to -kë n -wo -bha -kplawo; 'kεε a- -pö 'dhö mε -nu 'wo □nië n -zü 'to □nε -an -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan -a -wun -dhε 'wun gia- □nε bhi □nε 'ü n bɔ.»

⁴³ □Dhε □yaa- pö 'dhö, 'yö -gbla 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Lazaa, yö plaan!»

⁴⁴ □Dhε 'wo- -ga kö mε 'ö ga bhë -yö yö -na plaan, 'kεε sɔ 'pɛn -nu 'wo- □glöö bho -a 'ka bhë -wo -kë -a -kɔ -nu, -a -gen -nu, -a wöödhε -nu -an -bha. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Kaa 'po 'ka ka □kwaa'- -zü 'kwa ziö!»

Pë 'ö Zuifö -nu -gɔmε -wa -ya kö -waan kë Lazaa 'ka (Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2)

⁴⁵ Mε -nu 'wo nu Mali 'yënnng -bha bhë, Zuifö -nu 'wo -kë -an ziën bhë, □dhε 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë bhë, -an 'yan □ya -da -a 'gü, -an □plëezë -wo Yesu -wun -dhε 'wun gia-.

⁴⁶ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë -an kpö 'gü 'wo -ziö 'wo dho Falizi -mε -nu 'piö, 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë 'töüdhö bhë 'wo- □blεε -an -dhë.

⁴⁷ 'Wun bhë -a -wun 'gü 'ö Falizi -mε -nu waa- slab- homε -gɔmε -nu 'wo -ya 'kuë- -kë. Wo □nε 'ö 'wun

□vava -nu □wa kë -dhö 'ö-
-wun dho yö plaan, 'ö □ya
kë 'wo- -ya 'kuë- -kë. 'Yö
'wo- pö: «Kwa -dhoë kë □dhë
'ö göön- □ne 'ö -dhidhaapë
□plëezë -nu kë -na □neε?

⁴⁸ □Ya kë □ne 'kwa kwa
□kwaa'- -a -zü □ne -ko bhë
-a 'dhö, me -nu 'saadhö -wo
-dho -a -wun -dhe 'wun gia-;
'ö □ya kë zlöö 'ö 'seköönme
-nu ('ö 'kwa -an -ko □löö 'ö)
'wo Wlömë -se 'ka bhë, 'wo
-dho kwa -bha -Zlan -gba -a
'gü -ko □ne -a wü 'ö 'wo kwa
-bha 'se wü 'dhe!»

⁴⁹ -An me do -yö -kë mü
'wo- dhe Kaifö. -Kwe bhë -a
'ka, yö □ne 'ö -kë slabhome
□va 'ka. 'Yö- pö -an -dhë:
«'Kaa -dhe yö 'wun bhë -a
'gü bhë yö -mü!

⁵⁰ 'Kaa- □tei' do □ne -yö
'gianzë kö me do -yö ga
'següme -nu -wun 'gü, -yö
□zië' kwaa- 'següme -nu
-todhösü 'gü □siö' -sü -ta -a?»

⁵¹ 'Wun bhë -ya -blεε 'dhö
ö tii -bha 'kpaan 'ka; 'kεε
kë -wo 'dhö bhë, -yö -kë
slabhome □va 'ka -kwe bhë
-a 'ka, 'ö- -wun 'gü, 'ö -kë
-Zlan -wo 'dhiö -lo □dhia □ne
Yesu -yö -dho ga Zuifö -nu
-wun 'gü.

⁵² 'Kεε kë -wo 'dhö bhë
yaa kë □ne me -nu 'wo 'segö
□ne 'wo- 'gü -an -wun 'sloo
-mü; -yö -Zlan -bha 'në -nu
'wo -pen -sü 'ka -dhe 'saadhö
-bha -an -dho 'kuë- -sü 'ka
bun do 'gü bhë -an -wun
-mü.

⁵³ 'Kan yi bhë -a -bha zlöö,
Zuifö -nu -wo -kë -a këdhe
□meε' □dhia zlöö kö -waan
Yesu zë.

⁵⁴ -A -wun 'gü □ne 'ö Yesu
-yö -kan zlöö □ziö' 'ziö -sü
-bha me gbung -nu 'gü Zuifö
-nu ziën. 'Yö □dhe □ya
kë 'dhö, 'yö □luu 'yö dho
pödhë 'wo- -dhe Eflaimë 'ö
'yënnngtaadhë 'soö bhë -a
'gü. -Dhe bhë □ne 'ö waa- ö
-bha □guë' -nu 'wo to -a -bha.

⁵⁵ Paakö 'wlaan- kë -yi bhë,
□dhe □ya yö □klöö', me -nu
-wo -dho □va 'ka Zeluzalemë
kö -waan wo -de kë 'slööslö.

⁵⁶ -Wo -kë Yesu □meε'
□dhia -dhe bhë -a 'gü. 'Yö
□dhe □wa -da -Zlan -gba -a
'gü -ko 'gü, 'wo wo 'ko -nu
□dheε' 'kpo □woë' □neε: «-Yö
ka -zo 'piö □ne -yö -dho nu
'wlaan- 'ö □ne -a -ta -a?»

⁵⁷ 'Töng bhë -a 'ka, slab-
home -gome -nu waa- Falizi
-me -nu -wa -pö me -nu -dhë
□ne me □ya kë -dhö kö -dhe
Yesu 'dhoë- -bha -ya -dhe do,
kö □ya kë kö -wa 'kun.

12

*Mali -bha pë 'yi 'tëë -sëezë
-lo 'ö- wo Yesu -gen -bha
(Matiö 26.6-13; Maakö
14.3-9)*

¹ □Dhe 'ö Paakö 'wlaan- kë
-yi □ya 'to □ne pë 'slado 'dhö,
Yesu -yö -dho Betani -pö 'ö
Lazaa bho ga 'gü -a -bha bhë
-a 'gü.

² 'Yö 'wo pë -kpa -a -dhë 'ö
Maatö -yö nuë -a □dhia. Me
-nu 'wo -kë Yesu 'piö pë -bhö
□dhia mü bhë, Lazaa -yö -kë
-an 'piö.

³ (-Wo -kë pë -bhö □dhia)
'ö Mali -yö pë 'yi 'tëë -sëezë
□sonng' 'gbeezë 'wo- -kë
'ludhe 'wo- -dhe 'naa- -a 'ka

'ö dho -mɔ litrë 'gbu -bha -a sü 'ö- -lo Yesu -gen -nu -ta. 'Yö □kloo, 'yö ö -bha wun sü, 'yö- □taa -a -bha. 'Kɔ bhë -yö -pa pë 'yi bhë -a 'tëë 'ka.

⁴ Yesu -bha □guë' -nu bhë -a mε do -yö -kë mü, 'wo-dhε Zuda Ikalistö. 'Yö □ne 'ö □dhε 'kwa yö mü, 'ö dho Yesu 'dhɔɔ dɔ. 'Yö- pö:

⁵ «□Ööö', pë 'yi 'tëë -sëezë □ne □yö -së -be kö -wa 'dhɔɔ dɔ dönïe 'wëüga bhε 'ö dho -mɔ □këng' -yaaga -bha -a -bha kö -a 'wëü- bhë -wa -glu 'fεεmε -nu 'ka.»

⁶ Kë- wo 'dhö bhë yaa kë □ne 'wun bhë -ya -blεε ö -wo 'kpo -sü 'ka 'fεεmε -nu -wun 'gü yö kun! -Ya -blεε 'dhö ö -bha -kë □kwaanmε 'ka -sü -wun 'gü. 'Ö tɔɔ 'wëü- -nu 'wo -kë -an -gɔ bhë, yö □ne 'ö -kë -a □waannumε 'ka; 'ö □ya kë 'dhö 'ö ö -kɔ -da -a 'gü.

⁷ 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü □kwaa' -a -zü! Ü □kwaa' -a -zü kö pë mε 'ö -dhi -a -dhë -ya □waannu n -ma 'ka yi 'ö 'wo dho n □glöö bhoë bhë -a -gɔ 'sa!

⁸ 'Fεεmε -nu 'ka -an -ga -na bhë, -wo ka 'piö yi 'saadhö 'ka; 'kεε ma -zë, n 'ka 'dho to ka 'piö zö -kplawo.»

'Wun 'wo- yö 'ko 'dhiö Lazaa -gɔ

⁹ Zuifö -nu gbung □va 'wo -kë mü bhë, -wa -ma □ne Yesu □ya nu Betani. 'Yö 'wo dho 'ma. 'Kεε yaa kë □ne Yesu do 'sloo □ne 'wo- -bha 'dho wo bhë; Lazaa 'ö Yesu -ya bho ga 'gü bhë 'wo dho kö -waan wo 'yan dɔ -a -bha.

¹⁰ (□Dhε □wa 'dho □wa wo 'yan dɔ -a -bha 'dhö,) 'ö slab-home -nu -gɔmε -nu -wa -yö 'ko 'dhiö -kë □ne -wo -dho Lazaa zë 'pö,

¹¹ 'ö tɔɔ -a -wun 'gü Zuifö -nu -wo -kë □va 'ö □ya kë 'wo Yesu -wun -dhε 'wun gia-.

Yesu -bha -da Zeluzalemë plöö -sü

(Matiö 21.1-11; Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40)

¹² □Dhε pë -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö- -ta -dhε □ya 'po, 'ö mε gbung -nu 'wo nu Paakö -ta bhë 'wo- ma 'zü □ne Yesu -yö -dho nu Zeluzalemë.

¹³ 'Yö 'wo □glaa- -paa -nu bho, 'wo dho -a 'ka -a -gɔ zian-. 'Wo yö 'gei kë -sü 'gü -a pö -sü 'ka □neε: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! -Zlan 'tɔ- kë □va! Mε 'ö nu Dεmε 'tɔ 'gü bhë, -Zlan -yö 'dhuë- 'kpo -a -bha! Izlaelö -mε -nu -bha -gludë bhë, -Zlan -yö 'dhuë- 'kpo -a -bha!»

¹⁴ Yesu 'yan -yö -kpen □soofang 'në -gbɔng do -bha; 'yö -ya -a □taa □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü 'ö- □blεε -a 'ka bhë -a 'dhö.

¹⁵ -Yö □bεen' -sü 'ka □neε: *Sion 'gü -mε -nu, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! -Ka -dhε -ga 'dhε, ka -bha -gludë -yö nu -na, -yö -ya -sü 'ka □soofang 'në -gbɔng □taa.*

¹⁶ 'Wun -nu 'wo bhë 'saadhö, -wo -kë 'dhö 'kεε -a -bha □guë' -nu waa -dhε gbε yö -an 'gü. 'Kεε □dhε 'ö -Zlan □ya 'tɔbhɔdhe -nu Yesu -dhë, 'ö -an -zo -yö -büö pë 'ö -kë □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha

'sëedhe 'gü bhë -a 'ka, kö -a 'dhiö □ya -mo 'kuë.

¹⁷ Με -nu 'ö 'wo -kë Yesu 'piö yi 'ö Yesu -yö Lazaa □dhoo □kaa' bloon- □taa kö -yö yö plaan 'ö -kë Lazaa -bho ga 'gü -sü 'ka bhë, pë -nu 'wo -kë bhë -wo -kë -an □blεε' □dhia.

¹⁸ 'Yö- -wun 'gü 'ö me -nu -wo nu -a -go zian- □va 'ka, 'ö bhii kö □waa- ma □ne yö □ne 'ö -dhidhaapë bhë 'ö- -kë.

¹⁹ 'Yö Falizi -me -nu -wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko -nu -dhë: «Ka -dhe -ga bhë 'dhe, ka -ko gbe yaa -moa -bha 'ö bhii me 'saadhö -wo ziö -na -a 'piö!»

Glekö -me -nu kpö 'dede -bha Yesu □mεε' 'wo- wo

²⁰ Glökö -me -nu kpö 'bhle 'dede 'ö waa kë Zuifö 'ka -wo -kpa me -nu 'wo -nu Zeluzalemë 'wlaan- 'töng 'ka bhë -an -bha, 'ö 'wo nu kö -waan -Zlan gba 'pö.

²¹ 'Yö □dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'wo □yoon goon- do 'ö go Betesaida, Galile -se 'gü, 'wo- -dhe Filipö bhë -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «N Dë, yi- 'piö kö 'yi yi 'yan do Yesu -bha.»

²² 'Yö Filipö -yö dho 'yö- □blεε Andre -dhë, 'ö me □ple 'wo bhë 'wo kpa wo 'kuë- 'wo dho 'wo- □blεε Yesu -dhë.

²³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Töng 'ö -ya kö Mεgbö -yaan 'töbhödhe yö -a 'ka bhë □ya -lo.

²⁴ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □neε: 'Blee- ga 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö -moa -yö 'to do 'ka □ne -ko 'ö 'ka- suö -a 'dhö; 'kεε kö yaa 'pa 'se 'ka, 'iin kö

yaa ga. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë □ya ga, -yö -dho ö ga 'bhaa -nu kë □va 'ka.

²⁵ Με 'ö- -dho -kë -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö -a 'ka, -yö -dho □siö'- -a -go; 'kεε me 'ö- -bha -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö, 'ö 'yaa- -dhë pë gbe 'ka bhë, -yö -dho -a yö -këdhösü 'ö- 'yaa yën bhë -a 'ka.

²⁶ Με □ya kë -dhö, 'ö- 'piö kö 'ö yuö kë n -dhë, kö -yö 'to n 'piö. -Kö bhë □ne 'ö -dhe 'a dho dho -a -bha bhë, 'ö yö -de 'pö 'ö dho kë -a -bha n 'piö 'pö. Με 'ö yuö kë -na n -dhë bhë, n Dë -ya □bhle -ya.»

Yesu -bha ö -bha ga -sü -wun □blεε'- 'ö- wo

²⁷ 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Kεε do 'a- wo □ne, n □zuö' □ya □kaan' 'kuë. □εε, 'ö □ya kë 'dhö, -a pö 'pö 'a dhoë- wo: N Dë, 'wun 'gbee- 'ö nu -na □ne, -bhö n dha -a -go 'pö bhë ee? 'Kεε kö pë 'a nu -a -wun 'gü 'ö bhë 'sa! A -nu kö 'wun 'gbee- 'ö bhë 'aan- bo -a 'gü.»

²⁸ 'Yö- pö: «N Dë, -bhöë kë kö ü 'to -yö bhö!»

'Yö -wo do -yö we dhang- 'gü 'ö- pö: «'Ma 'töbhödhe nu -a -dhë 'saadhö, 'kεε a □tun -a nu -a -dhë.»

²⁹ Με gbung 'wo -kë mü bhë -wo bhë -wa -ma; 'wo- pö: «Dha 'we -wo -mü 'dhe!»

Με 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia: «-Zlan -bha böme do □ne 'ö 'wun □blεε -a -dhë bhë!»

³⁰ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo bhë yaa 'we n -dhë; -yö -we ka -dhë.

31 'Töng 'ö -ya kö za -yaan 'kan 'kpongtaadhe -bha bhë □ya -lo. Me 'ö -kë ka -go □taa 'kpongtaa zö bhë, 'dho 'ö -Zlan 'dhoë- kë bhë.

32 'Kee ma -zë, □ya kë □ne n Dë □ya n □luu'-, 'ma 'go 'kpongtaa zö, a -dho me 'ple gan n □bhaa.»

33 'Wun bhë -a □blee' 'ö- wo 'dhö bhë -yö -kë ö -bha ga -ko -wun □blee' -sü 'ka.

34 'Yö me gbung 'wo -kë mü bhë, 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'yi- □daan yi -go täng 'sëedhe 'gü -ya -pö □nee -Zlan -bha -Yame 'ö dho nu bhë, -yö -dho kë -dhö □toëpö 'ka. □Ya kë 'dhö, -dhe -mlë 'kwa yö -a -bha 'ü- pö Megbö -yö -dho □luu' □ii? Dö -de 'pö tō Megbö bhë poo □ee?»

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Dhepuudhe -yö □tun ka ziën zö; 'kee yaa 'dho to zö □gloosü gbö. -Ka □luu' 'ka 'ta, □dhe 'ö -dhe 'dhö □tun 'puu -a 'ka, □kun -kë 'ö -dhetiidhe dhö -lo ka tii □ii. 'Ö tō me 'ö 'ta -na -dhetiidhe 'gü, 'yaa ö 'dhodhe dö.

36 □Dhe 'ö -dhepuudhe 'ö □tun ka -go □ne, -ka ka -ko 'kpo -a -go kö 'kaan- kë me -nu 'wo -dhepuudhe 'gü -an 'ka ε.»

Zuifö -nu -bha 'kun 'wo- wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü 'ka

□Dhe 'ö Yesu □ya 'wun □blee'- □ne -ko bhë -a 'dhö, 'yö -ziö 'ö dho -dhe do 'bhaa 'gü -an 'ka □gbiin, 'ö -bin.

37 Yesu -yö -dhidhaapë □plëezë -kë -an wö 'dhiö mü,

'kee waa Yesu -wun -dhe 'wun gia-;

38 'kee pë -nu bhë -wo -kë 'dhö □ne -ko 'ö- pë 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -ya □blee 'ö □been' -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë, 'ö- 'ka bhë -a 'dhö. -Ya -pö: *Dëme, dö 'ö yi -wo -nu -dhe 'wun gia- -εε? Dö -nu 'pö Dëme -yö ö -bha -ko -mō 'wuën' -sü -zōn -an -dhë -εε?*

39 Yesu -wun 'ö waa- -dhe 'wun gia- bhë -yö -kë 'dhö 'zū □ne -ko 'ö Ezai -ya pöë bhë -a 'dhö □nee:

40 -Zlan □ya -an 'yënnng trö, □ya -an -bha 'wundodhe 'dhi ta, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö -an 'yan -yö -dhe yö 'iin 'wo 'wun -nu 'gü dö, kö -waan 'kun -dhië -an 'piö -sü 'ka, kö -yaan -an -dhe bo.

41 'Wun 'ö Ezai -ya □blee 'dhö bhë 'ö tō kö □ya Yesu -bha 'töbhodhe yö; 'ö- -wun 'gü 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blee bhë.

42 'Kee kë- wo 'dhö bhë, Zuifö -gome -nu ziën, me -nu -wo -kë □va 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Kee □dhe -kë □ne -wo -suö Falizi -me -nu -dhë, -wo wo -de -kë 'slë 'ka, kö □kun 'wo dho wo kë -waan 'go -an -bha -bhöküëkö -nu 'gü.

43 Pë me 'ö 'wo to -a 'piö bhë 'ö tō 'wun 'ö me -zo 'kun -wun 'ka 'ö □zië' -a me 'ö -Zlan -zo kun -a -ta.

Za 'kan -sü 'ö dho bö Yesu -wo -ta

44 'Yö □dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö 'wun □blee 'gbee- 'ka □woë' □nee: «Me 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- kö ma

do 'sloo kun 'ö n -wun -dhe 'wun gia- bhë; 'kεε με 'ö n bɔ bhë □ne 'ö- -wun -dhe 'wun gia- 'pö.

45 'Ö με 'ö □ya n yö, kö με 'ö n bɔ bhë □yaa- yö □ne bhë 'pö.

46 Ma 'a -dhepuudhe 'ka, a -nu 'kpongtaa, -yö kē 'dhö kö με 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- -yaan kē -dhepuudhe 'gü.

47 Με 'ö □ya n -wo -nu ma 'ö yaa 'wun ma -a -ta, kö ma kun 'a dho za -lo -a tuö; -a -de n 'ka nu kö 'aan- za -lo 'kpongtaame -nu tuö, 'kεε a -nu kö 'aan- -an dha □zian'.

48 Με 'ö □ya n 'sü -kɔ 'bhaa 'gü, 'ö □ya n -wo -nu bho yunng kö pē 'ö dho za -lo -a tuö 'ö tɔɔ με □daan' -wo -nu 'wo go n dhiö bhë. Yö □ne 'ö dho za -lo -a tuö yi -kaanta 'ka.

49 'Ö tɔɔ n -wo -nu 'wo bhë waa 'go n -de 'gü, 'kεε -wo -go n Dē 'ö n bɔ bhë -a kwεε. Yö □ne 'ö pē -nu 'a dho -a □blεs' 'ö -an -ya n 'dhii.

50 Kē- wo 'dhö bhë, ma -de gia- a- □dɔa' □ne pē -nu 'ö- pö n -dhë 'a -an kē bhë □ne 'wo □toëpö -këdhösü nu με -nu -dhë. Kö -yö kē ka 'yaan □ne pē -nu 'wo go -na n 'dhii bhë, n Dē (-Zlan) □ne 'ö -an dɔ n 'dhii.»

13

Yesu -bha ö -bha □guë' -nu -gen 'zlu 'ö- wo

1 □Dhe 'kwa dɔ 'töng bhë -a 'ka, kö Paakö 'wlaan- □ya 'to □ne □dhia 'dhö, kö Yesu □yaa- □tei' dɔ □ne ö 'go -sü -mü 'kpongtaa zö -yaan 'dho

ö Dē 'piö. -A -bha με 'wo 'kpongtaa zö bhë -an -dho -yö -kē -a -bha -kplawo; 'ö- -de -yö -kē -a -go 'dhö 'ö □toë' 'dhö 'ö yöë -a -bha -tosiadhe 'dhiötöyi -bha zö.

2 Waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kē 'yinia 'piö -pē -bhö □dhia, 'kεε kö -a -bha □guë' -nu 'wo bhë -a με 'wo- -dhe Zuda 'ö -kē Simɔ Ikalioṭö gbö 'ka bhë, kö dü □yaa- 'sü ö -bha 'ka kö -yaan Yesu 'dhɔɔ dɔ ö yaagüme -nu -go.

3 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, Yesu -de gia- -ya □tei' dɔ □ne ö -go -Zlan 'piö; □ya 'go mü, -yö -dho ye ö 'zü 'ö dho -Zlan 'piö, 'ö bhii -ya dɔ □ne -Zlan -ya pē 'plε -lo ö kwεε.

4 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö □luu 'ö ö -bha sɔ -ta -sɔ bho ö -bha, 'ö 'zlu -sɔ dɔ sü ö -klu ö vεεdhö.

5 'Yö 'yi sü 'ö- -lo 'tia- 'gbεa dɔ 'gü, 'ö yö ö -bha □guë' -nu -gen 'zlu -sü -bha. 'Ö- με 'ö □ya yën -a -gen 'zlu -sü -bha, 'ö 'zlu -sɔ 'ö- vεεdhö □sia bhë, 'ö- sü 'ö- -ziö -a -gen -nu -bha.

6 'Ö □dhe □ya yö Simɔ Piεε -bha, 'ö Simɔ -ya pö -a -dhë: «N Dēme, bhi □ne 'ü dho n -gen -nu zlu □a, -abi'!»

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pē 'a- -kē -a -dhë 'dhö bhë, 'bhaa- -gen dɔ, 'kεε 'dhiö □zian' ü -dho -a -gen dɔ.»

8 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «N 'ka 'we -a -bha, ü 'ka 'dho n -gen zlu 'gbεεdhö!»

'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «□Ya kē □ne n 'ka ü -gen -nu 'zlu, ü 'ka 'dho pē gbε yö n kwεε gbɔ.»

9 'Ö Piεε -ya pö: «□Ya kë □ne -yö 'dhö 'wεa-, kö □kun -kë 'ü n -gen -nu 'sloo zlu, -bhö n -kɔ -nu waa- n -gɔ -an 'ple 'zlu □klöödhö -wa!»

10 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mε 'ö □ya ö zlu -be 'saadhö, 'yaa- -bha kö -yö ö -de 'böü 'zlu 'zü; bhii □ya kë □ne □ya ö -gen 'zlu, kö □ya bhɔ 'papadhö □ne bhë. Dɔ 'ka-wo bhë, 'ka bhɔ -Zlan wö 'dhiö □ne bhë; 'kεε ka 'ple kun 'ö 'ka bhɔ -sü 'ka.»

11 -A pö 'ö Yesu -ya wo «'kεε ka 'ple kun 'ö 'ka bhɔ -sü 'ka» bhë 'ö tɔɔ mε 'ö dho -a 'dhɔɔ dɔ ö yaagüme -nu -gɔ bhë -ya -dɔ.

12 □Dhe Yesu □ya yën -an -gen -nu 'zlu -sü -bha, 'ö □luu 'ö ö -bha sɔ -ta -sɔ -nu -da ö -bha; □dhe □ya 'dho □ya -ya ö -bha □guë' -nu 'piö pë -bhö -a -ta □gba 'dhiö, 'ö- pö -an -dhë: «Pë 'a 'go -na -a kë □dhia bhë, ka- -gen -dɔ -a?»

13 Ka n -dhe ka -Gɔmε, 'ö 'ka n -dhe ka Dëmε; -yö 'wun gia- 'ka, a- -de 'ka.

14 -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ma 'a ka Dëmε, ka -Gɔmε 'ka bhë, 'ma ka -gen -nu 'zlu □ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö ka -bha kö 'ka ka 'ko -nu -gen 'zlu.

15 -A kë 'a-wo 'dhö bhë, -yö 'wun □zuan' 'ka, 'a- -kë 'dhö kö 'ka 'to -a kë -sü 'piö ka 'ko -nu ziën.

16 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □ne yuökëme 'yaa □va ö -gɔmε -bha, 'iin bɔmε yaa □va mε 'ö- bɔ bhë -a -bha.

17 □Dhe 'wun mε bhë 'ka- dɔ zlöö bhë, -yö n 'gü □ne

'ka- 'kun -a 'kun -kɔ 'ka □zuögludhi -dho kë ka -gɔ.»

18 'Yö- pö 'zü: «'Wun 'a- □blεε bhë, yaa yö ka 'saadhö ka -bha; mε -nu 'ö 'wo n -ma 'ka 'ö 'a -an sü, a -an -dɔ. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -yö -kë 'dhö kö pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. -Yö □bεen' -sü 'ka □nεε: Mε 'ö yi -nu 'yi pë -bhö -kplawo yi 'ko □bhaa bhë, □ya dɔ n -gɔ 'yënnɔ.

19 'Wun bhë a- -to 'dhiö 'a- □blεε -yö kë 'dhö kö yi 'ö -a 'gü -pë dho kaa bhë, 'kaan- -a -dhe 'wun gia- □ne ma □ne 'a tɔɔ mε 'ö -dhö.

20 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Ma bɔmε bhë, mε □yaa- -nia 'kun, kö ma □ne 'ö n -nia kun bhë; 'ö mε 'ö □ya n -nia 'kun bhë; 'ö mε 'ö □ya n -nia 'kun, kö mε 'ö n bɔ bhë □ne 'ö- -nia kun bhë.»

Zuda -bha Yesu 'dhɔɔ dɔ -sü -wun 'ö Yesu -ya □blεε

(Matiö 26.20-25; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

21 □Dhe Yesu □ya yën 'wun □blεε' -sü -bha 'dhö, 'ö- □zuö' -yö -kaan 'kuë, □dhe -kë 'dhö 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Mε do -yö ka ziën 'ö dho n 'dhɔɔ dɔ n yaagüme -nu kwεε.»

22 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö wo 'ko -ga -sü 'gü 'wun 'ö- □blεε bhë -a -wun 'gü, 'ö bhii waa- -gen gbε dɔ.

23 □Dhe kë -na 'dhö, Yesu -bha □guë' -nu 'wo bhë -a mε 'ö- -dhɔ -ya -kë □duö bhë, -yö -kë Yesu 'sɔɔ.

24 'Yö Simo Piεε -yö ö 'yan zē -a -dhē kö -yö Yesu □dhεε' kpo me 'ö bhē -a -wun 'ka.

25 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö me bhē 'ö ö -gɔ □yɔɔn Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhē 'saan 'gü: «N Dēme, dö -mü -ii?»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-Bhö n -ga 'dhe! A -dho □bluu'- 'klu sü 'a- zē 'too 'ka 'tia- 'gü; me 'a 'dhoë- nu -a -dhē bhē 'ö tɔɔ me bhē.»

'Yö Yesu -yö □bluu'- 'klu sü, 'ö- zē 'too 'ka, 'ö- nu Zuda 'ö -kē Simo Ikalioṭö gbö 'ka bhē -a -dhē.

27 □Dhe Zuda -yö ö -kɔ kpo □bluu'- 'klu bhē -a -gɔ, 'ö- kun, 'ö Satan -yö -da -a □zuö' 'piö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «Pē 'ü dhoë- kē bhē, -bhöë kē 'siö- siö-!»

28 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, -a -bha □gué' -nu waa 'wun gbe dɔ -a -bha.

29 □Dhe -kē □ne Zuda □ne 'ö -kē -an -bha 'wëü- -kɔ 'dhiö 'ka bhē, 'yö -kē -an -zo 'piö □ne Yesu -ya -pö -a -dhē -yö 'dho -bhöpē 'wo dho 'wlaan- kē -a 'ka -a 'dho □dhia 'iin 'zü □ne -yö 'dho -yö gbaɔ kē 'fεεme -nu -dhē.

30 'Yö Zuda -yö □bluu'- 'klu bhē -a sü 'ö to mü 'ö yö plaan. -Dhe -yö -kē tii.

'Wun 'ö -gban tɔng -dëü -bha

31 □Dhe 'ö Zuda □ya yö plaan, 'ö Yesu -ya pö: «'Go 'töng □ne -a -bha, ma Mεgbö, n 'tɔbhɔsü -mü zlöö; 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe dhö bɔ -a -ta.

32 'Ö □ya kē □ne -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe □ya bɔ Mεgbö 'ö bhē -a 'gü kö -Zlan -de gia- yö -dho -a kē 'ö- Gbö -bha

'tɔbhɔdhe -yö bɔ ö -ta. Pē 'ö- de dho kē -dëü yö -mü.

33 Ma 'nē -nu, 'töng 'ö n -gɔ 'a- 'ka ka 'piö zö bhē □ya 'to 'teete 'kpaan. Ka -dho n □mεε', 'kεε -dhe 'a dho dho -a -bha bhē, kaa 'dho -mɔa -bha 'ka -da mü. Ka gia- ka- □tei' -dɔ. -A me 'kö bhē 'ma- □blεε' Zuifö -nu -dhē 'dhiö 'saadhö.

34 'Kεε a ka 'paan bho -na, -yö tɔng -dëü 'ka, 'a- dɔ □nεε: -Ka ka 'ko -nu -dho kē. Ka □dua' -mü 'ka ka 'ko -nu -dho kē □ne -kɔ 'a ka -dho □kaa' bhē -a 'dhö.

35 □Ya kē □ne 'ka ka 'ko -nu -dho kē, me 'saadhö -wo -dho -a -dhe yö □ne ka ma □gué' -nu 'ka.»

□Kploo 'ö Piεε dhoë- wo -a -wun 'ö Yesu -ya □blεε

(Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

36 □Dhe Yesu □ya 'wun □blεε'- □ne -kɔ bhē -a 'dhö, 'ö Piεε -ya □dhεε' kpo □nεε: «N Dēme, ü -dho mεε?»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-Bhö 'to bhē! -Dhe 'a 'dho -na -a -bha bhē, ü -kɔ yaa -mɔa -bha kö 'ü 'to n 'piö 'ko 'dho mü, 'kεε ü -dho ziö n 'piö 'dhiö □zian'.»

37 'Ö Piεε -ya pö -a -dhē: «N Dēme, -mē -kē 'ö n 'ka dho ziö ü 'piö 'töng me □ne -a 'ka εε? N -mɔa 'gü -sü -mü kö 'a ziö ü 'piö 'kö -kē □ne -wo -dho n zē 'dhe!»

38 'Ö Yesu -ya □dhεε' kpo, 'ö- pö: «Ü -dho pē 'saadhö kē 'kö -kē □ne -wo -dho ü zē -a 'ka a? □Ao'! A- -pö ü -dhē 'wun gia- 'ka □nεε: -A kē -yi 'ka kö -tɔ gɔn -yaan 'we, ü

-dho -a pö -gwaa -yaagazë
 □ne 'bhaa n do.»

14

*Yesu □ne 'ö tɔɔ zian 'ö dho
 kwa kwa Dë 'piö*

1 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë
 'zü: «Kö □kun 'ö ka □zuö' -yö
 to zlöö. -Ka ka -zo yö -Zlan
 -bha, 'ka n -wun -dhe 'wun
 gia- 'pö.

2 -Yadhë 'ö n Dë 'piö dhang-
 'gü -yö □va; a 'dho -na kö
 'aan- ka -bha -pë kë. □Ya kë
 □ne 'yaa 'wun gia- 'ka -bezë,
 n 'ka 'dho -a -wun □bleë' ka
 -dhë.

3 □Ya kë □ne 'ma 'dho, 'ma
 ka -yadhë -pë kë, a -dho ye n
 'zü 'a nu ka 'sü -dhiadhö kö
 'kwaan- 'dho 'ma; -yö kë 'dhö
 kö ka -de 'pö 'kaan- kë -dhe
 'a- -bha -a -dhe -bha.

4 -Dhe 'a 'dho -na -a -bha
 bhë, ka- -zian -do.»

5 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
 Toma -ya pö -a -dhë: «N
 Dëme, 'yiëë ü 'dhodhe do.
 □Ya kë 'dhö yi -dho -a -zian
 do -kɔklë □e?»

6 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a
 -go 'ö- pö: «Ma □ne 'a tɔɔ
 zian 'ö dho -Zlan 'piö, 'wun
 gia- -go 'godhe waa- □toëpö
 -këdhösü -nu me -dhë -me.
 Me yaa 'dho -mɔa -bha kö -yö
 'dho n Dë 'piö kö yaa bo n -ta.

7 □Ya kë □ne ka n -do kö ka
 -dho n Dë do 'pö. -A -de do
 'kwa- wo □ne 'ka- yö, 'ö 'ka-
 do 'saadhö.»

8 'Ö Filipö -ya pö -a -dhë:
 «N Dëme, kwa Dë 'ö bhë,
 -bhöë -zɔn yi -dhë kö yi □zuö'
 -yaan 'dho sia- -e.»

9 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
 «Filipö, 'kwa □glɔɔ kwa
 'kuë- □duö 'ö 'bhaa n do □ne,
 -yö 'yenazë □dhë! Me 'ö
 □ya n yö kö □ya ö 'yan do n
 Dë -bha. □Dhe -kë 'dhö □ne
 -më tɔɔ <kwa Dë 'ö bhë -bhöë
 -zɔn yi -dhë> -e?»

10 'Bhaa- -wun -dhe 'wun
 gia- □ne a n Dë 'gü 'ö n Dë
 'dhö n 'gü a? 'Wun -nu 'a-
 □bleë' -na ka 'saadhö ka -dhë
 □ne -a gbe yaa 'go n -de 'gü.
 N Dë 'ö -ya -sü 'ka n 'gü bhë
 □ne 'ö bo -na n 'gü 'ö ö -de
 -go -yuö -nu kë -na bhë.

11 -A pö 'a- wo -na ka -dhë
 a n Dë 'gü 'ö n Dë 'dhö -ya -sü
 'ka n 'gü bhë, -kaa -dhe 'wun
 gia-. 'Ö- -de kë □ne 'yaa 'dhö,
 ka -mɔa yö -nu 'ö bo -na n
 'gü 'ö- kë -na bhë -a -wun 'gü,
 ka- -dhe 'wun gia- 'püë- wo
 □ne Dë -yö -ya -sü 'ka n 'gü
 'ö ma -de 'pö 'a- 'gü.

12 A- -pö ka -dhë 'wun gia-
 'ka □neë: Me 'oo me 'ö □ya
 n -wo -nu -dhe 'wun gia-, pë
 -nu 'a- kë -na □ne -yö -dho
 -an kë 'pö. 'Ö- -de 'ö dho pë
 -nu kë 'ö -ziö -a 'ka mü, bhii
 a 'dho -na n Dë 'piö.

13 Pë 'saadhö 'ka dho -a
 -dhe n 'tɔ 'gü, a -dho -a 'plë
 kë -yö kë 'dhö kö ma 'a- Gbö
 'ka bhë, -yaan kë n -ma n Dë
 'tɔ kë □va -sü 'ka.

14 Pë 'oo pë 'ka dhoë- -dhe
 n -go, kwa -nu kwa -bha -klu
 'kuë- -sü -wun 'gü, a -dho -a
 kë.»

*Yesu -bha -Zuu 'slööslö 'tɔ
 'go -sü*

15 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Ya
 kë □ne n -dho -yö ka -kë, kö
 -ka ma tong -nu 'kun.

16 'Kεε kē- wo 'dhō bhē, a -dho -a -dhe n Dē -gō kō -yō me 'waa gbε bō ka -dhē kō -yaan nu ka -dhē. Mε bhē 'ō tōō -Zuu 'ō 'wun gia- -yō go -a 'gū. Yō □ne 'ō dho kē ka 'piō -kplawo.

17 'Kpongtaame -nu 'ka 'dhō -mōa kō -wo wo -kō 'kpō -a -gō wo □zuō' 'gū; 'ō tōō waa 'dho wo 'yan dō -a -bha kō -waan 'dhoē- dō. 'Kεε ka -zē ka- -dō; 'kεε ka -zē, ka -nu ka ka 'ko 'piō, 'ō -ya -sū 'ka ka 'gū.»

18 'Yō- pō: «N 'ka 'dho ka to 'sloo 'ka; a -dho ye n 'zū 'a nu ka 'piō.

19 'Tōng 'yaa □gbiin gbō kō 'aan- 'go 'kpongtaame -nu 'yan 'dhiō; 'kεε ka -zē, ka -dho ka 'yan dō n -ma, 'ō tōō a 'bhee-, 'ō ka -de 'pō, 'ka dho kē 'bhee-.

20 Yi 'ō bhē □ya kē □ne □ya -lo, ka -dho -a -dhe yō □ne a -ya -sū 'ka n Dē 'gū, 'go mü, 'ka -ya -sū 'ka n 'gū; 'ō ma -de 'pō, 'a ka 'gū.

21 Mε 'ō □ya ma tōng -nu 'kun, kō me bhē n -dho -ya -kē. Mε bhē □ne 'ō n Dē -ya -dho -kē. Ma -de 'pō, -a -dho -dho n kē 'ō 'a n -de -zōn -a -dhē.»

22 □Dhe □ya kē 'dhō, 'ō -bha □guè' -nu bhē -a me 'wo- -dhe Zudē bhē, (n 'ka- pō Zuda Ikalioṭō,) 'ō Yesu □dheε' kpō 'ō- pō: «N Dēmε, -yō -kē □dhē 'ō 'ü dho ü -de -zōn yi -dhē, 'ō ü 'ka 'dhoē- wo 'kpongtaame -nu -dhē -εε?»

23 'Ö Yesu -ya pō -a -dhē: «Mε 'ō n -dho 'dhoē- 'gū, -yō -dho n -ma tōng -nu kun. Mε

bhē n Dē -dhoē -dho kē, 'ō ma 'dhō, n Dē 'dhō, 'yi kpa yi 'kuē- 'ō 'yi dho 'yi -ya -a -gō kōō.

24 Yō □ga 'ō me 'ō n -dho 'yaa- 'gū 'pō, 'ō 'yaa n -wo -nu □bhlē -ya. -Wo -nu 'wo 'go -na n dhiō 'ka- ma -na bhē, waa 'go n -de 'gū; 'kεε n Dē 'ō n bō bhē □ne 'wo go -a 'gū.

25 -Wo -nu 'wo bhē 'saadhō □ne 'tōng 'ō □tun n -gō ka 'piō zō bhē, 'a ka □daan -an 'ka.

26 Mε 'ō dho nu kō -yaan nu ka -dhē, -wo -nu 'wo bhē, ka -zo -büō -sū 'iin ka -daan -an 'ka -sū 'ka bhē 'ō tōō -Zuu 'slööslo 'ō n Dē dhoē- bō ka -dhē n 'tō 'gū bhē.

27 N 'dho -sü -mü; 'kεε □zuöyagluu 'a- nu ka -dhē. -Yō n -de -bha □zuöyagluu 'ka, 'a- nu ka -dhē. 'Yaa □ne -a me 'ō 'kpongtaa zō -a 'dhō. Kō □kun 'ō ka □zuō' -yō to zlöō 'iin 'ō 'siō -yō -kan ka 'gluu.

28 'Wun 'a- □bleε ka -dhē □neε <a 'dho -na, 'kεε a -dho ye n 'zū> bhē, ka- ma -a! □Ya kē 'dhō, □ya kē □ne n -dho -yō ka -bha -be, kō ka □zuō' 'glu -dho dhi -a ma -sü 'ka □ne a -dho n Dē 'piō 'ō bhii n Dē -yō □va n -ta.

29 'Wun -nu 'wo bhē a -an -to 'dhiō 'a -an -wun □bleε ka -dhē, -yō kē 'dhō kō yi 'ō 'wo dho kē -a 'ka bhē 'kaan- n -wo -nu -dhe 'wun gia-.

30 'Tōng 'yaa n -gō □va gbō kō 'kwaan- -ya kwa 'ko □bhaa □ne -kō □suu'- □ne -a 'dhō, kō 'aan- 'wun -nu □bleε' ka -dhē, 'ō tōō -gludē 'ō 'kpongtaame -nu □kōōn -na bhē -yō nu -na. 'Kεε kē-

wo 'dhö bhë -a -ko 'yaa -mo n -ma.

³¹ Κεε a- 'piö kö 'a pë 'ö n Dë -ya pö 'a- kë bhë 'aan- kë; 'yaa n 'gbee- -ta bho -sü 'ka; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaame -nu -waan -a döa □νε n Dë -dhö -yö n -kë. □Ao', -ka □luu', 'kwa ziö!»

15

Yesu -bha -kë lezen -lü giagia 'ka -sü

¹ □Dhe Yesu □ya 'wun □bleε'- -an -dhë 'dhö, 'yö 'wun □zuan' do 'bhaa -zon -an -dhë □νεε: «'Ma 'wun 'sü lezen 'wo -dron kë -na 'ka bhë -a -bha □νε ma 'a töö lezen -lü giagia 'ö n Dë 'dhö -a tame 'ka.

² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö n Dë -yö nu, 'ö lezen -lü 'a- 'ka bhë 'ö- -ko -nu me 'ö 'waa wo -kpa -ya bhë 'ö -an -kan 'ö -an bho mü; 'ö- me -nu 'ö -an -kpa dhö -dhö bhë 'ö -an -ta -kan -yö kë 'dhö kö -an -kpa 'bhaa -yaan -ya 'zü.

³ -Ka -dhe -ga bhë 'dhe: Me □daan' -wo -nu 'a- nu ka -dhë bhë waa ka kë □νε pë -ta 'kan -sü 'dhö kaa kë 'slööslö -a?

⁴ -Ka 'to -klu -sü 'ka n -ma □νε -ko 'a- 'ka ka -bha bhë -a 'dhö. □Dhe 'ka- -ga 'wun bhë -a 'gü bhë, ka -moa 'ka- pö lezen -lü -ko -yö -moa -a -kpa -yö -ya 'sloo 'ka kö 'yaa -gban -sü 'ka ö 'lü gia- -bha -a? □εε, 'ö -ko do bhë 'ö- 'ka 'pö kaa -moa ka -yö -a -bha -pë -yö kë -dhö -Zlan -bha zian -ta kö kaa 'to -klu -sü 'ka n -ma.

⁵ Ma □νε 'a töö lezen -lü, 'ö ka □νε 'ka töö lezen -lü 'ö bhë -a -ko -nu. Me □ya 'to -klu -sü

'ka n -ma kö 'aan- kë -klu -sü 'ka -a -bha, -a -yö -a -bha -pë -nu -dho kë □plëezë 'ka -Zlan -bha zian -ta □νε -ko 'ö lezen -lü bhë 'ö- -kpa -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö, 'ö bhii kaa -moa 'ka pë gbë kë kö kaa 'to -klu -sü 'ka n -ma.

⁶ Me 'ö yaa 'to -klu -sü 'ka n -ma, -yö -dho kë -zuö plaan -me 'ka □νε -ko 'ö- 'ka 'lü -ko 'ö 'yaa ö -lü -bha -a 'dhö; 'ö □ya kë 'ö 'kpea kun. Ka gia- ka- -do □νε 'lü -ko 'kpea -nu bhë □wa -an 'dho 'kuëdhö, kö 'dho 'wo 'dhoë- -an güö bhë.

⁷ □Ya kë □νε 'ka 'to -klu -sü 'ka n -ma, 'ö n -wo -nu □wa -ya ka 'gü, pë 'oo pë 'ö 'ka dhoë- -dhe, ka -dhoë yö.

⁸ N Dë -bha 'töbhodhe 'ö bhë -a -wo -ko □ga 'ö bhë; 'ö bhii □ya kë □νε ka -yö -a -bha -pë □ya kë -dhö -Zlan -bha zian -ta □νε -ko 'ö lezen -kpa -nu 'dho -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö kö 'ka- -zon □νε ka n -ma □guë' -nu 'ka.

⁹ A ka -dho -kë □νε -ko 'ö n Dë -yö n -dho □kaa' bhë -a 'dhö. -Ka 'to ma -dho 'gü!

¹⁰ -A kë -ko □ga □νε: □Ya kë □νε 'ka ma tong -nu 'kun, ka -dho to ma -dho 'gü □νε -ko 'ö ma -de 'pö 'a n Dë -bha tong -nu kuën 'ö- -wun 'gü, 'a- 'ka -a -bha -dho 'gü bhë -a 'dhö.

¹¹ 'Wun bhë a- -bleε ka -dhë 'dhö -yö kë 'dhö kö □zuögludhi 'ö n -go bhë -yö -ya ka 'gü kö 'go mü ka □zuö' 'glu -yaan dhi 'fëfëdhö.

¹² Ma tong bhë 'ö töö: -Ka ka 'ko -nu -dho kë □νε -ko 'ö 'a ka -dho kë -na -a 'ka □νε -a

'dhö.

¹³ Ka gia-, ka- [tei] -do [ne] pë 'kö me dhoë- kē kö -yaan -zɔn ö 'bha -dhë [ne] 'ö- dho -kë [duö] 'ö tɔɔ 'we 'ö dho -a wo -a -bha kö -yaan ga -a -wun 'gü.

¹⁴ [Ya] kē [ne] pë -nu 'a- pö ka -dhë 'töüdhö bhë 'ka- 'kun, kö ka n 'bhamε -nu 'ka.

¹⁵ N 'ka 'dho ka -dhe -dewo poo ma yuökēme -nu zlöö, 'ö tɔɔ me 'ö yuö -kë ö -gɔme -dhë, pë -nu 'ö- gɔme 'dhoë- kē -na 'yaa- do. A -dho ka -dhe zlöö n 'bhamε -nu, bhii pë -nu 'a- [daan] 'saadhö n Dë 'piö bhë, 'ma- 'ple -zɔn ka -dhë, 'ka- do.

¹⁶ Ka kun 'ka n sü; 'kεε ma [ne] 'a ka [dhɔɔ] -kë n [bhaa], 'ö 'a- pö ka -dhë 'ka 'dho kö 'ka yuö kē, -a -yö -a -bha -pë -nu -wo kē -Zlan -bha zian -ta [ne] -kɔ 'ö lezen -lü -kpa 'dhö kē -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Ö ka këyuö -nu 'wo bhë 'ö -an -yö -a -bha -pë -nu 'wo bhë 'wo dho [glɔɔ]. [Dhe] -kë 'dhö, pë 'oo pë 'ka- -dhe n Dë -gɔ n 'tɔ 'gü, -yö -dho -a nu ka -dhë.

¹⁷ 'Kεε pë 'ö 'a- -dhe ka -gɔ 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dho kē.»

'Kpongtaame -nu -bha Yesu waa- ö -bha me -nu -san zë 'wo- wo

¹⁸ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «[Ya] kē [ne] 'kpong- taame -nu [wa] ka -san zë kö -yö kē ka 'yaan [ne] -wo n -san -zë 'dhiö -be -waan [tun] yö -na ka -bha bhë.

¹⁹ [Ya] kē [ne] ka -kë 'kpongtaame -nu 'ka 'pö -be, -wo -dho ka -dho kē, 'ö bhii

kö ka -an -me 'ka. 'Kεε 'ma ka 'sü, 'ma ka bho 'kpong- taame -nu ziën; 'kaa 'kpong- taame -nu 'ka gbɔ; pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'wo ka -san zë -na 'ö bhë.

²⁰ Kë- wo bhë n 'ka- pö ka -dhë 'dhiö [ne] yuökēme 'yaa [va] ö -gɔme -bha -a? [εε], 'ö [dhe] [wa] n 'klo bho bhë, kö -yö kē ka 'yaan [ne] -wo -dho ka 'klo bho 'pö. [Ya] kē [ne] [wa] 'wun ma n -ma me [daan] -wo -nu -ta, kö -yö kē ka 'yaan [ne] -wo -dho 'wun ma ka -bha -nu -ta 'pö.

²¹ 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, pë -nu 'wo dhoë- kē ka 'ka 'dhö bhë, -wo -dho -a kē kaa n -wun 'gü, 'ö bhii me 'ö n bɔ bhë 'waa- do.

²² [Ya] kē [ne] n 'ka nu -be kö 'aan- 'wun [blεε] -an -dhë, za -bha -an 'kun -sü gbε 'ka 'dho kē -dhö, -an -bha [soɔn] yaa -nu -wun 'gü. 'Kεε do 'kwa- wo [ne] ([wa] yën n -wo -nu ma -sü -bha; [ya] kē 'dhö,) -a 'slë gbε 'ka 'dho kē -an -gɔ gbɔ -an -bha [soɔn] yaa -nu -wun 'gü.

²³ Me 'ö [ya] n -san zë, kö [ya] n Dë -san zë [ne] bhë.

²⁴ [Ya] kē [ne] pë -nu 'a- -kë 'kpεεdhö, 'ö me gbε yaa- kē do kun bhë, n 'ka- kē 'dhö -bezë, za 'ka 'dhö -an kun. 'Kεε [dεε], -an 'yan [ya] -da n këyuö -nu 'gü; yö [ga] 'ö 'wo ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi -san zë -na bhë.

²⁵ 'Kεε pë -nu 'wo bhë -wo -kë 'dhö kö pë -nu 'wo -ya -sü 'ka -an -bha tɔng 'sëédhe 'gü -an 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. Pë 'ö [bεen] -sü 'ka -ya -pö: -Wo n -san -zë 'kpaan 'ka; -a -gen

gbε 'yaa 'dhö. »

²⁶ 'Yö- pö: «Mε 'ö dho nu ka -dhë bhë, -yö -dho nu. 'Yö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö go n Dë 'piö; yö □ne 'ö tɔɔ 'wun gia-gen 'godhe. Ma □ne 'a dho -a bɔ ka -dhë. 'Kεε -yö -go n Dë 'piö. Yö □ne 'ö dho n -wun □blεε' ka -dhë.

²⁷ □Ya kë 'dhö, ka -de 'pö, 'ka n -wun □blεε' me -nu 'wo to -an -dhë, 'ö bhii ka □ne 'ö 'ka -kë n 'piö -a züɔyi 'ka 'ö yöë □dεε -bha.»

16

¹ 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «A-pö ka -dhë 'dhö, -yö kë 'dhö kö □kun 'ka dho ka bo -zo -yö n -ma -sü 'ka.

² -Wo -dho ka kë, 'wo ka bho -an ziën wo -bha -bhökuëko -nu 'gü. -A -de 'töng 'bhaa 'ka, me -nu -wo -dho ka zë -a pö -sü 'ka wo -de □zuö' 'piö □ne -wo -Zlan -dhi -a -dhë -wun kë -na.

³ -A kë 'wo dhoë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ waa n Dë dɔ 'iin waa n dɔ.

⁴ -A pö 'a- wo -na ka -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ kö yi 'ö -an -bha 'töng dho -lo -a 'ka kö -waan pë -nu kë ka 'ka □ne -ko bhë -a 'dhö, kö ka -zo -yaan -büö □ne 'ma- 'to 'dhiö 'ma- □blεε' ka -dhë 'saadhö. 'Wun -nu 'wo bhë -a □blεε' 'ö n 'ka- wo ka -dhë 'dhö -blεεzë 'ka bhë 'ö tɔɔ kö a □tun ka 'piö.»

Yuö 'ö -Zuu 'slööslö dhoë-kë

⁵ 'Yö Yesu -yö dhoë 'dhiö, 'ö- pö -an -dhë: «'Kεε □dhe 'ö -kë □ne n 'dho -sü -mü me 'ö n bɔ -a 'piö bhë □ne, 'a 'wun □blεε ka -dhë 'dhö bhë. -A

-wun 'gü 'ka -ya diindhö, 'ö me 'yaa -dhö ka ziën kö -yö n □dheε' 'kpɔ □neε: <Ü -dho meε?> 'ka bhë,

⁶ 'ö tɔɔ -wεε □ya 'kpɔ ka -ta 'wun -nu 'wo bhë -a -wun 'gü.

⁷ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a-pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □neε: □Yö -së ka -bha 'ka kö 'a 'dho ka 'dhiö, 'yaa 'dhö me 'ö dho nu kö -yaan nu ka -dhë bhë yaa 'dho -lo ka -ta. □Ya kë □ne 'ma 'dho, yö □ne 'a dho -a bɔ ka -dhë.

⁸ Yö bhë □ne 'ö □ya nu, 'ö dho -a -zɔn 'kpongtaame -nu -dhë □ne 'wun 'ö -gban □sɔɔn yaa -wun -bha, 'wun 'ö -gban pë 'ö kpengdhö -a -bha, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha za 'ö dho -a dɔ -a -bha, -kɔ 'ö- 'ka -an □zuö' 'piö bhë 'yaa 'dhö; wo -de -püö 'wo- wo -na bhë.

⁹ Wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban □sɔɔn yaa -bha -a -wun 'ka bhë 'ö tɔɔ 'waa n -wun -dhe 'wun gia-.

¹⁰ Wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban pë 'ö kpengdhö -a -wun 'ka bhë 'ö tɔɔ n 'dho -sü -mü n Dë 'piö; ka 'ka 'dho n yö gbɔ;

¹¹ 'iin 'zü, wo -de -püö 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban -Zlan -bha za 'ö dho -a kan -a -wun 'ka bhë 'ö tɔɔ 'kpongtaame -nu □kɔɔnme bhë -a -bha za □ya 'kan 'saadhö, -a -gɔ □ya 'toë- 'gü.»

¹² 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Wun -yö n -gɔ □va kö 'aan- □blεε'- ka -dhë; 'kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -an 'plε 'ka 'dho to ka 'toë-, dɔ 'kwa- wo □ne -a 'gü.

¹³ -Zuu 'ö 'wun gia- -go -a

'gü -mε 'ka bhē □ya nu, yō □ne 'ö dho yō ka -dhē 'dhiō 'wun gia- -zian -ta. Yō □ne □ya nu, 'ö pē -nu 'ö- ma 'iin pē -nu 'wo dho kē, 'ö dho -an 'plε □blεε' ka -dhē. 'Kεε kē-wo 'dhō bhē, yaa 'dho kē yō -de 'sloo -a -de -ta -wun 'ka.

14 -Yō -dho n 'tō kē □va, 'ö tō ma □ne 'a dho n -wo -nu -lo -a kwεε kō -yaan nu -yaan □blεε' -ka -dhē.

15 Pē 'saadhō 'ö n Dē -bha 'ka, kō ma pē -mü. Pē 'ö -kē 'a- pō -Zuu 'slööslō 'ö bhē a -dho n -wo -nu -lo -a kwεε kō -yaan nu -yaan □blεε' -ka -dhē 'ö bhē.»

'Yena -wun -bha -gla □zuögludhi -wun 'gü -kō 'ö dho kē

16 'Yō- pō -an -dhē 'zü: «'Tōng 'ö n -gō ka 'piō zō bhē 'yaa □va gbo; n -go ka 'yan 'dhiō -sü -mü kō 'aan- 'dho; 'ö □ya 'go mü, -a -dhe yaa 'dhō □glōō 'ö 'ka -kpen n -ma 'zü.»

17 □Dhe □ya kē 'dhō, 'yō- -bha □guē' -nu 'bhaa -nu -wo yō -a pō -sü -bha wo 'ko ziēn □nεε: «-Wo -nu 'ö- □blεε 'saadhō □ne <'tōng 'ö n -gō ka 'piō zō bhē yaa □va gbo; n -go ka 'yan 'dhiō -sü -mü kō 'aan- 'dho, 'ö □ya 'go mü, -a -dhe 'ka 'dho □glōō 'ö 'ka -kpen n -ma 'zü>, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kē <'ö tō n 'dho -sü -mü n Dē 'piō> 'wo bhē 'saadhō, -an -gen tō -mē, 'kwa dōa □nεε?

18 <'Tōng 'yaa □va gbo> -de 'kō- pō -na □ne -a -gen tō -mē poo □ee? Pē -nu 'ö- pō -na 'saadhō bhē, 'kwaa- -gen ma 'sa!»

19 □Dhe Yesu □yaa- -dhe yō □ne -wa 'piō 'wo

□dhεεkpōdhe kē ö -gō, 'ö- pō -an -dhē: «A- -pō ka -dhē: 'Tōng 'ö n -gō ka 'piō zō bhē 'yaa □va gbo; n 'go -sü -mü ka 'yan 'dhiō kō 'aan- 'dho, □ya 'go mü, -a -dhe yaa 'dhō □glōō 'ö 'ka -kpen n -ma 'zü; 'wun bhē 'pō 'ka- -ta □dhεε' kpo ka 'ko -nu -gō bhē ee?

20 A- -pō ka -dhē 'wun gia- 'ka: Ka -dho 'gbo -nu bō 'yenazē 'ka; 'kεε 'kpong- taame -nu □zuō' 'glu -dho dhi. Ka -dho kē 'yenazē 'dhō, 'kεε ka -bha 'yena -wun bhē -yō -dho gla □zuögludhi -wun 'gü.

21 -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Wun bhē -a □tei' □ga □ne: Koyiga □ya dhebo 'kun, -a □zuō' -yō -kaan 'kuē; 'ö tō tōng 'ö- 'yēngng dho bhōa bhē □ya -lo. 'Kεε □ya yēn 'bē bho -sü -bha, 'ö- -zlō -yō -trō 'yēngngbhōdhe bhē -a 'ka, 'ö tō -a □zuō' 'glu □ya dhi mε 'bhee- 'ö- -da 'kpongtaa bhē -a -wun 'gü.

22 -Kō do gia- bhē 'ö- 'ka 'pō □dεε. 'Ö tō ka -de 'pō ka □zuō' □ya □kaan' 'kuē. 'Kεε a -dho ye n 'zü. -Yō n 'gü □ne -a yi bhē -a 'ka, ka □zuō' 'glu -dho dhi; mε gbε -kō 'ka 'dho -mōa kō □zuögludhi 'ö dho kē ka -gō bhē, -ya 'kun ka -gō.

23 Yi bhē □ya kē □ne □ya -lo, □dhεεkpōdhe gbε 'ka 'dho kē -dhō 'wun gbε -wun 'gü gbo. A- -pō ka -dhē 'wun gia- 'ka: Pē 'oo pē 'ka- -dhe n Dē -gō n 'tō 'gü, -yō -dho -a nu ka -dhē.

24 'Ö yō □dεε -bha, kaa pē

gbɛ -dɛ n Dɛ -gɔ do n 'tɔ
'gü □kun. -Ka pɛ -gba -dɛ
'dɛ! Ka -dho -a yö; □ya
kɛ 'dhö ka -bha □zuögludhi
-dho -mɔ 'kuɛ.»

*Yesu -bha -to -a 'gbee- 'ka
-sü 'ö 'kpongtaadɛ -ta*

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dɛ
'zü: «'Wun -nu 'a- □blɛɛ ka
-dhɛ 'saadhö bhɛ, a -an -kɛ
'dhö 'wun □zuan' 'ka. 'Kɛɛ -a
'töng -yö nu -na 'ö n 'ka 'dho
'wun □zuan' -zɔn ka -dhɛ,
'wun -blɛɛ ka -dhɛ -sü 'ka; -a
yi bhɛ -a 'ka, 'wun -nu 'wo
-gban n Dɛ -bha, a -dho -an
□blɛɛ' -ka -dhɛ 'puu 'ka.

26 Yi bhɛ □ya kɛ □nɛ □ya
-lo, ka -dho pɛ -nu -dɛ n
Dɛ -gɔ n 'tɔ 'gü; n -ma -wun
'ka 'dho kɛ -a -bha -dewo
kö 'a □bhɛa' -a -dhɛ 'zü pɛ
'ka- -dɛ bhɛ -a -wun 'gü kö
-yaan □tun -a nu -na ka -dhɛ,

27 'Ö tɔɔ n Dɛ -de gia- -yö
ka -dhɔ -kɛ. Ka -dhɔ -ya -kɛ,
'ö tɔɔ n -dhɔ -yö ka -kɛ, 'ö
'ka- -dɛ 'wun gia- □nɛ a -go
-Zlan 'piö.

28 A -go n Dɛ 'piö, 'a nu
'kpongtaa zö. 'Kɛɛ a 'go -na
'kpongtaa, a 'dho -na n Dɛ
'piö.»

29 □Dɛ □ya kɛ 'dhö, 'ö-
-bha □guɛ' -nu -wa pö -a
-dhɛ: «□Nnn'-, 'wun □ga 'ü-
□blɛɛ' -na 'puu 'ka bhɛ. -A
mɛ bhɛ 'yaa 'wun □zuan' 'ka.

30 Dɔ 'kwa- wo □nɛ, □ya kɛ
yi 'yaan 'sabla □nɛ ü pɛ 'plɛ
-dɔ, 'ö ü -bha -wun 'yaa- -bha
kö 'yi ü □dhɛɛ' 'kpɔ 'zü 'wun
'bhaa -wun 'ka. -A -wun 'gü,
yi- -dɛ 'wun gia- □nɛ ü -go
-Zlan 'piö 'ü nu.»

31 'Ö Yesu -ya -daa -kɛ -an
-gɔ □nɛɛ: «'Ka- -wun -dɛ
'wun gia- 'sabla -a?

32 □Ao'; 'kɛɛ -a yi -yö nu
-na, 'ö- -de □ya -lo 'saadhö,
'ö 'ka dho kan n -zü, mɛ 'ö
-dhö, -yaan 'dho ö □plöo kö
'kaan- n 'to 'sloo 'ka. 'Kɛɛ kɛ-
wo 'dhö bhɛ, 'maa n 'sloo 'ka,
'wun gia- 'ka, bhii n Dɛ -yö n
'piö.

33 Pɛ -nu 'wo bhɛ, a- -pö
ka -dhɛ 'dhö 'saadhö -yö kɛ
'dhö kö ka -bha -klu n -ma
-sü 'gü, □zuöyagluu -yaan kɛ
ka -gɔ. Ka 'yɛnng -dho bhɔ
'kpongtaa zö. 'Kɛɛ -ka ka 'gü
dɔ 'gbee-! 'Ma 'to -a 'gbee- 'ka
-gludɛ 'ö 'kpongtaa zö bhɛ -a
-ta.»

17

*Yesu -bha -bhɛa ö -bha
□guɛ' -nu -wun 'gü -sü*

1 □Dɛ □ya 'wun □blɛɛ'-
-an -dhɛ 'dhö, 'ö -dɛ -ga
dhang- 'gü □zian', 'ö- pö: «N
Dɛ, 'töng 'ü- -ya bhɛ □ya
-lo. -Bhö 'tɔbhɔdɛ nu ü
Gbö -dhɛ kö ü Gbö -yaan
'tɔbhɔdɛ nu ü -dhɛ 'pö.

2 Bhii 'bha -kɔ -mɔ 'wuɛn-
-sü nu -a -dhɛ mɛ 'kpekpe
-ta, -yö kɛ 'dhö kö mɛ -nu 'ü
-an nu -a -dhɛ 'saadhö bhɛ
-yaan □toɛpö -kɛdhösü nu
-an -dhɛ.

3 □Toɛpö -kɛdhösü 'ö bhɛ
'ö tɔɔ kö -waan ü dɔ, bhii 'ü
-Zlan dosen 'ö giagia 'ka bhɛ
'iin kö Yesu Klito 'ü- bɔ bhɛ
-waan -a dɔ 'pö.

4 'Ma- kɛ, ü 'tɔ □ya bhɔ
'kpongtaa. Yuö 'ü- dɔ n kwɛɛ
kö 'aan- kɛ bhɛ □ya yɛn.

5 'Kɛɛ n Dɛ, 'tɔbhɔdɛ
'ö -kɛ n -gɔ ü 'piö 'ma

kö 'kpongtaadhe -de yaa kë
□kun bhë, -a nu n -dhë ü wö
'dhiö zö.

6 Mε -nu 'ü -an bho 'kpong-
taa 'ü -an nu n -dhë bhë, 'ma-
kë □wa ü dɔ. -Wo -kë ü -bha
'ka -be; 'ö □dhe 'bha -an nu
n -dhë bhë, □wa ü -wo -nu
□bhlë -ya.

7 □Ya kë -an 'yaan □ne pë
-nu 'ü- nu n -dhë 'saadhö bhë
-yö -go ü 'piö,

8 bhii -wo -nu 'ü- 'kluën
bho n -ma -an -bha 'ka bhë,
-a 'plε □ya -lo -an -ta; 'yö □wa
wo -kɔ 'kɔ -a -go. □Dhe -kë
'dhö □waa- yö 'wun gia- 'ka
□ne a -go ü 'piö, bhi □ne 'ü n
bɔ.

9 A -bhea ü -dhë -an -wun
'gü. N 'ka- pö 'kpongtaame
-nu. A- pö mε -nu 'ü -an nu
n -dhë bhë, bhii -wo ü -bha
'ka.

10 Pë -nu 'wo n -go 'saadhö,
-wo ü -bha 'ka; 'ö pë -nu
'wo ü -go 'pö 'saadhö, 'wo n
-ma 'ka. 'Go mü 'ö n -ma
'tɔbhɔdhe -yö bɔ -an 'gü.

11 'Maa 'kpongtaa zö gbɔ,
'kεε wo -zë, -wo □tun zö. A
nu -na ü 'piö 'ma. □Dhe 'ö
'dhö, n Dë 'slööslö, ü -zo kë
-an 'piö, ü 'tɔ 'piigbeezë bhë
-a 'ka, -yö kë 'dhö kö -waan
kë do □ne -kɔ 'ö 'ko- 'ka do
bhë -a 'dhö.

12 □Dhe 'a □tun -an 'piö,
'tɔ 'ü- nu n -dhë bhë □ne
'a n -zo -kë -an 'piö -a -bha
'piigbeedhe 'ka. A n -zo -kë
-an 'piö, 'ö -an mε gbε yaa
□dhɔng, -a 'ke yaa kë mε 'ö
dho kë dhɔng -mε 'ka bhë -a
'ka, □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bεen' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö-
pöë bhë -a 'dhö.

13 'Kεε a nu -na ü 'piö 'ma.
'Wun -nu 'wo □ne a -an -blεε
'dhö □dhe -kë □ne a □tun
'kpongtaa zö bhë, -yö kë 'dhö
kö ma □zuögludhi 'ö 'fεfedhō
bhë -yö kë -an -go.

14 -Wo -nu 'ü- 'kluën bho n
-ma bhë □ne 'a- -lo -an kwεε.
Yö □ga 'ö 'kpongtaame -nu
'dhö -an -san zë -na bhë, bhii
-dhe 'ö □wa wo -kɔ 'kɔ -a -go
bhë, 'waa 'kpongtaadhe -bha
'ka gbɔ □ne -kɔ do 'a- 'ka bhë
-a 'dhö.

15 A -bhea ü -dhë. N 'ka- pö
'ü -an -bho 'kpongtaame -nu
ziën, 'kεε a- -pö 'ü -an -maa
kë dü -go.

16 'Waa 'kpongtaadhe -bha
'ka □ne -kɔ gia- 'ö 'maa- 'ka
'kpongtaadhe -bha 'ka bhë -a
'dhö.

17 -Bhöë kë kö -wo kë ü
-bha 'ka 'ö 'plε 'ka, ü -wo 'ö
'wun gia- 'ka bhë -a 'ka.

18 'Ma -an bɔ 'kpongtaame
-nu ziën □ne -kɔ 'ö 'ü n bɔa
'kpongtaa bhë -a 'dhö.

19 'Ma n -de nu ü -dhë n
'plε 'ka (kö pë 'ö -dhi ü -dhë
'ü- kë n 'ka), -an -bha 'wun
-së -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö
wo -zë -wo -ya -de -ta.

20 □Bhea' 'a- wo -na □neε,
'yaa wo do 'sloo -an -wun
'gü; a -bhea mε -nu 'ö 'wo
dho n -wun -dhe 'wun gia-
-an 'wun □blεε' -wo -bha bhë
-an -wun 'gü 'pö.

21 A □bhea kö wo 'saadhö
-wo kë mε -lü do 'ka. N
Dë, -bhöë kë kö -wo kpa kwa
-bha, 'kwa kë □ne mε -lü do
'dhö □ne -kɔ 'ü- 'ka -ya -sü 'ka
n 'gü, 'ö ma -de 'pö 'a- 'ka ü
'gü bhë -a 'dhö. -Wo kë do
kö 'kpongtaame -nu -waan -a

-dhe 'wun gia- □ne bhi □ne 'ü n bo.

²² 'Tobhōdhe 'ü- nu n -dhē bhē, 'ma- nu -an -dhē -yō kē 'dhō kō -waan kē do □ne -kō 'ō bhi 'dhō, ma 'dhō, 'ko- 'ka bhē -a 'dhō.

²³ 'Ö bhii a -ya -sü 'ka -an 'gü, 'ö bhi -de 'pō, ü -ya -sü 'ka n 'gü kō -waan kē me -lü do 'ka 'iin kō 'kpongtaame -nu -waan -a yō -an -gō □ne bhi □ne 'ü n bo 'ö 'ü -an -dhō -kē □ne -kō 'ö 'ü n -dhō □kaa' bhē -a 'dhō.

²⁴ N Dē, 'bha -an nu n -dhē. -Yō 'dhō, 'kē a- 'piō kō -dhe 'a dho -da -a -bha bhē, -wo -da mü, kō 'tobhōdhe 'ü- nu n -dhē bhē -waan -a -dhe yō, 'ö tōo ü n -dhō -kē -a -de kō 'kpongtaadhe yaa kē □kun.

²⁵ N Dē, bhi 'ü kpengdhō, 'kpongtaame -nu 'waa ü do; 'kē ma -zē, a ü -do. 'Go mü me -nu 'ü- nu n -dhē, 'ö 'wo □ne bhē, -wa □tei' -do □ne bhi □ne 'ü n bo.

²⁶ 'Ma- kē □wa ü do 'ö 'a dho dhoē 'dhiō, -yō kē 'dhō kō -dhō 'ö ü -gō n buēndhō bhē, -yō kē -an 'gü 'iin kō ma -de gia- 'aan- -ya -an 'gü.»

18

'Wun 'ö -ghan Yesu 'kun -sü -bha

(Matiō 26.47-56; Maakō 14.43-50; Lukō 22.47-53)

¹ □Dhe Yesu □ya 'wun □blēē' - 'dhō, yō 'dhō, ö -bha □guē' -nu 'dhō, -wo -ziō 'wo dho 'yiga 'wo- -dhe Sedron bhē -a □zlōō □zian'. 'Lüdhēdhe do -yō -kē 'ma ('ö □ya kē 'ö me -nu -wo dho wo 'tē pa □dhia -a 'gü). -Dhe

bhē □ne 'ö Yesu waa- ö -bha □guē' -nu 'wo dho -a -bha.

² Yesu -bha □guē' -nu 'wo bhē -a me 'wo- -dhe Zuda, 'ö yō □ne 'ö Yesu 'dhō do bhē, -dhe bhē -ya -do 'pō, 'ö tōo 'dhiō □zian', waa- Yesu -nu □ya kē -wo -dho mü -kplawo wo 'kuē.

³ 'Yō Zuda -yō dho 'lühēdhe bhē -a -bha, yō 'dhō, 'dhasi -nu 'dhō, waa- -dhe -maakēme -nu 'ö slabhome -gōme -nu waa- Falizi -me -nu -wa yō -an 'piō bhē -nu, 'wo dho. 'Gbia -nu, □labang -nu, -piō -nu, -wo -kē -an kwēē 'wo dhoē.

⁴ Kē- wo 'dhō bhē, pē -nu bhē Yesu -yō -an 'plē -naa -do. □Dhe □ya kē 'dhō, 'ö □yōon -an -bha, 'ö -an □dhēē' kpo □nēē: «Dō 'pō 'ka- □mēē' -na bhē □ē?»

⁵ 'Wo- -da -kē -a -gō, 'wo- pō: «Nazaletē mi 'wo- -dhe Yesu bhē 'yi- □mēē' -na bhē.»

'Ö Yesu -ya pō -an -dhē: «Ma □ga 'a □nē!»

Zuda 'ö- 'dhō do bhē, -yō -kē me 'wo nu bhē -an 'piō mü 'pō.

⁶ □Dhe Yesu -ya pō -an -dhē «ma □ga 'a □nē,» 'yō 'wo bho wo züē 'ö 'wo -püō sia-.

⁷ 'Ö Yesu -yō -an □dhēē' kpo 'zü -dēüwo □nēē: «Dō 'pō 'ka- □mēē' -na bhē?»

'Wo- pō: «Nazaletē mi 'wo- -dhe Yesu.»

⁸ 'Ö Yesu -ya pō -an -dhē: «'Ma- pō ka -dhē 'saadhō □ne ma -mü. □ēē, 'ö □ya kē □ne ma 'ka n □mēē' -na bhē kō -ka ka □kwaa' -me -nu 'wo to □ne -an -zü -wo 'dho.»

9 'Wun □blεε' -kɔ □suu'-bhē, Yesu -ya -wo 'dhö -yö kē 'dhö -a -de -wo 'ö- pö 'dhiö 'ö -kē: «N Dē, mε -nu 'ü- nu n -dhē bhē, n 'ka n □kwaa'-an -zü -an mε do -de 'gü yaa □siö' -» 'ka bhē, kö -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuē. -Kɔ bhē □nε 'ö □kaa', 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -wo bhē 'ö- -wun 'dhiö -yö -mɔ -a 'ka 'kuē.

10 □Dhε 'ö 'wun -nu bhē 'wo kē -na 'dhö, -blaan do -yö -kē Simɔ Piεε -gɔ. □Dhε □ya kē 'dhö, 'ö- -gan; -a -züö 'ö-wo bhē 'ö slabhome □va -bha yuökεmε 'wo- -dhe Maakisö bhē 'ö -a □kwεε- 'gü 'tonēga 'kan 'wa 'dödhö.

11 □Dhε □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Piεε -dhē: «-Bhö ü -bha -blaan -da ö -kloo 'gü. -Yö ü -zo 'piö □nε 'yēnngbhödhe 'yi -kɔɔ 'ö n Dē -ya nu n -dhē bhē n 'ka 'dhoē- mü □a?»

-Wo -dho Yesu 'ka Anē 'dhiö

12 □Dhε □ya kē 'dhö, 'yö 'dhasi -nu 'wo nu bhē waa-wo -gɔmε 'dhö, 'yan -kē -dhe -bha -mε -nu 'wo bhē 'dhö, wo 'plε 'wo -lo Yesu -bha, 'wo- -lö □bhüö' 'ka.

13 'Wo dho -a 'ka Anē -gɔ kɔɔ -blεεzē 'ka. Anē bhē, Kaifö 'ö -kē slabhome □va 'ka -kwε bhē -a 'ka bhē -a bɔɔ dē -mü.

14 'Yö Kaifö bhē, yö -de 'pö, kē- wo 'dhiö bhē, yö □nε 'ö- pö Zuifö -nu -gɔmε -nu -dhē □nεε: «□Yö -sē kö mε do -yö ga 'ö □ziē' 'sεgɔ -todhösü 'gü -mε -nu □siö' -sü -ta.»

Piεε -bha □kploo 'ö- wo Yesu 'ka

(Matiö 26.69-70; Maakö 14.66-68; Lukö 22.55-57)

15 □Dhε 'wo 'dho -na Yesu 'ka, Simɔ Piεε waa- □guē' -nu 'wo bhē -a mε do -wo -to -an 'piö. Mε 'ö waa- Piεε 'wo to wo 'ko 'piö 'wo dho bhē, slabhome □va -ya -dɔ. Pē -kē 'ö -dhe 'wo -da -na Yesu 'ka 'kwεandhö mü, 'ö yö -de 'pö 'ö -da kɔɔ 'ö bhē.

16 'Kεε Piεε -yö -to plaan 'ko 'dhiö; 'ö □guē' mε 'ö -da kɔɔ □sia bhē, 'ö dho 'yan -to 'kodhi -bha -dhe 'ö -kē mü -a 'piö plaan, 'ö 'wun □blεε -a -dhē, 'ö -da Piεε 'ka 'kwεandhö mü.

17 'Yö dhebo bhē 'yö Piεε □dhεε' kɔɔ □woē' □nεε: «Bhi -de 'pö, gɔɔn- □nε -a -bha □guē' -nu bhē -an do kun ü 'ka a?» 'Ö Piεε -ya pö -a -dhē: «-Abi', 'maa- 'piö.»

18 □Dhε 'ö 'nene 'dhö kē -na 'gbee-, 'ö yuökεmε -nu waa- 'kodhi -maakεmε -nu -wo 'siö 'gba -da 'ö wo 'plε 'wo dho -a -maa 'nene bho □dhia. Piεε -yö -kē -an 'piö mü 'pö 'nene bho □dhia.

Slabhome □va -bha Yesu □dhεε' kɔɔ 'ö- wo

(Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Lukö 22.66-71)

19 □Dhε □ya kē 'dhö, 'ö Anē 'ö -kē slabhome □va zii 'ka bhē, 'yö Yesu □dhεε' kɔɔ -a -bha □guē' -nu -wun waa- -a -bha mε □daan' -wo -nu 'ka.

20 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «A 'wun -blεε 'dhēēdhε -nu 'gü mε 'plε -dhē; -dhe -nu □ya kē 'ö Zuifö -wo dho -a -bha 'kuēdhö □nε -Zlan -gba

-a 'gü -ko 'iin -bhokuëko -nu 'gü -dhe -nu 'dhö bhë □ne □ya kë 'a 'wun -nu □bleë -an -bha. N 'ka 'wun gbë □bleë' -bin -blü.

²¹ □Ya kë 'dhö, -më -wun ü- □dhëë' -gban n -ma 'gbödhö □ee? Më -nu 'wo wo 'to to n -wo -nu -bha bhë -an □dhëë' 'kpo 'dhe! 'Wun -nu 'a- □bleë, -wa -do -së 'ka.»

²² -Yö -to 'wun □bleë' □dhia 'ö 'yan -to 'kõdhi -bha -më do -ya -go -ma 'wa 'gböüdhö, -a -kë 'fëfë -sü 'ka, 'ö- pö: «'Wun -daa kë -ko □suu' -bhë ü- -wo 'dhö □dhë slabhome □va -go □ëë?»

²³ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Wo -mlë 'ö 'wun -daa kë -ko yaa 'ka mü ii? -A -zõn n -dhë, 'yaa 'dhö kö ü n -go -ma 'kpaan?»

²⁴ 'Wun bhë -a -go yaa kë -dhö gbo, 'ö Anë -ya to -lö -sü 'ka 'dhö 'ö- bõ Kaifö 'ö -kë slabhome □va 'ka -kwe bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

Piëë -bha □kploo □ple 'ö- wo 'zü

(Matiö 26.71-75; Maakö 14.69-72; Lukö 22.58-62)

²⁵ □Dhe pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Piëë -yö 'nëne bho □dhia. 'Wo- □dhëë' kpo □nëë: «Bhi -de 'pö 'bhaa gõõn- □në -a -bha □guë' -nu do 'ka a?»

'Ö Piëë -yö □kploo □woë' □nëë: «-Abi', 'maa- 'piö.»

²⁶ Gõõn- do -yö -kë mü, 'ö -kë slabhome □va -bha yuökëme do 'ka. Yö □në 'ö Piëë -ya dheglu 'tonëga 'klu -kan bhë. 'Yö Piëë □dhëë' kpo □nëë: «Kaa- gõõn- bhë

ka -nu kaa kë ka 'ko 'piö 'lüdhëëdhö; 'yaa 'dhö a?»

²⁷ 'Yö Piëë -ya -daa -kë -a -go 'zü □nëë: «'Wun gia- 'yaa -mü.» -Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö -to gõõn -yö -we.

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pi- latö 'dhiö

(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Lukö 23.1-5)

²⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo go Yesu 'ka Kaifö -go kõõ, 'wo dho -a 'ka 'së □kõõnme 'ö Wlõmë -më -nu -wa -ya 'sëgo 'ö bhë -a -ta bhë -a -go 'kweandhö. □Dhe 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö 'kwa do -dhiadhio tii 'gü. -A -kë 'dhö -sü 'ka, Zuifö -gõme -nu waa -da -a 'ka Pilatö -go kõõ mü 'ö bhii kö □wa wo -de kë -dhiizë -be wo -bha wo -ko 'gü -Zlan wö 'dhiö; kö wo 'ka 'dho Paakö 'wlaan- -bhöpë -bhö □në bhë.

²⁹ 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'së □kõõnme Pilatö -yö yö plaan, 'ö dho -an -go zian-, 'ö -an □dhëë' kpo □nëë: «-Më -wun 'ö 'ka- do gõõn- □në -a -bha -ë?»

³⁰ 'Wo- -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Yaa kë këpëyaame 'ka -bezë, yi 'ka 'dho nuë ü □dhia.»

³¹ 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka -de gia- ka dhoë, 'ka- -wun □bleë' - □në -ko 'ö ka -bha tång -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.» 'Ö Zuifö -nu -gõme -nu -wa pö -a -dhë: «Tång yaa- pö yi -dhë 'yi më zë.»

³² Kë- wo 'dhiö □zian' bhë, Yesu -yö 'wun -gban ö -bha ga -ko -bha 'ö- □bleë; yö □në 'ö -de 'dhoë- kë bhë.

33 'Yö Pilatö -yö -so koo, 'ö Yesu □dhoo -kë, 'ö- □dhεε' kpo □nεε: «Ü Zuifö -nu -bha -gludë 'ka a?»

34 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö-pö: «-A pö 'ü- wo 'dhö bhë ü -zo 'pö 'ü- -ta 'wun bhë -a 'gü yö -mü 'iin ü- -pö □nε -ko 'wo- □blεε -a 'ka ü -dhë -a 'dhö ee?»

35 'Ö Pilatö -ya -daa -kë 'ö-pö: «'Maa Zuifö 'ka; bhi gia-ü- -yö; 'kεε ü -següme -nu waa- slabhome -gome -nu -wo nu ü 'ka 'wo ü do n kwεε 'sa; □ya kë 'dhö kö -më 'ü- -kë -εε?»

36 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö-pö: «Ma -gludëdhε yaa 'go 'kpongtaa zö. □Ya kë □nε ma -gludëdhε -yö -go 'kpongtaa zö -bezë, ma yuökëme -nu -wo -dho 'ko -zë -be me -nu 'wo nu kö -waan n 'kun bhë -an 'ka, kö □kun 'wo dho n do 'sε □koonme -nu kwεε. 'Kεε -abi', ma -gludëdhε yaa 'go 'kpongtaa zö.»

37 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kpo □woë' □nεε: «□Ya kë 'dhö kö -gludë -mü ü 'ka a?» 'Ö Yesu -ya pö: «□li-, -gludë -mü n 'ka. A -bho 'a nu 'kpongtaa zö kö 'aan- 'wun gia- 'gü -wun □blεε'- me -nu -dhë. Me 'ö 'ta sü 'wun gia- 'gü, -yö ö 'to -kë n -wo -bha.»

38 'Yö Pilatö -ya pö: «-Më too 'wun gia- 'gbödhö □e?»

Ga -za -bha -lo 'ö- wo Yesu tuö

(Matiö 27.15-31; Maakö 15.6-20; Lukö 23.13-25)

□Dhe Pilatö waa- Yesu □wa 'doo 'bhle do 'dhö, 'ö Pilatö -yö yö plaan Zuifö -nu 'piö,

'ö- pö -an -dhë: «'Maa 'wun 'ö dho kë ga -za -lo goon- 'ö □nε -a tuö -gen 'ka -a yö -na.

39 'Kεε □dhe -kë □nε -kwε 'saadhö 'ka, ka- -dhe n -go kö 'a me do bho -kanso 'gü ka -dhë ka -bha Paakö 'wlaan- -yi 'ka bhë, ka- 'piö kö Zuifö -nu -bha -gludë bhë 'a n □kwaä' -a -zü ka -dhë -a?»

40 □Aa', 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □nεε: «-Abi', -abi', 'yië- 'piö! -Bhö Balaba -zë bho mü yi -dhë!» Balaba 'ö bhë, kë- wo bhë, -yö -kë këpëyaame 'ka.

19

1 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -ya pö 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Yesu 'ka, -wa -ma -klaa 'ka.

2 'Yö 'dhasi -nu -wo 'ginng 'go □gblaa' -pë -kë 'wo- -ya Yesu tuö; 'wo gblang nuεazë do sü 'wo- -da -a -bha (-gludëdhε -kwaä).

3 □Dhe □waa- kë 'dhö, 'wo □yoon -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büee!» □Waa- kë 'dhö, □waa- kë 'dhö, 'wo- -go -ma.

4 'Ö Pilatö -yö yö plaan 'zü -dëüwo, 'ö- pö me gbung 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to, a 'dhoë- nué ka □dhia plaan zö kö ka -de 'kaan- yö □nε 'maa za -lo -a tuö -gen yö -na kö -yaan kë -a zë -gen 'ka bhoo-!»

5 'Wo nu Yesu 'ka -an 'dhiö mü; 'go □gblaa' -yö -kë -a tuö, so nuεazë -yö -kë -a -bha. 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Yö □ga □nε! -Kaa -ga bhë 'dhε!»

6 'Yö □dhe slabhome -nu -gome -nu waa- 'yan -to

'kodhi -bha -me -nu □waa-yö, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □woë' □neε: «-A do -gaatalü -bha! -A do -gaatalü -bha!»

'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «□εε, ka gia- -kaa 'kun, 'ka dhoë, 'ka- do -gaatalü -bha, 'ö bhii ma -zë 'maa- zë -gen yö -na.»

7 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «Tong do -yö yi -go 'ö □yaa- -lö 'gü; yö □ne 'ö tɔɔ -a zë -gen; 'ö bhii -ya pö yö □ne 'ö tɔɔ -Zlan Gbö.»

8 □Dhe -wo bhë Pilatö □yaa- ma, 'ö 'suö -yö -kan -a 'gluu.

9 'Yö -da kɔɔ 'ö Yesu □dheε' kpo □neε: «Ü -go 'më 'ü nu □ii?»

'Kεε Yesu yaa -daa gbε kë -a -go.

10 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «Ü 'ka 'dho we n □woë' □a? 'Kεε -yö kë ü 'yaan □ne ma do □ne, -dhe 'ü do -a -bha zlöö □ne 'a -mɔ -a -bha kö 'a -potaasü nu ü -dhë 'iin 'a-pö me -nu -dhë -wo ü do -gaatalü -bha.»

11 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -kɔ 'yaa -mɔ pë gbε -bha -a 'ke yaa kë 'wun -nu 'ö -Zlan -yö -an -wun -lo ü kwεε -an 'ka. Pë 'ö -kë 'ö me 'ö n do ü kwεε bhë 'ö za -bha -lo -a tuö -sü bhë 'ö -ziö ü -bha -ta 'ö bhë.»

12 □Dhe Yesu -yö 'wun □bleε 'dhö zlöö, Pilatö -yö -kë -a 'slë □mεε' □dhia zlöö kö -yaan -potaasü nu Yesu -dhë. 'Kεε □dhe □ya 'dho Zuifö -nu 'dhiö 'zü 'wun do bhë -a 'ka 'yö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □woë' □neε: «□Ya kë

□ne me bhë 'bha ü □kwaa'-a -zü, kö 'bhaa -gludë □va 'bhamε 'ka gbɔ! 'Ö bhii me 'oo me 'ö- pö ö -gludë 'ka kö □ya kë -gludë □va 'ö Wlomë bhë -a yaagüme 'ka □ne bhë!»

13 □Dhe Pilatö □ya -wo -nu bhë -an ma 'dhö, 'ö- pö -wo nu Yesu 'ka 'dheëdhö. 'Ö yö -zë 'ö □yaannu za-kanme -bha -gbloo 'gü. -Dhe bhë -wa -dhe Eblö -wo 'gü «Gabata».

14 -Yö -kë Paakö -waamayi 'ka, kö lan- □ya do me -go ziën. 'Yö Pilatö -ya pö Zuifö -nu -dhë: «Ka -bha -gludë bhë □ga □ne!»

15 'Yö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha 'zü □woë' □neε: «-A zë! -A zë! -A do -gaatalü -bha!»

'Yö Pilatö -yö -an □dheε' kpo □neε: «Ka- 'piö kö 'a ka -bha -gludë do -gaatalü -bha -a?»

'Ö slabhome -nu -gɔme -nu -wa -daa -kë -a -go □neε: «□Ya 'kan -gludë □va 'ö Wlomë -a -bha, -gludë gbε 'yaa yi -go.»

16 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Yesu do -an kwεε kö -wo 'dho -a 'ka, -wa do -gaatalü -bha.

Yesu -do -gaatalü -bha -sü (Matiö 27.32-44; Maakö 15.21-32; Lukö 23.26-43)

'Wo dho Yesu 'ka.

17 Yesu gia- □ne 'yö ö -bha -gaatalü bun kö -wo 'dho -na pö- □taa. 'Wo dho 'wo -lo -dhe do 'wo- -dhe Eblö -wo 'gü «Gɔɔgota» bhë -a -bha

(□waa- pö 'dhö kö -wa -pö «me -gɔ -klëe -lo -dhε»).

18 -Dhε bhë □ne 'ö 'dhasi -nu -wo Yesu dɔ -a -bha -gaatalü -bha. Mε □ple 'waa gbε -wo -kë mü, 'ö 'wo -an dɔ -gaatalü -bha 'pö; 'wo mε do dɔ Yesu □kwεε- 'gü, 'wo- mε do dɔ -a □kwaa- 'gü.

19 'Yö Pilatö -ya pö -wo 'lü 'fa 'sü -wa zë -gen -yaa -ta kö -wo □taanga -gban -a -ta -a -gɔ dhuö zian □woë' □nεε: «Yesu, Nazaletë mi, Zuifö -nu -bha -gludë.»

20 Zuifö -nu -wo -kë □va 'ö -wo bhë 'wo- pö 'ö bhii -dhε 'wo Yesu dɔ -a -bha -gaatalü -bha bhë, yaa kë pö- 'ka □gbiin; 'ö pë 'wo- ya 'pö bhë 'ö -kë Eblö -wo 'gü, 'wo- ya Laten -wo 'gü, 'wo- ya Glëkö -wo 'gü 'zü.

21 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö slabhome -nu -gɔmε -wo dho Pilatö 'piö 'wo- pö -a -dhë: «-Wo 'ü- -ya <Zuifö -nu -bha -gludë> 'ka bhë, kö □kun 'ü- to 'dhö; pë 'ü dhoë- -ya -be 'ö tɔɔ <gɔɔn- □ne -ya -pö: Ma □ne 'a tɔɔ Zuifö -nu -bha -gludë>.»

22 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö 'ma- -ya 'saadhö, -yö -dho to -ya -sü 'ka 'dhö!»

23 □Dhε 'dhasi -nu □wa yën Yesu -dɔ -gaatalü -bha -sü -bha, 'wo- -bha sɔ -nu sü 'wo- kan 'kou -yiisië, 'ö mε 'ö -dhö 'ö ö -bha sü. 'Yö 'wo- bha gblang sü 'pö. Gblang 'ö bhë -a -wɔ -pin gbε yaa kë -a -bha. -Yö -kë bɔ -sü 'ka 'dhö do 'ö goë dhuö 'ö yöë sia-.

24 'Yö □dhε □waa- -dhε yö 'dhö, 'wo- pö wo 'ko -nu

-dhë: «-Ka dɔ; sɔ mε □ne, kö □kun 'kwa- -blë, 'kεε -kwa 'töü- -bhö kö mε 'ö dho to -a -gɔ, 'kwaan- dɔ.»

-Kɔ bhë □ne 'ö pë 'ö -kë □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü, 'ö- 'dhiö -mɔ -a 'ka 'kuë, 'ö bhii -yö □bεen' -sü 'ka □nεε: -Wo ma sɔ -nu -glu wo 'kuë, 'wo 'töü- -bhö ma sɔ -ta.

25 □Dhε 'wo Yesu dɔ -gaatalü -bha, -a dhe 'dhö, -a dhe dheglu 'nëdhe 'dhö, Mali 'ö -kë Kleopasö bɔɔ 'ka bhë 'dhö, waa- Mali 'ö go Madala -wo -kë dɔ -sü 'ka -a 'sɔɔ.

26 □Dhε □ya kë 'dhö, Yesu -yö -kpën ö dhe -bha kö -a -bha □guë' -nu 'wo bhë -a mε 'ö- -dho -ya -kë □duö -yö dɔ -sü 'ka -a 'sɔɔ mü, 'yö- pö ö dhe -dhë: «N dhe, ü gbö □ga dɔ bhë.»

27 'Yö- pö 'pö □guë' 'ö bhë -a -dhë: «Ü dhe □ga 'ö bhë.»

-Dhε 'ö go -a -bha 'ö □guë' 'ö bhë 'ö Yesu dhe kpa ö -bha, 'ö to -a □plöö zlöö 'ö bhë.

*Yesu -bha ga -sü
(Matiö 27.45-56; Maakö
15.33-41; Lukö 23.44-49)*

28 □Dhε 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö Yesu yö -de gia- □yaa- yö □ne pë 'ple 'dhiö □ya -mɔ 'kuë 'ö- pö: «A -dho 'yi mü» □ne -kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka (-Zlan -bha 'sëedhε 'gü) -a 'dhö.

29 -Guö 'lɔɔ- □fië' do 'ö -drɔɔn 'yi -ya pa -yö -kë mü. 'Wo 'lü 'wo- -dhε izɔpö bhë 'wo- -kɔ 'në sü, 'wo □fuu'- -ya -a 'dhiö. □Dhε □waa- zë -drɔɔn 'yi bhë -a 'ka, 'wo- zɔn -a 'dhi -dhë,

³⁰ 'Ö -ye -a ne- -bha, 'ö- pö:
«Pë 'ple 'dhiö □ya -mo 'kuë.»
□Dhe □yaa- pö 'dhö, 'ö- go
□yoo, 'ö ga.

*'Dhasi do -bha 'dü -so Yesu
'sen 'piö -sü*

³¹ 'Wun -nu bhë -wo -kë
'dhö Zuifö -nu -bha □glooyi
-waamayi 'ka, 'ö waa 'we -a
-bha kö Yesu waa- me -nu
'wo bhë -wo 'to -gaatalü -bha
mü kö □glooyi -yö -lo -a 'ka;
'ö tco □glooyi me 'ö bhë -a
-wun -yö -kë -an -go 'gbee-
'Yö 'wo dho Pilatö 'piö 'wo-
pö -a -dhë -ya pö ö -bha
'dhasi -nu -dhë -wo me -nu
'wo do -sü 'ka -gaatalü -bha
bhë -an 'gban 'ye, kö □ya kë
□ne □wa ga, -waan -an bho
-gaatalü -bha.

³² 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bo,
'wo dho; 'yö □dhe me □ple
'wo -an do -gaatalü -bha Yesu
'sco bhë 'ö □wa -an 'gban 'ye.

³³ 'Ö □wa yö Yesu -bha,
'wo- yö □ne □ya ga 'saadhö.
□Dhe -kë 'dhö, waa- -a -gen
-nu 'ye gbo.

³⁴ 'Kee 'dhasi do -yö ö -bha
'dü -gban -a 'sen 'piö 'ö- zlca
'Ö to mü 'yi waa- fei 'wo go
-a 'sen 'piö 'wo -lo.

³⁵ 'Me 'ö pë -nu 'wo □ne 'ö
-an -ya □ne, -wo pë -nu bhë
-a -kë -a 'yaan 'ka; 'ö pë -nu
'ö -an -ya bhë, 'ö 'wo 'wun
gia- 'ka. 'Yö gia- -ya □tei' do
□ne 'wun gia- -mü. 'Ö -an
-ya 'dhö kö ka -de 'pö 'kaan-
bo -a -ta 'kaan- -a -wun -dhe
'wun gia-.

³⁶ 'Bhi pë -nu 'wo bhë -wo
kë 'dhö kö pë 'ö □been' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a

'dhiö -yaan -mo 'kuë. 'Ö tco
-yö □been' -sü 'ka □ne: *Waa
'dho -a do gbe ye -a -bha.*

³⁷ 'Yö □been' -sü 'ka -dhe
'bhaa 'gü 'zü □ne: *Me 'ö 'wo-
zlca 'dü 'ka -a 'sen -bha bhë
□ne 'ö -an 'yan dho to -a 'piö.*

Yesu -da bloon- 'gü -sü

*(Matiö 27.57-61; Maakö
15.42-47; Lukö 23.50-56)*

³⁸ □Dhe pë -nu bhë □wa
kë 'dhö, goon- do -yö -kë
-dhö 'wo- -dhe Zozefu, 'ö -kë
Alimate mi 'ka; -yö -nu Pilatö
'piö 'ö Yesu □glöö -dhe -a
-go kö -yaan 'dho -yaan -a
-bin. Zozefu 'ö bhë -yö -kë
-to Yesu 'piö -me do 'ka, 'kee
-ya -kë 'dhö -bindhe 'gü, 'ö
tco -yö -suö Zuifö -nu -gome
-nu -dhë. 'Ö Pilatö -yö -we
-a -bha -a -go. 'Ö dho 'ö Yesu
□glöö sü 'ö -ziö -a 'ka.

³⁹ 'Goon- do -yö -kë mü 'pö
'wo- -dhe Nikodemö. 'Yö □ne
'ö dho yi do 'ka Yesu 'piö
gbeng □dhe' 'ka bhë. 'Yö
-de 'pö, yi -de gia- bhë -a
'ka, 'yon 'wo- 'kpo -na wo
-bha □ne -a □suu'- do 'bhaa
□sonng' 'gbeezë 'ö -kë aloe
waa- 'miilö -an 'ka bhë, -ya
'kilong 'gco- -yaaga -sü 'ö dho
-a 'ka Zozefu 'piö.

⁴⁰ 'Yö 'wo -lo 'kuë- 'wo pë
'yi bhë 'wo- sü, 'wo so 'pen
sü, 'wo Yesu □glöö □baa -a
'ka □ne -ko 'ö 'wo- kë -na -a
'ka Zuifö -nu wo -ko 'gü bhë
-a 'dhö.

⁴¹ □Dhe 'ö 'wo Yesu do
-a -bha -gaatalü -bha bhë,
'ludhedhe do -yö -kë -a 'sco
mü. 'Ludhedhe bhë □ne 'ö
-guö -du do -dëu 'ö waa me

-bin -a 'gü do □kun -yö -kë -a 'gü.

⁴² □Dhe -kë □ne -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi -waa-mayi 'ka, 'ö -guö -du bhë yaa kë 'ma □gbiin, 'wo dho Yesu □glöö 'ka 'wo- -wεε bho.

20

Yesu -bha -go ga 'gü -sü
(Matiö 28.1-8; Maakö 16.1-8; Lukö 24.1-12)

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi -ta -dhe □ya 'po, 'ö Mali 'go Madala -yö -so -dhi-adhiö tii 'gü, 'ö dho bloon-□taa. □Dhe □ya 'dho □ya -lo 'ma, 'ö-yö □ne -guö 'fa 'ö 'wo-yö -guö -du bhë -a 'dhiö bhë, □ya 'go -a 'dhiö.

² 'Yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Simo Pieε waa- □guë' me 'ö- -dho -yö Yesu -kë □duö bhë -an 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «□Wa kwa Dëme bho -a bloon- 'gü □wa dhoë -dhe gbε 'gü, 'ö 'kwaa- -dhe do 'pö 'sa.»

³ 'Yö Pieε waa- □guë' me bhë 'wo -ziö, 'wo dho bloon-□taa.

⁴ 'Dho 'wo -kë -a wo □dhia bhë, -yö -kë -bla 'ka 'wo- sü; 'kεε □guë' 'ö bhë -yö 'ö -bha -sü 'gbee- 'ka 'ö dhoë Pieε 'dhiö bloon- □taa.

⁵ □Dhe □ya -lo 'ma, 'yö □kloo 'ö -dhe -ga -guö □du-udhö mü. 'Yö so 'pen -nu 'wo- □ploö Yesu 'ka bhë, 'yö-yö sia- mü. 'Kεε yaa 'to mü yaa -da koo.

⁶ 'Ö Simo -yö -lo mü, 'yö -da bloon- 'gü; 'yö so 'pen -nu bhë -an yö sia- mü.

⁷ So 'wo- kpa Yesu -go -bha 'pö bhë -yö -kë mü 'pö, 'kεε yaa kë so 'pen -nu 'wo bhë -an 'piö. -Yö -kë -ya -sü 'ka kpöë -de -ta -dhe gbε 'gü.

⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' me 'ö -lo 'dhiö □sia bhë, 'ö -da bloon- 'gü mü 'pö. □Dhe 'ö- 'yan -ya -da pë -nu 'wo bhë -an -ta 'dhö, 'ö- □tei' do 'ö □zuö' 'gü □ne Yesu □ya 'go ga 'gü.

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -yan 'ö -kë Yesu -yö -dho go ga 'gü 'ka bhë, □guë' -nu 'wo bhë kö waa- -gen ma -a -gen ma -ko gia- 'ka □kun.

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' -nu □ple 'wo bhë 'wo -yε wo 'zü, 'wo dho wo □plöö.

Yesu -bha 'ö -de -zön Mali
'go Madala -dhë -sü

(Matiö 28.9-10; Maakö 16.9-11)

¹¹ □Dhe pë -nu 'wo bhë □wa kë 'dhö, Mali 'go Madala bhë, -yö -dho 'ma 'zü; 'ö do plaan 'gbo bo -sü 'ka. 'Yö □kloo kö -yaan -dhe -ga bloon- 'gü.

¹² 'Yö- 'yan -yö -da -Zlan -bha bome -nu □ple -ta kö -wo -ya -sü 'ka -dhe 'ö Yesu □glöö -yö -kë -a -bha bhë -a -bha; so 'puu -yö -kë -an -bha. -A me do -yö -kë -dhe 'ö bo Yesu -go bo -dhe 'ka bhë -a -bha, 'ö- me do 'bhaa -yö -kë 'pian 'ö Yesu -gen -yö boa bhë -a 'ka.

¹³ 'Ö -Zlan -bha bome -nu -wa □dheε' kpö □woë' □neε: «Dhebo, -më 'ü- gbo bo □ε?»

'Ö -daa -kë -an -go 'ö- pö:
«N Dëmε bho 'wo- wo zö
□nε, -dhe 'wo dhoë -a -bha,
'maa- do.»

¹⁴ 'Yö □dhe □yaa- pö 'dhö,
'yö -dhe -ga ö □zlöö; 'ö Yesu
yö kö -yö □gbaannu □süë'
mü, 'kεε yaa- □tei' do □nε
Yesu -mü.

¹⁵ 'Ö Yesu -ya □dheε' kpo 'ö-
pö: «Dhebo, -më 'ü- -gbo bo
-na □nε □ε? Dö 'ü- □mεε?»

□Dhe -kë 'dhö, -yö -kë -a
-zo 'piö □nε 'ludhεεdhe bhë
-a -yuökëmε -mü; 'yö- pö -a
-dhë: «□Ya kë □nε bhi □nε 'ü-
sü 'ü -ziö -a 'ka, -bhöë pö n
-dhë kö 'aan- dho 'aan- 'sü.»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«Mali!»

□Dhe -kë 'dhö 'ö □luu 'ö
□sië -a 'piö, 'ö- pö -a -dhë
Eblö -wo 'gü: «Labuni!»
(□Waa- pö 'dhö kö -wa -pö
«-Gomε».)

¹⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«Kö □kun 'ü n kuënnu, bhii
n 'ka dho n Dë 'piö dhuö
□kun. 'Kεε -bhö 'dho 'ü- pö
n dhegluzë -nu -dhë a 'dho
-na n Dë 'ö ka Dë 'ka, n -ma
-Zlan 'ö ka -bha -Zlan 'ka 'pö
bhë -a 'piö.»

¹⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
Mali 'ö go Madala bhë 'ö -ziö,
'ö dho □guë' -nu 'piö 'ö- pö
-an -dhë: «'Ma Dëmε yö!»

'Ö 'wun -nu 'ö- □blεε -a
-dhë bhë 'ö- 'plε □blεε -an
-dhë.

*Yesu -bha ö -de -zön ö -bha
□guë' -nu -dhë -sü*

(*Matiö 28.16-20; Maakö
16.14-18; Lukö 24.36-49*)

¹⁹ Yi gia- bhë -a 'yinia 'piö,
Yesu -bha □guë' -nu -wo -kë

wo 'kuë- 'ko do 'gü. 'Yö
'wo 'kodhi -nu -zuö wo -blü
bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö
-nu -dhë. □Dhe 'wo dho

-a -ga kö Yesu □ya -wo -an
ziën mü. 'Yö- pö -an -dhë:
«□Zuöyagluu -yö kë ka -go!»

²⁰ □Dhe □ya 'wun □blεε'-
-an -dhë 'dhö, 'ö ö -ko -nu
waa- ö 'sen 'piö -dhe -zön -an
-dhë. 'Ö -an □zuö' 'glu -yö
dhi Dëmε yö 'wo- wo bhë -a
-wun 'gü.

²¹ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë
'zü: «□Zuöyagluu -yö kë ka
-go! -Ko do gia- 'ö n Dë -yö n
bo -a 'ka 'a nuë ka 'piö bhë,
ma -de 'pö 'ma ka bo.»

²² □Dhe □ya -wo -nu 'wo
bhë -a pö -an -dhë 'dhö,
'ö 'tëë -piö -an -bha 'ö- pö:
«-Zuu 'slööslö 'a- nu ka -dhë
bhë!»

²³ Mε -nu 'ö 'ka 'dhoë- ziö
-an -bha □soön yaa -nu -ta,
-Zlan -dho ziö -an -bha □soön
yaa 'ö bhë -a -ta; mε -nu 'ö
'ka dho -an -bha □soön yaa
-wun -nu -lo -an tuö, -Zlan
'ka 'dhö ziö -an -bha □soön
yaa 'ö bhë -a -ta.»

*Yesu -bha ö -de -zön Toma
waa- □guë' -nu mε 'wo to -an
-dhë -sü*

²⁴ □Dhe 'ö pë -nu bhë 'wo
kë -na 'dhö, kö Yesu □ya nu ö
-bha mε -nu ziën bhë, □guë'
-nu 'göo- do ö □ga □plε 'wo
bhë -a mε 'wo- -dhe Toma
'wo- 'to kpo -Flεan 'ka bhë,
yaa kë mü.

²⁵ □Dhe □ya 'ye ö 'zü □ya
nu, 'ö- 'bhamε -nu -wa pö -a
-dhë: «'Yië kwa Dëmε yö.»

'Yö Toma -ya pö: «□Ya kë
□nε □taanga pin -nu 'wo- -ko
-nu -bha n 'ka n 'yan do -an

-bha, 'ö n 'ka n -kɔnɛga -so
-a pin -nu 'wo bhɛ -an 'piö,
'iin -a 'sɛn 'piö -dhe 'wo- zɔa
bhɛ 'ö n 'ka n -kɔ -sɔ -a 'piö,
kɔ pɛ 'ka- pö -na bhɛ n 'ka-
-dhe 'wun gia-»

²⁶ □Dhe 'dhɔɔɔ do □ya ziö,
Yesu -bha □guɛ' -nu -wo -kɛ
wo 'kuɛ- 'zü 'kɔ bhɛ -a 'gü
kɔ □wa 'kɔdhi -nu -zuö wo
-blü, 'ö Yesu -yö -da -an 'piö
kɔɔ 'ö dɔ -an ziɛn. Toma
-yö -kɛ -an 'piö yi bhɛ -a
'ka. 'Yö Yesu -ya pö -an -dhɛ:
«□Zuöwaannudhe -yö kɛ ka
-gɔ!»

²⁷ 'Yö- pö Toma -dhɛ:
«-Dhe -ga zö 'dhe! Ü -kɔnɛga
'pa ma bhüö pin -nu 'ka n
kwɛɛ 'dhe! Ü -kɔ -sɔ n 'sɛn
'piö 'dhe! -Bhö ü bo -kɔ pɛ
-nu 'wo bhɛ -an -dhe 'wun
gia- -sü 'ka 'ü n -wun -dhe
'wun gia-!»

²⁸ 'Yö Toma -ya -daa -kɛ
-a -gɔ 'ö- pö: «N Dɛmɛ, ma
-Zlan!»

²⁹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhɛ:
«□Dhe -kɛ □nɛ 'bha n yö bhɛ,
'ü n -ma -go ga 'gü -sü -wun
-dhe 'wun gia- bhɛ ɔɔ? 'Kɛɛ
mɛ -nu 'ö waa n yö 'ö 'wo n
-wun -dhe 'wun gia- bhɛ, -an
-bha □yö -sɛ!»

'Sɛɛdhe 'ö □nɛ -a -gɔ
'dhodhe

³⁰ Kɛ- wo bhɛ Yesu -yö
-dhidhaapɛ □plɛɛzɛ 'bhaa
-nu -kɛ ö -bha □guɛ' -nu 'yan
'dhiö, 'kɛɛ 'waa -ya -sü 'ka
'sɛɛdhe □nɛ -a 'gü.

³¹ 'Kɛɛ -an mɛ -nu 'wo -ya
-sü 'ka zö bhɛ, -wo -ya 'dhö
kɔ Yesu -bha -kɛ -Zlan -bha
-Yamɛ, -a Gbö 'ka -sü 'ö bhɛ
'kaan- -dhe 'wun gia-, 'iin kɔ

-zo -yö -a -bha -sü do 'ö bhɛ
'kaan- bɔ -a -ta kɔ □toɛpö
-kɛdhösü bhɛ 'kaan- -a yö.

21

*Yesu -bha ö -de -zɔn ö -bha
□guɛ' -nu 'slapɛ -dhɛ -sü*

¹ □Dhe 'tɔng 'bhaa □ya
ziö, Yesu -yö ö -de -zɔn
'zü ö -bha □guɛ' -nu -dhɛ,
Tibeliase 'yipue 'kpong 'dhiö.
-Kɔ 'ö 'wun bhɛ 'ö □kaa' □ga
□nɛɛ:

² Yi bhɛ -a 'ka, Simɔ Piɛɛ
'dhö, Toma ('wo- 'tɔ kpo
-Flɛan 'ka) 'dhö, Natanaɛlö
('ö -kɛ Kana mi 'ka Galile)
'dhö, Zebede gbö -nu 'dhö
waa- Yesu -bha □guɛ' □plɛ
'bhaa -wo -kɛ wo 'ko 'piö.

³ 'Ö Simɔ Piɛɛ -ya pö: «'Ma
'dho 'kplö -zuö □dhia.»

'Yö 'wo- pö -a -dhɛ: «Kwa
-nu 'plɛ 'kwa dho dho.»

'Ö wo 'plɛ 'wo dho 'wo -da
'yitagɔ 'gü. 'Kɛɛ □dhe □wa
'kplö -zuö gbeng -yi bhɛ -a
'ka, waa pɛ gbɛ 'sü.

⁴ □Dhe 'ö- -dhe 'dhö 'po -na,
'ö Yesu -yö nu 'yi 'kpong 'dhiö
mü. 'Kɛɛ □guɛ' -nu waa- □tei'
dɔ □nɛ yö -mü.

⁵ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhɛ:
«-Dadhɛü -nu 'ka -de, ka
'yuö- -sü -a?» 'Wo- pö -a
-dhɛ: «-Abi!»

⁶ 'Yö- pö -an -dhɛ: «Ka
'kplö -zuö 'yitagɔ □kwɛɛ- 'gü
□zian' 'dhe, ka -dho 'yuö-
sü.»

'Yö 'wo 'kplö -zuö, 'kɛɛ -an
-kɔ yaa -mɔa -bha gbɔ kɔ -wa
'gan yiö bhii kɔ 'yuö- □yaa-
pa.

⁷ □Dhe □ya kɛ 'dhö, 'yö
□guɛ' mɛ 'ö- -dhɔ Yesu -kɛ

□duö bhë, 'ö- pö Piεε -dhë:
«Dëmε -mü!»

□Dhε Simo Piεε □yaa- ma
'dhö, 'ö ö -bha gblang -da ö
-bha -bla 'ka, 'ö -püö 'yiëë-
'ö nu 'kpong 'dhiö □zian'.

⁸ □Guë' -nu mε 'wo to bhë
'wo nu zlöö 'yitagö 'gü 'kplö
'ö 'yuö- -ya pa bhë -a 'gan
-sü 'ka, 'ö bhii -dhε 'wo -kë
-a -bha bhë -yö -mōa -yö -lo
-gen wang □këng' do -naa
□taa 'yi 'kpong 'dhiö -dhε 'ka.

⁹ □Dhε □wa -lo 'kpong
'dhiö, kö 'siö -yö -da -sü 'ka,
kö 'yuö- waa- □bluu'- 'klu
-wo siöö.

¹⁰ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë:
«'Yuö- -nu 'ka 'go -na -an 'sü
□dhia bhë, -ka nu -a 'bhaa
-nu 'ka 'kwee-!»

¹¹ 'Yö Simo Piεε -yö dho 'ö
'kplö 'ö 'yuö- □vava -nu -wa
pa bhë, 'ö- -gan sia-; -wo -kë
'yuö- bhe □këng' do ö -kō
'soodhu waa- 'yuö- -yaaga
-an 'ka. 'Kεε mε 'te 'tun -wun
'ö -kë mü 'ö tōö 'yuö- bhë -yö
-kë □va giagiawo, 'kεε 'kplö
bhë yaa 'blë 'sa.

¹² □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö
Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu
'kwa pë -bhö.» 'Kεε mε gbε
yaa kë -dhö -an ziën kö -yaan
□dhεε' 'kpō □nεε: «Dö -mü ü
'ka ε?» 'Ö tōö kö □waa- □tei'
do □nε Dëmε -mü.

¹³ 'Yö Yesu -yö dho, 'yö
□bluu'- bhë 'ö- sü, 'ö- nu -an
-dhë; 'ö 'yuö- nu -an -dhë 'pö.

¹⁴ □Dhε 'ö Yesu -yö go ga
'gü bhë, -a -bha ö -de -zon
ö -bha □guë' -nu -dhë -sü kë
-yaaga -naa □nε 'wo □kaa'
bhë.

Yesu waa- Piεε

¹⁵ □Dhε □wa yën pë -bhö
-sü -bha, 'ö Yesu -ya pö Simo
Piεε -dhë: «Simō, Zan gbö, n
-dhō -yö ü -kë 'ö -ziö -a 'ka
mε -nu 'wo to -an -ta -a?» 'Ö
Simō -ya -daa -kë -a -gō 'ö-
pö: «□li-, n Dëmε; bhi -de
gia- ü- □tei' -dō □nε ü -dhō
-yö n -kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a
-dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla 'në
-nu 'piö.»

¹⁶ 'Yö- pö -a -dhë 'zü -gwaa
kë □ple -naa wo: «Simō, Zan
gbö, n -dhō -yö ü -kë -a?»

'Ö Piεε -ya -daa -kë 'ö- pö:
«□li-, n Dëmε; bhi gia- ü-
□tei' -dō □nε ü -dhō -yö n
-kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë:
«Ü -zo kë ma 'bhla -nu 'piö.»

¹⁷ 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë
'zü -gwaa kë -yaaga -naa wo:
«Simō, Zan gbö; n -dhō -yö ü
-kë -a?»

'Ö Piεε -yö -da □zuötözlöödhe
'gü 'tetundhe 'ka -a pö 'Ö
Yesu -ya wo -a -dhë -gwaa
-yaaga -naa wo «n -dhō -yö
ü -kë -a?» bhë -a -wun 'gü.
'Kεε -ya -daa -kë 'ö- pö: «N
Dëmε, ü pë 'ple -dō; ü- □tei'
-dō □nε ü -dhō -yö n -kë.»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü
-zo kë ma 'bhla -nu 'piö.

¹⁸ A- -pö ü -dhë gia- 'ka
□nεε: □Dhε 'ü □tun -dadhëü
'ka, (yi mε □ya dhi ü -dhë,) 'bha
ü -bha -du kwi -klu so -ta,
kö ü 'dho -sü -mü -dhë 'ö-
'dhi ü -dhë -a -bha; 'kεε
'bha kë □klöö □sia, ü -dho ü
-kō □luu'- 'ö mε 'kpaan gbε
-yö nu 'ö ü -bha -du kwi -klu
ü vεadhö. □Ya kë 'dhö, -yö
-dho dho ü 'ka -dhë 'ö 'yaa ü
-züë -a 'ka -a -bha.»

19 'Wun bhë -a □blεε' ö Yesu -ya wo 'dhö bhë, -yö -kë -kɔ 'ö Piεε dhö gaa waa -a -gɔ -wun -bha -kë -Zlan 'to bhö -gen 'ka -sü -wun □blεε' sü 'ka. □Dhε □ya kë 'dhö, 'yö-pö -a -dhë: «Ziö n 'piö!»

Yesu waa- -a -bha □guë' mε 'ö- -dhɔ -ya -kë

20 □Dhε Piεε □ya □dhië' ö -zü, 'ö □guë' mε 'ö- -dhɔ -yö Yesu -kë □duö bhë 'ö- yö kö -yö nu -na wo 'piö. Yö bhë □nε kë- wo 'töng 'bhaa 'ka kö -wo pë -bhö -na bhë, 'ö waa- Yesu 'wo wo -gɔ dun, 'ö □dhεε' kpɔ Yesu -gɔ 'saan 'gü □nεε: «N Dëmε, dö 'ö dho ü 'dhɔɔ dɔ □ε?»

21 □Dhε Piεε □yaa- yö 'dhö kö -yö nu -na wo 'piö, 'ö- pö Yesu -dhë: «N Dëmε, mε mε 'ö □nε 'dhe, -më 'ö dho kë -a 'ka ε?»

22 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «□Ya dhi n -dhë kö -a 'yan -yö 'to -a 'gü -yö 'dho -yö yöë n -ye 'zü -sü -bha, ü -bha -më -wun 'ö- 'gü i? Bhi -zë, -bhö ziö n 'piö!»

23 Kö dö 'pö dho 'ö -taɔ -pɛn 'iin kö -wa -kë □dhë, 'kεε -wa -pö -yö -kë dhegluzë -nu 'wo bhë -an ziën □nε □guë' mε 'ö bhë yö 'ka 'dho ga. 'Kεε kö Yesu yaa- pö Piεε -dhë: «Yö 'ka 'dho ga,» 'kεε -ya pö □zian': «□Ya dhi n -dhë kö -a 'yan -yö 'to -a 'gü -yö 'dho -yö yöë n -ye 'zü -sü -bha, ü -bha -më -wun 'ö- 'gü i?»

24 □Guë' gia- bhë □nε 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö 'ö-ya 'sëedhε □nε -a 'gü; kë- wo 'dhö bhë, kwa- □tei' -dɔ □nε

pë -nu 'ö- -gen bho 'saadhö bhë -wo 'wun gia- 'ka.

-Wo -kaanta -nu
25 Yesu -yö 'wun □plëözë 'bhaa -nu -kë. □Ya kë □nε 'kwa- pö -a 'plε -yö -ya 'sëedhε 'gü, -yö -kë n 'gü □nε -a 'sëedhε -be -nu 'wo bhë -an -dadhε 'ka 'dho kë -dhö 'kpongtaa.

Yesu -bha bome -nu Këyuö -nu 'sëedhe

-Zuu 'slööslö 'to -go Yesu
-bha bome -nu -dhe -sü

¹ N dheglu Teofilö, ma
'sëedhe -be -blæzë 'a- [bæen
-a me 'ö [ne -a 'dhiö bhë Yesu
këyuö -nu 'töüdhö waa- -a
-bha me [daan' -wo -nu 'wo
bhë [ne, 'a -an -ya -a 'gü, 'ö
sü -a -bha yuö züdyi -bha

² 'ö yöë yi 'ö -Zlan -ya [luu
-a 'ka 'ö dhoë dhang- 'gü -a
-bha, a- 'ple -blæ 'sëedhe -be
bhë -a 'gü. [Dhe 'ö 'dhoë-
dho dhang- 'gü, -yö ö -wo
-to me -nu 'ö -an sü ö bha
bome -nu 'ka sia- zö bhë
-an -go -Zuu 'slööslö -bha
'piigbeedhe [kwaa'.

³ [Dhe [ya 'go ga 'gü, -yö ö
-de -zon -an -dhe [plëzë 'ka
kpinngdhö, -dhekpacyi 'gö-
-yiisië 'piö -a -zon -sü 'ka -an
-dhe [ne ö 'bhee-. 'Wo- yö
'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha
-gludëdhe -bha 'ö- [blæ -an
-dhe.

⁴ Yi do 'ka kö Yesu [ya nu
-an 'piö 'zü -dëüwo, wo -nu
-wo -kë wo 'ko [bhaa pë -bhö
[dhia, 'ö- pö -an -dhe: «Ka
'to Zeluzalemë zö, 'ka ka 'yan
'to pë 'ö n Dë -ya 'to go ka
-dhe, 'a- -wun [blæ ka -dhe
bhë -a -go!

⁵ Bhii Zan -yö me -nu -bo
yiö 'yi 'ka, 'kë ka -zë, -a yi
'yaa [gbiin gbö, -Zlan -dho -a
kë 'ö ka pa -Zuu 'slööslö 'ka!»

Yesu -yö -dho dhang- 'gü

⁶ 'Yö me -nu 'ö waa- Yesu
-nu 'wo -kë wo 'ko [bhaa
bhë, 'wo- [dheε' kpo 'wo- pö:
«Yi Dëmë, ü- -pö -a yi [ya -lo
kö 'üen- -gludëdhe nu Izlaelö
'në -nu -dhe kö -wo 'se 'bhaa
-nu [koon -a 'ka 'zü -dëüwo
[a?» ([Dheε' 'ö bhë, -wa
-kpo 'dhö 'ö tō -a 'tōng bhë
-a 'ka, -wo -kë Wlömë -me
-nu -ko [löö.)

⁷ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an
-go 'ö- pö: «Abi', 'go mü 'zü
ka [dua' 'yaa -mü kö 'ka- yi
-nu waa- -an 'tōng -nu 'kaan-
-an do, 'ö tō n Dë -de 'sloo
[ne 'ö 'wun bhë 'ö- kë -yi -nu,
-a kë 'tōng -nu 'ple do.

⁸ 'Këε [ya kë [ne -Zuu
'slööslö [ya nu ka -ta [sia,
-Zlan -yö -dho 'piigbeedhe
nu ka -dhe, kö 'wun 'ö -gban
n -ma 'kaan- -a [blæ- me
-nu 'wo Zeluzalemë zö, Zude
-se 'saadhö 'gü -me -nu waa-
me -nu 'wo Samali -se 'gü 'ö
dho 'ö yöë 'se -nu 'wo 'ma
[gbiin -an 'gü -me -nu -dhe.»

⁹ [Dhe Yesu -yö yën 'wun
-nu 'wo bhë -an [blæ' -sü
-bha, 'ö [luu -Zlan -bha 'piig-
beedhe [kwaa' 'ö dho dhang-
'gü. -Wo -to -a -ga [dhia 'ö
dha kpö do -yö so -a -zü.

¹⁰ -An 'yan -yö -to dhuö,
zian 'ö Yesu -yö dhoë bhë
-a 'ka -piindhö. [Dhe 'wo
-ga zlöö wo 'so, kö -Zlan
-bha bome -nu [ple -wo
[gbaannu [süë' mü.

¹¹ 'Ö -Zlan -bha bome -nu
[ple 'wo bhë 'wo- pö -an
-dhe: «Galile -me -nu 'ka
[ne, -më 'ö -kë 'ö 'ka -dhe -ga
-na dhang- 'gü -kplawo [ne
[ε? Yesu 'ö 'go -na ka ziën 'ö
'dho -na dhang- 'gü bhë, -yö

-dho ye ö 'zü 'ö nu □ne -ko
gia- 'ö 'dho -na -a 'ka 'ö 'ka-
□gaa' -a 'ka bhë -a 'dhö.»

-Yö Zuda piën- -me

12 □Dhe □ya kë 'pö Yesu
-bha bome -nu -wo -go -ton
'wo- -dhe Olivie -ton bhë -a
tuö, 'wo -ye wo 'zü, 'wo
dho Zeluzalemë plöö. 'Go
Zeluzalemë 'ü 'dho Olivie
-ton bhë -a tuö -yö -mo 'ki-
long do -bha.

13 □Dhe 'ö □wa -lo
Zeluzalemë, 'wo dho 'ko
-ta dhuö, 'kodhi 'ö □dhe
□tun 'dhiö, □ya kë 'wo dho
wo 'ko □bhaa -a 'gü bhë
-a 'gü. Me 'wo dho mü
bhë -an 'to □ne: Pieε, Zan,
Zakö, Andre, Filipö, Toma,
Batelemi, Matiö, Zakö 'ö -kë
Alefe gbö 'ka, Simo 'ö 'wo-
-dhe 'yëngsiömε waa- Zudë
'ö Zakö gbö 'ka.

14 □Dhe 'wo- -bha 'saadhö,
-an □zuö' -kë do □bhea' -sü
'gü -kplawo wo 'ko □bhaa.
Yesu dhe Mali oo, Yesu
dhegluzë -nu waa- dhoo -nu
'bhaa -nu -wo -kë -an 'piö.

15 Yi do 'ka kö Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -me -nu 'wo
dho -mo me -lü □këng' do ö
-ko □ple -bha □wa 'dho 'ko
□bhaa bhë, 'ö Pieε -yö □luu
-an 'ple 'dhiö mü 'ö- pö -an
-dhë:

16 «N dhegluzë -nu, pë 'ö
-Zuu 'slööslö -ya □blεε 'dhiö
'ö bca Davidö -ta 'ö □bεεn'
□süë' -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
'ö -gban Zuda 'ö 'dhiö sü me
-nu 'wo Yesu kun -an 'ka -a
-bha bhë pë 'ö dho kë yö -mü.

17 Zuda 'ö bhë -yö -kë me
-nu 'kwa -kë Yesu 'piö bhë
-a me do 'ka, 'ö tco Yesu -ya

-sü kö kwa -nu kwa -bha yuö
'kwa dho -a kë -Zlan -dhë kö
-yaan kë do.

18 'Wëuga 'ö -kë -a -bha
me zë □saan' 'ka bhë, -yö
□bhlöödhε do -dho -a 'ka.
□Dhe □ya kë 'pö, 'ö dho ö -go
bhlöödhε 'ö bhë -a -bha, ('ö ö
-de dun). □Dhe □ya kë 'dhö,
-yö -püö sia-, 'ö- bun -yö wü,
'ö- gblëen- 'ple -yö -lo plan
'ö ga.

19 Me -nu 'wo Zeluzalemë
'töüdhö, -wo 'wun 'ö bhë -a
ma. Pë 'ö -kë 'ö □bhlöödhε
'ö bhë 'wo- -dhe wo -wo 'gü
Akëlödama (-a -gen 'ö tco
□bhlöödhε 'ö me fei -yö -lo -a
'gü).

20 Bhii 'wun 'ö -gban Zuda
-bha -yö -kë □bεεn' -sü 'ka
'Tan 'sëedhe -bha 'sëedhe 'gü
'dhiö -a pö -sü 'ka □neε: -Wo
wo □kwaa' -a -bha 'kco -wun
-zü, 'ö tco 'kco bhë -a □kco nme
'yaa 'dhö gbco. 'Ö □bεεn' -sü
'ka 'zü □neε: Me do -yö yö -a
piën-! »

21-22 'Yö Pieε -ya pö 'zü:
«□Dhe 'ö 'pö, kö me do -yö
kpa kwa -bha kö -yaan kë
kwa Dëme Yesu -bha -go ga
'gü -sü □goo- do 'ka. Me 'ö
'dhö bhë -yö kë me 'ö -kë kwa
ziën 'töng 'saadhö 'ö kwa
Dëme Yesu -ya -kë 'ö bca 'se
-nu 'gü, 'ö sü yi 'ö Zan -ya
-bca yiö 'ö yöë yi 'ö goë kwa
ziën 'ö -Zlan -ya □luu -a 'ka
dhang- 'gü -a -bha bhë -a me
do 'ka.»

23 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo
me □ple 'to sü: -A me do
tco Zozefu 'wo- -dhe Baasaba
'wo- 'to kpo Zutusö 'ka waa-
Matiasö.

24 □Dhe 'ö □ya kë 'dhö 'wo □bhea, 'wo- pö: «Yi Dëme, bhi 'ü me -nu 'saadhö -an □zuö' dɔ, -bhö me □ple 'wo □ne -a me 'ü- sü -a -zɔn yi -dhë

25 kö -yaan yö Zuda piën-! Bhii 'ö tɔɔ Zuda -yö -go ö -bha yuö 'ö -kë ü -bha bɔme -yuö 'ka bhë -a 'dhiö, 'ö dho -dhe 'ö- □tei' 'ka bhë -a -bha.»

26 'Ö 'wo 'töü- -bhö, kö me □ple 'wo bhë, me 'ö 'töü- □yaa- 'sü kö -waan 'sü. 'ö 'töü- -yö -püö Matiasö -ta, 'ö -da Yesu -bha bɔme -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -an 'piö ('wo -kë 'zü 'gɔɔ- do ö ga □ple).

2

-Zuu 'slööslö -bha nu -sü

1 □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'wo- -dhe Pantëkotö -yi bhë □ya -lo, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'saadhö -wo -kë wo 'ko □bhaa 'kɔ do 'gü.

2 -Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö -zuö 'ö- -vinng -yö -kë □ne 'buu 'gbee- -vinng 'dhö bhë 'ö go dhang- 'gü □zian', 'ö me -nu 'wo -kë 'kɔ bhë -a -dhe 'saadhö 'gü, wo 'ple 'wo- ma 'gbee- 'ka.

3 'Ö pë -nu 'wo -kë □ne 'siö ne- -nu 'dhö bhë 'wo- yö, 'ö -ya -an tuö do do 'ka.

4 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -da -an 'gü, 'ö -an 'ple pa, 'wo yö 'wun □blee' -sü -bha -wo 'waa gbë -nu 'gü -a -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

5 -A yi bhë -a 'ka, Zuifö -nu 'wo go Zeluzalemë plöo waa- -an me -nu 'wo go 'se 'saadhö

'gü 'wo -kë -Zlan gbame -nu 'ka, -wo -kë Zeluzalemë mü.

6 □Dhe -zuö 'ö bhë □waa- ma, 'ö- me gbung □va -wo nu 'kɔ bhë -a 'dhiö mü, -zuö 'ö dɔ -na kɔɔ bhë -a -wun 'gü.

□Dhe 'wo- -bha 'saadhö 'wo -da 'tetundhe □va 'gü, bhii 'ö tɔɔ -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -yö kö -a me 'ö -dhö -yö 'wun □blee' -na me 'ö -dhö -a -de -wo 'gü do do 'ka.

7 'Yö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'E, -ka ka 'to 'to 'dhe! Me -nu 'wo 'wun □blee' -na □ne, Galile -me -nu 'waa -mü -an 'ka a?

8 □Dhe 'ö -kë 'pö □ne -yö -kɔklë 'ö 'wo 'wun □blee' -na kwa -dhë, -dhe 'kwa- -bha 'töüdhö kwa -de -wo 'gü do do 'ka □nee?

9 'Kee kö kwa ziën, me 'bhaa -nu -wo -go 'segögüdhe -nu 'wo -kë Paatö -se, Medi -se, Elamë -se, Mezopotami -se, Zude -se, Kapadɔsö -se, Pong -se, Azi -se,

10 Flizi -se, Panfili -se, Ezitö -se waa- Libi -pö -nu 'wo Silenë -pö -zü 'to -an 'gü. Me -nu 'wo go Wlomë -nu,

11 me -nu 'wo Zuifö giagia 'ka -nu, me -nu 'wo wo □zuö' □dhië Zuifö -nu -bha □bhea' -kɔ 'gü -nu, me -nu 'wo go Kletö waa- Alabi -dhe -an -bha -nu, 'ö me -nu 'wo 'wun □blee' -na bhë 'kwa -an -wo ma kwa -de -wo -nu 'gü kö -Zlan këwun -nu -së 'wo bhë -wa -wun □blee' -na bhë -ɔɔ.»

12 -An 'ple -wo -kë pa -sü 'ka 'tetundhe 'ka, 'ö pë 'wo dho -a □blee waa- dɔ. 'Ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «□Ya kë 'dhö kö 'wun 'ö □ne -a -gen 'ö

töo -më -ε?)»

13 'Kεε με 'bhaa -nu -wo -kë duö 'luu 'sü □dhia, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo bhë -an -bha -a pö -sü 'ka □nεε: «'Ma, yö □ya -an 'kun!»

Piεε -bha 'wun -gen bho -sü

14 'Yö Piεε waa- Yesu -bha bome -nu 'göo- do ö ga do 'wo to 'wo dho me gbung -nu 'wo bhë -an 'dhiö, 'ö Piεε -yö -ya 'wun □blεε' -sü -bha -wo 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Mε -nu 'ka Zeluzalemë zö 'saadhö waa- mε -nu 'ka go -dhe gbe 'gü 'ka nu, -ka ka 'to 'to n -ma -së 'ka kö 'wun 'ö kë -na bhë 'a- -gen pö ka -dhë!

15 Bhii 'ö töo 'töng 'kwa döa □ne -yö 'lele 'seisië 'ka -dhiadhiö; göön- -nu 'wo □ne yö yaa -an kë □ne -ko 'ö 'ka ka -zo □taa' bhë -a 'dhö ('lele 'seisië -naa 'ka -dhiadhiö bhë 'ö töo Zuifö -nu -bha □bhea' 'töng kö waa pë gbe -bhö □kun. -A 'to □va -yaan 'dho kë yö -mü -sü 'ka kö yö -yaan -an kë).

16 'Kεε pë 'ö -Zlan -yö böa ö -wodhiölomε Zoelö -ta 'ö- □blεε 'dhiö bhë 'ö- -de 'dho kë -na □dεε bhë.

17 'Ö töo -Zlan -ya -pö pë 'ö dho kë 'töng -kaanta 'gü 'ö □nεε: -Ya -pö ö -dho ö -bha -zuu -da mε □suu'- 'oo □suu'- -an 'gü 'töüdhö, kö ka gbö -nu, ka 'dhu -nu -waan ö 'dhi -wo □blεε'-, kö kaa- -dadhëü -nu -waan 'yanpiöpë 'ö -gban -Zlan -bha 'wun giagia -bha -a yö; 'go mü 'zü, ka -bha me zii -nu -wo -dho -Zlan -bha 'wun giagia -nu yö yio.

18 'Yö- pö -a -de -a yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ö -dho ö -bha -zuu -da ö -bha yuökëgöön -nu waa- ö -bha yuö kë -dhoo -nu -an 'gü kö -waan ö 'dhi -wo □blεε'-.

19 'Ö dho pë 'gblüünzë -nu kë dhuö dhang- 'gü, 'ö -dhid- haapë -nu -kë 'kpongtaa. Fei -nu, 'siö -nu waa- 'sion 'tëe -nu -wo -dho kë -dhö.

20 Lan- -dho trö, 'ö 'su -yö -kë nuεazë □ne fei 'dhö, 'dhiö kö yi 'ö kwa Dëmε -Zlan -ya -ya ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö -yaan ö -bha za kaan bhë -yaan □tun -lo -na. Yi bhë -yö -dho kë yi □va 'ka.

21 □Ya kë 'dhö mε □ya kwa Dëmε -dhe, -yö -dho nu -a -dhë kö -ya dha.»

22 'Ö Piεε -yö 'wun □blεε 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Izlaelö -mε -nu, -ka ka 'to 'to n -wo -bha! Yesu 'ö 'go Nazaletë bhë, -Zlan 'yö- bö kwa -dhë. 'Ö -dhidhaapë -nu waa- pë 'gblüünzë -nu -kë, -bö -a -ta -sü 'ka, -a -zön -sü 'ka □ne yö giagia 'ö- bö kwa -dhë. Pë -nu 'wo bhë ka gia- ka- -dö 'ö töo -yö -kë kwa ziën.

23 'Kεε ka ka -ko -bho -a -loo 'gü, 'ka- dö □soonyaame -nu kwεε, 'ka- -kë 'wo- zë -a -dö -gaatalü -bha -sü 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö, mε bhë -a dö 'wo- wo ka kwεε bhë, -yö -kë □ne -ko 'ö bhë -a 'dhö.

24 'Kεε □dhe 'ö □wa yën -a 'klo bho -sü -bha 'ö □ya ga, -Zlan -ya -bho ga 'gü, bhii -a këdhe gbe 'yaa -dhö kö ga -bha 'piigbeedhe -ya kuënnu

25 □ne -ko 'ö Davidö -ya

□blεε -a 'ka 'dhiö bhë -a 'dhö.
-Ya -pö: A- □tei' □dua' □nεε
n Dëmε -yö n 'piö -kplawo, 'ö
n -maa kë -na. □Dhe -kë 'pö
kö n yaagümε -nu 'ka 'dho pë
'dhiö- gbε kë n 'ka.

²⁶ -A -wun 'gü, n 'gludhi
-sü -mü, 'ö 'a 'wun -nu □blεε
'gludhi 'ka. Ma 'a dho ga
-dhekpawyi do 'ka bhë, a n -zo
'tën -na -kplawo pë 'ö -Zlan
-ya pö ö -dho -a kë n -dhë bhë
-a -dhë.

²⁷ 'Ö tɔɔ a- -pö -Zlan -dhë:
Ü 'ka 'dho ü □kwaal- n nii
-wun -zü □glööbɔɔ, 'ö 'go mü
'zü, ü 'ka 'dho we -a -bha kö
ü -bha yuökεmε 'slööslö bun
-yö 'bu.

²⁸ 'Bha □toëpö -këdhösü
-zian 'po n -dhë. N
□zuögludhi -sü □va -mü
-kplawo, ü -bha -kë n 'piö -sü
bhë -a -wun 'gü. »

²⁹ 'Ö Piεε -yö 'wun □blεε
'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka
□nεε: «N dhegluzë -nu, -ka
'we -a -bha n -gɔ kö 'wun
'ö -gban kwa 'bhema -wung-
beeze Davidö -bha 'a- □blεε'-
ka -dhë 'kpakpadhö. 'Ö tɔɔ
Davidö 'ö bhë -yö -ga, 'wo-
-bin, 'ö- blɔɔn- -de 'dhö kwa
-gɔ zö.

³⁰ 'Kεε kö -yö -kë -Zlan
-wodhiölome 'ka, 'ö- dɔa □nε
-Zlan -yö 'wun -blεε ö -dhë
-wo -bhö -sü 'ka □nε yö -dho
-a □suu'- -ta 'gü -mε -nu do
-ya -a -bha 'gɔ -gbloo 'gü,
-gludë 'ka □nε Davidö 'dhö
'pö.

³¹ Ka -dhe -yö bhë □a! -Kɔ
'ö Davidö -yö pë -nu 'wo dho
kë □nε -a □tei' dɔa 'dhiö bhë
yö -ga 'ö bhë. 'Yö- -wun 'gü,

'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha
-Yame -bha -go ga 'gü -sü
-bha bhë 'yö- □blεε 'ö- pö:
-Zlan yaa ö □kwaal' -a -wun
-zü □glööbɔɔ kö -a bun -yaan
'bu.

³² -Zlan -bha Yesu 'a- -bha
'wun □blεε' -na □nε -a -bho
ga 'gü -sü bhë, mε 'plε 'yi-
□goo- 'ka.

³³ 'Ö -Zlan -ya -kë 'gianze
'ö- -ya ö -bha -yadhe □bhlëze
-bha ö 'sɔɔ. 'Ö Yesu -yö -Zuu
'slööslö 'ö- Dë -Zlan -ya 'tɔ
go bhë -a yö, 'ö- □yɔɔ yi -ta
□dεε. -Kɔ 'ö □kaa' 'ö 'ka pë
-nu 'wo □nε 'ka -an yö -na 'iin
'ka -an ma -na bhë 'ö bhë.

³⁴ Bhii Davidö yaa -da
dhang- 'gü □nε Yesu 'dhö;
'kεε -ya -pö -a -wun 'gü □nεε:
N Dëmε -Zlan -ya -pö n dëmε
-dhë: -Bhö -ya ma -yadhe
□bhlëze 'ö □nε -a -bha.

³⁵ -Yö toë 'dhö -yö yöë yi
'a dho ü toë -a 'gbee- 'ka ü
yaagümε -nu -ta bhë -a -bha!

³⁶ □Dhe □ya kë 'dhö 'ö- pö:
Izlaelö -mε -nu 'saadhö, -kaa
dɔa giagia 'ka □nεε: Yesu 'ö
'ka- dɔ -gaatalü -bha bhë, yö
□nε 'ö -Zlan -ya -kë mε 'plε
Dëmε 'ka. Yö □nε 'ö tɔɔ -a
-bha -Yame.»

³⁷ □Dhe □wa Piεε -wo ma,
'ö -ye -an □zuö' -bha □nε
'siö 'dhö, (bhii kö □waa- □tei'
dɔa □nε 'wa 'wun yaa kë
-Zlan 'ka). 'Ö Piεε waa- Yesu
-bha bɔmε -nu 'wo to bhë
'wo -an □dheε' kpɔ 'wo- pö:
«Dhegluzë -nu, -më 'yi dhoë-
kë □ε?»

³⁸ 'Ö Piεε -ya -daa -kë -an
-gɔ 'ö- pö: «Mε 'ö -dhö, -yö
'go ö -bha □sɔɔn yaa -nu 'gü,
-yö □dhië'- -Zlan 'piö, -wa bɔ

yiö Yesu 'to 'ka kö -Zlan -yaan ziö -a -bha □soon yaa -nu -ta! □Ya kë 'dhö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya gbaö -kë bhë ka -dho ka -bha yö.

³⁹ Bhii -Zlan -ya 'to -go □ne -yö -dho -Zuu 'slööslö bɔ ka 'dhö, kaa- 'në -nu 'dhö ka -dhë. -Ya 'to -go 'dhö 'pö me -nu 'wo 'ma □gbiin -an -dhë 'wo tɔɔ me -nu 'töüdhö 'ö kwa Dëme kwa -bha -Zlan dho -an □dhɔɔ kë -waan kë -a -bha 'në -nu 'ka bhë.»

⁴⁰ Piεε -yö 'wun □bleε -an -dhë 'zü □va 'ka, -dhio -dɔ -an -dhë -sü, -an □faan' 'më -sü 'ka kö □ya kë □ne □wa 'we dha -sü -wun -bha, -waan 'go □soonyaame -nu 'wo Yesu zë 'ö -an 'klo- dho bhɔ bhë -an 'piö.

⁴¹ -Zlan -wo 'ö Piεε -ya pö bhë medhevadhe -wa -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -an -bɔ yiö Yesu 'to 'ka. 'Ö me -lü -vuu -yaaga -wo -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'piö yi do gia- 'ö bhë -a 'ka.

⁴² □Faan' -yö -kë -an 'ple -go -kplawo 'to -to me □daan' -wo -nu 'ö Yesu -bha bɔme -nu 'wo -kë -an □daan' □dhia -a 'ka bhë -a -bha. 'Ö -an □zuö' -yö -kë do. 'Wo pë -nu -bhö wo 'ko □bhaa. 'Go mü 'wo □bhea' -nu wo -Zlan -dhe wo 'ko □yöë'.

-Tosiadhe kë -kɔ 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën

⁴³ Suö -yö -kë me 'saadhö 'gü, 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu □bhlë -ya, bhii 'ö tɔɔ Yesu -bha bɔme -nu -wo -kë -dhid- haapë □plëezë kë □dhia.

⁴⁴ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa dosen. 'Ö -an -go -pë 'ple -wo -kë do.

⁴⁵ □Ya kë □ne me do -bha -wun □ya yö pë 'bhaa -bha -an ziën 'ö me 'bhaa -nu -wo wo -bha □bhlöodhe -nu 'iin 'kweandhe -nu waa- pë -nu 'ö -an -go -pë -nu 'ka -nu, 'wo -an 'dhɔɔ dɔ, 'ö me 'ö- -bha -wun -yö yö pë -bha bhë, 'wo pë 'ö -mɔ -a -bha -a □tian' 'wo- nu -a -dhë.

⁴⁶ 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka 'wo dho wo 'ko □bhaa, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; 'ö 'wo pë -nu -bhö wo 'ko 'piö wo -go kɔɔ, □zuögludhi waa- □zuö' -së 'ka.

⁴⁷ -Wo -Zlan 'to -blü, 'ö 'go mü 'següme -nu -wo -an -dho -kë. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka 'ö me -nu 'ö kwa Dëme Yesu 'dho -an dha -na bhë 'ö -an -da -an 'piö.

3

Gɔɔn- do -genlosüzë -dhe bo -kɔ

¹ Yi do 'ka Piεε waa- Zan -wo -kë 'dho □dhia -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wo 'ye -lan 'ö -kë 'següme -nu -bha □bhea' 'töng 'ka bhë -a 'ka.

² 'Wo -genlome do yö kö -yö □yaannu -sü 'ka 'kɔdhi me 'wo- -dhe 'kɔdhi -sëezë bhë -a 'dhiö. Gɔɔn- 'ö bhë -yö -bhɔ 'yua bhë -a 'ka. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö -a 'ka, 'wo nüë 'wo- -ya mü, kö -yaan 'wëü- -gba -dhe, me -nu 'wo -da -na -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë -an -go.

³ □Dhe 'ö Piεε waa- Zan -an yö kö -wo 'dhoë- -Zlan -gba -a

'gü -kɔ 'gü, 'yö -gba -dhe -an -gɔ.

4 'Ö Piεε waa- Zan 'wo- ga -piindhö, 'ö Piεε -ya pö -a -dhë: «-Bhö yi -ga!»

5 'Yö gɔɔn- bhë 'ö -an -ga -së 'ka, bhii -a 'yan -yö pë 'wo dho -a nu -a -dhë zlöö -a -gɔ.

6 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë 'zü: «'Wëü- 'yaa n -gɔ kö 'aan- nu ü -dhë, 'kεε pë 'bhaa -yö n -gɔ, 'a dho -a nu ü -dhë; ö tɔɔ: Yesu Klito 'ö go Nazaletë bhë -a 'tɔ 'gü, -bhö □luu'- 'ü 'ta 'sü!»

7 □Dhe □ya kë 'pö 'ö -ya -a □kwεε- 'gü -kɔ -bha 'ö- □luu. □Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -gen -nu -wo -po, 'wo -kë 'gengen.

8 'Ö □luu 'budhö, 'ö do ö -gean, 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha. 'Ö waa- Yesu -bha bɔmε -nu 'wo -da wo 'kuë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü kö -yö 'ta 'sü -na □löö 'lö -sü 'ka -Zlan 'tɔ -blü -sü 'ka.

9 Mε -nu 'wo -kë mü 'töüdhö -wa -yö kö -yö 'ta 'sü -na -Zlan 'tɔ -blü -sü 'ka.

10 □Dhe □waa- ga 'ö 'wo -do 'sabla □ne gɔɔn- 'ö -kë -ya -sü 'ka -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'kɔdhi -sëëzë 'dhiö, -gba -dhe -sü 'ka bhë yö -mü. 'Ö -dhe 'wo- -bha 'saadhö 'wo pa 'suö waa- 'tetundhe -an 'ka, pë 'ö -kë -a -dhë bhë -a -wun 'gü.

Piεε -yö 'wun -blεε -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü

11 Gɔɔn- 'ö bhë yaa 'go Piεε waa- Zan -an 'piö. 'Ö mε -gbaa 'wo -kë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö -an 'te -yö tun, 'ö -an 'plε 'wo -bla sü 'wo

nuë -an 'piö, 'kɔdɔdɔdhe □vaazë 'wo- -dhe Salomo -bha 'kɔdɔdɔdhe bhë -a 'gü.

12 □Dhe mε -nu 'wo bhë 'ö Piεε □ya -an yö, 'ö- pö -an -dhë: «Izlaelö -mε -nu, -më -kë ka 'te- tun mε 'ö □ne -a -dhe 'ö bo □ne -a -wun 'gü i? -Më 'ö -kë 'ö 'ka yi -ga □ne pë 'wo- pö yi □ne 'yi gɔɔn- 'ö □ne 'yi- -dhe bo yi -de -bha 'piigbeedhe waa- yi -bha -klu -Zlan -bha -sü -wun 'gü -a 'dhö e?

13 Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zakobö -an -bha -Zlan 'ö kwa 'bhema -nu -bha -Zlan 'ka bhë, yö □ne 'ö 'tɔbhɔdhe nu 'ö -bha yuökεmε Yesu -dhë.

Yesu bhë □ne 'ö Zuifö -nu ka gia- 'ka- kun, 'ka- do kaa- mε -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -gɔ -an kwεε, 'ö 'ka 'wun yaa -nu do -a -bha Pilatö 'dhiö, 'kεε kö Pilatö -zë, -yö -kë -a 'piö kö 'ö ö □kwaa'- -zü.

14 'Yö mε 'ö 'slööslö, 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, kaa 'we -a -wun -bha, 'ö mε 'ö -kë mezεmε 'ka bhë, 'ka- -dhe Pilatö -gɔ kö -ya bho -kanso 'gü ka -dhë.

15 Mε 'ö -kë -a 'gü -sü gia- nu mε 'kpekpe -dhë bhë, -a kë -kɔ 'ka- -kë 'ka- zë bhë yö □ga 'ö bhë. 'Kεε -Zlan -ya -bho ga 'gü 'ö 'yi- □goo- 'ka.

16 -Zo -yö Yesu 'tɔ 'piig- beezë -bha -sü 'ö □faan' nu, gɔɔn- 'ka- do 'ö 'ka- -ga -na □ne -a -dhë. -Zo -yö Yesu -bha -sü bhë 'ö gɔɔn- □ne 'ö- -dhe bo ö 'plε 'ka, ka 'plε 'töüdhö ka 'yaan 'ka □ne.

17 □Dhe -kë 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, a- doa □ne

'wun yaa 'ka- -kë Yesu 'ka
'dhö bhë, ka -nu oo, ka
-gome -nu oo, kaa- -gen do
bhë yö -mü.

18 ΚΕΕ -ko 'ö bhë -a 'ka,
'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'dhiö
-be 'ö bóa ö -wodhiölome -nu
'saadhö -ta, 'ö- □bleε yö -mü;
'ö- -kë 'dhö kö -yaan 'dhiö
-yaan -mo 'kuë bhii -ya pö ö
bha -Yame 'klo- -dho bho.

19 -A -wun 'gü -ka ka -bha
-tosiadhe □dhië' -kwaa, 'ka
□dhië' -Zlan 'piö kö -yö ziö
ka -bha □soon yaa -nu -ta.

20 'Go mü 'zü kö -yaan
'εεpadhe -nu nu ka nii -nu
-dhë kö -a -bha -Yame 'ö
□yaa- 'sü ka -bha 'ka 'saadhö,
'ö Yesu 'ka bhë, -yaan -a bō
ka -dhë.

21 'Go mü 'zü pë dho kë 'ö
tōo Yesu Klito -dho to dhang-
'gü □kun 'ö dhoë 'ö yöë 'töng
'ö -Zlan dho pë 'ple kaa -dëü
□ne -ko 'ö- □bleε -a 'ka 'ö bóa
ö -wodhiölome 'slööslö -nu
-ta 'ö- -dhe □ya □glōo bhë -a
'dhö.

22 'Wun 'ö -gban Yesu -wun
-bha, Moizö -ya □bleε 'yö- pö:
Kwa Dëme, kwa -bha -Zlan
-yö -dho ö -wodhiölome 'ö -kë
□ne n 'dhö, 'yö dho go ka
□suu' -ta 'gü 'ö- bō ka -dhë.
'Wun -nu 'saadhö 'ö 'dhoë-
□bleε' ka -dhë bhë, -kaa ma
-a -ta!

23 Με 'oo me 'ö yaa dho
'wun ma -a -ta, -yö -dho go
-Zlan -bha me -nu ziën, 'ö
'wo- zë.

24 -Zlan -wodhiölome -nu
'töüdhö 'ö goë Samiölö -bha
'ö yöë □dεε -bha, -an 'ple
'wun 'ö -gban yi 'ö 'kwa- 'gü
□ne -a -bha, -wa □bleε.

25 Pë 'ö -Zlan -ya 'to go

'ö bóa ö -wodhiölome -nu
-ta bhë, -yö ka -bha 'ka, 'ö
'go mü -dhi 'kuë 'ö -Zlan -ya
-da waa- ka 'bhema -nu wo
ziën, 'ö ka -bha 'ka 'pö; 'ö
tōo -Zlan -ya -pö Ablaamö
-dhë: <A -dho 'dhuë- kpo ü
□suu' -ta 'në -nu -bha, 'ö
'a dho bō -an 'gü kö 'aan-
'dhuë- kpo 'kpongtaame -nu
'saadhö -bha.>

26 -Kō 'ö □kaa' 'ö -Zlan -yö
ö bha yuökëme Yesu sü 'ö-
bóa ka -dhë 'dhiö □kun bhë
'ö bhë. -Ya -bō 'dhö kö -yaan
'dhuë- 'kpo ka -bha 'ö- -kë
kö me 'ö -dhö -yö 'go ö -bha
këpë yaa -nu -zian -ta.>

4

Piεε waa- Zan -wo za-
kanme □va 'dhiö

1 Piεε waa- Zan -wo -to
'wun □bleε' □dhia 'següme
-nu -dhë, 'ö slabhome -nu,
'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -ko
-bha -me -gome -nu waa-
Saduse -me -nu -wo -wo.

2 Yaa dhi -an -dhë kö Yesu
-bha bōme □ple 'wo bhë -wo
'següme -nu -daan, -a -pö -an
-dhë -sü 'ka □ne Yesu Klito
-yö -go ga 'gü, kö -a -gen
-yaan kë □ne game -nu -wo
-dho go ga 'gü. (Bhii 'ö tōo
Saduse -me -nu 'waa -go ga
'gü -sü -wun -dhe 'wun gia-.)

3 'Wo -an kun 'wo -an -zuö
-kanso 'gü 'wo -wo mü 'ö
-dhe -yö □kpaō -a 'ka. Bhii
'ö tōo □dhe 'wo -an 'kun -na
kö 'bin □ya 'më 'saadhö.

4 □Dhe 'ö kë -na 'dhö kö
'wuntaōsë 'ö Piεε waa- Zan
'wo- □bleε bhë me -nu 'wo-
ma, -an medhevadhe □wa
Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu -kpa 'kuë- -sü -yö -kë
□va 'ö dho 'ö yöë me -lü -vuu
'soodhu -bha.

⁵ □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po,
Zuifö -nu -gome -nu waa-
-an -bha me ziizii -nu, waa-
tonggome -nu -wo -dho wo
'ko □bhaa Zeluzalemë plöö.

⁶ 'Ö -dhe bhë -a 'gü slab-
home □va 'wo- -dhe Anë
waa- Kaifö 'dhö, Zan 'dhö,
Alezandrë 'dhö waa- slab-
home □va -go 'kome -nu
'töüdhö 'dhö -wo -kë mü.

⁷ 'Ö 'wo nu Yesu -bha bome
-nu 'wo bhë -an 'ka -an 'dhiö,
'ö 'wo -an □dheε' kpo 'wo- pö:
«-Genlome 'ö □ne 'ka- -dhe
-bo -köklë □ε? 'Piigbeedhe
-mlë 'ö 'ka 'yua □ne 'ka- boë
□ε? Dö -de 'ka 'yua □ne 'ka-
bo -a 'to 'gü i?»

⁸ 'Ö to mü -Zuu 'slööslö -yö
Pieε pa, 'ö- pö -an -dhë: «'Sε
□koonme -nu, me ziizii -nu,

⁹ 'ka nu yi 'ka □dεε za-
kanme 'dhiö zö, nu 'yi- wo
-genlome 'ö □ne -a -dhë -a
-dhe bo -sü 'ka bhë -a -wun
'gü, 'go mü 'ö -kö 'ö dha -a
'ka, 'ö 'ka- □dheε' 'kpo -na yi
-go bhë.

¹⁰ 'Kεε pë 'ö dho kë 'ö too
ka 'dhö, Izlaelö -següme -nu
'dhö, ka 'ple ka- doa □neε
göon- 'ö □ne □ya -potaasü
yö 'fefedhö Yesu Klito 'go
Nazaretë 'ö 'ka- zë -a -do
-gaatalü -bha -sü 'ka, 'ö -Zlan
-ya bho ga 'gü bhë -a 'to
'piigbeezë bhë -a 'ka.

¹¹ Yesu bhë □ne 'ö 'wun
-yö -gban -a -bha 'ö □been'
-sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
□neε: -Guö 'ö 'kodome -nu
'ka- □zong bhë, □ya 'ye 'zü

□ya kë 'kö -gen -gban -a -ta
-guö gia- 'ka.

¹² Yö dosen 'kpaan □ne 'ö
dhasü -yö go -a 'gü. Bhii
'to 'waa gbε 'ö -Zlan dho -a
nu me -nu -dhë 'kpongtaa
kö 'kwaan- bo -a -ta 'kwaan-
dha 'yaa -dhö.»

¹³ □Dhe □wa Pieε waa- Zan
-an -bha 'wun □bleε' -kö 'ö
-kë -zo -gban -sü 'gü bhë -a
yö, 'ö -an 'te -yö □tun, 'ö
too -wo -kë □ne 'següme -nu
me 'wo to -an 'dhö, 'waa me
-nu 'wo dhoë- pö -kwaa -an
□bhlë -ya -an 'ka 'pö 'sa. 'Go
mü 'zü waa -an □daan'- kö
-waan 'wunbhokou do. 'Ö
'wo -an do □ne -wo -kë Yesu
'piö -be.

¹⁴ Yö 'wo göon- 'ö- -dhe -yö
bo bhë -a yö kö -yö do -sü 'ka
-an 'soo mü, 'ö pë 'wo dho -a
□bleε'- waa- do.

¹⁵ □Dhe □ya kë 'pö 'wo- pö
Pieε waa- Zan -an -dhë -wo
yö plaan. □Dhe □wa 'kan wo
'kuë-, 'ö zakanme -nu 'wo wo
'ko yö, pë 'wo dho -a kë Pieε
waa- Zan -an 'ka -a -wun 'gü.

¹⁶ 'Wo- pö wo 'ko -nu -dhë:
«-Më 'ö 'kwa dho -a kë me
'wo □ne -an 'ka ε? Bhii me
-nu 'saadhö 'wo Zeluzalemë
plöö zö, -wa □dua' -së 'ka
□ne, -dhidhaapë 'gblüünzë 'ö
-kë □ne wo □ne 'wo- -kë,
'ö kwa gia- kwa 'ka 'dho -a
□kploo wo.

¹⁷ 'Kεε -kwa yö -an -go 'sei
-a -pö -an -dhë -sü 'ka kö
□kun 'ö 'wo 'wun □bleε me
gbε -dhë gbo Yesu 'to 'ka, -yö
kë 'dhö kö □kun 'ö 'wun □ne,
'ö- -tao -yö -pen.»

¹⁸ 'Ö 'wo Pieε waa- Zan -an
□dhoo -kë, 'wo- pö -an -dhë,

-wo wo bo ö 'ple 'ka 'wun
-blεε με -nu -dhë -sü waa-
-an □daan' Yesu 'ö bhë -a 'to
'ka -sü 'ka.

19 'Yö Pιεε waa- Zan 'wo-
pö -an -dhë: «Ka gia-, 'ka
-dhe -ga -a 'gü, □yö -së -Zlan
wö 'dhiö kö 'yi ka □bhlë 'kpo
'yi ziëë -Zlan -ta -a?

20 -Abi', yi 'ka 'dho -mαα 'yi
yi bo 'wun 'yi- yö, 'yi- ma bhë
-an □blεε' -sü 'ka!»

21 Ö zakanμε -nu -wo 'suö
-da -an 'gü 'zü 'ö □zië' -a με
'wo- -da -an 'gü 'dhiö bhë -a
-ta, 'ö 'wo wo □kwaa -an -zü,
'ö 'wo dho. 'Ö waa këdhe gbe
yö kö -waan -an 'klo bho 'ö
to□ 'següme -nu 'saadhö -wo
-kë -Zlan 'to -blü □dhia, pë 'ö
-kë bhë -a -wun 'gü.

22 Γοων- 'ö- -dhe -yö bo
-dhidhaazë 'ka bhë, -a -kwe
-yö -ziö 'gωω- 'yiisië 'gü.

*Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu -bha □bhea' -sü*

23 □Dhe 'ö □wa wo □kwaa'
-an -zü, 'ö Pιεε waa- Zan
'wo dho woë- me -nu 'piö, 'ö
'wun -nu 'ö slabhome -gome
-nu waa- με ziizii -nu 'wo-
□blεε -an -dhë bhë, 'wo bo
-a 'ple 'gü 'wo- -gen bho -an
-dhë 'pö.

24 'Yö Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu -wo □bhea -Zlan
-dhë □zuö' do 'ka 'wo- pö:
«Yi -Gome, bhi □ne 'ö dhang-
'dhö, 'sε 'dhö, 'yi waa- -an 'gü
-pë -nu 'saadhö -an -kë.

25 Bhi □ne 'ö -Zuu 'slööslö
□kwaa' 'ü bo yi 'bhema ü
-bha yuökëme 'ö -kë Davidö
'ka bhë -a -ta 'ü- pö: -Më 'ö
-kë 'ö με 'waa Zuifö 'ka 'ö
-naadhe □va □suu' -'ö □ne 'ö
-da -an 'gü -desivadhe 'ka ε?

'Ö 'wo 'slë 'ö- -yöë -bha -pë
gbe 'yaa 'dhö bhë 'wo- kan
kwa Dëme -gω -ε?

26 'Kpongtaa -gludë -nu
□wa do -a -gω 'yënnng. 'Go mü
με □kωonμε -nu □wa 'dho
wo 'ko □zlöö kwa Dëme -Zlan
waa- ö -bha -Yame -an -gω.

27 -Yö 'wun giagia 'ka □ne
Elödö 'dhö, Ponsö Pilatö
'dhö, με 'bhaa -nu 'waa
Zuifö 'ka waa- Izlaelö -me
-nu 'dhö, -an 'ple 'töüdhö,
-wo -dho wo 'kuë-, pödhe
bhë -a 'gü, ü bha yuökëme
'slööslö Yesu 'ö ü -bha -Yame
ka bhë -a -gω.

28 -Kω 'ö bhë -a 'ka, -wo pë
'saadhö 'ü -we -a -bha 'dhiö ü
-bha 'piigbeedhe 'ka kö -yaan
kë ü -dhi -a -dhë -wun 'ka
bhë -wa -kë.

29 □Dhe 'ö 'pö bhë, n Dëme,
-an -bha 'suö -da με 'gü -wo
-nu □ne -bhöë ma, -bhö 'we
-a -bha yi 'yi -kë ü -bha
yuökëme -nu 'ka bhë yi -gω,
kö 'yi ü -bha 'wun □blεε' -zo
-gban -sü 'ka!

30 -Bhö ü -bha 'piigbeedhe
-zon με -nu -dhë, με -dhe
bo -sü waa- -dhidhaapë -nu
kë -sü 'ka, ü -bha yuökëme
'slööslö Yesu 'to 'ka.»

31 □Dhe 'ö □wa yën □bhea'
-sü -bha, 'ö -dhe 'wo -kë
-a -bha bhë, 'ö yö □zluun
-sü -bha; 'ö -Zuu 'slööslö
-yö -an pa 'töüdhö 'ö 'wo
yö -Zlan -wo □blεε' -sü -bha
-zogbandhe 'ka με -nu -dhë.

*Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu -bha wo -bha pë -nu
-glu wo 'kuë -sü*

32 Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu gbung 'wo bhë
-an -zo -ta -a 'gü -wun waa-

-an -dhi -an -dhë -wun -yö -kë do. Mε do gbε 'yaa- pö: «Pë -së -nu 'wo □ne, ma do ma pë -mü.» 'Kεε mε 'ö -dhö -yö ö -gɔ -pë -nu -glu mε 'kpaan -nu 'wo to -an 'ka.

³³ Piigbeedhe □ne 'ö Yesu -bha bome -nu -wo kwa Deme Yesu -bha -go ga 'gü -sü -tomodhe -kë -a 'ka. 'Ö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -an -bha □va 'ka 'töüdhö.

³⁴ 'Ö -an ziën pë -wun -saan 'yaa mε gbε kë. Bhii 'ö tɔɔ □ya kë □ne mε -nu 'ö □bhlöodhe -nu, 'kɔ -nu 'dhö -an -gɔ, □waa- 'dhɔɔ dɔ

³⁵ 'wo dho 'wëü- 'ö bhë -a 'ka Yesu -bha bome -nu □dhia, 'wo- □waannu kö -waan -glu mε -nu 'ka. 'Ö mε 'ö -dhö, -kɔ 'ö- -bha -wun -yö yöë 'wëüga -bha 'ö- □blεε 'ö -mε 'ö- □tian' 'wo- gbaa -a 'ka.

³⁶ -A -de Zozefu 'ö -kë Levi -bha 'gunng 'gü 'në do 'ka, 'ö bho Siplë 'ö Yesu -bha bome -nu -wa 'tɔ kpɔ Baanabasö 'ka (-a -gen 'ö tɔɔ Glekö -wo 'gü «gɔɔn- 'ö mε □faan' më»),

³⁷ -yö ö -bha □bhlöodhe do 'dhɔɔ -dɔ, 'yö nu -a 'wëüga bhë -a 'ka Yesu -bha bome -nu □dhia.

5

Ananiasö waa- Safila -an -bha □sua -kë -Zlan wö 'dhiö -sü

¹ Gɔɔn- do 'wo- dhe Ananiasö waa- ö bɔɔ 'wo- dhe Safila -wo -kë -an kpö 'gü -mε -nu 'ka 'pö. 'Ö yö 'dhö waa- ö bɔɔ 'dhö 'ö -an -wo -yö -kë do, 'wo wo -bha -dhe do 'dhɔɔ dɔ.

² 'Ö- 'wëü- bhë 'ö- 'bhaa sü 'ö- bin ö -bha 'ka, 'ö- mε to, 'ö dhoë Yesu -bha bome -nu □dhia; -yö -kë -a bɔɔ 'yaan 'ka -wun 'ka.

³ □Dhe □ya kë 'pö 'ö Pieε -ya pö -a -dhë: «Ananiasö, -më -kë 'ü ü -kwaa dü -zü 'ö -ya ü □zuö' 'piö 'ö 'ü □sua -kë -Zuu 'slööslö -gɔ, 'ö -dhe 'ü- 'dhɔɔ dɔ bhë 'ü- 'wëüga 'bhaa -bin -i?

⁴ Dö 'ö ü 'gbee- -ta bho kö 'üën- ü bha -dhe 'dhɔɔ dɔ □ε? -A 'wëüga bhë, ü bha -pë 'yaa -mü -a? -Më 'ö -kë 'ö 'slë □suu- 'ö bhë 'ö -da ü 'gü i? □Sua 'ö □ne ü 'ka- kë mε 'bhee- -gɔ, -Zlan □ne 'ü- -kë -a -gɔ.»

⁵ □Dhe 'ö -wo bhë Ananiasö □yaa- ma, 'ö to mü 'ö -püö sia- 'ö ga. 'Ö mε 'saadhö 'wo 'wun bhë 'wo- ma, 'ö 'suö □va -yö -da -an 'gü.

⁶ 'Ö -dadhëü 'në gɔɔn- -nu -wo nu 'wo sɔ më -a -bha 'wo dhoë 'wo- -bin.

⁷ □Dhe 'ö pë -mɔ 'lele -yaaga -bha □ya ziö, 'ö Ananiasö -bha dhebo -yö -da kɔɔ. 'Wun 'ö -kë bhë yaa- gbε □tei' dɔ.

⁸ 'Ö Pieε -ya □dheε' kpɔ 'ö- pö: «-Bhö 'wun gia- □blεε- n -dhë! 'Wëüga 'ö 'ka ka -bha -dhe 'dhɔɔ dɔ -a -bha bhë 'ö □ne □a?» 'Ö- pö -a -dhë: «□Ii-, -a 'wëü- 'ö bhë.»

⁹ 'Ö Pieε -ya pö -a -dhë □neε: «-Më -kë ka □zuö' -yö -kë do kö 'kaan- -Zlan -bha -Zuu 'gü dan □ε? -Dhe -ga, mε -nu 'wo go ü □gɔn -bin □dhia, -wo 'kɔ 'dhiö kö -waan 'dho ü 'ka 'pö.»

10 -Yö -to -dhe do bhë -a 'gü 'pö, 'ö -püö Piεε [gεεndhö mü, 'ö ga. 'Ö 'në gɔɔn- -nu 'wo [sia 'zü, 'wo -da kɔɔ 'wo-yö kö [ya ga 'pö; 'ö 'wo dhoë 'wo- -bin -a [gɔɔn 'sian 'piö.

11 [Dhe 'ö 'wun 'ö [ne 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'saadhö waa- me -nu 'wo to 'ö [waa- ma, 'suö [va -yö -da -an 'gü.

-Dhidhaapë -nu [plëezë -nu kë -sü

12 Yesu -bha bɔme -nu -wo -dhidhaapë [plëezë -nu -kë 'següme -nu wö 'dhiö. Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu [ya kë -wo -dho wo 'ko [bhaa 'kɔdɔdɔdhe [va me 'wo- -dhe Salomɔ -bha 'kɔdɔdɔdhe bhë -a 'gü.

13 Me -nu 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka bhë, -a -dho 'yaa kë -an -bha kö -wo 'dho -an 'piö, kö 'wo kpa -an -bha. -Yö -kë 'dhö 'kεε -wo -an 'tɔ -blü -an këwun -nu -wun 'gü.

14 'Ö me gbung -nu, gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo nu; -wo kë [va 'ö 'wo kwa Deme -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo bhë -an -bhüö 'gü.

15 -Dhidhaapë 'ö Yesu -bha bɔme -nu -wo -kë -a kë [dhia bhë -an -wun 'gü me -nu -wo nu wo -bha 'yuame -nu 'ka, zian -gblooga 'ö Piεε dho bɔ -a -ta bhë -a 'piö, 'wo -an -da [gba -nu, [sεε' -nu -ta kö [ya kë [ne Piεε -yö ziö -na kö -a 'bin 'kpaan -ya kpa 'yuame -nu 'wo bhë -an me 'bhaa -nu -ta kö -an -dhe -yaan bo.

16 Me -gbaa [va 'wo go 'pö pödhë -nu 'wo Zeluzalemë -zü -zü 'to -dhe -nu -bha -an 'gü, 'wo nu wo -bha 'yuame -nu waa- me -nu 'ö -zuu yaa -nu -kë -an 'gü -an 'ka, 'ö -an 'ple -dhe -yö bo; -zuu yaa -nu -wo -go -an 'gü 'pö.

'Klobhdhe -da Yesu -bha bɔme -nu -ta -sü

17 [Dhe [ya kë 'pö slab-home [va waa- 'ö me -nu 'wo -kë Saduse -me -nu 'ka, -wo pa [druεi 'ka Yesu -bha bɔme -nu 'wo bhë -an buëndhö. 'Wo -pö -wo -dho pë 'bhaa kë -an 'ka;

18 'wo Yesu -bha bɔme -nu kun, 'wo -an -da -kanso 'kɔdhdö.

19 [Dhe 'ö [wa dɔ gbeng, 'ö -Zlan -bha bɔme do -yö nu 'yö -kanso 'kɔdhi -po -an -go, 'ö -an yö plaan, 'ö -pö -an -dhë:

20 «-Ka 'dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ka -tosiadhe kë -kɔ -dëü -zian 'ö bhë -a -wun [blεε' -me -nu -dhë!»

21 'Ö Yesu -bha bɔme -nu -wo 'wun ma -a -wo -ta. 'Ö -dhiadhio tii 'gü 'wo dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'wo yö me -nu [daan' -sü -bha.

'Ö slabhome [va waa-me -nu 'saadhö 'wo -kë -a 'piö, 'wo Zuifö me ziizii -nu 'saadhö [dhɔɔ -kë wo 'ko [bhaa kö -waan -ya 'kuë -kë. ('Yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -me -nu -gɔme -yö -kë -an ziën mü 'pö.)

[Dhe [ya -kë 'pö, 'wo 'dhasi -nu bɔ kö -waan 'dho Yesu -bha bɔme -nu 'wo bhë -an -dhe [dhia -kanso 'kɔdhdö.

22 'Kεε □dhe □wa 'dho □wa -lo -kanso 'koodhö, waa -an yö. 'Wo -ye wo 'zü 'wo nu, 'ö 'wun 'ö -kë 'ma bhë 'wo- □blεε,

23 'wo- pö: «□Dhe 'yi -lo 'ma, yi -kanso 'kodhi -nu -yö kö -wo ta -sü 'ka -së 'ka. 'Yi 'yan -to 'kodhi -bha -me -nu yö kö -wo dö -sü 'ka -kanso 'kodhi -nu -bha. 'Kεε □dhe 'yi 'kwεε -po 'yi □kpoö köö, yië me gbe yö.»

24 □Dhe 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kö -bha -me -nu -gome waa- slabhome -gome -nu □wa 'wun bhë -a ma, 'ö- -wun -yö -an 'te tun, Yesu -bha böme -nu -bha □dhong 'wo- wo -kanso 'koodhö bhë -a -wun 'gü. 'Ö pë 'wo dho -a kë waa- dö. 'Ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Më 'ö 'dhoë- kë bhë -o?»

25 -Wo -to mü, 'ö me do -yö -wo, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka dö! Me -nu 'ö 'ka -an kun, 'ka -an -da -kanso 'gü bhë, -wo -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü -de, me -nu □daan' □dhia!»

26 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kö -bha -me -nu -gome waa- ö bha me -nu 'wo -kë -an ziën mü bhë 'wo dho 'wo -an kun, 'wo nu -an 'ka. 'Kεε waa pë 'dhiö- gbe kë -an 'ka, bhii -wo -suö kö □kun 'ö 'següme -nu dho wo -zuö -guö 'ka.

27 □Dhe 'ö □wa -lo, 'wo dho -an 'ka -yakuëkëme -nu 'dhiö. 'Ö slabhome □va -yö -an □dheε' kpo,

28 'ö- pö -an -dhë: «Yiëë ka tong dö, yiëë- pö kö □kun 'ka me gbe □daan gbo me 'ö bhë -a 'to 'ka a? 'Yö □dhe -kë 'dhö,

-më 'ö 'ka- kë -na □ne □ε? 'Ka ka -bha me □daan' -wo -nu sa Zeluzalemë plöo -dhe 'ple 'gü; 'yö göon- 'ö bhë -a -bha ga -sü bhë 'ka- 'piö kö 'kaan- -a -wun -lo yi tuö.»

29 'Ö Piεε waa- Yesu -bha böme -nu 'wo to, 'wo -daa -kë -a -gö 'wo- pö: «Yi -dho 'wun ma -Zlan -ta 'ö 'zië' me 'bhee- -ta!

30 Yesu 'ka- zë, -a -dö -gaatalü -bha -sü 'ka bhë, kwa 'bhema -nu -bha -Zlan □yaa- bho ga 'gü,

31 □yaa- □luu' ö 'piö □yaa- -ya ö bha -yadhe □bhlözë -bha. 'Go mü 'ö- -ya -Gome waa- Medhamε 'ka, 'ö- -kë kö Izlaelö 'següme -nu -waan bö -a -ta -waan wo -bha -tosi- adhe □dhië' -kwaa kö -wo □dhië' -a 'piö kö -Zlan -yaan ziö -an -bha □soon yaa -nu -ta.

32 'Wun -nu 'wo bhë yi -an -tömo 'ka. 'Ö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya nu me 'wo 'wun ma -a -ta -an -dhë bhë, 'ö- -tömo 'ka 'pö.»

33 □Dhe 'ö -yakuëkëme -nu □wa -wo 'ö bhë -a ma, 'ö 'wun -yö na -an -zuë □duö, 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo Yesu -bha böme -nu zë.

34 'Kεε -an ziën, Falizi -me do 'wo- -dhe Gamalielö 'ö -kë tonggome do 'ö 'següme -nu -wa □bhlë -ya □va 'ka -a 'ka, -yö -kë mü. 'Ö □luu -yakuëkëme -nu ziën, 'ö- pö -an -dhë -wo Yesu -bha böme -nu yö plaan.

35 □Dhe □ya kë 'pö, 'ö- pö -yakuëkëme -nu 'wo bhë -an -dhë: «Izlaelö -me -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö, pë 'ka

dho -a kë mε -nu 'wo □ne -an
'ka bhë -a -wun 'gü 'dhε!

³⁶ -A -dhε yaa □glɔɔ □kun
'ö mε 'wo- -dhε Tëuda bhë,
'yö nu 'ö ö -de sü mε 'gianzé
'ka. 'Ö mε 'wo -mɔ mε -lü
□këng' -yiisië -bha 'wo -ziö -a
'piö. 'Kεε -wa -zë. 'Ö □dhε
□waa- zë 'ö mε 'töüdhö 'wo
-kë -a 'piö 'wo -pen 'ö -an 'ple
-wo -kan wo 'kuë-.

³⁷ □Dhε □ya kë 'dhö, mε
□dhong' -kwε 'töng 'ka 'zü, 'ö
Galile mi 'wo- -dhε Zuda, 'ö
nu 'ö mε □plëézë -gan ö 'piö,
'ö 'wo- zë 'pö; 'kεε mε -nu
'saadhö 'wo -ziö -a 'piö bhë
'wo -pen 'zü.

³⁸ □Dhε 'ö -kë 'dhö □ne, a-
-pö ka -dhë: -Ka ka -zo bho
gɔɔn- -nu 'wo bhë -an 'piö,
'ka ka □kwaa'- -an -zü, -wo
'dho! Bhii 'ö tɔɔ □ya kë □ne
-an -bha 'slë waa- -an këyuö
-nu bhë -wo -go mε 'bhee-
'gü, kö -yö -dho wü.

³⁹ 'Kεε □ya kë □ne -yö -go
gia- wo -Zlan 'piö, ka -kɔ 'ka
'dho -mɔa kö 'ka- 'gü □siö'-
-Kaa kë 'slë 'ka kö □kun 'ka
'ko zë -Zlan 'ka!»

'Ö -yakuëkëme -nu 'wo
bhë 'wo -we Gamalielö -wo
-bha.

⁴⁰ 'Ö 'wo Yesu -bha bɔmε
-nu 'wo bhë 'wo -an □dhɔɔ
-kë. 'Wo- pö 'dhasi -nu -dhë
-wo -an -ma. □Dhε □wa -an
-ma, 'wo- pö -an -dhë kö
□kun 'wo 'wun □blεε mε -nu
-dhë gbɔ Yesu 'tɔ 'ka; 'ö 'wo
wo □kwaa -an -zü.

⁴¹ 'Ö Yesu -bha bɔmε -nu
-wo go -ya 'kuë- bhë -a -ta,
□zuögludhi □va 'ka, bhii -yö
wo -ma 'kun -wun 'ka kö wo

'klo -yaan bhɔ Yesu 'tɔ -wun
'gü.

⁴² 'Ö yi 'saadhö 'ka, -Zlan
-gba -a 'gü -kɔ -dhε waa-
kɔɔdhε -nu -bha, 'wo mε -nu
□daan -kplawo 'wuntaɔsë 'ö
-gban Yesu 'ö -Zlan -bha
-Yame 'ka -a -bha.

6

*Mε -lü 'slaple 'wo- sü kö
-waan nu Yesu -bha bɔmε -nu
-dhë*

¹ □Dhε 'ö 'töng 'bhaa □ya
ziö, kö Yesu -wun -dhε 'wun
gia- -mε -nu -wo kë -na □va
-kplawo, 'wun -blεε -wo □löö
-sü -yö -da Zuifö -nu 'wo
bhë -an mε -nu 'wo Glékö
-wo ma 'wo bhɔ 'sε gbε 'gü
waa- Zuifö 'në giagia -nu -an
ziën. -An mε -nu 'wo bhɔ
'sε gbε 'gü bhë -wo -kë -a
pö □dhia 'waa -bhöpë nu
wo -bha □gεandhoo -nu -dhë
□ne -kɔ 'wo- nu -na -a 'ka -a
mε 'wo to -an -dhë bhë -a
'dhö, pë □bhöü- 'wo- -glu -na
yi 'saadhö 'ka bhë -a 'ka.

²⁻³ 'Ö Yesu -bha bɔmε -nu
'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë
'wo -to Yesu 'piö -mε -nu
-dho 'kuë- -sü □dhɔɔ -kë wo
'ko □bhaa, 'wo- pö -an -dhë:
«Yi dhegluzë -nu, yaa 'dho kë
-së kö 'yiën- yi □kwaa'- -Zlan
-wo □blεε' -sü -zü kö 'yiën-
yi -zo kë -bhöpë -wun 'piö!
□Dhε -kë 'pö, -ka mε 'slaple
'ö mε 'ple -wo -an 'tɔ -së to 'ö
-Zuu 'slööslö 'dhö -an pa -sü
'ka, 'ö 'kpaakpadhe 'dho -an
-gɔ -an 'sü ka ziën kö 'yiën-
yuö 'ö bhë -a kpɔ -an kwεε.

⁴ □Ya kë 'pö, 'yi -dho -mɔa
kö 'yiën- 'töng 'ple 'sü 'yiën-

dhoë 'dhiö, □bhεa' -sü waa-
-Zlan -wo □blεε' -sü 'ka.»

⁵ 'Ö -an 'saadhö 'ple -wo
-we -an -wo bhë -a -bha.
□Dhε -kë 'dhö 'wo Etienë
'ö pa -sü 'ka -zo -yö -Zlan
-bha -sü waa- -Zuu 'slööslö
'ka bhë, 'wo-sü. 'Wo Fil-
ipö sü, 'wo Plokölö sü, 'wo
Nikanöw sü, 'wo Timö sü, 'wo
Paamenasö sü, 'ö Nikola 'ö
go Antioösö 'ö ö □zuö' □dhië
Zuifö -nu -bha □bhεa' -kō 'gü
'dhiö -be bhë, 'wo-sü.

⁶ 'Wo -an -zön Yesu -bha
bömε -nu -dhë; 'wo □bhεa
-an -wun 'gü wo -kō -kpa -an
-ta -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo
-ya -de -ta -Zlan -bha 'ka yuö
bhë -a kë -sü 'ka.

⁷ -Zlan -wo -yö -kë 'dho
□dhia 'dhiö, kö Yesu -wun
-dhε 'wun gia- -mε -nu -dho
'kuë- -sü -yö kë □dhia □va
-kplawo Zeluzalemë plöö;
slabhome -dhε □va -dhε -wo
-we -a -bha kö -wo wo -zo yö
Yesu -bha 'pö.

*Etienë 'kun -kō 'wo- kuën
waa- 'wun -gen 'ö- bho*

⁸ Etienë 'ö -Zlan -bha
'dhuë- waa- -bha 'piigbeedhe
-yö -kë -a -gō bhë, -yö
-dhidhaapë □vava -nu -kë
mε -nu wö 'dhiö.

⁹ 'Yö Zuifö -mε -nu -bha
-bhöküekö 'gü -mε -nu 'ö 'wo
-an -dhε «-go 'gan 'gü -mε
-nu» 'wo go Silenë -sε 'gü
'dhö oo, -a mε -nu -wo go
Alezandri -sε 'gü waa- Zuifö
mε 'bhaa -nu gbe 'ö 'wo go
Silisi -dhε waa- Azi -dhε -an
'gü 'wo yö zaodhe kë -sü -bha
Etienë 'ka.

¹⁰ 'Kεε -an 'dhi -yö -kun
'ö -an -kō yaa -mōa -bha kö
-waan 'wun □blεε' - 'zü, bhii

Etienë -yö 'wun -blεε 'kpaak-
padhe 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu
-a -dhë bhë -a 'ka.

¹¹ □Dhε -kë 'dhö, 'wo mē
mε -nu 'piö 'wëü- 'ka kö
-waan -a pō: «Yi- -wo -ma
kö -yö 'wun □blεε' -na Moizö
waa- -Zlan -an -gō.»

¹² -Kō 'ö 'wo 'segümε -nu,
mε ziiizii -nu waa- tōnggōmε
-nu 'wo -an zü □blüë' bhë 'ö
bhë. 'Ö 'wo -lo Etienë -ta 'wo-
kun 'wo dho -a 'ka zakanmε
□va -nu 'dhiö.

¹³ 'Yö 'wo nu mε -nu 'wo
dho □sua -wun dō Etienë
-bha bhë -an 'ka 'ö mε -nu
bhë 'wo- pō: «Gōōn- 'ö
□nε 'yaa ö bo 'wun □blεε'
kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü
-kō 'slööslö waa- Moizö -bha
tong -nu -bha -sü 'ka.

¹⁴ Yi- -wo -nu -ma □nε Yesu
'ö go Nazaletë bhë -yö -dho
-Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü □siö'
'ö kwa wō -kō 'ö Moizö -ya
nu kwa 'bhema -nu -dhë bhë
'ö- bho piin.»

¹⁵ Mε -nu 'saadhö 'wo -kë
za 'kēnng 'gü mü, 'wo wo
'yan bō Etienë 'piö, 'wo- -ga
-piindhö 'ö 'wo- wöodhe yö
kö -yö 'bhü -na □nε -Zlan
-bha bömε wöodhe 'dhö.

7

¹ □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö slab-
home □va -yö Etienë □dhεε'
kpo 'ö- pō -a -dhë: «'Wun -nu
'wo- pō ü- -blεε bhë, ü- -blεε
'dhö gia- 'ka a?»

² 'Ö Etienë -ya -daa -kë 'ö-
pō: «N dē -nu, n dhegluzē
-nu, -ka ka 'to 'to! -Zlan
'tōbhōsüzē -yö ö -de -zōn
kwa 'bhema Ablaamö -dhë
kö -yö □tun Mezopotami -sε
'gü kö -yaan □tun 'dho -na

-ya □dhia pödhe 'wo- -dhe Kalan bhë -a -bha.

³ 'Ö -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Bhi 'dhö, ü bha 'kɔɔmɛ -nu 'dhö, -ka 'go kaa- 'kɔɔmɛ -nu waa- kaa- 'següme -nu -an 'piö, 'ka 'dho 'sɛ 'a 'dhoë- -a -zɔn ka -dhë bhë -a 'gü!*

⁴ □Dhe □ya kē 'dhö, Ablaamö -yö -go Kalidee -sɛ 'gü, 'ö dho 'ö -ya Kalan. -Dhe 'ö bhë 'ö Ablaamö dē -yö ga -a -bha. 'Ö -Zlan -yö Ablaamö bɔ 'sɛ 'ö 'ka- 'gü zlöö □nɛ -a 'gü.

⁵ -Zlan yaa -dhe gbɛ nu -a -dhë mü. -Dhe pē 'tee gia- 'ö dho kē □nɛ kwa -gen pin 'dhö yaa- do nu -a -dhë kö -yaan kē -a -de -bha 'ka. 'Kɛɛ -Zlan -yö pē 'tɔ -go -a -dhë □woë' □nɛ -yö -dho 'sɛgɔ bhë -a nu -a -dhë, 'ö- nu -a □suu'- -ta 'nē -nu -dhë 'pö. 'Kɛɛ kö -a 'töng 'dhö bhë -a 'ka kö 'nē gbɛ yaa kē Ablaamö -gɔ □kun.

⁶ -Wo 'ö -Zlan -ya □blɛɛ -a -dhë yö □ga 'ö □nɛ: *Ü □suu'- -ta 'gü -mɛ -nu -wo -dho -tosiadhe kē -nia -dhe 'gü 'sɛ gbɛ -ta. -Wo -dho kē □nua 'ka mü; 'ö mɛ -nu -wo -an 'klo bhɔ -kwɛ □këng' -yiisië 'piö.*

⁷ *'Kɛɛ a -dho 'klobhɔdhe -da 'següme -nu 'wo 'dhoë- -an kē wo -bha □nua 'ka bhë -an -ta. □Ya kē 'dhö, -wo -dho go 'sɛ 'wo -kē -a 'gü bhë □nua 'ka bhë -a -bha kö -waan nu zö n gba □dhia. »*

⁸ 'Ö Etienē -yö dho 'wun □blɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö: «□Dhe □ya kē 'dhö, -Zlan -yö -dhikuédhe -kun Ablaamö

'ka, 'ö- □dua' -yö -kē 'bɔn zē -sü 'ka. 'Ö Ablaamö -yö ö gbö Izaakö kpɔ, 'ö- zē 'bɔng kö -ya bhɔ -a -dhekpɔɔyi □ya kē 'slɛaga. -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, 'ö Izaakö -yö Zakɔbö zaa 'bɔng, 'ö Zakɔbö -de 'pö 'ö ö -bha 'nē -nu 'gɔɔ- do ö ga □plɛ 'wo -kē kwa 'bhema -wun 'gbeezē 'ka 'ö -an zaa 'bɔng.

⁹ 'Yö kwa 'bhema -nu -wo □druei -kē wo dheglu Zozefu -bha, 'wo- 'dhɔɔ do kö -yaan kē □nua 'ka Ezitö -sɛ 'gü. 'Kɛɛ -Zlan -yö -kē -a 'piö,

¹⁰ 'ö- bho -a -bha □sëëbhodhe 'plɛ 'gü, 'ö 'kpaakpadhe nu -a -dhë 'ö 'sla kpɔ -a -ta Falaɔn 'ö Ezitö -mɛ -nu -bha -gludē 'ka bhë -a 'dhiö. 'Ö Falaɔn -yö Zozefu -ya Ezitö -sɛ waa- -a -bha □bhɔɔpɛ 'plɛ □kɔɔnmɛ 'ka.

¹¹ 'Ö din -yö -da Ezitö -sɛ waa- Kana -sɛ -an 'gü. 'Ö □sëëbhodhe -yö -kē □gbaɔnsü, 'ö pē kwa 'bhema -nu 'wo dho -a yö -waan -bhö yaa kē -dhö.

¹² □Dhe 'ö Zakɔbö □yaa- ma □nɛ 'blee- 'wo- □bluu'- kē -na bhë -yö □tun Ezitö -sɛ 'gü, 'ö ö bha 'nē -nu 'wo kwa 'bhema -nu 'ka bhë -an bɔ 'ma kö -waan 'blee- 'dhö.

¹³ -A kē -peedē -naa 'wo dhoë zlöö bhë 'ö Zozefu -yö ö -de -zɔn ö dhegluzē -nu 'wo bhë -an -dhë, 'ö Falaɔn -yö Zozefu -bha 'kɔɔmɛ -nu do 'sabl.

¹⁴ □Dhe □ya kē 'pö 'ö Zozefu -yö -naɔ do ö dhegluzē -nu 'wo bhë -an -gɔ kö -waan do wo dē Zakɔbö

-gɔ kö -an dë waa- ö bha 'kɔɔmɛ -nu ö -an -dho 'kuë-sü -yö -kë mɛ -lü 'gɔɔ- 'slapɛ ö ga 'sɔɔdhu 'ka bhë kö -waan nu.

15 □Dhɛ 'ö -naɔ bhë □waa-dɔ wo dë -gɔ, 'ö -an dë Zakɔbɔ waa- ö bha 'kɔɔmɛ -nu 'wo dho Ezitö -sɛ 'gü. 'Ö Zakɔbɔ -nu 'wo bhë 'wo to 'sɛ bhë -a 'gü 'ö yöë -an -bha ga -yi -bha.

16 □Dhɛ 'ö Zakɔbɔ -nu □waa ga 'wo dho -an □glöö 'ka Ablaamö -bha mɛ -bin -dhɛ 'ö- dhɔ Emɔɔ -bha 'në -nu -gɔ, Sikɛmë -pö 'gü bhë -a -bha. -Dhɛ dɔ bhë 'wo kwa 'bhema -nu -bin -a -bha 'pö.

17 □Dhɛ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go Ablaamö -dhë, 'ö- yi 'dhö 'to -na 'tee kö -yaan kë, kö kwa 'bhema -nu -wo □bhɛɛ -na. 'Yö 'wo -kë □plëëzë Ezitö -sɛ 'gü.

18 □Dhɛ □ya kë 'pö, -gludë gbɛ 'ö yaa Zozefu dɔ □nɛ Falaɔn 'dhö bhë 'ö yö Falaɔn pin □taa Ezitö -sɛ □kɔɔn -sü 'ka.

19 'Ö -gludë mɛ bhë 'yö kwa 'bhema -nu -püö 'ö -an 'klo bhɔ, 'ö -an 'gbeedhɛ bho kö -waan wo -bha 'në 'puu -nu -lo blöö, -wo wo □kwaa'- -an -zü -wo ga.

20 'Töng gia- bhë -a 'ka 'ö Moizö -yö bhɔa. -Yö -kë 'në 'puu -së □duö 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan -dhë -a 'ka. 'Ö- 'kpɔmɛ -nu -wa to kɔɔ 'su -yaaga 'piö 'wo wo -zo -kë -a 'piö -bin -blü kö □kun Falaɔn dho -a □tɛi' dɔ.

21 □Dhɛ 'ö- 'kpɔmɛ -nu □waa 'në bhë □waa- dɔ blöö, □waa wo □kwaa'- -a -wun -zü, 'ö

Falaɔn 'dhu -yö -kpën -a -bha 'ö- sü 'ö dhoë 'ö- -kë ö -bha 'në 'ka, 'ö ö -zo -kë -a 'piö.

22 □Dhɛ □ya kë 'dhö, 'wo Moizö □daan Ezitö -mɛ -nu -bha 'wunbhokoudɔdhɛ 'saadhö 'plɛ 'ka, 'ö- 'pii -yö -kë 'gbee- ö 'dhi -wo waa- ö këpë -nu 'gü.

23 □Dhɛ 'ö Moizö -kwɛ □ya kë 'gɔɔ- -yiisië, 'ö- □zuö' -yö □luu kö -yaan 'dho ö dhegluzë -nu 'ö 'wo Izlaelö -mɛ -nu 'ka bhë -an 'piö kö -an -kë -a 'gü -kɔ -nu 'wo bhë -yaan dɔ.

24 □Dhɛ 'ö dho, kö Ezitö mi dɔ -yö mɛ -nu 'wo bhë -a mɛ dɔ 'klo bhɔ -na 'kpaan; 'yö dho mɛ 'wo- 'klo bhɔ -na bhë -a -dhë, -a -zo bho -sü 'ka 'yö Ezitö mi bhë 'yö- zë.

25 -Yö -kë -a -zo 'piö -bezë □nɛ ö dheglu -nu 'wo Izlaelö -mɛ -nu 'ka bhë -wo -dho -a -gen dɔ □nɛ, -Zlan -yö -dho bɔ ö -ta 'ö -an bho 'gan 'gü; 'kɛɛ waa -dhɛ gbɛ yö 'wun bhë -a 'gü.

26 -A -dhɛ mɛ 'ö -po -a 'piö bhë Moizö -yö Izlaelö -mɛ □plɛ -yö kö -wo 'ko zë -na 'ö- -kë kö 'ö -an dhi 'kuë -a -pö -an -dhë -sü 'ka: <Mɛ 'ka □nɛ, -abi', kö □kun 'ka 'ko zë ka 'kuë! 'Ö tɔɔ dhegluzë -mü ka 'ka!>

27 'Kɛɛ -a mɛ 'ö- -bha za 'dhö ya bhë -yö Moizö -kë □woë' □nɛɛ: <Yö 'ma -zian 'dhɛ! Dö 'ö ü -ya -gɔmɛ 'ka 'iin zakanmɛ 'ka yi -ta -ɛ?>

28 Ü- 'piö kö 'ü n zë □nɛ -kɔ 'ü Ezitö mi zaa yɛɛn bhë -a 'dhö a?>

29 -Wo bhë □dhɛ 'ö -da Moizö 'toodhö, 'yö □duë 'ö

dho 'ö -ya Madian -se 'gü.
-Dhe 'ö bhë □ne 'ö to -a -bha
'ö 'në gɔɔn- □ple kpɔ.

³⁰ □Dhe 'ö -kwe 'gɔɔ- -yiisië
□ya ziö, 'ö -Zlan -bha bɔme
do -yö ö -de -zɔn Moizö -dhë
'yënnngaadhe 'ö -kë Sinai
-ton 'sɔɔ bhë -a -bha; 'siö 'ö
-kë -kpɔɔ kpö do 'güö □dhia
bhë -a 'gü.

³¹ 'Yö Moizö 'te -yö tun, pë
'ö- yö bhë -a -wun 'gü. □Dhe
'ö □yɔɔn -na -kpɔɔ kpö 'ö bhë
-a 'ka □klöö' kö -yaan -a -ga
'papadhö, 'ö kwa Dëme -Zlan
-wo ma kö -ya pö -na:

³² *Ma 'a tɔɔ ü 'bhema -nu
-bha -Zlan, Ablaamö -bha
-Zlan, Izaakö -bha -Zlan waa-
Zakabö -bha -Zlan.*

'Ö Moizö -yö yö □zluun -sü
-bha 'suö -dhë. 'Ö -dhe -ga
'ma -sü -yö -kë -a -dhë -ziizë.

³³ 'Ö kwa Dëme -ya pö -a
-dhë: <-Bhö ü bha -sakpa bho
ü -gean, bhii -dhe ü dɔ -a
-bha bhë □yö 'slöösLö.

³⁴ 'Yënnghɔdhe kë -na ma
me -nu -gɔ Ezitö -se 'gü bhë,
a -yö, a -an 'gbo -wo -ma; pë
-kë 'a □yɔɔ 'aan- -an bho 'gan
'gü bhë 'ö bhë. -Bhö nu, -a yi
□ya -lo kö 'aan- ü bɔ Ezitö -se
'gü 'sabl! > »

³⁵ 'Ö Etienë -yö dho 'wun
□blɛs' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö:
«Moizö 'ö Izlaelö -me -nu
waa 'we -a -wun -bha 'ö 'wo-
pö -a -dhë: <Dö ü -ya yi
-gɔme waa- yië zadɔme 'ka>
bhë, yö do gia- bhë □ne 'ö
-Zlan -ya bɔ kö -yaan kë -an
-bho 'gan 'gü -me waa- -an
-gɔme 'ka. -Zlan -bha bɔme
'ö ö -de -zɔn -a -dhë, -kpɔɔ
kpö 'ö kë 'güö □dhia -a 'gü

bhë, yö □ne 'ö nu -a -dhë
kö -yaan kë Izlaelö -me -nu
-gɔme waa- -an -bho 'gan 'gü
-me 'ka.

³⁶ Moizö □ne 'ö Izlaelö -me
-nu bho Ezitö -se 'gü -dhid-
haapë -nu kë -sü 'ka 'se 'ö
bhë -a 'gü, 'yoo nuëazë 'dhiö
waa- -kwe 'gɔɔ- -yiisië kë -sü
'ka 'yënnng □taa.

³⁷ Moizö bhë 'zü □ne 'ö- pö
Izlaelö -me -nu -dhë: -Zlan
-yö -dho ö -wodhiölome do 'ö
dho kë □ne n 'dhö 'ö dho go
ka □suu'- 'gü -a bɔ ka -dhë.

³⁸ Moizö bhë 'zü -yö -kë
Izlaelö -me -nu ziën 'yënnng
□taa. Yö □ne 'töng 'wo- □kaa'
mü bhë 'ö -kë -Zlan -bha
bɔme waa- kwa 'bhema -nu
ziën, 'ö □ya kë 'ö -Zlan -wo 'ö
□toëpö -këdhösü nu me -nu
-dhë bhë 'ö □yaa- ma 'dhö
Sinai -ton tuö 'ö □ya kë 'ö nu
'ö- 'dhiö -lo kwa 'bhema -nu
-bha.

³⁹ 'Këe kwa 'bhema -nu
waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun
ma Moizö -ta. 'Ö 'wo -kɔ
Moizö 'ka; 'wo -dhɔ □kaa' kö
'wo 'yɛ wo 'zü, 'wo 'dho Ezitö
-se 'gü.

⁴⁰ 'Ö 'wo- pö Aalɔn -dhë:
<-Bhö kwa -bha gbapë -nu
'wo dho 'ta sü kwa 'dhiö -an
kë! Bhii Moizö 'ö kwa bho
Ezitö -se 'gü bhë, pë 'ö -kë -a
'ka 'kwaa- dɔ! >

⁴¹ 'Ö 'wo 'sënnng -du 'në do
-kë 'ö 'wo sla- bho wo -bha
gbapë bhë -a -dhë. 'Ö wo
□kwaa' -pë bhë, 'wo- 'wlaan-
-kë.

⁴² 'Ö -Zlan -yö ö -ta yö
-an -bha 'ö -an -bha -yɛ 'zü
-yö -kë 'susong -nu gba -sü
'ka □ne -kɔ 'ö □bɛen' -sü 'ka
-Zlan -wodhiölome -nu -bha

'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö □nεε:
-Zlan -ya -pö: Izlaelö -me -nu,
ka wü -zë 'ka sla- -nu bhoë
-kwe 'gɔɔ- -yüsië 'piö 'yënnɔ
□taa, 'kεε n -ma sla- 'yaa
-mü.

⁴³ Ka -bha -zlan Mɔɔkɔ 'yö
'ka- bha sɔ 'kɔ sü, 'ka dhoë
-dhe 'plε 'ö 'ka dho -a -bha
-a 'ka, 'ö kaa- -zlan 'ö- 'tɔ
-kë Lefan 'ka 'ö- □dua' -yö -kë
'susong 'bin 'ka bhë, 'ka- sü
'pö. Gbapë -nu 'wo bhë ka
-an -kë ka □kwaa'; 'ö 'ka -an
gba. -A -wun 'gü a -dho -a kë
kö -waan 'dho ka 'ka □gbiin
Babilönë -dhe □zlöö.

⁴⁴ □Dhe 'ö kwa 'bhema -nu
-wo -kë 'yënnɔ □taa bhë, sɔ
'kɔ 'ö- -zɔn -an -dhë □nε
-Zlan -yö wo 'piö, 'ö -guö 'fa
-nu 'ö tɔng dɔ -wo -nu 'dhö
□bεen' -sü 'ka -a -ta -wo -kë
-a 'gü bhë -yö -kë -an -gɔ mü.
Sɔ 'kɔ 'ö bhë -wa -kë □nε
-kɔ 'ö -Zlan -ya □blεε -a 'ka
Moizö -dhë, 'ö- -zɔn -a 'ka -a
-dhë bhë -a 'dhö.

⁴⁵ 'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö dɔ 'pö
kwa 'bhema -nu 'wo yö -an
'piö bhë -an kwεε. 'Ö Zozue
-yö yö -an -dhë 'dhiö, 'wo
sɔ 'kɔ bhë 'wo- sü 'wo dhoë
Kanaa -sε 'gü. -An -lo mü
□yië', kö -Zlan -ya 'sε bhë -a
'gü -mε -nu kë -an 'dhiö; 'yö
'wo -an -bha 'sε kun -an -gɔ.
'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö to -an -gɔ, 'sε
'wo- kun bhë -a 'gü, 'ö dhoë
'ö yöë Davidö -bha yi -bha.

⁴⁶ Davidö -wun -yö -Zlan
-zo -kun. 'Ö Davidö -ya -dhe
ö -bha -Zlan 'ö -kë ö 'bhema
Zakɔbö -bha -Zlan 'ka bhë -a
-gɔ kö -yaan -a -bha 'kɔ dɔ.

⁴⁷ 'Kεε Salomɔ □nε 'ö 'kɔ
bhë 'ö- dɔ zlöö.

⁴⁸ 'Kεε a- □blεε ka -dhë
giagia 'ka □nε -Zlan 'yö □va,
'yaa -ya 'kɔ -nu 'ö mε 'bhee-
-nu 'wo- dɔ -an 'gü □nε -kɔ 'ö-
-wodhiölomε -ya □blεε -a 'ka
bhë -a 'dhö □nεε: Kwa Dëmε
(-Zlan) -ya -pö:

⁴⁹ Dhang- 'gü -dhe 'ö tɔɔ ma
'gɔ -gbloo 'gü -dhe, 'ö 'sε 'dhö
n -gεn -gban -a -ta -pë 'ka.
□Dhe 'ö 'pö, 'kɔ □suu' -mlë 'ö
'ka dho -a dɔ n -dhë -ε? 'In
-dhe -mlë 'a dho n 'tεε -nu pa
-a -bha -ε?

⁵⁰ Ma -de kun 'a pë -nu 'wo
bhë 'a -an 'plε -kë -a? »

⁵¹ 'Go mü 'zü 'ö Etienë -ya
pö: «□Dhe 'ö -kë 'dhö □nε
mε □gɔü' 'gbeezë 'ka □nε,
'ö ka □zuö' -nu, ka 'to -nu,
□wa ta -Zlan -wo -gɔ, 'ö 'kaa
'we -a -bha kö 'kaan- 'wun
ma -Zuu 'slööslö -ta -kplawo
bhë, ka bhɔ ka 'bhema -nu
-bha giagiawo □dhεε!

⁵² -Zlan -wodhiölomε -nu
'wo bhë, -a dö -zë 'ö ka
'bhema -nu waa -a 'klo bho
□ε? 'Ö mε -nu 'wo mε
kpengdhö do -bha nu -sü
-wun □blεε' -bhë, 'wo -an zë.
Mε kpengdhö 'ö bhë 'ö 'ka-
dɔ mε -nu kwεε, 'wo- zë.

⁵³ -Zlan -yö tɔng -nu ka
-dhë 'ö bɔa ö -bha bɔmε -nu
-ta; 'ö tɔng 'dhö bhë kaa-
□bhlë 'kpɔ.»

Etienë -bha ga -kɔ

⁵⁴ □Dhe zakanmε -nu □wa
Etienë 'wun □blεε' -wo ma,
'yö 'wun -yö -na -an -zuë
□gbaɔnsü.

⁵⁵ 'Kεε Etienë 'ö -Zuu
'slööslö -ya pa bhë 'ö -dhe
-ga dhang- 'gü, 'ö -Zlan -bha
'tɔbhɔdhe 'bhü yö; 'ö Yesu yö

kö -yö dö -sü 'ka -Zlan -bha -dhe □bhlözë -bha,

⁵⁶ 'ö- pö: «Ka dö 'dhe, dö 'a- wo □ne, 'ma -kpën dhang- nu -bha, -an 'dhi -yö 'po -sü 'ka; Mëgbö 'ö dö □süë' -Zlan -bha -dhe □bhlözë -bha bhë a- -yö 'pö.»

⁵⁷ □Dhe -kë 'dhö 'wo yö -gbla 'gbee- 'ka -sü -bha, 'wo wo -kö yö wo 'toë-, wo 'to ta -sü 'ka (kö -waan 'kun 'wun 'ö- □blëë bhë -a ma -sü 'ka -a -zon -sü 'ka □ne pë 'ö- □blëë' -na bhë -yö -Zlan -sü ya -sü 'ka). 'Ö -an 'plë -wo □luu wo 'kuë, 'wo dho 'wo -lo Etienë -ta.

⁵⁸ 'Wo- □gblëë 'wo dhoë pö- □taa -bha 'wo yö -a □zëë -zë -guö 'ka -sü 'gü kö -waan -a zë. 'Ö më -nu 'wo -tomodhe -kë Etienë -bha zadöyi 'ka bhë, 'wo wo -bha -da so -ta dhuö -so bho wo -bha, 'wo- nu 'nëgöönzë -dadhëü 'wo- dhe Solö bhë -a -dhë kö -yaan ö 'yan 'to -a -bha kö 'woë- wo -bha -guö -zuö -dhe yö.

⁵⁹ □Dhe 'wo Etienë zë -na -guö 'ka bhë, -yö -bhea 'ö- pö: «N Dëmë Yesu, 'ma n -de -wun -lo ü kwëë.»

⁶⁰ □Dhe 'ö -kë 'pö 'ö -lo ö kpön 'gü 'ö -gbla 'gbee- 'ka □nëë: «N Dëmë, ü -bha 'gën -mü; ü -zo bho -an -bha □soön yaa bhë -a 'piö!»

□Dhe 'ö- pö 'dhö 'ö- -zo -yö dö.

8

¹⁻² Etienë zë -sü bhë, Solö -zo -yö -we -a -bha. 'Ö më -nu 'wo -Zlan □bhlë -ya 'wo

Etienë -bin, 'ö 'wo 'gbo bö □va -a -wun 'gü.

Solö -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu 'klo -bho -sü

Yi gia- bhë -a 'ka, -Zlan -bha më -nu 'wo Zeluzalemë 'ö -an -bha 'klobhodhe □va zü yö döa. 'Ö -kan Yesu -bha bömë -nu -bha, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu 'plë -wo -pen, 'wo dho Zude -së waa- Samali -së 'gü -dhe -nu -bha.

³ Solö -zë, -yö ö □faan' sü kö -yaan -Zlan -bha më -nu 'tiin yën. 'Ö -so köodhe -nu -bha, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu, göön- -nu, dhoo -nu -an kun 'ö -an -zuö -kanso 'gü.

Filipö -yö Yesu -bha 'wuntaosë -blëë Samali -së 'gü

⁴ Yesu -wun -dhe 'wun gia- më -nu 'wo -pen bhë, -wo 'wuntaosë -blëë 'wo dhoë -dhe 'plë 'gü.

⁵ Filipö -yö -dho Samali -pö do 'gü, 'ö -Zlan -bha -Yamë -wun □blëë -an -dhë.

⁶ Më gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'wun 'ö Filipö -yö -kë -a □blëë' □dhia bhë, -an 'plë 'töüdhö -wo -kë wo 'to 'to □dhia -a -bha -së 'ka, -dhid- haapë -nu 'ö -kë -a kë □dhia 'ö 'wo -an yö bhë -an -wun 'gü.

⁷ Bhii 'ö töö më -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, -zuu yaa -nu 'wo bhë -wo -kë -go -an 'gü □dhia □gblaa 'gbla -sü 'ka 'gbee- 'ka; 'tingmë -nu waa- gentosiömë -nu 'wo -kë

mü bhë 'ö -an -dhe -yö bo 'pö.

⁸ 'Ö pö- bhë -a 'gü -me -nu 'glu -yö -dhi □va 'ka.

⁹ Goon- do 'wo- -dhe Simo -yö -kë pödhe bhë -a -bha. -Yö -kë -debo me 'gbee- do 'ka, -a -wun kë -ko -wun 'gü, 'ö Samali -següme -nu 'te tun, 'yö ö -de -kë □bhlözë.

¹⁰ 'Ö me -nu 'wo plöo mü 'töüdhö, 'ö yöë me 'giangian -nu -ta, 'wo wo 'to to -a -bha -së 'ka 'wo- pö: «Kwa -bha -Zlan □va bhë □ne 'ö- -bha 'piigbeedhe -yö -kë Simo 'ka 'ö □yoo kwa 'piö bhë.»

¹¹ -Wo wo 'to -to Simo -bha -së 'ka. 'Ö- -bha -de 'ö- bo -na mü -kplawo 'ö- -dhe □ya □glöo bhë, 'ö- -wun -yö -an 'te tun.

¹² 'Kee □dhe 'ö 'wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe waa- Yesu Klito -an -bha, 'ö Filipö □yaa- □blee' -an -dhë, 'ö goon- -nu, dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo plöo mü, 'wo- -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -an bo yiö Yesu 'to 'ka.

¹³ 'Ö Simo -de gia- 'pö, 'yö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-. 'Ö 'wo- bo yiö. 'Yö to Filipö 'piö; -dhidhaapë □vava -nu 'ö Filipö 'dhö -an kë -na bhë 'ö -an yö 'ö- -wun -ya 'te tun.

¹⁴ □Dhe 'ö Yesu -bha bo me -nu 'wo -kë Zeluzalemë -wa ma □ne me -nu 'wo Samali, □wa -Zlan -wo -dhe 'wun gia-, 'wo Piee waa- Zan -an bo -an -dhë.

¹⁵ □Dhe me 'wo bhë □wa 'dho □wa -lo Samali -se 'gü, 'ö 'wo □bhea Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wun 'gü,

-yö kë 'dhö kö -waan -Zuu 'slööslö yö.

¹⁶ Bhii 'ö too kö waa -Zuu 'slööslö yö □kun. -An bo 'wo- wo yiö 'kpaan 'ka kwa Dëme Yesu 'to 'ka.

¹⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piee waa- Zan 'wo wo -ko kpa -an -ta, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö.

¹⁸ □Dhe 'ö Simo -ya yö □ne -Zlan □ya -Zuu 'slööslö nu Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dhë, Yesu -bha bo me -nu -bha -ko 'wo- -kpa -an -ta bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wëü- nu Piee waa- Zan -an -dhë,

¹⁹ 'ö- pö -an -dhë: «-Ko -mo 'wuën- -sü bhë, -kaa nu n -dhë, -yö kë 'dhö kö me 'a 'dhoë- n -ko kpa -a -ta -yaan -Zuu 'slööslö yö 'pö!»

²⁰ 'Yö Piee -ya -pö -a -dhë: «Bhi 'dhö, ü -bha 'wëü- 'dhö, ka 'gü -yö □siö' -! 'Ö too ü ü -zo -ta □ne 'bha 'wëü- nu yi -dhë, -Zlan -dho -ko -mo 'wuën- -sü nu ü -dhë, 'wëü- bhë -a □truën 'ka kö 'üën- -Zuu 'slööslö nu -a 'ka me -nu -dhë.

²¹ Ü -bha 'wun gbe 'yaa pë -nu 'wo □ne -an -wun 'gü. Bhii 'ö too 'bhaa 'kpedhö -Zlan wö 'dhiö.

²² -Bhö ü -ta yö -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu -bha 'ü □bhea' - kwa Dëme -dhë kö -yaan ziö ü -bha -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an -ta!

²³ Bhii a- -yö □nee ü pa -sü 'ka 'wun yaa □va 'ka. 'Go mü ü □soon yaa -go 'gan 'gü.»

²⁴ 'Ö Simo -ya pö Piee waa- Zan -an -dhë: «Ka gia-, -ka □bhea' Dëme -dhë n -wun

'gü, kö □kun 'ö pë -nu 'ka-
□blεε' -na bhë 'ö- gbε dho kë
n 'ka!»

²⁵ □Dhe 'ö Pιεε waa- Zan
pë 'wo- do Yesu Klito -wun
'gü □waa- □blεε'- me -nu
-dhë, 'ö □wa kwa Dεμε -bha
'wuntaöσë □blεε'-, 'wo -yε
wo 'zü, 'wo dho Zeluzalemë.
'Ö □dhe 'wo 'dho -na, 'wo
'wuntaöσë □blεε pödhe -nu
'wo -kë b□ □dhia -an 'gü
Samali bhë -an 'gü.

*Filipö waa- □lame do 'ö go
Etiopi -ε 'gü*

²⁶ (Filipö -yö -kë
Zeluzalemë, 'ö) kwa Dεμε
-bha b□me -ya pö Filipö
-dhë: «-Bhö 'dho goo □zian',
-kpinngga 'ö go Zeluzalemë
'ö dho Gaza bhë -a 'ka!
-Kpinngga 'ö bhë 'yaa me -nu
'gbloo 'ka □duö gb□.»

²⁷ 'Ö Filipö -yö □luu 'ö dho.
'Ö- -bha 'dho -sü 'ka, 'ö yö
g□□n- do 'ö 'yaa -gbabhö -a
-bha zian-. G□□n- 'ö bhë -yö
-kë □lame □va do 'ö go Etiopi
-ε 'gü 'ö 'ö -zo -kë Etiopi
-ε □k□□ndhe 'wo- -dhe Kan-
dasö bhë, -a -bha □bh□□pë
-nu 'saadhö -an 'piö -a 'ka.
-Yö -nu Zeluzalemë -Zlan gba
□dhia.

²⁸ -Yö -kë -ya -sü 'ka ö -bha
-yaagüpë 'ö □soo -nu -wa
-gan -a 'gü kö -yö 'dho -na
ö □plöö. -Yö -kë -Zlan -wod-
hiöloomε Ezai -bha 'sëedhe
-be pö □dhia.

²⁹ 'Ö -Zuu 'slööslö -ya
pö Filipö -dhë: «-Bhö 'dho
-yaagüpë bhë -a 's□□!»

³⁰ 'Ö Filipö -yö -dho -bla
'ka 'ö yö Etiopi mi 'ö bhë -a

-bha. 'Ö Ö- -wo ma kö -yö
-Zlan -wodhiöloomε Ezai -bha
'sëedhe -be pö -na. 'Ö- □dhεε'
k□□ □nεε: «Pë 'ü- pö -na bhë
'ü- -gen -ma -a?»

³¹ 'Ö g□□n- bhë 'ö- -daa -kë
'ö- pö -a -dhë: «□Ya kë □ne
me gbε yaa- -gen pö n -dhë,
a -dho -a do -k□klë □ε?»

'Ö- pö Filipö -dhë: «-Bhö
-da n 'piö!» 'Ö Filipö -yö -da
-a 'piö.

³² Pë 'ö -kë □bεεn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëedhe 'gü, 'ö
Etiopi mi -yö -kë -a pö □dhia
dhö bhë -ya pö: -Yö -kë □ne
'bhla 'wo 'dho -na -a 'ka -a
zë □dhia -a 'dhö. 'Ö -kë □ne
'bhlanë 'ö 'wo- kaa- bho -na -a
-bha 'ö 'yaa 'we -a 'dhö. Yaa
ö 'dhi 'po.

³³ Me -nu -wo 'yan □ziö'
□kaa' ö waa 'wun gia- □blεε'-,
-a -bha za do -sü 'gü. Me gbε
'yaa -m□a -bha kö -ya □suu'-
-ta 'në -nu -wun □blεε'-, bhii
-wa -zë.

³⁴ 'Ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö
Filipö □dhεε' k□□ 'ö- pö:
«□Bhea' 'a- wo ü -dhë, dö 'ö
-Zlan -wodhiöloomε -yö 'wun
-gban -a -bha 'ö- □blεε □nεε?
Yö gia- 'yö ö -de -wun □blεε
e, 'iin 'wun 'ö bhë -yö -gban
me gbε -bha e?»

³⁵ 'Ö Filipö -yö do 'wun k□□
'ö- pö bhë -a -ta, 'ö 'wuntaöσë
'ö -gban Yesu -bha 'ö- □blεε
-a -dhë.

³⁶ -Wo -kë 'dho □dhia 'ö 'wo
yö 'yipuë do 's□□; 'ö Etiopi
mi 'ö bhë 'ö- pö: «'Yi □ga
□ne; -më 'bhaa 'ö n -ma 'zü 'ö
dhoë- kë kö 'üën- 'kun n -bo
yiö -sü 'ka ε?»

³⁷ ['Ö Filipö -ya pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □ne Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü □ya kë ü -gö ü □zuöga 'ple 'ka, kö ü -dho -mɔa -bha 'ü -bɔ yiö.»

'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- pö: «A- -dhe 'wun gia- □ne Yesu Klito bhë -Zlan Gbö -mü.»]

³⁸ □Dhe □ya kë 'pö 'ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö- pö me 'ö -yaagüpë -blü -na bhë -a -dhë -yö □gbaannu. □Dhe 'ö □gbaannu, 'ö Etiopi mi waa- Filipö 'wo yö sia-, 'ö -dhe 'wo- -bha □ple 'wo □yɔɔ 'yi □bhaa, 'ö Filipö -yö Etiopi mi -bɔ yiö Yesu 'to 'ka.

³⁹ □Dhe 'ö □wa 'go yiö 'ö -Zuu 'slööslö -yö Filipö sü -dhe do bhë -a 'gü 'ö dho -a 'ka. 'Ö Etiopi mi 'ö bhë yaa- yö gbɔ. 'Kεε yö -zë, -yö -dho ö -bha 'ta 'ka 'dhiö 'gludhi 'ka.

⁴⁰ Filipö -zë □dhe 'ö dho -a -ga kö -yö Azo -pö 'gü. □Dhe -kë 'dhö 'ö dho ö -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'ö 'wuntaɔsë □blεε pödhe -nu 'gü 'ö dhoë 'ö □loë' Sezale plöö.

9

*Sölö -bha □zuö' -dhië
-Zlan 'piö -kɔ*

(Këyuö -nu 22.6-16; 26.12-18)

¹ 'Töng 'ö bhë -a 'ka, Sölö -yö -kë 'suö -da □dhia kwa Dëme -bha □guë' -nu 'gü, -an zë -sü -wun 'ka -kplawo.

² 'Ö dho slabhomε □va 'piö, 'yö 'wo wo -kɔ pin -kë 'sëédhe -nu -ta kö -ya -zɔn □ne -an -zo 'kun -wun -mü kö 'yaan- dhoë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -gɔme -nu

'wo Damasö plöö -an □dhia. -Yö -kë 'dhö □ya kë □ne 'ya gɔɔn- -nu 'iin dhoo -nu -an yö kwa Dëme -bha zian -ta kö 'yaan- -an 'kun 'yaan- nu -an 'ka Zeluzalemë.

³ 'Ö -da zian 'ö dho Damasö -a -ta. □Dhe 'ö □yɔɔ' -na pödhe bhë -a 'sɔɔ, 'kan 'ö- wo -ta 'ö -dhepuudhe 'ö go dhang- 'gü -a 'bhü □ya □nië' -a -zü.

⁴ 'Ö go ö -bha □soo □taa 'ö -püö sia-. 'Ö me do -wo -ya pö -a -dhë: «Sölö, Sölö, -më 'ö -kë 'ü n 'yënnng bhɔ 'dhö e?»

⁵ 'Ö Sölö -ya □dheε' kɔɔ, 'ö- pö: «Dö -mü ü 'ka ε, n Dëme?»

'Ö kwa Dëme Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma Yesu, 'ü n 'yënnng bhɔ -na bhë ['ko zë 'ü- wo -na n 'ka bhë, pë 'dhiö 'ü- kë -na ü -de 'ka bhë -ɔɔ! » 'Ö 'suö □va -yö -da -a 'gü, 'yö yö □zluun -sü -bha, 'ö- pö: «N Dëme, -më 'ü- 'piö kö 'a- kë □ε?» 'Ö kwa Dëme -ya pö -a -dhë:]

⁶ «-Bhö □luu'- 'ü 'dho pödhe 'ö ü 'dhiö bhë -a -bha! Pë 'ü dhoë- kë bhë, -dhe bhë □ne 'wo -dho -a □blεε'- ü -dhë -a -bha.»

⁷ Gɔɔn- -nu 'ö waa- Sölö -nu 'wo -kë 'dho □dhia bhë, -an 'te -yö □tun 'ö pë 'wo dho -a kë waa- dɔ, bhii -wo 'ö -kë we □dhia bhë -wa -ma, 'kεε waa me gbε yö.

⁸ Sölö -yö -luu sia-, 'yö ö 'yan -pɔ; 'kεε yaa -dhe yö. 'Wo -yaa □kwεε' -bha, 'ö 'wo dho -a 'ka Damasö plöö.

⁹ -A 'yënnng -yö -to trö -sü 'ka -dhekpaɔyi -yaaga 'piö.

'Töng 'dhö bhë -a 'ka, yaa pë gbe -bhö 'iin yaa 'yi mü.

10 -Dhe 'ö Damasö bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me do 'wo- -dhe Ananiasö -yö -kë mü. 'Ö kwa Dëme -yö 'wun -bleε -a -dhë 'yanpiöpë 'gü, 'ö- pö: «Ananiasö!» 'Yö Ananiasö -ya pö: «Ma [ga 'a [ne, n Dëme!»

11 'Ö kwa Dëme -ya pö -a -dhë: «-Bhö [luu'- 'ü 'dho -kpinngga 'ö 'wo- -dhe -kpinngga 'ö dɔ kpengdhö -a -ta, 'ü 'dho 'ü -da Zuda -gɔ kɔɔ, 'ü gɔɔn- 'ö go Taasö, 'wo- -dhe Solö bhë 'ü- [mεε'! -Yö kɔɔ mü [bhea' -sü 'gü.

12 [Ya 'yanpiöpë yö. -A -bha 'yanpiöpë bhë -a 'gü, [ya gɔɔn- do 'wo- -dhe Ananiasö -a yö kö [ya -da -a -gɔ kɔɔ; [ya ö -kɔ kpa -a -ta, -yö kë 'dhö kö -yö -dhe yö 'zü -dëüwo.»

13 'Ö Ananiasö -ya -daa -kë 'ö- pö: «N Dëme, medhevadhe [wa 'wun 'ö -gban gɔɔn- 'ö bhë -a -bha -a [bleε' -n -dhë, 'ö 'wun yaa [suu'- 'ö- kë ü -bha me -nu 'wo Zeluzalemë -an 'ka, -wa ple -bleε n -dhë.

14 -A -bha -nu zö -sü 'ka, slabhome -gɔme -nu -wo -wogbiindhe -nu -a -dhë kö -yaan me -nu 'wo [bhea ü 'tɔ 'ka -an 'kun -yaan -an -da -kansö 'gü.»

15 'Yö kwa Dëme -ya -pö Ananiasö -dhë: «-Bhö 'dho 'dhe! Bhii gɔɔn- bhë, 'ma- 'sü kö -yaan n -wun [bleε'-, 'segögüme -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka waa- wo -bha

'se [kɔɔnme waa- Izlaelö -següme -nu -an -dhë.

16 Ma gia-, 'yënnghodhe -nu 'ö dho bɔ -an 'gü n 'tɔ -wun 'gü bhë, a -dho -an -wun [bleε' -a -dhë, 'ö -an dɔ.»

17 [Dhe [ya kë 'pö 'ö Ananiasö -yö dho. 'Yö dho 'ö -lo 'kɔ bhë -a 'gü, 'yö ö -kɔ kpa Solö -ta 'ö- pö -a -dhë: «Solö, n dheglu, kwa Dëme Yesu 'ö ö -de -zɔn ü -dhë zian -gblooga 'ü nuë bhë -a -ta bhë, yö [ne 'ö n bɔ ü 'piö kö 'üën- -dhe yö 'zü -dëüwo, 'go mü kö 'ü pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

18 -Dhe do bhë [ne 'wo to -a -bha, 'ö pë -nu 'ö 'wo -kë [ne 'yuö- [kia' -nu 'dhö 'ö 'wo go Solö 'yënnghö, 'wo -lo sia-; 'ö -dhe yö 'zü 'ö 'wo -bɔ yö Yesu 'tɔ 'ka.

19 [Dhe [ya kë 'pö 'ö pë -bhö, 'ö [faan' sü 'zü -dëüwo.

Solö -bha Yesu -wun -bleε Damasö plöö -sü

Waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wo -dhekpaoyi kpö -kë wo 'ko [bhaa Damasö mü.

20 Solö -yö -to -dhe bhë -a 'gü, 'ö yö -Zlan -wo [bleε' -sü 'gü Zuifö -nu -bha -bhökuëkɔ -nu 'gü, -a pö -sü 'ka [ne Yesu -yö -Zlan Gbö 'ka.

21 Me -nu 'saadhö 'wo- wo bhë 'wo- ma, 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'wo- pö: «Gɔɔn- [ne yö kun 'ö -kë me -nu 'wo Yesu 'piö -an zë -sü 'gü Zeluzalemë [ne [a? Yaa nu zö -yaan -an 'kun -yaan 'dho -an 'ka slabhome -gɔme -nu [dhia [a?»

22 'Kεε Solö -yö -Zlan -wo -blεε -kplawo 'piigbeedhe 'ka. □Dhe 'ö □yaa- -zön Zuifö -nu 'wo -kë Damasö -an -dhë □ne Yesu -yö -Zlan -bha -Yame 'ka, 'ö pë 'wo dho -a kë waa- do wo -de -gö.

23 □Dhe 'ö -dhekpacyi kpö 'bhle □ya ziö, 'ö Zuifö -nu -wo dho wo 'ko □bhaa, 'ö -an -wo -yö -kë -a 'gü do kö 'wo Solö zë.

24 'Ö 'wo wo 'yan to böü- 'kplong 'dhi -nu 'ö me -nu -wo -da -a 'ka plöo bhë -a -bha, lënnng -nu, gbeng -nu 'ple 'ka kö □ya kë □ne □wa Solö yö kö -yö bö -na -a 'ka, -waan 'kun -waan zë. 'Kεε me 'bhaa -nu -wo Solö -zo -büo Zuifö -nu -bha 'slë 'wo-kan -a -gö bhë -a 'ka.

25 □Dhe □ya kë 'pö, Solö waa- ö -bha □guë' -nu -wo -da böü- 'kplong 'ö □nië pö- -zü bhë -a tuö gbeng, 'wo Solö -da □kpasen 'gü, 'wo- □yoo -a □zlöo □zian' 'Ö Solö -yö dho.

Solö -yö -dho Zeluzalemë plöo

26 □Dhe Solö □ya -lo Zeluzalemë, -ya këdhe -mεε kö 'yaan- 'dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'piö, 'kεε 'suö -yö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo bhë -an 'gü, bhii 'ö tōō Solö -bha -kë Yesu -bha □guë' 'ka -sü bhë waa- -wun -dhe 'wun gia-.

27 'Ö Baanabasö -ya sü 'ö wo -nu 'wo dho Yesu -bha böme -nu 'piö, 'yö -kō 'ö Solö -yö kwa Dëme yöë Damasö -kpinngga 'piö waa- -kō 'ö

kwa Dëme -yö 'wun □blεε -a 'ka -a -dhë bhë 'ö Baanabasö -ya 'ple □blεε -an -dhë. 'Ö ko 'zü, -kō 'ö Solö -yö 'wun □blεε -a 'ka, -zo -gban -sü 'ka, Yesu 'tō 'ka Damasö -me -nu -dhë bhë 'ö- □blεε 'zü -an -dhë.

28 'Yö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Solö -yö -kë -an 'piö zlöo -kplawo, 'wun 'saadhö 'ple 'gü -Zlan -wo □blεε' -sü 'ka kwa Dëme 'tō 'gü -zog- bandhe 'ka Zeluzalemë plöo.

29 Waa- Zuifö -nu me 'wo Glökö -wo ma, -wo zaodhe -kë wo 'ko 'ka 'siösiö, 'kεε wo -zë -wo -kë -a 'piö kö 'wo- zë.

30 □Dhe 'ö- dhegluzë -nu □waa- zë -wun ma, 'wo dho -a 'ka Sezale -pö 'gü 'wo- bö 'ö dho Taasö plöo.

31 □Zuöyagluu -yö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -dhe -nu, Galile -dhe -nu, Samali -dhe -nu 'gü -an -gö. □Faan' -yö -kë -an -gö, 'wo wo -bha -tosiadhe -kë kwa Dëme □bhle -ya -sü 'ka, kö -Zlan -bha me -nu -wo kë -na □va, 'ö dhoë 'dhiö, -Zuu 'slööslö -bha -nu -an -dhë -sü 'ka.

Ene -dhe bo -sü

32 Piεε -yö -kë □nië'- □dhia, 'se bhë -a -dhe 'saadhö 'gü. Yi do 'ka -yö -dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo Lida plöo -an 'piö.

33 'Ö göön- do 'wo- -dhe Ene 'ö 'tinng □yua' -ya -kë 'ö- -kwe □ya kë 'slεaga bhë 'ö- yö kö -yö □waannu -sü 'ka □gba -ta.

34 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «Ene, Yesu Klito □ya ü -dhe

bo. -Bhö □luu'-, 'ü ü -bha □gba 'dho 'kuë- dhö!»

-Dhe do bhë -a 'gü 'ö Ene -yö □luu -a -bha.

³⁵ 'Ö me -nu 'saadhö 'wo -kë Lida -pö waa- Salön -se 'gü, 'wo- yö 'wo wo □zuö' □dhië kwa Dëme 'piö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

Döokasö -bho ga 'gü -sü

³⁶ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -dhe do 'wo- -dhe Tabita 'ö Glekö -me -nu -wa -dhe wo -wo 'gü «Döokasö» -a -gen 'ö töö «-zloo» -yö -kë Zope -pö 'gü. -Yö 'wun -së -kë me -nu -dhë □va, 'go mü -yö -nu 'fëeme -nu -dhë.

³⁷ 'Ö 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö dho -a 'ka sia- 'yua 'ka; 'ö ga.

□Dhe □wa yën -a □glöö 'zlu -sü -bha, 'wo- -da 'ködhi do 'ö 'kō -ta dhuö bhë -a 'gü.

³⁸ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -kë Zope, -wa -ma □ne Piëe -yö Lida -dhe 'ö Zope -dhe 'söo mü bhë -a 'gü, 'wo me □ple bö 'ma -nao -do -an -go -sü 'ka kö -wa pö Piëe -dhë □nëe: «Yi -bhea ü -dhë, kö 'ü nu yi -go plöö 'nö 'zodhö; kö □kun 'ü □glöö 'ma!»

³⁹ Piëe -yö -to mü 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -lo, 'wo dho -a 'ka 'ködhi 'ö do 'kō -ta dhuö bhë -a 'gü. □Geandhoo -nu -wo □yöön Piëe -bha 'ö 'wo so 'në -nu, so -ta dhuö -so -nu 'ö Döokasö -yö -an -wo 'ö -an nu -an -dhë kö -yö □tun 'bhee- □kun bhë -a -zön -a -dhë 'gbo bö -sü 'ka.

⁴⁰ 'Yö Piëe -yö me 'ple -yö plaan. 'Ö -lo ö kpön 'gü, 'ö □bhea -Zlan -dhë. 'Go mü 'ö □dhië □glöö □kpëü 'piö □zian' 'ö- pö: «Tabita, -bhö □luu'-!»

'Yö ö 'yan -po. □Dhe 'ö □ya Piëe yö, 'ö -ya ö -gean.

⁴¹ 'Ö Piëe -yö ö -kō -da -a 'gü 'ö- □luu. 'Ö □geandhoo -nu waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo to bhë, 'ö -an □dhöo -kë 'kō 'ö bhë -a 'gü, 'ö dhebö 'ö ga bhë 'ö- zön -an -dhë kö □yö 'bhee-.

⁴² 'Wun 'ö bhë -wa -ma Zope -pö 'ple 'gü, 'ö medhevadhë -wo kwa Dëme Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

⁴³ □Dhe -kë 'dhö, Piëe -yö □glöö Zope plöö, wü kwi -yuökëme do 'wo- -dhe Simö bhë -a -go köo.

10

Piëe waa- Köönëe

¹ Göön- do -yö -kë Sezale -pö 'gü, 'wo- -dhe Köönëe. -Yö -kë Wlömë 'dhasi □këng' do -göme 'ka, 'dhasi kpö -nu 'wo- -dhe Itali 'dhasi kpö bhë -a 'gü.

² Göön- 'ö bhë waa- ö -bha 'köömë -nu -wo -kë -Zlan gbame 'ö 'wo -Zlan □bhlë -ya -an 'ka; -yö -nu Zuifö -nu 'wo 'fëezë 'se 'ö bhë -a 'gü -an -dhë, 'ö □bhea -Zlan -dhë -dhekpaoyi 'saadhö 'ka.

³ Yi do 'ka bhë □dhe 'kwa do 'wo 'ye -lan 'ka, 'ö 'yan- piöpë do yö. 'Ö 'yanpiöpë bhë -a 'gü, 'ö -kpën -Zlan -bha böme do ö -da -a 'piö köo -a -bha. 'Ö -Zlan -bha

bome bhë 'ö yö -a 'to -bha, 'ö-pö: «Κωωνεε!»

4 'Ö Κωωνεε -ya -ga -pi-indhö, 'ö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö-pö: «Ü- -pö □dhεε, n Dëmε?»

'Ö -Zlan -bha bome -ya pö -a -dhë: «-Zlan □ya ü -bha □bhea' -wo ma, -a □zuö' 'glu □ya -dhi ü -bha -nu 'fεεmε -nu -dhë -sü -wun 'gü, 'ö ko 'zü, 'ö- □zuö' □ya nu ü 'piö.

5 □Dhe □ya kë 'dhö 'sabla, -bhö mε -nu bɔ Zope -pö 'gü kö -waan pö gɔɔn- do 'wo-dhe Simɔ 'wo- 'to kpo Pιεε 'ka bhë -a -dhë kö -yö nu.

6 -Yö wü kwi -yuökëmε 'wo- -dhe Simɔ 'ö- -bha 'kɔ -yö dɔ 'yoo 'sɔɔ bhë -a -gɔ kɔɔ.»

7 □Dhe -Zlan -bha bome 'ö 'wun □bleε -a -dhë bhë □ya ziö, 'ö Κωωνεε -yö ö -bha yuökëmε -nu 'wo- -gɔ kɔɔ bhë -an □ple waa- ö -bha 'dhasi -nu 'wo bhë -a mε do 'ö -Zlan □bhlë -ya -an □dhɔɔ -kë.

8 'Ö 'wun -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë 'ö- □bleε -an -dhë. □Dhe □ya kë 'pö, 'ö -an bɔ Zope.

9 -A -dhe mε 'ö -po -a 'piö kö □wa -da zian -ta, -wo □yɔɔn -na Zope -dhe 'sɔɔ, lënnggüdhe □tei' 'ka, 'ö Pιεε 'ö to plöö bhë, 'yö -da 'kɔ -ta dhuö kö -yaan □bhea'-, (bhii 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö bhë -a -ta dhuö -dhe -yö -kë 'gbεgβε -së 'ka).

10 Din -ya -kun, -dhe do bhë -a 'gü. Mε -nu 'ö -kë -an -gɔ kɔɔ bhë -wo -kë -a -bha -bhöpë -yuö kë -sü 'gü, 'yö 'yanpiöpë do -yö.

11 'Ö dhang- yö kö -a 'dhi □ya 'po, kö pë do 'bhaa -yö 'go -na dhang- 'gü -yö □yɔɔ' -na. Pë bhë -yö -kë □nε sɔ □va □suu'- do 'bhaa 'ö- 'to 'dhiö -dhe -yüisië 'dhö mε kwεε -a 'dhö, -yö -yɔɔ sia- 'sengdhö.

12 'Ö pë bhë -a 'gü, wü □suu'- 'oo □suu'- 'ö 'wo -kë □soo -ta -wü -nu, -gblëë 'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu □suu'- 'kpekpε 'ka -wo -kë mü.

13 'Ö -wo do -yö -we 'ö- pö -a -dhë: «Pιεε, -bhö □luu'-, 'ü -an zë, 'ü -an -bhö!»

14 'Yö Pιεε -ya pö: «-Abi', n Dëmε, pë 'ö yië- tɔng -ya pö kö □kun 'yi- -bhö bhë, n 'ka- -bhö do □kun.»

15 'Ö -wo do bhë 'ö- pö -a -dhë 'zü: «Pë mε 'ö -Zlan -ya pö □yö -së kö -wa -bhö, kö □kun 'ü- pö 'yaa -së kö -wa -bhö!»

16 -Yö -kë 'dhö -gwaa -yaaga, 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo □luu, 'wo dho dhang- 'gü 'zü.

17 Pιεε -yö -kë ö -de □dhεε' 'kpo -dhiadhö 'yanpiöpë 'ö-yö bhë -a -gen -wun 'gü. 'Kεε -a 'tɔng gia- bhë -a 'ka kö Κωωνεε -bha bome -nu □wa -lo plöö, -wo Simɔ -bha 'kɔ □dhεε' 'kpo -na mε -nu -gɔ. 'Wo dho 'wo -lo Simɔ -gɔ 'kɔ 'dhiö.

18 'Wo 'kodëmε □dhɔɔ -kë, 'ö 'wo □dhεεkpodhe -kë -a -gɔ □nεε: «Simɔ 'wo- 'to kpo Pιεε 'ka bhë -yö zö □a?»

19 Pιεε -yö -kë ö -zo 'ta □dhia -kplawo, 'yanpiöpë 'ö-yö bhë -a -wun 'gü, 'ö to mü 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö -a

-dhë: «Dɔ, gɔɔn- -nu -yaaga -wo ü □mεε' -na.

²⁰ -Bhö 'go 'kɔ -ta dhuö, 'ü yö sia-, 'ü ziö -an 'piö, kö □kun ü □zuö' -yö to zlöö, bhii 'ö tɔɔ ma □nε 'a -an bɔ!»

²¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Piεε -yö □yɔɔ, 'ö dho mε -nu 'wo bhë -an 'piö. 'Ö- pö -an -dhë: «Mε 'ka- □mεε' -na bhë 'ö tɔɔ ma. -Më 'ö -kē -ε?»

²² 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «-Glukɔɔnmε Kɔɔnεε □nε 'ö yi bɔ. -Yö gɔɔn- 'kpēdhö 'ö -Zlan □bhlē -ya -a 'ka. 'Go mü 'ö Zuifö -nu 'plε 'wo- -bha -tɔmɔdhe -sē -kē. -Zlan -bha bɔmε do -ya -pö -a -dhë -ya pö ü -dhë 'ü nu -a -gɔ kɔɔ kö 'yaan- ö 'to 'to 'wun 'ü dho -a □blεε' -a -bha!»

²³ 'Ö Piεε -yö -an -da kɔɔ 'ö -an gbaa wɔdhe 'ka, 'wo -wo mü.

□Dhe 'ö -dhe □ya 'po 'ö waa- Piεε -nu 'wo -da zian -ta. 'Ö dhegluzē 'bhaa -nu 'wo go Zope mü, 'wo dho dɔ -an -gɔ □dhia.

²⁴ -A -ta -dhe mε 'ö □kpaɔ -a 'piö, 'wo -lo Sezale -pö 'gü. Kɔɔnεε waa- ö dheglu -nu 'iin ö 'bhamε -nu kpinngdhö 'yö -an □dhɔɔ -kē bhë wo 'plε -wo -kē -ya Piεε -gɔ □dhia.

²⁵ □Dhe 'ö Piεε 'dhö -da -na kɔɔ, Kɔɔnεε -yö -dho -a -gɔ zian, 'yö yö ö kpɔn 'gü -a 'dhiö -a □bhlē -ya -sü 'ka.

²⁶ 'Ö Piεε -ya □luu -a -pö -a -dhë -sü 'ka □nεε: «-Bhö □luu'-, bhii mε 'bhee- -mü n 'ka 'pö □nε ü 'dhö!»

²⁷ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö yö 'wun -blεε Kɔɔnεε -dhë -sü 'gü, 'wo dho 'wo □daa'

kɔɔ, 'ö- 'yan -yö -da mε -nu □plēzē 'wo -kē wo 'ko □bhaa bhë -an -ta,

²⁸ 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia- ka- □tei' -dɔ □nε Zuifö -nu -bha tong 'gü, waa- -nia -nu 'waa kē wo 'kuē-, 'iin 'waa -da -an -gɔ kɔɔ. 'Kεε -Zlan -ya -pö n -dhë □nεε kö □kun 'a mε gbε sü mε yaa 'ka 'a -kan -a -bha.

²⁹ 'Ö tɔɔ 'wun 'ö -Zlan -ya -blεε n -dhë -a -wun 'gü □nε, □dhe 'ö 'ka n □dhɔɔ -kē, n 'ka □dhεε' gbε 'kpɔ, 'a nu. □Dhe -kē 'dhö □nε, -më 'ö 'ka n -dhe -a 'ka ε?»

³⁰ 'Ö Kɔɔnεε -ya pö: «-A -dhekpaɔyi -yaaga 'ö □nε 'töng gia- □nε -a 'ka, a -kē n -gɔ kɔɔ 'wɔ 'ye -lan □bhea' -wo □dhia, 'ö to mü 'ö gɔɔn- do 'ö sɔ 'bhü -sü 'dhö -a -bha, 'yö -wo n 'dhiö mü,

³¹ 'ö- pö n -dhë: «Kɔɔnεε, -Zlan □ya ü -bha □bheawo ma, 'ö ü -bha nu 'ü- wo -na 'fεεmε -nu -dhë bhë, □yaa- yö 'pö.

³² □Dhe □ya kē 'dhö, -bhö mε bɔ Zope kö mε 'wo- -dhe Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piεε 'ka bhë kö -yö nu. -Yö Simɔ mε 'ö -kē wü kwi -yuökēmε 'ka, 'ö- -bha 'kɔ dɔ 'yoo 'dhiö bhë -a -gɔ kɔɔ!»

³³ Pē -kē 'a mε bɔ vεεdhö ü 'piö, 'ö 'ü- -kē 'glusē 'gü 'ü nu bhë 'ö bhë. □Dhe □ya kē 'dhö, mε 'plε kwa -Zlan wö 'dhiö zö, yi 'to -yö ü -bha kö -wo 'ö kwa Dēmε □ya dɔ ü 'dhii kö 'ü- □blεε' -yi -dhë.»

'Wun 'ö Piεε -ya □blεε Kɔɔnεε -gɔ kɔɔ

34 'Ö Piεε -yö 'wun □blεε' -sü zü dɔ, 'ö- pö -an -dhë: «'Ma- dɔ giagia 'ka zlöö □nε, -Zlan 'yaa mε gbε zë 'gü ö -bha 'wun -nu kē -sü 'gü.

35 Mε 'oo mε 'ö go 'sε □suu'- 'oo □suu'- -ta 'ö □yaa- □bhlē -ya, 'go mü 'ö 'wun kpengdhö -nu kē -na bhë, -a -mε -yö -Zlan -dhë -së.

36 -Wo 'ö -Zlan -ya bɔ Izlaelö -sɛgümε -nu -dhë bhë 'ka- -dɔ. Yö □nε 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban □zuöyagluu 'ö -Zlan -ya -kē yö -zë waa- mε 'bhee- -nu -an ziën, -bɔa Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë 'ö- □blεε. Yesu Klito bhë -yö mε 'plε kwa Dëmε 'ka.

37 'Wun -gɔ -nu 'wo -kē -blεεzë 'ka Galile -sε 'gü 'ö -kē 'zü Zude -sε -dhε 'saadhö 'gü kö 'wun 'ö -gban -bɔyiödhe kē -sü 'ö Zan -ya □blεε -a -bha bhë ka- -dɔ.

38 'Go mü 'zü -kɔ -Zlan -yö Yesu 'go Nazalētë süë 'ö- -kē kö -Zuu 'slööslö -yö -da -a 'gü 'ö 'piigbeedhe nu -a -dhë bhë, ka- -yö. 'Ö 'go mü 'zü, -kɔ 'ö Yesu -yö □nië -a 'ka kwaa- 'sε -ta, 'wun -së kē -sü waa- mε -nu 'ö dü -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhö -an -ta, -an -dhε bo -sü 'ka bhë, 'ka- yö. 'Wun -nu 'wo bhë -a kē 'ö- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -yö -kē -a 'piö.

39 Pë -nu 'saadhö 'ö- -kē Zeluzalēmë waa- Zuifö 'sɛgɔ -nu mε 'wo to -an 'gü, yi- □goo- 'ka. Mε -nu -wo Yesu 'ö bhë -a -zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka.

40 'Kεε -Zlan -ya -bho ga 'gü -a -dhεkpaɔyi kē -yaaga -naa 'ka. 'Ö- -kē 'ö ö -de -zɔn □nε

ö 'bhee- mε -nu -dhë.

41 Mε -nu 'wo 'dhö bhë 'waa -mü 'sɛgümε -nu 'ka 'kεε mε -nu 'ö -Zlan -yö yi sü 'dhiö 'ö yi -ya kö 'yiën- kē -a □goo- 'ka -a yi 'ka bhë yö □nε 'ö ö -de -zɔn yi -dhë. 'Ö ko 'zü, □dhε 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü, yi -bhöpë -nu -bhö, 'yi müpë -nu mü yi 'ko □bhaa.

42 'Ö Yesu -ya pö yi -dhë 'yi 'wuntaɔsë □blεε' Zuifö -nu -dhë. 'Go mü 'yi- pö -an -dhë 'zü □nεε, yö □nε 'ö -Zlan -yö ö -ya kö 'yaan- mε 'bhee- -nu 'wo 'kpongtaa zö waa- -an mε -nu 'ö □wa ga -yaan -an -bha za 'kan.

43 Yesu 'ö bhë -Zlan -wod- hiölome -nu 'plε -wo 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo- □blεε; 'wo- pö □nεε mε 'oo mε 'ö □yaa- -wun -dhε 'wun gia- -a 'tɔ -wun 'gü, -Zlan -yö -dho ziö -a -bha □sɔɔn yaa -nu -ta.»

Mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha -Zuu 'slööslö yö -kɔ

44 Piεε -yö -to 'wun □blεε' □dhia 'ö -Zuu 'slööslö -yö □yɔɔ mε 'saadhö 'wo -kē wo 'to -to -a -wo -bha □dhia bhë -an -ta.

45 Zuifö mε -nu 'wo Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka 'ö waa- Piεε -nu 'wo nu bhë, □dhε 'wun 'ö bhë □waa- yö, 'yö 'tetundhe -yö -da -an 'gü -Zlan -bha ö -bha -Zuu 'slööslö nu 'ö- wo mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë 'pö bhë -a -wun 'gü.

46 Bhii -wo -an -wo -ma kö -wo 'wun -nu □blεε' -na -wo 'waa gbε 'gü; 'go mü kö -wo -Zlan -bha -kē □va -sü 'tɔ -blü

-na. □Dhe □ya -kë 'pö 'ö Piεε
-ya pö:

⁴⁷ «Mε -nu 'ö -Zuu 'slööslö
□ya nu -an -ta □ne kwa 'dhö
wo □ne, kwa 'ka 'dho we -an
-bha -bɔ yiö -sü -wun -bha
-a?»

⁴⁸ □Dhe □ya kë 'pö, 'ö- pö
-an -dhë -wo -an bɔ yiö Yesu
Klito 'tɔ 'ka. 'Ö 'wo -an bɔ
yiö. 'Ö mε -nu 'wo bhë 'wo-
pö Piεε -dhë -yö -dhekpaɔyi
'bhe 'tee kë wo 'piö mü. 'Ö
Piεε -yö -we -a -bha -an -gɔ.

11

*Piεε -bha ö -bha 'ta 'sü
-kɔ -wun -blεε Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo
Zeluzalemë -an -dhë -sü*

¹ Yesu -bha bɔmε -nu waa-
-wun -dhe 'wun gia- -mε -nu
'wo Zude -sε 'gü, -wa -ma
□ne mε -nu 'waa Zuifö 'ka
-an mε 'bhaa -nu □wa -Zlan
-wo -dhe 'wun gia-.

² □Dhe Piεε □ya 'yε ö 'zü
□ya nu Zeluzalemë 'ö Zuifö
-nu 'wo Klito -bha mε -nu 'ka
mü bhë, 'wo yö 'wun -blεε -a
'ka -sü 'gü,

³ 'wo- pö: «-Da 'ü- wo mε
-nu 'ö 'waa kwa -sεgüme -nu
'ka -an -gɔ kɔɔ 'ö 'ka pë
-bhö ka 'kuë- bhë, yaa yi -zo
'kun!»

⁴ 'Yö 'wun -nu 'wo- -kë
'töüdhö bhë, Piεε -yö bɔ -a
'plε 'gü, 'yö- -bho 'kou -kë -an
-dhë 'ö- pö:

⁵ «A -kë Zope plöö, 'ö □dhe
'a □bhea' -na, 'a 'yanpiöpë
yö; 'ö pë do 'bhaa 'ö -kë
□ne sɔ □va 'ö- 'to 'dhiö -dhe
'yiisië, -wo -kë mε -nu kwεε
'ö go dhang- 'gü 'yö □yɔɔ

'sengdhö 'ö nu n 'sɔɔ mü, 'a-
yö.

⁶ 'Ö 'a -dhe -ga -a 'gü -së 'ka,
'ö n 'yan -yö -kpën □soo -ta
-wü -nu, 'blü -wü -nu, □gblëë
'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu
-an -bha.

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'we
-wo do -ya pö n -dhë: <-Bhö
□luu'-, Piεε, 'ü -an zë, 'ü -an
-bhö!»

⁸ 'Ö 'a- pö: <-Abi', n Dëme,
bhii pë 'ö yië- tong -ya pö kö
□kun 'yi- -bhö, n 'ka- -bhö do
□kun.»

⁹ 'Ö 'we -wo do bhë 'yö bɔ
dhang- 'gü 'zü, 'ö- pö n -dhë:
<Pë mε 'ö -Zlan -ya pö □yö -së
kö -wa -bhö, kö □kun 'ü- pö
'yaa -së kö -wa -bhö!»

¹⁰ -Yö -kë 'dhö -gwaa
-yaagazë 'ö pë -nu 'wo bhë
'ö -an 'plε -wo -yε wo 'zü 'wo
-da dhang- 'gü.

¹¹ -A 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö
mε -yaaga 'wo -an bɔ n -dhë
'wo go Sezale bhë, 'wo nu 'kɔ
'a -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.

¹² 'Ö -Zuu 'slööslö -ya pö n
-dhë 'a ziö -an 'piö 'yi 'dho,
kö □kun n □zuö' -yö to zlöö.
Gɔɔn- -nu 'slado 'ö yi -nu 'yi
nu □ne, -wo -ziö n 'piö 'yi dho
Sezale, 'ö mε 'plε 'yi dho, 'yi
-da Kɔɔnεε -gɔ kɔɔ.

¹³ 'Ö -kɔ 'ö -Zlan -bha bɔmε
yöë ö -gɔ kɔɔ bhë, 'ö- □blεε yi
-dhë. -Zlan -bha bɔmε bhë
-ya -pö -a -dhë: <-Bhö mε bɔ
Zope, Simɔ 'wo- 'tɔ kpɔ Piεε
'ka bhë -a -dhë, -yö nu;

¹⁴ kö -wo -nu, 'ö bhi 'dhö,
ü -bha 'kɔɔmε -nu 'dhö, 'ka
dho bɔ -a -ta 'kaan- dha -ya
□blεε'- ü -dhë!»

¹⁵ □Dhe 'ö 'ma 'wun □blεε

-sü zü dɔ, 'ö -Zuu 'slööslö -yö
 □yɔɔ -an -ta □nɛ -kɔ 'ö □yɔɔ
 -a 'ka kwa -ta 'dhiö bhë -a
 'dhö.

16 'Ö n -zo -yö -büö kwa
 Dëmɛ -wo 'ö- pö □nɛɛ: <Zan
 -yö mɛ -nu -bɔ yiö 'yi 'ka,
 'kɛɛ ka -zë, ka -dho pa -Zuu
 'slööslö 'ka.>

17 -Zlan -yö gbaɔ do 'ö bhë
 -a -kë -an -dhë □nɛ -kɔ do 'ö-
 □kaa' kwa -dhë kö 'kwa kwa
 Dëmɛ Yesu -wun -dhe 'wun
 gia- bhë -a 'dhö 'pö. □Dhɛ -kë
 'dhö, -më -mü n 'ka kö 'a dɔ
 -Zlan -bha pë -nu 'ö- 'piö kö
 'ö- kë -an -gɔ -ɛ?>

18 □Dhɛ 'ö- -wo -nu 'wo bhë
 □waa- ma, 'ö -dhe -yö ga -an
 -ta, 'wo yö -Zlan 'tɔ 'blü -sü
 'gü □nɛɛ: «-Zlan □ya 'we -a
 -bha, mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
 -an -gɔ 'pö kö -wo wo □zuö'
 □dhië' ö 'piö kö -waan -kë -a
 'gü -sü giagia yö.»

*-Zlan -bha mɛ -nu -dho
 'kuë- -sü 'ö Antiosö*

19 'Klobhɔdhe 'ö -kë 'töng
 'wo Etienë zë -a 'ka bhë, -ya
 -kë 'ö Yesu -wun -dhe 'wun
 gia- -mɛ -nu -wo -pɛn. 'Ö -an
 mɛ 'bhaa -nu -wo -dho Fenisi
 -sɛ 'gü, 'ö -an 'bhaa -nu -wo
 dho Siplë -sɛ 'gü, 'ö -an 'bhaa
 -nu -wo -dho Antiosö -pö
 'gü, 'kɛɛ Zuifö -nu -de 'sloo
 □nɛ 'wo Yesu -bha 'wuntaɔsë
 □blɛɛ -an -dhë.

20 □Dhɛ □ya kë 'dhö, Yesu
 -wun -dhe 'wun gia- -mɛ do
 do -nu 'wo -kë Siplë -dhe
 waa- Silenë -dhe -an -bha,
 -wo -dho Antiosö plöö, 'wo
 yö 'wuntaɔsë 'ö -gban kwa
 Dëmɛ Yesu -bha -a □blɛɛ, mɛ
 -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë -an
 -dhë -sü -bha 'pö.

21 Kwa Dëmɛ -bha 'piig-
 beedhe -yö -kë -an 'piö, 'ö
 mɛdhevadhe -wo Yesu -wun
 -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo wo
 □zuö' □dhië kwa Dëmɛ 'piö.

22 □Dhɛ 'ö -Zlan -bha
 mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ö
 Zeluzalemë -ya 'wun -taɔ 'ö
 bhë -a ma, 'wo Baanabasö bɔ
 Antiosö.

23 □Dhɛ □ya 'dho □ya -lo,
 -kɔ 'ö -Zlan -yö 'glusë □kaa'
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 -mɛ -nu 'wo mü -an 'ka bhë
 -ya -yö. 'Ö- □zuö' 'glu -yö
 -dhi; 'yö -an □faan' më kö
 -wo wo -zo kë wo -de 'piö
 kwa Dëmɛ -bha zian -ta -a
 -wun -kun 'gbee- -sü 'ka wo
 □zuö' 'plɛ 'ka.

24 Baanabasö -yö -kë mɛ
 këwunsëzë 'ö pa -sü 'ka
 -Zuu 'slööslö waa- -zo -yö
 -Zlan -bha -sü 'ka -a 'ka. 'Ö
 mɛdhevadhe -wo wo □zuö'
 □dhië kwa Dëmɛ 'piö.

25 □Dhɛ □ya kë 'dhö, Baan-
 abasö -yö -dho Taasö plöö kö
 -yaan Solö □mɛɛ'-.

26 □Dhɛ 'ö □yaa- yö 'ö nu
 -a 'ka Antiosö. 'Ö -dhe
 'wo- -bha □plɛ waa- Yesu
 -wun -dhe 'wun gia- -mɛ
 -nu 'wo Antiosö plöö, -wo
 -kwe do -kë wo 'ko □bhaa
 mü. 'Ö Baanabasö waa-
 Solö 'wo mɛdhevadhe □daan
 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö
 -Zlan -bha -sü -nu -bha -an
 'ka. Antiosö -dhe bhë □nɛ
 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun
 gia- -mɛ -nu -dhe -a -bha
 «Kletien» (-a -gen 'ö tɔɔ «-to
 Klito 'piö -mɛ -nu»). Kletien
 -tɔ 'ö bhë, -dhe 'ö Antiosö
 'wo- kɔɔ -a -bha -blɛɛzë.

27 -A 'töng 'ö bhë -a 'ka, -Zlan -wodhiölome -nu -wo -go Zeluzalemë 'wo nu Antiosö.

28 Με do -yö -kë -an ziën 'wo- -dhe Agabusö; 'yö □luu 'ö 'wun □bleε -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa' □ne yi do 'ka, din □va -yö -dho -da 'kpongtaadhe 'saadhö 'ple -bha. (Din 'ö 'dhö bhë -yö -da 'kpongtaa 'töng 'ö Klodö -yö □kaa' -gludë 'ka bhë -a 'ka).

29 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu -wo -yö -kë -a 'gü do wo ziën, kö με 'ö -dhö, pë 'ö- -kɔ -yö -moa -bha -ya nu kö -waan nuë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu 'wo Zude -se 'gü -an □dhia.

30 'Ö 'wo- -kë □ne -kɔ gia- bhë -a 'dhö, 'ö 'wo gbaɔ bhë 'wo- dɔ Baanabasö waa- Sɔlö -an -gɔ, 'wo dhoë me ziizii -nu 'wo Klito -bha me -nu 'wo Zude -se 'gü -an ziën bhë, -an □dhia.

12

Zakö zë -sü waa- Piε -da -kanso 'gü -sü

1 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, 'yö -gludë Elodö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu me 'bhaa -nu 'klo bhɔ -sü zü dɔa.

2 'Yö Zan dheglu Zakö -gɔ -kan.

3 'Go mü □dhe 'ö □yaa- yö □ne Zakö zë -sü 'ö bhë -a -wun 'yi -yö -kan Zuifö -nu 'dhii, 'ö Piε kun 'pö. (-Yö -kë Zuifö -nu -bha 'wlaan- 'ö 'wo- -dhe 'wlaan- 'wo □bluu'- 'ö- □bheεpë 'yaa- 'piö 'wo- -bhö -na bhë -a 'töng 'ka.)

4 □Dhe 'ö □wa Piεε 'kun, 'ö Elodö □yaa- -da -kanso 'gü, 'ö 'dhasi 'gɔɔ- do ö ga 'slado sü 'ö -an kpö dan -yiisië -yiisië 'ö 'wo wo 'ko -ta bho 'yan -to Piεε -bha -sü 'ka do do 'ka. Bhii Elodö -yö -moa 'gü kö □ya kë □ne Paakö 'wlaan- □ya zië kö -yaan 'dho -a 'ka 'següme -nu 'dhiö kö -wa zë -sü -za dɔ -a -bha.

5 'Dhasi -nu -wo -kë wo 'yan -to Piεε -bha □dhia, -kanso 'kɔɔdhö, 'kεε 'töng 'ö bhë -a 'ka, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu kpö -wo -kë -bheε -Zlan -dhe □dhia □faan' 'ka Piεε -wun 'gü.

Piεε -bha -go -kanso 'gü -kɔ

6 Yi 'ö Elodö dho dhoë Piεε 'ka 'següme -nu 'dhiö bhë -a gbeng -yi bhë -a 'ka, Piεε -yö -kë yi zë □dhia 'dhasi -nu □ple ziën. 'Dhasi -nu □ple 'wo bhë, me 'ö -dhö 'ö Piεε -kɔ do -klu ö -bha □yɔɔga 'ka, 'ö- □bhüö' -klu ö □kwεε' dhö 'pö. 'Go mü 'dhasi 'bhaa -nu -wo -kë wo -dɔ -dhe -bha -kanso 'kɔdhi me 'ö Piεε -yö -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.

7 'Ö to mü, kwa Dëme -bha bɔme do -yö □gbëü, 'ö -dhepuudhe -yö bhü, -kanso 'kɔdhi bhë -a 'gü. 'Ö -Zlan -bha bɔme -yö pa Piεε -bha -a gban -ta -ma -sü 'ka 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'siösiö!»

'Ö to mü, 'ö □yɔɔ' -nu -wo go -a -kɔ -bha.

8 'Ö -Zlan -bha bɔme -ya pö Piεε -dhë 'zü: «-Bhö ü -bha -du kwi dɔ ü -bha sɔ -ta, 'go mü 'ü ü -bha -sakpa yö ü -gen -bha!»

'Ö Piεε -ya -kë □ne -ko bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -bha bome -ya pö -a -dhë 'zü: «-Bhö ü -bha gblang 'sü 'ü- -da ü -bha 'ü ziö n 'piö!»

9 'Yö Piεε -yö -ziö -Zlan -bha bome bhë -a 'piö, 'wo goë -kanso 'kodhi bhë -a 'gü; -ya -pö -bezë □ne pë -nu 'wo kë -na 'töüdhö bhë 'yanpiöpë -mü.

10 'Wo -ziö 'dhasi kpö -blezë -ta, 'ö 'wo dho 'wo ziö -an me 'wo yö -an 'piö -an -ta, 'wo dho 'wo yö -piö kpong 'wo -kanso 'kodhi ta -na -a 'ka bhë -a -bha kö -waan yö plaan. 'Ö kpong 'ö bhë 'ö -po ö □deë' -an wö 'dhiö, 'ö 'wo yö plaan. □Dhe 'wo 'ta -na -kpinngga do 'piö, 'ö -Zlan -bha bome -yö to mü 'yö □dhong Piεε -gö. 'Ö Piεε -yö to ö -de 'sloo 'ka.

11 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -ya 'wun dö □ne, pë 'ö -kë bhë 'yanpiöpë 'yaa -mü, 'kεε 'wun giagia -mü, 'ö- pö: «'Ma- döa 'sabla giagia 'ka □ne, n Dëme 'yö ö -bha bome bö kö -yaan n bho Elödö -bha -ko -mä 'wuën- waa- 'wun yaa 'ö Zuifö -nu 'wo- 'piö kö 'wo- kë n 'ka bhë -an kwεε.»

12 □Dhe 'ö □ya ö -de -kë -a 'gü -ko dö 'ö dho Zan 'wo- 'to kpö Maakö 'ka bhë -a dhe Mali -gö kö. Me -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa mü □va 'ka -bhea -Zlan -dhë □dhia, -a -wun 'gü.

13 □Dhe Piεε □ya -lo, 'ö kpong -ta -ma; 'ö yuökédhe do 'wo- -dhe Lödö bhë, 'yö □yöön kpong 'söo kö 'yaan-

□dhεε' 'kpö □ne dö 'ö kpong -ta -ma -ε?

14 'Ö Piεε -wo dö, 'ö -bha □zuögludhi 'gü, kö -yö kpong 'po □zian' bhë 'ö -bla sü 'ö dho köo 'ö- pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë Piεε -yö 'kodhi -bha.

15 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «'Blöön- 'ö -da ü 'gü a? Piεε -yö -kanso 'köödhö, yaa -mäa -bha kö -yö nu 'kodhi zö!» 'Yö- pö -an -dhë -yöön ö -wo -ta -sü 'ka □ne Piεε -yö 'kö 'dhiö mü. □Dhe □ya kë 'dhö 'wo- pö: «-Zlan -bha bome 'ö bö Piεε 'piö -kplawo bhë yö -mü.»

16 □Dhe kë -na 'dhö kö Piεε -yö kpong -ta -ma -na -kplawo. □Dhe 'ö □wa kpong 'po zlöö, 'ö -an 'yan -yö -da -a -ta, 'ö 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

17 'Ö Piεε -yö ö -ko -ta zë -an -dhë kö -waan wo 'dhi yö 'kuë-. 'Ö -kö 'ö kwa Dëme -ya bhoë -kanso 'köödhö bhë 'ö- □blεε -an -dhë 'zü kö 'wun bhë, -wa □blεε'- Zakö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gi- me me -nu 'wo to -an -dhë. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -yö -ziö 'ö dho -dhe gbe 'gü.

18 □Dhe 'ö- -dhe □ya 'po, 'suö □va -yö -da 'dhasi -nu 'wo -kë wo 'yan -to Piεε -bha □dhia, -kanso 'köödhö bhë -an 'gü, 'wo yö wo -de □dhεε' 'kpö -sü 'gü □ne Piεε -yö -bö 'më 'ö □duë □ε?

19 Elödö -yö -ko 'zü 'ö Piεε □mεε, 'kεε yaa- yö. 'dhasi -nu 'wo wo 'yan to -a -bha bhë, 'ö -an □dhεε' kpö -a -wun 'ka. □Dhe 'ö -dhe 'ö

Piεε 'dhö -a -bha waa- do kpinngdhö, 'ö- pö 'dhasi gbε -nu -dhë -wo 'dhasi -nu 'wo bhë -an zë.

□Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Elödö go Zude -sε 'gü, 'ö dho Sezale plöö. -Dhe bhë -a 'gü 'ö 'töng 'dæde -kë mü.

Elödö -bha ga -sü

²⁰ -Naadhe □va -yö -kë Elödö 'gü, Tii -mε -nu waa- Sidon -mε -nu -an buëndhö. 'Ö mε -nu 'wo bhë 'wo wo -wo kpo 'kuë- do kö 'waan- wo -de -zön Elödö 'dhiö, 'ö 'wo bō -gludë -bha 'yan -to -a -bha 'kō -bha -mε -nu -gōmε 'wo- -dhe Blatusö -a -ta, 'wo dho -gludë Elödö 'piö, 'wo dhidhe -da wo -nu wo ziën. Bhii 'ö tōō -an -bha 'segümε -nu -bha -bhöpë -yö -go -gludë kwεε.

²¹ □Dhe 'ö yi 'ö Elödö -ya kpo bhë □ya -lo, 'yö ö -bha -gludëdhε -sō -da ö -bha, 'ö dho 'ö -ya ö -bha 'gō -gbloo 'gü, 'ö yö 'wun □blεε' -sü -bha mε -nu 'plε wö 'dhiö mü.

²² 'Ö 'segümε -nu -wo -gbla 'gbee- 'ka □nεε: «Mε 'ö 'wun □blεε' -na bhë, mε 'bhee- 'yaa -mü, -zlan do 'bhaa -mü!»

²³ 'Kεε -dhe do bhë 'ö to -a -bha 'ö kwa Dēmε -bha bōmε do -ya -kë 'ö 'yua -yö Elödö kun, 'ö □bhüö' 'në -nu -wa -bhö 'ö ga. Bhii 'ö tōō -yö 'tōbhōdhe -nu ö -de -dhë, 'yö ö -de sü -Zlan 'ka.

²⁴ 'Ö medhevadhε -wo -Zlan -wo ma, 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dhoë 'dhiö.

²⁵ □Dhe 'ö Baanabasö waa- Solö □wa yën 'wun -nu 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo- kë bhë

-a -yö 'kō 'dhiö kë -sü -bha Zeluzalemë, 'wo -yε wo 'zü 'wo dho Antiosö. 'Ö Zan 'wo- 'tō kpo Maakö 'ka bhë, 'wo- kpa wo -bha 'ö wo -nu 'wo dho.

13

Baanabasö waa- Solö -an 'sü -sü

¹ -Zlan -wodhiölomε -nu waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε □daan' -mε -nu -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Antiosö plöö -a 'gü. Mε -nu 'wo bhë -an 'tō tōō Baanabasö, Simō 'wo- 'tō kpo «mε tii» 'ka, Lusiusö 'ö go Silenë -sε 'gü, Manae 'ö -kë -gludë Elödö 'bhamε kpinngdhö 'wo □kpea wo 'kuë 'kō do 'gü -a 'ka, waa- Solö 'dhö.

² Yi do 'ka, -wo -kë kwa Dēmε -bha yuö kë -sü 'gü, kö -wo wo -ben 'to -na bhë, 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö -an -dhë: «-Ka Baanabasö waa- Solö -an -ya -de -ta kö yuö 'a -an □dhōō □kaa' bhë -waan -a kë!»

³ □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo wo -ben to 'ö 'wo □bhea, 'ö 'wo wo -kō -nu kpa -an -ta, 'dhuë- kpo -an -bha -sü 'ka, 'ö 'wo wo □kwaa -an -zü, 'wo dho.

Baanabasö waa- Solö -wo -dho Siplë -sε 'gü

⁴ Baanabasö waa- Solö 'ö -Zuu 'slööslö -yö -an bō bhë, -wo -dho Selösi plöö. -Dhe bhë □nε, 'wo -ya -a -bha 'yitagō 'gü, 'wo dho 'sego -dhe 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë bhë -a 'gü.

⁵ □Dhe □wa 'dho □wa -lo Siplë, pō- do 'wo- -dhe

Salaminö bhë -a 'gü, 'wo yö
-Zlan -wo [blɛɛ' -sü 'gü Zuifö
-nu -bha -bhökuëkö -nu 'gü.
Zan Maakö -yö -kë -an 'piö,
-nu -an -dhë -sü 'ka.

⁶ 'Sɛgɔ 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën
bhë 'wo bɔ -a 'gü, 'wo dho
'wo loë Pafɔsö plöö. -Dhë
bhë -a 'gü 'wo -kpen Zuifö mi
do 'wo- -dhë Baa Yesu 'ö -kë
-debɔmɛ do 'ka -a -bha mü.
Mɛ 'ö bhë -yö ö -de -sü -Zlan
-wodhiölomɛ do 'ka.

⁷ 'Go mü 'zü -yö -kë 'sɛ
[kɔɔnmɛ 'wo- -dhë Sɛɛziusö
Pɔlusö bhë -a 'bhamɛ 'ka.
'Sɛ [kɔɔnmɛ bhë -yö -kë mɛ
'kpaakpa 'ka; 'yö Baanabasö
waa- Sölö 'ö -an [dhɔɔ -kë,
bhii 'ö tɔɔ -ya 'piö kö 'ö -Zlan
-wo ma.

⁸ 'Kɛɛ -debɔmɛ ('wo- 'tɔ
kpɔ Glɛkö -wo 'gü «Eli-
masö») bhë yaa 'we -a -bha
-an -gɔ; 'ö- këdhë [mɛɛ kö
'yaan- 'sɛ [kɔɔnmɛ [zuö'
bho -zo -yö Yesu -bha -sü
-zian -ta.

⁹ [Dhɛ [ya kë 'dhö, 'ö Sölö
'wo- 'tɔ kpɔ 'pö Pölö 'ka bhë,
'ö -Zuu 'slööslö -ya pa, 'yö
ö 'yan [dhië -a 'piö 'ö- -ga
-piindhö,

¹⁰ 'yö- pö -a -dhë: «'Yö
Satan gbö, 'wun -sɛɛbɔ
-nu yaagümɛ, 'ü pa -sü 'ka
'slë yaa [suu'- 'kpekpe 'ka;
këpëyaamɛ -mü ü 'ka! Bhi
kun 'ü- pö mɛ -nu -dhë [nɛ
'wun giagia 'ö -gban yi Dëmɛ
-bha -yö [sua 'ka a?

¹¹ Dɔ, ü 'to 'to! -A 'töng [ya
-lo kö yi Dëmɛ -yö ü 'klo bhɔ;
ü 'yënn- -dho trö, ü 'ka 'dho
-dhë yö 'töng 'bhaa 'piö!»

-Dhë do bhë 'wo to -a -bha
'ö Elimasö 'yënn- yö -trö;

'yö ö -de yö -dhetiidhɛ 'gü. 'Ö
ö -kɔ -ta ö -zü 'to kö mɛ 'ö dho
zian bho ö 'ka 'yaan- -a yö.

¹² [Dhɛ pë -kë Elimasö 'ka
bhë 'ö 'sɛ [kɔɔnmɛ [yaa- yö,
'ö Yesu -wun -dhë 'wun gia-
'ö kwa Dëmɛ -bha mɛ [daan'
-wo bhë 'ö- -wun -ya 'te tun.

*Pölö waa- Baanabasö -an
-bha -dho Antiosö -pö 'ö Pisidi
-sɛ 'gü bhë -a 'gü -sü*

¹³ Pölö waa- ö 'bhamɛ -nu
-wo -da 'yitagɔ 'gü Paafɔsö
plöö, 'wo dho Pɛɛzö -pö 'ö
Panfili -sɛ 'gü bhë -a 'gü; 'ö
Zan Maakö -yö go -an 'piö 'ö
-yɛ ö 'zü 'ö dho Zeluzalɛmɛ.

¹⁴ 'Ö 'wo dho wo -bha 'ta
'ka 'dhiö, 'wo go Pɛɛzö plöö,
'wo dho 'wo -lo Antiosö -pö
'ö Pisidi -sɛ 'gü bhë -a 'gü.
'Ö Zuifö -nu -bha [glooyi 'ka,
'wo -da -an -bha -bhökuëkö
'gü 'wo [yaannu.

¹⁵ [Dhɛ [wa yën -Zlan
-bha tɔng -nu 'bhaa -nu
waa- -Zlan -wodhiölomɛ -nu
-wo 'bhaa -nu pö -sü -bha
-Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü, 'ö
-bhökuëkö [kɔɔnmɛ -nu -wa
-dhë Pölö waa- Baanabasö
-an -gɔ -a -pö -an -dhë -sü 'ka
[nɛɛ: «Dhegluzɛ -nu, [ya kë
[nɛ 'wun 'bhaa -yö ka -gɔ kö
[kaan- -a [blɛɛ'- mɛ -nu 'wo
dho wo 'kuë- [nɛ -an -dhë
-an [faan' 'më -wo 'ka kö
-potaasü -yö ka -gɔ 'sabla.»

¹⁶ [Dhɛ 'ö -kë 'pö, 'ö Pölö
-yö [luu 'ö ö -kɔ -ta zë -an
-dhë, 'go mü 'ö- pö: «Izlaelö
-mɛ -nu waa- mɛ -nu 'kaa
Izlaelö -mɛ 'ka, 'ö 'ka -Zlan
[bhlë -ya, -ka ka 'to 'to n -ma!

¹⁷ Izlaelö -mɛ -nu, kwa
-bha -Zlan -yö kwa 'bhema
-nu -sü 'ö -an [bhɛɛ kö -wo

□tun -nia 'ka Ezitö -se 'gü. 'Ö 'go mü 'zü 'yö -an bho Ezitö -se 'gü ö -bha 'piigbeedhe 'ka.

18 'Yö -an bun 'töng 'ö -mo -kwe 'gɔɔ- 'yiisië -bha -an 'piö 'yënnng □taa.

19 'Yö Kanaa 'sego 'slaple 'gü □siö, -glu 'ö Izlaelö 'në -nu -wo nuë 'sego 'ö bhë -a -go bhë -a 'ka. 'Ö -an -bha 'sego -nu 'wo bhë 'yö- nu kwa 'bhema -nu -dhë kö -waan kë mü. 'Ö 'wo -kwe □këng' -yiisië waa- -kwe 'gɔɔ- 'soodhu -kë -a 'gü mü.

20 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö za-kanme -nu -ya kwa 'bhema -nu -go -ta, 'ö dho 'ö yöë -Zlan -wodhiölome Samielö -bha 'töng -bha.

21 'Ö 'wo -gludë do -dhe Samielö -go, 'ö -Zlan -yö Saulö 'ö -kë Kisö gbö 'ka 'ö go Benzame -go 'gunng 'gü bhë -a nu -an -dhë. 'Ö Izlaelö -se □kɔɔn -kwe 'gɔɔ- 'yiisië 'piö.

22 □Dhe 'ö -Zlan □ya ö □kwaaw' Saulö -wun -zü, 'ö ko 'zü 'yö Davidö nu -an -dhë -gludë 'ka. 'Ö -bha -tɔmɔdhe -kë 'ö- pö: *Zese gbö Davidö bhë, n □dhɔɔbhaa -me -mü.* Yö □ne 'ö dho n □dhɔɔbhaa -wun 'ple kë.

23 Davidö 'ö bhë -a □suu' -ta 'në do □ne 'ö -Zlan -ya -ya Izlaelö -següme -nu Dhame 'ka □ne -kɔ 'ö- pöë bhë -a 'dhö. Medhame 'ö bhë 'ö tɔɔ Yesu.

24 Kö Yesu -yaan □tun nu -na, Zan -yö -Zlan -wo □blee, 'ö Izlaelö -següme -nu □dhɔɔ -kë ö -wo 'ka □ne -wo wo □kwaaw' wo -bha □soon yaa -nu -zü kö -wo -an bɔ yiö.

25 □Dhe 'ö Zan -bha yi □ya yö □klöö' 'kpongtaa, 'yö- pö: <Ka -zo 'piö, dö -mü n 'ka ε? -Ka ka 'to 'to, 'maa me ö 'ka -ya -a -go bhë -a 'ka; 'këe me 'ö bhë -yö nu -na n □zlöö. Me 'ö 'dhö bhë -a □bhlë □yö □va 'ö 'zië' n -ta, 'ö n -kɔ yaa -mɔa -bha kö 'aan- -a -bha -sakpa yuun -bhüö -nu 'po 'aan- -a bho -a -gen -bha.> »

26 'Ö Piee -ya pö 'zü: «Dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka -kë Ablaamö □suu' -ta 'në -nu 'ka, waa- me -nu 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'ka -Zlan □bhlë -ya, kwa □ne 'ö 'wuntaɔsë 'ö -kë dha -sü 'ka bhë, 'ö yö kwa -bha.

27 Me -nu 'wo Zeluzalemë waa- -an □kɔɔnme -nu waa Yesu dɔ wo Dhame 'ka; 'ö 'go mü -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'wo- pö -na □glooyi 'saadhö 'ka bhë, waa- -gen ma. 'Këe pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □blee 'ö -kë -a zë -sü -wun 'ka bhë □ne 'wo- -kë.

28 -A zë -gen gbë yaa kë -dhö, 'këe -wa -dhe Pilatö -go kö -ya zë.

29 'Wun -nu 'wo □bɛen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö -gban Yesu -bha 'klobhɔdhe waa- -a -bha ga -sü -wun -bha, □dhe 'ö □wa -an 'ple 'dhiö -mɔ 'kuë, 'wo- bho -gaatalü -bha, 'ö 'wo- da -guö □duudhö.

30 'Këe -Zlan -ya -bho ga 'gü.

31 'Ö -dhekpaɔyi □plëezë 'ka, 'yö ö -de -zɔn me -nu 'wo -kë -ziö -a 'piö -me -nu 'ka 'dhiö, 'wo goë Galile -se 'gü, 'wo dho 'wo yöë Zeluzalemë

bhë -an -dhë. Mε -nu 'wo 'dhö bhë, wo [ne 'ö zlöö [ne 'wo- [goo- 'ka kö -waan Yesu -wun [blεε'- Izlaelö -següme -nu -dhë.

³² 'Ö yi gia-, 'yi nu 'wuntaöse 'ka ka 'piö. 'Wuntaöse bhë 'ö tōō pē 'ö -Zlan -ya 'tō go kwa 'bhema -nu -dhë 'dhiö bhë.

³³ [Yaa- kē kwa 'ö 'kwa -an -bha 'nē -nu 'ka kwa -dhë, Yesu -bho ga 'gü -sü 'ka [ne -kō 'ö [βεεn' -sü 'ka 'tan [ple -naa 'ö 'Tan 'sëedhe 'gü -a 'dhö [neε: (-Zlan -ya -pö Yesu -dhë:) Ü n Gbö 'ka. 'Ö n -ma -kē ü Dē 'ka -sü bhë [dεε 'a- [blεε mε 'ple -dhë 'töüdhö -a -zōn -an -dhë -sü 'ka [neε n Gbö -mü ü 'ka.

³⁴ 'Ö -Zlan -ya pö [ne yö -dho -a bho ga 'gü; yö 'ka 'dho ga gbō. 'Yö- pö [neε: A -dho 'dhuë- 'slööslö -nu 'ö 'a- 'tō go Davidö -dhë bhë -a kpō ka -bha. 'Dhuë- -nu 'wo bhë, a -dho -an kpō ka -bha 'wun gia- 'ka.

³⁵ 'Wun 'ö bhë -yö [βεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe -dhe 'bhaa 'gü 'pö, 'ö tōō mε 'ö 'Tan 'sëedhe [βεεn bhë -ya -pö -Zlan -dhë: Ü 'ka 'dho we -a -bha kö ü -bha yuökēme 'slööslö bun -yö 'bu.

³⁶ -Wo 'ö [ne yaa Davidö -bha 'wun [blεε'-, 'kεε Davidö -zē, yuö 'ö -Zlan -ya -ya -a -bha 'ka -ya -kē. 'Go mü 'yö ga, 'yö 'wo- -bin ö 'bhema -nu 'piö, 'ö- bun -yö -bu.

³⁷ 'Kεε mε 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü bhë -a bun yaa 'bu.

³⁸ N dhegluzē -nu, ka 'ple -kaa döa [neε pē 'ö Yesu -ya

-kē bhë -a -wun 'gü, yi -mōa -bha kö 'yi- pö mε -nu -dhë [dεε [ne -Zlan -yö -dho ziö -an -bha [soōn yaa -nu -ta.

³⁹ Moizö -bha tōng yaa 'dho ka kē kpengdhö -Zlan wö 'dhiö; 'kεε 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ka dho kē kpengdhö -a wö 'dhiö.

⁴⁰ -A -wun 'gü, -ka kē 'slē 'ka! -Yö kē 'dhö kö [kun 'ö pē 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa [blεε bhë 'ö- -de dho kē ka 'ka:

⁴¹ -Zlan -wodhiölome -nu -wa -pö: (-Zlan -ya pö:) Mε -nu 'ö 'ka 'wun gia- -san zē [ne, -ka -dhe -ga: 'Tetundhe -yö -dho -da ka 'gü, 'ka ga. Bhii ka -bha 'tōng 'ka, a -dho yuö do 'ö [waa- -wun [blεε'- ka -dhë, 'ö ka 'ka 'dho -a -dhe 'wun gia- bhë -a kē. »

⁴²⁻⁴³ [Dhe 'ö [wa yēn -bho 'kuë- kē -sü -bha 'ö mε -nu -wa pö Pölö waa- Baanabasö -an -dhë -wo nu 'zü [glooyi mε 'ö nu -na bhë -a 'ka kö 'wun -nu 'wo bhë -waan -an 'bhaa [blεε'- wo -dhë 'zü.

[Dhe 'ö Pölö waa- Baanabasö 'wo 'dho -na bhë 'ö Zuifö [plēezē waa- mε -nu 'wo wo -de -kē Zuifö 'ka -nu 'wo -ziö -an 'piö. Pölö waa- Baanabasö -wo 'wun -blεε -an -dhë -an [faan' 'mē -sü 'ka kö -wo wo -bha -tosiadhe kē -Zlan -bha 'glusē 'gü kö -wo 'dhoë- 'dhiö.

⁴⁴ Zuifö -nu -bha [glooyi mε 'ö yö -a 'piö, 'ö mε -nu -wo bho 'kuë- [va 'ö- -wun to 'tee kö pö- bhë -a 'gü -mε -nu mε gbε yaa 'to kōō; -wo -nu wo 'ko [bhaa 'dhö kö -waan kwa Dēme -wo ma.

45 □Dhe Zuifö -nu □wa me gbung bhë -an yö, 'ö □druëi -yö -da -an 'gü 'ö 'wo- pö: «'Wun 'ö Pölö 'dhoë- □blëë' -na bhë □sua -wun -mü.» 'Go mü 'zü 'wo 'wun yaa □blëë -a -gö me -nu -dhë.

46 'Këë Pölö waa- Baanabasö -wo 'wun -blëë Zuifö -nu -dhë -zogbandhe 'ka 'zü □nëë: «Pë me 'ö këpë 'ka 'ö tɔɔ kö -Zlan -wo -yö -dho □blëë'- ka -blëëzë ka -dhë. 'Këë □dhe -kë □në kaa 'we -a -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha, 'ö 'ka- zɔn -na □nëë yaa ka -ma 'kun kö 'ka □toëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë. □Dhe -kë 'dhö bhë, yi -dho ziö 'yi dho me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö.

47 Bhii pë 'ö kwa Dëme -ya pö yi -dhë 'ö tɔɔ: *A ü -ya 'següme -nu -bha -dhepuudhe 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ü 'dho dhasü 'ö bhë -a 'ka 'së -dhe -nu 'wo 'ma □gbiin -an 'gü. »*

48 □Dhe 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'wo -an -wo bhë 'wo- ma, 'ö -an □zuö' 'glu -yö dhi; 'ö 'wo- pö: «Kwa Dëme -wo 'ö bhë □yö -së!» 'Ö me -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an sü kö -waan □toëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

49 'Ö kwa Dëme -wo -yö -pën 'segö 'ö bhë -a -dhe 'saadhö 'gü.

50 'Këë me -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo dhebo -nu □bhlëzë 'ö pö- bhë 'wo- 'gü 'ö -Zlan -dho -yö -an -kë, waa- pö- □kɔɔnme -wo -an 'zü -blü 'ö 'wo- -kë kö me -nu -wo Pölö waa- Baanabasö -an 'klo bhö; 'ö 'wo -an -kë, 'wo go 'së -ta.

51 'Ö me □ple 'wo bhë 'wo 'së 'ö go pö- 'ö bhë -a 'gü, 'wo- bho wo -gen -bha, -a -zɔn pöme -nu 'wo bhë -an -dhë -sü 'ka □në pë -nu 'wo- -kë bhë wo □në 'ö -an -bha 'wun 'dhö -mü. 'Ö 'wo dho Ikɔnë -pö 'gü.

52 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Antiosö, -wo -kë pa -sü 'ka □zuögludhi waa- -Zuu 'slööslö 'ka.

14

Pölö waa- Baanabasö -wo Ikɔnë

1 □Dhe Pölö waa- Baanabasö □wa -lo Ikɔnë plöö, 'wo -da Zuifö -nu -bha -bhökuëkö 'gü 'zü, 'ö 'wo Yesu -bha 'wuntaosë -blëë me -nu 'wo -kë mü -an -dhë. 'Ö Zuifö -nu waa- me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhe □va -dhe -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka.

2 'Këë Zuifö 'bhaa -nu waa 'we- -bha kö -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo- pö me 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -wo do Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -gö 'yënnng.

3 'Këë Pölö waa- Baanabasö -wo □glöɔ Ikɔnë plöö, 'wo 'wun 'ö -gban 'wuntaosë 'ö -gban Yesu -bha 'wo kë -a □blëë' □dhia -zogbandhe 'ka. Kwa Dëme -ya -zɔn -an -dhë me -nu wö 'dhiö □në 'wun -nu 'ö -gban ö -bha 'glusë -wun -bha 'wo- □blëë' -na bhë 'wun gia- -mü, 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -dhidhaapë -nu kë -a 'ka.

4 'Ö 'gügludhe -yö -da pöme -nu ziën, 'ö me -kɔ 'pian do -yö -kë Zuifö -nu

-bha 'ka, 'ö me -ko 'pian do 'bhaa -yö -kë Yesu -bha bome -nu -bha 'ka.

⁵ Zuifö -nu waa- me 'waa Zuifö 'ka waa- wo □koonme -nu -an -wo -yö -mo -a 'gü kö 'waan- Pölö waa- Baanabasö -an zë -an -zuö -guö 'ka -sü 'ka.

⁶ □Dhe 'ö me □ple 'wo bhë □waa- □tei' do 'wo □duë, 'wo dho Lekaoni -se 'gü, pödhe 'wo- dhe Litrë waa- Dëebö, 'iin -an -zütodhe -nu -an -bha.

⁷ 'Ö 'wo yö 'wuntaosë □blëe' -sü 'gü mü.

Pölö waa- Baanabasö -wo Litrë plöö

⁸ -Dhe 'ö Litrë bhë goon- do -yö -kë □yaannu □süë' mü, bhii 'ö tō 'tinng □yua' -yö -kë -a -gen 'gü, 'ö bhōa,

⁹ -yö -kë 'ö 'to 'to □dhia 'wun 'ö Pölö -kë -a □blëe' □dhia bhë -a -bha. □Dhe 'ö Pölö -ya dōa □ne -zo -yö Yesu -bha -sü -ya -gō kö 'yaan- -a -dhe bo, 'yö -ga -piindhö

¹⁰ 'ö- pō -a -dhë -wo 'gbee- 'ka □ne: «-Bhö □luu'- 'ü dō ü -gen -ta zengdhö!» 'Yö □luu 'budhö, 'ö yō 'ta -sü -bha.

¹¹ □Dhe pë 'ö Pölö -ya -kë bhë me gbung -nu □waa- yō, 'wo -gbla wo -bha 'se 'gü -wo 'ö -kë Likaoni -wo 'ka bhë -a 'gü 'wo- pō: «-Zlan -nu □wa me bheedhe bun 'sü, □wa go dhang- 'gü, □wa nu kwa 'piö!»

¹² 'Ö 'wo Baanabasö 'to kpo wo -bha -zlan □bhlëzë 'wo- dhe Zösö bhë -a 'ka. 'Wo Pölö 'to kpo 'pō wo -bha -zlan do 'bhaa 'wo- dhe Eemesö bhë -a 'ka. Bhii 'ö tō me

□ple 'wo nu bhë, Pölö □ne 'ö -kë 'wunblëeme 'ka □ne wo -bha -zlan Eemesö bhë -a 'dhö Zösö -wo 'dhiö -lo -sü 'ka.

¹³ -An -bha -zlan 'wo- -dhe Zösö bhë -a -gba -a 'gü -ko -yö -kë -daplöödhe gia- -bha. 'Ö- slabhome -yö nu, -du -nu 'wo 'lü 'bin □bhüö' -kë 'wo- □nië -a bhō -zü -a 'ka, böü- 'kplong 'ö □nië pō- zü bhë -a 'dhi do -bha. 'Ö Zösö -bha slabhome waa- me gbung -nu 'wo -kë mü, -wa -ya wo □zuö' 'piö kö -wo slabhōë Baanabasö waa- Pölö -an -dhë.

¹⁴ 'Këe □dhe 'wun bhë 'ö Baanabasö waa- Pölö □waa- □tei' do, 'wo wo -bha gblang -dhe 'bhaa -nu □pëe, -a -zōn me -nu -dhë -sü 'ka □ne waa 'we- -bha kö -wa kë 'dhö. 'Ö 'wo -bla sü 'wo dhoë me gbung -nu 'gü -a pō -sü 'ka □ne:

¹⁵ «Me 'ka □ne, -më 'ö -kë ka -gō 'ka 'wun -kë 'dhö e? Me 'bhee- -nu kwa □suu'- -yö do, -zlan 'yaa -mü yi 'ka! 'Wuntaosë 'ö -gban Yesu Klito -bha □ne 'yi nuë ka □dhia, -a -blëe ka -dhë -sü 'ka kö 'ka ka □kwaa' gbapë 'kpaan -wun 'wo bhë -an -zü kö 'ka □dhië'- -Zlan 'ö 'bhee- 'ö dhang- 'dhö, 'se 'dhö, 'yoo 'dhö waa- -an 'gü -pë -nu 'ple -kë bhë -a 'piö kö 'kaan- -a gba!

¹⁶ 'Tōng -nu 'wo -ziö bhë -a 'gü, -yö 'ö -kwaa me -nu -zü 'wo wo -zo 'kun -wun -nu -kë.

¹⁷ 'Këe -ya -zōn ka -dhë -kplawo □ne 'ö -Zlan 'glusë -zë 'ka, pë -së -nu -kë ka -dhë

-sü 'ka -kplawo. Bhii 'ö tɔɔ -yö ka -gba dha 'yi 'ka. 'Go mü 'zü 'ö- -kë 'ö kaa- tapë -nu -wo -dhi wo 'töng 'ka, 'ö ka gbaa -bhöpë -nu 'ka, 'go mü 'yö ka pa [zuögludhi 'ka.»

18 'Kεε -a [blεε' -sü 'ka [nε -kɔ gia- 'ö bhë -a 'dhö, Baanabasö waa- Pɔlö -an [sëë' -yö -bho kö [kun mε gbung -nu 'wo bhë 'wo dho sla- bhë -a bho wo -dhë.

19 [Dhε 'ö -kë 'pö, Zuifö -nu 'bhaa -nu -wo -go Antioṣö -dhε, 'ö Pisidi -sε 'gü waa- Ikönë plöo 'wo nu, 'wo mε gbung -nu 'wo bhë 'wo -an [zuö' bɔ wo 'piö. 'Wo yö Pɔlö -zuö -guö 'ka -sü 'gü, 'go mü 'wo- [gblëë, 'wo dhoë pö- [taa -bha, 'wo- to mü 'ö tɔɔ -wo wo -zo -ta -be [nε [ya ga.

20 'Kεε [dhε Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -wo -lo -a 'piö mü, 'ö [wa [nië' -a -zü, 'ö [luu, 'ö wo -nu 'wo -da plöo. [Dhε 'ö -dhε [ya 'po, 'ö waa- Baanabasö 'wo dho Dεebö -pö 'gü.

Pɔlö waa- Baanabasö -wo -yε 'zü 'wo dho Antioṣö 'ö Sili -sε 'gü -a 'gü

21 Pɔlö waa- Baanabasö -wo Yesu -bha 'wuntaṣë -blεε Dεebö plöo, 'ö 'wo- -kë 'ö mεdhevadhε -wo -kë Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka mü. 'Go mü 'wo -yε wo 'zü 'wo dho Litre -dhε, Ikönë -dhε waa- Antioṣö 'ö Pisidi -sε 'gü -an 'gü.

22 'Wo Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu [faan' mē kö -wo kë [faanzë -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Yesu

-wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'plε 'klo -dho bhɔ [va -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö kö -waan -da -Zlan -bha -gludëdhε 'gü 'töng 'ö 'dhiö, 'ö nu -na bhë -a 'ka.»

23 'Ö 'wo mε ziizii -ya Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'saadhö 'gü. 'Ö [dhε Pɔlö waa- Baanabasö [wa yën wo -ben 'to -sü waa- bhεa -Zlan -dhë -sü -bha, 'wo mε -nu 'wo mü bhë, 'wo -an -wun -lo kwa Dεmε 'wo- wun -dhε 'wun gia- bhë -a kwεε.

24 'Ö 'wo bɔ Pisidi -sε 'gü, 'wo dho Panfli -sε 'gü.

25 'Wo -Zlan -wo [blεε mε -nu 'wo Pεezö plöo -an -dhë. 'Go mü 'wo dho Atali plöo.

26 [Dhε [wa 'go mü, 'wo 'yitagɔ sü, 'wo dho Antioṣö plöo, -dhε 'wo woë- 'ta zü dɔ -a -bha bhë -a -bha. [Dhε 'wo 'dhoë- dho 'ta 'gü, -dhε 'ö bhë [nε 'ö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'wo mü, 'wo -an -wun -lo -a -bha -Zlan kwεε kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, kö yuö -nu 'wo 'dho -na -an kë [dhia bhë kö -waan -an kë.

27 [Dhε [wa -lo Antioṣö, 'wo Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dhε wo 'ko [bhaa, 'ö pë -nu 'ö -Zlan -ya kë 'saadhö wo [kwaa', waa- -kɔ 'ö 'kwεε [poë' mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -gɔ kö -waan Yesu -wun -dhε 'wun gia- bhë 'wo- 'plε [blεε -an -dhë.

28 'Ö 'wo 'töng 'bhaa -kë Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'piö mü.

15

Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu kpö 'ö Zeluzalemë

1 Με 'bhaa -nu -wo -go
Zude -se 'gü 'wo nu Antioṣö
plöö, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu 'wo -kë mü, 'wo
yö -an □daan' -sü 'gü, 'wo-
pö: «-A 'ke kaa 'dho 'böng
□ne -kɔ 'ö Moizö -yö -Zlan
-bha tɔng □daan -a 'ka bhë -a
'dhö, kaa 'dho dha.»

2 Κεε 'wun bhë yaa Pɔlö
waa- Baanabasö -an -zo
'kun; 'ö wo -nu 'wo yö 'wun
□bleε' -sü waa- zaodhe kë
-sü -bha. 'Ö 'gbεεdhö 'wo-
yö -së 'ka kö 'wo me 'bhaa
-nu 'wo go Antioṣö 'wo -an
yö Pɔlö waa- Baanabasö -an
'piö, -wo 'dho Zeluzalemë kö
'wun 'ö bhë Yesu -bha böme
-nu 'wo -kë mü waa- me ziizii
-nu -waan -a -bhokou kë wo
'ko -dhë.

3 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu kpö bhë, -wo -an
-dɔ zian, 'ö 'wo dho. 'Wo
bɔ Fenisi -dhe waa- Samali
-se -an 'gü, -kɔ 'ö me -nu
'waa Zuifö 'ka 'wo wo □zuö'
□dhië -a 'ka -Zlan 'piö bhë -a
□bleε'- Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu 'wo -kë mü -an
-dhë -sü 'ka. 'Wun 'ö bhë
-yö -kë -an -dhë □zuögludhi
-wun □va 'ka.

4 □Dhe 'ö □wa -lo
Zeluzalemë plöö, Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -me -nu -dho
'kuë- -sü 'dhö, Yesu -bha
böme -nu waa- me ziizii -nu
'wo -kë mü, -wo -an -nia
-kun. 'Ö wo -de 'pö, 'ö pë
'ö -Zlan -ya -kë -an □kwaa'
wo -bha 'ta bhë -a 'gü bhë,
'wo- □bleε 'pö -an -dhë.

5 'Yö Falizi -me 'bhaa -nu
'wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu 'ka bhë 'wo
□luu, 'wo- pö: «-Kwaa pö
Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë
-an -dhë -wo 'dho 'böng, 'go
mü -wo tɔng 'ö Moizö -ya nu
kwa -dhë bhë -wa 'kun.»

6 'Ö Yesu -bha böme -nu
waa- me ziizii -nu 'wo dho
wo 'ko □bhaa kö 'waan -dhe
-ga 'wun 'ö bhë -a 'gü.

7 □Dhe 'ö □waa- dan 'kuë
'piö □gbiinzë, 'ö Πεε -yö □luu
'ö- pö: «Dhegluzë -nu, ka
gia- ka- □dɔa' □ne -Zlan -yö
n -sü ka ziën -a -wo nu -sü
-bleεzë 'ka kö 'wuntaṣë 'ö
-gban Yesu -bha bhë 'aan-
□bleε'- me -nu 'waa Zuifö
'ka -an -dhë; -yö kë 'dhö kö
-waan -a ma, kö -waan -a
-wun -dhe 'wun gia-.

8 'Ö -Zlan 'ö me 'bhee- -nu
□zuö' dɔ bhë 'yö- -zɔn □ne
-yö -we -an -bha Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -sü -bha, -Zuu
'slööslö -nu -an -dhë -sü 'ka
□ne kwa 'dhö 'pö.

9 Yaa me bho 'kou kë me
'kwa Zuifö 'ka waa- me 'waa
Zuifö 'ka kwa ziën. 'Ö -an
-bha Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -sü bhë -a -wun 'gü 'ö
-ziö -an -bha □soon yaa -nu
-ta, 'ö -an sü me kpengdhö
'ka ö wö 'dhiö.

10 □Dhe 'ö 'dhö, -më -kë
pë 'ö -Zlan -ya pö kö □kun
'kwa- -kë 'ö 'ka- -kë -ε? -Zlan
'gü dan kun 'ka- wo bhë □a?
Tɔng 'ö kwa 'bhema -nu 'iin
kwa gia- kwaa- 'kun, -a -bha
-kë 'gbee- -sü -dhë bhë 'ö 'ka-
'piö kö Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka,
-wa kun i?

11 Kwaa- -dhe 'wun gia-
 □ne kwa Dëme Yesu -bha
 'glusë bhë -a -wun 'gü □ne 'ö
 'kwa dhasü yö. -Kö do bhë -a
 'ka 'wo dhasü yö -a 'ka 'pö.»

12 □Dhe Piεε □ya yën 'wun
 bhë -a □blεε' -sü -bha, 'ö -dhe
 -yö ga mε -nu 'wo -kë wo
 'ko □bhaa bhë -an -ta. 'Wo
 wo 'to to Baanabasö waa-
 Pölö -an -bha, 'ö -kö 'ö -Zlan
 -yö baa -an -ta 'ö -dhidhaapë
 -nu □kaa' wo -bha 'ta bhë -a
 'gü, mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
 -an ziën bhë, 'wo- □blεε -an
 -dhë.

13 □Dhe □wa yën 'wun -nu
 'wo bhë -an □blεε' -sü -bha,
 'ö Zakö -ya pö: «Dhegluzë
 -nu, -ka ka 'to 'to n -ma!

14 -Kö 'ö -Zlan -yö ö -zo
 □kaa' mε -nu 'waa Zuifö 'ka
 -an 'piö -a -wo -lo -yi 'ka kö
 'yaan- mε -nu 'sü -an ziën,
 -waan kë ö -bha 'següme -nu
 'ka bhë, Simö -ya □blεε.

15 'Go mü 'zü 'ö -Zlan -wod-
 hiölome -nu -wo 'wun 'ö bhë
 -a □blεε 'pö. Bhii pë 'ö □bεen'
 -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
 -ya -pö:

16 *Kwa Dëme -ya -pö: 'Wun
 -nu 'wo □ne □wa ziö, a -dho
 ye n 'zü 'a nu. 'Ö 'a Davidö
 -bha 'gunng 'ö wü bhë 'a- dö
 'zü. -A □wüü' -dhe -nu 'wo
 bhë a -dho -an 'ple -yuö kë kö
 -yö -gban 'zü -dëüwo.*

17 -Yö kë 'dhö kö mε -nu 'wo
 to, ma 'a- Dëme 'ka bhë -wo
 n 'piö □mεε'; 'ö mε -nu 'waa
 Zuifö 'ka 'ö 'a -an □dhö -kë
 kö -waan kë n -ma 'ka, 'wo
 dho kë n -ma 'ka.

18 Kwa Dëme 'yö ö -bha pë
 -nu 'wo bhë -an -zön mε -nu

-dhë 'ö- -dhe □ya □glöo bhë,
 pë 'ö- pö bhë 'ö bhë.»

19 'Ö Zakö -yö ö -wo -zuö
 -a -ta dhe -kë 'ö- pö □nεε:
 «Pë -nu 'wo bhë -a -wun
 'gü, a- -yö -së kö □kun 'kwa
 □sëëbhodhe nu mε 'ö 'waa
 Zuifö 'ka 'ö □wa wo □zuö'
 □dhië'- -Zlan 'piö bhë -an
 -dhë!

20 'Kεε -kwa 'sëedhe bö
 -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü
 'ka □nεε kö □kun 'wo -köpë
 -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka
 gbpäpë -nu -dhë bhë 'wo -an
 -bhö! Kö □kun 'ö mε gbe
 -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö;
 kö □kun dhebo gbe -yö -da
 ö 'bha dhe -bha göön- 'piö,
 kö □kun -dadhëü -nu -wo
 wo -kö yaa -kë wo 'ko 'piö!
 'Go mü kö □kun 'wo wü 'ö-
 fei yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö töo
 □nëng 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga.
 'Go mü 'zü kö □kun 'wo fei
 -bhö!

21 Bhii 'ö go kwa 'bhema
 -nu -bha 'töng -bha, 'ö dho
 'ö yöë □dεε -bha, mε -nu -wo
 Moizö -bha töng -wun -blεε
 mε -nu -dhë pödhe 'plε 'gü;
 'ö töo töng 'ö bhë Zuifö -nu
 -wa -pö wo -bha -bhökuëkö
 -nu 'gü, -an -bha □glooyi
 'saadhö 'ka.»

*'Sëedhe 'wo- bö Yesu -wun
 -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'waa
 Zuifö 'ka -an -dhë*

22 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
 Yesu -bha böme -nu 'wo -kë
 Zeluzalemë plöo, mε ziiizi
 -nu waa- Yesu -wun -dhe
 'wun gia- -mε -nu 'wo to, -an
 'plε -wo -yö -kë -a 'gü do, 'ö
 'wo mε 'bhaa -nu sü wo ziën,
 'wo -an yö Pölö waa- Baan-
 abasö -an 'piö, 'wo -an bö

Antioṣö. Mε -nu 'wo -an sü bhë 'wo tɔɔ Zudë 'wo- 'tɔ kɔɔ Baazaba waa- Silasö. Mε [plɛ] 'wo bhë -wogbiindhe -yö -kë -an -gɔ wo dhegluzë -nu ziën.

23 'Sëedhe 'wo- dɔ -an -gɔ 'wo dhoë Antioṣö -mε -nu [dhi] bhë, pë 'wo- -yaa 'gü 'ö tɔɔ: «Yesu -bha bɔmε -nu, mε ziizii -nu waa- ka dhegluzë -nu, 'yië 'we mε -nu 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, 'ka Antioṣö -pö, Sili -sε waa- Silisi -sε -an 'gü, ka 'ka!

24 Yi- ma [nɛ] mε 'bhaa -nu 'wo go yi 'piö Zeluzalemë 'nö, [wa] [zu]ökaankuëdhe waa- zotadhe [va] -da ka 'gü wo [blɛ] ' -wun -nu 'ka; 'kεε yië yi -wo -nu gbe dɔ -an -gɔ kö -wa kë 'dhö.

25 [Dhe] 'yië 'dho yi 'ko [bhaa], 'yië -dhe -ga 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö yi -wo -yö -kë do, 'yi bɔmε -nu sü, 'yi -an yö kwa -bha mε -nu -wun 'gbeezë Baanabasö waa- Pölö -an 'piö, 'ö 'yi -an bɔ ka -dhë.

26 Mε -nu 'wo bhë kwa Dëmε Yesu Klito -bha yuö 'wo- -kë bhë -a -wun 'gü, mε -nu -wo 'wun 'gbee- -wɔ -an -ta, 'ö 'wo- pö 'wo -an zë.

27 [Dhe] 'ö -kë 'dhö, 'yi Zudë waa- Silasö 'yi -an bɔ ka -dhë kö 'wun -nu 'yi -an [blɛ] 'sëedhe 'gü bhë kö -waan -an [blɛ] ' -ka -dhë wo dhiö 'pö.

28 Bhii -yö -kë -Zuu 'slöösLö waa- yi gia- yi -dhë -së, 'ö 'yië- 'piö kö 'yi [kwε] -gbe nu ka -dhë -a 'ke yaa kë tong 'ö -gban pë -nu 'ö 'ka dho ka [kwaa] -zü -an 'ka.

29 'Ö tɔɔ kö [kun] 'ö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbpë -nu -dhë bhë 'ka -an -bhö, kö [kun] 'ka fei -bhö! Kö [kun] 'ö wü 'ö- fei yaa -lo 'ka- -bhö, 'ö tɔɔ [nɛng] 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga 'iin 'wo fei -bhö. 'Go mü kö [kun] 'ö mε gbe -yö -da 'ö 'bha -bha dhe 'piö, kö [kun] dhebɔ gbe -yö -da 'ö 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö, kö [kun] -dadhëü -nu -wo wɔ -kɔ yaa -kë wo 'ko 'piö! -Kwa yi 'bhaa 'ka!»

30 [Dhe] [ya] kë 'dhö, 'wo wo [kwaa] Yesu -bha bɔmε -nu 'wo bhë -an -zü, 'ö 'wo dho Antioṣö.

[Dhe] 'ö [wa] -lo 'ma, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ple -dhe wo 'ko [bhaa], 'wo 'sëedhe bhë 'wo -nu -an -dhë.

31 [Dhe] [wa] yën 'sëedhe bhë -a pö -sü -bha, 'ö -an [zu] 'glu -yö -dhi -an [faan] 'më -wo 'wo- bɔ -an -dhë bhë -a -wun 'gü.

32 Zudë waa- Silasö 'wo -kë -Zlan -wodhiölomε -nu 'ka bhë -wo 'wun -blɛε piindhö wo dhegluzë -nu 'wo mü bhë -an -dhë, -an [faan] 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü.

33 [Dhe] [wa] 'töng 'bhaa kë mü, 'ö mε -nu 'wo bhë 'ö -an mε 'bhaa -nu -wo wo -wo -da dhegluzë -nu 'wo 'ma -an -dhë kö -waan 'yε wo 'zü. 'Ö dhegluzë -nu 'wo bhë, 'wo -an dɔ -zian -we -an 'ka -sü waa- 'dhuë- -kɔɔ -an -bha -sü 'ka. 'Kεε Pölö waa- Baanabasö -wo -to mü.

34 ['Ö Silasö -ya pö -to mü -sü -yö 'ö -dhë -së 'pö; 'ö to mü. 'Ö mε 'wo dho bhë 'wo

nu me -nu 'wo -an bɔ bhë -an 'piö Zeluzalemë.]

³⁵ Pölö 'dhö, Baanabasö 'dhö waa- me 'bhaa -nu 'wo -to Antiosö bhë, -wo me □daan -Zlan -wo 'ka. 'Go mü 'wo 'wuntaosë 'ö kwa Dëme -wo 'ka 'wo- □bleε me -nu -dhë.

Pölö waa- Baanabasö -an -bha -kan 'kuë- -sü

³⁶ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, 'ö Pölö -ya pö Baanabasö -dhë: «-Ko 'ye ko 'zü, 'ko bɔ pö- -nu 'gü, 'ko 'dho dhegluzë -nu, 'ko kwa Dëme -wo □bleε -an -dhë bhë -an 'piö! Kö □ya kë □ne -wo 'dho -na 'dhiö -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü, kö 'koën- -a □tei' dɔ!»

³⁷ Baanabasö -yö -kë -a 'piö kö Zan 'wo- 'tɔ kpɔ Maakö 'ka bhë -yö ziö wo 'piö.

³⁸ 'Ö Pölö yaa 'we- -bha kö -yö ziö -an 'piö, bhii 'ö tɔɔ -yö -go -an 'piö 'dhiö kö -wo Panfili -sε 'gü, 'ö yaa 'to -an 'piö yuö -nu 'wo- -kë bhë -an 'dhiötöyi 'ka.

³⁹ 'Ö zaodhe □va -yö -da Pölö waa- Baanabasö -an ziën, 'ö 'wo -kan wo 'kuë-. 'Ö Baanabasö -yö Maakö sü ö 'piö, 'wo -da 'yitagɔ 'gü, 'wo dho 'segɔ 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'gü.

⁴⁰ 'Ö Pölö -yö Silasö sü ö 'piö 'pö. 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Antiosö, 'wo Pölö waa- Silasö 'wo -an -lo -Zlan kwεε kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, 'ö 'wo dho.

⁴¹ 'Ö 'wo bɔ Sili -dhe waa- Silisi -dhe -an 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo 'ma -an □faan' 'më -sü 'ka,

-an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü -wun 'gü.

16

Timote -dho dɔ Pölö waa- Silasö -an -gɔ

¹ Pölö -yö -dho 'ö -lo Dεεbö plöö. 'Go mü 'yö dho Litрэ plöö. 'Ö -dhe bhë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me do 'wo- -dhe Timote -yö -kë mü. -Yö Zuifö dhebɔ do 'ö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -a gbö 'ka, 'kεε -a dë -yö -kë Glökö mi 'ka.

² Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -kë Litрэ -dhe waa- Ikonë -wo -tɔmɔdhe -së -kë Timote -bha.

³ 'Ö -kë Pölö -dhë -së kö -yö ziö ö 'piö. 'Ö- sü ö 'piö, 'ö- zë 'bɔng Zuifö -nu 'wo -kë 'sε bhë -a 'gü bhë -an -wun 'gü kö □kun 'ö -an □zuö' dho to zlöö. Bhii pë 'ö -kë 'ö yaa 'dho 'bɔng kö -yö □tun 'tee bhë 'ö tɔɔ -a dë -yö -kë Glökö mi 'ka, 'ö me 'ple -wa 'wun dɔa 'dhö.

⁴ 'Ö pödhe -nu 'wo bɔ -an 'gü bhë, 'wun -nu 'ö Yesu -bha bɔme -nu waa- me ziizii -nu 'wo Zeluzalemë 'ö -an -wo -yö -mɔa 'gü bhë, 'ö 'wo- pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dhë kö -wo 'ta 'sü □ne -kɔ 'ö bhë -a 'dhö.

⁵ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -wo -kë 'gbee- -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka, me -nu -wo -da -an -ta.

Pölö -yö 'yanpiöpë -yö Troasö plöö

⁶ -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -gɔ kö -wo -Zlan -wo

□blεε'- Azi -pö -nu 'gü. 'Yö 'wo bɔ Flizi -se waa- Galatö -se -an 'gü.

⁷ □Dhe 'ö □wa -lo Misi -dhe 'soɔ, 'wo- 'slē □mεε kö 'waan- 'dho Bitini -se 'gü; 'kεε -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -go 'zü kö -waan 'dho 'ma.

⁸ □Dhe 'ö -kē 'dhö 'wo bɔ Misi -se 'gü, 'wo dho Trɔasö plöö.

⁹ □Dhe 'ö 'wo dɔ gbeng 'ö Pölö -yö 'yanpiöpē do yö. 'Yö gɔɔn- do 'ö go Maseduanē yö kö -yö dɔ -sü 'ka -a wö 'dhiö. 'Ö- pö Pölö -dhē: «-Bhö bɔ Maseduanē zö kö 'ü nu yi -dhē!»

¹⁰ □Dhe 'ö Pölö □ya 'yanpiöpē yö 'dhö, 'ö 'yi- kēdhε □mεε, 'yi dho Maseduanē -se 'gü. Bhii yi- □tei' -dɔ □nε -Zlan -yö yi □dhɔɔ -kē 'ma kö 'yiēn- 'dho Yesu -bha 'wuntaɔsē 'ka mε -nu 'wo zian 'ö 'ma bhē -a -ta -an □dhia.

Lidi -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- Filipö plöö

¹¹ Yi -da 'yitagɔ 'gü, 'yi go Trɔasö, 'yi dho vεedhö 'se 'ö 'yi ziēn 'wo- -dhe Samotrasē bhē -a 'gü □zian'.

□Dhe -dhe □ya 'po, 'yi go mü, 'yi dho Neapoli -pö 'gü.

¹² 'Ö 'yi go mü 'zü, 'yi 'ta sü 'yi dho Filipö -pö 'gü. Filipö -pödhε 'ö bhē -yö -kē pödhε -nu 'wo -kē Maseduanē -se -a 'gü bhē -a □bhlēzē 'ka, bhii -yö -kē dɔ -sü 'ka mε -nu 'wo go Wlɔmē -an kwεε.

Yi -dhekpaɔyi 'dεdε -kē mü.

¹³ 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka 'yi go plöö, 'yi dho pö-

□taa -bha, 'yiga do 'kpong 'dhiö, bhii pē 'yi- -ya yi □zuö' 'piö 'ö tɔɔ Zuifö -nu -bha □bheadhe do -yö -dho kē mü. 'Yi -lo mü 'ö 'yi □yaannu, 'yi 'wun □blεε dhoo -nu 'wo -kē wo 'ko □bhaa mü -an -dhē.

¹⁴ Dhebɔ do 'wo- -dhe Lidi 'yö go Tiatii, -yö -kē dhoo -nu 'wo bhē -an ziēn mü. -Yö -kē □yeega sɔ nuεazē □sɔnng' 'gbeezē 'dhɔɔdɔdhe 'ka. 'Go mü -yö -Zlan □bhlē -ya. 'Ö kwa Dēmε -ya □zuö' 'dhi -po kö -yaan ö 'to 'to -sē 'ka Pölö -wo -bha.

¹⁵ 'Ö yö 'dhö, ö -bha 'kɔɔmε -nu 'dhö, 'wo -an bɔ yiö Yesu 'to 'ka. 'Go mü 'ö- pö yi -dhē: «□Ya kē □nε 'ka- -dhe 'wun gia- □nε, 'ma Dēmε -wun -dhe 'wun gia-, kö -ka nu n -go kɔɔ, 'ka 'to mü!»

'Yö -gban yi -bha kö 'yi 'we- -bha -a -go.

Mε -nu -wo Pölö waa- Silasö -da -kanso 'gü

¹⁶ Yi do 'ka kö yi 'dho -na Zuifö -nu -bha □bhea' -dhe -bha, yi yuökēdhe do -yö zian -ta. Dhebɔ bhē -zuu yaa -yö -kē -a 'gü 'ö □ya kē 'ö 'wun -nu 'wo dho kē mε -nu 'ka, 'ö- to 'dhiö 'ö- □blεε -a -mε -nu -dhē. 'Ö- -bha -dε bɔ -sü bhē -a 'gü, 'ö nu 'wëü- □vava -nu 'ka ö -gɔmε -nu □dhia.

¹⁷ Dhebɔ bhē 'ö yö -ziö yiē- Pölö -nu yi 'piö -sü 'gü, 'gbla -sü 'ka mε -nu -dhē □nεε: «Mε -nu 'wo □nε -wo -Zlan 'ö □va 'ö -ziö -zlan -nu 'wo to -an 'plε -ta -a -bha yuökēmε -nu 'ka! -Kɔ 'ö -Zlan -yö mε

dha -a 'ka bhë □ne 'wo- □blea ka -dhë!»

¹⁸ -Ya -kë 'dhö -dhekraoyi □plëezë 'ka. 'Ö 'wun -yö -na Pölö -zuë, 'ö- pö -zuu yaa 'ö -kë dhebo bhë -a 'gü bhë -a -dhë: «A- pö ü -dhë, Yesu Klito 'to 'ka: -Bhö 'go dhebo 'ö □ne -a 'gü!» 'Ö -zuu yaa -yö go -a 'gü -dhe do bhë -a -bha.

¹⁹ □Dhe -debdhe bhë -a -gome -nu □waa- döa □ne wo 'ka 'dho 'wëüga gbe yö -a 'gbloo 'piö gbo, 'wo Pölö waa- Silasö -an kun, 'wo -an □gblëë 'dhëédhö, me -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -gö -an wö 'dhiö mü.

²⁰ 'Wo dho -an 'ka 'zü, me □koonme -nu □vava 'wo Wlomë -me -nu 'ka -an □dhia 'wo- pö: «Göon- -nu 'wo □ne □wa nu pö- 'ö □ne -a 'gü, me □zuö' -kaan 'kuë -wun 'ka! Zuifö -nu -mü -an 'ka!

²¹ Pë -nu kwaa- tong -ya pö me 'kwa Wlomë -me 'ka kö □kun 'kwa -we -a -bha bhë -wo me -nu □daan' -na -an 'ka kö -wa kë.»

²² 'Ö me gbung -nu -de 'pö, 'wo yö Pölö waa- Silasö -an 'klo bho -sü -bha. 'Ö me □koonme -nu □vava -wa pö wo -bha 'dhasi -nu -dhë -wo -an -bha so -nu bho -an -bha kö -wo -an -na -klaa 'ka.

²³ □Dhe 'ö □wa -klaa -yaan □plëezë 'sü -an -bha, 'wo -an -zuö -kanso 'gü. 'Ö me □koonme -nu □vava -wa pö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -dhë -yö ö 'yan 'to -an -bha -së 'ka.

²⁴ □Dhe 'ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me □ya -wo 'ö bhë -a ma, 'yö dho me

□ple 'wo bhë -an 'ka, -kanso 'kodhi me 'wo- -maa -kë □duö bhë -a 'gü, 'wo -an -gen yö 'lü 'gü.

²⁵ □Dhe 'ö □wa dö gbeng ziën, Pölö waa- Silasö -wo yö □bhea' -sü 'gü kö -wo 'tan -nu bho -na -Zlan 'to 'piö. -Kanso 'koomë 'wo -kë mü, -wo wo 'to -to -an -wo -bha.

²⁶ 'Yö 'se -yö yö □zluun -sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -kanso 'kö kpong 'ple -wo -po, 'ö me -nu 'saadhö 'wo -kanso 'koodhö 'ö -an 'ple -bha □yoo' -yö go -an -bha.

²⁷ 'Ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -yö -büö.

□Dhe 'ö □yaa- yö □ne -kanso 'kodhi -ta kpong 'ple □wa 'po, 'yö ö -bha -dhaa sü kö -yaan ö -de zë. Bhii -yö ö -zo -ta □ne -kansogüme -nu 'ple □wa □duë.

²⁸ 'Kee □dhe 'ö Pölö □yaa- 'wun dö, -yö -gbla ö □faan' 'ple 'ka 'ö- pö: «Kö □kun 'ü pë yaa -kë ü -de 'ka! Yi 'ple yi -kanso 'koodhö zö!»

²⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -ya pö -wo 'siö dö, 'ö -bla sü 'ö dhoë 'kodhi me 'ö Pölö waa- Silasö 'wo -kë -a 'gü bhë -a 'gü □zluun -sü 'ka. 'Yö -lo ö kpon 'gü -an 'dhiö,

³⁰ 'yö -an yö plaan. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -an □dhe' kpo 'ö- pö: «N dë -nu, -më 'a dho -a kë kö 'aan- dhasü yö □e?»

³¹ 'Ö 'wo- -daa -kë -a -gö 'wo- pö: «-Bhö yi Dëme Yesu -wun -dhe 'wun gia-! □Ya kë 'dhö, bhi 'dhö, ü -bha 'koomë -nu 'dhö, ka -dho dha.»

³² 'Ö 'wo kwa Dëmε -wun
 □blεε yō 'dhö, mε -nu
 'saadhö 'wo -kë -a -gō kōō
 -an -dhë.

³³ 'Yö dho -an 'ka 'lεlε do
 gia- bhë -a 'ka gbeng, 'yō -an
 -bha bhüö -nu -zlu. 'Ö -dhe
 do bhë -a 'gü, yō 'dhö, ö -bha
 'kōōmε -nu 'dhö, 'wo -an bō
 yiö Yesu 'to 'ka.

³⁴ 'Ö dho Pölö waa- Silasö
 -an 'ka ö -gō kōō, 'ö -bhöpë
 nu -an -dhë. Gōōn- 'ö bhë
 waa- ö -bha 'kōōmε -nu -an
 □zuö' 'glu -yō -dhi □va 'ka,
 bhii 'ö tōō -wo -Zlan -wun
 -dhe 'wun gia-.

³⁵ □Dhe 'ö- -dhe □ya □kpaō,
 'ö mε □kōōnmε □vava 'wo
 Wlōmë -mε -nu 'ka bhë 'wo
 'dhasi -nu bō 'yan -to -kanso
 'kōdhi -bha -mε -dhë, -a -pō
 -a -dhë -sü 'ka □nε -yō ö
 □kwaā' mε -nu 'wo bhë -an
 -zü -wo 'dho.

³⁶ 'Yan -to -kanso 'kōdhi
 -bha -mε 'ö bhë -yō -nu,
 'ö- pō Pölö -dhë □nεε: «Mε
 □kōōnmε □vava -nu, -wo wo
 -wo -bō □nε 'a n □kwaā' ka
 -zü. □Dhe 'ö 'pö, -ka kaa-
 'dho wo □zuöyagluu 'ka!»

³⁷ 'Kεε Pölö -ya -pō 'dhasi
 -nu 'wo -an bō bhë -an -dhë
 □nεε: «Yi 'yi Wlōmë 'në -nu
 'ka bhë, waa za dō yi -bha
 kö -yaan 'dho yi kun, 'ö 'wo
 yi -ma mε 'kpekpe wö 'dhiö,
 'go mü 'wo yi -züö -kanso 'gü.
 'Wo- 'piö zlöö kö 'wo yi bho
 -kanso 'gü -bin -blü -a? -Abi!
 Wo gia- -wo nu, -wo yi bho
 mü!»

³⁸ 'Ö mε -nu 'wo bhë 'wo
 dho Pölö -wo 'ö bhë -a 'ka mε
 □kōōnmε -nu □vava □dhia.
 □Dhe mε -nu 'wo bhë □waa-
 ma □nε Pölö waa- Silasö

Wlōmë 'në -nu -mü -an 'ka,
 'ö 'siö -yō -kan -an 'gluu.

³⁹ 'Ö 'wo nu 'wo -wo -së pō
 -an -dhë. 'Go mü 'wo -an bho
 -kanso 'kōōdhö, 'ö 'wo □bhεa
 -an -dhë kö -wo 'go pō- 'ö bhë
 -a 'gü.

⁴⁰ □Dhe Pölö waa- Silasö
 □wa 'go -kanso 'gü, -wo -dho
 Lidi -gō kōō. □Dhe □wa
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 mε -nu 'wo mü -an yō, 'wo
 -an □faan' më. □Dhe -kë 'pö,
 'wo go pōdhe 'ö bhë -a 'gü
 'wo dho.

17

*Pölö waa- Silasö -wo
 Tesalōnikö plöō*

¹ -Wo -bō Anfipoli -pō
 waa- Apoloni -pō -an 'gü,
 'wo dho 'wo -lo Tesalōnikö
 -pō 'ö Zuifö -mε -nu -bha
 -bhōkuëkö do 'dhö -a -bha
 bhë -a 'gü.

² Pölö -yō -dho Zuifö -nu
 -bha -bhōkuëkö 'gü □nε -kö
 □ya kë 'ö- □kaa' -kplawo bhë
 -a 'dhö. 'Ö -Zlan -wo 'ö
 □bεen' -sü 'ka, 'ö- □blεε -an
 -dhë, 'ö waa- mε -nu 'wo
 bhë 'wo- -ta □dheε' kpo, kö
 -ya -daa kë -na; 'wo- □kaa'
 'dhö Zuifö -nu -bha □glooyi
 -yaaga 'ka.

³ 'Yö- -gen -nu pō -an -dhë
 □nε -kö 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka
 -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a
 'dhö -a -zōn -an -dhë -sü 'ka
 □nε -kö 'ö -Zlan -bha -Yamε
 -yō 'yena □kaa', 'ö ga, 'ö goë
 ga 'gü bhë -a 'dhö. 'Yö- pō -an
 -dhë 'zü □nεε: «-Zlan -bha
 -Yamε 'a- -wun □blεε' -na ka
 -dhë bhë 'ö tōō Yesu.»

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, mε
 do do -nu -wo go -an ziën

'ö 'wo -Zlan -wo 'ö Pölö -ya
 □blεε bhē 'wo- -dhe 'wun
 gia-; 'ö 'wo nu Pölö waa-
 Silasö -an 'piö. -Kɔ do bhē 'ö
 mε kpö □va 'wo -kē Glεkö -nu
 'ka, 'wo -kē -Zlan gbame -nu
 'ka waa- dhebo -nu □bhlözē
 □plēözē 'wo -kē pödhe bhē -a
 'gü 'wo- □kaa' pö.

⁵ 'Ö □druei -yö Zuifö -nu
 -kē, 'ö tɔɔ yaa -kē -an -dhē
 -sē kö mε -nu -wo 'dho Pölö
 waa- Silasö -an 'piö □va 'ka
 □nε -kɔ bhē -a 'dhö. 'Ö
 'wo kēpēyaame -nu □kpaa
 kpa 'kuē- -kpinngga -nu 'piö,
 'wo yö mε -gbaa -nu □blüü
 'blü -sü 'gü, 'wo pöme -nu
 □zuö' -kan 'kuē. 'Ö 'wo
 nu gɔɔn- 'wo- -dhe Zazɔn
 bhē -a -gɔ 'kɔ 'dhiö, 'ö 'wo-
 -bha 'kɔ kpong -nu wü, Pölö
 waa- Silasö -an □mεε' -sü
 'ka, 'ö tɔɔ -wo -kē -a 'piö kö
 'waan- 'dho -an 'ka 'següme
 -nu 'dhiö.

⁶ □Dhe 'ö -kē □nε waa -an
 yö, 'wo Zazɔn waa- Yesu
 -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu
 'bhaa -nu □gaan 'gan, 'wo
 dho -an 'ka pö- □kɔɔnme -nu
 'dhiö. 'Wo yö □gblaa 'gbla
 -sü 'gü □nεε: «Gɔɔn- -nu 'wo
 mε -nu do -gboudhö, -dhe
 'saadhö 'gü bhē □wa nu □wa
 -lo plöo zö!

⁷ Zazɔn □nε 'ö -an -nia kun
 ö -gɔ kɔɔ! 'ö- -nia -nu 'wo
 bhē, -dhe 'wo- -bha 'töüdhö
 'ö 'wo tɔng -nu 'ö kwa -bha
 'sε □kɔɔnme □va -ya -zɔn
 bhē 'wo -an 'plε □siö, bhii
 -wa -pö -gludē gbε 'wo- -dhe
 Yesu -yö -dhö!»

⁸ -Wo -nu 'wo bhē -wo
 mε gbung waa- pö- □kɔɔnme

-nu □zuö' -luu.

⁹ 'Ö Zazɔn waa- mε -nu
 'wo dho -an 'ka pö- □kɔɔnme
 -nu 'dhiö bhē, 'wo tɔng -kē
 pö- □kɔɔnme -nu 'wo bhē -an
 -dhē, 'kεε kö waa pē yaa gbε
 kē. □Dhe 'ö □wa yēn tɔng kē
 -sü -bha 'ö 'wo wo □kwaa -an
 -zü, 'wo dho.

*Pölö waa- Silasö -wo -dho
 Bele plöo*

¹⁰ □Dhe 'wo do gbeng 'ö
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 -mε -nu -wo wo -kwaa Pölö
 waa- Silasö -an -zü, 'wo
 dho Bele. □Dhe 'ö □wa -lo
 mü, 'wo dho Zuifö -nu -bha
 -bhöküekö 'gü.

¹¹ Mε -nu 'wo mü bhē 'to
 -to Pölö waa- Silasö -bha
 -sü -yö -dhi -an -dhē, 'ö
 □ziö' -a 'ka Zuifö -mε -nu
 'wo Tesalɔnikö plöo -an -ta.
 'Ö 'wo -Zlan -wo kun wo
 □zuöga 'plε 'ka. 'Ö yi 'saadhö
 'ka, 'wo -Zlan -wo 'ö □bεεn'
 -sü 'ka bhē 'wo- -wo pö wo
 'ko □bhaa kö □ya kē □nε pē
 'ö Pölö -ya pö bhē 'wun gia-
 -mü, kö 'waan- -a do.

¹² 'Ö Zuifö -nu □plēözē -wo
 go -an ziēn 'wo Yesu -wun
 -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü
 Glεkö dhoo -nu □bhlözē waa-
 Glεkö gɔɔn- -nu □plēözē -wo
 Yesu -wun -dhe 'wun gia- 'pö.

¹³ 'Kεε □dhe 'ö Zuifö -nu
 'wo Tesalɔnikö □waa- ma
 □nε Pölö -yö -Zlan -wo □blεε'
 -sü 'gü Bele, 'wo nu 'wo mε
 gbung bhē 'wo 'wun 'vlan-
 vlan -da -an 'töüdhö. 'Go mü
 'wo- -kē 'ö mε -nu 'wo bhē
 'wo Pölö 'klo bhö.

¹⁴ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 -mε -nu 'wo Bele bhē, 'wo

Pölö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε 'bhaa -nu bɔ 'yoo 'piö □zian' -bla 'ka, 'ö 'wo wo □kwaa'- -an -zü 'wo dho. 'Kεε Silasö waa- Timote -wo -to Bele.

¹⁵ Mε -nu 'wo dho Pölö -dɔ zian- □dhia, -wo -dho 'wo -lo -a 'ka Atenē plöö. □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo -yε wo 'zü Silasö waa- Timote -an -bha -naɔ 'ö Pölö -ya dɔ -an -gɔ □nεε, -wo nu 'zodhö, -wo yö ö -bha bhē -a 'ka.

Kē 'ö Pölö -ya wo Atenē plöö

¹⁶ 'Töng 'ö Pölö -yö □kaa' dɔ -sü 'ka Silasö waa- Timote -an -gɔ Atenē bhē, -a 'yan -yö -da gbapē -nu -ta Atenē mü □va; 'ö 'wun -yö naa- -züē.

¹⁷ -A 'töng bhē -a 'ka, □ya kē Zuifö -nu -bha -bhökuékɔ 'gü, mε -nu 'wo Zuifö 'ka waa- mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kē -Zlan □bhléyame -nu 'ka waa- Pölö -nu, -wo 'dɔɔ -nu -dɔ wo 'ko □bhaa -Zlan -wo 'ö □bεεn' -sü 'ka -a -ta. 'Ö mε -nu 'ö Pölö □ya -kpēn -an -bha 'dhēédhe □va 'gü, 'ö wo -nu 'wo 'wun dan 'kuē.

¹⁸ 'Ö -zo -ta 'wun 'gü -mε 'bhaa -nu mε 'wo -we 'wun 'ö Epikulö mε □daan -a 'ka bhē waa- mε 'bhaa -nu 'wo -we Zeno -bha mε □daan' -wo -bha 'ö 'wo -an -dhe Sitoisien, 'wo yö 'wun -blεε Pölö -dhē -sü 'gü. 'ö- mε 'bhaa -nu -wa pö: «-Mē -wun 'ö -züödɔmε 'ö □nε 'ö- □blεε' -na □nε □ε?» 'ö- mε 'bhaa -nu -wa pö 'zü: «-Yö -kē -Zlan -nia -nu 'ö -an -wun □blεε' -na bhē.» Pē 'ö -kē 'wo- pö 'dhö bhē 'ö tɔɔ Pölö -yö -kē Yesu -wun waa-

mε -nu -bha -go ga 'gü -sü -wun □blεε' □dhia.

¹⁹ 'Ö 'wo Pölö kpa wo -bha, 'wo dho -a 'ka mε ziizii -nu -bha -yakuédhe 'ö 'wo- -dhe Aleopazö -yakuédhe bhē -a -ta. 'Ö 'wo- pö -a -dhē: «Yi- 'piö kö mε □daan' -wo -dēü 'ü- zɔn -na bhē 'yi- dɔ.

²⁰ Bhii 'wun -nu 'wo bhē yiēē -an ma do. Pē 'ö -kē 'ö 'yi- 'piö kö yi- -gen ma 'ö bhē.»

²¹ Bhii 'ö tɔɔ mε -nu 'saadhö 'wo Atenē -mε -nu 'ka waa- -nia -nu 'wo -kē pö- bhē -a 'gü mü, -wo 'töng 'plε -sü wo 'to -to 'wun -taɔ -dēü -nu waa- -an □blεε' -sü -nu -bha.

²² 'Ö Pölö -yö □luu mε zi- izii -nu 'wo Aleopazö -bha -yakuédhe -ta bhē -an wö 'dhiö, 'ö- pö: «Atenē -mε -nu, a- -dɔ □nε, ka -zlan -nu □plēözē -gba.

²³ Bhii n -ma □niē' -sü 'ka, ka -gɔ pödhe 'ö □nε -a 'gü, 'ma -dhe -ga ka -bha -Zlan -nu gbadhe □plēözē -bha; a slabhodhe do 'bhaa -yö. Pē 'ö □bεεn' -sü 'ka mü 'ö tɔɔ: «-Zlan 'ö 'yiēē- dɔ, -a -bha sla- bho -a -ta -pē 'ö □nε.» □Dhe 'ö 'dhö, a -nu kö -Zlan 'ö 'ka- gba -na 'ö 'kaa- dɔ bhē 'aan- -a -wun □blεε' -ka -dhē.

²⁴ -Zlan 'ö bhē 'ö 'kpong- taadhe waa- ö 'gü -pē -nu 'töüdhö 'wo -kē □blēē' 'dhe -nu, wü -nu, -ma -nu waa- 'yuö- -nu 'ka bhē 'ö -an -kē. Yö 'ö -kē dhang- waa- 'se -an □kɔɔnmε 'ka bhē yaa 'dho 'go mü 'zü -yaan kē -a -gba -a 'gü -kɔ -nu 'ö mε -nu -wa dɔ wo -kɔ 'ka -a 'gü.

²⁵ 'Go mü 'zü, -Zlan -bha -kë -a 'gü -sü 'yaa -gban pë 'ö me 'bhee- -nu dho -a nu -a -dhë, -a -bha yuö kë -sü 'ka -a -bha. Bhii yö [ne 'ö -kë -a 'gü -sü, 'të -sü waa- pë -nu 'saadhö 'ö me -bha -wun -yö yö -a -bha -a nu -an -dhë.

²⁶ -Zlan -yö gɔɔn- do -da 'dhiö. Gɔɔn- 'ö bhë 'ö 'kpongtaame -nu 'ple -wo go -a 'gü, 'ö- -kë kö me -nu 'wo bhë -wo [bheε 'kpongtaadhe 'ple -bha. Kö -Zlan -yaan [tun me -nu -da -na, 'töng 'wo dho -a kë 'kpongtaa waa- -an -bha -yadhe -nu 'wo dho kë -a -bha, -yö -an 'ple -kë 'dhiö.

²⁷ Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö -Zlan -yö -an -kë kö me -nu -waan wo [faan' 'sü ö [mεε' -sü 'ka, -dhe [plëözë -bha kö -waan ö yö. -Yö 'dhö, 'kεε kë 'kwa- wo 'dhö do do 'ka bhë -Zlan 'yaa me gbε 'ka [gbiin.

²⁸ Bhii kwa -bha -kë -a 'gü -sü 'dhö, kwa -bha -go piën- -sü waa- pë 'kwa- 'ka, -an 'ple -wo -go -a 'gü. Ka -bha 'dhikanme 'bhaa -nu -wo -wo do -pö, 'ö bhɔ -wo 'a- [bleε ka -dhë zö bhë -a -bha 'wo- pö: <-Zlan [ne 'ö kwa -da, 'ö- -wun 'gü 'kwa- -bha 'në -nu 'ka.>

²⁹ [Dhe -kë [ne, kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka bhë kö kwa 'ka 'dho kwa -zo ta [ne -Zlan -yö -kë [ne pë 'bin 'wo- -kë 'sënnng 'dhö, zëng waa- -guö 'dhö 'ö me 'ö- këdhe dɔ -së 'ka 'ö- kë -na 'ka bhë -a 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ pë -nu 'wo bhë pë 'bin 'kpaan 'ö -këdhösü 'yaa -an -gɔ yö -mü -an 'ka.

³⁰ 'Töng 'ö waa 'wun dɔa -Zlan -bha bhë, -Zlan -zo -de 'yaa- -wun 'piö kö -waan

'dhoë- pö -yö -kë -a 'piö kö 'ö me -nu -bha za 'kan. 'Kεε zlöö [ne -yö me 'ple [dhɔɔ kë -na, -dhe 'saadhö 'gü kö -wo wo [kwaa'- wo -bha -tosiadhe yaa -nu -zü, kö -wo ziö ö 'piö.

³¹ -Yö yi do 'ö dho za kan -a 'ka 'kpongtaame 'saadhö -an -bha ö -bha -kë kpengdhö -sü 'gü -a -kpɔ, 'ö bɔa me do 'ö- -ya bhë -a -ta. 'Wun 'ö 'dhö bhë -ya -zɔn me 'ple -dhë [ne ö -dho -a kë 'dhö, me 'ö- -ya bhë -a -bho ga 'gü -sü 'ka.»

³² 'Wun 'ö -kë me 'bhee- -nu -bha -go ga 'gü -sü -wun 'ka bhë, [dhe 'ö [waa- ma, 'ö me -nu -wo duö 'luu sü -a 'ka, kö me 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Yö 'to 'dhö; [dεε -bha [ya -mɔ!>

³³ [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö Pölö -yö go mü 'ö -ziö.

³⁴ 'Kεε -an me 'bhaa -nu -wo -ziö Pölö 'piö, 'wo -Zlan -wo -dhe 'wun gia-. Me -nu 'wo 'dhö bhë, Dönisö 'ö -kë zakanme 'ö Aleopazö -me do 'ka, dheɔ do 'wo- -dhe Damalisö waa- me 'bhaa -nu 'wo to, -wo -kë mü 'wo -kë [zuö' -dhië -Zlan 'piö -me -nu 'ka.

18

Pölö -yö Kolentö plöö

¹ [Dhe 'ö [ya kë 'dhö Pölö -yö -go Atenë, 'yö -ziö 'ö dho Kolentö plöö.

² 'Yö -kpën Zuifö mi do 'wo- -dhe Akilasö, 'ö bhɔ Pong -se 'gü waa- ö bɔɔ Plisilö -an -bha kö [wa 'go Itali -se 'gü, [wa nu Kolentö -pö 'gü -a -dhe yaa [glɔɔ [kun, bhii 'ö tɔɔ Itali -se [kɔɔnme [va

Klodö -ya -pö Zuifö -nu -wo 'go Wlomë -pö 'gü. 'Ö Pölö -yö -wo -an 'piö.

³ □Dhe 'ö -kë □ne waa- Pölö -nu -an këyuö -yö do bhë (-wo -kë sokodome 'ka), 'yö to -an -go koo, 'ö wo -nu 'wo yuö -kë wo 'kuë-.

⁴ 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'saadhö 'ka, Pölö waa- me -nu 'wo Zuifö 'ka waa- Glekö -nu 'wo -Zlan -wo dan 'kuë Zuifö -nu -bha -bhokuëko 'gü. 'Ö Pölö -yö -an □koo' □yee ö □faan' 'ple 'ka kö -waan Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

⁵ □Dhe Silasö waa- Timote □wa 'go Maseduanë □wa nu, Pölö -yö 'tong 'ple -sü, 'yö -Zlan -wo □blee -a -zon Zuifö -nu -dhë kpinngdhö -sü 'ka □ne Yesu □ne too -Zlan -bha -Yame.

⁶ Zuifö -nu waa 'we -a -bha kö 'wo 'we Pölö -wo -bha. 'Ö 'wo 'si -nu bho -a -go, 'ö Pölö -ya -daa -kë -an -go 'gbee- 'ka ö -bha so -nu □kpenng -sü 'ka (-a -gen 'ö too wo -nu wo -wo 'yaa- 'gü do) 'ö-pö: «□Ya kë □ne kaa dha, kö ka gia- kaa- 'wun □zaa' -sü -nu kë -sü -mü, kö -a -wun 'yaa n tuö. □Dhe 'ö 'pö, 'go □dee -bha a -dho go ka 'piö kö 'aan- 'dho me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö kö 'aan- Zlan -wo □blee' -an -dhë.»

⁷ □Dhe □ya kë 'pö, 'ö go -an 'piö, 'ö dho goon- do 'wo -dhe Titusö Zutusö 'ö -Zlan □bhlë -ya, 'ö- -bha 'ko 'dhö Zuifö -nu -bha -bhokuëko 'soo bhë -a -go koo.

⁸ Klipusö 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bhokuëko □koonme 'ka

bhë waa- ö -bha 'koomë -nu -wo Dëme -wo -dhe 'wun gia-. 'Ö Kolentö -me -nu -dhe □va -dhe 'wo Pölö -wo ma, -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'wo -an -bo yiö Yesu 'to 'ka.

⁹ Gbeng -yi do 'ka, Pölö -yö 'yanpiöpë do -yö. 'Ö Dëme -ya pö -a -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë! -Bhö 'dho ü 'dhiö 'wun -blee me -nu 'wo zö -an -dhë -sü 'ka, kö □kun 'ü ü 'dhi yö 'kuë-!

¹⁰ Bhii a ü 'piö; me gbe 'ka 'dho -mo -a -bha kö -yö ü 'kun kö -yö pë yaa kë ü 'ka. 'Ö too medhevadhe -wo -dho go pö- 'ö □ne -a 'gü kö -waan 'we n -wun -bha.»

¹¹ Pölö -yö -kwe do waa- ö 'gbu -kë Kolentö -me -nu -go pö- bhë -a 'gü. 'Ö me -nu □daan -Zlan -wo 'ka.

¹² 'Töng 'ö Galion -yö □kaa' -gludë 'ka, Wlomë -me -nu -go 'se 'ö- 'to -yö -kë Akai 'ka bhë -a 'ka, Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko □bhaa Pölö -go, 'wo- kun 'wo dho -a 'ka mekoonme 'dhiö kö -yö za -lo -a tuö.

¹³ 'Wo- pö mekoonme Galion -dhë: «Goon- 'ö □ne -ya 'piö kö -Zlan gba -ko gbe 'ö 'yaa kwa -bha tong 'piö 'ö me -nu □daan -a 'ka.»

¹⁴ □Dhe Pölö -ya -kë kö 'yaan- 'wun □blee', 'ö Galion -ya pö Zuifö -nu -dhë: «Me 'ka □ne, -më 'ö- -kë -e? □Ya kë □ne 'wun 'yaa 'kpëdhö 'ö- -kë, 'iin 'wun yaa 'bhaa □ne 'ö- -kë -bezë, kö a -dho 'tong sü 'a n 'to toë -së 'ka.

¹⁵ 'Kee □dhe 'ö -kë □ne -yö -gban 'wun □blee' -sü 'kpaan

'dhö, me 'to -wun waa- ka -bha tong -wun -nu -bha yö -mü bhë, kö a -ko 'wun me 'ö 'dhö bhë -a 'kan -sü 'ka. Ka gia-, -ka ka -bha pë 'kan!»

16 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bo 'wo -an -kë, 'wo go zadoko 'gü mü.

17 □Dhe □ya kë 'dhö, Sotenë 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bhökuëko □koonme 'ka, 'wo- kun, 'wo- -ma za do -a 'gü -ko 'dhiö mü. 'Kee yaa kë Galion 'gü pë gbe 'ka.

Pölö -bha -ye ö 'zü -sü yö dhoë Antiosö

18 Pölö -yö □glöö Kolentö, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo mü -an 'piö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö go mü 'yö ö -bha □kwëe- dhu kö yö 'dhö, Plisilö 'dhö, Akilasö 'dhö, -waan 'dho Sili -se 'gü. -Wo -kë Sënkle plöö 'ö Pölö -yö ö -go bho kö waa □tun -da -na 'yitagö 'gü, bhii 'ö töö -yö pë do 'to -go -Zlan -dhë.

19 'Wo dho 'wo -lo Efezö. -Dhe bhë -a 'gü Pölö -yö -kan Akilasö waa- Plisilö -an -bha, 'ö dho Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü, 'ö waa- Zuifö -nu 'wo 'wun -nu □blëe wo 'ko □bhaa mü.

20 'Wo- pö -a -dhë -yö □glöö wo 'piö mü. 'Kee yaa 'we- -bha -an -go.

21 'Yö ö -wo -da -an -dhë -a pö -sü 'ka □nëe: «□Ya kë □në -Zlan □ya 'we- -bha, a -dho nu ka 'piö yi do 'ka.» □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -da 'yitagö 'gü, 'ö go Efezö 'ö dho.

22 □Dhe 'ö □ya -lo Sezale, 'yö ö □kwëe- □yöö mü, 'ö -ta sia-, 'ö dhoë Zeluzalemë. □Dhe 'ö □ya -lo 'ma, 'ö -büö

-da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'wo 'ma -an -dhë. 'Go mü 'yö dho Antiosö.

23 □Dhe □ya 'töng 'dëdë kë mü, 'ö dho. 'Yö bo Galatö -se waa- Flizi -se -an 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu □faan' 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

Apolosö -bha -bo Efezö -dhe waa- Kolentö -dhe -an 'gü -sü

24 Zuifö mi do 'wo- -dhe Apolosö 'ö bho Alezandri -pö 'gü, -yö -nu Efezö plöö. -Yö -kë 'dhikanme 'ka, 'ö -Zlan -wo 'ö □bëen' -sü 'ka 'ö- do -së 'ka.

25 'Go mü 'wun 'ö -gban Dëme -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha, -ya -daan □va. 'Ö ko 'zü, 'ö pa -sü 'ka 'yënnngsiödhe 'ka, 'ö -Zlan -wo □blëe me -nu -dhë, 'go mü 'ö -an □daan 'wun giagia 'ö -gban Yesu -bha -a 'ka. 'Kee 'wun 'ö -gban -bo yiö -sü -bha bhë, Zan -bha -de 'sloo □në 'ö- do.

26 'Ö yö 'wun □blëe' -sü 'gü, Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü -zo -gban -sü 'ka. 'Kee □dhe 'ö Plisilö waa- Akilasö -waa -wo ma, 'wo- -dhe wo -go köö, 'wo- □daan -Zlan -bha zian kpinngdhö 'ka.

27 □Dhe -kë 'pö, 'ö Apolosö -ya pö ö- 'piö kö 'ö bo Akai -se 'gü. 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Efezö bhë, 'wo 'sëedhe -kë, 'wo- do -a -go kö -yö dhoë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo 'ma -an □dhia kö -waan -a -nia 'kun.

□Dhe □ya 'dho □ya -lo, me -nu 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü □wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -an 'piö, 'ö -an □faan' më □va 'ka.

²⁸ 'Këe -yö -to Zuifö -nu -ta ö -wo 'ka -a -zon me 'ple -dhë -sü 'ka □ne Zuifö -nu -wo wo -de -püö -sü 'gü. 'Ö 'yö- -zon -an -dhë -a pö -sü 'ka □neε Yesu 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yame □ne -ko 'ö □bëen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.

19

Pölö -bha -bo Efezö plöö -sü

¹ Apolosö -yö -kë Kolentö; Pölö -de 'pö -yö -bo Azi -se 'gü, 'ö dho 'ö -lo Efezö -pö 'gü. 'Yö -kpen Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'bhaa -nu -bha mü.

² 'Ö □dheε' kpo -an -go 'ö-pö: «□Dhe 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- □ne, 'ka -Zuu 'slööslö yö □a?»

'Wo- -daa -kë -a -go 'wo-pö: «Yië- ma do □kun □ne -Zuu 'slööslö -yö -dhö kö 'yiën- 'dho -a yö.»

³ 'Ö Pölö -yö -an □dheε' kpo □neε: «-Bo yiö -sü □suu' -mlë 'ka- wo □e?»

'Ö 'wo- -daa -kë 'wo- pö: «-Bo yiö -sü 'ö Zan -ya -wun □bleε bhë 'ö 'yi- wo.»

⁴ 'Ö Pölö -ya pö -an -dhë □neε: «Me -nu 'ö 'wo -we -a -bha 'wo go wo -bha □soon yaa 'gü bhë □ne 'ö Zan -yö -an -bo yiö. 'Go mü 'ö-pö Izlaelö -següme -nu -dhë, -wo me 'ö 'dhoë- nu ö □zlöö

bhë -a -wun -dhe 'wun gia-; me bhë 'ö tɔɔ Yesu.»

⁵ □Dhe 'ö 'wun 'ö bhë □waa- ma, 'ö 'wo -we -a -bha 'wo -an -bo yiö Dëme Yesu 'to 'ka.

⁶ 'Ö Pölö -yö ö -ko kpa -an -ta □bhea' -sü 'ka, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö. 'Ö 'wo yö 'wun -nu □bleε' -sü -bha -wo 'waa gbë 'gü. 'Go mü 'wo yö -Zlan 'dhi -wo □bleε' -sü -bha me -nu -dhë.

⁷ Me -nu 'wo 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë me 'gɔɔ- do ö ga □ple 'ka.

⁸ Pölö -yö -dho Zuifö -nu -bha -bhokuëko 'gü, 'ö 'wun □bleε -zo -gban -sü 'ka. 'Ö 'su -yaaga 'piö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha 'ö- □bleε; 'yö- këdhe □mëε me -nu 'wo wo 'to to -a -wo -bha bhë -an □koo' □yεε' -sü 'ka kö 'wun 'ö- □bleε' -na bhë kö -waan -a -dhe 'wun gia-.

⁹ 'Këε me 'bhaa -nu -wo □gou' 'gbee- -kë, 'ö waa 'we -a -bha kö -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü 'wo 'dhi yaa 'gü -wun □bleε kwa Dëme -bha zian 'ö -dho □toëpö 'ka bhë -a -bha, me gbung 'wo -kë mü -an wö 'dhiö. 'Ö Pölö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo bhë -an kpa ö -bha 'ö 'wo go me gbung 'gü mü. 'Ö yö -an □daan' -sü -bha -dhekpaoyi 'saadhö 'ka, 'kodhi □va 'ö gɔɔn- do 'wo- -dhe Tilanusö 'ö 'wun □bleε 'següme -nu -dhë -a 'gü bhë -a 'gü.

¹⁰ 'Wo- □kaa' 'dhö -kwe □ple -bha. Pë 'ö -kë 'ö me -nu 'wo bo Azi -se 'gü □zian'

'töüdhö 'wo Zuifö 'ka, 'iin 'waa Zuifö 'ka, 'ö -an 'plε -wo 'wun 'ö -gban Dëmε -bha -wa ma bhë 'ö bhë.

Seva -bha 'në -nu

11 -Zlan -yö -kë -dhid-haapë 'gblüünzë -nu -kë Pölö □kwaaw' □dhia.

12 -A 'bhaa -nu □ya kë, so pë -nu 'iin -ta wöödhö so -nu mε 'ö pa Pölö bun 'ka, 'wo □nuë' 'yuamε -nu □dhia, 'wo -pa -an 'ka, 'ö -an -bha 'yua -nu -wo bo, 'ö -zuu yaa -nu -wo go -an 'gü.

13 Zuifö 'bhaa -nu 'wo -kë □nië □dhia, -zuu yaa -nu -bho mε -nu 'gü -sü 'ka, -wa këdhε -mεε kö -waan kë Dëmε Yesu 'tö 'ka 'pö. 'Ö 'wo -pö -zuu yaa -nu -dhë □nεε: «Yi- □blεε ka -dhë Yesu 'ö Pölö 'dhö -a -wun □blεε' -na bhë -a 'tö 'ka, -ka 'go mε 'ö □nε -a 'gü!»

14 (Mε -nu 'wo -kë 'wun 'dhö -a kë □dhia bhë, -wo -kë Zuifö -nu -bha slabhomε □va do 'wo- -dhε Seva bhë -a -bha 'në gōon- -nu 'slaple 'ka.)

15 'Yö -zuu yaa 'ö -kë gōon- bhë -a 'gü -ya -pö -an -dhë: «A Yesu -do, 'ö mε 'wo- -dhε Pölö bhë 'a- do 'pö; 'kεε ka -zë, ka -go 'më ε?»

16 'Ö gōon- 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë, 'ö -püö -an -ta, 'ö yö -an -ma -sü 'gü, 'ö 'wo □duë, 'wo go -a -gō kōō wo bun 'kpaan waa- bhüö -nu 'ö to -an -bha bhë -a 'ka.

17 Mε 'saadhö 'wo -kë Efzö mü, -a Zuifö oo, -a mε 'waa gbε -nu oo, 'wo 'wun 'ö bhë 'wo- ma, 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo yö Dëmε Yesu 'tö □bhlë -ya -sü 'gü □va 'ka, 'ö □zië'

-a 'tö □bhlë mε 'wo- -ya 'dhiö bhë -a -ta.

18 Mεdhεvadhe 'ö 'wo kë Yesu -wun -dhε 'wun gia- mε -nu 'ka, 'tōng 'ö bhë -a 'ka, -wo -nu 'ö 'wo wo këpë -nu zii -nu -wun □blεε mε -nu wö 'dhiö mü.

19 'Ö mε -nu 'wo -kë -dεbōmε -nu 'ka -bezë bhë, -an □plëezë -wo nu wo -bha 'sëedhε -be -nu 'wo -dε bō -kō -ya 'gü -an 'ka, 'wo -an -güö mε -nu wö 'dhiö -an □suu'- -bho sia- -sü 'ka. 'Ö 'sëedhε -be -nu 'wo 'dhö 'ö -an □sōngg' 'dhö 'gbee- bhë 'wo -an □sōngg' -ya 'ko 'dhiö -kë, 'ö- 'wëü- -yö -kë zën 'tama -vuu 'gōō- 'sōōdhu 'ka.

20 Kwa Dëmε -wo -pεn -kō 'ö -kë -pεn □dhia -a 'ka -a -bha 'piigbeedhε -zōn -sü 'ka bhë 'ö- 'bhaa 'dhö bhë.

□Zuōkaankuëdhe -da -kō 'ö- □daa' Efzö plöō

21 □Dhε 'wun -nu 'wo bhë □wa ziö, 'ö Pölö -yö □luu 'ö 'dho Zeluzalemë. -A -bha 'dho -sü 'ka, 'yö -bō Maseduanë -dhε waa- Akai -dhε -an 'gü. -Yö -kë -a pö □dhia ö -de 'gü □nεε: «'Ma 'dho Zeluzalemë □sia, a -dho yε n 'zü 'a dho Wlōmë, 'ö tōō a- 'piö kö 'a n 'yan do -a -bha.»

22 □Dhε □ya kë 'dhö, 'yö -nu -a -dhë -mε □plε Timote waa- Elatö 'yö -an bō Maseduanë -sε 'gü; 'ö yö -zë 'ö 'tōng 'dεdε 'bhaa -kë Azi 'zü.

23 -A 'tōng gia- bhë -a 'ka, 'ö □zuōkaankuëdhe □va -yö -da Efzö plöō Dëmε -wo -wun 'gü.

24 Mε do 'wo- -dhε Demetriusö 'ö -kë zëndōmε 'ka 'ö -zlan dhebō do 'wo-

-dhe Atemi -a -gba -a 'gü -ko 'bin -kë zën -nu 'ka. 'Ö □ya kë 'ö 'wëüga □va yö yuö 'dhö bhë -a 'gü, 'ö ö -bha yuökëme -nu □saan' bhoë.

²⁵ Demetriusö 'ö bhë 'yö ö -bha yuökëme -nu waa- me -nu 'ö wo -nu wo -bha yuö -yö -kë do bhë -an □dhoo -kë wo 'ko □bhaa; 'ö- pö -an -dhë: «Goon- -nu, ka gia-, ka- □doo' □ne kwa -bha □nao -nu -wo -go yuö 'ö 'kwa- kë -na □ne -a 'gü.

²⁶ 'Kee goon- 'wo- -dhe Pölö bhë, pë 'ö- kë -na □ne, 'kaa- yö □a? Bhii -ya -blëe 'ö- pö -zlan -nu 'ö me 'bhee- -lü 'dhö -an kë -na bhë 'waa -zlan gia- gia 'ka. Medhevadhe -wa -dhe -na 'wun gia-, 'ö 'yaa -dhe 'ö Efezö zö □ne -a -dhe -de 'sloo 'ka, □ya 'to 'tee kö -yaan medhevadhe □zuö' □sië'-, -yaan -an bho kwa -bha -zlan 'piö Azi -se -dhe 'saadhö 'gü.

²⁷ 'Wun 'ö 'dhö bhë 'yaa kwa -bha yuö 'to -go zë -sü 'sloo 'ka, 'kee kö pë 'ö mü 'zü, 'ö too kwaa- -zlan dhebo □va 'wo- -dhe Atemi -a -gba -a 'gü -ko □bhlë 'yaa me gbë 'gü gbö. □Ya kë 'dhö 'pö, kö -a -bha 'töbhödhe 'ö me -nu 'saadhö 'wo Azi -se 'gü waa- 'kpongtaame 'saadhö 'wo- ma bhë □ya 'to 'kpaan.»

²⁸ □Dhe 'ö 'to -to -a -wo -bha -me -nu □waa- -wo bhë -a ma, 'ö 'wun -yö -siö -an -dhë, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü -a -pö -sü 'ka □ne: «□Vadhe -yö kë Efezö -me -nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»

²⁹ -Zuö 'ö bhë -yö -pen plöö -dhe 'saadhö 'gü. 'Ö me -nu -wo Gayusö waa- Alitaakö -an □gaan gan wo 'piö (me □ple 'wo bhë -wo go Mased- uanë, 'wo -kë -ziö Pölö 'piö -me -nu 'ka); 'wo dho -bla 'ka -an 'ka 'dhëedhö.

³⁰ 'Ö Pölö -ya -kë kö 'yaan- nu me -gbaa -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an 'dhiö. 'Kee Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -kë mü waa 'we -a -bha -a -go.

³¹ 'Ö me □bhlëzë 'bhaa -nu 'wo -kë -a 'bhamë -nu 'ka 'wo go Azi -se 'gü, 'wo -kë mü 'wo me bo -a -dhë, -bhea -a -dhë -sü 'ka □ne kö □kun 'ö dho 'dhëedhö.

³² □Zuökaankuëdhe □va -yö -kë me -nu 'wo dho wo 'ko □bhaa bhë -an ziën, 'wo -kë -zuö □va do □dhia. Me 'bhaa -nu -wo -kë □gblaa 'gbla -sü 'gü -ko 'bhaa 'gü, 'ö me 'bhaa -nu -bha 'we -ko -yö -kë -ko gbë -ta. 'Ö -an medhevadhe 'wo -kë -an ziën waa wo -dho 'kuë- -gen do.

³³ Me 'bhaa -nu 'wo -kë me gbung 'gü mü, -wo wo -zo -ta □ne Alezandrë 'ö nu -zuö do -su bhë -a 'ka 'ö too -wo Zuifö -nu -yö kö -wo Alezandrë yö -na 'dhiö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Alezandrë -yö ö -ko -ta zë kö -yaan ö -ta -wun □blëe'- me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë.

³⁴ 'Kee □dhe 'ö □waa- doa □ne Zuifö -mü -a 'ka, 'ö -an 'ple -wo dho wo 'kuë-, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü wo 'ko □yöë', pë 'ö -mo 'lele □ple -bha -a 'piö □woë' □ne: «□Vadhe -yö kë Efezö -me

-nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»

³⁵ □Dhe □waa- kë 'dhö, 'ö 'wunyanbhömε do 'ö pö- bhë -a 'gü, -yö me gbung -nu bhë -an -ta ga, 'yö- pö: «Efezö -me -nu, me 'plε kwa- □dɔa' □ne me 'ö 'kwa Efezö zö □ne, 'ö 'kwa kwaa- -zlan dhebo □va Atemi -gba -a 'gü -ko waa- -a 'bin 'ö go dhang- 'gü 'ö -püö sia- bhë 'ö 'kwa -an -maa -kë -me 'ka.

³⁶ 'Ö me gbε 'yaa -dhö kö -yö □kploo 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka. □Dhe 'ö 'pö kö -ka do diindhö, 'ka ka □kwaa' -zuö do -sü -zü!

³⁷ Bhii gɔɔn- -nu 'wo □ne ka -an -kun 'ka nu -an 'ka zö, 'kεε kö waa gbapë gbε 'sü kwa -bha -zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'iin waa 'wun gbε □blεε' -kwa -bha -zlan dhebo 'ka.

³⁸ 'Ö □ya kë □ne Demetriusö waa- ö -bha yuökεmε -nu 'wun -yö -an -gɔ me -nu buëndhö kö zakanyi -yö -dhö; 'go mü me -nu 'ö -wogbiindhε 'dhö -an -gɔ 'wo -dhö. -Dhe bhë □ne 'ö -an □dua' 'dhö -mü kö -waan 'dho wo -bha 'wun 'ka -a -bha!

³⁹ 'Ö □ya kë □ne 'wun 'bhaa -yö ka -gɔ kö 'kaan- -a □blεε', kö -ka dhoë me -nu 'wo pödεmε -nu 'ka -an 'dhiö, wo 'wo tɔng -nu do bhë □ne 'wo dho -a -bho 'kou kë.

⁴⁰ Kö □kun 'ka -zuö do □ne pë 'ö bhë -a 'dhö gbɔ! 'Ö tɔɔ pë 'ka- kë □dεε bhë 'yaa -së. 'Go mü 'zü, 'wun bhë Wlɔmë -me -nu □waa- ma, -wo -dho za do kwa -bha -a pö -sü 'ka □ne yi 'següme -nu □zuö' □luu' -na 'sε □kɔɔnmε □va -gɔ. Bhii -dho 'kuë- -ko

me 'ö □ne -a -gen kpinngdhö 'ö dho za -së nu kwa -dhë 'yaa 'dhö. □Ya 'go mü 'zü, kwa -ko 'ka 'dho -mɔa -bha kö -a -gen 'ö dho me 'to kun 'kwa- □blεε'-.»

⁴¹ □Dhe 'ö Efezö 'wunyanbhömε bhë □ya yën 'wun -nu 'wo □ne -an □blεε' -sü -bha, 'ö- pö me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'dho.

20

Pɔlö -bha 'ta 'ö dhoë Maseduanë -dhe waa- Glékö -dhe -an -bha

¹ □Dhe 'ö -zuö -nu 'wo bhë □wa 'kan, 'ö Pɔlö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu □dhɔɔ -kë 'ko □bhaa, 'yö 'wun □blεε -an -dhë, -an □faan' 'më -sü 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö ö -wo -da -an -dhë 'ö dho Maseduanë -sε 'gü.

² 'Yö bɔ 'sε 'ö bhë -a 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'wo mü -an □faan' 'më -sü 'ka, -Zlan -wo □blεε -an -dhë -sü 'ka □plëözë 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö dho Glékö -sε 'gü.

³ -Dhe bhë □ne 'ö 'su -yaaga -kë -a -bha. 'Yö ö □kwεε -nu dhu kö 'yaan- 'dho Sili -sε 'gü. 'Kεε □dhe 'ö □yaa- ma □ne Zuifö -nu □wa 'dho wo 'ko □zlöö ö -gɔ kö -waan ö zë, 'ö -yε ö 'zü, 'ö dho Maseduanë -sε 'gü.

⁴⁻⁵ Me 'bhaa -nu yi -do Pɔlö -gɔ, 'yi □loë' Azi -sε 'gü; 'ö Pilusö gbö Sopatεε 'yö go Bele 'dhö, Alitaakö waa- Sekundusö 'wo go Tesalonikö 'dhö, Gayusö 'yö go Dεεbö 'dhö, Timote 'dhö, Tisikö waa- Trofimë 'ö -kë

Azi 'në gia- 'ka, 'wo go yi ziën, 'wo dho yi 'dhiö Tröasö -pö 'gü. -Dhe bhë 'wo dö -a -bha yi -gö mü.

6 □Dhe 'ö 'wlaan- 'ö 'wo- -dhe 'wlaan- 'wo □bluu'- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö 'wo- -bhö -na bhë □ya ziö, 'ö 'yi yi -bha □kwεε- dhu, 'yi -da 'yitagö 'gü Filipö -pö 'gü. 'Ö 'yi -dhekpaoyi 'söödhu -kë zian-, 'ö 'yi yö -an -bha Tröasö plöö; 'ö yi -nu 'yi 'dhöögö do -kë mü.

Pölö -bha 'ta -kaanta 'ö dhoë Tröasö -pö 'gü

7 Zuifö -bha □glooyi 'yinia 'piö, yi -kë yi 'ko □bhaa kö 'yiën- -bhöpë 'slöösLö 'sü. 'Ö Pölö -yö 'wun □blεε me -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an -dhë. □Dhe 'ö -kë □ne -dhe □ya 'po, -yö -dho dho bhë, 'yö 'wun □blεε 'ö dhoë 'ö gbeng ziën -dhe □loë'.

8 'Ködhi 'yi -kë -a 'gü yi 'ko □bhaa, 'kö -dö 'ko -ta dhuö -dhe 'gü bhë □labang -nu -wo -kë mü □va.

9 -Dadhëü 'nëgöönzë 'wo- -dhe ötisö -yö -kë -ya -sü 'ka 'kö föödhe -bha kö Pölö -yö -Zlan -wo □blεε' -na 'piö □gbiinzë 'ka; 'ö yi -yö -ziö -a 'ka. 'Ö go 'kö -dö 'kö -ta dhuö -dhe -yaaga -naa 'yi -kë -a 'gü bhë -a 'gü, 'ö -püö sia-. -A □luu'- 'wo- wo □ne kö □ya ga.

10 'Ö Pölö -yö □yöö, 'ö □kloo, 'ö- kpa ö -tong -ta. □Dhe □ya kë 'dhö 'ö- pö: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë; -yö 'bhee-!» 'Ö- to me -nu 'wo to -an kwεε kö -yö 'bhee-.

11 'Go mü 'ö Pölö -da dhuö 'ö □bluu'- □kaan 'ö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo- -bhö. □Dhe 'ö □ya 'wun □blεε'- 'zü 'piö □gbiinzë wo, 'ö -dhe □ya poë 'ö ö -wo -da 'ö dho.

12 'Nëgöönzë 'ö □sia -a 'bheezë □ne 'ö me -nu -wo dho -a 'ka -a -gö köö 'ö -kë -an 'plε -bha 'yënnng □dhuë' -wun □va 'ka.

'Ta 'ö Pölö dhoë Tröasö 'ö böa mü 'ö dhoë Mile

13 Yi -dho 'dhiö, 'yi -da 'yitagö 'ö dho yi 'ka pödhe 'wo- -dhe Asösö bhë -a 'gü. -Dhe bhë □ne 'ö Pölö dho -da -a -bha 'yitagö 'gü yi 'piö; bhii 'ö töö -ya -pö yi -dhë ö -dho ta sia- 'ö nuë.

14 □Dhe 'ö □ya nu, □ya yö yi -bha mü, 'ö 'yi- sü yi -bha 'yitagö 'yi nuë bhë -a 'gü, 'yi dho Mitilenë plöö.

15 'Yi go -dhe bhë -a 'gü, 'ö -dhekpaoyi me 'ö yö -a 'piö, yi □loë' Sio -dhe 'söö. -A -dhe me 'ö -po -a 'piö 'zü, 'yi dho Samösö plöö; 'ö -dhekpaoyi me 'ö yö -a me bhë -a 'piö 'zü, 'yi dho Mile -pö 'gü.

16 Pölö -ya -pö 'yi bö Efezö -pö 'söö; 'kεε kö □kun 'yi □gbaannu mü, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'töng dho -ziö yi -ta Azi -se 'gü. 'Siö -yö -kë -kpa -a -ta □dhia, bhii -yö kë -a 'piö kö 'yiën- -lo Zeluzalemë, Pantëkotö 'wlaan- -yi gia- 'ka.

Pölö -yö 'wun -blεε me zizii 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Efezö plöö -an -dhë

17 □Dhe 'yië -lo Mile plöö, 'ö Pölö -yö me bö me ziizii -nu 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'gü Efözö plöö -an -dhë kö -wo nu.

18 □Dhe 'ö □wa nu □wa -lo -a 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia-, ka n kë -kö 'a n -de □kaa' 'töng 'a □kaa' ka 'piö 'ö sü yi -blëezë 'a nuë Azi -se 'gü -a -bha 'ö dho 'ö yöë □dëe -bha bhë -a -yö:

19 A yuö -kë Dëme -dhë, -de -dho sia- -sü, 'gbo bö -sü waa- -bö 'wun 'gbee- 'gü -sü 'ka, Zuifö -nu -bha □sua -wun 'wo dhoë wo 'ko □zlöö n -gö bhë -a 'gü.

20 Ka- □dca' □ne pë -nu 'ö dho 'wun -zön ka -dhë ka -bha dha -sü 'gü, n 'ka- gbe -bin ka -gö, 'këe a ka □daan -an 'ka me 'ple wö 'dhiö 'iin 'zü ka -gö köodhe -nu -bha.

21 A me -nu 'wo Zuifö 'ka, waa- me -nu 'waa Zuifö 'ka -an □dhö -kë □woë □ne -wo 'go wo -bha □söön yaa -nu 'gü, -wo □dhië'- kwa -bha -Zlan 'piö □zian', 'go mü -wo Dëme Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-.

22 □Dhe -kë 'dhö, a 'dho -na Zeluzalemë □ne -kö 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö 'a- kaa bhë -a 'dhö, 'këe kö pë 'ö dho kë n 'ka 'dhiö 'ma, 'maa- dö.

23 Pë dö 'a- dö 'ö töö -dhe 'saadhö 'a bö -na -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -pö n -dhë □nëe -dho -kanso 'köodhö -sü 'iin 'yënnghödhe -wo -ya -sü 'ka n -ma 'ka.

24 Pë 'a- dö 'ö töö n -ma -kë -a 'gü -sü □bhlë 'yaa -dhö, ma gia- n -ma 'ka. 'Këe pë dho kë 'ö töö a -mä Dëme Yesu -bha

yuö 'yö- dö n kwëe bhë -a 'dhiö 'to -sü -bha. Yuö bhë 'ö töö 'wuntaösë 'ö -gban -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë me 'bhee- -nu 'ka, -a -wun -bha bhë 'a- □blëe'- me -nu -dhë.

25 A -kë ka ziën 'dhiö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha bhë -a □blëe ka -dhë -sü 'ka. 'Këe a- □dca' zlöö □ne me gbe 'yaa -dhö ka ziën gbo kö -yö 'ö 'yan dö n -ma, 'ö töö a 'dhoë- 'go ka 'piö.

26 Pë 'ö -kë 'ö □dëe □ne 'a- pö -na ka -dhë -kö □yöön -a -ta -sü 'ka □nëe: Me 'ö 'dhoë- 'ö -de □dhong zian kpengdhö □ne -a -ta ka ziën kö n -kö 'yaa- 'gü bhë 'ö bhë.

27 Bhii pë -nu 'wo -gban -Zlan -bha ka dha -sü 'ö- yö 'ko 'dhiö 'ö -de □zuö' 'piö bhë -a -bha, a- 'ple -blëe ka -dhë, n 'ka- gbe -bin ka -gö.

28 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka ka -zo kë -tuë -pë 'ö -Zuu 'slööslö -yö ka -ya -an -maakëme -nu 'ka -an 'piö! 'Go mü 'zü, -ka ka -zo kë -Zlan -bha me -nu -dho 'kuë- -sü, 'ö yö gia- 'ö- dho 'ö -de Gbö fei 'ö- -lo -an -wun 'gü bhë -an 'piö 'pö!

29 Bhii a- □dca' □ne □ya kë □ne 'ma 'dho, me -nu 'wo dho bhö -ton -bha gben- 'dhiözë -nu -bha, 'ö 'wo dho 'wun yaa -nu kë 'bhla -tuë -nu 'ka, -wo -dho nu ka ziën.

30 'Ö ka ziëndhe gia- 'gü me 'bhaa -nu dho □luu'- -waan □sua -wun -nu □blëe'-, -waan Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me bho zian kpengdhö -ta kö -waan ziö wo 'piö.

31 -A -wun 'gü -ka ka -zo

kë ka -de 'piö! 'Go mü 'zü, -yö kë ka 'yaan □ne a -kë ka 'piö -kwε -yaaga 'piö. 'Töng 'saadhö 'ka, 'a -dhio dɔ ka -dhë, bhii a -kë -ya -sü 'ka ka □wuën' kö a 'gbo -nu bɔ -na.

³² Zlöö □ne bhë, 'ma ka 'kluën bho -Zlan -bha kö -yaan ö -zo kë ka 'piö. 'Go mü 'zü 'wuntaöse 'ö -gban -a -bha 'glusë -bha, -yö -dho ö -zo kë ka 'piö 'pö. -Kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -Zlan -gɔ kö -yaan ka □faan' 'më, 'go mü kö -yaan pë -sεεbɔ -nu 'ö -an 'to go, 'ö -an -ya mε -nu 'saadhö 'wo- -bha 'ka -an -gɔ bhë -yaan nu ka -dhë.

³³ N -zo yaa kë mε gbe -bha 'wëü- -nu, 'sënnng -nu, sɔ -nu -an gbe 'piö.

³⁴ Ka gia-, ka- □dɔa' □ne ma gia- n □kwaa' -yuö □ne 'a- -kë 'ö ma 'dhö, n 'piö -mε -nu 'dhö, pë 'ö yi -bha -wun -yö yö -a -bha 'a- yö.

³⁵ -A -kë 'dhö -sü 'ka, a -zɔn ka -dhë □ne, 'ka yuö kë kö 'kaan- nu 'yename -nu -dhë, kö kwa -zo -yö -büö kwa Dëmε Yesu -wo 'ö -kë □nεε: <Ü -bha pë -nu mε -dhë -sü -yö ü -bha 'wun -së □va 'ka 'ö □zië' mε -bha pë -nu ü -dhë -sü -ta.> »

³⁶ □Dhe 'ö Pölö □ya yën 'wun □bles' -sü -bha, 'ö waa- mε -nu 'wo bhë 'wo -lo wo kɔɔn 'gü, 'wo □bhea -Zlan -dhë.

³⁷ □Dhe ö □wa yën □bhea' -sü -bha, 'wo wo -wo -da Pölö -dhë 'gbo 'ka, 'ö tɔɔ Pölö -dho -yö -an -kë □duö.

³⁸ -An 'plε wöödhε -yö -kë -siö -sü 'ka □duö, -a pö 'ö Pölö -ya wo □ne wo 'ka 'dho wo

'yan dɔ ö -bha gbo bhë -a -wun 'gü. 'Ö 'wo- dɔ zian, 'wo dho 'wo □loë' 'yitagɔ □taa.

21

Pölö -bha -dho Zeluzalemë -sü

¹ □Dhe 'yië -kan yi 'kuë-, 'yi -da 'yitagɔ 'gü, 'yi dho vεεdhö Kɔsö -sε 'gü. □Dhe 'ö -ta -dhe □ya □kpaɔ, 'yi dho Lɔdö, 'ö 'go mü 'zü, 'yi dho Patala plöö.

² 'Ö 'yitagɔ do 'ö -kë dho □dhia Fenisi -sε 'gü, 'yi- yö. 'Ö 'yi -yaa 'gü 'yi dho.

³ 'Yi dho 'yi -lo 'sεgɔ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'sɔɔ; 'sεgɔ bhë yi -to 'yitagɔ 'gü, 'yi- yö yi 'dhiö. 'Ö 'yi- to yi □kwaa- 'gü □zian', 'yi dho Sili -sε 'gü □zian'. 'Yi dho 'yi -lo Tii, -dhe 'ö 'yitagɔ dho □kwεε- □yɔɔ' -a -bha bhë -a -bha, 'yi □yɔɔ mü.

⁴ Yesu -wun -dhe 'wun gia- mε 'wo -kë mü bhë, □dhe 'yi -an yö, 'yi 'dhɔɔgɔ do -kë -an 'piö mü. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- mε -nu 'wo 'ma bhë -an -ta, 'wo- pö Pölö -dhë kö □kun 'ö dho Zeluzalemë.

⁵ □Dhe 'yi 'dhɔɔgɔ do 'dhiö pa -an 'piö mü, 'ö 'yi 'dhoë- dho yië- 'ta 'ka 'dhiö, 'ö wo -nu, wo -bha dhoo -nu, wo -bha 'në -nu, 'wo yi dɔ zian- 'yi goë plöö, 'yi □loë' 'yoo 'dhiö. -Dhe bhë -a 'gü, 'yi -lo yi kɔɔn 'gü 'yi □bhea.

⁶ □Dhe 'yië yën -wo -da yi 'ko -nu -dhë -sü -bha, 'ö 'yi

-da -na 'yitagɔ 'gü, kö wo -de 'pö -wo 'dho -na wo -gɔ plöö.

7 'Ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi [loë] Tolemaisö plöö. 'Ö 'yi -büö -da dhegluzë -nu 'wo -kë mü -an -dhë, 'ö -dhekpaoyi me bhë 'yi -kë -an 'piö mü.

8 [Dhe -dhe [ya 'po, 'ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo Sezale plöö. -Dhe bhë -a 'gü 'yi -da -Zlan -wo [blɛɛ] -me Filipö -gɔ kɔɔ, 'ö 'yi wɔ mü. Filipö bhë -yö -kë me -lü 'slaple 'wo -an -ya Zeluzalemë bhë -a me do 'ka.

9 'Ö- 'dhu -dɔ 'püë -nu -yiisië -wo -kë -Zlan 'dhi -wo [blɛɛ] -me -nu 'ka.

10 Yi -dhekpaoyi [plëezë -kë mü. 'Ö -Zlan -wodhiölome do 'wo -dhe Agabusö 'ö go Zude -se 'gü, 'ö nu yi 'piö.

11 'Ö Pölö -bha -dɔ sɔ -ta -du kwi sü, 'yö ö -gen -nu, ö -kɔ -nu -lö -a 'ka, 'ö- pö: «'Wun 'ö -Zuu 'slööslö -ya [blɛɛ] 'ö [nɛɛ]: <Gɔɔn- 'ö- -bha -du kwi 'dhö [nɛ, Zuifö -nu -wo -dho -a -lö Zeluzalemë [nɛ -kɔ [nɛ -a 'dhö. 'Go mü 'wo dho -a dɔ me -nu 'waa Zuifö 'ka -an kwɛɛ.> »

12 [Dhe -wo -nu 'wo bhë 'yië- ma, yi gia- -nu, me -nu gia- 'wo -kë Sezale, 'yi- pö Pölö -dhë kö [kun 'ö dho Zeluzalemë.

13 'Yö- -daa -kë 'ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka 'gbo -nu bɔ kö n [zuö] 'klo -yaan bhɔ [ɛ? Pë 'ö n -zo 'piö bhë -a 'plɛ 'yaa -mü tɔɔ n -lö -wun, 'kɛɛ -yö n -dhë -së 'pö kö 'a ga Zeluzalemë Dëmɛ Yesu -wun 'gü.»

14 'Kɛɛ [dhe 'ö -kë [nɛ Pölö 'yaa 'we -na yi -wo -bha, 'ö 'yi yi bo -a -pö -a -dhë -sü 'ka kö [kun 'ö dho, 'ö 'yi- pö: «Pë 'ö kwa Dëmɛ -zo 'kun -wun 'ka, -yö kë!»

15 [Dhe 'yië -dhekpaoyi 'bhaa kë mü, 'yi yi -bha [kwɛɛ- dhu 'yi dho Zeluzalemë.

16 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'bhaa -nu 'wo go Sezale, -wo -dɔ yi -gɔ yië- 'ta 'sü -sü -nu 'gü. 'Wo dho yi 'ka gɔɔn- 'wo- -dhe Nason 'ö go 'sɛgɔ 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'gü, 'ö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me zii 'ka bhë -a -gɔ kɔɔ, 'ö 'yi -wɔ mü.

Pölö -bha -bhɔdhia -kë Zakö -gɔ -sü

17 [Dhe 'yië 'dho 'yië -lo Zeluzalemë, yi dhegluzë -nu 'wo mü -wo yi -nia -kun [zuögludhi 'ka.

18 [Dhe -dhe [ya 'po, yië- Pölö -nu 'yi dho Zakö -gɔ kɔɔ, -dhe 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo 'ma -an -bha me ziizii -nu -wo nu -a -bha wo 'ko [bhaa mü bhë -a 'gü.

19 'Ö Pölö -yö -büö -da -an -dhë, 'go mü 'ö pë -nu 'ö -Zlan -yö bɔ -a 'ka Pölö -ta 'ö- -kë me -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë, 'ö- [blɛɛ -an -dhë do do 'ka.

20 [Dhe 'ö- -wo -nu 'wo bhë [waa- ma, 'wo yö -Zlan 'tɔ -blü -sü 'gü. [Dhe [ya kë 'dhö, 'wo- pö Pölö -dhë: «Yi dheglu, -bhö ü 'to 'to yi -wo -bha! Pë -nu 'wo kë -na Zeluzalemë plöö zö 'wo [nɛ: Zuifö -vuu [plëezë [wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka. -An 'plɛ, -Zlan -bha

tong -nu 'ö Moizö -ya nu kwa -dhë bhë, -wa -kun -së 'ka.

²¹ 'Κεε -wa -ma □νε ü Zuifö -nu 'wo -pen -sü 'ka 'σε gbe -nu 'gü, ü -an -daan □νε -wo wo □kwaa'- Moizö -bha tong -nu -zü, 'go mü kö □kun 'wo wo -bha 'në -nu zë 'böng, 'iin kö □kun 'wo 'ta sü Zuifö -nu -bha wo -kö 'ka.

²² □Dhe 'ö 'dhö kö kwa -dho -a -kōklë □ε? Yi- do □νε με -nu -wo -dho dho wo 'kuë- dhö □va 'ka. Bhii -wo -dho -a ma □νε 'bha nu zö.

²³ □Dhe -kë 'dhö pë 'yi 'dhoë- -a pö ü -dhë □νε, -bhöë kë! Goon- -nu -yiisië 'ö 'wo pë do 'to go -Zlan -dhë -wo yi -gō zö.

²⁴ 'Dho -an 'piö kö kaa- me -nu 'wo bhë 'kaan- bhökuëdhe 'ö dho ka kë 'slööslö -Zlan wö 'dhiö -a kë ka 'ko □bhaa! 'Go mü 'zü 'üën- -an -bha -kë 'slööslö -sü slabhoëpë 'wëüga nu! □Ya kë 'dhö, με 'plesen dho -a 'wun do □νε pë -nu 'wo- □bleε ü -gō bhë, 'wun gia- 'yaa -mü, 'kεε ü ü -bha -tosiadhe -kë Moizö -bha tong 'kun -sü 'ka.

²⁵ -A με 'ö -gban με -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'ö □wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'ka bhë, pë 'ö 'yi- yö -së -an -bha 'ka 'yi- □bleε -an -dhë 'sëëdhë 'gü, 'yi- bö -an -dhë 'ö tō: Kö □kun 'wo -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhë bhë 'wo- -bhö; kö □kun 'wo fei -bhö! 'Go mü kö □kun 'wo wü 'ö- fei yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö tō -yö -ga □nëngdhe 'gü. 'Go mü 'zü kö □kun 'ö me gbe

-yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö; kö □kun dhebo gbe -yö -da ö 'bha dhe -bha goon- 'piö, kö □kun -dadhëü -nu -wo wo -kö yaa -kë wo 'ko 'piö!»

²⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Pölö waa- goon- -nu -yiisië 'wo bhë 'wo dho. □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'ö wo 'ple 'wo -kë 'slööslö -sü -bhökuëdhe bhë -a -kë wo 'kuë-. 'Yö Pölö dho -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'ö 'töng 'ö -kë 'slööslö -sü bhë 'ö dho yën -a 'ka bhë 'ö- pö με -nu -dhë. 'Ö tō yi 'ö 'dhö bhë, 'ö dho με -nu -yiisië 'wo bhë -an -bha slabhope □sōnng' nuë.

Pölö -kun -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü -kö

²⁷ □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'slaple 'ö Pölö -ya -wun □bleε bhë -yö 'dhoë- -lo, 'ö Zuifö -me 'bhaa -nu 'wo go Azi □zian', 'wo Pölö yö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü. 'Ö 'wo με -gbaa □zuö' □luu Pölö -gō kö -waan -a kun.

²⁸ 'Wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü □woë' □νεε: «Izlaelö -me -nu, -ka nu yi -dhë! -Ka -dhe -ga, goon- 'ö □νε -yö -bö -dhe 'saadhö 'ple 'gü, 'ö με 'ple -daan -a pö -sü 'ka □νεε με 'yi Izlaelö -me -nu 'ka, Moizö -bha tong -nu waa- -Zlan -gba -a 'gü -kö 'ö □νε yi □bhle 'yaa -dhö! 'Go mü 'zü, □ya -da με 'yaa Zuifö 'ka -a 'ka kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü; -dhe 'ö 'slööslö bhë □yaa- kaa -dhuuzë!»

²⁹ (Pë -kë 'wo- pö 'dhö bhë 'ö tō Trofimë 'ö go Efezö bhë, -wa -yö Pölö 'piö, pö-

bhë -a 'gü, 'ö 'wo wo -zo -ta
 □ne Pölö -yö □daa' -Zlan -gba
 -a 'gü -kə 'gü.) Kë 'ö- wo 'dhö
 bhë -a -gen tɔɔ me -nu 'waa
 Zuifö 'ka -an □dua' 'yaa -mü
 kö -wo -da Zuifö -nu -bha
 -Zlan -gba -a 'gü -kə 'gü.

³⁰ 'Ko □blüüblüdhe -yö
 -mɔ pö- bhë -a 'gü. 'Ö pö-
 bhë -a 'gü -me -nu -wo -bla
 sü, 'wo goë -dhe 'saadhö
 -bha, 'wo nu 'wo Pölö kun
 'ö 'wo- □gbɔɔ gbɔ, 'wo- bho
 -Zlan -gba -a 'gü -kə 'gü. 'Wo
 to mü, 'wo 'kwɛɛ -nu -ta.

³¹ -Wo -kë -a kédhe □mɛɛ'
 □dhia -be kö -waan Pölö zë.
 'Ö to mü, 'ö 'wun bhë 'ö-
 -taɔ -yö -lo Wlɔmë -me -nu
 -bha 'dhasi □lame □va 'ö -kë
 Zeluzalemë plöö mü -a -ta
 □nɛɛ, 'ko □blüüblüdhe □ya
 -da plööme -nu ziën -de.

³² -Dhe do bhë 'ö to -a -bha
 'ö 'dhasi -gɔme waa- 'dhasi
 -nu -an sü ö 'piö, 'wo dho me
 -gbaa 'gü 'ma. □Dhe 'ö -an
 'yan □ya -kpen 'dhasi □lame
 □va waa- 'dhasi -nu gia- 'wo
 bhë -an -bha, 'wo wo bo Pölö
 -ma -sü 'ka.

³³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
 'dhasi □lame □va -yö □yɔɔn
 Pölö -bha 'ö- pö ö -bha 'dhasi
 -nu -dhë -wo Pölö 'kun, -wa
 -lö □yɔɔga □ple 'ka. 'Go mü
 'yö me -nu 'wo -kë Pölö -zü
 'to bhë 'ö -an □dheɛ' kɔɔ pë
 'ö- 'ka 'iin pë 'ö- -kë -an -wun
 'ka.

³⁴ 'Kɛɛ me -gbaa -nu 'wo
 bhë -an ziën me 'bhaa -nu
 -wo -kë □gblaa 'gbla -sü 'gü
 'wun gbɛ 'ka, kö- me 'bhaa
 -nu -bha -yö kë -na 'wun
 gbɛ 'ka. □Dhe 'ö -wo do
 kpengdhö 'ö 'dhasi □lame

□va dhoë- ma yaa kë -dhö
 -an ziën, 'yö- pö ö -bha 'dhasi
 -nu -dhë -wo 'dho Pölö 'ka
 -an -bha -yadhe -bha.

³⁵ □Dhe 'ö □wa -lo 'kə 'kpan
 'dhiö 'ö 'dhasi -nu -de gia-
 -wo Pölö -bun wo -kə -ta
 dhuö, me gbung -nu -gɔ do
 'wo- wo 'yënnɔ -a -gɔ bhë -a
 -wun 'gü.

³⁶ Bhii 'ö tɔɔ me -nu
 'saadhö 'wo -kë -ziö -an 'piö
 □dhia, -wo -kë -a pö □dhia
 -wa zë.

*Pölö -bha ö -de -ta -za do
 -sü*

³⁷ 'Dhasi -nu -wo -kë 'dho
 □dhia Pölö 'ka wo -gɔ -yadhe
 -bha, 'ö Pölö -ya pö -an -bha
 □lame □va bhë -a -dhë Glékö
 -wo 'gü □nɛɛ: «A -mɔa -bha
 kö 'a 'wun 'bhaa □blɛɛ ü -dhë
 -a?»

'Ö 'dhasi □lame □va bhë
 -ya □dheɛ' kɔɔ 'ö- pö: «Ü
 Glékö -wo -ma -a?»

³⁸ □Dhe 'ö 'dhö bhë kö
 'bhaa Ezitö mi 'ö nu me
 -nu □zuö' □luu' -sü 'ka 'sɛ
 □kɔɔnme -gɔ bhë, 'ö dho
 mezëme -nu -vuu -yiisië 'ka
 'yënnɔ □taa zö □ne -a 'ka a?»

³⁹ 'Ö Pölö -ya -daa -kë 'ö-
 pö: «Zuifö -mü n 'ka, 'ö 'a
 Taasö -pö 'ö Silisi -sɛ 'gü 'ö-
 'to 'dhö bhɔ -sü 'ka bhë 'a- 'gü
 'në 'ka. -Bhö 'we -a -bha n -gɔ
 kö 'a 'wun □blɛɛ'- me gbung
 -nu 'wo □nɛ -an -dhë!»

⁴⁰ 'Ö 'dhasi □lame □va 'ö
 bhë 'yö -we -a -bha -a -gɔ. 'Ö
 Pölö -yö do 'kə 'kpan -ta, 'ö ö
 -kə -ta zë me -nu 'wo bhë -an
 -dhë.

□Dhe 'ö -dhe -ta □ya ga
 diindhö, 'ö Pölö -yö 'wun

□blεε -an -dhë -an -de -go
Eblö -wo 'gü 'ö- pö:

22

1 «N dhegluzë -nu, n dë
-nu, -ka ka 'to 'to n -de -bho
ka kwεε -wun 'a 'dhoë- □blεε
ka -dhë □nε -a -bha!»

2 □Dhε 'ö □waa- -bha 'wun
-blεε wo -wo 'gü -sü ma, 'ö
-dhε -yö ga diindhö 'zü □duö
-an -ta. 'Ö Pölö -yö 'wun
□blεε -an -dhë 'ö dho -a 'ka
'dhiö 'ö- pö:

3 «Zuifö -mü n 'ka, a
-bhö Taasö -pö 'ö Silisi
-σε 'gü bhë -a 'gü, 'kεε 'a
□kpea Zeluzalemë zö. 'Ö n
□daanmε -yö -kë Gamalielö
'ka, 'yö n □daan -së 'ka kwa
'bhema -nu -bha tong 'kun
-kō 'ka. A -pa -kë 'siözë -sü
'ka -Zlan -bha yuö kë -sü 'gü
□nε -kō ka gia- 'ka- 'ka □dεε
□nε -a 'dhö 'pö.

4 A mε -nu 'wo kwa Dëme
-bha 'wun -dhε 'wun gia-
-zian -dëü gbε 'ö bhë -a sü,
a -an 'klo -bhö, 'a -an zë -a
'ka. A gōon- -nu, dhoo -nu
-an -kun, 'a -an -zuö -kanso
'gü.

5 Slabhomε □va waa- mε
ziizii -nu 'wo Zeluzalemë zö,
-wo -dho □yōon n -wo -ta □nε
'wun gia- 'a- □blεε. Mε gia-
'wo bhë -wo 'sëedhe -nu n
-dhë kö 'a dhoë 'aan- -zōn
kwa dhegluzë -nu 'wo Zuifö
'ka 'wo Damasö plöo -an
-dhë. 'A dho kö 'aan- Yesu
-wun -dhε 'wun gia- -mε -nu
'wo 'ma -an 'kun, 'aan- nu
-an 'ka Zeluzalemë kö -an
'klo -yaan bhö.

(Këyuö -nu 9.1-19; 26.12-
18)

6 □Dhε 'ma -da zian -ta, 'a
□yōon -na Damasö -dhε 'sōō,
'ö to mü kö lënnng 'gü -dhε
□ya dō bhë, 'ö -dhepuudhe
□va -yö go dhang- 'gü, 'ö bhü
n -zü 'to,

7 'a -püö sia-, 'ö 'a -wo do
ma. 'Ö 'we -wo bhë 'ö- pö:
<Solö, Solö, -më 'yö -kë 'ü n
'klo bhö □ε?>

8 'A- □dhεε' kpo 'a- pö: <Dö
-mü ü 'ka ε, n Dëmε?> 'Ö-
pö n -dhë: <Ma Yesu 'go
Nazaletë 'ü n 'klo bhö -na
bhë.>

9 Mε -nu 'wo -kë n 'piö, -wo
-dhepuudhe bhë -a -yö, 'kεε
'we -wo 'ö 'wun □blεε n -dhë
bhë waa- ma.

10 'A- □dhεε' kpo 'zü 'a-
pö: <-Më 'a dho -a kë □ε, n
Dëmε?> 'Yö- pö: <-Bhö □luu-
'ü 'dho Damasö! -Dhε bhë
-a 'gü □nε pë 'ö -Zlan 'dhö -a
'piö kö 'ü- kë bhë, 'wo dho -a
□blεε'- -a -bha ü -dhë.>

11 □Dhε -kë □nε n 'yënnng
-yö -trö -sü 'ka, -dhepuudhe
'bhü 'ö yö n 'yënnng bhë -a
-wun 'gü, n -ma mε -nu -wo
-ya n □kwεε' -bha, 'wo -da n
'ka Damasö plöo.

12 Gōon- do 'wo -dhε Ana-
niasö 'ö -Zlan □bhlēyame gi-
agia 'ka, 'ö -kë mε 'ö kwa
-bha tong -nu kun -a 'ka, 'ö
Zuifö -nu 'wo Damasö plöo
'wo- -wun -sεεbō -nu □blεε
bhë -yö -kë mü.

13 -Yö -nu 'yö n yö, 'ö- pö n
-dhë: <Solö, n dheglu, ü 'yan
-yö -dhε yö 'zü -dëüwo!> 'Ö
to mü, 'a -dhε yö 'zü 'ö 'a- ga.

14 'Ö- pö n -dhë: <Kwa
'bhema -nu -bha -Zlan -yö ü
-sü 'dhiö kö 'üen- pë 'ö- zo

'kun -pë 'ka -a do kö me 'ö me do 'kpaan 'ö kpengdhö 'ö-Gbö 'ka bhë 'üen- yö, 'go mü kö 'üen- -a dhiö -wo -nu ma.

¹⁵ Bhii ü -dho kë -a -bha -tɔmɔ 'ka, kö pë 'ü- yö -waa pë 'ü- ma, -a [blɛɛ]- me -nu 'saadhö wö 'dhiö.

¹⁶ [Dhɛ 'ö 'dhö, -më 'ü -ya -a -gɔ -ɛ? -Bhö [luu]-, 'ü- kë kö -wo ü -bɔ yiö, 'ü- kë 'zü kö -Zlan -yö ziö ü -bha 'wun yaa -nu -ta Dëmɛ -dhɛ -sü 'ka kö -yaan nu ü -dhë. > »

'Dho -kɔ 'ö Pɔlö -yö dhoë me -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë, -ya -wun -blɛɛ

¹⁷ Pɔlö -yö 'wun -blɛɛ 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «[Dhɛ [ya kë 'dhö, a -yɛ n 'zü 'a nu Zeluzalemë. Yi do 'ka, [dhɛ 'a -kë [bhɛa' -sü 'gü -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö 'a 'yanpiöpë do -yö.

¹⁸ 'Yanpiöpë 'ö bhë -a 'gü, a kwa Dëmɛ -yö, 'ö- pö n -dhë: <-A kë 'siösiö 'ü 'go Zeluzalemë -dhɛ 'ö [nɛ -a -bha! Bhii -a 'gü -mɛ -nu waa 'dho we n -wun 'ü- [blɛɛ' -na -an -dhë bhë -a -bha.>

¹⁹ 'A- -daa -kë -a -gɔ 'a- pö: <N Dëmɛ, wo gia- -wa [dɔa' [nɛ, mɛ -nu 'wo ü -wo -dhɛ 'wun gia-, a -an -zuö -kanso 'gü. 'Go mü 'zü 'a- -kë 'wo -an -ma -klaa 'ka Zuifö -nu -bha -bhöküeko -nu 'gü.

²⁰ 'Ö go mü, yi 'wo Etienë 'ö ü -bha 'wun -nu [blɛɛ me -nu -dhë bhë 'wo- zaa bhë, a -kë mü, 'ö ma -de 'pö 'ö- 'yi -yö -kan n -dhë 'ö 'a -an -bha gblang -nu [waannu.>

²¹ 'Kɛɛ kwa Dëmɛ -ya -pö n -dhë: <-Bhö 'dho, bhii a ü -bɔ

'ma [gbiin mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö!> »

Pɔlö waa- Wlɔmë -mɛ -nu -bha 'dhasi [lame [va

²² Mɛ gbung -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to -a -wo -bha 'ö dhoë 'ö 'wun -nu bhë 'ö- plɛ [blɛɛ -a 'ka. 'Kɛɛ [dhɛ 'ö- -wo -kaanta 'ö -kë -a -bha 'dho -sü me 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë 'wo- ma, 'ö -an 'plɛ -wo yö [gblaa 'gbla -sü 'gü [nɛɛ: «Gɔɔn- bhë, -kaa zë, 'ka- bho me -nu 'yan 'dhiö! -Tosiadhe kë -sü yaa -ma 'kun!»

²³ 'Wo yö [gblaa 'gbla -sü 'gü kö -wo wo -bha sɔ -nu [pɛɛ' -na wo -de -bha, 'go mü kö -wo -büöbi -nu -pen -na 'dhuu, 'ö tɔɔ kö Pɔlö [ya 'wun yaa [blɛɛ' -Zlan -gɔ wo 'gü.

²⁴ 'Ö 'dhasi [lame [va -ya pö 'ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pɔlö 'ka wo -yadhɛ -bha, 'go mü kö -wa -ma -klaa 'ka kö pë 'ö -kë 'ö me gbung -nu 'dhö [gblaa 'gbla -na -a 'piö bhë -yaan -a [blɛɛ'-. 'Ö 'wo dho -a 'ka 'dhasi -nu -gɔ -yadhɛ -bha.

²⁵ 'Yö [dhɛ 'ö [waa- -lö kö -waan -a -ma -klaa 'ka, 'ö Pɔlö -ya pö 'dhasi -nu -gɔmɛ 'ö -kë mü bhë -a -dhë: «Wlɔmë 'në -mü n 'ka; ka [dua' -mü kö Wlɔmë 'në 'ö za 'yaa- 'kun, 'ka- -ma -klaa 'ka a?»

²⁶ [Dhɛ 'ö- -wo bhë [yaa- ma, 'ö dho 'ö- [blɛɛ 'dhasi [lame [va -dhë 'ö- pö: «'E, -më 'ü 'dhoë- -a kë bhë [ɛ? Mɛ bhë Wlɔmë 'në -mü -a 'ka!»

27 'Ö 'dhasi □lame □va gia-yö nu Pölö 'piö, 'ö- □dheε' kpo □neε: «□Ya kë □ne Wlömë 'në-mü ü 'ka, -bhö -a □bleε'- n -dhë!»

'Ö Pölö -ya pö -a -dhë: «□Ii-, Wlömë 'në-mü n 'ka.»

28 'Ö 'dhasi □lame □va -ya pö -a -dhë: «Ma 'pö 'wëüga □va 'a- go 'aan- □tun kë -na Wlömë 'në 'ka.» 'Ö Pölö -ya pö -a -dhë: «Ma 'pö, n 'ka 'wëüga nu 'aan- □tun kë -na -a 'gü 'në 'ka, 'kεε 'a -bhö -a 'ka.»

29 □Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö me 'wo- -kë 'waan- -a -ma kö -yaan 'wun □bleε'- bhë, 'wo bhö -a -dhë □taa'. 'Ö 'dhasi □lame □va -de 'pö, □dhe 'ö □yaa- 'wun do □ne Pölö 'ö Wlömë 'në 'ka bhë, 'ya- -lö □yoo' 'ka, 'suö -yö -da -a 'gü, 'ö too Wlömë -me -nu -bha 'se □koonme □va -yö -dho za do -a -bha pë 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

Pölö -yö -dho zakanme □va 'dhiö

30 'Kεε 'dhasi □lame □va -yö -kë -a 'piö kö pë 'bhle 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun do Pölö -bha bhë 'ö- -gen ma. -A -wun 'gü, □dhe -dhe □ya □kpaö, 'ö □yoo' bho Pölö -bha, 'yö ö -wo pö slabhome -gome -nu waa- Zuifö -nu -bha -yakuëkëme -nu -an -dhë 'wo nu wo 'ko □bhaa. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'wo Pölö sü 'wo nuë 'wo- do -an ziën.

23

1 'Ö Pölö -yö -yakuëkëme -nu 'ple -ga, 'go mü 'ö- pö -an -dhë: «Dhegluzë -nu, n

-ma -tosiadhe 'a- -kë 'ö dho 'ö yöë □dεε -bha -Zlan wö 'dhiö bhë, a- -kë □zuö' 'puu 'ka.»

2 'Ö slabhome □va Anani-asö -ya pö me -nu 'wo -kë Pölö 'soo bhë -wa 'dhi -ma.

3 'Ö Pölö -ya pö: «-Zlan □ne 'ö dho ü -ma, bhi 'ü -kë □ne 'ko bun 'ö 'wo 'yoo 'puu -da -a -bha bhë -a 'dhö 'ü □ne! Ü -ya -dhe bhë -a 'gü kö 'üen- za 'ö tong -ya -zön -a do n -ma, 'ö- me yaa bhö tong -bha, 'ü- -kë ü -wo -pö -an -dhë -sü 'ka □ne, -wo n -ma -a!»

4 'Ö me -nu 'wo -kë Pölö 'soo 'wo- pö -a -dhë: «'Bha 'si bho -Zlan -bha slabhome □va -go!»

5 'Ö Pölö -ya -daa -kë 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, n 'ka- □tei' do □ne slabhome □va -mü, 'ö too pë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Kö □kun 'ü 'wun yaa □bleε ü -bha 'se □koonme 'ka! »

6 Pölö -ya □doa' □ne -ya za 'gü -me -nu 'wo bhë -an me -ko 'pian do -wo -kë Saduse -me -nu 'ka, 'ö -an me -ko 'pian do 'dhö Falizi -me -nu 'ka 'pö. -A -wun 'gü 'yö -we 'gbee- 'ka -an 'dhiö mü 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, Falizi -me -mü n 'ka, 'ö n dë -yö -kë Falizi -me 'ka 'pö. A -ya -sü 'ka n -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka □ne -yö -dho -a kë kö game -nu -wo 'go ga 'gü. Pë 'yö -kë 'wo za -ya -na n -ma bhë 'yö bhë.»

7 □Dhe 'ö □ya yën 'wun bhë -a □bleε' -sü -bha, 'ö Falizi -me -nu waa- Saduse -me -nu -wo yö zoadhe -kë wo 'kuë -sü 'gü. 'Ö 'gügludhe -yö -da

-yakuëkëme -nu 'wo bhë -an
ziën.

⁸ Bhii 'ö tɔɔ Saduse -me
-nu -wa -pö game -nu wo 'ka
'dho go ga 'gü, 'iin -Zlan -bha
bɔme -nu, -zuu -nu -an gbe
'waa 'dhö, 'kεε Falizi -me -nu
-wo 'wun -nu 'wo bhë -an
'ple -wun -dhe 'wun gia-.

⁹ 'Ö -an 'ple -bha 'we -wo
-yö dho 'dhiö 'gbee- 'ka. 'Ö
tɔnggɔme -nu 'bhaa -nu 'wo
-kë Falizi -me -nu 'ka bhë,
'wo [luu bhii -an -wo yaa
-mɔ 'kuë 'gbönggböng 'wo-
pö: «'Wun yaa 'ö gɔɔn- [ne
'ö dho -a kë 'yaa -dhö. -Yö
-dho kë -zuu 'bhaa 'iin -Zlan
-bha bɔme [ne 'ö 'wun [blεε
-a -dhë.»

¹⁰ [Dhe 'ö 'toë- zlöö kö
-an -bha zaɔdhekëwo [ya kë
'gbee-, 'ö 'suö -yö -da 'dhasi
[lame [va 'gü kö [kun 'wo
dho Pölö [gaan gan -yaan 'to
-an kwεε -yaan ga. -A -wun
'gü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu
-dhë [ne -wo [yɔɔ'- me -nu
gbung 'gü 'ma, -wo Pölö bho
-an ziën, -wo dhoë -an -gɔ
-yadhe -bha.

¹¹ -A gbing -yi me 'ö yö
-a 'piö, 'ö kwa Dëme -yö ö
-de -zɔn Pölö -dhë 'ö- pö -a
-dhë: «-Bhö ü 'gü dɔ 'gbee-!
'Ö tɔɔ 'bha n -ma -tɔmɔdhe
kë Zeluzalemë zö. -Yö ü
-bha 'pö kö 'ü 'dho 'ü n
-ma -tɔmɔdhe kë 'pö Wlɔmë
plöö.»

Zuifö -nu -bha -dho 'ko
[zlöö -sü kö -waan 'wun yaa
kë Pölö 'ka

¹²⁻¹³ [Dhe 'ö -dhe [ya
[kpaɔ, -a -dhiadhiö bhë,
Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko
[zlöö, 'ö -an -dho 'kuë- -sü

-yö -ziö me -lü 'gɔɔ- -yiisië
-ta; 'yö 'wo wo -wo -bhö [ne
wo 'ka 'dho müpë gbe mü,
'iin wo 'ka 'dho -bhöpë gbe
-bhö, -a 'ke 'wa Pölö zë kö yö.

¹⁴ 'Wo dho 'wo bɔ slab-
home -gɔme -nu waa- me
ziizii -nu -an 'piö, 'wo- pö -an
-dhë: «'Yië 'dho yi 'kuë- 'yië
yi -wo -bhö yi -de 'piö [ne, yi
'ka 'dho pë gbe -bhö 'ö dho 'ö
yöë -a 'ka Pölö zë -yi -bha.

¹⁵ [Dhe 'ö 'pö, ka gia-
kaa- zakanme [va, -kaa -dhe
'dhasi [lame [va -gɔ kö -yö
nu Pölö 'ka ka [dhia, -a [blεε
-a -dhë -sü 'ka [ne, kaa- 'piö
kö 'wun 'ö bhë 'ka ka -bha
giagia ma. Yi -zë, yi -mɔa 'gü
-sü -mü kö 'yiën- -a 'to zian
-ta, 'yiën- zë.»

¹⁶ 'Kεε Pölö dheglu
'nëdhezë do gbö -yö Zuifö
-nu -bha -dho 'ko [zlöö -sü
bhë -a -ma. 'Ö dho 'dhasi -nu
-bha -yadhe -bha 'ma, 'ö -da
kɔɔ 'ö- -gen -bho Pölö -dhë.

¹⁷ 'Ö Pölö -yö 'dhasi -gɔme
-nu 'wo bhë -a me do [dhɔɔ
-kë 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö 'dho
-dadhëü 'në gɔɔn- 'ö [ne -a
'ka 'dhasi [lame [va 'piö!
'Wun -ya -gɔ kö -yaan -a
[blεε'- -a -dhë.»

¹⁸ 'Ö 'dhasi -gɔme bhë, 'ö
yö -a -dhë 'dhiö, 'ö dhoë
'dhasi [lame [va 'piö, 'ö- pö
-a -dhë: «Pölö 'yö -kanso
'kɔɔdhö bhë -ya -dhe n -gɔ
kö 'a nu -dadhëü 'në gɔɔn- 'ö
[ne -a 'ka ü 'piö, 'ö tɔɔ 'wun
-ya -gɔ kö -yaan -a [blεε'- ü
-dhë.»

¹⁹ 'Ö 'dhasi [lame [va -yö
-ya -dadhëü 'në gɔɔn- bhë -a
-kɔ -bha, 'ö- pö -a -dhë -wo

'dho wo 'sloo 'ka, 'yö- □dhεε' kpo 'ö- pö: «-Më ü- 'piö kö 'ü- □blεε'- n -dhë -ε?»

20 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «□Dhia' Zuifö -nu -dho nu ü 'piö; 'ö tɔɔ □wa 'dho wo 'ko □bhaa kö -waan Pölö -dhe ü -gɔ, -yaan nu -an -bha -yakuëkëme nu 'dhiö wo -wo 'ka □ne, -yakuëkëme -nu -wa 'piö kö 'wun 'ö bhë 'wo wo -bha kpinngdhö ma -a 'gü.

21 'Kεε kö □kun 'ü- dhe 'wun gia-! Bhii me 'wo -ziö me -lü 'gɔɔ- -yiisië -ta bhë, □wa -bin kö -waan -püö -a -ta zian -ta, -waan -a zë 'ö tɔɔ □wa wo -wo 'kpo 'kuë- do, -wo -bhö -sü 'ka □ne wo 'ka 'dho pë -bhö, 'iin müpë mü, -a 'ke 'ö waa- zë -a 'ka. □Wa -mɔa 'gü 'saadhö, pë 'wo -yaa -gɔ zlöö 'ö tɔɔ ü -bha -we -a -bha -sü kö 'üen- -a bɔ.»

22 □Dhe 'ö -kë 'pö 'ö 'dhasi □lame □va -ya pö -dad- hëü 'nëgɔɔnzë bhë -a -dhë: «'Wun 'ü- □blεε n -dhë □ne kö □kun 'ü- □blεε me gbe -dhë!» 'Yö ö □kwaa- -zü 'ö dho.

Pölö -bɔ 'sedë Felisö -dhë -sü

23 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'dhasi □lame □va -yö ö -bha 'dhasi -nu -gɔme □ple □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dhasi □këng' □ple -dhe 'ko □bhaa! 'Go mü 'zü 'ka -ya □soo □taa -me -nu 'gɔɔ- 'slaple 'sü; 'ka me □këng' □ple 'ö 'dü 'dhö -an -gɔ -an 'sü! 'Ta -mü, 'ka dho -a sü 'kaan- dhoé Sezale 'lεlε 'seisië -naa 'ka gbeng; -ka ka -de -pë kë!

24 -Ka Pölö -nu -bha □soo -nu □plëezë -nu 'sü ka 'piö kö 'kaan- 'ta -së sü 'kaan- 'dho 'kaan- □loë' 'sedë Felisö 'piö.»

25 'Ö 'sëedhe -kë ö -wo 'ka □nεε:

26 «Ma Klodö Lisia, 'a 'sëedhe □ne -a bɔ. N -gotaame □bhlëzë, 'sedë Felisö, 'bha □büee!

27 Zuifö -nu □wa gɔɔn- 'a- bɔ ü -dhë 'ma bhë -a 'kun kö 'waan- -a zë. 'Kεε □dhe 'ma- ma □ne Wlɔmë 'në gia- -mü -a 'ka, 'ö 'a ma 'dhasi -nu bɔ 'wo -sɔ -an ziën 'ö 'wo- bho mü.

28 □Dhe -kë □ne a -kë -a 'piö kö pë 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun dɔ -a -bha bhë 'aan- -a ma, 'a dho -a 'ka -an -bha -yakuëkëme -nu 'dhiö.

29 Pë 'a- ma mü 'ö tɔɔ -wo za -dɔ -a -bha, 'wun 'ö -gban -an -de -bha tɔng -nu -wun -bha -a -wun 'gü. 'Kεε 'wun 'bhaa 'wo dho -a dɔ -a -bha kö -yaan kë -a -zuö -kanso 'gü -gen 'iin -a zë -gen 'ka yaa kë -dhö.

30 'Ö 'go mü 'zü, □dhe □waa- pö n -dhë Zuifö 'bhaa -nu □wa 'dho wo 'kuë- -a -gɔ, 'ö 'a to mü 'a- bɔ ü -dhë, 'a- pö me -nu 'wo za dɔ -a -bha bhë -an -dhë -wo nu wo -bha za bhë -a 'ka ü 'dhiö 'ma.»

31 'Ö -wo 'ö □lame □va -ya pö -an -dhë bhë, 'wo- -kë. 'Wo Pölö sü gbeng -yi gia- bhë -a 'gü, 'wo dho -a 'ka Antipatrisö -pö 'gü.

32 □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, 'dhasi -nu me 'wo 'ta sü wo -gen -ta bhë, -wo -yε wo 'zü 'wo nu Zeluzalemë plöö, 'ö -an me 'wo □soo □taa bhë

waa- Pölö -nu 'wo dho 'ta 'ka 'dhiö.

³³ □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -lo Sezale plöö, 'ö 'dhasi -nu -wo 'sëedhe bhë -a nu 'sedë -dhë, 'ö 'wo Pölö -lo -a kwëë.

³⁴ 'Ö 'sedë -yö 'sëedhe bhë -a pö. 'Go mü 'ö Pölö □dhe' kpo 'se 'pian me 'ö go -a -ta bhë -a -wun 'ka. □Dhe 'ö □yaa- ma □ne -yö -go Silisi -se 'gü,

³⁵ 'yö- pö Pölö -dhë: «□Ya kë □ne me -nu 'wo 'wun do ü -bha bhë □wa nu □sia, a -dho n 'to to ka -bha.»

'Go mü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pölö 'ka, 'ko 'ö Elodö -ya do bhë -a 'gü, -wo wo -zo kë -a 'piö.

24

Zuifö -nu -wo 'wun -do Pölö -bha

¹ □Dhe 'ö -dhe kpaoyi 'soodhu □ya ziö, slabhome □va Ananiasö waa- me ziizii 'bhaa -nu 'dhö waa- -an -go 'dhiö -me 'wo- -dhe Tëetulusö, -wo -dho Sezale, 'wo dho 'sedë Felisö 'dhiö kö 'waan- Pölö -ta -zon -a -dhë.

² 'Ö 'wo Pölö □dhoo -kë, 'yö nu. 'Ö Tëetulusö -yö yö 'wun -do Pölö -bha -sü 'gü 'ö- pö:

³ «Yi -gotaame -wung-beezë, Felisö, ü -kë -göme 'kpaakpa giagia 'ka; yi -potaasü 'ka 'se 'ö □ne -a 'gü 'töng □va 'piö. 'Go mü 'zü, 'ü yi -bha -tosiadhe -kë -së □duö 'se 'ö □ne -a 'gü. Pë 'ö 'yi- do □ne bhë, 'ö 'go mü me -nu □waa- döa.

⁴ 'Këë 'maa- 'piö kö 'a ü 'kun sia- □glöösü. □Dhe -kë 'dhö ü -bha 'glusë -wun 'gü,

-bhö ü 'to kë yi -bha 'bhe 'tee 'ka!

⁵ Göön- 'ö □ne yi- □yöë' □ne -yö me □zuö' -kaan 'kuë -me 'ka. 'Go mü 'zü 'ö -kë me -lü □suu'- yaazë 'ka. Yö □ne 'ö 'gügludhe -da Zuifö -nu ziën, 'se -dhe 'saadhö 'gü. -Yö Nazaletë -me -nu kpo □köönme 'ka.

⁶ -Ya 'piö kö 'ö kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'slööslö □siö'. Pë 'ö -kë 'yi- kun bhë 'ö bhë. ['Ö 'yi- 'piö kö 'yi za do -a -bha □ne -ko 'ö yi -de -bha tong -ya pö -a 'ka -a 'dhö.

⁷ 'Këë yië- 'se □köönme Lisiasö -yö -yö 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö- bho yi kwëë 'gbee- 'ka.

⁸ 'Go mü 'zü 'ö Lisiasö -ya pö yi 'yi 'wun do -na -a -bha bhë yi -dhë, 'yi nu ü 'dhiö.] □Ya kë □ne göön- bhë 'bha- □dhe' kpo □sia, pë 'ö -kë 'yi 'wun do -na -a -bha bhë, bhi gia- ü -dho ü -bha 'wun gia- yö ü -de kwëë.»

⁹ 'Ö Zuifö 'bhaa -nu 'wo to 'wo wo -wo -zuöatadhe -kë, wo -bha 'wun -do -a -bha -wo bhë -a -ta □ne 'wun 'ö Tëetulusö -ya □blëë bhë -yö gia- 'ka.

Pölö -bha ö -de dha -wun □blëë Felisö 'dhiö -sü

¹⁰ 'Ö 'sedë -ya pö Pölö -dhë -yö 'wun □blëë', 'ö Pölö -ya pö: «A- □döa' □ne, bhi 'ü töö zakanme 'sego 'ö □ne -a -ta, 'ö 'bha -kwë □plëezë kë -a 'gü. -A -wun 'gü n -zo -yö -gban -sü 'ka kö 'a n -de dha -wun □blëë'- ü 'dhiö.

¹¹ Bhi gia- -de 'pö, -bhö -dhe -ga 'wun 'a 'dhoë- □blëë'- ü -dhë bhë -a 'gü -së

'ka! 'Ö tɔɔ -a -dhekpaoyi yaa ziö 'gɔɔ- do ö ga [ple 'gü [kun, 'a nu Zeluzalemë zö yi -bha -Zlan gba [dhia.

¹² Waa n yö kö yië- me gbe yi 'dhinaa kë -na, 'iin waa n yö kö a me -nu -ya -na 'kuë-Zuifö -nu -bha -bhökuëkɔ -nu 'gü, 'iin plöo -dhe -nu -bha.

¹³ 'A- [ɔɔa' [ne me -nu 'wo [ne 'wun 'wo- dɔ -na n -ma bhë -a -gen 'yaa -dhö -an -gɔ kö -waan -a pö ü -dhë.

¹⁴ -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'a- dɔ ü wö 'dhiö yö [ga 'ö [ne: 'Ö tɔɔ yi 'bhema -nu -bha -Zlan [ne 'a- gba, 'go mü 'zü a yuö -kë -a -dhë 'ta 'sü -sü 'ka zian -gblooga 'wo- wun -dhe -na [sua bhë -a -ta -sü 'ka. 'Kee -Zlan -bha tɔng 'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'iin -a -wodhiölome -nu -wo 'saadhö 'wo [been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, a -an 'ple -dhe 'wun gia-.

¹⁵ A n -zo -yö yi -bha -Zlan -bha [ne -kɔ wo gia- 'wo wo -zo yöë bhë -a 'dhö [ne -yö -dho game -nu këwunsëezë -nu waa- këwunyaame -nu -an 'ple bho ga 'gü.

¹⁶ -A -wun 'gü [ne 'a n 'gü dɔ n -de -gɔ 'gbee- kö -wo 'ö 'we -na n 'gü bhë kö [kun 'ö dho -a pö n -dhë 'ma 'wun yaa kë -Zlan waa- me -nu -an wö 'dhiö.

¹⁷ [Dhe 'ma 'go Zeluzalemë 'ö- -kwë [ya kë [plëezë 'ö 'a -ye n 'zü, 'a nu mü kö -yö kë 'dhö 'aan- nu 'wëüga 'ka kö 'aan- -a nu Zuifö 'bhaa -nu -dhë gbaɔ 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- sla- bho yi -bha -Zlan -dhë.

¹⁸ [Dhe 'ö sla- bhë 'a- bho -na yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'wo nu 'wo n yö -a -ta mü. Kö 'aan- [tun -a kë -na 'dhö bhë kö 'ma n -kë 'slööslö -sü -bhökuëdhe kë 'saadhö. Me -gbaa gbe yaa kë n 'piö, 'iin 'wun -kaan 'kuë -sü -zë gbe yaa kë mü.

¹⁹ 'Kee me -nu 'wo -kë mü 'wo tɔɔ Zuifö -nu 'wo go Azi -se 'gü, wo [ne 'ö -an [dua' 'dhö -mü kö [ya kë [ne -an -bha 'wun -yö n -ma, -wo nu -a 'ka ü 'dhiö.

²⁰ 'iin 'go mü 'zü me 'wo nu [ne 'wun yaa 'a- -kë 'ö za -yö n kun zakanme -bha za -dɔ n -ma -yi 'ka -wa pö.

²¹ [Ya 'kan 'wun 'a- [blee n -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka -an 'ple wö 'dhiö -a -bha 'ö -kë: <Game -nu -go ga 'gü -sü -wun 'a- -dhe 'wun gia- bhë, 'ö- -wun 'gü 'wo za dɔ -na n -ma bhë!> »

²² [Dhe -kë [ne 'wun 'ö -gban Klito -bha Felisö -ya -gen dɔ -së 'ka bhë, 'yö 'kwamadhe kun, 'ö yi kpɔ -a 'gü -a -pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë -sü 'ka [ne: «[Ya kë [ne 'se [kɔɔnme Lisiasö [ya nu -wo do kpinngdhö -yö n -gɔ kö 'aan- -a [blee- ka -dhë.»

²³ 'Ö- pö ö -bha 'dhasi -gome -dhë -wo 'dho Polö 'ka; 'kee kö -wo -potaasü nu -a -dhë -yö yö plaan -nu wo, 'iin kö -wo wo [kwaa' -a 'bhamë -nu -zü, -wo nu -a -dhë pë 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'ka.

Polö -yö Felisö waa- Drusilö -an 'dhiö

24 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'bhaa □ya ziö, 'ö Felisö waa-ö bɔɔ 'wo- -dhe Drusilö 'ö -kë Zuifö dhebɔ 'ka bhë 'wo nu. 'Ö Felisö -yö me bɔ 'wo nu Pɔlö 'ka. 'Yö ö 'to to 'wun 'ö -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'ö Pɔlö 'dhö -a □bleɛ' -na bhë -a -bha.

25 'Kεε □dhe 'ö -kë □ne Pɔlö -yö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- me -bha ö -de □kɔɔn -sü waa- kwa -bha -Zlan -bha zadɔdhe 'ö dho kë 'dhiö □zian', mebbehdhe këwun -nu -bha -a □bleɛ' -sü 'gü bhë, 'ö 'suö -yö -da Felisö 'gü 'ö- pö: «-Bhö 'dho □kun! □Ya kë □ne 'ma 'töng yö to, 'a ü □dhɔɔ -kë kö 'wun 'ö bhë 'üen- -a 'bhaa □bleɛ.»

26 -Yö -kë -a -zo 'piö -be □ne Pɔlö -yö -dho më ö 'piö 'ö ö gbaa 'wëü- 'ka. Pë 'ö -kë 'ö □ya kë 'ö- □dhɔɔ -kë kö 'waan- 'dɔɔ dɔ wo 'ko □bhaa bhë 'ö bhë.

27 □Dhe 'ö -kwe □ple □ya ziö, 'ö Pɔɔsiusö Fetusö -yö yö Felisö pin □taa 'sedë 'ka. Felisö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë; 'yö Pɔlö to -kanso 'gü.

25

Pɔlö -ya 'piö kö 'ö 'wun □bleɛ' -'se □kɔɔnmε □va 'dhiö

1 □Dhe Fetusö □ya -lo 'se 'pian 'ö bhë -a -ta, -a -dhekpaoyi □ya kë -yaaga, 'ö go Sezale 'ö dho Zeluzalemë.

2 'Ö -dhe bhë -a 'gü slab-home -nu -gɔme -nu, waa-Zuifö -nu -bha me □vava -nu 'wo dho 'wo Pɔlö -wun -kan

Fetusö 'dhiö -a -pö -a -dhë -sü 'ka □neɛ

3 -yö 'wun -së do kë wo -dhë, 'wo- 'piö kö -yö Pɔlö bɔ Zeluzalemë; bhii 'ö tɔɔ kö □wa 'dho wo 'ko □zlöö -waan Pɔlö zë zian -ta.

4 'Kεε Fetusö -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pɔlö -yö -kanso 'gü Sezale, 'go mü ma gia-, a -dho 'ma -dhekpaoyi □ne -a 'ka.»

5 'Ö ko 'zü 'yö- pö □neɛ: «-Kaa kë kö ka -gɔme -nu -wo ziö n 'piö, 'yi 'dho Sezale! □Ya kë □ne gɔɔn- bhë 'wun yaa 'ö- -kë kö -wo za dɔ -a -bha 'ma!»

6 Fetusö -yö pë 'ö -mɔ 'dhɔɔgɔ do -bha -a -kë -an 'piö Zeluzalemë plöö. 'Go mü 'yö dho Sezale. □Dhe -dhe □ya 'po 'ö dho za -dɔ -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö □yaannu ö -bha zakanme -bha -gbloo 'gü, 'yö- pö me -nu -dhë -wo nu Pɔlö 'ka.

7 □Dhe 'ö □wa nu Pɔlö 'ka □wa -lo, 'ö Zuifö -nu 'wo go Zeluzalemë bhë 'wo □nië -a -zü, 'wo 'wun yaa □va □bleɛ -a -gɔ. 'Kεε waa -mɔa -bha kö 'wun yaa 'wo- □bleɛ -a -gɔ bhë kö -waan -a -gen pö.

8 'Kεε Pɔlö -yö ö -de dha -wun -bleɛ 'ö- pö: «N 'ka Zuifö -nu yi -bha tɔng gbε -lö 'gü. 'Go mü 'zü, n 'ka 'wun yaa kë yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ waa- Wlɔmë -me -nu -bha 'se □kɔɔnmε □va -an 'ka.»

9 □Dhe -kë □ne Fetusö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë, 'ö- pö Pɔlö -dhë: «Ü -dho -mɔa -bha kö 'ü nu Zeluzalemë kö 'aan-

-dhe -ga 'wun bhë -a 'gü a?
 □Ya kë □ne za 'wo- do -na ü
 -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka kö
 'aan- -a do □a?»

10 'Ö Pölö -ya -daa -kë
 'ö- pö: «A do -sü 'ka 'se
 □koonme □va -bha za -kan
 -a 'gü -kö 'gü; 'a- 'piö kö 'se
 □koonme □va gia- bhë -yö za
 bhë -a 'kan. Bhi gia- ü- □doa'
 -së 'ka □ne n 'ka 'wun yaa gbë
 kë Zuifö -nu 'ka.

11 'Ö □ya kë □ne 'ma Zuifö
 -nu, yi -bha tóng 'gü □siö'-,
 'iin pë 'ö dho kë n zë -gen
 'ka, 'ma- kë kö n 'ka -kö n
 zë -sü 'ka. 'Këe □ya kë □ne
 'wun 'wo- □blëe' -na n -go
 □ne, 'wun gia- gbë 'yaa- 'gü,
 me gbë yaa 'dho -moa -bha
 kö -yö n do -an kwëe. Me 'a-
 'piö kö za bhë -ya 'kan 'ö tö
 'se □koonme □va.»

12 □Dhe 'ö Fetusö waa- ö
 -bha -ya za 'gü -me -nu □wa
 'wun 'bhaa □blëe'- wo 'ko
 ziën, 'ö- -daa -kë 'ö- pö Pölö
 -dhë: «Pë 'ü- 'piö 'ö tö 'se
 □koonme □va -yö za bhë -a
 'kan a? □Dhe 'ö 'pö kö ü -dho
 dho 'se □koonme □va bhë -a
 'dhiö.»

*Pölö -yö Aglipa waa- Be-
 lenisö -an 'dhiö*

13 □Dhe 'ö -dhekpaoyi
 'bhaa □ya ziö, 'ö -gludë
 Aglipa waa- Belenisö 'wo
 dho Sezale -pö 'gü kö -wo
 Fetusö 'sene bho -a nu -sü
 -bha.

14 -Wo -kë mü, 'ö Pölö -bha
 'wun bhë, 'ö Fetusö -ya -da
 -gludë 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë:
 «Goon- do 'ö Felisö -ya to
 -kanso 'koodhö -yö zö.

15 □Dhe 'ma 'dho
 Zeluzalemë, 'ö Zuifö -nu
 -bha slabhome -gome -nu
 waa- -an -bha me ziiizii -nu
 'wo nu -a -bha 'wun 'ka n
 'dhiö. 'Ö 'wo- pö n -dhë 'a za
 -lo -a tuö.

16 A- -daa -kë -an -go 'a- pö:
 <Wlömë -me -nu -bha wo -kö
 'gü, me 'wo za do -a -bha,
 'waa- do me -nu kwëe kö -a
 me gia- yaa do me -nu 'wo za
 do -a -bha bhë -an wö 'dhiö,
 kö pë 'ö -kë 'wo za do -a -bha
 bhë kö yaa ö -bha □blëe'->

17 'Ö 'wo -ziö n 'piö 'yi nu
 zö; n 'ka 'tóng gbë ziö 'wun
 bhë -a -ta. 'Ö □dhe -dhe □ya
 'po, 'a dho za -do -a 'gü -kö
 'gü kö 'aan- za bhë -a 'kan.
 'Yö 'a- pö me -nu -dhë -wo nu
 goon- 'ö bhë -a 'ka.

18 'Ö za -do -a -bha -me -nu
 -wo nu, 'këe 'wun yaa -nu
 'ö n -ma -zotadhe -yö dho
 -an 'piö -bezë bhë waa- gbë
 □blëe'-.

19 'Wun do 'ö wo -nu 'wo-
 zoadhe kë 'ö tö -kö 'ö 'wo
 wo -bha -Zlan gba -a 'ka bhë
 'yaa do. 'Go mü 'zü, me do
 'bhaa 'wo- -dhe Yesu 'ö ga 'ö
 Pölö -ya pö □yoon ö -wo -ta
 -sü 'ka □ne -yö 'bhee- bhë -a
 -wun -mü.

20 'Ö -kö 'a dho -a kaa kö
 'wun -nu 'wo bhë 'aan- -dhe
 yö -an 'gü 'ö n 'ka -do. -A
 -wun 'gü 'ö 'a Pölö □dhe'
 kpo □ne 'ö □ya kë □ne -yö
 -dho 'we- -bha kö -yö 'dho
 Zeluzalemë kö 'aan- za bhë
 -a 'kan 'ma.

21 'Yö Pölö -ya pö
 'gböngböng □ne ö- 'piö
 kö 'ö to -kanso 'gü kö 'se
 □koonme □va gia- -yö za bhë
 -a 'kan. 'Ö- -wun 'gü, 'a- pö

n -ma 'dhasi -nu -dhë, -wo wo -zo kë -a 'piö, -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho -a bɔa 'sɛ [kɔɔnmɛ]va 'dhiö -a -bha.»

22 'Ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhë: «A- 'piö kö gɔɔn- 'ö bhë, ma gia- 'a- -wo ma.» 'Ö Fetusö -ya pö -a -dhë: «[Dhia] 'ü dho -a -wo ma.»

23 [Dhe] 'ö- -dhe [ya] [kpaɔ, mɛ] -nu -wo -ziö Aglipa waa-Belenisö -an 'piö -an -sü [va] -sü 'ka, 'wo nu 'wo [daa] -bhɔküekédhe [va] 'gü. 'Go mü 'dhasi -nu, 'dhasi [lame] -nu waa- pö- [kɔɔnmɛ] -nu -wo -nu mü. 'Ö Fetusö -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo nu Pölö 'ka; 'wo nuë.

24 'Ö Fetusö -ya pö mɛ -nu 'wo nu wo 'ko [bhaa] bhë -an -dhë: «-Gludë Aglipa, mɛ -nu 'ka nu 'saadhö zö bhë, gɔɔn- 'ö Zuifö -dhe [va] -dhe -nu -wo za dɔ -a -bha 'wo nuë n 'dhiö Zeluzalemë -blɛzë 'ka, 'ö 'wo nuë -a kë [plɛ] -naa 'ka zö, 'ö 'wo [gblaa] gbla wo -wo 'ka [nɛ] -wa zë bhë, -a gɔɔn- bhë yö [ga] 'ö [nɛ].»

25 'Kɛɛ ma -zë, n -ma 'ka, pë yaa 'ö dho -a kë kö -yö kë -a zë -gen 'ka, n 'ka- yö. 'Kɛɛ [dhe] -kë [nɛ] yö gia- -ya 'piö kö 'ö 'dho 'sɛ [kɔɔnmɛ]va 'dhiö bhë, a- -yö -së kö 'a- bɔ 'ma.

26 'Kɛɛ pë 'bhaa 'a dho -a -ya 'sëédhe 'gü kö 'aan- -a bɔ 'sɛ [kɔɔnmɛ]va -dhë, -a -bha 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü 'maa- dɔ. Pë 'ö -kë 'a nuë ka 'dhiö, 'kɛɛ bhi -gludë Aglipa, 'a nuë ü 'dhiö vɛɛdhö kö -yö kë 'dhö kö -a [dheɛ] [ya] 'kpo [sia, pë] 'a dho -a [bɛɛn]-, kö

'aan- [tun] -a [bɛɛn] -na 'ö bhë.

27 -A [truɛn] gbɛ 'yaa -dhö kö 'a -kanso 'kɔɔmɛ bɔ 'sɛ [kɔɔnmɛ]va -dhë kö za 'wo- dɔ -a -bha bhë, n 'ka- -gen [blɛɛ]- 'sɛ [kɔɔnmɛ]va -dhë -së 'ka.»

26

Pölö -yö ö -de -ta -za -dɔ Aglipa 'dhiö

1 'Ö Aglipa -ya pö Pölö -dhë: «-Potaasü -yö ü -gɔ kö 'üɛn- ü -de -ta -wun [blɛɛ]-.» 'Ö Pölö -yö ö -kɔ -po -a -zɔn -sü 'ka [nɛɛ] ö 'dhoë- ö -de -ta -wun [blɛɛ] 'ö- pö:

2 «-Gludë Aglipa, n [zuögludhi] -sü -mü kö [dɛɛ] 'a dɔ ü 'dhiö, 'a n -de -ta -wun 'ö -gban 'wun 'ö Zuifö -nu -wa dɔ n -ma -a -bha bhë 'a n -ma [blɛɛ]- 'ü 'dhiö.

3 Bhii bhi gia- ü Zuifö -nu -bha wo -kɔ -dɔ. 'Go mü 'ü -an -bha zaɔdhe -kë -a 'gü -wun -nu dɔ. [Dhe] 'ö 'dhö, a- -dhe ü -gɔ kö 'ü ü 'to kë n -ma [zuösaadhe] 'ka.

4 Zuifö -nu 'saadhö, n -ma -tosiadhe kë -kɔ 'a- [kaa] 'ö sü -a 'ka n -ma -dadhëüdhe -bha 'ö dho 'ö yöë [dɛɛ] -bha -wa -dɔ. 'Ö -kɔ 'a -tosiadhe [kaa] n -ma 'sɛ 'gü waa-Zeluzalemë plö, 'wo- dɔ 'pö.

5 'Ö [ya] kë [nɛ] -wa 'piö kö 'wo n -ma -tɔmɔdhe kë kö -wo -dho -a pö, 'wun 'a- [blɛɛ] [nɛ] 'wun gia- -mü. 'Ö tɔɔ -wo n -dɔ Falizi kpö -nu 'ö 'wo Zuifö -nu -bha tong 'ö -an -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wo- kun wo [faan] 'plɛ 'ka, 'wo -ziö -a 'ka mɛ 'bhaa

-nu -ta, -a 'gü -mε do 'ka 'ö-dhε □ya □glɔɔ.

6 'Ö zlöö □nε bhē 'ma kē za -dɔ -a -bha -mε 'ka. Pē 'wo-za -lo -na n tuö -a -wun 'gü bhē 'ö tɔɔ a -ya -sü 'ka pē 'ö -Zlan -ya 'tɔ go yi 'bhema -nu -dhē 'ö kē □nε -a -bha -Yame -dho nu bhē -a -gɔ.

7 Pē 'tɔ 'go -wo 'ö bhē, yi -bha 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhē -wo -ya -sü 'ka -a kē -yi -gɔ; 'yö 'wo yuö kē -na yi -bha -Zlan -dhē 'töng 'saadhö 'ka. Ü- -yö bhē -a, -gludē; 'wun 'ö bhē -a -dhε 'wun gia- -wun do bhē 'ö Zuifö -nu -wo za dɔ -a -wun 'gü n -ma bhē.»

8 'Ö Pölö -yö -siē mε -nu 'wo -kē mü bhē -an 'piö 'ö- pö -an -dhē: «-Mē 'ö -kē 'ö 'ka- pö ka 'ka 'dho -mɔa -bha kö kwa -bha -Zlan -bha mε -bho ga 'gü -sü bhē ka 'ka 'dho -a -dhε 'wun gia- -ε?»

9 Ma -zē, a- -ya n -zuē 'dhiö -be kö 'a pē yaa 'plε kē Yesu 'go Nazaletē 'ka.

10 Pē 'a -kē -a kē -dhi- adhö Zeluzalemē □nε 'ö bhē. Slabhomé -nu -gómε -nu -wo -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -nu n -dhē, 'ö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu bhē, 'a -an -dhevadhε -da -kanso 'gü. 'Ö 'go mü □wa za -lo -an tuö kö -waan -an zē, 'ö yi -wo -yö -kē -a 'gü do.

11 'Ö- 'bhaa -nu □ya kē, 'a 'klobhɔdhe -wɔ -an -ta, Zuifö -nu -bha -bhɔkuékɔ -nu 'gü, 'a -gban -an -bha kö □wa pö wo 'ka 'dho dho wo -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'ka 'dhiö gbɔ. N -ma -naazuédhe -bha

-kē 'gbee- -sü 'gü, a -dho 'kwipö gbε -nu 'gü 'ö 'a -an 'klo bhɔ 'ma.»

Pölö -bha ö □zuö' -dhié -Zlan 'piö -kɔ -wun -blεε -sü (Këyuö -nu 9.1-19; 22.6-16)

12 'Ö Pölö -yö 'wun □blεε 'ö dhoē 'dhiö, 'ö- pö: «-Kɔ do bhē □nε 'ö -kē -a 'ka, 'ö slabhomε -nu -gómε -nu -wo -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu n -dhē, 'wo n bɔ Damasö plöö.

13 'Yö 'a -da zian -ta; □dhε 'kwa dɔ lēnng 'gü, -gludē, 'ö -dhepuudhε 'ö go dhang- 'gü 'ö- 'bhü -yö -ziö lan- 'bhü -ta bhē, 'yö sɔ ma 'dhö, ma mε -nu 'yi -kē 'ta 'sü -sü 'gü bhē 'dhö yi -ta.

14 'Ö -dhε 'yi- -bha 'saadhö yi 'plε 'yi -püö sia-. A 'we -wo do 'bhaa -ma. 'Ö 'we -wo bhē 'ö- pö n -dhē Eblö -wo 'gü: <Solö, Solö, -mē 'ö -kē 'ü n 'klo bhɔ □ε? 'Ko zē 'ü- wo -na n 'ka bhē, pē 'dhiö- 'ü- kē -na ü -de 'ka bhē ɔɔ!>

15 □Dhε □ya kē 'dhö, 'a- □dhεε' kpɔ 'a- pö: <Dö -mü ü 'ka ε, n Dēmε?> 'Ö Dēmε -ya pö: <Ma Yesu, 'ü n 'klo bhɔ -na bhē.

16 'Kεε -bhö □luu-', 'ü dɔ ü -gεan! A n -de -zɔn ü -dhē kö 'üēn- kē n -ma yuökēmε 'ka; ü -dho kē n -ma □goo- 'ka kö -kɔ 'a n -de □zuan' ü -dhē □dεε bhē 'üēn- -a □blεε'- mε -nu 'wo to -an -dhē. 'Go mü, pē 'a dho -a -zɔn ü -dhē 'zü, 'ü dho -a □blεε'- -an -dhē 'pö.

17 A -dho ü bɔ Zuifö -nu waa- mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. □Wa dɔ ü -gɔ 'yēnng a -dho ü bho -an kwεε kö □kun 'wo dho ü zē.

18 A ü -bo kö 'üën- -an 'yan 'po kö -waan 'go -dhetiidhe 'gü -waan nu -dhepuudhe 'gü. 'Go mü 'zü kö -wo 'go Satan -ko []löo -wo nu -Zlan 'piö. -Yö kë 'dhö []ya kë []ne []wa n -wun -dhe 'wun gia- kö -Zlan -yö ziö -an -bha []soon yaa -nu -ta, 'go mü kö -waan wo -bha -yadhe yö, me -nu 'ö -Zlan -yö -an sü bhë -an ziën.> »

Pölo -yö ö -bha yuö kë -ko -wun -blëe

19 'Ö Pölo -yö 'wun []blëe 'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka []ne: «-Kö 'ö bhë -a 'ka, -gludë Aglipa, 'ö 'yanpiöpë 'ö go dhang- 'gü 'a- yö bhë, 'ö 'a 'wun ma -a -ta.

20 'Ö 'a -Zlan -wo []blëe me -nu 'wo Damasö plöo -an -dhë. 'Ö 'a- []blëe me -nu 'wo Zeluzalemë plöo -an -dhë. 'Go mü 'zü 'a- []blëe -an me 'bhaa -nu 'wo Zude -se -dhe 'saadhö 'gü -an -dhë. 'Ö 'a -ye n 'zü 'a- []blëe me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka []ne -wo wo -bha -tosiadhe []dhië' -kwaa, -go wo -bha []soon yaa -nu 'gü -sü 'ka kö -wo []dhië' -Zlan 'piö. 'Go mü -wo këpë -nu 'ö -dho -a -zon giagiawo []ne []wa wo -bha -tosiadhe []dhië' -kwaa -an kë.

21 N 'kun 'ö Zuifö -nu -wa wo kö a yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö 'wo- -kë kö -waan n zë bhë -a -gen 'ple []ne bhë.

22 'Këe -Zlan -yö -nu n 'piö -kplawo, 'ö dho 'ö yöë []dëe -bha kö 'aan- n -ma -tömödhë kë, me -nu 'ö -an

[]bhlë 'yaa -dhö waa- me -nu 'ö -an []bhlë 'dhö -dhö -an 'dhiö. N 'ka 'wun gbe 'bhaa []blëe'-, -a 'ke 'ö yaa kë 'wun 'ö Moizö waa- -Zlan -wod- hiölome 'wo- []blëe 'dhiö -a 'ka []ne:

23 -Zlan -bha -Yame 'klo dho bhö 'ö ga, 'ö -kë me -bleezë 'ö go ga 'gü -a 'ka kö -yaan dhasü 'ö -kë []ne -dhepuudhe 'dhö bhë -a -wun []blëe'- Zuifö -nu waa- me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë. »

Pölo -ya 'piö kö Aglipa -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia-

24 Pölo -yö -kë ö -de dha -wun []blëe' []dhia []ne -ko bhë -a 'dhö, 'ö Fetusö -yö -gbla 'ö- pö: «'Bloon- []ya -da ü 'gü a, Pölo! 'Sëedhe []daan' 'ü- wo []duö bhë []ya ü kë 'bloonzë -a?»

25 'Ö Pölo []ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «'Bloon- yaa -da n 'gü, 'sedë []va. 'Wun -nu 'a -an []blëe' -na bhë, -wo 'wun giagia 'ka, 'ö 'wo 'kpaakpadhe -zian -ta.

26 -Gludë Aglipa -yö pë -nu 'wo bhë -an -do. []Dhe -kë 'dhö, a -dho -moa -bha 'a -an []blëe -potaasü 'ka -a wö 'dhiö. A- []doa' []ne 'wun -nu 'wo bhë -yö -an 'ple -do, bhii pë -nu 'wo bhë -a gbe yaa kë -bin -sü 'ka.»

27 'Go mü 'ö Pölo -ya pö -gludë Aglipa -dhë: «-Gludë Aglipa, 'wun 'ö -Zlan -wod- hiölome -nu -wa []blëe bhë, ü- dhe 'wun gia- -a? A- []doa' []ne ü- dhe 'wun gia-!»

28 'Ö Aglipa -ya pö Pölo -dhë: «-Yö ü []zuö' 'piö []ne ü -dho n kë Klito -bha me 'ka

'gbee- ta -a? Ü 'ka 'dho -mɔa -bha!»

²⁹ Ö Pölö -ya pö: «'Kö -kë □ne -yö -kë 'gbee- ta, 'iin -yö -kë ü -de □zuö', a -bhea -Zlan -dhë kö □kun 'ö -kë bhi -de 'sloo ü 'ka, 'kεε me 'ple 'ka ka 'to 'to -na n -ma zö □dεε bhë kö ka 'ple 'ka kë Klito -bha me 'ka □ne n 'dhö. 'Kεε 'maa- 'piö kö 'ka kë -kanso 'kɔɔme 'ka □ne -kɔ 'a dɔa □ne -a 'dhö.»

³⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -gludë 'dhö, 'sedë 'dhö, Be- lenisö waa- me -nu 'saadhö 'wo -kë wo 'ko □bhaa mü bhë, 'wo □luu.

³¹ Ö □dhe □wa 'go wo pin -bha, 'wo- pö wo 'ko ziën □neε: «Gɔɔn- 'ö □ne 'wun yaa 'ö dho kë -a kë -me 'ka kö -yaan kë -a zë -gen 'ka, 'iin -a -da -kanso 'gü -gen 'ka 'yaa -dhö.»

³² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhë: «Gɔɔn- 'ö □ne -yö -kë -bezë □ne yaa 'dho 'se □kɔɔnme □va 'dhiö -sü -dhe kwa -gɔ -bezë kö kwa -dho -mɔa -bha 'kwa -potaasü nu -a -dhë. □εε, □dhe 'ö 'dhö bhë, -yö -dho to -kanso 'gü 'ö 'kwa- bɔ -a -dhë.»

27

-Wo Pölö -bɔ Wlɔmë

¹ □Dhe 'ö 'se □kɔɔnme -nu -wo □ya kë -a 'gü do □ne, yi -dho 'yi -da 'yitagɔ 'gü 'yi dho Itali -se 'gü, 'wo Pölö waa- kanso 'kɔɔme 'bhaa -nu -an -lo 'dhasi -gɔme 'ö -kë Wlɔmë 'në 'ka 'wo- dhe Zulusö bhë -a kwεε.

Zulusö 'ö bhë -yö -kë 'se □kɔɔnme □va -bha 'dhasi kpö -nu -gɔme do 'ka.

² Ö 'yi -da 'yitagɔ 'ö go Adramitö -pö 'gü -a 'gü, 'ö dho dho 'yitagɔ □gbaannu -dhe me 'ö Azi -se 'gü -a -bha bhë -a -bha, 'ö 'yi dhoë. Alitaakö 'ö -kë Masedoni mi 'ka 'ö go Tesalonikö bhë, -yö -kë yi 'piö mü.

³ Ö -dhekpaɔyi me 'ö yö -a 'piö, 'yi -lo Sidon -pö 'gü. Zulusö 'glu -yö -kë -së Pölö 'ka; 'yö -potaasü nu -a -dhë, 'ö bɔ ö 'bhamε -nu 'wo -kë mü -an 'piö, kö pë 'ö- bha -wun 'dhö -a -bha -waan -a nu -a -dhë.

⁴ □Dhe 'yië 'go mü, 'tëe -yö -kë ziö □dhia. 'Ö- -wun 'gü, yi -bha 'ta 'yi- sü 'sεgɔ 'ö 'yi ziën 'wo- dhe Siplë -a 'sɔɔ bhë, 'yi dho -a 'pian me 'ö 'tëe 'yaa -ma yië- 'yitagɔ -bha -a 'piö bhë -a 'ka.

⁵ Yi 'yoo -kan Silisi -dhe waa- Panfili -dhe -an 'sɔɔ, 'yi nu 'yi -lo Mila -pö 'ö Lisi -se 'gü bhë -a -bha.

⁶ -Dhe bhë -a 'gü □ne 'ö 'dhasi -gɔme bhë 'ö 'yitagɔ 'ö go Alezandri -pö 'gü, 'ö 'dho -na Itali -se 'gü 'ö- yö -a -bha. 'Yi go yi -bha 'yitagɔ 'yi nuë bhë -a 'gü, 'yi -da -a me 'ö bhë -a 'gü 'yi dhoë.

⁷ □Dhe 'yië yi pë 'tee □yɔɔn 'dhiö, 'ö 'buu -yö yö ziö -sü -bha yi -bha 'yitagɔ -bha 'gbee- 'ka. 'Yö -dhekpaɔyi □plëezë 'piö, 'yi yi □zloa, 'yi dho 'ö 'yi □loë' Kinidö plöo -dhe □tei' 'ka, □sëëbhodhe 'ka. □Dhe 'ö -kë □ne 'buu yaa 'we -a -bha yi -gɔ kö 'yi

'dho 'pian με 'ö bhë -a -ta, yi -wa 'se 'pian με 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Kletö -se bhë -a 'soo 'pian 'ö bo 'se 'pian 'wo- -dhe Kapö Salëmone -a 'ka. 'Pian 'ö bhë 'buu 'yaa zië.

⁸ 'Yitagö 'yi -kë -a 'gü bhë, -yö -wa 'kpong 'dhiö, 'ö 'yi -lo □sëëbhodhe 'ka -dhe 'wo- -dhe 'yitagö -dodhe -së 'ö Lase -pö 'soo bhë -a -bha.

⁹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi □plëëzë □ya ziö yi -ta mü, 'ö 'ta -sü 'yi -ta -sü -yö -kë 'gbee-, bhii 'ö too -yö -kë -kwe 'dhiötöyi 'ka □klöö'. 'Ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- με 'ö □waa- kë 'wo- □tei' do □ne -Zlan □ya ziö wo -bha □soon yaa -nu -ta bhë kö □waa- kë 'saadhö. Bhii □dhe 'ö kë -na 'dhö kö □ya 'to 'tee kö 'buu 'gbee- -yaan nu. -A -wun 'gü, 'ö Pölö -yö -dhio do -an -dhë □neε:

¹⁰ «Goon- -nu, 'ma- yö □ne 'ta 'ö □ne 'kwa dhoë 'dhiö, -yö -dho kë kwa -bha 'gbee-, 'ö too 'yitagö waa- □kweε- -nu, -an 'ple -wo -dho □siö, 'go mü 'zü, 'yö dho kë kwa gia- kwa 'gü □siö'- -gen 'ka.»

¹¹ -Yö -kë 'dhö 'këε 'dhasi -gome bhë -yö 'ö -zo -yö 'yitagö -yuökëme -nu -gome waa- 'yitagö dëme -nu -bha 'ö □zië' Pölö -ta.

¹² 'Yitagö -dodhe 'ö bhë yaa këdhe -së -dhe 'ka kö me -nu -waan 'to mü 'buu 'gbee- bhë -a 'töng 'ka. 'Yö με -nu 'ö waa- Pölö -nu 'wo 'ta -sü -na bhë -a medhevadhe -wa -ya wo □zuö' 'piö kö 'wo 'go mü, 'wo 'dho 'zü 'yoo -ta; 'wo- këdhe □meε kö 'wo -lo 'yitagö □gbaannu -dhe με 'ö

Fenisö 'ö Kletö -se 'gü bhë -a -bha. Fenisö 'ö bhë -yö -kë lan- 'dho □zian'. -Dhe bhë □ne 'ö -kë -an -dhë -së kö 'wo 'buu 'gbee- 'dhiö 'gan mü.

'Tëë pë 'tee -bha -ziö 'yoo -ta -sü

¹³ 'Tëë pë 'tee 'ö go goo □zian' -yö -kë ziö □dhia. 'Yö 'wo yö wo -zo 'ta -sü 'gü □ne 'wun 'wo- -ya 'ko 'dhiö -kë wo □zuö' 'piö bhë, -a -de 'dhoë- kë. 'Wo -piö kpö 'gbiin- 'ö -kë 'yitagö □gbaannu -a -bha -pë 'ka, 'ö 'yi □löö bhë 'wo- bho -a -go, 'ö 'yitagö -yö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'tëë bhë -a □kwaa'. 'Wo dhoë 'dhö, 'këε waa 'dho 'kpong 'dhiö -dhe 'ka □gbiin.

¹⁴ □Dhe 'ö 'töng pë 'tee □ya ziö 'ö 'buu 'gbee- 'wo- -dhe 'buu 'ö go dhuö □zian' 'ö go Kletö -sego 'ö 'yi ziën bhë -a 'piö □zian', 'ö -ya ziö -sü -bha 'gbee- 'ka 'pian 'ö bhë -a -ta.

¹⁵ 'Ö yi -bha 'yitagö -zaan zan. Yi- këdhe -meε kö 'yiën- 'dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö 'buu 'go □zian' 'këε yië -moa -bha. 'Ö 'yi yi -kwaa yi -bha 'yitagö -zü, 'ö 'buu -ya -blü zian 'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

¹⁶ 'Ö 'yi dho, 'ö 'yi -lo 'se 'pian 'tete 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Koda -a 'soo. 'Ö 'yi bo -a 'pian με 'ö 'buu 'yaa -maa 'ka □duö bhë -a 'ka. 'Ö -dhe bhë -a 'gü 'ö 'yitagö 'tete 'ö -kë -klu -sü 'ka 'yitagö □va □zlöö bhë, 'yi- bho mü, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'yi kpö dho a wü; 'këε -a -bho mü -sü -yö -kë 'gbeegbee.

17 'Wo 'yitagɔ 'në 'tee bhë 'wo- □luu, 'wo- dɔ -a □va -ta. 'Wo □bhüöga do -nië -a □va -zü 'to kö -a 'lü 'pen -nu -waan to 'kuë- kpinngdhö. 'Ö zlöö -bha bhë, 'suö -yö yö -an -kë -sü -bha 'ta 'sü -sü 'ö 'yi -ta bhë -a 'ka. 'Ö tɔɔ -wo wo -zo -ta □nɛɛ wo -bha 'yitagɔ -yö -dho -gban 'yënnng -tɔn -nu 'wo 'yi □löö Libi -sɛgɔ 'dhiö bhë -an -bha. 'Ö -wun 'gü, 'wo 'lü 'pen 'gbea 'ö 'yitagɔ □zloa -na bhë, 'wo -da yiö. 'Ö 'wo wo -kwaa 'buu -zü, 'ö 'yitagɔ bhë 'ö -blü zian 'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

18 'Buu 'gbee- -yö -kë -ziö yi -bha -dhiadhö, 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'gbee- 'ka. 'Yö -dhekpaoyi 'ö yö -a 'piö, 'wo yö □kwɛɛ- -nu 'wo 'yitagɔ 'gü, -an -lo yiö -sü -bha.

19 'Ö -dhekpaoyi mɛ 'ö yö -a 'piö 'zü, 'ö wo gia- 'wo pë 'bhaa -nu 'wo 'yitagɔ 'ta 'sü -na bhë 'wo -an 'bhaa -nu -lo yiö.

20 'Ö -dhekpaoyi □plëezë 'ka, -a kédhe gbe yaa kë -dhö yi -gɔ kö 'yi yi 'yan dɔ lan- waa- 'susongga -nu -an -bha; bhii wo □nɛ 'ö 'yië -an ga -bezë 'ö yi dho yi 'go -zian 'iin yi 'dho -zian -nu dɔ. 'Buu -yö -kë ziö -sü 'gü 'gbee- 'ka -kplawo; □dhe 'to -na zlöö kö yi yi -zo 'ta -na □nɛ yi 'ka 'dho dha gbɔ.

21 Mɛ -nu 'wo -kë 'yitagɔ 'gü waa -bhöpë -bhödhe gbe yö -dhekpaoyi □plëezë 'ka. 'Ö Pölö -yö □luu -an 'plɛ 'dhiö mü, 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, ka ka 'to -to n -wo -bha -bezë,

-yö -dho kë -së; bhii kwa dho kwaa- to Kletö -bezë kö pë 'gü □siö' -sü □suu' -□nɛ -a gbe yaa 'dho yö kwa -bha.

22 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo □nɛ, a -bheä ka -dhë kö 'ka ka 'gü dɔ 'gbee-, bhii mɛ gbe yaa 'dho ga ka ziën, -a 'ke yaa kë 'yitagɔ -bha □siö' -sü 'ka.

23 A- 'wun -dɔ 'dhö 'ö tɔɔ -Zlan 'a- -bha 'ka 'a yuö kë -na -a -dhë bhë, -a -bha bɔmɛ do -yö -wo n -ta gbeng □dɛɛ,

24 'ö- pö n -dhë: «Pölö, kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, ü □dua' -mü kö 'ü 'dho 'sɛ □kɔɔnmɛ □va 'dhiö kö 'ü 'wun -nu □blɛɛ' -a -dhë. 'Go mü 'zü, □dhe 'ö -Zlan 'glu 'dhö -së, -yö -dho 'wun -së kë ü -dhë, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho mɛ -nu 'saadhö 'wo ü 'piö 'yitagɔ 'gü bhë, -an -dha 'pö.»

25 Pölö -yö -dho 'wun □blɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö -an -dhë: «'Wun 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya □blɛɛ bhë -a -wun 'gü, gɔɔn- -nu, -ka ka □faan' 'sü, bhii a n -zo -yö -Zlan -bha; -yö -dho -a kë □nɛ -kɔ gia- 'ö- pöë n -dhë bhë -a 'dhö.

26 'Kɛɛ yö 'ka 'dho kë 'pëepë, bhii kwa -bha 'yitagɔ -yö -dho wü 'buu 'ö dho kwa -blü 'kpong 'piö -dhe do 'bhaa 'gü bhë -a □kwaa'.»

27 -Yö -kë gbeng -yi 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -naa 'ka, kö 'buu -yö □tun dho yi 'ka, 'yoo 'wo -dhe Meditelane bhë -a -ta -kplawo. □Dhe gbeng ziën -dhe 'dhö dɔ -na, 'ö 'yitagɔ -yuökëmɛ -nu -wo wo -zo -ta □nɛ yi □yɔɔn -na 'sɛ 'sɔɔ.

28 'Ö 'wo -an -bha □bhüöga

'wo 'yi □löö -dhe dan -na -a
'ka bhë, 'wo- □yoo 'yi □löö,
'ö 'yi -glu □duan' -yö -kë
□nεε 'metrë 'gɔɔ- -yaaga ö ga
'slaple 'dhö. 'Ö □dhe □wa
□yooñ 'dhiö, 'wo- -zuö yiö
'zü, 'ö 'yi -glu □duan' -yö -kë
□nεε 'metrë 'gɔɔ- □ple ö ga
'sleaga 'dhö 'zü.

²⁹ -Wo wo -zo -ta □ne 'wa
'dho 'ta 'ka 'dhiö 'buu -yö
-dho -an -bha 'yitagɔ -gban
-guö -bha bhii 'ö tɔɔ 'yi -glu
□duan' yaa kë □gbiin □duö
gbɔ. 'Ö 'wo wo -bha -piö kpö
-yiisië 'ö -kë pë □gbaannu -a
-bha -pë 'ka bhë 'wo -an □yoo
'yitagɔ □zlöö yiö -dhe bhë -a
'gü 'ö 'yitagɔ -yö □gbaannu
mü. 'Ö 'wo □bhea wo -bha
-zlan -dhë kö -dhe -yö 'po
'zodhö.

³⁰ 'Ö yië- 'yitagɔ -yuökëme
-nu -wa këdhe -mεε kö 'wo
□duë 'wo 'go 'yitagɔ 'gü. 'Wo
'yitagɔ 'në 'tee 'ö -kë -a □va
-ta bhë 'wo- □yoo 'yi -ta, -a pö
-sü 'ka □nεε wo- 'piö kö 'wo
-ya -a 'gü kö 'wo 'dho, 'wo
-piö kpö 'bhaa -nu □yoo'- yiö
'yitagɔ □vazë 'dhiö.

³¹ 'Yö Pölö -ya pö 'dhasi
□këng' do -gɔmε waa- 'dhasi
-nu -dhë: «Kwaa- 'yitagɔ
-yuökëme -nu 'wo □nεε waa
'to 'yitagɔ 'ö □nεε -a 'gü □sia,
mε 'ple ka 'gü -dho □siö'-.»

³² □Dhe □ya kë 'dhö kö
'dhasi -nu -wo □bhüöga 'ö
'yitagɔ 'në 'tee kun bhë -an
'kan -na kö 'yitagɔ 'në 'tee
bhë -yö □yoo' -na yiö.

³³ □Dhe 'töng 'bhaa □ya
ziö, kö -dhe -yö 'po -na bhë,
'ö Pölö -yö □bhea -an 'ple

-dhë kö -wo pë -bhö, 'ö-
pö -an -dhë: «-A -dhekpaoyi
'gɔɔ- do ö ga -yiisië -mü
□dεε, 'ö 'ka -ya -sü 'ka ka -de
□zɔnng' -ta, 'ö 'kaa -bhöpë
gbε -bhö.

³⁴ □Dhe 'ö 'pö, 'a -bhea ka
-dhë kö 'ka pë -bhö. Bhii
'ö tɔɔ ka -bha -wun -yö pë
-bhö -sü -bha kö 'kaan- ka
□faan' 'sü 'zü 'iin 'go mü 'zü
kö 'kaan- dha. Pë 'dhiö- gbε
'ka 'dho kë mε gbε 'ka ka
ziën.»

³⁵ □Dhe □ya yën -a -pö 'dhö
-sü -bha, 'ö □bluu'- sü, 'ö
-bhea -Zlan -dhë mε 'ple wö
'dhiö mü, -a zuö pö -sü 'ka
-bhöpë 'ö- nu -an -dhë bhë -a
-wun 'gü. 'Ö- □kaan, 'ö yö -a
-bhö -sü 'gü.

³⁶ 'Ö -an □zuö' -yö -kë -saa,
'ö 'wo- -bhö 'pö.

³⁷ Mε 'yi -kë 'yitagɔ 'gü yi
-kë mε -lü □këng' □ple waa-
mε -lü 'gɔɔ- 'slaple ö ga 'slado
'ka.

³⁸ □Dhe 'ö mε 'ö -dhö 'ö- 'gü
□ya dɔ, 'ö 'blee- □bhoo' -nu
'ö -kë -an -go 'yitagɔ 'gü bhë,
'wo- -lo yiö kö 'yitagɔ -yaan
'to 'föngfö.

'Yitagɔ -bha -to yiö -ko

³⁹ □Dhe 'ö -dhe □ya 'po,
'yi 'sε yö yi 'dhiö, 'kεε yië-
'yitagɔ -yuökëme -nu waa-
dɔ. 'Kεε -an 'yan -yö -kpan
'yi 'kpong 'dhiö -dhe -së 'ö -kë
'yoo -dhe 'ö dho 'kpong 'gü -a
-bha. 'Ö 'wo- këdhe □mεε kö
'wo 'dho 'wo wo -bha 'yitagɔ
□gbaannu 'ma.

⁴⁰ 'Ö 'yitagɔ -yuökëme
'bhaa -nu -wo pë □gbaannu
-a -bha -pë □bhüöga -nu

-kan, 'ö pë □gbaannu -a -bha -pë -nu -wo to yiö. □Dhe 'wo- kē -na 'dhö kö -a me 'bhaa -nu -wo 'lü 'pen -nu 'wo 'yitagö □doo' -na -a 'ka 'ö 'wo -kē 'yitagö □zlöö bhē kö -wo □bhüöga 'po -na -a -bha, -yö 'to -na yiö. 'Ö 'wo so 'pen do □luu 'yitagö bhē -a 'dhiö □zian', -yö kē 'dhö kö 'buu -yö 'yitagö -blü 'kpong 'dhiö.

⁴¹ 'Kεε yiē- 'yitagö -yö -gban 'yënnng -ton -bha yiö, 'ö □gbaannu; kö -a 'pian me 'ö 'dhiö zian bhē □ya □nëng 'yënnng 'gü. 'Ö to mü, bhii 'ö too -a ziödhe gbe yaa kē -dhö. 'Kεε kö 'yitagö 'pian me 'ö □zlöö □zian' bhē -yö 'wü -na, 'yi kpö 'ö ma -na -a -bha 'gbee- 'ka bhē -a -wun 'gü.

⁴² 'Ö 'dhasi -nu -wa -kē -bezē kö -waan -kanso 'koomε -nu zē, -yö kē 'dhö kö □kun 'wo dho 'yi kē -waan wo -de dha.

⁴³ 'Kεε 'dhasi □këng' do -gome 'ö- 'piö kö 'yö Pölö dha bhē, -ya -pö -an -dhē -wo me 'ple dha. 'Ö- pö me -nu 'wo 'yi kē -dhe do -an -dhē, -wo -püö 'yiē- 'dhiö, -wo 'yi kē -wo dhoē 'kpongtaa.

⁴⁴ 'Go mü 'zü 'ö- pö me -nu 'wo to -wo ziö -an 'piö -klu 'yitagö 'lü 'fa -nu waa- pë 'bhaa -nu 'wo 'go -na -a 'gü bhē -a -bha -sü 'ka. -Kö 'ö □kaa' 'ö yi 'ple 'yi dhaa bhē 'ö bhē.

28

Pölö -yö Malütö 'se 'ö 'yi ziën -a 'gü

¹ □Dhe 'ö yi 'ple 'yiē dha, 'yi- □tei' do zlöö □ne 'se 'ö 'yi ziën 'yi boa 'yi dha bhē -a 'to too Malütö.

² 'Ö me -nu 'wo -kē mü 'wo wo -zo -kē yi 'piö 'gludhi □va 'ka. □Dhe 'ö -kē □ne dha -yö -kē ban -sü 'gü kö 'nene □ya kē □va bhē, -wo 'siö □va -da, 'wo yi □dhoo -kē -a -bha mü.

³ 'Ö Pölö -yö 'wo -ko 'nē 'seεn- 'bhaa -nu sü kö -yaan -a -lo 'siö-. 'Ö □mεε -yö go 'wo -ko -nu 'wo bhē -an ziën, 'siö 'ö do -na bhē -a -wun 'gü, 'ö Pölö kun 'ö -kwaa, 'yö duënu -a -ko -bha.

⁴ □Dhe 'ö 'se 'ö 'yi ziën mü bhē -a 'gü -me -nu □wa □mεε 'ö dun Pölö -ko -bha bhē -a yö, 'wo- pö wo 'ko ziën □neε: «Goon- 'ö □ne 'kwa dho, -yö -dho kē mezēmε 'ka. Bhii kwa -bha -zlan 'ö 'kwa- -dhe -kē kpengdhö -sü 'ö yö □ne 'ö- dha 'yoo -go bhē, 'yaa- 'piö kö -yö kē dhame 'ka.»

⁵ 'Kεε Pölö -yö 'ö -ko □kpënnng 'siö -ta, 'ö □mεε bhē -yö go -a -ko -bha 'ö -püö siö, 'ö yaa pë 'dhiö- gbe kē -a 'ka.

⁶ Me -nu -wa -pö -bezē, -yö -dho -bhla 'iin -yö -dho kan -a -ta 'ö -püö sia-, 'ö ga □mεε bhē -a □kwaa'. 'Kεε □dhe 'ö- -dhe □ya □gloo, 'ö □waa- yö □ne pë 'dhiö- gbe yaa kē -a 'ka, 'wo wo -wo □dhiē -kwaa, 'wo yö -a pö -sü 'ka □neε: «Me 'ö □ne -zlan -mü -a 'ka.»

⁷ -Dhe bhē -a 'soo, 'se 'bhaa -nu -wo -kē mü. -Wo -kē Publiusö 'ö -kē 'se bhē -a 'gü -me -nu -gome 'ka -a -bha 'se 'ka. 'Ö Publiusö bhē 'ö yi -nia kun -dho 'ka, 'yi -wo -a -go köo -dhekpaoyi -yaaga 'ka.

8 Publiusö dë -yö -kë
 □waannu □süë' 'ö tɔɔ 'gii-
 -yö -kë -a -bha, 'ö 'go mü 'zü,
 'gu □pio' □yua' -yö -kë -a kë
 □dhia. Pɔlɔ -yö -dho, 'ö -wo
 -a 'piö kɔɔ, 'ö □bhëa ö -kɔ
 -kpa -a -ta -sü 'ka, 'ö- -dhe
 -yö bo.

9 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yuame
 -nu 'wo -kë 'sɛ bhë -a 'gü mü,
 -wo -nu 'ö -an -bha 'yua -yö
 bo.

10 'Wo yi □bhlë kpɔ -kɔ
 □suu'- 'saadhö -ta. 'Ö 'go
 mü, □dhe 'yi 'dhoë- yi -bha
 □kwɛɛ- -nu dhu, 'ö pë -nu
 'saadhö yi -bha -wun dho yö
 -a -bha 'ta 'sü -pë 'ka, 'wo- nu
 yi -dhë.

Pɔlɔ -lo Wlɔmë plöo -kɔ

11 □Dhe 'ö 'su -yaaga □ya
 ziö, 'yi -ya 'yitagɔ 'ö go
 Alezandri -pö 'gü -a 'gü.
 'Yitagɔ 'ö 'dhö bhë, -wa -dhe
 «-zlan -nu -flanzë». Yö □nɛ
 'ö 'tëë 'gbee- 'töng -kë 'sɛ 'ö
 'yi ziën bhë -a 'gü. 'Ö 'yi dho
 -a 'ka.

12 'Yi -lo Silakusö -pö 'gü; yi
 -dhekpaɔyi -yaaga -kë mü.

13 □Dhe 'yië 'go mü, 'yi -wa
 'kpong 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo
 Lezio plöo.

□Dhe -dhe □ya 'po, 'ö 'tëë
 'ö go goo □zian' 'ö yö ziö -sü
 'gü. 'Yi -dhekpaɔyi □plɛ -kë
 'yitagɔ 'gü 'yiëë- □tun -lo -na
 Puzɔlɔ -pö 'ö 'yitagɔ -dɔdhe
 'dhoë- -bha bhë -a 'gü.

14 'Ö pö- bhë -a 'gü 'yi -kpën
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 -mɛ 'bhaa -nu -bha. 'Wo- pö
 'yi 'dhɔɔgo do kë yi 'ko □bhaa
 mü. 'Ö 'yi 'dhɔɔgo do kë -an

'piö mü 'yiën- □tun 'dho -na
 Wlɔmë.

15 □Dhe 'ö Yesu -wun -dhe
 'wun gia- -mɛ -nu 'wo -kë
 Wlɔmë, □waa- ma -wa -pö
 'ka □nɛ yi zian -ta nu -sü 'gü,
 'wo nu yi -gɔ zian-, 'wo löë
 Apiusö 'dhɔɔkuëdhö.

□Dhe 'yi nu -na 'yi -lo
 pödhe 'wo- -dhe «-Nia -kun
 -a 'gü -kɔ -yaaga», 'yi -kpën
 mɛ 'bhaa -nu -bha 'zü kö -wo
 nu -na yi -gɔ zian-.

□Dhe 'ö 'yië -kpën mɛ -nu
 'wo bhë -an -bha, 'ö Pɔlɔ -yö
 -Zlan zuö pö; 'ö □faan' sü,
 'ö 'yi kpɔ yi 'kuë- 'yi dhoë
 Wlɔmë plöo.

16 □Dhe 'yië -lo Wlɔmë,
 'ö Wlɔmë -mɛ -nu □kɔɔnme
 -nu -wo -we Pɔlɔ -gɔ -a -bha
 kö -yö 'to ö -de -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ
 'dhasi do -yö ö -zo -kë -a 'piö,
 -yö kë 'dhö kö □kun 'ö dho
 □duë.

Pɔlɔ -bha -Zlan -wo □blɛɛ Wlɔmë plöo -sü

17 □Dhe 'ö -dhekpaɔyi
 -yaaga □ya ziö, 'ö Pɔlɔ -yö
 Zuifö -nu mɛ ziizii -nu 'wo
 -kë Wlɔmë mü -an □dhɔɔ
 -kë.

□Dhe 'ö □wa nu wo 'ko
 □bhaa, 'ö Pɔlɔ -ya pö -an
 -dhë: «N dhegluzë -nu, n
 'ka pë yaa gbɛ kë kwa -bha
 'sɛgüme -nu 'ka, 'iin wɔ -kɔ 'ö
 kwa 'bhema -nu -wa nu kwa
 -dhë -a 'ka. 'Kɛɛ Zuifö -nu
 -wo n kun 'wo n -da -kanso
 'gü Zeluzalemë, 'ö 'wo n -dɔ
 Wlɔmë -mɛ -nu kwɛɛ.

18 Mɛ 'wo bhë -wo n □dhɛɛ'
 -kpɔ pë 'a- -kë -a 'ka, 'ö 'wo-
 -kë kö 'waan- wo □kwaa'- n
 -zü, 'ö tɔɔ 'wun yaa 'a dho kë

-a kë -mε 'ka kö -yaan kë n zë -gen 'ka yaa kë -dhö.

¹⁹ 'Kεε Zuifö -nu waa 'we -a -bha. 'Ö- -wun 'gü, n □dua' -mü kö 'a- pö □ne 'sε □koonmε □va 'yö dho za bhë -a 'kan. 'Kεε pë 'bhaa 'ö- -wun 'gü 'ö za dho -ya -a -dhë, n -ma 'segümε -nu -bha 'sε □koonmε □va 'dhiö 'yaa -dhö.

²⁰ Pë 'ö -kë 'a ka □dhoo -kë 'ö bhë. 'Wun 'ö -gban mε 'ö Izlaelö -segümε -nu 'wo wo -zo yö -na -a -bha bhë -a -wun □ne 'ö 'a- kë -a -dhë ka 'yaan 'dhiö zö □ne -kansogümε 'dhö bhë.»

²¹ 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yiëë 'sëedhe 'ö go Zude -sε 'gü 'ö -gban ü -bha -a gbe yö, 'go mü 'zü, yi dheglumε 'ö dho go 'ma kö -yaan 'wun -tao □bleε' -yi -dhë, 'iin -yaan 'wun yaa □bleε' -ü -gö yaa kë -dhö.

²² 'Kεε yi- 'piö kö 'ü ü □zuö' 'piö -wun -nu □bleε' yi -dhë. Bhii 'ö tōō yi- □dōa' □ne mε kpö 'ü -kë -a 'gü -mε do 'ka bhë, -dhe 'saadhö -a 'gü, mε 'ple -wa -wun yaa -bleε.»

²³ 'Ö waa- Pölö -nu 'wo yi do kpö wo 'ko -nu -gö.

□Dhe yi bhë □ya -lo, 'ö mε -gbaa □va -wo nu -dhe 'ö Pölö -yö -ya -a -bha bhë -a -bha. 'Ö sü -dhiadhiö -bha 'ö dho 'ö yöë 'yinia -bha, Pölö -yö 'wun -nu 'ö -gban -Zlan -bha -gludë -dhe -bha -a -gen -pö -an -dhë, -a këdhe □mεε' -sü 'ka kö -waan 'we 'wun 'ö -gban Yesu -wun 'ö bōa Moizö -bha tōng -wo -nu waa- -Zlan -wodhiölome -nu

-bha 'sëedhe -be -wo -ta bhë -a -bha.

²⁴ Mε 'bhaa -nu -wo 'wun 'ö Pölö -ya □bleε bhë -a -yö 'wun gia- 'ka, 'ö 'wo -we -Zlan -wo -bha. 'Ö mε 'bhaa -nu waa 'we -a -bha kö 'wo- -wo -dhe 'wun gia-.

²⁵ 'Wo zaodhe -kë wo 'kuë -waan □tun 'dho -na wo -gö kōō, 'kεε -an -wo yaa kë do. 'Ö Pölö -ya pö -an -dhë □neε: «'Wun 'ö -Zuu 'slööslö -ya □bleε ka 'bhema -nu -dhë 'ö bōa -Zlan -wodhiölome Ezai -ta bhë 'wun giagia -mü.

²⁶ Bhii 'ö tōō -ya -pö □neε: -Zlan -ya -pö: -Bhö 'dho 'sε 'ö □ne -a 'gü -mε -nu 'piö, 'ü- pö -an -dhë: Ka -dho ka 'to to -së 'ka giagiawo, 'kεε kaa 'dho -a -gen ma. 'Go mü 'zü, ka -dho -dhe -ga -së 'ka, 'kεε kaa 'dho -dhe yö.

²⁷ 'Ö tōō 'sε bhë -a 'gü -mε -nu waa 'we -a -bha kö 'wun 'a- □bleε' -na bhë -wa -gen ma. □Wa wo 'to ta, 'go mü 'zü □wa wo 'yan ta. Waa- -kë 'dhö -bezë, kö -an 'yan -yö -dho -dhe yö 'ö -an 'to -yö 'wun ma, 'go mü 'ö -an □zuö' -yö 'wun -bho 'kōu dō; 'ö □ya kë 'dhö 'wo dho □dhië' -n 'piö kö 'aañ- -an dha.»

²⁸ 'Ö Pölö -yö 'ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö- pö: «□Dhe -kë 'dhö a- -pö ka -dhë zlöö -bha, -Zlan -yö 'ö -bha mε dha -sü -wun bō -na mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. Wo -zë, -wo -dho wo 'to to -a -wo -bha.»

²⁹ □Dhe Pölö □ya yën 'wun 'ö bhë -a □bleε' -sü -bha, Zuifö -nu -wo -dho wo -gö kōō zaodhe □va kë -sü 'ka wo 'kuë.]

³⁰ -Kwε ɲplε 'ö Pɔlö -ya -kë
 'kɔ 'ö- sü bhë -a 'gü. 'Ö mε
 -nu 'saadhö 'wo nu -lo -a 'piö
 ɲdhia 'wo- yö mü.

³¹ 'Yö -Zlan -bha -gludëdhε
 -wun -blεε -an -dhë -dhε
 bhë -a -bha, 'yö 'wun 'ö
 -gban kwa Dëmε Yesu Klito
 -wun -bha bhë, 'yö mε ɲdaan
 -a 'ka -zogbandhe ɲva waa-
 -potaasü -an 'ka.

**'Sëédhë 'ö Pólö -ya
bó
-Zlan -bha mé -nu
'wo
Wlómë
plöö -an -dhë bhë
'ö □ne**

¹ 'Sëédhë ö □ne, ma Pólö, 'a Yesu Klito -bha yuökëmé 'ka, ma 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya kö 'aan- kë -a -bha bómë 'ka -a -bha 'wuntaösë bhë -a -wun □blëé' -sü 'ka bhë □ne 'a- bó ka -dhë.

² 'Wuntaösë 'ö bhë -Zlan -ya -wun -blëé 'kpa, □bóa' ö 'dhiwopómë -nu 'gü -sü 'ka; 'ö 'dhö □bëen' -sü 'ka -a -bha 'sëédhë 'slööslö 'gü.

³ 'Wuntaösë 'ö bhë -yö -gban -a Gbö 'ö kwa Dëmé Yesu Klito 'ka, yö 'ö- -bha mé -dhë 'gü □zian' 'ö bhö -gludë Davidö □suu'- 'gü bhë -a -bha.

⁴ Yö bhë □ne 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -an 'gbloo 'piö 'ö -Zuu 'slööslö -bha -a -bho ga 'gü -sü 'ö -kë 'piig-beedhë 'ka bhë 'ö- -zón □ne -yö -Zlan Gbö 'ka bhë.

⁵ Yö 'ö bhë □ne 'ö -Zlan -yö bó -a 'gü, 'glusë -kë n 'ka -sü 'ka -a -bha bómë Klito 'tö bhö -sü -wun 'gü kö 'aan- pó 'së 'saadhö 'gü -mé -nu -dhë, -wo 'wuntaösë bhë -a -wun -dhë 'wun gia- 'iin kö -wo 'wun ma -Zlan -ta.

⁶ Mé -nu 'ö -Zlan -yö -an □dhö -kë kö -waan kë Klito -bha 'ka bhë, mé -nu 'ka Wlómë ka -an kpö 'gü 'pö.

⁷ Mé -nu 'ö 'ka Wlómë 'ö ka -dhö -yö -Zlan -kë 'ö- -wun 'gü 'ö ka □dhö -kë kö 'kaan- ka -bha -tosiadhe kë -a -bha 'ka bhë, ka □ne 'ö 'sëédhë □ne 'a- bó ka -dhë. Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmé Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pólö -ya 'piö kö 'ö 'dho -bhödhia kë Wlómë -mé -nu -gö

⁸ Pé -blëézë 'a dhoë- kë 'ö tó ma -Zlan zuö 'a dhö -a pó □bóa' Yesu Klito -ta -sü 'ka 'ö tó ka 'plë ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, -dhë 'saadhö 'gü 'kpongtaa zö, mé -nu -wa -wun □blëé' -sü 'gü.

⁹⁻¹⁰ -Zlan 'a- -bha yuö kë -na n □zuö' 'plë 'ka, 'wuntaösë 'ö -gban -a Gbö -bha -a -blëé mé -nu -dhë -sü 'ka bhë, yö gia- -ya □tei' -dö □ne a □bhëa' -na, n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo. -A -dhë □ya □glö 'ö 'ma- -ya n □zuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö. A- -dhë -na -Zlan -gö kö □ya kë □ne □ya kë -a -zo 'kun -wun 'ka, kö 'aan- nu -bhödhia kë ka -gö □dhia.

¹¹ 'Ö tó -nu ka 'piö -sü -dhö □ya n 'kun, -yö kë 'dhö kö -Zuu 'slööslö -bha gbaö bhë 'kaan- ka -bha yö; -yö -dho ka □faan' -mé -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.

¹² 'Këé kë- wo 'dhö bhë, n nu -sü 'ö ka zien 'ma bhë, -a -gen -blëézë 'ö tó kö 'pian □plë 'ö 'kwa- -bha bhë, mé 'ö -dhö -a □faan' -yö 'mé -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.

¹³ N dhegluzë -nu, a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan □ne, □ya

kë a- -ya n □zuö' 'piö kö
'aan- nu ka 'piö 'ma; 'kεε
'wun bhë -a 'kundhë n 'ka-
yö □kun bhë yö -mü. N -nu
'ma -sü -gen □ga tɔɔ kö 'aan-
Yesu -wun □blεε'- kö mε -nu
-waan 'we -a -wun -bha 'pö
□nε -kɔ 'ö- 'ka 'sε mε -nu 'wo
to -an 'gü bhë -a 'dhö.

14 Bhii -yö n -ma kö 'a-
'wun □blεε' 'sεgümε -nu
'saadhö, -an mε -nu 'ö kwa
-nu kwa wɔ -kɔ 'dhö do waa-
mε -nu 'ö -an -bha 'dhö -de
-ta oo, mε -nu 'wo pë dɔ waa-
mε -nu 'ö 'waa pë dɔ, 'wo bhë
'saadhö -an -dhë.

15 -Ya 'ö 'ma- wo -nu ka
□plöö Wlómë 'ma -sü □wuën'
kö 'aan- 'wuntaɔsë □blεε'- ka
-dhë bhë, -a -gen □ga bhë.

*'Piigbeedhë 'ö 'wun -taɔ
'piö -pë 'ka*

16 'Wuntaɔsë 'ö bhë lë- 'yaa
n kë -a □blεε'- sü -wun 'gü;
bhii a- □tei' -dɔ □nε 'piig-
beedhë 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta
'ö mε -nu dha yö -mü; mε
'saadhö 'ö 'dhoë- ö -zo yö
-a -bha -yö -dho dha. Kë-
wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -kë
'dhö kö -yaan Zuifö -nu dha
-blεεzë 'ka, kö □ya 'go mü,
mε -nu 'waa Zuifö 'ka kö
-waan dha 'pö.

17 'Ö bhii -ka -dhε -ga bhë
'sa, mε -bha -kë kpengdhö
-sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë,
'wuntaɔsë bhë □nε 'ö zian
-zɔn kwa -dhë □nε -yö mε -kë
kpengdhö mε -nu -bha -zo yö
-sü do 'kpaan -wun 'gü. -A
-de pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhë 'gü -a □wuën'
-ya -pö: Mε 'ö- -bha -kë
kpengdhö -sü 'ö -Zlan 'dhiö 'ö
-kë bɔa -a -bha -zo -yö -Zlan

-bha -sü -ta, -këdhösü 'ö 'yaa
yën ('ö -dhö □toëpö 'ka bhë),
-yö -dho kë -a -gɔ.

*Mε -nu -bha za yaa 'sü -kɔ
'ö -Zlan wö 'dhiö*

18 Ka gia-, -Zlan 'ka- -ga
-na bhë, □ya -ya dhang- 'gü,
-dhε 'ö mε -nu 'dhoë- -bha,
'ö -an këwun -nu yaya waa-
-an -bha □sɔɔn yaa -nu -wun
'gü, 'ö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka
'ö 'yaa ö këdhε yö bhë, -dhε
bhë -Zlan -bha -naadhë 'yaa
'kan -a -bha;

19 'ö □ya kë 'ö mε -nu bhë 'ö
-an 'klo bhɔ; 'ö tɔɔ 'wun -nu
'wo -gban -Zlan -bha, 'ö mε
dho -mɔa kö -ya dɔ, □waa- dɔ
'saadhö; bhii -Zlan gia- □nε
'ö- -zɔn -an -dhë.

20 'Kεε kë- wo 'dhö poo
bhë, -Zlan 'ö bhë -yö 'wun
gia- 'ka □nε mε gbε 'yaa- yö.
'Kεε yö □ga 'sa 'ö yö 'ö bhë,
'ö 'go 'töng 'ö 'kpongtaadhë
□kaa' -a -bha 'ö yö □dεε
-bha, -a -bha 'gügbeedhë 'ö
-dhö □toëpö 'ka waa- -a -bha
-kë -Zlan 'ka -sü 'ö bhë, mε
'bhee- -nu kwa- -yö -a -kɔ
këpë -nu -bha. □εε, □ya kë
'pö kö -ziö mε -ta -sü gbε 'yaa
-dhε bhë -a -bha gbɔ.

21 Wo 'ö 'wo bhë -wo -Zlan
-dɔ; 'kεε 'waa- □bhlë -ya 'iin
'waa- zuö pö pë -nu 'ö- -kë
bhë -a -wun 'gü; 'kεε -an -zo
-ta -a 'gü -wun -nu □nε 'wo
-kë yaya; 'ö -an -bha 'waa
'wun dɔ bhë -a -wun 'gü □wa
wo -de -da -dhetiidhë 'gü.

22 -Wo wo -de -sü
'wundɔmε -nu 'ka 'kεε kö
'waa pë gbε dɔ.

23 'Ö tɔɔ -wo wo -ta -yö
-Zlan 'tɔbhɔsüzë 'ö -dhö

□toëpö 'ka bhë -a -dhö kē -sü -bha 'ö 'wo dho □zian' mē 'bhee- 'ö -kē gapē 'ka bhë, yō 'dhö, -ma -nu 'dhö, □sootawü -nu waa- wü -nu 'ö 'wo -kē □nē □mēē -nu 'iin 'yuö- -nu -an 'dhö bhë -an gba -dhiadhö.

24 -A -kē 'dhö -sü 'ka, -Zlan □ya ö -kō bho -an 'gü; □wa 'to wo -de -ta wo -de -dhi -a -dhë -wun kē -sü 'ka. Wō -kō yaa □nē 'wo- kē -na wo 'kuë zlöö.

25 -A -kē 'dhö -sü 'ka, pē 'wo- kē -na zlöö 'ö tō□ □sua -wun -nu -yö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -a pin □taa -sü. Pē -nu 'wo -Zlan -kō kēpē -nu 'ka bhë □nē 'wo -an gba -na zlöö; 'wo wo -ta yō pē 'kpekpe -da -mē gia- 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'to -ta □toëpö 'ka bhë -a -bha, □ii-. -Zlan bhë □nē 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'to -ta giagia 'ka.

26 'Yö -Zlan □ya ö -kō bho -an 'gü, □wa 'to wo 'sloo 'ka wo kēpē -nu lēzē bhë -an 'gü. 'Ö bhii pē 'wo- kē -na zlöö 'ö tō□ dhoo -nu 'wo bhë wō □nē 'wo- wo -na wo 'ko 'piö.

27 -A gōon- -nu gia- -de 'pö pē mē 'ö -kē 'kpongtaa wō 'ka 'ö -kē dhe □mēē' -sü 'ka bhë, □wa wo -ta -yö -a -bha; pē 'wo- kē -na zlöö 'ö tō□ wō 'wo- wo -na wo 'ko 'piö 'kēē kö -yö lēzē. Kē -kō 'ö □kaa' 'ö 'klobhodhe 'ö -an □tian' 'wo- yō -na bhë 'ö bhë.

28 □Dhē -kē □nē -Zlan dō -sü -wun yaa -an -kaan wo bhë, 'ö -Zlan -yö ö -kō bho -an 'gü, 'wo to wo -de 'sloo 'ka wo -bha 'wundodhe 'ö- yō -a -bha -pē gbē 'yaa 'dhö

bhë -a 'gü 'ö pē 'ö 'yaa kēpē 'ka 'ö 'wo- kē -na zlöö bhë.

29 -A -wun 'gü □nē 'ö 'wun yaa □suu- 'kpekpe -dhö -yö -an -kē bhë. -An 'glu -yö ya; -an -bha □nao -wun -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pē 'plē -ta. 'Wun yaa -kē wo 'bhamē -nu 'ka -sü □nē 'wo- 'piö; -kē □gluēngzē -sü, mē zē -sü, 'dhinaa kē -sü, 'kpenng- -kē mē -gō -sü 'wo mē -püö bhë.

30 Mē -nu -wun yaa -pēn -sü □nē 'ö -an 'gü. □Wa kē zlöö -Zlan yaagūmē 'ka; -an 'dhi -wo □ya kē ya; -wo wo -de -sü □va. □Wa □yaannu □nēdhö kö pē 'wo dhoë- kē -waan pē yaa kē mē -nu 'ka, kö -wa yō -na 'ko 'dhiö. Wo 'wo bhë 'waa wo -mē -nu □bhlē -ya.

31 -An □zuö' 'yaa 'dhö 'iin 'waa 'to wo -wo 'gü mē -nu -dhë: -Kō do 'wo- 'ka 'dhiö wo -de -dhë bhë □nē 'waa mē 'yena yöë 'pö.

32 -Zlan -bha za 'ö dhoë- kan bhë, -yö -an 'yaan 'ka -wun 'ka 'ö bhii -wa □tei' dō □nē mē -nu 'wo -tosiadhe □suu- bhë 'wo- kē -na bhë, -an 'dhiötodhe 'ö tō□ ga. 'Kēē 'kö -kē □nē -yö 'dhö, -wo wo 'to -dō 'gbee- 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö bhë. Mē -nu -de 'wo 'wun □suu- bhë 'wo- kē -na bhë, -an □faan' □nē 'wo- mē.

2

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mē -bha za 'kan -sü -bha

1 Dö -mü ü 'ka 'ü za dō mē -nu -bha -ē? -Yö kē ü 'yaan □nē -ziö ü -ta -sü 'ka dho kē, 'ö tō□ bhi 'ü za dō -na mē -nu 'wo to -an -bha bhë, pē dō

'wo- kē -na bhē □ne 'ü- -kē
'pö; □ya kē 'dhö kö za 'ü- -lo
ü -de tuö bhē.

² Kwa- □tei' -do □ne me -nu
'ö wo -ko □suu' -bhē 'wo- wo
-na bhē, -Zlan -yö -dho -an
-bha za kan -an kēwun -nu
□tian' 'wun gia- 'gbloo 'piö.

³ -Yö ü -zo 'piö □ne bhi
'ü za do -na me -nu 'ö wo
-ko □suu' -bhē 'wo- wo -na
-an -bha, 'kēē kö bhi -de
'pö ü- 'gü bhē, -Zlan -bha
'klobhódhe bhē -yö -dho san
ü 'ka a,

⁴ 'iin kē- wo bhē -Zlan
-bha 'glusē □va bhē, -a -bha
□zuösaadhē waa- -a -bha
□zuö' -kun sia- -sü 'wo bhē,
ü -kaan 'pö yaa- wo bhē ee?
□Ao', -yö kē ü 'yaan 'püē-
wo □ne -a -bha 'glusē bhē -a
-wun 'gü □ne 'ö yaa ü 'klo
bhö □kun bhē. 'Kēē kē- wo
'dhö bhē, yi □ne 'ö- 'to -na ü
-gö kö 'üēn- ü □zuö' □dhiē'-
-a 'piö bhē.

⁵ □ēē, 'ö □ya kē □ne -ko bhē
-a 'dhö, kö -yö kē ü 'yaan
'püē- wo □ne ü □göü' -bha
-kē 'gbee- -sü waa- ü -bha
-kē □soon yaa 'gü -sü 'ö 'bhaa
'we -a -bha kö 'ü ü □zuö'
□dhiē' bhē -a -wun 'gü, ü
'klobhódhe -nu do -na 'kuē-
ü -de -gö kö yi 'ö -Zlan dho
ö -bha -naazuédhe yö -a 'ka
piaan ö -bha za kpengdhö
'kan -yi 'ka bhē -waan nuē ü
-ta bhē.

⁶ Yi bhē -a 'ka, me 'ö -dhö,
-a □saan' -dho bho -a yuö kē
-ko 'ö yuö □kaa' 'kpongtaa zö
-a -bha.

⁷ Yi bhē -a 'ka, me -nu 'wo
wo -de do 'wun 'ö kpengdhö
-a kē -sü -bha, 'ö 'wo -kē
'töbhódhe, □bhlēyadhē waa-

-kēdhösü 'ö 'yaa yēn bhē
-a kē -me 'ka bhē -yö -dho
-kēdhösü gia- 'ö 'yaa yēn bhē
-a nu -an -dhē.

⁸ 'Kēē me -nu 'ö 'wo do
'yēng -a -gö, 'ö 'wun 'ö 'yaa
'wun gia- 'ka 'wo 'wun ma
-a -ta, 'ö pē 'ö ya, 'wo wo
-de nu -a -dhē 'ö yö -an -dhē
'dhiö bhē, -yö -dho ö -bha
-naazuédhe -zön -an -dhē 'ö
'wun bho -an 'kwi.

⁹ Me 'saadhö 'ö 'wo 'wun
yaa kē -na bhē, 'klobhódhe
-dho nu -an -ta, 'ö 'suö □va
-yö -da -an 'gü. -Yö -dho kē
'dhö Zuifö -nu 'ka □kun, 'ö
□ya 'go mü 'ö me 'waa Zuifö
'ka 'wo yö mü 'sabla.

¹⁰ 'Kēē me 'saadhö 'ö -an
kēwun -nu 'dhö -sē bhē -Zlan
-dho 'töbhódhe, □bhlēyadhē
waa- □zuöyagluu nu -an
-dhē. -Yö -dho kē 'dhö Zuifö
-nu -dhē 'dhiö -yaan □tun -a
kē -na me 'waa Zuifö 'ka -an
-dhē 'pö,

¹¹ 'ö töö -Zlan 'yaa me gbe
-zē 'gü dhe kē.

¹² Me 'saadhö 'wo □soon
yaa kē -na kö töng 'ö -Zlan
-ya nu Moizö -dhē kö -yaan
do bhē, -an 'gü -dho □siö'
'kēē yaa 'dhö sü Moizö -bha
töng -bha; me 'kö Moizö -bha
töng do 'ö □soon yaa kē bhē,
-a -bha za -dho kan □ne -ko
'ö- 'ka Moizö -bha töng 'gü
bhē -a 'dhö.

¹³ Bhii yaa kē □ne me 'ö
'wo wo 'to to töng -wo -bha
'kpaan 'ka 'wo kpengdhö
-Zlan wö 'dhiö -a 'dhö, 'kēē
me 'wo- ma, 'ö 'wo- 'kun
ö 'kun -ko 'ka □ne 'wo
kpengdhö.

¹⁴ □Ya kē □ne me 'waa
Zuifö 'ka □wa pē 'ö töng -ya

pö -a 'sü wo -de 'gü □waa- kē,
 kö □wa kē wo -de -dhē tong
 'ka, 'kö -kē □ne 'waa -Zlan
 -bha tong 'ö- nu Zuifö -nu
 -dhē bhē -a dɔ.

¹⁵ -A -kē 'dhö -sü 'ka kö
 □waa- -zɔn □ne wo -kɔ gia- 'ö
 □waa- wo 'ö -yö 'ko 'dhiö -sü
 'ka tong -dhē bhē -yö -ya -sü
 'ka -an □zuö' 'gü; 'ö bhii -wo
 'ö 'we -na -an □zuö' 'gü bhē
 waa- -an -zo -ta 'gü -wun -nu
 'ö □ya kē 'wo -dhio -nu dɔ -na
 -an -ta bhē □ne, 'ö 'wo- □bleε
 -an -dhē.

¹⁶ Yi 'ö -Zlan dho me -nu
 -bha za kan -a 'ka □bɔa'
 Yesu Klito 'gü -sü 'ka, pē
 -nu 'ö 'wo -bin -sü 'ka me
 'bhee -nu -bha -tosiadhe 'gü
 -a -bha, □ne -kɔ 'ö 'wuntaɔsē
 'a- □bleε' -na □ne 'ö- □bleε -a
 'ka -a 'dhö bhē, pē -nu 'wo
 dho kē 'wo bhē.

*'Wun 'ö -gban Zuifö -nu
 waa- Moizö -bha tong -an
 -bha*

¹⁷ Bhi 'ü- pö -na ü -de -dhē
 ü Zuifö 'ka, 'ü ü zü -gban -na
 tong -ta, 'ü ü -de 'sü -na □va
 ü -bha -kē -Zlan -bha me 'ka
 -sü -wun 'gü,

¹⁸ bhi 'ü- zo 'kun -wun dɔ,
 'ö ü □daan tong 'ka bhē -a
 -wun 'gü 'ü -mɔa kö pē 'ö -sē
 'ü- dɔ 'wun -nu 'gü,

¹⁹ -yö ü -zo 'piö □ne 'bha kē
 'dhiö -sü 'yēnngtiime -nu 'ka
 -me 'ka a? 'Bha kē □ne 'siö
 'bhü -sü 'dhö -dhetiidhe 'gü
 me -nu -dhē -a?

²⁰ □Dhe -kē □ne -Zlan
 -bha tong 'ö 'wundɔdhe waa-
 'wun gia- 'wo- 'gü bhē -wo
 ka -daan -a 'ka 'ö 'ka- dɔ
 bhē, -yö ka -zo 'piö □ne □ya
 kē 'dhö kö ka -kɔ -yö -mɔa

'ka pē -zɔn me -nu 'waa pē
 gbε dɔ -an -dhē 'iin 'wun -nu
 'wo -gban -Zlan -bha, 'ka 'nē
 'sεen- -nu □daan -a 'ka -oo?

²¹ □εε, 'ö -mē -kē 'ö bhi 'ü
 me -nu □daan bhē 'ö 'bhaa ü
 -de □daan- 'sa? □Ya kē 'dhö
 bhi 'ü- pö -na kö □kun 'ö me
 -yö □kwaan bhē, -mē -kē 'ü-
 wo □ee?

²² 'Ö bhi 'ü- pö -na kö □kun
 'ö me -yö -da ö 'bha -bha dhe
 'piö 'iin 'ö dhebɔ -yö ö 'bha
 dhe □gɔn □mεε'-, -a kē 'ü- wo
 -na □ne -a -gen tɔɔ -mē -ε?
 Ü- pö 'sa ü gbaapē gba -sü
 -san -zē, 'yö -mē 'ü- □mεε'
 -na -kplawo -an gbadhe -nu
 'gü □ne □ε? Ü -kwaan mü
 -kɔklē □ε?

²³ Ü ü -de -sü □va tong -bha
 -kē ü -gɔ -sü -wun 'gü 'kεε kö
 tong gia- bhē ü -dɔ 'gü -Zlan
 □bhlē -siö -sü 'ka.

²⁴ Yö □ga 'ö- -wun 'gü
 -Zlan -bha 'sēedhe □bεen'
 -yan 'bhaa -ya -pö: Me 'ka
 Zuifö 'ka, ka □ne 'ka- -kē 'ö
 'sεgüme -nu 'wo to 'ö 'wo
 'wun yaa □bleε' -na -Zlan -gɔ
 bhē.

²⁵ 'Wun me 'ö -gban -kē
 Zuifö 'ka -sü -bha bhē, -kwa
 -dhe -ga -a 'gü 'dhe! □Ya kē
 □ne 'bha tong 'kun ö 'kun
 -kɔ 'ka, kö ü -bha -dho 'bong
 -sü □bhlē -yö -dhö; 'kεε □ya
 kē □ne ü -bha □ya kē tong
 -dɔ 'gü -sü 'ka, kö ü -bha -kē
 -kwea 'ka -sü -yö □ne □druen
 'dhö.

²⁶ 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, me
 'ö yaa 'go 'bong 'kεε 'ö tong
 -wo -nu kun ö 'kun -kɔ 'ka,
 -Zlan -dho -a -ga □ne me 'ö
 □ya 'go 'bong -a 'dhö.

27 -A -ga 'ü- wo bhë, me 'ö
 □druen 'ka 'ö 'wun ma tong
 -ta bhë, bhi 'ü -kwëa 'ka, 'ö
 tong 'dhö ü -gɔ 'ö 'këe 'bhaa-
 'kun ö 'kun -kɔ 'ka bhë, yaa
 'dhö za -lo ü tuö □a?

28 'Ö tɔɔ -kë Zuifö gia- 'ka
 -sü 'ka- -ga -na bhë yaa kë
 □nɛ pë 'wo- pö □wa mɛ -ga
 'wo- pö -yö Zuifö 'ka yö kun,
 'iin yaa yö mɛ -bha -kë -kwëa
 'ka -sü 'ö mɛ bun 'gü 'kpaan
 'ka bhë -a -bha.

29 Mɛ 'ö Zuifö gia- 'ka 'ö
 tɔɔ mɛ 'ö- 'ka ö □zuö' 'gü,
 'ö- -bha -kë -kwëa 'ka -sü
 bhë, 'ö- □zuö' 'piö □zian',
 -Zuu 'slööslö -bha yuö kë mɛ
 □zuö' 'piö -sü □kwaa'; -kë
 Zuifö gia- 'ka -sü yaa yö tong
 'ö dɔ 'ö -ya -sü 'ka -a -bha.
 Mɛ 'ö Zuifö gia- 'ka bhë, -a
 -bha □bhlë 'yaa 'go mɛ -nu
 'gü, 'këe -yö -go -Zlan 'piö.

3

1 -Yö 'dhö 'püë- wo □nɛ -kɔ
 'kwa- pöë bhë -a 'dhö, 'këe
 -kwa -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka
 'dhɛ! -Më 'ö tɔɔ -kë Zuifö 'ka
 -sü □truën □ɛn? -Dho 'bong
 -sü 'ö bhë -a □bhlë -yö -kë
 -më 'ka ɛ?

2 -A -ga 'ka- wo -na bhë
 -a □bhlë □yö □va -kɔ □suu'-
 'saadhö -ta. -Kwaa 'piö -ga
 -së 'ka 'dhɛ! Pë 'tɔ 'go -wo -nu
 bhë, Zuifö -nu □nɛ 'ö -Zlan
 -ya -lo -an kwëe.

3 □ɛɛ, 'ö □ya kë 'dhö kö
 Zuifö 'bhaa -nu 'ö -zo -yö
 -Zlan -bha -sü yaa kë -an -gɔ
 bhë, kwa -dho -a pö □dhë 'pö
 ee? -A -wun 'gü 'pö -Zlan 'ka
 'dho to ö -wo 'gü pë -nu 'ö 'tɔ
 go bhë -a 'gü bhë □ee?

4 -Yö kë ka 'yaan □nɛ -Zlan
 'yaa pë -nu kë 'dhö. -Yö -Zlan
 -bha kö -yö pë -nu kë 'wun
 gia- 'gbloo 'piö 'kö -kë □nɛ mɛ
 'plɛ -wo □sua -zian -ta 'dhee.
 -A -wun 'gü, -yö □bɛɛn' -sü
 'ka (-Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü)
 □nɛɛ: *Ü pö -pë -nu 'wo bhë
 -wo gia- 'ka. 'Wun □ya -da
 kaa- mɛ ka ziën, ü -bha □nɛ
 'ö to -a -bha.*

5 'Ö -ya kë 'dhö 'sa kö kwa
 -dho -a pö □dhë 'pö bhë?
 Kö kwa këpë yaa -nu 'wo
 bhë -wa -zɔn □nɛ -Zlan -yö
 kpengdhö e? Kwa 'klo 'ö
 -Zlan 'dhoë- bhɔ -na kö 'kwa
 pë yaa kë bhë 'pö- -wun 'gü
 'ö 'yaa kpengdhö bhë ee?
 □Dhɛɛ' 'ö bhë 'a- kpo 'dhö 'ö
 tɔɔ mɛ 'bhee- -nu -zo 'ta -kɔ
 □nɛ 'ö bhë.

6 'Yaa yö 'dhö! Bhii -Zlan
 ka- -ga -na bhë, □ya kë □nɛ
 'yaa kpengdhö -be, kö -a -bha
 'kpongtaadhɛ -bha za 'kan
 -sü -yö -yö 'më 'sa?

7 -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! 'Ö □ya
 kë □nɛ 'ma □sua kë, 'ö -Zlan
 □ya n 'klo bhɔ -a -wun 'gü, kö
 -Zlan -bha -kë kpengdhö -sü
 yaa yö -dhɛgbɛadhɛ 'gü a. -A
 'tɔ bhɔ -gɛn kun bhë □a? □ɛɛ,
 'ö □ya kë 'dhö, kö za -bha n
 'kun -sü n -ma -kë -pë yaa kë
 -mɛ 'ka -sü -yö -go 'më 'sa?

8 □Ya kë 'dhö kö -më -kë
 'kwaa- pö □klöödhö: «-Kwa
 'wun yaa kë kö -yaan 'gla
 'wun -së 'gü.» -A -de mɛ
 'bhaa -nu -wo ma Pölö -mɛ
 n -wun yaa □blɛɛ' -na □nɛ
 'wun □suu'- bhë □ya 'go n
 'dhii. 'Këe kë- wo 'dhö bhë
 mɛ -nu bhë, za -dho -an kun
 'ö -an 'klo -yö bhɔ; pë 'ö- -de

dho kë -yö -mü bhii -yö -an
-ma -kun!

*Mε gbe 'yaa kpengdhö
-Zlan wö 'dhiö*

⁹ -Ka dɔ! Ka- -pö □dhë!
Ka- -pö με 'kwa Zuifö 'ka,
kwa 'gianzë με -nu 'wo to
-an -bha -ee? -Abi' bhoo-! -A
με 'kö bhë 'ma -dhe ta 'po
-a -ta 'saadhö □ne Zuifö waa-
me -nu 'wo to kwa 'saadhö
kwa □soon yaa -ko □löö.

¹⁰ -Yö □bëen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhe 'gü □nεε: *Mε
kpengdhö 'yaa 'dhö; με do
-de yaa -mɔa -yö ö -gɔ -zɔn
-dhe bhë -a 'gü.*

¹¹ *Mε 'ö dho kë 'wunmame
'ka 'yaa 'dhö. Mε gbe 'yaa
-Zlan □mεε' □dhia.*

¹² *Mε 'ple □wa 'go -Zlan
-bha zian -ta, □wa 'dho
wo 'kuëdhö -Zlan 'ka □gbiin.
'Wunsëkëme 'yaa 'dhö. -A
με do -de 'yaa 'dhö.*

¹³ □Wa wo □za ga 'dhi 'po
□nëdhö, -an 'dhi -wo -taɔ
□ya kë □ne pë 'busü 'tëë 'dhö
blɔɔn- □taa; -an nεga □ya dɔ
kö -yaan με -nu -püö; -an
-wo -nu □wa kë 'dhiö- □ne
□mεε 'yi 'dhö.

¹⁴ -An 'dhi -wo □ya kë
'dhangga -ya με -bha -wo
yaa 'ka.

¹⁵ -An -ko 'dhee □ya kë 'siö
me zë -sü 'gü.

¹⁶ -Dhe 'saadhö □wa bɔ
-a -bha, pë 'güsiödhe waa-
□zuökaankuëdhe □ne 'wo- to
mü.

¹⁷ Zian 'ö -kë □zuöyagluu
-zian 'ka bhë waa- dɔ do.

¹⁸ -An -bha -tosiadhe 'gü,
'suö do 'yaa -an □zuö' 'piö
-Zlan buëndhö.

¹⁹ -Yö kë kwa 'yaan □nεε:
Mε 'ö 'yi Zuifö 'ka, 'ö 'yi tong
□löö bhë, -wo -nu 'wo bhë
-wo yi -bha 'ka 'pö, -yö kë
'dhö kö -de -gɔ -wun -za 'kan
-sü -yaan 'kun -këdhösü 'ka
'iin -an 'dhi -yaan yö 'kuë-
Mε 'ple -wo dɔ -sü 'ka -Zlan
-bha zakanyi -gɔ.

²⁰ 'Ö tɔɔ με gbe 'ka 'dho
kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö
-a -bha tong 'kun -sü -wun
'gü. 'Ö bhii tong 'ö 'ka- -ga
-na bhë, -a këyuö 'ö tɔɔ pë 'ö
'wun yaa 'ka bhë -a -zɔn με
-dhë -sü □ne 'wun yaa 'ö □ne.

*'Wun 'ö -gban -Zlan -bha
με -kë kpengdhö -ko -bha*

²¹ 'Kεε dɔ 'ö 'kwa- wo □dεε
□ne bhë, -Zlan -bha με -kë
kpengdhö ö wö 'dhiö -ko 'ö-
wo kwa 'ka bhë, □yaa- -zɔn
kwa -dhë. 'Kεε kë- wo 'dhö
bhë, 'wun bhë tong -ko yaa
kë -a 'gü. Pë 'ö -kë -ya
-sü 'ka tong 'sëedhe 'gü 'ö
-Zlan -wodhiölomε -wo 'wun
'ö -gban -a -bha -a □blεε yö
-mü.

²² 'Yö 'wo- pö □ne -Zlan
-yö με -kë kpengdhö (ö wö
'dhiö); 'kεε -yö -sü -an -bha
-zo -yö Yesu Klito -bha -sü
-bha. Pë 'ö dhö bhë 'yaa
mezëgüdhe kë -a 'gü; 'kεε
με 'saadhö 'ö 'wo Yesu Klito
-wun -dhe 'wun gia- -yö -an
-bha 'ka.

²³ 'Ö tɔɔ με 'ple -wo
□soonyaame 'ka; 'ö -kë -Zlan
-bha 'tɔbhödhe 'gü -sü 'ö bhë
'ö 'yaa με gbe □tian' -be.

²⁴ 'Kεε -Zlan 'ö bhë -a 'glu
'ö -kë -së □duö bhë yö □ga
'ö □ya με -nu kë kpengdhö
'kpaan -bɔa Yesu Klito 'gü -sü

'ka bhë, 'ö bhii yö □ne 'ö me -nu bho □soon yaa -go 'gan 'gü.

²⁵⁻²⁶ Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö Klito -nu sla- bhoë -pë 'ka 'dhö -yö kë 'dhö kö -a -bha ga -sü 'gü, -ziö me -nu -bha □soon yaa -ta dhe 'ö dho kë me -nu 'wo -we -a -wun -bha -an -bha 'ka bhë, -yaan bo -a 'gü. -Zlan -ya -kë 'dhö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë, -yaan -a -zon 'ö töo kë- wo 'kpa bhë -a □zuö' -yö -kë -saa 'ö ö -zo bho me -nu -bha këwun yaa -nu -dhë; 'kεε do 'kwa- wo □ne, -a -bha me -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -ko bhë, □yaa- -zon kwa -dhë; 'ö töo -ya 'piö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë -yö 'to pin □taa 'iin kö me -nu 'ö 'wo 'dhoë- Yesu -bha ga 'ö- wo -an -wun 'gü bhë -a -dhe 'wun gia-, kö -yaan -an kë kpengdhö 'pö.

²⁷ □εε, 'ö □dhe pë -nu 'wo bhë □wa kë □ne -ko bhë -a 'dhö bhë, kö me -yö -dho do 'më gbo kö -yaan ö -de 'sü □va □εε? -A këdhe do 'yaa 'dhö. Yaa kë □ne -yö -sü -an -bha -go 'wo- dho tong dhë sia- bhë -a -bha 'kεε Yesu Klito -wun -dhe 'wo -wo 'wun gia- bhë yö -mü.

²⁸ 'Ö töo kwa -bha 'ka, me -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö yaa yö pë 'ö tong do -wo 'ka -a 'kun -sü -bha; yö -sü -zo yö -sü -bha.

²⁹ 'Iin kö kë 'püë- wo bhë, -Zlan bhë kë- wo Zuifö -nu dosen -bha -Zlan 'ka bhë ee? 'Yaa 'segümε -nu 'wo to -an -bha -Zlan 'ka 'pö aa? -Abi' ii, -an 'saadhö -an -bha -Zlan

-mü.

³⁰ 'Ö töo -Zlan -yö dosen. Me -nu 'wo Zuifö 'ka -yö -dho -an kë kpengdhö -an -bha -zo yö -sü -wun 'gü; 'yö dho me -nu 'waa Zuifö 'ka -an yö ö wö 'dhiö kpengdhö -zo yö -sü do 'ö bhë -a -wun 'gü 'pö.

³¹ -Ka do, 'wun do -yö mü. Yaa kë □ne kö □ya kë 'dhö kö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü 'kwa tong □bhlë bho -a -bha yö kun. Pë 'kwa- -kë □zian' 'ö töo -a □bhlë giagia □ne 'kwa- -ya -a -bha.

4

'Wun □zuan' 'ö sü Ablaamö -bha -kë kpengdhö -ko 'ö □kaa' -Zlan wö 'dhiö -a -bha

¹⁻² Μεα-, 'wun me 'ö -kë me -bha -kë kpengdhö -sü 'ka bhë, kwa 'ö 'kwa Zuifö 'ka bhë, -kwa kwa 'bhema Ablaamö 'piö □gaa' 'bhlewo 'dhe! -A □bhlë 'ö 'wun bhë -a 'gü 'ö töo -më -ε? (Medhevadhe -wa -pö me -bha -kë kpengdhö -sü -yö -sü me këwun -nu -bha). 'Yö □dhe 'ö 'kwa- -ga Ablaamö 'piö bhë, □ya kë □ne -yö -kë -a -go 'dhö -bezë kö yö 'ka 'dho ö -de sü □va -be -a! □εε, 'kεε 'wun bhë 'yaa pë gbε 'ka kö -yaan dho kë -de -sü □va -wun 'ka -Zlan wö 'dhiö!

³ -Yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: Ablaamö -yö ö -zo yö -Zlan -bha, 'ö- -wun 'gü 'ö -Zlan □ya yö kpengdhö ö wö 'dhiö.

⁴ Kë- wo bhë me 'ö yuö -kë, -a □saan' □ne 'wo- bho. Yaa kë □ne gbaö 'wo- -kë -a -dhë

'kpaan 'ka -a 'ka; 'kεε pè 'ö-
□dua' 'ka yö -mü.

⁵ Με 'ö yaa ö -zo yö ö
këwun -nu -bha □ne -kë
kpengdhö -kɔ □ne 'ö bhë,
'ö □ya ö -zo yö -Zlan 'ö
□sɔɔnyaame 'piö -ga bhë -a
-bha, -a -bha -zo yö -sü 'ö
bhë -a -wun 'gü, -Zlan -ya -yö
kpengdhö ö wö 'dhiö.

⁶ -Kɔ bhë □ne 'ö Davidö
-yö 'wun □gbaan' me -bha
'wunsë -bha 'ö- pö -Zlan -ya
yö kpengdhö 'kεε 'yaa ö -zo
'to me këwun -nu 'piö □woë'
□neε:

⁷ □Zuögludhi -yö me -nu 'ö
-Zlan □ya ziö -an -bha 'wun
yaa -nu -ta 'ö □ya ö -zo bho
-an 'piö bhë -an -gɔ!

⁸ □Zuögludhi -yö me 'ö
Dëme 'yaa- -bha □sɔɔn yaa
-wun 'kun ö □zuö' 'piö -a -gɔ!

⁹ Kë- wo poo □ne 'wunsë
'ö bhë, Zuifö -nu 'ö □wa 'go
'bong bhë wo 'sloo 'ö -gban
-an -bha -a? 'iin kë- wo
bhë □ne me -nu 'ö 'wo to
bhë 'yaa -an -bha 'ka 'pö
a? Ka gia-, -ka -dhe -ga
'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe!
Kwa kun 'kwa 'goë- pö □dhia
'piöklöözë □neε: -Zlan -yö
Ablaamö -kë kpengdhö ö wö
'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun
'gü □ne □a?

¹⁰ □εε, 'ö □dhe -kë 'dhö,
'wun bhë -yö -kë 'tong -mlë
'ka εε? -Yö -kë kö Ablaamö
□ya 'dho 'bong 'iin kö yaa
kaa □kun ee? 'Kεε -yö 'to ka
'yaan □ne □dhe 'ö kë -na 'dhö
kö yaa 'dho 'bong □kun.

¹¹ Pë 'ö -kë -dho 'bong
-sü 'ka bhë, -yö -yö zlöö
Ablaamö -bha □ne □duakëpë

'dhö □ne me bhë -Zlan □yaa-
kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a
-bha -zo yö -sü -wun 'gü; -kɔ
'ö □kaa' zlöö 'ö Ablaamö -yö
to zlöö me -nu 'ö 'wo wo -zo
yö -Zlan -bha bhë -an dë 'ka
'ö bhë; -yö 'dhö 'kö -kë □ne
waa 'dho 'bong 'dhee, -wo
-Zlan wö 'dhiö kpengdhö.

¹² -Yö me -nu 'ö □wa 'go
'bong 'pö -an dë 'ka. 'Ma- 'pö
me 'ö □wa 'go 'bong kö a- pö
me -nu 'ö □dhe 'wo go 'bong
'ö -an 'dhiö yaa 'to bhë 'kεε
'wo to kwa dë Ablaamö pin
'piö, 'wun 'ö -gban -zo yö -sü
-bha -a 'ka kö yaa kë -kwea
'ka □kun bhë.

'Wun 'ö -gban Ablaamö
-bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
-bha

¹³ -Zlan -yö pë 'to 'go -wo
-nu Ablaamö waa- ö □suu'-
-ta -nu -an -dhë □ne 'kpong-
taame -nu 'saadhö -wo -dho
kë -an -bha 'ka. 'Kεε kë- wo
'dhö bhë yaa kë □ne, □dhe 'ö
pë 'ö tong -ya pö 'ö Ablaamö
-ya -kë, 'ö pë 'to 'go -wo bhë
'ö -kë -a -dhë. 'Kεε -Zlan -ya
-kë -a -dhë 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kë
kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö
-bha -zo yö -sü -wun 'gü.

¹⁴ Kë- wo bhë □ya kë □ne
me -nu 'ö 'wo tong kun □ne
'ö wo 'sloo 'ö -to me -gɔ -pë
bhë 'ö dho kë -an -bha 'ka
-be, kö -zo yö -sü -wun -yö
'kpaan, 'iin kö pë 'ö -Zlan -yö
'wun -gban -a -bha 'ö- -wo
-bhö -wo 'ka bhë, -a □bhlë
'yaa 'dhö.

¹⁵ Ö tɔɔ tong 'ö- 'ka- -ga -na
bhë, -a 'piö -pë 'ö tɔɔ -Zlan
-bha -naazuëdhe; 'kεε -dhe
'ö tong 'yaa- -bha kö tong -lö

'gü dhe 'yaa- -bha kö -waan 'dhoë- pö 'ka yö -Zlan -naa -bha. □Ya kë 'dhö kö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö -a -bha bhë tong -ya -dhe kun bhë.

16 □Ya kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'tö go bhë, -yö -kë 'dhö -zo yö -sü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -yaan kë gbaö 'kpaan 'ö -kë -a 'ka 'iin kö -a □bhlë -yaan kë -dhö, me -nu 'saadhö 'wo go Ablaamö □suu'- -ta 'gü -an -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'ö bhii 'yaa me -nu 'ö 'wo tong kun bhë wö 'sloo -an -bha 'ka. 'Kεε -yö me 'saadhö 'wo 'wun -dhe 'wun gia- □ne Ablaamö 'dhö bhë, -an -bha 'ka 'pö. Ablaamö bhë □ne 'ö tōö kwa 'saadhö kwa dë

17 □ne -kō 'ö pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pöë -a 'dhö □neε: (-Zlan -ya -pö: Ablaamö,) 'ma ü kë 'segö □va dë 'ka. -Zlan 'ö yö bhë 'ö -kō -mō 'wuën- -sü 'dhoë- -gō kö -yaan -këdhösü nu me -nu 'ö □wa ga -an -dhë 'iin kö pë 'ö 'yaa -dhö -yaan -da bhë, -a wö 'dhiö Ablaamö -yö kwa dë 'ka. -A -de, -Zlan bhë, Ablaamö -yö ö -zo -yö -a -bha.

18 -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: Ü □suu'- -ta -nu -dho kë □va □ne -kō □ne -a 'dhö. 'Yö □dhe -kë 'dhö 'yö Ablaamö -yö -kë 'segö □va dë 'ka 'ö tōö Ablaamö bhë, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö ö -zo to pë 'ö -Zlan -ya 'tö go -a -dhë bhë -a -gō 'kεε kö -dhe bhë -a -bha, ('wun gia- 'ka, -zo -yö -a -bha -dhe pë 'tee -de yaa kë mü).

19 □Dhe 'ö 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö kö Ablaamö -kwe □ya kë □ne □këng' do 'dhö; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -a □zuö' yaa 'tö zlöö -a -bha -kë zii □duö -sü 'iin Saala -bha ö 'ka 'dho 'në kpö gbo bhë -a -wun 'gü.

20 Pë -nu bhë -wo -kë 'dhö gia- 'ka 'kεε -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kō yaa yö züë-, 'iin -a □zuö' yaa 'zëzë 'kun pë 'ö -Zlan -ya 'tö go -a -dhë bhë -a -wun -bha. Pë 'ö -kë □zian' 'ö tōö -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a □faan' □ne 'ö më 'ö -Zlan 'tö -kë □va.

21 -Yö -kë -a 'yaan □ne pë 'ö -Zlan -ya 'tö go bhë, -a -kō -mō 'wuën- -sü 'plε -ya -gō kö -yaan kë.

22 Kë -kō 'ö □kaa' 'ö Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü 'ö 'sëedhe □bεen' -yan -ya pöë: -Yö -kë kpengdhö -Zlan wo 'dhiö bhë 'ö bhë.

23 'Kεε -wo kpö 'ö -kë «-yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö» 'ka bhë, waa -ya, yö do -a -bha -ya 'ka.

24 Me -nu 'ö -Zlan dho kwa yö kpengdhö 'pö ö wö 'dhiö bhë, -wo kpö bhë -yö kwa -bha 'ka, kwa 'ö -Zlan 'ö kwa Dëme Yesu bho ga 'gü bhë 'ö kwa- -wun -dhe 'wun gia- bhë.

25 Yesu 'ö bhë, ga 'ö- wo bhë, -yö -ga kwa -bha □soon yaa -nu -wun 'gü. 'Kεε □dhe -kë 'dhö -yö -go ga 'gü kö 'kwaan- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

□Dhe 'ö 'kwa -kë
 kpengdhö bhë, dhidhe 'ö
 kwaa- -Zlan -nu kwa ziën
 bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha

1 -A -kë 'dhö -sü 'ka, □dhe
 -kë □ne kwa -zo -yö Klito
 -bha -sü -mü bhë, yö □ga 'ö
 'kwa kë kpengdhö -Zlan wö
 'dhiö bhë. -A -wun 'gü □ne
 'ö do 'kwa- wo □ne 'ö 'kwa
 □zuöyagluu 'gü -a wöödhö
 kwa -bha -klu kwa Dëme
 Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë.

2 Yesu □ne 'kwa bo -a -ta
 'ö 'kwa -da -Zlan -bha 'glusë
 'gü, 'ö 'kwa -yaa 'gü bhë.
 'Kee kë- wo 'dhö bhë -yö
 -sü kwa -bha -zo -yö -a -bha
 -sü -bha. 'Yö pë 'ö kwa
 □zuögludhi -gen 'ka bhë 'sa
 'yö -kë -Zlan -bha 'töbhödhe
 'ö 'dhiö 'ö kwa -zo 'dhö -a
 -dhë □ne kwa -dho kë -a 'gü
 bhë -a 'ka.

3 'Ö- -de 'kö -kë □ne
 kwa 'klobhödhe 'gü 'dhe,
 -a □zuögludhi -yö kwa -go;
 bhii 'klobhödhe -nu 'wo bhë
 -an 'piö -pë -nu 'wo 'wun
 -së -nu 'ka -wo -dhö; 'ö
 too wo □ne 'kwa bo -an
 'gü 'ö □zuösaadhe waa- -do
 diindhö -sü 'wo -kë kwa -go.

4 Yö □ga 'ö □zuösaadhe 'ö
 bhë 'pö, 'ö- -kë 'ö 'kwa do
 genngdhö 'güdandhe -nu 'gü
 'ö kwa -bha 'yan -to -a -go -pë
 bhë 'ö do 'pö genngdhö.

5 Kwa -bha 'yan -to -a -go
 -pë -de 'pö 'ö 'yaa kwa -ko
 yö züë 'ö too □dhe -kë 'dhö,
 -Zlan -bha -a -dho -kë kwa
 'ka -sü bhë, □yaa- -ya kwa
 □zuö' 'gü; 'yö- -kë 'dhö -Zuu
 'slööslö 'ö- nu kwa -dhë bhë
 -a □kwaa'.

6 Kë- wo 'dhö bhë 'ö too

□dhe 'ö □tun -be kö □faan'
 gbe 'yaa kwa -go bhë, yi 'ö
 -Zlan -ya -ya bhë, □dhe 'ö -lo,
 Klito -yö -ga me 'ö kwa □soon
 'dhö ya bhë kwa □wuën'.

7 -Yö 'dhö 'püë- wo; 'kee
 'kwa -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü
 -së 'ka, -yö -dho kë 'gbee- kö
 me -yö 'ö -de nu kö -yö ga me
 'ö kpengdhö -a □wuën'; 'iin
 kö me 'ö- këwun 'dhö -së, me
 -yö 'ö -de nu -a □wuën' 'pö.

8 'Kee kwa 'ö 'kwa bhë,
 -Zlan -ya -zon kwa -dhë □ne
 'ö kwa -dho -kë giagiawo, 'ö
 too kwa -kë □soonyaame 'ka,
 'ö Klito -yö ga kwa □wuën'.

9 'Yö- -bha ga -sü bhë □ne
 kwa bo -a -ta 'ö 'kwa -kë
 kpengdhö -Zlan wö 'dhiö;
 □ya kë 'dhö kö me □suu'- 'ö
 bhë yaa 'dho kwa dha -Zlan
 -bha -naazuödhe -go -a?

10 Kwa -kë -be -Zlan
 yaagüme 'ka; 'kee □dëe □ne
 □yaa- kë 'kwa bo -a Gbö -ta,
 □ya kwa dhi 'ö 'ka. □Dhe 'ö
 □ya 'we -a -bha kwa -nu 'kwa
 dhi 'kuë- bhë, -më 'pö dho
 do kwa -go zian- kö 'kwaan-
 'kun dhasü 'ka □boa' -a Gbö
 -bha -tosiadhe -ta -sü 'ka e?

11 Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö
 too kwa □zuögludhi -sü -mü
 kwa -bha -Zlan 'piö □boa'
 kwa Dëme Yesu Klito 'ö □ya
 kwa dhi (kwa Dë) -Zlan 'ka
 bhë -a -ta -sü 'ka.

-Dankuödhe 'ö Adan waa-
 Klito -an ziën

12 Kë- wo 'kpa bhë, □soon
 yaa -yö -da 'kpongtaa me
 do □kwaa'-. Me 'ö bhë 'ö
 too Adan. 'Yö □soon yaa 'ö
 'dhö bhë 'pö, 'ö nu ga 'ka
 'kpongtaa. -Kö 'ö □kaa' □zlöö
 'ö me 'ple 'dho ga -na 'ö bhë

'ò bhii mɛ 'plɛ -wo ɔsɔɔn yaa kɛ.

13 -A kɛ ɔyiè' kò -Zlan -yaan tɔng -nu nu Moizò -dhè, kò ɔsɔɔn yaa ɔya -da 'kpongtaa 'saadhò; 'kɛɛ ɔdhe 'ò -kè ɔnɛ tɔng yaa kɛ -dhò 'tɔng bhè -a 'ka, -yò ò -zo -bho ɔsɔɔn yaa 'ò -kè -a 'tɔng bhè -a 'ka bhè -a -dhè.

14 'Kɛɛ kò kè- wo 'dhò bhè 'sa, 'go Adan -bha 'tɔng -bha 'ò yòè Moizò -bha 'tɔng -bha, ga -yò -kè yuò 'piò; 'ò- -de 'ò mɛ -nu 'ò -an -bha ɔsɔɔn yaa yaa kɛ ɔnɛ Adan 'ò -Zlan -wo -lò 'gü -a -bha 'dhò bhè, 'yò -kè -an 'sü ɔdhia.

Adan 'ò bhè, mɛ 'ò dho nu 'ò Klito 'ka bhè, -yò -kè -a 'bin 'ka.

15 -Yò 'dhò 'püè- wo 'kɛɛ Adan 'ò bhè, -a -bha ɔsɔɔn yaa 'ò bhè kwaa -mɔa 'kwa- -zɔn gbao 'ò -kè kwa -dhè bhè -a 'ka, -a -bha -kè -ziògɔüsüzè -wun 'gü. 'Ò tɔɔ 'kò -kè ɔnɛ mɛ 'plɛ -wo ga -sü 'ka mɛ do bhè -a -bha ɔsɔɔn yaa -wun 'gü, -Zlan -bha 'glusè 'ò- -kè kwa 'ka bhè, ɔyò ɔva -ziògɔüsüzè; yò do bhè 'zü 'ò- -bha gbao 'ò- -kè ('kpaan 'ka) mɛ 'plɛ -dhè ɔbɔa' Yesu Klito dosɛn 'kpaan 'gü -sü 'ka bhè, 'ò ɔbhlèzè.

16 Pè 'bhaa 'ò mü 'zü 'ò tɔɔ -Zlan -bha gbao 'ò- kè bhè, -a këyuò ɔyò gbɛ. 'Yaa ɔnɛ mɛ do -bha ɔsɔɔn yaa 'ò -kè bhè -a 'piò -pè 'dhò; 'ò tɔɔ za 'ò mɛ do -bha ɔsɔɔn yaa 'ò -kè bhè 'ò- 'piò -pè 'ka bhè 'ò tɔɔ mɛ 'kun -sü 'ò mɛ -da 'klobhɔdhe 'gü, 'kɛɛ kò -Zlan -bha gbao 'ò- -kè 'kpaan 'ka

kò ɔsɔɔn yaa ɔplèèzè ɔya kè bhè, -a 'piò -pè 'ò 'dhò mü 'pò bhè 'ò tɔɔ -ziò ɔsɔɔn yaa -ta dhe 'ò mɛ -kè kpengdhò.

17 -Yò 'wun gia- 'ka, ga 'ò bhè -yò -da 'dhò mɛ do ɔkwaa', mɛ do 'ò 'dhò bhè -a -wun 'gü. 'Kɛɛ kwa -bɔ Yesu Klito dosɛn 'kpaan -ta 'ò 'kwa pè yò ɔva. 'Ò tɔɔ mɛ 'saadhò 'ò -Zlan -bha 'glusè ɔgbaoüsü 'ò- kè -na mɛ -nu 'ka 'ò 'wo -da -na -a 'gü 'iin 'ò- -bha pè -nu -kè kpengdhò -sü 'gü 'ò 'wo bɔ -na -a 'ka bhè, -kèdhösü -yò -dho kè -an -gɔ 'ò 'wo -gludèdhe kè Klito -wun 'gü.

18 -A -kè 'dhò -sü 'ka, -kɔ do 'ò mɛ 'plɛ -wo bɔa Adan mɛ do bhè -a -bha këwun yaa -ta 'ò za -yò ɔloè' -an tuò bhè 'ò mɛ 'plɛ -wo goè 'gan 'gü ɔbɔa' Yesu Klito mɛ do bhè -a këwun -ta, 'ò -kèdhösü -yò ɔkaa' -an -gɔ.

19 -Kɔ do 'ò mɛ do -bha -Zlan -wo -lò 'gü -sü -yò mɛ ɔplèèzè ɔkaa' ɔsɔɔnyaame 'ka bhè, 'ò mɛ do -bha 'wun -ma -Zlan -ta -sü -yò mɛ ɔplèèzè ɔkaa' kpengdhò -Zlan wò 'dhiò.

20 Tɔng 'ò bhè, -yò -da 'wun bhè -a 'gü 'dhò -yò kè 'dhò kò ɔsɔɔn yaa -yaan yòè -dhegbɛadhe 'gü. 'Yò ɔdhe 'ò -kè ɔnɛ -kɔ bhè -a 'dhò 'ò ɔsɔɔn yaa -yò -da -dhegbɛadhe 'gü; 'ò -dhe bhè, 'ò -Zlan -bha 'glusè -yò -wo -a -bha 'ò -ziò -a 'ka ɔsɔɔn yaa këyuò -ta.

21 ɔDhe 'ò -kè 'dhò, -kɔ do 'ò ɔsɔɔn yaa -yò yuò ɔkaa' ga ɔkwaa' bhè, 'ò -Zlan -bha

'glusè bhè 'ò ö -bha kè -na -a
'ka -Zlan -bha 'wun -nu -kè
kpengdhò -sü 'gü, 'ò- 'tò 'dhò
bhò -na kö -yaan kwa -da
-kèdhösü 'ò 'yaa yèn -a 'gü
□boa' kwa Dème Yesu Klito
-ta -sü 'ka bhè.

6

□Dhe 'ò 'wun 'ö -gban
□söön yaa -bha 'ö 'kwa ga -sü
'ka -a -gö bhè, -kèdhösü -yö
kwa -gö Klito 'gü

1 'Wun -nu 'wo bhè □wa kè
□ne -kö bhè -a 'dhö, kö kwa
do -kö -yö -dho kè □dhè mü?
'Dho 'pö 'kwa dhoè- wo kwa
-bha -tosiadhe 'ka kwa 'dhiö
□söön yaa 'gü -yö kè 'dhö kö
-Zlan -bha 'glusè □gbaönsü
bhè -yaan -wo -dhe bhè -a
-bha 'pö bhè ee?

2 -Abi' bhoo-! 'Kwa ga kwa
-bha □söön yaa kè -sü -gö
'saadhö. 'Ö □ya kè 'dhö kwa
-to □söön yaa 'gü -gen 'ö mü
'ö tóö -mè -ε?

3 -Yö kè ka 'yaan □ne me
-nu 'saadhö 'ö 'wo kwa bö
yiö kö 'kwaan- 'to -klu -sü 'ka
Klito -bha bhè, kwa -nu kwa
-klu -sü 'ka 'kuè- 'dhö 'ö 'kwa
böa ga 'gü □ne bhè.

4 □Ya kè 'dhö, kö kwa -bha
-bö yiö -sü 'gü, kwa -nu □ne
'ö 'kwa ga 'kuè 'ö 'wo kwa
-bin bhè, -yö kè 'dhö kö -kö
do 'ö Klito -yö goè ga 'gü kwa
Dè (-Zlan) -bha 'piigbeedhe
'gblüünzè □kwaa' bhè 'ö kwa
-de 'pö 'kwa dho -wo -a 'ka
'pö kö 'kwaan- kaa -tosiadhe
-dèü kè -sü 'gü.

5 'Ö bhii -kö do 'ö kwa -nu
'kwa □kaa' -a 'gü do ga do 'ö-
wo bhè -a 'gü bhè 'ö 'kwa dho

kaa -a 'gü do -a 'ka -go ga 'gü
-sü do 'ö- wo bhè -a 'ka 'pö.

6 'Wun do -yö mü 'ö
-kónèga -glüü -a -ta -sü 'dhö
-sè; 'ö tóö kwa -bha -tosiadhe
'ö 'kwa -kè -a 'gü 'dhiö -be
bhè, waa- Klito □waa- -an do
-gaatalü -bha, □wa ga -yö kè
'dhö kö kwa medhe □söön
yaazè bhè -a 'gü -yaan □siö'
kö 'kwaan- 'go □söön yaa -gö
'gan 'gü.

7 'Ö tóö me 'ö wo -nu □wa
ga wo 'kuè- kö me bhè □ya
'go □söön yaa -gö 'gan 'gü □ne
bhè.

8 'Ö □ya kè □ne (giagia 'ka)
kwaa- Klito -nu □ne 'kwa ga
kwa 'kuè, kö -yö kè kwa
'yaan □ne kwa -nu kwa -dho
kè -kèdhösü 'gü kwa 'kuè.

9 'Ö bhii Klito 'ö 'kwa-
ga -na bhè, □dhe 'ö □ya
'go ga 'gü, yaa 'dhö ga gbo
'gbèedhò, 'ö tóö ga -kö gbe
'yaa -mò -a -bha gbo.

10 Ga 'ö- wo bhè 'ö tóö ga
dosen 'ö- wo □söön yaa -wun
'gü. 'Kεε -kèdhösü me 'ö- kè
-na zlöö bhè, -ya -kè -Zlan
-bha kè 'ka.

11 -Kö do bhè □ne 'ö 'ka dho
ka -de süè 'pö □ne ka ga -sü
'ka □söön yaa -nu -gö; 'kεε ka
'bhee- -Zlan -bha 'ka ka -bha
-kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü.

12 □Ya kè 'dhö kö □söön yaa
□dua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka
-ta kö -yaan kè kö bun 'ö-
'gü dho □siö' 'ö ka -gö bhè,
'kaan- 'to -a -zo 'kun -wun
-nu 'piö.

13 □Ya kè 'dhö kö ka do
'toutou -nu 'wo ka -bha bhè,
□kun -kè 'ka -an to 'wo -kè
□söön yaa □kaa' -pè 'ka. 'Kεε
-ka ka -de nu □zian' ka 'böü

'ka -Zlan -dhë bhii 'ka 'go ga 'gü, kö 'kaan- kë 'wun -nu kpengdhö □kaa' -pë -nu 'ka.

¹⁴ □söön yaa □dua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta bhii 'kaa tóng □löö; ka -Zlan -bha 'glusë □löö □zian'.

'Wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- -kë □söön yaa 'gü -sü -an -bha □nuadhe -wun -bha

¹⁵ -Ka dö! 'Wun -yö 'wun bhë -a 'gü, yaa kë □ne □dhe 'kwaa tóng □löö gbo 'ö 'kwa -Zlan -bha 'glusë 'gü zlöö bhë kö pë 'ö 'kwa dho □söön yaa kë (-a pö -sü 'ka □ne 'kwa □söön yaa kë, -Zlan 'ka 'dho to mü -yaan kwa 'klo -bho □ne -ko 'ö 'dhiö -a 'dhö) yö kun.

¹⁶ -Yö kë ka 'yaan □ne ziö 'kwa- wo -na bhë, □ya kë □ne 'kwa kwa -de nu me -dhë □ne □nua 'dhö kö 'kwaan- 'wun ma -a -ta kö 'kwa -da -a -go □nuadhe giagia 'gü -a këpë -nu 'gü □ne bhë. -Yö □söön yaa 'ö- 'dhiö- to ga -bha oo, -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'wo dho me 'ka zian kpengdhö -ta oo, kö 'kwa -da -a 'gü □ne bhë.

¹⁷ 'Kee -Zlan 'to -yö kë □va 'ö bhii □dhe 'ö ka 'ö 'ka -kë □söön yaa -bha □nuadhe 'gü -be bhë 'ö 'ka ka bo □söön yaa kë -sü 'ka, 'ka ka -de nu 'wun 'ö 'ka- ma bhë -to -a □zuan' 'piö -sü -dhë 'ö 'ka- kun kpinngdhö.

¹⁸ 'Ka 'go □söön yaa -go 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -zo 'kun -wun -go □nuadhe 'gü.

¹⁹ Mea-, -ka ziö n -ta. □Nu- adhe -wun 'ö bhë, n 'dhi -yö

-zuö -a -bha -yö kë 'dhö kö -yö □söön yaa 'piö oo, -yö -Zlan -zo 'kun -wun 'piö oo, kö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'a- □blæ' -na □ne kö -a -gen ma -sü -yö kë ka -go -së 'ka. Kë- wo 'dhö □zian' -be bhë, ka ka -de -nu pë 'ö -dhiizë -a kë -sü -dhë ka □zuö' 'plë 'ka, 'yö 'ka -kë -tosiadhe yaa yaa kë -sü 'gü □ne me- -kë □nuadhe 'gü; kö -ko do bhë -a 'ka, zlöö □ne -ka □daa' ka □zuö' 'plë 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü □ne pë 'wo- pö -a -bha 'kpa 'ka -da zian kpengdhö -bha □nuadhe 'gü kö -tosiadhe 'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka bhë, 'kaan- -a wo □e.

²⁰ □Dhe 'ö 'ka □tun □söön yaa -go □nuadhe 'gü, pë -nu 'wo -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, -an -bha 'wun yaa kë ka -bha.

²¹ Kë -de 'ka- wo □söön yaa 'ö- lë- -nu 'dhö ka kë -na zlöö □ne -a 'gü bhë, -a □tei' 'pö kaa- -do □ne -a □truën 'ö tso ga bhë ee?

²² 'Kee dö 'kwa- wo □ne, 'ka 'go -a -go 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -bha yuö 'gü. Pë 'ö- 'piö -pë 'ka ka □truën 'gbloo 'piö □zian' 'ö tso -dhe bhë □ne 'ö 'ka dho -tosiadhe ö -de -ta -Zlan -bha 'ka -a wo -a -bha kö yi -kaanta -nu 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -yaan kë ka -go.

²³ 'Ö bhii pë 'ö □söön yaa 'piö -pë 'ka ö tso ga. 'Kee kë- wo 'dhö bhë pë me 'ö -Zlan -ya -kë kwa -dhë gbao 'ka 'ö 'yaa -ya -sü 'ka -a -ye 'zü -go bhë 'ö tso □toëpö -këdhösü 'ö 'kwa -moa 'kwa- yö kwa -bha

-kpa kwa Dēme Yesu Klito
-bha -sü 'gü -sü 'ka bhë.

7

¹ 'Wun □zuan' me 'ö n 'dhi
'dhoë- zuö bhë -yö -dho kē
□ne 'ka- ma do; 'ö bhii 'wun
'ö -gban tɔng -bha bhë, -a
-bha -kɔ -mɔ me -bha -sü 'ö
bhë, -yö kwa 'gü kö kwa □tun
'bhee- 'kpongtaa zö bhë ka-
-dɔ.

² -A □tɛi' -yö -kē □ne dhe
waa- ö □gɔn, 'wun 'ö -gban
-an -bha -a 'dhö; dhe 'ö bhë,
waa- ö □gɔn -an -bha -kē 'ko
'piö -sü 'ö tɔng 'gü bhë, -yö
'gbee- 'kɛɛ kö me □ple 'wo
bhë -wo □tun 'bhee-. 'Kɛɛ
□ya kē □ne me □ple 'wo bhë
-a me do □ya ga, kö tɔng 'ö
-an -kē dhe waa- □gɔn -an
'ka bhë, □ya -potaasü nu -a
me 'ö to bhë -a -dhë. Kwa
-mɔa 'kwa- pö, □ya kē □ne -a
me □ple 'wo bhë, -a gɔɔn- -zē
□ne 'ö ga kö -potaasü □ya kē
dhebo bhë -a -gɔ.

³ 'Kɛɛ kē- wo 'dhö, me □ple
'wo bhë -an 'yan □ya 'to -a
'gü, -a me do □ya ö -kɔ -da
me 'bhaa gbɛ 'gü kö me bhë,
□ya □sɔɔn kē 'gbönggböng.
□Ya kē dhebo 'ka, -yö -dho
-mɔ -a -bha kö -yö kē me
'waa gbɛ -bha dhebo 'ka kö
-yaan 'kun -kē □sɔɔnkédhe
'ka -sü 'ka kö -a □gɔn -blɛɛzē
'yaa- 'gü gbɔ.

⁴ N dhegluzē -nu, pē do
bhë 'ö- 'ka; gwaan me 'ö 'ka
-kē -a 'gü -be bhë, □dhe 'ö ka
-bha -kpa Klito -bha -sü 'gü
'ö 'ka ga bhë, kaa- tɔng -nu,
'kaa ka 'kuë- gbɔ; -potaasü
□ya kē ka -gɔ kö 'kaan- kē
me 'waa gbɛ -bha 'ka. □Dhe

'ö 'ka ga 'dhö bhë, me 'ö go
ga 'gü bhë □ne 'ö 'ka- -bha
'ka zlöö, kö kēwun -sē -nu
'wo -dhö, 'kaan- -an kē -Zlan
-dhë.

⁵ 'Ö tɔɔ □dhe 'ö 'kwa
□tun kwa mɛbheedhe -wɔ
wo □dhia pē -nu kē -sü 'gü
pē -nu 'ö tɔng -yö -an -dhio
dɔ bhë -an 'gü bhë, 'dho □ne
'kwa -kē -a wo □dhia ga -zian
-ta bhë.

⁶ 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo □ne kwa
-potaasü -mü tɔng buëndhö;
'ö tɔɔ pē 'ö 'kwa -kē -a -gɔ
'gan 'gü bhë, kwa -ga -a
-gɔ. □Ya kē 'dhö zlöö kö
kwa -mɔa 'kwa yuö -kē -Zlan
-dhë -kɔ □suu' -dēü -ta, -Zuu
'slööslö -bha -yö kwa -dhë
'dhiö -sü 'ka. Yaa 'dhö kē zlöö
wɔ -kɔ zii -bha, tɔng 'ö □ya
-sü 'ka bhë -a □kwaa'.

*'Wun 'ö -gban tɔng waa-
□sɔɔn yaa -an -bha*

⁷ -Yö 'dhö 'wun gia- 'ka;
'kwa 'wun -gban tɔng -bha
□va 'kwa- □blɛɛ. Kö □ya kē
'dhö, kö tɔng bhë kē 'pö-
wo □sɔɔn yaa 'ka bhë □ee?
-Abi! 'Kɛɛ tɔng bhë -a kēpē
'ö tɔɔ □sɔɔn yaa -zɔn 'ö- wo n
-dhë. 'Ö tɔɔ □ya kē □ne tɔng
yaa -ya pē -dhɔ 'ka -sü -wun
□blɛɛ' -be kö n 'ka 'dhoë- dɔ
-dewo poo kö 'aan- -ya -a
□wuën', 'ö tɔɔ tɔng -ya pö:
Kö □kun 'ü -ya pē □wuën'.

⁸ □Sɔɔn yaa yö -bɔ 'wun -ta
'ö -ya pē -dhɔ 'ka -sü 'saadhö
'ö tɔng -ya -wun □blɛɛ -a -ya
n □zuö' -bha; 'ö bhii tɔng
'yaa 'dhö kö □sɔɔn -wun 'ka
'dho □luu'.

⁹ Kē- wo 'kpa bhë, n -ma
'ka, a -kē -tosiadhe kē □dhia

kö tóng yaa -da □kun. 'Yö □dhe 'ö tóng -yö nu zlöö 'ö □soon yaa -yö yö 'sei,

10 'ö 'a -kè game 'ka zlöö; 'ö bhii tóng 'ö -da kö -yaan kè me -bo -a -ta -pè 'ka -yaan dha bhë, □ya kè n -go zlöö n -ma ga -sü -bo -a -ta 'ka;

11 'yö □soon yaa -yö bo 'wun 'gü 'yö n 'bon -kan tóng 'gü; 'yö bo tóng do bhë -a -ta 'yö n -kè game 'ka.

12 'Yaa 'dhö, tóng bhë yö -de -yö kpengdhö, 'ö -do -wo 'dhö kpengdhö; □yö -së.

13 'Kee kè -wo 'dhö bhë, yaa kè □ne kö pè -së 'ö bhë yö 'pö □ne 'ö -kè n -go n -bo -a -ta -pè 'ka 'a ga bhë. □soon yaa □ne 'ö 'wun -kè n 'ka bhë. Pè 'ö -së bhë □ne 'ö □soon yaa -yö bo -a -ta 'ö n pon bhë. Ka gia-, ka- -yö bhë □aa! -Kö 'ö □kaa' zlöö 'ö □soon yaa -bha -bo tóng -ta -sü -wun 'gü 'ö -bha yaadhe ya yöë -a 'ka 'sei bhë yö □ga bhë.

'Wun 'ö -ghan me -bha -kè tóng □löö -sü -bha

14 -Yö 'wun gia- 'ka 'ö 'kwa-doa □ne tóng -yö -go -Zlan 'piö; 'kee ma 'pö me 'bheemü n 'ka, 'ö 'a 'tëetë. Ma bhë □ne 'ö n 'dhoo -yö do □soon yaa -go.

15 'Ö too pè -nu 'a -an kè -na bhë 'maa- do n -de -go. 'Yö 'go mü 'zü, pè 'a- 'piö, 'yö 'maa- kè 'sa; 'yö pè 'ö -dho 'yaa n -ma 'gbönggböng bhë 'ö -kè n kèpè 'ka □zian'.

16 'Ö □ya kè □ne pè 'a- kè -na bhë, 'yaa n -dhë -së, kö n -wo -ya 'gü do □ne tóng □yö -së.

17 □Ya kè 'dhö zlöö kö ma kun 'ö 'a pè -nu kè -na bhë; 'kee □soon yaa 'ö n 'gü bhë yö -mü;

18 'Ö bhii 'ma- □tei' do 'saadhö □ne pè 'ö 'wun -së 'ka, 'yaa n mebbeedhe bun 'gü, 'ö too 'kö -kè □ne a -ya pè -së kè -sü □wuën' 'dhe, -a kè -sü -faan 'yaa kè n -go.

19 Pè 'ö 'wun -së 'ka bhë, a- 'piö 'dhö; 'kee 'maa -mo -a -bha 'sa; 'yö pè 'ö 'wun yaa 'ka 'ö 'maa- 'piö bhë, 'a- kè □zian'.

20 'Kee kè -wo 'dhö bhë, -dhe -ga -dhe pè 'bhle -yö -mü: □Ya kè □ne pè 'ö 'maa- 'piö □ne 'a- -kè, kö ma kun 'a- -kè gbo. Me 'ö -kè 'ö too □soon yaa 'ö n 'gü bhë.

21 'Ma -dhe -ga 'wun bhë -a 'piö -së 'ka, 'wun do 'bhaa -yö mü; 'ö too □ya kè □ne 'ma-ya n □zuö' 'piö kö 'a 'wun -së kè, 'maa -moa -bha, 'ö bhii 'wun yaa -yö n 'soo -kplawo.

22 'Kee kè -wo 'dhö bhë, -Zlan -bha tóng 'ö bhë -a 'yi-kan n 'dhi giagia 'ka,

23 'kee tóng do 'bhaa gbe -yö n bun 'gü □zian'; 'yö -gon gon -na tóng 'ö 'a- ma -na 'wun -bho 'kou -do -sü 'ka bhë -a 'ka. Yö □ne 'ö n kè -na 'gan 'ka □soon yaa -bha tóng 'ö n bun 'gü bhë -a -dhë bhë.

24 -Më 'a doa 'yenazë 'ka □ne! Dö dho n bho bun 'ö n □wië 'wië -na ga 'gü □ne -a -go -oo?

25 Kwa Dëme Yesu Klito 'to 'gü, -Zlan 'to -yö kè □va -a -bha 'glusë -wun 'gü 'ö bhii □ya n bho 'gan bhë -a 'gü.

'Wun -nu 'kwa 'goë- □bleë' □dhia 'saadhö bhë, 'wun me

'ò 'kwa dho to -a -ta 'ò tɔɔ n ɔ̄zuõga 'plɛ 'ka, a -ya -sü 'ka -Zlan -bha tɔng -wun 'ka, 'kɛɛ n mɛbheedhe -bun 'gü ɔ̄sɔɔn yaa -bha tɔng -yõ 'wun kɛ -na n 'ka.

8

1 ɔ̄Ya kɛ 'dhõ zlöõ, kõ mɛ 'õ waa- Yesu Klito 'wo -nɛng 'kuɛ- 'gü, kõ -a -bha 'klobhõdhe 'yaa -dhõ gbɔ (-Zlan 'piõ).

2 Bhii -Zuu 'slööslö 'õ -kɛdhõsü nu mɛ -nu -dhɛ ɔ̄bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhɛ, -a -bha tɔng ɔ̄ya n 'po ɔ̄taa' ɔ̄sɔɔn yaa -bha tɔng waa- ga -an -gɔ.

3 Pɛ 'õ kwa -bha 'wun -ma tɔng -ta -sü -kɔ yaa -mɔ -a -bha, mɛ 'bhee- ɔ̄gɔü' -bha -kɛ 'gbee- -sü -wun 'gü bhɛ, -Zlan -ya -kɛ; 'õ bhii ɔ̄sɔɔn yaa 'õ bhɛ, -a 'klo ɔ̄ya -bho mɛbheedhe -bun 'gü. -A -kɛ 'dhõ -sü 'ka, -yõ 'õ -de Gbõ -bɔ kõ -yaan ɔ̄sɔɔn yaa -nu bho mɛ -nu -bha; 'kɛɛ kɛ- wo 'dhõ bhɛ, -yõ -nu bun 'õ bho kwa bun 'õ ɔ̄sɔɔn yaa ɔ̄ya ziõ -a 'gü ɔ̄nɛ -a 'ka.

4 'Wun 'õ 'dhõ bhɛ, -yõ -kɛ 'dhõ kõ tɔng -bha -kɛ kpɛngdhõ -sü 'dhiõ -yaan -mɔ 'kuɛ mɛ 'õ 'kwa 'ta 'sü -na -Zuu 'slööslö 'gü 'õ 'kwaa 'ta 'sü kwa -de ɔ̄dhɔɔbhaapɛ -nu 'gü bhɛ kwa 'ka.

5 'Õ tɔɔ mɛ 'õ wo 'ta 'sü -na wo -de ɔ̄dhɔɔbhaa 'ka, pɛ -nu 'wo bhɛ ɔ̄nɛ 'wo dɔ -a -wun ɔ̄zɔnng' -ta, kõ mɛ -nu 'wo 'ta sü -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka bhɛ, -wo dɔ -na ɔ̄zian' pɛ -nu 'wo -Zuu 'slööslö -ya -zɔn -an -wun ɔ̄zɔnng' -ta.

6 ('Kɛɛ -yõ kɛ ka 'yaan ɔ̄nɛ) pɛ 'õ -zo -to pɛ 'piõ -sü 'õ -de ɔ̄dhɔɔbhaapɛ -nu 'ka bhɛ -a 'piõ -pɛ 'ka, 'õ tɔɔ ga; 'kɛɛ pɛ 'wo to -a 'piõ -Zuu 'slööslö 'gü bhɛ, -a 'piõ -pɛ 'õ mü 'õ tɔɔ ɔ̄toɛpõ -kɛdhõsü waa- ɔ̄zuõyagluu.

7 -To pɛ 'piõ -sü 'õ mɛ 'bhee- ɔ̄dhɔɔbhaa 'gü bhɛ -yõ -Zlan yaagümɛ 'ka; 'õ tɔɔ mɛ -nu 'wo- kɛ -na 'dhõ bhɛ 'waa -Zlan -bha tɔng kun 'õ bhii -an -kɔ 'yaa -mɔa.

8 'Yõ- -kɛ 'dhõ -sü -wun 'gü, mɛ -nu 'õ 'wo -de ɔ̄dhɔɔbhaapɛ -nu -gɔ ɔ̄nu- adhe 'gü bhɛ 'õ -an -wun 'yi 'yaa 'kan -Zlan -dhɛ.

9 Ka -bha 'ka, 'kaa ka -bha -tosiadhe kɛ mɛ 'bhee- ɔ̄dhɔɔbhaa 'ka, 'kɛɛ ka- -kɛ -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka ɔ̄zian' 'õ bhii -yõ -ya -sü 'ka ka 'gü. -Zuu 'õ go (-Zlan waa-) Klito -an 'piõ bhɛ, mɛ 'õ 'yaa -ya -sü 'ka -a 'gü, kõ mɛ bhɛ 'yaa Klito -bha 'ka.

10 'Õ ɔ̄ya kɛ ɔ̄nɛ Klito -yõ ka 'gü, -yõ 'wun gia- 'ka ɔ̄nɛ ka bun -yõ ga -sü 'ka ɔ̄sɔɔn yaa -gɔ, 'kɛɛ -kɛdhõsü -yõ ka -gɔ -Zlan -bha ka kɛ 'õ- wo kpɛngdhõ 'õ wõ 'dhiõ bhɛ -a -wun 'gü.

11 'Õ ɔ̄ya kɛ ɔ̄nɛ -Zlan 'õ Yesu Klito bho ga 'gü bhɛ, -Zuu 'õ go -a 'piõ -yõ -ya -sü 'ka ka 'gü, kõ yõ 'õ Klito bho ga 'gü bhɛ -yõ -dho -kɛdhõsü nu ka bun 'õ dho ga bhɛ -a -dhɛ -Zuu 'õ go -a 'piõ 'õ -ya -sü 'ka ka 'gü bhɛ -a ɔ̄kwaa'.

12 ɔ̄Ya kɛ ɔ̄nɛ 'wun bhɛ 'kwa- 'piõ -ga -sɛ 'ka, n dhegluzɛ -nu, kõ pɛ 'õ

-kè □ne 'pè 'dhö -yö kwa -bha; 'kεε yaa kë □ne kwa mεbheedhe bun 'ö □ya kë 'ö-kè -na 'ö 'kwa -tosiadhe kë -na -a □dhöobhaa 'ka bhë □ne 'ö- -bha 'pè 'dhö kwa -bha.

13 □Ya kë □ne ka ka -bha -tosiadhe -kè ka -de □dhöobhaa 'ka, kö ka -dho ga; 'ö □ya kë □ne -Zuu ('ö go -Zlan 'piö bhë -a) -bha -kè ka 'gü -sü -wun 'gü, -de □dhöobhaapë -nu □wa kë ka -dhë gapë -nu 'ka, kö ka -dho -këdhösü yö.

14 'Ö tɔɔ mε 'saadhö 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'dhiö sü -an 'ka, kö -wo -Zlan gbö -nu 'ka.

15 'Go mü 'zü, -Zuu ('ö go -Zlan 'piö) 'ö 'ka- yö bhë, 'yaa -Zuu 'ö dho ka □nuadhe -kè wo -a 'ka, kö -a -wun 'gü 'kaan- dɔ ka -de -wun □zɔnng' -ta; 'kεε -Zuu 'ö bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö ka -kè -Zlan gbö -nu giagia 'ka. Yö □ne 'ö- -kè 'ö 'kwa -mɔa kö ('wun □ya yö kwa -bha) 'kwaan- pö -Zlan -dhë: «N Dë!»

16 -Zuu 'ö bhë □ne ('ö □ya kë kwa 'gü) 'ö kwa -zo -büö □ne kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka.

17 'Ö □ya kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö 'kwaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka kö pë 'ö □bhöopë -nu 'ka 'ö □ya kë 'ö Dë -ya to 'ö -bha 'në -nu -gɔ bhë kwa □ne 'ö dhoë- nu kwa -dhë 'sa. 'Yö kë- wo 'dhö bhë, kwaa- Klito -nu □ne 'ö dho to kwa -gɔ 'kεε kö kwa -nu 'kwa □wa -bhö kwa 'ko □yië' kö kwa 'tɔ -yaan bhɔ 'ko □yië'.

Tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö dho nu

18 Pë do 'a- dɔ 'ö tɔɔ 'yena 'kwa- kë -na 'töng 'ö □ne -a 'gü bhë, -dankuëpë 'yaa -mü 'tɔbhɔdhe ('ö -Zlan 'piö) 'ö -bin -sü 'ka 'kεε 'ö -dhë -ta dhö po -a -ta kwa -dhë 'ö dho nu bhë -a 'ka.

19 Yö do bhë 'zü, -Zlan -kɔ këpë 'saadhö dɔ -sü -mü 'siökpaatadhe 'ka 'töng 'ö -Zlan dho 'ö gbö -nu yö -a 'ka -dhegbεadhe 'gü bhë -a -gɔ.

20 'Ö tɔɔ 'kpongtaadhe 'ö 'ka- ga -na bhë, yaa kë □ne -püö 'ö- wo ziö -pë -nu 'ö -an 'dhiötodhe dho kë ga 'ka -a 'gü bhë, -yö -go yö -de -a 'gü yö □kun, 'kεε -yö -sü -Zlan 'ö- da -a 'gü bhë -a -bha.

21 -Yö -kè 'dhö 'püë- wo 'kεε pë do 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka zlöö 'ö tɔɔ: Yi do -yö nu -na, 'ö -Zlan dho 'ö -kɔ këpë -nu 'saadhö bho 'güsiödhe -gɔ □nuadhe 'gü kö -potaasü -yaan kë -an -gɔ 'pö kö -waan kë -Zlan -bha 'në -nu 'piö -an -bha 'tɔbhɔdhe 'gü.

22 'Kεε kö kwa gia- dɔ 'kwa- wo □ne kwa- □tei' -dɔ □ne -a -kɔ këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -wo wo -wo 'kpɔ -na, -wo dɔ -na wo -de -wun □zɔnng' -ta -yaan 'dho -yaan yöë yi 'ö -potaasü dho kaa -an -gɔ □ne dhe 'ö 'dhoë- 'bë bho -a 'dhö.

23 -Kɔ do bhë □ne 'ö- 'ka. Mε 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö kwa -gɔ □ne -Zlan -bha gbao -blεezë 'dhö bhë, kwa 'plε kwa kwa -wo 'kpɔ -na, yi 'ö -Zlan dho kwa -bha -kè -a -bha 'në -nu 'ka -sü -wun yö -a 'ka 'ko 'dhiö, waa- kwa bun dha -yi bhë -a -lo -yi -wun 'ka.

24 Bhii dhasü 'ö kwa -gɔ

bhè -yö pè 'ö kwa 'yaan
 □ne -yö -dho kè 'ö kwa 'yan
 'dhoë- -gɔ -a 'ka. 'Kεε kö
 'wun 'ö mü 'pö 'ö tɔɔ pè 'ö
 me 'yan 'dhoë- -gɔ 'ö yaa kè
 □kun bhè kö pè 'ö me 'yan
 'dhiö 'yaa -mü 'ö bhii pè 'ö
 kwa 'yan 'dhiö, kwa -dho dɔ
 -a -gɔ -kɔklè □εε?

²⁵ 'Kεε □ya kè □ne 'kwa
 kwa 'yan 'to pè 'ö 'yaa kwa
 'yan 'dhiö -a -gɔ zian-, yö □ne
 'ö □ya kè 'ö 'kwa dɔ -a -gɔ
 kwa □zuöga 'plé 'ka.

²⁶ -Kɔ do 'ö me -nu 'ö 'kwa
 -Zlan -bha 'ka 'ö pè 'ö 'yan
 -to -a -gɔ -pè 'ka bhè 'ö-
 kè -na 'ö kwa bɔ -na 'wun
 'gbee- -nu 'gü bhè, 'ö- 'ka 'pö;
 -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhè -yö
 -nu kö -yaan nu me -nu 'ö
 'kwa 'tèetè bhè kwa -dhè. 'Ö
 tɔɔ □dhe 'kwaa □bhea' -dhe
 dɔ □bhea' -kɔ gia- 'ka bhè,
 -Zuu 'ö bhè □ya kè 'ö pè 'ö
 'waa -mɔa -wa 'gü □bhea'-
 wo -Zlan -dhè bhè, yö □ne 'ö
 -kè -zo -lo -wo -nu 'ka -Zlan
 -dhè kwa -bha 'ka.

²⁷ -Zlan 'ö -dhe yö me
 -nu □zuö' 'piö bhè, 'ö -Zuu
 'slööslö -bha -zotadhe waa-
 pè 'ö dho -a -dhe -a -gɔ 'yö-
 dɔ; bhii -Zuu -yö -bhea me
 'wo -Zlan -bha 'ka -an -wun
 'gü □ne -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -dhè
 -sè -a 'dhö.

²⁸ -Yö kè ka 'yaan □ne me
 -nu 'ö -Zlan -dho -yö -an -kè
 'ö -an □dhɔɔ -kè -a -bha 'wun
 -yö 'ko 'dhiö -kɔ 'gbloo 'piö
 bhè, 'wun 'saadhö 'ö nu -na
 -an -ta, -yö -kè -an -bha 'wun
 -sè 'ka ('ö -Zlan -ya kè -an
 -dhè).

²⁹ 'Ö tɔɔ me -nu 'ö -Zlan -yö
 -an sü 'dhiö bhè, -ya -kè 'dhö

kö -waan bhö 'ö Gbö -bha; -yö
 kè 'dhö -a Gbö 'ö bhè -yaan
 kè Dè do 'gü dhegluzè -nu
 □plèezè 'wo bhè 'saadhö, -an
 □dhoo 'ka.

³⁰ Me -nu 'ö -Zlan -yö 'wun
 'ö □ne -a yö 'ko 'dhiö -an -bha
 'ka bhè, -yö -an □dhɔɔ -kè;
 me -nu 'ö -an □dhɔɔ -kè 'dhö
 bhè, -yö -an -kè kpengdhö 'ö
 wö 'dhiö; 'yö me -nu 'ö -an
 -kè kpengdhö 'dhö bhè, 'yö
 -an -da 'ö -bha 'tɔbhodhe 'gü.

*-Dho 'ö -Zlan -ya -kè kwa
 'ka bhè -a -bha -kè □va -kɔ*

³¹ 'Wun me 'ö kwa 'dhi dho
 -zuö -a -bha zlöö □ga tɔɔ:
 □Dhe 'ö -Zlan 'dhö kwa -bha
 'ka □ne, kö me gbe yaa 'dho
 dɔ kwa -gɔ.

³² Yö 'ö yaa 'ö -de Gbö
 kuènnu 'ö □bhaa, 'ö- nu me
 'plé -wun 'gü bhè, -a ga 'ka-
 wo bhè -mè 'kpaan 'pö dho
 dɔ -a -gɔ kö -yaan 'kun pè
 'plé -nu kwa -dhè -sü 'ka εε?

³³ Dö 'kpaan 'ö dho -mɔ -a
 -bha kö -yö za -lo me -nu 'ö
 -Zlan -yö -an -ya 'ö -bha 'ka
 bhè -an tuö ee, 'ö bhii yö
 do □ne 'ö -mɔ -a -bha -ya pö
 me □ne -yö kpengdhö, (-a me
 □ne 'wun -ya -bha).

³⁴ □Ya kè 'dhö kö me gbe
 'yaa -mɔa kö -yö za -lo -an
 tuö -yaan kè -an 'gü □siö'
 -gen 'ka 'ö bhii Yesu Klito □ne
 'ö ga; 'kεε □dhe 'ö ga, -yö -go
 ga 'gü. □Dhe -kè 'dhö □ya
 'dho dhang- 'gü 'ö Dè -Zlan
 'piö; -yö -ya -sü 'ka -a □kwεε-
 'gü; -dhe bhè -yö □bhea' -na
 -a -bha kwa -wun 'gü.

³⁵ (□Ya kè 'dhö kö) me gbe
 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö -yö

kwa 'kan -dhɔ 'ò Klito -ya -kë
kwa 'ka bhë -a -bha; -yö -kë
□saan -sü -wun 'ka oo, -yö
-kë □zuòkaankuédhe 'ka oo,
'iin -yö -kë 'wun -wɔ mɛ -ta
sü 'ka oo, -yö -kë din 'ka oo,
-yö -kë 'fɛɛdhɛ 'ka oo, -yö -kë
'wun 'gbee- 'ka oo, 'iin -yö -kë
ga 'ka oo, -an gbɛ -kɔ 'ka 'dho
-mɔa.

36 -A -wun 'gü, -yö □bɛɛn'
-sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü
□nɛ: Ü -wun □ga, -dhe 'po -sü
'gü, 'yi bɔ -na ga -glu 'dhiö, 'yö
□ga 'wo 'yi kë -na □nɛ mɛ dho
'bhla -tué 'ka wü zë -dhe 'gü
bhë.

37 'Kɛɛ -Zlan 'ò kwa -dhɔ
-kë bhë, kwa kwa zü -gban
-a 'gü 'ò 'kwa to -a 'gbee- 'ka
'fɛfɛdhö bhë.

38 Bhii a- □tɛi' -dɔ
'gbönggböng □nɛ pɛ gbɛ
'ka 'dho -mɔa kö -dhɔ 'ò-
kë kwa 'ka bhë -yaan kwa
'kan -a -bha. -Yö -kë ga 'ka
oo, -yö -kë -tosiadhe (-së 'ò
'kpongtaa zö -a) 'ka oo, -yö
-kë -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'ka
oo, -yö -kë 'gügbeedhe -nu
'wo dhang- 'gü -nu -an 'ka
oo, -yö -kë pɛ 'ò kë -na □dɛɛ
'iin pɛ mɛ dho kë □dhia' 'piö
-an 'ka oo,

39 -yö mekɔɔnmɛ -nu 'wo
'kpongtaa zö -an 'ka oo, -yö
-kë pɛ -nu 'wo dhang- -nu
'gü 'iin pɛ -nu 'wo kwa □löö
zö -an 'ka 'iin -yö -kë këpɛ
-nu 'ò -Zlan -yö -an -da -an
'ka, -an gbɛ -kɔ 'ka 'dho -mɔa
'gbɛɛdhö kö -dhɔ 'ò -Zlan -ya
-kë kwa 'ka kwa Dɛmɛ Yesu
Klito 'gü bhë, -wo kwa 'kan
-a -bha.

9

1 'Wun 'a 'dhoë- □blɛɛ'-
□nɛ 'wun gia- -mü, 'ò bhii
'ma kë Klito -bha 'ka; n 'ka
'dho □sua kë, -wo 'ò 'we
-na n □zuö' 'piö -Zuu 'slööslö
□kwa' bhë -yö n -zo -gban
-a -bha □nɛ 'wun gia- -mü.

2 'Ö tɔɔ n □zuö' -yö -kaan
'kuë -sü 'ka 'ò 'wun ('ò -gban
n dheglu Zuifö -nu -bha bhë)
'ò n □zuö' 'dhö □wa -bhö -sü
'gü -kplawo.

3 'Kö -kë □nɛ -wa -pö -dewo
-Zlan -dho 'dhangga -ya n
'ka kö 'a 'kan Klito -bha n
dhegluzë -nu, n -següme -nu
-wun 'gü, a -dho we -a -bha,
-an -bha dha -sü -wun 'gü.

4 'Wo 'ò 'wo Izlaelö -mɛ -nu
'ka, 'ò -Zlan -yö -an -kë 'ò -bha
'në -nu 'ka, 'ò -an -ya 'ò -bha
'tɔbhɔdhe 'gü, 'ò wo -nu 'plɛ
'wo -kë -dhi 'kuë do 'gü, 'ò
tong dɔ -an -dhë, 'ò 'ò -wo pö
-sü waa- 'ò gba -sü -ya -an 'gü,
'ò pɛ 'tɔ go -an -dhë bhë □nɛ
'a -we -an 'ka.

5 'Wo tɔɔ kwa dɛ ziizii -nu
'kpɔ 'në -nu 'ò waa- Klito 'ò
mɛbheedhe 'gü □zian', 'ò wo
-nu 'ò -an -bha 'sɛ 'dhö do
'kɛɛ kö 'yö Klito 'ò bhë -yö pɛ
'plɛ -gɔ 'dhiö 'sa; 'yö bhë □nɛ
'ò tɔɔ -Zlan. Kö -a 'tɔ -yö kë
□va □toëpö 'ka. Amen.

6 Kë- wo 'dhö bhë yaa kë
□nɛ a- -pö kö -Zlan -bha pɛ
'tɔ go -wo bhë -a -wun □ya
'tɔ 'kpaan. Ka gia-, ka- -yö
bhë, yaa kë □nɛ mɛ -nu 'wo
go Izlaelö 'gü -an 'plɛ □nɛ 'ò
-Zlan -yö -an -ga Izlaelö 'në
-nu giagia 'ka.

7 'Iin Ablaamö □suu'- -ta
-nu 'wo bhë -an 'plɛ 'waa -a
-bha 'në -nu giagia 'ka bhii

-Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë:
Με -nu 'wo Izaakö -bha 'në
-nu 'ka □νε 'wo τῶ ὕ -bha -nu
giagia.

⁸ Yaa kë □νε με -nu 'wo
 bhö me 'bhee- □dhöobhaa
 -wun 'ka 'wo τῶ -Zlan -bha
 -nu, 'κεε 'në -nu 'wo bhö
 -Zlan -bha pë 'to go -wo 'ka
 bhë 'wo Izlaelö 'gü 'në -nu
 'ka, 'ö 'wo τῶ -Zlan -bha 'në
 -nu giagia.

⁹ Pë 'to 'go -wo bhë yö □ga
 □νεε: 'Töng 'kwa- 'gü □νε,
 ('kwa do -a 'gü □kwea,) -a kë
 □yië' kö 'aan- nu, Saala dho
 'në gῶn- do kpö.

¹⁰ 'Go mü 'zü -kö do bhë
 'ö Lebeka -bha □kaa' 'dhö 'yö
 -flean do 'wo -kë gῶn- 'ka, 'ö
 -an kpöa kwa 'bhema Izaakö
 -gῶ.

¹¹⁻¹² 'Yö kë- wo 'dhö bhë,
 -Zlan -yö 'dhoë- με sü, -a
 -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kö
 -yö -dhö; -yö -sü -a -bha
 □dhöo kë -wo -bha; yaa 'sü
 -an këwun -nu -bha kö 'në
 -nu 'wo dho bhö bhë waa
 bhö kun, kö -waan 'dhoë- pö
 -a με □νε -a këwun -yö ya
 'iin □yö -së; 'yö -Zlan -ya pö
 Lebeka -dhë: *Ü -bha 'në -nu*
'wo bhë, -a □vazë -yö -dho
yuö kë -a 'teezë -dhë. 'Κεε
 kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya pö
 'dhö kö -yaan -zön □νε pë 'ö
 □yaa- yö 'ko 'dhiö 'saadhö ö
 □zuö' 'piö yö -mü; 'ö- -de -kë
 'gbëedhö.

¹³ -A -wun 'gü, -yö □βεεν'
 -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
 □νε: *Zaköbö 'a- sü; 'a Ezau*
to.

¹⁴ Kö kë- wo 'dhö bhë
 kwa dhoë- pö -Zlan 'yaa
 kpengdhö □a? -Abi' bhoo-!

¹⁵ Bhii -ya pö Moizö -dhë:
Με 'a- 'piö 'a- 'yena -yö wo
□νε 'a- 'yena -yö wo.

¹⁶ □Ya kë 'dhö kö 'wun
 bhë yaa yö με 'bhee-
 □dhöobhaapë -bha 'iin με
 kë -kö -nu -bha, 'κεε -yö -sü
 -Zlan do 'ö με 'yena yö bhë
 -a -bha.

¹⁷ -Zlan -bha 'sëedhe 'gü,
 -yö □βεεν' -sü 'ka mü □νε
 -Zlan -ya -pö -gludë 'ö -kë
 Ezitö -segῶ 'dhiö bhë -a -dhë
 □νε: *Pë 'a ὕ -ya -a -dhë*
-gludë 'ka bhë 'ö τῶ kö 'a ma
'piigbeedhe -zön με -nu -dhë
ὕ 'gü kö 'aan- kë -waan n do
'kpongtaadhe 'saadhö 'gü.

¹⁸ 'Wun bhë -a kë -kö □ga
 bhë; kö -yö 'to kwa 'yaan
 □νε με 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö 'ö
 'yena yö □νε 'ö- 'yena yö, 'ö
 με 'ö- 'piö 'ö- □göü' kë 'gbee-
 'ö- □göü' -kë 'gbee-.

'Wun 'ö -ghan -Zlan -bha
 -naazuëdhe waa- -a -bha με
 'yënnng yö -kö -bha

¹⁹ -Yö 'dhö 'κεε □dheε' -dhö
 kë με -nu -gῶ kö -waan 'kpö
 n -gῶ □woë' □νε: «Kö □ya kë
 'dhö -dhe -mlë 'ö -Zlan -yö
 yö -a -bha zlöö 'ö με 'bhee-
 -bha □söön -kë yaa -sü -yö
 -kë -a -dhë ya □εε? Bhii pë
 με 'ö □yaa- -ya ö □zuö' 'piö
 kö -yaan kë, -a kuënnumε
 gbε 'yaa 'dhö.»

²⁰ 'Oo, με 'bhee-, -më -mü
 ὕ 'ka kö 'üën- do -Zlan -wo
 -gῶ -ε? (□Dhe 'ka bhö □νε)
 'ka- ma do □νε 'se gbö □ya ö
 këμε □dheε' 'kpö do □νε -më
 -kë 'ü n kë □nëdhö □a?

²¹ Pë 'ö -dhi gböömε -dhë
 □νε 'ö- -kë gbö 'σε kpö 'ka; 'ö
 τῶ -a 'bhaa -nu □ya kë, gbö

'nè -nu 'ö -an □bhlè 'dhö -dhö
 □ne 'ö -an -kè, 'ö- 'bhaa -nu
 □ya kè 'pö 'ö- mε -nu 'wo yuö
 'saadhö □kaa' 'ö -an -kè, 'kεε
 kö -an kè -sε -yö do 'sa.

22 -Kö do bhè □ne 'ö- 'ka
 -a -zo 'kun -wun 'gü, □ya
 kè 'dhö kö -mè 'ö ka -gö kö
 'kaan- pö -Zlan -bha -ε? 'Ö
 bhii 'pian do 'piö, -yö ö -bha
 -naadhe waa- ö -bha 'piig-
 beedhe -zön mε -nu -dhè; -a
 -wun 'gü, -a □zuö' -kè -saa
 giagiawo, 'ö mε -nu 'ö- -bha
 'klobhodhe -yö -an -ma kun
 kö -an 'gü -yaan □siö'- bhè
 'yö ö -zo -kè -an 'piö;

23 'Ö □dhe □ya dhi -a -dhè
 'pö 'ö ö -bha 'töbhödhe bhè
 -a 'piö -pè -nu -zön mε -nu
 'ö kwa 'yena -ya -kè bhè kwa
 -dhè. 'Ö bhii pè 'ö □yaa- pè
 kè 'ö -ya -sü 'ka kwa -bha 'ka
 kö 'kwaan- -da -a 'gü yö -mü.

24 'Ö tö mε -nu 'ö -an
 □dhö -kè kö 'kwaan- kè -a
 -bha 'ka bhè 'wo tö mε -nu
 'wo go Zuifö -nu ziën waa-
 mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'waa
 -Zlan dö -an ziën, 'ö kwa dho
 'kuè-.

25 'Yö □been' -sü 'ka -a 'ka
 'dhö 'sèedhe -be mε 'ö Ose
 -ya -ya bhè -a 'gü □ne: Mε
 -nu 'ö 'waa ma 'segögüme
 -nu 'ka, a -dho -an -dhe ma
 'segögüme -nu, 'ö 'sε mε 'ö
 'yaa n -zo 'kun -sε 'ka -be, 'a-
 -dhe n -dhö □kaa' -sε.

26 'Ö -dhe 'wo- pö -a -bha
 -an -dhè: 'Kaa n -ma 'ka, 'wo
 dho -a pö -an -dhè 'zü -dhe do
 bhè -a -bha □ne wo □ne 'wo
 tö -Zlan 'ö 'bhee- -a gbö -nu.

27 Ezai -de 'pö -yö 'wun
 -blεε Izlaelö -mε -nu
 buëndhö □woè' □ne: 'Kö -kè

□ne Izlaelö 'segögüme -nu
 -wo -kè □va 'ö 'wo dho -an
 -zön -dewo 'yënnng 'ö □wee
 -yi 'kpong 'dhiö bhè -a ga
 -nu -dho 'kuè- -sü 'ka 'dhee,
 -an mε -nu 'wo dho dha -an
 songdhö bhè, -an kpö -yö 'tee
 'kpaan;

28 bhii Dëme -dho ö -de -wo
 kè ö 'plε 'ka 'zodhö 'kpongtaa
 zö.

29 'Ö tö Ezai -yö 'wun -blεε
 'dhiö □zian' 'ö- pö: 'Ö □ya
 kè Dëme 'piigbeezè yaa kwa
 □suu'- -ta -nu 'bhaa 'to -bezè
 kö kwa -dho kè □ne Sodömè
 'dhö 'iin kö kwa -dho bhö
 Gomö -dhe -bha -bezè.

'Wuntasè 'ö Izlaelö -mε
 -wa ma

30 Pè mε 'ö to zlöö 'kwa dho
 -möa pö -sü -bha 'ö tö: Mε
 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö waa kè
 -a □mεε' □dhia -be 'ta 'sü -kö
 kpengdhö 'ka bhè, □wa kè
 kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -an
 -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun
 'gü;

31 'kεε kö Izlaelö -mε -nu 'ö
 tong 'ö dho -an kè kpengdhö
 -Zlan wö 'dhiö 'wo -kè -a
 □mεε' □dhia bhè, wo 'dhö,
 tong 'dhö, -an 'kun -pè gbe
 yaa kè -dhö gbo.

32 Kè- wo 'dhö bhè, 'ö tö
 waa kè -a □mεε' □dhia, kö
 wo 'yi -yö 'kan -Zlan -dhè
 wo -bha -zo -yö -a -bha -sü
 -wun 'gü. Pè 'ö -kè -an -zo
 'piö -bezè 'ö tö wo kèpè -nu.
 Kè- wo 'dhö bhè, pè 'wo yö
 -a -bha bhè 'ö tö -guö kpö
 'ö mε -gen 'dhö -zuö -na -a
 -bha, 'wo -püö -na bhè.

33 -A -de, -guö kpö 'ö bhè,
 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan
 -bha 'sèedhe 'gü □ne: -Ka

-dhe -ga! -Guö kpö 'ö me -gen
 □ya -zuö -a -bha 'wo -püö -na
 bhë, a- do -ya -na Siön -pö
 'gü; -guö kpö 'ö bhë -a me
 -püö -dhe 'yaa □gbiin; 'kεε me
 'ö □ya ö -zo yö -a -bha, yö 'ka
 'dho to ö -kɔ 'kpaan 'ka.

10

¹ N dhegluzë -nu, pë 'ö n
 -dhë -së giagia, 'a- -dhe -na
 -Zlan -gɔ Zuifö -nu -bha 'ka
 'ö tɔɔ kö -wo dha.

² Ma gia-, -a me 'kö bhë a
 -mɔa 'a- pö; 'ö tɔɔ -wo 'siözë
 -Zlan -bha 'wun -nu 'gü. Kë-
 wo 'ö -an -bha -kë 'siözë -sü
 'ö bhë 'ö 'wundɔdhe 'ö -gban
 -Zlan -bha bhë, 'yaa -mɔ 'kuë
 -sü -zë 'ka -an -gɔ bhë yö
 -mü.

³ -Zlan -bha me -kë
 kpengdhö -kɔ bhë waa- dɔ;
 'wo wo -de -gɔ 'slë □mεε kö
 -waan wo -de kë kpengdhö
 yö □ga 'ö 'wo dhoë zlöö 'ö
 -Zlan -bha me -kë kpengdhö
 -kɔ gia- ('ö bɔ Klito -ta) bhë
 'ö □wa wo -ta yö -a -bha bhë.

⁴ 'Ö tɔɔ Klito 'ö tɔɔ Moizö
 -bha tɔng -gɔ, me -nu 'ö 'wo
 wo -zo yö -Zlan -bha -an -bha
 -kë kpengdhö -sü 'gü.

*Dhasü -yö me 'oo me 'ö
 kwa Dëme -wun -dhe 'wun
 gia- -a -bha 'ka*

⁵ -A -wun 'gü, 'wun 'ö
 -gban -kë kpengdhö -sü 'ö bɔ
 tong -ta -a -bha bhë, Moizö
 -yö 'wun -gban -a -bha 'ö-
 □bεεn -Zlan -bha 'sëédhe 'gü
 □ne: Me 'ö 'dhoë- tɔng -nu
 'wo □ne -an kun -an 'kun -kɔ
 'ka, -yö -dho -këdhösü yö.

⁶ 'Kεε -kë kpengdhö -sü 'ö
 -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü

-bha bhë -a -zian do 'bhaa
 □ga □ne: 'Waa- pö wo -de
 □zuö' 'piö □ne: Dö 'pö dho
 -da dhang- 'gü kö -yaan □yɔɔ'
 Klito 'ka ε?

⁷ 'Iin 'waa- pö 'pö: Dö
 -dho -mɔa kö -yö 'dho game
 -nu □plöö kö -yö nu Klito 'ka
 'kpongtaa □εε?

⁸ 'Ö □ya kë 'dhö kö -wa -pö
 □dhë 'sa? -Wa -pö: -Zlan -wo
 -yö ü 'sɔɔ, -yö ü dhiö, -yö ü
 □zuö' 'gü, bhii -wo 'ö go -zo
 yö -sü 'gü bhë □ne 'yi- □blεε'
 -na bhë.

⁹ □Ya kë □ne 'bha- bho ü
 'dhii, □ya -da me -nu 'toodhö
 □ne 'ü- pö Yesu □ne 'ö tɔɔ
 kwa Dëme 'iin 'ö 'bha- -wun
 -dhe 'wun gia- □ne -Zlan -ya
 -bho ga 'gü, ü -dho dha.

¹⁰ Bhii □wa 'wun -dhe 'wun
 gia- wo □zuö' 'gü 'ö 'wo -kë
 kpengdhö; □wa wo 'dhi bho
 'wun -ta □ne -wo Yesu -wun
 -dhe 'wun gia- 'ö 'wo dha -sü
 yö □ne -kɔ 'ö □bεεn' -sü 'ka -a
 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü -a
 'dhö □ne:

¹¹ Me 'ö □ya ö -zo yö -a
 -bha, 'yaa 'to -kɔ 'kpaan 'ka.

¹² □Ya kë 'dhö zlöö, kö -naa
 gbε 'yaa me 'ö Zuifö 'ka waa-
 me 'ö 'yaa Zuifö 'ka -an ziën
 gbɔ; 'ö bhii kö -an Dëme □ya
 kë do; yö 'ö bhë □ne 'ö ö -bha
 □bhɔɔpë -nu nu me -nu 'wo-
 □mεε' -na -an -dhë,

¹³ □ne -kɔ 'ö □bεεn' -sü 'ka
 -a 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü
 bhë -a 'dhö □ne: Bhii me 'oo
 me 'ö 'dhoë- Dëme □dhɔɔ kë,
 (-yö -dho nu -a -wo -bha,) 'ö-
 dha.

¹⁴ 'Yö □dhe 'kwa- -ga -së
 'ka bhë, -wo -dho -a □dhɔɔ
 kë -kɔklë kö waa- -wun -dhe

'wun gia- -ε? 'Wun 'ö -gban -a -bha, με 'ö waa- □blεε' -wo ma do, -wo -dho -a -wun -dhe 'wun gia- -kōklē □ε? -Wo -dho -a -wo ma -kōklē kō -a -wo pō -με -nu 'waa 'dhö ee?

¹⁵ 'Iin -Zlan -wo □blεε' -με -nu -wo -dho kē -dhö -kōklē kō waa -an bō □εε? -A -de -yō □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: Με 'ö 'wo □zuöyagluu -wun □blεε' -na 'ö 'wo 'wuntasë □blεε' -na □ne, -an -da plöo -sü -kpe □ga □ne!

¹⁶ 'Kεε kē- wo 'dhö 'pö bhë yaa kē □ne -dhe 'wo- ma bhë, με 'ple -wo wo -gō -dho -a -dhë sia-. Ezai -ya -to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- pö: Ü -wo -nu 'yi- □blεε bhë, dö -nu 'pö 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -εε, n Dëme?

¹⁷ Bhii kē- wo bhë -zo yō -sü -yō -go 'wun 'ö με -ya ma -a 'gü, 'ö 'wun 'ö με -ya ma yō -de 'pö 'ö go Klito -wo 'gü.

¹⁸ □Ya kē 'dhö kō □dhεε' 'ö dho kē n -gō mü 'ö tō: Kö kē- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -a ma 'pö waa- wo bhë ee? 'Kεε □ii-; -wa -wun -ma 'ö bhii -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -yan -ya -pö: -An -wo -yō -da 'kpongtaame -nu 'saadhö 'toothö, 'ö -an □blεε' -wun -nu -wo -lo 'segōgüdhe -nu 'wo 'ma □gbiin -an 'gü -dhe -nu -bha, 'kpongtaa -an -ta.

¹⁹ A □tun □dhεε' kpo □ne: Kö kē- wo bhë □ne 'wun bhë -a ma 'pö Izlaelö -me -nu waa- wo bhë ee? 'Kεε 'sëedhe □bεen' -yan 'gü Moizö -ya -ye 'zü -kē 'ö- pö

-Zlan -ya -pö: A -dhoë kē 'ö 'ka -kē □druεizë 'segō me 'ö 'yaa 'segō gia- 'ka -a 'ka 'ö 'a bō 'segō 'ö 'yaa 'wun dō -a 'gü 'a 'wun -së -kē -an -dhë 'ö yō ka -naa -bha.

²⁰ □Dhεε' do 'ö bhë Ezai -ya -daa 'dhiözë -kē 'pö 'ö- pö 'sëedhe □bεen' -yan 'gü □ne: -Zlan -ya -pö: Με -nu 'ö waa kē n □mεε' □dhia bhë, -wo n -yō; 'ö 'a n -de -zōn με -nu 'ö waa pë gbε -dhe n -gō bhë -an -dhë.

²¹ 'Yö □dhe 'ö yō Izlaelö -wun -bha 'ö- pö: -Zlan -ya -pö: 'Tōng 'saadhö 'ka, a n -kō -po 'sε do 'gü -με -nu -gō; 'kεε -an □gōü' -bha -kē 'gbee- -sü 'gü, -wo -dho wo □taa 'ka □zian'.

11

-Zlan yaa ö -kō bho Izlaelö 'gü

¹ 'Wun bhë □ya kē 'dhö, kō -Zlan -kō 'pö- bho ö -bha 'segō 'gü bhë □ee? 'Kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü, -abi! Ma gia- 'a □ne, Izlaelö mi -mü n 'ka; 'ö 'a Ablaamö □suu'- -ta -në 'ka. A -go Benzame -gō 'gunng 'gü.

² 'Segō 'ö -Zlan □yaa- pö 'saadhö 'dhiö □zian' □ne ö -bha -mü bhë, yaa 'dho ö -kō bho -a 'gü. -Ka dō 'dhe! 'Sëedhe □bεen' -yan -dhe 'bhaa 'gü, -Zlan -wod- hiölome Eli -yō -kē Izlaelö -me -nu -ta -zōn □dhia -Zlan -dhë.

³ 'Yö- pö: N Dëme, □wa ü -wodhiölome -nu zë, □wa ü -bha slabhodhe -nu 'güö. 'Yö

'ma 'to do 'kpaan, 'kεε -wa
 □mεε' -na kö -waan n zè 'pö.

4 'Yö -Zlan -ya -daa -kè -a
 -gɔ 'ö- pö: 'Ma me -lü -vuu
 'slaple 'bhaa -ya -de -ta n -ma
 'ka 'kpa 'pè-; mε 'wo bhè waa
 -lo wo kpɔn 'gü -zlan 'wo-
 -dhe Baalö bhè -a 'dhiö.

5 -Kɔ do bhè -a 'ka, dɔ -de
 'kwa- wo □dεε □nε, mε 'bhaa
 -nu -wo -dhö 'ö -Zlan -bha
 'glusè 'gü 'ö □ya -an 'sü □ya
 -an -ya -de -ta.

6 -An -ya 'ö- wo -de -ta bhè,
 -yö -go -a 'gü -a -bha 'glu
 -kè -sè -sü -wun 'gü; yaa 'sü
 -an këwun -nu -bha. 'Ö bhii
 'yaa 'dhö -bezè kö -Zlan -bha
 'glusè bhè 'wun -ya 'gü.

7 Kö kwa -dhoë pö □dhè
 'pö bhè? Kö kè 'püè- wo
 □nε, pè 'ö Izlaelö -mε -nu -wo
 -kè -a □mεε' □dhia bhè, -a
 yö 'pö waa- wo bhè ee, 'iin
 □dhè? Kè- wo bhè, mε -nu
 'ö -Zlan -yö -an sü 'ö -an -ya
 -de -ta ö -bha 'ka bhè □nε wo
 'sloo 'wo- yö. Mε -nu 'wo to
 'saadhö, -an -kɔ 'yaa -mɔ -a
 ma -sü -bha

8 □nε -kɔ 'ö □bεεn' -sü 'ka
 -a 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü
 bhè -a 'dhö □nε: -Zlan □ya
 -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu
 'plε yö yaan; bhii □wa pè -nu
 -ga, 'waa -dhe yö -a 'gü 'iin
 □wa 'wun -nu ma, 'yaa 'to -an
 'toodhö; 'ö- 'ka 'dhö dɔ 'kwa-
 wo □dεε □nε -a 'gü.

9 'Yö Davidö -ya pö 'pö: -An
 -de -bha 'wlaan -kédhe -nu
 -wo -kè -an 'kundhe 'ka, -yö
 -kè -an -gɔ 'sɔ 'ka -wo -püö -a
 'gü; -an 'klo -yö bhɔ;

10 -an 'yënnɔ -yö trö kö
 □kun 'ö 'wo -dhe yö. -Bhö -a
 kè kö -wo 'to -kplawo □nε mε-

-kè □nuadhe 'gü.

11 'Yö □ya kè 'dhö kö Zuifö
 -nu 'wo bhè -an -gen □ya
 -zuö 'wun -nu 'gü, □wa -püö,
 kö -püö 'plε 'wo- wo bhè □ee?
 -Yö n 'gü □nε -abi! 'Kεε kè-
 wo 'dhö bhè, -an -bha këwun
 yaa bhè -a -wun 'gü yö □ga 'ö
 'sɛgɔ mε -nu 'ö 'wo to 'ö □wa
 dhasü yö bhè. -Yö kè 'dhö kö
 Zuifö -nu -waan kè □drueizè
 bhè.

12 'Ö □ya kè □nε Zuifö -nu
 -bha -kun -a 'ka -sü □ya kè
 'sɛgümε -nu 'wo to -an -bɔ
 -a -ta -pè 'ka kö -waan 'wun
 -sè yö, ka gia- -ka -dhe -ga
 mü 'dhe! -Yö -dho kè □dhè
 mü kö wo 'wo bhè, -wo kè
 dhame 'ka, 'ö tɔɔ -a 'piö -pè
 'ö dho kè bhè -yö -dho kè -sè
 'gblüünzè.

Dhasü 'ö mε -nu 'ö 'waa
 Zuifö 'ka 'ö -an -bha 'ka

13 Mε 'kaa Zuifö 'ka, -ka ka
 'to 'to! 'Ma □dhiè' ka 'piö. N
 -ma -kè Yesu Klito -bha bɔmε
 'ka -sü 'ö mε 'kaa Zuifö 'ka 'a-
 'ka ka ziën bhè, -yö n □zuö'
 'glu -dhi.

14 -Yö n □zuö' 'piö □nε -a
 -kè 'dhö -sü 'ka, -yö -dho yε n
 -sɛgümε -nu 'bhaa -nu -bha
 kö -waan kè □drueizè. □Ya
 kè 'dhö, -wo -dho wo □zuö'
 □dhiè'-, 'ö- mε 'bhaa -nu -wo
 dha.

15 'Ö tɔɔ □dhe 'ö 'wo -kan
 -Zlan -bha 'ö 'ö -kɔ bho -an
 'gü 'tɔng kpö 'bhle -bha, □nε
 'ö 'kpongtaame 'wo to, 'wo
 -dhi -Zlan 'ka. Pè 'ö- kè -kɔ
 'dhö bhè, ka gia- 'ka -dhe -ga
 -a 'gü, yi 'ö -Zlan dho ö -kɔ
 kpɔa -an -gɔ bhè, -a □tei' ka
 'dho kè □nε game -nu -bha
 -go ga 'gü -sü 'dhö aa?

16 'Wun □zuan' do □ga □ne: □Ya kè □ne □bluu'- 'wo dho -a nu -Zlan -dhë, □waa- 'klu 'sü -a -ta □waa- nu -a -dhë, kö -a -to 'dhö -sü -bha -kë -a -bha 'ka -sü bhë yaa kè mε 'plε 'yaan aa! 'Iin □wa 'lü yun 'sü □waa- -zön -Zlan -dhë, kö -më 'ö to zlöö kö 'lü 'ö bhë -a -kö -nu -waan 'kun -kë -Zlan -bha 'ka □süë' εε!

17 Izlaelö -mε -nu 'ö 'ka -an -ga -na bhë, -wo □ne olivie -lü 'wo- ta 'ö- -kö -nu bhë 'ö □wa -an 'kan -a 'dhö; 'yö bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka, 'ü □ne 'blü olivie -lü -kö 'ö 'wo- sü 'ö 'wo- yö -a pin □taa -a 'dhö (□ne -kö 'ö pè ta -kö -zön -mε -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka 'manglo -lü -nu 'ka bhë -a 'dhö). 'Yö □dhe 'wo ü -ya mü bhë, pè -nu 'ö olivie -lü bhë 'wo- 'gü bhë, □wa kè ü -bha 'ka zlöö.

18 -A -wun 'gü ü □dua' 'yaa -mü kö olivie -lü 'ö bhë -a -kö -nu 'wo -an 'kan bhë ü -an bho yung. 'Ö bhii (-a -kö -nu 'wo -an -kan bhë) waa kè -dhö kö -waan -an 'kan 'üën- ya -an pin □taa, ü -dhoë kè □dhë -bezë 'ö 'ü ü -de 'sü -na □va □nεε. 'Kεε -yö kè ü 'yaan □ne 'lü bhë -a yun -nu □ne 'wo ü bun 'ü □yaa' bhë; bhi kun 'ü- yun -nu bun.

19 Ü -dho -mɔa 'ü- pö: «-Wa -kö -nu -kan kö 'aan- -ya -an pin □taa.»

20 -Yö 'wun gia- 'ka. -Dhe 'ö -kë -an -bha -yadhe 'ka -bezë bhë, 'go 'wo- wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -sü yaa kè -an -gɔ. Ü -ya mü -kö □ga 'ö bhë, bhii bhi -zë ü -we Yesu Klito -wun -bha. 'Kεε -bhö ü -de 'kun -de -sü □va -gɔ. -A kè -së.

21 'Ö tɔɔ Zuifö 'ö -an pin gia- 'dhö -mü bhë, □dhe 'wo -an bho -na mü bhë kö -yö kè ü 'yaan □ne 'bhaa pè gbε 'ka mü.

22 Bhi gia-, -bhö -dhe -ga bhë 'sa. -Zlan 'ö bhë -a -bha 'glu -kë -së -kö waa- -a -bha -kë kpengdhö -kö □ga 'ö bhë. -Yö 'dhiö-, mε -nu 'ö 'waa- □bhlë -ya -an 'ka 'kεε bhi -zë -yö 'lëälë ü 'ka. Kö -dhe 'ü- -bha -a -bha 'glusë 'gü bhë, ü -zo kè ü -de 'piö 'yaa 'pö ü -dho go mü □ne 'lü -kö 'wo- kan -a 'dhö.

23 'Ö □ya kè □ne Zuifö -nu □wa 'go wo -bha □gɔü' 'gbee- 'gü, -wo -dho -an -ya -an -yadhe 'wo -kë -a -bha 'dhiö bhë -a -bha. 'Ö tɔɔ -Zlan -kö -mɔa kö -yö -an -ya wo -yadhe -blëzë bhë -a -bha □ne 'lü -kö 'dhö 'zü.

24 'Wun -nu bhë -a mε 'ö -dhö, -kwaa 'piö -ga -së 'ka. Bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka bhë, ü -kë □ne 'blü olivie -lü -de -kö gia- 'dhö. 'Yö 'wo ü -kan 'wo ü -ya olivie -lü 'wo- ta wo -de □kwaa' bhë -a -bha -a 'dhö, 'kεε kö ü -bha -kë 'kpongtaa -sü 'ka, ü -bha -ya -dhe gia- 'yaa kè 'dhö. 'Ö Zuifö -nu 'dhö olivie -lü 'wo- ta bhë -a -de -kö -nu 'ka. □Ya kè 'dhö kö -an -yö -an pin □taa -sü 'yaa 'gbee-.

Dhasü -kaanta 'ö dho kè Izlaelö -mε -nu -bha 'ka

25 Dhegluzë -nu, 'wun do 'a- 'piö kö 'a -dhe 'po -a -ta ka -dhë, -yö kè 'dhö kö □kun 'ö 'ka dho ka -de sü □va 'ö tɔɔ: Izlaelö -mε -nu -kö 'pian do 'to -ya ta; 'waa -mɔa kö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -wa ma.

'Kεε -yö kē ka 'yaan □ne -a 'piö 'ka 'dho kē □gbiin gbö, -yaan 'dho -yaan yöë me -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo dho kē dhame 'ka, -an 'dhiö -mo 'kuë -yi -bha.

²⁶ Izlaelö -me -nu -todhösü dha -kō 'wo dho dhaa 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü 'ö tō: -Zlan -ya -pö: *Medhame -dho go Sion 'gü, 'yö dho 'wun yaa □suu' -saadhö bho Zakōbö □suu' -ta -nu -bha.*

²⁷ 'Ö □ya kē □ne 'ma -an -bha □sōon yaa bho -an -bha kō -dhi 'kuë- 'ö dho kē yi -nu yi ziën bhë, kō □ya yö 'sei □ne bhë.

²⁸ -Kwa -dhe -ga 'dhe! □Dhe 'ö Zuifö -nu -wo -kō 'wuntaosë ('ö -gban Yesu Klito -bha -a) 'ka bhë, yö kun 'ö 'wo -kē zlöö -Zlan yaagüme 'ka bhë □a! 'Kεε kē- wo 'dhö bhë 'wun bhë -yö -kē zlöö ka -bha 'wun -së 'ka. 'Kεε □ya kē -a me 'ö -gban me -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya -de -ta -a -wun 'ka, wo □ne 'ö -Zlan -ya -dho -kē -an 'bhema -nu 'ka.

²⁹ 'Ö tō me 'ö -Zlan □ya ö -kō 'ye -a -bha, 'ö □yaa- □dhō kē kō -yaan kē -a -bha 'ka, 'ö □ya pē 'tō 'go -a -dhë, 'iin □ya pē -nu nu -a -dhë, 'yaa ö -wo bho -a -gō 'zü pin □taa.

³⁰ Kē- wo 'kpa bhë, ka -Zlan -wo -lö 'gü; 'kεε zlöö □ne 'ka -da -Zlan -bha me 'yena 'gü 'ö bhii Zuifö -nu ('wo kē -a 'gü bhë) -wa -wo -lö 'gü.

³¹ 'Yö □dhe 'wo -Zlan -wo -lö 'gü 'dhö □ne 'ö 'ka -da -Zlan -bha me 'yena yö -sü

'gü; 'kεε -yö kē 'dhö kō wo -de 'pö -an 'yena -yö wo -sü bhë -waan -a dō.

³² 'Wun -nu bhë -wo -kē 'dhö bhii -Zlan -yö -we -a -bha kō me 'ple -wo kē -a □bhlë -siö -me 'ka -yö kē 'dhö kō -yaan -a -zōn me 'ple -dhë □ne 'ö me -nu 'yena -yö.

³³ -Zlan -bha □bhōpë -nu bhë, -wo 'gblüünzë □dhe! -A □ga 'ka- wo -na bhë, -a -bha 'kpaakpadhe waa- bha 'wundōdhe bhë -an 'piö □yö □gbiin 'dhe! Dö dho -mōa kō -yaan pō pē me □ne -Zlan -ya -kē □nëdhö □e? Dö 'ö dho -mōa kō -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö -na 'kō 'dhiö bhë -yö -dhe yö -an 'gü ii?

³⁴ -A -wun 'gü, -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü □ne: *Dö 'ö -Zlan 'zuö' 'piö -wun dō □εε? Dö dho -mōa kō -yö kē -Zlan -zlakpōme 'ka εε?*

³⁵ Dö 'ö □ya dō 'dhiö do □ya pē -nu nu -Zlan -dhë kō -a -ye 'zü -wun -yaan kē -a -bha -εε?

³⁶ 'Ö bhii pē 'ple -yö -go -a kwεε; yö □ne 'ö pē 'ple -da, 'ö pē 'ple 'dhoë- -bha 'ka; kō -Zlan 'tō -yö bho □toëpö 'ka! Amen.

12

-Tosiadhe -dëü 'wo- -kë -Zlan -bha 'ka

¹ N dheglüzë -nu, □dhe -kë □ne -Zlan -bha me 'yena yö -sü bhë 'ka -da -a 'gü bhë, a- dhe ka -gō kō 'ka ka -de -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka ka -bha -tosiadhe kē -sü 'ka -a -zo 'kun -wun 'ka. Sla- 'ö 'ka dho -a bho zlöö bhë 'ö bhë.

-A -kè 'dhö -sü ¶ne 'ö tɔɔ -a -dhö kè -sü giagia 'ö 'ka dhoë-wo.

² Kö ¶kun 'ö 'ka ka -de to 'kpongtaapè -nu 'wo zö -an 'piö; 'kɛɛ -ka ka ¶kwaa' -ka -de -zü -Zlan kwɛɛ kö -yaan ka ¶dhië' -kwaa ka -bha 'wundɔdhe 'gü ¶zian' ö 'plɛ 'ka. -Kɔ bhè ¶ne 'ö ¶ya kaa 'ö 'ka dho -Zlan -zo 'kun -wun dɔa, 'ö bhii ka -dho pè 'ö -sè 'ö- -wun -ya -zo kun 'ö 'wun ¶zaa' -sü 'yaa- -bha -a dɔ.

³ Mɛa-, -ka ka 'to kè n -ma, n -ma -kè ka ¶daan' -mɛ 'ka -sü 'ka -Zlan -bha 'glusè 'gü; a- -pö ka 'saadhö ka -dhè: Kö ¶kun 'ö -zotadhe -nu -wo -kè ka 'gü ¶ne ka 'gianzè 'wun 'bhaa 'gü; 'kɛɛ 'ka 'wun -nu dan 'kuè ka ¶zuö' 'gü, -yö kè -zo yö -sü 'ö -Zlan -ya nu ka -dhè bhè -a -naa 'gü.

⁴ -Ka -dhe -ga 'dhe! Kwa medhe bun 'gü, kwa dɔ -nu -wo kwa -bha ¶va; 'ö- mɛ 'ö -dhö, 'ö- këyuö 'dhö -dhö -de -ta.

⁵ -Kɔ do bhè 'ö- 'ka kwa 'ka; kwa ¶plëézè; 'kɛɛ kwa -dho 'kuè- -sü -yö do kwa -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, 'ö 'kwa- 'ka 'dhö ¶ne bun do dɔ ¶plëézè -nu 'dhö.

⁶ Mɛ 'ö 'kwa bhè 'saadhö, mɛ 'ö -dhö, gbaɔ 'ö -Zlan -ya -kè -a -dhè 'kpaan 'ka, -yö -dhö, 'ö 'kwa dho yuö kaa. 'Ö ¶ya kè ¶ne -Zlan -ya gbaɔ kè ü -dhè kö 'üën- -Zlan -wo 'dhiö -lo, kö -bhöè kè ¶ne -kɔ 'ö ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka bhè -a 'dhö.

⁷ Mɛ 'ö -Zlan ¶ya gbaɔ kè -a -dhè kö -yaan pè -nu kè mɛ -nu -dhè, kö -ya kè. Mɛ

'ö dho mɛ ¶daan'-, kö -ya kè.

⁸ Mɛ 'ö -Zlan ¶ya gbaɔ kè -a -dhè kö -yaan mɛ -nu 'wo to -an ¶faan' 'mè, kö -a ¶dua' -mü -ya kè. Kö mɛ 'ö- -bha -kè pè -nu -nu mɛ -nu -dhè -sü 'ka, -ya kè 'kpaan 'ka ö ¶zuöga 'plɛ 'ka; kö mɛ 'ö- -bha -kè 'dhiö -sü mɛ 'ka -sü 'ka -ya -kè 'slè 'ka. Kö mɛ 'ö- -bha -kè -nu 'yename -nu -dhè -sü 'ka, -yö ö -bha kè ¶zuögludhi 'ka.

⁹ -Dho 'ö 'ka- -ga -na bhè, -a ¶dua' -mü kö -yö kè ¶zuö' 'puu 'ka. -Ka 'kan 'wun yaa -bha, 'ka -klu ¶zian' 'wun -sè -bha.

¹⁰ -Ka ka 'ko -nu -dho kè ¶ne -kɔ 'ö dhegluzè -nu 'dhoë- kè -na -a 'ka bhè -a 'dhö, 'iin kö 'ka kè 'siözè ka 'ko -nu ¶bhlè -ya -sü 'gü.

¹¹ -Ka pè -nu kè -zei -zeidhö; kö ¶kun 'ö 'ka -kè 'fiásü. -Ka yuö kè kwa Dème -dhè ka ¶zuöga 'plɛ 'ka!

¹² Ka ¶zuö' 'glu -yö dhi pè 'ö ka 'yan 'dhoë- -gɔ bhè -a -wun 'gü. Ka ¶zuö' -yö kè -saa, ka -bha -bɔ 'wun 'gbee- -nu 'gü -sü 'gü. -Ka kè ¶naazè ¶bhea' -sü 'gü!

¹³ -Ka nu ka dhegluzè -nu 'ö pè -wun -ya yö -an -bha -an -dhè, kö mɛ -nu 'wo nu -na ka plöö 'ma bhè, 'ka -an -nia 'kun -sè!

¹⁴ -Kaa -dhe -Zlan -gɔ kö -yö 'dhuë- 'kpɔ mɛ -nu 'ö 'wo 'wun wɔ -na ka -ta bhè -an -bha; kö ¶kun 'ö 'ka- pö -yö 'dhangga -ya -an 'ka.

¹⁵ Mɛ -nu 'ö 'wo -kpɛ 'gü, ka -nu ka ¶zuögludhi kè 'ko ¶bhaa! Mɛ -nu 'ö -an ¶zuö'

'dhö -kaan 'kuë -sü 'ka, -ka -an □zuö' □dhuë'.

¹⁶ Με -nu 'ö ka -nu 'ka ka 'kuëdhö bhë, ka -nu -ka dhi ka 'kuë; kö □kun 'ö 'ka ka -de sü □va, 'këë -ka kpa me -nu 'waa wo -de 'sü □va -an -bha! Kö □kun 'ö 'ka ka -de sü me 'kpaakpa -nu 'ka!

¹⁷ Kö □kun 'ö 'ka 'wun yaa 'pë bho me -go 'wun yaa 'ka; -kaa këdhë □mëë'- □zian' kö 'kaan- 'wun -së kë me 'plë wö 'dhiö.

¹⁸ -Ka ka 'gü dö 'gbee- kö □zuöyagluu -bha -kë kaa-me -nu ka ziën -sü bhë, -yö 'go ka 'gü.

¹⁹ N dhegluzë -nu, kö □kun 'ka ka -de -wun -ta -ko zë; 'këë -kaa 'to -Zlan -go -a -bha -naazuëdhe -ya kë, 'ö tōo -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü □ne: *Kwa Dëme -ya -pö: Ma □ne 'a dho ü -ta -ko zë, 'ö pë 'wo- -kë bhë, 'a dho -a 'pë bho -an -go.*

²⁰ 'Yö- pö 'zü: □Ya kë □ne ü yaagüme □ya -ya din 'ka, -bhö -bhöpë nu -a -dhë -ya -bhö; 'yi mü -dho □yaa- 'kun, 'yi nu -a -dhë -yö -fö bho ö -bha. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -a □tei' -yö -kë □ne □dhe ü 'siö □dhuu -da -a -bha 'kuëdhö -a tuö -a 'dhö. (*'Ö bhii pë 'ö- -kë ü 'ka bhë, -a lë- -dhoë kë.*)

²¹ Kö □kun 'ö 'ü ü □kwaa- ü -de -zü 'ö 'wun yaa -yö so ü -ta. Ü -bha 'wun -së kë -sü 'gü, -bhö 'to 'wun yaa -ta -a 'gbee- 'ka.

13

'Wun -ma -wogbiinme -nu -ta -sü 'se 'gü

¹ Με 'saadhö □dua' -mü kö -yö ö -go □yoo'- me 'ö -wogbi-indhe 'dhö -an -go 'se 'gü -an -dhë 'ö tōo -wogbiindhe me 'kö -dhö, kö -Zlan □ne 'ö- -ya. -An 'plë -wo -go -Zlan 'piö.

² □Ya kë 'dhö kö me 'ö □ya □göügbeedhe kë -wogbi-indhe 'ö 'se 'gü -a -ta kö me -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'se □kooon -sü 'ka bhë, □ya dö -an -go 'yënnng □ne bhë. Με 'oo me 'ö 'dhoë- dö me -nu 'wo 'dhö bhë -an -go 'yënnng kö □ya -Zlan -bha za -lo ö -de tuö □ne bhë.

³ 'Ö tōo 'dhiö -sü me 'ka -me -nu 'wo bhë, yaa kë □ne 'suö 'wo dhoë- wo -an -dhë 'kpaan 'ka yö kun. 'Këë me 'ö 'wo 'wunyaakëme 'ka □ne, 'wo dho suö me -nu 'wo bhë -an -dhë. 'Ö □ya kë □ne 'bhaa- 'piö kö 'ü suö -wogbiindhe -nu 'wo 'se 'gü -an -dhë, kö -bhö 'wun -së kë kö ü -wun 'yi -yaan 'kan -an 'dhi.

⁴ 'Ö tōo me -nu 'wo -ya 'dhö bhë, -wo -ya -Zlan -bha yuö 'dhiö ü -bha 'wun -së 'gbloo 'piö. 'Ö □ya kë □ne 'bha 'wun yaa kë, kö -bhö 'suö -an -dhë. Bhii -ya 'wo- wo ka -go 'dhiö 'ö 'wo 'wunyaakëme -nu 'klo bhö -na 'ö 'ka -an -ga -na bhë, waa -ya 'kpaan. 'Ö tōo -Zlan □ne 'ö -an -ya kö -a -bha -naazuëdhe -yaan nu me -nu 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë -an -ta.

⁵ -A -wun 'gü, -me 'ö -dhö -a □dua' -mü kö -yö 'wun ma -wogbiindhe -nu 'wo 'se 'gü -an -ta kö -Zlan -bha -naazuëdhe -yaan 'san -an

'ka 'iin kö □zuöyagluu -yaan
kë -an -gɔ.

6 Pè 'ö- -wun 'gü 'ö 'ka 'nii-
□sɔnnɔ' bho -na 'ö bhë, 'ö tɔɔ
mɛ -nu 'ö 'wo- -yuö 'piö bhë,
-Zlan -bha yuö □nɛ 'wo- 'gü
kö -waan -a kë -a kë -kɔ 'ka.

7 Mɛ -nu 'ö -an -bha 'pè
'dhö ka -bha, -kaa bho -an
-dhë. Mɛ -nu 'ö 'ka dho 'nii-
□sɔnnɔ' bho -an -dhë, -kaa
bho -an -dhë. Mɛ -nu 'ö
'wo □bhlëyamɛ 'ka, -kaa -an
□bhlë -ya, 'iin mɛ -nu 'wo -sü
□va -mɛ -nu 'ka, -kaa -an 'sü
□va.

-Dhɔ -kë 'kuë -sü

8 Kö □kun 'ö mɛ gbɛ -bha
'pè- -kë ka -bha -a 'ke yaa
kë -dhɔ 'ö 'ka dhoë- kë ka
'ko -nu 'ka, -a 'pè 'ka. Mɛ 'ö
□yaa- -dhɔ kë mɛ -nu 'wo to
-an 'ka, kö pè 'ö tɔng -ya pö
bhë □yaa- □bhlë -ya.

9 'Ö tɔɔ tɔng dɔ -wo -nu 'wo
-kë kö □kun 'ü -ziö mɛ gbɛ
-bha dhe 'piö, 'iin 'ü ü □gɔn to
'ü -ziö ü 'bha dhe -bha gɔɔn-
'piö 'ka bhë, 'ö- 'bhaa -nu
-wo -kë kö □kun 'ü mɛ zë, kö
□kun 'ü □kwaan, kö □kun 'ü
-ya pè 'ö mɛ gbɛ -gɔ -a -dhɔ
'ka bhë waa- -a mɛ -nu 'wo
to 'saadhö, -wo -mɔa -wo -an
'dho 'kou do tɔng dɔ -wo do
'ka, -wa pö: -Bhö ü -ya 'yɔɔ
-dhɔ kë □nɛ ü -de 'dhö.

10 Mɛ 'ö □yaa- -dhɔ kë mɛ
'ka, kö 'wun yaa -kë mɛ 'ka
-mɛ 'yaa -mü. Mɛ □yaa- -dhɔ
kë mɛ 'ka, kö tɔng dɔ -wo □nɛ
'ö- □bhlë -ya ö 'plɛ 'ka bhë.

*-De -pè kë -sü 'ö -dhö Klito
-bha nu -sü -wun 'gü*

11 □Dhɛ 'ö -kë □nɛ 'tɔng 'ö
'kwa dɔa □nɛ, -yö ka 'yaan

□nɛ 'tɔng -kaanta -mü bhë,
kö -a 'tɔng □ya -lo kö mɛ 'ö
-dhö -yö 'go yïö, -yö -ya ö
'yaan. 'Ö tɔɔ 'tɔng 'ö 'kwa
dɔa □nɛ -a 'gü, dhasü □ya
yö kwa 'ka □klöö'. 'Yaa □nɛ
-kɔ 'ö- 'ka 'dhiö kö 'kwa Yesu
Klito -wun -dhɛ 'wun gi-
bhë -a 'dhö.

12 Gbeng □ya 'dho □gbiin,
-dhɛ 'po -sü □ya yö □klöö'. Pè
-nu 'kwa -kë -an 'gü kö kwaa
kë pè dɔ □dhia □kun □nɛ mɛ-
-kë -dhɛtiidhɛ 'gü bhë, -kwa
'kan -an -bha; 'ö □dhɛ -kë
□nɛ kwa 'yan □ya 'po □nɛ pè
'wo- pö kwa -dhɛpuudhɛ 'gü
-a 'dhö bhë, kö 'kwa kë □nɛ
mɛ- -kë -dhɛpuudhɛ 'gü 'ko
zë -sü 'ka -Zlan -bha 'ko □zaa'
-piö -nu 'ka.

13 Kwa 'ta -sü -kɔ -yö kë
kpengdhö □nɛ -kɔ 'ö- 'ka -dhɛ
'po -sü 'gü -a 'dhö. -Kwa
kwa -de 'kun pè -nu -kë
-ziögɔsüzë -gɔ; -kwa 'kan
-de -nu yɔ 'yi -dhë -sü -bha;
-kwa kwa bo pè yaa kë -sü
'wo dho -a 'ka bhë -a 'ka 'dhiö
bhë -a 'ka, -to pè yaa -nu
din 'piö -sü -nu 'dhinaa -nu,
□druei -nu -an 'ka.

14 'Kɛɛ -këdhösü -dëü 'ö
kwa Dème Yesu Klito 'gü bhë
-kwaa kë kwa -bha □nɛ sɔ
'dhö. Kö □kun 'kwa kwa
□kwaa kwa -de -zü 'ö kwa
mɛ -dhɛ □dhɔɔbhaapè -nu
yaya -wo sɔ kwa -ta.

14

*Kö □kun 'kwa za dɔ kwa
dheglumɛ -bha*

1 Mɛ 'ö 'tëëtë -zo yö -sü 'gü
bhë, -ka 'we -a -wun -bha ka
kpö 'gü -kpe 'ka! Kö □kun

'ka- -wun □blɛɛ -a 'wun yō
'ko 'dhiō -kɔ -wun 'gü 'iin -a
kɛpɛ -nu -wun 'gü.

² 'Ö tɔɔ mɛ 'bhaa -yō -dho
kɛ -dhö 'ö -mɔa 'ö pɛ 'plɛ
-bhö kö -a 'tian 'yaa 'dhö;
'kɛɛ kö mɛ 'ö 'tɛɛtɛ -zo yō -sü
'gü bhɛ, 'toodhɛ -nu □nɛ 'wo
tɔɔ -a -bhö -pɛ.

³ □Ya kɛ 'dhö kö mɛ 'ö
pɛ 'plɛ -bhö, -a □dua' 'yaa
-mü kö mɛ 'ö 'yaa pɛ 'bhaa
-nu -bhö bhɛ, -ya -wun yaa
□blɛɛ' -iin -ya bho yunng;
'iin 'zü kö mɛ 'ö 'yaa pɛ 'plɛ
-bhö bhɛ, -a □dua' 'yaa -mü
kö mɛ 'ö pɛ 'plɛ -bhö -mɛ 'ka
bhɛ, -yō za dɔ -a -bha. 'Ö
tɔɔ mɛ 'wo 'dhö bhɛ 'saadhö,
-Zlan -yō ö -kɔ -kpɔ -an -gɔ ö
'piö.

⁴ Mɛ -gwaa □plɛ -zɛ 'wo
bhɛ, -kwaa -an -zɔn yuö -kɛ
mɛ -dhɛ -mɛ 'ka, 'kwa- -ga
'kwee-! Ü -bha -mɛ -wun 'ö
'gü, 'ü za dɔ -an -bha -ɛɛ? -Yō
yuö kɛ oo, -yō 'fia -sü oo, -a
-gɔmɛ -ta -wun -mü. 'Kɛɛ kɛ-
wo bhɛ, -yō -dho yuö kɛ ö
-gɔmɛ -dhɛ 'ö tɔɔ kwa Dɛmɛ
-kɔ -mɔa kö -yō nu -a -dhɛ.

⁵ Mɛ 'bhaa -wa -pö
-dhekpaɔyi -nu -wo -dhö 'ö
-an -wun 'dhö 'gbee- -an
'bhaa -nu -bha. 'Kɛɛ kö mɛ
'waa gbɛ -nu -wo -dhö 'pö 'ö
'wo- pö -na -dhekpaɔyi -nu
'plɛ -wo dosen. Mɛ 'ö 'ka bhɛ
'saadhö -yō kɛ ka 'yaan □nɛ
-kɔ 'ö- 'ka ka □zuö' 'piö 'ö ka
□zuö' 'dhö □waannu □süɛ' -a
-wun 'gü bhɛ, -kaa kaa!

⁶ Mɛ 'ö -dhekpaɔyi -nu
'bhaa -wun kɛ -na 'gbee- 'ö
-ziö -a 'ka -a 'bhaa -nu -ta
bhɛ, -ya -kɛ 'dhö kwa Dɛmɛ

□bhlɛ -ya -sü 'ka. Mɛ 'ö pɛ
'plɛ -bhö -mɛ 'ka bhɛ 'pö,
-ya -kɛ 'dhö kwa Dɛmɛ □bhlɛ
-ya -sü 'ka, 'ö bhii -yō -Zlan
zuö -pö ö -bha -bhöpɛ bhɛ
-a -wun 'gü. 'Yō mɛ 'ö 'yaa
pɛ 'plɛ -bhö, yō -de 'pö, -ya
-kɛ 'dhö kwa Dɛmɛ □bhlɛ -ya
-sü 'ka; □ya kɛ 'dhö, -yō -Zlan
zuö -pö 'pö.

⁷ 'Ö tɔɔ ziö 'kwa- wo -na
'saadhö bhɛ, mɛ gbɛ 'yaa
-tosiadhe kɛ ö -de -bha 'ka
'iin mɛ gbɛ 'yaa ga ö -de -bha
'ka. □Ya kɛ □nɛ kwa -dhö,
kö kwa -dhö kwa Dɛmɛ -bha
'ka;

⁸ 'ö □ya kɛ □nɛ 'kwa ga,
kö kwa -ga kwa Dɛmɛ -bha
ga 'ka. 'Kö -kɛ □nɛ kwa
-tosiadhe -kɛ oo, kwa -ga oo,
kwa 'saadhö kwa kwa Dɛmɛ
-bha 'ka.

⁹ 'Ö tɔɔ Klito -yō -ga, 'ö go
ga 'gü kö -yaan kɛ mɛ -nu
'wo 'bhee- waa- mɛ -nu 'wo
ga 'gü -an -bha Dɛmɛ 'ka.

¹⁰ 'Kɛɛ bhi -zɛ, ü dɔ □dhɛ 'ü
za dɔ ü dheglu -bha -ɛɛ? 'Ö
bhi -de 'pö 'dhee, ü ü dheglu
-san -zɛ -kɔklɛ □ɛ? -Yō kɛ ka
'yaan □nɛ kwa 'plɛ kwa -dho
-wo -Zlan 'dhiö kö -yaan kwa
-bha za 'kan,

¹¹ bhii pɛ 'ö □bɛɛn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü -ya
-pö: Dɛmɛ -ya -pö: A 'bhee-
a -dhö. Mɛ 'oo mɛ 'ö -dhö,
-yō -dho yō ö kpɔn 'gü n 'dhiö,
'ö mɛ 'ö -dhö, 'ö ma -Zlan n
-ma -kɛ 'piigbeezɛ -sü bhɛ, 'ö
dhoɛ- bho ö 'dhi □nɛ 'wun gia-
-mü.

¹² -Kɔ bhɛ □nɛ 'ö mɛ 'ö -dhö
'ö dho ö -de -wun □blɛɛ' -a
'ka -Zlan wö 'dhiö.

'Wun 'ö -gban -kɔ dɔ

dhegluzë -nu 'wo □*tun zlöö*
□*kun -an -gban -gɔ -sü -bha*

13 □Ya kë 'dhö kö -kwa kwa bo za -dɔ kwa 'ko -nu -bha -sü 'ka. Pë 'ka dhoë- -ya ka □zuö' 'gü □zian' 'ö tɔɔ: Pë me 'kö dho kë n dheglu -gen -zuö -a -bha -pë 'ka, 'iin -a -püö -gen 'ka, n 'ka 'dhoë- kë.

14 N -ma -kë -klu kwa Dëmë Yesu -bha -sü 'ka, pë 'ö n □zuö' -bha 'a- dɔ 'kpak-padhö 'ö tɔɔ pë 'ö dho kë -dhö kö -yö kë -dhiizë, 'yaa 'dhö. 'Kεε pë me 'ö mü 'ö tɔɔ □ya kë □nε me □yaa- -ya ö □zuö' 'piö □nε pë □nε -yö ya, kö □ya kë ya 'gbönggböng -a -bha 'ka □nε bhë.

15 □Ya kë □nε ü -bhöpë -nu -wun 'gü, ü dheglu □zuö' 'yaa □waannu □süë', kö 'ta -sü -kɔ 'ö -dho 'gü bhë 'bhaa-zian ta gbo □nε bhë, 'yaa -së; bhii ü dheglu bhë, -a -wun □ya kë 'gbee- 'ö tɔɔ Klito -yö ga -a -wun 'gü; kö □kun 'ü- -kë 'ö -da 'gü □siö' -zian -ta ü -bhöpë -nu -wun 'gü.

16 Pë 'ö -së ka -bha 'ka kö □kun 'ö 'ka- -kë 'ö me -nu 'wo to 'wo- -kë ka -wun yaa □blεε -a -ta -gen 'ka.

17 'Ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhe -wun yaa yö -bhöpë -wun 'iin müpë -nu -wun -bha. -A -wun -yö -sü -kë kpengdhö -sü, □zuöyagluu waa- □zuögludhi 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu bhë -an -bha.

18 Mε 'ö □ya yuö kë Klito -dhë □nε -kɔ bhë -a 'dhö, -a -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii, 'ö- -wun -yö me -nu -zo kun.

19 □Ya kë 'dhö kö pë me 'ö 'kwa dhoë- □mεε'- 'ö tɔɔ pë 'ö kwa -bha -wun 'dhoë- -bha 'ö dho -mɔa kö -yaan □zuöyagluu nu kwa -dhë 'iin kö -yö kwa 'saadhö kwa -zo -gban kwa -bha -zo yö -sü 'gü.

20 Kö □kun 'ü -Zlan -bha yuö 'gü □siö 'kpaan -bhöpë -wun 'gü. -Yö 'wun gia- 'ka □nε -wo -mɔa -wo pë 'plε -bhö. 'Kεε -yö ya kö -bhöpë 'ö 'dhö bhë, 'ka- -bhö 'kεε kö ka- □tei' -dɔ □nε -yö -dho ka dheglu -püö □soon yaa 'gü.

21 Pë 'ö -së 'ö tɔɔ kö □kun 'ka -köpë -bhö, 'ka -drɔɔn 'yi mü, 'iin 'ka pë 'waa gbe -kë, kö pë -nu 'wo bhë, -wo pë 'wo -mɔa -wo ka dheglu -püö -an 'ka.

22 □Ya kë □nε 'wun 'bhaa yö ü -bha pë me □nε 'bhaa- kë 'iin -a me □nε 'ü- kë bhë -a -bha, kö -bhöë kuënnu bhi do ü -bha 'ka ü -bha -Zlan wö 'dhiö. □Zuögludhi -yö kë me 'ö □ya pë -nu yö 'ko 'dhiö ö □zuö' 'piö -yaan kë 'ö- □zuö' 'yaa 'wun □blεε'- -a 'ka bhë -a -gɔ.

23 'Kεε me 'ö- □zuö' 'dhö -to zlöö -sü 'ka pë me 'ö dhoë- -bhö -a -wun 'gü, kö -yö kë -a 'yaan □nε □ya -bhöpë bhë -a -bhö, kö -Zlan -bha za □ya -lo -a tuö □nε bhë, 'ö bhii 'yaa pë -nu kë □nε -kɔ 'ö- -bha -zo yö -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö. Bhii pë 'oo pë 'ö yaa 'go me -bha -zo yö -sü 'gü kö □soon yaa -mü.

15

Kö □kun 'kwa kwa -de

□dhɔɔbhaa -wun 'sloo kè

¹ Mε 'ò 'kwa dɔ -sü 'ka gɛnngdhö -zo yö -sü 'gü, kwa □dua' -mü 'kwa nu mε -nu 'ò 'wo 'tèètè bhè -an -dhè. Kwa □dua' 'yaa -mü kö 'kwa pè -nu kè □nε -kɔ 'ò -dhi -a 'ka kwa -dhè -a 'dhö.

² -Kwaa kèdhε □mεε' -kò mε 'ò -dhö -yö dhi ö 'bha -dhè -a kèwun -sè -wun 'gü; -a -kè 'dhö -sü -dho -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhö -da 'dhiö.

³ 'Ò tɔɔ 'töng 'ò Klito -yö □kaa' 'kpongtaa zö bhè yaa kè ö -de □dhɔɔbhaapè kè □dhia. 'Kεε pè 'ò -kè □zian' yö □nε -kɔ 'ò □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sèédhε 'gü □nε: Mε -nu 'wo -kè 'si -nu -bho ü -gɔ □dhia bhè, -an 'si -nu bho -wo bhè, -yö -lo n -ta 'nò -a 'dhö.

⁴ Pè -nu 'ò 'kwa -an pö -na -Zlan -bha 'sèédhε 'gü 'dhiö □zian' bhè, -an 'plε -wo -ya 'dhö kö -yaan kwa □daan', -yö kè 'dhö kö kwa -bha □zuö' -kè -saa -sü 'gü, kwa 'yan -to -a -gɔ -pè -yaan kè -dhö, kö kwa □faan' -yaan 'mè. ('Ò bhii -Zlan -bha 'sèédhε bhè □nε 'ò pè -nu bhè 'wo go -a 'gü.)

⁵ Kö -Zlan 'ò □zuösaadhε waa- □faan' -an nu mε -nu -dhè bhè, -ya -kè kö -kè 'kuè- -sü 'ò 'kowogümadhe 'gü -yö kè ka -gɔ ka -bha 'wun □zuan' -sü Yesu Klito -bha -sü 'ka.

⁶ -Yö kè 'dhö, kö ka -bha -dho 'kuèdhö -sü 'ka, kö -Zlan 'ò kwa Dème Yesu Klito Dè 'ka bhè, 'kaan- -a 'tɔ bhɔ; -yö kè □nε mε do -wo 'dhö -yö □luu'.

'Wuntaɔsè 'ò 'kpong-taame -nu 'plε -bha 'ka

⁷ □Ya kè 'dhö, -ka ka -kɔ 'kpɔ ka 'ko -nu -gɔ □nε -kɔ 'ò Klito -yö ö -kɔ kpɔa ka -gɔ kö ka -nu 'plε 'kaan- kaa -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'gü bhè -a 'dhö.

⁸ 'Ö tɔɔ Klito 'ò bhè -yö ö -de -kè yuö -kè Zuifö -nu -dhè -mε 'ka, -yö kè 'dhö kö -Zlan -bha pè -nu 'ö- 'tɔ go kwa 'bhema -nu □va -dhè bhè kö -yaan -a 'dhiö -mɔ 'kuè -a kè -sü 'ka 'iin -a -zɔn -sü 'ka □nε pè 'ò -Zlan □yaa- pö bhè, -ya -de -kè.

⁹ -Yö -nu 'dhö 'pö kö mε -nu 'ò 'waa Zuifö 'ka kö -waan -Zlan 'tɔ bhɔ 'pö -a -bha 'glusè -wun 'gü □nε -kɔ 'ò □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sèédhε 'gü bhè -a 'dhö □nε: -A -wun 'gü a -dho ü 'tɔ bhɔ 'següme -nu ziën; 'a dho 'tan bho ü 'tɔ 'piö.

¹⁰ 'Yö -ya -sü 'ka 'zü □nε: 'Següme -nu 'saadhö, 'segɔ 'ò -Zlan -ya sü bhè, ka -nu -ka □zuögludhi kè ka 'ko □bhaa □εε!

¹¹ 'Yö mü 'zü □nε: Mε -nu 'ka 'segɔ 'saadhö 'gü, -ka kwa Dème 'tɔ bhɔ. Mε 'plε -wa 'tɔ bhɔ; (kö □kun 'ò mε do -yö to!)

¹² 'Yö Ezai -yö bɔ 'sèédhε □bεen' -yan -dhε 'bhaa 'gü mü 'pö ('ò 'wun -gban Yesu -bha) 'ö- pö: Zese □suu' -ta 'nè -yö nu -na; -yö -dho nu kö -yaan 'segɔ 'saadhö -an □kɔɔn. -Wo -dho wo -zo 'tèn -a -bha.

¹³ Kö -Zlan 'ò -zo -yö -a -bha -pè -ya mε □zuö' 'gü bhè, -yö ka gbaa □zuögludhi

waa- □zuöyagluu 'ka (□va 'ka) -zo -yö -a -bha -sü 'ö ka -gɔ bhë -a □kwaa', -yö kē 'dhö kö pē 'ö -zo -yö -a -bha -pē 'ka bhë 'kaan-ka □zuöga 'plē 'to -a -gɔ zian- -Zuu 'slööslö -bha 'piig-beedhɛ □kwaa'.

'Sɛ 'ö □nɛ -a bɔ -gɛn

¹⁴ N dhegluzë -nu, ma -de gia- a- □tei' -dɔ □nɛ ka 'glu □yö -së 'ö pē 'ö -gban -Zlan -bha 'ö mɛ dhoë- dɔ, 'ö- 'plɛ 'dhö ka 'yaan. A- □tei' dɔ □nɛ ka -mɔa kö 'ka ka 'ko -nu 'paan bho.

¹⁵ 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë 'sa, 'ma 'sëedhɛ bɔ ka -dhë. 'Sëedhɛ bhë -a -dhɛ □plëezë 'gü, a -yɛ 'zü 'ö pē -nu 'ma- □blɛɛ'- ka -dhë 'saadhö 'ö 'a bɔ -a 'piö 'zü ka -zo -büö -sü 'ka. -A -ya 'a- wo 'dhö bhë, -yö -kē -Zlan -bha 'glusë 'ö- kē n 'ka bhë -a -wun 'gü.

¹⁶ 'Yö n sü kö 'aan- kē Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka, mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë -a -wun 'gü. Yuö 'ö 'a- kē -na bhë, -yö -ya -sü 'ka -de -ta; 'ö tɔɔ kö -Zlan -bha 'wuntaɔsë bhë 'aan- -a □blɛɛ'- mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë kö -an -bha -tosi- adhe -yaan kē □nɛ slapɛ 'wo- kē -na gbaɔ 'ka 'ö- 'yi dho 'kan -na -Zlan -dhë -a 'dhö. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -an -kē 'slööslö -a -bha 'ka.

¹⁷ □Ya kē 'dhö kö n -ma -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, a -mɔa 'a -kē 'gɔugɔ ma yuö 'a- kē -na -Zlan -dhë bhë -a -wun 'gü.

¹⁸ 'Ö bhii 'ö □ya kē □nɛ 'a dho 'wun □blɛɛ'-, kö pē 'ö Klito -ya -kē n -dhë bhë,

yö dosen □nɛ 'a dhoë- -wun □blɛɛ'- kö mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë □waa- ma, -waan -Zlan □bhlē -ya. Pē 'ö 'dhö bhë, Klito -ya -kē 'ö -wo 'ka, 'go mü 'ö- -kē kēpē -nu 'ka,

¹⁹ □duakēpē -nu 'piigbeezë -nu, -dhidhaapē -nu 'ka □bɔa' -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhɛ -ta -sü 'ka. -Kɔ bhë 'ö □kaa' 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë, 'a- -wun □blɛɛ' -na 'ö 'plɛ 'ka 'sɛ -nu 'gü 'go Zeluzalemë 'ö 'dho 'ö yöë Ilili 'sɛgɔ -bha bhë.

²⁰ 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë, a- -ya n □zuö' 'piö kö □dhɛ 'ö waa Klito -wun ma -a -bha do □kun bhë 'a 'dho -a -bha □zian' kö 'a- -wun □blɛɛ'-, kö □kun 'ö- □tei' -yö kē □nɛ □dhɛ 'a 'kɔ dɔ -a -bha 'kɔ 'kpan 'ö mɛ gbɛ -ya -pē -kē -a -ta -a 'dhö.

²¹ 'Kɛɛ kö 'aan- pē -nu kē □nɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü bhë -a 'dhö □nɛ: Mɛ -nu 'ö waa- -wun □blɛɛ'- -an -dhë, -wo -dhoë yö, 'ö mɛ 'ö waa- -wun ma do, 'wo dhoë- ma.

'Ta 'ö Pɔlö dho dho -a 'gü Wlómë bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö □nɛ

²² Pē 'ö- 'bhaa -nu □ya kē 'ö 'maa nu -a -dhë ka □plöö 'ma bhë 'ö bhë.

²³ 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo □nɛ, yuö 'ö -kē n -gɔ 'nö kö 'aan- kē bhë, 'ma yën -a -bha. -A -kwɛ □ya kē □plëezë 'ö 'a- 'piö kö 'a nu ka plöö 'ma -bhɔdhia kē □dhia ka -gɔ.

²⁴ 'Kɛɛ n -ma 'dho -sü 'ka ɛsüpanyiö -sɛ ('ö -kē 'kwi -sɛ

'ka bhë -a) 'gü, a -dho bɔ ka 'piö 'ma; 'ö tɔɔ -yö n -zo 'piö kö n -ma -bɔ ka 'piö 'ma -sü 'gü, kö 'kaan- nu n -dhë kö 'aan- 'dho 'sɛ bhë -a 'gü kö 'ma 'töng kpö kē ka 'piö 'ma.

25 'Kεε dɔ 'a- wo ɲε n 'dho -sü -mü Zeluzalemë kö -Zlan -bha mε -nu 'wo 'ma bhë, 'aan- 'dho -nu -an -dhë pē 'ka -an ɲdhia.

26 'Ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo Maseduanë -dhe waa- Glökö -sɛ 'gü -dhe -an -bha bhë, ɲwa 'dho wo 'kuë- kö -waan 'wëü- bho mε -nu 'wo 'fεεzë 'kεε 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka, 'wo Zeluzalemë bhë -an -dhë.

27 -Wa -sü wo -de 'gü 'wo- -kē. 'Kεε 'kwa -dhe -ga -a 'gü -sē 'ka, -yö -an ɲdua' 'ka kö -wa kē -an -dhë 'dhö; 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Zeluzalemë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, -wa -kē 'ö mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- dɔ. ɲYa kē 'dhö kö mε 'waa Zuifö 'ka, -an ɲdua' -mü kö -wo nu -an -dhë pē -nu 'wo -kē 'wëü- -nu, sɔ -nu, -bhöpē -nu 'ka bhë -an 'ka -an -dhë.

28 ɲYa kē ɲε 'ma yën 'wun ɲε -a -bha 'nö, 'ö 'ma 'dho -kɔ -da 'kuë- bhë -a 'ka -an ɲdhia, kö n zian 'sü -sü -mü Ɛsüpanyiö ɲzian'; 'kεε a -dho bɔ ka ɲplöö 'ma.

29 -Yö n 'gü ɲε Klito -bha 'dhuë- -yö -dho kē n -ta ö 'plε 'ka, 'a nuë 'ma.

30 N dhegluzë -nu, pē 'a- -dhe ka -gɔ kwa Dëmε Yesu Klito 'tɔ 'ka -dho 'ö -Zuu 'slööslö 'gü bhë -a ɲkwaa' 'ö

tɔɔ: -Ka kpa n -ma kö 'ko bhë, 'kwa 'dhoë- -bha -bhea -Zlan -dhë -sü 'ka; -ka ɲbhea' -Zlan -dhë n -wun 'gü ka ɲfaan' 'plε 'ka.

31 -Ka ɲbhea' -Zlan -dhë n -wun 'gü 'zü -yö kē 'dhö kö mε -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka 'wo Zude -sɛ 'gü bhë 'a dha -an -gɔ, 'iin kö pē 'ö 'a 'dho -na -a 'ka Zeluzalemë bhë, -a -sē -yaan -lo -Zlan -bha mε -nu 'wo ma -an -ta.

32 -Kɔ bhë ɲε 'ö 'a dho -lo -a 'ka ka ɲplöö ɲzuögludhi ɲva 'ka, 'kεε kö ɲya kē -Zlan -we -a -bha -wun 'ka, -yö kē 'dhö kö 'ma -lo 'ma 'aan- n 'tεε 'bhle pa.

33 Kö -Zlan ö ɲzuöyagluu nu mε -nu -dhë bhë, -yö kē ka 'saadhö ka 'piö! Amen.

16

ɲWekadhe 'ö dho mε -nu 'wo Wlómë -an 'piö

1 Yi dheglu -mε dhebɔ 'ö -kē Febe 'ka 'ö yuö kē -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Sankle -a 'gü bhë, a- -dhe ka -gɔ kö 'ka ka -zo kē -a 'piö -sē 'ka.

2 -Kaa -nia 'kun -sē 'ka kwa Dëmε 'tɔ 'gü ɲε -kɔ 'ö 'wo- kē -na -a 'ka -Zlan -bha mε -nu kpö 'gü bhë -a 'dhö; -ka nu -a -dhë 'wun 'saadhö 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'gü. -A -de Febe 'ö bhë, -a ɲzuö' ɲyö -sē mε 'plε 'ka 'ö dho 'ö yöë n -ta.

3 'Ma 'we n yuökëyɔɔ -nu Plisilö waa- Akilasö 'ö yi -nu 'plε 'yi Yesu Klito -bha yuö 'gü bhë -an 'ka.

⁴ Wo 'wo bhë □ne 'ö to 'tee kö -wo -an -zë n -wun 'gü 'ö 'a -bɔ -a -ta 'a □tun 'bhee-□ne; 'ö yaa kë □ne 'wun bhë ma do 'sloo, 'ö- -wun 'gü 'a -an zuö pö -na bhë 'yaa -mü; -yö 'dhö -Zlan -bha me -nu -todhösü 'wo 'kpongtaa zö 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë, -an 'piö 'pö.

⁵ Yesu -wun -dhe 'wun gia-me -nu 'wo -ya 'kuë- kë -na -an -gɔ kɔɔ bhë, 'ma 'we -an 'ka 'pö. N dheglu -wung-beezë Epanetö, 'ö yö □ne 'ö -kë me -bleezë 'ö -we Yesu Klito -wun -bha Azi -se 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

⁶ Mali 'ö yuö kë ka 'dhiö □duö bhë, 'ma 'we -a 'ka.

⁷ N dhegluzë -nu An-dronikusö waa- Zuniasö 'ö yi -nu 'yi -kanso -kë 'kuë bhë, 'ma 'we -an 'ka. -An -ga 'ka- wo -na bhë, -an -dho -yö me -nu -kë □duö Yesu Klito -bha bome -nu 'wo bhë -an ziën. -Wo -we Yesu Klito -wun -bha n 'dhiö.

⁸ N 'bhamε Anpliatüsö 'ö kwa Dëme 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

⁹ Yi yuökëyɔɔ Uuben waa-n dheglu -wungbeezë Takisö, 'wo bhë 'ma 'we -an 'ka.

¹⁰ Apelesö 'ö- -bha -zo yö Klito -bha -kɔ bhë 'ö 'ka- dɔ bhë, 'ma 'we -a 'ka. Me -nu 'saadhö 'wo Alitobulö -gɔ kɔɔ, 'ma 'we -an 'ka.

¹¹ 'Ma 'we n dheglu Elodion 'ka. Me -nu 'wo Naasisö -gɔ kɔɔ, 'wo -we kwa Dëme -wun -bha, 'ma 'we -an 'ka.

¹² Trifenë waa- Trifɔzö 'wo kwa Dëme -bha yuö kë -na bhë, 'ma 'we -an 'ka; 'ma 'we

n dheglu -dhe Pæsidö 'ö yuö kë giagiawo kwa Dëme -dhë bhë -a 'ka.

¹³ Lifisö, 'ö □ya yuö kë kwa Dëme -dhë 'ö me -zo kun bhë, 'ma 'we -a 'ka. 'Ma 'we -a dhe 'ö n dhe 'ka 'pö bhë -a 'ka.

¹⁴ Dhegluzë Aßenklitö -nu, Flegon -nu, Eemesö -nu, Patrosasö -nu, Eemasö -nu 'ö wo -nu 'wo 'ma, 'ma 'we -an 'ka.

¹⁵ 'Ma 'we Filologö waa-Zoli, Nele waa- 'ö dheglu 'nëdhezë -an 'ka; 'ma 'we Olenpasö waa- -Zlan -bha me -nu 'ö wo -nu 'wo wo 'ko □bhaa 'ma 'saadhö bhë -an 'ka.

¹⁶ -Ka ka 'ko -nu □tua bho ka 'ko 'sεne bho -sü 'ka □ne -kɔ 'ö- 'ka -së kö dhegluzë -nu -wa kaa bhë -a 'dhö. Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü kpökpö -nu 'wo 'nö -dhe -nu -bha □wa 'we kaa □duö.

'Paanbhodhe -kaanta

¹⁷ N dhegluzë -nu, ka -bha za □yö -së giagiawo; me -nu 'ö 'wo 'gügludhe -da -na ka ziën 'iin 'ö 'wo ka bho -na zian -së -ta me □daan' -wo -nu gbε 'wo ka □daan' -na -an 'ka bhë -a 'ka bhë, -ka ka -de dhe 'kan -an -gɔ! -Ka 'kan -an -bha -dewo!

¹⁸ 'Ö tɔɔ me □suu' -nu 'wo bhë, yaa kë □ne kwa Dëme Klito 'wo- -bha yuö kë -na bhë 'dhe! -Yö kë ka 'yaan □ne wo -de -bhöpë □ne 'wo- 'gü -pë kë -na 'dhö bhë. □Wa □yaannu □nëdhö, kö -wo 'wun tiitii -nu yö -na 'ko 'dhiö kö me -nu 'ö 'waa

'wun do bhë, -waan -an do 'dudhö.

¹⁹ -Ya 'ka- wo 'ma bhë, ka -bha -gɔ -dho sia- -sü 'ö kwa Dëmɛ -dhë bhë, mɛ 'plɛ -wa 'wun -dɔ. 'Wun bhë, -yö n ɔ̄zuögludhi -wun 'ka; 'kɛɛ a- 'piö kö 'kpaakpadhɛ -yö kɛ ka -gɔ, kö pɛ 'ö 'wun 'ö -sɛ 'ka 'ö kpengdhö, 'kaan- -a kɛ ɔ̄zian', 'iin kö 'ka ka -ta yö 'wun yaa -bha.

²⁰ 'Kɛɛ -ka do 'dhɛ! -Zlan 'ö ɔ̄ya kɛ 'ö ɔ̄zuöyagluu nu mɛ -dhë bhë, -yö -dho Satan pɔn ka -dhë kö 'kaan- -ya -a -ta. Kö kwa Dëmɛ Yesu -bha 'glusɛ -yö 'to ka 'piö!

²¹ N yuökëyɔɔ Timote 'ö yi -nu 'yi 'nö ɔ̄ya 'we kaa ɔ̄duö. N dheglu -nu Lusiusö 'dhö, Zazɔn 'dhö waa- Zozipatɛɛ wo -de 'pö ɔ̄wa 'we kaa.

²² Öö ma -de gia- Tɛɛtiusö 'ö 'sëedhɛ ɔ̄nɛ 'ö Polö -ya pö n -dhë 'a- ɔ̄bɛɛn' bhë, kö, 'ma 'we kaa (kwa Dëmɛ) Klito 'to 'gü.

²³ Mɛ 'ö n -nia kun 'nö 'pö 'wo- -dhɛ Gayusö bhë, 'ö ɔ̄ya kɛ 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuɛ- -sü 'ö 'nö, 'ö -ya 'kuɛ- -yö -kɛ -a -gɔ kɔɔ bhë ɔ̄ya 'we kaa. 'Wëü- -kɔ 'dhiö Elatö 'ö plöö 'nö waa- kwa dheglu Kwatusö ɔ̄wa 'we kaa ɔ̄duö.

²⁴ [Mɛa-, kö kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha 'glusɛ -yö kɛ ka 'piö -kplawo! Amen.]

-We -Zlan 'to 'piö -sü

²⁵ -Kwa -Zlan 'to bhɔ, bhii yö ɔ̄nɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuèn- -sü 'dhoè- -gɔ kö -yö ka ɔ̄faan' 'mɛ ka -bha -zo yö -sü 'gü ɔ̄nɛ -kɔ 'ö- 'ka 'wuntaɔsɛ 'ö -gban

Yesu Klito -bha 'a- ɔ̄blɛɛ' -na ɔ̄nɛ -a 'dhö. 'Wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha, 'wun 'ö -kɛ -bin -sü 'ka ɔ̄glɔɔsü 'ö 'kwa- yö bhë, 'ö tɔɔ Yesu Klito.

²⁶ 'Kɛɛ do 'kwa- wo zlöö ɔ̄nɛ, ɔ̄ya yö kwa -dhë -dhepuudhɛ 'gü 'sëedhɛ ɔ̄bɛɛn' -yan 'ö -Zlan -wod- hiölomɛ -nu -wo 'ka bhë -a 'gü. -Zlan -de gia- ɔ̄nɛ 'ö- pö -yö kɛ 'dhö kö mɛ 'saadhö 'wo 'kpongtaa -wa ma, kö -wa -dhɛ 'wun gia- kö -waan wo -gɔ 'dho -a -dhë sia-.

²⁷ -Zlan dosen 'ö 'kpaak- padhɛ 'plɛ -yö go -a 'gü bhë, 'tɔbhɔdhe -yö kɛ -a -bha 'ka Yesu Klito 'gü 'töng 'saadhö 'ka! Amen.

**'Sëedhε -blεεzë
'ö Pölö -ya bɔ
-Zlan -bha mε -nu
'wo
Kolentö
plöö -an -dhë bhë
'ö Ꞥnε**

¹ 'Sëedhε 'ö Ꞥnε, ma Pölö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'yö n sü kö 'aan- kë Yesu Klito -bha bɔmε 'ka bhë Ꞥnε 'ö yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Sɔtenë

² 'yi- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'ka Kolentö, dhegluzë -nu 'saadhö 'ö -Zlan -bha Ꞥdhɔɔ -yö yö ka -bha kö 'kaan- kë -a -bha 'ka 'ö 'ka- -bha 'ka, kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü bhë -a -wun 'gü, waa- mε -nu 'saadhö 'ö -dhε 'töüdhö 'gü 'ö 'ka Ꞥbhεa' Dëmε Yesu Klito, ka Dëmε 'ö yi Dëmε 'ka 'pö bhë -a 'tɔ 'gü bhë ka -dhë.

³ Kö kwa Dë -Zlan, waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha, -wo ka gbaa Ꞥzuöyagluu 'ka.

*-Zlan zuö pö -wo 'ö -kë
'wun -së -nu -wun 'gü*

⁴ A ma -Zlan zuö -pö -kplawo ka -wun 'gü 'wun -së -nu 'ö- -kë ka -dhë Ꞥbɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë -a -wun 'gü.

⁵ 'Ö tɔɔ kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka kë Ꞥbhɔɔzë gbaɔ -nu -wun 'gü; 'kεε gbaɔ -nu mε 'wo -gban -a -wo Ꞥblεε' -wo waa- 'wundɔdhe -an -bha bhë wo -mü.

⁶ -Tɔmɔdhe 'ö -kë Klito -bha bhë, -a -wun bhë -gban 'ö- wo kpinnghö ka 'gü bhë,

⁷ yö Ꞥga 'ö mε -nu 'ö 'ka -ya kwa Dëmε Yesu Klito -bha nu -yi -gɔ bhë 'ö -Zlan -bha gbaɔ -nu bhë 'ö- gbε yaa 'kun ka 'ka bhë.

⁸ Yö Ꞥnε 'ö dho -a kë kö 'kaan- dɔ gennghö kö -yö 'dho -yö yöë -a 'dhiɔtodhe -bha; -yö kë 'pö kö Ꞥkun 'ö mε gbε dho 'wun yö ka -bha, kwa Dëmε Yesu Klito nu -yi 'ka.

⁹ -Zlan 'yö ka Ꞥdhɔɔ -kë kö kaa- -a Gbö Yesu Klito, kwa Dëmε 'kaan- kë do bhë, -yö -Zlan 'ö tɔ 'ö -wo -ta 'ö -bha 'tɔ 'go -pë -nu 'gü -a 'ka.

*'Gügludhe 'ö -da -Zlan
-bha mε -nu ziën Kolentö*

¹⁰ N dhegluzë -nu, a- -dhε ka -gɔ kwa Dëmε Yesu Klito 'tɔ 'ka, kö -kë do -sü -yö kë ka -gɔ; kö Ꞥkun 'ö 'gügludhe -yö -da ka ziën. -Kë do -sü -yö kë ka -gɔ 'fεfεdhö, kö ka -zo -ta -a 'gü -wun waa- ka -bha 'wun 'dho 'gbloo -waan kë do.

¹¹ 'Wun 'a- Ꞥblεε 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ mε -nu 'wo go Kloe -gɔ kɔɔ Ꞥnε 'wo nu 'ö 'wun -nu 'wo -gban 'dhiinaa 'ö -kë 'ma bhë -a -bha 'wo- Ꞥblεε n -dhë.

¹² 'Ö tɔɔ mε Ꞥya Ꞥluu' -de 'ö- pö: «A -bɔ Pölö 'ka»; -a mε 'bhaa Ꞥya Ꞥluu' 'nö 'ö- pö: «A -bɔ Apolosö 'ka»; 'ö- mε 'bhaa -yö bɔ -de 'ö- pö: «A -bɔ Pιεε 'ka»; 'ö mε gbε 'bhaa -yö bɔ -de Ꞥzian' 'zü 'ö- pö: «A -bɔ Klito 'ka.»

¹³ Kö kë- wo ka -gɔ bhë, Klito -yö -glu -sü 'ka 'pian

□plëezë 'ka e? 'Iin ma Pölö
□ne 'pö 'a ga -gaatalü -bha ka
□wuën' □e? 'Iin -wo ka -bo
yiö n 'tö 'ka e?

14 A -Zlan zuö -pö, me gbe
bo 'ö n 'ka- wo yiö Yesu 'tö 'ka
ka ziën -a 'ke yaa kë Klipusö
waa- Gayusö -an 'ka bhë -a
-wun 'gü.

15 Bhii □ya kë 'pö me gbe
yaa 'dho -a pö ma □ne 'wo ka
bo yiö n 'tö 'ka.

16 Me me 'ö n -zlö 'dhoë-
trö -a 'ka bhë 'ö tōō Sefanasö
waa- ö -bha 'kōōme -nu. 'Këe
□ya 'kan -a -bha n 'ka me
'waa gbe bo yiö.

17 Kë-wo 'dhö bhë, Klito
yaa n bo kö 'aan- me bo
yiö; -yö n -bo □zian' kö 'aan-
'wuntaōsë □blee'; 'iin kö
□kun 'a- -gban me bheedhe
-bha 'kpaakpadhe -ta, -yö kë
'pö kö □kun 'ö Klito -bha -ga
-gaatalü -bha -sü 'ö bhë 'ö-
-wun dho to 'kpaan.

*Yesu Klito -bha -kë -Zlan
-bha 'piigbeedhe waa- -a -bha
'kpaakpadhe 'ka -sü*

18 'Wun □blee' -wo 'ö -gban
Klito -bha -ga -gaatalü -bha
-sü -bha bhë, me -nu 'ö 'wo
'gü □siö' -zian -ta bhë, -yö -an
-dhë 'bloön- -wun 'ka. 'Këe
me -nu 'ö 'kwa dha -zian -ta
bhë, -yö kwa -dhë -Zlan -bha
'piigbeedhe 'ka.

19 Bhii pë 'ö □beën' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
-ya -pö: A -dho me -nu 'wo
'kpaakpa -an -bha 'kpaak-
padhe 'gü □siö', 'a 'wundōme
-nu -bha 'wunbhokoudōdhe
-zuö -kō □taa.

20 □Ya kë 'pö -më 'kpaan
'ö me 'ö 'kpaakpa 'ö dho -a
pö 'zü i? -Më 'kpaan 'ö

'wundōme -nu dho -a pö 'pö
e? 'Iin 'ö zaodhekëme 'ö
'kpongtaa zö 'ö dho -a pö □e?
Bhii 'ö tōō 'kpaakpadhe 'ö
'kpongtaa zö bhë, -Zlan □ya
-dhe 'po -a -ta -a -zōn -sü 'ka
□ne -yö 'bloön- -wun 'ka.

21 'Ö tōō 'kpongtaame -nu
-bha 'kpaakpadhe -kō yaa
-mō -a -bha kö -ya pö -Zlan
-bha 'kpaakpadhe 'ö □ne, kö
-dhe 'ö -Zlan 'dhoë- -bha,
-yaan -zōn me -nu -dhë. -A
-wun 'gü 'ö -Zlan -ya -kë 'ö-
-bha 'kpaakpadhe 'ö me -nu
-wa -dhe 'bloön- -wun bhë 'ö
'kwa- -wun □blee' -na kö me
-nu -waan dha -a -wun -dhe
'wun gia- -sü 'ka bhë.

22 'Ö bhii pë 'ö Zuifö -nu
'dhoë- 'piö 'ö tōō -dhidhaapë,
kö 'wo -gban -a -ta; yö □ne
'ö Glekö -nu -bha -yö -kë
'kpaakpadhe 'ka 'pö.

23 'Këe □ya kë kwa -bha 'ka,
Klito 'ö dō -gaatalü -bha bhë
□ne 'ö 'kwa- -wun □blee'-.
'Wun bhë -yö -yö yaan -sü
'ka Zuifö -nu -dhë 'ö 'bloön-
-wun 'ka me -nu 'waa Zuifö
'ka -an -bha 'ka.

24 -Yö 'dhö, 'këe me -nu
'ö -Zlan -yö -an □dhōō -kë,
-wo Zuifö 'ka 'iin 'waa Zuifö
'ka, Klito 'ö bhë, -yö -an -dhë
-Zlan -bha 'piigbeedhe waa-
-a -bha 'kpaakpadhe 'ka.

25 Bhii -Zlan -bha 'wun 'ö
me -nu -dhë 'bloön- -wun 'ka
bhë, -yö 'kpaakpa -wun 'ka
'ö □zië' me -nu -bha -ta; 'ö-
-bha pë 'ö 'tëetë me -nu wö
'dhiö bhë, 'ö □faanzë 'ö □zië'
me -nu □faan' -ta.

26 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë
'dhe, n dhegluzë -nu; me -nu
'ö -Zlan -yö ka □dhōō -kë 'ö

ka kpö 'dhö do bhë, -ka -an -ga me medhe -bha bhë 'dhe! Ka ziën 'wundome -nu, me -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -go 'iin me -nu 'wo go 'gunng -go □vava -nu 'gü 'waa □va.

²⁷ 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, pē 'ö 'kpongtaame -nu -wa -dhe 'blōn- -pē bhë -Zlan -ya -sü 'ö lē- kpōa me -nu 'wo 'kpaakpa zō bhë -an -ta, 'ö pē 'ö □faan' 'yaa- 'gü 'kpongtaame -nu -dhë bhë, 'ö- sü 'yö lē- kpōa 'gü 'gbee- -me -nu -ta.

²⁸ Pē 'ö 'kpongtaame -nu -dhë pē 'ö- -wun 'yaa 'gbee-, 'ö 'wo -mōa -waan -zuō wo -kō □taa 'ö 'yaa -an -dhë pē gbe 'ka bhë, -Zlan -ya -sü 'ö pē 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -a wō 'dhiö 'ö- 'gü □siö -a 'ka.

²⁹ □Ya kē 'dhö kō me gbe yaa 'dhö -mōa kō -yö 'ö -de 'sü □va -Zlan wō 'dhiö.

³⁰ 'Kεε -Zlan □ya ka kpa Yesu Klito -bha, □ya ka kē do; 'go mü 'ö □yaa- kē kwa -bha 'kpaakpadhe -go -a 'gü -me 'ka; kwa -bō Klito -ta 'ö kwa -kē kpengdhö -Zlan wō 'dhiö, 'ö kwa -kō -mō -a -bha kō 'kwa -tosiadhe kē -Zlan -bha 'ka; 'go mü 'yö kwa bho kēpēyaame -go 'gan 'gü.

³¹ -A -wun 'gü pē 'ö □bēen' -sü 'ka □ya pō: Me 'ö- 'piö kō 'yö 'ö -de kē 'gougō, kō -yö -dho 'ö -de kē 'gougō pē 'ö kwa Dēme -ya -kē -a -wun 'ka.

2

'Wun 'ö -gban Klito 'ö do -gaatalü -bha -a -bha

¹ N dhegluzē -nu, nu 'a- wo ka □plōö 'ma bhë, 'wun 'ö

-gban -Zlan -bha 'wun giagia 'ö -bin -sü 'ka bhë, -a □blεε' -a- wo bhë, n 'ka- kē 'wun □blεε' -wo 'ö- 'gü ma -sü 'dhö 'gbee- 'iin 'wun -yö 'ko 'dhiö -kō □suu' -'bhaa gbe 'ka;

² 'ö tōō 'tōng 'a □kaa' ka 'piö 'ma bhë, n -zo yaa kē 'wun gbe 'waa 'piö -a 'ke yaa kē Yesu Klito -wun 'ka. 'Ma- pō 'dhö kō a- -pō Yesu Klito 'wo- do -gaatalü -bha bhë.

³ -A -wun 'gü □ne 'ö nu 'a- wo 'ma bhë 'a n -de -kē 'tee 'iin 'ö 'suö □va -yö -kē n -ma.

⁴ Yö □ga 'ö ma me □daan' -wo -nu waa- n -ma -Zlan -wo □blεε' -wo -nu 'wo bhë 'ö waa -gban me 'bhee- -bha 'kpaakpadhe -ta, 'kεε 'wo -gban -Zuu 'slōöslō -bha 'wun -ga me 'gü -sü 'ö -kē -dhidhaapē -nu 'ö -kē 'ö me 'plε 'yan -yö -da -a 'gü 'ö- -gen go -Zlan 'piö bhë -a -ta.

⁵ -Yö kē 'dhö kō □kun 'ö 'ka dho ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gban me 'bhee- -bha 'kpaakpadhe -ta 'kεε kō -yaan -gban -Zlan -bha 'piig- beedhe -ta □zian'.

-Zlan -bha 'kpaakpadhe

⁶ Kē 'ö- wo 'dhö bhë, yi 'kpaakpadhe -wun -blεε me -nu 'ö □wa kē me -dee -nu 'ka -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhë -an -dhë. 'Kεε yaa kē □ne 'kpaakpadhe 'ö go 'kpongtaa 'iin 'piigbeedhe -nu 'ö 'wo -ya -sü 'ka 'kpongtaame -nu -go 'dhiö 'ö 'wo -ya -sü 'ka kō -an 'gü -yö □siö' -bhë □ne 'yi -an -bha 'kpaakpadhe -wun □blεε.

⁷ -Abi'; -a me 'yi- □blεε 'ö tōō -Zlan -bha 'kpaakpadhe

'ö -bin -sü 'ka me 'bhee- -nu -gɔ bhë; -Zlan -ya -ya 'dhö 'dhiö kö 'kpongtaadhe yaa kë □kun kö -yaan kë kwa -bha 'tɔbhɔdhe 'ka yi 'ö 'kwa dho -da -a 'ka □toëpö -kë -a 'gü -sü bhë -a 'gü bhë -a 'ka.

⁸ Yö □ga 'ö 'piigbeedhe -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë 'ö -an gbɛ yaa- dɔ bhë; 'ö bhii □ya kë □nɛ -wa -dɔ -bezë, kö waa 'dho kwa Dëmɛ 'tɔbhɔsüzë bhë, -a dɔ -gaatalü -bha.

⁹ -A -wun 'gü, pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü -ya -pö: *Pë 'ö mɛ gbɛ 'yan yaa -da -a 'gü do, 'ö yaa- -taɔ ma do, pë 'ö mɛ gbɛ -zo yaa -lo -a -ta 'gbɛɛdhö bhë, -Zlan □yaa- -wun yö 'ko 'dhiö 'ö -bha mɛ -nu 'wo- -dhɔ -kë -a 'ka bhë -an -dhë.*

¹⁰ Pë 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö bɔ -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'dhe bho -a -ta kwa -dhë; ka gia-ka- □tɛi' -dɔ □nɛ -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö -dhe -yö 'wun -nu 'saadhö 'gü; -kɔ do bhë 'ö -dhe yöë -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö 'ko 'dhiö 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'fɛfɛdhö -an 'gü.

¹¹ 'Ö □ya kë □nɛ 'kwa mɛ -nu 'sü do do 'ka, mɛ 'ö -dhö, 'wun 'ö- □zuö' 'gü bhë, mɛ 'kpaan gbɛ yaa -mɔ -a -bha -yaan dɔ, 'ö yaa kë yö -de gia- -a 'ka, -kɔ do bhë 'ö- 'ka -Zlan -bha 'ka 'pö; -Zuu 'slööslö 'ö go -a 'piö bhë □nɛ 'ö 'wun -nu 'wo -gban -a -bha bhë 'ö -an dɔ.

¹² Yö □ga 'ö kwa 'kwa bhë, -Zuu kwa -gɔ bhë, 'yaa 'kpongtaa -zuu 'ka. -Yö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka -yö kë 'pö kö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'kwaan- dɔ.

¹³ 'Ö 'yi mɛ -nu □daan' -na -an -wun 'ka bhë; 'kɛɛ kë-wo 'dhö bhë mɛ -nu □daan' 'yi- wo -na bhë 'yiëë- kë mɛ 'bhee- -bha 'wundɔdhe 'gbloo 'piö; -yö -kë □zian' 'wun -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- dɔ -na yi 'dhii bhë -a 'ka. -Kɔ bhë □nɛ 'ö □ya kë 'ö 'yi 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë 'ö 'yi -an 'zü pöë mɛ -nu 'ö -Zuu bhë 'ö -an 'gü bhë -an -dhë.

¹⁴ -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, mɛ 'ö 'yaa- 'gü, yaa -mɔa kö 'wun giagia -nu 'wo go -Zuu bhë -a 'gü -yö -an -gɛn ma, 'ö tɔɔ -a -bha 'ka 'wun -nu 'wo bhë -wo 'bloɔn- -wun -nu 'ka; yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -ya -gɛn ma, bhii -wo 'wun -nu -bho 'kou -kë -Zuu 'ö bhë -a □kwa.

¹⁵ Mɛ 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- 'gü, -yö -mɔ -a -bha kö -yaan 'wun -nu 'saadhö -bho 'kou kë, 'kɛɛ mɛ gbɛ yaa 'dho -a -bha 'wun -dan 'kuë -kɔ -ga.

¹⁶ Bhii pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü -ya -pö: *Mɛ 'ö dhö kwa Dëmɛ -bha -zotadhe dɔ kö -yaan pë -zɔn -a -dhë 'yaa 'dhö. -Yö 'dhö, 'kɛɛ 'ö kwa 'kwa bhë, Klito -bha -zotadhe -yö kwa 'gü; ka- -yö bhë □a?*

3

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -bha

¹ N dhegluzë -nu, 'wun gia- 'ka, 'wun -nu -a- □blɛɛ ka -dhë bhë, n 'ka- □blɛɛ' □nɛ mɛ 'wun □blɛɛ mɛ -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö -an 'gü bhë -an -dhë; 'a- -blɛɛ ka 'ka

□νε -dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa me -nu 'ö 'waa -Zlan do wo -mü 'iin 'nē 'sεen- -nu -mü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü -a 'dhö.

² -A □tei' -yö -kē □νε -ko 'wo 'nē -nu 'dhi gba -na -a 'ka bhē -a 'dhö. 'Nɔnɔ □νε 'a- nu ka -dhē; n 'ka -bhöpē giagia nu ka -dhē, bhii ka -ko yaa -mɔ -a -bhö -sü -bha; 'ö do -de 'kwa- wo □νε 'ö ka -ko yaa -mɔ -a -bha □kun.

³ -A -gen tɔɔ ka □tun 'ta sü □νε me 'ö 'waa -Zlan do -an 'dhö. Pē -kē 'a- pö 'dhö bhē 'ö tɔɔ □druēi -kē 'kuē- -sü waa- -don -bho 'kuē -sü -wo □tun ka ziēn. Pē -nu 'wo bhē, -wa -zɔn □νε me -nu 'ö 'waa -Zlan do -an 'ta 'sü -ko 'ö 'ka- ta bhē; 'ö- -de 'dhö 'dhö bhii me 'bhee- wo -ko yaa □νε 'ö bhē.

⁴ Ka ziēn me □ya bɔ -de □yaa- pö: «A -bɔ Pɔlɔ 'ka», 'iin -a me do 'bhaa □ya bɔ -de □yaa- pö: «A -bɔ Apɔlɔsɔ 'ka» kö ka 'wun kē -ko 'yaa □tun □νε me 'bhee- kē -ko 'dhö a?

⁵ □Ya kē □νε 'kwa -dhe -ga -a 'gü -sē 'ka, dö -mü Apɔlɔsɔ 'ka 'iin dö -mü Pɔlɔ 'ka 'pö e? -Zlan -bha yuökēme -nu 'kpaan, 'ka bɔ -an -ta 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- wo -mü. Me 'ö -dhö pē 'ö do -a □tian' 'ö kwa Dēme -ya nu -a -dhē kö -yaan kē □νε 'ö- -kē.

⁶ -Kwaa -zɔn pē ta -sü 'ka, 'kwa -dhe -ga -a 'piö 'dhe! N -ma tɔɔ 'lü 'nē ta -sü. Apɔlɔsɔ □νε 'ö 'yi -lo -a -ta; 'kē kē- wo 'dhö bhē -Zlan □νε 'yö- -kē 'ö 'lü 'nē -nu 'wo bhē, 'wo □kpea.

⁷ □Ya kē 'dhö kö me 'ö pē ta waa- me 'ö 'yi -lo pē -ta -an

-bha -do -dhe gbe 'yaa- 'gü. Bhii -Zlan do □νε 'ö- 'ple -gen -yö go -a 'gü, 'ö tɔɔ yö □νε 'ö- -kē 'ö 'lü 'nē -nu 'wo bhē 'wo □kpea.

⁸ Kö me 'ö pē ta waa- me 'ö 'yi -lo pē -ta waa kē me do 'ka e? Bhii me gbe yaa ziö 'ö 'bha -ta. Me 'ö -dhö -Zlan -dho -a 'kian nu -a yuö kē -ko -bha.

⁹ Yi 'pö, yi -nu 'ko -dhē -me -nu 'ka -Zlan -bha yuö kē -sü 'gü, 'ö ka -zē, 'ka -Zlan -bha □bhlöodhe 'ka; 'ö 'ka- -bha 'ko 'ka 'pö.

¹⁰ Kē- wo 'dhö bhē 'ö tɔɔ -Zlan -yö 'ö -bha yuö -sü 'ö- do n kwεε 'ö yuö bhē 'a- -kē □νε 'kɔdɔme □kwεε' -sē -zē 'dhö, 'ö 'kɔ bhē 'a- □gban 'lü -nu -gban. □Dhe □ya kē 'pö, 'ö me gbe -yö nu 'ö 'kɔ bhē 'ö- do. 'Kεε kē- wo 'dhö bhē me 'ö -dhö, -yö 'ö -zo -kē 'ö -de 'piö 'kɔ □luu' -ko -wun 'gü.

¹¹ Bhii me 'ö 'kɔ -gban 'lü -nu 'dhö -gban -sü 'ka -a 'gü 'ö tɔɔ Yesu Klito. □Ya kē 'dhö kö me gbe yaa 'dho □gban 'lü -nu gbe -gban gbɔ 'kɔ bhē -a do -sü 'gü.

¹² Me 'bhaa -nu -wo -dho 'sēngg -nu, 'wēü- -nu waa- guö 'yanbhɔsüzē -nu sü kö -waan do 'kɔ -gban 'lü -nu bhē -an -ta, 'ö me 'bhaa -nu -wo 'lü -nu waa- mlü -gbo -nu sü 'wo 'kɔ doa.

¹³ 'Kεε me 'ö -dhö, -a -bha yuö □kaa' -pē -nu -wo -dho yö -dhegbeadhe 'gü -Zlan -bha zakanyi 'ka; 'ö tɔɔ -an 'ple -dho bɔ siö yuö bhē -a 'ka 'ö me 'ö -dhö 'ö- -bha yuö pin -yö yö -dhegbeadhe 'gü.

¹⁴ 'Ö tɔɔ me 'ö 'kɔ do 'kɔ -gban 'lü -nu bhē -an -ta, 'ö

□ya bɔ siöö, 'ö- 'gü yaa □siö', kö -a 'kian -dho nu.

¹⁵ 'Kεε me 'ö- -bha 'kɔ dɔ pɛ -nu bhē 'ö -an 'gü □ya □siö' -siö □kwaa' kö -a 'kian 'yaa 'dhö; 'kεε kē- wo 'dhö bhē, yö gia- -yö -dho dha; 'kεε -a □tei' -yö -dho kē □ne □dhe 'ö dha -a -bha 'siö -gɔ -a 'dhö.

¹⁶ -Yö ka 'yaan 'ka □ne -Zlan -bha 'kɔ -mü ka 'ka; 'ö -Zlan -bha -Zuu 'dhö -ya -sü 'ka ka 'gü.

¹⁷ Kö -kaa dɔa □ne me □ya -Zlan -bha 'kɔ bhē -a 'wü, -Zlan -dho me 'ö 'dhö bhē -a 'gü □siö' 'pö bhii -Zlan -bha 'kɔ -yö 'slööslö, 'ö 'ka- -bha 'kɔ 'ö 'dhö bhē -a 'ka.

¹⁸ □Kun -kē 'ö me gbɛ -yö ö -de -püö -a pö -sü 'ka ö -de □zuö' 'gü □ne ö 'kpaakpa. □Yö -sē □zian' kö -yö ö -de kē □ne me 'ö 'yaa 'kpaakpa -a 'dhö 'kpongtaame -nu wö 'dhiö kö 'kpaakpadhe 'ö go -Zlan 'piö bhē -yaan kē -a -gɔ.

¹⁹ Bhii 'kpaakpadhe 'ö 'kpongtaa zö bhē -yö 'blöön-pɛ 'ka -Zlan wö 'dhiö. -A -wun 'gü pɛ 'ö □bɛen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü -ya -pö: -Zlan -yö 'kpaakpame -nu -kun 'sɔ 'gü wo -de -gɔ 'kplaakpladhe -ta.

²⁰ 'Ö- pö 'zü: *Kwa Dɛme -ya □dɔa' □ne 'kpaakpame -nu -bha -zotadhe -yö -a -bha -pɛ gbɛ 'yaa 'dhö.*

²¹ -A -wun 'gü, kö □kun 'ö me gbɛ -yö ö -bha -kē 'gougɔ -sü -gen -gban me 'bhee- 'gü; bhii pɛ 'saadhö -yö -dɔ ka -bha 'ka.

²² -Yö Pɔlö 'piö oo, -yö Apolɔsö 'piö oo, -yö Pɛɛ

'piö oo, -yö 'kpongtaadhe, -kēdhösü, □dɛɛ -pɛ waa- □dhia' 'piö -pɛ, waa- ga -nu -an 'plɛ -wo ka -bha 'ka.

²³ 'Kεε ka -zē, ka Klito -bha 'ka, 'ö Klito -de 'pö 'ö -Zlan -bha 'ka.

4

'Wun 'ö -gban Klito -bha bɔmɛ -nu -bha

¹ □Ya kē 'dhö kö ka □dua' -mü 'kaan- yi -ga □ne Klito -bha yuökɛmɛ -nu 'ö 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'wo dɔ -sü 'ka yi kwɛɛ kö 'yiän-an -wun □blɛɛ' -an 'dhö.

² Pɛ □ya kē 'wo- -dhe me 'ö 'wun 'dho -lo -sü 'ka -a kwɛɛ -a -gɔ 'ö tɔɔ -yö kē -zo -yö -a -bha -me 'ka.

³ □Ya kē n -ma 'ka, za -dɔ me -bha -sü 'ö go ka 'piö 'iin 'ö go zadɔmɛ -nu 'piö bhē yaa 'dho n □zuö' 'to zlöö. Kē 'ö- wo 'pö bhē yaa kē □ne za 'ö n -ma bhē ma -de □ne 'a-kan.

⁴ -Yö 'wun gia- 'ka 'pö □ne n □zuö' yaa za dɔ n -ma 'kεε kē- wo 'dhö bhē yaa kē □ne pɛ 'wo- pö kö □ya kē 'dhö kö 'wun 'yaa n -ma yö -mü -a 'dhö. Kwa Dɛmɛ □ne 'ö tɔɔ me 'ö- 'yan 'dhö n -ma.

⁵ -A -wun 'gü kö □kun 'ö 'ka za 'kan -sü yi to 'dhiö 'ö 'ka za -lo me tuö; -ka kwa Dɛmɛ 'dhiö 'gan kö -yö nu; 'ö tɔɔ yi bhē -a 'ka pɛ 'ö -bin -sü 'ka -dhetiidhe 'gü, -yö -dho -a yö -dhepuudhe 'gü, 'ö me 'bhee- nu □zuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, 'ö -an yö -dhegbɛadhe 'gü. Yi bhē -a 'ka, me 'ö -dhö -a -bha

'tɔbhɔdhe 'ö -Zlan 'piö, -yö -dho -a yö.

6 N dhegluzë -nu, 'wun -nu 'a go -na -a □blɛɛ' □dhia □nɛ, a -gban yië- Apolɔsö yi -bha 'ö 'a- □blɛɛ 'dhö kö -yaan kē ka -bha 'wun kē -kɔ □zuan' 'ka. Kē- wo 'dhö bhē 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'wun □zuan' 'ö bhē 'ka bɔ -a -ta kö ka 'ta 'sü -kɔ -yö kē -Zlan -bha 'sëédhe □bɛɛn' -wo -naa 'gü. Kö □kun 'ö mɛ gbɛ -bha -de -sü □va -bɔa 'ka -mɛ -yö -kē -dhö, 'ö 'ka mɛ 'bhaa bho yunng (-an dan 'ka- wo 'kuë -an -bha mɛ □daan' -wo -bha bhē -a -wun 'gü).

7 Kē -dewo poo bhē, ü -kē □bhlözë mɛ -nu 'wo to -an -ta □dhē □ɛ? -Mē 'ö ü -gɔ 'ö -Zlan yaa ü gbaa □ɛ? □Dhɛ -kē 'dhö □nɛ -mē -kē 'ü ü -de sü □va pē -nu 'wo ü -gɔ -a -wun 'gü □nɛ pē 'wo- pö gbaɔ 'yaa -mü -a 'dhö e?

8 □Ao, 'ma- ma. Pē 'ö 'ka -ya -a □wuën', □ya kē ka -gɔ 'saadhö! 'Ka kē □bhɔɔzë 'saadhö! 'Ka kē -gludë -nu 'ka, 'kɛɛ kö yi -zë 'yiëë- 'ka. □ɛɛ, □ao! -Gludëdhe 'ö bhē -kaa -a -de kē kö 'yiën- kpa ka -bha 'kwaan- kē kwa 'ko □bhaa.

9 Bhii -yö -kē n 'gü □nɛ, mɛ 'yi Yesu -bha bɔmɛ -nu 'ka □nɛ -Zlan -yö yi -ya -dɔdhe -kaanta -bha. Yi □tɛi' -yö -kē □nɛ mɛ -nu 'ö ga -sü -za □ya -lo -an tuö mɛ 'kpekpe wö 'dhiö -an 'dhö. 'Yië kē 'kpongtaame -nu 'plɛ waa -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'plɛ -an -bha -ga -pē 'ka.

10 Yi 'blɔɔnmɛ 'ka Klito -wun 'gü; 'kɛɛ ka -zë, ka

'kpaakpa Klito 'gü □zian'; yi 'pö □faan' 'yaa yi -gɔ, 'kɛɛ ka -zë ka 'gü □ya kē 'gbee-; yi 'pö, -wo 'yan □ziö' -kē yi 'ka, 'kɛɛ ka -zë -wo ka □bhlë -ya.

11 Dɔ 'kwa- wo □dɛɛ -yi □nɛ -a 'gü yi 'klo □tun bhɔ din waa- 'yi mü -dhɔ -an -wun 'gü; -kē -bha -sɔ 'yaa yi -gɔ; yi -ma □nɛ 'wo □tun -a wo; □ziö' 'ziö □nɛ 'yi- wo □nëdhö, 'ö tɔɔ yi -ya -dhe kpinngdhö 'yaa 'dhö.

12 □Sëëbhodhe □nɛ 'yi- sü yuö kē -sü 'ka kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kē -a -ta -pē yö -a 'gü. □Wa 'si bho yi -gɔ, 'dhuë- □nɛ 'yi- kpɔ -an -bha; □wa 'klobhɔdhe wɔ yi -ta, yi -bun;

13 □wa 'wun yaa □blɛɛ'- yi 'ka, -a -daa kē □nɛ 'yi- wo -an -gɔ 'bha -dhe 'gü. -Wo □tun yi -ga □nɛ mɛ □suu'- yaazë 'wo 'kpongtaa 'ö -an □bhlë gbɛ 'yaa -an -bha -an 'dhö.

14 N 'ka 'sëédhe □nɛ -a bɔ kö lë- -yaan 'kpɔ ka -ta, 'kɛɛ kö 'aan- ka 'paan bho □nɛ ma 'në -nu 'ö -an -dhɔ -yö n -kē -an 'dhö.

15 Bhii 'kö -kē □nɛ 'dhiö -sü ka 'ka -mɛ -wo -vuu 'gɔɔ- do Klito 'gü, -yö kē ka 'yaan 'püë- wo □nɛ ka dē -yö do; 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban ka -bha -këdhösü 'ö Yesu Klito 'gü -a -bha bhē, ma □nɛ 'a tɔɔ ka dē 'ö 'wuntaosë bhē 'ö bɔ n -ta 'ö 'ka- ma.

16 □Dhɛ 'ö 'pö, pē 'a- -dhe ka -gɔ 'ö tɔɔ 'ka n 'sü ka -bha 'wun □zuan' 'ka ka wɔ -kɔ 'gü.

17 Pē 'ö -kē 'ö n gbö -dhɔkësüzë Timote 'ö -klu

-sü 'ka Dëmε -bha bhë 'ö 'a-
bɔ -na ka -dhë 'ma 'ö bhë,
-yö kē 'dhö kö -yö ka -zɔ
-büö ma 'wun 'zü -gbandhe
-nu 'wo 'dhiö 'sü -na n 'ka
Yesu Klito 'gü bhë -an 'ka
□ne -kɔ 'a -Zlan -bha mε
-nu 'saadhö □daan' -na -a 'ka
-dhe 'saadhö 'gü -Zlan -bha
mε -nu ziën bhë -a 'dhö.

18 Mε 'bhaa -nu 'wo ka ziën
-wo wo -de 'sü -na □va □ne n
'ka 'dho nu ka 'piö 'ma.

19 'Kεε a nu -na 'ma
-dëüwo, kö kwa Dëmε □ya
'we -a -bha, -yö kē 'dhö kö
-desüvame -nu 'ö 'a -an -wo
ma -na bhë kö 'aan- -an dɔ;
'aan- -an -bha -kɔ -mɔ 'wuën-
-sü dɔ 'pö,

20 'ö tɔɔ -Zlan -bha
-gludëdhe -wun 'plε kun tɔɔ
'wun □blεε' -wo -nu 'kpaan,
-ya kēpē -nu 'ka 'pö.

21 □εε, 'kwa- ma. □Dhεε'
-yö n -gɔ 'aan- 'kɔɔ. Ka- 'piö
kö 'a nu ka 'piö 'ma -klaaga
'ka 'iin 'a nu n -kɔ 'kpaan 'ka
-dhɔ waa- -kē 'lëälë -sü -an
'ka e? (-A -mlë 'ka- 'piö e?)

5

*'Wun -go zian- -sü -zë -bha
-da -Zlan -gɔ kɔɔ -sü*

1 'Wun 'a- ma -na -dhe
'saadhö 'gü □ne, -yö 'wun 'ö
□soon yaa -go zian -sü -zë 'ö
mε -nu -de 'waa -Zlan -bha
mε -nu 'ka 'ö waa 'dho -a ka
bhë -a 'ka ka ziën. 'Ö tɔɔ mε
dɔ -yö ka ziën 'ö waa- ö dë
bɔɔ 'wo wo 'ko 'piö.

2 'Ö 'wun □suu'- bhë, 'ka-
□gaa' 'dhö 'ö 'ka ka -de sü
□va. Pë 'ka dho -a kē -bezë
□zian' 'ö tɔɔ 'më 'ö dhoë- wo
ka 'ka 'ö □ya kē 'dhö mε bhë
'ka- bho ka ziën.

3-4 □Ya 'to n -ma, 'kö -kë
□ne a ka 'ka □gbiin n mεdhe
'gü, n □zuö' -yö ka 'piö 'ma.
'Kεε mε 'ö pē -nu -kē 'dhö
bhë, -a -wun bhë 'ma- 'kan
'saadhö kwa Dëmε Yesu 'tɔ
'gü □ne □dhe 'wo- pö -a -bha
giagia 'ka □ne a ka 'piö 'ma
-a 'dhö; 'kεε kē- wo 'dhö
bhë □ya kē □ne 'ka 'dho ka
'ko □bhaa 'ö ma -de 'pö 'ma
kē ka 'piö 'ma n □zuö' 'gü,
'piigbeedhe 'ö go kwa Dëmε
Yesu 'piö bhë -yö -dho kē
kwa ziën.

5 Kwa -wo -yö kē dɔ kö mε
bhë 'kwaan- dɔ Satan kwεε
kö -yaan 'klo bho -a bun 'gü,
-yö kē 'dhö kö -a nii -yaan
dha kwa Dëmε Yesu -bha
zakanyi 'ka.

6 'Wun 'ö 'ka- kē -na ka
-bha -de -sü □va -wun 'ka
bhë 'yaa -së. Kē- wo bhë
-a □tei' 'pö kaa- dɔ □ne
□bluubhεεpē 'teete -yö 'bluu-
-bhla bhë □ee?

7 -Ka □bluubhεεpē zii 'ö
□soon yaa 'ka bhë -a bho ka
-bha kö 'kaan- kē 'slöösLö!
□Ya kē 'pö ka -dho kē □ne
'bluu- 'yi -dëü 'ö- □bhεεpē
'yaa- 'piö bhë -a 'dhö. 'Kεε
kē- wo 'dhö bhë, ma 'pö a-
□dɔa' □ne ka- -mε -nu 'ka.
Bhii 'ö tɔɔ kwa -bha Paakö
'wlaan- kē -sü zü □ya dɔ
'saadhö; yö □ga 'ö Klito □ya
kē sla- bhë -a □bhoë' 'bhlanë
'ö -ziö kwa -bha □soon yaa
-ta bhë -a 'ka bhë.

8 Kö -kwa □zuögludhi kē;
'kεε □kun -kē 'kwa- -kē
□bluu'- 'ö- □bhεεpē zii 'ö -kē
□soon yaa waa- 'wun -go
zian- -sü -zë 'ka bhë 'ö- 'piö
bhë -a 'ka. -Kwa kē □zian'
□ne □bluu'- 'ö- □bhεεpē 'yaa-

'gü 'ö -kë □bluu'- 'ö -de -ta, 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka.

⁹ 'Sëedhë 'a- bɔ ka -dhë bhë, pë 'a -ya -a 'gü yō kun tɔɔ kö □kun 'ka 'bhadhë kun mɛ -nu 'wo -tosiadhë kë -na 'wun -go zian- -sü -zë kë -sü 'gü bhë -an 'ka a?

¹⁰ N -ma -zotadhe kun tɔɔ mɛ -nu 'wo 'kpongtaa, 'wo 'wun -gɔ -bho zian- -mɛ -nu, -ya pë -dhɔ 'ka -mɛ -nu, □kwaanmɛ -nu, waa- gbapë gbamɛ -nu -an 'ka bhë, 'ka ziö ka 'ko -nu -ta, 'ka 'san giagia 'ka ka 'ko -nu 'ka. N -ma -zotadhe yaa 'dho 'dhö. 'Ö □ya kë □nɛ -yö 'dhö -bezë kö ka -dho go 'kpongtaa.

¹¹ 'Kɛɛ pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ mɛ -nu 'wo wo -de -dhɛ -na Klito -bha mɛ -nu 'ö 'wo 'wun -nu -gɔ -bho zian- -mɛ -nu, -ya pë -dhɔ 'ka -mɛ -nu, gbapë gbamɛ -nu, 'si -bho mɛ -gɔ -mɛ -nu, yɔmüme -nu waa- □kwaanmɛ -nu -an 'ka bhë, 'ka 'kan -an -bha □zian!' Kö □kun 'ö ka -nu 'ka pë -nu -bhö ka 'ko □bhaa -dewo poo.

¹²⁻¹³ Ma -më -de 'ö mɛ -nu 'waa Klito -bha mɛ 'ka 'ö -an -bha kö 'aan- za dɔ -an -bha; -Zlan □nɛ 'ö dho -an -bha za kan. Mɛ -nu 'ö 'ka dho -dhɛ -ga -an këwun -nu 'piö 'wo tɔɔ ka kpö 'gü -mɛ -nu □zian'; bhii pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü -ya -pö: -Ka mɛ 'gluyaazë kë -yö 'go ka ziën.

6

Mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha za 'kan -sü

¹ -Më -kë 'ö mɛ □ya kë ka ziën, 'ö- -bha 'wun □ya kë ö

dheglumɛ -bha, 'ö 'yaa dhoë -Zlan -bha mɛ -nu 'piö, 'ö dhoë □zian' zakanmɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'piö e?

² -Yö kë ka 'yaan □nɛ -Zlan -bha mɛ -nu -wo -dho za dɔ 'kpongtaamɛ -nu -bha za kan. Ka 'ö 'ka dho 'kpongtaamɛ -nu -bha za 'kan bhë, -yö -kë □dhë 'sa 'ö 'wun pë 'toutou -nu bhë 'wo -kë ka ziën 'ö 'kaa -mɔ -a -bha 'ka -an 'kan □nɛɛ?

³ -Yö kë ka 'yaan □nɛ kwa -dho -Zlan -bha bɔmɛ -nu -bha za kan; 'yö mɛ 'ö 'kwa bhë, -më -kë 'ö kwaa 'dho -mɔ 'wun -nu 'wo 'kpongtaa zö -an □blɛɛ' -sü -bha -ɛ?

⁴ 'Kɛɛ kö 'wun -nu □wa -da ka ziën 'sa, 'ö zakanmɛ -nu 'ö -an -bha pë gbɛ 'yaa -Zlan -bha mɛ -nu -bha 'piö bhë 'ka -an □dhɔɔ -kë!

⁵ A- -blɛɛ 'dhö! 'Wun bhë -yö ka -bha lë- -wun 'ka. A- □dɔa' □nɛ mɛ 'ö 'kpaakpa 'ö -mɔ -a -bha kö -yö 'wun -nu bho dhegluzë -nu ziën -yö -mɔ -a -bha kö -yö kë ka ziën 'ma.

⁶ □Ya kë □nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö -dhɛ -ma -kun zlöö kö 'wun □ya -da dhegluzë -nu ziën, kö -wo 'dho wo 'ko -nu 'ka zakanmɛ -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhio a?

⁷ ɛɛ, 'ö ka- -yö bhë □a! -A -de pë -nu 'kwa 'we -na -an 'ka bhë -an -bha -da ka ziën -sü bhë -ya -zɔn □nɛ ka -kɔ

□ya 'kun 'wun kë -sü 'ka. 'Ö bhii -më -kë 'ö 'wun 'toutou -nu 'wo bhë 'kaa -an 'to ka ziën 'iin 'ö 'kaa ka □kwaan □ɛn?

⁸ 'Ö ka -zë 'ö 'wun 'yaa

kpengdhö 'ka -an -kë; 'ö 'ka
 □kwaan -nu wo ka dhegluzë
 -nu -gɔ □zian' zü a!

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë,
 -yö kë ka 'yaan □ne pé
 yaakëme -nu waa 'dho -da
 -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.
 A- blεε ka -dhë 'dhö -wa!
 'Wun -gɔ -bho zian- -me
 -nu, kwiga gbame -nu, -dad-
 hepiömε -nu, me -nu -bha
 gɔɔn- □mεε' -dhe -nu,

¹⁰ gɔɔn- -nu -bha -wɔ 'kuë
 -sü kë -me -nu, □kwaanme
 -nu, -ya pé -dho 'ka -me
 -nu, yɔmüme -nu, 'sibhome
 -nu, mezëme -nu 'wo bhë
 'töüdhö, -a me gbε yaa 'dho
 -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö
 'gü.

¹¹ Mε 'bhaa -nu -wo ka ziën
 'ö -an wɔ -kɔ -yö -kë □ne -kɔ
 □suu'- bhë -a 'dhö kö waa
 Yesu -wun -dhe 'wun gia-
 □kun. 'Kεε 'ka kë 'slööslö
 □sɔɔn yaa -gɔ; 'ka kë -ya -de
 -ta -me 'ka -Zlan -bha 'ka;
 'ka bɔ kwa Dëme Yesu Klito
 'tɔ waa- -Zuu 'ö go kwaa-
 -Zlan 'piö bhë -an -ta, 'ka kë
 kpengdhö -Zlan -bha 'ka.

*'Wun 'ö -gban -zo -kë -de
 bun 'piö -sü -bha -Zlan -bha
 'ka*

¹² Mε □plëezë -wo ka ziën
 'ö □ya kë 'wo- pö □ya kë □ne
 □wa Yesu -wun -dhe 'wun
 gia-, pé 'ö -dhi me -dhë, -wo
 -mɔ -a -bha -wa kë. -Yö 'dhö,
 'kεε pé 'saadhö 'plε kë -sü
 'yaa -së. A -mɔa kö 'a- pö
 'dhö 'püë- wo; 'kεε n 'ka 'dho
 n -de kë pé gbε -bha □nua
 'ka.

¹³ 'Wun □zuan' do 'bhaa
 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban -bhöpë
 -bha bhë; 'ö □ya kë ka-

-pö: «-Bhöpë 'dhodhe tɔɔ
 kwa 'guu; kö 'gu -bha tɔɔ
 -bhöpë.» -Yö 'dhö, 'kεε kwaa
 'dho pé -bhö 'kwaan- -a ziö
 □gɔü'; 'ö tɔɔ -bhöpë 'ö bhë
 pé 'ö- -wun 'dho 'gbee- 'ö -ziö
 -a 'ka pé 'plε -ta yö kun; bhii
 pé □plε 'wo bhë -Zlan -dho
 -an 'gü □siö'- do do 'ka. Mε
 'bhee- bun 'ö bhë 'pö yaa
 -da kö -yaan kë 'wun -nu -gɔ
 -bho zian -sü -zë -nu □kaa'
 -pé 'ka. -Yö -dɔ kwa Dëme
 -bha dɔ 'ka 'ö Dëme -de 'pö
 'ö bun □kɔɔnmε 'ka.

¹⁴ □Ya kë 'dhö bun 'ö -Zlan
 -yö kwa Dëme -bha bho ga
 'gü bhë, -yö -dho kwa -bha
 bho ga 'gü 'pö 'ö -këdhösü
 nu -a -dhë ö -bha 'piigbeedhe
 □kwaa'.

¹⁵ -Yö kë ka 'yaan □ne ka
 bun -nu 'wo tɔɔ Klito dɔ -nu.
 □Ya kë 'pö kö a -dho Klito
 bun dɔ -nu do sü 'aan- kë
 □sɔɔn yaa □kaa' -pé 'ka a?

¹⁶ -Abi' 'gbεεdhö! 'Ö tɔɔ
 gɔɔn- 'ö waa- □sɔɔnkëdhe
 □wa wɔ wo 'ko 'piö kö □wa
 kë me -lü do 'ka □ne bhë
 bhii pé 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan
 -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Mε
 □plε 'wo bhë -wo -dho kë me
 -lü do 'ka.

¹⁷ Yö □ga 'ö me 'ö □ya kpa
 kwa Dëme -bha 'ö wo -nu 'wo
 -kë -Zuu do 'ka.

¹⁸ -A -wun 'gü □ne 'ö 'ka
 dho □duë 'wun -yö yaan -sü
 kë -sü -dhë 'ö tɔɔ □sɔɔn yaa
 me 'ö pin dho to me -lü -bha
 -yaan ziö -a me 'ö □ne -a -ta
 'yaa 'dhö; bhii me □ya □sɔɔn
 kë kö □ya □sɔɔn yaa kë ö -de
 bun 'ka.

¹⁹ -Yö kë ka 'yaan □ne ka
 bun 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö -bha

'ka. -Zuu bhë □ne 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü; □ya kë 'dhö kö 'kaa ka -de -bha 'ka gbö.

²⁰ Bhii -Zlan □ya ka 'dhö □sönnng' □va 'ka, kö -ka ka bun -nu kë -Zlan 'to -bhö -a 'ka -pë -nu 'ka.

7

'Wun 'ö -gban gōon- waa-dhe -an -bha wo 'ko 'sü -sü -bha

¹ 'Kwa yö 'wun 'ö ka- 'gü □dhεε' kpo n -gō 'sëedhε 'ka- bō n -dhë -a 'gü bhë -a -bha; 'wun mε 'ö -gban dhe 'sü -sü -bha bhë, □yö -së kö gōon- 'ö -dhö -yö 'to 'kwεa 'ka.

² 'Kεε □sōon kë -sü 'ö □ya -pen □duö bhë -a -wun 'gü, □yö -së kö gōon- 'ö -dhö, -a bōo -yö kë -dhö, kö dhebo 'ö -dhö, -a □gōn -yö kë -dhö.

³ Dhe □gōn -yö -dho pë 'ö dho -a kë ö bōo -dhë -a kë; -kō do bhë □ne 'ö dhebo -de 'pö 'yö dho pë 'ö- □dua' 'ka ö □gōn buëndhö -a kaa -a -dhë.

⁴ Dhebo yaa 'dho ö -dhi -a -dhë -wun kë ö bun 'ka, 'ö tōo -yö -ya -a □gōn -bha 'ka; -kō do bhë 'ö- 'ka 'pö gōon- 'piö □zian' bhii -a bun -ya bōo -bha 'ka.

⁵ -A 'ke yaa kë □ne -mō 'ka- wo -a 'gü 'ö 'ka 'tōng sü 'ö 'ka □bhεa -a 'ka -Zlan -dhë, kö □kun 'ö 'ka -kan 'kuë- 'ö mε 'ö -dhö 'ö -wo -dhε gbε 'gü. □Ya kë □ne 'tōng bhë □ya ziö, ka -bha □sεε' -yö kë do 'zü -dëüwo; -yö kë 'dhö kö □kun 'ö kaa ka □zuökuënnudhε gbε yö gbö, 'ö Satan -yö ka -püö.

⁶ -A pö 'a- wo 'dhö bhë, yaa kë □ne ka 'gbεε -ta 'a- wo □ne -kaa kë □nëdhö 'iin -a mε mε □ne -kaa kë -kō 'bhaa mε □ne -a 'gü. -Yö ka 'paanbhowo 'ka.

⁷ -Yö n -zo 'piö -be kö mε -nu 'saadhö -wo kë □ne n 'dhö; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö gbao -kë kwa -dhë do do 'ka. Mε 'ö -dhö pë 'ö- □tian' □ne 'ö- yö.

⁸ Mε 'wo □tun 'kwεa 'ka waa- dhoo -nu 'ö 'wo □gεandhoo -nu 'ka bhë, -yö -dho kë -së kö -wo 'to 'dhö □ne n 'dhö.

⁹ 'Kεε 'ö □ya kë □ne waa -mō wo □zuö' kuënnu -sü -bha, kö -wo wo 'kosüdhe waa- □gōon -an 'ka; 'ö tōo 'yaa -së kö 'ka 'to 'kwεa 'ka 'iin □gεan 'ka 'kεε kö dhe -wun 'iin gōon- □ya -da ka □zuö' 'gü.

¹⁰ Dhoo -nu kaa- ka □gōn -nu, -ka ka 'to kë -së 'ka -dhiodōwo 'ö □ne -a -bha; n -wo 'yaa -mü. Kwa Dëmε -ya -pö kö □kun 'ö dhebo 'ö gwaan 'ö -kan ö □gōn -bha!

¹¹ 'Ö □ya kë □ne -an -bha gwaan □ya 'kan, kö □kun 'ö □gōn gbε sü gbö; 'yaa 'pö kö -yö 'yε ö 'zü -yö nu ö □gōn 'piö. -Kō do bhë 'ö- 'ka □gōn 'piö 'pö. Yö 'ka 'dho ö bōo bho 'blü!

¹² Mε 'ka to, a- -pö ka -dhë n -de □woë' □ne: Mε 'ö Yesu Klito -wun -dhε 'wun gia- mε 'ka, 'ö- bōo 'yaa Klito -bha mε 'ka 'kεε kö -a bōo bhë -ya 'piö kö -wo 'to wo 'ko 'piö bhë, kö □kun 'ö- bho 'blüü!

¹³ -Kɔ do bhē 'ö- 'ka dhebo 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -dhe 'ka 'ö- ḡḡon 'yaa- Klito -bha me 'ka bhē -a 'piö 'pö. Yaa 'dho go ö ḡḡon 'piö 'kεε kö yö -zē -ya 'piö kö 'wo 'to wo 'ko 'piö.

¹⁴ Bhii -Zlan 'yan -yö ḡḡon- 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka bhē -a -bha, -a -bha -to ö böɔ 'piö -sü 'gü -an -bha -kē dhe waa- ḡḡon -an 'ka -sü -wun 'gü; -kɔ do bhē 'ö- 'ka dhe 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhē -a -bha 'ka 'pö, 'ö bhii 'yaa 'pö -be kö -an -bha 'nē -nu 'wo bhē -wo -dho kē me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka -an 'ka. 'Kεε kö 'kwa -dhe -ga -a 'piö -sē 'ka, -Zlan -kɔ -sē -yö -an 'piö.

¹⁵ 'Ö ḡḡa kē 'zü ḡḡe 'pian ḡḡle 'wo bhē -an 'piö, me me 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhē ḡḡe 'ö- 'piö kö 'ö 'kan ö 'bha -bha, kö -ya kē 'pö; 'kεε Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me 'ö bhē 'yaa ḡḡēng -sü 'ka 'wun -dhe me bhē -a 'gü; 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa ḡḡhɔɔ -kē kö 'kwaan- kē ḡḡzuoḡyagluu 'gü.

¹⁶ Bhii 'ö tɔɔ bhi 'ü dhebo 'ka bhē, ü -dho -a ḡḡei' dɔ -mē -bha ḡḡe ü -dho -a kē kö ü ḡḡḡon -yaan dha ḡḡe, 'iin bhi 'ü ḡḡon- 'ka bhē, -mē 'ü dho -a dɔ -a -bha ḡḡe ü böɔ -dho dha ḡḡεε?

'Ta -sü -kɔ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'gü

¹⁷ ḡḡa 'kan 'wun me bhē -a -bha, me 'ö -dhö, -a wɔ -kɔ -yö kē ḡḡe -kɔ 'ö kwa Dēme -ya ḡḡaa' -a ḡḡzuo' -bha

kö ḡḡyaa- ḡḡdhɔɔ kē -yaan kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka bhē -a 'dhö. -Dhiodɔwo 'a- dɔ -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuē- -sü -nu 'gü -dhe 'saadhö -bha 'ö bhē.

¹⁸ Me 'ö go 'böng kö yaa kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka ḡḡkun, 'ö ḡḡyaa kaa zlöö bhē kö ḡḡkun 'ö ö -de -kē ḡḡzuo' -to zlöö -me 'ka Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'ö -kē -dho 'böng -sü 'ka bhē -a -wun 'gü. 'Iin me 'ö -Zlan -ya ḡḡdhɔɔ -kē kö yaa 'dho 'böng ḡḡkun bhē, kö ḡḡkun 'ö ö -de -kē -dho 'böng -me 'ka.

¹⁹ Bhii ü -dho 'böng oo, ü 'ka 'dho 'böng oo, -Zlan 'to 'yaa- ḡḡbe -bha. Pē me 'ö- -wun 'dhö 'ḡḡbee- 'ö tɔɔ -a -bha tɔng -nu 'kun -sü.

²⁰ Me 'ö -dhö -yö 'to ḡḡe -kɔ 'ö ḡḡkaa' kö -Zlan ḡḡyaa- ḡḡdhɔɔ kē bhē -a 'dhö.

²¹ ḡḡa kē ḡḡe ü -kē ḡḡnua 'ka -Zlan -yaan ḡḡtun ü ḡḡdhɔɔ kē -na, kö ḡḡkun 'ö ü ḡḡzuo' -yö to zlöö. 'Kεε ḡḡyaa kē ḡḡe ü -bö -a -ta -pē ḡḡyaa kē -dhö kē 'üēng -go 'gan 'gü, kö -bhö -a 'kun 'ḡḡbee- kö -potaasü -yaan kē ü -go!

²² Kē- wo 'dhö bhē 'ö tɔɔ me 'ö to ḡḡnua 'ka 'ö kwa Dēme -ya ḡḡdhɔɔ -kē kö -potaasü -ya -ḡɔ, 'go mü 'ö- -bha 'wun 'ple -yö -ḡḡban kwa Dēme -bha. -Kɔ do bhē 'ö- 'ka me 'ö -potaasü -yö -kē -a -ḡɔ 'ö Klito -ya ḡḡdhɔɔ -kē bhē -a -bha 'ka 'pö, bhii kö ḡḡyaa kē -a -bha ḡḡnua 'ka.

²³ -Zlan ḡḡyaa ka 'dhö ḡḡsɔng' ḡḡvaazē 'ka 'saadhö (Klito fei 'ka); ḡḡkun -kē 'ka

-kë me 'bhee- go □nuadhe 'gü!

²⁴ N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: Me 'ö -dhö -yö to □ne -ko 'ö □kaa' kö -Zlan -yaan □tun -a □dhoo kë -na bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban me -nu 'wo 'kwea 'ka -an -bha

²⁵ 'Wun me 'ö -gban me -nu 'ö 'waa gwaan 'iin 'ö waa dhe 'sü -an -bha bhë, tong yaa 'go kwa Dëme 'piö -a □wuën'; 'këe a -moo 'aan- -wun □blee' 'ö too kwa Dëme -bha 'glusë 'gü □yaa- kë 'ma kë me 'ö me -nu -wo wo -zo tèn n -dhë -a 'ka.

²⁶ □Dhe 'ö -kë □ne 'töng 'ö 'kwa- 'gü □ne -yö 'wun 'gbee- -nu -bha 'töng 'ka bhë, n -ma -zotadhe 'ö too □yö -së goon- -bha 'ka kö -yö ö bha 'to □ne -ko 'yö- 'ka bhë -a 'dhö.

²⁷ □Ya kë □ne dhe -yö ü -go, kö □kun 'ü- bho ü 'piö; 'ö □ya kë 'zü □ne dhe 'yaa ü -go, kö □kun 'ü ü -de -kë dhe 'sü -dho 'ka!

²⁸ 'Këe kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □ne kö me 'ö □ya dhe 'sü 'iin 'nëdhezë 'ö □ya 'dho gwaan kö □ya □soon yaa kë 'yaa -mü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö too 'në goon- waa- 'nëdhezë 'wo wo 'ko 'sü -na dhe waa- □gon -an 'ka bhë, -an 'yënnng -dho bho □va -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë -a 'gü. Pë 'ö -kë 'a- 'piö kö -yö 'san ka 'ka bhë 'ö bhë.

²⁹ -A pö 'a- wo 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö too -tosi- adhe 'ö 'kpongtaa zö bhë, -a 'dhiötöyi 'yaa □gbiin gbo bhë. -A -wun 'gü 'go □dëe -bha, me 'ö dhe 'dhö -a -go,

-yö kë □ne me 'ö 'yaa- go -a 'dhö, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -a 'gü ('ö too □kun -kë ö -go koo -wun -yö -kë -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun do 'ka).

³⁰ Kö me -nu 'wo 'gbo bo -na, -wo kë □ne me -nu 'ö 'waa 'gbo bo -na -an 'dhö; kö me -nu 'wo 'yee 'to -na, -wo kë □ne me -nu 'ö -kpe 'yaa -an -bha -an 'dhö; kö me -nu 'ö 'wo pë 'dho -na -wo kë □ne me 'ö pë 'wo- dho bhë 'ö 'yaa -an -go -an 'dhö;

³¹ kö me -nu 'ö 'kpongtaapë -sëebo 'dhö -an -go, -wo kë □ne me -nu 'ö 'yaa -an -go -an 'dhö; bhii 'kpongtaadhe 'ö 'ka- ga -na bhë, yaa 'dhö □gloo □duö gbo.

³² A- 'piö kö 'ka ka bo -do pë -nu □zönnng' -ta -sü 'ka. 'Ö too me 'ö dhe 'yaa- go, pë 'ö- -wun 'dho -a -bha 'ö too kwa Dëme -bha yuö. Pë 'ö- -zo 'dhö -a -dhë 'ö too kö ö 'yi -yö 'kan -a 'dhii.

³³ 'Këe kö me 'ö dhe 'dhö -a -go bhë -yö 'kpongtaapë -nu 'piö bhii 'ö too -ya 'piö kö ö -wun 'yi -yö 'kan ö boo -dhë.

³⁴ -A -do 'wun □ple □zönnng' -ta -gen □ga 'ö bhë; -ko do bhë 'ö- 'ka 'ö dhe 'ö 'yaa gwaan 'iin 'nëdhezë 'ö yaa 'dho gwaan 'ö ö -zo □kaa' kwa Dëme -bha 'wun -nu 'piö -a 'ka; bhii -ya 'piö kö 'ö kë kwa Dëme -bha 'ka ö □zuö' 'gü -wun -nu waa- ö kë -ko -nu -an 'ple 'gü. 'Këe kö dhe 'ö gwaan -yö do ö -de □zönnng' -ta 'kpongtaapë -nu -wun 'ka; 'ö- 'piö kö ö 'yi -yö 'kan ö □gön 'dhi.

³⁵ A- -blee ka -bha 'wunsë

'ka; n 'ka ka 'gbee- ta bho; 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'ka kē □ne-ko 'ö ka -ma kun -a 'ka -sē 'ka bhē -a 'dhö, 'kεε kö 'ka 'to -klu -sü 'ka 'fεfεdhö kwa Dεμε -bha yuö kē -sü -bha.

³⁶ 'Kwa yö 'wun με 'ö -gban -zo -tēn 'ko -dhē -me 'ö 'wo dho wo 'ko sü -be 'kεε 'wo- pö zlöö wo 'ka 'dho wo 'ko sü bhē -a -bha; n -ma -zotadhe 'ö □ne: □Ya kē □ne 'nē gɔɔn- □ya -dhe -ga 'wun bhē -a 'gü -sē 'ka 'ö □yaa- yö □ne 'ya- kē 'dhö kö 'ya pē yaa kē 'ö 'bha 'ka 'iin 'ö □yaa- yö 'zü □ne ö -ko yaa -mɔ -to 'dhö -sü -bha, 'ö- 'piö 'zü kö 'wo wo 'ko 'sü, kö 'yaa 'wun yaa 'ka; -wo wo 'ko 'sü □ne -ko 'ö- 'ka -an -dhē -sē bhē -a 'dhö.

³⁷ 'Iin □ya kē □ne -ko do bhē -a 'dhö 'ö- ya ö -de □zuö' 'gü 'gbönggöng □ne wo 'ka 'dho wo 'ko sü, 'ö □ya -dhe -ga -a 'gü 'ö dho -mɔ -a -bha, -a με bhē kö □yö -sē.

³⁸ Kö 'kwa -dhe -ga -a 'piö -sē 'ka με 'ö waa- ö □dhɔɔbhaadhe 'wo wo 'ko sü bhē, -ya -kē -sē. 'Kεε με 'ö dho zlöö 'ö waa- dhe 'ö waa wo 'ko 'sü gbɔ bhē, -ya -kē -sē 'zü ('ö □ziē' -a με -bleezē -ta).

³⁹ Dhe 'ö gwaan, -a -klu -sü -mü ö □gɔn -bha 'töng 'ö □tun -a 'ka 'bhee- 'gü bhē -a 'ka; 'kεε □ya kē □ne 'yaa -dhö gbɔ kö -potaasü -yö dhe 'ö □ya 'to □gean 'ka bhē -a -gɔ kö -yaan gwaan 'kpɔ με 'waa gbε -gɔ 'zü; 'kεε kö -yö kē Klito -wun -dhe 'wun gia- με -nu 'ka □zian'.

⁴⁰ -Yö 'dhö 'kεε -yö -dho kē -a -gɔ □zuögludhi -wun 'ka

kö -yö 'to 'dhö zlöö. -Wo -kaanta 'ö bhē, -yö n -de □zuö' 'gü -wun 'ka 'kεε kē- wo 'dhö bhē, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -yö n 'gü 'püē- wo!

8

'Wun 'ö -gban -köpē 'wo sla- bho -a 'ka -a -bha

¹ 'Wun με 'ö -gban -köpē 'wo sla- bhoē gbapē -nu -dhē -an -bha bhē, 'kwa yö -a -bha. -A pö 'ka- wo: 'Wundɔdhe -yö kwa 'saadhö kwa -gɔ bhē, -yö 'wun gia- 'ka. 'Kεε 'wundɔdhe 'ka- ga -na bhē -yö με -kē -desüvamε 'ka; 'ö -dho -zē 'yö- -kē □zian' 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö -da 'dhiö.

² -Yö kē ka 'yaan □ne με 'ö- pö -na ö -de -dhē □ne 'wundɔdhe -yö ö -gɔ bhē kö 'wundɔdhe 'yaa- -gɔ □ne -ko 'ö dho -a dɔa bhē -a 'dhö.

³ 'Kεε με 'ö -Zlan -dho 'dho -a -bha bhē, -Zlan -ya -me -ga □ne με 'ö- -bha 'ka -a 'dhö.

⁴ □Dhεε' bhē 'ö tɔɔ: -Köpē 'wo sla- bhoē bhē, -wo -mɔa 'wo- -bhö -a? 'Kεε kē- wo 'dhö bhē kwa- □dɔa' □ne pē 'ö dho kē gbapē -yö -a -bha -pē 'ka 'kpongtaa zö 'yaa 'dhö; 'ö 'kwa- dɔa 'pö □ne -Zlan -yö 'dhö do.

⁵ 'Kö -kē □ne με -nu -wa -pö -zlan -nu -wo -dhö □va 'kpongtaa waa- dhang- 'gü -dhe -nu -an -bha, 'wun 'ö -dee 'dhö 'wun gia- 'ka, 'ö -an dεme -nu 'dhö -dhö 'pö,

⁶ kwa -bha 'kwa- dɔ 'ö tɔɔ -Zlan -yö do kwa Dē 'ka. Yö □ne 'ö pē 'saadhö 'plε -da; 'ö 'kwa -tosiadhe -kē -a -bha kē

'ka. Kwa -bha 'ka 'pö, kwa Dëmε -yö do Yesu Klito 'ka. Yö ☐νε 'ö- -kë 'ö pë 'saadhö 'wo -kë -dhö 'ö kwa -de 'pö 'kwa -tosiadhe -kë.

⁷ Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü bhë, mε 'plε 'waa- do; yö ☐ga mε 'bhaa -nu 'wo -dhö 'ö gbaپë -bha -kë mε -gɔ -sü ☐ya 'to -an kë -kɔ 'ka bhë 'ö -köpë 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë 'wo- -bhö -na zlöö ☐νε pë 'wo- pö 'kpa -an -mɔ -a 'gü -sü -mü bhë -a 'dhö bhë. Bhii ☐ya kë 'dhö 'ö -an ☐zuö' -yö to zlöö.

⁸ Yö ☐ga 'pö 'sa, 'ö 'yaa -bhöpë 'ö dho kwa ☐yɔɔn -Zlan -bha -a 'ka bhë, bhii ☐ya kë ☐νε 'kwa -a -bhö, -a -bha 'pë 'yaa kwa -bha; 'iin 'kwa- -bhö 'pö, 'kwa pë gbe yö -a 'gbloo 'piö.

⁹ Kö -ka ka -zo kë ka 'wun kë -kɔ -nu 'piö -potaasü 'ö ka -gɔ bhë -a 'ka, ☐kun -kë 'ö mε -nu -wo to ka 'piö 'ö 'wo -da wɔ -kɔ yaa kë -sü 'gü -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü.

¹⁰ Mε 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee, ☐ya -kpën bhi 'ö 'wundɔdhe 'dhö ü -gɔ bhë ü -bha kwiga -gba -a 'gü -kɔ 'gü, -a ☐faan' 'ka 'dho më kö -yö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë -yaan -a -bhö -a?

¹¹ ☐Ya kë 'pö, dheglu -mε 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee 'ö Klito -yö ga -a -wun 'gü bhë kö ü 'ka- -püö ü -bha 'wundɔdhe ☐kwa -a' ☐a?

¹² ☐Ya kë ☐νε dhegluzë 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dho 'tee bhë, 'bha- kë 'dhö

kö 'bha pë yaa kë -a 'ka -a ☐zuö' 'gü kö 'bha ☐sɔɔn yaa kë Klito gia- 'ka.

¹³ ☐Ya kë 'dhö, 'kö -kë ☐νε n -ma pë 'ö 'wo sla- bho -a 'ka bhë -a -bhö -sü -yö n dheglu -püö -gen 'ka, kö n 'ka dho -a -bhö gbɔ.

9

Pë 'ö do Yesu -bha bɔmε -nu ☐tian' 'ö Polö yaa- sü waa- pë -nu 'ö -an ☐dua' 'dhö -mü kö -waan kë

¹ Ma 'ka n -ga -na ☐νε Yesu -bha bɔmε -mü n 'ka; kö -potaasü -yö n -gɔ. A -kpën kwa Dëmε Yesu -bha; yuö 'a- -kë kwa Dëmε -dhë bhë, ka ☐νε 'ka tɔɔ -a -yö -a -bha -pë.

² Kö -kë ☐νε mε 'bhaa -nu 'waa n 'sü ☐νε Yesu -bha bɔmε 'dhö, ka -zë, -yö n 'gü ☐νε ka -dho n dɔa. -A -de ka -bha -kë Dëmε 'gü -sü bhë -ya -zɔn ☐νε a- -bha bɔmε 'ka.

³ -Ka -dhe -ga 'dhe! -A 'bhaa -nu ☐ya kë, -kɔ 'a n -de -ta ☐kɔɔ' -na -a 'ka -nu wo, n ☐tɔɔkëmε -nu -gɔ bhë 'ö ☐νε:

⁴ Yuö 'a- kë -na ☐νε bhë pë 'ö n ☐dua' 'ka, -bhöpë -nu waa- müpë -nu 'ka 'yaa 'dhö a?

⁵ N ☐dua' 'yaa -mü kö 'a dhe 'sü kwa dhegluzë -nu ziën 'a- kë n bɔɔ 'ka, 'iin kö 'a- kpa n -ma 'ta 'bhaa -nu 'gü ☐νε -kɔ 'ö Yesu -bha bɔmε mε 'wo to -a 'dhö ☐νε, kwa Dëmε dhegluzë -nu waa- Piεε -nu 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö a?

⁶ 'Iin kë- wo 'dhö bhë ☐νε yië- Baanabasö yi -de 'sloo ☐νε 'yi dho yuö kë kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta

-pë yö -a 'gü kö me gbe -yaan
'kun -nu yi -dhë -sü 'ka a?

7 'Ka- ma do □ne 'dhasi -yö
-dho ö -bha 'se -glu gön □dhia
ö -de -gö □nao 'ka a? 'Iin dö
'ö dho 'ö 'lü ta 'ö 'yaa- bhe
-bhö -ee? 'Iin dö 'ö -tuë -to
'ö 'yaa- 'yon 'yi dan □en?

8 Kö □kun 'ö -kë ka -zo 'piö
□ne mebheedhe 'ta 'sü -kö 'ö
'a- 'bhaa -nu sü 'wun □zuan'
'ka yö -mü; 'ö too Moizö -bha
tong -ya -blëe □ne -kö bhë -a
'dhö 'pö.

9 Tong 'sëedhe bhë -yö
□bëen' -sü 'ka -a 'gü □ne: Kö
□kun 'ü -piö 'klang yö -du 'ö
'blee- ga zön -na bhë -a 'dhi
-bha! Kë 'ö- wo 'dhö bhë do
'pö 'ö -Zlan 'dhoë- woë- du
-nu □zönng' -ta bhë □ee?

10 -Abi! Kwa -wun □ne 'ö
'wun bhë 'ö- □blëe -a -wun
'gü □zian'. 'Këe -yö 'wun gia-
'ka; bhii 'ö too me 'ö -dhe -ya
-na -yö -dho -a -pë kan, 'ö me
'ö □bluu' -kpa -ma -na 'ö dho
ö -bha ga yö 'pö.

11 'Wun 'ö -gban -Zlan
-bha, -a ta kun 'yi- wo ka 'gü
bhë □a? □Ya kë 'pö kö ka -gö
-pë -nu 'wo bhë yi -dhë sü
'gbee- ta 'ka a?

12 Me me -nu 'ö 'wo to, kë
'ö- wo -na -an □dua' 'ka 'ö
'ka- kë -na -an -dhë bhë, kö
yi 'dhe, yi 'më 'ö yi -bha 'yaa
ziö -an -bha -ta bhë ee?

'Këe kö kë- wo 'dhö bhë, pë
'ö yi □dua' 'ka bhë, yië -a gbe
-dhe; pë 'yi- -kë □zian' 'ö too
'to 'yi- wo 'dhö -yö kë 'dhö kö
'wuntaosë 'ö -gban Klito -bha
bhë, □kun -kë 'ö- kuënnupë
dho kë -dhö (-yaan 'to zlöö).

13 -Yö kë ka 'yaan □ne me

-nu 'wo yuö kë -na -Zlan -gö
köo bhë, -bhöpë 'ö mü bhë
□ne 'wo- nu -an -dhë, 'iin me
-nu 'wo sla- bho -na bhë sla-
-bho -a 'ka -pë bhë -an -bha
-yö -kë -dhö.

14 -Kö do bhë -a 'ka kwa
Dëme -ya -blëe 'ö- pö me
-nu 'wo 'wuntaosë □blëe' -na
bhë, kö -wo -tosiadhe kë -a
'gü -pë -ta.

15 'Këe yö □ga 'ö pë -nu
bhë, 'ö n 'ka- gbe -dhe; 'iin
yaa kë 'pö □ne 'sëedhe 'a- bö
-na □ne, a- -bö kö 'kaan- -a
'gü -pë kë 'dhö yö kun; 'kö -kë
□ne a -dho ga, kö ga 'a dho
-a wo n -ma 'wuntaosë □blëe'
-sü 'gü, 'këe n 'ka dho pë gbe
-dhe. N -ma -kë 'gougö -sü 'ö
bhë, me gbe 'ka dho -a bho n
-ma.

16 'Ö kë- wo 'dhö bhë, n
-ma 'wuntaosë □blëe' -sü bhë
n 'ka 'dho n -de sü □va -a
-wun 'gü. Pë 'ö n □dua' 'ka,
'a dho -a kë yö -mü. -A 'ke
n 'ka- □blëe', 'wun 'gbee- -yö
-dho kë n 'ka.

17 □Ya kë -be □ne ma gia-
'a- pö a -dho kë 'wuntaosë
□blëe' -me 'ka, kö a -dho -ya
n □saan' □wuën'. 'Këe yaa kë
'dhö gbö 'sa. Yö □ga 'ö -kë
n □dua' 'ka bhë; kö pë 'ö n
□dua' 'ka kö 'aan- kë bhë □ne
'a- kë -na 'kpaan 'ka bhë.

18 □Ya kë 'dhö n □saan' -yö
-dho kë -më 'ka e? 'Ö too -kpe
'ö n -ta 'ö 'a 'wuntaosë -wun
□blëe' -na -a 'ka 'kpaan 'ka 'ö
pë 'ö n □dua' 'ka 'ö 'maa- -dhe
bhë.

19 Ka- -yö bhë □a, -potaasü
-yö n -gö, bhii me gbe -bha
'pë 'yaa n -ma. 'Këe a n
-de kë me 'plë -bha □nua 'ka,

me -nu -waan nu □va n 'piö
'wuntaöse 'gblöo 'piö.

²⁰ □Ya kë □ne a yuö kë
-na Zuifö -nu ziën, n wo -ko
-yö -kë □ne -an -bha 'dhö,
'kεε kö kë- wo 'dhö bhë -wo
me -nu 'wo wo -gö dho sia-
Moizö -bha tóng -dhë bhë, 'ö
'maa -an -me 'ka, 'kεε a- -kë
'dhö kö -waan 'we 'wuntaöse
-wun -bha □va 'ka.

²¹ -Kö do bhë 'a- □kaa' 'pö
me -nu 'ö 'waa Moizö -bha
tóng dö bhë -an ziën; a- 'slë
-mεε kö 'yi yi 'ko -wo 'gü 'ma.
'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -naa
-yö -dhö -a me 'ö -gban tóng
-bha bhë -a -bha, bhii a -klu
-sü 'ka Klito -bha tóng -bha;
-yö kë 'dhö kö -waan 'we
'wuntaöse -wun -bha. Yaa
kë □ne pë 'wo- pö 'maa -Zlan
-bha tóng □bhlë -ya n -ma -gö
-dho sia- Klito -bha tóng -dhë
-sü -wun 'gü bhë yö -mü.

²² Me -nu 'wo 'tëetë -zo -yö
Yesu -bha -sü 'gü bhë 'ma kë
-an ziën, a pë -nu -kë -an
-bha -naa -bha kö -waan 'we
'wuntaöse -wun -bha. -Kö
bhë □ne 'a n -de □kaa' -dhe
'saadhö 'gü, kö -ko 'wo- -bha,
'ma n -de kë □ne -an 'dhö kö
-an me 'bhaa -nu -waan 'we
'wuntaöse -wun -bha.

²³ 'Wun -nu 'wo bhë a- 'ple
-kë 'wuntaöse -wun 'gü, -yö
kë 'pö kö -a 'gü -pë -së -nu
'wo -dhö bhë n -ma -yö kë
-dhö.

²⁴ (-A □tei' -yö -kë □ne 'wun
'ö -gban -bla -sü -sü -bha bhë
-a 'dhö.) -Yö ka 'yaan □ne
-blasüme -nu 'saadhö -an 'ple
-wo -lo -bla -bha 'töüdhö wo
'kuë; 'kεε □ya kë 'dhö 'ö me
do -yö -kë -an -götaame 'ka
'ö 'wo- 'kian nu. Kö -bla bhë

-a 'sü -kö 'ka dho -a süë kö
-waan ka -bha -to -a 'gbee-
'ka -sü 'kian nuë bhë -a kaa.

²⁵ Me -nu 'wo bhöme -nu
'ka bhë □wa 'dho bhö -sü 'ö
'dhö -a □daan' □dhia, me 'ö
-dhö -yö -dhio -dö ö -de -ta
'ö ö -de 'gbee- -ta bho -yö
kë 'dhö kö -yö -to -a 'gbee-
'ka 'gö □gblaa' yö; 'kεε kö pë
'ö 'dhö bhë 'sa 'gö □gblaa' 'ö
bhë □glöppë 'yaa -mü. Kwa
-zë, kwa kwa -bha -kë, -yö kë
'dhö kö 'gö □gblaa' 'ö □glöösü
bhë -yaan kë kwa -gö.

²⁶ -A -wun 'gü, ma -bla 'sü
-sü 'gü, n 'yan -yö 'wun -gö
'dhodhe -bha. N kë -kö -yö
-kë □ne -kö kpö -zuö -me 'ö
'yaa -kö kpö -zuö piöng 'piö
'kpaan -a 'dhö.

²⁷ Kë- wo 'dhö bhë, a n -de
bun 'gbee- -ta -bho, 'ö 'a n
□zuö' -we -a -bha -wun -nu
-kë; -yö kë 'dhö kö ma 'ö 'a
'wuntaöse □blεε me -nu -dhë
bhë, □kun 'a dho kë bo -me
'ka -an ziën.

10

*'Wun 'ö -gban gbapë -nu
-bha -kë ya -sü -bha*

¹ N dhegluzë -nu, a- 'piö
kö kwa 'bhema -nu 'ö waa-
Moizö -nu 'wo 'ta sü wo 'kuë
'kpa bhë, pë 'ö -kë -an 'ka
bhë, 'a ka -zo -yö -büö -a
'ka. □Dhe 'wo- -bha 'töüdhö,
'dhuu kpö -yö -an -ta -kpa,
'ö -an 'ple -wo 'yoo nuεazë
-kan.

² -An -bha -kpa Moizö -bha
-sü 'gü, 'ö 'wo 'yoo -kan bhë
-yö -më yö -sü 'ka 'ö 'wo- wo
'dhuu kpö waa- 'yoo -an 'gü
□ne -wo -mö -a 'gü do □ne
Moizö □ne 'wo dho to -a 'piö.

3-4 -Bhöpë 'ö -Zlan -ya bɔ
-an -dhë bhë wo 'plɛ -wa
-bhö, 'ö 'yi 'ö- nu -an -dhë
bhë 'ö wo 'plɛ 'wo- mü. 'Yi
bhë -yö -go -guö gbong 'gü.
-Guö gbong 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ
Klito 'ö -kë -an 'piö.

5 -Wo 'kaa' 'dhö 'kɛɛ -an
'plɛ -wun 'yi yaa 'kan -Zlan
'dhi. Pë -de 'ö -kë 'ö -an -dhë
'va -dhë -wo ga 'yënnɔ 'taa
'ö bhë.

6 Ka- -yö bhë 'a! 'Wun -nu
'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö
kwa -bha 'wun 'zuan' -nu
'ka, -yö kë 'pö 'kun -kë kwa
-dho 'wun yaa -nu kuënnu
kwa 'zuö' 'piö 'kwaan- kaa
'nɛ -an 'dhö.

7 Kö 'kun 'ka ka -de nu
gbapë -nu gba -sü -dhë 'nɛ
-kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa
'kaa' -an ziën bhë -a 'dhö;
yö 'ga 'ö- -wun 'gü 'ö pë
'ö 'bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëedhɛ 'gü 'ö- pö: 'Sɛgüme
-nu -wo 'yaannu, 'wo pë -bhö
'ö 'wo müpë -nu mü. 'Dhë
'wo yën, 'wo 'luu 'wo -ya 'tan
kë -sü -bha.

8 Kwa 'ka 'dho kwa -de nu
mɛ -gɔ -bho zian- -pë kë -sü
'ö dhe waa- gɔɔn- -an -bha
'sɔɔn kë -sü 'ka bhë -a -dhë
'nɛ -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu
-wa 'kaa' bhë -a 'dhö. Yö 'ga
'ö -an mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- 'plɛ ö
ga -yaaga 'wo ga -dhɛkpaɔyi
do 'ka bhë.

9 Kwa 'ka 'dho kwa Dëmɛ
'gü dan 'nɛ -kɔ 'ö -an mɛ
'bhaa -nu -wa 'kaa' 'ö 'wo
ga 'mɛɛ -bha -an 'kun 'ö- wo
bhë -a 'kwa' bhë -a 'dhö.

10 'Kun -kë 'ka -Zlan -wun
yaa 'blɛɛ 'nɛ -kɔ 'ö -an mɛ
'bhaa -nu -wa 'kaa' 'ö -Zlan

-bha bɔmɛ -yö -an 'gü 'siö -a
'ka bhë -a 'dhö.

11 'Wun -nu 'wo bhë
-wo -kë -an 'ka 'dhö 'ö
-ya -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü
'dhö kö -yaan kë kwa -bha
'wun 'zuan' 'ka. Bhii
'kpongtaadhɛ 'dhiötöyi 'ya
yö 'klöö'.

12 -A -wun 'gü, mɛ 'ö dɔ -sü
'ka ö -gɛn -ta, -yö ö -zo kë ö
-de 'piö kö 'kun 'ö dho -püö.

13 'Güdandhe -nu 'ka bɔ
-an 'gü bhë -an 'plɛ -wo mɛ
'bhee- 'tian'; 'ö tɔɔ -Zlan 'ö
-to -wo -ta -mɛ 'ka ö -bha
pë -nu 'ö -an 'tɔ go bhë -a
-ta bhë, yaa 'dho ö 'kwa' 'güdandhe
'ö -ziö kwa 'faan'
-ta -a -zü kö -yö nu kwa -ta.
'Yi 'ö 'güdandhe dho nu -a
'ka bhë, -yö -dho 'faan' nu
kwa -dhë kö 'kwaan- -a bun,
'kwaan- to -a -ta 'gbee- 'ka.

14 -A -wun 'gü, n 'bhamɛ
-nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö
'wun 'ö -gban gbapë -nu -bha
-an 'gü; -ka 'kan -a -bha!

15 -Yö n 'gü 'nɛ ka 'zuö'
-yö -bɔ 'wun 'gü, 'ö 'ka dho
-mɔ -a -bha kö 'wun -nu
'wo bhë 'ka -dhɛ -ga -a 'piö
'dengdhö, 'ka- -yö 'ko 'dhiö
kë.

16 'Dhuë- -drɔɔn -kɔɔ 'ö -ya
kë 'kwa -Zlan zuö pö -na -a
-wun 'gü bhë ka gia- -kaa -ga
bhë 'dhɛ! 'Ya kë 'nɛ kwa-
mü -na, pë 'kwa- pö 'ö tɔɔ
'kwa -kë do Klito fei 'ö -lo
kwa -wun 'gü bhë -a 'gü, 'iin
'bluu'- 'kwa- -glu -na kwa
'kuë 'kwa- -bhö -na bhë 'ö tɔɔ
kwa -dho 'kuë- -sü -mü do
Klito bun 'gü.

17 'Kö -kë 'nɛ kwa 'plëözë,
'bluu'- bhë -yö do; kwa -dho

kwa 'kou bun do 'gü bhii kwa -dho kwa 'kuë- 'ö □bluu'- bhe do bhë 'kwa- -bhö.

18 Ka gia-, -ka Izlaelö 'në -nu -ga bhë! Pë □ya kë 'wo sla- bhoë bhë, me 'wo- -bhö -na bhë, -an -dho 'kuë- -sü -mü do -Zlan -bha 'ka.

19 Kö □kun 'ö -kë ka □zuö' 'piö □ne pë 'a- pö bhë 'ö tɔɔ kö gbapë -nu 'iin pë -nu 'ö me -nu 'waa -Zlan -bha 'ka, 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë kö -an □bhlë -yö -dhö.

20 'Yaa -mü. Pë 'a- pö □zian' 'ö tɔɔ pë 'ö me -nu 'waa -Zlan do, 'wo sla- bho -na 'ka bhë, -zuu yaa -nu □ne 'wo- -kë -an -dhë, waa- kë -Zlan -dhë; 'kεε kö 'maa- 'piö 'sa kö 'ka kë 'kou do -zuu yaa -nu gba -sü 'gü.

21 Yaa 'dhö kë -së kö 'ka kwa Dëme -bha -droon mü kö 'ka 'go mü 'ka 'dho -zuu yaa -nu -bha mü □dhia 'pö; 'iin 'yaa -së kö kaa- kwa Dëme -nu 'ka pë -bhö ka 'kuë- kö 'ka 'go mü, kaa- -zuu yaa -nu 'ka -ya -bhöpë do □taa 'zü.

22 Kö □kun 'ka kwa Dëme □woo' □mεε 'ö -da □druei 'gü. -A -ga 'ka- wo bhë ka 'gü -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta -a?

'Wun 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ö 'wun 'saadhö 'gü

23 □Ya kë -wa -pö: «Kwa -mɔ pë 'saadhö 'plε kë -sü -bha.» -Yö 'dhö 'püë- wo 'kεε pë 'plε kë -sü 'yaa -së. Kwa -mɔ -a -bha 'kwa pë 'saadhö 'plε -kë 'kεε -a 'plε kë -sü 'yaa -së kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gbloo 'piö.

24 □Kun -kë 'ö me gbe -yö ö -de □truën □mεε; 'kεε -yö kë me gbe -bha 'ka, -ya □mεε'.

25 -Potaasü -yö ka -go kö -köpë -nu 'wo- 'dhɔɔ do -na 'dhɔɔkuëdhö bhë 'ka- 'dhɔ 'ka- -bhö; □kun -kë 'ka- 'godhe -nu, -a zë -ko -nu, -an gbe □mεε ka □zuö' 'gü, kö 'kaan- □tun -a -bhö -na.

26 Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: *'Kpongtaadhe waa- ö -ta -pë 'plε -wo kwa Dëme -bha 'ka.*

27 □Ya kë □ne me 'ö 'yaa Klito -wun -dhe 'wun gia- □ya ka -dhe -bhöpë 'ka, 'ö 'ka 'we -a -bha, pë 'saadhö 'ö -nu ka -dhë -bhöpë 'ka, -kaa -bhö; kö □kun 'ka □dheε' gbe kpo ka □zuö' -to zlöö -wun 'ka.

28 'Kεε □ya kë □ne □yaa- pö ka -dhë: «Wü 'ö □ne -yö pë 'wo sla- bho -a 'ka -a 'ka», kö -a me bhë kö □kun 'ka- -bhö me 'ö 'wun □blεε bhë -a -wun 'gü, kö □kun 'ö- □zuö' dho to zlöö.

29 N 'kaa- pö ka -bha □zuö' -to zlöö -wun -bha, 'kεε me 'ö bhë -a -bha. □Dheεkpoðhe -dho kë -mü □ne: -Më -kë 'ö n -ma -po □taa' -wun 'ö 'a dho -a kë 'ö sü me gbe -bha □zuö' -to zlöö -wun -bha -εε?

30 'Ö □ya kë 'zü □ne pë 'a dho -a -bhö, 'ma -Zlan zuö pö -a -ta, me 'kpaan gbe -dho do □dhë kö -yaan n -wun yaa □blεε' -a -wun 'gü ii?

31 Pë dho kë 'ö tɔɔ ka pë -bhö oo, ka müpë -mü oo, pë 'oo pë 'ka dho -a kë, -a 'plε -yö kë -Zlan 'tɔ -bhɔ -a 'gü -pë 'ka.

³² □Kun -kë ka -bha -tosi- adhe kë -kɔ -yö -kë me 'wo Zuifö 'ka, -a me -nu 'waa Zuifö 'ka waa- me 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka 'wo bhë 'ö -kë -an -gɔ □ne 'lü □kpëü 'ö -ziö -an -gɔ zian- -a 'dhö 'ö 'wo -kpën -a -bha.

³³ -Kaa kë □ne n 'dhö bhii a n -de 'gbee- -ta -bho kö n këpë -yö kë me -nu 'saadhö -an -dhë -së. 'Maa n -de -bha pë □mεε'; 'kεε me 'plε -bha pë, -yö kë 'dhö kö -an 'plε -wo dha.

11

¹ -Ka ziö n 'wun kë -kɔ 'piö □ne -kɔ ma -de gia- 'a- 'ka Klito 'piö bhë -a 'dhö.

Wɔ -kɔ -së 'ö me -nu -nu dhoë- wo -bho 'kuë- këdhe -nu 'gü

² N □zuögludhi -sü -mü 'ö tɔɔ ka -zlö 'yaa trö n 'ka 'wun 'saadhö waa- 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'a ka □daan -a 'ka 'ö 'ka- wo -na bhë -a -wun 'gü giagiawo.

³ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun do 'bhaa -yö -dhö 'ö 'a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan; 'ö tɔɔ: Klito -yö gɔɔn- 'ö -dhö -a □kɔɔnme 'ka; gɔɔn- 'ö -dhö, 'ö ö bɔɔ □kɔɔnme 'ka; 'ö -Zlan -yö -kë Klito □kɔɔnme 'ka.

⁴ □Ya kë □ne -bho 'kuë- kë -sü 'gü, gɔɔn- □ya -kpla 'to ö tuö □ya -Zlan 'dhi -wo pö -a 'ka 'iin □ya □bhea' -a 'ka, kö □ya Klito □bhlë -siö.

⁵ -Kɔ do bhë □ne dhebo -gɔ -ta 'yaa -kpa -sü 'ka, kö -a -gɔ -yö 'to 'pö -yö -Zlan 'dhi -wo pö 'iin kö yö □bhea' -a 'ka -Zlan -bha -bhokuëkɔ 'gü, kö

□ya ö □gɔn □bhlë -siö. Bhii kö □ya kë □ne dhebo 'wo- -gɔ bho -a 'dhö.

⁶ 'Ö dhebo me 'ö 'yaa- 'piö kö -yö ö -gɔ -ta -kpa, kö □yö -së kö -wa -bha wun bho. 'Kεε kö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, lë- -wun -mü dhebo -bha 'ka kö -wa -bha wun bho 'iin kö -a -gɔ -yö -lo. Kö □dhe 'ö 'pö, -yö ö -gɔ -ta -kpa.

⁷ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ gɔɔn- □ne 'ö -Zlan 'bin 'ka; yö □ne 'ö- -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. 'Yö dhebo -zë, 'yö gɔɔn- -bha 'tɔbhɔdhe -yö -kë -a 'gü.

⁸ 'Ö tɔɔ dhebo □ne 'ö go gɔɔn- 'gü; gɔɔn- kun 'ö go dhebo 'gü.

⁹ Yö do bhë 'zü, gɔɔn- yaa -da dhebo -dhë; dhebo -zë □ne 'ö -da gɔɔn- -dhë.

¹⁰ -A -wun 'gü □ne 'ö -Zlan -bha bɔme -nu wö 'dhiö, 'ö dhebo dho ö -gɔ -ta kpa kö -yaan -zɔn □ne -yö ö -gɔ -dho sia- ö □gɔn -dhë.

¹¹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, □ya kë kwa Dëme Yesu Klito -bha zian -ta dhebo 'yaa 'dhö kö gɔɔn- 'yaa 'dhö -de -ta 'iin gɔɔn- -de 'pö 'yaa 'dhö kö dhebo 'yaa 'dhö -de -ta.

¹² 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö -Zlan -yö dhebo sü -a 'ka gɔɔn- 'gü 'ö- □kaa' bhë, 'yö dhebo -de 'pö 'ö gɔɔn- kpa -a 'ka. Ka- -yö bhë □a! 'Wun bhë -a 'plε -go -Zlan 'gü.

¹³ Ka gia-, ka -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe! -A -ga 'ka- wo bhë, □yö -së kö dhebo -yö ö -gɔ 'to 'kpaan -bho 'kuë- -nu 'gü kö -yö □bhea' -a?

14 'Kö -kë □ne -dewo poo 'kpongtaa wɔ 'gü, -yö lë-wun 'ka kö gɔɔn- -bha wun -yö 'to □gbiin,

15 'kεε kö -yö dhebo -zë -bha □bhlë -wun 'ka; 'ö tɔɔ -Zlan -yö dhebo -bha wun -kë □gbiin 'ka 'dhö kö -yaan kë -a -gɔ -ta kpa -pë 'ka.

16 □εε, kö 'wun bhë -a -bho 'piö -mε □ya kë -dhö, kö -ya bho 'piö; 'kεε pë 'a mε -nu □daan' -na -a 'ka 'ö bhë; 'ö- 'ka 'dhö 'pö -Zlan -bha mε -nu mε 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë -an ziën.

'Wun 'ö -gban -kɔ -da 'ko 'piö -bhöpë waa- -a mε 'ö -gban kwa Dëmε -bha -bhöpë 'slööslö -an -bha

(Matiö 26.26-29; Maakö 14.22-25; Lukö 22.15-20)

17 'Wun mε 'a yö -a -bha zlöö □ne, ka zuö pö -dhe gbe 'yaa- -bha, bhii 'ö tɔɔ ka -bha -dho 'ko □bhaa -sü bhë, 'yaa ka 'dho 'dhiö; ka 'to □ne 'ö-wo zlöö □zian'.

18 -Blëzë 'ka, □waa- pö n -dhë 'saadhö □ne 'ka 'dho ka 'ko □bhaa, 'gügludhe -yö -da ka ziën. -A mε 'kö bhë a- □tei' -dɔ □ne -yö -mɔ -a -bha -yö kë 'dhö.

19 'Ma -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, 'gügludhe -yö -da ka ziën -yö kë 'dhö kö mε -nu 'ö -an kë -kɔ -nu 'dhö -së giagiawo bhë kö 'kwaan- -an dɔ.

20 □Ya kë □ne 'ka bhɔ ka 'ko □bhaa kö 'kaan- pë -bhö, pë 'ka- kë -na bhë, 'yaa kwa Dëmε -bha -bhöpë 'sü -sü 'ka;

21 'Ö tɔɔ -bhöpë □ya bhɔ, mε 'ö -dhö 'siö 'ö kpa -a -ta

ö -de -kpapë -bhö -wun 'gü. □Ya kë 'dhö zlöö kö mε -nu 'ö pë 'yaa -an -gɔ bhë kö □wa 'to din 'ka, 'kεε kö mε -nu 'wo 'dhiö bhë -wo -bhöpë -nu -bhö -na -ziögɔsüzë 'ka.

22 -Yö -dho kë 'dhö -bezë kö mε 'ö -dhö -yö -dho to ö -de -gɔ kɔɔ -yaan pë -bhö, -yaan müpë mü. Kë- wo bhë -Zlan -bha mε -nu -san 'pö ka -bha bhë □ee 'iin ka- kë kö lë- -yaan 'kpo mε -nu 'ö pë gbε 'yaa -an -gɔ bhë -an -ta -ee? -Më 'pö 'ka- 'piö kö 'a- pö bhë □εε? -Yö -kë ka -zo 'piö -be □ne a -dho ka zuö pö □a! -Abi', n 'ka 'dho ka zuö gbε pö.

23 Bhii 'ö tɔɔ kwa Dëmε -yö mε □daan' -wo dɔ n kwεε kö 'aan- ka □daan'- -a 'ka □neε: Gbeng -yi 'wo kwa Dëmε Yesu kun -a 'ka bhë, -yö □bluu'- -sü;

24 'ö □dhe 'ö □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- 'klu -kan 'ö- pö: «Pë □ne 'ö tɔɔ n bun; -yö ka -bha 'ka. -Kaa kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, -zo -büö n 'ka -pë 'ka.»

25 -Kɔ do bhë 'ö -drɔɔn -kɔɔ do -sü -a 'ka kö □wa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö- pö: «Drɔɔn -kɔɔ 'ö □ne 'ö tɔɔ n fei 'ö -Zlan -bha dhidhe -wun -dëü 'ka ka -nu ka ziën. □Ya kë □ne ka- mü -na, ka -zo -büö n -wun 'ka!»

26 'Ö tɔɔ kö -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmε -bha nu -yi -bha, ka □bluu'- -bhö -na, 'iin ka -drɔɔn mü -na □ne -kɔ bhë -a 'dhö, -a -bha ga -sü bhë, kö ka -a -wun □blëε' -na.

27 -A -wun 'gü, mε □ya kwa Dëmε -bha □bluu'- waa- -a

-bha -drɔɔn bhë □yaa- 'sü
-kɔ 'bhaa 'gü, kö □ya □sɔɔn
yaa -wun -za -lo ö -de tuö
kwa Dëmɛ bun waa- -a fɛi
buëndhö.

²⁸ Kö mɛ 'ö -dhö 'ö dho
□bluu'- waa- -drɔɔn bhë -an
sü, -yö ö -de -ga -së 'ka!

²⁹ Bhii mɛ □ya □bluu'- waa-
-drɔɔn bhë -a 'sü 'kɛɛ kö -a
-zon kwa Dëmɛ bun 'ka -sü
'ö bhë yaa- □bhlë -ya, kö □ya
za -lo ö -de tuö.

³⁰ -A -wun 'gü □nɛ 'ö ka
ziën 'ö 'yua □ya mɛ □plëezë
-nu kɛ 'tëëtë, 'ö mɛ 'bhaa -nu
□wa ga bhë.

³¹ 'Kɛɛ kɛ- wo bhë, kwa
kwa -de 'piö -ga -bezë, kwa
-dho dha -Zlan -bha za -bha
-lo kwa tuö -sü -gɔ.

³² 'Kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë
kwa Dëmɛ 'yan -yö kwa kɛ
-kɔ -nu -bha 'ö □ya kɛ 'ö kwa
'klo bhɔ -yö kɛ 'dhö kö □kun
'ö kwaa- 'kpongtaamɛ -nu 'ö
za dho -lo kwa tuö.

³³ □Dhɛ 'ö 'pö, n dhegluzë
-nu, a- -pö ka -dhɛ: □Ya
kɛ □nɛ 'ka nu ka 'ko □bhaa
kö 'kaan- kwa Dëmɛ -bha
-bhöpë 'sü, -ka dɔ ka 'ko -nu
-gɔ.

³⁴ 'Ö □ya kɛ □nɛ din □ya
kɛ mɛ 'bhaa -bha, kö -yö pë
-bhö ö -gɔ kɔɔ; -yö kɛ 'dhö
□kun -kɛ 'ö ka -bha -nu 'ko
□bhaa -sü 'gü, 'ka dho -Zlan
wö -siö ka buëndhö. 'Wun
mɛ -nu 'wo to bhë, 'ma nu ka
'piö 'ma, kwa -dho -a yö 'ko
'dhiö.

12

'Wun 'ö -gban -Zuu
'slööslö -bha gbaɔ -nu -bha

¹ -Kwa □sië'- 'wun 'ö -gban
-Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu

bhë -an 'piö 'sabla. N
dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'wun
'ö -gban 'wun bhë -a -bha -yö
kɛ ka 'yaan.

² Ka gia- -yö ka 'yaan □nɛ
□dhɛ 'ö □tun -be kö ka □tun
mɛ 'ö waa Yesu -wun -dhɛ
'wun gia- -an 'ka bhë, -zuu
yaa -nu -wo kɛ ka 'gbee- ta
bho □dhia 'ö gbaɔ -nu 'ö
'waa 'we bhë 'ka -an -gba;
'kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë, -a 'slë
gbe yaa kɛ ka -gɔ.

³ -A -wun 'gü, a- 'piö kö -yö
kɛ ka 'yaan □nɛ: -A mɛ gbe
'yaa -dhö kö -Zuu 'ö go -Zlan
'piö bhë -yö 'dhiö 'sü -a 'ka,
'go mü kö -ya pö: «'Dhangga
-yö 'kpɔ Yesu 'ka!» 'iin mɛ
gbe 'yaa -dhö kö -ya pö Yesu
tɔɔ ö Dëmɛ, kö -Zuu 'slööslö
'yaa- 'gü.

⁴ Gbaɔ -nu 'wo bhë -an
-gwaa -yö □plëezë. 'Kɛɛ kɛ-
wo 'dhö bhë -Zuu 'slööslö do
bhë □nɛ 'ö -an 'plɛ -wo go -a
kwɛɛ.

⁵ Yuö kɛ -kɔ □plëezë -yö
-dhö, 'kɛɛ kwa Dëmɛ do □nɛ
'wo- -kɛ -a -dhɛ.

⁶ Yuö -kɛ -Zlan -dhɛ -sü
bhë, -a kɛ -kɔ -gwaa -yö □va.
'Kɛɛ mɛ 'ö -an kɛ □faan' -da
mɛ 'plɛ 'gü bhë, -yö 'dhö do
-Zlan 'ka.

⁷ -Zuu 'slööslö -yö mɛ 'ö
-dhö -a -bha yuö 'ö dho kɛ
mɛ 'plɛ -bha 'wunsë 'ka bhë
-a -nu -a -dhɛ.

⁸ 'Ö tɔɔ -Zuu -yö mɛ 'bhaa
-bha -kɛ 'kpaakpadhɛ 'ka 'ö-
gbaɔ -a -gɔ, 'ö mɛ 'bhaa -bha
-yö -kɛ 'wundɔdhe 'ka 'kɛɛ kö
-Zuu ö bhë -yö 'dhö do 'sa.

⁹ -Zuu do gia- bhë 'zü □nɛ
'ö mɛ gbaa -zo -yö -Zlan -bha
-sü ('ö □ya kɛ mɛ -gɔ 'wo

'wun -nu kë -na -a 'ka bhë -a) 'ka; 'go mü 'zü 'ö me gbaa -ko -mo 'wuën- -sü 'ka kö -yaan 'yua -nu bho -a 'ka me -nu -bha.

10 -Zuu -yö me 'bhaa -nu gbaa -na -ko -mo 'wuën- -sü 'ka kö -waan -dhidhaapë -nu kaa kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka; kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -zuu yaa -an -bho 'kou kë -sü 'ka. Me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na 'wun -nu -blëë -wo 'waa gbë 'ö 'waa- □daan' -a 'gü -sü 'ka, kö me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na -wo gbë 'ö 'dhö bhë -a 'dhiö -lo -sü 'ka.

11 -Zuu do 'ö 'dhö bhë □ne 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an 'plë -kë. Me 'ö -dhö gbaa -de -dhë -zë □ne 'yö -nu -a -dhë □ne -ko 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

12 'Wun -nu bhë -wo 'dhö bhii -ko do 'ö kwa bun 'dhoë -ka do 'ö kwa do -nu 'dhö kë -na 'ka □plëëzë 'ka kwa bun -bha bhë □ne 'ö Klito -bha 'dhoë -ka.

13 Kwa 'saadhö, Zuifö -nu, me 'waa Zuifö 'ka, me 'wo 'gan 'gü, me 'waa 'gan 'gü -nu, 'kwa pa -Zuu 'slööslo bhë -a 'ka kö -yaan kwa kë bun do 'ka -a □kwa', 'ö -dhe 'kwa- -bha 'töüdhö 'ö -Zuu do 'ö bhë 'kwa- yö (□ne -ko 'ö me 'dhö 'yi mü -na -a 'ka 'ö- 'gu 'dhö do -na bhë -a 'dhö).

14 Kwa bun 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a do -nu 'wo- -bha -wo □plëëzë; yaa kë □ne pë 'wo -pö -yö do yö -mü.

15 □Ya kë □ne -gen □yaa- pö -be: «-Kö 'dhe 'yaa -mü n 'ka, kö 'maa bun -bha.» Kö pë 'ö

dho -a kan bun -bha yö 'pö bhë □ee?

16 'Ö 'tonëga □yaa- pö: «'Yan kun n 'ka; □dhe 'ö 'pö, kö 'maa bun -bha.» Kö pë 'pö bhë 'ö dho -a kan bun -bha bhë □ee?

17 □Ya kë □ne bun -dhe 'saadhö □ya kë 'yan 'ka, kö -yö -dho 'wun ma ö -më 'ka ëë? 'Iin □ya kë 'zü □ne -a -dhe 'saadhö □ya kë 'tonë 'ka, kö -yö -dho pë 'tëë ma -këklë □ë?

18 'Ö tɔɔ do me 'ö -dhö, -Zlan -ya -ya -a -yadhe -bha □ne -ko 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

19 □Ya kë 'zü □ne do do 'ö -dhö -be, kö bun 'ka 'dho kë -dhö.

20 'Këë kë- wo 'dhö bhë bun -yö do 'ö- do -nu 'wo □plëëzë.

21 -A me gbë yaa ziö 'ö 'bha -ta. -A -wun 'gü 'yan yaa -mo -a -bha □ya pö □ne ö -mawun 'yaa bun -bha; 'iin -gɔ yaa -mo -a -bha kö -ya pö -gen -nu -dhë □ne ö -mawun 'yaa -gen -bha.

22 □Ya 'go mü bun -gbaan me 'ö □faan' 'yaa -gɔ bhë, -a -bha këpë -nu -wo -dhö 'pö.

23 Do -dhe me -nu 'ö -an -to plaan -sü 'yaa -së bhë □ne 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö -së 'ka 'ö □zië' -an me -nu 'wo to -an -ta. -An me -nu 'ö -an -wun □blëë' -dhe 'yaa -dhö bhë □ne 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö □duö.

24 'Këë kö -an me -nu 'ö 'waa lë- -pë 'ka bhë, 'ö 'kwa sɔ -nu kë -an -bha. Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö bun -kë, kö -a do -nu me 'ö -an -zo -kë -an 'piö -sü -yö -an -ma kun

□duö 'kεε kö -an □bhlē 'yaa -dhö bhē -yö kē -a -bha.

²⁵ □Ya kē □ne -ko bhē -a 'dhö, 'gügludhe yaa 'dho -da do -nu ziēn bun 'gü. Pē 'wo dho -a kē 'ö tɔɔ, do 'wo dho -a wo wo 'ko -nu -wun □zɔnng' -ta.

²⁶ □Ya kē □ne bun -gbaan do -yö bo -na 'wun 'gbee- 'gü, -an me 'wo to -an 'ple -wo -kpa -a -bha 'wo bo -a 'gü. -A me do □bhlē □ya 'kpo, -an me -nu 'wo to -wo -kpa -a -bha 'wo 'gludhi -kē.

²⁷ Ka 'saadhö, ka -dho 'kuē- -sü -yö Klito bun 'ka, 'ö me 'ö -dhö 'ö bun bhē 'ö -a -gbaan do 'ka.

²⁸ -A -wun 'gü □ne 'ö -Zlan -bha me -nu ziēn, 'ö -Zlan -yö Yesu -bha bɔme -nu -ya -bleezē 'ka; 'yö ö 'dhi-wopöme -nu -ya □ple -naa 'ka, 'ö me -nu 'ö -an -ya -yaaga -naa 'ka, 'wo -kē me □daan' -me -nu 'ka. 'Ö □ya 'go mü zlöö, 'ö me -nu 'ö 'wo -dhidhaakēpē -nu gbaɔ yö, -a me 'wo me -nu -dhe bo gbaɔ yö, -nu me -dhē -me -nu, 'dhiö -sü me 'ka -me -nu waa- me -nu 'wo 'wun □blee -wo gbe 'gü 'wo bhē 'töüdhö 'wo yö mü.

²⁹ Me -nu 'wo bhē -an 'ple 'waa Yesu -bha bɔme -nu 'ka, 'waa -Zlan 'dhiwopöme -nu 'ka 'iin 'waa me □daan' -me -nu 'ka. -An 'ple waa -ko -mo 'wuēn- -sü yö kö -waan -dhidhaapē -nu kē,

³⁰ 'iin kö -waan 'yuame -nu -dhe bo, 'iin kö -waan 'wun -nu □blee' -wo gbe -nu 'gü, 'iin kö 'wun 'ö □blee -wo gbe 'gü bhē kö -waan -a 'dhiö -lo.

³¹ Yuö -nu 'wo -gban gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya kē bhē -a -bha bhē, -an me -nu 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, -ka -ya -an □wuēn', 'ka -an □mee' -!

Gbaɔ -nu 'wo bhē -wo -kē 'dhö 'kεε -ka do! A -dho pē do 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -a -wun □blee' ka -dhē.

13

'Wun 'ö -gban -dho -bha

¹ 'Kö -kē □ne -Zuu 'slööslö -yö gbaɔ -kē n -dhē kö 'a 'wun □blee' - me 'bhee- waa- -Zlan -bha bɔme -nu -an -wo 'gü, kö n 'ka -an □daan', 'ö me -nu 'wo to 'ö -an -dho 'yaa n kē, kö ma 'wun -nu □blee' -sü -yö □ne □tang' -wo 'kpaan 'iin 'zü □ne gɔnggɔng 'wo- ma -na, -an 'we -wo 'kpaan 'dhö.

² A -dho -mo -a -bha kö 'a -Zlan 'dhi -wo pö, kö 'wundɔdhe 'saadhö -yö kē n -go, kö 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, -an -gen ma -sü -yö kē n -go. A -dho -mo -a -bha kö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö □ya kē me -go 'wo -mo -a -bha -wa pö -ton -dhē -yö 'go ö pin □taa, 'ö -ton bhē 'ö -vin bhē, -a -zo -yö -Zlan -bha -sü □va bhē -yö kē n -go; 'kεε □ya kē □ne me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö a pē 'kpaan 'ka.

³ 'Kö -kē □ne pē -nu 'wo n -go, a -glu 'fεeme -nu 'ka, 'a dho -dewo 'a n -de do me -nu kwεε 'wo n -güö, kö me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö n -yö -a -bha -pē gbe 'yaa -dhö.

⁴ Me 'ö -dho 'dhö -a 'gü, -a □zuö' -yö -saa; -a 'glu □yö -sē; 'yaa -ya me 'kpaan gbe -bha

pë -dho 'ka; 'yaa ö -de -wun
 □blεε'- 'dhi □va 'gü; 'yaa ö -de
 'sü □va.

⁵ Με 'ö -dho 'dhö -a 'gü,
 'yaa lē- -pē gbε kē; 'yaa pē bō
 ö 'ka; 'yaa -naadhe kē, 'yaa
 mε -wun -da ö □zuō' 'piō -pē
 kē.

⁶ Με 'kpaan gbε 'yaa pē
 yaa kē 'yaa kē -a -dhē -sē; pē
 'yö ö -sē -kē -a □wuēn' 'ö tōō
 'wun 'ö kpengdhö 'ö mε -ya
 -kē -a 'yaan 'ka □zian'.

⁷ -Dho □ya kē mε 'gü, -ya
 -kē 'ö mε bhē 'ö ö □zuō'
 kuēnnu 'wun 'saadhö 'gü;
 -ya -kē 'ö -zo dō -sü waa-
 □zuōsaadhε -wo kē mε -gō 'ö
 □ya kē 'wo wo -zo yō -Zlan
 -bha 'wun 'saadhö 'gü.

⁸ -Dho bhē -yō -dho to 'dhö
 □toēpö 'ka. 'Kεε -Zlan 'dhi
 -wo pō -sü 'ö bhē -a 'tōng
 -yō -dhö 'ö □ya kē 'dhö □waa-
 □blεε'- 'ö- 'tōng bhē □ya ziö
 kö -a -yō -a -bha -pē gbε 'yaa
 'dhö gbō. 'Wun -nu -blεε -wo
 gbε 'gü -sü bhē -yō -dho yēn,
 'ö 'wundōdhe -yō yēn.

⁹ 'Ö tōō 'tōng 'ö 'kwa- 'gü
 □nε, kwa -Zlan 'dhi -wo pō
 -na, 'kwaa- pō 'fεfεdhö, 'ö
 kwa -bha pē dō -sü 'ö bhē 'pō
 'ö 'yaa -mō -sü 'ka 'fεfεdhö.

¹⁰ 'Kεε pē 'ö 'fεfεdhö □ya
 nu □sia kö -a mε 'ö 'yaa -mō
 -sü 'ka 'kuē bhē -a ziö -sü
 -mü.

¹¹ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhē!
 □Dhe 'a □tun 'nē 'ka, n 'wun
 -nu □blεε' -kō -nu, n -zo 'ta
 -kō -nu waa- n 'wun -nu -yō
 'ko 'dhiö -kō -nu -wo -kē □nε
 'nē -nu -bha 'dhö. 'Kεε dō 'a-
 wo zlöö 'ö 'ma kē mε -de 'ka
 □nε, 'ma n □kwaa' 'nē -bha
 'wun kē -kō -zü.

¹² 'Tōng □nε -a 'gü pē -nu
 'kwa -kpēn -na -an -bha bhē
 -wo pē 'bin 'ka □nε -kō 'wo
 -dhe -ga -na -a 'ka 'sēē- 'yan
 'bhluubhluzē 'gü bhē -a 'dhö.
 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, -a
 'tōng □ya -lo □sia, (kwa -dho
 □dhiē' -zü) 'ö kwaa- Klito -nu
 'kwa dō kwa 'ko wö 'dhiö
 'ö 'kwa- yō. Dō 'kwa- wo
 □nε 'wun -nu 'wo -gban -Zlan
 -bha bhē -an dō 'a- wo bhē
 'yaa 'fεfεdhö. 'Kεε yi bhē □ya
 -lo □sia, a -dho -a dō 'fεfεdhö
 □nε -kō 'ö -Zlan -yō n dō -a
 'ka bhē -a 'dhö.

¹³ □Ya kē 'dhö kö 'wun
 -yaaga 'ö 'wo dho to 'wo tōō:
 -Zo -yō -Zlan -bha -sü, -zo
 -dō -Zlan -bha -sü waa- -dho.
 'Kεε kē- wo 'dhö, pē -yaaga
 'wo bhē, -a mε 'ö -an -gō -ta
 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tōō
 -dho.

14

¹ Kö -dho -kē mε 'ka -sü
 bhē, -ka -ya -a □wuēn'! 'Kεε
 gbao -nu 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö
 -a nu -na mε -nu -dhē bhē,
 -ka -an □mεε' 'pō; 'kεε -yō
 -dho kē -sē kö -yō kē -a mε 'ö
 -kē -Zlan 'dhi -wo pō -sü 'ka
 bhē -a 'ka.

² Με 'ö 'wun □blεε' -na -wo
 gbε 'gü bhē, yaa- □blεε'- mε
 -nu -dhē, 'kεε -ya -blεε -Zlan
 -dhē, bhii mε gbε 'yaa- ma.
 'Wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -a
 □blεε' 'ö- wo -na bhē, -Zuu
 'slööslö □nε 'ö -kē -a -bha -kō
 -mō 'wun -bha -sü □kwaa'.

³ 'Kεε mε 'ö -Zlan 'dhi -wo
 pō -na bhē, -ya □blεε mε
 -nu -dhē kö -yō -an □faan'
 'mē -an -bha -zo -yō -Zlan
 -bha -sü 'gü, -yaan -an □faan'

'mä 'iin kö -yaan -an □zuö' □dhuë'.

⁴ Mē 'ö 'wun □blēē' -na -wo gbe 'gü bhē, ö -de 'sloo □faan' □nē 'ö- mä -zo yö -sü 'gü, 'kēē kö mē 'ö -Zlan 'dhi -wo □blēē' -na bhē, -Zlan -bha mē -nu -todhösü □nē 'ö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □faan' mē.

⁵ A- 'piö kö ka 'plē 'ka 'wun -nu □blēē' -wo gbe 'gü; 'kēē kē- wo bhē, -Zlan 'dhi -wo pö -sü □yö -sē, 'ö tɔɔ mē 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhē, -yö □bhlēzē 'ö □ziē' 'wun -blēē -wo gbe 'gü -mē -nu -ta. 'Kēē kē- wo 'dhö bhē, mē □ya kē -an ziēn 'ö □ya -mɔ -a -bha kö 'wun 'ö □blēē -wo gbe 'gü bhē, -ya kē kö mē 'plē -wa ma, kö -ya □dhiē' -kwaā -yö kē 'dhö kö -yö -an □faan' 'mä -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

⁶ N dhegluzē -nu, □dhēē' do 'ö □nē: □Ya kē □nē n -ma -nu ka 'piö -sü bhē, 'ma 'wun -nu □blēē' -ka -dhē -wo gbe 'ö 'kaa- ma -a 'gü, 'ka -dhe -ga 'gü, -mä -sē 'ö dho -a kē ka -dhē -ēē? -A -yö -a -bha -pē gbe yaa 'dhö kē -dhö ka -gɔ, -a 'ke yaa kē 'wun 'ö -kē -bin -sü 'ka 'ö -Zlan -ya -zɔn -a □blēē' -wo, 'wundɔdhe □blēē' -wo, -Zlan 'dhi -wo pö -sü waa- mē □daan' -wo -an 'ka.

⁷ 'Wun □zuan' do □ga □nē; -yö -sü □troo' -kē -a -bha -pē -nu, 'wo □nē -bhɔng -nu, kɔng -nu -an 'dhö bhē -a -bha. □Ya kē □nē -a mē 'ö -dhö -a -wobɔatadhe yaa kē -dhö, -dhe 'wo- -bha do do 'ka bhē, -wo -dho -an -wo -dho 'ko 'piö dɔ -mä -bha -ēē?

⁸ 'Ö □ya kē 'pö □nē 'truu 'ö □waa- -piö, 'ö -glugɔnmē -nu 'dho -na 'kuēdhö bhē, -a -piö mē 'yaa- -piö -a -piö -kɔ 'ka, -glugɔnmē -nu -wo dho wo -de -pē kē -kɔklē □ēē?

⁹ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhē 'dhe! -Kɔ do bhē -a 'ka, 'ka -Zlan 'dhi -wo pö -wo gbe 'gü, -wo -dho -a -gen ma -kɔklē □ēē? □Ya kē 'dhö kö pē 'ka- □blēē' -na bhē -a -gɔ 'yaa -dhö, ka- -blēē 'kpaan.

¹⁰ -Wo □plēzē -nu -wo -dhö 'kpongtaa zö, 'kēē -a mē 'ö dho kē -dhö kö □waa- □blēē' -waan pö -a -gen ma -mē 'yaa 'dhö, 'yaa -dhö.

¹¹ 'Kēē kē- wo 'dhö bhē, mē □ya 'wun □blēē' -n -dhē -wo 'ö 'maa- ma -a 'gü, kö mē bhē, yi -nu 'yiē kē yi 'ko -dhē -nia 'ka.

¹² □Dhe 'ö -kē □nē ka -ya -sü 'ka -a □wuēn' giagiawo kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -wo dɔ ka kwēē bhē, kö -wo kē ka -gɔ □va 'ka -Zlan -bha mē -nu -da 'dhiö -pē 'ka, -zo -yö -a -bha -sü 'gü.

¹³ Mē 'ö 'wun □blēē -wo gbe 'gü bhē, -a □dua' -mü kö -ya -dhe -Zlan -gɔ kö (yö gia-) -a 'dhiö -lo -sü -yö bɔ -a -ta.

¹⁴ 'Ö tɔɔ □ya kē □nē a □bheā' -na -wo gbe 'gü, 'kö -kē □nē n 'nii- -yö □bheā' -sü 'piö, n 'wunbhokoukēdhe gbe 'yaa 'dhö.

¹⁵ □Ya kē 'dhö kö pē 'a dho -a kē zlöö 'ö tɔɔ -kɔ do 'ö n nii 'dhoē- 'ka □bheā' -sü 'gü bhē, 'ö 'tɔng gbe 'ka 'pö 'ö n -ma 'wunbhokoukēdhe dho kaa 'pö □bheā' -sü 'gü; 'iin -kɔ do 'ö n -zo 'plē dho kaa

'tan bho -sü 'gü bhë 'ö n -ma
'wunbhokoukëdhe dhö kaa
'pö -a 'piö.

16 Bhi gia-, □dhe 'ü- ga
-a 'gü bhë, □ya kë □ne 'bha
-Zlan zuö pö dosen -wo 'waa
gbe 'gü, me 'kpaan -dho kë
-dhö -bhokuëkëdhe 'gü mü
kö -yö amen pö □a? 'Ö tɔɔ ü
-bha -Zlan zuö pö -sü 'gü, pë
-nu 'ü- □bleε' bhë 'yaa- ma.

17 'Kö -kë □ne ü -bha -Zlan
zuö -pö -a 'gü -wun □yö
'kpëdhö, yaa 'dho me gbe
-bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
□faan' më.

18 A -Zlan zuö -pö 'ö tɔɔ a
'wun -bleε -wo gbe 'gü □va
'ka 'a □zië' ka 'saadhö ka -ta.

19 'Kεε kë- wo 'dhö bhë,
□ya kë □ne me -nu □wa 'dho
wo 'kuë-, -yö -kë n 'gü -së kö
-wo kpö 'sɔɔdhu 'wo dho -a
-gen ma, 'a- pö kö -an -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü -yaan
-da 'dhiö 'ö □zië' -wo kpö
-vuu □plëézë -pö -wo gbe 'gü
-sü -ta.

20 N dhegluzë -nu, kö □kun
'ö ka 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö
-kö -nu -wo -kë □ne 'në -nu
-bha 'dhö; 'wun 'ö -gban
'wun -nu kë -sü 'gbloo 'piö
-bha bhë, -ka kë me -dee -nu
'ka -an 'gü! Pë 'ö 'ka dho kë
-a 'gü □ne 'në -nu 'dhö 'ö tɔɔ
pë -nu 'wo -gban 'wun yaa
kë -sü -bha bhë □zian' 'ö bhii
'kaa pë gbe dɔ -a -bha.

21 Pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëëdhe 'gü -ya -pö:
Kwa Dëme -ya -pö □neε: A
-dho 'wun □bleε'- 'seɔɔ 'ö □ne
-a 'gü -me -nu -dhë; 'kεε kë-
wo 'dhö bhë a -dho -a □bleε'-
□bɔɔ' -wo gbe pö -me -nu -ta

-sü 'ka.

22 □Ya kë 'dhö, gbaɔ 'ö
-gban 'wun -bleε -wo gbe
'gü -sü -bha bhë, -yö 'wun
□zuan' 'ka me -nu 'ö 'waa
-Zlan -bha 'ka bhë -an -dhë
(-a -zɔn -an -dhë -sü 'ka □ne
-Zlan □ya ö -ta yö -an -bha);
'kεε me 'ö 'wo -Zlan -bha 'ka
-an -bha 'wun 'yaa yö 'dhö;
pë 'ö me -nu 'wo -Zlan -bha
'ka 'ö -an -dhë 'wun □zuan'
'ka 'ö tɔɔ gbaɔ me 'ö -kë -Zlan
'dhi -wo pö -sü 'ka (-a -zɔn
-sü 'ka □ne 'ö -an ziën). 'Kεε
kë- wo 'dhö 'pö bhë 'yaa 'dhö
me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka
bhë -an -bha 'ka.

23 Ka gia-, -ka -dhe -ga
bhë 'dhe! □Ya kë □ne -Zlan
-bha me -nu □wa 'dho wo 'ko
□bhaa, wo 'ple □wa yö 'wun
□bleε' -sü -bha -wo gbe 'gü,
me -nu 'waa pë gbe dɔ 'wun
bhë -a -bha waa- me -nu 'ö
'waa Yesu -wun -dhe 'wun
gia- me -nu 'ka, □wa -da ka
kpö 'gü mü, wo 'ka 'dhoë- pö
'bloon- □ya -da -an 'gü a?

24 'Kεε □ya kë □ne ka 'ple
'ka yö -Zlan 'dhi -wo pö -sü
-bha, me -nu 'ö 'waa Yesu
-wun -dhe 'wun gia- me
-nu 'ka bhë waa- 'to 'to -me
'kpaan □wa -da ka ziën, 'wun
bhë -yö -dho -gban -an -bha,
'ö yö -an -bha □sɔɔn yaa
-bha, 'wun 'ö 'wo- ma -na
bhë -a -wun 'gü; 'ö □ya kë 'ö
-an □zuö' -yö za dɔ -an -bha,

25 kö -an □zuö' 'gü -wun
-nu 'wo -bin -sü 'ka 'fëfedhö
bhë □wa yö -dhepuudhe 'gü.
-Kɔ bhë □ne 'ö □ya kaa 'ö me
-nu 'wo bhë 'wo -gblü -Zlan
-wo 'dhiö -a -dho kë -sü 'ka
□woë' □neε: «'Wun gia- -mü.
-Zlan -yö ka ziën.»

'Wun -mɔ 'kuë -kɔ -së 'ö
-Zlan -bha mɛ -nu ziën

26 'Wun mɛ 'a dho kan -a
-ta zlöö, n dhegluzë -nu, ö
tɔɔ: ɔYa kɛ ɔnɛ 'ka 'dho ka
'ko ɔbhaa, mɛ ɔya kɛ ka ziën
'ö 'tan ɔya nu -a ɔzuö 'piö,
kö mɛ gbɛ -bha -yö kɛ mɛ
ɔdaan' -wo 'ka, kö mɛ 'waa
gbɛ -bha -yö kɛ pɛ 'ö 'bin -sü
'ka 'ö- yö -a 'ka, mɛ -yö bɔ
-de -a -bha -yö kɛ 'wun -blɛɛ
-wo 'waa gbɛ 'gü -sü 'ka, -a
mɛ 'bhaa -bha -yö kɛ -a -dhië
-kwaa -sü 'ka 'ö 'ka dho -a kɛ,
-a 'plɛ -yö kɛ ka -zo -gban -pɛ
'ka.

27 'Ö ɔya kɛ ɔnɛ mɛ -nu
ɔwa kɛ -dhö kö -waan 'wun
ɔblɛɛ' -wo gbɛ 'gü, kö -wo
kɛ mɛ ɔplɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka,
'kɛɛ kö -a -dhië -kwaa -sü -yö
kɛ -dhö; mɛ 'ö -dhö, -yö yö
mü dɔ do 'ka.

28 'Ö ɔya kɛ ɔnɛ mɛ 'yaa
-dhö kö -wo -nu bhë -yö -an
-gen pö, kö mɛ 'ö -dhö -yö
ɔbhaa' -wo ɔlöö ö -de 'sloo ö
-bha 'ka -Zlan -dhë; kö ɔkun
'ö- -wo -yö yö plaan mü.

29 Kɛ ɔnɛ ɔya 'to -Zlan
'dhiwopömɛ -nu -bha, -wo kɛ
mɛ ɔplɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka kö
-wo 'wun ɔblɛɛ' -wo -ta; kö
mɛ -nu 'wo to, -wo wo 'to 'to
-a -bha -wo -dhɛ -ga -a 'piö.

30 'Ö mɛ ɔya kɛ mü 'pö 'ö
-Zuu 'slööslö ɔya 'wun bho
-bin -blü -a -dhë kö -yaan -a
ɔblɛɛ', kö -yö dɔ mɛ 'ö 'dhiö
bhë -yö yën ö -bha -bha.

31 -Yö kɛ 'dhö kö ka 'plɛ
'kaan -Zlan 'dhi -wo pö, mɛ
do -yö yö mü; ɔya yën 'ö mɛ
'waa gbɛ -yö yö mü 'pö kö
mɛ 'plɛ -waan -a ma kö -an
ɔfaan' -yaan 'më.

32 Mɛ 'ö ɔya kɛ 'wo -Zlan
'dhi -wo pö -na bhë, -an
ɔdua' -mü kö -wo kɛ 'wun 'ö
dɔ -an 'dhi bhë mɛ 'ö 'wo-
'kun -kɔ dɔ -an 'ka;

33 'ö tɔɔ -Zlan yaa kwa
ɔdhɔɔ kɛ kö 'kwaan- pɛ -nu
kɛ -kungkuëdhɛ -kwaa; 'kɛɛ
kö -yö kɛ ɔzian' ɔzuöyagluu
'gü.

-Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! ɔYa
kɛ Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
-mɛ -nu ziën, -dhɛ 'saadhö
'gü -kɔ 'ö kɛ -na -a 'ka

34 dhebɔ -nu 'piö ɔzian' 'ö
tɔɔ -ya 'wo- wo diindhö. 'Yaa
-së -an -bha 'ka kö -wo 'wun
-nu ɔblɛɛ' -bhökuëdhɛ -nu
'gü; -wo kɛ dhoo -nu 'wo
wo -gɔ dho sia- wo ɔgɔn
-nu -dhë -an 'ka ɔnɛ -kɔ 'ö
-Zlan -bha tɔng -ya pöë bhë
-a 'dhö.

35 ɔYa kɛ ɔnɛ ɔdhɛɛkpɔdhɛ
-ya kɛ -an -gɔ 'wun 'bhaa
-bha, kö -wo wo ɔgɔn -nu
ɔdhɛɛ' 'kpɔ kɔɔ ɔzian'. 'Yaa
-së dhebɔ -bha 'ka kö -yö
'wun -nu ɔblɛɛ' -bhö 'kuë-
nu 'gü.

36 'Ö bhii ka gia-, -ka -dhɛ
-ga bhë! Yaa kɛ ɔnɛ -Zlan
-wo 'ö bhë -dhɛ 'ö ka ɔplöö
'ma bhë ɔnɛ 'ö -wo -a -bha
'iin ka -de 'sloo ɔnɛ 'ka- yö.

37 'Ö ɔya kɛ ɔnɛ ü -Zlan
'dhiwopömɛ 'ka 'iin gbɔɔ
'ö go -Zlan 'piö -yö ü -gɔ
kö 'wun -nu 'a- ɔblɛɛ' -na
'sëëdhɛ ɔnɛ -a 'gü bhë -yö kɛ
ü 'yaan ɔnɛ, -yö tɔng 'ö kwa
Dëmɛ -ya dɔ -a 'ka.

38 Mɛ 'ö 'yaa- ɔbhlë -ya, kö
mɛ bhë kö ɔkun 'ö 'ka- -ga ka
kpö 'gü -mɛ 'ka.

39 N dhegluzë -nu, ɔya kɛ

'dhö kö pë me 'ö 'ka dho -ya
-a □wuën' 'ö tɔɔ kö 'kaan-
-Zlan 'dhi -wo pö. 'Kεε kē-
wo 'dhö bhē, □kun -kē 'ka-
pö -an -dhē kö □kun 'wo
'wun □blεε' -wo gbε 'gü.

⁴⁰ Pë 'ö 'ka dho -a kē, -yö
kē -a kē -ko 'ka, -yö kē ö pin
□taa.

15

*'Wun 'ö -gban Klito -bha
-go ga 'sü -sü -bha*

¹ N dhegluzē -nu, a ka -zo
-büö -na 'zü 'wuntaɔsē 'a-
□blεε ka -dhē 'ö 'ka- -wun-
-dhε 'wun gia- 'ö ka -bha
-zo yö -sü -yö -gban -a -ta
genngdhö bhē -a 'ka.

² Yö □ne 'ka bɔ -a -ta 'ka
dha, kö □ya kē □ne 'ka- 'kun
□ne -ko 'a- □blεε -a 'ka ka
-dhē bhē -a 'dhö. □Ya kē □ne
'yaa 'dhö kö ka -bha 'wun
-dhε 'wun gia- -sü bhē -yö
'flēē.

³ Mε □daan' -wo 'ö bhē
□ne 'ö 'a- -wun □blεε ka
-dhē kö 'ma- yö; yö □ne 'ö-
-wun 'dhö 'gbee-, 'ö tɔɔ Kl-
ito -yö -ga kwa -bha □soon
yaa -nu -wun 'gü □ne -ko 'ö-
'ka □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sēēdhε 'gü bhē -a 'dhö.

⁴ 'Wo- -bin; 'yö go ga 'gü
-dhekpaoyi kē -yaaga -naa
'ka □ne -ko do 'ö □bεεn' -sü
'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε
'gü bhē -a 'dhö;

⁵ 'yö ö -de -zɔn Pιεε -dhē, 'ö
Pιεε -ya yö; 'go mü 'yö ö -de
-zɔn □guē' -nu 'gɔɔ- do ö ga
□ple 'wo bhē -an mε -nu 'wo
to bhē -an -dhē.

⁶ □Dhε □ya 'go mü, 'yö ö
-de -zɔn ö -wun -dhε 'wun
gia- -mε -nu 'wo dho -mɔ

mε -lü □kēng' 'soɔdhu -bha
-an -dhē -dhε do 'gü. -An
mεdhevadhε -wo □tun -dhö.

⁷ -Yö ö -de -zɔn Zakö waa-
ö -bha bɔmε -nu 'saadhö 'wo
to bhē -an -dhē.

⁸ □Dhε □ya 'kan -an -bha,
-yö ö -de -zɔn n -dhē 'pö;
'kεε kö ma 'a bhē n □tei' -yö
-kē □ne 'nē 'ö yaa bhɔ ö bhɔ
'töng 'ka -a 'dhö.

⁹ Bhii Yesu -bha bɔmε -nu
'wo bhē ma □ne 'a tɔɔ mε
-kaanta, 'ö 'wun gia- 'ka, n
-dhε Yesu -bha bɔmε -sü -de
'ö bhē yaa n -ma 'kun; 'ö tɔɔ
mε -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhε
'wun gia- -mε 'ka bhē, a -kē
'wun 'gbee- -kē -an 'ka -mε
'ka.

¹⁰ 'Kεε -Zlan -bha 'glusē
'gü, ma □ga 'ö 'ma kē □ne -ko
□ne -a 'dhö bhē; 'ö 'glusē 'ö-
-kē n 'ka bhē, 'ö- 'gü -pē yaa
'to 'kpaan. 'Ö tɔɔ a yuö -kē
'a -ziö -a 'ka -an 'ple -ta; 'kεε
kö kwa -dhε -ga -a 'gü -sē 'ka,
-Zlan 'glusē 'ö n -ta bhē □ne
'ö yuö -nu bhē 'ö -an -kē.

¹¹ □Ya kē 'dhö kö 'wun bhē
-a -bha -go n kwεε -sü 'iin -a
-bha -go Yesu -bha bɔmε -nu
mε 'wo to -an kwεε -sü bhē
yö kun 'ö- -wun 'dhö 'gbee-
Pë mε 'ö -dhö 'ö tɔɔ 'wun 'yi-
□blεε' -'ö 'ka- -wun -dhε 'wun
gia- bhē.

*'Wun 'ö -gban -go ga 'gü
-sü -bha*

¹² Pë 'ö yi- □blεε' -na 'ö tɔɔ
Klito -yö -go ga 'gü 'kεε kö mε
'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö 'wo-
pö -sü 'gü □ne -go ga 'gü -sü
'yaa -dhö, -yö -yö ka -gɔ □dhē
□ε?

¹³ □Ya kē □ne pē 'wo- pö
bhē -yö 'wun gia- 'ka, kö

Klito yaa 'go ga 'gü □ne bhë 'sa!

14 'Ö □ya kē 'pö □ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö 'yaa yi -bha 'yi yi -de kē 'wun □blεε' -me 'ka; kö ka -bha 'wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë ('ö bhii yi □ne 'yi- pö ka -dhë Klito -yö -go ga 'gü, 'ö 'ka- wun -dhe 'wun gia-).

15 -A -de 'kö -kē □ne -yö 'dhö, kö pē 'ö -Zlan yaa- kē bhë, 'yië kē -a -wun -do -a -bha -me 'ka; 'ö too yi- -pö -Zlan □ya Klito bho ga 'gü 'kεε kö yaa- kē 'dhö, kö □ya kē □ne 'kwa 'to -a -ta □ne me -nu 'ö □wa ga bhë, 'waa 'go ga 'gü 'gbεεdhö.

16 'Ö bhii □ya kē □ne -dhe 'kwa- -ga -a 'gü -sē 'ka bhë, me -nu 'ö □wa ga bhë 'waa 'go ga 'gü, kö Klito -de 'pö yaa 'go ga 'gü □ne bhë 'sa.

17 'Ö □ya kē □ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -yö 'kpaan, 'iin kö ka □tun ka -bha □soon yaa 'gü □ne bhë.

18 □Ya kē 'dhö, kö me -nu 'wo ga -zo -yö Klito -bha -sü 'gü bhë kö waa dha □ne bhë 'sa!

19 Kö kē- wo bhë, □ya kē □ne kwa -bha -zo -yö Klito -bha -sü 'ö bhë, pē 'ö- 'dhiö dho to 'kpongtaa zö yö -mü, kö kwa 'kwa too me -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'yenazë.

20 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, 'wun gia- -mü □ne Klito -yö -go ga 'gü, 'ö -këdhösü -yö -kē -a -go -a -zön -sü 'ka □ne me -nu 'wo ga bhë, wo -de 'pö -wo -dho go ga 'gü.

21 'Ö too -ko do 'ö ga

-yö boa me do 'gü 'ö □daa' 'kpongtaa zö bhë □ne 'ö game -nu -bha -go ga 'gü -sü -yö boa me do 'bhaa gbε 'gü 'pö.

22 -Kö do 'ö me -nu 'saadhö -an -bha -kē Adan □suu' -'ka -sü -wun 'gü, 'ö 'wo ga -a 'ka bhë □ne 'ö me -nu dho go -a 'ka ga 'gü -an -bha -klu Klito -bha -sü -wun 'gü.

23 'Kεε kö me 'ö -dhö, -a -bha -dödhe -yö -dhö. Klito □ne 'ö me -blεεzë 'ka me 'ple -ta; □ya 'go mü, me -nu 'wo Klito -bha 'ka, 'wo yö mü -a nu -yi 'ka.

24 □Ya 'go mü zlöö 'ö yi -kaanta -yö -lo. Yi bhë -a 'ka, Klito -dho -wogbi- indhe -nu, -ko -mo 'wuën- sü waa- 'piigbeedhe -nu -an 'ple 'gü □siö'-. □Ya kē 'dhö, 'ö -gludëdhe kē -sü -lo ö Dë -Zlan kwεε.

25 'Ö too -gbogbödho Klito -yö -dhö -gludëdhe kē 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -a -to -a yaagüme -nu -ta 'gbee- 'ka -sü, waa- -an -lo Klito -gen □löö -sü -yi -bha.

26 Yaagüme -kaanta 'ö Klito dho -a 'gü □siö' -'ö too ga.

27 'Ö too pē 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü -ya -pö: -Zlan □ya pē 'ple -lo -a -gen □löö. 'Kεε kē- wo 'dhö bhë yaa kē □ne -wo kpö 'ö -kē «pē 'ple 'saadhö» 'ka, 'ö 'kwa- pö bhë 'ö too -Zlan 'ö pē 'ple -lo Klito -gen □löö bhë, yö -de 'pö -yö -dho kē Klito -gen □löö 'pö 'yaa -mü.

28 □Ya kē □ne pē 'saadhö 'ple -go □ya 'dho Klito -dhë sia- □sia, 'ö Klito gia- -de 'ö

-Zlan Gbö 'ka bhë, 'ö ö -gɔ dho sia- -Zlan 'ö pë 'plɛ -lo -a -gɛn ɓlöö bhë -a -dhë; kö -dhɛ 'saadhö 'gü -Zlan -yö -ya pë 'plɛ -gɔ -ta.

²⁹ -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Mɛ -nu 'wo -an 'më -na yiö Yesu 'tɔ 'gü mɛ -nu 'ö ɓwaa-wo 'ö ɓwa ga -an pin ɓtaa bhë, -ka ka -zo 'ta -an -wun 'gü! Pë -nu 'wo- kɛ -na 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kɛ -më 'ka ɛɛ? 'Ö ɓya kɛ ɓnɛ mɛ 'ö ɓwa ga bhë 'waa go ga 'gü kö -më -kɛ 'ö 'wo bɔ yiö -an piɛn ɓɛɛn?

³⁰ ɓɛɛ, ɓya kɛ 'dhö kö -më -wun 'ö ɓya kɛ 'yi yi -de -da -a -dhë 'wun 'gbee- 'gü 'töng 'saadhö 'ka ɓnɛɛ?

³¹ N dhegluzë -nu, a- pö ka -dhë, yi 'saadhö 'ka, 'wun ɓwa bɔ -a -ta 'wo ga bhë, a -bɔ -a 'gü; (-yö kɛ ka 'yaan ɓnɛ,) -a pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ n -ma -kɛ 'gɔugɔ -sü bhë -a -gɛn -yö -gban ka 'gü, ka -bha -kɛ kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha zian -ta -sü -wun 'gü.

³² 'Ö ɓya kɛ ɓnɛ mɛ ɓwa ga, 'waa 'go ga 'gü gbɔ, kö -Zlan -wo -ta -ko 'a- zë Efezö -pö ɓnɛ -a 'gü ɓnɛ mɛ pë zë wü 'dhiö -nu 'ka bhë, -a ɓtruɛn -dho kɛ -më 'ka ɛɛ? 'Ö ɓya kɛ ɓnɛ 'ko ɓsuu'- bhë, a- zë 'kpongtaapë -wun 'gü kö -a zë -gɛn 'yaa 'dhö. ɓYa kɛ 'dhö kö a -dho -a pö 'pö 'wun ɓzuan' 'ka ɓnɛɛ: «ɓDhɛ 'ö -kɛ ɓnɛ kwa ga -wun -yö -dhö ɓdhia' bhë, kö -kwa pë -nu -bhö, 'kwa yɔ -nu mü 'sa!» ('Ö bhii -go ga 'gü -sü 'yaa 'dhö kö 'kwaan- dɔ kwa -de

-wun ɓzɔnnɔg' -ta -dhekpaɔ ɓdhia' -bha.)

³³ -Ka ka -zo kɛ ka -de 'piö, 'ö tɔɔ -ta 'kuë -mɛ yaa -yö mɛ -gɔ bho zian -së -ta.

³⁴ Kö -ka ka -zo 'ta gia-giawo 'wun -nu 'piö kö 'ka pë -nu kɛ -a kɛ -kɔ 'ka; -ka ka bo ɓsɔɔn yaa kɛ -sü 'ka ɛ! -Ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Mɛ 'bhaa -nu -wo ka ziɛn 'ö 'waa -Zlan dɔ; 'wun bhë 'yaa ka -bha lë -wun 'ka a?

Bun 'ö dho kɛ -gɔ ga 'gü -mɛ -nu -gɔ

³⁵ ɓDhɛ -kɛ 'dhö, 'wun bhë 'kwa 'to -a ɓii -ta ɓnɛ game -nu -bha -go ga 'gü -sü bhë 'wun gia- -mü, kö ɓdhɛ 'ö ɓdhɛɛ' dho go mü bhë, kö ɓya kɛ n 'yaan 'saadhö. Mɛ -dho kɛ mü 'ö- pö: «-Wo -go ga 'gü -kɔklɛ ɓɛ? Bun -mlɛ 'wo dho go -a 'ka ga 'gü i?»

³⁶ Mɛ 'ö 'dhö bhë 'wundɔdhe gbɛ 'yaa- -gɔ. 'Bha pëga -da 'seidhö, -a 'ke yaa 'bu, -a 'plüün 'yaa bho, 'yaa 'dhö a?

³⁷ Pëga 'ü- -da 'seidhö bhë, -yö -dho kɛ -mlüga 'iin pëga gbɛ 'kpaan 'ka, 'ö ɓya kɛ 'ö bho; yaa kɛ ɓnɛ -a 'në 'ö yaa bho ɓkun ɓnɛ ü- -da 'seidhö.

³⁸ 'Ö ɓya kɛ 'dhö 'ö -Zlan -yö -a mɛ 'ö -dhö -a kɛ -kɔ 'ö dho kaa -a -nu -a -dhë ɓnɛ -kɔ 'ö- 'ka -a -dhë -së bhë -a 'dhö. Pëga mɛ 'ö -dhö, -a bun 'ö- -ma kun ɓnɛ 'ö- nu -a -dhë.

³⁹ Të -pë -nu 'kwa -an -ga -na 'saadhö bhë -an bun kɛ -kɔ 'yaa dɔ. Mɛ 'bhee- bun -yö -de -ta, 'ö wü -nu -bha -yö -kɛ -de -ta 'pö; -ma -nu -bha

-yö -de -ta, 'ö 'yuö- -nu 'wo
yiö 'ö -an -bha -yö -kē -de -ta
'pö.

40 Pē -nu -wo -dhö dhang-
'gü, 'ö -an bun 'dhö -dhö, 'ö
pē -nu 'dhö -dhö 'kpongtaa.
'Kεε kē- wo 'dhö bhē pē -nu
'wo dhang- 'gü bhē -an bun
-bha -sēdhε -yö -de -ta; 'ö
'kpongtaapē -nu -bha 'dhö
-de -ta.

41 Lan- -bha -sēdhε -yö
-dhö, 'ö 'dhö -de -ta 'sü -zē
'ka. 'Ö 'susongga -bha 'dhö
-de -ta; -a -de 'susongga -nu
'wo bhē, -a mε 'ö -dhö -yö -de
-ta.

42 -Kɔ do bhē 'ö dho kaa -go
ga 'gü -yi 'ka. □Wa 'dho mε
bun 'ka □waa- -bin, kö mε
bhē □ya ga; yi 'ö dho go -a
'ka ga 'gü bhē □ya -lo, kö □ya
kē zlöö mε 'ö 'ö 'ka 'dho ga
gbɔ -a 'ka.

43 -Wa -da 'seidhö kö □ya
kē ya 'iin kö □faan' 'yaa- -go
gbɔ. 'Kεε -a -bha -go ga 'gü
-yi 'ka, -yö -dho kē -sē 'ö- 'gü
-yö -kē 'gbee-.

44 -Wa -da -na 'seidhö -a
bun 'ö- -go bhē 'ö tɔɔ bun
'ö □ya kē 'ö- 'gü -yö □siö'-,
'ö 'kpongtaa zö. 'Kεε □ya
'go ga 'gü, -yö -kē bun 'ö go
-Zlan 'piö -a 'ka. □Ya kē 'dhö
kö bun 'ö 'kpongtaa zö, -yö
-dhö, 'ö- mε 'ö -Zlan 'piö 'pö,
'ö -dhö.

45 Bhii pē 'ö □bεεn' -sü 'ka
-ya -pö: Mε -blεεzē 'ö -da
Adan 'ka bhē, 'tē -sü -yö -nu
-a -dhē 'ö -kē 'bhee-. 'Kεε
Adan mε 'ö nu zlöö bhē, -Zuu
'ö -kēdhösü nu mε -nu -dhē,
yö -mü -a 'ka.

46 Mε 'ö go -Zlan 'piö bhē
kun 'ö nu 'dhiö, 'kεε -a mε 'ö

go 'kpongtaa zö bhē yö □ne
'ö yö 'dhiö; □ya 'go mü 'ö mε
'ö go -Zlan 'piö bhē 'ö yö -mü.

47 Mε -blεεzē 'ö -kē bhē -yö
-kē 'sε 'ka, 'kεε mε kē □ple
-naa bhē -yö -go dhang- 'gü.

48 Mε -nu 'wo 'kpong-
taadhε -bha 'ka bhē -wo -kē
□ne mε 'ö -kē 'sε 'ka -a 'dhö.
'Ö- mε -nu 'wo dhang- 'gü
-dhε -bha 'ka bhē, 'wo -kē
□ne mε 'ö go dhang- 'gü 'pö
-a 'dhö.

49 -Kɔ do 'ö 'kwa bhɔ -a 'ka
mε 'ö 'kpongtaa -a -bha bhē,
'ö 'kwa dho bhɔ -a 'ka mε 'ö
go dhang- 'gü bhē -a -bha 'pö.

50 N dhegluzē -nu, 'wun 'a-
'piö kö 'a- pö 'ö tɔɔ: Bun
'ö kwa -go 'kpongtaa zö 'ö
-kē □nēng waa- fεi -an 'ka
bhē, 'ö 'ka 'dho -da -Zlan -bha
-gludēdhε -pö 'gü; 'iin pē 'ö
gapē 'ka waa- pē 'ö 'yaa gapē
'ka waa -mɔ -a -bha kö -wo
kē wo 'ko □bhaa.

51 -Ka dɔ, 'a 'dhε bho -bin
-wun do -ta ka -dhē 'dhε: Mε
'plε kwa 'ka 'dho ga; 'kεε pē
dho kē 'ö tɔɔ kwa 'saadhö
kwa -dho □dhiē' -kwaa bun
gbε 'gü.

52 -Yö -dho kē □ne -dhε 'wo
wo 'yan zē -a -bha -a 'dhö,
'truu -kaanta -bha 'we -sü
'ka. 'Ö tɔɔ 'truu bhē □ya
'we, gamε -nu -dho go ga 'gü,
-waan □dhiē' -kwaa bun 'ö
'yaa ga bhē -a 'gü; 'kεε kwa
-zē, vin 'kwa dhoē- wo kö
'kwa □dhiē' -kwaa 'saadhö.

53 Bhii 'ö tɔɔ pē 'ö gapē 'ka
bhē, -yö -dho pē 'ö 'yaa ga
bhē -a -da 'ö -bha 'iin kö pē
'ö dho bu 'sε □kwaa' bhē, -yö
pē 'ö 'ö 'ka 'dho bu bhē -a -da
'ö -bha (□ne -kɔ 'ö sɔ 'dhö kē

-na -a 'ka me bun -bha bhë -a 'dhö).

⁵⁴ □Ya kë □ne pë 'ö gapë 'ka bhë □ya pë 'ö 'yaa ga -a -da ö -bha, kö pë 'ö 'bupë 'ka -yö pë 'ö 'yaa 'bu -a -da ö -bha, -a yi bhë -a 'ka □ne 'ö pë 'ö □βεεν' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë 'ö- -de 'dhiö dho -mɔ -a 'ka 'kuë. Bhii -yö □βεεν' -sü 'ka mü □ne: *Ga 'gü □ya □siö'*; -këdhösü □ya 'to -a 'gbee- 'ka ga -ta.

⁵⁵ 'Yö, ga, -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö -kë ü -gɔ bhë □ya dho 'më 'ü dɔa bhë □ε? Ü -bha pë 'ü bɔ -na -a -ta 'ü me -nu zë -na -a 'ka bhë □ya 'to 'më □ε?

⁵⁶ Ga -bha pë 'ö bɔ -na -a -ta 'ö me -nu zë -na -a 'ka bhë 'ö tɔɔ □sɔɔn yaa. 'Ö □sɔɔn yaa -de 'pö, 'ö- -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -kë -dhö tɔng -bha -këdhösü -wun 'gü.

⁵⁷ 'Kεε -Zlan 'tɔ- kë □va, bhii 'ö tɔɔ -yö -to -a 'gbee- 'ka -sü -nu kwa -dhë □sɔɔn yaa -ta □bɔa' kwa Dëme Yesu Klito -ta -sü 'ka.

⁵⁸ □Dhe 'ö 'pö, n dheglu -wungbeezë -nu, -ka dɔ gɛnngdhö, kö □kun 'ka 'zëzë kun! -Ka kë 'siözë, 'ka kwa Dëme -bha yuö kë! 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne yuö 'ka- kë -na kaa- kwa Dëme -nu ka -bha -klu 'kuë- sü -wun 'gü bhë, yaa 'dho to 'kpaan.

16

-Zlan □gbaapë 'ö -kë dhegluzë -nu 'wo Zeluzalemë -an -bha 'ka

¹ 'Wun 'ö -gban -Zlan □gbaapë 'ka- kë -na -Zlan

-bha me -nu 'wo Zeluzalemë -an -bha 'ka -a -bha bhë, a -dho paa; 'ö tɔɔ -kaa kë □ne -kɔ 'ö -Zlan -bha me -nu 'wo Galatö -sɛ 'gü 'a -an □daan -a 'ka 'ö 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

² Kö me 'ö -dhö, □glooyi 'ka, 'wëü- 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan -a nu, □ya □waannu -de -ta ö -gɔ kɔɔ, -yö kë 'pö kö □kun 'ö 'ka dho -ya ma nu -sü -gɔ kö 'kaan- □tun kolëtö kë -süë!

³ □Ya kë □ne 'ma nu, me -nu 'ö ka gia- 'ka -an -ya 'ö 'wo dho dho, a -dho 'sëedhe kë 'a- dɔ -an -gɔ, 'ö 'wo- kpa gbɔɔ -nu 'ka- -kë bhë -an -bha 'ö 'wo dho -a 'ka Zeluzalemë.

⁴ 'Ö □ya kë □ne n -ma 'dho -sü 'ö 'ma bhë, □ya 'to -a -bha, -wo -dho kpa n -ma 'ö yi -nu, 'yi nu.

-Dhe -nu 'ö Polö dho bɔ -a -bha waa- pë -nu 'ö dho -a kë -a yö 'ö- wo 'ko 'dhiö

⁵ A nu -na ka □plöo 'ma. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a -dho bɔ Maseduanë 'aan- □tun nu -na 'ma.

⁶ A -dho 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma; -a -de 'ö □ya kë -to -a -bha -pë 'ka, a -dho □kpɔɔ 'töng 'plɛ kë 'ma, -yö kë 'dhö kö -dhe -nu 'a dho bɔ -a -bha bhë, -an -zian -nu, 'yi 'kan -kɔ -nu 'wo bhë 'kaan- slë 'bhaa -nu -yö 'ko 'dhiö kë n -dhë.

⁷ 'Ö tɔɔ 'maa- 'piö kö 'a ziö ka -ta 'vüdhö. -Yö n -zo 'piö kö 'a 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma 'kεε kö □ya kë kwa Dëme -we -a -bha -wun 'ka.

⁸ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a -piö kö 'a 'to Efözö zö, kö

-yö 'dho -yö yöë Pantëkotö yi -bha.

⁹ 'Ö tɔɔ 'kö -kë □ne n yaagüme -nu -wo zö □va, 'töng -së -yö n 'dhiö kö 'aan-kwa Dëme -bha yuö □va kë.

¹⁰ □Ya kë □ne Timote □ya nu 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka kö -yö kë ka 'piö □ne -ko 'ö dho kaa ö -de plöö -a 'dhö; 'ö tɔɔ kwa Dëme -bha yuö do 'a- kë -na □ne, 'ö- 'dhiö 'pö bhë.

¹¹ □Ya kë 'dhö, □kun -kë 'ö me -yö 'yan □ziö' □kaa! -Kaa kë □zian' kö -yö 'to □zuöyagluu 'gü, -a -së -yö nu -yö -lo n -ta 'nö bhii dhegluzë me -nu 'ö 'wo 'nö, yi -nu 'ple yi 'yan -ya -gɔ zian-.

¹² □Ya kë kwa dheglu Apolɔsö -bha 'ka, a n -wo -bho 'kuë- -a -dhë kö waa-dhegluzë 'bhaa -nu -waan nu ka 'piö 'ma; 'kεε -ya 'piö kö 'ö ö 'bhle do □kun pë 'tee wo. 'Kö -kë □ne -yö -kë 'pö 'dhe, 'töng -së □ya -lo -a -gɔ □sia, -yö -dho nu.

-Wo -da -wo -nu -kaanta waa- □wekadhe -nu

¹³ -Ka -ya ka 'yaan; -do genngdhö -sü -yö kë ka -gɔ ka -bha -zo yö -sü 'gü; -ka kë □faanzë; 'gü -do 'gbee- -sü -yö kë ka -gɔ!

¹⁴ pë 'saadhö 'ka dho -a kë, -yö kë -dhö 'gü.

¹⁵ Ka gia-, ka Sefanasö waa- ö -gɔ 'kɔɔme -nu -do, 'ö 'ka- □tei' do □ne wo □ne 'wo -kë me -bleezë -nu 'ka Glëkö -së 'gü, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö go mü 'wo yö yuö kë □süë' -Zlan -bha me -nu ziën. □εε, □dhe 'ö 'dhö,

a- -dhe ka -gɔ, n dhegluzë -nu,

¹⁶ me -nu □suu'- 'wo 'dhö bhë waa- wo -bha me -nu 'ö wo -nu 'wo -Zlan -bha yuö kë -na wo □zuö' 'ple 'ka bhë, -ka ka □kwaa'- -an -zü -wo 'dhiö 'sü ka 'ka!

¹⁷ Sefanasö 'dhö, Fɔɔtunatusö 'dhö waa- Akaikusö -an -bha nu -sü 'ö bhë -yö n □zuö' 'glu -dhi bhii kaa kë n 'piö 'nö bhë, pë -nu 'ö -an -wun -yö -kë n -ma 'nö bhë, □wa 'ple kë n -dhë;

¹⁸ kö □ya kë kwa 'ple kwa □zuö' -dho sia- -wun 'ka. Me □suu'- -nu 'wo bhë □ne 'ö -an -wun 'yi dho kan ka 'dhi.

¹⁹ -Zlan -bha me -nu 'wo Azi -së 'gü □wa 'we kaa! Aki-lasö 'dhö, Plisilö waa- -Zlan -bha me -nu 'ö □ya kë 'wo -bho 'kuë- kë -na -an -gɔ kɔɔ □wa 'we kaa □duö Yesu Klito 'to 'gü.

²⁰ Dhegluzë -nu 'wo n 'piö 'nö wo 'saadhö □wa 'we kaa! -Ka ka 'ko -nu □tua bho ka 'ko -nu 'sεεε bho -sü 'ka dhegluzë -dhe 'gü.

²¹ □Wekadhe □βεεn' -yan me 'ö □ne ma Pölö, ma -de gia- n -kɔ pin -mü: 'Ma 'we kaa □duö!

²² 'Dhangga -yö 'kpɔ me 'ö kwa Dëme -dhö 'yaa- -bha -a 'ka! -Kwaa pö: «Malanata!» (□Waa- pö 'dhö Alamiε -wo 'gü kö -wa -pö: «Kö 'go kwa Dëme -yö nu!»)

²³ Kö kwa Dëme Yesu -bha 'glusë -yö 'to ka 'piö.

²⁴ ('Ma 'we ka 'saadhö ka 'ka,) ka -dhö 'ö n 'gü bhë -a □paa' kwa Dëme Yesu Klito 'gü.

**'Sëedhε □plε -naa
'ö Pölö -ya bɔ
Yesu -wun -dhε
'wun gia- -mε -nu
'wo
Kolentö
plöö -an -dhë bhë
'ö □nε**

¹ 'Sëedhε 'ö □nε -yö -go ma Pölö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka bhë ma 'dhö yië- kwa dheglu Timote yi 'piö. -Yö -dho Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'ka Kolentö plöö waa- -Zlan -bha 'sεgɔgümε -nu 'slööslö 'ka Glökö 'saadhö ka 'piö.

² 'Go, kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha, -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pölö -bha -Zlan □sεε- bho -sü

³ -Kwa kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'to -blü, bhii yö □nε 'ö tɔɔ 'glusë Dë, yö □nε 'ö tɔɔ -Zlan 'ö mε 'yënnng □dhuë' 'töng 'saadhö 'ka.

⁴ -Yö kwa 'yënnng □dhuë' 'yena -wun 'saadhö 'ö nu kwa -ta -a 'gü, -yö kē 'dhö kö kwa -de 'pö mε -nu 'wo to 'wo bɔ -na 'klobhɔdhe □suu'- 'saadhö 'gü kö pë do 'ö- -kē kwa 'yënnng □dhuë' -pë 'ka 'ö go -Zlan 'piö bhë kö 'kwaan- -an 'yënnng □dhuë' -a 'ka 'pö.

⁵ Bhii -kɔ do 'ö kwa 'klo 'dho bhɔ -na -a 'ka Klito -wun 'gü bhë, 'ö kwa 'yënnng □dhuë' dhe □va yö -a 'ka □bɔa' Klito -ta -sü 'ka.

⁶ -Ka -dhε -ga! Yi 'klo 'ö bhɔ -na □nε -yö -bhɔ 'dhö kö 'kaan- 'yënnngdhuëdhe waa- dhasü -an yö. 'Ö □ya kē □nε 'yië 'yënnngdhuëdhe yö kö -yö -kē 'dhö kö 'yië ka 'yënnng □dhuë' kö 'klobhɔdhe -nu do 'ö 'yi bɔ -na -a 'gü bhë kö ka -de 'pö 'kaan- bɔ -a 'gü □zuösaadhε 'ka.

⁷ Yi -zo yö -sü -mü □nε -kɔ do ö 'klobhɔdhe -nu 'dho nu -na -a 'ka yi -ta bhë 'ö ka -bha dho kē -a 'ka 'pö bhë, -kɔ do bhë 'ö 'yënnngdhuëdhe 'ö 'yi- 'gü, 'ö ka -bha 'dho kē -a 'ka 'pö.

⁸ Yi- 'piö, dhegluzë -nu, kö 'klobhɔdhe □suu'- 'yi- yö Azi -sε 'gü bhë 'yi- -wun □blεε'- ka -dhë. -Yö -kē □va, □dhε 'to -na zlöö kö -to 'bhee- -sü 'yaa yi 'yaan gbɔ.

⁹ 'Kεε yi -we -a -wun -bha 'ö 'yi yi □kwaa yi -de -wun -zü -yö kē 'dhö kö 'yi yi -zo bho yi -de □faan' 'piö, 'yi yi -zo yö □zian' -Zlan 'yö game -nu bho ga 'gü bhë -a -bha.

¹⁰ Yö □nε 'ö yi bho 'wun 'gbee- 'ö -kē ga -wun 'ka bhë -a 'gü; pë 'ö -kē 'yö -kē yi 'yaan □nε 'wun 'gbee- □suu'- -nu 'wo bhë -yö □tun yi bho -an 'gü 'zü bhë 'ö bhë.

¹¹ 'Ö tɔɔ ka giagia, ka -dho nu yi -dhë -bhεa yi -wun 'gü -sü 'ka bhii □ya kē 'dhö -Zlan -yö -dho □bhεa' -wo □plëézë 'ö 'dhoë- kē yi -wun 'gü bhë -a -daa kē. □Ya kē 'dhö -yö -dho we 'wun -nu 'yö 'dhoë- kē 'dhö bhë -a -wun -bha kö zuöpödhe □va -yö kē yi -wun 'gü.

Pë -nu 'ö Pölö 'dho -a 'piö kö 'yö -an kē -a □dhiē -kwaā -sü

12 Pë 'yi dho -mōa -dewo kö 'yiēn- kē -a 'gü 'gougō ö □ga tōō -wo 'ö 'we -na yi 'gü bhē -ya -zōn yi -dhē □nē yi -bha 'ta 'sü -kō 'ö 'kpongtaa zō 'iin 'ö ka buēndhō -yō -kē 'puu 'ö -kē 'wun gia- 'ö go -Zlan 'piö -a 'gü -pē -nu kē -sü 'ka. 'Yaa mē 'bhee- -bha 'wundōdhe 'ka, 'kēē -Zlan -bha 'glusē 'ö -kē mē -dhē □zian' yō -mü.

13 Bhii kē- wo bhē, 'sēēdhe -nu yi- bō -na bhē, 'wun -nu 'wo -ya -sü 'ka -an 'gü bhē 'wun 'kpaan gbē 'yaa- 'gü -a 'ke yaa kē pē -nu 'ka- pō -na, 'ö 'ka- ma -a 'gü bhē -a 'ka. -Kaa 'sü □nē -kō gia- 'ö 'ka- pōē bhē -a 'dhō, bhii 'wun gbē 'yaa- □lōō. A- □tei' -dō □nē yi do 'ka, ka -dho -a -gen ma 'fēfēdhō.

14 Dō 'kwa- wo □nē ka- ma ö 'pian do 'ka. 'Kēē yi 'ö kwa Dēmē Yesu dho nuē bhē 'ö 'ka dho -dhe yō 'wun -nu bhē -an 'gü 'fēfēdhō; yi bhē □nē 'ö 'ka dho kaa 'gougō yi -wun 'gü □nē -kō do 'ö dho kaa yi -gō ka -wun 'gü bhē -a 'dhō.

15 N -ma -zo yō -sü 'gü a- -dhō □kaa' kō 'aan- nu ka 'piö 'ma 'dhiō -be, -yō kē 'dhō kö -Zlan -yaan pē -sē kē ka -dhē 'zū.

16 A- 'ya n □zuō' 'piö -bezē kö 'aan- bō ka □plōō 'aan- 'dho Maseduanē, 'go mü kö n 'go -sü 'ka Maseduanē 'aan- bō ka □plōō 'zū kö 'kaan- nu n -dhē 'aan- 'dho n -ma 'ta 'ka 'dhiō Zude □zian'.

17 □Ya kē 'dhō kö 'wun bhē -a 'sü 'pō 'a- wo -kō □taa 'dhō

bhē □ee? 'Iin a n -ma 'wun -nu yō -na 'ko 'dhiō, -a kē 'pō 'a- wo mēbheedhe -kwaā -yō kē 'dhō kö 'aan- □ii- waa- -daa 'dee- -an pō 'ko □yiē' bhē □ee?

18 'Wun -nu 'wo bhē □ii- waa- -daa 'dee- -wun 'yaa -mü kö 'yiēn- -an -wun □blēē'- ka -dhē. -Yō kē ka 'yaan □nē 'wun 'a- □blēē' -na bhē 'wun gia- -mü.

19 -Zlan Gbō Yesu Klito 'ö ma 'dhō, Siliven 'dhō, Timote 'dhō, 'yi- -wun □blēē ka ziēn bhē yaa kē □ii- waa- -daa -an -wun 'ka, 'kēē -yō -Zlan -bha □ii- 'ka kwa ziēn.

20 □Ii- 'ö pē -nu 'ö -Zlan -ya 'tō go kwa -dhē bhē 'ö -an 'piö -pē 'ka yō -mü. Bhii yō □nē 'ö □ya kē 'kwa kwa -zo yō -a -bha 'ö 'kwa amen pō -Zlan 'tō -blü -sü 'ka.

21 Bhii -Zlan -de gia- □nē 'ö kwa sü 'ö kwa -ya -de -ta 'ö ka 'dhō, yi 'dhō 'ö kwa kpa 'kuē- 'ö kwa dō genngdhō Klito -bha zian -ta.

22 'Yō □duakēpē -ya kwa -bha □nē kwa- -bha 'ka, 'go mü 'yō -Zuu 'slōōslō -ya kwa □zuō' 'gü -a -zōn -sü 'ka □nē pē -nu 'ö- 'tō go kwa -dhē bhē -wo -to kwa -gō -pē 'ka.

23 -Zlan -de -yō n □goo- 'ka. 'Wun dho □gbaōn ka -ta -be, 'ka dha -a -gō bhē 'ö tōō n 'ka nu Kolentö 'ma gbō. A- kē 'dhō kö 'kaan- -ya ka -de 'flēē 'gü.

24 'Yiēē- 'piö kö pē 'ö ka □dua' 'ka -zo yō -sü 'gü bhē 'yi ka 'gbee- -ta bho -a -wun 'ka, bhii ka gia- 'ka kē 'gengen -a 'gü. Yi- 'piö □zian'

kö kwa 'plε 'kwa 'dho kwa
'kuë- ka -bha □zuögludhi
'gbloo 'piö.

2

¹ Pë -kë 'ö n 'ka nu ka 'piö
'ma gbo bhë 'ö tɔɔ -yö kë 'dhö
kö □kun ka wö dho -siö.

² Ka □ne 'ka tɔɔ ma
□zuögludhi -wun. □Ya kë
□ne 'ma ka wö -siö, ma
'gludhi -yö -dho 'go më 'zü
ii?

³ Pë 'ö -kë 'a 'sëedhe □ne 'a-
bo bhë 'ö bhë -yö kë 'dhö kö
□kun 'ö 'a nu 'ma 'ö më 'ö 'ka
dho n □zuögludhi bhë 'ö 'ka
n wö -siö. Bhii ma -de gia-
a- □tei' do □ne n □zuö' 'glu
□ya dhi 'ö ka -de 'pö 'ö 'ka kë
□zuögludhi 'gü.

⁴ 'Ma □nëng giagiawo, n
□zuö' -yö 'zëzëdhe 'kun -na;
'gbo -de -yö -da -na n 'ka, 'ö
tɔɔ 'sëedhe □ne n 'ka- bo kö
-yaan ka □zuö' □kaan' 'kuë
'kεε kö -yö kë 'dhö kö -dho
□suu' - 'ö n 'gü ka buëndhö
bhë 'kaan- 'zü yö.

*Mε 'ö 'wun 'ö 'dhö bhë -a
-kë -ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü
-ta -sü.*

⁵ 'Ö □ya kë □ne wö -siödhe
-wun bhë -a -gen -go -a -ta
-mε □ya kë -dhö kö ma kun
'ö n wö -siö; kö më 'bhaa -nu
-mü ka ziën □zian'; -a -de 'ö
□ya kë □ne n 'dhi □ya kë -së,
a -dho -a pö kö ka 'plε □ne 'ö
ka wö -siö bhë.

⁶ 'Kan 'ka- wo -a -zü bhë
□ya -mɔ -a -bha; 'klobhödhe
□va -mü 'ö ka- wo -a -ta bhë
kö kë □ne ka 'plε 'kaa -mü,
'kεε ka □va 'ka -ziö më -nu
'wo to -an -ta.

⁷ -Yö 'to 'dhö; pë 'ö 'ka dho
-a kë □zian' 'ö tɔɔ -ziö -a -bha
'wun □zaa' -sü 'ö bhë -a -ta
-sü kö 'kaan- nu -a -dhë. -Yö
kë 'dhö kö □kun 'ö wösiödhe
□va dho -a □faan' bho -a 'gü.

⁸ A- -dhe ka -go □zian' kö
'ka 'dho -a 'piö -a -dho 'ka.

⁹ -Ka -dhe -ga, 'sëedhe 'ö
□ne -a -bo ka -dhë -gen □ga
□ne: A- -ya n -zo 'piö kö 'a ka
□zuö' -ga 'kö -kë □ne ka □tun
n -wo □bhlë -ya kö 'aan- □tei'
do.

¹⁰ □Ya kë □ne 'ka ziö më
-bha 'wun □zaa' -sü -ta, kö
ma -de 'pö, a -dho ziö -a -bha
'wun □zaa' -sü -nu -ta. Bhii
□ya kë □ne më □ya kë -dhö
'aan- ziö -a -bha 'wun □zaa'
-sü -ta kö a- -kë ka -wun 'gü
Klito wö 'dhiö,

¹¹ -yö kë 'dhö kö □kun 'ö
Satan -ko dho ziö kwa -go,
bhii 'ö tɔɔ kwa gia- kwa-
këwun -nu -do -së 'ka.

*Pɔlö -bha □zuö' -to zlöö
-wun 'ö -kë Troasö*

¹² □Dhe 'ma -lo Troasö kö
'wuntaosë 'ö -gban Klito -bha
'aan- □blεε', -yö -kë Dëmε
-zo 'kun -wun 'ka, 'ö n 'yan
-yö -da yuö do -ta mü kö
'aan- kë -bezë. -Yö -kë 'dhö,
'kεε n □zuö' -yö -kë -to zlöö
-sü 'ka 'ö tɔɔ n 'ka -kpën kwa
dheglu Titö -bha mü.

¹³ □Dhe -kë 'pö kö a n -wo
-da -na Troasö -mε -nu -dhë
a 'dho -na Maseduanë.

*-To -a 'gbee- 'ka -sü 'ö Yesu
Klito 'gü*

¹⁴ 'Kεε -Zlan 'ö -to -a 'gbee-
'ka -sü nu -na boa Klito -ta
-sü 'ka bhë -a 'to -yö kë
□va. Yö □ne 'ö kwa bo -dhe
'saadhö -a -bha kö 'kwaan-

Klito 'tɔ -pen ɲne -kɔ 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'tëë 'dho -pen -na -a 'ka -dhe 'saadhö 'gü bhë -a 'dhö.

¹⁵ Kwa -kë ɲne 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'ö Klito -ya nu -Zlan -dhë -a 'dhö. -A -de kwa- 'ka me -nu 'ö ɲwa dha waa- me -nu 'ö waa dha -an ziën.

¹⁶ Më -nu 'ö waa dha bhë, pë 'tëë -sëëzë 'ö 'kwa- 'ka bhë, kwa -an -go me zë -pë 'yi 'tëë 'ö dho me 'ka ga -dhe -bha -a 'ka; 'ö me -nu 'ö ɲwa dha -an -bha 'ka, -yö -kë -a 'gü -sü pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö dho me 'ka -kë -a 'gü -dhe -bha -a 'ka. ɲDhe -kë 'dhö ɲne, dö 'ö- -kɔ -dho -mɔa -bha kô -yaan pë ɲsuu'- ɲne -a kô ɲεε?

¹⁷ 'Ö tɔɔ 'kwaa kë ɲne me 'bhaa -nu 'wo pë ɲmεε -Zlan -wo ɲblεε' -sü 'gü bhë -an 'dhö. -Abi'; ɲdhe -kë ɲne -Zlan ɲne 'yö kwa bɔ ɲzian', yö ɲga 'kwa 'wun ɲblεε'- -a 'dhiö kpengdhö ɲne Klito -bha yuökëme -nu 'wun ɲblεε' -kɔ 'dhö bhë.

3

-Dhikuëdhe -dëü 'gü -yuökëme -nu

¹ 'Wun ɲblεε' -kɔ 'ö 'dhö bhë 'yië- wo 'dhö, yi -dho ye yi 'zü 'zü 'yi yi -de sü ɲva ɲa? 'Iin yi -dho -a kë 'zü ɲne me 'bhaa -nu 'dhö, 'ö 'yi me ɲkoon -wo 'sëëdhe bɔ ka -dhë, 'iin 'ka ɲne 'ö 'ka dho ka -bha bɔ yi -dhë ɲee?

² Ka gia- 'ka tɔɔ yi -bha 'sëëdhe ɲbεεn' -yan 'ö -ya -sü 'ka yi ɲzuö' 'piö; me 'plε -wa -dɔ, 'go mü 'wo- pö;

³ -yö gia- 'ka ɲne ka Klito -bha 'sëëdhe ɲbεεn' -yan 'ö 'yi- bɔ -a 'ka. Yaa ɲbεεn'- 'sëëdhe ɲbεεn' -pë 'yi 'ka, 'kεε -yö ɲbεεn' -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha -Zuu 'slööslö 'ka. 'Yaa ɲbεεn' -sü 'ka 'zü -guö 'fa -bha 'kεε me bheedhe ɲzuö' 'gü.

⁴ Yi -yɔɔn 'wun 'ö bhë -a -ta -gen 'ö tɔɔ -zo 'tën -sü -yö yi -go -Zlan -dhë Klito 'gü.

⁵ Pë 'ö mü 'ö tɔɔ yi 'ka 'dhoë- pö yi gia- yi -kɔ -yö -mɔ -a -bha kô 'yiën- pë -nu kë yi -de ɲkwaa'. Pë 'ö- -gen -yö go -Zlan 'piö yö ɲne 'yi -mɔ -a -bha kô 'yiën- -a kë.

⁶ Bhii yö ɲne 'ö- -kë 'ö 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü 'ö waa- tong 'ö -an -bha pë gbε 'yaa 'ko 'piö bhë, 'kεε 'ö -Zuu 'slööslö -bha 'wun 'piö bhë 'ö 'yi -kë -a -bha yuökëme 'ka. -Ka -dhe -ga, tong -bha yuö tɔɔ me zë -sü; 'kεε -Zuu 'slööslö -zë, -kë -a 'gü -sü ɲne 'ö- nu me -nu -dhë.

⁷ Tong -yö -bεεn pë ɲbεεn' -yan do do 'ka -guö 'fa -nu -ta, 'ö -Zlan -bha 'piigbeedhe -yö bhü -a 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka; Moizö wöödhε 'bhü -kɔ 'ö ɲkaa', 'ö Izlaelö -me gbε yaa kë -dhö kô -yö -dhe -ga -a wöödhö, 'kεε kô 'bhü -kɔ ɲsuu'- 'ö 'dhö bhë -yö kë ziö -pë 'ka 'ö bhë. ɲDhe tong 'ö- -bha yuö 'ö dho -a kë 'ö -kë -dho me 'ka ga -zian 'piö -sü 'ka 'ö 'piigbeedhe ɲsuu'- ɲne 'ö -kë -a 'piö,

⁸ kô -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -mlë 'ö 'piigbeedhe ɲva yaa 'dho kë -a 'gü i!

⁹ Yuö me 'ö -kë me -da

'gan 'gü -yuö 'ka □ne, □dhe
'ö- 'tö 'dho bhö -sü, kö yuö
me 'ö -kë me -kë kpengdhö
-sü -yuö 'ka -Zlan wö 'dhiö,
'töbhödhe □suu'- -mlë 'ö dho
kë -a 'piö -oo!

10 Kwa -dho -mōa -bha
'kwa- pö 'töbhödhe 'ö -kë
'töng -nu me 'ö □wa ziö □ne
-a 'gü waa- 'töbhödhe me 'ö
□dεε □ne -a 'gü bhë -an -zön
'kuë -dhe gbε 'yaa 'dhö, bhii
-a me 'ö □ne □yö □va.

11 Ka gia- -ka -dhe -ga bhë
'dhe! Pë 'ö 'töng 'bhe 'tee
-kë, □dhe 'ö 'töbhödhe 'dhö
-kë -na -a -gö □ne, kö -a me
'yö dho □glö□ 'toëpö 'ka bhë
-a -bha 'töbhödhe -yö -dho kë
mü □dhë □εε?

12 -Zogbandhe □va □suu'-
'ö □ne -a -bha -kë kwa -gö -sü
-gen -yö -go -zoyösü □suu'- 'ö
kwa -gö pë -nu 'wo bhë -an
-wun 'gü bhë -an 'gü.

13 'Kwaa □ne Moizö 'dhö.
Bhii 'ö tō□ 'kpa bhë, Moizö
-yö so -lo ö wöödhö -yö kë
'dhö kö □kun 'ö Izlaelö -me
-nu dho -a 'bhü 'ö dho -ziö
bhë 'wo dho wo 'yan dö -a
-bha.

14 'Kεε dö 'ö 'kwa- wo
□dεε □ne □wa 'dho zlöö -an
□zuöga □ya kë 'glö□glö. Bhii
-dhikuödhe 'sëedhe -be zii
bhë □waa- 'dhi 'po, □waa- pö,
'waa- 'gü ma. -Yö kë □ne pë
'wo- pö so -yö -lo -sü 'ka -a -ta
-a 'dhö □ne -kö 'ö so -yö -kë
-lo -sü 'ka Moizö wöödhö bhë
-a 'dhö. 'Kεε so 'ö -lo -sü 'ka
-an wöë- bhë, 'yaa -mü me 'ö
-klu -sü 'ka Klito -bha -a -bha
'ka.

15 'Ö □dεε □ne -a 'gü bhë,
Zuifö -nu □wa Moizö -bha

'sëedhe -be -nu pö, so -yö
□tun -lo -sü 'ka -an -bha
'wundödhe -ta.

16 'Kεε pë 'ö □bεen' -sü 'ka
-ya -pö: Me 'ö □ya □dhië'-
Dëme 'piö kö so 'ö bhë □ya
'go mü.

17 Dëme 'ö pë □bεen' -yan
-yö 'wun -gban -a -bha 'ö-
□blεε zö □ne 'ö tō□ -Zuu
'slööslö, 'ö -dhe -Zuu 'slööslö
'dhö -a -bha kö -dhe bhë
-potaasü -ya -bha.

18 Me -nu 'saadhö 'ö kwa
'yan □ya 'po, kwa 'yan □ya
-kpen Dëme -bha 'töbhödhe
-bha; -kö bhë □ne 'kwa
dho □dhië'- -a 'ka -kwaa kö
'kwaan- kaa □ne Dëme 'dhö,
'go mü 'kwaan- bö 'töbhödhe
-nu 'gü 'kwaan- 'töbhödhe
□va yöë 'zü. Dëme -bha -Zuu
-bha -kë kwa 'gü -sü □ne 'ö
pë -nu bhë 'wo dho kë -a
□kwaa'.

4

'Wun 'ö -gban 'töbhödhe
waa- lë- -wun -an -bha

1 -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö
yuö 'ö □ne -a -wun -sü 'ö- tēn
yi -bha. Pë 'ö -kë 'ö yi 'gü 'yaa
ga bhë 'ö bhë.

2 Yi -kan këwun -nu 'wo
-bin -sü 'ka yi 'gü 'ö 'wo lëzë
bhë -an -bha; 'yiëë 'wun kë
-gleng 'ö me -püö -sü 'dho
-a 'gü waa- -Zlan -wo -kë
□suazëme -nu 'ka. Pë 'ö 'yi-
-kë □zian' 'ö tō□ 'wun giagia
□blεε'- 'yi- wo kpengdhö. -Yö
kë 'dhö kö me 'ö -dhö □ya
□yaannu diindhö □ya ö -zo
'ta, -yaan yi këwun -nu 'iin
yi pö -pë -nu -dhe 'wun gia-.

3 'Kεε kë- wo 'dhö bhë □ya
kë □ne 'wuntaosë 'yi- □blεε'

-na bhë -yö -bin -sü 'ka, 'ö-
-gen ma -sü 'yaa 'dhö kö me
-nu 'ö 'wo 'gü □siö' -zian -ta
bhë, 'yö -an -dhë -bin -wun
'ka.

⁴ 'Waa -dhë 'wun gia-, bhii
'ö tōō dü 'ö -an □kōōnme
'gluyaazë 'ka 'kpongtaa
zō bhë □yaa- -an -bha
'wundōdhe 'dhi ta. -Zlan
'gluyaazë 'ö 'dhö bhë 'yaa
'we -a -bha -an -gō kö -wo
-dhepuudhe -wun 'ö- □blëε'
-na 'ö -gban Klito 'ö -Zlan
'bin gia- 'ka bhë, -wa -bha
'tōbhōdhe 'bhü yō.

⁵ □Ya kë □nε yi -Zlan -wo
□blëε' -na, 'yiëë yi -de gia-
-wun □blëε'-; 'kεε Yesu Kl-
ito 'yi 'wun -gban -a -bha
'yi- □blëε □nε yō 'ö tōō kwa
Dëmε; □ya kë yi -zë yi 'ka,
yi yi -de -kë yuō -kë ka 'dhiō
-mε 'ka Yesu -wun 'gü.

⁶ -Zlan 'yö- pō -dhepuudhe
-yö 'bhü -dhetiidhe 'gü bhë,
yō gia- bhë □nε 'yö ö -bha
-dhepuudhe bhü kwa □zuō'
'gü kö -kō 'ö- -bha 'tōbhōdhe
'dho 'bhü -na -a 'ka Klito
wōōdhö bhë -yaan -a -ta 'po
kwa -dhë 'kwaan- dō.

⁷ 'Kεε kwa 'ö 'kwa □bhōōpë
'ö -Zuu 'slöōslö 'gü □zian'
'kwa- bun -na bhë, kwa -kë
□nε 'sε gbō 'ö- 'wü -sü 'yaa
□gbiin bhë -a 'dhö, kö me
-nu -waan -a dōa □nε 'piig-
beedhe 'gblüünzë bhë -yö -gō
-Zlan 'piō, yaa 'gō kwa 'gü.

⁸ 'Klobhōdhe □suu'-
'saadhö 'ö- bundhe 'dho
'gbee-, -yö -nu yi -ta, 'kεε
'yiëë 'to -a 'gü; □ya kë 'ö
yi □zuō' -yö -to □zlōō, 'kεε
-zoyōsü 'yaa 'gō yi 'gü.

⁹ Mε -nu -wo 'wun -wō yi

-ta, 'kεε -Zlan -zlō 'yaa trō yi
-wun 'ka; mε -nu -wo yi -kun,
'wo yi zë -dhe -kë wo; 'kεε
'yiëë 'to -an kwεε sia- mü; yi
-luu.

¹⁰ Yesu -bha ga -sü bhë -yö
yi 'gü -kplawo; -yö kë 'dhö kö
-a -bha -tosiadhe kë -kō -yö
kë yi 'gü 'pō.

¹¹ 'Ö yi -bha -tosiadhe kë
-sü 'gü 'yi dō -sü 'ka ga -sü
kwεε Yesu -wun 'gü, -yö kë
'dhö kö -a -bha -kë -a 'gü -sü
-yö -tosiadhe kë yi 'sεbun 'ö
dho ga bhë -a 'gü.

¹² -Kō 'ö bhë □nε 'ö yi -bha
-Zlan -wo □blëε' -sü 'gü, 'yi
dho ga 'kεε kö ka -zë 'ka -kë
-a 'gü -sü yō -a 'gü □zian'.

¹³ Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya
-pō □nεε: 'Wun -dhë 'a- wo
'wun gia- bhë □nε 'a -kë -a
-dhë 'wun □blëε' -mε 'ka. -Kō
dō bhë □nε, □dhe 'ö 'yi Yesu
-wun -dhë 'wun gia- 'yi 'wun
-nu □blëε' -na -a 'ka bhë.

¹⁴ Yi- □dōa' □nε -Zlan 'yö
Dëmε Yesu bho ga 'gü bhë,
-yö -dho yi bho ga 'gü yi -kpa
Klito -bha -sü 'ka, 'ö mε 'plε
'kwa dho -a wō 'dhiō.

¹⁵ Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö
bhë -wo -wo ka -wun 'gü.
Bhii -kō 'ö -we -Zlan -wo -bha
-mε -nu dho kaa □va bhë, -kō
gia- bhë □nε 'ö □sεεbhodhe
-nu dho kaa □va -yaan dhoë
-Zlan 'piō -a -bha 'glusë □va
-wun 'gü, kö -yaan kë -a -bha
'tōbhōdhe 'ka.

-Tosiadhe kë -sü 'ö -zo yō
-sü 'gü

¹⁶ Pë 'ö -kë 'ö yi 'gü 'yaa
ga bhë 'ö bhë. 'Kō -kë □nε
yi bun 'ö 'kpongtaa zō bhë
-a 'gü -yö -siō 'dhee, -yö yi

'yaan 'ka □ne -këdhösü 'ö
-Zlan -ya nu yi -dhë bhë -yö
-gla -dhëkpaoyi 'saadhö 'ka
'ö -kë -dëü □zian'.

17 'Kö -kë □ne 'klobhódhe
'tee -mü 'ö nu yi -ta 'tóng
'tee -bha 'dhee, -a 'dhiö -to
-kplawo 'tóbhódhe -wun □va
'ö dho kë □toëpö 'ka -a 'ka yi
-bha 'ka, 'ö- □zuan' gbë 'yaa
'dhö.

18 Bhii kë- wo bhë, 'yiëë yi
wö kë pë 'ö 'yan -bha -kpën
-a -bha -pë 'ka- 'piö, 'këë pë
'ö 'yaa 'yan -dö -a -bha -pë
'ka □zian'. Bhii pë 'ö 'yan
-dö -a -bha -pë 'ka bhë 'yaa
□glöö, 'këë pë 'ö 'yaa 'yan -dö
-a -bha -pë 'ka bhë -yö -to
'dhö □toëpö 'ka.

5

1 Kwa gia- kwa- □tei' dö
□ne 'kö -kë □ne kwa 'sebun
'ö -kë □ne sö 'kö 'ö 'yaa □glöö
-a 'dhö bhë -yö -siö, kwa 'yan
-yö pë dö -bha; 'ö töö kwa
-yadhë dö 'ö 'yaa mëbheedhe
-kö këpë 'ka 'ö -Zlan -de gia-
□ne 'ö- dö bhë -yö -ya -sü 'ka
kwa -gö dhang- 'gü.

2 Kwa -zo □ne 'kwa- -lo
-sü 'gü zlöö -bha, bhii 'ö
töö pë 'kwa- 'piö zlöö 'ö töö
'kwa 'dho kwa -bha këdhë 'ö
dhang- -nu 'gü -a -bha.

3 □Dhë 'ö 'dhö, 'kwa -dho
bun -dëü -da kwa -bha -yö
kë 'dhö kö □kun 'kwa dho -lo
'ma kwa 'kpaan 'ka.

4 □Ya kë □ne 'kwa 'to kwa
'sebun 'ö □ne -a 'gü -kplawo,
kwa -dho kwa -zo -lo □ne
pë 'wo- pö 'kpa -yö □kwëë-
'gbiin- □löö -a 'dhö. Yaa kë
□ne kwa- 'piö kö 'kwa kwa
'sebun 'ö- 'gü dho □siö'- □ne

'kwa 'go -a 'gü; 'këë pë 'kwa-
'piö 'ö töö kwa dhang- 'gü
-bun 'ö- 'gü 'yaa □siö' bhë -yö
kë kwa -bha -yö kë 'dhö kö
pë 'ö gapë 'ka kwa 'gü bhë,
-yö □slëë' -ta kö -kë -a 'gü -sü
-yaan kë kwa -gö.

5 -Zlan gia- bhë □ne 'yö
kwa -ya kö -dhië -kwaa -kö
□süu'- 'ö bhë 'kwaan- bö -a
'gü, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö
nu kwa -dhë kö -yaan -zön
kwa -dhë □ne pë -nu 'ö- ya
kwa -gö bhë -wo -dho kë -to
kwa -gö -pë -nu 'ka.

6 Pë 'ö -kë 'ö □faan' 'dho yi
-gö -kplawo bhë 'ö bhë. Kwa
gia- kwa- □tei' dö □ne -a 'ke
'kwa □tun kwa bun 'ö □ne -a
'gü kö kwa kwa Dëmë -bha
këdhë 'ka □gbiin.

7 Bhii 'ö töö 'ta 'sü -kö 'kwa-
'sü -na -a 'ka zö □ne, kwa- sü
-zo yö -sü 'gü. Yaa kë □ne pë
'wo- pö kwa 'yan □ya dö -a
-bha 'ö 'kwa 'dho -na -a -gö
-a 'dhö.

8 ('Këë kë- wo 'dhö bhë,) yi
pa -sü 'ka □faan' 'ka 'ö 'yi-
'piö kö 'yi 'go yi bun 'ö □ne
-a 'gü kö 'yi 'dho kwa Dëmë
'piö -a -yadhë -bha.

9 'Këë pë më 'ö- -wun 'dho
'gbee- yi -gö 'ö töö 'kö -kë □ne
yi -tun bun 'ö □ne -a 'gü oo
'iin yi -dho go -a 'gü oo, yi kë
-Zlan wö 'dhiö 'kpëdhö.

10 Bhii 'ö töö kwa 'saadhö
kwa -dho -wo Klito wö 'dhiö
kö yö gia- -yaan kwa -bha za
'kan, -yö kë 'dhö kö më 'ö
-dhö, pë 'ö- -kë kö -yö □tun
bun □ne -a 'gü bhë -yö pë -së
'ka oo, -yö pë yaa 'ka oo, kö
pë më 'ö dö -a □tian', -yaan
nu -a -dhë.

*Dhidhe 'ö Klito -ya -da
kwa- -Zlan -nu kwa ziën*

11 Pë 'wo- -dhe -suö Dëmε
-dhë -sü bhë kwa 'saadhö
kwa- -do. Pë 'ö -kë 'ö 'kwa-
këdhë □mεε' -na kö mε -nu
-wo -Zlan -wo -dhe 'wun gia-
bhë 'ö bhë. -Zlan -yö kwa -do
'fεfεdhö; 'a n -zo 'ta □nε ka
-de gia- ka n -do 'pö.

12 'Yië- 'piö kö 'yi yi -de
kë -së ka wö 'dhiö kö 'kaan-
bo yi 'ka 'kεε pë 'yi- 'piö 'ö
toö 'ka kë 'gougo yi -wun 'gü.
□Ya kë 'dhö mε -nu 'wo wo
-de 'sü -na □va, 'wo 'wun 'ö
-gban mε 'bhee- plaan -dhe
-bha 'wo- -ga -na □bhlözë mε
□zuö' 'piö -wun -bha bhë, 'ka
dho 'wun □blεε' -an -dhë -ko
do.

13 'Ö □ya kë □nε yi 'bloonzë
kö yi- 'ka -Zlan -bha 'ka, 'kεε
'ö □ya kë □nε yi 'wun -do, kö
ka -bha -mü yi 'ka.

14 Bhii -dho 'ö Klito -ya -kë
kwa 'ka bhë, -a 'siö -yö do
-na yi -ta; pë 'ö -kë 'yi- -bha
yuö kë -na bhë. 'Ö toö yi
-zoyösü -mü □nε yö Klito -mε
dosen □nε 'ö ga kwa 'saadhö
kwa -wun 'gü; □ya kë 'dhö
kö -a -bha ga -sü bhë kwa
'saadhö, mε 'ö -dhö □ya ö
-bha wo. Kwa 'saadhö, 'wun
bhë 'kwa -dhe yö -a 'gü, Klito
-bha -dho -yö -go -dhe kë -na
kwa 'gü.

15 -Yö -ga mε 'saadhö kwa
-wun 'gü -yö kë 'dhö kö mε
-nu 'wo -tosiadhe kë -na bhë
kö □kun 'wo dho -a kë wo -de
-bha 'ka, 'kεε kö -wa kë zlöö
mε 'ö ga, 'go mü 'ö go ga 'gü
bhë -a -bha 'ka □zian'.

16 □Ya kë 'dhö zlöö kö
kwa 'ka 'dho mε gbe -ga -a

mεbheedhe 'ö plaan □zian'
-a -kwa gbo; 'kö -kë □nε
kwa Klito -ga 'dhiö □zian'
□nε -ko do bhë -a 'dhö -a
-bha -kë mε 'gü ga -zë 'ka -sü
-wun 'gü, □ya kë kwa 'yaan
□nε 'yaa 'dhö 'gbönggböng,
'kwa- doa 'dhö.

17 Mε 'ö □ya kpa Klito -bha
kö □ya kë mε -dëü 'ka, kö
pë ziizii -nu 'wo 'dhiö □wa
ziö; kö -a -bha pë 'plε □ya kë
-dëü.

18 Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö
bhë, -wo -go -Zlan 'ö dhidhe
-da kwa -nu kwa ziën kwa
-bha -kpa Klito -to -bha -sü
'ka, 'go mü 'ö yuö 'ö -gban
-dhi 'kuë- -yuö -nu -bha 'ö-
-wun tën yi -bha kö yö 'dhö
waa- mε -nu 'wo to 'yiën- kë
kö dhidhe -yaan -da wo -nu
wo ziën.

19 Bhii -Zlan -yö -bo Klito
'gü kö -yaan dhidhe -da waa-
mε -nu 'saadhö wo ziën ö
-zo -bho mε 'bhee- -nu -bha
'wun □zaa' -sü -nu 'piö -sü
'ka; 'ö -dhi 'kuë- -yuö bhë 'ö-
-wun tën yi -bha kö 'yiën- -a
-wun □blεε' -.

20 □Dhe 'ö 'pö kö 'wun -nu
'yi- □blεε' -na ka -dhë bhë yi-
-blεε Klito □woë' □nε -ko 'ö
-Zlan -de gia- -yö ka □dhoo
□kaa' -a -bo yi 'gü -sü 'ka bhë
-a 'dhö. □Dhe 'ö 'dhö □bhea'
'yi- wo ka -dhë Klito 'to 'ka kö
'ka dhi -Zlan 'ka.

21 □Soon yaa gbe yaa kë
Klito -bha, 'kεε -Zlan -yö kwa
-bha □soon yaa -wun -lo -a
tuö kwa -wun 'gü, -yö kë
'dhö kö kwa -bha -kpa Klito
-bha -sü 'gü kö 'kwaan- kë
kpengdhö □boa' pë 'ö -Zlan
dhoë- kë kö -yaan Klito kë

kpengdhö bhë -a -ta -sü 'ka.

6

1 □Dhe 'ö 'pö me -nu 'yi yuö kē -na -Zlan 'piö bhë, yi -dhe ka -gō kö □kun 'ka ka □kwaa 'glusë 'ö- -kē ka -dhë bhë -a -zū 'ö 'ka dho -bo -a 'gü.

2 Bhii -Zlan -wo 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö: *Töng -së 'ka, a n 'to -kë ü -wo -bha; 'ö dha -yi 'ka 'ö 'a- dō ü -gban -gō.* □Dhe 'ö 'dhö -a 'töng -së 'ö bhë yö □ga 'ö □ne, -ka 'we -a -bha!

3 'Yiëë- 'piö kö me -nu -wo 'wun yö yi 'ta -kō -bha kö -yaan 'dho kē -an -gō yi -bha yuö -zë 'dhi -gen 'ka, -a -wun 'gü □ne 'yië- 'piö kö pë 'ö dho go yi 'piö -yaan kē -ye me -bha -pë 'ka -yö kē 'dhö kö me -nu -waan bō -a -ta -waan yi -wun □bleε'.

4 Pë 'yi- -zōn ö 'ple 'ka 'ö tōō -Zlan -bha yuökēme -nu -mü yi 'ka. Yi yi □zuö' -kun sia- 'klobhōdhe -nu 'gü, 'yena -wun □va -nu 'gü 'iin 'siökangluudhe □va -nu 'gü.

5 -Wo yi -ma, 'wo yi -zuö -kansō 'kōōdhö; -wo 'dhinaa -kē yi 'piö kö yi yuö 'gbee- -nu kē -na, -to 'yaan -sü -nu waa- din -nu -an 'ka.

6 Yi yi -de -zōn □ne -Zlan -bha yuökēme -nu -mü yi 'ka yi -bha □zuö' -kē 'puu -sü, yi -bha 'wundōdhe -nu, yi -bha □zuōsaadhë kē -sü, yi -bha 'wun -së -kē -Zuu 'slööslö □kwaa' -sü waa- yi -bha -a -dho -kē me -nu 'ka -sü giagia,

7 yi -bha -Zlan -wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a -wun □bleε'

-sü waa- -Zlan -bha 'piig- beedhe -bha -nu yi -dhë -sü -nu -an 'ka. Pë 'ö kpengdhö □ne 'yi- sü 'yi- -kë yi -bha -dhaa 'ka kö 'yië- dhoë me -gō, 'iin kö -yaan kē yi bho pë yaa -gō -pë 'ka.

8 -A 'bhaa -nu □ya kē -wo yi □bhlë -ya, 'ö- 'bhaa -nu □ya kē 'wo lë- kpo yi -ta; □ya kē -wo 'wun -së -blεε yi -gō, 'ö □ya kē 'wo 'wun yaa □bleε yi -gō 'pö. -A 'bhaa -nu □ya kē -wo yi -ga □suakēme -nu 'ka, 'kεε kö 'wun gia- □ne 'yi- □bleε,

9 -wo yi -ga □ne me 'ö 'waa -an dō -an 'dhö 'kεε kö me 'kpeεkpe -wo yi -dō; 'wo yi -ga □ne me -nu 'ö □wa ga -an 'dhö 'kεε kö yi 'bhee-, 'ö ka gia- 'ka- yöë. -Wo za -lo yi tuö, 'wo yi 'klo bho 'kεε waa yi zë 'sa!

10 'Wo yi wö -siö 'kεε yi □zuö' 'glu -yö dhi -sü 'ka -kplawo. -Wo yi -ga me 'fεεzë -nu 'ka 'kεε kö yi me -nu -kē □bhōōzë; -wo yi -ga □ne me -nu 'ö pë gbe 'yaa -an -gō -a 'dhö 'kεε kö pë 'ple -yö yi -gō.

11 Dhegluzë -nu 'ka Kolentö, 'yië yi □zuö' 'piö -wun □bleε'- ka -dhë.

12 Yiëë yi □zuö' 'piö -wun -nu gbe -bin ka -gō, 'kεε ka -zë ka ka -bha -bin yi -gō.

13 □Dhe -kē 'dhö, a ka -sü □ne ma 'në -nu 'dhö; a- -pö ka -dhë: -Ka ka -zo 'ta yi -wun 'gü □ne -kō 'ö yi -zo 'dho -a 'ka ka 'piö bhë -a 'dhö!

-De 'kun me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha me -nu 'ka -an -gō

-sü

¹⁴ Kö □kun 'ö me -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë do, bhii me -nu 'ö ka -nu ka -bha 'wun dho kë do wo kun bhë. -Yö -dho kë -kòklë kö pë 'ö kpengdhö waa- pë yaa -wo kë wo 'kuë- -ε? -Yö -dho kë -kòklë kö -dhepuudhe waa- -dhetiidhe -wo kpa wo 'kuë- -ε?

¹⁵ -Yö -kòklë 'ö Klito waa- dü 'wo 'wun ma wo 'ko -ta -ε? 'Go mü 'zü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me waa- me 'yaa- -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -an -bha -më -wun 'ö dho kë 'kuë- do □e?

¹⁶ -Yö -dho kë -kòklë kö gbpäpë -nu gbadhe -yaan kë -Zlan -gba -a 'gü -kò 'ka ε? -Më 'ö dho -a □mεε' □dhia 'ma εε? Bhii kwa 'kwa tó -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha këdhe mü □ne -kò 'ö yö gia- 'ö- pöe -a 'ka 'dhö □nεε: «N këdhe waa- n -wòdhe -yö -dho kë -an ziën, a -dho kë -an -bha -Zlan 'ka kö wo -zë -waan kë ma 'següme -nu 'ka.»

¹⁷⁻¹⁸ -A -wun 'gü □ne 'ö Dëme 'piigbeezë □ya pö: «-Ka 'go -an ziën, 'ka bhó -an -dhë □taa', kö □kun 'ö 'ka pa pë 'ö -dhuuzë -a 'ka! □Ya kë 'dhö, ka -dho kë ma 'kóme -nu 'ka, 'a -kë ka Dë 'ka, 'ö 'ka -kë n gbö -nu, n 'dhu -nu -an 'ka.»

7

¹ Pë 'tò 'go -wo -nu 'wo □ne -an 'plë -wo kwa -bha pë -së 'ka, n dhegluzë -nu. □Dhe -kë 'dhö, -kwa kwa -de kë 'slööslö pë 'yö dho kwa bun waa- kwa nii -an kë -dhuuzë -an -gò, 'kwa kwa

'gü dò 'gbee- 'kwa -kë 'slööslö -sü □mεε'- 'kwa dhoë 'dhiö -kplawo kö kwa 'ta 'sü -kò -yö -kë -suö -Zlan -dhë -sü 'gü.

Pólö -bha □zuögludhi -wun

² -Ka ka □zuö' 'dhi 'po yi -gò! Bhii yiëë pë yaa gbε kë me 'ka, yiëë me gbε -bha 'wun -nu 'gü □siö'-; yiëë 'wëü- sü me gbε 'gü.

³ 'Wun -nu 'wo □ne n 'ka- □blεε'- kö 'aan- za -lo ka tuö. 'Ö tó 'ma- pö 'saadhö □ne ka yi -bha me -nu -wungbeezë -nu 'ö -kë □ne dha -sü -wun -nu -mü oo, 'iin ga -sü -wun -nu -mü oo, 'ö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö -an 'ka.

⁴ A n -zo -yö ka -bha, 'ö 'a 'gougò ka □wuën'; □faan' -yö n -gò, 'ö n □zuö' 'glu 'dho dhi -sü 'ka -kplawo, 'kö -kë □ne 'yena -wun -nu -wo -nu yi -ta 'dhee.

⁵ Bhii □dhe 'yië 'dho 'yië -lo Maseduanë, yiëë yi 'tεε pa. 'Wun -nu -wo yi -yö -kò 'saadhö 'plë -ta; 'wun -nu -wo -da -na yië- me 'bhaa -nu yi ziën kö 'suö -yö -da -na yi □zuö' 'gü.

⁶ 'Kεε -Zlan □ya kë 'yö □faan' nu -na me -nu 'ö 'wun □ya -an kun 'iin 'ö -an □zuö' □ya 'to zlöö 'wun 'bhaa -nu 'gü -an -dhë bhë -ya kë 'ö Titö -yö nu yi 'piö 'ö yi □faan' më.

⁷ Yaa kë □ne -a -bha nu -sü -wun do 'sloo □ne 'ö yi □faan' më; 'kεε -a □faan' 'më -kò 'ka- □kaa' bhë 'ö nu 'ö- -wun □blεε 'nò, 'ö -kò 'ö 'ka -ya -sü 'ka kwa -bha -kpen 'kuë- -sü □wuën', 'ö 'ka 'gbo -nu bò -na n -wun 'gü 'iin 'wun -nu 'wo

-gban n -ma -kë -a 'gü 'siözë -sü -nu 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, -yö n □zuö' 'glu dhi giagiawo.

⁸ -A -kë 'dhö -sü 'ka, 'kö -kë □ne 'sëedhe 'a- bɔ ka -dhë bhë -yö ka wö -siö -wun 'ka, do 'kwa- wo □ne 'yaa n □zuö' -to zlöö -wun 'ka gbɔ. -Yö -kë n □zuö' -to zlöö -wun 'ka 'töng 'bhle 'ö ka wö -siö -a 'ka bhë -a 'ka.

⁹ Ka wö -siö -wun 'ö bhë yaa kë □ne pë 'wo- pö -yö -kë n -dhë -së yö -mü, 'kεε 'kö -kë □ne -yö -kë ka wö -siö -wun 'ka, a -bɔ -a 'gü 'ö n □zuö' 'glu -yö -dhi 'ö tɔɔ -ya -kë 'ö ka -bha 'ta 'sü -kɔ -yö yö zian -së -ta. Wösiödhe 'ö bhë -Zlan -yö -bɔ -a -ta 'yö ö -bha yuö □kaa'. □Ya kë 'dhö kö yiëë pë yaa gbε kë ka 'ka □ne bhë 'sa.

¹⁰ Bhii wö -siö -wun mε 'ö □yaa- 'sü □ya yuö kaa -yö -gla □zuö' □dhië' -kwaa -sü 'ö dho mε 'ka dha -zian 'ka bhë -a -ta, 'ö mε gbε □zuö' 'ka 'dho to zlöö -a -wun 'gü. 'Kεε wö -siö -wun mε 'ö 'kpong- taadhe -bha 'ka, -yö -dho mε -nu 'ka ga -zian 'ka.

¹¹ -Kɔ 'ö 'wun 'ö na ka -zuë, 'ö -Zlan -ya sü 'ö yuö □kaa' bhë, -a -ye 'zü 'ö bhë -kaa -ga 'dhe! -Ka -kɔ 'ö ka -bha wö -siö -wun -yö ka -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ □kaa' -së 'ka, 'go mü 'ö 'ka -kë □naazë kö 'kaan- ka -de dha -wun -nu kuën ka kwεε bhë ka- -yö bhë □a! □Luu' 'ka- wo ka do 'wun bhë -a -gɔ 'yënnng bhë, 'ka -kë 'siözë □zluun -sü 'ka -yö kë 'dhö kö 'kaan- ka 'yan do n -ma kö 'wun yaakëme bhë 'kwaan- 'klo bhɔ bhë, ka- -yö bhë □a! -A kë 'ka- wo

'dhö bhë -ya -zɔn □ne 'wun bhë ka -kɔ 'yaa- 'gü.

¹² □Ya kë □ne 'ma 'sëedhe bɔ ka -dhë kö n 'ka- bɔ 'wun yaakëme 'iin -a □kaa' -mε -an -wun 'gü, 'kεε kö a- -kë 'dhö kö -kɔ 'ö 'ka -ya -sü 'ka n □wuën' -Zlan wö 'dhiö bhë 'kaan- kë 'aan- do.

¹³ Pë 'ö -kë 'ö pë -nu 'ka- kë bhë 'ö yi □faan' më bhë 'ö bhë; yaa kë □ne yi □faan' □ne 'ö më 'kpaan 'ka; 'kεε Titö -bha -lo -sü 'ka 'nö, -kɔ 'ö ka 'saadhö 'ka- □faan' më -a 'ka bhë, □dhe 'yi- -wun ma, -yö -kë yi -bha □zuögludhi -wun □va 'ka.

¹⁴ Bhii 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, a- -blεε -a -dhë 'dhi □va 'ka 'kεε kaa 'kun n -wo 'ka. -Kɔ do gia- 'ö 'yi 'wun gia- □blεε' -na -a 'ka ka -dhë bhë □ne 'ö 'a ka -wun □blεε -a 'ka Titö -dhë 'dhi □va 'ka; 'kεε -yö -dho 'yö -kë 'wun gia- 'ka.

¹⁵ -Kɔ 'ö 'ka □mɔa' -a 'gü □bhlēyadhe 'ka 'go mü 'ka- kuën 'suö □va 'ka, □ya ö -zo 'ta -a 'gü -yö -kë ka -dhɔ -wun □va 'ka -a -gɔ.

¹⁶ N □zuö' 'glu dhi -sü -mü, 'go mü 'ö n -zo yö -sü 'dhö -mü ka -bha 'wun 'plε 'gü.

8

Pë -nu □zuö' -së 'ka -sü

¹ Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö pë 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö- -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo Maseduanë -an -dhë bhë 'ka- do.

² -Kɔ 'ö -towotame -nu -wo bɔa 'klobhɔdhe 'gü bhë ka- -yö; 'kεε -an -bha 'gludhi

-bha -kë □va -sü 'gü -wo wo -zo -bho wo -bha 'fεε 'gblüünzë bhë -a 'piö 'ö 'wo 'glusë -kë mε -nu 'ka.

³ A- □blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka □nε pë 'ö -an -kɔ -yö -mɔa -wa -nu. -A -de -wo pë -nu -nu -ziögcüsüzë wo -de □zuë'.

⁴ 'Ö 'wo □dhεε' -nu kpɔ yi -gɔ □naazë 'ka □ya kë □nε -wo -mɔa -bha 'wo gbɔɔ bɔ -Zlan -bha mε -nu 'wo Zude -sε 'gü bhë -an -dhë 'pö.

⁵ Pë -nu 'wo- -kë bhë -yö -ziö -kɔ 'yi yi -zo □taa' -be bhë -a -ta. Bhii 'ö tɔɔ 'dhiö -blεεzë 'ka -wo wo -de -nu Dëmε -dhë; 'go mü 'zü, 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'wo wo -de nu yi -dhë.

⁶ Pë 'ö -kë 'ö 'yi- pö Titö -dhë -yö 'dho -yö yuö kë ka □plöo □nε -kɔ 'yö- zü dɔ -a 'ka -a 'dhö 'ö bhë kö -yaan kë kö ka -bha 'glusë -yuö bhë, 'kaan- -a 'dhiö 'to.

⁷ Ka □bhɔɔzë pë 'plε 'gü: -Zo yö -sü oo, 'wun □blεε' -sü oo, pë dɔ -sü oo, -kë 'siözë -sü 'ö- -naa 'kan -dhε 'yaa -dhö waa- yi -dhɔ 'ö ka 'gü bhë; -a -wun 'gü yi- 'piö kö 'ka ka -de -zɔn □bhɔɔmε -nu 'ka, ka -bha 'glusë -yuö -nu 'ka -an kë -na bhë -an 'gü 'pö.

⁸ Yaa kë tɔng -nu ka -dhë -wo 'ka; 'kεε 'wun 'ö -gban mε 'waa gbε -nu -bha -kë 'siözë -kɔ -bha 'a- -wun □blεε kö -dhɔ 'ö ka 'gü bhë, 'kaan- -a 'gü -pë -nu kë, kö mε -nu -waan -an yö.

⁹ Bhii ka kwa Dëmε Yesu Klito -bha 'glusë -dɔ! 'Ö tɔɔ yö 'ö -kë □bhɔɔzë bhë -yö 'ö -de -kë 'fεεzë ka -wun 'gü,

-yö kë 'dhö kö -a -bha -kë 'fεεzë -sü bhë, ka -zë 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- kë □bhɔɔzë □zian'.

¹⁰ □Dhε -kë 'dhö, 'ma n -zo 'ta 'wun bhë -a 'gü; pë 'a- yö mü 'ö tɔɔ kö pë 'ö 'ka- zü dɔ -kwe 'ö -ziö □nε -a 'gü bhë 'ka- kë 'ka dhoë 'dhiö, bhii ka □nε 'ka -kë mε -blεεzë -nu 'ka kolētö -wun bhë -a 'gü; 'ö yaa 'sü ka -bha -a 'gü -pë kë 'ka- wo -blεεzë 'ka bhë -a -wun -bha. 'Kεε -yö -sü ka -bha kë 'ka- wo mε -nu 'wo -we -a -wun -bha -blεεzë 'ka bhë -a -bha.

¹¹ □Dhε 'ö 'pö, -kaa kë 'ka dhoë 'dhiö 'kaan- -a 'dhiö 'to. -Kɔ gia- 'ö 'ka □weë' kolētö -wun bhë -a -bha bhë, -kɔ gia- bhë 'ö 'ka dho -a 'gü -pë kaa -yö kë 'dhö kö □ii- waa- 'ö 'gü -pë -waan -mɔ wo 'kuë. Pë 'ö ka -kɔ dho -mɔ -a nu -sü -bha □nε 'ka dho -a kaa.

¹² Bhii mε □ya pë nu mε -dhë 'ö -de □kwaa', 'ö -Zlan -yö -we -a -bha gbɔɔ 'ö bhë -a -wun -bha. -Yö -sü -kɔ 'ö pë -yö □kaa' mε -gɔ 'ö 'wo gbɔɔ □kaa' bhë -a -bha. Yaa 'sü pë 'ö 'yaa mε -gɔ -a -bha.

¹³ Yaa kë □nε -kɔ bhë 'ö 'ka dho □daa' pë □mεε' -sü 'gü 'zü, 'kεε pë 'plε 'dhiö -yö -mɔ ka -gɔ 'kuë □zian'.

¹⁴ Bhii 'tɔng 'ö □nε -a 'gü, pë -yö ka -gɔ □va, 'ö 'ka -mɔa -bha kö 'ka nu mε -nu 'ö -an -bha -wun 'dho pë -nu -bha -an -dhë. □Ya kë 'dhö 'pö, yi 'ö ka -bha -wun dho yöë pë -bha, kö wo -zë pë -yö -an -gɔ □va, -wo -dho nu ka -dhë 'pö. Pë -bha -mɔ 'kuë -sü bhë yö □ga 'ö bhë.

¹⁵ Bhii pë 'ö □bεεn' -sü

'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ('ö -gban Izlaelö -me -nu 'wo 'manë -lö 'kpa 'yënnng □taa -an -bha,) -ya -pö: *Με 'ö- sü □va 'yaa 'to -a -gö; 'ö με 'ö- sü 'tee 'ö- -bha -wun 'yaa yö -a gbe -bha 'pö.*

Titö waa- ö 'bhamε -nu

16 -Zlan 'ö -kë 'siözë -sü nu Titö -dhë ka -wun 'gü □ne -kō 'yi- 'ka -a 'dhö 'pö bhë -a 'tō -yö kë □va!

17 □Dhe 'yi- pö -a -dhë -yö nu ka 'piö 'ma, -a 'yi -yö -kan -a -dhë giagiawo; 'kō -kë □ne yië- pö 'dhö -be, -yö -dho -a sü ö □deë' 'ö nu 'ma bhii ka -kpe -ya -ta.

18 Dhegluzë do 'ö kpa -a -bha 'ö wo -nu 'wo nu -na 'ma bhë 'ö tō me 'ö me 'plε 'dho -a -wun -së □blεε' -na -Zlan -wo pö -kō waa- 'wuntaosë □blεε' -kō -wun 'gü bhë.

19 □εε, με 'ö nu -na 'ma bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -nu □ne 'wo- sü 'wo- yö yi 'piö kö -yaan 'dho -dō yi -gō □dhia, 'ta 'yi dho dho -a 'gü 'wun -së kë -sü 'ka Dëme 'tō -kë □va -sü 'ka, 'go mü 'yiën- 'sü 'yiën- nu με -nu -dhë bhë -a 'gü.

20 Yi- 'piö kö □kun 'ö me -nu -wo yi 'tō -siö 'wëü- □va 'ö bhë -kō 'yi dho pë -nu kaa -a -wun 'gü.

21 Yi- 'piö kö 'yi 'wun -së kë; -yö yi □zuö' 'piö kö -yö kë Dëme wö 'dhiö -së, 'kεε kö -yö kë me 'bhee- -nu wö 'dhiö -së 'pö.

22 Yi dheglu -me do 'bhaa 'ö 'yië- 'piö -ga 'wun □plëzë 'gü

'ö- 'gü kpengdhö □ne 'ö waa- me -nu 'wo bhë 'wo nu -na 'ma bhë. 'Kεε zlöö -bha bhë -a -bha -kë 'siözë -sü □ya 'dho 'dhiö -a -bha -zō -tën ka -dhë -sü □va 'ö bhë -a -wun 'gü.

23 Titö 'ö bhë, -ziö n 'piö -me 'ö yi -nu 'yi yö -kë ka -dhë yö -mü; dhegluzë -nu με 'wo- 'piö bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo 'nö □ne 'wo -an bō kö -waan pë -nu kë -yaan kë Klito 'tō -blü -gen 'ka.

24 -Kaa -zōn -an -dhë □ne -an -dho -yö ka 'gü giagiawo, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -nu -wa yö 'wun gia- 'ka, 'go mü kö -wo yi -bha -kë 'gougō -sü -wun -gen dō.

9

Pë 'wo nuë dhegluzë -nu □dhia

1 'Ma -dhe -ga -a 'gü, -yö -zōn n -dhë □ne n 'ka 'dho 'sëedhe bō ka -dhë pë -nu 'ka dho -a nu -Zlan -bha, με -nu 'wo Zude -se 'gü -an -dhë bhë -a -wun 'gü.

2 A ka -wun -blεε 'dhi □va 'gü Maseduanë -segümε -nu -dhë n -de -kë 'gougō 'ka, bhii a ka □zuö' 'piö -wun -seebō -nu -dō. Pë 'a- pö -an -dhë 'ö tō: «-Kwe 'ö -ziö □ne -a 'gü, dhegluzë -nu 'wo Glëkö -se 'gü bhë -wo -mōa 'gü kö -waan pë -nu bō dhegluzë -nu 'wo Zude -an -dhë.» -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ka -bha -kë 'siözë -sü bhë □ne 'ö- -kë 'ö medhevadhe -wo yö wo -bha nu -sü -bha bhë.

3 -A -kë 'dhö -sü 'ka, dhegluzë -nu 'wo □ne, a -an -bɔ ka -dhë yi 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -wun -së 'yi- □bleε 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü bhë, kö □kun 'ö- -wun dho to 'kpaan; 'kεε pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ 'ka ka -de -pë kë □ne -kɔ 'a- □bleε -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö.

4 'Yaa 'pö, yië- Maseduanë -mε -nu 'yië nu, 'ö waa ka yö ka -de -yuö kë -sü 'ka, -yö -dho kë yi -bha lë- -wun 'ka yi -zo 'yi- tèn ka -dhë bhë -a -wun 'gü; 'ö 'go mü 'yö dho kë ka -bha lë- -wun □va 'ka 'pö.

5 Pë 'ö -kë 'a- yö -së kö dhegluzë -nu 'wo bhë 'a -an bɔ kö -waan nu ka □plöö n 'dhiö bhë 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö -waan 'glusë gbaɔ 'ö 'ka- 'tɔ go bhë kö -waan -a 'dho 'kuë-. □Ya kë 'dhö, -a kë -yi 'ka kö 'aan- nu, kö -an 'plε 'dhiö □ya -mɔ 'kuë kö 'aan- -a dɔa 'zü □ne ka- -nu ka □zuö' -së 'ka; kaa- kë □zuötozlöödhe 'gü.

6 -Yö kë ka 'yaan □nεε: Mε □ya pë ta 'tee, -yö -dho -a kan 'tee; 'ö mε 'ö □ya pë ta □va, 'ö -a kan □va 'pö.

7 □Dhε 'ö 'dhö, kö mε 'ö -dhö -yö pë -nu nu □ne -kɔ 'ö- 'ka -a □zuö' -bha -a 'dhö, kö □kun 'yö- nu □zuötozlöödhe 'ka 'iin □ne pë 'wo- pö -a 'gbee- ta 'wo- bho -a 'dhö. Bhii mε 'ö pë nu □zuögludhi 'ka bhë, -a -dho -yö -Zlan -kë.

8 -Zlan -kɔ -yö -mɔa kö -yaan pë -sεεbɔ □suu'- 'saadhö nu ka -dhë □va, -yö kë 'dhö kö pë -nu -wo kë

-kplawo ka -gɔ □va, kö ka -bha □ya 'go -a 'gü, -a 'bhaa -yaan 'to kö 'kaan- gbaɔ -nu kë -an 'ka.

9 Bhii 'wun 'ö -gban -sü 'ka -Zlan -bha, 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: «-Yö pë -nu 'fεmε -nu -dhë 'glusë 'gü; -a -bha 'wun -së kë -sü -yö -dho 'dhiö □toëpö 'ka.»

10 -Zlan 'yö pëga nu pëgatamε -dhë, 'go mü 'yö □bluu'- nu -a -dhë -bhöpë 'ka bhë, -yö -dho pëga 'saadhö 'ö ka -bha -wun 'dho -a -bha -a nu ka -dhë; 'yö □kpea, -yö kë 'dhö kö ka -bha 'glusë kë -sü bhë -a bhe -yaan -ya □va.

11 -Yö -dho ka kë □bhɔɔzë 'töng 'saadhö 'ka, -yö kë 'dhö kö 'kaan- 'bhaa gbaɔ -nu kë. -Kɔ bhë □ne 'ö mεdhεvadhe dho -Zlan zuö pöë gbaɔ 'ka- kë -an -dhë 'ö 'yi dhoë -an □dhia bhë -a -wun 'gü.

12 Bhii yaa kë □ne gbaɔ -nu 'wo bhë pë 'ö -Zlan -bha mε -nu -bha -wun -yö yö -a -bha bhë -a 'gü -pë 'sloo -mü, 'kεε -yö -kë -bhεa -Zlan -dhë -sü -a zuö pö -sü -gen 'ka 'pö.

13 Gbaɔ 'ö 'dhö bhë -yö ka kë -kɔ -nu -zɔn -dhεgbeadhε 'gü kö mε -nu -waan -Zlan 'tɔ kë □va, 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë, -a -dhε 'ka- wo 'wun gia- □bhlēyadhε 'gü bhë -a -wun 'gü; 'ö 'wo dho -Zlan 'tɔ bhɔ, -kɔ 'ö 'ka pë -nu -glu -a 'ka, ka 'dhö, wo 'dhö waa- mε -nu 'wo to ka -nu ka ziën 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü.

14 -Wo -dho □bhεa'- ka -wun 'gü, 'ö -an □zuö' -yö -kë ka 'piö 'glusë □va 'gblüünzë

'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü.

¹⁵ -Zlan 'tɔ -yö kë □va gbao 'ö- □zuan' gbë 'yaa 'dhö, 'ö yö gia- 'ö- -kë kwa -dhë bhë -a -wun 'gü.

10

Pɔlö -yö -dɔ ö -bha yuö -ghan -gɔ

¹ Ma Pɔlö -mɛ, 'ö mɛ -nu -wa pö 'ma kë ka 'piö 'maa 'we, 'ö 'wo- pö a -dɔ kö yi 'ö 'maa ka 'piö kö 'aan- kë 'dhiözë bhë, a- -pö ka -dhë Klito -bha -kë 'lëälë -sü waa- -a -bha 'wun -së -kë mɛ -dhë -sü 'ka:

² Kö □kun 'ka- -kë 'ö 'a 'wun -nu -kë 'dhiö yi 'a dho kaa ka □plöo -a 'ka. Bhii a- □dɔa' □nɛ a -dho -kë 'dhiözë -sü -zɔn mɛ -nu 'wo- pö -na yi pë -nu -kë mɛbheedhɛ □kwaa' bhë -an -dhë.

³ -Yö 'wun gia- 'ka □nɛ kwa -tosiadhe -kë kwa mɛbheedhɛ -kwi 'gü; 'kɛɛ 'yiëë 'ko zë □nɛ mɛ 'bhee- -nu -bha 'ko zë -kɔ 'dhö.

⁴ 'Ko □zaa' -piö -nu 'yi 'ko zë -na -a 'ka bhë 'waa kë □nɛ 'kpongtaame -nu -bha 'dhö; 'kɛɛ -Zlan -bha 'ko □zaa' -piö 'piigbeeze -nu □nɛ 'wo- -kë 'yi -glu -gla -nu □wüü -an 'ka; 'wo tɔɔ □sua -wun.

⁵ 'Ö □ya kë 'ö pë -nu □ya kë 'ö mɛ 'bhee- -nu -bha -de -sü □va 'gü, 'wo dɔ -na -Zlan -bha 'wundɔdhe -gɔ, 'yënnɔ bhë yi -an -lo. Yi- -kë 'ö mɛ 'bhee- -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu -wo -kë Klito □bhlë -ya -wun 'ka.

⁶ -A -de 'kwa yö -dhɛ 'bhaa 'gü □sia mɛ mɛ 'ö □ya pë

yaa 'tee kë -yaan 'kun -Zlan □bhlë -ya -sü 'ka, yi -dho -a 'klo bhɔ.

⁷ Ka pë -nu 'piö -ga mɛbheedhɛ -kwaa. 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë, mɛ 'ö ö -de dɔ Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka, -yö kë -a 'yaan □nɛ -kɔ dɔ 'ö- 'ka bhë, -kɔ dɔ bhë 'yi- 'ka 'pö.

⁸ -A -de 'yaa- -bha kö lë- -yö n kë, kë 'a- wo 'gougɔ pë 'ö Dɛmɛ -ya -lo yi kwɛɛ, kö 'yiën- ka -bha -zo yö -sü □kpɛa'- 'ka 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ n 'ka 'wun yaa gbë kaa ka 'ka.

⁹ 'Maa- 'piö kö 'a 'siö 'kan ka 'gluu 'sëedhɛ -nu 'a- bɔ -na ka -dhë bhë -an 'gü.

¹⁰ Bhii mɛ -nu -wa -pö: «Pɔlö □ya 'sëedhɛ bɔ, -yö kë 'dhiö- -a 'gü, 'kɛɛ yö gia- □ya kë kwa ziën, -yö -kë 'gügasüzë 'ka 'ö- -wo -nu -wo -kë 'lëälë 'ka.»

¹¹ Mɛ -nu 'ö 'wun □suu'- bhë 'ö 'go -na ka dhiö bhë -yö kë ka 'yaan □nɛ: -Nii gbë 'yaa pë 'yi- -ya 'sëedhɛ 'gü 'yi- bɔ ka -dhë waa- pë -nu 'yi dhoë- kë ka 'piö 'ma bhë -an ziën.

¹² □ɛɛ, 'kɛɛ 'yiëë- 'piö kö 'yi yi -de -zɔn mɛ -nu 'ö □wa wo -de -ga 'ö 'wo wo -de sü □va bhë -an 'ka 'iin 'yi yi -de kë □nɛ -an 'dhö; bhii 'kpaak- padhe 'yaa -an -gɔ. -Wo wo -de -bha 'wun kë -kɔ -nu -kë, kö 'waan- -kë wo -bha 'wun kë -kɔ -nu □zuan' 'ka, 'ö tɔɔ -wo 'wun □zuan' -sü wo -de -bha, 'go mü 'wo wo -zo gɔn wo -de -dhë.

¹³ □Ya kë yi -zë yi -bha 'ka, yi 'ka 'dho yi -de kë 'gougɔ -yaan zië -naa 'gü. Yi -dho

yi -bha kë -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha yuö kë -ko 'ö -zɔn yi -dhë 'yi nu 'yi [loë] ka [plöö bhë -a 'ka.

¹⁴ Yiëë -lö -a -naa -zü [ne [dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa kë- wo 'dhiö bhë yiëë [loë] ka 'piö -a 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ yi -nu 'yi -lo ka 'piö, 'ö 'yi Klito -bha 'wuntaɔsë [blɛɛ ka -dhë.

¹⁵ -Kɔ bhë [ne 'ö 'yiëë [löë] -a -naa 'ö -ya -sü 'ka bhë -a -zü; yiëë yi -de 'sü [va yuö 'ö mɛ gbe -nu -wa -kë bhë -a 'gü. Pë 'ö yi -zo 'piö [zian] 'ö tɔɔ ka -bha -zo yö -sü -yö 'dho 'dhiö, 'iin kö yuö [va -wungbeezë 'ö [tun ka ziën bhë 'yiën- kë -to -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya bhë -a -bha -sü 'ka -kplawo.

¹⁶ [Ya kë 'dhö 'yi -dho dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka 'sɛ -dhe mɛ 'wo to -an 'gü; [ya kë 'dhö, yi 'ka 'dho yi -de sü [va yuö 'ö mɛ 'waa gbe -nu -wa -kë bhë -a 'gü.

¹⁷ -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -ya -sü 'ka -ya -pö: «Mɛ 'ö- 'piö kö 'ö ö -de 'sü [va, kö -yö ö -de 'sü [va pë 'ö Dɛmɛ -ya -kë -a -wun 'ka.»

¹⁸ Bhii mɛ 'ö- -wun -yö -Zlan -zo kun yö kun tɔɔ mɛ 'ö ö -de sü [va ö -de këwun -nu 'gü 'kɛɛ mɛ 'ö Dɛmɛ -ya -wun -së [blɛɛ.

11

Pɔlö waa- bɔmɛ [suazë -nu

¹ Mɛa-, -ka dɔ! -Ka 'we n -wun -bha n -ma -kë 'blɔɔnzë -sü -wun 'gü!

² A ka -ta [druɛi kë -na. 'Kɛɛ ma [druɛi bhë -yö -go

-Zlan 'piö. Bhii ka n -gɔ [ne 'nɛdhezë 'ö yaa gɔɔn- -wun [tɛi] dɔ [kun 'ö 'a- 'piö kö 'a- dɔ gwaan Klito -gɔ -a 'dhö.

³ 'Kɛɛ pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ kö [kun 'ö ka -bha 'wundɔdhe -yö yö yaan 'ö kaa Klito -nu ka -bha -klu 'kuë- -sü 'puu 'ö bhë 'ö 'ka- to -dhe gbe 'gü [ne -ko 'ö ɛvö -yö ö -zo bhoë ö -de 'piö [mɛɛ -bha [sua -yö 'ko 'dhiö -sü -zë -kë -a -gɔ -sü -wun 'gü bhë -a 'dhö.

⁴ Bhii ka ka -kwaa mɛ 'bhaa -nu -zü 'ö 'wo nu 'ö Yesu 'ö 'yi- -wun [blɛɛ ka -dhë bhë 'ö 'wo- 'bhaa gbe -wun [blɛɛ ka -dhë; 'ö -Zuu 'slööslö 'ö 'ka- yö bhë, 'ö 'wo- 'bhaa gbe -wun [blɛɛ ka -dhë 'ö 'wuntaɔsë 'ö 'ka- -dhe 'wun gia- bhë 'ö 'wo 'bhaa gbe -wun [blɛɛ ka -dhë, 'ö 'ka ka -ko kɔɔ -an -gɔ, 'ka -an -nia kun -së 'ka.

⁵ 'Kɛɛ a- [dɔa] [ne n [bhlë -yö -dhö 'pö [ne ka -bha bɔmɛ -nu -wungbeezë -nu bhë -an 'dhö, 'maa -an [zlöö [zian].

⁶ -Yö -mɔa -bha kö -yö kë 'wun gia- 'ka [ne n 'dhi 'yaa 'kan -sü [duö; 'kɛɛ -a mɛ 'ö -gban 'wundɔdhe -bha, ka gia- [ne 'ö -kë ka 'yaan 'ma, 'wun 'bhaa -nu 'gü.

⁷ Yi 'a -Zlan -bha 'wuntaɔsë [blɛɛ -a 'ka ka -dhë, n 'ka -kë 'wëüga -wun 'gü 'ö 'a n -de dho sia- -yö kë 'dhö kö ka -zë ka -gɔ -yaan [luu-; 'ma- kë 'dhö kö 'wun yaa 'a- kë [a?

⁸ A -we -a -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'bhaa -nu -gɔ kö -wo n [saan' -nu bho. [Ya kë

'dhö kö -an □kpoos' kun 'a-wo kö 'aan- ma -tosiadhe kë -a -ta ma yuö 'gü ka ziën bhë □aa.

⁹ 'Töng 'a □kaa' ka □plöö bhë, n 'ka kë me gbe -ko -ta, n -ma -wun -yö -a -bha -pë -nu 'gü. Bhii dhegluzë -nu 'wo go Maseduanë -wo -nu n □dhia n -ma -wun -kan -pë 'ple 'ka. A n -zo -kë n -de 'piö kö □kun 'a dho 'wun wo ka -ta -ko 'saadhö 'ka. 'Yö 'a dho -a kaa 'dhö -kplawo.

¹⁰ 'Wun bhë -yö 'wun gia- 'ka; Klito -de gia- -ya □goo- 'ka. A -pö ka -dhë 'wun me bhë, -yö -gban n -ma -kë 'gougö -sü -bha; 'ö Glëkö -següme gbe 'ka dho -moa -bha kö -ya bho n 'gü.

¹¹ -A -pö 'dhö -gen too -më 'gbödhö □ee? Ka -dhö 'pö 'yaa n 'gü bhë □ee? -Abi' 'sa! -Zlan -de -ya □doa' □ne ka -dhö -yö n -kë.

¹² A -dho dho -a -kë 'dhö -sü 'ka 'dhiö □ne -ko do bhë -a 'dhö, -yö kë 'dhö kö me -nu 'wo zian □mee' -na kö -waan wo -bha -de -sü □va yö -dhegbeadhe 'gü -a pö -sü 'ka □ne yi -nu yi yuö kë -ko -yö do bhë 'aan- zian 'ta -an -gö.

¹³ Me -nu 'wo 'dhö bhë, böme -nu □suazë -mü -an 'ka. 'Waa wo këyuö giagia yö -dhegbeadhe 'gü 'ö 'wo wo -de -kë Klito -bha böme -nu 'ka.

¹⁴ Me 'te 'tun -wun gbe 'yaa -mü, bhii 'ö too Satan gia- yö -moa -bha kö -yö 'ö -de kë -Zlan -bha böme 'ö -dhepuudhe 'gü -a 'ka.

¹⁵ □Ya kë 'dhö kö -më 'ö -kë 'ö- -bha yuökëme -nu -de

'pö waa 'dho wo -de kë yuö kpengdhö kë -me -nu 'ka ee? 'Kee pë me 'ö -ya -an □tian' 'ö dho kë -an 'dhiötodhe 'ka -yö -dhö 'wa!

'Klobhōdhe □va -nu 'wo nu Pölö -ta -a -bha -kë Yesu -bha böme 'ka -sü -wun 'gü

¹⁶ A -□blee' -na 'zü do □ne: Kö □kun 'ö me gbe -yö n sü 'blöönme 'ka. 'Ö □ya kë 'zü □ne ka n -sü 'blöönme 'ka, kö -ka n -dhe 'blöönme 'gbönggböng. -Yö kë 'dhö kö 'a n -de 'sü □va pë 'bhle wo.

¹⁷ -Yö 'dhö 'kee pë 'a -□blee' -na zlöö bhë 'yaa pë 'ö Dëme -zo 'kun -wun 'ka -a 'ka. 'Ö □ya kë □ne -tosiadhe □suu'- □ne, 'ma kë -a 'gü, kö a -dho n -de sü □va 'ö 'a 'wun □blee □ne 'blöönme 'wun □blee.

¹⁸ □Dhe 'ö -kë □ne me -nu 'wo to -wo wo -de -sü □va mebbeadhe -pë -wun 'gü bhë kö -më 'a do -a -gö 'ö ma -de 'pö 'maa n -de 'sü □va bhë □ee?

¹⁹ Mea-, me 'ka 'kpaakpa 'ö 'ka ka □kwaa 'blöönme -nu -zü 'wo wo -bha 'blöön- -zon ka -dhë bhë, -ka ka 'gü do -a -bha 'gbee-!

²⁰ Bhii -yö ka -dhë -së kö me -nu -wo ka □nuadhe -kë wo, kö -wo ka -bha □nao -nu 'sü 'kpaan, kö -wo ka -püö, kö -wo □taa'- ka -gen -ta, kö -wo lë- kpo ka -ta.

²¹ Ka -bha lë- -wun kun bhë □a! □Faan' yaa kë yi -gö kö 'yiën- 'wun □suu'- -nu 'wo bhë -an kë bhë yö -mü.

-Ka ka 'to 'to ma □ga 'a 'dhoë- 'blöön- -wun □blee' bhë! □Ya kë □ne me -yö -dhö

kö -yaan ö -de 'sü □va kö ma -de 'pö a -dho -a kē 'pö.

²² A Eblö mi 'ka □ne -an 'dhö. A Izlaelö 'nē 'ka □ne -an 'dhö. A Ablaamö □suu' -ta 'ka □ne -an 'dhö.

²³ -Wo wo -de -kē yuö -kē Klito -dhē -mē 'ka; -ka do, 'bloonmē 'dhoē- 'wun □blæ':- 'Ö □ya kē □ne Klito -bha yuökēmē -mü -an 'ka, kö ma -de 'pö a- -mē 'ka 'a □ziē' -an -ta; -wo n -zuö -kanso 'gü -kplawo, -wo n -ma □va 'ö □ziē' -an -ta; a -bo ga -dhe -bha -kplawo,

²⁴ Zuifö -nu -wo -klaa -yaan 'gɔɔ- -yaaga 'ö ga 'seisiē -sü n -ma -gwaa 'soodhu -zē.

²⁵ Wlomē -mē -nu -wo n -ma -gwaa -yaaga -zē; □wa n -zuö -guö 'ka do kö -waan n zē; 'yitagɔ -yö -wüü n 'ka -gwaa -yaaga -zē, 'a -dhekpaoyi do waa- gbeng -yi do -kē yiö do.

²⁶ 'Ö 'ta □plēezē 'a- sü bhē 'a bo ga -bha mē yö -dhe -nu -bha, 'wo -kē 'yi -bha pa -sü -nu, kēpēyaamē -nu, n -de -segümē -nu 'wo Zuifö -nu waa- -a mē -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha n zē -dhe -kē wo -sü -nu, ga -bha mē yö -dhe 'ö pödhe -nu 'gü -nu, ga -bha mē yö -dhe 'ö 'yēnng □taa -dhe -bha -a 'gü -nu, ga -bha mē yö -dhe 'ö 'yoo -ta -dhe -nu 'gü -nu, waa- ga -bha mē yö -dhe 'yö bo n dheglu □suazē -ta -nu, a -bo -an 'plē 'gü.

²⁷ A yuö 'gbegbe -nu -kē; 'ö 'a bo 'güandhe 'gbee- -nu 'gü; 'ö- 'bhaa -nu □ya kē 'maa yi zē, 'ö din -nu, 'yi mü -dho

-nu -wo n -kē. -A 'bhaa -nu □ya kē -wo n 'gbee- -ta -bho -nu wo 'ö 'a to din 'ka □plēezē wo; 'nēnē -nu -wo n -kē, bhii so yaa kē n -gɔ.

²⁸ 'Ö □ya kē 'ö n □zuö' -yö to zlöö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mē -nu -dho 'kuē- -sü 'saadhö -wun 'gü. N 'dhi yaa -moa -bha kö -yö bo -a 'plē 'gü.

²⁹ □Ya kē □ne □faan' -yö yēn -na mē 'bhaa 'gü, kö ma -de 'pö □faan' -yö yēn -na n 'gü. □Ya kē □ne mē 'bhaa □ya 'wun yaa kē, -yö -mē n 'ka □duö.

³⁰ 'Ö □ya kē □ne 'ma- pö 'a n -de 'sü □va kö a -dho n -de sü □va pē 'ö 'a 'tēetē -a 'gü bhē -a -wun 'ka.

³¹ -Zlan kwa Dēmē Yesu Dē 'ö 'dhuē- 'dho -a 'to -ta □toēpö 'ka bhē yö gia- -ya □doa' □ne n 'ka □sua kē.

³² -Ka do 'dhe! A -kē Damasö 'ö 'sedē 'ö -kē yuö kē -dhiadhö -gludē Aleta 'dhiö bhē, 'yö 'yan -to 'ko -bha -mē -nu do -da plöö 'kodhi -bha kö -waan n 'kun.

³³ 'Kēē mē -nu -wo n -ya □kpasen 'gü 'wo n bo böü- 'kplong 'ö □niē pö- -zü bhē -a -du do -bha 'wo n □yɔɔ -a □zlöö □zian'. -Ko bhē □ne 'a dhaa -a -gɔ.

12

'Yanpiöpē waa- pē -nu 'wo dho kē 'ö -Zlan -ya -zɔn Pölö -dhe

¹ -De -sü □va -sü 'yaa -sē 'kēē -ka do! 'Dho 'a 'dhoē- -de kē bhē. 'Yanpiöpē waa- pē -nu 'wo -kē -bin -sü 'ka 'ö Dēmē -yö -we -a -bha n -gɔ

kö 'aan- -an yö bhë a 'dhoë-
-wun □blëε' -bhë.

² Yesu -wun -dhë 'wun gia-
-më do 'ö -Zlan -ya sü 'ö dho
-a 'ka dhang- kë -yaaga -naa
'gü, a- -do. -Yö -kë 'dhö -a
-kwe 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -mü
□dëε; (kö kë- wo □në, -da
'pö- wo dhang- 'gü 'iin kö
'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee;
-Zlan do □në 'ö ö -bha pë do).

³ 'Këε gɔɔn- bhë -yö -da 'ö
dho 'tëεpadhë 'ö -Zlan 'piö
-a -bha. (A- pö 'zü □në,
kë- wo bhë -da 'pö- wo, 'iin
'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee;
-Zlan dosen □në 'ö ö -bha pë
do.)

⁴ 'Yö -dhë bhë -a 'gü, 'ö -wo
'ö yaa -mɔ -bɔ -a 'piö -sü -bha
'ö- ma. -Wo 'ö bhë, -wo 'ö më
'ö □tun ö 'sebun 'gü, 'waa 'we
-a -bha -a -gɔ kö -ya pö yö
-mü.

⁵ A -dho n -de sü □va gɔɔn-
'ö bhë -a -wun 'gü, 'këε n
'ka 'dho n -de sü □va n -de
-wun 'gü, -a 'ke yaa kë pë 'ö
'a 'tëëtë -a 'gü -a -wun 'gü.

⁶ 'Ö □ya kë □në 'ma- pö 'a n
-de -sü □va, kö 'blɔɔnmë 'yaa
-mü n 'ka, bhii pë 'a dho -a
pö bhë 'wun gia- -mü. 'Këε
'maa- 'piö kö 'a n -de 'sü □va.
Bhii 'maa- 'piö kö më □ya n
-ga n pö -pë -bha, 'a kë -a -zo
'piö □va 'a zië -kɔ 'a- pë -nu
kë -na 'ka 'iin 'a -Zlan -wo pö
-na -a 'ka bhë -a -ta.

⁷ -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë
'dhö kö □kun 'a dho pa -de
-sü □va 'ka 'wun 'gblüünzë
-nu 'wo- yö -dhëgbëadhë 'gü
n -dhë bhë -a -wun 'gü. 'Ö-
-wun 'gü, 'yua 'dhiözë do -yö
nu n -ta □në pë 'wo- pö Satan

-bha -naɔɔmë -mü 'kpa -a
'dhö. □Ya kë 'ö nu n -ta kö
□kun 'a dho pa -de -sü □va
'ka.

⁸ A -bhëa Dëmë -dhë -gwaa
-yaaga -zë 'yua bhë -a -wun
'gü, 'ö 'a- -dhë -a -gɔ kö -ya
bho n -ma.

⁹ 'Ö- -daa -kë n -gɔ 'ö- pö:
«Ma 'glusë 'a- -kë ü -dhë 'ö
bhë tɔɔ pë 'ö ü -bha -wun
'dhoë- -bha. Bhii a ma 'piig-
beedhë -kë ü □kwaa' 'töng 'ö
□faan' 'yaa- 'ka ü -gɔ bhë -a
'ka.» □Dhë 'ö 'dhö kö a- 'piö
n □zuöga 'plë 'ka kö 'a n -de
'sü □va n -ma -kë 'tëëtë -wun
'gü; -yö kë 'dhö kö Klito -bha
'piigbeedhë -yö kpa n -ta.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö n □zuö' 'glu
-yö -dhi n -ma -kë 'tëëtë -sü,
'si -nu 'wo- bho -na n -gɔ -nu,
□zuö' -kaan 'kuë- -wun -nu,
'klobhɔdhe -nu, □zuö' -bha
'zëzëdhë 'kun -sü -nu 'ö 'wo
nu -na n -ta Klito -wun 'gü
bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'töng
'ö 'ma kaa 'tëëtë, 'töng bhë
'ö 'a □kaa' □faanzë (bhii kö n
-klu -sü -mü -a -bha.)

*'Suö -bha -da 'ö- wo Pɔlö
'gü Kolentö -më -nu -wun 'gü*

¹¹ Ka- -yö bhë □aa. Ka
□në 'ka- -kë 'ö 'a 'wun □blëε'
-na □në 'blɔɔnmë 'wun □blëε
bhë. Ka □në 'ka dho n -ta
za do -be. Bhii 'kö -kë □në
'maa pë gbë 'ka, yaa kë □në
pë 'wo- pö 'maa pë gbë 'ka ka
-bha bɔmë -nu -wungbeezë
-nu 'wo bhë -an 'sɔɔ yö kun.

¹² N këyuö -nu 'wo- -zɔn
□në Klito -bha bɔmë -mü n
'ka bhë -a 'plë -yö -kë ka ziën
ma □zuösaadhë 'ka. -Yö -kë
'dhö □duakëpë -nu 'gblüünzë

-nu waa- -dhidhaapë -nu -an
kë -sü 'ka.

¹³ 'Wun □ne -a -mlë 'ö ka
'kun -ko -yö -kë -a 'gü ya, 'ö
yaa kë □ne Yesu -wun -dhe
'wun gia- -me -nu -dho 'kuë-
-sü -nu 'wo to -an 'dhö -a 'ke
yaa kë, kë 'ö n 'ka- wo ka -ko
-ta bhë -a 'ka ee? □ee, kö ka
-bha 'gën □yö -së; -ka ziö n
-ta!

¹⁴ -Ka n -ga, n -moa 'gü
-sü -mü kö 'aan- nu ka □plöö
-gwaa kë -yaaga -naa wo;
'kee n 'ka 'dho kë ka -ko -ta;
ka gia- -de □ne 'ö n -ma -wun
'dho ka -bha; n -ma -wun
'yaa 'wëü- -bha. Bhii pë □ya
kë 'ö -kë yö kun 'ö töö 'në
-nu □ne 'wo 'wëü- □mee kö
-waan döa wo -me -nu -gban
-go. 'Kee -an -me -nu -mü
□zian'.

¹⁵ □Ya kë ma -zë n -ma 'ka,
pë 'ö n -go -a 'ple -bha -dho
ka -wun 'gü -sü, 'ö ma gia- 'a
kpa -a -bha, -yö n □zuö' 'glu
-dhi; 'ö □ya kë □ne 'ma ka
-dho kë □ne -ko bhë -a 'dhö,
n -dho 'ö ka 'gü bhë yaa 'dho
kë □va □a?

¹⁶ □Ya kë 'dhö, ka gia- ka
-dho -a pö 'maa ka -ko -ta
kö n 'gbiin- -yaan 'dho ka
kë. 'Kee me 'bhaa -yö -dho
ziö 'wun bhë -a 'piö ka -dhë
□woë' □ne -gleng 'a- -kë kö
'aan- ka 'kun □sua -wun -nu
'a 'dhoë- kë ka -go bhë -a
-wun 'gü.

¹⁷ Me -nu 'ö 'a -an bö ka
-dhë 'ma bhë, -a me 'bhaa
-nu -wo □nao -sü ka 'gü a?

¹⁸ A -bhea Titö -dhë kö -yö
nu ka □plöö; 'ö dhegluzë do
'ö 'ka- dö, 'a- yö -a 'piö. Ka
-dho -moa -bha 'ö 'ka- pö Titö

-yö □nao -sü ka 'gü a? Yö
'dhö, ma 'dhö, yi 'wun kë -ko
waa- yi 'ta 'sü -ko waa kë do
'pö bhë □ee?

¹⁹ -Yö -dho kë ka □zuö' 'piö
□ne, -a -dhe □ya □glöö, 'ö 'yi-
'piö kö 'yi yi -de bho 'wun
'gü ka wö 'dhiö. 'Kee -abi!
Yi 'wun -blee □ne -ko 'ö- 'ka
Klito -dhë -së -Zlan wö 'dhiö
bhë -a 'dhö, 'ö 'wun -nu 'wo
'dhö bhë 'yi -an □blee ka -dhë
'dhö, dhegluzë -nu, kö 'kaan-
□kpee' -zo -yö -Zlan -bha -sü
'gü.

²⁰ Pë 'a -ya -a □wuën' 'ö töö
kö □kun 'ö nu 'a 'dhoë- wo
ka □plöö 'ma 'ö 'a ka yö □ne
-ko 'ö 'maa- 'piö kö 'a ka yöë
bhë -a 'dhö, 'ö ka -de 'pö 'ka
n -ga gbe. Pë 'ö- 'suö -yö n -kë
'zü 'ö töö kö □kun 'a -don bho
-sü waa- □druei kë -sü -nu
oo, -naazuédhe kë -sü waa-
'wun kë -sü 'wo □zië' wo 'bha
-ta -nu oo, 'si bho -sü -nu
waa- -zuö dö -sü 'ö 'wun yaa
-kë 'kuë -sü 'dho -a 'gü oo,
-de -sü □va -sü waa- pë 'ple
-kaan 'kuë -sü -an yö 'ma.

²¹ Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö
töö a- 'piö kö n -ma -nu ka
□plöö -sü me 'ö 'dhoë- kë □ne,
kö □kun 'ö n -ma -Zlan -yö n
-go dho sia- 'ö lë- yö 'kpo n
-ta ka wö 'dhiö, 'ö 'a 'gbo bö
medhevadhe 'wo -da pë yaa
-nu 'gü 'ö 'waa- 'piö kö 'wo
'go wo -bha -dhuupë -wun
-nu, -an -bha □soön kë -sü
-nu waa- -nëng pë 'ple -bha
-sü -nu 'wo -an 'gü 'ö 'waa wo
□kwaa' -an -wun -zü bhë -an
-wun 'gü.

-Zobüöwo -kaanta waa-
□wekadhe

¹ -A -gwaa kë -yaaga -naa 'ö □ne kö 'a nu ka □plöö. 'Wun -do me -bha -sü 'ö dho kë, -a □goo- -nu -dho kë □ple 'iin -yaaga □ne -ko 'ö pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö.

² -Zo -büö -wo do -yö n -go kö 'aan- pö me -nu 'wo □soon yaa -kë 'dhiö 'saadhö waa- me -nu 'wo to -an -dhë. Ma -nu ka □plöö -sü □ple -naa 'ö -kë bhë, a- 'bhaa -blee. 'Kee a- 'piö kö 'a- □blee' 'zü, □dhe kë □ne 'maa ka ziën bhë; 'ö tɔɔ n -ma nu -sü 'ö 'dhoë- kë zlöö bhë, me gbe 'ka dho dha n -go.

³ □Dhe 'ö -kë □ne ka- 'piö kö 'ka Klito -bha 'wun □blee' -bo n -ta -sü 'ka bhë 'ka- yö bhë, kö ka -dho -a yö. Ka wö 'dhiö, Klito 'yaa me 'ö □faan' 'yaa- 'gü -a 'ka. -Yö ö -bha 'piigbeedhe -zon ka ziën.

⁴ Pë 'ö -kë 'ö tɔɔ □dhe 'wo- do -na -gaatalü -bha □faan' yaa kë -a -go, 'kee -yö -kë -a 'gü -sü kë -na -Zlan -bha 'piigbeedhe □kwaa'. Yië- Klito -nu yi -bha -kë do -sü 'gü, □faan' 'yaa yi -go 'kee yi -nu yi -bha -kë -a 'gü -sü -yö -dho kë ka -wun 'gü, -Zlan -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

⁵ -Ka ka -de -bo 'wun -nu 'gü -ko -ga, 'ka -dhe -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö □ya kë □ne -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ka -go, kö 'kaan- -a □tei' do □ne Yesu Klito -yö ka 'gü. 'Yö □dhe 'ka ka -de 'piö -ga bhë, ka mü -kɔklë □e? -A 'ke ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, 'ka-

-yö sia- -ko do kö yö.

⁶ 'Kee -yö n 'gü □ne 'kaa yi 'sü □ne me -nu 'ö -an -bha -zo yö -sü bhë 'waa- -gen -gban -ko do -an 'dhö.

⁷ Yi -bhea -Zlan -dhë -yö kë 'dhö kö -kun 'ka dho 'wun yaa gbe kë. 'Yië- 'piö kö pë 'yi- kë -me 'ka, 'yi yi -de □zuan'; 'kee pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'wun -së kë -sü 'kun 'gbee- 'kö -kë □ne yi -zë yi -ko 'yaa -moa -bha kö yö -mü.

⁸ 'Ö bhii □ya kë □ne 'ka 'ta 'sü -Zlan -bha 'wun giagia 'gü, yi 'ka dho pë 'kpaan kë; pë 'yi dho -a kë □zian' 'ö tɔɔ -a me 'yö- 'piö.

⁹ □Ya kë □ne yi -zë □faan' -yö 'go -na yi 'gü, kö ka -zë ka 'gü -yö kë -na 'gbee-, yi 'glu -yö -dhi. -A -kë 'dhö -sü 'ka pë 'yi- -dhe yi -bha □bhea' -sü 'gü -Zlan -go, 'ö tɔɔ ka -bha 'wun 'ple -yö kë -Zlan 'gludhi -wun 'ka.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö 'a -ya ka 'ka □gbiin 'ö 'sëedhe □suu'- □ne 'a- bo bhë -a -gen □ga bhë, -yö -kë 'dhö kö 'töng 'a dho kaa ka □plöö bhë, kö □kun 'a dho pë 'ö Deme -ya pö 'a- kë bhë, 'a dho ka kun -a 'ka 'gbee-. Bhii -ya -kë 'dhö kö 'ka □kpea' -zo -yö -a -bha -sü 'gü; yaa- kë kö -yaan ka 'gü □siö'.

¹¹ Dhegluzë -nu, -wo 'ö n 'dhiö dho to -a -ta 'ö tɔɔ 'ka kë □zuögludhi 'gü; -ka 'dho ka 'dhiö -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'ka, -ka ka 'ko -nu □faan' 'më. Ka □zuö' -yö kë do, 'ka -tosiadhe kë □zuöyagluu 'ka. -Ya kë 'dhö -Zlan 'ö -dhözë 'go mü 'ö □zuöyagluu nu me -nu -dhë

bhë, -yö -dho kë ka 'piö.

¹² -Ka -mεε -nu kë ka
'ko -nu 'ka -së 'ka -dho 'gü
dhegluzë -dhe -kwaa. -Zlan
-bha mε -nu 'saadhö 'wo 'nö
□wa 'we kaa □duö.

¹³ 'Glusë 'ö kwa Dëmε Yesu
Klito -ya -kë ka 'ka bhë, waa-
-kë do -sü 'ö -Zuu 'slööslö -ya
-nu ka -dhë bhë, -dho 'ö -Zlan
-ya -kë ka 'ka bhë, -wo 'to ka
'saadhö ka 'piö.

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya
bɔ
-Zlan -bha mε -nu
'wo
Galatö
-sε -an -dhë bhë 'ö
□nε**

□Wekadhe

¹ Ma Pölö, 'ö n -ma -kë Yesu Klito -bha bɔmε 'ka -sü bhë 'ö yaa kë □nε bɔ 'a- wo mε -ta 'iin mε 'ö n -ya, 'kεε 'ö sü Yesu Klito waa- kwa Dë -Zlan 'ö- bho ga 'gü -an -ta bhë, ma □nε 'ö 'sëedhε 'ö □nε 'a- bɔ ka -dhë.

² Dhegluzë -nu 'wo 'nö -wo -kpa yi -bha, 'ö 'sëedhε □nε, yi -nu 'yi- bɔ Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka Galatö -sε 'gü ka -dhë □woë' □nεε:

³ Kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, 'iin kö -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

⁴ Klito gia- -yö ö -de -nu kö 'kwa dha kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ, kö -yaan kwa bho pë yaa -nu 'wo 'kpongtaa □dεε -an kwεε □nε -kɔ 'ö kwa Dë -Zlan -zo 'kun -wun 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.

⁵ □εε, 'tɔbhɔdhe -yö kë -Zlan -bha 'ka □toëpö 'ka! Amen.

'Wuntaɔsë giagia

⁶ 'Wun 'yö n 'te 'tun -wun giagia 'ka 'ö □nε: Kö -yö -kë □dhë 'ö 'ka -kan 'zodhö -Zlan 'ö ka □dhɔɔ -kë Klito -bha 'glusë □paa' bhë -a -bha 'ö 'ka □dhië 'wun -taɔ gbe 'piö ee?

⁷ -A -de 'wuntaɔsë 'bhaa gbe 'yaa 'dhö. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mε -nu -wo -dhö, 'wo- 'piö kö 'wo ka dɔ -gbɔudhö, bhii -wa 'piö kö -wo Klito -bha 'wuntaɔsë bho pin □taa.

⁸ A- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ö 'ka mε gbe -bha 'wuntaɔ gbe □blεε' -wo -dhε 'wun gia-. -A -de, 'kö -kë □nε -Zlan -bha bɔmε do -mü 'ö go dhang- 'gü, 'ö nu, 'iin yi -de □nε 'yi nu 'ö 'yi 'wun -taɔ gbe 'ö 'yaa- mε 'yi- □blεε ka -dhë bhë -a 'ka 'yi- □blεε, 'dhangga -yö yi 'kun.

⁹ Pë 'yië- □blεε'- ka -dhë do yö -mü; 'kεε a- 'piö kö 'a ziö- 'gü do ka -dhë □nεε: 'Wuntaɔsë 'ö 'yaa- mε 'ö 'ka -we -a -wun -bha bhë -a 'ka, mε 'ö □yaa- -wun □blεε'- ka -dhë, 'dhangga -ya 'kun.

¹⁰ Kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □nε n -de 'tɔ 'a- □mεε' -na bhë. -Zlan □nε 'a- kë -na □zian' kö n -wun 'yi -yö 'kan -a 'dhi bhë. □Ya kë 'dhö, kö -a kë 'pö 'a- wo -na kö 'aan- kë mε -nu 'yan 'dhiö -së 'pö bhë □ee? □Ya kë □nε -yö 'dhö -bezë kö n 'ka kë yuö -kë Klito -dhë -mε 'ka gbɔ □nε bhë 'sa.

Pölö -bha -kë Dëmε -bha bɔmε 'ka -kɔ

¹¹ N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: 'Wuntaɔsë 'a- □blεε' -na bhë, mε 'bhee- -de -gɔ -zotadhe 'yaa -mü.

¹² Yaa 'go mε gbe kwεε kö -yaan -a nu n -dhë 'iin mε gbe kun 'ö n □daan -a 'ka; 'kεε Yesu Klito □nε 'ö 'dhe bho -a -ta n -dhë.

13 Ka gia-, -kɔ 'a ɔkaa' kö a ɔtun -klu -sü 'ka Zuifö -nu -bha ɔbhea' -kɔ -bha bhë ka-wun -ma; 'ö -kɔ 'a -kë 'wun ɔwɔa' ɔdhia ɔfaan' 'ka -Zlan -bha me -nu -ta kö 'aan- -an 'gü ɔsiö' bhë 'ka- ɔtei' dö.

14 'Töng bhë -a 'ka, n 'bhamε -nu 'wo -kë Zuifö 'ka 'pö bhë, a -kë 'gbee- -an -bha, Zuifö -nu -bha ɔbhea' -kɔ 'gü. N ɔzuö' -de -yö -luu yi 'bhema -nu wɔ -kɔ -wun 'gü.

15 'Kεε -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö n -sü 'ö n -ya -de -ta, -a -de kö a ɔtun n dhe 'guu, 'yö n ɔdhɔɔ -kë kö 'a yuö kë ö -dhë.

16 'Ö ɔdhe 'ö yi 'ö- -ya kö 'wuntaɔsë 'ö -gban -a Gbö -bha bhë, -yaan -a -ta 'po n -dhë kö 'aan- -wun ɔblεε' -mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö ɔya -lo, n 'ka 'dho mε gbε 'piö kö -yaan n ɔkpaɔ,

17 'iin n 'ka 'dho Zeluzalemë, mε -nu 'wo -kë Yesu -bha bɔmε -nu 'ka n 'dhiö bhë -an 'piö kö -waan n ɔkpaɔ. 'Kεε ɔdhe 'a go mü a -dho vεεdhö Alabi -sε 'gü ɔzian' (n 'sloo 'ka); 'ö ɔdhe 'a go mü, 'a dho Damasö.

18 ɔDhe 'ö -kwe -yaaga ɔya ziö, 'a dho Zeluzalemë kö yië- Piεε 'yiën- -kpën yi 'kuë- 'yiën- yi 'ko dö. 'Ö yi -nu 'yi 'dhɔɔgɔ ɔple -kë yi 'kuë- mü.

19 Yesu -bha bɔmε 'bhaa gbε 'a dho -kpën -a -bha 'ma 'zü yaa -kë -dhö -a 'ke yaa kë kwa Dëmε dheglu Zakö 'ka.

20 Pë -nu 'a -an -ya 'sëedhe ɔnε -a 'gü bhë, 'wun gia-mü; -Zlan -de -yö n ɔgoo- 'ka.

21 ɔDhe 'ma 'go mü, a -dho Sili -sε waa- Silisi -sε -an 'gü -dhe -nu -bha.

22 'Töng bhë -a 'ka, kö Klito -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -sε 'gü bhë, -an 'yan yaa -kpën n -ma ɔkun.

23 Pë do 'ö -da -an 'toudhö 'wo- dö 'ö tɔɔ -wa -pö 'ö bɔ -na mε -nu 'dhii do do 'ka ɔnεε: «Mε 'ö -kë 'wun wɔ ɔdhia -be kwa -ta 'wuntaɔsë -wun 'gü bhë, yö ɔnε 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban -zo -yö Yesu -bha -sü -bha bhë 'ö- -wun ɔblεε' -na zlöö bhë; 'kεε kö -yö -kë 'slë ɔsuu- 'saadhö ɔmεε' ɔdhia -be kö -yaan -an 'gü ɔsiö'-.»

24 'Ö ɔya kë 'dhö, 'wo -Zlan 'tɔ -kë ɔva n -wun 'gü.

2

Pɔlö -bha -dho Zeluzalemë -gen

1 ɔDhe 'ö -kwe 'gɔɔ- do ö ga -yiisië ɔya ziö, a -yε n 'zü 'a dho Zeluzalemë -dëüwo, yië- Baanabasö yi 'ka, 'ö 'a Titö kpa n -ma.

2 'Dho 'a- wo bhë 'ö tɔɔ -Zlan ɔnε 'ö- pö n -dhë 'dhö. 'Yö ɔdhe 'a dho 'a -lo 'ma, 'ö yië- 'dhiö -sü mε 'ka -mε -nu 'yi -ya 'kuë- -kë yi 'sloo 'ka, 'ö 'wuntaɔsë 'a- ɔblεε' -na mε 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö- -gɔgɔ -nu 'wo- -ta, 'a- sü 'a- ɔblεε -an -dhë; -yö -kë 'dhö kö yi -nu yi -wo -yaan kë -a 'gü do, ɔkun -kë 'ö ma yuö -nu dho to 'kpaan.

3 'Kεε Titö, 'yö -kë n 'piö, 'yö -kë Glökö 'ka bhë waa- 'gbee- -ta bho kö -yaan 'dho 'bong.

4 'Kεε dhegluzë □suazë -nu -wo -kaan yi 'ka -yö kē 'dhö kö mε -nu -waan 'dho 'böng, dhasü 'gbloo 'piö. Mε -nu 'wo bhë, -wo -da yi ziën □ne -glunaokēmε -nu 'dhö kö -potaasü 'ö yi -gɔ Yesu Klito 'gü bhë -waan -a 'piö -ga; bhii pë 'ö -kë -an -zo 'piö -be 'ö tɔɔ kö 'yiën- kë -an -kɔ □löö.

5 'Kεε yiëë 'töng 'bhe 'tee gbε nu -an -dhë, -yö kē 'dhö kö 'wuntaosë 'ö 'wun gia- 'ka bhë 'yiën- -a -wun 'to pin □taa ka -dhë.

6 'Kεε mε -nu 'ö 'wo -kë □ne 'dhiö -sü mε 'ka -mε -nu 'dhö bhë, pë 'wo dho -a □blεε' -n -dhë -yaan kë pë -dëü 'ka yaa kë -dhö. -A -de pë 'wo- 'ka, n 'to -de yaa kë -a 'piö, bhii -Zlan 'yaa mε -ga mεbheedhe bun -bha.

7 'Kεε -wa -yö □zian' □ne -Zlan □ya 'wuntaosë bhë -a -wun -lo n kwεε kö 'a- -wun □blεε' -mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë □ne -kɔ do gia- 'ö- -wun □blεε' -sü tën -a 'ka Piεε -bha Zuifö -nu -bha 'ka bhë -a 'dhö,

8 bhii -Zlan -yö n -ya kö mε -nu 'waa Zuifö 'ka bhë 'aan- kë bömε 'ka -an 'piö □ne -kɔ 'ö Piεε □yaa' kö -yaan kaa bömε 'ka Zuifö -nu 'piö bhë -a 'dhö.

9 Zakö 'dhö, Piεε 'dhö waa- Zan 'ö -an -ya 'ti -yö -kë □ne -gɔmε -nu 'dhö bhë, wo gia- -wa -dɔ □ne -Zlan -yö yuö 'ö -ya -sü 'ka -de -ta bhë -a -wun -tën n -ma. 'Yö 'wo wo -kɔ -sɔ ma 'dhö, Baanabasö 'dhö yi kwεε, -a -zɔn -sü 'ka □ne yi -mɔ -sü 'ka -a 'gü do kö 'yiën-

'kan yi 'kuë- kö 'yiën- 'dho mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö, kö wo -zë -waan 'dho Zuifö -nu 'piö.

10 'Yö 'wo- pö yi -dhë yi -zo -yö -büö wo -bha 'fεεmε -nu -wun 'ka. Pë 'a- -de -kë yö -mü.

Pɔlö -bha -we Piεε -dhë -gen

11 □Dhe 'ö Piεε -yö nu Antiosö, a 'wun -blεε -a 'ka mε gbung 'gü 'ö tɔɔ -yö -kë 'wun □zaa' -sü 'gü.

12 -A -kë 'dhö -gen tɔɔ: □Dhe 'ö mε -nu 'ö Zakö -yö -an bɔ bhë 'ö waa -lo □kun, -yö -kë pë -bhö □dhia dhegluzë -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö; 'kεε □dhe 'ö mε -nu 'wo bhë 'wo -lo, 'yö -kan pë -bhö -an 'piö -sü -bha, bhii -yö -suö mε -nu 'wo Zuifö 'ka 'ö 'wo bɔ 'wun 'ö -gban -dho 'böng -sü -wun -bha -a 'ka bhë -an -dhë.

13 'Yö dhegluzë -nu 'wo Zuifö 'ka bhë, 'wo yö -ziö Piεε 'piö -sü -bha 'suö 'ka. Baanabasö -de 'pö -yö -to -an 'piö -an -bha 'suö bhë -a 'gü.

14 □Dhe 'a- yö □ne 'waa 'ta 'sü -kɔ kpengdhö kë -na □ne -kɔ 'ö 'wun gia- 'dhoë- 'ka 'wuntaosë 'gü bhë -a 'dhö, 'a- pö Piεε -dhë mε 'plε wö 'dhiö mü □nεε: «Bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ö- -dhe □ya □glɔɔ 'ö 'bhaa Zuifö -nu -bha tɔng □löö gbɔ -potaasü 'ö ü -gɔ 'wuntaosë -wun 'gü bhë -a -wun 'gü, -yö -kë □dhë 'ü- 'piö kö mε -nu 'wo □ne -wo Zuifö -nu -bha tɔng □bhlë -ya 'zü ii?»

'Wun 'ö -gban dha -kɔ -bha

15 Yi gia- 'yi Zuifö 'ka 'yi bhöa, 'yiëë tong -lö 'gü -mε -nu 'ka □ne 'sego gbe 'gü -mε -nu 'dhö.

16 'Kεε yi- do □ne mε -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü dosen -a -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha, yaa 'sü -a -bha tong 'kun -sü -bha. Yi -de 'pö, pë 'yi- -kë kö 'yiën- □tun kë -na kpengdhö -Zlan wö 'dhiö yö kun tɔɔ tong 'kun -sü; 'kεε 'we 'yi- wo Yesu Klito -wun -bha 'ö 'yi yi -zo yö -a -bha bhë -a -wun -mü; 'ö tɔɔ mε gbe 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha tong 'kun -sü -wun 'gü.

17 □Ya kë □ne yi 'ö 'yi- këdhe □mεε' -na kö 'yiën- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, yiëë- Klito -nu yi -bha -kë do -sü -wun 'gü bhë, 'yië kë □soonyaakëme -nu 'ka, kö Klito □ya kë □soon yaa -gen -gban -dhe 'ka; 'wun -yö □gɔa' -kɔ 'yaa kë 'dhö!

18 □Ya kë □ne pë -nu 'a- □wüü bhë, 'ma- pö 'a- do 'zü, kö kë 'pö 'a- wo 'wun -ma tong -ta -mε 'ka bhë □aa?

19 'Wun mε 'ö -gban tong -bha bhë, a ga -sü 'ka -a -gɔ, 'ö bhii □dhe 'maa tong □bhlë -ya bhë, tong -de gia- □ya za -lo n tuö, kö -yö kë 'dhö kö 'a -kë -a 'gü -sü kë -Zlan -bha 'ka. Yië- Klito □ne 'wo yi do -gaatalü -bha, 'yi ga bhë;

20 □ya kë 'dhö kö ma gia- 'maa -tosiadhe kë -sü 'gü gbo, 'kεε Klito □ne 'ö -tosiadhe kë -na n 'gü bhë. -Tosiadhe 'yö n -gɔ zlöö bhë, a- -kë -zo -yö -Zlan Gbö 'ö n -dho -kë 'ö ö

-de nu n -wun 'gü bhë -a -bha -sü 'ka.

21 N 'ka □duë -Zlan -bha 'glusë -dhë. 'Kεε □ya kë □ne mε -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü -yö -bo tong -ta, kö Klito -yö -ga 'kpaan 'sa!

3

-Zoyösü waa- tong 'kun -sü, pë □ple 'wo bhë -a -mlë 'ö dhasü -yö sü -a -bha -ε?

1 'Öö, Galatö -mε -nu, 'kaa 'wun do □dheε! Dö 'pö ka 'bonkan bhë? 'Kεε kö ka 'ö 'ka bhë, Yesu -bha -ga -gaatalü -bha -sü bhë -a -wun -yö -bho 'kou ka -dhë 'pa- padhö ka 'yaan.

2 □Dheε' do 'kpaan -yö n -gɔ. -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë -a yö 'ka- wo □ne, tong 'kun 'pö 'ka- wo bhë yö -mü 'iin 'wuntaosë -dhe 'pö 'ka- wo 'wun gia- bhë yö -mü -ee?

3 Ka -do -gboudhö □dhë? -A zü 'ka- do -së 'ka -Zuu 'slööslö 'ka bhë, ka -dho -a 'dhiö to zlöö ka -de □faan' 'ka a?

4 'Wun -nu 'ka bo -an 'gü bhë, 'to 'pö 'dhoë- wo 'dhö 'kpaan bhë □a? Këpë 'yaa -mü 'sa!

5 -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë, 'ö -dhidhaapë -nu kë -na ka ziën bhë, tong 'pö 'ka- kun bhë yö -mü 'iin 'wuntaosë -wun 'ka- ma 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia- bhë yö -mü ee?

6 -Ka -dhe -ga 'dhe! Pë 'ö □bεen' -sü 'ka 'ö -gban Ablaamö -bha -ya -pö: -Yö ö -zo -yö -Zlan -bha 'ö -Zlan -ya yö mε kpengdhö 'ka; 'kεε kë-

wo 'dhö bhë, -yö -sü -a -bha -zo yö -sü -bha.

⁷ □Dhe -kë 'dhö, -yö kë ka 'yaan □ne me -nu 'ö -zo yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- -an -gɔ bhë, Ablaamö gbö giagia -nu □ne 'wo bhë.

⁸ Pë 'ö □bëen' -sü 'ka -ya -pö -Zlan -yö -dho me -nu 'waa Zuifö 'ka -an kë kpengdhö ö wö 'dhiö, 'këe -yö -dho sü -an -bha -zo yö -sü -bha; 'wunsë 'ö bhë 'yö- to 'dhiö 'ö- □blëe Ablaamö -dhë □ne: -Zlan -yö -dho bɔ ü 'gü 'yö 'dhuë- kpɔ 'segɔgümë -nu 'saadhö 'wo 'kpongtaa -an -bha.

⁹ 'Wun bhë Ablaamö -ya -dhe 'wun gia-; 'yö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -a -bha. Me -nu 'saadhö 'ö 'wo 'dhoë- wo -zo yö -Zlan -bha, 'dhuë- -dho kpɔ -an -bha □ne -kɔ 'ö kpɔa Ablaamö -bha bhë -a 'dhö.

¹⁰ Me -nu 'wo wo -zo yö -na tɔng 'kun -sü -bha bhë, 'dhangga -yö -dho -an kun. Bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -ya pö: «Pë -nu 'wo -ya -sü 'ka tɔng 'sëedhe -be 'gü bhë, me 'ö yaa 'dho -a do □bhle -ya, 'dhangga -ya 'kun.»

¹¹ -A -de -a -ta -yö 'po -sü 'ka □ne me gbë 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü; bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -ya -pö: Me 'ö 'dhoë- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, -yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.

¹² 'Këe -kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka; tɔng 'kun -sü -wun yaa 'go -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö □bëen' -sü

'ka -ya -pö □zian' □nëe: Me 'ö 'dhoë- tɔng □bhle -ya ö 'ple 'ka, -a -bha -kë -a 'gü -sü -gën 'godhe □ne 'ö bhë. ('Këe kö 'pian do 'piö, □ya kë □ne kwa -kɔ yaa -mɔa -bha, kö 'dhangga -yö kwa -ta.)

¹³ 'Dhangga 'ö -ya kwa -bha -be bhë, □ya -ya Klito -bha kwa pin □taa. -Kɔ bhë □ne 'ö Klito -yö kwa dhaa 'dhangga 'ö kwa kun tɔng -wun 'gü bhë -a -gɔ; bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Me 'oo me 'ö 'wo- dɔ -gaatalü -bha, kö 'dhangga □yaa- 'kun.

¹⁴ -Yö -kë 'dhö kö 'dhuë- 'ö -Zlan -ya 'tɔ go Ablaamö -dhë ('ö -gban Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha dhasü -wun 'gü) bhë -yaan nu 'pö me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -bɔ Yesu Klito -ta -sü 'ka 'iin kö kwa -bha -zo yö -sü 'gü kö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë, 'kwaan- yö.

Tɔng waa- pë 'tɔ 'go -wo -an dɔ -kɔ

¹⁵ N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to 'dhe! 'Wun □zuan' do □ga □ne: □Ya kë □ne gɔɔn- do -yö ö -bha 'wun -kaanta -nu □blëe' -na -mɔ 'kuë -sü -zë 'ka, me gbë yaa 'dho kë -dhö kö -yaan yö züë- 'iin kö -yaan -wo 'waa gbë -zuö -a -ta.

¹⁶ □Ao! -Ka dɔ! -Zlan -yö ö -bha pë 'tɔ -go Ablaamö 'dhö waa- ö □suu'- -ta -në -an -dhë. Pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü yaa- pö: Kaa- ü □suu'- -ta -në ka -dhë □ne □dhe 'wo- pö -a

-bha 'kpa me □plëezë -mü -a 'dhö. 'Kεε -ya -pö: Kaa- ü □suu'- -ta 'në ka -dhë. □Yaa-pö 'dhö kö -ya -pö me dosen; me dosen bhë 'ö tɔɔ Klito.

¹⁷ 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö: -Zlan -yö pë 'to 'go -wo -nu (Ablaamö -dhë), 'yö- pö -yö -dho to pin □taa. Tɔng 'ö nu kö -kwε □këng' -yiisië 'ö -kɔ -yaaga □ya ziö bhë yö 'pö 'yö dho -Zlan -bha pë 'to 'go -wo bhë -a yö züë- kö -yaan -a -bha pë 'to 'go -wo -nu 'to 'kpaan bhë □ee?

¹⁸ 'Kεε □ya kë □ne gbaɔ 'ö -Zlan dho -a nu □ne -to me -gɔ -pë 'dhö bhë □ya 'sü tɔng -bha kö yaa 'sü pë 'to 'go -wo -bha gbaɔ □ne bhë 'sa. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'to -go me -dhë -pë bhë □ne 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'yö ö -bha 'glusë -kë Ablaamö 'ka.

¹⁹ □Dhe -kë 'dhö □ne tɔng -yö -dɔ -më -wun 'gü i? Nu 'ö tɔng -ya wo 'ö -daa -ta bhë, -yö -nu 'dhö kö 'wun -nu 'waa -Zlan -zo 'kun -wun -zian -ta bhë kö -yaan kë kö me -nu -waan dɔ, -yaan kaa 'dhö -bezë -yaan 'dho -yaan yöë Ablaamö □suu'- -ta -në 'ö 'wun -yö -gban -a -bha 'ö 'wo- 'to go bhë, -a -bha nu -sü -bha. -A -de -Zlan -yö -bɔ ö -bha bɔme -nu 'gü 'ö tɔng dɔ, 'ö me do -ya -wun -lo me -nu -bha;

²⁰ 'kεε -dhe 'ö -Zlan 'dhoë- ö -bha pë 'to go (Ablaamö -dhë), yaa bɔ me gbε 'gü.

Tɔng -da -gen

²¹ Kë- wo 'dhö bhë, kë 'pö tɔng -ya wo -dɔ -Zlan -bha 'to 'go -me -dhë -pë -gɔ 'yëngg

-pë 'ka bhë □a? Yaa 'dho kë 'dhö 'dhe! 'ö □ya kë □ne tɔng -yö -kë -dhö 'ö me -nu -wo bɔ -a -ta 'wo -kë -a 'gü -sü yö kö me -yö -dho -mɔa -be -yö kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö tɔng 'kun -sü -wun 'gü.

²² 'Kεε pë 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö, 'kpongtaame -nu 'töüdhö -wo □sɔɔn yaa -bha 'piigbeedhe □löö, -yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ö -Zlan -ya 'to go bhë -yö kë me -nu 'wo 'dhoë- wo -zo yö Yesu Klito -bha bhë -an -dhë.

²³ □Dhe 'ö □tun -be kö -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'tɔng yaa -lo □kun, kwa -kë tɔng -gɔ -kansa 'gü 'ö toë 'dhö 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö yöë plaan.

²⁴ Tɔng -bha -kë 'yan -to kwa -bha -me 'ka -gen 'ö □kaa' bhë ö □ga bhë. 'Yö- □kaa' 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito -yö nuë 'ö 'kwa □kaa' kpengdhö -Zlan wö 'dhiö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü bhë -a -bha.

²⁵ Zlöö □ne, -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'tɔng □ya -lo. Pë 'ö ö 'yan to kwa -bha -be bhë, 'kwa- -kɔ □löö gbaɔ.

²⁶ Ka 'saadhö ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -yö -bɔ ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -ta.

²⁷ 'Ö tɔɔ kë- wo bhë ka 'ple 'töüdhö -wo ka -bɔ yiö kö kaa- Yesu Klito -nu 'kaan- kë do; 'go mü 'zü, 'ö 'ka -tosiadhe -dëü 'ö Yesu Klito 'gü bhë, 'ka- -da ka -bha.

²⁸ □Ya kë 'dhö kö -nii gbε 'yaa Zuifö -nu waa- me -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën; 'yaa

□nua -nu waa- me -nu 'ö -potaasü 'dho -an -go -an ziën; 'yaa gɔɔn- -nu waa-dhoo -nu -an ziën. Ka 'saadhö ka -kpa 'kuë- -sü -mü do Yesu Klito 'gü.

²⁹ □Ya kē □ne 'ka kē Klito -bha 'ka kō ka Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka, 'ö -to me -go -pē 'ö -Zlan -ya 'to go -a -dhē bhē 'ö 'ka dho -a yō.

4

¹ -Ka dɔ, 'a 'wun □zuan' do -zɔn. 'Nē gɔɔn- 'ö- dē -bha pē -nu dho to -a -go -yō □ne □nua 'dhö; bhii 'kō -kē □ne yō □ne 'ö □ya 'to zlöö pē -nu 'wo bhē -an dēme 'ka, -a -bha -kē 'tee -sü -wun 'gü, -a -kɔ 'yaa pē -nu 'wo bhē -an -ta.

² 'Töng 'ö- dē -ya -ya bhē, □ya kē □ne yaa -lo □kun, kō -yō □tun me -nu 'wo wo -zo kē -na -a 'piö bhē -an kwεε, -a -bha -kē 'tee -sü -wun 'gü.

³ Kwa -de 'pö, -kɔ gia- bhē □ne 'kwa □kaa' kō kwa □tun □ne 'nē 'sεen- -nu 'dhö bhii kwa kwa -zo 'plē dɔ Zuifö -nu -bha tong -nu waa- -an -bha pē -nu kē -kɔ -nu -bha ('ö tɔɔ kwa -de 'pö -yō -kē kwa -zo 'piö □ne pē -nu bhē □ne 'wo dho kwa dha -be).

⁴ 'Kεε □dhe 'ö yi 'ö- kpo bhē □ya -lo, -yō ö Gbö -bɔ; 'yö bɔ dhebɔ do 'gü 'yö bho. Yö -de 'pö -yō -kē Zuifö -nu -bha tong □löö.

⁵ -Yö kē 'dhö kō me -nu 'wo -kē tong □löö bhē -yō -an bho 'gan 'gü, -kɔ bhē □ne 'ö 'kwa □kaa' -Zlan gbö -nu 'ka.

⁶ Pē 'ö- -zɔn □ne ka ('dhö, yi 'dhö, kwa 'saadhö kwa) -Zlan gbö -nu 'ka bhē 'ö tɔɔ

-Zuu 'slööslö 'ö go -a Gbö 'piö bhē -a -ya 'ö- wo kwa □zuö' 'piö bhē; bhii kē- wo bhē, -Zuu 'slööslö bhē, □ya kē -yō -we □woë' □ne: «N Dē!»

⁷ □Ya kē 'dhö, kō 'kaa □nua 'ka gbɔ, 'kεε 'ka kē zlöö -a gbö -nu 'ka. 'Yö □dhe -kē □ne 'ka kē -a gbö -nu 'ka bhē, -Zlan -yō -dho ka gbaa pē -sεεbɔ -nu 'wo- -go 'wo -ya -sü 'ka ka -bha 'ka bhē -a 'ka.

'Wun 'ö Polö □zuö' -to zlöö -wun 'ka Galatö -me -nu buëndhö

⁸ Kē- wo 'dhiö □zian' -be bhē, kaa -Zlan dɔ; ka -kɔ kēpē -nu □ne 'ö 'ka -an -ga -Zlan 'ka, 'yö 'ka -kē -an -go □nuadhε 'gü 'kεε kō 'waa- 'ka.

⁹ Zlöö □ne bhē, □dhe 'ö 'ka -Zlan giagia dɔ, 'iin 'ö -Zlan □ya ka dɔ bhē, -yō -kē □dhē 'zü 'ö 'ka □dhiē -de nu -a -dhē -pē 'tēētē -nu 'ö 'wo me 'bhee- -bha wo -kɔ 'gü bhē -an 'piö e? -Yö -kē □dhē 'ö 'ka dho -an 'piö 'zü kō -waan ka □nuadhε -kē wo □e?

¹⁰ -Ka -dhe -ga bhē 'dhe! Ka -dhekpaoyi 'bhaa -nu, 'su 'bhaa -nu, -kwe 'töng 'bhaa -nu waa- -kwe 'bhaa -nu -wun -kun 'gbee- -a 'bhaa -nu -bha.

¹¹ 'Suö -yö n -kē ka -wun 'gü 'ö tɔɔ □ya kē a n -de □dheε' kpo 'a- pö kō yuö -nu 'a- -kē ka -wun 'gü bhē 'to 'pö 'dhoë- wo 'kpaan bhē □e?

¹² N dhegluzē -nu, □bhea'- 'a- wo ka -dhē; -ka kē □ne -kɔ 'a- 'ka □ne -a 'dhö bhii 'maa tong □löö gbɔ.

¹³ Kaa 'wun yaa gbε kē n 'ka. Ka gia- -yō □tun ka 'yaan

□νε 'töng 'ö 'wuntaosë bhë 'a- □bleε -a 'ka ka -dhë 'ma -bleεzë 'ka bhë, 'yua -yö -kë n kë □dhia.

¹⁴ 'Yua -bha n kë 'ö- wo 'töng bhë -a 'ka bhë, -yö -kë ka -gɔ 'wun 'gbee- 'ö nu ka -ta -a 'ka, 'kεε kaa n -san zë. Pë 'ka- -kë □zian' 'ö tɔɔ n -nia 'kun 'ö 'ka- wo □νε □dhe 'wo- pö -a -bha -Zlan -bha bɔmε -mü 'iin Yesu Klito -mü -a 'dhö.

¹⁵ 'Töng bhë -a 'ka, □zuögludhi -yö -kë ka -gɔ, □Dhe -kë 'dhö, -më 'pö -kë kaa □ε? 'Kεε a -mɔa 'a- pö: 'Töng bhë -a 'ka, □ya kë □νε ka -kɔ -yö -mɔa -be, ka -dho ka 'yanga -nu bho mü 'ka n gbaa.

¹⁶ Dɔ 'kwa- wo □νε, kë 'pö 'ma- wo ka yaagüme 'ka 'wun gia- □bleε'- 'a- wo bhë -a -wun 'gü bhë ee?

¹⁷ Mε -nu 'wo- 'piö kö 'ka tong 'kun ö 'ple 'ka bhë, ka -wun -yö -an -gɔ 'gbee-; 'kεε -an □zuö' 'piö -wun 'yaa -së. Pë 'wo- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'kan n -ma kö 'ka ka □zuö' □dhië'- -an 'piö.

¹⁸ □Dhe 'a- -ga -a 'gü bhë, □yö -së kö 'ka ka -zo 'tën pë -nu -dhë, 'kεε -yö kë pë 'ö -së -a -wun 'gü 'iin kö -yö kë 'dhö -kplawo; kö □kun 'ö -kë n -ma -kë ka ziën -sü 'töng 'sloo 'ka.

¹⁹ Ma 'në -nu -wungbeezë, n 'yënnng -yö bhɔ -na ka -wun 'gü □νε pë 'wo- pö 'në 'kpɔ -sü 'yënnngbhɔdhe 'ö dhebɔ -gɔ -a 'dhö; 'kεε -yö -dho toë 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito dho -kian -a 'ka ka 'gü bhë -a -bha.

²⁰ Dɔ 'a- wo □νε, n -ya -sü -mü -a □wuën' kö 'a nu ka 'piö 'ma kö 'aan- 'wun □bleε'- ka -dhë -kɔ 'bhaa gbε -ta bhii pë 'a dhoë- kë zlöö ka -dhë 'maa- dɔ.

'Wun □zuan' 'ö -gban Agaa waa- Saala -an -bha

²¹ Mε -nu 'ö 'ka- 'piö kö 'ka kë tong □löö □νε, -ka ka 'to 'to 'dhe! Pë 'ö tong -ya pö bhë, ka -ma -a?

²² -Ya -pö Ablaamö -bha 'në -nu -wo -kë □ple. -A mε do -yö -kë □nuadhe do ('wo- dhe Agaa), -a gbö 'ka, 'ö- mε do 'bhaa -yö -kë dhebɔ 'ö 'yaa □nua 'ka ('wo- dhe Saala bhë), -a gbö 'ka.

²³ 'Në gɔɔn- 'ö waa- □nu- adhe 'wo- kpɔ bhë -yö -bhɔ □νε -kɔ 'ö □kaa'- an mεdhe □dhɔɔbhaa 'ka -a 'dhö; 'kεε -a mε 'ö waa- dhebɔ 'ö yaa kë □nua 'ka 'wo- kpɔ bhë, -yö -bhɔ □νε -kɔ 'ö -Zlan -ya 'tɔ goë Ablaamö -dhë bhë -a 'dhö.

²⁴ 'Wun bhë -wo -mɔa -wa ma □νε 'wun □zuan' 'dhö. 'Kwa -dhe -ga 'wun bhë -a 'piö, dhebɔ □ple 'wo bhë, kwa -dho -an -zɔn -dhi 'kuë □ple 'ka. -A do 'ö 'kwa- -zɔn dhebɔ mε 'wo- dhe Agaa -a 'ka bhë, yö □νε 'ö tɔɔ -dhi 'kuë 'ö -kë Sinai -tɔn tuö. Yö □νε 'ö 'në -nu kpɔ 'ö 'wo -kë □nua 'ka.

²⁵ Agaa bhë, yö □νε 'ö tɔɔ Sinai -tɔn 'ö Alabi -sε 'gü; yö □νε 'ö 'töng 'kwa dɔa □dεε □νε -a 'gü 'ö tɔɔ Zeluzalemë 'ö waa- ö -bha 'në -nu 'ö 'wo (Moizö -bha tong -gɔ) □nuadhe 'gü.

²⁶ 'Kεε Zeluzalemë -dhe me 'ö dhang- 'gü bhë □ne 'ö 'potaasü 'dhoë- -gɔ. Yö □ne 'ö tɔɔ kwa dhe.

²⁷ Bhii pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö: Dhebo, bhi ü 'ka 'në gbε 'kɔɔ bhë, -bhö □zuögludhi kë; bhi ü 'ka bɔ 'në 'kɔɔ -sü 'yënnghɔdhe 'gü do □ne, -bhö 'we □zuögludhi -tan -nu 'ka! Bhii □saandhe bhë -a -bha 'në -nu -wo -dho kë □va 'wo □zië' dhebo me 'ö □tun kun -së bhë -a -ta.

²⁸ 'Kεε n dhegluzë -nu, ka -zë ka 'në -nu 'ö -Zlan -yö -an 'tɔ go 'ö 'ka bhɔ -an 'ka □ne Izaakö 'dhö.

²⁹ Kë- wo 'kpa bhë, 'në 'ö bhɔ □ne -kɔ 'ö □kaa' me 'bhee- □dhɔɔbhaa 'gü -a 'dhö bhë -yö -kë -a me 'ö bhɔ -Zuu 'slööslö □kwaa' bhë -a 'klo bhɔ □dhia □ne -kɔ 'ö- 'ka □dεε □ne -a 'dhö; 'ö 'dho -na -a 'ka 'dhö 'dhiö -kplawo bhë.

³⁰ 'Kεε pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö: -Bhö □nuadhe waa- 'ö -bha 'në -an kë; bhii □nuadhe -bha 'në bhë, pë 'ö yö 'dhö waa- dhebo 'ö 'yaa □nua 'ka, -a -bha 'në 'dhö 'ö -an dë -bha pë -nu 'ka, -a -bha 'yaa- 'gü.

³¹ □Ya kë 'dhö kö, n dhegluzë -nu, 'kwaa □nuadhe -bha 'në -nu 'ka, 'kεε kwa dhebo -potaasüzë -bha 'në -nu 'ka. (□Ya kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, kwa -dho -a yö.)

5

Me □kpaɔ -wo 'ö -gban -potaasü -bha

¹ Klito -yö -potaasü -nu kwa -dhë kö -potaasü giagia

-yaan kë kwa -gɔ. -Potaasü 'ö ka -gɔ bhë, -kaa -wun 'kun 'gbee-, 'go mü 'ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ka dho kë 'zü □nua 'ka.

² -Ka dɔ! Ma Pölö -mε a- -pö ka -dhë: □Ya kë □ne 'ka 'dho 'bɔng (-a pö -sü 'ka ka □zuö' 'piö □ne yö □ne 'ka dho bɔ -a -ta kö 'kaan- dha), kö Klito -yöë -bha -pë gbε 'yaa 'dhö □ne bhë 'sa.

³ A- 'piö 'a bɔ -a 'gü 'zü 'a- yö sia- ka -dhë -së 'ka □ne: Mε 'oo mε 'ö 'dhoë- 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ □suu'- bhë -a kë ö □zuö' 'piö kö -yaan 'dho 'bɔng, kö -a 'gbee- -ta bho -sü -mü kö -yaan tɔng -to 'dhö -sü 'plε 'kun.

⁴ -Yö kë ka 'yaan □ne me -nu 'ö 'ka- këdhe □mεε' -na kö 'kaan- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ka -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü bhë, 'ka 'dho Klito 'ka □gbiin; -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë 'ka ka -de 'kan -a -bha □ne bhë.

⁵ Mε -nu 'kwa to bhë, kwa -zo yö -sü -mü □ne -Zlan -yö -dho kwa kë kpengdhö ö wö 'dhiö. Pë 'ö kwa -bha -zo yö -sü 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- kë -na 'piigbeedhe 'ka kwa □zuö' 'piö bhë 'ö bhë.

⁶ Bhii 'ö tɔɔ □ya kë □ne 'kwa kë Yesu Klito -bha 'ka, 'kö -kë □ne kwa -dho 'bɔng oo, kwaa 'dho 'bɔng oo, kwa 'to 'ka 'dho kë mü: Pë mε 'ö- -wun 'dho 'gbee- dha -sü 'ö bhë -a 'gü 'ö tɔɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö □ya kë mε -gɔ 'ö 'wo pë -nu kë -na -dho 'gü bhë.

⁷ -A zü dɔ -kɔ -blεεzë 'ka- zü dɔa bhë, -yö -kë -së. □Dhe

-kë 'dhö □ne dö 'pö- -kë 'ö 'ka ka bo 'wun gia- □bhle -ya -sü 'ka ε?

⁸ Pë 'ö me -nu -wa □bleε kö 'kaan- ka -zo tèn -a -dhë bhë, -Zlan 'ö ka □dhoo kë -na bhë, yaa 'go -a 'piö.

⁹ Pë -de 'ö -kë 'ö me -nu 'dho -piën bo -na 'wo- pö -na: «□Bluubhεεpë 'bhle 'tee -yö □bluu'- -to 'dhö -sü -da 'ö bhë.» (Bhii me do □ya kë ka ziën kö -a këwun -yaan kë ya; -yö -dho me 'ple -go 'gü □siö'-.)

¹⁰ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö □zuöyagluu -nu n -dhë ka -wun 'gü bhii -ya -kë 'ö n □zuö' -yö -kë -saa □ne 'wun 'ö bhë, ka 'dhö, ma 'dhö, kwa □zuö' -ya 'gü do. 'Kεε me 'oo me 'ö ka □zuö' □kaan' -na 'kuë bhë, -Zlan -yö -dho -a 'klo bhö.

¹¹ Ka- -yö bhë □a, n dhegluzë -nu; 'ö □ya kë □ne kë- wo bhë -dho 'böng -sü □ne 'a- -wun □bleε -bezë □ne -a -wun -yö 'gbee- dha -sü 'gbloo 'piö, kö -wo -dho n 'klo bhö -be -a? □Ya kë □ne -yö -kë 'wun gia- 'ka -bezë kö 'wun 'ö -gban Klito -do -gaatalü -bha -sü -bha bhë 'a- -wun □bleε' -na bhë kö yaa 'dho ye me gbe -bha.

¹² -A -de a- 'piö kö me -nu 'wo bhë, -wo 'dho 'wun bhë -a 'ka □gbiin -wa ziö □gou', -wo wo bo -kë goon- 'ka -sü 'ka.

¹³ N dhegluzë -nu, ka -zë, -Zlan -yö ka □dhoo -kë kö 'kaan- kë -potaasü 'gü. 'Kεε kö □kun 'ö -potaasü 'ö bhë 'ka- -kë □saandhepë 'ka ka

-de -go 'ö 'ka ka -bha -tosi- adhe □kaa' ka □dhoo bhaapë -nu 'gü. 'Kεε -ka do, -dho -yö yö ka -dhë 'dhiö kö 'kaan- yuö kë ka 'ko -nu -dhë.

¹⁴ Bhii tong -nu 'wo bhë 'kwa -an 'ple 'dho 'kuë- -wo do 'ka, -ya -pö: -Bhö ü -ya yoo -dhö kë □ne ü -de 'dhö.

¹⁵ 'Kεε □dhe -kë □ne ka kë -ko -nu □wa kë □ne wü -nu kë -ko 'dhö ka 'ko -nu -gi -sü 'iin ka 'ko -nu 'yëngg bhö -sü -nu 'ka bhë, kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ö 'ka dho ka 'ko -nu 'gü □siö'!

-Zuu 'slööslö -bha -yö me -dhë 'dhiö -sü

¹⁶ □εε, □ya kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Ka ka □kwaa'- -Zuu 'slööslö -zü -yö yö ka -dhë 'dhiö ka -bha -tosiadhe 'gü; kö □kun 'ka 'wun ma ka me bheedhe □dhoo bhaapë -nu -ta ka 'gü;

¹⁷ bhii 'ö too me bheedhe □dhoo bhaapë -nu -wo -de -ta; 'waa -Zuu 'slööslö -bha zian -ta; -ko do bhë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- 'ka me bheedhe □dhoo bhaapë -nu 'ka; -wo -de -ta 'gbönggöng. □Ya kë 'dhö ka 'ka 'dho -moa -bha kö pé 'ö -dhi ka -dhë 'kaan- kë.

¹⁸ 'Ö □ya kë □ne -Zuu 'slööslö □ne 'ö yö ka -dhë 'dhiö, kö 'kaa tong □löö.

¹⁹ Kwa gia-, -kwa -dhe -ga 'dhe! Me 'ö ziö -na ö -de □dhoo bhaapë -nu yaa 'piö bhë, -a këpë -nu 'saadhö -wo -gban □soon kë -sü, -dhuupë -nu, □soon yaa kë -sü 'ö 'wo 'to -na -a din 'piö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo,

²⁰ pë gba -sü -nu waa-
-de bo -sü -nu; kö me -nu
-wo [glueng' kē -na wo 'ko
-nu -bha, -yö 'gla -na -an
-go [druēi 'gü, -wo -da -na
-naazuēdhe 'gü wo 'ko -nu
buēndhö, -wo 'dhinaa -nu
kē -na, -wo kē -na yaagüme
-nu 'ka wo 'ko -nu -dhē; kö
'gügludhe -yö -da -na -an
ziēn kö -wo 'pe -na 'gü.

²¹ -Wo -ya -sü 'ka me 'waa
gbe -bha pē -dhō 'ka; -wo
wo -de -nu -droon mü -sü
-dhē, -wo [kian' yaa -nu -kē,
'wo 'wun 'vlanvlan 'bhaa -nu
-kē -ziögōüsüzē 'ka. 'Kēē a
ka [kpaō -na 'zū [ne -ko 'a-
[kaa' 'dhiō bhē -a 'dhō. Me
-nu 'wo wō -ko [suu' -bhē,
'wo -kē -na bhē, wo 'ka 'dho
-da -Zlan -bha -gludēdhe -pō
'gü.

²² 'Kēē me 'ö -Zuu 'slööslö
'dho 'dhiō 'sü -na -a 'ka
-a kēpē -nu 'wo tōō -dhō,
[zuögludhi, [zuöyagluu,
[zuösaadhe, kēwun -sē -nu,
'glusē, -to -wo 'gü -sü, -kē
'lēlē -sü waa- -de kuēnnu
-sü.

²³ Pē -nu 'wo bhē 'saadhō
me 'ö [ya 'to -a 'gü,
'klobhōdhe 'ö sü tong -bha
bhē, yaa 'dhō nu -a -ta.

²⁴ Me -nu 'wo Yesu Kl-
ito -bha 'ka, mebhēdhe
[dhōobhaapē -nu 'wo bhē
[wa ga -an -dhē 'ö bhii
[waa- kpa Yesu Klito -bha,
[waa- dō -gaatalü -bha.

²⁵ -Zuu 'slööslö [ya kwa
gbaa -kē -a 'gü -sü 'ka; kö
kwa [dua' -mü 'kwa kwa
[kwaa' -zū -yö yō kwa 'ta
-sü -ko -dhē 'dhiō kwa -bha
-tosiadhe 'gü 'pō 'sa.

²⁶ Kö [kun 'ö 'kwa -kē

-desüvame 'ka, 'ö 'kwa kwa
'ko -nu [woo' [mēē 'iin 'ö
'kwa -ya kwa 'ko -nu -bha pē
-nu -dhō 'ka.

6

-Ka 'dho ka 'ko -nu -dhē

¹ N dhegluzē -nu, [ya kē
[ne [wa me do 'kun 'wun
[zaa' -sü kē -sü -ta, me 'ö
-Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piō
'ö ka 'gü bhē, -kaa kē -yö yō
zian kpengdhō -ta; 'kēē -kaa
kē 'lēlē 'ka. -A 'bhaa tōō:
Me 'ü -dhō, ü -zo kē ü -de
'piō kö [kun 'ö 'ü zian -po
'güdandhe -go 'ö bhi -de 'pō,
'ü [soon yaa -kē.

² -Ka 'dho ka 'ko -nu -dhē
'wun 'gbee- -nu 'gü; -ko bhē
[ne 'ö 'ka dho Klito -bha tong
kun -a 'ka.

³ [Ya kē [ne me [ya ö -de
sü pē 'bhaa 'ka 'kēē kö 'yaa
pē gbe 'ka, kö ö -de -püō 'ö-
wo.

⁴ Me 'ö -dhō, -yö ö -de 'ta
-ko -ga; 'ö [ya kē [ne [ya
ö -de 'ta -ko -ga 'ö dho kē
'gōugō -a -wun 'gü kö -yö
-dho ö -de -zōn ö -de 'ka, 'kēē
yö 'ka 'dho ö -de -zōn me gbe
'ka;

⁵ 'ö tōō me 'ö -dhō, -yö -dho
ö -de -bha [kwēē- bun.

⁶ Me 'ö 'wo ka [daan'
-na 'wuntaōsē 'ka bhē, kwa
[dua' -mü kö pē -nu 'wo ka
-go bhē, 'ka -an -bha nu 'pō.

⁷ [Ya kē 'dhō, (n dhegluzē
-nu), -kaa kē 'slē 'ka ka -bha
-tosiadhe kē -ko 'gü; 'ö tōō
'waa 'yee 'to -Zlan -bha. -Ka
-dhe -ga 'dhe! Pē 'ö me -ya ta
[ne 'ö- -kan.

⁸ [Ya kē [ne pē 'ö
mebhēdhe bun -dhē -sē [ne

'ö me -ya -kë, kö yi 'dhiötöy
 □ya -lo, -a -bha -dho kë ga
 'ka; 'ö □ya kë □ne pë 'ö -dhi
 -Zuu 'slööslö -dhë □ne 'ö -kë,
 kö □toëpö -këdhösü □ne 'ö
 dho kë -a -gö.

⁹ Kö □kun 'ö kwa -kö 'yi -yö
 ga 'wun -së kë -sü 'ka. Bhii
 -kö bhë □ne 'ö 'dhuë- -pë -nu
 'wo -ya kwa -gö bhë -a yi □ya
 -lo, 'kwa dhoë- yö; 'këë kö
 kwaa 'to zian 'kluë-.

¹⁰ Kö □dhe 'ö 'töng 'dhö
 □tun kwa -gö bhë, -kwa
 'wunsë kë me 'plë -dhë; 'këë
 □yö -së kö -yö kë dhegluzë
 -nu 'ö -zo -yö Yesu -bha -sü
 'dhö -an -gö -an □zian'.

*-Zo -kë -de 'piö -wo -nu
 waa- □wekadhe*

¹¹ -Ka -dhe -ga bhë
 'dhe! N pë □bëen' -kö pin
 'gblöögblöö -nu 'wo □ne -ka
 -an -ga bhë 'sa!

¹² Me -nu 'saadhö 'wo- 'piö
 kö -wo -gban ka -bha kö 'ka
 'dho 'böng bhë, 'wo töö me
 -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo
 -de kë 'gianzë me 'bhee- -nu
 wö 'dhiö. Kë- wo 'dhö bhë
 -wa -kë 'dhö kö □kun 'ö me
 -nu dho 'wun wo wo -ta Klito
 -bha -gaatalü -wun 'gü.

¹³ Me -nu 'wo bö -dho
 'böng -sü 'ka bhë wo -de gia-
 'waa töng 'kun; 'këë -wa 'piö
 kö 'ka 'dho 'böng -yö kë 'dhö
 kö -yaan kë -an -bha -de -sü
 □va -gen 'ka, □duakëpë 'ö -kë
 ka kwi 'gü bhë -a -wun 'gü.

¹⁴ N -ma 'ka, pë do 'ö- -wun
 'gü 'a dho n -de kë 'göugö,
 'ö töö Dëme Yesu Klito -bha
 -gaatalü -wun. -A -gen töö
 Klito -bha -gaatalü -wun 'gü,
 'kpongtaadhe 'yaa n -dhë pë

gbe 'ka gbö. 'Ö ma -de 'pö, 'ö
 'ma kë -bhaazë 'kpongtaadhe
 -dhë.

¹⁵ 'Wun 'ö -gban -kë 'böñ
 'ka -sü waa- -kë □druen 'ka
 -sü 'ö 'ka -an -ga -na bhë, n
 'to 'yaa- gbe -dhë; pë me 'ö-
 □bhle 'dhö -dhö □zian' 'ö töö
 kë 'ö 'kwa- wo me -lü -dëü 'ka
 bhë -a -wun.

¹⁶ 'Wun me 'ö -kë -kë me
 -lü -dëü 'ka -sü -wun 'ka
 bhë, me -nu 'saadhö 'wo 'to
 -na -a 'piö bhë, wo 'dhö
 waa- -Zlan -bha me -nu, kö
 □zuöyagluudhe waa- -Zlan
 -bha 'glusë -wo 'to -an 'piö!

¹⁷ Kö -dhe □kpaö □dhia'
 -bha, kö □kun 'ö me gbe -yö
 n 'yëngg bhö gbö bhii 'ö töö
 'kpa -nu 'wo yön n bun -bha
 □ne, -wa -zön □ne a Yesu
 -bha □nua 'ka.

¹⁸ Dhegluzë -nu, kwa
 Dëme Yesu Klito -bha 'glusë
 -yö 'to ka 'piö! Amen.

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya
bɔ
-Zlan -bha mε -nu
-dho 'kuë- -sü 'ö
Efεzö
plöö -a -dhë bhë 'ö
□nε**

□Wekadhε

¹ Ma Pölö 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, 'ö 'sëedhε □nε 'a- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'ka Efεzö 'ka -to □wou' -sü 'ka, -klu Klito -bha -sü 'gü ka -dhë.

² 'Ka □büee! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo □zuöyagluu nu ka -dhë.

-Zlan -bha 'dhuë- 'ö bɔa Yesu Klito -ta 'ö- kpɔ kwa -bha.

³ -Kwa kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'tɔ -blü! □Ya 'dhuë- 'kpɔ kwa -bha kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü; yö □ga 'ö 'dhuë- □suu'- 'saadhö kpɔ kwa -bha -Zuu 'slööslö 'gü □zian' -dhε -nu 'wo dhang- -nu 'gü -an -bha bhë.

⁴ Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö -yaan □tun 'kpong- taadhε kë -na; 'ö kwa -ya kö 'kwaan- kë Klito -bha mε -nu 'ka, -yö kë 'dhö 'kwaan- kë mε -nu 'wo 'slööslö 'ö 'wun □zaa' -sü gbε 'yaa -an -bha -an 'ka -a wö 'dhiö.

⁵ Bhii kwa -dho 'ö -Zlan -kë bhë -a -wun 'gü, 'yö kwa sü 'dhiö □zian' kö 'kwaan- kë -a -bha 'në -nu 'ka □bɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka; -yö -we -a

-bha kö -yö kë 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kë -a -dhë -së.

⁶ -Yö kë 'dhö kö -Zlan 'tɔ -yaan bho 'glusë □va 'ö- kë kwa 'ka 'ö bɔa 'ö Gbö -dhökësüzé -ta bhë -a -wun 'gü.

⁷ Bhii Klito fεi 'ö -lo -a -bha ga -sü 'ka bhë □nε 'ö kwa bhoë 'gan 'gü 'ö -Zlan -yö -ziö kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -ta. -Kɔ bhë □nε 'ö -Zlan -yö 'glusë □va bhë -a □zuan',

⁸ 'ö 'wun -bho 'kougëdhε waa- 'kpaakpadhε □suu'- 'saadhö -an nu kwa -dhë □va 'ka.

⁹ Bhii -a -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'yö -we -a -bha 'dhiö kö 'yaan- -a 'gü -pë kë □bɔa' Klito -ta -sü 'ka bhë, -ya -zɔn kwa -dhë.

¹⁰ 'Slë 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -dho pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an mε -nu 'wo 'kpongtaa -an 'plε kpa 'kuë- kö -yaan -an □kɔɔnmε kë do Klito 'ka. 'Slë 'ö bhë -ya -kë 'dhö kö -a yi □ya -lo -yaan -a 'dhiö -mɔ 'kuë.

¹¹ Mε -nu 'ö 'kwa -Zlan -wo -dhε 'wun gia- -mε 'ka Zuifö -nu ziën bhë, kwa -bha -kpa Klito -bha -sü 'ka, pë -sεεbɔ -nu 'wo -ya -sü 'ka kwa -gɔ bhë 'kwa kwa -bha yö. Bhii -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö yö gia- 'ö -bha 'slë -nu kë -kɔ 'ka; -Zlan -de bhë, -yö 'ö -bha 'wun -nu 'plε -kë □nε -kɔ 'ö- □yaa' 'ö □zuö' 'piö bhë -a 'dhö.

¹² □Dhε 'ö 'pö, mε -nu 'ö 'kwa Klito -wun -dhε 'wun gia- -mε -blεzë 'ka bhë kwa -bha -tosiadhε kë -sü -yö kë -Zlan 'tɔ -blü -gen 'ka!

13 Bhii me 'kaa Zuifö 'ka, ka -de 'pö, □dhe 'ka ka 'to 'to 'wun 'ö -gban 'wun gia- 'ö 'wuntaosë 'ö nu dha -sü 'ka ka □dhia □ne -a -bha, 'ka- ma, ka- -dhe 'wun gia- Klito 'gü. □Dhe 'ö 'pö -kaa döa □ne -Zlan □ya □duakëpë -ya ka -bha -a 'to 'gü -Zuu 'slööslö 'ö- 'to go ka -dhë bhë -a -nu ka -dhë -sü 'ka.

14 -Zuu 'slööslö 'ö bhë □ne 'ö töö pë 'ö -Zlan -ya -ya kwa kwëë -a -zön -sü 'ka □ne pë 'ö- 'to go kwa -dhë bhë -yö -dho -a -de kë. -Ya -pö -yö -dho kë -to kwa -gö -pë 'ö dho to kwa -gö yi 'ö kwa -bha -ya -de 'flëë 'gü -sü dho yöë 'ko 'dhiö -a 'ka. □Dhe 'ö 'pö -kwa -Zlan -bha -kë □va -sü 'to -blü!

Pöölö -bha □bhea' -sü

15 Pë 'ö -kë 'ö □dhe 'ö ka -bha -zo yö -sü 'ö Dëme Yesu 'gü waa- ka -bha -a -dhö -kë -Zlan -bha me -nu 'saadhö 'ka -sü bhë 'ma- ma,

16 n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo ma □bhea' -sü 'gü, 'ö □ya kë 'dhö, 'maa n bo -Zlan zuö pö □dhia ka -wun 'gü 'ö bhë.

17 -Yö kë 'dhö kö kwa Dëme Yesu Klito -bha -Zlan 'ö kwa Dë 'to bhö -sü -zë 'ka bhë -yö ka gbaa 'wundödhe 'ka 'go mü -yaan ö -de -zön ka -dhë 'kaan- -a dö 'kpkapadhö.

18 'Go mü kö -yö ka □zuö' 'yan 'dhi 'po, kö 'ka pë -nu 'wo- -bha □dhöö kë -wo 'piö -pë -nu waa- pë -nu 'to bhö -sü -zë 'ö- -gö pë -nu 'ka 'ö- -ya ö -bha me -nu -bha 'ka bhë 'kaan- -an dö,

19 kö 'piigbeedhe 'ö nu -sü 'ka me -nu 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka -an -dhë kö -a -bha -kë 'gblüünzë -kö bhë 'kaan- -dö 'pö. 'Piigbeedhe gia- 'ö bhë 'ö -Zlan -ya sü 'ö ö -bha 'wun -nu □kaa' 'gügbeedhe 'ka.

20 Bhii yö □ne 'ö Klito bhoë ga 'gü 'ö- süë, 'ö- □yaa' ö -bha -yadhë □bhlözë -bha -dhe 'ö dhang- 'gü -a -bha.

21 -Dhe 'ö bhë -a 'gü, Klito -yö -ya -sü 'ka -wogbi- indhe 'saadhö, -kö -mö 'wun -bha -sü 'saadhö, 'piigbeedhe □suu'- 'saadhö 'wo 'kpongtaa waa- -an me -nu 'wo dhang- -nu 'gü, -ya me -gö □taa -sü 'saadhö waa- 'to 'saadhö 'ö 'yaa 'to me -nu 'wo □dëë □ne -a 'gü -an -de 'sloo 'ka 'këë 'to me -nu 'wo dho kë -dhö 'dhiö □zian' -an 'plë -yö -ya -an -gö □taa.

22 -Zlan -yö pë -nu 'saadhö -an 'plë -lo Klito -gen □löö; 'go mü □yaa- -ya -a -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -to 'dhö -sü □köönme □va 'ka.

23 -An -to 'dhö -sü bhë □ne 'ö töö Klito bun; -dhe bhë □ne 'ö Klito 'ö -dhe □suu'- 'saadhö -a 'gü bhë 'ö -ya -sü 'ka -a -bha ö 'plë 'ka.

2

-Bö ga 'gü -sü 'ö -kë -a 'gü -sü -yö -kë me -gö

1 'Dhiö -be, -Zlan wö 'dhiö □zian', ka -kë ga -sü 'ka ka -bha 'wun □zaa' -sü waa- ka -bha □soön yaa -nu -wun 'gü;

2 'ö 'ka 'ta sü -tosiadhe kë -kö yaa 'ö 'kpongtaa zö -a kë -kö 'ka; 'ka □bhlëyadhe nu -zuu yaa □suu'- 'kpekpe 'ö

'wo 'dhung- -ta -an □koonme -dhë. Dɔ 'ö 'kwa- wo □dεε □ne -a 'gü bhë, yö □ne 'ö yuö kē -na mε 'bhee- -nu 'waa -Zlan □bhlë -ya -an 'gü bhë.

³ Kwa 'saadhö kwa -kë □ne -an 'dhö 'dhiö -bezë; kwa -kë -tosiadhe 'ö -kë kwa -bha mēbheedhe -bha -de □dhoōbhaapë -nu 'ka -an kë □dhia; 'ö pē yaa □suu' -saadhö 'ö kwa bun waa- kwa -zo -ta -a 'gü -wun -an -dhë -së, 'kwa -kë -an kë □dhia. Pē 'ö 'kwa □kaa' bhë -a -wun 'gü 'kwa -ya kö -Zlan -bha -naadhe -yö nu kwa -ta □ne mε -nu 'wo to -an 'dhö.

⁴ 'Kεε -Zlan -bha kwa 'yena yö -sü □yö □va 'sönggö -sönggö. -Dho 'ö- -kë kwa 'ka bhë -a -wun 'gü,

⁵ mε 'ö kwa -kë ga -sü 'ka -a wö 'dhiö □zian' -be kwa -bha 'wun □zaa' -sü -wun 'gü bhë, -yö -ko 'zü 'ö -kë -a 'gü -sü nu kwaa- Klito -nu kwa -dhë. Bhii -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë □ne 'ka bɔ -a -ta 'ö dhasü -yö -kë ka -gɔ.

⁶ Kwaa- Yesu Klito -nu kwa -bha -klu 'kuë- -sü 'gü, -Zlan □ya kwa bho ga 'gü -a 'gü □zian'. □Ya kwa -ya dhang- 'gü kö kwaa- Klito -nu 'kwaan- -gludëdhe kë.

⁷ -Yö 'wun -së -kë kwa -dhë □bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö 'töng 'saadhö 'ö dho nu, kö 'glusë 'gblüünzë 'ö -ziö pē 'plε -ta 'yö- -kë kwa -dhë bhë -yaan -zɔn.

⁸ Bhii -Zlan -bha 'glusë bhë □ne, 'ka bɔ -a -ta, 'ka dhasü yö, ka -bha -zo yö -sü 'ka. Dhasü 'ö bhë -a -gen yaa 'go ka 'gü. -Yö -Zlan -bha gbao

'kpaan 'ö -kë -a 'ka.

⁹ 'Yaa -de -bha yuö 'ka- -kë -a □truën 'ka; □dhe 'ö 'pö kö □kun 'ö mε gbε -yö 'ö -de sü □va!

¹⁰ Bhii -Zlan □ne 'ö kwa -yuö -kë; -yö -kë -a 'gü -sü -dëü -nu kwa -dhë □bɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka -yö kë 'dhö kö yuö -së -nu 'ö □ya -an kë -piö -nu 'dho 'kuë- -an -ya kwa -gɔ -sü 'ka bhë 'kwaan- -an kë -së 'ka.

-Kë do -sü 'ö Yesu Klito 'gü

¹¹ □Dhe 'ö 'pö, mε -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, ka 'ö Zuifö -nu -wo ka -dhe □druen, 'kεε kö wo -zë -wo wo -de -dhe -kwεazë -nu, □duakëpë 'ö mε 'bhee- -nu 'dho -a kë -na wo bun 'gü 'kpaan bhë -a -wun 'gü, ka -de 'pö ka -zo -yö -büö -kɔ 'ö 'ka □kaa' 'dhiö □zian' bhë -a 'ka.

¹² 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ka -kë Klito 'ka □gbiin, 'ö kaa kë -Zlan -bha 'segɔ 'ö- sü -a 'gü -mε -nu 'ka; ka -kë -Zlan -bha -dhi 'kuë 'ö- -kë 'ö -bha 'segɔgüme -nu 'ka 'ö pē 'tɔ 'go -sü 'ka -an -dhë bhë -a -gɔ plaan □zian'; ka ka -bha -kë -a 'gü -sü -kë 'kpongtaa □ne mε -nu 'ö -an -zo -yö -a -bha -pē gbε 'yaa 'dhö waa- mε -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an 'dhö.

¹³ 'Kεε zlöö □ne kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kpa 'kuë- -sü 'gü, ka 'ka -kë 'ma □gbiin -be bhë, 'ka □yɔɔn -Zlan 'ka □klöö' -bɔ Klito fei 'ö -lo -a -bha ga -sü 'ka bhë -a -ta -sü 'ka.

¹⁴ Bhii Klito -de gia- □ne 'ö nu □zuöyagluu 'ka kwa □dhia; yö □ne 'ö mε -nu 'wo

Zuifö 'ka waa- me -nu 'waa
Zuifö 'ka -an -kë 'sego do 'gü
-me 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö pë 'ö
-kë □ne böü- 'kplong 'dhö 'ö-
-naa -da -an ziën 'ö 'wo -kë
yaagüme 'ka wo 'ko -nu -dhë
bhë 'ö- lo.

¹⁵ □Ya Zuifö -nu -bha tong
-nu, ö 'gü -dhiodowo -nu
waa- ö 'kun -ko -nu 'gü □siö'-
'fëfëdhö kö -yaan me □suu'-
-ta □ple 'wo bhë -an kë 'sego
do -deü 'gü -me -nu 'ka -kë
do -sü 'gü ö 'piö kö -yaan kë
□zuöyagluu nu -sü 'ka.

¹⁶ Klito -bha -ga -gaatalü
-bha -sü 'ka □ya 'ko -san zë
-sü 'ple yën, -an -kpa 'kuë-
-sü 'ka -Zlan 'piö □ne me -lü
dosën 'dhö. □Ya dhidhe -da
waa- -Zlan -an ziën.

¹⁷ -Kö 'ö bhë □ne 'ö
Klito -yö nüë □zuögludhi
-wuntaosë bhë -a 'ka me -nu
'kaa Zuifö 'ka, 'ka kë -Zlan 'ka
□gbiin waa- me -nu 'yi Zuifö
'ka 'yi- 'ka □klöö', -a 'ka kwa
'ple kwa □dhia.

¹⁸ Bhii Klito 'gü □ne 'ö kwa
'saadhö, ü Zuifö 'ka oo, 'bhaa
Zuifö 'ka oo, 'kwa dho -mōa
kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö
'dhiö -Zuu 'slööslö do 'ö bhë
-a -bha -nu kwa -dhë -sü 'ka.

¹⁹ □Dhe -kë 'dhö, me -nu
kaa kë Zuifö 'ka bhë, 'kaa
-nia -nu 'iin me -nu 'wo go
piaan -an 'ka gbō. 'Këe ka
zlöö -Zlan -bha 'se 'gü 'në
-nu, me -nu 'wo- -go 'kōōme
-nu 'ka -an 'ka 'pö.

²⁰ Ka -de 'pö, 'kö 'ö do
'ö Yesu -bha bōme -nu waa-
-Zlan -wodhiölome -nu 'dhö
-a 'zü -gban -a tapë 'ka bhë,
ka- do -pë 'bhaa -nu 'ka; 'ö
-an kuënnu -guö 'ö □ya kë
'wo- -da -na 'kö 'bhong 'piö

'ö 'kö 'dho do -na genngdhö
bhë 'yö -kë Yesu Klito gia-
bhë -a 'ka.

²¹ Yö □ne 'ö tōō 'kö 'ö bhë
-a -gen 'gen- -gen; -yö kë
'dhö kö -yö 'dho dhuö -yaan
kë -Zlan -bha 'kö 'slööslö 'ka
Dëme 'gü □zian'.

²² Ka -bha -kpa 'kuë- -sü
'ka -a 'gü, ka -de 'pö 'ka kë
'kö 'pian me -nu 'wo dho
nu -waan kpa -a me 'wo
to -an -bha 'kaan- kë 'kö 'ö
-Zlan 'dho -a 'gü ö -bha -Zuu
'slööslö 'ka -a 'ka.

3

*Me -nu 'waa Zuifö 'ka -an
-bha yuö -wun -yö tën -sü 'ka
Pölö -bha*

¹ -Ka -dhe -ga! Ma Pölö ma
□ga 'ö -kë Klito -we -a -bha
-wun 'ka 'a -ya -kanso 'gü
yuö 'a- kë -na -a -dhë ka ziën
bhë -a -wun 'gü □ne. 'Këe me
-nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, a -bhea
-Zlan -dhë ka -wun 'gü.

² 'Ma -dhe -ga, yuö 'ö -Zlan
-bha 'glusë 'gü 'ö- kpo n kwëe
ka -bha 'ka bhë, 'ka- -wun
ma.

³ Bhii -Zlan -yö -we -a -bha
'yö n sü 'ö- -bha 'slë 'ö -kë
-bin -sü 'ka bhë 'ö- -zōn n
-dhë. (A 'wun 'ö -gban -a
-bha -a 'bhaa -nu -ya dhuö
zian.)

⁴ -Yö kë 'dhö, □ya kë □ne
ka- pö -na kö 'wunbhok-
oudōdhe □suu'- 'ö- nu n -dhë
pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka
'wo -gban Yesu Klito -bha -an
'gü bhë 'kaan- -a □tei' do.)

⁵ Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka
'kpa bhë, yaa- -zōn me -nu
-dhë; 'këe □dëe □ne -a 'gü,
-Zlan □yaa- yö -dhegbëadhe

'gü, □yaa- -zɔn □bɔa' -Zuu 'slööslö -ta -sü 'ka Yesu -bha bɔmε -nu waa- ö -wodhiɔlɔmε -nu 'ö 'wo □dεε -an -dhε.

⁶ Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'ö □nε: 'Wuntaɔsë 'ö bhë mε -nu 'waa Zuifö 'ka □wa bɔ -a -ta □wa yö mε -nu 'wo Zuifö 'ka -an -bha, □wa kpa wo 'kuë-; pë -sεεbɔ -nu 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'sεgɔgümε -nu -bha 'ka □waa- yö. □Wa kë bun do 'gü -mε 'ka; 'ö 'go mü □wa kë -ziö pë 'tɔ 'go -wo 'ö -Zlan -yö bɔa 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha bhë -a 'gü bhë -a 'piö -mε 'ka □waa- yö.

⁷ 'Wuntaɔsë 'ö bhë 'ma kë -a □blεε' -mε 'ka, gbɔɔ do 'ö -Zlan -ya -kë n -dhë ö -bha 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü. -Ya -kë n -dhë 'dhö ö -bha 'piigbeedhε □kwaa'.

⁸ A mε 'gügaüzë -nu -bha mε 'gügaüzë 'ka -Zlan -bha 'sεgɔgümε -nu 'slööslö ziën; 'kεε -Zlan -yö -we -a -bha n -gɔ kö 'wuntaɔsë 'ö -gban pë -sεεbɔ -nu 'gblüünzë 'wo Klito 'gü bhë 'a- □blεε' -mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë.

⁹ 'Go mü 'zü kö 'aan- kë kö mε -nu 'töüdhö -waan -Zlan -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë -a kë -kɔ 'yö dho kaa kö -wa yö. -Zlan 'ö pë 'plε -da bhë -yö -kë 'slë 'ö bhë -a -bin □dhia 'dhö -be -kplawo,

¹⁰ -yö kë 'dhö kö zlöö -bha □nε bhë, -wogbiindhε -nu, 'piigbeedhε -nu 'wo këdhε 'ö dhang- 'gü -a -bha -waan -Zlan -bha 'kpaakpadhε -wun dɔ -kɔ □suu' -saadhö -ta □bɔa' Yesu -wun

-dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü wɔ -kɔ -ta -sü 'ka.

¹¹ -Zlan -ya -kë 'dhö bhii pë 'ö- -yö 'ko 'dhiö -kë ö □zuö' 'piö □toëpö 'ka, 'ö- -de -kë □bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito -ta -sü 'ka yö -mü.

¹² Kwa -bha -kë do -sü 'gü waa- kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü bhë -yö -potaasü -nu kwa -dhë kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö 'dhiö -zo yö -sü giagia 'ka.

¹³ □Dhε -kë 'dhö bhë a- -pö ka -dhë kö □kun 'ö -kë ka -dhë ya 'ö ka 'gü -yö ga 'klobhɔdhe -nu 'wo nu -na n -ta ka -wun 'gü bhë -a -wun 'gü; bhii yö □nε 'ka dho bɔ -a -ta 'kaan- 'wun -së yö.

Yesu Klito -bha mε -dho

¹⁴ Pë -nu 'ö kwa Dë -Zlan -ya -kë kwa -dhë 'töüdhö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, a -lo n kɔn 'gü -a wö 'dhiö □bhεa' -sü 'ka;

¹⁵ yö □nε 'ö 'të -pë -nu -dho 'kuë- -sü 'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an mε -nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an -bha -këdhösü -yö go -a kwεε.

¹⁶ A- -dhε -a -gɔ kö -a -bha 'glusë □va 'gü -yö ka -zo -gban -Zuu 'slööslö □kwaa';

¹⁷ kö Klito -yaan -ya ka □zuö' 'gü ka -bha -zo -yö -a -bha -sü 'gü, kö ka -gɛn -yö -gban 'gbee- 'ka -dhɔ 'ö -Zlan -ya kë kaa bhë -a 'gü.

¹⁸ Bhii -kɔ bhë □nε 'ö ka -bha -kpa -Zlan -bha 'sεgɔgümε -nu 'slööslö -bha -sü 'ka, 'ka dho -mɔa kö -kɔ 'ö Klito -bha -dhɔ -ta 'dho -a 'ka 'gbεa □zian' 'plε 'ka, 'ö- dhuö -zian 'dho □gbiin,

'ö- sia- -zian 'dho □gbiin bhë
'kaan- -a -gen do;

¹⁹ 'go mü kö -a -bha -a
-dhö -kë kwa 'ka -sü 'ö ziö
me 'bhee- -bha 'wundöthe
□suu'- 'saadhö -ta bhë kö
'kaan- -a 'zü yö -yaan dhoë
'dhö kö 'dhuë- 'saadhö 'ö go
-Zlan 'piö bhë -yaan -a nu ka
-dhë ö 'plë 'ka.

²⁰ -Zlan 'ö bhë -kö -mo
'wuën- -sü -ya -gö kö -yaan
pë -nu kë -yaan zië □gbiin
kwa -dhe -pë -nu 'iin kwa
-zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plë
-ta 'piigbeedhe 'ö yuö kë -na
kwa 'gü bhë -a □kwaä';

²¹ kö -yö -Zlan 'to bhö, -yö
kë -a -bha 'ka bça Yesu 'ö
Medhamë 'ka bhë -a -ta -sü
'ka, -a -wun -dhe 'wun gia-
-më -nu -dho 'kuë- -sü ziën
'töng 'saadhö 'ka, □toëpö 'ka!
Amen.

4

-Kë do -sü 'ö bun 'gü

¹ □Dhe 'ö 'pö, ma 'a -kan-
sogümë 'ka, Dëmë -bha yuö
kë -sü -wun 'gü, a- -dhe ka
-gö kö 'ka 'ta -sü □ne -kö 'ö-
'ka -Zlan -dhë -së 'ö ka □dhö
□kaa' bhë -a 'dhö.

² -Ka kë -de -dho sia- -më
-nu 'ka -kplawo □zuö' -kë
-saa -sü 'ka, -kë 'lëälë -sü 'iin
-dho më -nu -dhë -sü 'gü. 'Ka
ka 'ko -nu 'sü -së -dho 'gü.

³ -Ka ka -de 'gbee- -ta bho
kö -kë do -sü 'ö -Zuu 'slööslö
-ya nu ka -dhë bhë -yaan
kë ka -gö, □zuöyagluu 'ö go
-Zlan 'piö 'yö ka ziën bhë -a
□kwaä'.

⁴ A- -pö 'dhö 'ö töö -Zlan
-bha më -nu -dho 'kuë- -sü 'ö
Klito bun 'ka bhë, -yö 'dhö

do 'ka, 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö
do. -Kö do gia- bhë 'ö pë 'ö
-Zlan -yö ka □dhö □kaa' 'ö
ka -zo 'dhö -a -dhë bhë 'ö- 'ka
do 'pö.

⁵ Kwa Dëmë -yö do; kwa
-zo yö -a -bha -më -yö do, 'ö
-bö yö -sü 'wo- wo Yesu 'to
'ka bhë 'dhö do;

⁶ -Zlan 'ö pë 'kpëkpë Dë 'ka,
'ö yö □ne 'ö -gludëdhe -kë pë
'saadhö -ta, 'ö 'wun -nu -kë
□bça' kwa 'saadhö kwa -ta
-sü 'ka, 'ö kwa 'saadhö kwa
'gü bhë, -yö do.

⁷ Më 'ö -dhö kwa ziën,
gbaö 'ö dan -sü 'ka -a □tian',
Klito -ya -nu -a -dhë.

⁸ Bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka 'ö
-gban -a -bha -ya -pö: □Dhe
'ö -da -na dhang- 'gü, kö □ya
'to -a 'gbee- 'ka, -yö 'gan 'gü
-më -nu -sü 'ö 'piö. □Dhe 'ö
-lo 'ma, -yö gbaö -nu -kë më
'bhee- -nu -dhë.

⁹ «□Ya -da» 'ö bhë -a -gen
töö -më poo □e? -A -gen töö
-yö -yöo sia- -blëzë 'ka.

¹⁰ Më do 'ö □yöo bhë, yö do
bhë □ne 'ö -da dhang- 'gü, -yö
kë 'dhö kö -yö -gludëdhe kë
pë 'saadhö -ta.

¹¹ Yö □ne 'ö gbaö -nu dan
'ö- -kë më 'bhee- -nu -dhë;
-ya -kë 'ö më do do -nu -wo
-kë 'ö -bha bömë -nu 'ka,
'ö më do do kpö 'waa gbe
-wo -kë -Zlan -wodhiölömë
-nu 'ka; 'yö- -kë 'ö më 'bhaa
-nu -wo -kë 'wuntöosë □blëe'
-më -nu 'ka; 'ö më 'bhaa
-nu -wo -kë pasütëë waa- më
□daan' -më -nu -an 'ka. 'ö 'go
mü 'ö yuökëmë -nu 'wo bhë
'töüdhö -an -kë gbaö 'ka Yesu
-wun -dhe 'wun gia- -më -nu
-dho 'kuë- -sü -dhë.

12 -Ya -kë 'dhö kö yuö 'ö -Zlan -bha 'në -nu 'wo to -an -bha 'ka do do 'ka bhë, -waan -an □daan'- -a kë -sü 'ka kö Klito bun 'ö bhë -yö □kpea'- -zo yö -sü 'gü.

13 Bhii -kɔ bhë □ne 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa -kwa -bha -a Gbö dɔ -sü dho kaa do, 'ö 'kwa -dho kë me -de -bɔ -nu 'ö -an -bha 'wun -dho 'dhiö -kɔ -yö bhɔ giagiawo Klito -bha -bha -an 'ka.

14 -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'kwa dho kë 'në 'sɛɛn- -nu 'ö 'wo -we 'wun □suu'- 'oo □suu'- -bha bhë -an 'ka gbɔ □ne 'yitagɔ 'ö 'tëë waa- 'yi kpö -nu 'wo dho -na -a 'ka -de 'iin -de zian bhë -a 'dhö. Bhii me 'ö- -bha 'wundɔdhe 'dho 'tee □ne 'në 'sɛɛn- -nu -bha 'dhö, -yö -ziö me □daan' -wo □suu'- 'oo □suu'- 'piö 'ö -püö.

15 Pë 'kwa dho -a kë □zian' 'ö tɔɔ 'wun gia- 'ö bhë kë 'kwa dho wo -a 'gü -dho 'gü kö 'kwaan- dhoë 'dhiö pë -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'gü 'kwaan- yöë Klito 'ö kwa -gɔ □taa bhë -a -bha.

16 Yö □ne 'ö- -kë 'ö bun bhë 'ö- dɔ -nu 'wo- -bha 'wo dɔ gɛnngdhö -klu 'kuë- -sü 'ka; 'ö bun -dhe 'saadhö □wa kpa wo 'kuë- kpinngdhö, 'ö dɔ 'ö -dhö -a -bha □faan' 'ö- -gɔ 'ö nuë 'wo yö wo 'kuë- 'ö bun -yö □kpea -dho 'gü □zian'.

-Kë -a 'gü -sü -dëü 'ö Klito 'gü

17 □Dhe 'ö 'pö, pë 'a- □bleɛ' -na kwa Dëme 'tɔ 'gü 'ö □ne: Kö □kun 'ka 'ta sü zlöö □ne me -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ, 'ö 'wo 'ta 'sü -na wo -bha -zo -ta

-a 'gü -wun 'ö 'kpaan 'ka bhë -a 'dhö,

18 'ö 'wundɔdhe gbɛ 'yaa -an -gɔ bhë -a 'dhö. -Kë -a 'gü -sü 'ö -Zlan -ya nu bhë -an -bha gbɛ 'yaa- 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'waa 'wun gbɛ dɔ, 'go mü 'ö -an □gɔü' □ya kë 'gbee- □gbaɔnsü.

19 Lë- -bha me kë -sü gbɛ 'yaa -an □zuö' 'piö gbɔ bhë, yö □ga 'wo wo -de nu -na -kë -dhuuzë -sü -dhë, 'ö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë.

20 'Wun 'ö -gban Klito -bha 'ö 'ka- ma yö kun bhë.

21 'Ma -dhe -ga, 'wun 'ö -gban -a -bha bhë □waa- □bleɛ'- ka -dhë, 'ö go mü, ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -wun 'gü, 'ö □wa ka □daan'- 'wun gia- 'ö -gban -a -bha bhë -a 'ka.

22 □Dhe 'ö 'pö, kö -ka ka bɔ ka -bha wo -kɔ zii 'ö ka kë -kɔ 'ö 'dhiö □zian' 'ö- yö -dhegbɛadhe 'gü bhë -a bho ka -bha □ne -kɔ 'wo sɔ zii bho -na 'ka wo -bha 'wo- □zong' -na -a 'ka bhë -a 'dhö! Bhii wo -kɔ zii 'ö -kë -de □dhɔɔbhaapë -nu 'wo -kë me -püö -pë -nu 'ka bhë □ne 'wo dho me -nu 'ka □dhong -zian 'piö.

23 -Ka 'we -a -bha kö -Zlan -yö □zuö' -dëü -ya ka 'gü □zian' -Zuu 'slööslö □kwaa'.

24 Wɔ -kɔ -dëü 'ö -Zlan -ya -da 'ö bhɔ -a wo -kɔ -bha bhë, -kaa kë ka -bha □ne sɔ -dëü 'dhö ka -bha. Yö □ne 'ö nu -kë -a 'gü -sü 'ö kpengdhö, 'ö 'slööslö, 'ö 'wun gia- 'gü bhë -a 'ka.

25 □Dhe -kë 'dhö, -ka ka □kwaa'- □sua -nu kë -sü -zü;

me 'ö -dhö -yö 'wun gia-
 □blεε'- ö -ya 'yoo -dhë. Bhii
 kwa 'ple □ne 'kwa 'dho kwa
 'kuë- 'kwa kë Klito bun do 'ö
 bhë -a 'gü -me 'ka bhë.

26 'Ö □ya kë □ne 'wun
 □ya na ka -zuë ka 'ko -nu
 buëndhö, me 'ö 'dhö -yö ö
 -zo kë ö -de 'piö -yö kë 'dhö
 kö □kun 'ö dho pë yaa kë; kö
 □kun 'ö to -naazuëdhe 'ö bhë
 -a 'gü 'ö 'bin -yö maa.

27 Bhii -naazuëdhe 'ö bhë,
 'ka- 'to ka 'gü kö 'ka -ya -dhe
 nu dü -dhë ka 'gü □ne bhë!

28 Me 'ö □kwaanme 'ka -yö
 ö □kwa- □kwaan -sü -zü;
 -yö yuö -nu kë ö -ko 'ka
 □zian' kö pë -nu -waan kë -a
 -gö -yaan me -nu 'wo 'yenazë
 -an -bha nu.

29 Kö □kun 'ö 'wun yaa gbe
 -yö 'go ka 'dhi 'ö yö plaan! -A
 -dhe □ya kë -a -bha, -ka 'wun
 -sεεbo -nu 'wo dho me -nu
 'wo to -an -zo -gban -zo yö
 -sü 'gü -an □blεε'- □zian'. 'Ö
 □ya kë □ne □wa 'wun -sεεbo
 -nu □blεε'-, me -nu 'wo- ma
 -na bhë -yö pë -së -kë -an -gö.

30 Kö □kun 'ö ka kë -ko
 -nu 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'ö ka
 'gü bhë 'ka- wö -siö! Bhii
 -Zuu 'slööslö -yö -Zlan -bha
 □duakëpë 'ö ka 'gü -a 'ka; -yö
 pë 'ö- do kwa kwεε, pë 'ö- yi
 □ya -lo 'ö dho kwa bhoë 'gan
 'gü ö 'ple 'ka -a 'ka.

31 -Ka -nu me □zuö 'piö
 -wun 'güüzë, -do me -gö
 -sü □suu'- 'saadhö -nu,
 -naazuëdhe □suu'- 'saadhö
 -nu -an kë, -wo 'go ka □zuö'
 'gü! □Gblaa 'gbla me -nu -ta
 -sü, 'si -nu bho -sü waa- 'dhi
 -wo -ya me -nu -bha -sü -Zlan

'to 'ka -sü -nu 'wo bhë, -ka
 'kan -an -bha! -Ka ka -de
 'kun □zuö' 'piö yaa □suu'-
 'saadhö -gö!

32 Pë 'ö 'ka dho -a kë □zian'
 'ö toö kë 'ka dho -a wo me
 -nu këwunsëzë 'wo pa -sü
 'ka me -nu 'yënnng yö -sü 'ka
 wo 'ko -nu ziën -an 'ka! -Ka
 ziö me -nu -bha 'wun □zaa'
 -sü -nu -ta ö 'ple 'ka □ne -ko 'ö
 -Zlan -yö □zië' ka -bha 'wun
 □zaa' -sü -nu -ta □boa' Klito
 -ta -sü 'ka bhë -a 'dhö.

5

*-Tosiadhe -kë -dhepuudhe
 'gü -sü*

1 □Dhe 'ö -kë □ne ka -Zlan
 -bha 'në -nu 'ö -an -dho -kë
 -an 'ka, kö -kaa këdhe □mεε'-
 'ka 'wun -nu kë □ne -ko 'ö
 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë -a
 'dhö.

2 Kö ka -bha -tosiadhe kë
 -ko -yö 'go -Zlan -bha -dho
 'gü. -Yö bho Klito 'ö- -dho
 -kë kwa 'ka 'ö ö □kwa- ö -de
 -wun -zü kwa -wun 'gü □ne
 slabhoëpë 'ö- -wun -yö -Zlan
 -zo kun -a 'dhö bhë -a -bha.

3 Ka -bha -kë -Zlan -bha
 'segögümε 'ka -sü -wun 'gü,
 kö □kun 'ö pë □suu'- 'oo
 □suu'- 'ö □soon kë -sü 'ka
 -nu, -dhuupë 'saadhö waa-
 me gbε -bha pë -dho -wun
 -yö -kë ka ziën.

4 'Yaa -së 'pö 'gbönggböng
 kö 'ka 'dhi □va 'gü -wun 'iin
 'dhi yaa 'gü -wun □blεε'-, kö
 'ka 'wun 'ö 'flëë 'iin 'wun
 -dhuuzë -nu -an □blεε'-. 'Dhi
 'ö 'ka 'wun yaa -nu □blεε'- na
 -a 'ka bhë, -kaa 'sü 'ka -Zlan
 zuö pö -a 'ka □zian'.

5 -Yö kë ka 'yaan □ne □soonkēme waa- me -dhu-uzē -an -bha pē 'bhaa yaa 'dho kë Klito waa- -Zlan -an -bha pē -seebo -nu 'wo -ya -sü 'ka kwa -go -an -bha -gludēdhe -pö 'gü bhē -a -bha. Pē do bhē 'ö- 'ka 'pö, me 'ö pē 'yaa- -zo kun, 'ö- 'bhaa □mēē' -na -kplawo bhē -a -bha 'ka (bhii -to pē □mēē' -sü 'piö -sü -kplawo 'ö bhē 'pö -yö pē gba -ko □suu'- do 'ka 'pö.)

6 Kö □kun 'ö me gbe -yö ka -püö ö □blēē' -wun -nu 'ö -an -gen gbe 'yaa -dhö -an 'ka! Bhii 'wun □zaa' -sü 'ö- □suu' -'dhö bhē □ne 'ö dho kë -Zlan -bha -naazuēdhe -gen 'ka me -nu 'waa 'we -a □bhlē -ya -wun -bha bhē -an buēndhö.

7 Kö □kun 'ö me -nu 'wo bhē 'ö ka -nu kaa- pē -yö -kē 'kuē-!

8 Bhii 'ö tō □dhe 'ö □tun 'dhiö □zian' -be, ka -kē -dhetiidhe 'gü, 'kēē zlöö □ne bhē kaa- Dēme -nu ka -bha -kē do -sü 'gü, 'ka nu -dhepuudhe 'gü. □Dhe 'ö 'pö kö ka 'ta 'sü -ko -yö kë □ne me -nu 'wo -dhepuudhe -bha 'ka -an 'ta 'sü -ko 'dhö!

9 Bhii pē 'ö -dhepuudhe 'piö 'ö tō kewun -sē □suu' -'saadhö, -ta kpengdhö -sü waa- 'wun gia- □blēē' -sü.

10 -Ka ka -de 'gbee- -ta bho kö pē 'ö Dēme -dhē -sē 'kaan- -a kë!

11 Kö □kun 'ö -dhetiidhe 'gü -me -nu këpē 'ö- -yö -a -bha -pē -sē gbe 'yaa 'dhö bhē 'ö ka -nu kaa- pē -yö -kē 'kuē-! Pē -nu 'wo- kë -na bhē, -ka -an yö □zian' -dhegbeadhē 'gü!

12 ('Wun -nu 'wo- kë -na -bin -blü 'gü bhē, -a □blēē' -sü -de -yö lēzē.)

13 Bhii 'wun -nu 'wo 'dhö bhē □wa yö -dhepuudhe 'gü, 'ö -an -bha -tosiadhe giagia -yö □luu 'puu -sē 'ka. -A -wun 'gü □ne pē 'ö □luu' -sü 'ka 'puu -sē 'ka, 'yö -kē -dhepuudhe 'gü.

14 Bhii me do -ya -pö: *Bhi 'ü yi zē -na □ne, -bhö -büö; -bhö □luu'- 'ü 'go me -nu 'wo game -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö bhē -an ziēn, kö Klito -yaan -dhe 'po ü -dhē!*

15 □Dhe 'ö 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö ka 'ta -sü -ko -wun 'gü. Kö □kun ka 'ta 'sü -ko -yö -kē □ne me -nu 'ö 'waa 'wun do -an 'ta -sü -ko 'dhö. 'Kēē -kaa kë □zian' □ne me 'kpaakpa -nu -bha 'dhö.

16 'Wun -nu 'wo -wo -na ka wö 'dhiö bhē, -kaa kë -sē, bhii yi -nu 'ö 'kwa -an 'gü □ne -wo ya.

17 -A -wun 'gü, kö □kun 'ka -kē me -nu 'ö 'waa 'wun -gen -nu do -an 'ka; 'kēē 'wun 'ö Dēme 'dho -a 'piö kö 'ka- kë bhē, 'ka -an -gen do 'kaan- -an kë.

18 Kö □kun 'ka ka -de nu yö 'yi -dhē! -Yö -dho -a kë 'ö 'ka -da -tosiadhe yaa kë -sü 'gü; 'kēē -ka ka -de nu -Zuu 'slööslö -dhē!

19 -Ka -Zlan 'to bho -tan -nu bho ka 'ko □bhaa; -yö -dho ka □faan' mē. -Ka 'Tan 'sēēdhe -tan -nu waa- 'tan -dēü -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya -ya ka □zuö' 'piö -an bho 'pö! -Ka 'tan -nu 'wo bhē -an bho, 'ka kwa Dēme zuö pö ka □zuöga 'ple 'ka!

20 -Ka Dë -Zlan zuö pö 'töng 'saadhö 'ka 'wun 'saadhö 'ö nu -na ka -ta -a -wun 'gü kwa Dëme Yesu Klito 'tö 'gü!

Dhoo -nu waa- wo □gön -nu

21 -Ka ka -gö 'dho ka 'ko -nu -dhë sia- □bhlëyadhe 'ö Klito -bha 'ka ka 'gü bhë -a -wun 'gü.

22 Dhoo -nu, -ka ka -gö 'dho sia- ka □gön -nu -dhë □ne -ko 'ka- □kaa' Dëme 'dhiö -a 'dhö.

23 Bhii göön- □ne 'ö ö böc □kōön □ne -ko 'ö Klito 'dhö -a 'ka ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü □kōönme 'ka bhë -a 'dhö. Klito gia- □ne 'ö töc Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü Dhame; yö □ne 'ö töc -a bun.

24 □Ya kë 'dhö, dhoo -nu dho wo -gö dho wo □gön -nu -dhë sia- pë 'saadhö 'gü □ne -ko 'ö Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -yö ö -gö dhoë sia- -a -dhë bhë -a 'dhö.

25 Dhemedë -nu, me 'ö -dhö, -yö ö böc -dho kë □ne -ko 'ö Klito -yö ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -dho □kaa' 'ö ö -de nu -a -wun 'gü bhë -a 'dhö!

26 -Ya -kë 'dhö kö -kë -Zlan -bha 'ka -sü bhë -yaan -an -ma 'kun -an kë 'ö- wo 'slööslö -bö yiö -sü waa- -an □daan'- 'ö- wo -Zlan -wo 'ka bhë -a -wun 'gü.

27 -Yö kë 'dhö kö -yö ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü bhë -a -zön ö -de wö 'dhiö ö -bha -kë -së -sü, 'ö pë pin gbe 'yaa- -bha, 'ö

'yaa □yuuyu 'kou -sü 'ka, 'ö □zaadhe gbe 'yaa- -bha, 'ö 'slööslö □zian' -a 'gü.

28 Dhegön -nu □dua' -mü kö -waan wo böc -nu -dho kë □ne -ko 'wo wo -de bun -dho □kaa' -a 'dhö. Me 'ö □ya ö böc -dho kë kö □ya ö -de -dho kë.

29 A- □döa' □ne me gbe 'yaa ö -de bun -san zë; pë 'ö- -kë 'ö töc -a 'dhi gba 'ö- wo, 'ö ö -zo -kë -a 'piö □ne -ko 'ö Klito -ya □kaa' ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -gö bhë -a 'dhö.

30 Bhii 'ö töc -a bun dö -nu 'ö 'kwa- 'ka bhë kwa do -a 'gü.

31 Pë 'ö □bëen' -sü 'ka 'ö □ne: -A -wun 'gü göön- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö böc 'wo -to wo 'ko □bhaa; 'ö -dhe 'wo- -bha □ple 'wo -kë zlöö □ne me -lü dosen 'dhö.

32 -Yö pë 'ö- 'gü -wun 'dho □va -a 'ka. N -zo 'piö pë 'a- yö -a 'gü 'ö töc -ya -zön Klito waa- ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -an 'ka.

33 'Këë -yö 'wun □zuan' 'ö -zön -sü 'ka ka -dhë -a 'ka. Pë dho kë 'ö töc dhegön -yö ö böc -dho kë □ne ö -de 'dhö; 'go mü dhebö -de 'pö 'ö -dhö, -yö ö □gön □bhlë -ya.

6

'Në -nu waa- wo -me -nu

1 'Në -nu, -yö ka □dua' 'ka Dëme wö 'dhiö kö 'ka ka 'kpöme -nu □bhlë -ya, bhii -a -kë 'dhö -sü -yö kpengdhö.

2 Bhii töng 'ö -kë -bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë -ya 'ka

bhë □ne 'ö- 'piö -pë 'ö pë 'to
'go -wo do 'ka 'ö- pö:

³ -Yö kē 'dhö kö □zuögludhi
-yö kē ü -gɔ, 'go mü kö 'ü -tosi-
adhe kē □glɔɔsü 'kpongtaa.

⁴ 'Në dē -nu, ka -de 'pö, kö
□kun 'ka ka -bha 'në -nu kun
ya 'ö 'wo do ka -gɔ 'yënnɔ.
'Kee -ka -an -to -an □daan'
-sü 'ka 'wundɔdhe 'ö Dëme
'gü □zian' -a 'ka!

□Nua -nu waa- wo -gɔme
-nu

⁵ □Nua -nu, -ka ka -gɔme
-nu □bhlē -ya -suö -an -dhë
-sü 'ka ka □zuö' -së 'ka □ne
-kɔ 'ka dhoë kaa Klito -dhë
-a 'dhö.

⁶ Kö □kun 'ka -an 'yan 'dhiö
-yuö -kë kö -yaan -zɔn -an
-dhë □ne ka këwun □yö -së;
'kee -ka 'wun -nu 'ö -Zlan
-zo 'kun -wun 'ka □zian' -an
kë ka □zuöga 'plē 'ka □ne
Klito -bha 'gan -nu yuö kë -kɔ
'dhö.

⁷ -Ka ka -bha 'gandhe -yuö
kë ka □zuöga -së 'ka □ne
-kɔ 'wo yuö -kë -a -bha 'kpa
Dëme -dhë -a 'dhö; bhii kaa-
kë mē -nu -de 'sloo -dhë!

⁸ Ka -zo -yö -büö □ne, mē
'ü 'gan 'ka oo, 'iin 'ö -potaasü
'dhö ü -gɔ oo, pë 'ö Dëme -ya
-ya ü □tian', ü -dho -a yö,
ü këyuö -sɛɛbɔ -nu 'ü 'dhoë-
-an kë bhë -a -wun 'gü.

⁹ -Gɔme -nu, ka -de 'pö,
ka 'ta 'sü -kɔ -yö kë -së kaa-
□nua -nu 'ka; -kaa kë 'slē 'ka
kö □kun 'ka -wo yaa pö -an
-dhë; -yö kë ka 'yaan □ne -an
-gɔme waa- ka -gɔme -yö do
dhang- -nu 'gü; 'ö -ziö 'ko
-ta dhe gbē 'yaa -dhö -a wö
'dhiö.

-Zlan -bha 'në -bha 'ko
□zaa' □kwɛɛ- -nu

¹⁰ 'Wun -kaanta 'a dho -a
□blɛɛ' ka -dhë 'ö tɔɔ kaa-
Dëme -nu, ka -bha -kë do
-sü 'gü, -ka □faan' 'sü -a -bha
'piigbeedhe □va bhë -a 'gü!

¹¹ -Ka -piö 'saadhö 'ö -Zlan
'dhoë- nu -na ka -dhë bhë
-an 'sü, -yö kë 'dhö kö 'ka do
gɛnnɔdhö dü -bha -gleng -nu
-gɔ!

¹² Bhii 'ko 'kwa 'dhoë- zë
bhë, kwa 'ka 'dho -a zë mē
'bhee- -nu 'ka; 'kee -yö -dho
zë □zian' -zuu yaa -nu -bha
'piigbeedhe -nu 'wo 'dhung-
-ta, -wogbiindhe -nu, -kɔ
-mɔ 'wuën- -sü waa- wo
-gɔme -nu 'wo -dhetiidhe 'gü
'kpongtaa -an 'ka.

¹³ □Dhe 'ö 'dhö -ka ka -kɔ
kë -Zlan -bha 'ko □zaa' -piö
-nu -bha! -Yö kë 'dhö kö
'kaan- do ka yaagüme -gɔ
'yënnɔ yi 'gbee- 'ka; bhii
ka -dho do gɛnnɔdhö 'to 'ka
'dhoë- wo -a 'gbee- 'ka -a -ta
bhë -a -wun 'gü.

¹⁴ □Dhe 'ö 'dhö -ka -ya ka
'yaan; -ka ka 'dhu: 'Wun gia-
-yö kë ka 'gü □ne -du kwi
'dhö, 'ka- -klu ka vɛɛdhö, -kë
kpengdhö -sü -yö kë ka -gɔ
□ne -glu gɔn -piö -da -sɔ 'në
'dhö!

¹⁵ Ka -bha -kë □naazë -sü,
□zuöwaannu -wuntaɔsë 'ö
bhë -a □blɛɛ' -mē -nu -dhë
-sü 'gü -yö kë □ne -sakpa -nu
'dhö ka -gɛn -nu -bha!

¹⁶ -Zo yö -sü -yö kë ka -gɔ
-kplawo □ne -gluë 'dhaa- 'ö
dho ka dha këpëyaame -bha
'dü -nu 'ö 'siö 'dho -a -bha -a
-gɔ -a 'ka.

¹⁷ -Ka dhasü -wun 'kun
'gbee- 'ka □ne -gluë -piö

□gblaa' 'dhö ka tuö; 'ka ka
-kɔ kē -Zlan -wo 'ö -Zuu
'slööslö 'dho -a dɔ -na ka 'dhi
bhē -a -bha □ne -dhaa 'dhö.

18 'Wun -nu 'wo 'dhö bhē
-ka -an kē □bhea' -sü 'gü -a
-dhe -Zlan -gɔ -sü 'ka kö -yö
nu ka -dhē; -Zuu 'slööslö -yö
'dhiö 'sü ka 'ka, 'ka □bhea'-
'töng 'saadhö 'ö □gbēü ka
-ta -an 'gü! -A -kē 'dhö -sü
'ka, -ka kē 'yēnngsiömε -nu
'wo -to wo -wo 'gü -mε 'ka
-an 'ka! -Ka □bhea' -Zlan
-bha 'sɛgɔgümε -nu 'slööslö
'saadhö -wun 'gü!

19 -Ka □bhea' -n -wun 'gü
'pö, -yö kē 'dhö kö □ya kē □ne
a 'dhoë- 'wun □blεε'- kö -Zlan
-yö 'wun kpengdhö dɔ n 'dhi,
'iin kö 'aan- 'wun 'ö -bin -sü
'ka 'wuntaɔsē 'gü bhē -a yö
sia- -an -dhē -zogbandhe 'ka
kö -waan dɔ 'wun giagia 'ka.

20 'Wuntaɔsē 'ö bhē, a-
bɔmε 'ka, 'kö -kē □ne a -kē
-kanso 'gü 'dhee; -ka □bhea'-
n -wun 'gü kö 'a 'wun -nu
□blεε'- -zogbandhe 'ka □ne
-kɔ 'a dho -a kaa bhē -a 'dhö.

□Wekadhe -kaanta

21 'Wun -nu 'wo -gban n
-ma bhē kwa dheglu -dhɔ kē
-sü -zē Tisikö 'ö -to -wo 'gü
-mε 'ka Dēmε -bha yuö -nu
'gü bhē, □ya nu 'ma, -yö -dho
-a 'plε □blεε'- ka -dhē.

22 A- -bɔ ka -dhē kö 'wun
-nu 'wo yi -bha -tosiadhe 'gü
'nö kö 'kaan- -an dɔ, kö -yaan
ka □faan' 'mē.

23 Kö kwa Dē -Zlan waa-
kwa Dēmε Yesu Klito -wo
□zuöyagluu, -dhɔ waa- -zo
yö -sü nu dhegluzē -nu
'saadhö -an -dhē.

24 'Go mü -Zlan -bha 'glusē
-yö kē mε -nu 'saadhö 'wo-
-dhɔ -kē Dēmε Yesu Klito 'ka
-dhɔ 'ö 'yaa yēn -a 'gü -an
-dhē!

**'Sëedhe 'ö Pölö -ya
bɔ
Yesu -wun -dhe
'wun gia- -me -nu
'wo
Filipö
plöö -an -dhe bhë
'ö ꞥne**

¹ Ma Pölö, 'ö yië- Timote 'yi-kë Yesu Klito -bha yuökëme 'ka bhë, 'ö 'sëedhe ꞥne 'yi-bɔ -Zlan -bha me -nu 'saadhö 'ka Filipö plöö, 'ka -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha bhë ka -dhë. Yi- bɔ 'pö me 'ka -kë -Zlan -bha yuökëme ꞥva -nu 'ka waa- -zo -kë -Zlan -bha 'ko 'piö -me -nu 'ka ka -dhë.

² -Zlan 'ö kwa Dë 'ka, waa-kwa ꞥkoonme Yesu Klito, -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo ꞥzuöyagluu nu ka -dhë!

Pölö -bha ꞥbhea' -'ö- wo -Zlan -bha me -nu 'wo Filipö plöö -an -wun 'gü bhë 'ö ꞥne

³⁻⁵ 'Ma n -zo 'ta, -nu me -dhë -kɔ ꞥsuu' -'ö 'kaa- wo n -dhë -Zlan -wo ꞥblæ' -sü 'gü 'ö goë -a zü dɔ -sü -bha 'ö yöë ꞥdæ -bha bhë -a -wun 'gü, a -Zlan zuö -pö. ꞥYa kë a ꞥbhea' -na ka 'saadhö ka -wun 'gü, a- -wo ꞥzuögludhi 'ka.

⁶ A- ꞥdɔa' gia- 'ka ꞥne, -Zlan 'ö yuö -së zü dɔ ka ꞥzuö' 'gü bhë, -yö -dho dhoë 'dhiö -kplawo, -yaan -a 'dhiö 'to Yesu Klito -bha -ye 'zü -yi 'ka.

⁷ ꞥYö -së 'ka kö -zotadhe ꞥsuu' -'ö bhë -yö kë n -gɔ, ka

'saadhö ka buëndhö. Bhii ka -dho -yö n -kë ꞥduö. 'Ö tɔɔ 'glusë 'ö -Zlan -ya -kë n 'ka bhë, ꞥyaa- kë me 'plæ kwa 'ka. ꞥDhe 'ö waa n -da -kanso 'gü ꞥkun, a -Zlan -wo -ta -za -dɔ kö 'aan- -zɔn me -nu -dhë ꞥne -Zlan -wo -yö 'wun gia- 'ka. -A -bha 'glusë bhë, -ya -kë kwa 'ka -kplawo, 'ö dho 'ö yöë ma -kë -kanso 'gü -sü 'ö ꞥne -a -bha.

⁸ -Dho 'ö go Yesu Klito 'piö -a -wun 'gü, ka 'plæ, ka -wun -yö n -gɔ 'gbee- ꞥduö. -Zlan -ya ꞥdɔa' ꞥne 'ma- pö 'dhö kö 'wun gia- ꞥne 'a- ꞥblæ.

⁹ Ma ꞥbhea' -wo 'ö -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'yö ꞥne: A- dhe -a -gɔ kö -Zlan -dho waa- me 'bhee- -nu -dho 'ö ka 'gü bhë -yö ꞥkpea', -yö 'dho 'dhiö -kplawo, 'wun -nu 'wo kpengdhö -an dɔ -sü, waa- -an -gen -ma kpinngdhö -sü 'ka.

¹⁰ -Yö kë 'dhö kö 'kaan- 'wun -së waa- 'wun yaa -an dɔ kö 'kaan- -a -së -zë kë. -Yö kë 'dhö kö ꞥkun 'ö me gbæ dho 'wun yaa yö ka -bha, Klito -bha nu -yi 'ka.

¹¹ ꞥYa kë 'pö, 'wun kpengdhö kë -sü 'ö go Yesu Klito 'piö -yö -dho kë ka -bha -tosiadhe 'gü; kö ka këwun -nu 'wo bhë, me -nu ꞥwa -kpën -a -bha, -waan -Zlan 'to kë ꞥva. 'Go mü 'zü -waan 'dhuë- 'kpɔ -a 'to -bha.

Yesu 'ö tɔɔ -kë -a 'gü -sü

¹² N dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'ka- dɔa ꞥne, 'wun 'gbee- -nu 'wo -kë n 'ka bhë yaa -Zlan -wo ꞥgbaannu 'kæ -a kë 'ö- wo 'ö dho 'dhiö ꞥzian'.

13 -Kɔ bhē -a 'ka, 'ö 'yan -to -gludē -bha 'kɔ -bha -mε -nu 'wo zō waa- mε -dhe -nu 'wo to 'pō 'wo- [tɛi] dɔɔ [nε] yuō 'a- kē -na Klito -dhē bhē -a -wun [nε] 'wo n -da -a -dhē -kanso 'gü bhē.

14 N -ma -kē -kanso 'gü -sü bhē, -ya -kē 'ö dhegluzē -nu [plēzē] 'ö 'wo -klu -sü 'ka kwa Dēmε -bha 'ö -an -zo -yō -gban; 'ö 'wo -Zlan -wo [blεε] [faan] 'ka mε -nu -dhē.

15-17 [Ii-, -yō 'dhō! Mε 'bhaa -nu -wo Klito -wun -blεε [glueng] 'ka n buēndhō, -yō kē 'dhō kö -wo mε -nu dɔ -gboudhō. Bhii 'waa Klito -wun [blεε]- [zuō] 'puu 'ka; -wa -kē pē -ta [kɔɔ] -sü 'ka [zian]. N -ma -kē -kanso 'gü -sü bhē -yō -kē -an -zo 'piō [nε] 'wa- kē 'dhō kö 'wa ma 'klobhdhe [taɔ] kē. Mε 'bhaa -nu -wo wo -bha Klito -wun -blεε wo [zuō] 'puu 'ka. Bhii -a -gen 'ö tɔɔ -wo n -dho -kē 'ö 'wo- [tɛi] dɔɔ [nε] -Zlan [ya] yuō 'ö -kē 'ö -wo -ta -ko zē -sü 'ka bhē [yaa- nu n -dhē.

18 'Kεε pē -nu 'wo 'dhō bhē 'waa n 'gü pē gbε 'ka. 'Kō -kē [nε] -wa -kē wo [zuō] 'puu -bha oo waa- kē -a -bha oo, n 'gludhi -sü -mü; 'ö ma [zuögludhi] bhē 'ö dho dho 'dhiö -kplawo, 'ö tɔɔ Klito -wun -yō [blεε] -sü 'gü -kplawo.

19 Bhii a- [tɛi] dɔɔ [nε], 'wun -nu 'wo bhē -an 'dhiötodhe -yō -dho kē -sē n -ma 'ka, ka -bha -bhea n -wun 'gü -sü waa- Yesu Klito -bha -Zuu -bha -dɔ n -gban -gɔ -sü -wun 'gü.

20 Bhii a- -dɔ gia- 'ka [nε], n [dua] 'yaa -mü kö 'aan- kē [nε] mε 'ö lē- dho 'kpɔ -a -ta -a 'dhō. Pē 'ö dho kē zlöö -kplawo 'ö tɔɔ: -Zo -gban -sü 'yō dho kē n -gɔ kö 'aan- Klito -bha -kē [va] -sü 'tɔ bhɔ n [zuō] 'plε 'ka ma ga -sü 'iin ma -kēdhösü -an 'gü.

21 Bhii n -ma 'ka, -kēdhösü 'ö tɔɔ Klito, ga -sü 'ö tɔɔ n [truēn].

22 [Ya] kē [nε] 'ma 'to [kun] 'sia- zō, a -dho yuō -sē kē; 'ö [ya] kē 'zü [nε] 'ma ga, a -dho n [truēn] yō -Zlan 'piō. 'Wun [plε] 'wo bhē -wo n 'gan -na zian [plε] 'ka,

23 'ma dɔ -a 'gü -gboudhō. 'Kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü 'sen- gdhō, -yō -dho kē -sē kö 'aan- go 'kpongtaa kö 'aan- kē -a 'gü Klito 'piō.

24 'Kεε ka -wun 'gü [yō] -sē [duō] kö 'a -tosiadhe kē ka 'piō 'a dho -a 'ka 'dhiö.

25 [Dhe] 'ö -kē [nε] a- [dua] 'dhō gia- wo, 'ö 'go mü 'a- [tɛi] dɔɔ [nε] a -dho dho ma -tosiadhe kē -sü 'ka 'dhiö, a -dho kē ka 'saadhō ka 'piō kö 'aan- nu ka -dhē, kö ka -bha -zo -yō -Zlan -bha -sü -yaan kē [va] kö ka -bha 'gludhi -yaan 'dho 'dhiö.

26 [Ya] kē [nε] 'ma kē -dēüwo 'zü ka 'piō, ka -dho kē 'gɔugɔ 'zü [duō] n -wun 'gü Yesu Klito 'gü.

27 'Wun -nu 'wo 'dhō 'töüdhō bhē, -a -dhe 'ö 'gianzē 'ö tɔɔ kö ka [sɔɔn] -yō kē -sē [nε] -kɔ 'ö Klito -bha 'wuntaɔsē -ya [blεε] -a 'ka bhē -a 'dhō. [Ya] kē 'dhō, 'kö -kē [nε] a -nu ka 'piō oo, n 'ka nu oo, a- 'piō kö 'a- ma [nε]

ka do -sü 'ka kpinngdhö, 'ö ka -bha -zotadhe 'dhö do, 'ö ka □zuö' □ya kë do -zotëndhe 'ö -Zlan -ya nu 'ö bo -a 'ka 'wuntaosë -ta -a 'gü. □Ya kë 'dhö kö 'kaan- -a -ta -ko zë 'wuntaosë yaagüme -nu 'ka.

²⁸ Kö □kun 'ka -suö me -nu 'wo ka yaagüme -nu 'ka -Zlan -wo -wun 'gü bhë -an -dhë pë gbε -wun 'gü 'gbεεdhö! Bhii □ya kë 'dhö, -yö -dho kë -an -bha □duakëpë 'ka, yö □ne 'yö dho -a -zön -an -dhë □ne -Zlan -dho -an 'gü □siö', 'iin kö -waan -a □dua' 'zü □ne, ka -dho dha. 'Wun -nu 'wo bhë -wo -go -Zlan 'piö.

²⁹ Bhii -Zlan □ya 'glusë kë ka 'ka; 'ka Klito -wun -dhe 'wun gia-. 'Ö 'glusë do 'ö bhë 'ö -kë 'zü 'ö ka 'klo -yö bho Klito 'to -wun 'gü.

³⁰ Zlöö □ne bhë 'ka nu n -dhë kö 'kwaan- -glu gön -Zlan yaagüme -nu 'ka. -Glu do 'ö 'ka n yö kö a- gön -na 'dhiö -be, 'ö 'ka- doa □ne a 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë, yö -mü.

2

Klito -bha ö -de □yoon sia- sü waa- -a -gö -bha □luu' -sü

¹ 'Go ka -bha -klu Klito -bha -yi -bha 'ö yöë □dεε -bha, Klito -yö ka □faan' -më, 'ö- -bha -dho bhë 'ö ka 'yëng □dhuë'. 'Go mü 'zü 'ö 'ka -klu -sü 'ka -Zlan -bha -Zuu 'slööslö -bha. 'Ö 'ka- dho -kë ka 'kuë 'ö 'ka ka 'ko -nu 'yena -yö wo.

² □Dhe -kë 'dhö, a- -dhe ka -gö, kö 'ka n □zuö' 'glu dhi ö 'plε 'ka, ka -wo -kë do -sü, ka -bha -dho -kë 'kuë -sü, ka

-bha □zuö' -kë do -sü waa- ka -bha -zotadhe -kë do -sü -an 'plε 'ka.

³ Kö □kun 'ka pë gbε -kë pë -ta □koo' -sü waa- -de -sü □va -sü -an 'ka! -Ka ka -de 'sü 'tee ka 'ko -nu -dhë! Me 'ö -dhö -yö me 'wo to -yö -an 'sü 'gianzë ö -de -bha!

⁴ Kö □kun 'ö me gbε -yö ö -de 'sloo ö □truën □mεε, 'kεε -ka ka -zo 'ta 'pö, me -nu 'wo to -an -wun 'gü!

⁵ Ka -bha 'wun kë -ko -nu 'ö do do 'ka ka 'ko 'piö, -yö bho Yesu Klito -bha 'wun kë -ko -bha, 'ö toö:

⁶ Kö -yaan □tun nu -sü -bha 'kpongtaa, -ko do 'ö -Zlan 'dhoë- 'ka bhë □ne 'ö- 'ka 'pö. 'Kεε yaa- □mεε' kö waa- -Zlan 'wo -mo wo 'kuë.

⁷ Pë 'ö- -kë □zian' 'ö toö: -Yö ö -kwaa ö -bha pë -nu 'plε -wun -zü, 'ö ö -de -kë □nua 'ka. 'Go mü 'zü 'ö ö -de -kë □ne me 'bhee- 'dhö. -A -bha -kë me 'bhee- 'ka -sü bhë,

⁸ -yö -we -a -bha 'ö ö -de □yoon sia-, 'ö -kë 'wun -ma -Zlan -ta -mε 'ka ö këwun 'saadhö 'gü, 'ö -we -a -bha kö me -nu -waan zë. Ga 'ö- wo 'dhö bhë yaa kë ga 'kpaan 'ka 'kεε -yö -kë -ga -gaatalü -bha -sü 'ö ga lëzë 'ka bhë -a 'ka.

⁹ Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü 'ö- □luu dhang- 'gü, 'ö- -ya 'gö -gbloo 'gü 'ö- gbaa 'to 'ö 'gianzë 'ö □zië' 'to 'plε -ta -a 'ka bhë 'ö bhë.

¹⁰ □Ya kë 'dhö kö 'të -pë 'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo 'sε -ta, 'wo 'sε □löö, kö -wo wo -gö □yoo'- Yesu 'dhiö -a □bhlë 'kpo -sü 'ka,

¹¹ kö -an 'plε -waan pö -a Dë -Zlan 'to bho -sü 'ka,

-dhe 'saadhö -a 'gü □ne: Yi □koonme 'ö tɔɔ Yesu Klito.

-Ka kē 'kpongtaame -nu -bha -dhepuudhe 'ka

12 N dhegluzē -nu, □dhe -kē □ne ka 'wun -ma -Zlan -ta -kplawo bhē, kō ka -bha dhasū bhē, -kaa 'gü -yuō kē -süē -Zlan -dhē -sü 'ka □ne pē 'wo- pō -a -bha a ka 'piō ma -a 'dhö; -a -de -yö ziō mü 'kō -kē □ne 'maa 'ma 'dhee.

13 Bhii -Zlan -yö yuō -kē -kplawo ka □zuō' 'gü. Yuō 'ö 'dhö bhē 'ö tɔɔ -a -dhi -a -dhē -wun -nu kē -sü bhē -a -dho -da ka 'gü -sü waa- □faan' nu ka -dhē -sü kō ka -kɔ -yaan -mɔ 'wun -nu 'wo 'dhö bhē -an kē -sü -bha.

14 Kō □kun 'ka 'wun gbē -kē -wokpɔdhe waa- □zuōtozlöödhe -an 'ka!

15 -Yö kē 'dhö, 'kaan- kē -Zlan -bha 'nē -nu 'wo kpengdhö 'ö 'wun □zaa' -sü gbē 'yaa -an -bha, 'ö □soon yaa gbē 'yaa -an □zuō' 'piō -an 'ka. -Tosiadhe -sē 'ö 'dhö bhē, ka -dho -a kē mē -nu 'wo 'kpongtaa □dēē -yi □ne -a 'gü 'ö 'waa kpengdhö 'ö 'wo kēpēyaame -nu 'ka -an ziēn. -Kɔ do bhē -a 'ka 'ö 'ka dho -dhe po kēpēyaame -nu 'wo bhē -an ziēn □ne 'gbia -nu -bha -dhe 'po -sü 'ö -dhetiidhe 'gü -a 'dhö,

16 -wo 'ö □toēpō -kē -a 'gü -sü nu mē -nu -dhē bhē -a -zɔn -an -dhē -sü 'ka. 'Ö □ya kē □ne, 'ka- kē 'dhö, a -dho -mɔ -a -bha kō 'aan- kē 'gougɔ ka -wun 'gü Klito -bha nu -yi 'ka. Bhii kō □yaa- zɔn n -dhē □ne n -ma yuō -nu

waa- □saan' -nu 'a- wo ka 'piō bhē waa 'to 'kpaan.

17 Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □tei' -yö kē □ne sla- bho -Zlan -dhē -sü 'dhö. 'Ö -de 'ö -kē □ne a -to -kanso 'gü 'ö 'wo n zē, 'yaa n 'gü pē gbē 'ka. N -ma ga -sü 'ö bhē -yö -dho kē ka -bha sla- 'yoo -bho sia- -pē 'ka. 'Ö □ya kē □ne, -kɔ 'ö 'a- □blēē -a 'ka bhē □ya kē -a 'ka 'dhö, n □zuō' 'glu -dho dhi -a -wun 'gü. 'Ö kwa 'plē 'kwa dho n -ma □zuögludhi bhē -a kē kwa 'ko □bhaa.

18 -Kɔ do bhē -a 'ka 'pō, ka □zuō' 'glu -yö dhi kō 'kaan- kpa n -ma 'kwaan- -a kē kwa 'ko □bhaa.

Pɔlö -bha naɔ -wun 'ö -gban Timote waa- Epafloditö -an -bha, -a □blēē' -sü

19 'Ö □ya kē □ne kwa Dēme Yesu □ya 'we -a -bha, a -dho Timote bɔ ka 'piō, dɔ 'ö 'kwa- wo □ne -a 'gü, kō -a -bha -ye 'zü -sü 'ka, n □faan' -yaan 'mē, 'wuntaɔsē 'ö dho goē ka 'piō bhē -a -wun 'gü.

20 Yö dosen 'kpaan □ne 'ö □ya kē 'ö nu n -dhē, yuō 'a- kē -na kwa Dēme Yesu -dhē bhē -a 'gü. 'Go mü 'zü 'ö -ya ka -wun □zɔnng' -ta giagiawo.

21 Mē -nu 'ö 'wo to 'waa wo -zo 'ta pē -nu 'ö 'wo dho Yesu Klito 'gbloo 'piō -an -wun 'gü, 'kēē -an -de -bha pē -nu dosen □ne 'ö 'wo wo -zo -ta -an -wun 'gü.

22 Timote -bha -kē kpengdhö -sü 'ö 'ö -de -zɔn -a 'ka bhē, ka gia- -de, 'ka- □tei' dɔ. Bhii -yö -nu n -dhē,

yuö 'ö -kë 'wuntaosë □blεε'
-sü 'ka me -nu -dhë bhë -a
'gü □ne -kɔ 'ö 'në waa- ö dë
'wo yuö kë -na -a 'ka wo 'kuë-
bhë -a 'dhö.

²³ □Ya kë □ne pë 'ö dho kë
n 'ka -kanso 'gü zö, 'ma -dhe
yö -a 'gü, a -dho to mü 'a- bɔ
ka -dhë.

²⁴ -Yö n 'gü □ne kwa Dëme
dho -a kë kö 'aan- nu -wo
□dhia ka 'piö, dɔ 'kwa- wo
□ne -a 'gü.

²⁵ Kwa dheglu Epafloditö
'ö 'ka- bɔ n 'piö 'ö nu n -dhë
-Zlan -bha yuö waa- -a -bha
-glu gɔn -sü 'gü, 'ö pë 'ö n -ma
-wun -yö yö -a -bha, 'ka- dɔ
-a -gɔ 'ö nuë n □dhia bhë, a-
-yö -së kö 'aan- -a bɔ ka 'piö
'zü.

²⁶ -A ma 'ö- wo □ne, ka -da
'yena 'gü ö -bha 'yua -wun
'gü bhë, -a □zuö' -yö -to zlöö;
-a 'siö -de -yö kpa -na -a -ta
kö -yaan nu ka 'saadhö ka
'piö kö -yaan ka □zuö' wɔ
sia-.

²⁷ 'Yua -ya -kë 'dhö! 'Ö
□töng ga -sü 'ka □klöö'. 'Kεε
-Zlan -ya 'yena -yö, 'ö- dha
'yua bhë -a -gɔ. Ma -de 'pö,
-Zlan -yö n 'yena -yö -a -bha
'yua bhë -a 'gü. Bhii 'ö tɔɔ
□ya kë □ne, -yö -kë -a -bha
-dhekpaoiyi 'dhiötöyi 'ka -be,
-a 'wun bhë -yö -dho n -ma
'yena □taɔ' kë. 'Kεε -Zlan yaa
'we -a -bha kö 'wun 'ö 'dhö
-yaan kë n 'ka.

²⁸ 'Wun -nu 'wo 'dhö
'töüdhö bhë -a -wun 'gü, 'siö
-yö kpa -na n -ta kö 'aan-
-a bɔ ka -dhë kö 'ka ka 'yan
dɔ -a -bha, kö ka □zuö' 'glu
'yaan -dhi -dëüwo 'zü, kö ma
-de 'pö n □zuö' -yö □waannu.

²⁹ □Dhe -kë 'dhö bhë, □ya
nu ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun
□zuögludhi 'ka □ne -kɔ 'ö 'ka
dho ka dheglu me -nu 'wo
kwa Dëme 'gü -an -nia kuën
bhë -a 'dhö. Me -nu 'ö 'wo
-kë □ne Epafloditö 'dhö bhë,
-ka -an □bhlë -ya □va 'ka!

³⁰ Bhii -yö -yö ga -sü 'ka
□klöö' Klito -bha yuö -wun
'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö ka -kɔ yaa
-mɔ -a -bha kö 'ka- kë n -dhë
bhë, yö -zë 'pö, -ya -kë.

3

*'Wun 'ö -ghan -kë
kpengdhö -kɔ giagia 'ö -dhö
-Zlan wö 'dhiö -a □blεε'- 'ö
Pɔlö -ya wo*

¹ N dhegluzë -nu, ka □zuö'
'glu -yö dhi kwa Dëme 'gü!
'Yaa n -gɔ 'gugasüzë kö 'wun
-nu 'ö 'a -an □blεε ka -dhë
'dhiö -be bhë, 'aan- bɔ -a 'gü
'zü 'sëedhe 'gü, bhii a- □dɔa'
□ne -yö -dho ka -zo -büö kö
-yö ka -ya 'yaan, kö □kun 'ö
'ka dho to me -nu -püö -me
-nu -wo 'piö kö 'kaan- -püö.

² -Zlan -bha yuö -kë yaa
-me -nu 'ö 'wo me -nu -püö
-na bhë, -ka ka -de kë -an -gɔ
'slë 'ka! Bhii -yö -kë -an -zo
'piö □ne, -gɔ 'bɔng -sü □ne 'ö
dho -an kë -Zlan -bha 'në -nu
'ka.

³ 'Kεε kwa □ne 'ö 'kwa tɔɔ
-Zlan -bha 'në kpinngdhö,
'waa -mü? Bhii kwa -Zlan
-gba -a -bha -Zuu -bha 'piig-
beedhe □kwaa'. 'Go mü 'zü
'ö 'kwa Yesu Klito 'tɔ -kë □va,
pë -nu 'ö- -kë kwa -dhë bhë
-a -wun 'gü; 'ö 'kwaa kwa -zo
yö me 'bhee- wɔ -kɔ -dhë.

4 'Ö □ya kë -be □ne, -zo -yö me 'bhee- wɔ -kɔ -bha -sü bhë -yö -mɔ -a -bha kö -yaan me 'bhee- kë -Zlan -bha 'në 'ka -be, kö ma □ne 'ö n -ma kun -be.

5 Bhii 'ö tɔɔ □dhe 'a bhɔ, -a -dhekpaoyi -yö -kë 'slɛaga, 'ö 'a dho 'bɔn □ne -kɔ 'ö kwa -bha tɔng 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö. Izlaelö 'në giagia -mü n 'ka, 'ö 'a go Benzame -gɔ 'gunng 'gü. Eblö 'në giagia -mü n 'ka. -A -dhe 'ö -gban Zuifö -nu wɔ -kɔ -bha 'ö -kë kwa -bha tɔng 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhë -a 'kun -sü 'ka bhë, a -'gü 'gbee- 'pö, 'ö tɔɔ Falizi -me -nu, 'ö 'wo -kë tɔng 'ö 'dhö bhë -a 'kun -sü 'gü kpinngdhö bhë, -a me do 'ka.

6 Tɔng 'ö 'dhö bhë, a -kun □faan' 'ka, 'ö 'a dhoë 'dhö, 'a Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'klo bhɔ. 'Go mü 'zü, -a -dhe 'ö -gban -tosiadhe -kë kpinngdhö -sü 'ö tɔng 'gü □zian', me gbɛ 'yaa -mɔ -a -bha kö -yö za dɔ n -ma.

7 Pë -nu 'wo bhë, a -an -ga -be □ne pë 'ö- □truën dho -kë -dhö -a 'dhö, 'kɛɛ Klito -wun 'gü, 'ma -an -ga zlöö, -wo -kë n 'gü □ne pë 'flëë 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö -a 'dhö.

8 Pë -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, wo -de 'sloo 'waa -mü 'ö 'wo -kë n -dhë pë 'flëë 'ka; 'kɛɛ pë -nu 'saadhö 'ö 'wo n -gɔ a -an -ga □ne -kɔ do bhë -a 'dhö, 'ö tɔɔ n Dëme Yesu Klito dɔ -sü -yö 'gianzë 'ö □zië' pë 'saadhö 'wo to bhë -an -ta. Yesu Klito 'ö bhë -a -wun 'gü, 'yö 'a -we -a -bha 'a n -kɔ bho pë 'saadhö -wun 'gü, 'ö 'a -an -ga □ne 'dunngtaapë 'dhö, -yö kë

'dhö kö Yesu Klito -yaan kë n □truën 'ka.

9 A- 'piö kö 'aan- -klu Yesu Klito -bha kpinngdhö. 'Maa n -zo 'ta gbɔ □ne n -ma 'wun -ma Zuifö -nu -bha tɔng -ta -sü □ne 'ö- -kë 'a -kë kpinngdhö, 'kɛɛ -zo -yö Klito -bha -sü □ne 'ö- -kë 'ö 'a -kë kpinngdhö -Zlan wö 'dhiö. -Kë kpinngdhö -sü 'ö bhë -yö -go -Zlan 'piö 'ö □ya kë 'ö -nu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -dhë.

10 Pë dosen 'kpaan 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'aan- Klito dɔ. 'Go mü 'zü kö 'aan- -Zlan -bha 'piigbeedhe 'ö- bho ga 'gü bhë kö 'a- dɔ 'pö. A- 'piö kö 'aan- -da -a -bha □sëëbhodhe 'gü kö 'a kë □ne -a 'dhö, -a -bha ga -sü 'gü.

11 □Ya kë 'dhö, kö □ya kë □ne 'ma ga, 'aan- go ga 'gü bun □suu'- 'ö -kë Klito -gɔ 'ö goë ga 'gü bhë -a 'ka.

-Bla 'sü -sü 'ö 'wo dhoë 'ö 'wo □loë' -a 'dhiötodhe -bha

12 N 'ka- pö □ne -bla 'a- 'sü -na bhë 'ma -lo -a 'dhiötodhe -bha, 'iin 'ma kë kpinngdhö 'saadhö; 'kɛɛ a- -pö □zian' □nɛɛ, a 'dho -na 'dhiö -bla 'sü -sü 'ka -kplawo; 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö 'aan- n □saan' yö, bhii Yesu Klito □ya n 'sü 'ö -bha 'ka 'saadhö.

13 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë 'zü -dëüwo □ne, 'yaa n ma -zotadhe 'gü □ne 'ma n □saan' yö 'saadhö 'kɛɛ pë 'a- kë -na 'ö tɔɔ: Pë -nu 'saadhö 'wo n □zlöö bhë, a n -zo bho -na -an 'piö, 'ö 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö -a -dhe 'ö n 'dhiö bhë 'aan- yö -a -bha.

14 -Kɔ 'ö 'a -bla 'sü -na -a 'ka kö 'aan- -lo -a 'dhiötodhɛ -bha kö [saan' 'ö [toëpö -këdhösü 'ka dhang- 'gü, 'ö -Zlan -yö bɔa Yesu Klito 'gü 'ö kwa [dhɔɔ kɛ -na -a 'ka bhë kö 'aan- n -ma yö bhë 'ö bhë.

15 Mɛ -nu 'ö 'kwa -kian -Zlan -wo 'gü bhë, [yö -së kö -zotadhe [suu' -a- [blɛɛ ka -dhë bhë -yö kɛ kwa -gɔ. 'Ö [ya kɛ [nɛ mɛ 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -zotadhe 'ö bhë 'yaa -an -gɔ, -Zlan -dho -a -bho 'kou kɛ -an -dhë 'pa-padhö.

16 -A mɛ 'ö 'gianzë 'ö tɔɔ zian 'ö 'kwa -sü 'dhiö 'ö 'kwa [tun -a -ta [nɛ kö 'kwa 'ta 'sü -a -ta -kplawo, 'kwa dhoë 'dhiö.

17 N dhegluzë -nu, -ka 'wun kɛ -kɔ 'sü n -ma, 'ka- 'sü 'pö n -ma -to n 'piö -mɛ -nu -bha! 'Ka mɛ -nu 'ö 'wo wo -bha -tosiadhe kɛ -na [nɛ -kɔ 'ö 'yi- zɔn -a 'ka -an -dhë -a 'dhö, -ka -an -ga kö 'ka ka -bha kɛ 'dhö 'pö!

18 'Wun mɛ 'ö nu -na [nɛ [ya kɛ a- -blɛɛ ka -dhë -kplawo. A bɔ -na -a 'piö 'zü -dëüwo 'a- [blɛɛ' -na ka -dhë 'gbo 'ka [nɛ: Mɛ [plëözë -nu -wo ka 'piö, 'ö -an -bha -tosiadhe kɛ -kɔ -yö -kɛ [nɛ mɛ -nu 'ö 'wo Klito -bha -ga -gaatalü -bha -wun bhë 'wo-yaagümɛ -nu 'ka -an 'dhö.

19 Mɛ -nu 'wo 'dhö bhë, -an -bhöpë -yö -an -gɔ [nɛ -an -bha -zlan 'dhö. 'Ö pë -nu 'ö -lë- dho -an kɛ -be bhë, 'ö 'wo wo -de sü -a 'gü [va [zian'. 'Wun -nu [ya kɛ 'ö 'wo wo -zo -ta -a 'gü 'ö tɔɔ 'kpongtaa -wun dosen. -A mɛ -nu 'ö 'wo

'dhö bhë, -an 'dhiö -dho to -an 'gü [siö' -sü -ta.

20 Mɛ -nu 'ö 'kwa kwa -bha -tosiadhe kɛ [nɛ -an 'dhö bhë, kwa [nɛ 'ö 'kwa tɔɔ dhang- -nu 'gü 'në -nu, 'ö 'kwa -ya -sü 'ka kwa Dhame 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ka bhë -a -bha -go dhang- 'gü -yi -gɔ.

21 Yi 'ö dho nuë 'kpong-taa zö, -yö -dho 'ö bha 'pi-igbeedhɛ 'ö -mɔ -a -bha kö -yaan pë 'saadhö 'gblü -a 'dhiö bhë -a sü kö -yaan kwa 'kpongtaa -bun 'yenazë 'ö [nɛ -a 'gla -a 'ka kö -yaan -a kɛ [nɛ 'ö bun 'bhü -sü 'ö bhë -a 'dhö.

4

Pɔlö -bha Filipö -mɛ -nu [kpaɔ 'ö- wo

1 N dheglu -nu, -kɔ 'a- [blɛɛ -a 'ka bhë, 'ka dho dɔ -a 'ka gɛnngdhö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -klu kwa Dëmɛ -bha -sü 'ka. [Dhɛ 'ö [ya kɛ 'dhö, a- 'piö 'sönggö -sönggö kö 'aan- n 'yan dɔ ka 'ö 'ka n [zuö' 'glu dhi -na [duö 'ö 'ka n -ma yuö [truën 'ka bhë ka -bha.

2 Evodi kaa- Sɛntisö, a -bha ka -dhë 'sönggö -sönggö kö ka [zuö' -yaan kɛ do [nɛ 'ta -sü kwa Dëmɛ 'piö -mɛ -nu [zuö' 'dhö.

3 Bhi -de 'pö, n 'bhamɛ 'ö yuö do 'a- kɛ -na [nɛ 'ü- kɛ -na 'pö -së 'ka bhë, a- -dhɛ ü -gɔ kö dhoo -nu [plɛ 'wo bhë 'ü 'dho -an -dhë kö -waan 'wun ma wo 'ko -ta. Bhii dhoo -nu [plɛ 'wo bhë oo, Klema oo, 'iin n -ma yuökëyɔɔ -nu 'töüdhö

'ö -Zlan □ya -an 'to -ya
□toöpö -këdhösü 'sëedhë -be
'gü bhë, -wo -nu n -dhë
'ö 'yi 'wuntaösë -ta -ko zë,
'wuntaösë bhë -a □blëε' -sü
'ka mε -nu 'saadhö -dhë kö
-yaan 'dho 'dhiö.

4 Ka □zuö' 'glu -yö dhi
-kplawo kwa Dëmε 'gü! A-
pö ka -dhë 'zü □nεε: Ka
□zuö' 'glu -yö dhi!

5 -Ka kë 'lëälë mε 'saadhö
buëndhö, bhii kwa Dëmε nu
-yi 'yaa □gbiin gbö!

6 Kö □kun 'ka -ya pë gbε
□zönnng' -ta, 'kεε pë 'töüdhö
'ö ka -bha -wun -yö yö -a
-bha yi 'oo yi 'ka, -kaa -dhε
-Zlan -gö -bhεa -a -dhë -sü
□zuö' 'plε 'ka waa- -a zuö pö
-sü 'ka!

7 □Ya kë 'dhö, -Zlan -bha
□zuöyagluu 'ö □va 'ö □zië'
mε 'bhee- -bha 'wundödhe
'saadhö -ta bhë, -yö -dho -a
kë kö ka □zuö' waa- ka -bha
-zotadhe -yaan 'to Yesu Klito
-bha zian -ta.

8 N dhegluzë -nu, pë 'a dho
-a pö ka -dhë 'zü 'ö töö: Ka
-bha -zotadhe -yö 'dho pë 'ö
'wun gia- 'ka, pë 'ö □bhlë 'kpö
-pë 'ka, pë 'ö kpengdhö, pë 'ö
'puu, pë 'ö -dho □kaa' -pë 'ka,
pë 'ö 'gianzë, pë 'ö -së, pë 'ö-
'to bhö -sü 'dhö -së -an 'piö
□zian'.

9 Pë -nu 'ö 'ka -an □daan
'ö 'ka -an yö n 'piö, pë -nu
'ö 'ka -an ma n 'dhii waa- pë
-nu 'ö 'ka n yö -an kë □dhia
bhë, pë -nu 'wo bhë 'saadhö,
-ka -an kë! □Ya kë 'dhö -Zlan
'ö □zuöyagluu nu kwa -dhë
bhë -yö -dho kë ka 'piö.

Pölö -bha Filipö -mε -nu

zuö pö -sü gbao 'wo- -kë -a
-dhë bhë -a -wun 'gü

10 N □zuö' 'glu -yö -dhi
□duö kwa Dëmε 'gü, bhii 'ö
töö 'töng □plëezë 'ö -ziö bhë,
ka -yε 'zü -dëüwo, 'ka ka
-bha -dhö -zön n -dhë, -nu n
-dhë -sü 'ka. 'Kö -kë □nε -a
-dhε -yö □glöo kaa nu n -dhë
'siö-, a- □tei' dö □nε kaa ka
bo -ya n -wun □zönnng' -ta -sü
'ka, 'kεε -a kë -kö 'slë yaa kë
-dhö ka -gö bhë yö -mü.

11 'Wun 'a- □blëε bhë, yaa
kë □nε n -ma -wun 'ö yö pë
'bhaa -bha, bhii -tosiadhe kë
-sü 'ö □zuögludhi 'ka, pë 'ö
mε -gö 'iin 'yaa mε -gö -a
-wun 'gü bhë, 'ma- □daan'.

12 -Tosiadhe kë -sü 'ö 'fεε
'gü waa- -a kë -sü 'ö □bhöo'
'gü, a -an 'plε këdhε -dö. 'Ö
-kë □nε -bhöpë -yö n -gö 'iin
'yaa n -gö, 'iin 'zü pë 'dhö n
-gö □va 'ö -lö n -zü oo, 'iin -yö
n -gö 'tee 'ö yaa -mö n -ma
oo, 'ma- 'plε kë -kö □daan';
'ö n 'glu -yö -dhi -a 'plε -wun
'gü, -dhε 'saadhö 'gü 'töng
'plε 'ka.

13 Pë -nu 'wo 'dhö 'töüdhö
bhë, n -kö -yö -mö -an 'plε kë
-sü -bha 'gügbeedhε 'ö Klito
'dhö -a nu -na n -dhë bhë -a
□kwaä'.

14 □Ii-, a- □blëε 'dhö 'kεε nu
'ka- wo n -dhë n -ma 'wun
'gbee- 'gü bhë, ka- -kë -së.

15 Filipö -mε -nu, ka gia-
-de ka- □tei' dö □nε 'töng
'a go -a 'ka ka -gö Mased-
uanë -sε 'gü kö 'ma -Zlan
-wo □blëε' -sü zü dö, Yesu
-wun -dhε 'wun gia- -mε -nu
-dho 'kuë- -sü -nu 'ö 'wo -dhö
'töüdhö bhë, ka do 'kpaan

□νε 'ö □ya kë 'ka pë -nu bo n -dhë.

¹⁶ Kö 'a □tun Tesalonikö, pë -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha, ka -an -bo n -dhë -gwaa □plëezë 'ka 'dhö.

¹⁷ 'Κεε, kö □kun 'ö -kë ka -zo 'piö □νε pë 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'kaan- gbaɔ kë n -dhë -kplawo. 'Κεε 'a- 'piö □zian' kö pë -nu 'ö 'ka- kë -na n -dhë -kplawo bhë, -an □truën -nu -waan kë -dhö ka -bha 'ka, 'iin kö -yö -da 'kuë- dhö, kö -yö kë □va -Zlan 'piö.

¹⁸ Pë -nu 'töüdhö 'ö 'ka- do Epafloditö -go 'ö nuë n □dhia bhë, -a 'plε -yö -lo n -ta. -Yö -mo n -ma 'ö- 'bhaa -yö to. 'Ö do 'ö 'kwa- wo zlöö □νε -a 'gü, pë -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha 'dhiö -be bhë, 'ö- 'plε □ya kë n -go zlöö □va 'ka. Ka -bha gbaɔ 'ö 'ka- -kë n -dhë bhë, -yö 'wun -së 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi, 'ö -we -a -wun -bha -a 'ka;

¹⁹ (n -ko 'yaa -mo -a -bha kö 'a- -yε 'zü kë ka -dhë; 'κεε) pë 'töüdhö 'ö ka -bha -wun -yö yö -a -bha, n ma -Zlan -bha -kë □bhɔɔzë -sü □duö bhë -a -wun 'gü, -yö -dho bo Yesu Klito 'gü 'ö- nu ka -dhë.

²⁰ Kwa Dë -Zlan 'ö bhë -a 'tɔ -yö kë □va -kplawo -yö dhoë 'dhiö. Amen.

□Wekadhe

²¹⁻²² -Zlan -bha με -nu 'töüdhö, 'ö 'ka -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha 'ö 'ka Filipö plöö, 'ma 'we kaa! Ka dhegluzë -nu 'wo kwa Dëme 'gü 'ö yi -nu 'yi yi 'ko 'piö 'nö waa- -Zlan -bha με -nu 'wo to 'saadhö 'wo 'nö, □wa 'we kaa! -Zlan -bha με -nu με

'ö 'wo -gludë Sezaa -go kɔɔ, □wa 'we kaa □duö.

²³ Kwa Dëμε Yesu Klito -bha 'dhuë- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya
bɔ
Yesu -wun -dhε
'wun gia- -mε -nu
'wo
Koloso
plöö -an -dhë bhë
'ö □nε**

'Sëedhε 'ö □nε -a □bεεnmε

¹ Ma Pölö, 'ö -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka kö 'a kë Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Timote,

² 'yi 'sëedhε 'ö □nε -a bɔ mε 'ka yi dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka 'ö 'ka -klu -sü 'ka Klito -bha 'kpëdhö, 'ö 'ka Koloso plöö ka -dhë 'ö □nε. Yië- Timote yi- 'piö kö kwa Dë -Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka, kö -yö ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pölö waa- Timote -an -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -bhea Koloso -mε -nu -wun 'gü -sü

³ □Ya kë yi □bhea' -na, -Zlan 'ö kwa Dëmε Yesu Klito Dë 'ka bhë, 'yi- zuö pö -kplawo ka -wun 'gü.

⁴ Bhii 'ö tɔɔ ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü waa- ka -bha -dhɔ, 'ka- -kë -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'ka bhë, 'yië- ma (Epaflasö 'dhii).

⁵ -Zlan -bha 'wun giagia -naɔ 'ö -kë 'wuntaosë 'ka bhë, □dhε 'ö -wo ka -ta -blëezë 'ka, yö □nε 'ö pë -nu 'ö -Zlan 'dhö -a -ya -na ka -gɔ dhang- 'gü 'ö ka -zo 'dhoë- dhë bhë, 'ö- -zɔn ka -dhë.

-Kɔ bhë -a 'ka, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dhɔ -kë ka 'kuë -sü 'wo bhë 'ö -an -gen -yö -gban pë -nu 'ö ka 'yan 'dhö -a -gɔ, 'wo -kë pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ka -gɔ bhë -a 'ka dhang- 'gü.

⁶ 'Wuntaosë 'ö bhë -yö -pen -sü 'gü; -a 'piö -pë -nu 'wo -kë 'dhuë- 'ka, -wo 'kpɔ -na 'kpongtaamε -nu 'kpekpe -bha □nε -kɔ 'ö- kë -na -a 'ka ka -gɔ 'sε 'gü bhë -a 'dhö, 'ö sü yi -blëezë 'ö 'ka -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë, 'ka- -wun ma -a -bha. Yi bhë □nε 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë, 'ka- □löö giagia ma -a 'ka 'fɛfɛdhö 'pö.

⁷ Epaflasö, 'ö yi -nu 'yi yuö kë -na yi 'kuë- 'nö bhë, yö □nε 'ö ka □daan 'wuntaosë 'ö bhë -a 'ka. Yuö 'ö- kë -na 'ma bhë, -ya -kë yi -bha kë 'ka, 'ö tɔɔ Klito -bha yuökëmε, 'ö mε -yö -mɔ -a -bha kö -yö ö -zo yö -a këyuö -bha yö -mü -a 'ka.

⁸ Yö □nε 'ö 'wun 'ö -gban -dhɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya -ya ka 'gü 'ö 'ka- kë -na -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'ka bhë, 'ö- -wun □blëε yi -dhë.

⁹ -A -wun 'gü, 'ö go 'töng 'ö 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, 'yi- ma, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'ö □nε -a -bha, yi □bhea' -na ka -wun 'gü -kplawo. Yi- dhε -Zlan -gɔ □bhea' -sü 'ka kö -yö ka pa 'wundɔdhe 'ö -gban -a -zo 'kun -wun -bha -a 'ka. 'Go mü 'zü kö 'kpaakpadhe waa- 'wunbhokoudɔdhe 'ö go -Zuu 'slööslö 'piö -yö kë ka -gɔ.

¹⁰ -Yö kë 'dhö kö ka -bha

-tosiadhe kë -ko -yaan kwa Dëme □bhle -ya, kö 'kaan-
-a -dhi -a -dhë -wun kë ka
këwun -nu 'saadhö 'gü. □Ya
kë □ne 'ka- kë 'dhö, ka -dho
-mo -a -bha kö ka këyuö
'saadhö -waan kë -së, kö
'kaan- 'dho 'dhiö ka -bha
-Zlan do -sü 'ka -kplawo.

11 Yi- dhë -Zlan -go 'pö kö
-yö ka □faan' 'më -kö 'kpekpe
-ta, -a -bha 'piigbeedhe 'ö-
'dhiötodhe 'yaa 'dhö bhë -a
'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ka bo
'wun 'gbee- -nu 'kpekpe 'gü
□zuösaadhe 'ka.

12 -Ka kwa Dë -Zlan zuö
pö 'gludhi 'ka! Bhii yö □ne
'ö- -kë, 'ö 'ka kë -a -bha köo
'në -nu 'ö pé -nu 'ö -an -ya
me -nu 'wo- -bha 'ka -an -go,
-gludëdhe -pö 'ö -dhepuudhe
'gü dhang- 'gü -a 'gü bhë, 'ö
'wo -kë ka -bha 'ka.

13 -Zlan □ne 'yö kwa bho
-dhetiidhe -bha 'piigbeedhe
kwëë, 'ö kwa -ya ö Gbö
-dhökësüzë Yesu Klito -bha
-gludëdhe -bha 'ka.

14 Yesu Klito bhë □ne 'ö
kwa -go -ta -bo dü -go, 'ö-
'sia- 'gü, 'ö -Zlan -yö -ziö kwa
-bha □soon yaa -nu -ta.

*Me 'ö Yesu Klito 'dhö -a 'ka
waa- -a këyuö*

15 Klito 'ö bhë, -Zlan 'ö me
gbe 'yan 'yaa -kpen -a -bha,
-a 'bin -mü. Yö □ne 'ö töo
-Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -a
-bha 'në -blëëzë; -yö -Zlan
-bha -kë □kwaa' -pë 'kpekpe
□suu'- 'saadhö -ta dhuö -me
'ka.

16 Bhii pé 'kpekpe 'ö -Zlan
-ya -kë, -ya -kë -bo Yesu 'gü
-sü 'ka; -a me -nu 'wo 'kpong-
-taa 'iin 'wo dhang- -nu 'gü,

-a me -nu 'wo me 'yan 'dhiö
oo, -a me -nu 'waa me 'yaan
'dhiö oo, -zoo □suu'- 'kpekpe
'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -go
bhë, -Zlan -yö -an 'plesen -do
Yesu Klito kwëë, 'yö -an -kë
-a -bha 'ka.

17 Yesu Klito -yö -kë -dhö
kö -Zlan yaa pé gbe -da □kun.
-A -bha 'piigbeedhe □ne 'ö-
kë -na, 'ö pé 'kpekpe 'ö -an
-kë 'ö 'wo 'to -sü 'ka wo pin
□taa.

18 -Zlan -bha me -nu
'kpekpe -dho 'kuë- -sü □tei'
-yö -kë □ne me 'bhee- -lü
'böü dosen 'kpaan 'dhö, 'ö
Yesu Klito -yö -kë me -lü 'böü
'ö bhë -a -go 'ka. Yesu Klito
'ö bhë, 'yö töo pé 'kpekpe
züdodhe. Yö do bhë 'zü, 'ö
go ga 'gü -blëëzë 'ka, -yö kë
'dhö kö 'ö kë me -blëëzë 'ö
'dhiö pé 'saadhö 'gü -a 'ka.

19 Bhii -a 'yi -yö -kan -Zlan
-dhë kö 'ö kë ö Gbö Yesu Klito
'gü ö 'ple 'ka.

20 -Yö kë 'dhö kö 'ö bo ö
Gbö 'gü kö waa- ö -kö këpë
'saadhö 'wo 'kpongtaa oo,
'iin 'wo dhang- -nu 'gü oo, kö
'wo dhi 'kuë kö □zuöyagluu
-yö kë -dhö. □Zuöyagluu 'ö
bhë -Zlan -yö □boa' ö Gbö 'ö
ga -gaatalü -bha, 'ö- fei -yö
-lo bhë -a 'gü, 'ö- nu ö -kö
këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -an
-dhë.

21 Ka -de 'pö, ka -kë -Zlan
'ka □gbiin 'dhiö -bezë, 'ka -kë
-Zlan yaagüme -nu 'ka, bhii
ka -bha -zotadhe -nu waa- ka
këyuö -nu -wo -kë yaya.

22 'Këë zlöo □ne, ga 'ö- Gbö
-ya wo ö mebheedhe -bun
'gü bhë, -Zlan -yö -bo -a 'gü,
'yö -dhi 'kuë -da ka -nu ka

ziën. -Yö -ga 'dhö, kö -Zlan wö 'dhiö, 'kaan- kë -a -bha me -nu 'ö -an sü 'ö -an -ya -de -ta -an 'ka, kö ka [zuö] -yö kë 'puu; [ya kë 'dhö 'wun yaa gbë 'ka 'dho kë ka -bha.

²³ 'Kë ka [dua] -mü kö 'ka 'to ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö- -gen 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö bhë -a -ta.

'Ö go yi 'ka 'wuntaösë maa -a -bha, 'ö dho 'ö yöë [dëe -bha kö [kun 'ka bhö 'yan -to -a -gö -pë 'ö ka -bha 'ka -a -dhë [taa]. 'Wuntaösë 'ö bhë 'wo- [blëe me 'bhee- 'plesen 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë. Ma Polö, ma yuö [ne 'ö tō 'wuntaösë 'ö bhë -a [blëe' -sü.

[Wa 'ö Polö -ya -bhö Yesu Klito -bha yuö 'piö

²⁴ Dō 'ö 'kwa- wo [ne, n [zuögludhi -sü -mü [wa 'a -bhö -na ka -wun 'gü -Zlan -bha yuö 'gblöo 'piö bhë -a -wun 'gü. -A me bhë, -a [bhlë [yö [va. A- 'wun -dō [ne Klito -bha me -nu dho 'kuë- -sü 'ple -wun [ne 'ö 'a- [wa -bhö -na bhë. -A -kë 'dhö -sü 'gü, [wa 'ö me -nu 'ö 'wo Yesu Klito -bha 'ka, 'ö 'wo dho -a -bhö -be bhë, 'ö ma gia- 'a n -ma -bhö -na [klöodhō bhë.

²⁵ -Zlan -yö n -sü kö 'a kë ö bha yuökëme 'ka -a -bha me -nu ziën; -ya 'kluën bho n -ma 'dhö kö 'aan- kë ka -dhë. Yuö bhë 'ö tō 'wun -nu 'wo -gban -a -bha 'wuntaösë -bha kö 'aan- [blëe' -kö 'ö- 'ka -a 'ka.

²⁶ 'Wun bhë 'ö tō pë 'ö -kë -bin -sü 'ka -bezë me 'ple -gō [kwezü 'mōmō bhë, [yaa-

yö me -nu 'wo- -bha 'ka -an -dhë -dhegbeadhë 'gü 'sabla.

²⁷ Pë -kë 'ö 'yi Yesu Klito -wun [blëe me 'saadhö -dhë bhë yö [ga [ne: -Yö -dhi -Zlan -dhë kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö 'gianzë -kö [suu]- 'saadhö -ta 'ö- [bhlë 'dhö [va 'sönggö -sönggö bhë, -ya -zōn ö -bha me -nu -dhë. 'Wun 'ö bhë -yö 'kpong- taame -nu 'kpekpe, 'wo 'segō 'saadhö 'gü, -an -bha 'ka; 'ö tō Yesu Klito -yö ka [zuö] 'gü. 'Yö- -kë 'ö 'ka -a 'wun giagia dō [ne -Zlan -yö -dho ö -bha [bhōpë -glu ka -nu ka 'ka.

²⁸ Yi me -nu -zo -büö, 'ö 'yi -an [daan -gleng 'ka, pë -nu 'wo [ne -an 'ka. -Yö -kë 'dhö kö me -nu 'kpekpe 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, -wo kë me -kiansü 'ka Klito 'gü.

²⁹ Yuö [suu]- 'ö bhë 'a- kë -na 'gbee- 'ka [faan] [va 'ö n 'gü 'ö go Yesu Klito 'gü 'ö- nu n -dhë bhë -a 'ka.

2

¹ Me -nu 'ö waa wo 'yan dō n -ma dō [ne Kolosō -me -nu ka 'dhö, 'iin [ne me -nu 'ö 'wo Laodise -an 'dhö, a- 'piö kö 'ka- 'wun dō [ne, yuö [suu]- 'gbeezë 'a- kë -na ka -wun 'gü bhë, [ya kë n -gō zlōö [ne 'ko zë -sü 'dhö.

² 'Ko [suu]- 'ö bhë, 'a- -zë 'dhö kö ka [faan] -yaan 'më kö 'kaan- kë dō -dhō -kë 'kuë -sü 'gü. 'Go mü 'zü, kö 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha pë 'ö -bin -sü 'ka -an -bha, 'ka- gen ma, kö 'ka -an dō kpinngdhö. Ka [dua] -mü 'ka me

'ö Klito 'dhö -a 'ka, 'ka- do 'wundödhe □va 'ka.

³ Bhii Klito do □ne, 'ö- -ko -yö -mōa -bha kö -yö 'wun bho 'kou do -sü 'yö 'gianzē □duö -a nu me -nu -dhē, kö pē -nu 'ö 'wo 'wun giagia 'ka kö -waan do.

⁴ 'Wun -nu 'wo □ne a -an -blee ka -dhē 'dhö 'ö tōo 'maa- 'piö kö me 'waa gbe -yö □sua -wun 'neene -nu □blee'- ka -dhē kö 'kaan- -püö.

⁵ 'Kö -kē □ne a -kē ka 'ka □gbiin 'dhee, n □zuö' -yö ka 'piö 'ma -kplawo. 'Go mü 'zü, n 'gludhi -sü -mü 'ö tōo 'kaa pē gbe □kaan' 'kuē 'iin ka -bha -zo -yö Klito -bha -sü bhē -yö 'kpedhö.

-Tosiadhe 'ö Klito 'gü

⁶ □Dhe 'ö -kē □ne me □daan' -wo 'ö -kē Yesu Klito, -yö kwa Dēme 'ka, □ya ka -zo 'kun bhē, kö ka 'ta -sü -ko -yö kē □ne me 'ö -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha -a -bha 'dhö.

⁷ -Ka 'to -klu -sü 'ka -a -bha; -ka ka -bha -tosiadhe 'kpekpe -da Klito 'gü! 'Go mü 'zü, kö ka -bha -zoyösü -gen -yö -gban kpinngdhö Yesu -ta, -yö dhoē 'dhiö -kplawo □ne -ko 'ö 'wo ka □daan -a 'ka bhē -a 'dhö. 'Go mü 'zü, -ka -Zlan zuö pö yi 'kpekpe 'ka, ka □zuö' 'plē 'ka, pē 'plē -wun 'gü!

⁸ -Ka kē 'slē 'ka kö □kun 'ö me gbe -yö ka -dian -kē ö -bha 'wundödhe 'flēē 'ö me -nu -püö -wo 'ka bhē -a 'ka! Bhii 'wundödhe □suu'- -nu 'wo bhē, -wo -go me 'bhee- -nu 'kpaan 'wawa 'gü; 'ö tōo 'wun -nu 'wo bhē, -wo

-gban -zuu □suu'- 'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gō 'wo 'kpongtaa -an -gō. Waa 'go Klito 'piö.

⁹⁻¹⁰ Klito 'ö bhē, -zuu □suu'- 'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gō, -yö -an □kōonme 'ka. Klito 'ö bho mebheedhe -kwi 'gü bhē, yö □ne 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü ö 'plē 'ka. 'Ö □ya kē □ne, 'ka -klu -a -bha, pē 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu me -nu -dhē bhē, -yö -dho kē ka -gō 'fefedhö.

¹¹ Ka -bha 'klu Klito -bha -sü 'gü, 'ka go 'böng 'pö □ne -ko 'ö Zuifö -nu -bha wo -ko 'dhö -a 'ka bhē -a 'dhö. 'Kee 'bon 'yö bhē, yaa kē 'bon zē -sü 'ö me bun -bha -a 'ka; 'kee Klito □ne 'ö ka bho ka -bha wo -ko yaa -nu 'gü; ka bun 'plē 'yaa □soon yaa -bha □nuadhe 'gü gbo.

¹² 'Ö tōo □neē, □wa ka bo yiö; -ya -zon □neē kaa- Klito -nu 'ka ga. □Wa ka -bin 'ö -Zlan □ya ka -nu ka bho ga 'gü. Ka bho 'ö- wo ga 'gü bhē, -a -gen tōo ka ka -zo -yö -Zlan 'ö Klito bho ga 'gü bhē, -a -bha 'piigbeedhe -a -bha.

¹³ 'Dhiö -bezē (kö kaa Yesu -wun -dhe 'wun gia- □kun bhē), -tosiadhe -dēü yaa kē ka -gō. Ka □tei' -yö -kē -Zlan wö 'dhiö □ne me -nu 'ö □wa ga -an 'dhö. 'Yö tōo ka -kē □soonyaame -nu 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö kaa kē -Zlan -bha 'següme -nu 'ka. 'Kee zlöö □ne, kaa- Klito -nu -Zlan □ya ka bho ga 'gü; □ya ziö kwa -bha □soon yaa -nu 'kpekpe -ta.

¹⁴ Kē 'ö- wo 'dhiö -bezē bhē, -Zlan -bha za -yö -kē

-lo -sü 'ka kwa tuö. -A -gen 'ö tɔɔ kwaa -Zlan -bha tong -nu □bhlē -ya. 'Kεε -Zlan □ya kwa -bha □sɔɔn yaa -nu 'wo bhē, □ya ziö -an -ta -an -lo -sü 'ka Klito -ta, 'töng 'wo-□dua' -gaatalü -bha bhē -a 'ka.

15 'Töng 'ö Klito -yö ga -a 'ka -gaatalü -bha bhē, -yö -to -a 'gbee- 'ka, -zuu yaa □suu'- 'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ -an -ta, -a -zɔn -sü 'ka -dhegbeadhe 'gü 'kpongtaame 'kpekpe wö 'dhiö □ne yö □ne 'ö 'piigbeedhe 'dhö ö -gɔ 'ö □ziē' -an 'ple -ta. 'Go mü 'zü 'ö- 'tɔ 'dhö □va 'ö □ziē' -an 'ple -ta.

16 □Dhe 'ö □ya kē 'dhö bhē, kö □kun 'ö 'ka 'we -a -bha 'ö me 'waa gbe -yö za -nu dɔ ka -bha, ka -bha -bhöpē 'iin ka -bha müpē -nu -wun 'gü. 'Iin kö □kun me 'waa gbe -yö za -nu dɔ ka -bha 'zü, -a -pö ka -dhē -sü 'ka □neε: -Mē -kē 'ö Zuijö -nu -bha 'wlaan- -nu 'wo -kwe -bha, 'wo 'su -bha, 'wo 'dhoɔgɔ -bha, 'kaa -an □bhlē -ya -ε?

17 Pē -nu 'wo bhē 'töüdhö, -wo kē -sü 'ka □ne pē -nu 'ö 'wo dho nu 'kεε 'ö waa nu □kun -an 'bin -nu 'dhö. 'Kεε Klito □ne 'ö pē -nu 'wo bhē -a -de giagia 'ka.

18 Kö □kun 'ka -we -a -bha kö me 'waa gbe -yö za -lo ka tuö -a -pö -sü 'ka ka -dhē □neε: Ka □dua' -mü kö 'ka ka -de 'sü 'tee 'iin kö 'ka -Zlan -bha bome -nu gba. 'Iin 'zü 'wo- pö □neε -Zlan □ya 'wun 'bhaa -nu -zɔn wo -dhē 'yanpiöpē 'gü. Me -nu □suu'- 'wo bhē, -wo wo -de -sü

□va 'kpaan 'wawa. -An -bha -zotadhe -yö -go 'kpongtaa zö □zian'.

19 Me -nu 'wo bhē 'waa 'we -a -bha kö 'wo -klu Klito 'ö -ya -sü 'ka ö -bha me -nu -dho 'kuē- -sü kwa -gɔ 'dhiö bhē -a -bha. (Wo -de -püö 'wo- wo). Bhii ka -de gia- ka- dɔ □ne, me 'oo me 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha bhē, -a -bha □faan' -yö -go Klito 'gü, 'ö wo -nu 'wo -klu -sü 'ka wo 'kuē- bhii -naa gbe 'yaa -an ziēn □ne -kɔ 'ö me 'bhee- dɔ -nu 'dhö -a 'ka me buēn- bhē -a 'dhö; pē 'ö -an ziēn 'dhö bhē 'ö -kē □ne me □mlēē waa- me -gen -an -yö 'ko tuö -dhe -nu 'ö me ga -nu -klu -na 'kuē- bhē -a 'dhö. Klito -yö ö -bha -to ö 'piö -me -nu -lo 'kuē- kö -waan kē □ne me -lü dosen 'dhö. Yö □ne 'ö Yesu -bha me -nu -dho 'kuē- -sü 'ka, -yö kē 'dhö kö -wo □kpea' □ne -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü bhē -a 'dhö.

20 □Dhe 'ö -kē □ne kaa- Klito -nu 'ka ga bhē, kö 'ka 'go -zuu yaa □suu'- 'kpekpe -nu 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ 'ö 'wo 'kpongtaa bhē -an 'piö. -Mē 'ö -kē 'ö 'ka ka -bha -tosi- adhe -kē □ne 'kpongtaame -nu 'ö -zuu yaa 'piigbeezē -yö -an □kɔɔn -an 'dhö e? -Mē 'yö -kē 'ö 'ka -we -a -bha 'ö 'wo ka 'gbee- -ta bho wo -bha tong -nu 'ka □ne -kɔ 'ö 'ka □tun -a 'ka 'kpongtaa -a 'dhö e? 'Ö tɔɔ -wa -pö ka -dhē □neε:

21 «Pē □suu'- 'bhaa -nu 'wo □ne kö □kun 'ka -an sü, -an 'bhaa -nu 'wo □ne kö □kun 'ka -an -bhö, -an me -nu 'wo

□ne kö □kun 'ka pa -an 'ka!»
 22 Tɔng -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -go me 'bhee- -nu -bha -zotadhe 'gü, waa 'go -Zlan 'piö, 'wo tɔɔ pë -nu 'wo -gban -an me 'ö wo 'ka dho to, 'wo -an dɔ -na ka -dhë bhë; -Zlan -yö -an -nu kwa -dhë, kö 'kwaan- -an kë -bhöpë 'ka 'iin kö 'kwa kwa -bha -wun kë -an 'ka.

23 'Wun gia- -mü, tɔng □suu'- -nu 'wo bhë, -wo -kë me 'bhee- -nu wö 'dhiö □ne tɔng 'ö- 'kun -sü 'dhö -së -an 'dhö. Bhii -wa -kë kö -zuu 'piigbeezë -nu, 'ö 'waa me gbe 'yan 'dhiö bhë kö me -nu -wo -an gba □ne -kɔ 'ö -an □zuö' 'piö bhë -a 'dhö. 'Iin 'zü, 'wo- -kë kö -waan wo -de □yɔɔn sia-. 'Go mü 'zü kö -waan wo -de bun 'klo bhɔ. 'Kεε tɔng -nu 'wo bhë, -an □bhlë 'yaa 'dhö, 'ö tɔɔ -kɔ -mɔa -bha -sü gbe 'yaa -an -gɔ kö -waan nu me 'bhee- -dhë -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha.

3

1 □Dhe 'ö -kë □ne kaa- Klito -nu 'ka 'go ga 'gü bhë, kö pë -nu 'ö 'wo dhang- 'gü, -dhe 'ö Klito 'dhö -ya -sü 'ka -Zlan □kwεεgüdhe gia- 'ö □bhlëzë -a -bha bhë, wo □ne 'ka dho -an □mεε'- kö 'kaan- -an yö.

2 'Ka ka -zo bho 'kpong- taapë -nu 'piö kö 'ka ka 'yan -klu pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -bha!

3 Bhii ka ga -sü 'ka 'kpong- taapë 'kpekpe -nu -go, 'ö tɔɔ ka -bha -tosiadhe -dëü waa- Klito -wo -bin -sü 'ka -Zlan 'gü.

4 Ka -bha -tosiadhe giagia 'ö tɔɔ Klito. 'Tɔng 'ö Klito dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'kpekpe 'yan 'dhiö bhë, ka -de 'pö, ka -nu ka -dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'ple 'yan 'dhiö; 'yö- -bha 'tɔbhɔdhe 'ö bhë, 'yö ka -nu 'ka dho kë -a 'gü.

'Wun 'ö -gban -tosiadhe zii waa- -tosiadhe -dëü -an -bha

5 □Dhe 'ö 'ka ga 'kpong- taapë -nu -go bhë, kö -ka ka □kwaa'- pë yaa □suu'- 'saadhö 'ö -kë ka -bha -tosi- adhe 'gü -an -zü! -Yö -kë 'nuëbɔ 'kun -sü 'ka oo, -da dhe 'piö -sü 'ka oo, □mlaabɔ 'kun -sü 'ka oo, -zotadhe yaa 'ö -gban □soon kë -sü -bha oo, □zuöyaadhe 'ö -kë -Zlan wö 'dhiö □ne gbapë -nu gba -sü 'dhö, waa- -to pë -nu 'piö -ziögɔsüzë 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö, -ka ka □kwaa' -an 'ple -zü!

6 Wɔ -kɔ □suu'- -nu 'wo bhë, 'yö -an -wun 'gü, 'wun -yö na -Zlan -züë, 'yö dho za -lo me -nu 'ö 'waa- □bhlë -ya bhë -an tuö.

7 □Dhe 'ö 'ka -kë □soon yaa -nu 'wo bhë -an -bha 'gan 'gü -bezë, ka -kë wɔ -kɔ □suu'- 'ö 'dhö bhë -a 'gü.

8 'Kεε zlöö □ne pë -nu 'ö 'wo -gban -naadhe -bha 'iin □zuö' 'dhiö- -dhe -bha 'iin 'zü □zuö' 'piö yaa -dhe -bha, -ka ka -kɔ bho -an 'gü! Kö □kun me gbe -yö 'si bho me -go 'iin kö □kun 'ö me gbe -yö 'dhi yaa 'dɔɔ dɔ!

9 'Go mü 'zü kö □kun 'ka □sua -kë ka 'ko -nu -gɔ! 'Ö

tɔɔ 'ka ka -loo zii waa- ö kē
-kɔ -nu bho ka -bha.

10 'Ö -Zlan -yö ka gbaa
□sɔɔn -dēü 'yö dho -a □dhiē'
-kwaā 'dhö -kplawo kö -yö
'dho, -yö kē □ne yö 'ö me
'bhee- -nu -kē bhē -a -de
□sɔɔn 'dhö -a 'ka. Bhii -kɔ
do bhē, 'ka dho dhoē kö 'ka
-Zlan □dɔa' 'fefedhö.

11 Με 'oo me 'ö bɔ zian
□suu'- 'ö □ne -a -ta, -yö Zuifö
'ka oo, 'yaa Zuifö 'ka oo, -yö
-go 'bɔn 'iin 'yaa 'go 'bɔng,
'iin me -nu 'ö -an wɔ -kɔ 'yaa
□ne Glēkö -me -nu -bha 'dhö
'iin 'wo -wɔ □ne □kwēzümē
-nu 'dhö oo, -yö -kē □nua 'ka
'iin 'yaa □nua 'ka oo, pē -nu
'wo bhē -an □bhlē gbē 'yaa
'dhö. Pē do 'ö 'gianzē 'ö □ziē'
pē 'plē -ta 'ö tɔɔ Klito 'ö me
-nu □suu'- 'kpekpe 'ö 'wo bhē
'ö 'wo -klu -sü 'ka -a -bha
bhē, -yö -an 'gü.

12 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ka kē
-Zlan -bha 'segümē -nu 'ka,
bhii ka -dho -ya -kē, yö □ga
'ö ka sü kö 'ka kē -a -bha 'ka
bhē. Kö ka -bha wɔ -kɔ 'gü,
-ka kē me -nu 'yena yö -me
-nu 'ka, 'iin 'wunsēkēmē -nu
'ka. Ka kē -de -yɔɔn sia- -me
'ka. 'Go mü 'zü kö 'ka kē me
'lēlē 'ka 'iin 'zü □zuösaame
'ka.

13 -Ka kē 'lēlē -da
-naadhe 'gü □dhia ka 'ko -nu
buēndhö! 'Ö □ya kē □ne me
'bhaa □ya 'wun yaa -kē ka
'ka, -kaa -bha -wun 'to □ne
-kɔ 'ö kwa Dēmē -yö -ziö -a
'ka ka -bha □sɔɔn yaa -nu -ta
-a 'dhö!

14 'Κεε pē 'ö- □bhlē 'dhö
□va 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko
-nu -dho kē. -Dho □suu'- 'ö
bhē □ne 'ö dho ka -klu 'kuē-

'kpēdhö.

15 □Zuöyagluu 'ö Klito 'dhö
-a nu -na ka -dhē bhē 'ö
dho yö ka -dhē 'dhiö kö ka
-bha 'ta 'sü -kɔ -nu 'ö ka 'ko
-nu 'piö -yö kē □zuöyagluu
□suu'- 'ö -Zlan -yö ka -dhe -a
'ka bhē -a 'gü. □Ya kē 'dhö kö
ka -dho kē dosen 'kpaan □ne
me -lü do 'dhö. -Ka -Zlan zuö
pö pē -nu 'wo bhē -an -wun
'gü!

16 □Ya kē □ne 'ka 'dho ka
'ko □bhaa, -ka 'we -a -bha
kö -wo 'ö -gban Klito -bha
-wa □blēē'- ka -dhē 'ö 'plē 'ka!
-Ka ka 'ko -nu □daan'- -Zlan
-wo 'ö bhē -a 'ka! 'Go mü
'zü kö 'ka ka 'ko -nu □faan'
'mē 'wun dɔ -sü 'ö go -Zlan
'piö bhē -a 'ka. -Ka 'tan -nu
bho -Zlan zuö pö -sü 'ö ka
□zuö' 'plē 'ka -a 'ka! -Ka 'Tan
'sēēdhe 'gü -tan bho -Zlan
'piö! 'Go mü 'zü, -ka 'tan
'ö dho Yesu 'tɔ kē □va, 'ka-
da 'iin 'tan -dhe -nu 'ö -Zuu
'slööslö -ya -zɔn ka -dhē, -ka
-an -da 'pö!

17 Pē -dhe -nu 'ö 'wo dho
kwa Dēmē Yesu 'tɔ bho, -ka
-an kē ka këyuö waa- ka -bha
'wun □blēē'- sü -nu 'plē 'gü!
-Zlan 'ö kwa Dē 'ka bhē, -kaa
zuö pö pē 'plē 'ö bɔ -a 'ka
Yesu Klito -ta 'ö- nu kwa -dhē
bhē -a -wun 'gü!

'Kɔɔme -nu -bha wɔ -kɔ

18 Gwaan -dhoo -nu, -ka
ka 'to 'to! Dhebo □dua' -mü
kö -yaan ö -gɔ □yɔɔn ö □gɔn
-dhē sia-. Bhii dhoo -nu 'wo
-klu -sü 'ka kwa Dēmē -bha
bhē, -a -kē 'dhö -sü -yö -an
-ma -kun.

19 Dhe -me dē -nu, ka -de
'pö, -ka ka 'to 'to! Gɔɔn-
□dua' -mü kö -a bɔɔ -dho -ya

kë; kö □kun 'ö 'ka -an 'yënnng bho!

²⁰ 'Në -nu, -ka 'wun ma ka 'kpome -nu -ta, pë 'saadhö 'plë 'gü! Bhii -a -kë 'dhö -sü -yö -dhi -Zlan -dhë, me 'ö 'ka -klu -sü 'ka kwa Dëme -bha ka -bha 'ka.

²¹ 'Në dë -nu, kö □kun 'ka -we 'në -dhë -kplawo -kplawo! □Ya kë 'dhö, -an 'gü dho ga ka -wun 'ka □tëë' □tëëdhö.

²² □Nua -nu, -ka 'wun ma ka -gome -nu -ta, pë 'saadhö 'plë 'gü! Kö □kun 'ka me -nu 'yan 'dhiö -yuö -kë kö -waan ka -wun -së □blëë', 'këë -ka kaa- yuö kë □zuö' 'puu 'ka □në -ko 'ö me -nu 'ka kwa Dëme □bhle kpo 'ö ka -ma kuën bhë -a 'dhö.

²³ -Yö -kë yuö □suu'- 'oo □suu'- 'wo- nu ka -dhë -a 'ka, -kaa kë ka □faan' 'plesen 'ka □në -ko 'ö 'ka kwa Dëme -bha yuö □kaa' -a 'dhö!

²⁴ Bhii ka -gome giagia 'ö 'ka yuö kë -na -a -dhë bhë, 'ö tōo Klito; yö □në 'ö dho ka 'kian 'ö -kë pë 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'següme -nu -gō bhë -a nu ka -dhë.

²⁵ Bhii 'wun yaakëme -nu 'wo bhë, -Zlan -yö -dho -a bho -an -gō, yö □ga tōo 'yaa me gbë -zë 'gü.

4

¹ -Gome -nu, pë 'ö ka -bha □nua -nu □dua' 'ka, -kaa kë -an -dhë ö 'plë 'ka! Bhii -yö kë ka 'yaan □në ka -de 'pö, ka -gome -yö -dhö; -yö dhang- 'gü.

² -Ka 'dho 'dhiö -bhea -Zlan -dhë -sü 'ka -kplawo! Kö

□kun ka 'gü -yö ga -Zlan zuö pö -sü 'ka!

³ □Bhea' -sü 'ö 'dhö bhë, ka- wo -na, -kaa wo yi -wun 'gü 'pö, kö -Zlan -yaan zian 'dhi 'po yi -gō kö 'yiën- -a -wo □blëë'- me -nu -dhë, pë 'ö -gban Klito -bha 'ö -bin -sü 'ka kö 'yiën- -a -gen pö me -nu -dhë. Bhii pë 'a- -kë -kanso 'kōōdhö zö 'ö bhë.

⁴ -Ka □bhea' 'dhö kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'aan- -a □blëë'- me -nu -dhë kö -waan -a -gen ma 'papadhö; bhii yuö 'ö -Zlan -ya 'kluën bho n -ma 'ö bhë.

⁵ -Ka kë 'kpaakpa me -nu 'ö 'waa Klito -wun -dhe 'wun gia- bhë -an 'piö! 'Ö □ya kë □në kaa- me -nu 'wo bhë, 'ka kë ka 'ko □bhaa, kö □kun 'ka- -kë 'ö 'töng bhë 'ö -ziö ka -ta 'kpaan 'wawa, 'këë -ka -Zlan -wo □blëë'- -an -dhë!

⁶ Ka 'wun □blëë' -na, ka 'dhi -wo -nu -wo kë -së, -a din -yö 'to me -nu 'dhii! 'Ka 'wun -nu -daa kë me -nu -gō □në -ko 'ö- 'yi dho -kan -a 'ka -Zlan 'dhi -a 'dhö!

Pölö -nu -bha -we Koloso -me -nu 'ka -sü

⁷ Tisikö, kwa dheglu 'nëgōōnzë 'ö -kë Yesu -bha me -nu -bha yuökëme -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë n yuökëyōō 'ka kwa Dëme -bha yuö 'gü bhë, yö □në 'ö 'wun 'ö -gban n -ma, 'ö dho -a 'plë □blëë'- ka -dhë.

⁸ A- -bo ka -dhë 'dhö kö ka □faan' -yaan 'më yi -bha -tosiadhe -nu 'ö 'yi- kë -na 'nö bhë -a □blëë'- 'ö 'dhoë- wo ka -dhë bhë -a -wun 'gü.

9 Onezimë 'ö -kë kwa dheglu 'nëgɔɔnzë -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë Kolosö 'në 'ka bhë, 'ö waa- Tisikö 'wo dho nu ka 'piö 'wun 'saadhö 'ö kë -na zö, 'ö -gban yi -bha -a 'ka bhë.

10 Alitaakö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö zö bhë, [ya 'we kaa! Maakö 'ö -kë Baan- abasö dë dheglu -bha 'në 'ka bhë, [ya 'we kaa 'pö! [Ya kë [ne [ya nu ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka [ne -kɔ 'a ka 'paan bhoë bhë -a 'dhö!

11 Yesu 'wo- -dhe -na Zutusö bhë, [ya 'we kaa 'pö. Zuifö -nu [plëezë 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- bhë -a me -yaaga 'kpaan [ne 'ö yi -nu 'yi -Zlan -bha -gludëdhe kë -sü -yuö kë -na. -An -bha yuö -kë n 'piö -sü 'ö bhë, -ya -kë 'ö n [faan' -yö më [duö.

12 Epaflasö, ka -de -go 'se 'gü 'në, [ya 'we kaa! Yesu Klito -bha yuökëme -mü -a 'ka. -A 'gü 'yaa ga 'gbëdhö [bhea' ka -wun 'gü [faan' [va 'ka -a 'ka. -Yö [bhea' -'dhö kö 'kaan- dɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'iin 'zü kö 'kaan- kë me -kiansü 'ka -Zlan -bha zian -ta. 'Go mü zü kö 'kaan- -Zlan -zo 'kun -wun 'plesen dɔ 'fëfedhö kö 'kaan- 'we -a kë -sü -bha.

13 A -mɔa -bha kö 'a -tomodhe kë Epaflasö -bha -a pö -sü 'ka [nɛɛ: -Yö ö [faan' 'ple -sü 'ö [bhea -a 'ka, ka 'dhö, -Zlan -bha me -nu 'wo Laodise waa- -an me -nu 'ö 'wo Ilapolisö ka 'ple ka -wun 'gü.

14 Lukö, kwa -bha [dhongtro 'glusëezë waa- Demasö [wa 'we kaa!

15 'Ma 'we kwa dhegluzë -nu 'wo Klito 'gü 'ö 'wo Laodise -an 'ka! 'Ma 'we Nefa waa- -Zlan -bha me -nu 'wo bho 'kuë- kë -na -a -go kɔɔ bhë -an 'ka!

16 [Ya kë [ne 'sëedhe 'ö [ne 'ka yën -a pö -sü -bha, -ka ka -zo kë -a 'piö kö 'kaan- -a bɔ -Zlan -bha me -nu 'wo Laodise -an -dhë, kö wo -de 'pö -waan -a pö. Laodise -me -nu -bha 'a- bɔ -an -dhë bhë, -wo -dho -a bɔ ka -dhë; -kaa pö 'pö!

17 [Ya 'go mü, -kaa pö Asipö -dhë [ne kwa Dëme -bha yuö 'ö- 'kluën -yö bho -a -bha bhë, -yö ö -zo kë -a 'piö, -ya kë -së 'ka!

18 [Wekawo 'ö [ne n -de -kɔ pin giagia -mü: Ma Polö, 'ma 'we kaa! Kö [kun 'ö ka -zlö -yö -trö [ne a [tun -kanso 'kɔɔdhö!

-Zlan -yö 'dhuë- kɔ ka -bha!

**'Sëedhε -blεεzē
'ō Pōlō -ya bō
Yesu -wun -dhε
'wun gia- -mε -nu
'wo
Tesalōnikō
plōō -an -dhē bhē
'ō □nε**

¹ 'Sëedhε □nε, ma Pōlō 'dhō, Timote 'dhō, Siliven 'dhō, 'yi- bō -Zlan -bha mε -nu, 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ō kwa Dē 'ka waa- Yesu Klito 'ō kwa Dēmε 'ka -an -bha, 'ō 'ka Tesalōnikō plōō ka -dhē.

'Glusē waa- □zuōyagluu 'ō go -Zlan 'ō kwa Dē 'ka waa- Yesu Klito 'ō kwa Dēmε 'ka -an 'piō, -yō kē ka -go!

*Tesalōnikō -mε -nu wō -kō
waa- -an -bha -zo -yō -Zlan
-bha -sü*

² □Ya kē yi □bhεa' -na -Zlan -dhē, yi -zo -yō -büō ka -wun 'ka -dhekpaoyi 'plε 'ka, 'ō 'yi -Zlan zuō pō yi 'saadhō 'ka mε 'plε ka -wun 'gü.

³ Bhii □ya kē -nu wo, kwa Dē -Zlan wōōdhō, yi -zo -yō -büō ka -bha -Zlan -bha yuō kē -kō 'ō -zo yō -sü 'ka, waa- ka -bha -Zlan -dhō kē -sü 'iin ka -bha -dhō -kē 'kuē -sü 'ō □ya ka kē □faanzē -Zlan -bha yuō 'gü bhē -a -wun 'gü. 'Go mü 'zü, ka -bha -zo yō -sü 'ō -kē □nε kwa Dēmε Yesu Klito -dho ye 'ō 'zü bhē -yō ka -dō -sü 'ka kpinngdhō.

⁴ Dhegluzē -nu, yi- 'wun -dō □nε, ka -dhō -yō -Zlan -kē. -A -wun 'gü 'ō ka sü

'kpongtaame -nu ziēn kō 'ka kē -a -bha 'ka bhē.

⁵ Bhii 'ō tōō 'wuntaosē 'ō -gban Yesu -wun -bha bhē, -lo 'yi- woē ka □plōō 'ma bhē, yaa kē 'wun □blεε' -wo 'kpaan 'ka, 'kεε pē 'ō- 'gü -pē -yō -kē ka □zuō' 'gü 'piig- beedhε 'ka yō mü 'dhō, -Zuu 'ō go -Zlan 'piō bhē -a -bha -nu yi -dhē -sü 'ka. 'Ö kē- wo 'dhō bhē 'pō 'ō -kē 'wun bhē -a -bha -ya yi □zuō' 'piō kpinngdhō -sü -wun 'gü.

Ka -de, ka- 'wun -dō □nε, yi -bha wō -kō 'ō 'yi □kaa' ka ziēn 'ma bhē, -yō -kē ka -bha 'wun -sē 'ka.

⁶ 'Wun □zuan' -sē 'ō 'yi- -zon ka -dhē 'ō kwa Dēmε 'ta -kō 'ka bhē, ka -ziō -a 'piō; -wo bhē 'ka- kun □zuōgludhi 'ō go -Zuu 'slōōslō 'gü bhē -a 'ka, 'kεε kō 'tōng bhē -a 'ka, ka -kē bō □dhia 'wun 'gbee- nu 'gü.

⁷ -A -kē 'dhō -sü 'gü, 'ka kē 'wun □zuan' -sē 'ka, -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'wo Maseduanē -sε 'gü waa- -an mε -nu 'ō 'wo Akai -sε 'gü -an ziēn.

⁸ -Kō bhē □nε 'ō kwa Dēmε -wo bhē 'ō bōa ka 'gü, 'ō mε -nu 'wo Maseduanē -sε waa- Akai -sε 'gü 'wo- yō -a 'ka giagia 'ka. 'Kεε -a 'dhiō yaa 'to bhē. Ka -bha -zo -yō -Zlan -bha -sü 'ō bhē -a -tao □ya sa -dhε 'plε 'gü. -A -wun 'gü, -a 'bhaa -nu □ya kē yi -bha -wun 'yaa- -bha 'zü kō 'yiēn- a -wun □blεε' -zlōō mε -nu -dhē.

⁹ Yi -nia bun -kō 'ō 'ka- wo 'tōng 'ō 'yi- -kē ka 'piō mü bhē -a 'ka bhē, mε 'plε -wa

-tómódhe -kë. 'Ö -kó 'ö 'ka ka -bha gbpä -nu toë, 'ö 'ka ka -ta yöë -an -bha, 'ö 'ka [dhië -Zlan 'piö kö -Zlan 'bhee- 'ö -Zlan giagia 'ka bhë 'ka- -bha yuö kë, -wa 'plë -tómódhe -kë 'pö.

¹⁰ 'Go mü 'zü, -Zlan 'ö bhë -a Gbö Yesu, 'ö- bö ga 'gü, 'ö kwa bho -a -bha -naadhe 'ö dho nu -a -gö bhë, ka ka 'yan -to -a -bha -yë 'zü -yi 'ö dho goë dhang- 'gü bhë -a -gö.

2

Pölö -bha yuö 'ö- -kë Tesalonikö -së 'gü

¹ Ka -de gia-, ka- 'wun -dó, dhegluzë -nu, yi -bha -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö bhë yaa kë 'kpaan.

² Ka- 'wun -dó, -wo yi 'klo -bhó Filipö 'yië [tun -lo -na ka [plöö Tesalonikö.

'Yö [dhe 'yi -wo ka -së 'gü, 'wo -nu yi -gö 'gbee- 'ka 'zü, -a pö -sü 'ka [nëë kö [kun 'yi -Zlan -wo pö. 'Këë -Zlan -yö 'gü -dó 'gbee- -sü -nu yi -dhë, 'ö 'yi 'wuntaösë 'ö -gban dhasü 'ö go -Zlan 'piö -a -bha bhë, 'yi- -wun [blëë ka -dhë.

³ 'Këë yi -bha -Zlan -wo [blëë' -sü bhë 'yaa -gban 'wun [zaa' -sü 'iin pë -nu 'waa kpengdhö -an -bha. 'Go mü, yiëë- kë kö 'yiën- më -nu -püö.

⁴ 'Këë 'wun 'kpekpe 'ö 'yi- [blëë' -na zö bhë 'wun 'ö -Zlan gia- -yö -we -a -bha [zian' yö -mü. Bhii 'ö tó -a -de gia- [zuö' 'glu -yö -dhi kö 'wun -nu 'ö -gban 'wuntaösë 'ö [në -a -bha, kö -ya -wun

-lo yi kwëë kö 'yi- [blëë' -më -nu -dhë. -A -kë 'dhö -sü 'ka, yiëë- [mëë' -kö 'yiën- kë më 'bhee- -nu -dhë -së, 'këë yi- -blëë 'dhö [zian' kö 'yi kë -Zlan -dhë -së; bhii yö [në 'ö yi [zuö' 'piö -wun 'plë dó.

⁵ Ka- döa -së 'ka [nëë: Më -dian kë -wo yaa bö yi 'dhii do yiëë- [blëë'; 'ö yi -bha 'wun [blëë' -sü 'gü, 'wëü- yö -sü -dhó 'ö bhë, yië- 'slë kë. -Zlan -de -yö 'wun -nu 'wo bhë -an 'plë -tómó 'ka.

⁶ [Bhlë 'ö go më 'bhee- -nu 'piö yiëë- [mëë' -ka 'gü, 'iin më 'kpaan gbë -nu 'wo to -an 'gü.

⁷ [Ya kë [në yi- -mëë -bezë, yi dhoë- kë tóng 'ka 'yi- pö: -Ka yi [bhlë -ya! 'Ö tó yi -kë Klito -bha bömë -nu 'ka. 'Tóng 'ö 'yi [kaa' ka 'piö mü, yi -kë 'lëälë ka buën- [zian', 'ö 'yi -kë 'wun -nu -kë ka 'ka [dhia 'lëälë [në -kö [ya kë, 'ö dhebö -yö 'ö -bha 'në -nu küën -së 'ka bhë -a 'dhö.

⁸ Ka -dhó 'ö yi 'gü bhë -a -wun 'gü, yi- -ya yi [zuö' 'piö kö 'yi yi -bha -tosiadhe kë ka -bha 'ka [në -kö 'ö 'yi 'wuntaösë 'ö go -Zlan 'piö 'yi- nu -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. 'Ö tó ka -wun -yö yi -gö 'gbee- 'tóng 'plë 'ka.

⁹ Dhegluzë -nu, ka -zo -yö -büö [në 'tóng 'yi [kaa' ka 'piö bhë, yi yuö -kë yi [kwaa' [sëëbhodhe 'ka 'tóng 'saadhö 'ka, -yö kë 'dhö kö [kun yi -nia 'gbiin- dho më më 'bhaa 'ka 'tóng 'ö 'yi- sü kö 'wuntaösë 'ö go -Zlan 'piö 'yi- [blëë' -a 'ka ka -dhë bhë -a 'ka.

¹⁰ Yi -bha wo -ko 'ö- -kë me 'ka -Zlan -wo 'gü ka 'piö mü bhë, -yö -kë -Zlan -bha zian -ta; -yö -kë kpengdhö 'ö 'wun gbë yaa kë -a -bha. 'Wun 'ö bhë, ka- -tömo 'ka; 'ö -Zlan -de 'pö, 'ö- -tömo 'ka.

¹¹ Ka- 'wun -do □nεε, -ko -nu 'ö 'yi ka kun -a -bha 'ma bhë, -yö -kë □nε -ko 'ö 'në dë -yö ö -bha 'në -nu kuën bhë -a 'dhö.

¹² Yi ka -ta -kun, 'gü -do 'gbee- -sü waa- ka □zuö' □dhuë' -sü 'ka, -dhio -do ka -dhë -sü 'ka, -a -pö ka -dhë -sü 'ka □nεε: -Ka 'ta 'sü -Zlan -zo 'kun -wun 'ka! Bhii -Zlan -yö ka -dhe ö -bha -gludëdhe waa- ö □bhlë -ya -sü -wun 'gü.

¹³ Yi -Zlan zuö -pö 'töng 'plε 'ka 'wun do 'bhaa -wun 'ka; 'ö tö □dhe 'ö 'yi -Zlan -wo □blεε ka -dhë, kaa -dhe -ga yi -bha -kë me 'bhee- 'ka -sü 'piö, 'kεε ka ka 'to -to -wo 'yi- □blεε bhë -a -bha 'ö 'ka- -gen ma; 'ö 'ka- do giagia 'ka □nεε: -Zlan -wo -mü, 'ö 'ka- sü ka -bha 'ka. -Yö 'dhö; -wo 'ö 'yi- □blεε ka -dhë bhë, -Zlan -wo giagia -mü. Bhii 'ö tö -wo 'ö bhë -yö yuö kë -sü 'gü me -nu 'ö 'ka -Zlan -wo -dhe 'wun gia- bhë, ka □zuö' 'piö.

¹⁴ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tö, dhegluzë -nu, -ko dosen 'ö -Zlan -bha me -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -se 'gü 'ö 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, 'wo boa 'wun -nu 'gü bhë, 'yö 'ka- wo bhë 'pö. 'Ö tö ka -saan ka -bha 'següme -nu 'dhiö □nεε -ko do 'ö 'wo □saan -a 'ka Zuifö -nu 'dhiö

bhë -a 'dhö.

¹⁵ Zuifö -nu 'wo bhë, wo □nε 'wo kwa Dëme Yesu zë. -An 'bhema -nu □nε 'wo -Zlan -wodhiölome -nu zë -an -bha 'töng 'ka. Wo do 'wo bhë 'zü -an □suu'- -ta -nu □nε 'wo yi 'klo bhö -na □nε. -An këyuö 'ö bhë 'yaa -Zlan □zuögludhi -wun 'ka. -Wo -kë 'zü me 'kpekpe yaagüme 'ka.

¹⁶ -Wa 'slë -mεε kö -wo yi 'dhi 'kun, dhasü -wun 'ö bhë -a □blεε me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -sü -wun 'gü. 'Wun yaa -nu 'wo- -kë -a züdüyi 'ka 'ö dho 'ö yöë □dεε -bha bhë, 'wo- -takpatoodhe kë -na bhë; 'kεε -Zlan -bha -naazuëdhe □ya 'dho -an -ta 'saadhö.

Pölö -ya 'piö 'zü kö 'ö -kpën Tesalonikö -me -nu -bha 'zü -dëüwo

¹⁷ Dhegluzë -nu, -a 'töng 'bhaa □ya ziö kwaa kë kwa 'ko -nu 'piö kwa 'sebun 'gü; 'kεε yi -zo -yö ka 'piö 'töng 'plε 'ka. -Kpën ka -bha -dëüwo -sü -yö yi □zuö' pa -sü 'ka giagiawo. Pë 'ö -kë 'ö 'yi- 'slë □mεε' -na -ko 'plε -ta kö 'yiën- nu ka 'piö 'ö bhë.

¹⁸ Yi- 'piö kö 'yi 'ye yi 'zü kö 'yi nu ka 'piö 'ma 'zü do. Ma Pölö -me -zë, a 'slë -mεε □plëezë 'ka kö 'aan- nu ka 'piö, 'kεε Satan -yö zian -ta yi -gö.

¹⁹ A- -pö ka, n 'ka- pö me gbë; ka dosen 'kpaan □nε 'ka tö yi -zo -yö -an -bha -me waa- yi -bha □zuögludhi -wun. Ka -kë 'zü yuö -nu 'ö yi- -kë ka ziën -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka bhë -a □truën 'ö

kwa Dème Yesu nu 'töng 'ka 'ö dho yi -gen kë □vava -a wöödhö -a 'ka.

²⁰ □li-, -yö 'wun giagia 'ka □ne ka □ne 'ka dho yi wö po, 'ö 'ka dho kë yi -bha □zuögludhi -wun 'ka yi bhë -a 'ka.

3

¹ □Dhe 'ö -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö bhë, 'yi- -zian -mεε 'ö yaa -mα 'kuë, 'yi- pö: «□εε, -kwa 'to Atenë zö □klöödhö, 'yaa ya 'pö.»

² 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'yië Timote -zë bα ka -dhë 'ma. Yö □ne 'ö tα dheglu -mε 'ö yi -nu 'ple 'yi -Zlan -bha yuö kë -na 'wuntaö së 'ö -gban Klito -bha -a -blεε mε -nu -dhë -sü 'ka bhë; yi- -bα ka -dhë kö -yö ka □faan' 'më 'iin kö -yö nu ka -dhë, 'gü -dα 'gbee- -sü 'gü, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü,

³ -yö kë 'dhö kö □kun 'ö mε gbe -yö -kë 'gü ga -mε 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo- wo -na kwa -ta bhë -a 'gü. Ka -de gia-, 'ka- □tei' dα, 'wun -bha -wα kwa -ta -kα □suu'- 'ö bhë -Zlan -de gia- □ne 'ö -dhi -a -dhë kö -yö nu kwa -ta 'dhö.

⁴ Kë -de 'ö- wo bhë, □dhe 'yi □tun ka 'piö 'ma kö 'wun -nu 'wo □ne waa kë □kun, yi -kë -a pö -sü 'gü ka -dhë □nεε: -Wo -dho 'wun wα kwa -ta. -Kα giagia 'yi- □blεε -a 'ka bhë 'ö- -de -yö □kaa' bhë; 'ö bhii ka 'yaan 'ka -wun -mü.

⁵ Pë 'ö -kë, □dhe 'ö n 'ka nu 'ma gbα bhë 'a- yö zlöö -së kö 'a Timote bα ka -dhë kö -yö -naα -nu 'ö -gban ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha 'ö dho goë ka 'piö kö -yaan

□blεε'- n -dhë 'ö bhë. □Dhe -naα -nu 'ö go ka 'piö 'ö n 'ka- ma □kun, 'suö -yö -kë n -ma □ne dü -yö 'dhoë- ka -püö 'ö tαα -Zlan -bha yuö 'ö 'yi- -kë ka 'piö 'ma bhë -yö -dho -a 'gü □siö'-.

⁶ 'Kεε Timote 'ö go ka 'piö 'ma, □ya -lo yi -ta zö, -naα së 'ö go ka 'piö 'ö -gban ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dho 'ö 'ka- -kë ka 'kuë- bhë □yaa- 'ple □blεε'- yi -dhë. -Ya -pö yi -dhë 'pö □ne ka □zuö' yaa bhα yi 'ka, ka -zo -ta yi -wuën -sü 'gü, -dho giagia 'gü. -Kα do 'ö 'ka -ya -sü 'ka- □wuën' kö 'kwa -kpën kwa 'kuë bhë □ne 'ö yi -gα 'nö 'pö.

⁷ Dhegluzë -nu, -kα bhë □ne 'kö -kë □ne □zuökaankuëdhe waa- □saan' -nu -wo -nu yi -ta 'dhee, 'ö 'gü -dα 'gbee- -sü -yö -kë yi -gα. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö yi □faan' më.

⁸ Bhii dα 'kwa- wo □ne, yi □faan' □ya 'më 'zü -dëüwo ka -bha -klu kpinngdhö -sü 'ö kwa Dème -bha bhë -a -wun 'gü.

⁹ Yi kwa -bha -Zlan zuö -pö □duö, □zuögludhi □va 'ö 'ka- nu yi -dhë kwa Dème wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

¹⁰ 'Töng 'saadhö 'ka, yi -dhe -Zlan -gα □naa'- 'ka kö -yö 'we -a -bha kö 'yi -kpën ka -bha 'zü -dëüwo, -yö kë 'dhö kö pë -nu 'ö- -wun -yö ka -kë, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, kö 'yi- nu ka -dhë.

¹¹ Yi- -dhe -Zlan -de gia- 'ö

kwa Dē 'ka waa- kwa Dēme Yesu -an -gō kō zian 'ō nu ka 'piō, -wa 'po yi -gō kō 'yiēn-wo ka 'piō 'ma.

¹² Yi- -dhe 'pō kwa Dēme -gō kō -dho -kē 'kuē -sü waa- -a -dho -kē me 'ple 'ka -sü 'ō ka ziēn bhē -wo [kpea'-, -wo 'dho 'dhiō -kplawo. Yi- -dhe kwa Dēme -gō 'zū kō -dho -kē 'kuē -sü 'ō ka ziēn 'ma waa-ka -dho 'ō yi 'gü 'nō 'pō, kō -an 'ple -wo kē do.

¹³ [Ya kē 'dhō kwa Dēme -yō -dho ka [faan' mē 'ō pē yaa 'kpekpe gbe 'ka 'dho kē ka -bha; kō 'kaan- kē kpengdhō kwa Dē -Zlan wō 'dhiō, kwa Dēme Yesu waa- 'ō -bha me -nu 'kpekpe -an nu -yi 'ka.

4

'Ta 'sü -kō 'ō -Zlan [zuō' glu dhi

¹ Dhegluzē -nu, 'ta 'sü -kō 'ō -Zlan [zuōgludhi -wun 'ka, 'yi ka [daan -a 'ka bhē, 'ō 'ka- -de wo -na bhē. 'Kεε pē 'ō 'yi- -dhe ka -gō 'zū yi [zuō' 'ple 'ka kwa Dēme Yesu 'tō 'gü 'ō tō: Ka -bha 'ta 'sü -kō -yō kē -sē -yō [ziō' -a 'ka -a -blεεzē -ta.

² Tong 'ō go kwa Dēme Yesu 'piō 'ō -gban 'ta 'sü -kō 'ō bhē -a -bha, 'ō 'yi ka [daan -a 'ka bhē, ka gia- ka- -dō.

³ Pē 'ō -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ō tō 'ka kē 'slööslo 'ka ka -de dhe 'kan 'wun -gō -gō zian -sü -zē -nu -gō!

⁴ Kō me 'ō -dhō, 'ō dho dhe -sü, -a -bha 'ō -de -bha dhe 'sü -kō -yō kē -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'iin kō -yō kē [bhlē 'ka.

⁵ Kō [kun 'ka ka [kwaa ka -de -zū 'ō 'wun yaa kē -sü 'ō -gban 'nuēbo [mεε' -sü 'iin [mlaabo 'kun -sü -bha bhē 'ō- -dho -yō dhebo 'bhaa 'iin gōon- 'bhaa -kē; kō [kun 'ō 'ka ka [kwaa ka -de -zū 'ō pē -nu -wo -ziō ka 'gü [ne -kō 'ō me -nu 'waa -Zlan dō 'wo- kē -na -a 'ka bhē -a 'dhō!

⁶ 'Wun yaa 'ō bhē -a 'gü me gbe yaa 'dho go ka ziēn kō -yō za yaa 'sü 'ō dheglu 'ō -kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -a -bha, -a -bha pē -nu -kun -a -gō 'gbee- -ta -sü 'ka! 'Yiē 'wun -gban -a -bha 'yiē- [blεε'- ka -dhē [duō ka -zo -büō -sü 'ka pinpiindhō [ne: Me -nu 'ō 'wun yaa [suu'- bhē 'ō- kē -na, kwa Dēme -Zlan -yō -dho 'wun wo -an -ta -a -wun 'gü.

⁷ -Zlan yaa kwa 'sü kō 'kwaan- kē [soonkēme -nu 'ka; -yō kwa -sü [zian' kō 'kwa kwa -bha -tosiadhe kē -a 'sea- 'gü.

⁸ [Dhe 'ō 'dhō me [daan' -wo 'ō -gban 'ta 'sü -kō 'ō -Zlan [zuō' 'glu dhi 'ō 'yi ka [daan -a 'ka [ne, me 'oo me 'ō yaa 'ō 'to 'to -a -bha, kō yaa 'ō -ta yō me 'bhee- -wo -bha, 'kεε kō -Zlan 'ō 'ō -bha -Zuu 'slööslo nu -a -dhē bhē [ne 'ō 'ō -ta yō -a -wo -bha bhē.

⁹ Ka -bha -wun 'yaa- -bha kō 'wun 'ō -gban -dho -kē 'kuē -sü 'ō -zo -yō -Zlan -bha -me -nu ka ziēn kō 'yi- [blεε' ka -dhē 'sēedhe 'gü. -Kō 'ō dhegluzē -nu 'ō 'ka dho ka 'ko -nu -dho kaa, -Zlan -de [ne 'ō ka [daan -a 'ka.

¹⁰ -A -de -kō gia- bhē 'ō 'ka 'ta sü -a 'ka, ka dhegluzē

-nu, 'ö 'wo Maseduanë -se 'gü 'töüdhö, -an -dho kë -sü 'ka. 'Kεε, dhegluzë -nu, yi- -dhe ka -gɔ 'zü kö 'ka- kë -së, 'ka zio -a -bleezë -ta!

¹¹ -Ka ka 'gü do 'gbee- kö 'ka -tosiadhe kë [zuöyagluu 'gü! -Ka ka 'yan -klu [zian' ka -de -gɔ 'wun -nu -bha! -Ka yuö kë, kö 'ka ka -de -gɔ -bhöpë -nu yö [ne -ko 'ö 'yi- [bleε -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö!

¹² -A -kë 'dhö -sü 'gü, ka -dho kë [bhlözë, me -nu 'ö 'waa -Zlan do -an wö 'dhiö, 'ö ka [kwεε- 'gbiin- 'ka 'dho me 'waa gbε kë.

'Wun 'ö -gban kwa Dëme -bha nu -sü -bha

¹³ Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö 'yi- pö ka -dhë 'wun 'ö -gban me -nu ('ö 'wo to -Zlan -bha zian -ta) 'ö 'wo ga bhë -a -wun yaa 'dho ka kun, 'ö 'ka -ya 'yena 'gü [ne me -nu 'ö -zo yö -sü [ne wo -bha me -nu 'wo ga bhë wo 'ka 'dho -an yö 'zü do -a 'dhö.

¹⁴ -Zo -yö -Zlan -bha -me -nu, kwa- 'wun -do giagia 'ka [ne Yesu -yö -ga; 'ö go ga 'gü. -Ko do bhë -a 'ka, kwa- 'wun -do 'pö [ne me -nu 'kpekpe 'ö 'wo to Yesu -bha zian -ta 'ö 'wo ga bhë, -Zlan -yö -dho bo Yesu -ta 'ö -an bho ga 'gü.

¹⁵ -A pö 'a- wo ka -dhë 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'wun do -yö -dhö 'ö kwa Dëme -ya [bleε me [daan' wo 'ka; 'ö tɔɔ me -nu 'ö 'kwa dho to 'bhee- 'kpong- taa, 'töng 'ö kwa Dëme dho nu -a 'ka, kwa 'ka 'dho -da kwa Dëme 'piö me -nu 'ö 'wo to -Zlan 'piö 'ö [wa ga bhë -an 'dhiö.

¹⁶ Kwa Dëme gia- -bha -go dhang- 'gü -sü waa- -wo do 'ö dho we [neε: «-Ka nu ka 'kuëdhö!» waa- -Zlan -bha bome -gome do -bha -gbla 'gbee- 'ka -sü waa- -Zlan -bha 'truu -bha 'we -sü -an 'ple -dho kë 'kuë- dosen, 'yö me -nu 'ö 'wo to Klito 'piö 'ö 'wo ga bhë 'yö 'wo go ga 'gü -bleezë 'ka.

¹⁷ [Ya 'go mü 'ö me -nu 'ö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -me -nu 'ka 'ö 'kwa to 'bhee- bhë waa- me -nu 'wo go ga 'gü bhë 'ö 'kwa -lo 'kuë- do, 'yö -Zlan -yö kwa sü kwa Dëme 'piö dha kpö -ta. Kwaa- kwa Dëme -nu 'yö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö [toëpö 'ka.

¹⁸ [Dhe -kë 'dhö kö -ka ka 'ko -nu [faan' 'më -wo -nu 'wo bhë -an 'ka!

5

¹ Dhegluzë -nu, ka -bha -wun 'yaa- -bha zlöö kö 'wun -nu 'wo -gban 'töng 'iin -dhekpaoyi 'ö pë -nu 'yi- [bleε ka -dhë bhë 'ö 'wo dho kaa bhë kö 'yiën- -a [bleε'- ka -dhë 'sëedhe 'gü.

² 'Ö tɔɔ ka -de gia- ka- [tei' do [neε: Kwa Dëme -bha zakanyi bhë -yö -dho kan kwa 'gü [ne [kwaanme -bha -da me 'piö kɔɔ -sü 'ö 'yaa me -zo -büö 'ö nu gbeng -a 'dhö.

³ 'Töng 'ö me 'bhee- -nu 'wo dho -a pö -a 'ka: «-Ya -de 'flëe- 'gü -sü 'töng [ya -lo; 'wun 'gbee- gbε 'yaa 'dhö zlöö gbɔ» -a 'töng gia- bhë 'ö 'güsiödhe dho kan -an 'gü -a 'ka, wo 'ka 'dho dha -a -gɔ. -A -bha -wo -sü -yö -dho kë -kan me 'gü -sü 'ka [ne koyiga

-bha -ya dheguzë -bha -sü 'dhö.

⁴ 'Κεε dhegluzë -nu, 'kaa -dhetiidhe 'gü zlöö gbö; kö □kun 'ö -dhekpaoyi bhë, 'ö -kan ka 'gü □ne -kö 'ö □kwaanme -yö -da -a 'ka me 'piö köö me tii -a 'dhö.

⁵ -Κö 'ö 'ka- -bha 'kpeεdhö, ka -dhepuudhe 'gü 'në -nu 'ka; 'kwaa -dhetiidhe 'gü 'në -nu 'ka gbö.

⁶ -A -wun 'gü kwa □dua' 'yaa -mü kö 'kwa yi zë □ne me 'waa -nu 'ö 'wo to -an 'dhö. 'Κεε kwa -zë, kwa □dua' -mü kö 'kwa -ya kwa 'yaan kö -zo -kë -de 'piö -sü -yö kë kwa -gö.

⁷ Gbeng -yi □ne 'ö me- yi zë; 'ö gbeng -yi □ne 'ö yo -yö me kun.

⁸ 'Κεε kwa -zë, kwa -dhepuudhe 'gü 'në -nu 'ka, kwa □dua' -mü kö 'kwa kwa -de 'kun 'wun -nu 'gü. Kwa □dua' -mü kö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -Zlan -dhö -an kë kwa -bha □ne -piö 'bhei 'ö 'kwa- -da kwa -bha □neε 'dhasi 'ö dho -glu 'piö -a 'dhö.

Kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □ne kwa -dho dha bhë, -yö kë kwa -gö □ne -piö □gblaa' 'dhö kö 'kwaan- -a -ya kwa -gö -bha 'pö.

⁹ 'Ö töö -Zlan yaa kwa -dhe kö -a -bha -naazuédhe -yaan wö kwa -ta; 'κεε kö 'kwaan- dhasü yö □zian', -bö kwa Dëme Yesu Klito -ta -sü 'ka.

¹⁰ Bhii Yesu Klito -yö -ga kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kö -kë □ne kwa -ga oo 'iin kwa -to kwa 'yaan oo, 'töng 'ö dho nu -a 'ka bhë kö kwa

-nu 'kwa kë kwa 'ko □bhaa □toöpö 'ka.

¹¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, -ka ka 'ko -nu □faan' 'më, 'ka ka 'ko -nu 'yënnng □dhuë' □ne -kö 'ö 'ka- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö!

-Dhio -kaanta 'ö dö Tesalonikö -me -nu -dhë waa- □wekadhe

¹² Dhegluzë -nu, yi- -dhe ka -gö kö -Zlan -bha me -nu 'wo yuö kë -sü 'gü ka ziën 'ma bhë, 'ka -an □bhlë -ya. Me -nu 'wo bhë kwa Dëme -yö -an -sü kö -wo ka -da -Zlan -bha zian -ta, 'iin kö -wo ka □daan -Zlan -wo 'ka.

¹³ Me -nu 'wo bhë, -an □bhlë -yö kë ka 'gü -kö 'ple -ta; -an -dhö -yö ka kë □va -Zlan -bha yuö -nu 'ö 'wo- kë -na ka ziën 'ma bhë -a -wun 'gü. -Ka -tosiadhe kë □zuöyagluu 'ka ka 'ko -nu 'piö!

¹⁴ Yi -bhea ka -dhë, dhegluzë -nu, kö 'ka 'fiame -nu -zo -büö! Me -nu 'ö 'wo 'suö -sü, -ka -an -zo -gban; me -nu 'ö 'wo 'tëetë 'güandhe -nu 'gü bhë, 'ka nu -an -dhë! Ka □zuö' -yö kë -saa me 'ple 'piö!

¹⁵ -Ka ka -de 'kun -së! Kö □kun 'ö me -yö 'wun yaa 'pë bho 'wun yaa 'ka; 'κεε -ka 'wun -së -kë ka 'ko -nu -dhë -sü 'iin me 'ple -dhë -sü □meε' -kö -yö kë ka -gö 'töng 'saadhö 'ka!

¹⁶⁻¹⁸ Pë -nu 'ö -Zlan -ya -dhe ka -gö ka -bha -tosiadhe 'ö Yesu Klito 'piö -a 'gü 'ö töö: Ka □zuö' 'glu -yö dhi -kplawo! -Ka -bhea -Zlan -dhë 'töng 'ple 'ka! -Ka -Zlan zuö pö 'wun 'saadhö 'gü!

19 Kö □kun 'ka zian ta -Zuu
'slööslö këyuö -gɔ!

20 Kö □kun 'ka -wo 'ö -Zuu
'slööslö -yö bɔ mɛ -nu 'gü 'ö-
pö 'ka- bho yunng!

21 'Kɛɛ -ka pɛ 'plɛ 'piö -ga
kö -a mɛ 'ö -sɛ 'ka- 'sü ka -bha
'ka!

22 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö
'wun yaa □suu'- 'saadhö -gɔ!

23 -Zlan 'ö □zuöyagluu nu
mɛ -dhɛ bhɛ, -yö -dhoɛ kë
kö 'ka kë -a -bha 'ka -kɔ 'plɛ
-ta. -Yö -dho ka -lü -de -maa
kë bhii ka -zuu 'dhö, ka nii
'dhö, waa- ka bun 'dhö -yö
-dho -an 'plɛ -maa kë. -Yö
-dho ka kë 'slööslö. □Ya kë
'dhö -dhuu gbɛ yaa 'dho to ka
-bha 'yö yöɛ kwa Dɛmɛ Yesu
Klito nu 'töng -bha.

24 -Zlan 'ö ka -dhɛ kö 'ka
ziö -a 'piö bhɛ, -zo -yö -a -bha
-Zlan -mü. -Yö -dho pɛ -nu
'wo bhɛ -an 'plɛ kë ka -dhɛ.

25 Dhegluzɛ -nu, -ka
□bhɛa'- yi -wun 'gü!

26 Dhegluzɛ -nu 'kpɛkpɛ
'wo to, 'yiɛ 'we -an 'ka □duö!

27 A -bhɛa ka -dhɛ kwa
Dɛmɛ 'to 'gü, 'sɛɛdhɛ 'ö □nɛ
-kaa -wo pö dhegluzɛ -nu
'kpɛkpɛ 'wo ka ziɛn 'ma bhɛ
-an -dhɛ!

28 Kwa Dɛmɛ Yesu Klito -yö
'dhuɛ- 'kɔ ka -bha!

**'Sëedhε □ple -naa
'ö Pölö -ya bō
Yesu -wun -dhε
'wun gia- -mε -nu
'wo
Tesalōnikō
plöö -an -dhë bhë
'ö □nε**

¹ Ma Pölö 'dhö, Siliven 'dhö, Timote 'dhö, 'yi 'sëedhε 'ö □nε 'yi- bō -Zlan -bha mε -nu 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmε 'ka -an -bha, 'ka Tesalōnikō plöö ka -dhë.

² -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë waa- □zuöyagluu nu ka -dhë.

Za 'kan -sü 'ö dho kë Klito nu -yi 'ka

³ Dhegluzë -nu, yi □dua' -mü kö 'yi -Zlan zuö pö 'töng 'ple 'ka ka -wun 'gü. -Yö kpengdhö kö 'yi- kë 'dhö 'ö töö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö 'dho -na 'dhiö 'töng 'ple 'ka. 'Ö ka 'ko -nu -dho 'ö ka ziën 'ma 'ö 'dho -na 'dhiö 'pö.

⁴ -A -wun 'gü, yi 'gougö (kwa Dëmε Yesu 'gü), -a -wun -dhε 'wun gia- mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu ziën ka -wun 'gü, 'ö bhii ka -bha -dö 'gbee- -sü 'ö 'wun 'gbee- 'kpekpe 'gü waa- ka -bha -dö 'gbee- -sü 'ö 'klobhódhe -nu 'ö 'wo- -wö ka -ta -an 'gü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka bhë -yö yi □zuö' 'glu -dhi.

⁵ 'Wun -nu 'wo bhë -wa -zön ka -dhë □nε -Zlan -bha

za 'kan -sü -yö -dho kë kpengdhö 'ö töö 'wun 'gbee- -nu 'kpekpe 'ö 'wo nu -na ka -ta, ka -bha -kë -Zlan -bha -gludëdhε -pö 'gü -sü -wun 'gü 'ö 'ka dö 'gbee- -a 'gü bhë, yö □nε 'ö dho ka kë □bhlözë kö 'ka kë -Zlan -bha -gludëdhε 'ö bhë -a 'gü 'në -nu 'ka.

⁶ 'Wun giagia 'ka -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, -yö -dho 'klobhódhe wö mε -nu 'wo ka 'klo bhö -na bhë -an -ta.

⁷⁻⁸ 'Töng 'ö kwa Dëmε Yesu waa- -Zlan -bha bömε 'gü 'gbeezë -nu 'wo dho go -a 'ka dhang- 'gü kö -wo -wo 'siö nε- kpö 'gü, -a 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -Zlan -dho -ya -de 'flëe- 'gü -sü nu mε -nu 'ö 'ka □saan' -na bhë ka -dhë; -yö -dho -ya -de 'flëe- 'gü -sü nu yi -dhë 'töng 'dhö bhë -a 'ka 'pö. -Yö -dho 'wun wö mε -nu 'ö 'waa -Zlan dö 'ö 'wuntaö së 'ö -gban kwa Dëmε Yesu -wun -bha 'ö 'waa- □bhlë -ya bhë -an -ta.

⁹ 'Wun 'ö dho wö -an -ta bhë, -yö -dho kë 'güsiödhe 'ö □toëpö 'ka -a 'ka. -Wo -dho kë kwa Dëmε wöödhε 'ka □gbiin, 'ö -an 'yan 'ka 'dho -da -a -bha 'gügbeedhe 'bhüzë bhë -a -ta.

¹⁰ 'Wun -nu 'ö 'wo bhë -wo -dho kë -dhεkpaoyi 'ö kwa Dëmε dho nu -a 'ka bhë -a 'ka; mε -nu 'wo- -wun -dhε 'wun gia- 'ö 'wo- -bha 'ka, -wo -dho -a □bhlë -ya, 'go mü 'wo- -ga □zuögludhi 'ka. Ka -de 'pö, ka -dho kë mε -nu 'ö 'wo bhë -an ziën, 'ö töö -Zlan -bha -naö 'ö 'yi- □blεε ka -dhë bhë, ka- -wun -dhε 'wun gia-, 'ö 'ka- -sü ka -bha 'ka.

¹¹ 'Wun -nu 'wo bhë -an -wun 'gü, yi -bhea -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'töng 'plë 'ka. Yi- -dhe kwa -bha -Zlan -gɔ kö -yö ka [bhlë 'kpɔ ka -bha dha -sü 'ö ka -dhe -a 'ka bhë -a 'gü. Yi- -dhe -a -gɔ 'zü kö -a -bha 'piigbeedhe 'gü, ka [zuö' 'piö -wun 'ö -kë 'wun -së kë -sü 'ka, -ya kë ka -dhë; kö ka -bha yuö -nu 'ka- -kë -zo yö -sü 'ka bhë kö -yö nu ka -dhë kö 'ka- 'dhiö 'to -së 'ka.

¹² [Ya kë 'dhö, kwa Dëme Yesu 'tɔ -dho bɔ ka -ta 'ö -kë [bhlözë 'ö ka -de 'pö, 'ka dho kë -a 'gü [bhlözë, kwa -bha -Zlan waa- kwa Dëme Yesu Klito -an -bha 'glusë -wun 'gü.

2

'Wun 'ö -ghan këpëyaame -bha nu -sü -bha

¹ Dhegluzë -nu, 'wun -nu mɛ 'wo -ghan kwa Dëme Yesu Klito -bha nu -sü waa- kwa -bha -kpa 'kuë- -sü 'ö- wöödhö -a -bha, yi -bhea ka -dhë -a -wun 'gü,

² kö [kun 'ka ka [kwa ka -de -zü 'siösiö 'ö ka [zuö' -yö -kaan 'kuë 'iin 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu [nɛ kwa Dëme -bha zakanyi [ya -lo. Mɛ 'bhaa -nu -wo -dho ka [zuö' [kaan' 'kuë; -wo -dho -mɔa -bha kö -wo [sua kë ka -gɔ -a -pö ka -dhë -sü 'ka [nɛɛ -Zuu 'slööslö [ya 'wun [blɛɛ' - wo 'gü; -ya -pö kwa Dëme -bha zakanyi [ya -lo. -Wo -dho -mɔa -bha kö -wa pö ka -dhë 'zü -Zlan -wo [blɛɛ' -sü 'ka 'iin -wo -dhoë pö ka -dhë 'zü [nɛɛ 'yië 'sëedhe bɔ ka -dhë

[nɛ kwa Dëme -bha zakanyi [ya -lo. 'Kɛɛ 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö kö [kun 'ka -an -ga 'wun gia- 'ka!

³ Kö [kun 'ka ka [kwa ka -de -zü 'ö mɛ gbɛ -yö ka -dian -kë -kɔ 'bhaa -ta! -Yö kë ka 'yaan [nɛ yi 'ö 'yi 'we -na -a -wun 'ka bhë, -a kë -sü 'ka kö -yö -wo mɛ 'bhee- -nu -ta, -wo -dho wo -ta yö -Zlan -bha. 'Yö këpëyaame 'wo- -dhe 'yaa töng 'kun, 'ö- -bha -tosiadhe 'dhiötodhe dho kë 'güsiödhe 'ka bhë, -yaan [tun nu -süë -a 'töng 'ka.

⁴ Këpëyaame 'ö bhë yö 'ka 'dho wɛ -a -bha kö mɛ 'waa gbɛ -yö gbapë [suu' - 'kpaan gbɛ 'sü 'ö -bha -Zlan 'ka kö -ya gba kö yaa kë yö dosen 'ö 'ka. -Yö -dho 'ko zë -zlan [suu' - 'kpekpe 'ö 'wo 'kpongtaa -an 'ka. -Yö -dho dho -dewo 'ö -da -a 'ka -Zlan ('bhee-) -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'ö [yaannu -a 'gü, -a pö -sü 'ka [nɛɛ yö [nɛ 'ö tɔɔ -Zlan.

⁵ 'Wun -nu 'ö 'wo bhë 'ma- [blɛɛ' - ka -dhë 'töng 'ö 'a [kaa' ka 'piö 'ma -a 'ka; 'yaa 'dhö a? A- -dɔ [nɛ ka -zo yaa -büö -a 'ka.

⁶ 'Wun do 'bhaa 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an kë -sü to zlöö -yö -dhö. 'Wun 'ö bhë ka- -dɔ 'pö. [Dhe -kë [nɛ -yö 'dhö, këpëyaame 'ö bhë -yö -dho nu -a -bha nu 'töng 'ö -Zlan -ya kpɔ -a -gɔ -a 'ka.

⁷ 'Wun yaa kë -sü 'ö -bin -sü 'ka -a -bha [faan' -yö yuö kë -na; 'kɛɛ 'wun -nu 'ö 'yi- [blɛɛ ka -dhë bhë -a kë -yi 'ka kö -yö kë, kö pë 'ö zian ta- -gɔ bhë kö [ya zian 'po -a -gɔ. [Ya kë 'dhö 'ö dho ziö.

8 □Ya kë 'dhö kö këpëyaame bhë -a nu 'töng □ya -lo. 'Kεε -a -bha yi 'dhiö 'to 'töng □ya -lo, kwa Dëme Yesu -dhoë zë ö 'tëë ö dho go -a dhiö -a 'ka; -yö -dho -a 'gü □siö'- ö -bha mëdhe 'bhü 'ö dho nuë 'piigbeedhe 'gü bhë -a 'ka ö nu 'töng 'ka.

9 Këpëyaame 'ö bhë -a nu -yi 'ka, -yö -dho nu Satan ('ö dü 'ka bhë -a) □faan' 'ka; 'yö 'slë □suu'- 'plë -kë, -dhidhaapë □suazë 'iin □du-akëpë □suazë -nu waa- pë 'gblüünzë □suazë -an kë -sü 'ka.

10 -Yö -dho 'wun yaa kë -kö □suu'- 'kpekpe 'plë -ta kö më -nu ('ö wo 'ka 'dho kë -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka) 'ö 'wo dho kë dhong -mε -nu 'ka bhë, kö -yö -an -püö. Mε -nu 'wo bhë 'ö 'wo dho □dhong 'ö töö 'wun giagia 'ö dho -an gbaa dha -sü 'ka bhë waa- -dho kë -waan -a 'kun wo □zuö' 'gü.

11 -A -wun 'gü mε -nu 'wo bhë -Zlan -dhoë kë kö -wo -püö -zo yö -sü 'ö □suapë 'ka -a -bha -sü 'gü.

12 -Kö bhë -a 'ka më 'kpekpe 'ö waa 'wun gia- 'sü wo -bha 'ka 'ö 'wo 'wun yaa kë -sü -dho -kë wo □zuö' 'gü, za -yö -dho -püö -an -ta.

-Zlan -bha mε -nu 'ö -an sü kö -waan kë dhame -nu 'ka

13 Dhegluzë -nu, -yö yi -bha kö 'yi -Zlan zuö pö 'töng 'plë 'ka ka -wun 'gü. Ka -dho -yö kwa Dëme -kë. Yö □ne 'ö -wun 'gü, 'yö ka sü -a züöyi 'ka kö 'ka kë dhame -nu 'ka □boa' -Zuu 'slööslö -ta -sü 'ka. -Zuu 'slööslö 'ö bhë □ne 'ö ka

-kë -Zlan -bha mε -nu 'ka ka -bha -zo -yö 'wun gia- -bha -sü -wun 'gü.

14 'Wuntaösë ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'yi- □blεε ka -dhë bhë, yö □ne 'ö -Zlan -yö bö -a -ta, 'ö ka □dhoo kë -yö -kë 'dhö 'töbhodhe 'ö kwa Dëme Yesu Klito 'piö bhë 'kaan- ka -bha yö.

15 Dhegluzë -nu, □dhe -kë 'dhö bhë, kö -ka dö 'gbee-! 'Wun -nu 'ö 'yi ka -daan -a 'ka dhiö 'iin -a mε -nu 'ö 'yi- □blεε ka -dhë 'sëedhe 'gü, ka -zo -yö 'to -an 'piö 'töng 'plë 'ka!

16 -Zlan 'ö kwa Dë 'ka yö □ne 'ö kwa -dho -ya -kë; pë 'ö -kë 'ö kwa gbaa -zo -yö 'ö -bha -sü □ne kwa -dho dha, waa- 'gü -dö 'gbee- -sü, 'ö □toöpö 'ka -an 'ka 'ö bhë. -Zlan 'ö bhë waa- kwa Dëme Yesu Klito

17 -wo ka □zuöga pa 'gü -dö 'gbee- -sü 'ka. Kö 'wun -së kë -sü 'ö 'wun □blεε' -sü 'gü 'iin 'ö 'wun -nu kë -sü 'gü -yö □faan' nu ka -dhë.

3

Pölä -nu -wa -dhe mε -nu 'wo Tesalonikö -an -gö -sü kö -wo □bhea'- wo -wun 'gü

1 □Ya 'kan -a -bha, dhegluzë -nu, yi -dhe ka -gö kö 'ka □bhea'- yi -wun 'gü kö kwa Dëme -wo 'ö bhë -yö 'dho 'dhiö, -yö -wo -dhe 'plë 'gü -bla 'ka kö -yö kë □bhlézë □ne -kö 'ö □kaa' ka 'piö 'ma bhë -a 'dhö.

2 -Ka □bhea'- 'zü kö -Zlan -yö yi bho me □suu'- yaazë -nu 'ö -an □zuö' 'dhö ya -an kwεε. 'Ö töö më 'plë kun 'wo

-we Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-sü -bha.

³ 'Κεε -zo -yö -a -bha -me
-mü kwa Dëme 'ka. Yö ñne
'ö dho ka gbaa ñfaan' 'ka.
'Go mü 'ö dho ka -maa kë
këpëyaame ('ö -kë dü 'ka
bhë) -a -gɔ.

⁴ Kwa Dëme 'ö bhë 'ö yi
gbaa -zo -yö ka -bha -sü 'ka
ñne 'wun -nu 'ö 'yi- ñbleε ka
-dhë bhë, ka- kë -sü 'gü. 'Go
mü 'ka dho dho -a 'ka 'dhiö.

⁵ Kwa Dëme -ya kë kö -Zlan
-dho -yö ka kë, 'iin kö ñzuö'
-saa -dhe 'ö go Klito 'gü -yö
kë ka -gɔ!

*'Wun 'ö -gban yuö kë -sü
-bha -a -dhiö 'ö Pölö -ya dɔ*

⁶ Dhegluzë -nu, 'yi- dhe ka
-gɔ kwa Dëme Yesu Klito 'tɔ
'gü kö 'fiame -nu 'ö pë -nu 'ö
'yi -an -daan -a 'ka 'ö 'waa
'we -na -a kë -sü -bha bhë kö
'ka 'kan -an -bha!

⁷ -Kɔ 'ö 'ka dhoë- kaa kö
'kaan- yi -bha 'wun ñzuan'
'sü, ka- kë -kɔ -dɔ; 'ö tɔɔ ñdhe
'yi tun ka 'piö mü yiëë kë
'fiäsü.

⁸ Yiëë yi ñkwa' yi -de -zü
kö me 'kpaan gbe -yö yi 'dhi
gba 'kpaan kö yiëë pë 'bhaa
nu -a -dhë. Yuö ñne 'yi- kë
'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'yi bɔ
'gügadhe ñva -nu 'gü. -Yö
-kë 'dhö kö ñkun 'ö yi 'gbiin-
dho me 'bhaa kë.

⁹ -A kë -nu 'ö 'yi- wo 'dhö
bhë yaa kë ñne kö yiëë -mɔ
-a -bha kö 'yi- pö ka -dhë 'ka
nu yi -dhë; 'kεε yi- kë 'dhö
ñzian' kö -yö kë ka -bha 'wun
ñzuan' 'ka.

¹⁰ 'Ö bhii 'töng 'ö 'yi ñkaa'
ka 'piö mü bhë, yi- -pö ka

-dhë ñne me 'yaa- 'piö kö 'ö
yuö kë bhë -a ñdua' 'yaa -mü
kö -yö pë -bhö.

¹¹ -A pö 'yi- wo ka -dhë
'dhö bhë 'ö tɔɔ yi- -ma ñne
me 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ma
'ö 'waa yuö kë; 'ö -an -bha
-tosiadhe -yö -kë -de -dɔ wo
'bhamε -nu -bha 'wun 'gü -sü
'ka.

¹² Me -nu ñsuu'- 'wo bhë,
yi- -dhe -an -gɔ tong -dɔ -an
-dhë -sü 'ka kwa Dëme Yesu
Klito 'tɔ 'gü ñne -wo yuö kë
'töng 'ple 'ka kö -wo wo -de
giagia -bha -bhö -pë yö.

¹³ Dhegluzë -nu, kö ñkun
ka 'gü -yö ga 'wun -së kë -sü
'ka!

¹⁴ 'Wun -nu 'yi- ñbleε ka
-dhë 'sëedhe 'ö ñne -a 'gü bhë
me yaa 'we -a ñbhle -ya -sü
-bha, -kaa 'piö -ga, 'ka ka -ta
yö -a -bha, -yö kë 'dhö kö lë-
yö 'kpɔ -a -ta.

¹⁵ 'Κεε kö ñkun 'ö 'ka- sü ka
yaagüme 'ka! -Ka -a -zo -büö
ñzian' ñne ka dheglu 'dhö.

¹⁶ Kwa Dëme 'ö
ñzuöyagluu nu me -nu -dhë
bhë, -yö ka gbaa ñzuöyagluu
'ka, 'töng 'ple 'ka, -kɔ 'ple -ta!
Kwa Dëme -yö 'to me 'ple ka
'piö!

¹⁷ 'Sëedhe ñbεen' -wo 'ö 'a-
-ya n -de giagia -kɔ 'ka 'yö
ñnεε: Ma Pölö, 'ma 'we kaa!
-Kɔ 'ö 'a n -kɔ pin ñkaa' ma
'sëedhe -nu 'ple -ta 'ö bhë.
Ma 'sëedhe ñbεen' -kɔ 'ö bhë.

¹⁸ Kö kwa Dëme Yesu Klito
-yö 'dhuë- 'kpɔ ka -bha!

**'Sëedhε -blæzë
'ö Pölö -ya bɔ
Timote
-dhë bhë 'ö □nε**

□Wekadhe

1 Ma Pölö 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, kwa Dhame -Zlan waa- Yesu Klito 'ö 'kwa -yaa -gɔ bhë -an -zo 'kun -wun 'gü bhë,

2 ma bhë □nε 'ö 'sëedhε □nε 'a- bɔ bhì 'ü -kë □nε n gbö 'dhö (-Zlan -wo 'a- □blæ ü -dhë 'üen- □tun -a -wun -dhε -na 'wun gia- -a -wun 'gü) bhë ü -dhë, kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ü 'ka, -wo ü 'yënnng yö, -wo ü gbaa □zuöyagluu 'ka.

-Zo -kë -de 'piö -sü mε □daan' -wo □suazë -gɔ -sü

3 -Bhö 'to Efözö □nε -kɔ 'a- pöë ü -dhë kö a 'dho -na Maseduanë bhë -a 'dhö. Bhii mε -daan □sua -wun 'ka -mε -nu -wo mü; -bhö 'wun □blæ' -an 'ka kö -waan □gbaannu!

4 -Bhö -a pö -an -dhë -wo wo □kwaa' □kwezü -wun -nu waa- mε 'bhema -nu 'tɔ -bhüö -nu -yö 'ko 'dhiö -sü -nu 'ö □ya kë 'wo nu zaɔdhe 'ka bhë -an □blæ' -sü -zü. -Zlan -bha mε dha -kɔ 'ö sü -zo -yö -a -bha -sü -bha bhë, 'yaa- 'gbloo -ta.

5 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö -dho 'ö ka 'gü bhë, ka- kë ka □zuöga 'puu 'ka, kö 'ka pë -nu kë, ka □zuö' -yö kë □yaannu □süë' 'iin kö

ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, -yö kë 'kpëdhö.

6 Mε 'bhaa -nu □wa 'go zian bhë -a -ta □wa 'to zaɔbhodhe 'flëëflëë -nu 'piö □wa wo -de -püö.

7 -Wa 'piö 'wo kë -Zlan -bha tonggɔmε 'ka 'kεε kö wo 'wo bhë, pë -nu 'wo 'go -na -an dhiö waa- pë -nu 'wo mε -nu □daan' -na -a 'ka -zogbandhe 'ka bhë, -a 'zü 'ö- □löö 'ö □ya kë mε -nu -wa ma bhë, wo -de gia- 'waa- dɔ.

8 Tong 'ö 'ka- ga -na bhë, □waa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, -yö -kë -së; 'ö 'kwa- dɔa 'dhö.

9 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □nε tong yaa -da mε kpengdhö -nu -wun 'gü; -yö -da □kian' yaa -mε -nu, □gɔü' 'gbee- mε -nu, 'gluyaame -nu, □sɔɔnyaakëmε -nu, mε -nu 'ö -yö -Zlan 'piö oo, -yö pë 'slööslö -nu 'piö oo, 'ö- gbε □bhlë 'yaa -an 'gü -nu, mezëmε -nu, mε -nu 'wo wo 'kpɔmε -nu zë -na -nu,

10 □sɔɔnkëmε -nu, gɔɔn- -nu 'sloo 'iin dhoo -nu 'sloo -bha -wo 'ko 'piö -mε -nu, □nua 'dhɔɔdɔmε -nu, □suakëmε -nu, -wobhömε -nu 'ö 'waa 'to wo -wo -ta waa- mε -nu 'saadhö 'ö mε □daan' -wo giagia 'ö bhë 'ö 'waa- -zian -ta 'wo bhë 'saadhö -an -wun 'gü.

11 Mε □daan' -wo bhë, -yö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü -zë 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta bhë -a 'gü; 'ö- -wun -yö tèn n -ma kö 'aan- mε -nu □daan' -a 'ka.

-Zlan zuö -pö -a -bha 'glusë -wun 'gü -sü

12 Kwa Dēme Yesu Klito 'ö n pa [faan' 'ka -Zlan -bha yuö 'gü bhē, a- zuö -pö. A- zuö -pö bhii -yö n -yö -zo -tēn -a -dhē -mε 'ka, 'ö n sü kö 'aan- yuö kē -a -dhē,

13 'kö -kē [ne kē- wo 'dhiö -be bhē a- -wun yaa -blεε, 'a- 'klo bho, 'ö 'a 'si -nu bho -a -go 'dhee. 'Kεε -yö n 'yēnng -yö 'ö tōō kē- wo 'dhiö bhē, pē -nu 'a -kē -an kē [dhia bhē, n 'ka kē -a -bho 'kou do [dhia; -zo -yö -a -bha -sü 'ö yaa kē n -go bhē, yö -mü.

14 Kwa Dēme -yö ö -bha gbaō -kē n -dhē [va -ziōgōüsüzē 'ka, bhii -ya -kē 'ö -zo yö -sü waa- -a -dho 'wo -kē n -go yi -nu yi -bha -kē do -sü 'gü.

15 'Wun 'a 'dhoē- [blεε'- [ne 'wun gia- -mü. -Ka do 'dhe! 'O tōō Yesu Klito -yö -nu 'kpongtaa kö -yaan [soōnyaame -nu dha; 'ö waa- pö [soōnyaame kö -wa -pö ma; ma 'a tōō -a mε yaa -an ziēn.

16 'Kεε -Zlan -yö n 'yēnng -yö; -ya -kē 'ö Yesu Klito -yö n sü kö 'aan- kē 'wun [zuan' do 'ka, -a -zōn -sü 'ka [ne 'kö -kē [ne [soōnyaame -nu -gōmε -mü n 'ka 'dhee, -a [zuö' -yö -saa n 'piö, -yö kē 'dhö kö -dhekpao [dhia' -bha, mε -nu 'wo dho bō 'wun bhē -a -ta -waan -a -wun -dhe 'wun gia- bhē, kö [toēpö -kēdhösü -yaan kē -an -bha 'ka.

17 Mεa-, [toēpö -gludē 'ö 'yaa ga, -Zlan do 'ö 'waa- yö bhē, [bhlēyadhe waa- 'tōbhōdhe -wo kē -a -bha 'ka 'dhö -kplawo! Amen.

18 Timote, ma 'nē, -dhio 'a-

do -na ü -dhē [ne, a- -do 'dhö 'wun 'ö -gban ü -go -wun -bha 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa [blεε ü -dhē 'dhiö bhē -a 'gbloo 'piö; -wo -nu 'wo bhē, -bhö -an kuēnnu ü [zuö' 'piö [zian' kö 'ko 'ö kwa -go -zo yö -sü 'gbloo 'piö bhē 'üēn- ü -bha -sē zē;

19 -zo yö -sü 'ö ü -go bhē -a 'kun 'gbee-; -wo 'ö 'we -na ü 'gü bhē, -bhö 'wun ma -a -ta -kplawo! Kö [kun 'ö ü zuö 'dho za do ü -bha. -Dhe -ga 'dhe! Mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun ma -wo 'ö 'we -na -an [zuö' 'piö bhē -a -ta, 'ö [wa dhoē 'dhö [ya -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ko yö zuē-.

20 Imene waa- Alezandrē -wo -an 'piö, 'yö 'a -an 'kluēn bho Satan -bha; bhii [wa 'go mü, waa 'dho 'wun yaa [blεε'- -Zlan -go gbo.

2

Mε [daan' -wo 'ö -gban [bhεa' -sü -bha

1 Pē -blεεzē 'a dho ka [kpao -a -wun 'ka 'ö tōō 'ka -bhεa -Zlan -dhē; -ka pē -dhe -a -go; -kaa zuö pö mε -nu 'saadhö -wun 'gü!

2 -Ka [bhεa'- 'sedē -nu waa- megōtamε -nu 'kpekpe -wun 'gü -yö kē 'dhö kö -ya diindhö -sü waa- [zuöyagluu -wo kē -dhö kwa -bha -klu -Zlan -bha -sü waa- 'ta 'sü -ko 'ö [wa 'ta -sü -a 'ka 'ö 'ko [bhlēyadhe -yö -kē bhē -an -wun 'ka;

3 'wun -kē 'dhö -sü [yö -sē; 'ö- 'yi -yö -kan -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhē -a 'dhi.

⁴ Yö □ne 'ö- 'piö kö me 'ple -wo dha kö 'wun gia- 'ö -dhö bhë -wa do bhë.

⁵ Bhii kē- wo bhë, -Zlan -yö dosen, 'ö me 'ö -yö me -nu waa- -Zlan -an ziën -me 'ka 'ö 'dhö do Yesu Klito 'ö me 'bhee- 'ka bhë -a 'ka.

⁶ Yö □ne 'ö ö -de nu me 'ple -go -ta -bo -pë 'ka. -Kö bhë □ne 'ö yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, □dhe 'ö □ya -lo, 'ö pë 'ö- -zon □ne -Zlan -ya 'piö kö 'ö me 'ple dha bhë, 'ö nu -a 'ka.

⁷ Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya bome 'ka kö 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun gia- 'ö -gban Yesu Klito -bha -an -bha bhë, kö me -nu 'waa Zuifö 'ka, 'aan- -an □daan'- -a 'ka 'ö bhë. 'Wun 'a- □blee' -na bhë 'wun gia- -mü.

⁸ □Dhe -kë 'dhö, a- 'piö kö goon- -nu 'wo dho □bhea'-, -dhe 'oo -dhe 'wo- -bha, -wo □bhea'- □zuö' 'puu 'ka. Kö □kun 'wo -naa -wun 'iin 'wo 'dhinaa -kë 'kuë -sü -wun to wo □zuö' 'piö 'ö 'wo □bhea -a 'ka!

⁹ A- 'piö kö dhoo -nu -de 'pö, -wo 'dhoë- woë- so -nu kë wo -bha, -yö kë -a kë -kö gia- 'ka; kö □kun 'ö -kë -do 'siö 'ka. Kö □kun -kë 'ö 'wo wo -bha wun -nu -pë -kë 'ö do -an -go -bha □ne 'yan -to -a 'piö -pë 'ka 'iin 'wo 'sënnng □baa' -pë -nu waa- -zlooga -nu -kë wo -bha 'iin 'ö 'wo so □sonng' 'gbeezë -nu -kë wo -bha.

¹⁰ 'Kee -an wo -kö -nu -seebö -nu -wo kë □ne so -nu 'dhö -an -bha □ne -kö 'ö dhoo -nu 'wo- 'piö kö -an -wun

-yaan -Zlan -zo 'kun, 'ö -an -ma kuën bhë -a 'dhö.

¹¹ Dhebo 'ö -dhö, -yö 'ö 'to 'to -na me □daan' -wo -bha, -ya diindhö -sü -yö kë -a -go, -go -yoo sia- -sü 'ka!

¹² N 'ka 'we -a -bha kö dhebo -yö me □daan'- 'iin kö -yö -ya goon- -go 'dhiö; -a □dua' -mü kö -dhe -yö ga -a -ta diindhö.

¹³ Bhii Adan □ne 'ö -Zlan -ya -da -bleezë 'ka -yaan □tun Evö -da -na;

¹⁴ yö do bhë 'zü, Adan kun 'ö- 'bon -yö -kan (-bleezë 'ka); dhebo □ne 'ö- 'bon -yö -kan (-bleezë 'ka); 'ö tong 'ö -Zlan -ya -da bhë, 'ö yaa 'wun ma -a -ta.

¹⁵ Kē- wo 'dhö bhë -yö -dho dha 'në -nu 'ö dhoë- 'kpö bhë -a -wun 'gü. Dhebo -nu -wo -dho dha 'dhö -oo, 'kee kö □wa kë □naazë -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -dho 'ö go -Zlan 'piö bhë -a kë -sü 'ka, -kë 'slööslö -sü waa- wo -bha -de -sü 'tee -sü -wun 'gü.

3

'Dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë -sü 'ka -me -nu

¹ -Wo 'ö 'wun gia- 'ka 'ö □ne: 'Ö □ya kë □ne me -yö -dhö 'ö- 'piö kö 'yö kë 'dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu kpö 'ka -me 'ka kö yuö -së □ne bhë.

² 'Kee -yö kë ka 'yaan □ne 'dhiö -sü me 'ka -me 'ö dho kë, -yö kë me 'ö me gbë 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka; -yö kë dhe do 'kpaan □gon 'ka; -yö kë me 'ö 'yaa -de -nu yo -dhë -me 'ka -a 'ka;

-yö kēdhē -ga 'wun 'gü -mε 'ö
ö -de dɔ -a 'ka, -yö -kē -nia
-kun -sē -mε 'ka, -yö kē mε 'ö
-mɔ mε -nu □daan' -sü -bha
-a 'ka;

³ kö □kun 'ö -kē -de -nu
yɔ 'yi -dhē -mε 'ka, 'iin mε
'ö- -kɔ dhēi 'dhö 'siö-, 'ö- 'dhi
-wo 'dhö 'dhiö- -a 'ka, 'kεε -yö
kē mε 'ö 'lēlē, 'ö -siökuēdhe
-dho 'yaa- kē -a 'ka. -Yö kē
mε 'ö 'yaa pē 'ple bɔ yö do
'sloo 'ö 'ka -a 'ka.

⁴ -Yö kē mε 'ö -mɔ 'ö -de -gɔ
'kɔmε -nu □kɔɔn -sü -bha
'ö- -bha 'nē -nu -wa □bhlē -ya
-a 'ka.

⁵ Bhii 'ö tɔɔ mε 'ö- -kɔ 'yaa
-mɔ 'ö -de -gɔ 'kɔmε -nu
□kɔɔn -sü -bha, -yö -dho 'ö
-zo kē Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -mε -nu kpö 'gü -mε -nu
'piö mü □dhē □εε?

⁶ Kö □kun 'ö -kē mε 'ö 'ö
□zuö' □dhiē -Zlan 'piö -dēü -a
'ka; bhii □ya kē 'dhö -yö -dho
'ö -de sü □va 'ö za 'ö □ya dü
'kun 'saadhö bhē 'ö- -bha -ya
kun 'pö.

⁷ -Yö -dho kē mε 'ö mε
-nu 'ö 'waa Yesu Klito -wun
-dhe 'wun gia- -mε 'ka, 'wo
-tɔmɔdhē -sē -kē -a buēndhö
-a 'ka, -yö kē 'dhö kö □kun 'ö
mε -nu dho -a -sanzē 'ö dho
kē -a -bha -püö dü kwεε -sü
-gen 'ka.

*-Zo -kē -Zlan -bha 'kɔ 'piö
-mε -nu*

⁸ -Zo -kē -Zlan -bha 'kɔ 'piö
-mε -de 'pö, -yö kē mε 'ö-
□bhlē -ya -sü 'dhö -sē -a 'ka;
-yö kē 'wun gia- □blēε'- -mε
'ka. Kö □kun 'ö 'wo yɔ mü
-sü -ziö □gɔü' 'iin 'ö 'wo □naɔ
□mεε -kɔ yaa 'ka.

⁹ -Wo 'to -klu -sü 'ka 'wun
giagia 'ö -kē -bin -sü 'ka 'ö-
-gen go -zo yö -sü 'gü bhē -a
-bha, □zuö' 'puu 'ka.

¹⁰ -Wo -dho -an 'piö -ga
□kun -blēzē 'ka; 'ö □ya kē
□nε waa 'wun gbε yö -an
-bha, kö -waan □tun yuö zü
dɔ -na 'sabla Yesu -wun -dhe
'wun gia- -mε -nu kpö 'gü.

¹¹ -An bɔɔ -nu -de 'pö, -wo
kē dhoo -nu 'ö -an □bhlē -ya
-sü 'dho -sē -an 'ka; kö □kun
'ö 'wo -kē □tɔɔkēmε -nu 'ka;
-an -kɔ -yö -mɔ wo -de -wun
-bha; -wo kē mε -nu 'wo to
wo -wo 'gü pē 'saadhö 'gü -an
'ka.

¹² -Zo -kē -Zlan -bha 'kɔ
'piö -mε mε 'ö -dhö -yö kē
dhebo do □gɔn 'ka; -yö kē mε
'ö 'ö -bha 'nē -nu waa- 'ö -bha
'kɔmε 'wo to 'ö -an □kɔɔn -a
'ka.

¹³ Bhii -zo -kē -Zlan -bha
'kɔ 'piö -mε mε 'ö yuö kē
-na -a kē -kɔ giagia 'ka bhē,
-yö -kē □bhlēzē, 'ö- -kɔ -yö
-mɔa kö -yö 'wun □blēε'-
-zogbandhe 'ka -zoyösü 'ö
kwa -gɔ kwaa- Klito -nu kwa
-bha -kē do -sü 'gü bhē -a 'ka.

Pē □va 'ö -bin -sü 'ka

¹⁴ A -dho nu ü 'piö 'ma
-dēü, 'a- dɔa 'dhö n □zuö' 'gü;
'kεε 'sēēdhē □nε a- bɔ ü -dhē
'dhö 'pö.

¹⁵ □εε, 'kεε □ya kē □nε
a □glɔɔ -na 'nö, 'sēēdhē 'a-
bɔ -na □nε, 'ö 'ta -sü -kɔ 'ü
dho 'ta süē -Zlan -gɔ 'kɔmε
-nu ziēn bhē, -a yö -a 'gü.
'Ma- pö -Zlan -gɔ kɔmε -nu
kö a- -pö -Zlan 'ö 'bhee- -a
-bha Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü 'ö

'wun giagia -gban 'lü waa- -a kuënnupë 'ka.

¹⁶ Μεα-, kwa -bha -Zlan -bha wo -ko bhë, pë 'bhle 'ö- 'gü 'ö -bin -sü 'ka bhë, -yö 'gblüünzë. -A 'bhaa gbë 'ö dho ziö -a -ta 'yaa 'dhö. -Yö -nu mæbheedhe bun 'gü 'yö -Zuu 'slööslö -ya -bha -kë kpengdhö -sü -zön. 'Yö -Zlan -bha bómε -nu 'yan -yö do -a -bha. -A -wun -yö [blεε]- 'segö 'saadhö 'gü 'ö 'kpong- taame -nu -wa -wun -dhe 'wun gia-, -yö -da dhang- 'gü.

4

Me [daan' -me -nu [suazë

¹ -Zuu 'slööslö -ya -pö -a -yö sia- -sü 'ka [ne: Yi -kaanta -nu 'ka, mε 'bhaa -nu -wo -dho wo -ta yö -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha, -waan 'to mε -püö -zuu [suazë -nu waa- -zuu yaa -nu -bha mε [daan' -wo -nu 'piö.

² -Wo -dho wo [kwaaw' wo -de -zü 'ö mε 'yaan- 'kun -mε -nu 'iin [suakëme -nu 'ö -an [zuö' 'yaa 'dhö gbö [ne pë 'wo- pö -piö 'wo- -da siö 'ö ma -banbandhö 'ö 'wo- -ye -an [zuö' -bha 'dhö bhë 'ö 'wo -an bho zian -ta -a 'dhö.

³ Με -nu 'wo bhë -an -bha mε [daan' -wo 'bhaa -nu tōō: 'Yaa -së kö gōōn- waa- dhe -wo wo 'ko 'sü 'iin -bhöpë mε 'ö [ne -yö ya 'iin -a mε 'ö -de [zian' bhë 'yaa -së. 'Kεε kë -wo 'dhö bhë -bhöpë [suu' -nu 'wo bhë -Zlan -yö -an -da kö [ya kë [ne -a -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'wo 'wun gia- do bhë [waa- -bhö 'kεε kö [wa [bhea'- -ta, kö -waan -a zuö pö -a -wun 'gü.

⁴ Bhii pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da bhë, [yö -së; -a gbë 'yaa -sanzë -pë 'ka. Kwa [dua' -mü [zian' kö 'kwa kwa -ko 'kpö -a 'ple -gō -Zlan zuö pö -sü 'ka.

⁵ Bhii -Zlan -wo waa- kwa -bha [bhεawodhe -nu 'wo bhë -wo pë 'ple -kë -Zlan wö 'dhiö -së.

'Wun 'ö -gban mε 'ö Yesu Klito -bha yuökëme giagia -bha

⁶ [Ya kë [ne 'bha dhegluzë -nu [daan'- [ne -ko bhë -a 'dhö, ü -dho kë Yesu Klito -bha yuökëme giagia 'ka, 'ö 'ü dho -a -zön [ne pë 'ö ü -bhöpë 'ka -Zlan -bha zian -ta [zian' 'ö tōō -zo -yö -a -bha -wo -nu waa- mε [daan' -wo giagia 'ö 'wo ü [daan -a 'ka bhë.

⁷ 'Kεε [kwezü -wun -nu gbëgbë 'ö 'wo -an -gen bho -na bhë, -bhö bhö -an -dhë [taa' 'ö tōō 'yaa -zo yö -sü 'gbloo 'piö. -Bhö 'to [zian' -klu -sü 'ka -Zlan -wo -bha.

⁸ 'Wun 'ö -gban -Zlan -wo 'kun -sü -bha bhë, -bhö [yōōn -a -ta! Bun -kun -së -sü 'ö -gban -bla 'sü -sü, -lö -sü waa- [gōōn -sü -nu -bha bhë, [yö -së 'kεε -a [truën 'gian gbë 'yaa 'dhö. -A mε 'ö -kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka bhë, [yö 'gianzë pë 'ple 'gü, bhii yö [ne 'ö 'kwa dho bō -a -ta kö -tosiadhe 'ö zō waa- -kë -a 'gü -sü 'ö -dhekpao [dhia' -bha bhë 'kwaan- yö.

⁹ [Yö -së kö 'ka ka 'to 'to 'wun bhë -a -bha, 'ka- -wun 'kun 'gbee- ka [zuö' 'gü.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö 'kwa yuö kë -na, 'ö 'kwa -glu gōn -na

bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'kwa kwa -zo yö -Zlan 'ö 'bhee- 'ö 'kpekpe Dhame 'ka, 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-mε -nu Dhame kpinngdhö 'ka bhë -a -bha.

11 'Wun -nu 'wo bhë, -bhö -an □daan'- -a 'ka ü -wo □yɔɔn -a -ta -sü 'ka!

12 Kö □kun 'ö mε gbε -yö 'yan □ziö' -kë ü 'ka, ü -bha -kë -dadhëü 'ka -sü -wun 'gü! -Bhö kë mε 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu dho 'wun □zuan' -sü -a -bha 'ka, ü -bha 'wun □blεε'- -kɔ -nu, ü -bha 'ta 'sü -kɔ -nu, -dhö 'ö ü 'gü bhë 'dhö, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ü -bha -kë 'slööslö -kɔ -nu -an -wun 'gü.

13 Ü -zo kë 'sëedhe pö -sü -së 'piö mε -nu -dhë, 'ü -Zlan -wo □blεε'- mε -nu -dhë; 'ü -an □daan'- -yö 'dho -yö yöë n -ma nu -yi -bha.

14 Gbaɔ 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö 'ö- nu ü -dhë yi 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wo 'wun □blεε -a 'ka 'ö mε ziizii -nu -wo wo -kɔ -nu kpa -a 'ka ü -ta □bhea' -sü 'ka bhë, kö □kun 'ü- -wun zuö ü -kɔ □taa.

15 Pë -nu 'ö 'wo bhë, -bhö ü -de nu -an kë -sü -dhë kö ü -bha -dho 'dhiö -kɔ bhë mε -nu -waan -a yö giagia 'ka.

16 Ü -zo kë ü -de 'piö 'ü ü -zo kë 'pö ü -bha mε □daan' -wo -nu 'piö! -Bhö -ya ü 'yaan 'wun -nu bhë -an 'plε 'gü! 'Bha- kë 'dhö, ü -dho ü -de dha, 'ü mε -nu 'wo wo 'to 'to -na ü -bha bhë, 'ü -an dha 'pö.

5

Pë mε 'ö këpë 'ka 'ö 'dhiö -sü -Zlan -bha mε 'ka -mε -nu dhoë- kë -Zlan -bha mε -nu kpö 'gü

1 Gɔɔn- □klöö 'ö pë 'bhaa -kë, 'ü dho 'wun □blεε'- -a 'ka, -bhöë kë 'lëälë 'ka □nε □dhe 'wo- pö -a -bha ü dë -mü -a 'dhö. -Bhö -dad- hëü 'në gɔɔn- -nu 'sü □nε ü dhegluzë -nu 'dhö.

2 -Bhö dhoo -nu -deebɔ -nu 'sü □nε -kɔ 'ü ü dhe 'sü -na -a 'ka bhë -a 'dhö; 'ü 'në dhoo -nu -dadhëü -nu 'sü □nε ü dheglu 'në dhoo -nu 'dhö. 'Në dhoo -nu 'wo bhë, -bhö kë -an 'piö 'slë 'ka!

3 □Gεandhoo -nu 'wo □gεandhoo -nu giagia 'ka bhë, -bhö ü -zo kë -an 'piö!

4 □Gεandhoo -nu mε 'ö -an -bha 'në -nu 'iin 'ö -an -bha 'në -bha 'në -nu 'dhö -dhö, -yö -an □dua' 'ka kö 'në -nu 'wo bhë, pë mε 'ö -an □dua' 'ka -Zlan wö 'dhiö wo 'kpɔmε -nu 'iin wo 'kpɔmε -nu 'kpɔmε -nu buëndhö bhë -wa kë, bhii -a kë 'dhö -sü 'yi -kan -Zlan -dhë.

5 Dhe 'ö □gεandhe giagia 'ka, 'ö -ya -sü 'ka ö -de -ta, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, -yö -kë □naazë -bhea -Zlan -dhë -sü 'gü pë -dhe -a -gɔ -sü 'ka gbeng waa- lënnng.

6 'Kεε □gεandhe 'ö ö -bha -tosiadhe kë -na -de □dhɔɔbhaapë -nu 'gü bhë, -a 'dhiö -ya -da □nε bhë.

7 Pë 'ü dho -an -zo -büö -a 'ka 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö mε gbε dho 'wun yö -an -bha.

8 Mε 'oo mε 'ö -dhö, -yö -dho ö -zo kë ö -mε -nu 'piö;

'kεε -yö -dho -a kē 'dhö ö -de -gɔ kɔɔmε -nu 'ka. Mε 'ö yaa-kē 'dhö, kö □ya 'kan -zo yö -sü -bha; -a -de kö □ya ziö mε -nu 'ö 'waa -Zlan -wo -dhe 'wun gia- bhē -an -ta.

9 □Gεandhe 'ü dho -a 'tɔ -da □gεandhoo -nu 'tɔ -bhüö 'gü, -a -kwe -yö -mɔ 'gɔɔ-'slado -bha; 'kεε -yö kē dhe 'ö dho gwaan do 'kpaan -a 'ka.

10 -Yö kē mε 'wo- dɔ ö kēwun -sē -bha -a 'ka; -yö kē mε 'ö ö -bha 'nē -nu -tɔ -sē 'ka, 'ö -nia -nu 'kun -sē, 'ö -Zlan -bha mε -nu □bhlē -ya, 'ö nu 'yename -nu -dhē -a 'ka. -Yö kē mε 'ö- kēwun -nu -wo -kē -sē -kɔ □suu'- 'saadhö -ta -a 'ka.

11 'Kεε -bhö -kɔ □gεandhoo -nu -dadhēü -nu 'ka! Bhii kē-wo bhē, □ya kē □nε pē -dho -yö -da -na -an □zuö' 'piö, (kö -an 'kan -sü -mü pē mε 'wo wo -de -da 'gü Klito -bha zian -ta wo -bha -kē □gεan 'ka -sü 'gü bhē -a -bha); kö -an -dho gwaan -sü -mü.

12 Bhii waa- kē 'dhö kö pē -blεzē 'wo wo -de -da -a 'gü, 'wo- pö wo -dho -a kē bhē, 'waa- 'gü gbɔ; -a -wun □ya -an 'kun.

13 □Ya kē 'dhö 'wo □niē □nε 'dhe -ta -ma 'dhö, 'wo bɔ 'kɔdhi -nu 'gü; 'ö 'yaa 'to □niē' -sü -de 'sloo -bha, 'wo -kē 'dɔɔdɔmε 'ka; 'wo wo -de dɔ mε -nu -gɔ 'wun 'gü, 'ö 'wun 'yaa □blεε' -wun 'ka, 'wo- □blεε.

14 Pē 'ö -kē 'a- 'piö kö □gεandhoo -nu -dadhēü -nu -wo 'dho gwaan bhē 'ö bhē; -wo 'nē -nu 'kpɔ; -wo wo -zo kē woē- 'kɔɔmε -nu 'piö,

-yö kē 'dhö kö □kun 'ö kwa yaagümε -nu dho bɔ -an -ta kö -waan 'wun yaa □blεε'-kwa -gɔ.

15 Kē- wo 'dhö bhē 'ö tɔɔ □gεandhoo -nu 'bhaa -nu □wa 'gɔ zian -sē -ta 'saadhö □wa ziö Satan 'piö.

16 'Kεε □ya kē □nε -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -dhe do -gɔ 'kɔɔmε -nu ziēn, □gεandhe -yö mü, -a □dua' -mü kö -yö nu -a -dhē. Kö □kun 'ö- -wun to Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -kwaa, -yö kē 'dhö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -yaan nu □gεandhoo -nu 'wo wo -de -ta giagiawo bhē -an -dhē □zian'.

17 Mε zii -nu 'wo 'dhiö 'sü -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü 'ka, 'kεε 'ö -an -zo 'dhö giagiawo -Zlan -wo □blεε' -sü waa- -a □daan' -sü 'piö bhē, -yö -an □dua' 'ka kö -an □saan' -yö kē □va,

18 bhii pē 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: □Ya kē □nε -du gɔn -yö -mlü □siē' -na, kö □kun 'wo- 'dhi kun, 'yö- pö 'zü: Yuökēmε □saan' bho -sü -ya -ma -kun.

19 Kö □kun 'wo 'wun dɔ mε zii -bha 'ö 'ü- -kē 'wun 'ka kö 'wun -dɔa -bha dhe -tɔmɔ -nu waa kē □plε 'iin -yaaga.

20 Mε □ya 'wun yaa kē, -bhö 'wun □blεε' -a 'ka mε 'plε wö 'dhiö kö 'suö -yaan -da mε -nu 'wo to -an -bha.

21 A- -blεε ü -dhē -zog- bandhe 'ka -Zlan 'dhö, Yesu Klito waa- -Zlan -bha bɔmε -nu 'ö -an sü -an wö 'dhiö □nεε 'wun -nu 'wo bhē 'ü ü

-zo kē -an 'piō kō □kun 'ü -an -kē mē -zē 'gü -sü 'ka 'iin 'ü -kē -dō mē 'piō -sü 'ka!

²² Kō □kun 'ō 'siō -yō kpa ü -ta 'ü ü -kō kpa mē -ta □bhēa' -sü 'ka yuō -nu -a -dhē -sü 'ka -Zlan -gō kōō. Kō □kun 'ü -da mē gbē 'piō 'ka □soon yaa -kē. Ü -zo kē ü -de 'piō kō 'ü 'to 'slöösLö!

²³ Kō □kun 'ü 'yi -de 'sloo mü -kplawo, 'kēē -bhō -drōon mü 'dēdē 'ka ü 'gu -udhē -wun 'gü 'ō tōō ü -ta 'yaa 'po -sü 'ka.

²⁴ Mē 'bhaa -nu -wo -dhō 'ō -an -bha □soon yaa -yō -kē -dhegbēadhe 'gü, 'ō mē 'plē 'yan -yō -da -a 'gü, 'ō □ya kē 'dhō zlöō, 'wo- -wun □blēē; 'kēē mē 'bhaa -nu -wo -dhō 'pō, 'ō □wa □soon yaa kē, 'ō- -dhe -yō □glōō kō mē -nu -waan □tun -a -wun ma -na.

²⁵ -Kō do bhē 'ō kēwun -sē -nu 'dhoē- 'ka. -A 'bhaa -nu -wo -kē mē 'plē 'yan 'dhiō, 'ō- -de 'ō- 'bhaa -nu 'dhō mü; 'kō -kē □nē 'waa mē 'yan 'dhiō -wun 'ka 'dhee, 'ō wo 'ka 'dho to -bin -blü 'wo -dhō.

6

¹ Mē -nu 'saadhō 'wo □nua 'ka, -an □dua' -mü kō -wo wo -gōmē -nu □bhlē -ya. -Yō kē 'dhō kō □kun 'ō mē gbē dho 'wun yaa □blēē' -Zlan waa -kwa -bha mē □daan' -wo -nu -gō.

² □Nua -nu mē 'ō -an -gōmē 'dhō Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mē 'ka bhē, -an □dua' 'yaa -mü kō -wo 'kun -an □bhlē -ya -sü 'ka □woē' □nē wo -nu 'wa kē dhegluzē -nu 'ka. Pē 'wo dho -a kē □zian' 'ō tōō yuō 'wo dho -a

kē -an -dhē -ziōgōüsüzē 'ka. Bhii mē -nu 'wo yuō kē -na -an -dhē bhē, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mē -nu 'ō -an -dhō -yō -an -kē wo -mü. Pē -nu 'ü dho mē -nu □daan' -a 'ka 'ō 'ü dho -an □blēē' -wo bhē.

³ □Ya kē □nē mē -yō mē □daan' -na mē □daan' -wo gbē 'ka, 'ō 'yaa -mō -a 'gü -sü 'ka kwa Dēmē Yesu Klito -wo giagia -nu waa- mē □daan' -wo 'ō -gban kwa -bha wō -kō 'ō -Zlan -wo 'gü -a -bha -an 'ka,

⁴ kō mē 'ō 'dhō bhē, -de -sü □va □yaa- pa, 'yaa pé gbē dō; □ya □yaannu □nēdhō kō 'wun -nu 'wo -gban -wo kpō -nu -bha -a zaodhe -da -sü -ya 'kan -na kō -waan bō -a -ta -yaan kē -an -gō 'dhinaa 'ka. -Dhe bhē □nē 'ō pé -nu 'wo □druei -nu, 'dhinaa -nu, 'si -nu bho -sü -nu, 'wun -nu -kun □zuō' 'piō -sü -nu 'ō 'wo go -a -bha;

⁵ -Dhe do bhē □nē 'ō zaodhe -nu 'ō- 'bhaa -nu □ya kē 'waa yēn mē -nu 'ō -an -bha 'wundōdhe □ya yō yaan 'ō pé 'ō 'wun gia- 'ka, 'ō 'waa -dō -an ziēn bhē 'wo go -a 'gü. Pē 'ō -an -zo 'piō 'ō tōō 'wun 'ō -gban -Zlan -bha bhē, □bhōō' □mēē' -kō □suu' -do 'bhaa -mü.

⁶ Kē- wo 'dhō bhē 'wun 'ō -gban -zo -yō -Zlan -bha -sü -bha bhē, -yō □bhōōpē □va 'ka; 'kēē -ya 'ka mē 'ō pé 'ō- -gō 'ō- -zo kun -a -bha 'ka.

⁷ Bhii 'ō tōō kwaa nu pé gbē 'ka 'kpongtaa zō, 'ō kwa 'ka 'dho dho pé gbē 'ka.

⁸ □Ya kē 'dhō -bhōpē waa -sō -nu □wa kē kwa -gō, kwa

□dua' -mü kö kwa □zuö' 'glu -yö dhi.

⁹ 'Κεε με 'wo- 'piö kö wo -kə -yö pa □nao 'ka, -wo -püö 'güandhe 'gü, 'ö 'wo wo -de □nēng pē -dhə -nu □plēzē 'ö -an -yö -a -bha -pē gbe 'yaa 'dhö 'ö □ya kē 'wo dho με 'ka dhəng -zian waa- 'gü □siö' -zian -ta bhē -an -ta.

¹⁰ Bhii 'wēuga -dhə 'ö tɔɔ pē yaa 'saadhö -a -gen 'godhe. 'Wēü- -dhə 'ö bhē □ne 'ö με 'bhaa -nu -bha 'ka 'ö □ya kē -an -bhə -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhē □taa' □gbiin -sü -gen 'ka 'ö □wa wo -de □zuö' -dɔ -gbəudhö bhē.

'Paanbhowo με 'ö Timote -de -bha 'ka

¹¹ 'Κεε bhi -zē, (Timote), bhi 'ü -Zlan -bha με 'ka bhē, -bhö bhə pē -nu 'wo bhē -an -dhē □taa'! -Bhö -kē kpengdhö -sü, -Zlan -wo -dhə kē -sü, -zo -yö -Zlan -bha -sü, -dhə 'ö go -Zlan 'piö -a kē -sü, □zuösaadhe waa- kē 'lēlē -sü -an □mεε'.

¹² Ü -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhē, -bhö -a -wo □ne 'ko 'wo- zē 'ö 'wo to -a 'gü 'gbee- -a 'dhö! □Toēpö -kēdhösü bhē -a -wun 'kun 'gbee-, bhii pē 'ö -Zlan -yö ü □dhə □kaa' 'ö bhē, 'ö 'ü -zo yö -sü □goo- kun -tɔmɔ □plēzē wö 'dhiö.

¹³ -Zlan 'ö -kēdhösü -nu pē 'ple -dhē bhē waa- Yesu Klito 'ö -tɔmɔdhe -sē -kē Pilatö 'dhiö 'ö -bha 'wun □bleε' -sü 'gü -zo -yö -sü 'gü bhē -an wö 'dhiö, a- -pö ü -dhē:

¹⁴ -Bhö ü -gɔ 'dho Klito -bha tɔng -dhē sia-, 'ü ü -zo

kē -a 'piö, -yö 'to 'slööslö ö pin □taa. -Bhö -a 'kun -sē 'ka kö □kun 'ö με -nu dho 'wun yö -a -bha, -yö 'dho -yö yöē kwa Dēme Yesu Klito -bha nu -sü -bha.

¹⁵ Yi 'ö -Zlan -ya -ya bhē □ya -lo, -Zlan -de gia- -dho -a kē 'ö -wo. Bhii -Zlan bhē □ne 'ö meɔtame □va 'ö 'dhö do, 'ö 'dhuē- 'dhoē- -ta, -gludē -nu -bha -Gludē, dēme -nu -bha Dēme.

¹⁶ Yö do 'ö bhē □ne 'ö 'yaa ga, 'ö -dhepuudhe 'ö με gbe 'yaa -mɔa kö -yö □yɔɔn -a -bha bhē □ne 'ö -ya -sü 'ka- 'gü. Με gbe yaa ö 'yan dɔ -a -bha do, 'ö με gbe 'ka 'dho ö 'yan dɔ -a -bha 'gbönggböng. □Bhlēyadhe waa- 'piigbeedhe 'ö -dhö □toēpö 'ka bhē, -wo kē -a -bha 'ka! Amen.

¹⁷ Με -nu 'ö □bhəɔpē -nu 'wo 'kpongtaa zö bhē 'ö -an -gɔ bhē, -a pö -an -dhē kö □kun 'wo -de -sü □va -kē. -A pö -an -dhē kö □kun 'ö 'wo wo -zo yö -an -bha, bhii yaa 'dho to -an -gɔ □toēpö 'ka; 'keε -wo wo -zo yö □zian' -Zlan 'ö pē 'ple nu □va 'ka, 'ö -kē kwa -bha □zuögludhi -wun 'ka bhē -a -bha.

¹⁸ -A pö -an -dhē -wo 'wun -sē kē, -wo kē □bhəɔzē kēwun -sē -nu 'gü; -wo kē με -nu 'ö -an 'glu 'dho -sē 'ö pē -nu 'wo -an -gɔ, 'wo με -nu -bha -nu -an 'ka.

¹⁹ □Bhəɔpē □va 'ö -dhekpəɔyi □dhia' -bha bhē, -an -bha -dho 'kuē- -kə -sē □ga 'ö bhē; 'yö 'wo dho bɔ -a -ta -waan -kē -a 'gü -sü giagia yö.

20 Timote, ü -zo kë -Zlan
 -wo 'ö- -wun -yö tēn ü -bha
 bhē -a 'kun -kɔ giagia 'piö
 -sē 'ka; -bhö 'kan 'wun -gen
 'flēēflēē bho -sü -nu 'ö waa-
 -zo yö -sü 'ö -an -bha 'dho
 -kɔ 'yaa do bhē -nu waa-
 -da 'wun -nu 'gü -sü 'ö
 mε -nu 'waa- do 'wo- -dhe
 'wundɔdhe bhē -an -bha!

21 -A mε 'bhaa -nu 'wo- pö
 'wundɔdhe 'ö bhē -yö wo -gɔ,
 □wa 'kan -zo yö -sü -bha. Kö
 'go, -Zlan -bha 'glusē -yö kë
 ka 'ka!

**'Sëedhε □ple -naa
'ö Pölö -ya bɔ
Timote
-dhë bhë 'ö □nε**

1-2 Timote, bhi 'ö ü -dhɔ -yö n -kë □nε -kɔ 'ö n -de gbö -dhɔ -yö n □kaa' -a 'dhö, ma Pölö 'a 'sëedhε □nε 'a- bɔ ü -dhë. Yesu Klito -bha bɔmε -mü n 'ka, bhii -Zlan -dhi -a -dhë -wun -mü kö 'a kë -a 'ka. -Zlan -ya -pö n -dhë, pë 'ö -'piö kö -yaan -a kë 'a- □blεε' -mε -nu -dhë. Pë 'ö bhë 'ö tɔɔ □toëpö -këdhösü -yö -dho kë -an -bha 'ka, -klu Yesu Klito -bha -sü 'gü. A- -dhε kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -an -gɔ kö -wo ü 'yena yö, -wo 'glusë kë ü 'ka. -Wo ü gbaa wo -bha □zuöyagluu 'ka.

Pölö -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -a -bha mε -nu □faan' -më -to -wo 'gü -sü -bha -sü

3 A -Zlan -bha yuö -kë, n □zuö' 'puu 'ka □nε -kɔ 'ö n 'bhema -nu -wa □kaa' bhë -a 'dhö. A ü -bha □bhεawodhe -kë -kplawo -Zlan -dhë 'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'a- zuö pö ü -wun 'gü.

4 A n -zo -ta 'töng 'ö 'kwa kaan kwa 'kuë- 'iin ü -bha 'gbo -nu 'ü- bɔ 'töng bhë -a 'ka bhë -a 'ka. A- 'piö kö 'ko -kpën ko 'kuë- 'zü. □Ya kë 'dhö n □zuö' 'glu -dho dhi 'sönggö -sönggö.

5 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'yö -kë ü 'na Loisö waa- ü dhe Nisö -an -gɔ bhë, -a -bha -kë ü -gɔ -sü 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta

-a 'gü a -Zlan zuö -pö 'sönggö -sönggö.

6 -A -wun 'gü 'a ü -zo -büö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'ö -Zlan -ya nu ü -dhë kö 'ma n -kɔ kpa ü -ta □bhεa' -sü 'ka bhë kö 'üën- -a 'kun 'gbee-! ('Ö tɔɔ -Zlan -yö yuö 'bhaa waa- -a kë -sü -faan -nu ü -dhë kö 'üën- -a kë.)

7 Yuö -nu 'ö -Zlan -yö -an nu ü -dhë bhë kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë -an kë □dhia, bhii -Zuu 'slööslö 'ö- nu kwa -dhë bhë -yö kwa -zo -gban 'yö- -kë kö □kun 'ö 'kwa dho suö pë gbe -dhë, 'kεε -ya -kë kö 'kwaan- kë mε □faanzë, 'ö -Zlan waa- mε -nu -dhɔ -yö -an -kë waa- mε 'wo wo -de □kɔɔn -an 'ka.

8 -A -wun 'gü kö □kun 'ö lë- -yö ü -kë, 'wun 'ö -gban kwa Dëmε -bha -a -blεε mε -nu -dhë -sü 'ka! Ma 'a -kanso 'gü 'wun 'ö -gban Yesu -bha -a □blεε' -sü -wun 'gü bhë, kö □kun 'ö lë- -yö ü -kë n -dhë 'pö! 'Kεε -bhö □nëng n -ma, 'ü 'we -a -bha kö ko 'klo -yaan bhɔ, ko -bha 'wuntaɔsë □blεε' -sü bhë -a -wun 'gü! 'Ö tɔɔ □faan' 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -dho -a kë kö 'klobhɔdhe 'ö bhë 'üën- -a bun.

9 -Zlan -yö kwa -dha 'ö- pö kwa -dhë 'kwa kë 'slööslö kö 'kwaan- kë -a -bha 'ka. Yaa kë □nε kë 'kwa- wo 'wun -së kë mε -nu -dhë -mε 'ka. -Ya -kë 'dhö, bhii -ya 'piö kö 'ö 'wunsë kë kwa -dhë. 'Wunsë 'ö 'dhö bhë □dhe 'ö- -ya ö □zuö' 'piö -yaan kë kwa -dhë bhë -a -dhe □ya □glɔɔ. □Dhe -kë 'dhö -ya -kë kwa -dhë □bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka.

10 'Kεε □δεε bhē □yaa- -zɔn kwa -dhē □ne ö 'glu □yö -sē kwa 'ka kwa Dhamε Yesu Klito -bɔ kwa -dhē -sü 'ka. Yesu Klito □ya lē- 'kɔɔ ga -ta 'ö tɔɔ □ya kē □ne 'kwa ga, pē yaa 'gbee- gbe 'ka 'dho kē kwa 'ka. 'Ö- pö kwa -dhē □ne □ya kē □ne 'kwa- -bha 'wuntaɔsē 'ö bhē 'kwa- ma 'ö 'kwa 'we -a -wun -bha, -Zlan -yö -dho bun -dēü 'ö 'yaa □siö' -a nu kwa -dhē kö □toēpö -kēdhösü -yaan kē kwa -bha 'ka.

11 -Zlan -yö 'wun -nu 'wo □ne -an 'kluēn -bho n -ma kö 'aan- □blεε'- mε -nu -dhē. -Yö n -sü kö 'aan- kē -a -bha bɔmε 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- mε -nu □daan'- 'wun -nu 'wo bhē -an 'ka.

12 Pē 'ö -kē 'ö n 'klo 'dho bho -na -kanso 'gü □δεε bhē 'ö bhē. 'Kεε 'kö -kē □ne n 'klo -yö -bho 'dhee, lē- 'ka 'dho n kē, bhii 'ö tɔɔ a Yesu Klito -dɔ, 'a n -zo yö -a -bha, 'ö 'a- □tei' dɔa □ne pē 'a- 'kluēn bho -a -bha, -yö -dho -a □waannu -sē 'ka, 'ö dho 'ö yöē yi 'ö dho za dɔa mε -nu -bha bhē -a -bha.

13 Timote, -bhö 'dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü 'ka 'dhiö! 'Go mü 'zü -dho -yö kē ü 'gü -yö kē -dho □kaa' do 'ö kwa -klu Yesu -bha -a 'ka! □Ya kē □ne 'bha 'wuntaɔsē □blεε'- mε -nu -dhē, -yö kē 'wun -taɔ gia- 'a- □blεε'- ü -dhē bhē -a 'ka.

14 'Wuntaɔsē 'ö -Zlan -ya 'kluēn bho ü -bha kö 'üēn- -a □blεε'- mε -nu -dhē bhē -a 'kun 'gbee-! -Zuu 'slööslö 'ö kwa 'gü bhē -yö -dho ü gbaa

□faan' 'ka kö 'üēn- ü -zo kē -a 'piö.

15 Ü- □tei' dɔ □ne Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'töüdhö 'wo Azi -sε 'gü □wa wo bo n -wun 'ka. Fizεdhö waa- Mozenē -nu -wo mε -nu 'wo bhē -an 'piö.

16-18 (Nezifɔdhö -de 'pö -yö ö bo n -wun 'ka). 'Kεε Nezifɔdhö -bha 'ö bhē, a- -dhe -na kwa Dēme -gɔ kö yö 'dhö waa- ö -bha 'kɔɔmε -nu 'dhö -yö -an 'yena yö. 'Ö tɔɔ lē- 'yaa- kē ma 'a -kē -kan- sogümε 'ka bhē n -dhē. □Dhe 'ö nu Wlɔmē plöö zö, -yö n -mεε ö □faan' 'ka 'tεngdhö kö -yaan □tun n yö -na. -Yö -nu 'ö -büö -da n -dhē, 'yö n □faan' -mē 'töng 'bhaa -nu 'ka -kanso 'kɔɔdhö zö. 'Go mü 'zü -kɔ 'ö nu n -dhē -a 'ka kö a Efezö plöö bhē 'ü- -dɔ. -A -kē 'dhö -sü -wun 'gü a- -dhe kwa Dēme -gɔ kö -ya 'yena yö, -a -bha zakanyi 'ka.

2

1 (Medhevadhe □wa 'kan n -ma; 'kεε) Timote, bhi 'ü -kē □ne n gbö 'dhö ü -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'gü bhē, -bhö 'to -klu -sü 'ka -a -bha kö 'glusē 'ö- -kē kwa 'ka bhē -yaan ü gbaa □faan' 'ka!

2 -Wo -nu 'ü- ma n dhiö mε □plēzē wö 'dhiö bhē, -bhö -a □blεε'- mε -nu 'wo -mɔ -a -bha kö -waan -a kuēnnu -sē 'ka bhē -an -dhē kö wo -de 'pö -waan mε -nu 'wo to -an □daan'-.

3 -Bhö 'we -a -bha 'pö kö ü 'klo -yaan bho □ne Yesu Klito -bha 'dhasi kēwunsēzē 'ö □faan' 'dhoē- -gɔ 'ö □wa -bhö -na -a 'dhö! ('Ö tɔɔ mε -nu 'ö

'wo me □daan 'wuntaosë bhë -a 'ka -së 'ka bhë, -an 'klo -yö -dho bhö. -Kö do bhë -a 'ka, -bhö 'we -a -bha kö kwaa- me -nu kwa 'klo -yaan bhö kwa -bha me -daan 'wuntaosë 'ka -sü -wun 'gü.)

4 -Bhö kë □ne 'dhasi 'ö- 'piö kö ö -göme □zuö' 'glu -yö dhi ö 'piö -a 'dhö! Bhii □ya kë ö -göme 'piö, 'yaa ö -de -dhi -a -dhë -wun kë; 'këë 'wun 'ö- göme -zo 'kun -wun 'ka □ne 'ö- -kë.

5 □Göönme yaa 'dho -möö -bha -yaan 'to -a 'gbee- 'ka kö yaa -gön täng 'kun. (-Kö do 'ö bhë 'ö bhi -de 'pö, 'ü dho Yesu Klito -bha yuö kaa □ne -kö 'ö- pöë bhë -a 'dhö kö 'üën- -a □truën yö!)

6 'Go mü 'zü ü -bha yuö kë Yesu Klito -dhë -sü bhë, -a □tei'- -kë □ne pëtamë 'ö yuö -kë 'gbee- 'ö yö -blëezë 'ö- □dua' 'dhö -mü kö ö -bha tapë -nu 'wo bhë, -ya bhe dan bhë -a 'dhö.

7 'Wun -nu 'a- □blëë bhë, -bhö ü -zo 'ta- 'gü kö 'üën- -dhe yö -a 'gü! 'Ö töö kwa Dëmë -yö -dho -a -ta po ü -dhë kö -yaan kë ü -gö 'pëëpë.

8 Yesu Klito 'ö -kë -gludë Davidö □suu'- -ta 'në 'ka bhë, -bhö ü -zo 'ta -a këwun -nu 'gü! □Dhe 'ö ga -Zlan -ya -bho ga 'gü. 'Wuntaosë 'a- □blëë' -na me -nu -dhë 'ö bhë.

9 Pë 'ö -kë 'a □wa -bhö -na □dëë 'ö bhë. -Wo n -da -dëüwo -kanso 'gü zö □ne me mezëmë -da -kanso 'gü. 'Kö -kë □ne -wa -kë 'dhö 'dhee, ma 'wo n -zuö köö, waa

-Zlan -wo -zuö köö; (-Zlan -wo □blëë'- -me -nu 'bhaa -nu 'wo to, -wo me -nu □daan' -na -a 'ka -kplawo).

10 Pë -kë 'a -we -a -bha kö 'a bö 'wun 'gbee- □suu'- 'ö □ne -a 'gü 'ö bhë. -Yö kë 'dhö kö me -nu 'ö -Zlan -yö -an sü ö -bha 'ka bhë, -waan dha 'pö, -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'gü kö -wo kë -a 'piö, -a -bha 'töbhödhe -dhe -bha □toëpö 'ka.

11 (A -we -a -bha kö 'a □wa -bhö 'pö, bhii 'ö töö) 'wun -nu 'wo □ne 'wun gia- -mü. □Ya kë □ne 'kwa kwa □kwaa'- kwa -bha -tosiadhe yaa -nu 'ö 'kwa -kë -an 'gü 'dhiö bhë -an -zü, -a □tei'- -yö -kë □ne -kö 'ö kwaa- Yesu -nu 'kwa ga -a -bha, kwa 'ko yöë -a 'dhö. □Dhe 'ö -kë 'dhö bhë kwaa- Yesu -nu kwa -dho kwaa- -tosiadhe kë kwa 'ko □bhaa.

12 □Ya kë □ne 'kwa 'we -a -bha kö 'kwaan- □wa -bhö □zuösaadhe 'ka, kwaa- Yesu -nu kwa -dho -gludëdhe kë. 'Ö □ya kë □ne 'zü 'kwa- pö 'kwaa- dö, -yö -dho -a pö 'pö 'yaa kwa dö.

13 □Ya kë □ne 'kwaa 'to kwa -wo 'gü, yö 'pö -yö -to ö -wo 'gü, 'ö pë 'ö- 'to go me -nu -dhë, 'ö- -kë, bhii 'ö töö -yö -to ö -wo 'gü -kplawo, pë 'ö- pö -a kë -sü 'ka.

14 'Wun -nu 'a- □blëë bhë, -bhö me □daan' -me -nu -zo -büö -an 'ka! -Bhöë pö -an -dhë -Zlan wö 'dhiö, ü -wo -yöön -a -ta -sü 'ka kö □kun 'wo zaödhe -kë me -nu 'ka, 'wun 'ö- -gen 'yaa 'dhö -a 'gü! 'Ö töö me □daan' -me -nu -wo 'dhinaa kë -na, 'yaa pë -së kë

mε -nu 'wo to -an -gɔ, 'kεε pē
 □siö' - 'ö- wo -an -gɔ.

15 -Bhö ü □faan' 'plε 'sü kö
 'üen- kē mε □daan' -mε 'ö-
 -bha yuö -yö -Zlan -zo kun -a
 'ka! -Bhö kē □nε yuökēmε, 'ö
 lē- 'yaa- kē ö -bha yuö -nu kē
 -sü 'gü -a 'dhö! Ü -dho kē mε
 □suu' - 'ö 'dhö bhē -a 'ka kö
 'üen- mε □daan' - kpengdhö,
 -Zlan -wo giagia 'ka.

16 Mε -nu 'wo -Zlan -wo
 yaa □blεε' -na 'iin mε -nu
 'wo 'wun -nu 'ö -an -gɔ 'yaa
 'dhö 'wo -an □blεε' -na bhē,
 kö □kun 'ü □kaan -an 'ka!
 'Ö tɔɔ 'wun -nu 'wo bhē mε
 -nu 'wo- □blεε' -na 'dhö bhē,
 -wo bho -na -Zlan -dhē □taa'
 □gbiin -kplawo.

17 'Go mü 'zü -an □blεε'-
 -wun -yö pē yaa -kē, mε
 'bhaa -nu -gɔ 'pö □nε -kɔ 'ö
 bhüö 'dho 'kan -na -a 'ka mε
 -nu -bha bhē -a 'dhö. Mε
 □suu' - nu 'wo 'dhö bhē -an
 mε 'bhaa -nu 'wo tɔɔ Imene
 waa- Filetö.

18 -Wo mε -daan □sua -wun
 -nu 'ka, -a -pö -an -dhē -sü 'ka
 □nεε kö □kun 'ö 'wo -ya -Zlan
 -bha mε -bho ga 'gü -sü 'töng
 -gɔ gbɔ, bhii 'ö tɔɔ -Zlan □ya
 mε bho ga 'gü 'saadhö. Mε
 -nu □daan' -kɔ □suu' - 'ö bhē,
 mε -nu 'wo- ma, -yö -an -dɔ
 -gbɔudhö, 'ö pē 'wo dho wo
 -zo yö -a -bha 'waa -a dɔ.

19 'Kεε 'kö -kē □nε pē -nu
 'wo bhē -wo -dhö 'dhee, -an
 -kɔ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö
 'wuntaɔsē giagia 'ö go -Zlan
 'piö bhē, -wa bho ö pin -ta.
 -Zlan -wo -yö -kē □nε 'kɔ
 'kpan 'dhö. -Kɔ do 'ö bhē -a
 'ka 'pö, mε -daan □sua -wun
 'ka -sü 'ö bhē, yaa 'dho -mɔa

-bha kö -yö -Zlan -wo bho
 'gbloo. Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -wo
 -gban -a -ta -pē bhē, pē 'ö
 -gban -sü 'ka -a -bha 'ö -ya
 -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü
 'ö tɔɔ: Mε -nu 'wo -Zlan -bha
 'ka, -yö -an -dɔ. 'Go mü 'zü:
 Mε 'ö- pö ö -Zlan -bha 'ka, -yö
 -dho ö □kwaä' - pē yaa -nu kē
 -sü -zü.

20 □Naomε -gɔ kɔɔ, 'tia- -nu
 'wo -kē 'sēngg 'ka -wo mü,
 'ö 'tia- -nu 'wo -kē zēngg 'ka
 'wo mü. -A 'bhaa -nu -wo
 mü 'wo -kē 'lü 'ka, 'ö- 'bhaa
 -nu -wo -kē gbɔ 'sε kpö 'ka.
 'Tia- mε -nu 'wo -kē 'sēngg
 -nu, zēngg -nu 'ka, -wo -an
 -sü 'wlaan- -yi □vava -nu 'ka.
 'Ö -an mε -nu 'wo -kē 'lü -nu
 'ka 'iin 'sε kpö -nu 'ka, 'wo
 -an sü 'wun -nu 'ö -an -wun
 'yaa 'gbee- □duö -an -yuö -kē
 -a 'gü -pē 'ka.

21 -Kɔ do bhē -a 'ka, mε 'ö
 -kan pē yaa -nu -bha, -yö
 -dho kē mε 'ö -Zlan dho -a sü
 -yaan -a kē pē -wun 'gbeezē
 -kē -a 'ka -pē 'ka □nε -kɔ 'ö
 'wo 'tia- -sē □waannuē -de
 -dhē, 'ö 'wo- sü kö -wo pē
 'giangian -nu □suu' - 'saadhö
 kē -a 'gü bhē -a 'dhö.

22 -A -wun 'gü kö □kun 'ü
 pē yaa 'ö -dadhēü □plēezē
 -nu 'dho -an kē -na bhē, 'ü
 -an kē! Bhi -zē, ü -de nu
 pē 'ö kpengdhö -a kē -sü
 -dhē! 'Go mü 'zü, -bhö 'dho
 ü 'dhiö Yesu Klito -wun -dhe
 'wun gia- -sü 'ka! -Zlan waa-
 mε -nu -dho -yö ü -kē! Mε
 -nu 'ö 'wo -Zlan □bhlē -ya 'ö
 -an 'ta 'sü -kɔ 'dho kpengdhö
 -Zlan wö 'dhiö, ka -nu -ka
 -tosiadhe kē □zuöyagluu 'ka
 ka 'ko □bhaa!

²³ □Kun -kē 'ü zaodhe kēwun -nu 'ö -an -gɔ 'yaa -dhö -an □blɛɛ' -mɛ -nu 'piö! Mɛ -nu 'wo bhë, 'waa 'wun -bho 'kou gbɛ dɔ. Kö □kun 'ü -kē 'dhö 'ö tɔɔ ü- □tɛi' □dɔa' □nɛ mɛ -nu 'wo- kē -na 'dhö bhë, 'dhinaa □nɛ 'ö □ya kē 'ö -an 'dhiö dho to -a -ta.

²⁴ 'Kɛɛ kö Dɛmɛ -bha yuökɛmɛ □dua' 'yaa -mü kö -yö 'dhinaa -nu kē. Pɛ 'ö dho -a kē 'ö tɔɔ -a 'glu -dho kē -sɛ mɛ 'bhee- □suu' -'kpekpe 'ka! -Yö -dho kē 'zü, mɛ □daan' -mɛ 'ö- -kɔ -mɔ -a -bha kö -yaan mɛ □daan' -sɛ 'ka □zuösaadhɛ 'ka -a 'ka!

²⁵ Kö mɛ -nu 'ö 'wo zaodhe -da -Zlan -bha mɛ □daan' -wo 'ka bhë kö -yaan -an □dɔɔ' -wo 'pɛpɛ 'ka. -Yö mü 'zü -Zlan -yö -dho -a kē 'ö 'wo wo -ta yö wo -bha □soon yaa -bha 'ö mɛ □daan' -wo 'ö bhë, 'wo- dhɛ 'wun gia- 'ö 'wo wo -zo yö -a -bha 'zü.

²⁶ □Ya kē 'dhö -an -kɔ -yö -dho -mɔa -bha kö -dhɛ -yö 'wun 'gü -sü -yaan kē -an -gɔ kö -waan 'go dü -bha 'piigbeedhɛ kwɛɛ. Dü 'ö bhë □nɛ 'ö -an kē 'ö -zo 'kun -wun -nu -kē -an 'ka -pɛ 'ka -be.

3

'Wun -nu 'wo dho kē yi 'dhiötöyi 'ka

¹ A- 'piö kö 'ü- 'wun dɔ □nɛ 'kpongtaadhɛ 'dhiötöyi -yö 'to -na 'tee, yi 'gbee- -yö -dho kē -dhö.

² 'Töng bhë -a 'ka, □zuöyaame -nu 'ö 'wo wo -de -dhë -sɛ, 'ö 'wëüga -dho -yö -an -kē □duö, -wo -dho kē -dhö. -Wo -dho wo -de

-wun □blɛɛ'-; -wo -dho wo -de sü □va; -wo -dho 'wun yaa □blɛɛ' -Zlan waa- wo mɛ -nu -an -gɔ. 'Në -nu □gɔü' 'gbeezë -nu, -wo -dho kē -dhö. Mɛ -nu 'wo bhë wo 'ka 'dho 'wun 'slööslö gbɛ □bhlë -ya; yö do bhë 'zü mɛ -zlö trö -sü -zë -nu -mü -an 'ka.

³ Mɛ -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, -an -bha 'glu yaa □duö bhë -a -wun 'gü, mɛ -nu 'yena yaa 'dhö kē -an 'gü. □Sua -wun -nu □nɛ 'wo 'dho -a dɔ mɛ -nu -bha; -wo -dho kē □naazë □duö, pɛ 'dhiö- -kē mɛ 'ka -mɛ -mü -an 'ka.

⁴ Wo 'ka 'dhö to mɛ -nu 'piö -dho kpinngdhö 'ka; -zo -yö -an -bha -mɛ -nu 'waa -mü -an 'ka; -naazuëwunkɛmɛ -mü -an 'ka. -Wo wo -de -sü □va □duö. -An -de 'yi -kan -an -dhë -wun □nɛ 'wo- 'piö kö 'wo- kē, 'kɛɛ -Zlan 'yi -kan -a -dhë -wun -dho 'yaa -an kē.

⁵ 'Wo- -kē □nɛ mɛ -nu 'wo -Zlan □bhlë -ya giagiawo -an 'dhö, 'kɛɛ -Zlan -bha 'piigbeedhɛ ('ö- 'piö kö 'ö- nu mɛ 'bhee- -nu -dhë -waan -tosiadhɛ -sɛ kē -a 'ka) bhë, 'waa 'we -a -bha kö -wo wo -zo kē -a 'piö. -Bhö 'kan mɛ -nu □suu' -'wo 'dhö bhë -an -bha!

⁶ -An mɛ 'bhaa -wo □sua -kē 'slë 'ka, 'wo -da mɛ -nu -gɔ kɔɔ, 'ö 'wo dhoo -nu 'ö 'waa pɛ gbɛ dɔ, 'ö 'wo □sua -wun -nu □blɛɛ -an -dhë kö -yö kē 'dhö kö -wo -an -wun -dhɛ 'wun gia-. Dhoo -nu 'wo bhë, pɛ yaa □va kē -mɛ -nu -mü -an 'ka; 'ö pɛ yaa □suu' -'kpekpe -dho -yö -an -kē.

7 -Wa 'piö kö 'wo kë 'wundome 'ka -kplawo, 'kεε -Zlan -bha me □daan' -wo kpengdhö -gen do -sü 'ka 'dho kë -an -go 'gbεεdhö.

8 Bhii 'ö töo me -lü □suu'- yaa- zē -nu 'wo bhē, -wo -do -Zlan -bha me □daan' -wo kpengdhö 'ö bhē -a -go 'yēng me -nu 'ka □ne -ko 'ö Zanesö waa- Zamblesö 'wo do -a 'ka Moizö -go 'yēng 'kpa bhē -a 'dhö. Me □suu'- nu 'wo 'dhö bhē 'wun yaa dosen □ne 'wo wo -zo -ta -a 'gü. -Zlan □ya 'kan -an -bha, 'wun 'ö go -a 'piö -a -dhe 'waa- wo 'wun gia- bhē -a -wun 'gü.

9 Me -nu □plēezē, waa 'dho ziö -an 'piö, 'ö töo -wo -dho -a □tei' do 'fεfεdhö □ne, 'wunbhokoudöthe 'yaa -an -go □ne, -ko do 'ö me -nu -wa yöe Zanesö waa- Zamblesö -an -go 'kpa bhē -a 'dhö.

Pölö -bha Timote -zo -ghan -wo

10 Bhi 'pö, -Zlan -bha me □daan' -wo 'a me -nu □daan -a 'ka bhē, ü- do 'fεfεdhö. -Kö 'a -tosiadhe □kaa' bhē 'ü- do. Pē 'a- yö -na 'ko 'dhiö n □zuö' 'piö 'ü- do. N -ma -zo -yö -Zlan -bha -sü, n -ma □zuösaadhe, n -ma me -nu waa- -Zlan -dho kë -kö 'ü -an 'ple do. 'Go mü 'zü 'ü- □tei' do □ne n 'ka n □kwaa'- kwa Dēme -bha 'wun -nu -zü

11 kö a □wa -nu -bhö -sü 'gü. Me -nu -wo n 'klo -bho Tiosö, Ikönē waa- Litre plöo: A □wa -bhö me -nu 'wo mü -an kwεε, 'kεε a n -kwaa n -de -wun -zü, □wa bhē -a -bhö -sü 'gü. □Dhe

-kē 'dhö, kwa Dēme -yö n -bho 'klobhödhe □suu'- -nu 'wo bhē -an 'gü 'töüdhö.

12 -Kwaa □tei' döa □ne me 'töüdhö 'wo- 'piö kö -wo -klu Yesu Klito -bha -Zlan -dhi -a -dhē -wun kë -sü 'ka, -an 'klo -dho bhö.

13 □Zuöyaame -nu 'ö 'wo me -nu -dian -na bhē -an -bha □zuöyaadhe waa- -an -bha me -dian -sü 'wo bhē 'dho 'ö dho -a wo 'dhiö -kplawo. -Wo -dho me -nu -püö, 'ö dü -de 'pö 'ö -an -püö.

14 'Kεε ü -bha 'ka, pē 'ü- □daan, 'ö 'ü- □tei' döa □ne 'wun gia- -mü bhē, -bhö 'dho ü 'dhiö, -a -dhe 'wun gia- -sü 'ka -kplawo! Bhi gia-, ü me -nu 'wo ü □daan -Zlan -wo 'ka bhē, 'ü -an -do. ('Go mü 'zü 'ü- □tei' döa □ne me □daan' -wo giagia □ne 'wo ü □daan -a 'ka.)

15 'Go ü 'nēdhe 'gü 'ö yö □dεε -bha, -wo 'slööslö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhe 'gü, ü- do. -Zlan -wo bhē -yö -mō -a -bha kö -yö 'wun -bho 'kou do dhe nu ü -dhē kö 'üēn- dha Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -sü 'ka.

16 Pē 'saadhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhe 'gü, -Zlan -yö -bo -Zuu 'slööslö 'gü 'ö -ya me -nu □zuö' 'piö, 'ö 'wo -ya 'sēēdhe 'gü. -Zlan -wo 'ö bhē -yö kwa -daan 'wun gia- 'ka. 'Go mü 'zü -ya -kē 'ö pē -nu 'ö 'waa kpengdhö 'kwa -an do. -Zlan -wo 'ö bhē 'zü, -yö kwa -döo 'ö kwa □daan pē -sē kë -sü 'ka.

17 -Kö 'ö bhē -a 'ka, -Zlan -wo -ya -kē 'dhö kö me 'ö -Zlan -bha 'ka, kö -a -kö -mō

pë -së □suu'- 'saadhö kë -sü -bha.

4

¹ Yesu Klito -yö -dho nu 'zü 'kpongtaa kö -yaan -gludëdhë kë. -A -kë 'dhö -sü 'gü -yö -dho mε -nu 'wo 'bhee- waa- mε -nu 'ö □wa ga -an -bha za kan. -A -wun 'gü, a- -pö ü -dhë -wo □yoon -a -ta -sü 'ka, -Zlan waa- Yesu Klito -an wö 'dhiö:

² -Bhö mε -nu □daan'- -Zlan -wo 'ka! -Kë 'siözë -sü -yö kë ü -gö -kplawo kö 'üen- -Zlan -wo □blεε'- -an -dhë 'kö -kë □nε yaa dhi -an -dhë 'dhee. □Ya kë 'zü □nε mε -nu -wo pë yaa kë -na, -bhö -an □doo' -a -zön -an -dhë -sü 'ka □nε pë 'wo- kë -na bhë, -wo wo bo -a 'ka. -Bhö -an □faan' 'më! -Bhö -an □daan'- □zuösaadhë 'ka!

³ Ö tōo yi -nu -wo nu -na, 'ö mε -nu waa 'dho we -a -bha kö -wo wo 'to 'to -Zlan -bha mε □daan' -wo giagia -bha. 'Kεε mε □daan' -mε -nu 'ö -an -wo dho -an -zo kun 'wo dho -an □mεε'-. 'Ö tōo -wa 'piö kö -wo pë yaya □plëezë -nu kë.

⁴ -A -gen 'ö tōo wo 'ka 'dho kë -a 'piö kö 'wo wo 'to 'to, 'wun 'ö 'wun giagia 'ka -a -bha, 'kεε □kwezü -wun -nu 'wo dho to -a 'piö.

⁵ 'Kεε □ya kë ü -bha 'ka, a -dhio -dō ü -dhë kö 'wun -ma ö -gen 'ka -sü -yö kë ü -gö, -kö □suu'- 'saadhö 'plε -ta! -Bhö 'we -a -bha kö ü 'klo -yaan bhö! -Bhö 'wuntaöse 'ö -gban Yesu Klito -bha, -a □blεε'- mε -nu -dhë! Ü -bha yuö -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -bhö -an 'plε kë -së 'ka!

⁶ ('Wun -nu 'wo bhë 'töüdhö a- -blεε ü -dhë, 'ö tōo n 'ka 'dhö kë ü 'piö □glōosü gbo 'kpongtaa zö kö 'aan- 'yε n 'zü 'aan- bo -a 'piö ü -dhë zlöö.) -A yi □ya -lo kö 'aan- 'go 'kpongtaa. N -ma yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'ö bhë -a -wun 'gü, mε -nu -wo -dho n zë. N -ma ga -sü 'ö bhë, -a □tei' -yö -dho kë □nε sla- bho -sü 'dhö.

⁷ Yesu Klito -bha yuö mε 'ö dō n □tian', a n 'gü dō 'gbee- 'a- -kë -së 'ka. Pë 'ö -Zlan -yö -kë -a 'piö kö 'aan- kë, a- -kë □nε -bla 'sü -mε 'ö zian ga 'ö dho -bla sü -a -ta, 'ö bo -a 'plε -bha -a 'dhö. A n -zo -yö -Zlan -bha 'ö dho 'ö yöë □dεε 'ö -kë -a 'dhiötöyö 'ka bhë -a -bha.

⁸ -A -wun 'gü kwa Dëmε 'ö dho mε -nu -bha za kan kpengdhö bhë, -yö -dho n -ma -kë kpengdhö -sü 'gö □gblaa' nu n -dhë, -a -bha mε -nu -bha zakanyi 'ka ('ö tōo pë 'ö kpengdhö 'a- -kë □nε -bla 'sü -mε 'ö 'to -a 'gbee- 'ka bhë -a 'dhö). Yaa 'dho ma do n □saan' nu; mε 'saadhö 'wo dō -a nu -sü -gö, -a -dhö kë -sü 'ka, -yö -dho -an -bha nu 'pö.

'Wun 'ö -gban Pölö -de -bha

⁹⁻¹¹ Mε -nu 'ö 'wo nu n -dhë 'dhiö bhë, Lukö do 'kpaan □nε 'ö n 'piö zö zlöö. De- masö □ya 'kan n -ma, □ya 'dho Tesalōnikö plöo; 'ö tōo -yö 'kpongtaapë -nu -dhö -kë □duö ('ö -ziö -a 'ka pë -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta). Klesaan □ya 'dho Galatö -sε 'gü; Titö □ya 'dho Damasi -sε

'gü 'pö. -A -kë 'dhö -sü 'gü, -bhöë kédhë □mεε'- kö 'üën-nu n 'piö zö 'zodhö. □Ya kë □ne ü nu -na, kaa- Maakö -ka nu! 'Ö tɔɔ n -ma -wun -yö -dho yö -a -bha nu n -dhë -sü 'ka kwa Dëmε -bha yuö 'gü.

12 'Ö tɔɔ 'ma Tisikö bɔ Efεzö plöö.

13 Ü nu -na, -bhö nu n -ma gblang 'a- to Troasö plöö Kaapusö -gɔ kɔɔ bhë -a 'ka n □dhia! -Bhö nu 'zü n -ma 'sëédhë -be -nu bhë -an 'ka. 'Kεε -a mε 'ö -kë wü kwi 'ka, 'a pë -nu □bεen' -na -a -ta bhë, 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha kpinngdhö.

14 Alezandrë 'ö -kë -piöbhomε 'ka bhë, -yö 'wun yaa □gbaɔnsü -kë n 'ka. Kwa Dëmε -yö -dho za -lo -a tuö, pë yaa -nu 'ö -an -kë n 'ka bhë -a -wun 'gü.

15 Bhi -de 'pö, -bhö -a kë 'slë 'ka kö □kun 'ö dho pë yaa kë ü 'ka 'pö! 'Ö tɔɔ -Zlan -wo 'ö 'kwa- □blεε' -na mε -nu -dhë bhë, -dɔ -a -gɔ 'yënng -mε -mü -a 'ka.

16 'Dho -blεεzë 'a- wo za-kanmε -nu 'dhiö bhë, mε gbε yaa kë n 'piö mü. -Wo n -to n -de 'sloo 'ka. 'Kεε a- -dhε -na -Zlan -gɔ kö □kun 'ö dho -an 'klo bhɔ.

17 ('Kö -kë □ne mε 'bhee-nu -wo n -to do 'ka,) kwa Dëmε -yö -kë n 'piö; -yö □faan' -nu n -dhë, 'ö 'a- -wo □blεε mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kë mü -an wö 'dhiö 'fεfεdhö. 'Wun 'gbee- 'ö bhë -Zlan -yö n -dha -a -gɔ □ne -kɔ 'ö mε dha -na -a 'ka □laa' 'dhi -gɔ bhë -a 'dhö.

18 'Go mü 'zü a- □tei' dɔ □ne, -yö -dho n dha 'wun 'gbee- □suu'- 'kpekpe 'wo dho nu n -ta -an -gɔ. -Yö -dho dho n 'ka 'zü, -kɔ -sëézë -ta, dhang- 'gü -dhε 'ö ö -bha -gludédhë kë -na -a -bha bhë -a -bha. -Kwaa 'tɔ bhɔ, 'kwa dhoë 'dhiö -kplawo! Amen.

'Wun 'a- -kë 'aan- □blεε' -ü -dhë bhë 'ö bhë

19 'Ma 'we Plisilö waa-Akilasö -an 'ka! 'Ma 'we Onezifɔɔ -gɔ 'kɔɔmε -nu 'ka!

20 Elatö -yö -to Kolentö plöö. A Trofimë -to Miletö plöö, 'ö tɔɔ yaa kë -potaasü 'ka.

21 Ü 'gü -gban kö 'ü nu n 'piö zö 'nεnε 'töng 'dhiö! Bulusö, Pudan, Linisö, Klodia waa- kwa dhegluzë -nu mε 'wo to 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, □wa 'we ü 'ka!

22 A- -dhε kwa Dëmε -gɔ kö -yö 'to ü 'piö, kö -yö 'dhuë- 'kpɔ ka 'plε ka -bha!

**Ʋölö -bha 'sëedhε
'ö- bɔ
Titö
-dhë bhë 'ö Ʋnε**

*Ʋölö -bha -büö -da Titö
-dhë -sü*

¹ Ma Ʋölö 'a -Zlan -bha yuökεmε waa- Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, 'a 'sëedhε Ʋnε 'a- bɔ ü -dhë. -Zlan -yö n -bɔ kö mε -nu 'ö -an sü ö -bha 'ka bhë, 'aan- -zo -yö ö -bha -sü -wun Ʋblεε'- -an -dhë, kö -waan wo -zo yö -a -bha. 'Yö n bɔ 'pö kö 'aan- -an Ʋdaan'-, 'wun giagia 'ö- -gen go -a 'piö, 'ö dho wɔ -kɔ 'ö 'kwa dho wɔ -a 'ka kö -yaan -Zlan -zo 'kun -a -zɔn kwa -dhë.

² A- -kë 'dhö kö mε -nu -wo Ʋtoëpö -këdhösü -wun -dhε 'wun gia-. Bhii -Zlan 'ö 'yaa Ʋsua kë bhë, Ʋtoëpö -këdhösü bhë, -ya 'tɔ -go kwa -dhë kö -yaan Ʋtun 'kpongtaadhε kë -na.

³ -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhë, Ʋtoëpö -këdhösü -wuntaɔsë bhë, -ya -wun -lo n kwεε kö 'aan- -a Ʋblεε'- mε -nu -dhë. Bhii yi 'ö 'kwa- 'ka Ʋdεε Ʋnε 'ö tɔɔ yi 'ö- kpɔ 'ö- -kë kö 'kwaan- -a dɔ.

⁴ [Titö bhi 'ö 'ü -kë Ʋnε n gbö 'dhö, 'ö tɔɔ ma 'a -Zlan -wo Ʋblεε ü -dhë kö 'üën- Ʋtun -a -wun -dhε -na 'wun gia-, 'go mü 'zü 'ö ko -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö do bhë,] a- -dhε -na -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dhame 'ka -an -gɔ kö -wo 'dhuë- 'kpɔ ü -bha, kö -wo

ü gbaa wo -bha Ʋzuöyagluu 'ka.

Titö -bha yuö 'ö- -kë -Zlan -dhë Kletö -sε 'gü

⁵ A ü -to n Ʋzlöö Kletö -sε 'gü kö yuö 'ö n 'ka- 'dhiö 'to gbɔ, 'töng -bha -to 'tee -sü -dhë bhë, 'üën- -a kë. -Bhö mε ziizii -nu -ya -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü -gɔ -ta do do 'ka pödhe -nu 'gü! Ü 'dhoë- mε ziizii -nu -ya Ʋdhia, ü -zo -yö -büö 'wun 'ö 'a- Ʋblεε ü -dhë 'dhiö 'ö -gban -an -bha -a 'ka.

⁶ A- -pö mε 'ü dho -a sü -yö kë mε 'ö mε gbε yaa 'dho -mɔa -bha kö -ya -bha -tɔmɔdhε yaa kë -a 'ka. -Yö kë gɔɔn- 'ö- bɔɔ 'dhö do -a 'ka. -Yö kë 'zü mε 'ö- -bha 'në -nu -wo -kë Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka -a 'ka. Kö Ʋkun 'ö mε gbε -ya -bha 'në -nu -bha -tɔmɔdhε -kë -a pö -sü 'ka Ʋnε -a -bha 'në -nu Ʋsɔɔn -yö ya, 'iin 'waa 'wun ma wo -mε -nu -ta.

⁷ Bhii 'ö tɔɔ 'dhiö -sü mε 'ka -mε 'ö dho -Zlan -bha yuö kë -a -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü ziën, -yö -dho kë mε 'ö mε gbε 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka. Yö 'ka 'dho kë -desüvame, -naazuëdhekεmε, yomüme, 'wunpenmε, 'iin mε 'ö Ʋnaɔ Ʋmεε Ʋflüü kë -sü 'ka -a 'ka.

⁸ 'Kεε -yö kë mε 'ö -nia -nu kun -së, mε 'ö pë -së -dhɔ -ya -kë, mε 'ö- Ʋzuö 'dhö -saa, mε 'ö kpengdhö, mε 'ö -Zlan Ʋbhlë -ya 'iin mε 'ö ö -de Ʋkɔɔn -a 'ka.

⁹ -Yö kë 'wuntaɔsë kpengdhö 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'yi ka Ʋdaan -a 'ka bhë, -zo

-yö -a -bha -me 'ka. □Ya kë 'dhö -yö -dho me □faan' më ö -bha me □daan' -wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka, 'ö dho -a -zön 'zü □ne me -nu 'wo me □daan □sua -wun -nu 'ka bhë, wo -de -püö 'wo- wo.

10 -Bhö -a kë 'slë 'ka □ne -ko 'a- pöë bhë -a 'dhö! 'Ö tōo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën, medhevadhe -wo -dhö, 'ö 'waa me gbe □bhlë -ya, 'ö 'wun 'ö- -gen 'yaa 'dhö 'wo- □blee, 'ö 'wo me -nu □daan □suapë -nu 'ka. Me -nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an □plëezë -wo -kë Zuifö 'ka -be kö -waan □tun Yesu -wun -dhe -na 'wun gia-.

11 Me -nu 'wo bhë, -bhö do -an -bha me □daan' -wo bhë -a -go 'yënnng, 'ö tōo -wo 'gügludhe -da -na -a 'ka kōome -nu ziën do do 'ka. -Wa -kë 'dhö me -nu -waan 'wëüga nu -an -dhë. 'Wun □suu'- 'ö □ne, yaa -dhe -ma 'kun!

12 -A -de -an -de -go 'wundōme do 'ö -kë Kletö mi 'ka □ne -an 'dhö 'pö 'ö -kë -ya -sü 'ka Kletö -se gia- bhë -a 'gü, -yö 'wun -blee 'ö- pö: «Kletö -me -nu -bha 'wun 'ö tōo □sua -wun □blee' -sü -kplawo. -Wo pë yaa -kë, me -nu 'wo to -an 'ka □ne -ko 'ö wü 'dhiö- 'dho pë yaa kë -na -a 'ka wü 'në 'sëen- -nu 'wo to -an 'ka bhë -a 'dhö. -An -ko -moa -bha -pë gbe 'yaa 'dhö. -An -zo -ta -a 'gü -wun dosen 'ö tōo pë -bhö -sü.»

13 Pë 'ö Kletö mi bhë 'ö- □blee bhë 'wun gia- -mü. -A -wun 'gü 'ü dho -a pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dhë 'gbee- 'ka □ne kö □kun

'ö 'wo wo 'to to □sua -wun 'ö 'wo me □daan' -na -a 'ka bhë -a -bha; 'kee -wo wo -zo yö 'wun giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë -a -bha.

14 -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'wo dho wo 'to to □kwezü -nu 'ö Zuifö -nu 'dho -an □blee' -na bhë -an -bha kö -waan -an -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü kö □kun 'wo dho 'wun ma me 'bhee- -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wo -Zlan -bha me □daan' -wo kpengdhö kun bhë -an -bha tōng -nu -ta;

15 'Ö bhii me 'ö kpengdhö, pë 'ple -yö 'slööslo -a -bha 'ka. 'Kee me 'ö 'yaa kpengdhö 'ö 'yaa 'wun ma -Zlan -ta, -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha -go 'ö 'waa -a 'dho sia- Zuifö -nu -bha tōng -dhë bhë waa- pë 'ple 'wo to -an yö ya. -An -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö ya, 'ö 'wun yaa kë -sü -dho -yö -an -kë.

16 (Me -daan □sua -wun -nu 'ka -me -nu 'wo bhë, -bhö -an □gbaannu,) 'ö tōo 'zü □nee -wa -pö wo -Zlan -do, 'kee kö -an këwun -nu -wa -zön □ne 'waa -Zlan do. Bhii 'ö tōo 'waa 'wun ma -Zlan -ta; pë 'ö -Zlan -ya -san zë 'wo- -kë; -an -ko 'yaa -mo -a -bha kö -wo 'wun -së kë.

2

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu wo -ko

1 Bhi -zë, -bhö me -nu □daan'- me □daan' -wo giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'ka!

2 -Bhö -a pö gōōn- □klöö -nu -dhë kö □kun 'wo -kë 'wun -nu -ziö □gōū' -me -nu

'ka! -Wo kë me 'ö me -nu dho -an □bhlē -ya -an 'ka! -Wo kë me -nu 'ö 'wo 'wun dɔ -an 'ka, -an këwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka! -Wo kë me -nu 'ö 'wo wo -zo yö giagiawo -Zlan -bha -an 'ka! -Zlan waa- me -nu -dho -yö -an kë kpinngdhö! -Wo kë □zuö' -saa -me -nu 'ka, (me -nu 'ö 'wo pē yaa kë -na -an 'ka bhē -an buēndhö)!

3 -A pö dhe □klöö -nu -de 'pö -an -dhē □ne -an -bha -tosiadhe -yö kë □ne dhoo -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -an -bha 'dhö, bhii 'waa me -nu 'to 'gü □siö', 'wun yaa -blē -an -gɔ -sü 'ka! Kö □kun 'wo -kē yomüdhe 'ka! -Wo yö me -nu -dhē 'dhiö □zian' 'wun -sē kë -sü 'gü!

4 -A -kē 'dhö -sü 'ka, -wo -dho -a -zɔn -dadhēü dhoo -nu -dhē □ne -wo wo □gɔn -nu waa- woē- 'nē -nu -dho kë.

5 -Wo -dho wo -bha 'wundɔdhe -zɔn -an -dhē, -an këwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka. 'Go mü 'zü -wa pö -an -dhē □ne kö □kun 'ö 'wo wo -zo ta wo 'bhamē -nu -bha gɔɔn- □mē -sü 'iin □mlaabɔ □mē -sü -wun 'gü. -Wo wo -bha kɔɔ -yuö -nu -wun 'kun 'gbee! -Wo wo -gɔ 'dho sia- wo □gɔn -nu -dhē! -Dadhēü dhoo -nu 'wo bhē, -wo wo -de 'kun kö □kun 'ö me gbē dho -a pö -Zlan -wo 'yaa kpinngdhö.

6 'Go mü 'zü 'ü- pö -dadhēü gɔɔn- -nu -dhē 'pö □ne -wo kë me 'ö 'wo 'wun dɔ, -an

këwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka -an 'ka!

7 □Dhe -kē □ne bhi -de 'pö ü -kē -dadhēü 'ka bhē, -bhö pē 'ö kpinngdhö -a kë kö ü 'bhamē -nu 'wo to -waan wo wɔ -kɔ 'sü ü -bha. □Ya kë □ne 'bha kë me □daan' □dhia, -bhö -an □daan' 'wun gia- 'sloo 'ka! 'Go mü 'zü, -bhö -a 'slē □mē - kö me -nu -waan ü □bhlē -ya!

8 Ü □blē -wun -nu -wo me -nu -zo 'kun! □Ya kë 'dhö, lē -dho kɔɔ kwa yaagüme -nu -ta, bhii 'ö tɔɔ waa 'dho -mɔ -a -bha kö -waan 'wun yaa □blē - kwa -gɔ.

9 -A pö yuö -kē me 'piö -me -nu -dhē -wo 'wun ma wo □kɔɔnme -nu -ta -kplawo! Pē 'ö -an □kɔɔnme -nu -zo kun □ne 'wo dho -a kë! Kö □kun 'wo 'yan □ziö' -kē wo □kɔɔnme -nu 'ka!

10 Kö □kun 'wo wo □kɔɔnme -nu -bha pē □kwaan! 'Kē -wo kë 'kpaakpa kö -waan wo -zo 'tēn -an -dhē kö -an këwun -nu bhē me -nu □wa yö kö -wo 'wun -sē □blē - me □daan' -wo 'ö -gban kwa Dhame -Zlan -bha bhē -a -bha.

11 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö kë 'dhö, bhii -Zlan -ya -zɔn me 'plē -dhē □ne -yö -dho ö -bha 'glusē kë -an 'ka, -potaasü -nu -an -dhē -sü 'ka, kö -waan dha -sü yö -bɔ ö -ta -sü 'ka.

12 'Glusē 'ö bhē -a -wun 'gü, -Zlan -yö kwa -daan kö 'kwa kwa □kwa - kwa wɔ -kɔ yaa -zü, 'ö kwa □daan 'pö kö 'kwa

kwa □kwa'- 'kpongtaapë 'ö 'yaa- -dhë -së, -a -dho kë -sü -zü. 'Kεε kwa -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö kwa -dho kwa -de □koon. 'Go mü 'zü kwa -dho -Zlan □bhlë -ya pë 'ö kpengdhö -a kë -sü 'ka.

¹³ -Kö do 'ö bhë -a 'ka 'pö -Zlan -yö kwa -daan, -dö pë -së 'ö 'dhiö 'ö 'kwa- □tei' döa □ne -yö -dho nu bhë -a -gö, -tosiadhe -kë -sü 'ka □kun. Pë -së 'ö 'kwa dö -na -a -gö bhë 'ö tōö kwa -bha -Zlan □va 'ö -kë kwa Dhame Yesu Klito 'ka bhë, -yö -dho nu ö -bha 'töbhödhe 'ka.

¹⁴ Yesu -yö ö -de -nu me 'bhee- -nu kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kwaan- 'go pë yaa -bha 'piigbeedhe kwεε kö 'kwaan- kë 'slööslö yö do 'sloo -a -bha 'ka, 'go mü 'zü kö 'kwaan- kwa -de nu 'fεfedhö pë -së kë -sü -dhë.

¹⁵ -Bhö me -nu □daan'- 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka! -Bhö -gban me -nu -bha -an kë -sü 'ka! -Bhö 'we me -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wa kë bhë -an 'piö. Pë -nu 'wo bhë, -bhö -an kë -wogbiindhe 'ka! Kö □kun -kë 'ö me gbe -ya pö -san 'ka ü -dhë □ne 'bhaa me 'ö dho me □daan' 'wun -nu □suu'- 'wo bhë -an 'ka!

3

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu wo -kö

¹ -Bhö -a pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dhë 'zü, -wo wo -gö 'dho 'segö 'dhiö -me -nu -dhë sia-; -wo 'wun ma -an -ta. -Wo 'we -a -bha kö -wo kë 'wun -së kë -me 'ka!

² Kö □kun 'wo 'wun yaa □blεε me gbe -gö! Kö □kun 'wo -kë 'dhinaa kë -me 'ka! -An □zuö' -yö kë -së me 'plε buëndhö! 'Go mü 'zü -wo me 'plε □bhlë -ya -kplawo!

³ 'Ö tōö kwa -de 'pö kwa -kë □ne -an 'dhö 'pö. Kwaa pë gbe dö -Zlan -bha, 'ö 'wun ma -a -ta -sü yaa kë kwa -gö; kwa □sua -wun -dhe 'wun gia-, 'ö kwa -dhökëpë -nu -wo -kë yaya. Kwa -kë -klu -sü 'ka pë yaa □suu'- 'kpekpe -nu -bha, 'ö me gbe -bha pë -dho -yö kwa -kë; 'ö 'kwa -kë -ya -sü 'ka kwa 'ko -san 'ka.

⁴ 'Kεε □dhe 'ö- yi □ya -lo, 'ö -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhë 'ö- -zon me 'saadhö -dhë □ne ö 'glu □yö -së kwa 'ka, 'ö kwa -dho -kë;

⁵ 'ö kwa dha. Yaa kë □ne -yö kwa -dha, kwa këwun -së -bha, 'kεε -yö kwa -dha kwa 'yena -bha, kwa -bha □soon yaa -bho kwa -bha -sü 'ka, 'ö tōö -Zuu 'slööslö -ya -kë kö 'kwa bhö -dëüwo kö 'kwa -tosiadhe -dëü kë.

⁶ -Zuu 'slööslö 'ö bhë -Zlan -ya -nu kwa -dhë -ziö -a -naa -ta -sü 'ka, □boa' Yesu Klito 'ö -kë kwa Dhame 'ka bhë -a 'gü -sü 'ka.

⁷ -Ya -kë 'dhö kö -a -bha 'glusëdhe 'ö bhë -a -wun 'gü, 'kwaan- kë kpengdhö ö wö 'dhiö kö -tosiadhe -dëü 'ö 'kwa kwa -zo yö -a -bha bhë -yaan -a nu kwa -dhë.

⁸ 'Wun -nu 'a -an □blεε bhë 'wun gia- -mü; wo □ne 'ü dho me -nu □daan' -an 'ka kpinngdhö. -Bhö -a kë 'dhö kö -Zlan -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -waan wo □faan' 'sü □va kö -waan 'wun -së kaa

-kplawo. 'Wun 'ö bhë -a kë -sü □yö -së; -yö -dho pë -së kë -an -go.

⁹ Kö □kun 'ü zaodhe -kë 'wun 'ö- □truën 'yaa -dhö -a -wun 'gü, 'iin 'ü to me 'bhëma -nu wo -kə -bhüö 'piö! 'Go mü 'zü 'ü zaodhe -kë 'wun 'ö -gban Zuifö -nu yi -bha täng -nu -gen -bha bhë -a 'ka! Kö □kun 'ü to 'wun -nu 'wo bhë -an 'piö, 'ö tɔɔ -an □truën gbë 'yaa 'dhö.

¹⁰ Ö □ya kë □ne 'gügludhe -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën -me □ya kë ka ziën, -bhö -a pö -a -dhë, -yö ö bo -a kë -sü 'ka! □Ya kë □ne 'yaa 'we -na -a -bha kö -yaan ö bo -a 'ka, 'ye ü 'zü 'ü- pö -a -dhë 'dhö! □Ya kë □ne 'yaa 'we -na -a -bha -kplawo kö -yaan ö boë, -bhö -a bho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën!

¹¹ -Bhö -a kë 'dhö, bhii ü- □doä' □ne me □süu'- 'ö 'dhö bhë 'yaa ö -de nu 'wun kpengdhö kë -sü -dhë. -A -bha 'wun yaa -ya -zon □ne -yö zian yaa -ta.

-Wo -kaanta -nu

¹² Atemasö waa- Tisikö 'wo bhë, a -dho -an me do bɔ ü -dhë. Me 'ö 'dhoë- nu bhë, □ya -lo, -bhö 'to mü 'ü ü 'gü do 'gbee- kö 'ü nu n 'piö Nikapoli plöö; 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'a 'dho 'aan- 'nene 'töng kë 'ma.

¹³ □Ya kë □ne 'zü Zenasö 'ö tängdome 'ka bhë waa- Apolösö □wa -mo -a 'gü kö -wo 'dho 'dhiö wo -bha 'ta 'sü -sü 'ka, -bhö pë 'plë kë kö pë 'ö -an -bha -wun dho yö

-a -bha, 'ü- këdhe □mεε'- kö -waan -a yö.

¹⁴ Yaa kë □ne bhi do 'ü dho -a kë 'dhö, 'kεε Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'töüdhö -wo -dho gbaɔ kë -sü □daan'- kö -dhe 'ö- -dhe 'dho -a -bha -waan nu me -nu -dhë -a -dhe -bha, kö -an -bha -tosiadhe -yaan pë -së kë me -nu -go.

¹⁵ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo n 'piö 'nö □wa 'we ü 'ka. 'Yië 'we Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo ü 'piö 'ma 'ö yi -dho -yö -an -kë kwa -bha -klu Yesu -bha -sü -wun 'gü -an 'ka!

-Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka!

**'Sëedhɛ 'ö Pɔlö -ya
bɔ
Filemɔ
-dhë bhë 'ö □nɛ**

1 'Sëedhɛ 'ö □nɛ ma Pɔlö 'a -kanso 'gü Klito -wun 'gü, 'ö yië- kwa dheglu Timote 'yi- bɔ ü -dhë. 'Yië 'we bhi Filemɔ, 'ü yi yuökëyɔɔ -wungbeezë 'ka bhë ü 'ka;

2 'yië 'we yi dheglu 'nëdhe Apia 'ka; 'yië 'we yi yuökëyɔɔ Asipö 'ka; 'yië 'we Yesu -wun -dhë 'wun gia-mɛ -nu 'saadhö 'ö 'ka -bhɔ 'kuë- kë -na ka 'ko □bhaa ü -gɔ kɔɔ bhë ka 'ka.

3 Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kë 'kuë -sü 'ö Filemɔ -gɔ waa- bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

4 □Ya kë a □bhaa' -na -Zlan -dhë, n -zo -yö -büö ü 'ka -kplawo, 'ö □ya kë 'a- zuö pö ü -wun 'gü.

5 'Ö tɔɔ ü -bha -a -dhɔ -kë -Zlan -bha mɛ 'kpekpe 'ka -sü waa- ü -bha -zo -yö kwa Dëmɛ Yesu -bha -sü bhë, a- wun -ma.

6 Pë 'a- -dhɛ -Zlan -gɔ 'ö tɔɔ kwa -bha -kë 'ko □bhaa □zuö' do 'ka -sü 'ö kwa □yɔɔn -na 'kuë- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü bhë, 'iin kö pë -së -nu 'ö kwa -bha 'ka bhë 'kwaan- an dɔ.

7 N dheglu, ü -bha -a -dhɔ -kë -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -sü 'ö bhë, -yö n □zuö' 'glu -dhi □duö 'ö n □faan' më, bhii ü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- mɛ -nu □faan' -më.

Pɔlö -bha □bhaa' - 'ö- wo Filemɔ -dhë Onezimë -wun 'gü

8 -A -wun 'gü, 'kö -kë □nɛ -potaasü -yö n -gɔ Klito 'gü kö 'aan- ü □kɔɔn,

9 a- 'piö □zian' kö -dhɔ 'ö ü 'gü bhë -a -wun 'gü, pë 'a 'dhoë- -dhɛ ü -gɔ □nɛ 'ü ü 'to kë -a -bha. Ma Pɔlö, 'ma □klöödhɛ 'kun, 'go mü ü- -ma □nɛ a -kë -kanso 'gü Yesu Klito -wun 'gü □nɛ -kɔ □nɛ -a 'dhö.

10 Pë 'a 'dhoë- -dhɛ ü -gɔ bhë -yö -gban Onezimë -bha. -Yö n gbö 'ka Klito 'gü, 'ö tɔɔ -ya 'a- wo 'nö -kanso 'gü □nɛ, 'ma kë -a dë 'ka Klito 'gü ('ö tɔɔ ma □nɛ 'a Klito -wun □blɛɛ -a -dhë).

11 'Dhiö -bezë, -a -yö -a -bha -pë gbɛ yaa kë -dhö ü -gɔ; 'kɛɛ zlöö □nɛ -yö -dho yuö -së kë bhi 'dhö, ma 'dhö, ko -dhë. (□Waa- pö Onezimë -an 'töng bhë -a 'ka kö mɛ bhë □nua -mü. 'Tɔ bhë -a -gen tɔɔ mɛ 'ö- -yö -a -bha -pë 'dhö -dhö.)

12 Yö □nɛ 'a- bɔ -na ü -dhë 'zü □nɛ n -de 'dhö bhë.

13 -Yö -kë n 'gü kö -yö 'to n 'piö 'nö, -dhɛ 'a- -bha 'wuntaasë -bha -kanso 'gü zö bhë -a -bha ü piën- kö -yaan yuö -nu kë n -dhë.

14 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'maa- 'piö kö 'a pë -nu kë kö -yö 'kun -kë ü -we -a -bha

-wun 'ka -sü 'ka. A- 'piö
 □zian' kö bhi gia-, -yö kē ü
 -de 'gü -wun 'ka kö -yö kē
 'wun -sē 'ka 'ü- kē n -dhē.
 'Maa- 'piö kö -yö kē ü 'gbee-
 -ta bho -sü 'ka.

¹⁵ -Yö mü kaa- Onezimē
 ka -kan 'kuē- 'töng kpö 'bhle
 -bha kö yi me 'ö 'ka dho
 -kpēn -a 'ka ka 'kuē- 'zü,
 'kaan- 'to ka 'kuē- -kplawo,

¹⁶ □ya kē 'dhö kö zlöö □ne
 'yaa □nua 'waa 'ka gb; 'kεε
 □ya kē kwa dheglu 'ö- -wun
 'dhö kwa -g; 'gbee- -a 'ka. -A
 -wun -yö n -g; 'gbee-; 'kεε -a
 -wun -kē 'gbee- ü -g; -sü bhē
 -yö -m; kö -yö zio n -ma -ta,
 'ö bhii kö □ya kē ü -g; □ne ü
 -bha yuökēme 'ö 'go mü 'ö ü
 dheglu 'ka kwa Dēme 'gü -a
 'dhö.

¹⁷ 'Ö □ya kē □ne ü n -sü □ne
 ü 'bhame 'dhö, kö -bhö ü -k;
 'kp; -a -g; □ne -k; 'ü dhö n
 -nia kuēn bhē -a 'dhö.

¹⁸ 'Ö □ya kē □ne □ya 'wun
 yaa kē ü 'ka 'iin 'ö ü -bha 'pē
 'dhö -a -bha, -a 'plε d; n tuö.

¹⁹ -Wo kpö me 'ö □ne, ma
 Polö giagia, n -k; pin -mü;
 a- -pö -kē □ne ü -bha 'pē -nu
 -wo Onezimē -bha, a -dho
 -an 'plε bho. ('Kεε kē- wo
 'dhö bhē, ü -bha -tosiadhe
 bhē, -a -wun -bha -tēn n -ma
 -sü 'ö bhē, n 'ka dho -a -wun
 □luu'-.)

²⁰ N dheglu, a -bhεa ü -dhē,
 -bhö 'we -a -bha kwa Dēme
 -dh; □kaa' 't; 'gü n -g; -bhö
 n □zuö' 'dho sia- □ne -k; 'ö
 dheglu 'ö Klito 'gü 'ö dhoē-
 kaa -a 'dhö.

²¹ -A -de, -ya -de 'a- wo □ne,
 'sēēdhε 'a- b; -na ü -dhē pē
 -dhε ü -g; -sü 'ka □ne, ü -dho

-a 'gü -pē kē. -Yö n 'yaan
 'ka □ne ü -dho -a kē -dewo
 'ö □ziē' mü.

²² 'Go mü 'zü, -bhö ma
 w;dhε do -pē kē 'ö t; -yö
 n -zo 'piö □ne -Zlan -dho we
 ka -bha □bhεa' -wo -bha kö
 'aan- 'go -kanso 'gü, 'aan- nu
 ka 'piö 'ma.

□Wekadhe -kaanta

²³ Epaflasö 'ö yi -nu 'yi
 -kanso 'k;dhö Yesu Klito
 -wun 'gü 'nö bhē □ya 'we ü
 'ka.

²⁴ Maakö 'dhö, Alitaakö
 'dhö, Demasö waa- Lukö -nu
 'wo ma yuökēy; -nu 'ka
 bhē, □wa 'we ü 'ka.

²⁵ Kö kwa Dēme Yesu Klito
 -yö 'dhuē- 'kp; ka -bha!

**'Sëedhε 'ö dho
-Zlan -bha με -nu
'wo
Eblö
'ka -an 'piö 'ö □νε**

¹ Kë- wo 'kpa bhë -Zlan -yö 'wun -blεε kwa 'bhema -nu -dhë □plëezë 'ka □bɔa' ö -wodhiölomε -nu -ta -sü 'ka; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, -yö □blεε 'dhö -kɔ □suu'- 'saadhö -ta.

² Yö □ga 'ö yi -kaanta 'kwa -an 'gü □νε 'ö □ya bɔ ö Gbö 'gü 'ö □ya 'wun □blεε'- kwa -dhë 'zü bhë. -A Gbö 'ö 'dhö bhë □νε 'ö bɔ -a 'gü 'ö pë 'plε -da, 'ö- sü 'ö- -ya pë 'plε Dëmε 'ka.

³ Yö □νε 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. Yö □νε 'ö -Zlan -bhɔa giagia 'ka, 'ö- -kɔ 'dhö pë 'plε -gɔ -a -wo 'piigbeeze bhë -a 'ka. Yö bhë □νε, □dhe 'ö □ya yën mε 'bhee- -nu -bha 'wun yaa -nu -bho -an -bha -sü -bha, 'ö -ya -sü 'ka -Zlan 'ö -ya -sü 'ka -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö -ta bhë -a -kɔ -së 'gü dhang- 'gü.

'Wun 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë □va -Zlan -bha bɔmε -nu -ta -sü -bha

⁴ Yesu -bha -kë □bhlözë -sü 'ö □zië' -Zlan -bha bɔmε -nu -ta -sü -bha bhë, -ya -kë 'ö -Zlan -yö 'tɔ 'ö □va 'ö -ziö -an -bha -ta 'ö- nu -a -dhë.

⁵ Ka gia- -ka -dhe -ga bhë 'sa! Kë- wo bhë, -Zlan yaa- pö do ö -bha bɔmε -nu 'wo bhë -a mε do -dhë do □νεε: Bhi □νε 'ü n Gbö 'ka, 'kan

□dεε -bha, 'ma kë ü Dë 'ka. Ka- -yö bhë □a? Yaa ö -bha bɔmε -nu 'wo bhë -a mε do -wun □blεε'- do □woë' □νεε: Ma □νε 'a tɔɔ -a Dë, 'ö yö -de 'pö yö □νε 'ö tɔɔ n Gbö.

⁶ 'Kεε pë 'ö -kë □zian' 'ö tɔɔ, -dhë 'ö -Zlan 'dhoë- ö Gbö do 'ö- -bha 'në -blεεzë 'ka bhë -a bɔ 'kpongtaa, -ya -pö: 'Go -Zlan -bha bɔmε 'plε -wo yö wo kɔɔn 'gü -a 'dhiö -a gba -sü 'ka.

⁷ Pë mε 'ö □bεen' -sü 'ka □zian' -a -bha bɔmε -nu -wun 'gü 'ö tɔɔ: -A -bha bɔmε -nu 'wo- -bha yuökëmε -nu 'ka bhë, □ya kë, -yö -an kë 'tëë -saa 'ka, 'ö- 'bhaa -nu □ya kë, 'ö- -an -kë 'siö □νε 'ka 'pö.

⁸ 'Kεε □dhe 'ö yö ö Gbö -bha 'yö- pö: Ü -bha □bhɔɔ' 'gɔ -gbloo bhë -yö -gban □toëpö 'ka, -Zlan; ü -bha -ya ü -bha -gludëdhe -pö bhë -a 'dhiö -sü bhë, ü- -kɔɔn -a -kɔɔn -kɔ kpengdhö 'ka.

⁹ Pë 'ö kpengdhö □νε 'ö- -dhɔ -yö ü -kë; 'ö 'wun yaa -dhɔ 'yaa ü kë. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan, 'ö ü -bha -Zlan -yö ü sü 'ö □zuögludhi nu ü -dhë ü -ya -sü 'ka -dhe □bhlözë -dhe -bha 'ö bhë. -Dhe 'ö -ya -a -bha bhë, -yö □bhlözë 'ö □zië' -a -dhe mε 'ö ü 'bha -nu -ya -a -bha bhë -a -ta.

¹⁰ 'Yö- pö 'zü: Bhi □νε, n Dëmε, 'ö 'töng züdɔyi 'ka, 'ü 'kpongtaadhe -kë; 'ö 'ü dhang- -pë -kë ü -kɔ 'ka.

¹¹ Pë -nu 'wo bhë -an 'gü -dhö □siö 'töüdhö; 'kεε bhi -zë ü -dhö to 'dhö. Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë zii □νε sɔ -nu 'dhö;

¹² ü -dho -an kpö kë □νε mε

-sɔ kpö -kē, 'ö- mε 'ö □ya kē zii 'ü- bho mü 'ü- -dēü yō -a piēn- □ne mε -sɔ -kē wo -bha. 'Kεε bhi -zē, -kɔ do 'ü- 'ka bhē □ne 'ü dhō toē 'pō; ü 'ka 'dho kē zii 'gbεεdhō.

¹³ -A -ga 'ka- wo bhē -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo bhē -a dözē 'ö -Zlan □yaa- pō -a -dhē do: -Ya n -kɔ -sē 'gü, -yō 'dho -yō yōē yi 'a dho ü yaagüme -nu kaa ü -bha -taa -an -ta -pē 'ka -a -bha -ε?

¹⁴ □Ya kē 'dhō kö bɔmε -nu 'wo bhē, -wo -zuu -nu □suu' -sēēzē 'ka 'ö □ya kē 'wo yuō -nu -kē -Zlan -dhē; 'ö -Zlan -yō -an bɔ kö mε -nu 'ö dhasü dho kē -an -gɔ bhē, -waan nu -an -dhē.

2

'Wun 'ö -gban dhasü 'gblüünzē bhē -a -bha

¹ -A -wun 'gü □ne 'ö 'wun giagia ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'kwa- ma bhē, 'ö 'kwa dho to -klu -sü 'ka -a -bha gεnngdhō, -yō kē 'dhō kö □kun 'ö 'kwa dho dho -an 'ka □gbiin kö 'kwaan- -da □dhong -zian -ta;

² Ö tɔɔ tɔng dɔ -wo 'ö -Zlan -bha bɔmε -nu -wo nuē yi bhē -a 'ka (Moizō □dhia kö -ya dɔ Izlaelō -mε -nu -dhē) bhē, -a 'gü -wun -yō -kē; 'ö tɔɔ mε 'ö yaa- -ya 'ti kē 'iin 'ö yaa 'wun ma -a -ta, -a 'klo -yō -bhɔ.

³ □εε, 'ö □ya kē 'dhō, 'klobhɔdhe 'ö bhē kwa -dho dha -a -gɔ -kɔklē 'kεε kö dhasü □va 'ö bhē 'kwa- -wun 'sü -kɔ □taa □εε? 'Kεε kö ka gia- -yō ka 'yaan □ne 'wun 'ö -gban -a -bha bhē, kwa Dēme

gia- -de -ya -blεε -blεεzē 'ka. Ö mε -nu 'wo- ma 'wo- -bha -kē □bhlēzē -sü -zɔn kwa -dhē.

⁴ 'Kεε kē- wo 'dhō bhē, kö -Zlan -yō 'wun bhē -a -bha -kē 'wun gia- 'ka -sü 'gü -pē kē -na □duakēpē -nu, -dhidhaapē -nu waa- 'wun 'gblüünzē □plēēzē kē -sü 'ka. Yō do bhē 'zü 'ö -Zuu 'slööslö -bha gbɔɔ -nu -glu mε -nu 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -an 'ka □ne -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhē -a 'dhō.

⁵ 'Kεε kē- wo 'dhō bhē, -yō kē ka 'yaan □ne -dhekpɔɔ □dhia' 'yi- -wun □blεε' -na bhē, -Zlan yaa ö -bha bɔmε -nu -ya -a -gɔ 'dhiö -mε 'ka; (Yesu Klito □ne 'ö -yadhe bhē -a -bha).

⁶ Pē 'ö □bεεn' -sü 'ka □zian' 'wun bhē -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sēēdhe 'gü -ya -pō: 'Aa, (n Dē -Zlan), mεbheedhe -yō -kē -mē 'ka 'yō ü -zo -yō -büö -a 'ka ε? 'Tin mεbheedhe 'kpaan -yō -kē -mē 'ka 'yō ü -ya -a -wun □zɔnng' -ta -ε?

⁷ 'Bha- -gɔ □yɔɔ' 'tɔng 'dɛdɛ 'ka ü -bha bɔmε -nu □löö; 'bha 'tɔbhɔdhe waa- □bhlēyadhe nu -a -dhē -gludēdhe -kwa.

⁸ 'Bha pē 'plesen -lo -a -kɔ □löö. □Waa- pō -Zlan □ya pē 'plε -lo -a -kɔ □löö, kö pē 'plε giagia □ne 'wo -we -a 'ka; pē do 'yaa 'dhō kö -yaan 'kun -kē -a -kɔ □löö -sü 'ka. □εε, 'kεε kē- wo 'dhō bhē 'sa, dɔ 'ö 'kwa- wo □ne pē 'plε -bha -kē -a -kɔ □löö -sü 'ö bhē yaa kē -dhō □kun kwa 'yaan 'ka.

⁹ 'Kεε pē do 'ö kwa 'yaan 'ö tɔɔ 'tɔng 'ö Yesu -yō □kaa'

'kpongtaa zö bhë -Zlan -ya -kë 'tee 'ö dho -dewo 'ö- -kë ö -bha bome -nu □löö, 'ö- 'yëngg -yö bhö, 'ö ga. -Zlan -ya -kë 'dhö ö -bha 'glusë 'gü kö -yaan ga me 'ple -wun 'gü. Dö 'ö 'kwa- wo zlöö 'ö 'kwa- -ga -na □bhlözë 'ka 'ö- 'tö 'dhö bhö -na bhë, -dhe 'ö bö -a -bha bhë 'ö bhë.

¹⁰ Bhii 'wun -mō 'kuë -sü -zë 'ö mü 'ö tōō -Zlan 'ö pë 'plesen -kë 'ö pë 'ple 'dhö -a kwë bhë, -yö Yesu -kë me 'ö dho bö 'klobhodhe 'gü -a 'ka me 'plesen -wun 'gü; 'ö □dhe □ya 'go mü 'dhö, 'yö- -kë me 'ö 'wun □zaa' -sü 'yaa- -bha, 'ö dhasü nu me 'ple -dhë, kö me □plëzë -waan kë -a -bha 'töbhodhe 'gü bhë -a 'ka.

¹¹ Ö tōō me 'ö me -nu -bha □soön yaa -nu bhö -an -bha waa- me gia- 'wo bhë, -an -go -a 'gü -me -yö do kwa Dë 'ka. Pë -de 'ö -kë 'ö lë- 'yaa Yesu kë -an -dhe ö dheglu -sü 'ö bhë.

¹² Ö tōō -ya -pö: (*N Dë -Zlan*), *a -dho ü -wun □blë'* -n dhegluzë -nu -dhë. *A -dho 'tan bhö ü 'tö 'piö ü -bha me -nu -dho 'kuë- -sü ziën.*

¹³ 'Yö- pö 'zü: *A -dho n -zo yö -Zlan -bha.* 'Yö -dhe 'bhaa 'gü 'zü, 'yö- pö: *Ma □ga 'ö yië- 'në -nu 'ö -Zlan -ya nu n -dhë 'yi -ya □ne.*

¹⁴ □Dhe 'ö -kë □ne me -nu 'ö Yesu -yö -an -dhe -Zlan -bha 'në -nu bhë, -wo -kë mebhëedhe 'ka bhë, 'ö ö -de -kë mebhëedhe 'ka □ne -an 'dhö, -yö kë 'dhö kö -yaan bö ga -sü -ta kö me 'ö ga -bha 'piigbeedhe 'dhoë- -gö bhë -yaan 'gü □siö'-. Me bhë

tōō dü;

¹⁵ 'iin kö me -nu 'wo -kë wo -bha -tosiadhe 'gü □ne me -kë □nuadhe 'gü -an -bha -suö ga -dhë -sü -wun 'gü bhë -yaan kë -an dha -kö 'ka 'pö.

¹⁶ Ö tōō yaa kë □ne me 'wo -Zlan -bha bome -nu 'ka bhë □ne 'yö nu -an -dhë; 'kë pë 'a- dö 'ö tōō -yö -nu □zian' me 'wo Ablaamö □suu' -ta -nu 'ka bhë -an -bha nu 'ka.

¹⁷ Kë -dewo 'dhö bhë poo, -ya -bha kö -yö bhö ö dhegluzë -nu -bha pë 'ple 'ka kö -yaan kë slabhome □va 'ö me 'yena yö 'iin 'ö -to -wo 'gü -sü zë 'ka -a 'ka, ö -bha yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'gü, kö -yaan ziö me -nu -bha □soön yaa -nu -ta;

¹⁸ bhii 'ö tōō -yö -bö 'güandhe 'gü 'ö- 'klo -yö bhö 'pö; □ya kë 'dhö kö -yö -mō -a -bha kö -yö nu me -nu 'ö 'güandhe 'dhö nu -na -an -ta bhë -an -dhë.

3

Klito 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë -a -dödhe □yö □va 'ö □zië' Moizö -ta

¹ 'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'a 'go -na -a □blë' □dhia bhë -an -bha -kë 'dhö -sü -wun 'gü, n dhegluzë -nu 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'ka, ka 'ö 'ka 'we -Zlan -bha □dhö -wo -bha bhë, Yesu 'ö- bö kwa -bha slabhome □va 'ka, 'kwa kwa -zo yö -a -bha 'ö 'kwa- -wun □blë' -na bhë, -ka ka 'yan kë -a -bha!

² Yö □ga 'ö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, yuö 'ö -Zlan -ya -wun tën -a -bha bhë yaa -kö -a 'ka

'iin yaa 'kun -a 'ka □ne -kɔ do 'ö Moizö -yö ö -bha yuö -nu □kaa' -Zlan -bha me -nu ziën bhë -a 'dhö bhë.

³ -Kɔ do 'ö 'kɔdɔmɛ 'dhoë- 'ka □va 'ö □zië' 'kɔ 'ö- dɔ -a -ta bhë □ne 'ö Yesu 'dhoë- 'ka □bhlëzë 'ö □zië' Moizö 'ö -Zlan -bha 'kɔ 'ö- dɔ bhë 'ö- 'gü -mɛ do 'ka bhë -a -ta.

⁴ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö -dhö, kö mɛ □ne 'ö- dɔ; kö kɛ- wo 'dhö bhë 'sa, -Zlan □ne 'ö pë 'plɛ -da.

⁵ Moizö -bha 'ka -yö -to ö -wo 'gü -Zlan -gɔ kɔɔ -dhe 'saadhö 'gü; -yö -kɛ yuökɛmɛ 'ö □ya kɛ 'ö -Zlan -yö -bɔ -a 'gü 'ö 'wun -nu 'ö dhoë- kɛ 'ö- □blɛɛ ö -bha mɛ -nu -dhë -a 'ka.

⁶ 'Kɛɛ Klito -bha 'to 'ö- wo ö -wo 'gü bhë, -ya -wo 'dhö -a -bha -kɛ -Zlan Gbö 'ö -ya -sü 'ka ö Dë -bha 'kɔ □kɔɔnmɛ 'ka bhë -a -wun 'gü; 'yö kwa □ne 'kwa tɔɔ 'kɔ 'ö 'dhö bhë. -Yö -dho kɛ kwa -bha -kɛ 'gɔugɔ -gen 'ka, 'kɛɛ kö □ya kɛ □ne 'kwa 'to -gban -sü 'ka genngdhö 'iin 'kwa kwa -zo yö pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë -a -bha 'dhö.

'Tɛɛpadhe 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha mɛ -nu -gɔ

⁷ (□Dhe 'ö -kɛ □ne Klito -yö □va Moizö -ta bhë kö -kɔ do 'ö 'ka 'wun maa Moizö -ta bhë), □ya kɛ □ne 'ka -Zlan -wo ma □dɛɛ, □ne -kɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya pöë bhë -a 'dhö,

⁸ kö □kun 'ö ka 'too -yö -kɛ 'gbee- □ne -kɔ 'ö ka 'bhema -nu -wo dɔ -a 'ka n -gɔ 'yënnng 'kpa 'ö 'wo n 'gü dan -a 'ka 'yënnng □taa bhë -a 'dhö.

⁹ 'Ö tɔɔ yi bhë -a 'ka, ka 'bhema -nu -wo -kɛ n 'gü dan □dhia n □woo' □mɛɛ' -sü 'ka; 'kɛɛ kö kɛ- wo 'dhö bhë, -an 'yan -yö -kɛ pë -nu 'a- -kɛ 'töüdhö bhë -a -bha, 'ö 'yi □kaa' 'dhö -kwe 'gɔɔ- 'yiisïë 'piö.

¹⁰ Pë 'ö -kɛ 'ö 'ma -da -naadhe 'gü mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha 'ö bhë. 'Ö 'a- pö: -An □zuöga -yö □tun -an -da zian yaa -ta -an -zo 'ta -kɔ -nu 'gü. Ma tɔng -nu 'a- dɔ -na -këdhösü -wun 'gbloo 'piö bhë waa- dɔ □kun 'gbɛɛdhö.

¹¹ 'Yö □dhe -kɛ 'dhö a -da -naadhe 'gü, 'ö 'a n -wo -bhö □woë' □ne: 'Tɛɛpadhe 'ö n 'piö bhë, wo 'ka 'dho -da -a -dhe -bha 'gbɛɛdhö.

¹² Kö n dhegluzë -nu, -kaa kɛ -sɛ kö □kun 'ö mɛ -yö -kɛ ka ziën 'ö -kɛ □zuöyaamɛ 'ka 'iin 'ö- 'tou -yö -kɛ 'gbee-; 'ö mɛ bhë 'yö -kan -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha.

¹³ 'Kɛɛ -ka ka 'ko -nu □faan' 'më 'töng 'saadhö 'ka -dhekpaɔyi 'saadhö 'ö -po -a 'ka 'dhö -kplawo kö □kun 'ö mɛ gbe dhö to □sɔɔn yaa din 'piö 'ö □sɔɔn yaa -yö -ziö -a -gɔ 'ö to -a 'gü 'ö- □zuö' -yö -kɛ 'glɔɔglɔ.

¹⁴ 'Ö tɔɔ kwa -dhö to Klito 'ö bhë -a 'piö 'kɛɛ kö □ya kɛ □ne kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü 'ö bhë □ya 'to -gban -sü 'ka kpinngdhö □ne -kɔ 'ö □kaa' -a züɔyi 'ka bhë -a 'dhö.

¹⁵ Pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: □Ya kɛ □ne 'ka -Zlan -wo ma □dɛɛ, kö □kun 'ö ka 'tou -yö -kɛ 'gbee- □ne -kɔ 'ö □kaa' yi 'ö

'ka do -a 'ka -Zlan -go 'yënnng bhë -a 'dhö.

16 'Ö bhii ka gia- -ka -dhe -ga bhë 'dhe! Dö 'kpaan 'ö do -Zlan -go 'yënnng kö □ya 'go -a -wo ma □dhia -a 'ke yaa kë me -nu 'ö Moizö -yö yö -an -dhë 'dhiö 'ö 'wo go Ezitö -se 'gü bhë -an 'ka ε?

17 Dö -nu 'ö -Zlan -yö -naadhe -kë -an -bha -kwe 'göo- -yiisië 'piö e? 'Wo too me -nu 'ö 'wo □soon yaa -kë 'ö 'wo ga 'yënnng □taa bhë.

18 -Zlan -yö ö -wo -bhö □woë' □ne: Wo 'ka 'dho -da ma 'teεpadhe -bha 'gbεεdhö n 'piö. □Dhe 'ka- -ga -a 'gü bhë, dö -nu 'pö -Zlan -yö -an -bha 'wun □blεε bhë □ε? 'Wo too me -nu 'wo do -a -go 'yënnng.

19 Pë 'ö- -de -kë yö -mü, bhii waa 'dho -dhe bhë -a -bha gbö, 'wun bhë -a -dhe waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun 'gü.

4

1 -A -kë 'dhö -sü 'gü, □dhe -kë □ne pë 'ö -Zlan -ya 'to go kwa -dhë 'ö -gban -ya -de 'flëë 'gü -dhe 'ö- 'piö -a -bha bhë, -a 'töng yaa ziö □kun bhë, -kwa kwa -zo kë kwa -de 'piö, □kun -kë 'ö me -yö -kë -dhö kwa ziën 'ö -kë -tozlööme 'ka.

2 'Ö too 'wuntaöse 'ö bhë, 'kwa- -wun ma □ne -kö 'ö □kaa' me -nu 'wo -kë 'yënnng □taa -an -go bhë -a 'dhö; 'keε kë- wo 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë gbε yaa kë -dhö -an -bha 'ka, 'ö too 'wun bhë -dhe 'wo- ma, -zo -yö -a -bha -sü yaa

kë -an -go kö -waan 'dho wo □zuö' 'dhi po -a -go.

3 -Zlan -ya -pö: A -da -naadhe 'gü; 'yö -dhe -kë 'dhö 'a n -wo -bhö □ne wo 'ka 'dho -da 'gbεεdhö 'teεpadhe 'ö n 'piö bhë -a -bha. 'Teεpadhe 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blεε bhë, kwa 'ö 'kwa- -wun -dhe 'wun gia- bhë, kwa -dho -da -a 'gü; 'keε kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -ya □blεε 'dhö kö □ya yën ö -bha yuö -nu -bha 'kpongtaadhe züdoyi 'ka.

4 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö too -Zlan -bha 'sëedhe □beεn' -yan 'bhaa -yö 'wun -gban -dhekpaoyi kë 'slaple -naa -bha, 'ö- pö: □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -Zlan -yö ö 'teε pa -a -dhekpaoyi 'slaple -naa 'ka, kö □ya yën yuö -nu bhë -an 'ple kë -sü -bha.

5 Pë do bhë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'zü 'ö- pö: Wo 'ka 'dhö -da 'teεpadhe 'ö n 'piö bhë -a -bha.

6 Me -nu 'wo -kë me -bleεzë -nu 'ka 'ö 'wuntaöse bhë 'wo- ma bhë, waa -da 'teεpadhe bhë -a -bha 'ö too waa- -wun -dhe 'wun gia-; 'keε kë- wo 'dhö bhë, do 'kwa- wo □dεε □ne me- -mo -a -bha -yö -da mü.

7 Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö □dεε -yi -dëü 'bhaa -kë 'ö bhë. 'Yö -dhe 'ö 'töng □plëezë □ya ziö, 'yö -bo Davidö -ta 'dhiö □zian', 'ö- 'wun □blεε □ne -kö 'ö 'sëedhe 'ö □ne 'ö- □beεn' -yan 'bhaa -ya pöë bhë -a 'dhö □ne: □Ya kë □ne 'ka -Zlan -wo ma □dεε, kö □kun 'ö ka 'too -yö -kë 'gbee-!

8 'Wun bhë -yö -kë 'dhö

'püë- wo 'kεε Zozue ('ö yö Izlaelö -mε -nu -dhë 'dhiö Moizö pin □taa bhë) □ya kē □ne -ya -kē 'ö 'tεε pa -sü bhë 'ö -kē -an -gɔ -bezë, kö -Zlan 'ka 'dho 'wun -gban yi gbe 'bhaa -bha -yaan □blεε' - 'zü.

9 -A -kē 'dhö -sü 'gü, 'tεεpasü 'ö -kē □ne -Zlan -bha ö 'tεε pa 'ö- wo -dhekpacyi 'slaple -naa 'ka -a 'dhö bhë, -yö mε -nu 'ö 'wo -Zlan -bha mε -nu 'ka -an -bha 'ka.

10 'Ö tɔɔ mε 'ö -da 'tεεpadhe 'ö -Zlan 'piö bhë -a -bha kö yuö 'ö- -kē bhë 'ö- 'gü 'tεε pa □ne -kɔ do 'ö -Zlan -ya □kaa' ö -bha 'ka bhë -a 'dhö bhë.

11 □Ya kē 'dhö, kö -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'tεεpadhe 'ö bhë 'kwa -da -a 'gü; kö □kun 'ö mε gbe -yö -kē kwa ziën 'ö ö -de -püö □gɔügbeedhe 'gü □ne -kɔ 'ö mε -nu 'wo -kē 'yënnng □taa 'kpa 'wo- □kaa' 'ö waa -da 'tεεpadhe bhë -a 'gü gbɔ bhë -an 'dhö.

12 -Zlan -wo 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö 'bhee-, 'ö 'wun 'ple -bɔa -ta 'ka. -A -bha -kē 'dhiözë -sü -de 'ö bhë, -yö -ziö -dhaa 'ö- 'dhiö 'dhö zian □ple 'ka -a -ta. -A -bha -kē 'dhö -sü -wun 'gü, -yö -mɔa 'ö dho -dewo mεbheedhe 'gü, -dhe 'ö mε nii waa- mε -zuu 'ö -an -naa 'ka bhë -a -bha. -Kɔ do bhë 'ö -mɔa 'pö 'ö -da mε bun 'gü kö -dhe 'ö mε ga -nu -yö 'ko tuö -dhe waa- mε 'yon -an -naa 'ka bhë, -yö -da -a -bha mü. Pë 'ö □ya kē 'ö mε -ya -yö 'ko 'dhiö -kē ö □zuö' 'piö □ne pë □ne a- 'piö kö 'a- kē 'iin mε -zo -ta -a 'gü

-wun -nu bhë, -yö -dhe -yö -an 'ple 'gü 'ö -an 'piö -ga; 'ö □ya kē 'ö yö -an -bha.

13 Pë 'bhle 'ö dho kē -bin -sü 'ka -Zlan -gɔ 'yaa 'dhö. Pë 'kö -Zlan -da -pë 'ka, -yö plaan 'ö 'dhe 'dhö -go -a -ta -sü 'ka, -a 'yan 'dhiö; -Zlan 'ö bhë □ne 'ö 'kwa dho pë 'ple -gen bho -a -dhë.

Yesu Klito -bha -kē □va -sü 'ö -ziö -a 'ka slabhome -gɔmε 'wo -kē -dhikuédhe zii 'gü -an -ta -sü

14 -A -kē 'dhö -sü 'gü, □dhe 'ö -kē □ne Yesu 'ö -Zlan Gbö 'ka, 'ö kwa -bha slabhome □va 'ka 'ö □ya bɔ 'wun 'ple 'gü □ya -da -Zlan wö 'dhiö bhë, yö 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ö 'kwa- -wun □blεε' -na 'ö kwa -gɔ bhë, -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'kwa 'to -klu -sü 'ka -a -bha.

15 Slabhome 'ö kwa -gɔ bhë 'yaa slabhome 'ö- -kɔ -yö kun kwa 'yena yö -sü 'ka -yaan 'kun -nu kwa -dhë -sü 'ka -a 'ka kwa -bha -kē 'tëëtë -sü 'gü; yö 'ö bhë, -a 'gü -yö -dan 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü □ne -kɔ 'ö □kaa' kwa -gɔ -a 'dhö; 'kεε kē- wo 'dhö bhë, yaa -püö □sɔɔn yaa 'gü.

16 □Dhe 'ö -kē □ne kwa -bha slabhome □va -yö -dhö Yesu 'ka bhë kö -kwa bɔ -a -ta, 'kwa □yɔɔn -zo -gban -sü 'ka -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe kédhe 'ö □tun □ya -sü 'ka -a -bha 'glusë 'gü bhë -a -bha, kö 'kwaan- kē -a -bha kwa 'yena yö -sü 'gü 'iin kö -a -kɔ -së -bha -to kwa 'piö -sü -yaan kē kwa 'yaan yi 'gbee- nu 'gü.

5

1 'Ö bhii me 'oo me 'kō
-Zlan -ya -ya slabhome □va
'ka ö -gō kō bhē, -ya -ya 'dhō
kō -yō me -nu 'wo bhē -an
-bha 'wun -nu -lo ö -ta 'iin kō
-yō -an -bha sla- -nu bho -an
-bha □soon yaa -nu -wun 'gü.

2 'Yö □dhe -kē □ne yō -de
'pō, -kē 'tētē -sü 'ö bhē -yō
-bō -a 'gü 'pō bhē, -a -wun 'gü
□ne 'ö me -nu 'ö 'waa pē gbe
dō 'ö 'wo -püö -na □soon yaa
'gü bhē 'ö -mō -a -bha kō pē
-nu 'ö kē -na -an 'ka bhē 'ö-
-gen ma (kō 'yaan- kē 'lëälē
-an 'ka),

3 'iin yō do bhē 'zū, □dhe
-kē □ne yō -de 'pō -yō 'tētē
bhē, -a □dua' -mü kō -yō sla-
bho yō -de gia- ö -bha □soon
yaa -nu -wun 'gü; 'ö □ya 'go
mü zlöö 'ö- bho 'pō -Zlan
-bha me -nu 'wo bhē -an -bha
□soon yaa -nu -wun 'gü.

4 Me gbe 'yaa -kē slabhome
□va 'ka -sü □bhlē -ya ö -de
-bha -a 'ke yaa kē -Zlan -bha
me □dhō kē -sü 'ka □ne -kō
'ö □kaa' Aalon -bha 'ka -a
'dhō.

5 Pē do bhē 'ö- 'ka Klito
-bha 'ka. 'Ö tōo yaa -kē slab-
home □va 'ka -sü 'tōbhōdhe
nu ö -de -dhē. Me 'ö- nu
-a -dhē 'ö tōo -Zlan 'ö- pō -a
-dhē: *Ü n Gbö 'ka, 'ma kē ü
Dē 'ka □dεε.*

6 'Yö 'sëedhe □bεen' -yan
do 'bhaa 'gü 'zū, 'yō- pō: *Ü
-dho to slabhome 'ka □toöpō
'ka □ne zian 'ö Mesisedekö
-yō □kaa' 'tōbhōsüzē 'ka bhē
-a 'dhō.*

7 Yesu bhē □ne 'ö 'tōng
'ö □kaa' 'kpongtaa zō ö
mebheedhe 'gü, 'ö □bhea

'gbo 'ka -Zlan 'ö -kō -mō
'wuën- -sü -yō -kē -a -gō kō
-yaan -a dha ga -gō bhē -a
-dhē. 'Yö ö 'to -kē Yesu -wo
-bha, -a -bha 'wun -ma -a -ta
-sü -wun 'gü.

8 Yesu 'ö bhē yaa zē ö -bha
-kē -Zlan Gbö 'ka -sü -wun
-dhē, 'kεε 'wun 'gbee- -nu 'ö
bō -an 'gü bhē, -yō -bō -an
'gü 'ö 'wun -ma ö Dē -ta -sü
□daan.

9 □Dhe 'ö □ya yën 'wun
'gbee- bhē -bō -a 'gü -sü -bha
'dhō, 'ö -Zlan □yaa- 'wun dō
□ne -yō kpengdhō, 'wun gbe
'yaa- -bha, 'yō- sü 'ö- -ya
-kēdhösü 'yaa yën bhē, me
'wo wo -gō dho -a -dhē sia-
bhē, -a -nu -an -dhē -me 'ka.

10 'Yö -Zlan -ya sü 'zū 'yō-
-ya slabhome □va 'ka □ne
Mesisedekö 'dhō.

*-Zo -kē -de 'piö -sü 'ö -dhö
-zo -yō Yesu -bha -sü 'gü*

11 'Wun 'ö -gban Klito -bha
-kē slabhome □va 'ka -sü
-bha bhē, yi -dho -mō -a -bha
-be 'yi 'wun -nu -gban -a -bha
□va 'yi- □blεε ka -dhē; 'kεε
yō □ga 'ö kē- wo 'dhō bhē 'sa,
'ö- 'bhaa -nu 'dhō mü 'ö -an
-genmadhe dho kē 'gbee- ka
-gō 'ö bhii ka -dho -a sü -kō
'yan □taa 'ka.

12 -A pō 'a- wo 'dhō bhē 'ö
tōo zian 'ka- -ta bhē -a -dhe
□ya □glōö 'ö 'ka- -ta. Ka 'ö
dō 'kwa- wo □ne 'ö 'ka 'dhō
kē -bezē me □daan' -me -nu
'ka bhē, yō □ga 'ö ka □tun -ya
-sü 'ka kō -wo ka □daan' -pē
-nu 'ö 'wo pē -blεεzē 'ka -Zlan
-bha zian -ta -an 'ka bhē. Pē
'ö dhō kē ka -gō □ne -bhöpē
'gbee- 'dhō bhē yō □ga 'kaa-

-bhö 'ö 'ka □tun 'yɔn 'yi mü bhë.

¹³ Pë 'ö mü 'ö tɔɔ mɛ 'ö □tun 'yɔn 'yi mü kö yaa bɔ 'wun -nu 'gü □va □kun kö -yaan 'dhö -a yaa dɔ 'iin -a kpengdhö dɔ, bhii kö -yö □tun 'në 'ka.

¹⁴ 'Kɛɛ kö -bhöpë 'gbee- 'ö bhë -yö mɛ -nu 'ö □wa kɛ mɛ ziizii -nu 'ka, 'ö □wa bɔ 'wun -nu 'gü, 'ö 'wo -dhe yö 'wun 'gü -dhe dɔ, ('ö 'wo pë -nu -bho 'kou kɛ -dhe dɔ) -an -bha 'ka.

6

¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, pë 'kwa dho -a kɛ □zian' zlöö 'ö tɔɔ 'kwa kwa □kwaa'- 'wun -dhe mɛ 'wo 'wun züɔdhe 'ka Klito -bha zian -ta bhë -an -zü 'kwa kwaa- 'dho wo kwa 'dhiö, kö pë mɛ 'ö -kë mɛ 'wo mɛ ziizii 'ka Klito -bha zian -ta -an -bhöpë 'ka bhë 'kwa- -bhö. Kwa 'ka 'dho ye 'zü -dëüwo kö 'kwaan- pö -ka 'kan 'wun -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -an -bha kö 'ka -Zlan -wo -dhe 'wun gia-,

² 'iin kö mɛ □daan' -wo -nu 'wo -gban -bɔ yiö -sü -bha -nu, -an mɛ -nu 'wo -kë, -kɔ 'wo- kpa -na mɛ -ta □bhe'a' -sü 'ka bhë -nu, 'wun 'ö -gban game -nu -bha -go ga 'gü -sü waa- -Zlan -bha za 'ö dho kan, kö mɛ 'ö -dhö -a -bha -dɔdhe 'ö dhö kɛ □toëpö 'ka 'wo bhë -nu, kwa 'ka 'dho bhɔ kwa züë 'kwaan- nu -an -ta 'zü.

³ -Kwa 'dho kwa 'dhiö □zian! Pë 'kwa dho -a kɛ 'ö bhë kö -Zlan □ya 'we -a -bha kwa -gɔ.

⁴ -A -kë 'dhö -sü 'gü, mɛ -nu 'ö -an 'yan 'dhi □ya 'po 'saadhö 'ö pë -nu 'wo -gban -Zlan -bha gbɔ bhë -a -bha, 'ö □wa kɛ -a 'gü -mɛ 'ka do -Zuu 'slööslö 'ö go dhang- 'gü -a 'gü bhë,

⁵ wo 'ö -Zlan -wo bhë □waa- dɔ □nɛ -yö pë -së 'ka, 'ö pë -nu 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ 'ö 'wo dho nu bhë 'ö □waa- 'piö -ga bhë,

⁶ □ya kɛ □nɛ □wa wo -ta yö -zo yö -sü -bha, -an □luu'- -dhe gbɛ 'ka 'dho kɛ -dhö gbɔ 'zü -dëüwo -waan 'go 'wun yaa 'gü. 'Ö tɔɔ -a -kë 'dhö -sü 'gü kö -Zlan Gbö 'ö bhë, -a dɔ □nɛ 'wo- wo -na 'zü -gaatalü -bha bhë; -a □bhlë □siö □nɛ 'wo- wo -na mɛ 'plɛ wö 'dhiö bhë.

⁷ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö -kë □nɛ pë ta 'kwa- wo -na bhë -a 'dhö. □Ya kɛ □nɛ □wa pë ta, 'ö dha □ya ban -a -ta piindhö, kö pë 'wo- ta bhë -yö dhi ö tame -gɔ, kö □ya kɛ -a 'yaan □nɛ 'sɛ bhë, 'sɛ -së 'ö -Zlan -bha 'dhuë- 'dhö -a -ta yö -mü.

⁸ □Ya kɛ □nɛ 'sɛ bhë □ya kɛ 'ginng -nu, □blëe' -kpɔɔzë -nu -bhɔ -a -ta -dhe 'ka, kö -a -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö □nɛ bhë; -Zlan -bha 'dhangga -ya -a 'ka -sü 'yaa 'ma □gbiin gbɔ 'iin kö -yaan 'siö -da -a 'gü.

⁹ 'Kö -kë □nɛ yi 'wun -nu -blɛɛ □nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -yö yi 'yaan 'püë- wo □nɛ ka 'ta 'sü -kɔ 'ö bhë □yö -së; -yö dhasü 'gbloo 'piö.

¹⁰ 'Ö tɔɔ -Zlan 'yaa mɛ 'wo

dho -a pö 'yaa kpengdhö -a 'ka. Pë -nu 'ka- kë -na bhë, -a -zlö 'ka 'dho trö -a -bha; iin yaa kë □ne -a -zlö -dho trö ka -bha -a -dhö -kë -a 'ka -sü 'ö -kë yuö -nu 'ka □tun -dewo -a kë dhegluzë -nu 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'ka.

11 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, yi- dhö □kaa' kö me 'ö -dhö, yuö -nu kë -faan do 'ö -kë -a -gö -a züdoyi 'ka bhë, -yö 'dho -a 'ka 'dhiö; -yö kë 'dhö kö pë 'ö ka 'yan 'dho -a -gö bhë, -a -de -yö kë ö 'plε 'ka.

12 'Ö tō□ 'yiëë- 'piö kö 'ka kë 'fiasü; yi- 'piö □zian' kö pë 'ö -Zlan -ya 'tō go kwa -dhë -to me -gö -pë 'ka bhë, me 'ö 'wo -ya -sü 'ka- -gö □zuösaadhe 'ka, -zo -yö -a -bha -sü giagia 'ka bhë, 'ka -an kë ka -bha 'wun □zuan' 'ka kö pë gia- 'ö bhë 'kaan- ka -bha yö.

Pë 'ö -Zlan □yaa- 'tō go kö -yö -dhö -a -de kë

13 Kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö pë 'tō -go Ablaamö -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'yö- -kë -wo -bhö -sü 'ka; 'kεε □dhe -kë □ne me 'ö dho kë □va -yaan ziö yö -Zlan -me ö -ta yaa kë -dhö kö pë 'ö- 'tō go bhë -yaan -a 'gü -wo -bhö -a 'tō 'gü bhë, 'yö- -bhö ö -de 'tō 'gü 'ö- pö:

14 A- *blεε ü -dhë giagia 'ka □ne a -dho 'dhuë- kpö ü -bha, 'a dho ü □suu'- -ta □bhεε.*

15 □Dhe 'ö -Zlan -ya pö -a -dhë 'dhö, Ablaamö -yö ö □zuö' -kë -saa 'ö -ya pë 'ö -Zlan -ya 'tō go -a -dhë bhë -a -gö. 'Yö pë 'ö 'dhö bhë, 'ö- -de -yö -kë -a -dhë.

16 Με 'bhee- -nu 'ka -an -ga -na bhë, □ya kë □ne □wa wo -wo -bhö, kö -wa -bhö με 'ö □va -an -bha -a 'tō 'gü kö -yaan -zōn □ne pë 'wo- pö -na bhë 'yaa □troo' □kaa' -pë 'ka, -yö kë 'dhö kö za -yaan 'go 'wun 'ö 'wo -wo -bhö -a -wun 'gü bhë -a 'gü.

17 'Kεε kö -Zlan -bha 'ka, -wo bhë -a -bhö -sü 'ka, -ya -kë 'dhö kö -yaan -zōn me -nu 'ö pë 'tō go -an -dhë bhë -an -dhë □ne 'yaa -lö ö -wo -zü 'gbεεdhö; -a -wun 'gü □ne pë 'tō 'go -wo 'ö- -kë bhë, 'ö- -gen -gbaan -yö -kë -wo 'ö- -bhö bhë -a 'ka.

18 'Kεε kö kwa -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, kwa do -sü 'ka këwun -gö □plε 'ö -ziö -a -ta -dhe 'yaa 'dhö, 'ö -kë pë 'tō 'go -pë waa- -wo -bhö -a 'gü -wun 'ka -an ziën. 'Wun -nu 'wo 'dhö 'ö -Zlan □ya -mō -an kë -sü 'gü 'dhö bhë, -a këdhe 'yaa -dhö kö -yö -an □dhië' -kwaa, bhii 'ö tō□ -yö -Zlan 'ö 'yaa □sua kë -a 'ka. Με 'ö 'kwa kwa -ya -dhe yö -a 'sō□ bhë, kwa □faan' 'më -gen kun bhë □a; □ya kë 'dhö, -më 'kwa -ya -a -gö 'ö pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gö bhë 'ö 'kwaa 'tō -klu -sü 'ka -a -bha bhë □εε?

19 Pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gö bhë, -yö kwa -gö □ne -piö kpö 'ö □bhüö' 'dhö -a -bha 'ö □ya kë 'yitagögüme 'dhoë- □zuö' -na 'yi □löö kö □wa □gbaannu -yö kë 'dhö kö -waan 'tō pin □taa genngdhö 'tëë 'gbee- -nu -gö bhë -a 'dhö. -Zo -yö -a -bha -pë giagia 'ö- -gen -gban -a -ta -pë 'dhö 'gbee- yö -mü. -A

-dee so 'ö -klu -sü 'ka 'ko
'dhiö -Zlan -gɔ kɔɔ bhë -yö
-bɔ -a 'gü, 'yö dho slabhodhe
'slööslö bhë -a -bha.

²⁰ -Dhe -de bhë □ne 'ö Yesu
-yö -da -a -bha kwa 'dhiö
kwa -wun 'gü; 'yö □ya kē
slabhome □va 'ka □toëpö 'ka
□ne Mesisedekö 'dhö.

7

*'Wun 'ö -ghan Mesisedekö
-bha*

¹ Mesisedekö 'ö bhë -yö kē
-gludē 'ka Salemē; 'kεε -yö
-kē 'pö -Zlan 'ö -ziö pē 'plē
-ta bhë -a -bha slabhome 'ka.
Kē- wo 'kpa bhë, □ya kē □ne
Ablaamö -yö 'go -na -glu 'piö
-to -a 'gbee- -sü 'ka -gludē -nu
-ta, Mesisedekö -yö -dho -a
-gɔ zian- 'yö 'dhuë- kɔɔ -a
-bha.

² Yö □ne 'ö Ablaamö -yö
ö -gɔ -pē -nu 'gü -kan 'gü
'gɔɔ- do -naa 'wo- -dhe dimē
bhë -a bho -a -dhë. □Waa-
pö Mesisedekö, kö -wa -pö
-gludē 'ö kpengdhö, yö 'ö
'dhö bhë, 'ö -kē -gludē 'ka
Salemē; □waa- pö 'dhö 'pö kö
-wa -pö □zuöyagluu -gludē.

³ Kē- wo bhë, Mesisedekö
dē waa- dhe 'iin -a □suu'- -ta
-mε 'ö dho kē -dhö kö mε
-nu -waan pö 'wo kē -na -de,
yi -an -dɔ waa kē -dhö. -A
bho -kɔ -nu, -a bho -dhe -nu
waa- -a -bha ga -sü -nu -an
-wun yaa bɔ mε 'dhi do kö
-waan pö -yö -kē □nëdhö, yi-
-dɔ, yaa kē -dhö. -A -bha
sla- bho -yuö -yö -kē □ne
-Zlan Gbö -bha 'dhö; 'ö bhii
-yö slabhome 'ka 'dhö □toëpö
'ka.

⁴ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë!
□Waa- pö Ablaamö 'ö kwa
'bhema □vava -nu 'wo bhë
-a mε do 'ka, pē 'saadhö 'ö
-kē -a yö □dhia -glu -nu 'piö
-ya 'gü -kan 'gü 'gɔɔ- do -naa
-bho mε bhë -a -dhë, kö mε
bhë -yö □va giagia 'ka.

⁵ Levi 'ö -kē Ablaamö
□suu'- -ta 'ka bhë, -yö -de
'pö -a □suu'- -ta -nu 'wo bhë,
-an mε -nu 'wo slabhome -nu
'ka, -yö □bεen'- -sü 'ka tong
'sëedhe 'gü □ne -an □dua'
-mü kö 'següme -nu -wo wo
-gɔ -pē -nu 'saadhö 'gü -kan
'gü 'gɔɔ- do -naa bho -an
-dhë. 'Següme -nu 'wo bhë
'wo tɔɔ -an dhegluzē -nu 'kεε
kö wo 'wo 'dhö bhë -wo -go
Ablaamö □suu'- -ta 'gü.

⁶ Kē- wo bhë, Mesisedekö
yaa 'go Levi □suu'- -ta 'gü
'kεε Ablaamö -yö ö -bha pē
'gɔɔ- do -naa -bho -a -dhë, 'yö
-dhe -ya, 'go mü 'yö 'dhuë-
kɔɔ Ablaamö 'ö -Zlan -yö pē
'tɔ go -a -dhë bhë -a -bha.

⁷ 'Kεε kö kē- wo 'dhö bhë
'sa, 'kwa -dhe -ga -a 'gü -sē
'ka, mε 'ö 'dhuë- kɔɔ mε -bha
bhë -yö □va 'ö □zië' mε 'ö
'dhuë- -yö kɔɔ -a -bha bhë -a
-ta.

⁸ □Ya kē □ne 'kwa □dhië'-
slabhome -nu 'wo -kē Levi
□suu'- -ta -nu 'ka bhë -an 'piö
□zian', kwa- yö □ne mε -nu
'wo pē 'gɔɔ- do -naa bho -na
-an -dhë bhë, -wo mε -nu
'wo game 'ka -an 'ka, 'kεε kö
Mesisedekö -bha 'ö bhë, mε
gbe yaa- -bha ga -sü -wun ma
kö -waan 'dhoë- -wun □blεε'-
bhë □ne 'ö dimē -yö -bho -a
-dhë □ne -kɔ 'ö □bεen'- -sü 'ka
-a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
-a 'dhö.

9 'Ö □ya 'go mü, 'kwa -dhe -ga 'zü kwa 'dhiö □zian', Ablaamö -yö ö -bha pë 'gɔɔ- do -naa -bho; 'kεε Levi 'ö- □suu'- -ta 'në -nu bhë 'ö me -nu -wo dimë bho -an -dhë bhë, yö -de gia-, -yö ö -bha -bho 'pö.

10 -A bho -ko 'ö bhoë bhë 'ö tɔɔ 'kö -kë □ne -a 'tong bhë -a 'ka, kö yaa bho □kun, -yö -kë 'püë- wo ö 'bhemä Ablaamö 'gü 'tong 'ö Mesisedekö -yö dho -a 'ka Ablaamö -go zian bhë -a 'ka. (Kö □dhe -kë □ne Ablaamö -yö ö -go -pë -nu kë 'gɔɔ- do -naa -bho Mesisedekö -dhë bhë, kö Levi -de 'pö □ya ö -bha bho □ne bhë).

11 'Ö □ya kë □ne Levi waa- ö -go kɔɔme -nu Aalon -nu -an -bha sla- bho -sü 'ö -Zlan -dhë bhë -yö -kë □ne -ko 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö kö -yö kaa -a 'dhö, kö slabhome gia- 'ö dho kë □ne Mesisedekö 'dhö, -a -wun 'ka 'dho -da -be, 'ö bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha tong -nu 'wo- do Izlaelö -me -nu -dhë bhë -a -gen -yö -go Levi waa- ö -go kɔɔme -nu -an -bha sla- bho -Zlan -dhë -sü 'gü.

12 'Ö tɔɔ □ya kë □ne □waa- pö slabhome □suu'- -dëü □ya nu kö tong gbe do -sü -mü;

13 -ka do 'dhe! Kwa Dëme Yesu 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'wo -gban -a -bha bhë, yaa 'go Levi -go 'gunng 'gü, 'ö me gbe yaa 'go do -a -go 'gunng 'gü kö -yaan yuö kë slabhodhe -bha;

14 'ö tɔɔ -yö me 'plε 'yaan □ne yö 'ö bhë, -yö -bho Zuda -go 'gunng 'gü. 'Kεε kö 'wun

'ö -gban sla- bho -sü -yuö -bha bhë, Moizö yaa Zuda 'to bo -a 'gü do.

Slabhome 'ö bho
Mesisedekö -bha

15 -Ka do 'dhe! 'Wun do 'ö dho 'wun □ne -a -ta po ka -dhë □ga □ne: Slabhome do 'ö -kë □ne Mesisedekö 'dhö -yö -nu.

16 -Ya 'ö- wo slabhome 'ka bhë, yaa 'sü me 'bhee- -nu -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -sü 'ö- tong -nu 'dhö mü □ne me □ne □ya kë □nedhö, kö -kwaa -ya slabhome 'ka -a 'dhö, yaa 'sü -a -bha; kë- wo slabhome 'ka bhë, 'piigbeedhe 'ö go -këdhösü 'ö 'yaa yën -a 'gü bhë □ne 'ö -kë -a □kwaa'.

17 -A -de 'wun 'ö bhë -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -yan 'bhaa -yö -dhö 'ö- pö: *Ü -dho kë slabhome 'ka □toëpö 'ka □ne Mesisedekö 'dhö.*

18 Tong zii 'ö -kë Moizö -bha tong 'ka 'ö do 'ö -gban slabhome -nu -bha bhë, -a 'go -ko 'ö goë □ga 'ö bhë 'ö bhii yaa kë 'gbee- 'iin -a -yö -a -bha -pë gbe yaa kë -dhö.

19 □Dhe 'ö Moizö -bha tong bhë 'ö □ya ziö 'dhö, -a -bha kwa -kë 'slööslö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -a -da 'ö yaa- wo 'dhiö bhë, yö □ga 'ö -zo -yö -a -bha -pë 'ö 'gianzë 'ö 'kwa bo -a -ta 'kwa □yɔɔn -Zlan -bha bhë 'ö □yaa- -da kwa □zuö' 'piö bhë.

20 'Go mü 'zü -Zlan -yö ö -wo -bhö 'wun bhë -a 'gü. 'Kεε kö me -nu 'wo to bhë, -an -bha -kë slabhome 'ka -sü bhë, -a -wo -bhö -sü □suu'- 'ö bhë yaa kë mü.

21 'Kεε Yesu -bha 'ka, -a kē □yiē' kö -yaan -ya slabhome 'ka, -Zlan -yö ö -wo -bhö □ne -kō 'ö □βεεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü -a 'dhö □neε: Pē 'ö Dēme (-Zlan) □ya -wobhōdhe kē -a 'gü kö pē 'ö- -de dho kē yö -mü 'ö bhii -ya -pö Yesu -dhē: «Ü -dho kē slabhome 'ka □toēpö 'ka»; 'ö yö 'ka 'dho -lö ö -wo -zü.

22 -A -kē 'dhö -sü 'ka, Yesu bhē yö □ne 'ö tōō me 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa -bha -dhikuēdhe bhē 'ö -yö -a songme 'gianzē 'ka.

23 Slabhome -gwaa □plezē 'wo bhē -an -bhokoudhe 'bhaa -yö mü 'zü. 'Ö tōō slabhome -nu 'wo -kē 'dhiö bhē, -wo -kē □va; me do □ya ga, 'ö- me 'bhaa gbε -yö yö -a pin □taa kö -yaan 'dho -a kē -sü 'ka 'dhiö.

24 'Kεε Yesu 'ö bhē -yö 'bhee- □toēpö 'ka; 'ö 'go mü 'ö- -bha sla- bho -yuö bhē 'ö- -wun -lo me 'bhaa gbε kwεε -sü gbε 'yaa 'dhö.

25 -A -wun 'gü □ne 'ö me -nu 'wo bō -na -a -ta 'wo □yōōn -na -Zlan -bha, 'ö -mōa -bha kö -yö -an dha; -yö □tun -an dha □dεε 'ö dho dhoē 'dhiö -kplawo, bhii -yö 'bhee-, 'ö dhö toē 'dhö kö -yaan -bhea -Zlan -dhē -an -wun 'gü.

26 'Kwa -dhε -ga -a 'gü -sē 'ka, kö Yesu bhē □ne 'ö tōō slabhome □va 'ö- -wun 'dhö kwa -bha. -Yö 'slööslö, 'ö tōō 'wun 'yaa- -bha. Yö 'ö bhē -yö -kan □sōōnyaame -nu -bha, 'ö sü 'dhuu, dhang- 'gü -Zlan 'piö.

27 'Yaa □ne slabhome □vava -nu 'wo to -an 'dhö bhii -a -bha -wun 'yaa sla- bho -sü -bha yi 'saadhö 'ka yö -de gia- ö -bha 'wun yaa -nu -wun 'gü, kö -yaan me -nu -bha wo 'pö. Sla- 'ö- bho kö □ya ö -de kē slabhoēpē 'ka bhē 'ö tōō sla- do 'ö dho to 'dhö.

28 Tōng 'ö Moizö -ya do bhē, me -nu 'ö -an -bha -kē kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü bhē 'ö 'yaa -mō 'kuē -sü 'ka bhē □ne 'ö -an -ya slabhome □va 'ka. 'Kεε -Zlan -wo 'ö- -bhö zlöö kö tōng □ya do 'saadhö bhē, me 'ö- -ya slabhome □va 'ka 'ö tōō ö Gbö 'ö- -bha -kē kpengdhö -sü bhē 'ö- 'dhiö 'dhö -mō 'kuē -sü 'ka □toēpö 'ka bhē, yö -mü.

8

1 'Wun 'ö 'kwa 'go -na -a □blεε' □dhia □ne -a -gō 'ö mü 'ö tōō kwa -bha slabhome □va do -yö -dhö; -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'gō -gbloo 'ö dhang- 'gü bhē -a □kwεε- 'gü □zian'. 'Gō -gbloo 'ö bhē □ne -Zlan 'ö -kō -mō 'wuēn- -sü 'ö -ziö pē 'plε -ta -a -gō bhē 'ö -ya -sü 'ka -a -ta.

2 Yesu -yö ö -bha -kē slabhome □va 'ka -sü -yuö kē -na slabhodhe 'slööslö 'gü. Slabhodhe 'ö bhē me □kwaa' -pē 'yaa -mü. Kwa Dēme -de gia- □ne 'ö- do. Sla- -bho -a 'gü -kō 'ö bhē □ne 'ö tōō -a giagia 'ö- 'bin 'dhö 'kpongtaa.

3 Slabhome □va 'saadhö -yö -ya kö -yaan pē -nu gbao kē 'iin kö -yaan sla- -nu bho; kö -yö kwa -bha slabhome

□va -bha kö pē -nu -wo kē kö
-yaan gbaō 'pō.

4 Kē -dewo poo bhē, -yō
-kē 'kpongtaa zō -be, yō 'ka
'dho kē slabhomε 'ka; 'ō tōō
slabhomε -nu -wo zō bhē,
□ya kē -wo sla- -nu bho □ne
-kō 'ō- 'ka Zuifō -nu -bha tong
'gü bhē -a 'dhō.

5 'Ö bhii pē -nu 'ō slabhomε
-nu 'wo bhē 'wo- kē -na bhē,
-wo pē -nu 'wo dhang- 'gü
-an 'bin waa- -an -bhōa 'ka;
-yō pē 'ō -kē Moizō -bha 'tōng
'ka bhē -a □zuan' 'ka, 'ō tōō
-dhe 'ō 'dhoē- sō 'kō dō, -Zlan
-ya -pō -a -dhē: Pē 'a- -zōn ü
-dhē -tōn tuō bhē, -a kē -sē 'ka
kō 'üēn- -a -bhōa dō □ne -kō
gia- 'ü- yōē bhē -a 'dhō.

6 'Kεε 'ō sü □dεε -bha, 'ō
dhoē 'dhiō, yuō 'ō □va 'ō -ziō
-an -bha -ta, -a -wun -ya -lo
Yesu kwεε kö -yaan kē. 'Ö
tōō -dhikuēdhe 'ō □va 'ō -ziō
-a 'saadhō -ta 'ō -gban pē -nu
-wungbeezē -nu 'tō 'go -wo
-nu -ta bhē, yō □ne 'ō tōō -an
me 'ō -an ziēn.

7 -Dhikuēdhe -bleezē 'ō -kē
bhē, □ya kē □ne 'wun -go
zian- -sü -zē yaa kē -a -bha
-bezē, kö -a -peedē -naa -yō
-a pin □taa -wun -de 'ka 'dhō
-da.

8 'Ö tōō -Zlan -yō 'wun yaa
-yō 'ō -bha 'segōgümε -nu
-bha, 'ō 'wun -gban -a -bha
'ō- □blεε □ne -kō 'ō □bεεn' -sü
'ka- 'ka- 'dhō □ne: -Zlan -ya
-pō: Yi -nu -wo nu -na 'a dho
-dhikuēdhe -dēü kun Izlaelō
-mε -nu 'ka, 'ō 'a- -kē 'pō Zuda
-mε -nu 'ka.

9 Yaa 'dho kē □ne
-dhikuēdhe 'a- -kē -an dē -nu
'ka kō 'ma -ya -an -kō -bha 'ō

yi -nu 'yiē go Ezitō -sε 'gü bhē
-a 'dhō. 'Ö -Zlan -ya pō 'zü:
-Dhe -kē □ne -dhikuēdhe 'ō
bhē waa- 'kun -kō -sē kē bhē,
yō □ga 'ō ma -de 'pō 'ō 'a n
-ta yō -an -bha bhē.

10 'Kεε -dhikuēdhe 'a dho
-a kun Izlaelō -mε -nu 'ka
bhē 'ō □ne; 'ō Dēmε -ya pō:
'Tōng -nu bhē □wa ziō, a
-dho ma tong -nu -da -an
-bha 'wundōdhe 'gü, 'ō dho to
□bεεn' -sü 'ka -an □zuō' 'gü.
A -dho kē -an -bha -Zlan 'ka,
'ō 'wo -kē ma 'segō 'ka.

11 Yi -nu bhē -an 'ka, mε gbe
'ka 'dho pē -zōn 'ō 'bha -dhē,
'iin mε gbe 'ka 'dho pē -zōn 'ō
dheglu -dhē □woē' □neε: -Bhō
Dēmε dō! 'Ö tōō, mε 'kpekpe
-wo -dho n dō 'ō sü 'nē 'sεεn-
-nu -bha 'ō yōē mε □vava -nu
-bha.

12 'Yō tōō a -dho ziō -an
-bha 'wun yaa -nu -ta; 'ō n 'ka
'dho -an -bha □sōōnyaa -wun
-nu to n -zuē gba.

13 Kē- wo 'dhō bhē, 'wun
'ō -gban -dhi 'kuē -dēü -bha,
-Zlan □yaa- □blεε' kö -a
-bleezē 'ō 'dhiō bhē □ya kē
zii □ne bhē; 'kεε kö □waa- pō
pē mε □ne □ya kē zii 'iin □ya
□glōō, kö pē bhē -a 'gü □siō'
-sü -mü.

9

1 -Dhikuēdhe -bleezē bhē
tong -nu 'wo -gban -Zlan gba
-kō waa- -a -gba 'gü -kō 'ō -kē
dō -sü 'ka 'kpongtaa zō bhē,
-wo -kē -a 'gü.

2 Sō 'kō dō -yō -kē dō -sü
'ka; -a 'gü -kē -glu -sü 'ka.
-A 'gü -dhe -bleezē bhē, 'wo-
-dhe -dhe 'slōöslō. -Dhe

-blɛɛzɛ -dɛ bhɛ ɲnɛ 'ö ɲla-
bang waa- sla- ɲbhoë' ɲgba
'ö ɲbluu'- 'ö ɲwaa- gbaɔ 'ö-
-ta bhɛ 'wo -kɛ -a -bha;

³ -a -dɛ mɛ 'ö -dun 'kɔ
'dhiö -sɔ ɲplɛ -naa ɲzlöö bhɛ,
'ö 'wo- -dɛ -dɛ 'slööslö
-dɛ ɲduö.

⁴ -Dɛ bhɛ sla- -bho -a -ta
-pɛ 'ö -kɛ 'sɛnng 'ka 'ö 'wo pɛ
'tɛɛ -sɛɛzɛ 'güö -na -a -ta bhɛ
waa- tɔng ɲgbɛü 'ö 'sɛnng
-yö -kɛ 'mɛ -sü 'ka -a buɛn-
-dɛ 'saadhö 'gü bhɛ -wo -kɛ
-a -bha. 'Ö 'sɛnng -gblong
bhɛ ɲnɛ 'ö 'sɛnng gbaɔ 'nɛ -yö
-kɛ -a 'gü. Yö ɲnɛ 'ö ɲbluu'-
ɲsuu'- 'ö go dhang- 'gü 'kpa
'wo- -dɛ 'manɛ bhɛ 'ö -kɛ -a
'gü. Aalɔn -bha 'lü 'nɛ 'ö- 'bin
-yö bhɔ waa- -guö 'fa -nu 'ö
-dhi 'kuɛ -wo -nu 'dhö -ya -sü
'ka -a -ta bhɛ 'wo -kɛ ɲgbɛü
do bhɛ -a 'gü mü 'pö.

⁵ -Zlan -bha bɔmɛ -nu
'tɔbhɔsüzɛ 'bin -yö -kɛ do -sü
'ka ɲgbɛü bhɛ -a -ta dhuö
-a -zɔn -sü 'ka ɲnɛ -Zlan -yö
-dɛ bhɛ -a 'gü. Wo ɲnɛ 'ö
-an gban -nu 'dhö do -sü 'ka
-ziö mɛ -nu -bha kɛwun yaa
-nu -dɛ bhɛ -a -ta. 'Kɛɛ kɛ-
wo 'dhö bhɛ pɛ -nu 'wo bhɛ
-an -wun -blɛɛ -yö sia- -sü 'ka
-sü -dɛ 'yaa -mü ɲnɛ.

⁶ Pɛ -nu 'wo bhɛ, -an 'plɛ
do -kɔ ɲnɛ bhɛ; 'ö ɲya kɛ
'ö slabhome -nu -wo -da -a
kɔɔdɛ -blɛɛzɛ -bha wo -bha
yuö -nu kɛ -sü 'ka.

⁷ 'Kɛɛ kɛ- wo 'dhö, 'kɔ
bhɛ -a -dɛ -peedɛ -naa bhɛ,
slabhome ɲva ɲnɛ 'ö -da mü.
'Kɛɛ -ya -kɛ 'dhö do -kwe
-bha. Pɛ ɲya kɛ 'ö dhoë 'ma
'ö tɔɔ wü fei 'ö ɲya kɛ 'ö
-Zlan gba -a 'ka, yö 'dhö waa-

'sɛgüme -nu 'saadhö wo -bha
kɛpɛ yaa -nu -wun 'gü 'iin pɛ
mɛ -nu 'wo -kɛ 'waa pɛ do
-bha bhɛ -a -wun 'gü.

⁸ -Dɛ bhɛ -a -bha -Zuu
'slööslö -ya -zɔn ɲnɛ -dho
-dɛ 'slööslö -dɛ ɲduö -zian
'dhi yaa 'po ɲkun, kɔ 'tɔng
bhɛ -a 'ka sɔ 'kɔ -yö ɲtun
-dhö.

⁹ 'Wun bhɛ -yö 'wun
ɲzuan 'ka 'tɔng -nu 'kwa- 'gü
ɲnɛ -an -bha 'ka. -A -gen tɔɔ
gbaɔ -nu waa- sla- -bho -a
'ka -pɛ -nu -kɛ -Zlan -dhɛ -sü
bhɛ waa 'dho -mɔa -bha kɔ
pɛ -nu 'wo bhɛ -a kɛmɛ -nu
ɲzuögüdɛ -yö kɛ 'slööslö,
-an ɲzuö' -bha -to zlöö -sü
-wun 'gü.

¹⁰ Pɛ -nu 'wo bhɛ -wo
-gban -bhöpɛ -nu, müpɛ -nu
'iin 'wun -nu 'wo -gban mɛ
bun -bha -kɛ 'slööslö -sü -nu
-bha -an -bha. 'Kɛɛ kɛ- wo
'dhö bhɛ, pɛ -nu 'wo bhɛ
'saadhö -wo mɛ bun -bha -pɛ
-nu tɔng do -sü 'ka 'dhö ɲkun
-yaan ɲtoë' 'dhö -yaan yöë
'tɔng 'ö -Zlan dho pɛ 'plɛ
ɲsië' -a 'ka bhɛ -a -bha.

¹¹ 'Kɛɛ yö ɲga 'sa 'ö Klito
ɲya nu bhɛ; yö ɲnɛ 'ö tɔɔ pɛ
-nu 'wo dho nu bhɛ, -a slab-
home ɲva 'ö- -bha slabhodɛ
bhɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, 'ö
'slööslö 'ö ɲzië' -a -blɛɛzɛ -ta.
Mɛ -kɔ kɛpɛ -de 'yaa -mü
kɔ -waan 'dhoë- pö -yö -go
'kpongtaa zö.

¹² -Da do 'ö Klito -ya wo
-dɛ 'slööslö -dɛ ɲduö 'gü
bhɛ yaa kɛ ɲnɛ -bho gɔn 'iin
-du -nu ɲnɛ 'ö sla- bho -an
'ka 'ö -an fei kɛ gbaɔ 'ka; 'kɛɛ
yö -de gia- ɲnɛ 'ö 'ö -de kɛ
sla- -bho -a 'ka -pɛ 'ka 'ö 'ö

-de fei -kë gbaɔ 'ka kö -yaan kwa -gɔ -ta dhɔa □sɔɔn yaa -gɔ □nuadhɛ 'gü, 'ö dhö toe 'dhö □toëpö 'ka.

13 Bhii 'kpa bhë, -dhɛ 'ö -bho gɔn -nu, -du gɔn -nu fei waa -du mu 'güö 'yoo -bi 'dhoë -bha 'ö 'wo -kë -na mɛ -dhiizë -nu -bha kö bun -bha -kë 'slööslö -sü -yaan kë -an -gɔ bhë,

14 kö -yö -dho kë □dhë mü Klito fei 'piö ee! 'Ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö -dhö □toëpö 'ka, -ya -kë 'ö ö -de -kë sla -□bhoë' pë 'ö - □zaadhɛ gbɛ 'yaa -bha bhë -a 'ka; 'yö ö -de gbaɔ -Zlan -dhë. -A fei bhë □nɛ 'ö dho kwa □zuöpiödhe kë 'slööslö pë -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -an -gɔ, -yö kë 'dhö kö -Zlan 'ö 'bhee -bhë, 'kwaan -yuö -nu kë -a -dhë.

15 Klito 'ö bhë -a -bha -kë -dhikuëdhe -dëü 'ö bhë -a -da -mɛ 'ka -sü -gɛn □ga 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an □dhɔɔ -kë bhë, pë 'ö -'tɔ go -an -dhë 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë, -waan yö. Kë -wo 'dhö bhë, -a -bha -kë -an -gɔ -sü 'ö bhë, -yö -sü -a -bha ga -sü 'ö -da 'wun bhë -a 'gü, kö -yaan mɛ -nu 'ö 'wo -kë □sɔɔn yaa 'gü kö -wo □tun -dhikuëdhe zii bhë -a □löö bhë, -an -gɔ -ta 'dho -sü 'ka -an -bha 'wun yaa -nu -gɔ.

16 'Wun □zuan' do ga □nɛ. 'Wun mɛ 'ö -gban pë -nu 'wo dho kë kö mɛ □ya ga 'ö -kë mɛ -wo -kaanta 'ka -yaan □tun ga -na bhë, □waa -pö -wa -wun yö 'sei, kö mɛ 'ö 'wun -yö -gban -a -bha bhë

□ya ga.

17 'Ö tɔɔ 'wun 'ö -gban mɛ -wo -kaanta -bha 'ö dho kë, -a -wun -yö -yö 'sei 'kɛɛ kö mɛ 'ö 'dhö bhë □ya ga, 'kɛɛ -a -wun -yö 'flëë kö -a -mɛ -yö □tun 'bhee-.

18 Pë 'ö -kë 'ö -dhikuëdhe -blëezë bhë, -a kë -yi 'ka kö -yaan -gban, 'ö fei -yö -lo -a -wun 'gü 'ö bhë.

19 -Blëezë 'ka, Moizö -yö tong -dhoo -bho Izlaelö -mɛ -nu -dho 'kuë -sü 'dhiö □nɛ -ko 'ö tong -nu 'dhoë -'ka bhë -a 'dhö. □Dhɛ 'ö □ya yën, -yö -du 'në -nu waa -bho gɔn -nu -an fei -sü 'ö 'yi □kaan -a 'ka; 'yö -'bhaa □kpënnɔg tong □bɛɛn' -wo -ta; 'ö -'bhaa -kë 'sɛgüme -nu -bha; 'kɛɛ kë -wo 'dhö bhë, 'lü 'wo -dhɛ izɔpö bhë, -a -gbiö do 'ö 'bhla kaa -nuɛazë -yö -kë -a 'dhiö bhë □nɛ 'ö -kë -a 'ka -a pö -sü 'ka □nɛɛ:

20 Pë 'ö □nɛ 'ö tɔɔ fei 'ö -Zlan -ya -kë -dhikuëdhe 'ka 'ö - □blɛɛ ka -dhë.

21 -Kɔ do bhë 'ö - □kaa' sɔ 'ko waa -pë -nu 'ö 'wo -Zlan □gbaa' -pë -nu -yuö □kaa', 'ö -Zlan gbadhe -bha bhë -an -bha, fei -kpënnɔg -an -ta -sü 'ka 'pö.

22 -Wo pë 'plɛ -kë 'slööslö -Zlan wö 'dhiö fei bhë -a 'ka □nɛ -ko 'ö tong -ya pöë bhë -a 'dhö; 'ö tɔɔ -a 'ke fei yaa -lo, -ziö □sɔɔn yaa -nu -ta -sü 'ka 'dhö kë -dhö.

23 Pë -nu 'wo dhang -'gü bhë -an 'bin -nu 'wo 'kpong -taa zö bhë -an -bha -kë 'slööslö -ko □ga bhë. 'Kɛɛ kë -wo 'dhö bhë -a gia -nu 'wo dhang -'gü bhë -an -bha

-wun -yö sla- 'gianzē -nu -bha. Pē -kē 'ö Klito -yö ö -de -kē sla- 'ka bhē 'ö bhē.

²⁴ 'Ö tɔɔ yaa kē □ne slabhodhe 'ö dhang- 'gü bhē -a 'bin 'ö me -nu -wa dɔ wo □kwaa' □ne 'ö Klito -yö -da -a 'gü. -A gia- 'ö dhang- 'gü bhē □ne 'ö -da -a 'gü; -dhe bhē □ne 'ö dɔ -sü 'ka -a -bha -Zlan wö 'dhiö kwa □wuēn'.

²⁵ Zuifö -nu -bha slabhome □va -yö -da -kwe -bha do sla-bho -dhe 'gü wü fei 'ka; 'kεε Klito -bha 'ka yaa -da mü □plēzē 'ka kö -yaan ö -de kē slabhoēpē 'ka.

²⁶ 'Ö □ya kē □ne -yö 'dhö, kö -yö -dho bɔ 'klobhodhe 'gü -bezē -gwaa □plēzē 'ka, 'go 'kpongtaadhe züɔyi -bha. 'Kεε pē 'ö -kē □zian' 'ö tɔɔ -dhe 'ö yi -kaanta -nu □wa yö □klöö', -yö -nu 'dhö do 'kpaan kö -yaan □sɔɔn yaa 'gü □siö'-; yö □ga 'ö- -de -kē 'dhö ö -de -nu slabhoēpē 'ka -sü 'ka bhē.

²⁷ Mε 'oo mε 'ö -dhö, -yö -dho ga dosen 'kpaan; 'ö □ya 'go mü 'ö -lo -Zlan 'dhiö kö -a -bha za -yaan 'kan.

²⁸ -Kɔ do bhē □ne 'ö Klito -yö □kaa' do slabhoēpē 'ka kö -yaan mε 'bhee- -nu □va -bha □sɔɔn yaa -nu bho -an -bha. -Yö -dho nu 'zü; 'kεε yaa nu kö -yaan mε -nu -bha □sɔɔn yaa bho -an -bha; -yö -nu kö mε -nu 'wo -ya -sü 'ka -a -go bhē, -an dha.

10

¹ Zuifö -nu -bha tɔng 'yaa pē -nu 'ö 'wo 'dhö giagia 'ka -an -yö -an pin □taa 'ka,

-yö pē -sεεbɔ -nu 'wo dho nu -dhekpaɔ □dhia' -bha bhē -an 'bin 'ka; 'ö yaa -mɔa kö mε -nu 'ö 'wo □yɔɔn -na -Zlan -bha bhē, -yö -an kē 'slööslö. Kē -de 'ö- wo poo bhē -an -kē 'slööslö -kɔ -yö -dho kē 'mē 'ka εε? Kö sla-nu 'ö 'wo- bho -na do -kwe -bha 'ö 'waa yēn -a kē -sü 'ka bhē yö -mü □ee, 'iin -a -mlē -zē -mü?

² □Ya kē □ne -Zlan gba -kɔ □suu'- bhē, mε -nu 'wo- wo -na bhē, -wo -kē 'slööslö do -bezē □klöödhö, wo -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ, kö waa 'dho wo -de -ga 'zü □sɔɔnyaame 'ka kö -waan 'dhö sla- bho 'zü.

³ Kē- wo 'dhö bhē giagia 'ka, sla- -nu 'wo bhē, pē 'ö -an kēpē 'ka 'ö tɔɔ mε -nu -zo -büö 'ö- wo -an -bha □sɔɔn yaa -nu 'ka -kwe 'saadhö 'ka,

⁴ 'ö tɔɔ -du gɔn waa- -bho gɔn -nu fei yaa 'dhö mε -nu -bha □sɔɔn yaa bho -an -bha 'gbεεdhö.

⁵ -A -wun 'gü, -dhe 'ö Klito 'dhoē- -da 'kpongtaa, -ya -pö -Zlan -dhē: 'Bhaa sla- 'piö 'iin 'bhaa gbaɔ gbe 'piö; 'kεε 'bha n bun kē.

⁶ Gbaɔ 'ö -kē wü -nu 'wo -an 'güö -na slabhodhe -bha 'iin sla- 'ö -kē mε -nu -bha □sɔɔn yaa -bho -an -bha -pē 'ka bhē, -an -wun 'yi 'yaa 'kan ü 'dhii.

⁷ □Dhe -kē 'dhö 'a- pö: Ma □ga 'a □ne, (n Dē) -Zlan; a nu -na kö 'aan- ü -zo 'kun -wun kē □ne -kɔ 'ö pē 'ö □bεεn' -sü 'ka tɔng 'sēedhe 'gü n -gɔ -wun 'gü 'ö- pöē bhē -a 'dhö.

⁸ 'Kεε -a -ga 'ka- wo bhē, -ya -pö □kun: Sla- nu, gbaɔ

-nu, wü -nu 'wo -an 'güö -na slabhodhe -bha bhë -nu, waa-sla- -nu 'wo- bho -na me -bha □söön yaa -nu -bho -a -bha -sü 'ka bhë -nu, 'bhaa -an gbe 'piö kö -waan 'dhoë- pö -a 'yi-kan ü 'dhi. 'Kεε kö sla- -nu 'wo bhë, -wa -bho □ne -kö 'ö tong -wo 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö.

⁹ □Dhe □ya 'go mü zlöö 'ö-pö: Ma □ga 'a □ne, (n Dë) -Zlan, a nu -na kö 'aan- ü -zo 'kun -wun kë. -Kö bhë □ne 'ö -Zlan -yö sla- zii nu 'plε bho -a 'ka sea-, 'ö □ya Klito -bha yö -an □zian' dhö bhë.

¹⁰ □Dhe -kë □ne pë 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, Yesu Klito □yaa- -mo 'kuë bhë, kwa -bo sla- 'ö- bho ö bun 'gü do 'kpaan ö 'plε 'ka bhë -a -ta 'kwa kë 'slööslö kwa -bha □söön yaa -go.

¹¹ Kë- wo 'kpa bhë, slab-home 'ö -dhö, -yö -do ö -gen -ta yi 'saadhö 'ka kö -yaan ö -bha yuö kë; -a 'bhaa -nu □ya kë, sla- 'ö □yaa- bho do bhë 'ö □ya kë 'ö- bho 'zü; 'kεε kö waa -mo -a -bha -wo me -nu -bha □söön yaa bho -an -bha 'sa.

¹² Klito -bha 'ka, sla- do 'kpaan □ne 'ö- bho □söön yaa -wun 'gü; 'yö- sla- 'ö 'dhö bhë, 'ö -kë yuö 'ö- 'piö -pë dhö □glöw -kplawo -a 'ka. □Dhe 'ö □yaa- bho 'dhö, -yö -ya -sü 'ka -Zlan □kwεε- 'gü □zian'.

¹³ Do 'kwa- wo □ne, pë 'ö -yaa -go -dhe bhë -a 'gü zlöö 'ö töw kö -Zlan -yö ö yaagüme -nu kë ö -gen □löö -pë 'ka.

¹⁴ 'Ö töw sla- do 'kpaan 'ö Klito -ya bho bhë, □yaa-

kë me 'ö □wa dha wo -bha □söön yaa -go bhë □wa kë 'puu 'fεfεdhö □ne -kö 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö bhë -a 'dhö □toëpö 'ka.

¹⁵ 'Wun 'ö -gban -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -blεε 'ö- pö -blεzë 'ka:

¹⁶ 'Yö kwa Dëme ya pö: -Dhikuëdhe 'a dhoë- kë -an 'ka kö yi -nu 'wo bhë □wa ziö □ga □ne: A -dho ma tong -nu -da -an □zuö' 'gü, 'ö 'a- -ya -an -bha 'wundödhe -ta.

¹⁷ □Dhe □ya 'go mü, 'yö-pö: N 'ka 'dho -an -bha □söön yaa -nu waa- -an këwun yaa -nu -wun kun n -züë gbö.

¹⁸ Bhii -dhe 'ö -ziö □söön yaa -nu -ta -sü 'dhö -a -bha, kö sla- -bho □söön yaa -wun 'gü -sü gbe 'yaa mü gbö.

¹⁹ □Ya kë 'dhö, n dhegluzë -nu, kö -potaasü -yö kwa -go 'kwaan- -da -dhe 'slööslö -dhe □duö -bha Yesu fei 'ö -lo bhë -a -wun 'gü.

²⁰ □Ya zian -dëü 'ö -dhö -a -dëü 'gü bho kwa -dhë -dun 'kö 'dhiö -so 'ö bhë, □pεε- 'ö- wo bhë -a 'ka; -dun 'kö 'dhiö -so 'ö bhë □ne 'ö -dhe 'slööslö waa- -dhe 'slööslö -dhe □duö -an 'gü -kan 'gü -pë 'ka. -Kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -yö Yesu bun 'bin 'ka kwa -dhë.

²¹ Kwa -bha slabhome □va -yö -dhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha me -nu 'kpekpe -go 'dhiö.

²² □Ya kë 'dhö kö -kwa □yöön -Zlan -bha, □zuö' 'puu 'ka, -zo yö -sü 'ö- 'yan -toë -go -pë 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö -a 'gü bhë -a 'ka. Kö □kun 'ö 'wun -yö to kwa □zuö' -ta 'ö -kë kwa -go □zuö'

-to zlöö -pë 'ka. Kwa bun -yö
kë 'zlu -sü 'ka 'yi 'slööslö 'ka.

²³ -Zo -tën -a -dhë -pë 'ö
'kwa- -wun [blɛɛ] -na bhë,
-kwaa -wun 'kun 'gbee-, bhii
-yö kë ka 'yaan [nɛ pë -nu 'ö
-Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë,
-yö -dho -a -de kë.

²⁴ -Kwa kwa -zo 'to kwa 'ko
-nu 'piö kwa 'ko -nu [faan]
'më -sü 'ka -dhö -kë 'kuë -sü
-bha 'iin kö pë 'ö këpë -nu -së
'ka kö 'kwaan- kë.

²⁵ Kö [kun 'kwa kwa -ta
yö -dho -bhöküekédhe -nu
'gü -sü -bha [nɛ -kɔ 'ö me
'bhaa -nu 'dhoë- kë -na 'ka
bhë -a 'dhö. Pë 'kwa dhoë-
kë [zian] 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko
-nu [faan] 'më 'ö tɔɔ ka gia-
ka- [tei] -dɔ [nɛ kwa Dɛmɛ
-bha nu -yi 'ö- -ya bhë [ya yö
[klöö].

²⁶ Bhii [ya kë [nɛ 'wun
giagia dɔ -sü [ya kë kwa -gɔ
'ö 'kwa 'go -a 'gü 'kwa [sɔɔn
yaa kë kwa -de [dhɔɔbhaa
'ka, kö [kun 'ö -kë kwa -zo
'piö [nɛ sla- -bho [sɔɔn yaa
-wun 'gü -sü 'bhaa -yö -dho
kö -yaan kwa -bha [sɔɔn yaa
-nu bho kwa -bha.

²⁷ Pë 'ö -ya kwa -gɔ zlöö 'ö
tɔɔ kö 'kwa dɔ kwa -de -wun
[zɔɔng] -ta za 'gblüünzë
waa- ö 'piö 'siö [va 'ö dho
[gɔü] 'gbee- -mɛ -nu 'gü
[siö] - bhë -a -gɔ.

²⁸ Kë- wo 'dhö bhë, mɛ 'ö
Moizö -bha tɔng dɔ 'gü, kö
-a -tɔmɔ -nu -wo kë [plɛ 'iin
-yaaga, -a zë [nɛ 'wo- wo;
-a 'yënnng yö -sü gbɛ 'yaa kë
-dhö.

²⁹ Pë -nu 'wo bhë, [wa kë
[nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö mɛ 'ö
-Zlan Gbö giagia sü -bha -zë,
'ö- fei 'ö -lo -dhikuédhe -pë

'ka 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'ö mɛ
-ga 'slööslö bhë, [yaa- sü [nɛ
pë 'ö- -yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa
'dhö -a 'dhö, 'ö [ya ö 'dhi -ya
-Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö- -kɔ
-së 'dhö kwa -ta bhë -a -bha,
kö -a -mɛ bhë 'klobhɔdhe 'ö
dho nu -a -ta bhë, 'ka -dhɛ
-ga -a 'gü -yö -dho kë -a -gɔ
mü [dhë [ɛɛ? Ka gia-, 'ka
-dhɛ -ga -a 'gü, yö 'ka 'dho kë
[gbɔɔnsü mɛ 'ö bhë -a -bha
'ka a?

³⁰ Bhii -Zlan 'ö 'wun [blɛɛ
'ö- pö: *Ma [nɛ 'a dho n
-de -gbɔ bho, ma [nɛ 'a dho
'wun bho 'wunyaakɛmɛ -nu
'gü bhë, kwa- dɔ. Yö do bhë
[nɛ 'ö- pö 'zü: Kwa Dɛmɛ
-dho ö -bha 'ɛgɔgümɛ -nu
-bha za kan.*

³¹ (N dhegluzë -nu,) -Zlan
'ö 'bhee- bhë, -da -a kwɛɛ
-sü [suu]- 'ö bhë -yö 'wun
'gblüünzë do 'bhaa 'ka.

³² -A -kë 'dhö -sü 'gü, kö
[kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun
-nu 'ka bɔ -an 'gü kö 'ka
-da -Zlan -wo 'gü, [saan]
-nu 'ka- wo kö -Zlan -bha
-dhɛpuudhɛ 'ö bhë 'ka- yö,
'wun 'gbee- -nu -wo -nu ka
-ta, 'kɛɛ 'ö 'ka to -a 'gbee- 'ka
'wun -nu bhë -an 'gü bhë -an
'ka;

³³ kö -wo 'si -nu bho -na
ka -gɔ, kö -wo pë 'dhiö- -nu
kë -na ka 'ka mɛ 'kpekpɛ wö
'dhiö; 'ö- 'bhaa -nu [ya kë, kö
mɛ -nu 'wo pë kë -na -an 'ka
'dhö bhë kö ka 'dho -na -an
-dhë;

³⁴ 'iin 'zü mɛ -nu 'ö 'wo
-kanso 'gü, ka -da -na -an
'yënnng 'gü; ka -bha pë -sɛɛbɔ
-bho ka -gɔ -sü bhë, ka -we
-a -bha 'gludhi 'ka. 'Ö tɔɔ

ka- 'wun -dɔ ɲne pë -sɛɛbo
'gian -zë -nu 'ö 'wo dho ɲglɔɔ
ɲtoëpö 'ka -wo ka -gɔ.

³⁵ ɲYa kē 'dhö, -zogbansü
'ö ka -gɔ bhë, kö ɲkun 'ka
kun -a 'ka; bhii -a 'piö -pë 'ö
-Zlan -ya -ya ka -gɔ -yö -dhö.

³⁶ 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë, ka
-bha -wun -yö -kë ɲnaazë -sü
-bha kö 'kaan- -Zlan -zo 'kun
-wun kē -yö kē 'dhö kö pë
'ö- 'tɔ go bhë -yaan -a nu ka
-dhë.

³⁷ 'Ö tɔɔ pë 'ö ɲbɛɛn' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëédhɛ 'gü -ya
-pö: -A 'tɔng ɲya 'to 'tee, 'tee
giagia 'ka, kö mɛ 'ö dho nu
bhë -yaan nu, yö 'ka 'dho lan-
bhɔ nu ɲdhia.

³⁸ 'Kɛɛ kö kē- wo 'dhö bhë
mɛ 'ö kpengdhö n wö 'dhiö
-yö -këdhösü 'ö n 'piö bhë -a
yö -a -bha -zo -yö n -ma -sü
'gü, 'kɛɛ ɲya kē ɲne mɛ ɲya
'yɛ ö 'zü ɲya bhɔ ö züë -a
-wun 'yi 'ka 'dho kan n 'dhii.

³⁹ Kwa 'pö, 'kwaa ɲne mɛ
'ö 'wo bhɔ -na wo züë 'ö 'wo
zian yaa 'sü -na bhë -an 'dhö.
-Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö
kwa -gɔ; 'ö kwa dha -zian -ta.

11

'Wun 'ö -gban -zo -yö
-Zlan -bha -sü -bha

¹ -Zo yö -Zlan -bha -sü 'ö
bhë, yö -mü -më 'ka ɛ? 'Ö tɔɔ
pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go, 'kɛɛ
'ö waa kē ɲkun bhë -a -dhɛ
'wun gia- -sü; 'ö tɔɔ pë -nu 'ö
mɛ yaa- yö do ('kɛɛ 'ö- -wun
'dhö -dhö) bhë, 'yan -to -a -gɔ
-sü.

² -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë
ɲne 'ö -kë 'dhiö mɛ -nu -gɔ

'ö -an -wun 'yi -yö -kan -Zlan
'dhii bhë.

³ -Zo -yö -Zlan -bha -sü
ɲsuu'- 'ö 'dhö bhë ɲne 'ö-
-kë 'ö 'kwa- 'wun dɔ ɲne -yö
'kpongtaadhɛ -pë -kë ö -wo
'ka; kö ɲya kē 'dhö pë 'ö kwa
'yan 'dhoë- -bha bhë -yö -go
pë 'ö 'kwaa- yö -a 'gü.

⁴ -Zo -yö -Zlan -bha -sü
do bhë ɲne 'ö -kë Abelö -gɔ
'yö sla- -nu 'ö waa- ö ɲdhoo
Kaɛn 'wo- bho bhë, 'ö- -bha
-yö -Zlan -zo kun 'ö -ziö -a 'ka
Kaɛn -bha -ta. -A -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü -wun 'gü, 'yö
-Zlan -ya yö kpengdhö, 'ö-
-bha gbaɔpë -nu kun ɲzuö'
-së 'ka. Abelö 'ö bhë 'kö -kë
ɲne ɲya ga, -a -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü bhë -yö ɲtun
'wun ɲzuan' 'ka kwa -bha 'ka
ɲdɛɛ.

⁵ Enökö -de 'pö, -a -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü -wun
'gü, -yö -to 'bhee-, 'yö dho
dhang- 'gü -Zlan 'piö; 'ö pë
'wo- -dhɛ -ga 'ö yaa- dɔ.
Mɛ gbɛ yaa- yö gbɔ. 'Kɛɛ
kē- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha
'sëédhɛ ɲbɛɛn' -yan -ya -pö
-dhɛ 'bhaa 'gü mü ɲne: -A kē
-sü 'ka kö -yaan 'dho dhang-
'gü, -a 'ta -sü -kɔ -wun 'yi -yö
-kan -Zlan 'dhii.

⁶ 'Ö tɔɔ mɛ gbɛ -wun
'yi yaa 'dhö kan -Zlan 'dhi
'kpaan 'ka kö -zo -yö -a -bha
-sü 'yaa mɛ bhë -a -gɔ. -A
-gen ɲga tɔɔ mɛ 'ü dho ɲyɔɔn
-Zlan -bha, ü ɲdua' -mü kö 'ü-
-dhɛ 'wun gia- ɲne -Zlan -yö
-dhö; 'ö -mɔa kö -yö 'wun -së
kë mɛ 'ö- ɲmɛɛ -a -dhë.

⁷ -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë
ɲne 'ö -kë Noe -gɔ 'ö 'wun
-nu 'ö -Zlan -ya to 'dhiö 'ö-

□blεε -a -dhē bhē, 'ö- -wun -dhe 'wun gia- 'kεε kö -a 'yan yaa -da -a 'gü □kun. 'Yö- -wo □bhlē -ya; 'yö 'wun bhē 'ö-to 'dhiö 'ö 'yitago -pē -kē; 'ö -dhe 'ö 'yi □ya pa, 'ö waa-ö -go koomε -nu 'wo -da -a 'gü, 'wo dha. -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhē -a -wun 'gü □ne 'ö za -yö -dhi -a -bha -Zlan wö 'dhiö, 'ö za -yö 'kpongtaame -nu kun yi bhē -a 'ka, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö yaa kē -an -go □ne Noe 'dhö bhē -a -wun 'gü.

8 Ablaamö -de 'pö, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü □ne, 'ö kē- wo 'kpa bhē, -a □dhoo 'ö -Zlan -ya -kē 'ö-bö 'sεgo 'ö dho kē -to -a -bha 'nē -nu -go -pē 'ka -a 'gü bhē, 'ö yaa -ko -a 'ka. 'Yö □luu ö -de -go 'sε 'gü 'ö dho, kö 'yaa ö 'dhodhe -de do.

9 -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü □ne 'ö -kē 'sε 'ö -Zlan □ya 'to go -a -dhē bhē -a 'gü □ne -nia 'dhö bhē; 'ö 'wo □kaa' 'dhö so 'ko -nu 'gü mü yö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zaköbö 'ö wo -de 'pö 'ö pē 'to 'go -wo do bhē 'ö -an -bha 'ka 'pö bhē.

10 'Ö too Ablaamö 'yan -yö -kē pödhe 'ö -Zlan yö -de gia- 'ö dho -a do, 'ö 'yaa 'wü bhē -a -go.

11 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kē -a -go bhē □ne 'ö- -wun 'gü 'ö yö Ablaamö -mε, 'ö waa- ö böo Saala 'ö □wa ziö 'nē 'kpo 'töng -ta bhē 'ö 'wo -moa -bha 'wo 'nē kpo. 'Ö too kē 'ö- wo 'dhö bhē -wa -wun -dhe 'wun gia- □ne 'wun 'kö □ya 'go -Zlan 'dhi □ya yö

plaan pē 'to 'go -wo 'ka, kö pē 'ö dho -a kē yö -mü.

12 -Kö 'ö □kaa' zlöo 'ö Ablaamö 'ö □ya kē zii -be, 'ö- 'nēkpödhe 'yaa -dhö gbö bhē 'ö 'nē kpo, 'yö 'waa -moa kö -wa □suu'- -ta -dho 'kuē- -sü do □ne -ko 'ö 'susongga -nu 'dho -a 'ka dhang- -bha 'iin 'zü □ne -ko 'ö 'yēng ga -nu 'dhoē- 'ka 'yoo □bhaa -a 'dhö bhē.

13 Mε -nu 'wo bhē -wo -to -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -wo -ga, 'kεε kö pē -nu 'ö -Zlan -ya 'to go bhē waa- yö; kē- wo 'dhö bhē -an 'yan -yö -da -an 'gü 'ö 'wo to □gbiin 'wo wo -ko □luu -an -dhē; 'ö too kö □waa- 'wun do □ne wo -nia 'ka, ziö -mε -nu 'ka 'kpong □ne -a □taa.

14 Kē- wo 'dhö bhē mε -nu 'wo 'wun □blεε' -na 'dhö bhē, -wa -zon gia- 'ka □ne -wo 'sε 'ö dho kē wo -de -go -sε 'ka -a □mεε' -na.

15 'Ö □ya kē □ne 'sε 'wo go -a 'gü bhē -wo -kē wo -zo -ta -a 'gü □dhia □zuotozölöodhe 'ka -be, kö -wo -dho ye wo 'zü, 'wo dho -a 'gü.

16 'Kεε kē- wo 'dhö bhē pē 'ö -kē -an □zuö' 'piö 'ö too 'sεgo 'ö □bhlözē 'ö -ziö -a 'ka -a mε 'wo go -a 'gü -a -ta bhē. 'Yö □ne 'ö -kē -a mε 'ö dhang- 'gü bhē -a 'ka bhē. Pē 'ö -kē 'ö 'yaa -Zlan -bha lē- -wun 'ka kö -wa -dhe wo -bha -Zlan 'ö bhē 'ö bhii yö gia- -de □ne 'ö -an -bha pö- do 'ö -ya -sü 'ka -an -go.

17 Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhē □ne 'ö- -wun 'gü, 'yö ö gbö Izaakö 'ö -kē -a -go 'dhö do 'kpaan bhē

'ö- -kē slabhoēpē 'ka kö -Zlan
 □yaa- □zuö' -ga, kē □ne -yö ö
 -wun -dhe 'wun gia- kö -yaan
 □tei' dō. 'Yö Ablaamö -ya -kē
 kö -yaan ö gbö bhē -a kē sla-
 'ka 'kεε kö -a gbö 'ö 'dhö bhē
 □ne 'ö -Zlan -yö 'wun -gban
 -a -bha 'ö- -kē -a -dhē pē 'to
 go -wo 'ka bhē.

18 'Kεε kö -Zlan -ya -pö -a
 -dhē 'dhiö: *Izaakö bhē* □ne 'ö
dho kē ü □suu' -ta -nu -go -a
 'gü -me 'ka.

19 -Yö -kē Ablaamö 'yaan
 □ne -kō -mō 'wuēn- -sü -yö
 -Zlan -gō, 'ö -mōa -dewo 'ö
 me -nu bho ga 'gü. Pē 'ö
 -kē 'ö -Zlan -yö Izaakö nu
 Ablaamö -dhē 'zü -dēüwo
 bhē 'ö bhē □ne pē 'wo- pō me
 'ö ga bhē □ya 'go ga 'gü, □ya
 -wo -a 'dhö.

20 -Zo -yö -Zlan -bha -sü
 do bhē □ne 'ö -kē Izaakö -gō,
 'yö to 'bhee-, 'yö 'dhuē- kpō
 ö gbö Zakōbö waa- Ezau -an
 -bha 'wun dho kē -an 'ka
 -dhekpao □dhia' 'piö bhē -a
 -wun 'gü bhē.

21 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do
 bhē □ne 'ö -kē Zakōbö -gō,
 'ö- -wun 'gü 'ö Zozefu gbö
 -nu 'wo bhē 'ö 'dhuē- kpō -an
 -bha do do 'ka -yaan □tun
 ga -na; yi bhē -a 'ka, -yö ö
 -bha 'lü 'nē -gban ö -gō 'ö dō
 genngdhö ö -gen -ta 'ö -Zlan
 gba.

22 -Zo -yö -Zlan -bha -sü
 bhē □ne 'ö -kē Zozefu -gō 'ö
 □dhe 'ö 'dhoē- ga, 'ö 'tōng 'ö
 Izlaelö -me -nu dho go -a 'ka
 Ezitö -se 'gü bhē 'ö- to 'dhiö 'ö
 'wun -gban -a -bha 'ö- □bleε;
 'ö 'wun -gban -kō 'wo dho ö

□glöo ga 'lü -nu kaa -nu 'ö-
 'ple □bleε -an -dhē.

23 -Zo -yö -Zlan -bha -sü
 bhē 'ö -kē Moizö 'kpōme -nu
 -gō 'ö 'wo- 'blē □biin bin 'su
 -yaaga 'piö kö □kun 'ö 'wo
 dho -a zē (□ne -kō 'ö Ezitö
 -gludē -ya pō -wa kaa Zuifö
 'ka 'kpa bhē -a 'dhö); 'kεε kē-
 wo 'dhö bhē, waa 'suö -gludē
 'ö bhē -a -dhē kö -wa -wo
 □bhlē -ya □ne -kō 'ö- pōē bhē
 -a 'dhö 'nē bhē -a -bha -kē -sē
 -sü -wun 'gü.

24 -Zo -yö -Zlan -bha -sü
 bhē □ne 'ö -kē Moizö -gō; 'yö
 □dhe 'ö □ya kē □va, 'ö yaa
 'we -a -bha gbö kö -wo ö -dhe
 Falaon 'dhu -bha 'nē.

25 'Ö- -dho -kē kö waa-
 -Zlan -bha 'segögüme -nu wo
 'klo -yö bho 'ö □ziē' -kē -Zlan
 'ka □gbiin -sü 'ö 'wo -kē wo
 -de □dhoöbhaapē -nu 'ö dho
 ziö bhē -a 'gü -sü -ta.

26 'Yö lē- -kpō -a -ta -sü
 □ne -kō 'ö □kaa' Klito 'ka -a
 'dhö bhē, 'ö- yö 'gianzē 'ö -ziö
 -a 'ka □bhōpē -nu 'wo Ezitö
 bhē -an -ta. Kē- wo 'dhö bhē
 'ö tōö kö -a 'yan -yö pē 'ö dho
 kē -a □saan' 'ka 'dhiö □zian'
 -Zlan 'piö bhē -a -bha.

27 -Zo -yö -Zlan -bha -sü
 bhē □ne 'ö -kē Moizö -gō 'ö
 yaa 'suö Ezitö -gludē -dhē; 'ö
 to ö -wo -ta 'ö go pödhe bhē
 -a 'gü □ne pē 'wo- pō -Zlan 'ö
 me gbe 'yaa- yö bhē, -ya 'yan
 'dhiö -a 'dhö.

28 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö
 -kē -a -gō bhē □ne 'ö- -wun
 'gü 'ö tōng dō Izlaelö -me -nu
 -dhē kö -wo Paakö 'wlaan-
 kē; 'ö 'go mü 'ö- pō -an -dhē
 'bhlanē -nu 'wo dho -an zē
 bhē, -wo -an fei kē kpong

-nu -bha □kun -kë 'ö -Zlan -bha bome 'ö dho nu pe 'gü □siö' □dhia bhë 'ö dho -da Izlaelö -me -nu -go koo -yaan 'në goon- 'saadhö 'ö dhe -bha 'në -bleezë 'ka -a zë. (-Kö 'ö □kaa' zlöö 'ö Paakö 'wlaan- -yö □daa' 'ö bhë.)

29 -Zo -yö -Zlan -bha -sü □ne 'ö -kë Izlaelö -me -nu -go 'ö- -wun 'gü, 'ö 'Yoo nuεazë -yö -kan 'kuë- 'ö 'wo- -kan □ne pe 'wo- pö -dhe 'kpea -dhe -mü -a 'dhö bhë, 'kεε kö □dhe 'ö Ezitö -me -nu -wo yö mü 'ö -an 'ple -wo to yiö.

30 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Izlaelö -me -nu -go bhë □ne 'ö- -kë 'ö □dhe 'ö □wa □nië' Zeliko -pö -zü 'to -dhekpaoyi 'slaple 'piö 'ö- böü- 'kplong 'ö- -zü 'to bhë, 'ö -lo.

31 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Laabö 'ö -kë □soonkëdhe 'ka -a -go bhë □ne 'ö- -wun 'gü 'ö me -nu 'ö waa 'wun ma -Zlan -ta bhë 'ö wo -nu waa ga bhë 'ö too -glunaokëme -nu 'wo go Izlaelö -me -nu ziën 'töng bhë -a 'ka bhë, -yö -an -nia -kun -së 'ka Zeliko plöö.

32 'Wun -yö n -go □va kö 'aan- □bleε' 'wun □zuan' 'ka 'wun 'ö -ghan -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -a -bha; -a kë □yië' 'aan- bo Zedeon -bha 'gü, 'aan- bo Balakö 'dhö, Sanson 'dhö, Zεfüte 'dhö, Davidö 'dhö, Samielö waa -Zlan -wodhiölome -nu 'wo to -an -bha □bleε', kö 'kwa 'dho □gbiin.

33 'Kεε -yö kë kwa 'yaan poo □ne -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -an -go bhë □ne

'ö- -kë 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -gludë -nu -ta 'sego -nu 'gü, 'ö 'wun kpengdhö kë -sü -yö -kë -an □zuö' 'gü; 'ö- -wun 'gü 'ö pe 'ö -Zlan -ya 'to go -an -dhë bhë, 'wo- yö. -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë □ne 'ö -kö -mo 'wuën- -sü nu -an -dhë 'ö 'wo □laa' -nu 'dhi yö -a 'ka 'kuë-,

34 'ö 'wo 'siö □vava -nu □dhuu -an 'ka, 'ö 'wo dha -ga -dhaa □kwaa' -sü -go. □Faan' yaa kë -an -go 'kεε -wo -kë □faan' -zë (wo -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü). -Wo -kë 'gbee- -glu -nu 'gü 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -glugonme -nu 'wo go 'se gbe 'gü -an -ta.

35 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë dhoo -nu 'bhaa -nu -go 'kpa, 'ö -an -me -nu 'wo ga, 'wo go ga 'gü -an -dhë.

-Wo me 'bhaa -nu -kun, 'wo -an zë -kë wo 'kεε 'ö waa 'we -a -bha gbo kö 'wo 'go 'gan 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan 'go ga 'gü -këdhösü 'gianzë -bha 'ka.

36 'Wun do bhë -a -wun 'gü □ne 'ö 'wo 'yee to me 'bhaa -nu -bha, 'ö 'wo -an 'bhaa -nu -ma, 'wo □yoo' yö -an -bha, 'ö 'wo -an -zuö -kanso 'gü,

37 kö -wo -an me 'bhaa -nu □zëë 'zë -na -guö 'ka, -wo 'to -na -a □kwaa' kö -wa me 'bhaa -nu 'klu 'kan -na 'sii- 'ka 'iin kö -wo -an -go 'kan -na -dhaa 'ka; -wo -kë 'fεezë; -an -ya -dhe kpinngdhö yaa kë -dhö; -wo 'bhla kwi -nu 'iin -bho kwi -nu -da wo -bha □ne so 'dhö; kö -an 'klo bho -na.

38 Me -nu 'ka- -ga -na bhë,

-wo -kë 'dhö 'yënnng □taa
-dhe -nu -bha, -tɔn 'piö -dhe
-nu -bha, -guö □duu' -dhe -nu
waa- 'sei -dhe -nu -bha 'dhö,
'kεε a- -pö ka -dhë -wo □va
'ö- -de 'yaa 'kpongtaame -nu
-ma 'kun poo kö -wo kë -an
ziën.

³⁹ 'Kεε mε 'ö 'wo bhë
'saadhö, -an -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü -wun 'gü, -an
-wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi,
'kεε kö pë 'ö -Zlan -ya 'to go
bhë, waa- yö.

⁴⁰ Bhii -Zlan -yö pë 'gi-
anzë -ya kwa -gɔ. Pë 'ö -kë
-an -bha dhasü yaa -da kwa
'dhiö bhë 'ö bhë, -yö kë 'dhö
kö dhasü 'ö -dhö bhë 'kwaan-
yö kwa 'kuë.

12

*'Wun 'ö -gban mε 'kwa-
-dhe kwa Dë -a -bha kwa 'kun
-kɔ -bha*

¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, □dhe
-kë □nε -Zlan -bha mε -nu
'wo bhë -an -gbaa □va -wo
kwa -zü 'to □va, 'ö -an 'yan
'dhö kwa -bha bhë, kö -kwa
kwa □kwaa' pë 'saadhö 'ö
□nε □kwεε- 'dhö, kwa -bha
-ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü
'gbloo 'piö -a -bha; kö 'wun
yaa 'ö -ziö kwa -gɔ -dhe 'yaa
'gbee- bhë, 'kwa 'kan -a -bha
kö -bla 'ö kwa -gɔ bhë, 'kwa-
'sü 'ö 'sü -kɔ 'ka.

² Yesu 'ö kwa -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü bhë -a -gbaan
'ö yö □nε 'ö dho -a 'ka -a
'gü -pë kë -sü -bha -a 'ka
bhë, -kwa kwa 'yan kë -a
-bha. 'Ö tɔɔ yö 'ö bhë □nε
'ö -we -a -bha kö -wo 'ö zë
-a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka;
'ö- lë- □suu'- bhë yaa- kë,

□zuögludhi □va 'ö -kë -ya -sü
'ka- -gɔ bhë -a -wun 'gü. 'Yö
dɔ 'kwa- wo □dεε □nε, 'yö
-ya -sü 'ka -yadhε □bhlzë 'ö
-Zlan -bha -gludëdhe -gbloo
'gü, -Zlan □kwεε- 'gü dhang-
'gü bhë -a 'gü.

³ □Ya kë 'dhö, kö □kun 'ö
ka -zlö -yö -trö, 'ö ka 'gü -yö
ga 'yan -to -a -gɔ -sü 'ka 'ö
ka □faan' -yö yën 'ta -sü -Zlan
-bha zian -ta -sü 'ka; 'ö tɔɔ yö
'ö bhë, këpëyaame -nu -wo
'wun □suu'- 'saadhö 'ö -dhö
-a □kaa', 'yö bɔ -a 'gü;

⁴ bhii -yö 'dhö 'püë- wo, -ka
ka -de -ta □kɔɔ'-, □kun -kë 'ö
□sɔɔn yaa -dho -da ka -bha
-tosiadhe 'gü 'kεε 'ko 'ka dho
-a zë, -yaan kë ka -gɔ -to -a
'gü -ko 'ka, kaa- zë do.

⁵ Mε □faan' 'më -wo -nu 'ö
-Zlan -ya □blεε ka -dhë □nε
mε pë □blεε 'në -nu -dhë bhë
kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö -an
'ka; 'ö bhii -ya pö: *N gbö, kö
□kun 'ü Dëmε -bha mε -kun
'gbee- -sü -san -zë; kö □kun 'ö
-we ü -dhë ü □dɔɔ' -sü 'ka 'ö
'ü ü -kɔ dho sia-*

⁶ Bhii mε 'ö Dëmε -ya -dhɔ
-kë □nε 'ö- kun 'gbee-, 'ö mε
'ö- dɔ □nε 'ö gbö -mü bhë □nε
'ö- klo bhɔ.

⁷ 'Wun -nu 'wo wɔ -na ka
-ta bhë -ka bɔ -an 'gü □nε
□dhe 'ö mε dë -yö mε □dɔɔ -a
-bha -a 'dhö. -A -de 'wun -nu
'wo bhë -wa -zɔn □nε -Zlan
-yö ka -sü □nε 'ö gbö -nu 'dhö.
-A -ga gia- 'ka- wo bhë, 'ka
'në dë yö kö 'yaa 'we 'ö gbö
-dhë 'iin 'yaa 'ö gbö -ma -a?

⁸ 'Kεε -yö kë ka 'yaan □nε
□ya kë □nε -Zlan -bha ka
□dɔɔ' -sü 'yaa 'dhö, kö 'kaa-
gbö -nu giagia 'ka.

⁹ Kwa gia- -kwa -dhe -ga bhë 'dhe! Kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë, □ya kē -wo 'wun -wɔ kwa -ta kwa 'nëdhe 'gü kö 'kwaan- 'wun ma -an -ta. Kö kwa Dë 'ö dhang- 'gü bhë, -gɔ -yɔɔ -a -dhë -sü □suu'- -mlë 'ö dho kē kwa -gɔ kö -këdhösü -yaan kē kwa -gɔ bhë □εε!

¹⁰ Kē- wo bhë kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë □wa kē, -wo 'wun -wɔ kwa -ta pë 'ö -an 'yan 'dhiö kpengdhö 'kpongtaa zö 'töng kpö 'bhle 'ka -a -wun 'gü. 'Kεε -Zlan -bha 'ka, □ya 'wun wɔ kwa -ta, kö -ya -kē 'dhö kwa -wun 'gü (kwa -bha 'wun -së 'ka □toëpö 'ka), kö 'kwaan- -kē 'slööslö 'pö □ne ö 'dhö.

¹¹ 'Yö 'wun □ya wɔ kwa -ta, 'ö -kē kwa 'gü -a 'töng bhë -a 'ka □ne □zuö' -kaan 'kuë -wun 'dhö 'ö 'yaa kē kwa -bha □zuögludhi -wun 'ka. 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, mε -nu 'ö □wa bɔ 'klobhɔdhe 'gü □va, -a 'piö -pë bhë, -wa -kun 'yee 'ka. -A 'piö -pë 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ □zuöyagluu waa- -këdhösü 'ö kpengdhö.

'Wun 'ö -gban -zobüödhe wo -nu -bha

¹² □Dhe 'ö 'dhö, ka -kɔ -nu 'ö -an 'gü □ya ga bhë, -ka -an □luu', 'ka ka kpongɔ -nu 'ö □wa kē 'dhiö bhë -an gba □faan' 'ka.

¹³ -Ka 'dho ka -bha -ta zian 'ö kpengdhö -a -ta -sü 'ka 'dhiö kö □kun 'ö ka -gen mε 'ö -ziö 'kluë- -sü 'ka 'ö dho ka kē 'kεε kö -yö bo □zian'.

¹⁴ -Kaa këdhe □mεε'- kö □zuöyagluu -yö kē ka -gɔ mε 'plë buëndhö 'iin kö ka wɔ

-kɔ -yö kē 'slööslö, 'ö tɔɔ mε 'ö- wɔ -kɔ 'yaa 'slööslö yaa 'dhö ö 'yan dɔ kwa Dëme -bha.

¹⁵ -Kaa kē 'slë 'ka □kun -kē 'ö mε gbe -yö ö -ta yö -Zlan -bha 'glusë bhë -a -bha. -Ka kē 'slë 'ka kö □kun 'ö mε gbe -yö -kē □ne 'blü 'dhe 'yi 'güüzësüzë 'dhö 'ö pë yaa -kē mε □plëözë 'ka ö -bha mε zë -pë 'ka.

¹⁶ -Ka kē 'slë 'ka kö □kun 'ö mε gbe -yö -kē 'wun -yö yaansüzë kē -mε 'ka 'iin 'ö pë -nu 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë 'ö 'yaa -an □bhlë -ya □ne Ezai 'dhö; 'ö tɔɔ yö bhë □ne 'ö 'dhuë- 'ö -an dë dhoë- kpɔ -a -bha -bezë -a -bha -kē mε □va 'ka -sü -wun 'gü bhë, 'ö -wun -zuö ö -kɔ □taa -bhöpë do 'kpaan -wun 'gü zlöö.

¹⁷ Ka gia- 'wun bhë, ka- 'dhiö 'to -kɔ -dɔ! Yö bhë □ne 'ö yi do 'ka zlöö 'ö- këdhe □mεε kö ö dë -yaan 'dhuë- 'kpɔ ö -bha; 'ö- dë yaa 'we -a -bha -a -gɔ; 'ö tɔɔ 'slë 'kpaan gbe yaa kē -dhö gbɔ kö pë 'ö- -kē 'dhiö bhë -yaan -a □dhië' -kwaä ö -bha; 'kö -kē □ne -yö 'gbo bɔ 'dhee.

¹⁸ 'Wun 'ö -gban -yɔɔn -Zlan -bha -sü -bha 'ö kwa -gɔ 'iin 'ö Zuifö -nu 'piö bhë, -kwa -dhe -ga -a 'gü 'kwee-! Ka 'ö 'ka bhë yaa kē □ne -tɔn 'ö mε -kɔ -mɔa -yö 'pa -a 'ka bhë □ne 'ö 'ka □yɔɔn -a -bha □ne -kɔ 'ö Izlaelö -mε -nu -wa □kaa' 'kpa bhë -a 'dhö; 'ö tɔɔ kē- wo bhë, -wo -kē -tɔn do 'wo- 'tɔ kpɔ Sinai 'ka bhë -a 'sɔɔ; yö □ne 'ö- -bha 'siö -ziizë 'dhö, -dhetiidhe -nu waa- 'buu □va -wo -kē -dhö

'kpa.

¹⁹ Yö do bhë □ne 'ö- -bha 'truu -piö -wo waa- pë 'wun □blæε' -wo -yö -kë -dhö. 'Yö -dhe 'ö Izlaelö -mε -nu -wo -wo bhë -a ma, 'wo-pö kö □kun 'ö -wo 'bhaa -zuöatadhe -yö -kë -dhö 'zü.

²⁰ Bhii -wo bhë -yö täng do -wo do 'ö -kë -an -dhë -ziizë -a 'ka; 'ö täng do □woë' □ne: 'Të -pë 'ö 'dhoë- pa -tön bhë -a 'ka, yö wü 'piö oo, -yö mε 'piö oo, -wo -dho -a -zuö -guö 'ka 'ö to -a □kwaa'.

²¹ 'Wun bhë -yö -kë -ziizë □va yaazë 'ka. -A -de -a -wun 'gü Moizö -ya -pö: «A □zluun -na 'siö □va 'ö -kan n 'gluu bhë -a □kwaa'.»

²² 'Kεε ka -zë Sion -tön waa- -Zlan 'ö 'bhee- 'ö dhang- 'gü bhë -a -bha pödhe 'ö waa- 'ö -bha bome -vuu □plëezë -nu 'wo -ya -sü 'ka -a -bha, 'wo- -dhe Zeluzalemë -dhe mε 'ö dhang- 'gü bhë □ne 'ö 'ka □yöön -a -bha bhë.

²³ -Zlan -bha mε -nu kpö -blëezë 'ö □zuögludhi 'dhö -an -gö, 'ö -an 'to 'dhö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë, □yöön □ne 'ka- wo -an -bha bhë. -Zlan 'ö zakanmε 'ka, mε 'ple waa- mε -nu 'wo -kë kpengdhö 'kpongtaa zö 'ö □wa -da -dhe 'slööslö -dhe 'ö 'wun 'yaa mε -bha -a 'gü -an -ta bhë, yö □ne 'ö 'ka □yöön -a -bha bhë.

²⁴ Yesu 'ö -dhikuödhe -dëü 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa ziën -a song 'ka waa- -a fei 'ö 'wun □blæε' -na -kə -së 'gü 'ö -ziö -a 'ka -kə 'ö Abelö -bha 'dhoë- kë -naa 'ka bhë -a -ta bhë, yö □ne 'ö 'ka □yöön -a -bha bhë.

²⁵ □Ya kë 'dhö kö -ka kë 'slë 'ka! Kö □kun mε 'ö 'wun □blæε' -na ka -dhë bhë, 'ka -kə -a -wo 'ka! Mε 'ö -kë mε -nu 'paan bho □dhia 'kpongtaa zö 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -a -wun 'ka bhë, mε -nu 'wo -kə wo 'to -to -a -bha -sü 'ka bhë, waa dha 'klobhodhe -gö. Pë -nu 'wo 'kpongtaa zö, -an -bha □ya kë □ne -kə bhë -a 'dhö, kö mε 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü dhuö 'ma bhë, -më dho kë kwa 'ka kö 'kwa kwa -ta yö -a -bha -ε?

²⁶ Kë- wo 'kpa bhë -a -wo -ya -kë 'ö 'sε -yö □zluun. 'Kεε do 'kwa- wo □ne pë 'to 'go -wo 'ö -kë kwa -dhë 'ö tō: A -dho -a 'bhaa kë 'zü -dëüwo; 'sε -dho □zluun 'dhö 'kεε dhang- -dho □zluun 'pö.

²⁷ -Wo kpö 'ö -kë «'zü -dëüwo» 'ka bhë -ya -zön □ne pë -nu 'wo -kë 'ö 'wo -da bhë -wo -dho vin 'ö -an 'ple 'gü -yö -siö kö -a mε 'ö 'yaa vinpë 'ka -yaan kë -dhö.

²⁸ □Dhe 'ö 'dhö, (n dhegluzë -nu,) □dhe kë □ne -Zlan □ya kwa -ya -gludëdhe 'ö 'yaa vin -a 'gü -a këmε 'ka bhë, kö -yö 'to kwa 'yaan, kö yuö kë -kə 'kwa -dho -a kaa kö -yaan dhi -a -dhë bhë 'kwaan- kaa, -a □bhlë -ya -sü waa- -suö -a -dhë -sü 'ka.

²⁹ Bhii kwa -bha -Zlan 'ö bhë, -yö -kë □ne 'siö 'dhö, 'ö □ya kë 'ö pë -nu 'gü □siö.

13

Kë -kə 'ö -Zlan -dhë -së
¹ (N dhegluzë -nu,) kö □kun 'ka ka bo ka 'ko -nu -dhö kë -sü 'ka Klito 'gü, ka

-bha -kë dhegluzë -nu 'ka -sü -wun 'gü!

² Kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö -nia -nu 'wo nu -na ka -ta bhë -an -kun -së -sü 'ka; 'ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -wo -Zlan -bha bɔmɛ -nu -nia -kun wo -gɔ kɔɔ, 'kɛɛ waa- □tɛi' dɔ □nɛ -Zlan -bha bɔmɛ -nu -mü.

³ Ka -zo -yö -büö mɛ -nu 'wo -kanso 'gü bhë -an 'ka □nɛ -dhɛ 'wo- pö -a -bha ka -nu □nɛ ka -kanso 'gü -a 'dhö. Mɛ -nu 'wo -an 'klo bho -na, ka -zo -yö -büö -an 'ka □nɛ -dhɛ 'wo- pö -a -bha ka -nu □nɛ 'ö 'klobhɔdhe do bhë 'ka -gü -a 'dhö.

⁴ Dhe waa- ö □gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë, -yö kë pë 'ö mɛ 'plɛ -wa □bhlɛ -ya -a 'ka; kö □kun 'ö dhebɔ -yö ö □gɔn to 'ö □nië 'iin ö gɔɔn -yö ö bɔɔ to 'ö □nië. 'Ö tɔɔ -yö dhe 'piö o, -yö gɔɔn -'piö o, -Zlan -bha za -yö -dho □sɔɔnkɛmɛ -nu kun.

⁵ Kö □kun 'ö 'ka ka □kwaa- ka -de -zü 'ö 'wëüga -dhɔ -yö -ziö ka 'gü ka 'ta 'sü -kɔ -nu 'gü. Pë -nu 'wo ka -gɔ -wo ka -zo 'kun bhii -Zlan -ya -pö: *N -zlö 'ka 'dho trö ü -wun 'ka, n 'ka 'dho kan ü -bha 'gbɛɛdhö.*

⁶ □Ya kë 'dhö kö kwa -mɔa 'kwa kwa -zo yö -Zlan -bha -a pö -sü 'ka □nɛ: *Kwa Dɛmɛ bhë □nɛ 'ö tɔɔ -nu n -dhë -mɛ; 'suö 'ka 'dho n kë. □Ya kë 'dhö kö -më 'kpaan 'ö mɛbheedhe dhoë- kë n 'ka ɛ?*

⁷ -Yö ka -gɔ 'dhiö mɛ zii -nu 'wo -Zlan -wo □blɛɛ ka -dhë bhë, ka -zo -yö -büö -an 'ka. -Kɔ 'ö -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö -an wɔ -kɔ

-yö □kaa' 'iin 'ö 'wo ga bhë, -ka ka -zo 'ta -a 'gü kö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -kɔ 'ö bhë 'ka- 'sü 'pö 'dhɛ!

⁸ 'Ö tɔɔ Yesu Klito bhë, -kɔ do 'ö □kaa' 'kpa bhë, 'ö- 'ka □dɛɛ, 'ö dho toë 'dhö -kplawo.

⁹ Kö □kun 'ö 'ka ka □kwaa- mɛ -nu -zü 'ö 'wo nu ka -püö □dhia -Zlan gba -kɔ □suu'- -de dhe -zë -nu 'vlanvlan 'ka. □Yö -së kö -Zlan -bha 'glusë -yö kwa -zo -gban; bhii yaa 'dhö kë tɔng dɔ -wo -nu 'wo -gban -bhöpë -nu -bha -an 'ka. Mɛ -nu 'wo wo -de nu -na 'wun -nu □suu'- bhë -an -dhë bhë, waa pë gbɛ yö -a 'gü do.

¹⁰ Kë- wo bhë, slabhomɛ -nu 'wo 'dho -na Zuifö -nu -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö 'wo sla- bho -na sla- bho -a -ta -pë -ta bhë, pë -nu 'wo 'go -na kwa -bha sla- bho -a -ta -pë -ta bhë -an □dua' 'yaa -mü kö -wa -bhö.

¹¹ 'Ö bhii □ya kë 'kpa, -an -bha slabhomɛ □va -yö wü -nu 'wo bhë -an fɛi -sü 'ö dho -a 'ka -dhɛ 'slööslö -dhɛ □duö -bha, 'yö- -kë sla- 'ka mɛ -nu -bha □sɔɔn yaa -nu -bho -an -bha -sü 'ka. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, wü -nu 'wo bhë, -wo -an -güö wo -bha pö- □taa -bha.

¹² Pë 'ö -kë 'ö Yesu -bha ga -sü bhë 'ö -kë pö- □taa bhë 'ö bhë -yö kë 'dhö kö -yaan 'sɛgü mɛ -nu kë 'slööslö ö -de fɛi 'ka.

¹³ □Ya kë 'dhö, (n dhegluzë -nu,) -kwa □luu'- 'kwa 'dho Yesu 'piö pö- □taa kö 'wun -nu 'ö bɔ -an 'gü bhë, kwa -nu 'kwa bɔ -an 'gü kwa -bha

-tosiadhe 'gü.

14 'Ö tɔɔ pödhe 'ö dho kë kwa [plöödhe 'ka [toëpö 'ka 'yaa 'kpongtaa zö. Kö -a me 'ö dho kë -dhö -dhekpao [dhia' -bha bhë [ne 'ö 'kwa- [mεε' -na bhë.

15 [Ya kë 'dhö kö pë dho kë zlöö 'ö tɔɔ kwa -bha -Zlan bhë, -a 'tɔbhɔsü [ne, 'kwa dhoë- wo [ne gbaɔpë 'kwa bɔ -a 'ka Yesu -ta -kplawo -a 'dhö. 'Ma- pö 'dhö kö a- pö 'kwa 'we -a 'to 'piö -kplawo kwa 'dhi -wo 'ka.

16 Kö [kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun -së kë -sü waa- -nu ka 'ko -nu -dhë -sü 'gü. -A -kë 'dhö -sü [ne 'ö tɔɔ sla- giagia 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi.

17 -Ka 'wun ma 'dhiö -sü me 'ka -mε -nu -ta, 'ka ka -gɔ [yɔɔ' -an -dhë bhii -wo wo -zo -kë ka -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'piö; 'ö tɔɔ -Zlan -dho ka -gɔ -wun [dheε' kɔ -an -gɔ. 'Ö [ya kë [ne 'ka 'wun ma -an -ta, -wo -dho wo -bha yuö kë [zuögludhi 'ka. 'Ka 'wun -nu kë 'pö -kɔ 'bhaa 'gü, -an [zuö' 'glu 'kaa dhi; 'ö [ya kë 'dhö -a [truën- -dho kë ka -gɔ -më 'ka ε?

[Wekadhe waa- -wo -kaanta -nu

18 -Ka [bhea' yi -wun 'gü -kplawo, bhii yi- 'wun -dɔ [ne 'wun -dan 'kuë -kɔ -së -yö yi 'gü 'ö 'yi- 'piö kö yi kë -kɔ -yö kë -dhö -dhe 'saadhö 'gü, 'yi 'wun -së kë.

19 A- -dhe ka -gɔ kö 'ka [bhea' -Zlan -dhë giagia 'ka kö -yö 'we -a -bha, 'a 'ye n 'zü 'a nu ka 'piö 'ma 'zodhö.

20 -Zlan -yö kwa Dëme Yesu 'ö kwa -maakëme [va 'ka bhë -a -bho ga 'gü. 'Kεε -yö [bɔa' -a fεi 'ö -dhikuëdhe 'ö dho to 'dhö [toëpö 'ka bhë -a -ta.

21 Yö 'ö [zuöyagluu 'dhoë- -gɔ bhë -yö 'wun -së kë -sü -faan -nu ka -dhë kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kaa. Pë 'ö -dhi -a -dhë, -ya -kë kwa 'gü bɔa Yesu Klito 'gü -sü 'ka. Kö 'tɔbhɔdhe -yö kë Yesu Klito -bha 'ka [toëpö 'ka! Amen.

22 N dhegluzë -nu, [bhea' 'a- wo ka -dhë: Mε [daan' -wo -nu 'a- -ya 'sëedhe [ne -a 'gü [ne, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- 'ka -an 'kun -an 'kun -kɔ 'ka, yö [ga 'ö 'sëedhe [ne 'ö yaa [gbiin bhë.

23 [Ya 'go mü, -yö kë ka 'yaan [ne kwa dheglu Tim- ote bhë [ya 'go -kanso 'gü; [ya kë [ne [ya nu [ya -lo n 'piö 'nö -dhekpaoyi 'ö [ne -a 'ka, yi -nu yi -dho nu -bhɔdhia kë [dhia ka [plöö 'ma.

24 -Yö ka -gɔ 'dhiö -mε -nu 'saadhö waa- -Zlan -bha me -nu 'saadhö 'ka 'ma, 'ma 'we kaa. Kwa dhegluzë -nu 'wo Itali -sε 'gü [wa 'we kaa.

25 Kö -Zlan -bha 'dhuë- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

**'Sëedhε 'ö
Zakö
-ya bɔ -Zlan -bha
mε -nu
'wo -pen -sü 'ka
-an -dhë bhë 'ö □ne**

1 'Sëedhε □ne, ma Zakö 'a -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -an -bha yuökëmε 'ka, 'a- □bëen. 'Ma 'we -Zlan -bha mε -nu, 'ka -pen -sü 'ka 'kpongtaadhε 'saadhö -bha, ka 'plε ka 'ka.

'Wun 'ö -ghan -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'kpaakpadhε -an -bha

2 N dhegluzë -nu, 'wun 'gbee- □suu'- 'saadhö 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo kë ka -go □zuögludhi -wun 'ka;

3 bhii ka gia- 'ka- □tei' do □ne □ya kë □ne 'wun 'gbee- nu 'wo nu -na ka -ta bhë, 'ka bɔ -an 'gü -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka, □zuösaadhε -yö -dhö kë ka -go, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a 'gü.

4 □Zuösaadhε 'ö ka -go bhë, -ka ka 'gü do 'gbee- kö -yö 'dho 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -bha -kë Yesu Klito -bha mε 'ka -sü bhë -yö kë 'wun 'ö- 'gü 'dhö 'puu 'ö 'wun 'yaa- -bha -a 'ka 'iin 'ö pë gbε -wun 'yaa ka -bha -a 'ka.

5 'Ö □ya kë □ne mε □ya kë ka ziën, 'ö 'kpaakpadhε 'yaa- -go, kö -ya -dhε -Zlan -go. 'Kpaakpadhε 'ö bhë -Zlan -yö -dhoë nu -a -dhë; bhii -yö pë -nu mε 'plε -dhë □zuö' 'puu

'ka, 'ö 'yaa 'wun gbε □blεε'- -an 'ka.

6 -Ka pë -gba -dhε! 'Kεε kö □kun 'ö- -kë □zuötozläödhe 'ka □ne pë 'a- -dhε □ne -Zlan -yö -dho -a kë □ne -kɔ 'a- □dhεa' bhë -a 'dhö 'gbödhö poo □a; yö □ga tɔɔ mε 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'yaa- -go bhë, -yö □ne -kɔ 'ö 'yoo kpö -nu 'dhoë- 'ka 'ö □wa □luu'- □nëdhö 'ö 'tëë 'dhö 'dho -na -a 'ka □kwaa- 'gü, □kwεε- 'gü bhë -a 'dhö.

7 Mε □suu'- 'ö 'dhö bhë, -yö kë -a 'yaan □ne yö 'ka 'dho pë gbε yö kwa Dëmε kwεε.

8 'Ö tɔɔ mε □suu'- 'ö bhë, □ya 'wun -nu -ya ö □zuö' 'piö -yaan kë, -a 'töng □ya -lo, 'ö- -kɔ 'yi -yö ga; 'iin 'ö □ya kë 'ö- □zuö' -yö to zlöö -a këpë -nu 'saadhö 'gü.

'Wun 'ö -ghan -kë 'fεεzë -sü waa- -kë □bhɔɔzë -sü -an -bha

9 N dhegluzë -nu, □yö -së kö mε 'ö 'fεεzë ka ziën, -a □zuö' 'glu -yö dhi ('ö bhii -a -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü) -Zlan □yaa- kë □bhlözë,

10 'iin kö mε 'ö □bhɔɔzë 'pö, -a □zuö' 'glu -yö dhi -a -go 'ö -Zlan -ya □yɔɔ bhë -a -wun 'gü; 'ö tɔɔ □bhɔɔmε 'ka- -ga -na bhë, -yö -kë □ne □blëë' 'bin 'dhö;

11 □waa- pö: «□Eε'-, -dhε □ya 'po bhoo-, -an 'bin □ga □ne; -a kë yië lan- -yaan 'bhü -a -bha do, □plε, kö □ya ga bhë -a 'dhö; kö □blëë' 'ö □ya ga bhë -a 'bin -bha -sëdhε 'yaa 'dhö gbɔ.» -Kɔ do bhë □ne 'ö □bhɔɔmε dho -lo -a 'ka

kö -a -bha 'wun -nu □wa yö -së.

'Wun 'ö -gban -bo
'wun 'gbee- 'gü -sü waa-
'güandhe -an -bha

¹² □Zuögludhi -yö kë me
'ö bo 'wun 'gbee- 'gü, 'ö- -gö
yaa 'to -a 'gü bhë -a -gö, bhii
□toëpö -këdhösü 'gö □gblaa'
'ö -Zlan -ya -ya me 'ö- -dhö
-yö -an -kë 'ö □wa bo 'wun
'gbee- 'gü □wa 'to -a 'gbee- 'ka
-an -gö bhë, -yö -dho ö -bha
yö.

¹³ □Ya kë □ne 'güandhe
□ya nu me 'ö -dhö -a -ta, kö
□kun 'ö- pö: «-Zlan □ne 'ö n
'gü dan bhë», 'ö tōö 'wun yaa
gbe 'yaa -mō -Zlan 'gü dan
-sü -bha; yö -de 'pö 'yaa me
'gü -dan.

¹⁴ 'Kεε □ya kë □ne
'güandhe □ya nu me -ta, kö
-a □zuö' 'piö -wun -nu yaa 'ö
'yaa ö □kwaa'- -an -zü bhë
□ne, 'wo 'wun -nu kë -na -a
'ka bhë.

¹⁵ □Ya 'go mü zlöö, 'ö 'wun
yaa 'wo- -ya 'ti -kë wo □zuö'
'piö bhë, 'ö- 'piö -wun -yö
-kë □soon yaa 'ka; □soon yaa
-de 'pö □ya kë zlöö, □ya 'dho
'dhiö, 'ö -kë me bhë -a -bo -a
-ta -pë 'ka 'ö ga.

¹⁶ -Ka ka -de kë 'slë 'ka, n
dhegluzë -nu;

¹⁷ 'Ö tōö -nu me -dhë -pë
'saadhö 'ka, 'ö -së kö -yö -go
dhang- 'gü. Kwa Dë -Zlan
'ö- -bha -kë -dhepuudhe 'ka,
'ö 'yaa 'go pin □taa, 'ö
-dhetiidhe 'gü -wun gbe 'yaa-
'gü bhë □ne 'ö pë -nu bhë 'ö-
-nu kwa -dhë.

¹⁸ Kë- wo bhë, -Zlan -yö ö
-wo 'ö 'wun gia- 'ka bhë -a

-da kwa 'gü, -këdhösü -dëü
-nu kwa -dhë -sü 'ka ö -de
-zö 'kun -wun 'ka kö 'kwaan-
kë -a -kö këpë -nu 'wo bhë
'saadhö, me -nu 'ö 'kwa □ne
-an -blëezë 'dhö -an 'ka.

'Wun 'ö -gban 'to 'to -sü
waa- 'wun kë -sü -an -bha

¹⁹ N dhegluzë -nu, -yö kë
ka 'yaan □ne me 'ö -dhö -yö
ö 'to 'to -së 'ka, -yö -yö 'wun
'gü -kö dö; kö □kun 'ö 'wun
-yö naa- -züë 'siösiö,

²⁰ bhii me 'ö -naazuëdhe
kë -na bhë, pë 'ö kpengdhö
-Zlan wö 'dhiö 'yaa- kë.

²¹ -A -wun 'gü □ne 'ö 'ka
dho kan pë 'ö me -kë -dhu-
uzë waa- këwun yaa □suu'-
'saadhö 'wo bhë -an -bha.
'Go mü 'zü, -Zlan -wo 'ö- -ya
ka □zuö' -bha bhë, -kaa 'kun
-de -dho sia- -sü 'ka, bhii yö
□ne 'ö dho ka dha.

²² Kö □kun 'ka ka -de -püö,
'to -to -Zlan -wo -bha -sü 'sloo
'ka, 'kεε -wo 'ö bhë -kaa 'gü
-pë -nu kë □zian'.

²³ Bhii me 'ö ö 'to to -Zlan
-wo -bha 'ö yaa- 'gü -pë kë,
-yö -kë □ne me 'ö ö -de -ga
-dhegayan 'gü, 'yö ö -de yö
□ne -kö 'ö- 'ka -a 'dhö bhë -a
'dhö.

²⁴ Yö □ga, □dhe □ya ö -de
-ga 'dhö, 'ö -dhegayan bhë
□yaa- □waannu kö -a -zlö
□ya trö -kö 'ö □kaa' bhë -a
-bha.

²⁵ Tong -nu 'wo go -Zlan
'piö bhë □ne 'wo -potaasü nu
kwa -dhë. Me 'ö □ya -klu -a
-bha -zo yö -sü 'ka, 'ö 'yaa ö
'to to -a -bha 'kpaan 'ka, kö
-a -zlö -yaan 'dho trö -a -bha,
'ö- kun ö 'kun -kö 'ka, -Zlan

-dho 'dhuë- kpo -a kēpē -nu -bha.

²⁶ □Ya kē □ne me □ya ö -de -ga -Zlan -bha tong 'kun -me 'ka, 'kεε kö -a 'dhi -wo -yö ya, kö ö -de -püö 'ö- wo; kö -kē -Zlan -bha 'nē 'ka -sü pin 'yaa- -bha.

²⁷ Pē 'ö -Zlan 'ö kwa Dē 'ka bhē 'ö- -dhē -sē -a -bha tong -wun -kun 'gbee- -sü 'gü 'ö tō: -Zo -kē -tenē -nu waa- □geandhoo -nu 'wo □wa -bhö -sü 'gü bhē -an 'piö -sü 'ka waa- -de -dhe 'kan -sü 'kpongtaadhe -bha me -kē -dhuuzē -pē 'saadhö -an -gō -sü.

2

Kö □kun 'kwa me gbe zē 'gü

¹ N dhegluzē -nu, ka 'ö 'ka ka -zo yö Yesu Klito 'ö kwa Dēme 'tobhösüzē 'ka -a -bha bhē, kö □kun 'ö me gbe -zē 'gü kē -sü -yö -kē ka 'gü.

² -Kwa kwa 'yan kē 'wun bhē -a 'piö 'kwee-! -Kwa me □ple dan 'kuē ka -bha -bhöküeko 'gü. -A me do bhē □bhōome -mü 'ö 'sēngg -vaaga do 'dhoë- -kwaa; 'ö so -sē □duö 'dhoë- -bha; 'ö- me kē □ple -naa bhē, 'fεeme -mü 'ö so 'blēsü yaa 'dhoë- -bha, 'wo nu mü.

³ 'Ö □ya kē □ne me 'ö so -sē 'dhoë- -bha bhē, 'ka- 'yi 'kan, 'ka- pö -a -dhē: «-Bhö nu 'ü □yaannu -yadhe □bhlözē □ne -a -bha!» 'Ö 'ka- pö 'fεeme -zē -dhē: «Bhi -zē, -bhö do ü -gean!» 'iin: «-Bhö □yaannu sia- n □geendhö zö!»

⁴ kö 'ka mezēgüdhe kē □ne bhē, kö ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -ko □ya 'sü □zuö' 'piö -wun yaa -bha □ne bhē.

⁵ N dhegluzē -nu, -yö kē ka 'yaan □ne 'fεeme -nu 'ka -an -ga -na 'kpongtaa zö bhē, -yö -an -ya 'dhö kö 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha bhē, -waan kē me -nu 'wo- kuēnnu -ko do -an 'ka, 'go mü 'zü kö -gludēdhe kē -sü 'ö- 'to go -an -dhē □ne me -nu 'wo- -dho □kaa', -yö -dho -a nu -an -dhē bhē kö -waan -a yö.

⁶ 'Yö ka 'ö 'ka bhē, 'ka -an -san zē □a? Ka gia-, -dhe 'ka- ga bhē, do -nu 'kpaan 'ö □ya kē 'wo ka 'gbee- -ta bho, 'wo dho ka 'ka zakanme -nu 'dhiö 'ö yaa kē □bhōome -nu 'wo bhē -an 'ka εε?

⁷ Wo do 'wo bhē □ne 'ö 'to -sēenē 'ö Yesu Klito -to 'ka, 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhē bhē 'ö □ya kē 'wo- zē 'dhii.

⁸ Kē- wo bhē, □ya kē □ne tong 'ö do -sü 'ka -Zlan -bha -gludēdhe -pö -bha 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sēedhe 'gü □ne: -Bhö ü -ya 'yō -dho kē □ne -ko 'ö ü -de -dho -yö ü □kaa' bhē -a 'dhö bhē, 'ka- 'kun ö 'kun -ko 'ka kö ka- -kē -sē.

⁹ 'Kεε □ya kē □ne mezēgüdhe □ne 'ka- kē -sü 'gü, kö □soon yaa □ne 'ö 'ka- kē -na bhē; 'ö kö tong -yö -dho ka kun, bhii kö 'ka- lö 'gü.

¹⁰ 'Ö tō me 'oo me 'ö □ya tong -nu 'wo bhē -an do -lö 'gü kö □ya -an 'ple -lö 'gü □ne bhē.

¹¹ Kē- wo 'dhö bhē 'ö tō me gia- 'ö- pö: «Kö □kun 'ü

-da dhe 'piö 'iin kö □kun 'ü me gbe -bha dhe 'too bho -a -ta» bhë, yö do bhë □ne 'ö-pö 'zü: «Kö □kun 'ü me zë». □Ya kë 'dhö, 'kö-kë □ne 'bhaa -da ü 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'bhaa ü 'bha dhe -bha gɔɔn-'too bho -a -ta, 'kεε kö tong 'ö -gban «kö □kun 'ü me zë» -bha bhë, 'bha- -lö 'gü, kö tong -to 'dhö -sü □ya ü 'kun □ne bhë.

12 □Ya kë 'dhö, ka 'wun -nu □bleε' -na 'iin ka pë -nu kë -na, kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö □ne tong 'ö -potaasü nu me -nu -dhë bhë -a -bha za 'ö dho kan bhë -yö □tun ka -gɔ zian-;

13 bhii za 'ö dho kan bhë, me 'yena yö -sü 'ka 'dho kë -a 'gü me 'ö yaa me 'yena yö -a -bha 'ka. 'Kεε □ya kë □ne 'ka me -nu 'yena yö, kö □kun 'ö 'suö -yö ka kë -Zlan -bha zakanyi -dhë, 'ö bhii -Zlan -yö -dho ka 'yena yö 'pö.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

14 N dhegluzë -nu, □ya kë □ne me □yaa- pö: «-Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö n -gɔ», 'kεε kö 'waa- yö -a këwun -nu -bha kö -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka εε? Yö 'pö dhoë- dha □ee?

15 'Wun □zuan' do □ga □ne: 'Ka dho ka dheglumε □plöö yi do 'ka, 'ö ka gia- ka 'yan □ya -da -a 'gü □ne -kpatasɔ -nu 'waa -an -gɔ 'iin -bhöpë -nu 'wo dho wɔ -a -ta yaa bɔ -an 'dhi,

16 ka gia-, -dhe 'ka- -ga bhë □yö -së kö 'ka -an 'to 'nene waa- din bhë -an 'gü 'ka ka -wo -da -an -dhë □ne: «N -kɔ -yö ka 'piö mü», 'iin: «-Ka yiö -së bho» □a?

17 -Kɔ do bhë 'ö- 'ka -zo -yö -Zlan -bha -sü 'piö 'pö. -A -yö -a -bha -pë gbe 'ka 'dho kë -dhö; kö -yö ga -sü 'ka, bhii -a këpë gbe 'yaa 'dhö.

18 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me □ple □wa kë -dhö 'ö- me do □yaa- pö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ö -gɔ, 'ö- me kë □ple -naa □yaa- pö 'pö ö 'wun -së -kë me -nu -dhë, a dhoë- pö -an -dhë: -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, do -kɔ 'ö dɔa kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këwun -së -nu 'ka 'waa 'dhö bhë, -a -zɔn -dhe gbe 'yaa -dhö; 'ö tɔɔ -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ö këwun -nu □ne 'ö 'wo dho wo 'ko 'piö.

19 -Yö ü -zo 'piö □ne bhi do □ne 'ü (kwa Dë) -Zlan -bha -kë do -sü -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'ü dɔ ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo 'ka bhë □a? -Zuu yaa -nu -de 'pö, -a me 'kö bhë -wa □tei' -dɔ, 'ö 'wo □zluun -a 'dhiö 'suö -dhë.

20 Bhi 'bhaa 'wun dɔ 'ü □ne, ü 'to 'to 'a 'wun □zuan' do -zɔn ü -dhë 'dhe, bhii -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ü- -ga -na bhë, -a -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö kö waa- -ta -kpa wo këwun -nu 'ka.

21 Ablaamö kwa 'bhema 'ö bhë, -më 'ö- -kë 'ö -Zlan -ya dɔ -a -bha kpengdhö □e? -Yö -sü -a këwun -nu -bha, 'ö tɔɔ yi do 'ka (-a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü), -yö ö gbö Izaakö gbaɔ -kë -Zlan

-dhë slapë 'ka, -dhe 'ö dho ö
-bha sla- bho -a -bha bhë -a
-bha.

²² Bha- yö □a? -Kö 'ö- -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü waa-
-a këpë 'wo dhoë wo 'ko 'piö
bhë -a -ga bhë 'dhe! -Kö
bhë □ne 'ö- -bha -zo -yö -Zlan
-bha -sü -yö □kaa' 'dhiö -mo
'kuë -sü 'ka bhë; 'kεε kē- wo
'dhö bhë -yö -sü -a këpë -nu
'wo -kë -a 'piö -pë -nu 'ka bhë
-an -bha.

²³ -Yö □bεεn' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne:
Ablaamö -yö ö -zo -yö -Zlan
-bha, 'ö -Zlan -ya yö mε
kpengdhö 'ka, -a -bha -zo
-yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü.
-Kö bhë □ne 'ö □kaa' 'ö pë
'ö □bεεn' -sü 'ka 'ö- 'dhiö -yö
-mo -a 'ka 'kuë. Pë 'ö -kë 'ö
-Zlan -ya -dhe zlöö ö 'bha 'ö
bhë.

²⁴ Ka- -yö □a; □ya kē 'dhö
kö mε -bha -kë kpengdhö -sü
'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü
-a këpë -nu -bha; yaa 'sü -a
-bha -zo -yö -Zlan -bha -sü
'sloo -bha.

²⁵ Pë do bhë 'ö □kaa'
Laabö, □söönkëdhe -bha 'ka.
Kë- wo bhë, -a -bha -kë
kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü
bhë, -yö -sü -a këpë -nu -bha;
'ö töö -glunaökemε -nu 'wo
-kë Zuifö 'ka ('ö Zozue -yö
-an bö -waan 'dho Zeliko -pö
waa- ö -zütodhe -nu 'piö, -ga
-binblü □dhia) bhë, -yö -an
-nia -kun 'ö nu -an -dhë 'ö
'wo dho wo □plöö, zian gbe
'sü -sü 'ka kö □wa yën.

²⁶ ('Wun -nu 'wo bhë, a-
-blεε 'dhö ka -zo -büö -wun
'ka,) bhii -kö do 'ö bun 'dhoë-
'ka pë 'kpaan 'ka kö 'të -sü
'yaa- -gö bhë 'ö -zo -yö -Zlan

-bha -sü 'dhoë- 'ka, kö -a 'piö
-pë -nu 'wo -kë këpë -nu 'ka
bhë, waa kē -dhö.

3

*Mε nega -yö -kë □ne 'siö
'dhö*

¹ N dhegluzë -nu, -kë mε
□daan' -mε 'ka -sü 'ö 'ka -yaa
□wuën' □plëezë 'ka bhë, kö
□kun 'ö 'ka -kë □plëezë -a 'gü,
bhii -a -ga 'ka- wo -na bhë
mε 'yi- 'gü bhë, za 'ö dho kan
bhë, yi -bha -dho kē 'gbee- 'ö
-ziö -a 'ka mε -nu 'ö 'waa- 'gü
bhë -an -bha -ta.

² Kwa 'plεεn, kwa -püö
'wun -nu 'gü -kö □plëezë -ta
'kεε kē- wo 'dhö bhë mε 'ö
'yaa -püö 'gbεεdhö ö □blεε'
-wun -nu 'gü, kö yö □ne 'ö töö
mε 'ö- -bha 'ta -kö 'dho -mo
-sü 'ka 'kuë. Mε 'ö 'dhö bhë
-a -kö -yö -moa kö -yö ö -de
□köön.

³ -Kwa -dhe -ga -a 'gü -së
'ka; 'ö □ya kē □ne 'kwa 'klang
-nu yö □soo -nu dhiö kö pë
'kwa- □mεε kun töö kö -waan
'wun ma kwa -ta -a? -Kö bhë
□ne □ya kaa zlöö, 'ö kwa -kö
-ya -mo □soo -nu 'wo 'dhö
bhë -an -bha.

⁴ 'Iin 'zü -ka 'yitagö □vava
-nu -ga 'dhe! 'Kö -kë □ne
-wo □va 'dhee, 'ö □ya kē 'ö
'tëe -nu -wo dho -an 'ka -dhe
'saadhö 'gü, pë 'kö □ya kē 'ö-
-blüme □yaa- 'pa ö -de -dhë,
'ö zian -zön -a -dhë bhë -yö
'teete 'kpaan 'ka.

⁵ -Kö do bhë 'ö mε nega
'dhoë- 'ka 'pö mε bun -bha.
-Yö 'teete 'ka 'dhö mε -dhe
mε -nu 'wo to -an -bha, 'kεε
-a □blεε' -wun -nu -wo -ziö
-a -de -ta. Ka gia-, -ka -dhe

-ga bhë 'dhe; -ko do 'ö 'siö
pë 'tee -de -yö □mɔa' 'ö blii
-to 'dhö -sü □kaa' siën- □bhaa
-dhe 'ka bhë □ne

6 'Ö nɛga 'dhoë- 'ka 'pö.
'Wun yaa 'kpekpe -yö nɛga
'ö kwa -go bhë -a 'gü. -Yö
kwa do do 'ka 'dhö 'kɛɛ -a -ko
-yö -mɔa -yö 'wun yaa -pen
kwa bun 'gü -dhe 'plesen
-bha. □Ya kē 'ö 'siö 'ö 'go
-na □glöötiaandhö bhë 'ö-
-da kwa -bha -tosiadhe 'ple
'gü.

7 Mɛ -ko -yö -mɔa kö wü
□suu'- 'oo □suu'- 'ö 'blü -ya
-to, -yö 'wun ma -a -ta; -yö
-ma -nu 'piö oo, -yö 'wun -nu
'wo □gblëe wo 'gu -ta -an 'piö
oo, -yö 'yuö- -nu 'piö oo, -a
mɛ 'ö dho kun -a 'ka 'yaa
'dhö.

8 'Kɛɛ pë mɛ 'ö 'wo- -dhe
mɛ nɛga bhë, mɛ yaa kē -dhö
do □kun kö -yaan -a pö: «N
-ko □ya -mɔ -a -bha». -Yö
'wun yaa -go -a 'gü -pë 'ka
'dhö; yö do bhë 'zü, pë 'ö mɛ
-ya kuënnu -ko do 'yaa -mü,
-yö pa -sü 'ka mɛ zë -pë 'ka.

9 Yö □ne □ya kē 'kwa- sü 'ö
'kwa kwa Dɛmɛ, kwa Dɛ zuö
pö -a 'ka; 'yö yö do bhë 'zü
□ne 'ö □ya kē 'kwa- sü 'pö 'ö
'kwa 'dhangga □yaa' mɛ -nu
'ö -Zlan -yö -an -da 'ö -bhɔa
'ka bhë -an -bha.

10 Ka gia- ka -yö bhë □a!
'Dhi do bhë, □sɛɛ- pö -wo
waa- 'dhangga -ya mɛ 'ka
-wo -wo go -a 'gü □dhɛɛ?
N dhegluzë -nu, kö □kun 'ö
'kwa- -kē 'dhö.

11 (□Dhe 'ö 'ka bhɔ □ne,) 'ka-
yö do □ne 'yi 'güüzë waa-
'yi din -sëzë □wa bhɔ do 'yi

'tɔɔ- -go do □bhaa □a?

12 'iin 'zü olivö bhë □ya -ya
do figö -lü tuö 'iin figö bhë
□ya -ya do lɛzɛn -kpa 'lü 'wo
-droon kē -na -a 'ka bhë -a -lü
tuö, 'ka- yö a? N dhegluzë
-nu, 'ö bhii -ko do bhë □ne 'ö
kweezö -yi bhë □waa- 'to 'yaa
kē mɛ -go 'yi din -sëzë 'ka.

'Kpaakpadhe 'ö go -Zlan
'piö

13 ('Ö □ya 'go mü 'zü, n
dhegluzë -nu, a -dho -a pö ka
-dhë 'zü □nɛɛ:) Kö mɛ □ya kē
ka ziën 'ö 'kpaakpa, 'ö 'wun
-nu -yö 'ko 'dhiö -ko do, kö -a
'ta -sü -ko -nu, -a -bha 'wun
kē -ko -nu -wo kē -së; 'iin kö
-yö 'ö -de sü 'tee □ne mɛ 'ö
'kpaakpa -a 'dhö.

14 'Ö □ya kē □ne
□zuögüdhe yaa 'ö □ya kē 'ö
nu □glueng' waa- pë -ta □kɔɔ'
-sü -an 'ka bhë -yö ka -go, kö
□kun 'ka ka -de sü □va □ne
ka 'kpaakpa, 'ka 'wun gia- to,
'ö 'ka □sua -kē.

15 □Ya kē 'dhö kö 'kpaak-
padhe □suu'- mɛ bhë, yaa 'go
-Zlan 'piö, 'kɛɛ -yö 'kpong-
taadhe waa- 'ö 'gü -mɛ -nu
-an wo -ko -bha 'ka, kö -yö
-go dü 'gü.

16 'Ö bhii -dhe 'oo -dhe kö
□glueng' waa- pë -ta □kɔɔ'
dhe 'wo- -bha, kö -dhe bhë
pë -kaankuëdhe waa- pë yaa
□suu'- 'saadhö -wa -bha 'pö.

17 'Kɛɛ 'kpaakpadhe mɛ 'ö
go -Zlan 'piö bhë -yö -kē
'puu; -yö □ne 'ö □zuöyagluu
'dhö, -kē 'lëälë -sü waa-
'kowogümädhe 'wo go -a 'gü.
-A 'glu □yö -së, 'ö- kēwun -nu
'dhö -së; 'yaa pë -nu kē mɛ
-nu -zë 'gü dhe -bha 'iin 'yaa

pë -nu kë dö 'a- kë □nëdhö
-an 'yaan- kun -sü 'ka -sü
-bha.

¹⁸ Με -nu 'ö -an -bha pä
-nu kë -sü 'gü, 'wo kë -na
□zuöyagluu -gen 'ka më -nu
'wo -an -zü 'to -an -dhë bhë,
pä 'ö kë -na -an □truën 'ka 'ö
töo -tosiadhe 'ö kpengdhö.

4

-Ka 'kan dü -bha, 'ka zio
-Zlan 'piö

¹ (N dhegluzë -nu,) -don
-nu waa- 'dhinaa -nu 'wo ka
ziën 'ö 'waa yën bhë, -wo -go
ka □zuö' 'piö -wun yaa -nu
'wo wo 'ko □gaan 'gan -na
bhë -an 'gü.

² 'Ö □ya kë □në pä -dhö -yö
ka kë -na, 'ö pä bhë 'kaa -mōa
'ka- yö, kö 'ka bhö më zë -sü
-bha. -Kö do bhë 'ö- 'ka, kö
'ka kë 'dhinaakëmë 'ka. Kë-
wo 'dhö 'ö pä bhë 'kaa- yö
bhë, 'ö töo 'kaa- -dhë -Zlan
-go.

³ -A -de -a -ga 'ka- wo bhë,
'kö -kë □në ka- -dhë -Zlan -go
'dhee, 'kaa- yö, bhii ka □zuö'
'piö -wun -yö ya, 'ö töo pä 'ö
'ka- -dhë -na bhë, pä 'ö 'ka
dho ka -de □dhöobhaapë kaa
yö -mü.

⁴ Με -nu 'kaa -to zian do
'piö □në, 'kaa- □tei' dö □në 'ka
-klu 'kpongtaapë -nu -bha kö
'ka kë -Zlan yaagümë -nu 'ka
a?

⁵ -Yö □bëen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhe 'gü □në: -Zuu
'ö -Zlan -ya -da kwa 'gü bhë,
-yö □druëi kë -na; -ya 'piö kö
'kwa kë -Zlan do 'sloo -bha
'ka. -Yö kë ka 'yaan □në -wo
'ö bhë yaa -ya 'sëedhe 'gü

'dhö 'kpaan 'ka, -ya 'sëedhe
'gü -dhö -bha.

⁶ 'Κεε kë- wo 'dhö bhë,
-Zlan wö -yö □sië' -sü 'ka
-kplawo kwa 'piö □në -kö
'ö □bëen' -sü 'ka -a 'ka
-Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë
-a 'dhö □në: -Zlan -yö -do
-desüvame -go 'yënnng, 'κεε
-yö 'glusë -kë -de -sü 'tee -më
-nu 'ka.

⁷ □Dhë 'ö -kë 'dhö, -ka ka
-go 'dho -Zlan -dhë sia-, 'ka
dö dü -go 'yënnng; □ya kë
'dhö, -yö -dho □duë ka -dhë
'ö dho □gbiin.

⁸ -Ka □yōōn -Zlan -bha kö
yö -de 'pö -yaan □yōōn ka
-bha. -Ka ka -kö bho 'wun
yaa kë -sü 'gü; më -nu 'kaa 'to
zian do 'piö 'ka □në, ka □zuö'
-yö kë 'puu.

⁹ -Ka kë 'yenazë, -ka ka -de
dö pä yaa kë më 'ka -më 'ka,
'ka 'gbo -nu bö. Pä 'ö -kë ka
-go □zuögludhi -wun 'ka 'ö
'ka- 'yee -nu to bhë, -wo kë
ka -go 'gbo -gen 'ka.

¹⁰ -Ka ka -de 'dho sia- kwa
Dëmë wö 'dhiö; -yö -dhö ka
□luu'-.

Kö □kun 'ka za dö ka
dheglu -nu -bha

¹¹ N dhegluzë -nu, kö □kun
'ka ka 'ko -nu -wun yaa
□blëë; bhii më 'ö □ya ö
dheglu -wun yaa □blëë'-, 'iin
□ya za dö -a -bha, kö -Zlan
-bha tong ('ö- pö -kwa kwa
'ko -nu -dhö kë bhë) □yaa-
-wun yaa □blëë' □në bhë; kö
□ya za -ya -a -bha □në bhë.
'Κεε kö kwa- □tei' -dö □në më
'ö □ya za -ya tong -bha, kö
tong bhë, -a 'kun -më 'yaa
-mü bhë.

¹² -Zlan dosen 'kpaan 'yö tɔɔ tɔng -nu me -dhë -mε; yö □ne 'ö me -bha za -kan; yö do gia- bhë □ne 'ö za □ya -ya me -bha, 'ö -mɔa 'ö me dha 'iin 'ö me 'gü □siö'-. □Ya kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka 'ü za do ü -ya 'yɔɔ -bha -ε?

Kö □kun 'ka ka -de sü □va

¹³ 'Wun 'ö -gban ka -bha 'a 'dhoë- □blεε'- bhë; -ka ka 'to 'to n -ma. □Ya kë ka- -pö: «□Dεε 'iin □dhia', yi -dho dho pö- me □ne -a 'gü kö 'yiën- 'dhɔɔ -nu do -kwε do 'piö; yi -dho 'wëü- yö □va 'ka 'ma.»

¹⁴ Ka- -pö 'dhö, 'kεε pë me 'ö dho kë kaa □dhia', 'kaa- do! Ka -bha -tosiadhe -yö -kë □ne 'dhuu pë 'tee 'ö □luu 'ö yaa □glɔɔ 'ö to mü 'ö -ziö -a 'dhö.

¹⁵ Pë 'ka dho -a pö □zian' 'ö tɔɔ: «□Ya kë Dëme -zo 'kun -wun 'ka, kö 'yiën- -tosiadhe kë □dhia', yi -dho pë me □ne -a kë.»

¹⁶ 'Kεε 'yaa kë 'dhö 'sa, 'ö 'ka 'dhi □va 'gü -wun □blεε. -De -sü □va □suu'- me 'ö bhë -yö ya.

¹⁷ □εε, □aoo! 'Ma ka 'paan bho □va □ne bhë. □Ya kë 'dhö kö me 'ö pë 'ö- këpë 'ka 'ö- 'yaan -wun 'ka 'ö 'yaa kë bhë, kö ö -de -kë 'plε 'ö- wo -na □sɔɔnyaakëme 'ka bhë.

5

'Wun 'ö -gban □bhɔɔmε -nu -bha

¹ Mε 'ka □bhɔɔmε 'ka, 'wun bhë -ya yö ka -bha 'sabla. -Ka 'gbo -nu bɔ ka -wo -ta 'gbee- 'ka, 'wun 'gbee-

-nu 'wo dho nu ka -ta bhë -an -wun 'gü.

² -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ □bhɔɔpë -nu 'wo ka -gɔ bhë -an 'plε -wo 'bu -sü 'ka 'ö ka -bha -kë -bha -sɔ -nu 'wo bhë 'pö 'ö pë 'bhee- -nu □wa -an -bhö 'saadhö.

³ Kaa- 'sënnng -nu waa- kaa- zën -nu 'wo bhë 'kaɔ -dho -an kun. 'Kaɔ 'ö bhë □ne 'ö dhö -zɔn □ne ka këwun -yö ya (wo □ne 'ö 'ka dhö bɔ -an -ta kö za -yaan ka 'kun). Pë do 'ö 'kaɔ -ya -kë kaa- zën waa- kaa- 'sënnng -nu -an 'ka bhë □ne 'ö dhoë- kë ka 'ka 'pö □ne pë 'wo- pö -a -bha 'güö 'ka- wo 'siö □kwaa' -a 'dhö, 'ö tɔɔ 'töng -kaanta -nu □wa yö □klöö', 'ö 'ka □tun ka -gɔ do 'wëü- □mεε' -sü 'gü □nëdhö bhë.

⁴ 'Go mü, me -nu 'wo yüö -nu kë -na ka -bha □bh- löödhe -nu -bha bhë, kaa -an □saan' bho. -Ka -dhe -ga 'dhe! Wo □ga 'ö -an 'we -zuö 'dho do -na 'ma bhë; yö □ga 'zü 'ö me -nu 'wo ka -bha □bhlöödhe -yuö kë -na bhë, 'ö -an -wo 'yena -zë bhë □ya -lo kwa Dëme -Zlan 'piigbeezë 'piö bhë.

⁵ Ka ka -bha -tosiadhe -kë -dhe -së -dhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö 'ka ka □dhɔɔbhaapë -nu -kë; 'ka -ba -bhöpë -nu -së -gɔ □ne pë 'wo- pö -du 'wo- 'dhi gba kö -waan zë -a 'dhö.

⁶ Mε 'ö kpengdhö 'ö yaa pë gbε kë, 'ka- kun 'ö 'ka- zë; 'yaa ö -de -ta □kɔɔ' 'teete -dewo.

'Wun -nu 'wo -gban □zuösaadhe waa- □bhεa' -sü -an -bha

7 N dhegluzë -nu (ka 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia-bhë), ka □zuö' -yö kē -saa, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmë nu -yi -bha. -Ka kē □nε pëtamε 'ö ö -bha tapë -nu -së dhi -yi 'dhiö -gan 'ö dho 'ö yöë -an bho -yi -bha -a 'dhö; □ya kē 'dhö 'ö ö □zuö' kē -saa 'ö dō 'ö dha 'yi -blεεzë -nu -wo yö sia-, 'ö □kpoö -yö yö mü, 'ö toë 'dhö 'ö dha 'yi -kaanta -nu -wo ban, -yaan □tun ö -kō -da -na ö -bha □bhlöödhe 'gü.

8 Ka -de 'pö, ka □zuö' -yö kē -saa, 'ka ka 'gü dō 'gbee-, 'ö tōö kwa Dëmë nu -yi □ya yö □klöö'.

9 N dhegluzë -nu, kö □kun 'ka ka -wo kpo ka 'ko -nu -gō -yö kē 'dhö kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -A -de za bhë -a 'kanmε □ya yö □klöö'.

10 N dhegluzë -nu, -Zlan -wodhiölomε -nu 'wo -kē 'dhiö □zian' 'wun □blεε'- □dhia kwa Dëmë 'to 'gü bhë, -ka -an -ga 'dhe! -An -bha □zuö' -kē -saa -sü -wun 'gü wo -bha 'klobhodhe -nu 'gü, -ka -an 'sü ka -bha 'wun □zuan' 'ka.

11 Kwa -an -ya 'ti -kē □nε mε -nu 'ö -Zlan -yö 'dhuë-kpo -an -bha -an 'dhö, 'ö tōö -wo 'yena -kē, 'kεε -wo -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha. 'Wun 'ö -gban Zōbö -bha □zuösaadhe -bha ka- -ma; 'go mü 'zü, 'wun -së 'ö kwa Dëmë -ya -kē -a -dhë -a -bha 'yena 'dhiötöy 'ka bhë, ka- -taa -ma 'pö; 'ö bhii kwa Dëmë 'ö 'ka- -ga -na bhë -a -bha mε 'yena yö -sü waa-

-a -bha 'glusë -wo □va gia-giawo.

12 N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma: Kö □kun 'ka ka -wobhödhe kē (-a -zōn -sü 'ka □nε pë 'ka- -wo -bhö bhë 'wun gia- -mü), 'ö 'ka-wo -Zlan 'ö dhang- 'gü -a 'to 'ka, 'sε -tō 'ka, 'iin -kō □suu'- 'saadhö -ta. 'Kεε 'ka 'wun □blεε'-, 'ö □dhεε' □ya kē -a 'piö □waa- 'kpo ka -gō, 'ö -daa dho kē -dhö, □ya kē □ii- 'ka, -kaa □ii- pö; 'ö □ya kē -abi' 'ka, -kaa -abi' pö, -yö 'to 'dhö, -yö kē 'dhö kö □kun -Zlan -bha za 'ö dhö kan mε 'plε -bha bhë, 'ö dho ka kun.

13 □Ya kē □nε mε □ya kē ka ziën 'ö □ya kē □wa -bhö -sü 'gü, kö -yö -bhea -Zlan -dhë; 'iin 'zü 'ö □zuögludhi 'gü kö -yö 'tan -nu bho -Zlan 'to 'piö.

14 □Ya kē □nε mε 'bhaa □ya kē ka ziën 'zü 'ö 'yaa 'po -sü 'ka □taa', kö mε 'wo mε ziizii -nu 'ka -Zlan -gō kōö bhë, -yö -an □dhōö kē kö -waan -a 'dhiö □bhεa' wo -Zlan -dhë, 'yōn -yö -a tuö -sü 'ka kwa Dëmë 'to 'gü.

15 'Yö □bhεawodhe 'ö -kē kwa Dëmë -dhë bhë, □ya kē -zo yö -sü 'ka, mε bhë kwa Dëmë -yö -dho -potaasü nu -a -dhë, 'ö □ya kē □nε 'wun -ya -bha -tosiadhe 'gü, 'ö dho ziö -a -ta.

16 -Ka ka -bha □soon yaa -wun -nu □blεε'- ka 'ko -nu -dhë; ('ö □ya kē 'dhö 'ka □bhεa' ka 'ko -nu -wun 'gü,) 'ö -Zlan -yö ka -dhe bo; 'ö tōö mε 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, □ya -bhea -Zlan -dhë ö □zuö' 'plε 'ka, -a 'gü -pë -yö -kē 'gbōnggbōng.

17 -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Wun
 □zuan' do □ga □ne. (-Zlan
 -wodhiölome do -yö -kë -dhö
 'kpa, 'wo- -dhe Eli.) Eli bhë
 kë- wo 'kpa, -yö -bhëa -Zlan
 -dhë ö □zuö' 'ple 'ka kö □kun
 'ö dha dho ban; 'ö- -de -yö -kë
 □ne -ko 'ö -dhe -a 'ka bhë -a
 'dhö; dha yaa ban 'dhö -kwe
 -yaaga waa- ö 'gbu -an 'piö;
 'kεε kö kë- wo 'dhö bhë 'sa,
 Eli -yö -kë me 'bhee- 'ka □ne
 kwa 'dhö 'pö.

18 'Yö □dhe 'ö go mü, 'yö
 □bhëa 'zü, 'ö dha -yö ban 'ö
 tapë -nu -wo -dhi 'kpongtaa.

19 N dhegluzë -nu, □ya kë
 □ne me □ya kë ka ziën 'ö
 □ya 'go 'wun gia- -zian -ta,
 kö -kaa 'slë □mεε'- 'kaan- -da
 zian kpengdhö -ta;

20 bhii a- -pö ka -dhë, me
 'oo me 'ö 'dhoë- me 'ö □ya
 -püö □söön yaa 'gü -a bho
 zian 'ö- 'dhiötodhe -yö -kë ga
 'ka bhë -a -ta, kö □yaa- kë me
 bhë □ya -da -Zlan -bha zian
 -ta; -Zlan -yö -dho ziö me bhë
 -a -bha □söön yaa -nu -ta.

**'Sëedhë -blëzë 'ö
Pice
-ya bɔ -Zlan -bha
mε -nu
'wo -pɛn -sü 'ka
-an -dhë bhë 'ö ɲne**

¹ Ma Pice 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, 'a 'sëedhë ɲne 'a-bɔ mε -nu 'ö -Zlan -yö ka sü 'ö 'ka -nia 'ka, 'ka -ya -sü 'ka Pong -se, Galatö -se, Kapadɔsö -se, Azi -se waa-Bitini -se 'gü -dhe -nu -bha bhë ka -dhë.

² Ka 'sü 'ö kwa Dë -Zlan -ya wo 'dhö bhë, pë 'ö- -ya 'ti -kë ö -de ɲzüö' 'piö -be yö -mü; 'yö- -kë 'dhö kö 'kaan- kë -a -bha 'ka -Zuu 'slööslö ɲkwaä', kö 'kaan- 'wun ma Yesu Klito -ta, 'kaan- kë 'zü 'slööslö -a fëi ɲkwaä'. Kö -Zlan -bha 'glusë -yö kë ka 'piö, 'iin kö -yö ɲzüöyagluu nu ka -dhë -kplawo.

'Yan 'to -a -gɔ -pë 'ö dhang- 'gü

³ -Kwa 'we kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'to 'piö! Yö ɲga 'ö- -bha 'wun -së kë -sü ɲva 'gü 'ö ɲya kwa gbaa -tosiadhe -dëü 'ka Yesu Klito -bho ga 'gü -sü 'ka bhë. Kwa 'yan -to -a -gɔ -pë bhë -a -bha -kë 'bhee- -kɔ ɲga 'ö bhë.

⁴ ɲyö -së kö kwa ɲzüö' 'glu -yö dhi -to mε -gɔ -pë 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha mε -nu -gɔ bhë -a -wun 'gü, bhii yö 'dhö bhë 'zü pë 'yaa ɲsiö', 'yaa -dhii 'kun 'iin 'ö- bun 'yan -bha bhö -sü 'yaa yën yö -mü. -To

mε -gɔ -pë bhë ɲne 'ö -Zlan -ya -ya ka -gɔ dhang- 'gü.

⁵ -Zlan -bha 'piigbeedhe -yö -dho to ka 'piö ka -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü -yaan dhoë -yaan yöë yi 'ö- -ya yi -kaanta 'ka kö dhasü 'ö bhë -yaan -zɔn -a 'ka bhë -a -bha.

⁶ Pë 'ka- kë -na bhë, ɲyö -së 'ö tɔɔ 'töng 'ö ka -gɔ 'kpong- taa zö bhë, kö -Zlan ɲya 'we -a -bha kö 'wun 'gbee- -nu -wo nu ka -ta, ka ɲzüö' 'glu -yö -dhi.

⁷ Bhii kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo -nu 'dhö kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gen -gban -kɔ bhë 'piö -yaan ga. Ka -de gia- ka- -yö -o! Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë -a -wun -yö 'gbee- 'ö ɲzië' 'sënnng -ta 'ö 'ka- dɔa 'pö ɲne 'sënnng 'ö bhë pë 'ö- 'gü dho ɲsiö' yö -mü. 'Kεε kö 'sënnng 'ö bhë 'sa, -yö -bɔ 'siö 'gü kö -a -bha -kë 'sënnng 'ka -sü bhë -yaan yö -dhepuudhe 'gü. -Kɔ bhë ɲne 'ö ka 'tɔ dhö bhɔa, 'ö -Zlan dho ka ɲsëe- bhoë, ka ɲzëë -zë 'tɔa -sü 'ka Yesu Klito nu -yi 'ka.

⁸ Yesu Klito 'ö bhë -a -dho -yö ka -kë, 'kεε kö kaa ka 'yan dɔ -a -bha do 'sa, 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia-, 'kεε kö ka 'yan 'yaa- 'dhiö 'sa. ɲZuögludhi ɲva 'ö 'dhi yaa -mɔ -a -wun ɲblëë' -sü -bha bhë -a -gen ɲga bhë.

⁹ Bhii ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a ɲtruën 'ö 'ka dhoë- yö 'ö tɔɔ ka nii -bha dha -sü.

¹⁰⁻¹¹ Dhasü 'ö bhë, -Zlan -wodhiölomε -nu -wo -dhe

-ga -a 'piö, 'wo yuö -nu -kë
 -a -ta piindhö, kö -wo [kɔɔ]
 -na 'sëedhe -nu 'gü, kö 'töng
 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho
 kaa 'iin 'wun -nu 'wo -gban
 pë -nu 'ö -Zuu 'ö go Klito
 'piö 'ö- [blɛɛ -an -dhë bhë,
 kö -wo -an [mɛɛ' -na; kö
 'glusë 'ö -Zlan dhoë- kë ka
 'ka bhë, -wa -wun [blɛɛ' -na.
 -Zuu bhë 'pö, -yö -kë -an 'piö
 kö 'wun -nu 'wo -gban Klito
 -bha 'klobhodhe -nu waa- -a
 [bhlë -nu 'wo dho kë bhë -ya
 -ta 'po -na -an -dhë.

12 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,
 -Zlan -ya -ta -po -an -dhë [nɛ
 'wun -nu 'ö- dɔ -an 'dhi bhë
 -an -de -bha kun, 'kɛɛ ka
 -bha -mü. 'Yö 'wun 'ö 'dhö
 bhë, [ya -lo ka -ta dɔ 'kwa-
 wo [nɛ -a 'gü, bhii 'wuntaɔsë
 [blɛɛ' -mɛ -nu 'ö 'wo 'wun
 [blɛɛ -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan
 -ya bɔ 'ö go dhang- 'gü -a
 [faan' 'ka bhë [waa- [blɛɛ'-
 ka -dhë. -Zlan -bha bɔmɛ
 -nu gia- -de 'pö -wa -kë kö
 'wun bhë -waan dɔ.

-Tosiadhe kpengdhö 'ö
 -Zlan -yö kwa [dhɔɔ [kaa'

13 [Dhe 'ö 'pö, -ka ka -zo kë
 ka -de 'piö; -ka -ya ka 'yaan,
 'ka ka -zo 'to dosen gbaɔ 'ö
 dho kë ka -dhë yi 'ö Yesu
 Klito dho nuë bhë -a -dhë!

14 -Ka kë mɛ -nu 'wo 'wun
 ma -Zlan -ta -an 'ka; kö [kun
 'ö 'ka -kë -ya pë -dhɔ 'ka -sü
 'gü gbɔ [nɛ -kɔ 'ö -Zlan dɔ
 -sü yaa kaa ka -gɔ 'ö 'ka pë
 -nu -kë -kɔ gbɛ -ta bhë -a
 'dhö.

15 'Kɛɛ [dhe 'ö -kë [nɛ
 -Zlan 'ö ka [dhɔɔ -kë bhë
 -yö 'slööslö, kö ka -de 'pö,

-ka kë 'slööslö ka këwun -nu
 'saadhö 'gü!

16 Bhii pë 'ö [bɛɛn' -sü 'ka
 -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya
 -pö: -Ka kë 'slööslö, bhii a
 'slööslö.

17 [Ya kë [nɛ ka -bha
 [bheɛ' -sü -nu 'gü, kwa Dë
 'tɔ 'ö bhë ka- -ya -Zlan 'ö mɛ
 'saadhö -bha za -kan mɛ 'ö
 -dhö -a këwun -nu -bha, 'ö
 'yaa mezëgüdhe gbɛ kë -a
 -bha bhë, kö -ka ka -de kë
 'slë 'ka 'töng 'ö [tun ka -gɔ ka
 -bha -tosiadhe kë -sü 'gü bhë
 -a 'gü -a [bhlë -ya -sü 'ka!

18 Bhii ka -de gia- ka- [tei'
 -dɔ [nɛ wɔ -kɔ [suu' -'ö ka
 'bhema -nu -wo -kë -a 'gü 'ö-
 -yö -a -bha -pë gbɛ yaa kë
 -dhö 'ö 'ka -da -a 'gü bhë, -kɔ
 'ö ka bho -a 'ka -a 'gü bhë
 ka- -dɔ. 'Gü [siö' -pë -nu 'wo
 -kë 'wëuga waa- 'sënnɔ -nu
 -an 'ka 'waa -mü 'ö ka -gɔ -ta
 dhɔa.

19 -Abi! Pë 'ö ka -gɔ -ta
 dhɔa bhë 'ö tɔɔ Klito fei 'ö-
 -wun 'dhö 'gbee- bhë. Klito
 bhë [nɛ 'ö- -kë 'ö -bha sla-
 [bhoë' 'bhlanë 'ö- -dhe 'yaa-
 -bha 'iin 'ö -dhuu 'yaa- -bha
 -a 'ka.

20 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -yö
 Klito -ya -a -de kö 'kpong-
 taadhe zü yaa dɔ [kun, kö
 'töng -kaanta -nu 'kwa- 'gü
 [nɛ kö -yaan -wun -zɔn -a
 'ka; 'yö pë 'ö 'dhö bhë, 'yö-
 -kë 'dhö ka -bha 'dhuë- -wun
 'gü.

21 Yö [nɛ ka bɔ -a -ta
 'ö -Zlan 'ö- bho ga 'gü 'ö
 'tɔbhodhe nu -a -dhë bhë,
 'ka- -wun -dhe 'wun gia-. -Kɔ
 bhë [nɛ 'ö ka -bha -zo -yö
 -Zlan -bha -sü waa- ka -bha
 'yan -to -a -gɔ -pë -nu 'wo

bhë, 'ö -an -gen dho -gban -a
'ka -Zlan 'gü.

²² 'Wun gia- 'ö -Zlan -wo
'gü bhë, ka -bha -a □bhlë -ya
-sü 'gü, 'ka ka -de kë 'slööslö
kö ka dhegluzë -nu 'wo -zo
-yö -Zlan -bha -sü 'gü bhë,
'kaan- -an -dho kë giagiawo.
Kö -ka ka 'ko -nu -dho kë ka
□zuö' 'plë 'ka;

²³ 'ö tɔɔ 'ka bhɔ -dëüwo;
'ö yaa kë □ne pë 'ö -kë ka
bhɔ -gen 'ka bhë -a 'gü -dho
□siö' yö kun. -A 'gü 'ka 'dho
□siö bhii -Zlan -wo 'ö 'bhee-
'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -ya
'gü.

²⁴ 'Ö tɔɔ pë 'ö □bëen' -sü 'ka
-Zlan -bha 'sëedhë 'gü ya -pö:
Më 'kpekpe -wo ziö -pë 'ka
□ne □blëë' 'dhö, 'ö -an -bha
'tɔbhɔdhe -yö -kë □ne □blëë'
'bin 'dhö. □Blëë' -yö -ga, 'ö-
'bin -yö -lo,

²⁵ 'këë kwa Dëme -wo -yö
-dho to 'dhö □toëpö 'ka. -Wo
'ö bhë □ne 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë
'wo- □blëë ka -dhë bhë.

2

'Wun □zuan' 'ö -gban 'kɔ
'bhong 'piö -guö 'ö 'bhee- -a
-bha

¹ -Ka 'kan □kian' yaa □suu'-
'kpekpe waa- □sua kë -sü -an
-bha; -ka 'kan më 'yaan- 'kun
-sü, □druei kë -sü waa- 'dɔɔ
yaya dɔ -sü -nu -an -bha.

²⁻³ Pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhë 'gü -ya -pö: 'Ka-
yö □ne kwa Dëme këwun □yö
-së. □Dhe 'ö 'dhö □ne kö -ka
kë □ne 'në 'blë 'puu -nu 'ö -an
-bha 'yɔn 'yi -wun 'dhö 'gbee-
bhë -an 'dhö 'sa; 'ö tɔɔ -an
-bha -bhöpë □ne bhë; bhii

-bhöpë 'ö go -Zlan 'piö 'ö -kë
-a -wo 'slööslö 'ka bhë □ne
'ö 'ka 'dhoë- -bhö kö 'kaan-
□kpea' 'iin kö dhasü -yaan kë
ka -gɔ.

⁴ Kwa Dëme 'ö -guö 'bhee-
'ka 'ö më 'bhee- -nu -wa -wun
bho yunng, 'këë 'ö -Zlan -ya
sü -a -wun -kë 'gbee- -sü
-wun 'gü bhë, -ka □yɔɔn -a
-bha.

⁵ -Ka □yɔɔn -a -bha kö ka
-de 'pö 'kaan- kë □ne -guö
'bhee- -nu 'dhö kö -Zlan -bha
'kɔ bhë 'kaan- kë -a dɔpë -nu
'ka; ka -dho kë slabhome -nu
kpö 'gü -më -nu 'ka, 'ö bhii
ka -bha -tosiadhe -yö -dho
kë □ne sla- -së 'ka- bho -Zlan
-dhë kö -yaan -a -zo 'kun
□bo'a' Yesu Klito -ta -sü 'ka
bhë -a 'dhö,

⁶ bhii pë 'ö □bëen' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü
-ya -pö: -Guö 'ö- -wun 'dhö
'gbee- bhë 'ma- 'sü 'ma- këdhë
'bhong 'piö -guö 'ka Siɔn 'gü;
lë- 'ka 'dho kpɔ më 'ö □yaa-
-wun -dhe 'wun gia- -a -ta.

⁷ Më 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun
gia- bhë, -guö bhë -yö ka
-bha 'kpëdhö -wun 'ka. 'Këë
më 'ö 'waa- -wun -dhe 'wun
gia- bhë, (pë 'ö □bëen' -sü
'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü
-an -bha 'ka 'ö tɔɔ:) -Guö 'ö
'kɔdɔmë -nu -wa -zuö wo -kɔ
'yan □taa bhë, □ya kë -guö
'gian 'ö 'wo dho -a -da -dhe
'bhong 'piö -a 'ka.

⁸ -Zlan -bha 'sëedhë -dhe
'bhaa 'gü 'zü -yö pö -sü 'ka
-an -bha 'ka 'zü □ne: □Ya
kë -guö 'ö më -nu -gen -yö
-zuö -a -bha, -guö gbong 'ö
më -nu -wo bɔ -a -ta 'wo -püö
-a 'ka. 'Ö bhii -gban 'wo-

wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ -kɔ 'wo-
wo 'wunɔɑsɛ bhë -a 'ka bhë;
pë -de gia- 'ö -ya -an ɔɔtian' 'ö
bhë.

⁹ 'Kɛɛ ka -zë ka ɔɔnɛ 'ka tɔɔ
mɛ ɔɔsuu'- do -zë -nu 'ö -Zlan
-yö ka sü, mɛ -nu 'ö 'ka 'sɛdë
-bha slabhomɛ -nu 'ka, 'sɛgɔ
'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan
-bha 'ka. Ka -gɔ -ta 'dhɔ 'ö-
wo 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö
-Zlan 'ö ka bho -dhetiidhe 'gü
'ö ka -kë ö -bha -dhepuudhe
'gblüünzë 'ö bhë -a 'gü -mɛ
-nu 'ka bhë, 'kaan- -a këwun
-së -nu -wun ɔɔblɛɛ'-;

¹⁰ bhii ka 'ka bhë, kë -wo
'dhiö -be, kaa kë -Zlan -bha
'sɛgümɛ 'ka, 'kɛɛ zlöö ɔɔnɛ 'ka
kaa; ka 'ö 'dhiö -bezë kaa
-Zlan -bha mɛ 'yena yö -sü dɔ
bhë, zlöö ɔɔnɛ 'ka- dɔ.

*'Wun 'ö -gban -Zlan -bha
yuökëmɛ -nu 'ta -kɔ -bha*

¹¹ N dhegluzë -nu, a-
-dhe ka -gɔ, ɔɔdhe -kë
ɔɔnɛ -nia -mü kaa, 'ö 'ka
'tasümɛ 'ka 'kpongtaa bhë,
kö mɛbheedhe ɔɔdhɔɔbhaapë
yaya -nu 'ö ɔɔya kë 'wo 'ko -ya
kwa nii -bha bhë, 'ka 'kan
-an -bha!

¹² Ka 'ta -kɔ -yö kë -së
mɛ waa wo ɔɔzuö' ɔɔdhië'-
-Zlan 'piö ɔɔkun bhë -an ziën,
kö -dhe 'ka- -bha, 'kö -kë
ɔɔnɛ -wo ka -wun yaa -blɛɛ
'wun -dɔ ka -bha -sü 'ka ɔɔnɛ
këpëyaamɛ -nu -mü ka 'ka,
kö -wo ka këwun -sɛɛbɔ -nu
yö, kö -wo -Zlan 'tɔ bho yi 'ö
dho ö -de -zɔn -a 'ka bhë -a
'ka.

¹³ -Ka 'wun ma -wogbi-
indhe 'kpekpɛ 'ö -ya mɛ
'bhee- -nu -gɔ -ta -a -ta bhii
kwa Dëmɛ -zo 'kun -wun ɔɔnɛ
'ö bhë; -yö 'sɛdë 'piö 'dhee,

bhii mɛ 'ö -ya ka -gɔ 'dhiö
yö -mü, yö ɔɔnɛ 'ö -kɔ -mɔ
'wuën- -sü 'plɛ 'dhoë- kwɛɛ.

¹⁴ -Yö 'sɛ ɔɔkɔɔnmɛ -nu 'piö
'dhee, bhii 'sɛdë ɔɔnɛ 'ö -an
bɔ kö -waan këpëyaamɛ -nu
'klo bho 'iin kö -waan 'wun
-së kë -mɛ -nu ɔɔfaan' 'më.

¹⁵ Bhii pë 'ö -Zlan -zo 'kun
-wun 'ka 'ö tɔɔ kö ka -bha
'wun -së -nu kë -sü 'ka,
mɛ -nu 'ö 'waa 'wun dɔ, 'ö
'kpaakpadhe 'yaa -an -gɔ bhë
-waan -kpën kö -waan dɔ
diindhö.

¹⁶ -Potaasü -yö ka -gɔ; 'kɛɛ
kö ɔɔkun 'ö ka -bha -potaasü
-yö -kë ɔɔnɛ -kpa pë 'dhiö
-pë 'dhö 'ö 'ka ɔɔkian' yaa -ta
kpaa; -ka 'wun kë ɔɔnɛ -Zlan
-bha yuökëmɛ -nu -wo 'wun
-kë.

¹⁷ -Ka mɛ 'plɛ ɔɔbhlë -ya;
-ka Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-mɛ -nu -dhɔ kë; -ka 'suö
-Zlan -dhë; 'ka 'sɛdë ɔɔbhlë
'kpɔ!

*'Wun ɔɔzuan' 'ö sü Klito
-bha 'klobhɔdhe -bha*

¹⁸ Yuökëmɛ -nu, -ka ka -gɔ
ɔɔyɔɔ'- 'wlaan- 'ka ka -gɔmɛ
-nu -dhë! Kö ɔɔkun 'ö -kë
-gɔmɛ -nu 'ö -an këwun 'dho
-së, 'wo 'lëälë wo -de 'sloo -an
-dhë; -kaa kë 'dhö 'pö -a mɛ
-nu 'ö -an -bha 'wunkëdhe
dhö 'gbee- wo -de 'pö -an
-dhë.

¹⁹ Bhii -Zlan -yö 'wun -së
-kë mɛ 'ö- 'klo -yö bho, 'kɛɛ
kö -a -de ɔɔzuö' -bha bhë, yaa
'wun yaa gbɛ kë -Zlan wö
'dhiö -a -dhë.

²⁰ Kë -dewo poo ɔɔnɛ, -kë
'gɔugɔ -dhe -yö mü kö mɛ -yö
pë yaa kë kö -wa 'klo bho ɔɔa?
'Kɛɛ ɔɔya kë ɔɔnɛ 'ka 'wun -së

kē 'ö □wa 'go mü, □wa ka 'klo bhö, kö ka -bha 'wun -sē □ne bhē -Zlan wö 'dhiö.

²¹ Pē 'ö -Zlan -yö ka □dhoo -kē -a -bha bhē 'ö bhē, bhii Klito -de 'pö, -a 'klo -yö -bhö ka -wun 'gü. -Yö 'wun □zuan' 'ka ka -gö 'dhö kö 'kaan- 'to -a pin 'piö,

²² (□ne -kö 'ö □been' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü -a 'dhö □ne:) *Yaa □soon yaa gbē kē 'iin □sua -wun yaa bö -a 'dhii do.*

²³ Yö bhē □ne 'ö 'wo 'si bho -a -gö 'ö yaa ö -bha bho; 'wo- 'klo bhö, 'ö 'dhi -wo -yaan yaa 'go -a dhiö □ne ö -dho ö -bha 'pē bho -a 'dhö. Pē 'ö- -kē □zian' 'ö tō □ya kē 'dhö, 'yö ö -de -wun -lo -Zlan 'ö za kpengdhö 'kan -na bhē -a kwē.

²⁴ Yö □ne 'ö kwa -bha □soonyaa -wun -nu -wo -lo -a -ta -gaatalü -bha, -yö kē 'dhö kö 'kwaan- bö -ga □soon yaa -bha -sü 'ö bhē -a -ta kö -tosiadhe 'ö kpengdhö bhē 'kwaan- kē; bhii -yö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü □ne: -A -bha -gi pin -nu bhē □ne 'wo kwa -dhe bo.

²⁵ 'Ö tō kē- wo bhē, ka -kē □ne 'bhla -nu 'wo □dhong -an 'dhö; 'kē ka -ye ka 'zü 'ka nu me 'ö 'bhla -maakēme 'ka 'ö -zo -kē me nii 'piö -me 'ka bhē -a 'piö.

3

'Wun 'ö -gban dhe waa- □gön -an -bha -kē 'ko 'piö -kö -bha

¹ Dhoo -nu, ka -de 'pö, -ka 'wun ma ka □gön -nu -ta! -Yö kē 'dhö kö -a me 'bhaa -nu

'ö waa -Zlan -wun -dhe 'wun gia- □kun bhē, 'kö -kē □ne waa 'wun □bleɛ' -an -dhē, kö -zoyösü -yaan kē -an -gö ka -bha 'ta -kö -wun 'gü.

² Bhii kö -Zlan □bhlē -ya -kö 'ö 'puu ka 'ta -sü -kö 'gü bhē, -an 'yan -yö -da -a 'gü.

³ Kö □kun 'ö 'ka ka -de -kē -sē plaan □zian' □ne ka -bha wun kē -kö -nu, ka buēnpē -nu 'wo -kē 'sēngg -nu, so -sēebö -nu 'ö 'ka dhoē- -da ka -bha bhē -an 'ka!

⁴ 'Kē ka -bha -kē -sē -sü -yö kē ka □zuö' 'gü □zian'. -Yö kē -sē -dhe 'ö- 'gü 'yaa □siö' -a 'ka; yö □ne 'ö tō □zuö' ('ö -Zuu 'slööslö □ya yuö kē -a 'gü), 'ö 'lēlē, 'ö -ya diindhö -sü 'dhoē- -gö; yö □ne 'ö- -bha -sēdhe □soong' 'dhö □va -Zlan wö 'dhiö.

⁵ Dhoo -nu 'wo -Zlan □bhlē -ya 'ö 'wo -kē 'dhiö □zian', 'wo wo -zo dö -Zlan -bha (□ne pē 'ö- 'tö go -an -dhē bhē -wo -dho kē), 'ö 'wo wo -gö □yoo wo □gön -nu -dhē bhē, -kö bhē □ne 'wo wo -de □kaa' -sē.

⁶ -Kö bhē □ne 'ö Saala -yö □kaa'. -Yö 'wun -ma Ablaamö -ta, 'yö- -dhe ö dēme. Yö □ne 'ö 'ka go -a 'gü, 'ka -kē -a 'dhu -nu 'ka, -a 'ke 'ka 'wun -sē kē 'ö kaa ka □kwaa' ka -de -zü kö 'kaan- dö -gböudhö 'suö 'gü.

⁷ Gōn- -nu, ka -bha -kē ka böo -nu 'piö -sü bhē, -ka kē 'lēlē -an 'ka -an -bha -kē dhe 'ka -sü 'ö -an -kö 'yaa -mō pē 'gbeegbee -nu kē -sü -bha bhē -a -wun 'gü; -ka -an □bhlē -ya, bhii gbao 'ö -kē -kēdhösü 'ö 'yaa yēn 'ö -Zlan

-ya nu ka -dhe bhe, ka -dho ka -bha ke 'ko bhāa. 'Ö tɔɔ ɔya kē ɔne 'wun ɔya kē mü, ka -dho bhēa' dhö 'kεε -a -ye 'zū gbē 'ka 'dho kē -dhö.

'Wun 'ö kēpē 'ka dhegluzē -nu ziēn

⁸ ɔεε, -ka kē do ka -zo -ta 'gü -wun -nu waa- ka -bha 'wun -nu -dan 'kuē -kɔ -nu 'gü. -Dho 'ö ɔya kē 'ö dhegluzē -nu -wa -kē wo 'kuē bhē -yö -ya ka 'gü 'iin kö ka 'ko -nu 'yena yö -sü waa- -de -dho sia- -sü -wo kē ka -gɔ.

⁹ Kö ɔkun 'ka 'wun yaa 'pē bho 'wun yaa 'ka, 'ö 'ka 'si 'pē bho 'si 'ka; 'kεε -kaa -ye 'zū kē 'dhuē- 'ka, bhii pē 'ö -Zlan -yö ka dhɔɔ ɔkaa' bhē 'ö bhē, -yö kē 'dhö kö 'dhuē-yaan kē ka -bha 'ka.

¹⁰ -A -de 'wun bhē -a -wun 'gü -yö ɔbēen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü ɔne: ɔYa kē ɔne me 'bhaa ɔyaa- -dhɔ kē -tosiadhe kē -sü 'ka, kö 'ö yi -sē -nu yö, kö -yö 'ö nega kuēnnu 'wun yaa -gɔ; -yö ö -ben -nu kuēnnu me -püö -wun -nu -gɔ;

¹¹ -Yö bhɔ 'wun yaa -dhē ɔtaa', -yö 'wun -sē kē; -yö ɔzuöyagluu ɔmεε' 'kö -kē ɔne -yö -dho -a 'piö kē 'dhee.

¹² Bhii Dēme 'yan -yö me kpengdhö -bha, 'ö- 'to 'dhö dɔ -sü 'ka diindhö -an -bha ɔbhēawo -nu -gɔ. 'Kεε kwa Dēme wö -siö -sü -mü pēyaakēme -nu -bha kö -yaan -an 'klo bhɔ.

¹³ -Yö kē ka 'yaan ɔne me gbē yaa 'dho 'wun yaa kē ka 'ka kö 'ka ka -de nu 'wun -sē kē -sü -dhē.

¹⁴ -A -de 'kö -kē ɔne ka 'yēnng -yö -bhɔ ka kēpē kpengdhö -nu -wun 'gü, -ka ɔzuögludhi kē! -A -wun 'gü, -yö ɔbēen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü ɔne: Kö ɔkun 'ö 'suö gbē -yö ka -kē me gbē -dhē 'iin 'ö 'ka dɔ -gbɔudhö!

¹⁵ 'Kεε Klito bhē -yö kē -dhö ka ɔzuö' 'piö, 'ka- 'sü ka Dēme 'ka. -Ka kē ɔbaa' -sü 'ka -kplawo kö me -nu 'wo ka dhεε' 'kpɔ -na ka -zo -dɔ -a -bha -pē 'ö -Zlan 'piö -a -gbaan 'ka bhē, kö 'kaan- -a -daa kē -an -gɔ;

¹⁶ -yö kē ɔzuö' -sē 'gü, 'iin -yö kē 'kwi 'suö 'ka -Zlan -dhē, 'iin kö ka -de ɔzuö' 'gü 'ka ka -de dɔ kpengdhö; -yö kē 'dhö kö ka -bha 'ta -kɔ -sē 'ö- 'ka ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü bhē, me 'wo 'wun yö -na -a -bha bhē, lē- yaan 'kpɔ -an -ta.

¹⁷ 'Ö tɔɔ ɔya kē ɔne ɔya kē -Zlan -we -a -bha -wun 'ka kö ka 'yēnng -yaan bhɔ, kö ɔyö -sē kö -yö kē 'wun -sē kē -sü 'gü 'ö ɔziē' -a -kē 'wun yaa 'gü -sü -ta.

¹⁸ 'Ö bhii Klito 'ka- -ga -na bhē, -yö -ga kwa -bha ɔsoon yaa -nu -wun 'gü; 'kεε kö yö 'ö bhē -yö -kē kpengdhö, 'ö ga 'dhö 'sa me 'ö 'waa kpengdhö -an -wun 'gü. Kē-wo 'dhö bhē, ga bhē -ya wo 'dhö dosen 'kpaan; -yö kē 'dhö kö -yaan 'dho kwa 'ka -Zlan wö 'dhiö; 'yö 'wo- zē -a medhe -bun 'gü ɔzian'. ɔDhe -kē 'dhö -yö -go ga 'gü -Zuu 'slööslö -bha 'piig-beedhe ɔkwaa'.

¹⁹ -Zuu 'slööslö do 'ö bhē

□ne 'ö- -bha 'piigbeedhe -yö dho -a 'ka 'ö 'wun □bleε me -nu 'wo -kanso 'gü □glööböö bhē -an -dhē.

²⁰ Me -nu 'wo bhē 'wo tōō me -nu 'ö 'dhiö -bezē, 'wo -Zlan -wo -zuö -ko 'yan □taa Noe -bha 'tōng 'ka; 'wo to wo -wo -ta 'kεε kö -Zlan -yö -kē ö -bha □zuösaadhe 'gü; 'ö toē 'dhö 'ö yöē yi 'ö Noe -yö 'yitagö □kaa' 'ö me kpö 'dεε 'wo dho -mō me 'slεaga -bha 'wo -da -a 'gü 'ö 'wo dha -a -yi -bha.

²¹ 'Wun bhē -yö -bō yiö Yesu 'tō 'ka -sü 'ka 'ö 'ka- wo 'ö 'ka dha □dεε bhē -a 'bin 'ka; -bō yiö -sü 'ö bhē 'yaa- me 'ö me bun -zlu -dhiipē -nu -gō -a 'ka 'kεε -yö □zuögüdhe -bha -kē 'puu -sü -dhe -Zlan -gō -sü 'wo wo -de -da -a 'gü -a 'ka; yö □ne 'ö 'ka bō -a -ta 'ö Yesu Klito -bha -go ga 'gü -sü -yö ka dha bhē.

²² Yesu Klito 'ö bhē □ya 'dho dhang- 'gü. -Yö -ya -sü 'ka -Zlan □kwεε- 'gü. -Zlan -bha bōme -nu, -wogbiindhe -nu, 'piigbeedhe -nu -wo wo -gō -yōō -a -dhē, 'ö 'wo 'wun ma -a -ta.

4

'Wun 'ö -gban 'ta -kō -dēü -wun -bha

¹ □Dhe -kē □ne Klito 'yēnng -yö -bhō ö bun 'gü bhē, ka -de 'pö -zotadhe do bhē -yö kē ka 'gü, bhii me 'ö- 'yēnng □ya bhō bun 'gü do bhē, -a -bha 'wun gbε 'yaa □sōōn yaa -bha.

² □Ya kē 'dhö kö 'go □dεε -bha, 'tōng 'ö □tun ka -gō

ka -bha -tosiadhe 'gü 'kpong- taa zö bhē, kö □kun 'ö 'ka- kē me 'bhee- □dhōōbhaapē □kwaa'; 'kεε kö -yö kē □zian' -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.

³ Kē- wo 'dhö bhē, ka -kē 'dhiö -bezē 'wun kē □dhia □ne me -nu 'ö waa wo □zuö' □dhiē' -Zlan 'piö bhē -an kē -kō -nu 'dhö; 'ö 'ka pē -nu kē, 'waa kē tōng 'gbloo 'piö; 'ka -ya pē -dhō 'ka □nēdhö; 'ö 'ka yō -nu mü 'ö 'ka pē -nu -bhö -ziögōüsüzē 'ka; 'ö kwiga -nu 'ö -an -wun 'yaa dhi -Zlan -dhē bhē 'wo -kē ka -gō.

⁴ Zlöö □ne, ka 'bhamε -nu 'ö waa wo □zuö' □dhiē' □kun bhē, -an 'te □ya 'tun kö -waan 'kun ka yö -sü 'ka -an 'piö 'wun -nu -ziögōüsüzē -nu 'iin 'wun yaa -nu kē □dhia. -A -kē 'dhö -sü 'ka, -wo 'wun □bleε' -na ka -bha, 'iin -wo 'yee -nu 'to -na ka -bha.

⁵ 'Kεε -ka ka □kwaa' -an -zü! -Wo -dho 'wun -gen bho -Zlan 'ö □ya dō kö me 'bhee- nu waa- me -nu 'ö □wa ga -yaan -a -bha za 'kan bhē -a 'dhiö.

⁶ Pē -de 'ö -kē 'ö 'wuntaōsē -yö □bleε me -nu 'ö □wa ga -an -dhē 'ö bhē; -yö kē 'dhö, 'kö -kē □ne za □ya -lo -an tuö -an mebhēedhe -bun 'gü ga □kwaa', kö -waan -kē -a 'gü -sü yö wo nii 'gü □zian' -Zlan -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

⁷ Pē 'plε 'dhiötöyi □ya yö □klöö'; 'ka 'wun -nu kē, -yö yö 'ko 'dhiö -sē 'ka; -ka ka -zo kē ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan kö 'kaan- -klu □bhεa' -sü -bha.

⁸ -Blæzë 'ka, -ka 'dho ka 'ko -nu -dho kë -sü 'ö ka □zuö' 'plë 'ka bhë -a 'ka 'dhiö, bhii 'ko -dho kë -sü 'ö 'ka -ga -na bhë, -yö □soon yaa □plëzë -ta -kpa kwa 'ko -nu ziën.

⁹ -Ka ka 'ko -nu -nia 'kun -së; kö □kun 'ö -kë 'wun -nu -blæ -wo □löö -sü 'ka.

¹⁰ Mε 'ö -dhö, -yö 'glusëgüpë -nu kë ö 'bha -nu -dhë □nε mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha gbaopë -nu 'dhiö -an 'dhö. 'Ö tɔɔ mε 'ö -dhö, -Zlan □ya gbaɔ kë -a -dhë -a □tian'.

¹¹ Mε 'ö -Zlan -wo pö -na, -yö -Zlan -wo 'sloo □blæ'; mε 'ö pë -nu kë -na mε -nu -dhë, -ya kë □faan' 'ö -Zlan -ya nu -a -dhë bhë -a 'ka. 'Ö □ya kë □nε ka -kë 'dhö giagiawo, kö -Zlan 'tɔ -yö bho 'wun 'saadhö 'gü □bɔa' Yesu Klito 'ö 'tɔbhɔdhe waa -'piig-beedhë 'wo -bha 'ka □toëpö 'ka bhë -a -ta -sü 'ka, amen.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mε -nu -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -bha

¹² N dhegluzë -nu, kö □kun 'ö ka 'te -yö tun 'wun 'gbee -nu 'wo nu -na ka -ta 'ö 'ka bɔ -na -an 'gü bhë -a -wun 'gü □nε pë 'wo -pö kë pë 'yaa -mü -a 'dhö.

¹³ -Ka □zuögludhi kë □zian' 'ö tɔɔ -kɔ 'ö 'wun -nu 'dho nu -na -a 'ka ka -ta bhë □nε 'ö □kaa' Klito -bha 'ka 'pö. □Ya kë 'dhö 'ö 'ka dho -mɔa kö -kpe □va -yaan kë ka -gɔ yi 'ö -bha 'tɔbhɔdhe dho nu -a 'ka bhë -a 'ka.

¹⁴ 'Ö □ya kë □nε □wa 'si -nu bho ka -gɔ, ka -bha -kë

Klito -bha □guë' 'ka -sü -wun 'gü, ka □zuö' 'glu -yö dhi bhii -Zuu 'tɔbhɔdhe -zë 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka bhë -yö ka -ta.

¹⁵ Kö □kun 'ö mε -yö go ka ziën 'ö -mε zë -tɔ, -a □kwaan -tɔ, -a këpë yaa -tɔ, 'iin -da mε 'kpaan gbε -bha 'wun 'gü -tɔ -yö -kë -dhö kö -a -wun 'gü 'wun -yaan wɔ -a -ta.

¹⁶ 'Kεε mε 'ö 'wun □ya wɔ -a -ta □zian' -a -bha -bɔ Klito 'ka -sü -wun 'gü, kö □kun 'ö -kë -a -gɔ lë -wun 'ka; -yö -Zlan 'tɔ bho □zian'.

¹⁷ Bhii -Zlan -bha zakanyi □ya -lo. 'Yö za 'ö 'dhö bhë 'ö -zü dhö dɔ mε 'kwa -Zlan -bha 'kɔɔmε -nu 'ka kwa -ta. Za bhë -a zü dhoë dɔ; 'ö -de 'ö -zü □ya dɔ 'saadhö. 'Ö □ya kë □nε za 'ö dho kan bhë -a zü □ya dɔ kwa ('ö kwa -bha 'në -nu 'ka kwa) -bha, kö mε -nu 'ö 'waa 'wun ma -Zlan -wo -ta bhë -an 'dhiötodhë -yö -dho kë mü □dhë □εε?

¹⁸ -A -de 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'sëëdhë 'gü □nε: Mε -nu 'ö 'wo kpengdhö bhë -wo -dho dha. 'Kεε □dhë 'ö za 'ö -an -bha bhë 'ö kë -na 'gbee-, kö 'gluyaamε -nu waa -□kianyaamε -nu, -yö -dho kë mü □dhë -an -bha 'ka εε?

¹⁹ □Dhë -kë 'dhö, mε -nu 'ö 'wun 'dho wɔ -na ka -ta -Zlan -zo 'kun -wun 'ka bhë, -ka 'dho ka këwun -së -nu 'wo bhë -an 'ka 'dhiö 'iin 'ka ka -de -wun -lo -Zlan 'ö pë 'plë -da, 'ö to ö -wo 'gü ö -bha pë -nu 'ö -'tɔ go mε -nu -dhë -a 'gü bhë -a kwεε 'fëfëdhö.

5

'Wun 'ö -gban -zo -kë

-Zlan -bha -tuë -nu 'piö -ko -bha

¹ 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan-
 □blɛɛ'- mɛ -nu 'wo mɛ ziizii
 -nu 'ka ka ziën -Zlan -bha
 -wun -nu 'gü bhë -an -dhë;
 a mɛ -dee 'ka □nɛ ka 'dhö
 'pö, 'ö Klito -bha 'klobhɔdhe
 -nu bhë 'ö n 'yaan -wun 'ka,
 'ö 'tɔbhɔdhe 'ö dho kē 'dhiö
 □zian' 'ö mɛ 'plɛ kwa-'gü -mɛ
 -nu 'ka bhë, a- -pö ka -dhë:

² Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an
 -wun tɛn ka -bha bhë, -ka
 ka -zo 'to -sɛ 'ka -an 'piö □nɛ
 -kɔ 'ö -tuëmaakɛmɛ 'dhoë-
 kē -na -a 'ka 'bhla -tuë -nu -gɔ
 bhë -a 'dhö; -yö kē 'wun 'ö ka
 -zo kun 'ö 'ka- -kē -a 'ka □nɛ
 -kɔ 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö kö -yö
 kaa -a 'dhö; kö □kun 'ka- -kē
 □zuö' -to zlöö 'ka. Kö □kun
 'ka ka -bha yuö -nu -kē □nɛ
 'wëü- yö -a 'gü -pɛ 'dhö, 'kɛɛ
 -ka pɛ -nu kē 'kpaan 'ka, ka
 -de -zo 'kun -wun 'plɛ 'ka.

³ Mɛ -nu 'ö -an -wun 'dhö
 tɛn -sü 'ka ka -bha bhë, kö
 □kun 'ö 'ka -kē -an -ta 'dhiö-;
 -ka kē □zian' -an -bha 'wun
 □zuan' 'ka.

⁴ -Kɔ bhë □nɛ 'ö yi 'ö
 -tuëmaakɛmɛ -nu -gɔmɛ dho
 nuë bhë, 'ö 'tɔbhɔdhe 'gɔ
 □gbla' 'ö 'yaa □siö'- bhë 'ö
 'ka dho -a yö -a 'ka.

⁵ -Dadhëü -nu, ka -de 'pö,
 -ka 'wun ma mɛ ziizii -nu -ta!
 -De -dho sia- -sü -yö kē ka 'gü
 bhii -yö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan
 -bha 'sëedhe 'gü □nɛ: -Zlan
 -yö zian -ta -desüvame -gɔ 'ö
 'glusë -kē -de -dho sia- -mɛ
 -nu -dhë.

⁶ □Dhɛ -kē 'dhö kö -ka ka
 -de □yɔɔn sia- -Zlan -kɔ 'pii
 'gbee- bhë -a □löö kö -yaan
 ka □luu'- yi 'ö- -ya bhë -a 'ka.

⁷ -Ka ka -bha □zuö' -to zlöö
 -wun -nu -lo -a kwɛɛ bhii yö
 □nɛ 'ö 'ö -zo -kē ka 'piö.

⁸ 'Ka 'wun -nu kē, -yö kē
 -mɔ 'kuë -sü -zë; kö □kun
 'ö 'ka 'wun -nu -ziö □gɔü'.
 -Ka -ya ka 'yaan bhii ka
 yaagümɛ, dü, -yö □nië' -na
 ka -zü □nɛ -tion 'ö 'gbla -na
 pɛ 'ö dho -a -bhö -a □mɛɛ' -sü
 'ka kö -yaan 'kun bhë -a 'dhö.

⁹ -Ka dɔ -a -gɔ gɛnngdhö,
 -klu -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka
 'ö tɔɔ dhegluzë 'bhaa -nu -wo
 -dhö 'ö 'klobhɔdhe dɔ 'ö bhë
 'wo- 'gü 'sɛ -to 'dhö -sü -ta.

¹⁰ -Yö 'dhö 'kɛɛ kö □kun 'ö
 ka □zuö' -yö to zlöö; -yö kē
 ka 'yaan □nɛ 'glusë kē -Zlan
 'ö ka □dhɔɔ -kē -kpa Klito
 -bha -sü 'gü 'ö -bha □toëpö
 'tɔbhɔdhe -bha bhë, □ya kē
 □nɛ 'klobhɔdhe 'töng 'dɛdɛ
 bhë, 'ka bɔ -a 'gü □sia, yö
 -de gia- bhë -yö -dho ka -zo
 -gban, 'yö dho ka □faan' mɛ
 kö -yaan ka -ya, 'ö 'ka -dho
 dɔ gɛnngdhö.

¹¹ Kö 'piigbeedhe -yö kē -a
 -bha 'ka □toëpö □toëpö 'ka!
 Amen.

□Wekadhe -kaanta

¹² 'Sëedhe □nɛ □yö □klöö';
 Siliven 'ö n -gɔ n dheglu 'ö
 -kpa n -ma -sü 'ka bhë □nɛ 'ö-
 -kē n -dhë 'ö 'a- bɔ ka -dhë ka
 □faan' 'mɛ -sü 'ka □nɛ -Zlan
 -bha 'glusë 'ö 'ka -klu -sü 'ka
 -a -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka.

¹³ -Zlan -bha mɛ -nu 'wo
 Babilonë 'nö, □wa 'we kaa. N
 gbö Maakö 'ö kwa Dɛmɛ 'gü
 □ya 'we kaa 'pö.

¹⁴ -Ka -büö -nu pö ka 'ko
 -nu -dhë ka 'ko -nu 'sɛnɛ bho
 -sü 'ka dhegluzë -dhe -kwaa.

□Zuöyagluu -yö kë me 'ö 'ka
Klito 'gü ka -gɔ!

'Sëedhe □ple -naa
'ö
Piεε
-ya bɔ -Zlan -bha
mε -nu -dhë bhë
'ö □ne

¹ 'Sëedhe □ne ma Simo Pise 'a Yesu Klito -bha bome 'ka bhë □ne 'a- bɔ mε -nu 'ö kwa -bha -Zlan 'ö kwa Dhame Yesu Klito 'ka 'ö 'yaa mezëgüdhe kë -a -wun 'gü 'ö kwa -nu kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -wungbeezë bhë, 'ö -ta 'dhö do bhë, ka -dhë.

² Kö -Zlan waa- kwa Dëme Yesu -an do -sü 'gü, 'glusë 'ö 'wo- kë -na ka 'ka waa- □zuöyagluu 'ö 'wo- nu -na ka -dhë bhë -wo 'dho 'dhiö -kplawo.

'Ta -kɔ -së 'ö -Zlan -bha zian -ta -a -gɔgɔ -nu 'wo- -ta

³ -A -bha 'piigbeedhe □ya kwa gbaa pë 'saadhö 'ö kwa -bha -tosiadhe -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'ka kö 'kwaan- kë -a 'gü -sü kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka; 'ö □yaa- kë mε 'ö kwa □dhɔɔ -kë -a -de -bha 'tɔbhɔdhe waa- -a -bha këwun -së 'gü bhë 'kwa- do.

⁴ Yö □ga 'ö- -zo kun, 'ö 'tɔ -go mε -dhë -pë -nu □vava 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, 'ö -an nu kwa -dhë kö 'kaan- bɔ -an -ta 'kaan- 'kan -ya pë -dhɔ 'ka -sü yaya 'ö dho mε 'ka 'gü □siö' -dhe -bha 'kpongtaa zö bhë -a -bha. -Yö kë 'dhö kö 'kaan- bhɔ -a -bha.

⁵ Pë -de 'ö -kë 'ka dho pë 'ple kë kö ka 'ta -kɔ -yö kë

-së, ka -bha -zo yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'ö 'ka dho -Zlan -bha 'wun -nu do -sü -da ka 'ta -kɔ -së 'ö dho kë -a -ta 'ö bhë.

⁶ -Ka -de -kun 'wun -nu 'gü -sü -da ka -bha 'wundɔdhe 'ö -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhë -an -ta; 'wun -kë -de □tian' -sü bhë, ka -dho □zuösaadhe -da -a -ta; ka -dho -klu -Zlan -bha -sü -da □zuösaadhe -ta 'pö.

⁷ □Ya 'go mü, dhegluzë -nu -bha 'ko -sü -së -sü bhë, -kaa -da ka -bha -klu -Zlan -bha -sü bhë -a -ta. 'Ö -kaanta 'ka zlöö, 'ö ka -bha ka 'ko -sü -së -sü 'ö bhë, 'ka dho -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'wo- -kë mε 'saadhö 'ka bhë -a -zuö -a -ta.

⁸ Bhii -kɔ bhë □ne 'ö wɔ -kɔ -së -nu 'wo bhë 'ö □wa kaa ka 'gü □va 'ö ka 'ka 'dho kaa pë 'kpaan 'ka 'iin 'ö ka 'ka 'dhö -bo kwa Dëme Yesu Klito do -sü bhë -a 'gü.

⁹ Kεε mε 'ö wɔ -kɔ 'ö bhë 'yaa- 'gü, □ya -dhe -ga, -a 'yan -nu 'waa -dhe yö 'ma □gbiin □ne 'yënnngtiime 'dhö, bhii kö -a □zlöö □ya trö ziö 'ö -Zlan -ya wo -a -bha □soon yaa -nu -ta bhë -a 'ka.

¹⁰ □Dhe -kë 'dhö, n dhegluzë -nu, -kaa 'slë □mεε' - kö 'ka do gënnngdhö -klu -sü 'ka ka □dhɔɔ 'ö -Zlan -ya -kë 'ö ka -ya bhë -a 'wun 'gü; 'ö tɔɔ -a -kë 'dhö -sü 'ka □ne 'ö ka 'ka 'dho -püö 'wun yaa kë -sü 'gü.

¹¹ -Kɔ bhë □ne 'ö -Zlan dho 'kwεε poë ka -gɔ 'gbea 'ka kö 'kaan- -da kwa Dëme, kwa Dhame Yesu Klito -bha -gludëdhe -pö 'ö 'tɔbhɔdhe 'dhoë- -bha □toëpö 'ka bhë -a 'gü.

12 'Kö -kë □ne 'wun -nu 'wo □ne 'ka -an do 'saadhö 'ö 'ka -ya -sü 'ka kpinngdhö 'wun gia- 'ö 'ka- ma bhë -a 'gü, a -dho n -zo kë ka -zo -büö -a 'ka -sü 'piö -kplawo.

13-14 Bhii kwa Dëme Yesu Klito □yaa- kë 'ma- do □ne -a yi 'yaa □gbiin gbö kö 'aan- 'go bun 'ö □ne -a 'gü. □Dhe 'ö -kë 'dhö, kö 'töng 'ö n -gö kö a □tun ka 'piö 'kpongtaa zö bhë, a -dho ka -ya 'yaan -kplawo me -zo -büö -wo -nu 'ka.

15 -Wo -nu 'wo bhë, a -dho pë 'saadhö 'plë kë kö □ya kë □ne 'maa ka 'piö zö gbö, kö -waan -ya ka □zuö' -bha -kplawo.

'Wun 'ö -gban me -nu 'wo Klito -bha 'bhü yö -an -bha

16 Kwa Dëme Yesu Klito -bha 'piigbeedhe waa- -a -bha nu -sü 'ö bhë, yaa kë □ne -wo -go □kwezü -wun -nu 'ö me -nu -wa yö 'ko 'dhiö -a 'gü 'ö 'yi ka □daan -a 'ka. -A -bha -kë 'gblüünzë -sü 'ö bhë yi- -yö yi 'yanga gia- 'ka.

17 Bhii yi 'ö kwa Dë -Zlan -yö □bhlë waa- 'töbhödhe nu -a 'ka -a -dhë bhë, -yö -kë yi 'yaan, 'ö yi bhë -a 'ka 'ö -Zlan -bha 'bhü 'gblüünzë -yö □yö -a -ta 'ö -wo do -yö -we 'ö- pö: Me 'ö □ne n Gbö -dhökaasüzë 'ö 'a n -zo 'kun -wun 'plesen -lo -a kwë yö -mü.

18 -Wo 'ö 'dhö bhë, yi- ma 'dhö kö -yö 'we -na dhang- 'gü. -A yi bhë -a 'ka, yi -kë -ton 'slööslö tuö.

19 □Ya kë 'dhö, 'wun 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □blë bhë -yö 'dhö gia- 'ka.

□Ya kë 'dhö kö □yö -së 'ka ka -zo 'to -an -dhë bhii -wo kë □ne □labang 'dhö -dhetiidhe 'gü, kwa □zuö' 'gü. 'Yö □ya kë 'ö □labang -nu 'wo bhë 'wo bhü 'dhö gbeng gbeng 'ö -toë 'pö 'ö -dhiadhiö 'su- songga ('ö Klito 'ka bhë) 'ö -wo -a 'ka 'ö -dhe □poë' ka □zuö' 'gü ('papadhö).

20 'Këë kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne 'wun 'ö -Zlan -ya □blë 'ö böa ö -wod- hiölome -nu -ta 'ö □bëen' -sü 'ka bhë, 'yaa pë 'ö me -ya -gen pö 'ö -de □kwaa' -wun 'ka -a 'ka.

21 Bhii -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka- ga -na bhë, me 'bhee- -de □dhöobhaa -wun 'yaa -mü 'këë -Zuu 'slööslö □ne 'ö yö me 'bhee- -nu 'wo bhë -an -dhë 'dhiö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha, 'ö 'wo- □blë.

2

'Wun 'ö -gban me □daan' -me □suazë -nu -bha (Zudë 4-13)

1 Kë- wo 'dhiö bhë, -Zlan -wodhiölome □suazë -nu -wo -kë -dhö; -kö do bhë □ne 'ö me □daan' -me -nu □suazë 'dhoë- 'ka ka ziën. -Wo -dho me □daan' -wo □suazë -nu 'ö dho kë me 'gü □siö'- -wun -nu 'ka- yö 'ko 'dhiö kö -waan ka □daan'- . -Wo -dho -kö kwa Dëme 'ö -an dha bhë -a -wun 'ka 'ö 'wo wo -de -da 'güsiödhe 'ö nu -na me -nu -ta 'zodhö bhë -a 'gü.

2 Me □plëzë -wo -dho ziö -an -bha -tosiadhe 'ö 'wundödhe gbë 'yaa- 'gü bhë -a 'piö; 'ö -an kë -kö -wun

'gü 'ö me -nu -wo 'wun yaa
 ▯bleɛ' 'wun gia- -zian -bha.

3 'Wëüga -wun 'gü, me
 ▯daan' -me ▯suazë -nu 'wo
 bhë -wo -dho ka -püö -an -de
 -yö 'ko 'dhiö -wun -nu 'ka.
 'Këë kë- wo 'dhö bhë, za 'ö
 dho kan bhë, -an -bha ▯ya -lo
 -an tuö 'saadhö 'kpa -pë. -An
 'güsiömë ▯ya -da zian-.

4 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë
 'dhe! -Zlan -bha bömë -nu
 'ö 'wo ▯söön yaa -kë bhë,
 yaa -an kuënnu ö 'piö, 'këë
 -yö -an -zuö -dhetiidhe -bha
 -glu 'kpa 'dhi ▯va 'gü; 'ö 'wo
 dho to mü 'dhö kö -Zlan -bha
 zakanyi -yaan -lo -a 'ka.

5 Më -nu 'wo -kë 'kpa bhë,
 -Zlan yaa -an 'to; 'këë -yö 'yi
 ▯va -pa 'kpongtaadhe -dhiizë
 -ta 'ö me 'ple -wo to -a 'gü
 -a 'ke yaa kë Noe 'ö -kë 'wun
 'ö kpengdhö -a ▯bleɛ' -me 'ka
 waa- me 'slaple 'bhaa 'ö 'wo
 dha 'yi bhë -a -gö 'pö -an 'ka.

6 -Zlan -yö Sodömë -pö
 waa- Gomö -pö -an 'gü -siö
 'siö ▯kwaa'. 'Wun -nu 'wo
 bhë -wo pë -nu 'wo dho kë
 këpëyaamë -nu 'wo dho nu
 bhë -an 'ka bhë -an -bha
 'wun ▯zuan' 'ka.

7-8 'Këë yö ▯ga 'ö Lotö 'ö -kë
 me kpengdhö 'ka, 'ö- ▯zuö'
 -yö -da -wëë 'gü me -nu 'ö
 -kë -an ziën bhë -an wo -ko
 -nu 'ö- 'yan -yö -daa 'gü yi
 'saadhö 'ka bhë -a -wun 'gü
 bhë, -ya -dha.

9 Ka- -yö bhë ▯a! ▯Ya kë
 'dhö kö me -nu 'wo -klu -sü
 'ka -a -bha bhë -yö -an dha
 'güdandhe -gö, 'ö me -nu 'ö
 'waa kpengdhö bhë 'ö -an
 -ya 'klobhódhe -gö -Zlan -bha
 zakanyi 'ka.

10 ▯li- 'këë me -nu 'ö dho
 -an 'klo bhö 'wo tōō me -nu
 'wo 'wun -nu kë -na me
 'bhee- -de -zo 'kun -wun -bha
 -de -kë -dhiizë -sü 'ka 'ö -Zlan
 -bha -kë kwa Dëmë 'ka -sü
 bhë 'ö 'yaa -an -dhë pë gbë
 'ka bhë.

Më -nu 'wo bhë, -wo wo
 -de -sü ▯va 'ö 'wo wo -de -ga
 'gianzë me -nu 'wo to -an -ta;
 'suö pë 'tee -de 'yaa -an ▯zuö'
 -bha yö ▯ga 'ö 'piigbeedhe
 'töbhösüzë -nu 'wo dhang-
 'gü bhë 'ö 'waa -an ▯bhlë -ya
 bhë.

11 'Këë kö -Zlan -bha
 bömë -nu -de 'wo dhang-
 'gü kwa Dëmë 'dhiö 'ö 'wo
 ▯faanzë, 'wo 'piigbeezë 'wo
 ▯zië' me ▯daan' -me ▯suazë
 -nu 'wo bhë -an -ta 'waa
 'wun yaa ▯bleɛ' -'piigbeedhe
 'töbhösüzë -nu 'wo bhë -an
 'ka Dëmë wö 'dhiö.

12 'Këë me -nu 'wo bhë -wo
 'wun -nu -kë wo ▯zuö' tii
 -bha ▯ne 'blü 'wü -nu 'wo
 -da kö -waan -dhaa -da -an
 bhöëë -an 'dhö. Pë 'ö 'waa-
 dö bhë, -wa -kë 'yee -to -a
 -bha -wun 'ka. 'Këë -wo -dho
 to wo -de këwun bhë -a 'gü,
 'ö -an 'gü -yö ▯siö ▯ne wü -nu
 'wo bhë -an 'dhö.

13 'Klobhódhe 'ö 'wo me
 -nu -da -a 'gü bhë ▯ne 'ö -an
 ▯saan' dho bhoë. -Wo wo
 -de ▯dhöobhaapë -yö wo 'yi
 -kan -a -dhë pë -nu 'wo -kë
 -na ▯dhe 'po -yi 'ka bhë -a
 'gü. Më -nu 'wo bhë ▯wa kë
 -dhiizë; -an -bha -kë ka 'piö
 -sü 'gü ka -bha -ko -da 'ko
 'piö -sü -nu 'gü -sü 'ö bhë, -yö
 lë- -wun 'ka, 'ö ya; bhii -yö
 -an ▯zuö' -bha -waan wo -de
 kë kpengdhö ka wö 'dhiö -an
 -bha -kë ka 'piö -sü 'gü.

14 Pë 'ö □ya -an 'yënnng -dhe pa 'ö tɔɔ -dadheüsü. -An 'gü 'yaa ga □soon yaa kē -sü 'ka; kö me 'wo 'tëetë -zo yö -sü 'gü -wo -an -püö -na. -An □zuo' -yö -klu -sü 'ka 'slë 'wo dho -a kē -waan 'wëü- yö -a -bha; □wa kē zlöö -bha me -nu 'ö -Zlan -bha 'dhangga 'dhö -an -ta -an 'ka.

15 Mē 'wo bhë □wa 'go zian -së -ta, □wa wo -de -da 'blü Balaamö -bha zian -ta. Bozɔɔ gbö Balaamö 'ö bhë kē- wo 'kpa bhë, -yö -Zlan 'dhi -wo -pö; 'kεε 'wëüga -dho -yö -kē -a kē □dhia gia-giawo. 'Wun yaa □ne 'ö- -kē 'ö □ya kē 'ö 'wëüga yö.

16 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, 'wun -yö -blεε -a 'ka -a -bha □gɔügbeedhe bhë -a -wun 'gü; yö □ga tɔɔ yi do 'ka, □soofang mu do -yö 'wun □blεε me 'bhee- -wo 'gü; -kɔ bhë □ne 'ö me bhë, 'ö- -bha 'wun -nu kē -sü 'ö 'wun dɔ -sü 'yaa- 'gü bhë, 'ö □gbaannu -a 'ka.

17 Mē -nu 'wo bhë -an kē -kɔ -nu -wo -kē □ne -dhe 'ö dhoo -nu -wo dho -a -bha 'yi 'tɔɔ- □bhaa 'ö 'wo -ye -a -bha wo -kɔ 'flëe 'ka -a 'dhö, 'iin □ne -dhe 'ö dha kpö -nu -wo nu -a -bha dhang- 'gü -a 'dhö; 'ö -dhe 'ö me -nu 'dhö -kpe kē -na, 'ö 'tëe -nu -wo nu 'wo -ziö -an 'ka -a 'dhö. Pë 'ö -Zlan -ya -ya -an -gɔ 'ö tɔɔ -dhetiidhe 'ö -trö 'sënsëndhö.

18 □Wa 'wun -nu □blεε', -a -gen 'yaa kē -dhö 'ö 'wo- □blεε -de -sü □va 'ka; 'ö me 'bhee- □dhɔɔbhaa -wun -nu □lɔɔzë 'ö 'wundɔdhe -së 'yaa- 'gü bhë 'ö me 'wo 'go -na dha

□dhia me -nu 'wo -tosiadhe kē -na 'wun □zaa' -sü 'gü -an ziën bhë, 'wo- -da -a □zuo' -bha kö -wo -an -püö.

19 -Wo -potaasü 'tɔ go me -nu -dhë 'kεε kö wo gia-, wo -kɔ yaa -nu 'wo dho me 'ka 'gü □siö' -dhe 'gü bhë, -wo -an -gɔ □nuadhe 'gü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë, 'ö tɔɔ me 'ö -dhö, pë □ya kē -dhö -yaan kē 'gbee- -a -ta, kö -ya -gɔ □nuadhe 'gü.

20 Bhii 'ö tɔɔ □ya kē □ne me 'bhee- -nu □wa bhɔ □taa' -dhiipë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë, kwa Dëme, Mëdhamε Yesu Klito dɔ -sü -wun 'gü, 'go mü □wa 'ye wo 'zü □wa 'dho 'kpongtaa -dhiipë -nu 'gü, kö -an kē -kɔ 'ö zlöö bhë □ya ziö □gɔü' -a me 'ö -kē 'dhiö bhë -a -ta.

21 -Yö 'gian -an -bha 'ka -bezë kö □kun 'ö 'wo zian kpengdhö dɔ 'ö □zië' zian dɔ -sü, 'ö 'wo 'go -na tɔng 'slööslö 'wo- □daan bhë -go -a -ta -sü -ta.

22 -Piën bɔ -wo do -ya -pö: Gben- -yö 'ye 'ö 'zü 'ö 'dho 'ö -pe □taa. 'Yö- pö 'zü: -Bhɔ tii 'ö □ya 'zlu 'saadhö bhë, □ya 'dho -dëüwo 'zü □glöng 'glö □dhia böü- 'gü. (Mē -nu 'wo bhë, pë 'ö -kē -an 'ka bhë, -ya -zɔn □ne -piën 'ö bhë 'wun gia- -mü.)

3

Pë 'tɔ go -wo 'ö -gban Klito -bha nu -sü -bha

1 N dhegluzë -nu, ka- -yö bhë □a! Ma 'sëedhe kē □ple -naa 'yaa -mü 'ö □ne □a; pë -nu 'a- -ya -an 'gü 'wo tɔɔ kö

me □daan' -wo 'a ka -zo -büö
-na -a 'ka -kplawo bhë -wa
kë kö ka □zuö' 'piö -wun -nu
-wo kë 'kpëdhö,

² -yö kë 'dhö kö ka -zo
-yaan -büö 'wun 'ö -Zlan
-wodhiölome -nu 'slööslö
-wa □blëe 'kpa bhë waa- kwa
Dëme 'ö Mëdhame 'ka bhë -a
-bha tong do -wo -nu 'ö- -bha
böme -nu -wo ka -daan -a 'ka
bhë -an 'ka.

³ 'Këe -yö kë ka 'yaan
-blëezë 'ka □ne yi -kaanta -nu
'ka, 'yee -to me -bha -me -nu
-wo -dho kë -dhö; -wo -dho
-wo -de -dhi -a -dhë -wun -nu
kë 'ta 'sü -sü 'ka -ya pë -dho
'ka -sü 'ka.

⁴ -Wo -dho 'yee to ka -bha
-a pö -sü 'ka □ne: «Kë- wo
□ne Yesu yaa- pö ö -dho ye ö
'zü 'ö nu □a? 'Yaa 'dhö a? -Yö
'më 'sa 'ö -dhe -kë 'dhö □ne
'ö me -nu 'ö -wo bhë 'ö -we
-an -dhë 'ö 'waa -dhö gbo, 'ö
'kpongtaadhe 'dhö □tun □ne
-ko do 'ö □kaa' -a züdoi 'ka
-a 'dhö □ne □e?»

⁵ 'Këe kë- wo 'dhö bhë, -an
-zlö □ya trö 'saadhö □ne 'kpa
bhë, □dhe 'ö -Zlan -yö -we,
'ö dhang- -nu -wo -kë, 'ö 'yi
-nu -wo dho wo 'kuë- 'pian
do 'ka -dhe -nu 'gü, 'ö 'se -yö
-kë -dhö bhë,

⁶ 'kpongtaadhe zii 'gü -yö
-siö -ko do bhë -a 'ka 'yi □va
'ö- pa bhë -a □kwa'

⁷ -Kö do bhë -a 'ka 'ö do
'kwa- wo □dëe □ne 'ö 'kpong-
taadhe waa- dhang- -nu 'dhö
-ya -sü 'ka -a 'ka kö -an 'gü
-yaan □siö' 'siö □kwa' -Zlan
-wo do bhë -a 'ka. -Yö -dho kë
'dhö yi 'ö za dho döa □kian'
yaa -me -nu -bha kö -an 'gü
-yaan □siö' bhë -a 'ka.

⁸ 'Këe n dheglüzë -nu, pë 'ö
ka 'ka 'dho kun -a -wun do
-sü 'ka 'ö tōo kwa Dëme -bha
'ka, -dhekpaoyi do -yö □ne
-kwe -vuu do 'dhö, 'ö -kwe
-vuu do 'dhö □ne -dhekpaoyi
do 'dhö.

⁹ 'Wun ('ö -gban kwa Dëme
-bha nu -sü -bha) 'ö- 'tō
go bhë, yaa kë □ne -a yi
-blü 'ö- wo 'dhiö □ne -ko
'ö- 'ka me 'bhaa -nu □zuö'
'gü bhë -a 'dhö; 'këe kë- wo
□zian' □zuösaadhe 'gü kwa
buëndhö, bhii 'ö tōo 'yaa-
'piö kö me gbe 'gü -yö □siö';
-ya -kë 'dhö □zian' kö me 'plë
-waan 'go wo -bha □soon yaa
'gü, kö -waan □dhië'- -a 'piö.

¹⁰ Kwa Dëme -dho nu □ne
□kwaanme -yö nu me tii 'ka.
-A yi bhë -a 'ka, dhang- -nu
-wo -dho ziö 'wo dho; wo 'ka
'dho kë -dhö gbo. 'Këe -an
'dho -züö -yö -dho kë -ziizë.
-A yi bhë -a 'ka, pë -nu 'wo
dhang- -nu 'gü, -an 'gü -dho
□siö' 'siö □kwa'; 'se waa-
ö -ta -pë -nu 'plë, -an -bha
-këdhösü 'dhiö -dho toë yi
bhë -a 'ka.

¹¹ Ka- -yö bhë □a! Kwa gia-
-yö kwa 'yaan 'ka -wun 'ka
□ne pë 'plë 'gü -dho □siö' □ne
-ko bhë -a 'dhö. □Ya kë 'dhö
kö 'ta -ko 'ö 'ka dho taa 'yaa
ka 'yaan a? Yö □ne 'ö tōo
-tosiadhe 'ö kpengdhö 'ö 'wo-
-kë -klu -Zlan -bha -sü 'gü,

¹² -ya -a -gō -sü 'ka, 'iin
kö 'kwaan- kë kö -yaan nu
'zodhö kwa këpë -nu 'gü. Yi
bhë □ne 'ö dhang- -nu 'gü
dho □siö' 'siö □kwa' -a 'ka, 'ö
pë -nu 'wo dhang- 'gü 'ö 'wo
dho kpö 'siö bhë -a ne- -bha.

¹³ 'Ö bhii pë 'kwa -ya -a -gō

'ö tɔɔ dhang- -nu -dëü waa-
'σε -dëü 'ö -kë kpengdhö -sü
'dhö -a -ta 'ö -Zlan -ya 'tɔ go
bhë.

14 'Wun bhë -a -wun 'gü,
n dhegluzë -nu, □dhe 'ö -kë
□ne kwa -ya pë -nu 'wo 'dhö
bhë -an -gɔ, -ka dɔ 'gbee- kö
-waan ka yö me 'ö -dhii 'yaa
-an -bha, 'ö □zuöyagluu 'dhö
-an -gɔ -Zlan wö 'dhiö -an 'ka.

15 Kwa Dëme -bha
□zuösaadhë bhë -yö kë ka
-gɔ □ne 'töng 'ö □tun ka -gɔ
kö 'kaan- ka -de □baa'- dhasü
'gbloo 'piö -a 'dhö □ne -kɔ
'ö -Zlan -bha 'kpaakpadhe
'gü 'ö Pölö, kwa dheglu
-dhɔkaasüzë -ya □bëen -a 'ka
'ö- bɔa ka -dhë bhë -a 'dhö.

16 'Wun bhë □ne 'ö 'wun
-gban -a -bha 'ö- -ya ö -bha
'sëedhe 'plë 'ö- bɔ -na ka -dhë
bhë -a 'gü. Yö □ga □dhe
-kë □ne -a -bha 'sëedhe -wo
'bhaa -nu -gen ma -sü -yö
'gbee- bhë, 'ö me -nu 'ö 'waa
'wun -gen dɔ 'ö -dɔ genngdhö
-sü 'yaa -an -gɔ -zo yö -sü
'gü bhë, 'wo- -gen bho 'gbloo
'gü □ne -kɔ 'wo- kë -na -a
'ka -Zlan -bha 'sëedhe □bëen'
-wo 'bhaa -nu 'gü bhë -a 'dhö
bhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë,
wo -de -da 'wo- wo -na 'gü
□siö' -zian -ta bhë.

17 'Kεε ka -zë, n dhegluzë
-nu, ka 'paan □ya bho
'saadhö □ne bhë; -ka dɔ ka
-de 'slë 'ka kö □kun 'ö 'ka
dho ka □kwaa' ka -de -zü 'ö
këpëyaame -nu -bha 'wun
-kun 'kuë -sü bhë 'ka ka -de
to -a 'gü 'ö pë me 'ö □ya -ya
ka 'gü bhë 'ö dha ka -gɔ.

18 -Ka 'dho 'dhiö □zian'
kwa Dëme, kwa Dhame Yesu

Klito -bha 'glusë waa- -a -bha
'wun -gen dɔ -sü 'gü. Kö
'tɔbhɔdhe -yö kë -a -bha 'ka
□dεε, □töëpö 'ka! Amen.

**'Sëedhε -blεεzë 'ö
Zan
-ya bɔ -Zlan -bha
mε -nu -dhë 'ö □nε**

*-Wo 'ö -kë -a 'gü -sü nu mε
-dhë*

¹ Mε 'ö □toëpö -këdhösü
-wo 'ka, 'ö -kë -dhö pë 'plε
züdoyi 'ka bhë □nε 'ö 'yi
'wun -gban -a -bha 'sëedhε
□nε -a 'gü, 'yi- bɔ ka -dhë; yi-
-wo -ma, 'ö yi 'yan -yö -dɔ -a
-bha, 'ö -kë yi -bha -ga -pë -së
'ka. 'Ö 'yi yi -kɔ -nu pa -a 'ka.

² Mε 'ö bhë, □dhε 'ö nu,
yi- -yö; -yö -kë kwa Dë 'piö
-be; 'kεε □ya yö -dhεgbεadhε
'gü yi -dhë. Yö □nε 'yi 'wun
-gban -a -bha 'yi- □blεε ka
-dhë.

³ Yö 'ö yi 'yan -yö dɔ -a
-bha, 'yi- -wo ma bhë □nε
'yi- -wun □blεε' -na ka -dhë
'pö bhë, -yö kë 'dhö -kë 'kou
-sü 'ö yi -gɔ bhë, 'kaan- -da
yi 'piö, 'kwaan- kaa kwa Dë
(-Zlan) waa- ö Gbö Yesu Klito
-an 'piö.

⁴ 'Sëedhε □nε, yi- -bɔ ka
-dhë 'dhö kö 'gludhi 'ö kwa
-gɔ bhë, -yaan -mɔ 'kuë.

*-Zlan -bha -kë -dhεpuudhε
'ka -sü*

⁵ Mε 'yi 'wun -gban -a -bha
bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito. -Naɔ
'ö yi -gɔ ka -bha 'ka 'ö go -a
'dhi 'ö tɔɔ: -Zlan □nε 'ö tɔɔ
-dhεpuudhε; bhii -dhetiidhε
'gü -wun yaa gbε 'yaa- 'gü.

⁶ □Ya kë □nε 'kwa- pö kwa
-nu kwa kwa 'kou, 'kεε kö
kwa 'ta -sü -na 'wun yaa

'gbloo 'piö kö □sua 'kwa- kë
'ö 'kwaα pë -nu kë 'wun gia-
'gü.

⁷ 'Kεε □ya kë □nε 'kwa
'ta 'sü -dhεpuudhε 'gü □nε
-kɔ 'ö -Zlan -de gia- 'ö- 'ka
-dhεpuudhε 'gü -a 'dhö, kö
mε -nu 'ö 'kwa bhë, -kë do
-sü -yö kwa ziën 'ö Yesu Klito
'ö- Gbö 'ka bhë 'ö- fεi □ya
kwa 'zlu □sɔɔn yaa 'plε -gɔ.

⁸ □Ya kë □nε 'kwa- pö
'kwaα □sɔɔn yaa kë, kö kwa
-de -püö 'kwa- wo; kö 'wun
gia- 'yaa kwa 'gü.

⁹ 'Kεε □ya kë □zian' □nε
'kwa kwa -bha □sɔɔn yaa -nu
-wun □blεε' -Zlan -dhë, kwa
-mɔα 'kwa kwa -zo yö -a -bha
bhii -yö kpengdhö; -yö -dho
ziö kwa -bha □sɔɔn yaa -nu
-ta, 'ö dho kwa kë 'puu 'wun
yaa 'saadhö -gɔ.

¹⁰ □Ya kë 'zü □nε 'kwa- pö
kwaα □sɔɔn yaa kë, kö 'kwa
-Zlan kë □suamε 'ka. □Ya kë
'dhö kö -a -wo 'yaa kwa 'gü
□nε bhë.

2

*Klito -bha -nu kwa -dhë
-sü*

¹ Ma 'në -nu, 'sëedhε □nε
a- bɔ ka -dhë 'dhö kö □kun
'ö 'ka dho □sɔɔn yaa kë gbɔ.
'Kεε □ya kë □nε mε 'bhaa
□ya □sɔɔn yaa kë, kö -yö kë
-a 'yaan □nε kwa -bha 'wun
-faan 'sü -mε do -yö -dhö
kwa Dë -Zlan 'piö; yö □nε tɔɔ
Yesu Klito, 'ö mε kpengdhö
'ka.

² Bhii -yö -kë slapë 'ka
kwa □zian' dhö -yö kë 'dhö
kö -Zlan -yaan ziö kwa -bha
□sɔɔn yaa -nu -ta. 'Kεε kë-

wo 'dhö bhë kwa -de 'sloo 'kwa -mü, me 'kpekpe -bha □soon yaa -wun -mü.

³ Pë 'ö- -zon □ne kwa -Zlan do 'ö tɔɔ kwa 'wun ma -a -bha tong -nu -ta.

⁴ 'Kεε me 'bhaa □yaa -pö ö -Zlan -do 'kεε kö 'yaa 'wun ma -a -bha tong -nu -ta, kö □suakeme -mü -a 'ka; 'wun gia- 'yaa- 'gü.

⁵ Me □ya 'wun ma -a -wo -ta kö me bhë -dhö 'ö- 'gü -Zlan -bha 'ka bhë -yö 'kpedhö.

-Kɔ 'kwa dho -a kaa kö 'kwaan- □tei' do □ne kwa -klu -sü 'ka -Zlan -bha bhë 'ö □ne:

⁶ Me 'ö- pö 'ö -klu -sü 'ka -Zlan -bha bhë, kö -a 'ta -sü -kɔ -yö kē □ne -kɔ 'ö Yesu -yö -tosiadhe □kaa' zö bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban tong -dëü -bha

⁷ N dhegluzë -nu, tong 'ö bhë 'yaa tong -dëü 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka, 'kεε tong zii do 'ö nu ka -dhë -a züdɔyi 'ka bhë yö -mü. Tong zii bhë ('ö tɔɔ: -Bhö ü -ya 'yɔɔ -dhɔ kē □ne ü -de 'dhö, 'ö) 'ka- ma do.

⁸ 'Kεε -yö tong -dëü 'a- ya, 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka; -yö 'wun gia- 'ka Klito -bha 'ka, 'ö ka -bha 'ka 'pö; bhii -dhetiidhe -yö ziö -na; -dhepuudhe gi- gia □ya yö 'bhü -sü -bha 'saadhö.

⁹ Me 'ö- pö ö -dhepuudhe 'gü 'kεε kö -yö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka, kö -yö □tun 'wun yaa 'gü.

¹⁰ Me 'ö- -dhɔ -kē ö dheglu 'ka, kö -yö -dhepuudhe 'gü; □ya kē 'dhö zlöö kö pē 'ö dho

kē -a -bha -püö □soon yaa 'gü -gen 'ka 'yaa -dhö gbɔ.

¹¹ 'Kεε me 'ö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka kö -yö -dhetiidhe 'gü; -yö 'ta 'sü -na -dhetiidhe 'gü 'ö 'yaa ö 'dhodhe do bhii -a 'yaa -dhe yö -dhe bhë -a 'gü.

¹² Ma 'në -nu, 'ka -zo -yö Klito -bha -sü 'gü, 'sëedhe □ne a- -bɔ ka -dhë 'dhö bhii 'ka bɔ Klito 'ka; □ya ziö ka -bha □soon yaa -nu -ta.

¹³ Me 'ka me ziizii -nu 'ka Klito 'gü, 'sëedhe □ne a- -bɔ ka -dhë bhii me 'ö -kē -dhö pē 'plε züdɔyi 'dhiö bhë, ka- -do. Me -nu 'ka -dadhëü -nu 'ka 'pö, a- -bɔ ka -dhë bhii 'ka 'to -a 'gbee- 'ka dü -ta.

¹⁴ □εε, 'në -nu, 'sëedhe □ne a- -bɔ ka -dhë 'dhö 'ö tɔɔ ka kwa Dë -do. Me ziizii -nu, a- -bɔ ka -dhë bhii me 'ö -kē -dhö pē 'plε züdɔyi 'dhiö bhë, ka- -do. -Dadhëü -nu, a- -bɔ ka -dhë 'ö tɔɔ ka 'gü -yö 'gbee-, yö □ga 'ka toë- 'gbee- 'ka dü -ta bhë; bhii -Zlan -wo -yö ka 'gü.

¹⁵ Kö □kun 'ka 'kpong- taadhe waa- ö 'gü -pē -nu -dhɔ -kē! Bhii 'ö tɔɔ □ya kē □ne me □ya 'kpongtaadhe -dhɔ kē kö -Zlan -dhɔ 'yaa- 'gü 'gbönggböng.

¹⁶ Pë -nu 'wo 'kpongtaapē -nu 'ka, 'wo -kē mebheedhe □dhɔɔbhaapē -nu yaya, 'ö me 'yan -yö -da -a 'gü -a -dhɔ kē -sü waa- -de -sü □va -sü 'kpongtaapē -nu -bha -kē me -gɔ -sü -wun 'gü bhë, waa 'go kwa Dë (-Zlan) 'piö, 'kεε -wo -go 'kpongtaa zö.

¹⁷ Me 'ka □ne, 'kpong- taadhe -yö ziö -na -ɔɔ.

Pë -nu 'wo 'kpongtaa 'wo meɓheedhe -dhë -së -wo ziö -na 'pö. 'Kεε me 'ö -Zlan -zo 'kun -wun -kë -yö -dho kë -dhö □toëpö 'ka.

'Wun 'ö -gban Klito yaagüme -bha

18 Ma 'në -nu, 'töng -kaanta □ya yö □klöö! Pë 'ka- ma -be 'ö tɔɔ Klito yaagüme -dhö nu; 'yö dɔ 'kwa- wo □dεε □ne Klito yaagüme -nu □wa nu □va; □ya kë 'dhö, kö □ya kë kwa 'yaan □ne 'töng -kaanta 'wo □weë' bhë □ya yö □klöö'.

19 Me -nu 'wo bhë -wo -kë kwa 'piö -be; 'kεε kë 'ö waa-wo kwa -bha me giagia 'ka bhë □ne 'ö 'wo go -a -dhë kwa ziën bhë, 'yaa 'pö -wo -dho to kwa ziën -bezë; 'kεε -wo -go kwa ziën 'dhö kö -yö kë kwa 'yaan □ne me 'ple 'waa kwa -bha me giagia 'ka.

20 □Ya 'to me -nu 'ka to ka -bha, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë 'ka- yö. □Ya kë 'dhö kö ka 'ple 'ka 'wun gia- dɔ.

21 Kö 'sëedhe 'ö □ne, n 'ka- bɔ □ne 'waa 'wun gia- dɔ bhë -a -pë 'dhö. -A dɔ -de 'pö 'ka- wo bhë □ne 'ö 'sëedhe □ne 'a- bɔ ka -dhë -a -wun 'gü bhë. Ka- □tei' -dɔ 'pö □ne □sua -wun yaa -mɔa -yö 'go 'wun gia- 'gü.

22 □Suakëme bhë, yö □ne tɔɔ me 'ö □kploo Yesu -bha -kë Klito Mεdhamε 'ka -sü -wun 'ka; yö □ne tɔɔ Klito yaagüme 'ö □kploo -na kwa Dë (-Zlan) waa- -a Gbö -an 'ka bhë.

23 -Yö kë ka 'yaan □ne, me 'oo me 'ö □kploo -na -Zlan Gbö 'ka bhë kö □ya □kploo kwa Dë -Zlan -de gia- 'ka 'pö. 'Ö me 'ö -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia- kö □ya kwa Dë -wun -dhe 'wun gia- □ne bhë.

24 -A -wun 'gü, 'wun 'ö 'ka- ma -a züɔyi 'ka bhë, -kaa -wun kuënnu -së 'ka ka □zuö' 'piö; □ya kë 'dhö kaa- -Zlan Gbö waa- kwa Dë (-Zlan) ka -dho to ka 'kou.

25 Pë 'ö Klito -ya 'to go kwa -dhë □ne ö -dhö -a nu kwa -dhë bhë 'ö tɔɔ □toëpö -këdhösü.

26 'Wun 'ö -gban Klito yaagüme -bha bhë, a- -bεen, 'a- bɔ ka -dhë me -nu 'wo- 'piö 'wo ka bho zian -ta bhë -an -wun 'gü.

27 Ka -bha 'ka, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë -yö ka 'gü. □Ya kë 'dhö kö ka -bha -wun 'yaa- -bha gbɔ kö me -yö ka -daan. Bhii -Zuu 'slööslö -yö ka -daan pë 'ple 'ka 'ö- -bha me □daan' -wo 'dhö 'wun gia- 'ka, 'yaa □suazë. Pë 'ö -kë 'ö 'ka dho 'wun ma -Zuu ('slööslö) -bha me □daan' -wo -ta -kpa Klito -bha -sü 'gü bhë 'ö bhë.

28 Ma 'në -nu, -ka 'to -klu -sü 'ka Klito -bha -yö kë 'dhö kö yi 'ö dho -wo -a 'ka bhë, -zogbandhe -yaan kë kwa -gɔ, kö □kun -kë 'ö- -bha nu -yi 'ka, 'ö lë- kpɔ kwa -ta -a 'dhiö.

29 Ka- □tei' -dɔ □ne Klito -yö kpengdhö. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë ka 'yaan □ne me 'oo me 'ö pë -nu -kë kpengdhö kö me bhë -yö -go -Zlan 'gü.

3

'Wun 'ö -gban -kë -Zlan
-bha 'në 'ka -sü -bha

¹ -Ka -dhe -ga bhë 'dhe!
Kwa -dho 'ö kwa Dë (-Zlan)
-ya -kë bhë ka -yö bhë [aa!
-Wo kwa -dhe -Zlan -bha 'në
-nu; 'ö 'kwa- -de 'ka. [Ya 'go
mü, 'kpongtaame -nu 'waa
kwa do bhë 'ö too waa -Zlan
do.

² N dhegluzë -nu, do 'kwa-
wo [ne, 'kwa kë -Zlan -bha
'në -nu 'ka. 'Kee pë 'ö 'kwa
dho kaa kwaa- do -së 'ka
[kun. -A me 'ö kwa 'yaan 'ö
too: Klito [ya -wo, kwa -dho
kë [ne -a 'dhö bhii kwa 'yan
-dho -kpën -a -bha [ne -ko 'ö-
'ka bhë -a 'dhö.

³ Me 'oo me 'ö -ya Klito -go
-ko [suu'- 'ö bhë 'ö- wo -na
-yö 'ö -de -kë 'slööslö [ne -ko
'ö Yesu Klito -de gia- 'dhoë-
'ka bhë -a 'dhö.

⁴ Me 'oo me 'ö [ssoon yaa
-kë kö [ya -Zlan -bha tong
-lö 'gü, bhii [ssoon yaa kë -sü
'ö too -Zlan -bha tong -lö 'gü
-sü.

⁵ Bhii ka- [tei' -do [ne Yesu
Klito -yö -nu kö -yaan me -nu
-bha [ssoon yaa bho -an -bha;
[ssoon yaa do yaa kë -a -bha.

⁶ -Yö -dho kë -së kö me 'oo
me 'ö -klu -sü 'ka -a -bha, -yö
'ö bo [ssoon yaa kë -sü 'ka. -Ko
do bhë -a 'ka me 'oo me 'ö
'dho -na [ssoon yaa kë -sü 'ka
'dhiö, kö -a 'yan yaa do -a
-bha; kö 'yaa- do.

⁷ Ma 'në -nu, kö [kun 'ö me
gbe -yö ka 'bon -kan. Me 'ö-
këwun -nu 'dho kpengdhö,
kö -yö kpengdhö [ne -ko 'ö
Yesu Klito gia- 'dhoë- 'ka bhë
-a 'dhö.

⁸ Me 'ö [ssoon yaa kë -na
bhë kö -yö dü -bha 'ka; bhii
'go 'tong 'ö dü -yö [ssoon yaa
zü doa -a -bha, yaa 'ö bo
[ssoon yaa kë -sü 'ka do. 'Kee
-Zlan Gbö -yö -nu kö -yaan
dü këyuö -nu 'gü [siö'-.

⁹ Kö me 'oo me 'ö go -Zlan
'gü -yö 'ö -bo [ssoon yaa kë -sü
'ka bhii -kë -a 'gü -sü 'ö 'piig-
beedhe 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'gü
bhë -ya 'gü; 'ö [dhe -kë [ne
-Zlan -ya Dë 'ka bhë, -yö -dho
go mü 'zü -yaan [ssoon yaa kë
-yaan dhoë 'dhiö -koklë [e?

¹⁰ Pë 'ö dho -Zlan -bha 'në
-nu do -a -bha dü -bha 'në
-nu ziën [ga [ne: Me 'oo me
'ö 'yaa kpengdhö 'ö këpë -nu
'gü 'iin 'ö 'yaa 'ö dheglu -dho
kë kö 'yaa -Zlan -bha 'në 'ka.

-Dho -kë 'kuë -sü

¹¹ 'Wun 'ö 'ka- ma -a
züdoi 'ka bhë 'ö too 'kwa
kwa 'ko -nu -dho kë.

¹² Kö [kun 'ö 'kwa -kë [ne
Kaen 'ö 'ö dheglu zë bhë -a
'dhö; bhii -yö -kë dü -bha 'ka.
Pë 'ö Abelö zë -a -wun 'gü
bhë 'ö too -a -ko këpë -nu bhë
kë 'wo- wo ya 'ö- dheglu -bha
-nu -wo kë -së bhë.

¹³ -A -kë 'dhö -sü 'ka,
dhegluzë -nu, kö [kun 'ö ka
'te -yö tun 'kpongtaame -nu
-bha ka -san zë -sü -wun 'gü
('ö too Kaen [suu'- -nu -mü)!

¹⁴ Pë 'kwa- do 'ö too 'kwa
'go ga kwëe 'kwa -da -kë -a
'gü -sü 'gü; bhii 'ö too kwa
dheglu -nu -dho -yö kwa -kë.
-A -kë 'dhö -sü 'ka me 'ö -dho
'yaa- 'gü me gbe buëndhö
bhë kö -yö [tun ga kwëe.

¹⁵ Me 'oo me 'ö 'ö dheglu
-san zë bhë kö mezëme -mü
-a 'ka; 'ö ka gia- 'ka- [tei'

dɔ ɲne ɲtoëpö -këdhösü 'yaa mezmë -bha 'ka.

¹⁶ -Dhɔ 'ö bhë -kɔ 'ö 'kwa-dɔ -a -bha ɲga ɲne: Yesu Klito 'ö bhë -yö ö -de -nu kwa -wun 'gü; kö kwa -de 'pö, kwa ɲdua' -mü kö 'kwa kwa -de nu kwa dheglu -nu -wun 'gü 'sa.

¹⁷ ɲYa kë ɲne ɲbhoomë ɲya kë -dhö, 'ö- dheglu -më do 'dhö pë 'bhaa -wun 'gü 'këë kö ɲya ö -ta yö -a -bha, -a -kɔ -dho -mɔa kö -yaan pö -Zlan -dho -ya ɲzuö' 'gü aa?

¹⁸ Ma 'në -nu, kö ɲkun 'ö -dho 'ö 'wo- -kë më 'ka bhë 'ö kwa -bha -yö -kë -wo -sëëbɔ -nu 'kpaan 'ka. -Yö -dho kë -dho giagia 'ö 'wo- 'gü -pë -nu -kë -a 'ka.

¹⁹ Bhii -dhë bhë ɲne 'ö 'kwa dho kwa -de dɔ -a -bha ɲne 'wun gia- kë -më -nu -mü kwa 'ka 'ö -zogbandhe dho kë kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.

²⁰ Ö ɲya kë ɲne kwa ɲzuö' ɲya za -lo kwa tuö, -Zlan -yö ɲva, 'ö -ziö kwa ɲzuö' 'gü -wun -nu -ta; bhii -yö pë 'plë -dɔ.

²¹ N dhegluzë -nu, ɲya kë ɲne kwa ɲzuö' 'yaa za -lo kwa tuö, kö -zo -gban -sü -yö kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.

²² Ö pë 'oo pë 'kwa- -dhë -a -gɔ 'ö ɲya kë 'ö- nu kwa -dhë bhii kwa- -bha tɔng -nu -kun 'ö 'kwa- -dhi -a -dhë -wun -nu -kë.

²³ Tɔng bhë 'ö tɔɔ: Kö 'kwa- Gbö Yesu Klito -wun -dhë 'wun gia- 'iin kö 'kwa kwa 'ko -nu -dho kë ɲne -kɔ 'ö- ɲkaa' tɔng 'ka 'ö- dɔa kwa -dhë bhë -a 'dhö.

²⁴ Tɔng -nu 'wo go -Zlan

'piö bhë, më 'ö ɲya -an 'kun, kö -yö -Zlan -bha 'ka, 'ö -Zlan 'dhö -a -bha 'ka 'pö. Bhii -kɔ bhë ɲne 'ö 'kwa dho -a dɔa ɲne -yö kwa 'gü -Zuu 'slööslö ɲkwaä'.

4

'Wun 'ö -gban -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -a më 'ö go Klito yaagümë 'piö -an song -bha

¹ Kö ɲkun 'ö ka -zuu ɲsuu'- 'oo ɲsuu'- -wun -dhë 'wun gia-! 'Këë -kaa -an 'piö -ga 'dhë! -An më 'wo -Zlan -bha 'ka giagia 'ka, ka -dho -dhë yö -a 'gü. Bhii -Zlan 'dhi-wopömë -nu ɲsuazë -nu ɲwa kë ɲva 'së 'gü.

² -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, pë 'ö 'ka dho -a dɔ -a -bha ɲga ɲne: Më 'oo më 'ö Yesu Klito -bha -nu 'kpong-taa mëbheedhe -bun 'gü -sü -wun ɲblëë' -na bhë -yö 'wun -blëë -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a ɲkwaä'.

³ 'Këë më 'oo më 'ö 'yaa Yesu -wun ɲblëë', 'ö 'wun ɲblëë -zuu më 'ö yaa 'go -Zlan 'piö -a ɲkwaä' kö -zuu më bhë, -yö -go Klito yaagümë 'ö 'ka- -wa -pö ma ɲne -yö nu -na bhë -a 'piö. -A -de ɲya -lo 'kpongtaa zö 'saadhö.

⁴ 'Këë ka -zë, ma 'në -nu, ka -Zlan -bha 'ka, 'ka 'to -a 'gbee- 'ka -Zlan 'dhiwopömë -nu ɲsuazë -nu 'wo bhë -an -ta, bhii -Zuu 'slööslö 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü bhë, -a 'pii -yö 'gbee- 'ö ɲzië' -a më 'ö 'kpongtaa bhë -a -ta.

⁵ Wo -zë, -wo 'kpongtaa 'ö -an □blεε' -wun -nu 'dho 'kpongtaa -wun -nu 'ka; -a -wun 'gü 'ö 'kpongtaame -nu 'wo wo 'to 'to -na -an -bha bhë.

⁶ 'Kεε kwa -zë, kwa -Zlan -bha 'ka. □Ya kë 'dhö kö mε 'ö -Zlan do -yö -dho 'ö 'to kë kwa -bha. 'Kεε mε 'ö 'yaa -Zlan -bha 'ka 'yaa 'ö 'to kë kwa -bha. -Dhε bhë □ne 'ö 'wun gia- -Zuu waa- □sua -zuu 'ö -an -bhokoudhε 'dhö -a -bha.

-Zlan -yö -dho -zë

⁷ N dhegluzë -nu, -kwa kwa 'ko -nu -dho kë! Bhii -dho -yö -go -Zlan 'piö, 'ö mε 'oo mε 'ö mε -nu -dho -kë 'ö -Zlan 'kponë 'ka, 'ö -Zlan do.

⁸ Mε 'ö 'yaa mε -nu -dho kë, kö 'yaa -Zlan do bhii -Zlan 'ö too -dho □kaa'.

⁹ -Ka -dhε -ga bhë 'dhε! -Zlan -bha -a -dho kë 'ö -wo kwa 'ka bhë, -a -yö sia- -ko 'ö mü bhë -kaa -ga bhë: -Yö ö Gbö dosen 'ö -go bhë -a -bo 'kpongtaa kö -këdhösü -yaan kë kwa -go □bca' -a -ta -sü 'ka.

¹⁰ 'Yö -dho 'ö 'dhö bhë, -a kë -wo kwa 'ka bhë, yaa kë □ne □dhε 'ö 'kwa- -dho -kë 'ö -gü -pë -kë yö kun, 'kεε -ya -sü 'ö □deë' 'ö -kë 'ö Gbö nu 'ö -wo slapë 'ka 'ö ga kö -yaan kë -ziö kwa -bha □soon yaa -nu -ta -pë 'ka bhë -a 'ka.

¹¹ N dhegluzë -nu, □ya kë □ne -Zlan □ya kwa -dho kë □ne -ko □suu' -bhë -a 'dhö, -më -kë 'ö 'kuwa kwa 'ko -nu -dho kë □neε?

¹² Mε gbε yaa -Zlan yö do. 'Ö □ya kë □ne 'kwa kwa 'ko

-nu -dho kë, -Zlan -dho -ya kwa 'gü, 'ö -bha -dho -yö -ya kwa 'gü 'fεfεdhö.

¹³ Pë 'ö 'kwa- doa -bha □ne kwa -Zlan -bha zian -ta 'ö yö -de 'pö 'ö -ya -sü 'ka kwa 'gü bhë 'ö too -Zuu 'slööslo 'ö go -a 'piö 'ö -nu kwa -dhë bhë.

¹⁴ Kwa 'yan -yö -do -a -bha 'ö 'kwa- -wun -tao -pen -na -dhε 'saadhö 'gü □ne kwa Dë (-Zlan) □ya ö Gbö bo kö -yaan kë 'kpongtaame -nu Dhame 'ka.

¹⁵ Mε 'ö □ya Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhε 'wun gia-, 'ö □yaa- -wun □blεε' kö -Zlan -yö -ya -sü 'ka -a 'gü 'ö yö -de 'pö 'ö -Zlan -bha zian -ta.

¹⁶ -Dho 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë kwa- -do, 'ö 'kwa- -wun -dhε 'wun gia-. □Ii-, -Zlan -yö -dhözë; mε 'ö -dho 'dhö -a 'gü kö -yö -klu -sü 'ka -Zlan -bha 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü.

¹⁷ -Dho -bha -kë 'fεfεdhö kwa 'gü -sü 'ö bhë □ya -zon □ne -zo -gban -sü giagia -yö -dho kë kwa -go -Zlan -bha zakanyi 'ka bhii kwa -bha -tosiadhe 'ö -kë 'kpongtaa zö bhë -yö -bho Yesu Klito -bha -bha.

¹⁸ 'Suö 'yaa -dho 'gü; -dho 'ö -dho giagia 'ka, -yö 'suö -da 'pian 'piö. Pë 'ö -kë mε 'ö 'suö 'dhö -a 'gü bhë 'ö -bha -dho kë -sü bhë 'ö 'yaa 'fεfεdhö bhë 'ö bhë, bhii 'suö 'ö bhë 'ö too 'klobhodhe 'piö -pë.

¹⁹ Kwa -zë kwa -Zlan -dho -kë bhii yö □ne 'ö kwa -dho -kë 'dhiö -blεεzë 'ka.

²⁰ □Ya kë □ne mε □yaa- pö 'ö -Zlan -dho -kë 'kεε kö -yö

ö dheglu -san -zë kö □suame -mü -a 'ka; bhii -a dheglu 'ö-'yan 'dho -a -bha □yaa -san zë, -Zlan 'ö 'yaa- yö bhë -yö -dho -a -dhö kë -kòklë □ε?

²¹ Pë 'ö -kë 'ö Klito -yö tong dö 'ö bhë. Tong bhë -ya -pö: Με 'ö -Zlan -dhö -kë, -a □dua' -mü kö -yö ö dheglu -dhö kë 'pö.

5

-Tòmódhe 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha

¹ Με 'oo me 'ö Yesu -bha -kë Mèdhame Klito 'ka -sü -wun -dhe 'wun gia-, kö -yö -Zlan 'kponë 'ka. 'Ö me 'oo me 'ö- -dhö -kë ö Dë 'ka kö -ya -dhö -kë me -nu 'wo go Dë 'gü -an 'ka 'pö.

² Pë 'ö 'kwa dho -a dö -a -bha □ne -Zlan -bha 'në -nu -dhö -yö kwa -kë 'ö tó kwa -dhö -kë -Zlan 'ka 'ö 'kwa -bha tong -nu kun.

³ Kë- wo 'dhö bhë 'ö tó -Zlan -dhö kë -sü 'ö bhë, -yö -gban -a -bha tong -nu 'kun -sü -bha, 'ö tong -nu 'wo bhë 'waa 'gbee-.

⁴ 'Ö tó -Zlan -bha 'në 'saadhö -kö -yö -mó kö -yö 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta. Pë 'ö 'kwa dho bö -a -ta 'kwaan- 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tó kwa -bha -zo -yö Yesu -bha -sü.

⁵ Με 'ö dho to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tó me 'ö Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhe 'wun gia-.

⁶ Yesu Klito -yö -nu 'kpong-
taa; 'këε -yö -nu 'yi waa- fei -an -wun 'ka. 'Yö nu 'ö- wo

'dhö bhë, yaa nu 'yi -wun 'sloo 'ka, -yö -nu 'yi waa- fei -an -wun 'ka. -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'wun bhë -a □goo- 'ka; 'ö -Zuu -de 'ö bhë, 'ö 'wun gia- 'ka.

⁷ Bhii 'ö tó Dë 'dhö, -wo 'dhö waa- -Zuu 'slööslö -wo 'dhö -yaaga dhang- 'gü, 'ö pé -nu bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka.

⁸ -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'dhö, 'yi 'dhö, fei 'dhö, -wo -dhö -yaaga 'kpongtaa 'ö pé -nu 'wo bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka 'pö. 'Këε kë- wo 'dhö pé -yaaga 'wo bhë, -an -wo -ya 'gü do.

⁹ □Dhe 'ö -kë □ne 'kpongtaa zö kwa -we me 'bhee- -nu -bha -tòmódhe -bha bhë kö -yö kë kwa 'yaan □ne -Zlan -bha -yö -gban -sü 'ka kpin-
ngdhö 'ö □zië' me -nu -bha -ta. Yö □ne 'ö 'wun 'ö -gban ö Gbö -bha 'ö- -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü -wun □bleε.

¹⁰ □Ya kë 'dhö kö me 'ö □ya -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia-, kö -tòmódhe 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha bhë -ya 'gü. 'Këε me 'ö 'yaa -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, kö □ya -Zlan kë □suame 'ka, bhii kö 'wun 'ö -Zlan -ya □bleε 'ö -gban -a Gbö -bha bhë yaa- -wun -dhe 'wun gia-.

¹¹ -Tòmódhe 'ö bhë 'ö tó: -Zlan □ya kwa gbaa □toëpö -këdhösü 'ka böa ö Gbö 'gü -sü 'ka.

¹² Με 'ö □ya -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka kö -këdhösü bhë □yaa- yö. 'Këε me 'ö yaa -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka, kö -këdhösü 'ö bhë □ya dha -a -gö.

13 Pë -nu 'wo bhë a- -bɛɛn ka -dhë 'dhö kö -yö kë ka 'yaan [ɲɛ mɛ 'ö 'ka -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia- bhë, [toëpö -këdhösü -yö ka -gɔ.

14 Pë 'ö kwa -zo -gban -Zlan 'piö 'ö tɔɔ [ɲa kë [ɲɛ 'kwa pë -dhe -a -gɔ -a -zo 'kun -wun 'ka -yö ö 'to -kë kwa -bha.

15 'Ö bhii [ɲdhe 'kwa- [tei' dɔ [ɲɛ 'kwa pë -dhe -a -gɔ -yö ö 'to -to kwa -bha bhë yö -ga 'ö -kë kwa 'yaan 'pö [ɲɛ [ɲyaa- nu kwa -dhë 'saadhö bhë.

16 'Ö [ɲa kë [ɲɛ mɛ [ɲa ö dheglu yö kö -yö [sɔɔn yaa 'gü, 'iin kö [sɔɔn yaa 'ö- 'gü bhë, yaa 'dho dho -a 'ka ga 'gü, kö -yö [bhɛa' -a -wun 'gü; -a dheglu 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö -dho -këdhösü nu -a -dhë. A- -pö 'wun bhë -yö -gban mɛ -nu 'ö -an -bha [sɔɔn yaa 'ka 'dho dho -an 'ka game -nu -bha -yadhe -bha bhë -an -bha. 'Kɛɛ [sɔɔn yaa dɔ 'ö kwa 'yaan 'ö [ɲa kë 'ö -mɔ -a -bha 'ö dho mɛ 'ka ga 'gü bhë 'yaa -mü 'a- pö 'ka [bhɛa' -a -wun 'gü.

17 'Wun [zaa' -sü 'saadhö 'ö tɔɔ [sɔɔn yaa. [ɛɛ, 'kɛɛ -a 'bhaa -nu -wo mü 'pö 'ö 'wo dho mɛ 'ka ga 'gü.

18 Kwa gia- kwa- -dɔ [ɲɛ mɛ 'ö -Zlan 'kpɔnë 'ka 'yaa 'dho [sɔɔn yaa kë -sü 'ka 'dhiö, 'ö tɔɔ -Zlan Gbö -ya 'piö -kplawo. [ɲa kë 'dhö kö këpëyaamɛ yaa 'dhö -mɔa -bha -yö pë yaa kaa.

19 Kwa- -dɔ [ɲɛ kwa -Zlan -bha 'ka, 'ö 'kpongtaadhe 'dhö dü -kɔ [löö.

20 Kwa- -dɔ 'pö [ɲɛ -Zlan

-yö ö Gbö bɔ kö -yaan kwa 'yan 'dhi 'po, kö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ka bhë, 'kwaan- -a dɔ. 'Ö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ö 'dhö -a 'ka bhë 'kwa -klu -sü 'ka -a -bha [bɔa' -a Gbö Yesu Klito -ta -sü 'ka. Yö [ɲɛ 'ö tɔɔ -Zlan gia- 'ö [toëpö -këdhösü 'dhö -a -gɔ.

21 Ma 'në -nu, gbapë -nu ('ö 'ka -an -ga -na bhë, 'waa -Zlan gia- 'ka), -ka 'kan -an -bha!

'Sëedhε □plε -naa
'ö
Zan
-ya bɔ Yesu -wun
-dhε 'wun gia- -mε
-nu bhë 'ö □nε

¹ 'Sëedhε 'ö □nε, ma 'a mε zii 'ka Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu ziën, 'a- bɔ Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ö -Zlan -yö ka -ya -de -ta 'ma, 'ö ka -dhɔ -yö n -kë, 'wun gia- 'gü bhë ka -dhë. Kë- wo 'dhö bhë yaa kë □nε ma -de 'sloo □nε 'ö ka -dhɔ -yö n -kë, 'kεε mε 'saadhö 'ö 'wo 'wun gia- dɔ wo -mü 'pö.

² Bhii 'ö tɔɔ 'wun giagia -yö kwa 'gü 'ö dho kaa 'dhö □toëpö 'ka.

³ -Zlan kwa Dë waa- Yesu Klito -a Gbö -wo 'glusë kë kwa 'ka, -wo kwa 'yënnng yö 'iin kö -wo kwa gbaa □zuöyagluu 'ka. 'Kεε pë -nu 'wo bhë, -wo -dho kë kwa -gɔ -dhɔ waa- 'wun gia- -an 'gü.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kë
'kuë -sü -bha

⁴ N □zuö' 'glu -yö -dhi gia- giawo -a ma -sü 'ka □nε mε 'bhaa -nu -wo □tun ka ziën 'ma 'wo □tun pë -nu -kë 'wun gia- 'gü □nε -kɔ 'ö kwa Dë (-Zlan) -bha tong -ya pöë bhë -a 'dhö.

⁵ □Dhε 'ö 'dhö, kö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka 'ma, a- -pö ka -dhë □nεε 'sëedhε mε 'ö □nε 'yaa tong -dëü 'ka; tong do 'ö dɔ -sü 'ka kwa -dhë -a züdüyi 'ka bhë,

yö -mü; 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë.

⁶ Bhii -dhɔ 'ö bhë -yö -gban 'ta 'sü -sü 'ö -Zlan -bha tong -nu 'kun -sü 'ka bhë -a -bha. Tong 'ö 'ka dho 'ta sü -a -ta 'ö bhë □nε -kɔ 'ö 'wo ka □daan -a 'ka -a züdüyi 'ka bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban mε □daan'
-mε -nu □suazë -bha

⁷ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mε 'bɔn 'kan -mε □plëëzë □wa -da 'kpongtaa, 'ö Yesu Klito -bha -kë mεbheedhe 'ka -sü 'ö □kaa' 'kpongtaa zö bhë 'ö 'waa- -dhε 'wun gia- Mε -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ mε 'bɔn 'kan -mε 'ö 'wo Klito yaagüme 'ka.

⁸ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ö yuö 'ö 'ka- -kë bhë 'ö- -yöë -bha -pë bhë 'ö dho dha ka -gɔ; 'kεε kö ka □saan' □va bhë, 'kaan- yö.

⁹ Mε 'oo mε 'ö 'dho -na □gbiin ö -bha mε □daan' -wo -nu 'gü 'ö 'yaa Klito -bha mε □daan' -wo 'gü kö 'yaa -Zlan -bha mε 'ka. 'Kεε mε 'ö □daan' -wo 'ö bhë 'ö- 'gü, kö -yö kwa Dë -Zlan -bha mε 'ka 'ö waa- Gbö 'wo wo 'kuë-.

¹⁰ □Ya kë □nε mε 'bhaa □ya nu ka -ta, 'ö mε □daan' -wo 'ö □nε 'ö yaa nu -a 'ka, kö □kun 'ka- -nia kun ka -gɔ kɔɔ. -A -de kö □kun 'ö 'ka -mεε -kë -a 'ka.

¹¹ Bhii mε 'ö -mεε -kë mε -nu 'wo bhë -an 'ka, kö wo -nu □nε 'ö yuö yaa -nu 'wo -an kë -na bhë 'wo- 'gü.

¹² 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan- □blεε'- ka -dhë, 'kεε n 'ka 'dho -a 'plε kë 'sëedhε 'ka 'aan- bɔ ka -dhë; bhii a- 'piö

kö 'a nu ka □plöö 'ma kö
 -yaan 'go n dhiö -yö kë 'dhö
 kö kwa -bha □zuögludhi
 -yaan kë 'fɛfɛdhö.

¹³Dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö
 -an -ya 'nö 'pö bhë □wa 'we
 kaa.

**'Sëedhε -yaaga
-naa 'ö
Zan
-ya bɔ Gayusö -dhë
bhë 'ö □nε**

¹ 'Sëedhε □nε, ma 'a mε zii 'ka -Zlan -gɔ kɔɔ 'a- bɔ Gayusö, bhi 'ü n dheglu 'ka, 'ö 'ko -klu -sü 'ka 'kuë- Klito -bha 'wun gia- -bha bhë, ü -dhë.

² N dheglu, a- 'piö kö 'ü 'dho 'dhiö pë 'plε 'gü, 'iin kö -potaasü -yö kö ü -gɔ □nε -kɔ 'ö ü □faan' 'dhö 'dho -na -a 'ka 'dhiö 'wun 'plε 'gü bhë -a 'dhö.

³ □Dhε 'ö n dheglu -nu -wo go ü 'piö 'ö 'wo 'wun gia- 'ö ü 'gü waa- ü 'ta -sü -kɔ 'ö 'wun gia- 'gü 'wo- -wun □blεε n -dhë, n □zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo.

⁴ □Zuögludhi -wun 'ö dho kö □va -yaan zië 'wun 'ö -gban ma 'në -nu -bha 'ta 'sü -kɔ 'ö 'wun gia- 'gü -a -bha 'yaa -dhö.

'Wun 'ö -gban -nia -nu 'kun -kɔ -bha

⁵ N dheglu, pë -nu 'ü- kö -na dhegluzë -nu -dhë bhë, -yö kpengdhö. -A -de pë -nu 'ü- kö -na -nia -nu -gɔ 'pö -wo kpengdhö.

⁶ 'Wun 'ö -gban ü -bha -dho -bha bhë, -wa -wun -së -blεε -Zlan -bha 'në -nu -dho 'kuë- -sü ziën. -Bhö nu -an -dhë kö -wo 'dho wo -bha 'ta 'ka 'dhiö □nε -kɔ 'ö dho dhi -a 'ka -Zlan -dhë -a 'dhö.

⁷ Bhii 'dho 'wo- wo bhë, -wo -dho Klito 'tɔ -wun 'gü.

Pë -kë 'ö pë -nu 'ö mε -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhε 'wun gia- 'ö 'wo- nu -an -dhë 'ö 'waa- 'kun 'ö bhë.

⁸ □Dhε -kë 'dhö kö mε -nu 'wo 'dhö bhë, kwa □dua' -mü 'kwa -an -nia □kun kö kwa -nu 'kwaan- kë 'wun gia- -yuökëmε -nu 'ka.

⁹ A 'sëedhε -bɔ -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë, 'kεε Diotrefö 'ö- -dho -kë -yö 'dhiö -sü 'ka pë 'plε 'gü bhë, 'sëedhε bhë, -ya -wun -zuö -kɔ □taa.

¹⁰ 'Kεε yi 'a dho nuë 'ma, pë -nu 'ö- kë -na bhë a -dho -a -wun □blεε'-; bhii □ya kë -yö yi -wun yaa -pən. -Ya -kë 'dhö 'kεε 'yaa- -zo 'kun. -Yö -dho 'zü 'ö yö -de gia- 'ö -kɔ dhegluzë -nu 'wo nu -na 'ma bhë -an -nia 'kun -sü 'ka; 'ö mε -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo -zo kë dhegluzë -nu 'wo bhë -an 'piö bhë, 'ö dɔ -an -gɔ 'yënnɔ; 'ö- pö 'ö -an bho -Zlan -bha 'në -nu kpö 'gü.

¹¹ N dheglu, kö □kun 'ü to kèpë yaa 'piö! -Bhö 'to 'wun -së kö -sü 'piö □zian! Bhii mε 'ö pë -së -kë -yö -Zlan -bha 'në 'ka; 'ö mε 'ö pë yaa -kë 'ö yaa -Zlan dɔ.

¹² □Ya 'go mü 'zü, mε 'plε -wo Demetriusö -wun -së -blεε. -A -de, -a këwun -nu -wa -zɔn □nε -yö 'wun gia- -zian -ta. Yi -de 'pö, yi -wun -së -blεε 'ö bhi gia- 'ü- dɔ □nε 'yië 'wun -nu □blεε'- kö 'wun gia- -mü.

□Wekadhe -kaanta

¹³ 'Wun -yö n -gɔ □va 'aan- □blεε'-, 'kεε n 'ka 'dho -a 'plε kë 'sëedhε 'ka.

¹⁴ A- 'piö kö 'ko ko 'ko
 yö -dhekpaoyi Ꞇne -a 'ka kö
 'kuë- 'wun 'bhaa -nu yö 'ko
 'dhiö.

¹⁵ Kö Ꞇzuöyagluu -yö kë ü
 -gɔ. Dhegluzë -nu 'wo 'nö
 Ꞇwa 'we ü 'ka! 'Ma 'we ü 'ka;
 dhegluzë -nu 'wo ü 'piö 'ma,
 'ma 'we -an 'ka do do 'ka!

**'Sëedhë 'ö
Zudë
-ya bɔ -Zlan -bha
mɛ -nu -dhë bhë
'ö ɲɛ**

¹ 'Sëedhë ɲɛ ma ɲɛ 'a-
bɔ ka -dhë. N tɔɔ Zudë, n
dheglu tɔɔ Zakö. Yesu Klito
-bha yuökëmɛ -mü n 'ka. A-
-bɔ mɛ 'ö -Zlan -yö ka ɲdhɔɔ
-kë 'ö 'ka -tosiadhe kë -na
kwa Dë -Zlan -bha -dho 'gü 'ö
Yesu Klito 'yan 'dhö ka -bha
bhë ka -dhë.

² Kö -a -bha mɛ 'yena
yö -sü 'dhö, -a -bha
ɲzuöyagluu, waa- -a -bha
-dho bhë, -ya -da ka 'gü
-kplawo.

*'Wun 'ö -gban mɛ ɲdaan'
-mɛ ɲsuazë -nu -bha
(2 Piɛɛ 2.1-17)*

³ N dhegluzë -nu, a -kë
pë 'plɛ kë ɲdhia kö 'wun 'ö
-gban dhasü 'ö kwa -klu 'kuë-
do bhë 'aan- -wun ɲblɛɛ'- ka
-dhë 'sëedhë 'gü; 'kɛɛ ɲdhe
'a yö mü zlöö, -a mɛ mɛ 'ö
-gban -zo yö -sü 'ö ɲya kë 'ö
-Zlan -ya -wun -lo ö -bha mɛ
kwɛɛ dosen 'kpaan 'ö ka -gɔ
bhë, 'ö- -wun -yö nu n ɲzuö'
'piö. Yö ɲɛ 'a dho -a -wun
ɲblɛɛ'- ka -zo -gban -sü 'ka kö
'kaan- -a -wun 'kun 'gbee-.

⁴ 'Ö tɔɔ mɛ -nu 'gluyaazë
ɲwa -da ka ziën ka tii 'ka;
'wun ɲblɛɛ'- -wo 'ö -gban
-Zlan -bha gbɔɔ -bha bhë,
-wa bho -na pin ɲtaa -a
dan -sü 'ka wo 'ta sü -kɔ
'ö 'yaa 'trüün 'piö bhë -a
'ka kö -waan -a pö wo -bha

-tosiadhe -yö kpengdhö. Wo
do 'wo bhë, Yesu Klito 'ö
kwa -gɔmɛ dosen 'kpaan 'ö
kwa Dëmɛ 'ka bhë, 'waa- 'sü
ɲbhlözë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö
bhë, za 'ö -an -bha bhë, pë
'ö- -dhe ɲya ɲglɔɔ, 'ö- -wun
'dhö ɲbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëedhë 'gü ɲɛ -yö -dho -an
kun yö -mü.

⁵ 'Kö -kë ɲɛ pë -nu 'wo
bhë, 'ka -an 'plɛ dɔ -së 'ka
'saadhö 'dhee, a -dho ka -zo
-büö -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -yö
Izlaelö -segümɛ dha -a 'ka
Ezitö -sɛ 'gü 'ö 'go mü, 'yö-
-kë 'zü 'ö mɛ -nu 'wo -kɔ wo
-zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë 'ö
-an 'tiin -yö yën bhë -a -wun
'ka.

⁶ Ka -zo -yö -büö -Zlan -bha
bɔmɛ -nu mɛ 'ö -an ɲzuö'
'glu yaa dhi -kɔ -mɔ 'wuën-
-sü 'ö nu -an -dhë bhë -a
-wun 'gü 'ö 'wo go wo -de -ya
-dhe -bha bhë -an 'ka. ɲDhe
-kë 'dhö, -Zlan -yö -an -zuö
-dhetiidhɛ 'ö 'sɛ ɲlöö bhë -a
'gü. -Wo -lö -sü 'ka 'ma -piö
ɲyɔɔga 'ö 'dhö ɲtoëpö 'ka
bhë -a 'ka -yaan dhoë -yaan
yöë -Zlan -bha zakanyi ɲva
bhë -a -bha. Yi bhë -a 'ka, za
-dho -lo -an tuö.

⁷ Yö do bhë 'zü, mɛ -nu
'wo -kë Sodomë, -an mɛ -nu
'wo -kë Gomɔɔ waa- mɛ -nu
'wo -kë pödhɛ -nu 'gü -an -zü
'to mü, (pë -nu 'wo- -kë ɲɛ
-Zlan -bha bɔmɛ -nu 'wo bhë
-an 'dhö bhë ka gia-, ka- yö
-oo!) 'ö tɔɔ -yö -kë dhe 'ka
oo, -yö -kë gɔɔn- 'ka oo, wo
'plɛ, -wo -kë wo -de nu ɲdhia
ɲsɔɔn kë -sü -dhë 'ö ɲsɔɔn
mɛ 'ö- -bɔ mɛ 'dhi -sü -de
'yaa -së bhë, 'wo -kë -a kë
ɲdhia. 'Yö kë- wo 'dhö bhë

'ö -an 'gü -yö □siö 'siö 'ö -dhö
□toëpö 'ka bhë -a □kwaa'.
'Wun □zuan' 'ö bhë -yö me
-zobüöwo 'ö 'yaa -bin -sü 'ka
-a 'ka, 'ö nu me 'ple -dhë.

⁸ □εε, ka gia-, ka- -yö bhë!
Me □daan' -me □suazë -nu
'wo 'dhö bhë -an 'wun kë -ko
□suu'- -yö □ne -ko do bhë -a
'dhö: Yiö -nu 'wo- bho -na
bhë □ne 'wo wo -zo tën -a
-dhë 'ö pë 'ö 'yaa kë pë 'ka
bhë 'wo- -kë wo -de 'ka; -Zlan
-bha -kë -an -gö -ta dhuö
-sü 'yaa kë -an -dhë pë gbe
'ka; kö -wo 'si -nu bho -na
'piigbeedhe -nu 'wo dhang-
'gü bhë -an -gö.

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë
'wun kë -ko □suu'- do 'kö bhë
Miselö 'ö -Zlan -bha bome
-nu 'wo bhë -an -gotaame do
'ka bhë, yö -de yaa- kë do.
-A -de waa- dü, -don 'ö 'wo-
bho wo 'kuë me 'ö Moizö bun
dho to -a -gö -a -wun 'gü bhë,
Miselö yaa 'si do -de bho -a
-gö -a □va -yaan 'dhö kë za
-lo -a tuö -sü 'ka. Pë do 'ö-
pö 'ö tō: «Dëme -yö ü 'klo
bho»!

¹⁰ 'Kεε wo 'pö, 'wun -de 'ö
'waa- 'gü ma bhë, -wa -wun
-blεε 'dhi yaa 'ka; wo bhë 'ö
'wun -ya -da -an -gö 'gü 'ö
'waa wo -zo 'ta -a 'gü 'ö 'wo to
-a 'piö □ne -ko 'ö 'blü -wü -nu
'ö 'waa 'wun -nu kë ö -gen 'ka
bhë, 'wo kë -naa 'ka bhë -a
'dhö. □εε, 'kεε pë gia- bhë
□ne 'ö -an -gö dho to -a 'gü.

¹¹ -An -bha -yö 'yenazë, 'ö
tō zian do 'wo- -ta bhë □ne
'ö Kaen -ya sü 'kpa. □Wa wo
-gö -gban 'wëüga -sü □flüü
'gü -sü 'gü □ne Balaamö 'dhö.
Me 'wo 'dhö bhë -an 'gü □ya
□siö'-; 'ö tō -wo -dō -Zlan -gö

'yënnng □ne -ko do 'ö Kole -ya
□kaa' 'kpa bhë -a 'dhö.

¹² -An -bha -kë ka ziën -sü
'ö ka -bha -ko -da 'ko 'piö
-bhöpë -nu 'gü bhë, -yö 'wun
-yö yaan -sü 'ka; 'ö □ya kë 'ö
□zuögludhi 'ka- kë -na ka 'ko
□bhaa bhë, 'ö- lë- gbe 'yaa
-an -kë bhii -an -zo 'yaa me
gbe 'piö, 'kεε wo -de 'sloo
□ne 'ö -an -wun 'dhö wo -de
-gö 'gbee-. -Wo -kë □ne dha
kpö -nu 'ö □ya kë 'ö 'tëë -nu
'dhö 'dho -na -an 'ka zian 'ple
'ka 'ö -an -kë dha 'ka -sü 'yaa
-dhö kö -waan ban bhë -a
'dhö. -Wo -kë □ne 'lü -nu 'ö
-an -bha 'töng □ya -lo, 'ö -an
bhe 'yaa kë -dhö □ne pë 'wo-
pö 'tëë □yaa- -an bho 'sei,
□wa ga 'fεfεdhö -an 'dhö.

¹³ -Kö do 'ö 'yoo kpö 'mëng
'gbeezë -nu □wa vin 'ö -an
-zuö 'dhö yën -na -an -dung
□va 'gü pë yaa 'vlanvlan -nu
'ka bhë □ne 'ö □ya kë 'ö -an
këwun yaa -nu -wo yö -a
'ka plaan. 'Wo -kë 'zü □ne
'susongga -nu 'ö -an -yadhe
kpinngdhö 'yaa 'dhö 'ö -Zlan
-yö -an -bha □toëpö -yadhe
-pë -kë -dhetiidhe □gbaönsü
'gü bhë -an 'dhö.

¹⁴ 'Wun 'ö -gban -an -bha
bhë, me 'ö- to 'dhiö 'ö- □blεε
-Zlan 'dhi -wo 'ka ö -dhe
□ya □gloö 'ö tō Enökö 'ö
-kë Adan -dun kë 'slaple -naa
giagia 'ka bhë. 'Yö- pō: «Kwa
Dëme waa- ö -bha bome -nu
'slööslö -vuu 'gō- □plëezë
-wo -dho nu,

¹⁵ kö za 'ö me 'ple -bha bhë
-yaan dō; kö □kian' yaa -me
-nu -bha -yaan -an 'kun -an
këwun yaa -nu 'saadhö 'wo-

-kë -an -bha -do -Zlan -go
'yënnng -sü 'ka bhë -a -wun
'gü, waa- 'wun yaa 'saadhö
-nu 'ö □soonyaakëme -nu 'ö
'waa -Zlan □bhle -ya 'ö 'wo-
□blëe -Zlan -go bhë -an -wun
'gü (kö -an 'klo -yaan bhö).»

16 Mε -nu 'wo 'dhö bhë,
yi 'saadhö 'ka, -an □zuö' 'glu
'yaa dhi -sü 'ka; -an 'ta -sü
-kö -yö -go -an □zuö' 'gü. -An
□blëe' -wo -nu -wo -de -sü
□va -wo -nu 'ka kö -wo -wo
'nënnε -nu pö -na mε -nu
-dhë kö -waan -an -ta -bhö.

17 'Kεε ka -zë, n dhegluzë
-nu, ka -zo -yö -büö -wo 'ö
kwa Dëmε Yesu Klito -bha
bömε -nu -wa □blëe ka -dhë
'kpa bhë -a 'ka;

18 yö □ga 'wo- pö: «Yi
-kaanta -nu 'ka, mε -nu -wo
-dho kë -dhö 'ö 'wo 'yee
to ka -bha; -wo -dho kë
-tosiadhe kë □dhia wo -de
□dhöobhaapë yaa -nu 'gü.»

19 Wo □nε □ya kë 'wo
nu 'gügludhe -nu 'ka;
mëbheedhe kë -kö □nε 'ö -an
'gü zlöö; 'yaa -Zuu 'ö go -Zlan
'piö -a 'ka.

20 Ka -zë, n dhegluzë -nu,
-ka 'dho ka 'gü -do -de -go
'gbee- -sü 'ka ka -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü 'slööslö 'gü.
-Ka □bhëa' -Zuu 'slööslö -bha
'piigbeedhe □kwaa'.

21 Mε 'ö -dhö, -yö 'to -dhö
'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'gü,
kö kwa Dëmε Yesu Klito 'ö-
-bha 'glusë 'gü 'ö dho ka
gbaa □toëpö -këdhösü 'ka
bhë, 'kaan- -ya -a -go.

22 Mε -nu 'ö -an □zuö' 'yaa
□yaannu -sü 'ka -an -bha -zo
-yö -Zlan -bha -sü 'gü bhë,

-ka -an 'yena yö, ('ka kë 'lëälë
-an 'ka)!

23 Mε -nu 'wo bhë -ka -an
dha 'siö -go; mε -nu 'wo to
'pö bhë, -ka -an 'yena -yö wo
'pö, 'kεε -yö kë 'kwi 'suö -sü
'ka. 'Kεε -a mε mε 'ö -gban
-an 'ta -sü -kö -bha bhë, -ka
kë 'slë 'ka 'ö tōō -an 'ta 'sü
-kö -nu -wun 'gü, □wa kë □nε
'gaa 'ö mε -bha -a 'dhö (bhii
-a -bha so -nu bhë, mε 'ö □ya
□troo' kaa □duö kö □ya bhö
'gaa 'sü -sü -bha 'pö).

-Zlan zuöpöwo -kaanta

24-25 -Zlan 'ö 'dhö do
'kpaan, yö 'ö kwa dha □bōa'
kwa Dëmε Yesu Klito -ta -sü
'ka bhë, -a 'tō -yö bhö 'ö tōō
yö □nε 'ö □va, 'ö -kö -mō
'wuën- -sü waa- -wogbiindhe
'dhö -a -go, 'ö □tun -a -go
□dεε; 'ö dho kaa 'dhö □toëpö
'ka. Bhii yö □nε 'ö- -kö dhö
-mōa kö -yö ka -maa kë kö
□kun 'ö ka -gen dho -zuö
'kaan- -püö -a -bha zian -ta,
'ö dho to -a 'ka 'dhö -yaan yö
yi 'ka dho -da -a 'ka -a -bha
-gludëdhe -pö 'gü -a -bha, kö
-ya pö 'wun 'yaa -an -bha, 'ö
dho □zuögludhi □va nu ka
-dhë bhë; kö -a 'tō -yö bhö
'dhö gia- 'ka. Amen.

'Dhebbhowunta 'sëédhë 'ö Zan -ya □bëen 'ö □në

1 Pë 'ö □bëen' -sü 'ka 'sëédhë-be 'ö □në -a 'gü 'ö tɔɔ pë -nu 'wo dho kë -dhekpaɔ □dhia' -bha 'ö -Zlan -ya -wun -lo Yesu Klito kwëë kö -yaan -a -zɔn ö -bha yuökëmë -nu -dhë. Klito -ya -zɔn 'ö bɔa ö -bha yuökëmë Zan 'gü, -Zlan -bha bɔmë -bɔ -a -dhë -sü 'ka.

2 Pë -nu 'ö Zan -ya yö □në 'ö- □blëë. 'Wun 'ö- □blëë' -na zö □në 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo go -Zlan 'piö waa- 'wun gia- 'ö Yesu Klito -ya -zɔn.

3 □Zuögludhi -yö kë më 'ö 'sëédhë-be 'ö □në 'ö 'dhoë- -a pö -a -gɔ! □Zuögludhi -yö kë më 'ö 'dhoë- ö 'to to -Zlan 'dhi -wo 'ö □në -a -bha, kö pë -nu 'wo -ya □në -yaan □bhlë -ya -a -gɔ! Bhii 'töng 'ö -ya -sü 'ka kö pë -nu 'wo □në -waan kaa bhë □ya yö □klöö'.

□Wekadhe 'ö dho Yesu -wun -dhë 'wun gia- -më -nu -dho 'kuë- -sü 'slaplë 'piö

4⁵ Ma Zan □në 'ö 'sëédhë □në 'a- bɔ Yesu -wun -dhë 'wun gia- -më -nu -dho 'kuë- -sü 'slaplë 'ka Azi -së 'gü ka -dhë: 'Ka □büëë. -Zlan 'ö -kë -dhö, 'ö □tun -dhö, 'ö dhö nu 'dhö, -zuu 'slaplë 'wo- -bha 'gɔ -gbloo 'dhiö 'dhö, waa- Yesu Klito 'ö kwa □goo- -towogüsüzë 'ka, Gbö -blëëzë, 'yö më -blëëzë 'yö go ga 'gü -a 'ka, 'yö më □va 'ka -gludë -nu 'wo 'kpongtaa

zö -an -ta, -wo 'glusë waa- □zuöyagluu 'ö go -an 'piö -an kë ka 'ka. Yesu Klito □në 'ö kwa -dhɔ -ya -kë, 'yö kwa dha kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ, -ga kwa -wun 'gü -sü 'ka.

6 'Ö 'kwa -kë ö -bha -gludëdhë -pö 'gü -më -nu, slabhomë -nu 'ö 'kwa dho yuö kë -a Dë -Zlan -dhë -an 'ka. 'Tɔbhɔdhe waa- 'piigbeedhë -wo kë Yesu Klito -bha 'ka □toëpö 'ka! (Amen!)

7 -Ka -dhë -ga, -yö nu -na dha kpö -nu -ta; më -nu 'saadhö 'yan -dhö -da -a 'gü; më -nu gia- 'wo- zɔa 'dü 'ka bhë -an 'yan -dhö dɔ -a -bha 'pö. 'Sëgümë -nu 'saadhö -wo -dho 'gbo -nu bɔ wo -de □maa' -sü 'ka -a -wun 'gü. Pë 'ö -de dho kë yö -mü. Amen.

8 Kwa Dëmë -Zlan 'piig-beezë, 'ö -kë -dhö, 'ö □tun -dhö, 'ö dho nu bhë □në 'ö 'wun □blëë 'ö- pö: «Ma □në 'a 'wun 'plë züdüdhë waa- -a 'dhiötodhe 'ka.»

Zan -bha 'yanpiöpë 'ö -gban Klito -bha -a -sü

9 N tɔɔ Zan; a ka dheglu 'ka, 'ö 'kwa Yesu 'gü do; ma □në 'ö 'klobhɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhë -wun -bha, 'a ka 'piö do -a wo -sü 'gü, -dɔ -a -gɔ -sü 'ka □zuösaadhë 'gü bhë. 'Yiziëndhë 'wo- -dhë Patemɔsö 'a -ya -a -bha □në, -Zlan -wo waa- 'wun gia- 'ö -kë □bëen' -sü 'ka 'ö Yesu -ya yö -dhegbeadhë 'gü bhë -an □blëë' -a- wo bhë □në 'ö 'wo n kun -a -wun 'gü 'wo nu n 'ka zö □në.

10 Dëme -bha yi 'ka a -kë mü 'ö -Zuu 'slööslo -yö pa n 'ka, 'ö 'a -wo do ma n [zläö [zian'. 'Ö -wo bhë 'ö -kë 'gbee- 'ka [ne [dhe 'wo 'truu -piö -a -bha 'kpa -a 'dhö.

11 -Wo bhë -ya pö: «Pë -nu 'ü 'dhoë- yö [ne -a [bëen' 'sëedhe -be do 'gü, kö 'sëedhe -be bhë 'ü- bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö, 'ö Simiinë, 'ö Pëgamë, 'ö Tiatii, 'ö Saadö, 'ö Filadëfi waa- -a me 'ö Laodise -an -dhë. -An -dho 'kuë- -sü -yö 'slaple.»

12 'A [dhië n -zü, 'a -dhe -ga n [zlöö kö me 'ö 'wun [blëe' -na n -dhë bhë 'aan -yö. 'Ö 'a [labang -doatapë 'slaple 'ö 'sënnng 'ka -a yö.

13 Kö pë do 'ö bho me 'bhee- -bha -yö do -sü 'ka -an ziën. Gblang do [gbiin 'ö nu 'ö yö -a -gen kpöodhö -yö -kë -a -bha; 'sënnng -du kwi -yö ziö -sü 'ka -a -kënnng 'gü.

14 -A -bha wun -nu -wo kë 'puu [ne 'bhla kaa- 'puu 'dhö [ne 'yoo 'dhö, 'ö- 'yan -nu -wo bhü [ne 'siö 'dhö.

15 -A -gen -nu -wo -bhü [ne zën 'wo- bho 'ö 'wo- -kë 'drëendren -a 'dhö; 'ö- 'we -wo -zuö -kë [va -ko -yö -kë [ne 'yi -zuö -drinng 'dhö.

16 'Susongga 'slaple -wo -kë -a [kwëe- 'gü -ko 'gü 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö 'dho zian [ple 'ka 'ö go -a dhiö. -A wöödhë -yö -bhü [ne -ko 'ö lan- 'dho 'bhü -na -a 'ka, kö [ya do 'dhëe ziën bhë -a 'dhö.

17 [Dhe 'ö n 'yan -yö -da -a 'gü, 'a -püö -a [gëendhö

[ne me [ya ga -a 'dhö. 'Yö ö [kwëe- 'gü -ko sü 'yö- -da n gban -ta -a pö -sü 'ka [nëe: «Kö [kun 'ö 'suö -yö ü -kë! Ma 'a tɔɔ me -blëezë; ma 'a tɔɔ me -kaanta.

18 Ma 'a tɔɔ me 'ö 'bhee-; a -ga, 'këe [dëe [ne -a 'gü bhë, a 'bhee- [toëpö 'ka zläö. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö n -gɔ ga waa- [glööbɔɔdhe -an -ta.

19 Pë -nu 'wo kë -na [ne waa- pë -nu 'wo dho kë -an 'piö 'ü -an yö -na [ne, -bhö -a -ya 'sëedhe 'gü!

20 -Dhe -ga 'zü, 'susongga 'slaple 'ü- -ga -na n [kwëe- 'gü [zian' [ne waa- 'sënnng [labang -doatapë 'slaple -wun [ne -an -gen 'ö -bin -sü 'ka 'wo [ne: 'Susongga 'slaple 'ö 'wo [ne 'wo tɔɔ -Zlan -bha yuökëme 'slaple 'wo 'dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaple 'wo bhë -an 'ka -me 'ka bhë -an -bha. 'Ö [labang -doatapë 'slaple 'wo [ne 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaple bhë -an 'ka.»

2

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö -a 'piö

1 [Dhe 'ö pë -nu 'wo bhë [yaa- -gen -nu pö n -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëedhe bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö bhë -a -dhë 'ü- pö -a -dhë [nëe: Me 'ö 'susongga 'slaple 'dhoë- [kwëe- 'gü [zian', 'ö 'ta 'sü -sü 'gü [labang -doatapë 'slaple 'wo

'sënnng 'ka -an ziën bhë -ya -pö:

² Pë -nu 'ü- kë -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A □sëëbhodhe waa- □zuösaadhε 'wo ü 'gü bhë -a -yö. A- □dɔa' □nε kaa- 'gluyaamε -nu ka këwun -nu 'waa do; mε -nu 'wo wo -de -dhε -na Yesu -bha bɔmε -nu 'kεε 'waa- 'ka bhë, ü -an 'piö -ga, 'ö 'ü- yö □nε □suame -mü -an 'ka.

³ □Zuö' kë -saa -sü -yö ü -go; ü 'yënnng -yö -bhɔ n -wun 'gü 'ö □faan' yaa 'go ü 'gü.

⁴ 'Kεε pë 'ö n -zuë ü buëndhö 'ö □nε: N -dho 'yaa ü -bha gbɔ □nε -kɔ 'ü- zü dɔa bhë -a 'dhö.

⁵ Ü -zo -yö -büö -dho 'ö -kë ü 'gü 'dhiö □zian' n buëndhö 'ö 'bha ü □kwaa'- -a -zü bhë -a -wun 'ka! Dɔ 'ö 'kwa- wo □dεε □nε, -bhö ü kë -kɔ -ga 'dhε! 'Go ü bha □sɔɔn yaa -nu 'gü, 'ü □dhië'- -Zlan 'piö, 'ü 'wun -nu kë □nε -kɔ 'ü- □kaa' 'dhiö -blεεzë 'ka bhë -a 'dhö. 'Ö □ya kë □nε ü 'ka 'go ü -bha □sɔɔn yaa -nu 'gü, a -dho nu ü -go 'a ü bha □labang -dɔatapë bho piën-.

⁶ -Yö 'dhö, 'kεε 'wun mε 'ö n -zo 'kun -wun 'ka ü buëndhö 'ö tɔɔ: Pë 'ö Niko- laitö -nu 'dho -a kë -na bhë ü -san -zë □nε n 'dhö 'pö.

⁷ Kö mε 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma.

Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho -këdhösü -lü bhε 'ö -Zlan -bha 'tεεpadhe -bha -a nu -an -dhë, 'wo- -bhö.»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'piö

⁸ 'Yö- pö: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'gü bhë -a -dhë □nεε: Mε 'ö ga, 'ö □ya 'go ga 'gü 'ö 'wun 'plε züdüdhε waa- 'wun 'plε 'dhiötodhe 'ka bhë, -ya -pö:

⁹ A ü -bha 'yënnngbhodhe -dɔ; 'a ü bha 'fεεdhε -dɔ. A- -pö 'dhö 'kεε giagia 'ka ü □bhɔɔzë! 'Wun 'ö mε -nu 'wo wo -de -dhε Zuifö -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- □blεε' -na ü -go bhë a- -dɔ. Dü -bha mε -nu -mü.

¹⁰ Kö □kun 'ü -suö ü 'yënnng 'ö 'dhoë- bhɔ bhë -a -wun 'gü! Ü 'to 'to: 'Ö tɔɔ ka -dho -da 'güdüdhε 'gü, dü -bha ka kpö 'gü -mε -nu 'bhaa -nu -da -kanso 'gü -sü 'ka; ka 'klo- -dho bhɔ -dhekpaɔyi 'gɔɔ- do 'piö. 'Kεε -bhö 'to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -yö 'dho -yö yöë ü -bha ga -yi -bha; a -dho ü gbaa kë -a 'gü -sü 'go □gblaa' 'ö dho -a -zɔn □nε ü -to -a 'gbee- 'ka bhë -a 'ka.

¹¹ Kö mε 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dho -a □blεε' -na Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma. Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka bhë, ga kë □plε -naa yaa 'dho nu -an -ta.»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pεεgamë -a 'piö

¹² 'Yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu

-wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pεεgamë -a 'gü bhë, -a -dhë □nεε: Με 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö 'dho zian □ple 'ka 'yö- kwεε bhë -ya -pö:

13 A ü këdhe -dö; yö kun tɔɔ -dhe 'ö dü -bha 'go -gbloo 'dhoë- -bha -a! 'Kεε ü 'ka ü bo -zo -yö n -ma -sü 'ka; bhii ü -to -klu -sü 'ka n -ma -së 'ka, 'töng gia- -de 'ö n □goo- 'ö 'yaa 'kan n -ma 'wo- -dhe Antipasö bhë 'wo- zaa plöo, -dhe 'ö dü 'dhoë- -bha bhë -a -bha.

14 'Kεε -a -kë 'dhö -sü 'ka 'wun do -yö n -zuë ka buëndhö: Με -nu -wo ü □plöo 'ö 'wo -klu -sü 'ka Balaamö -bha me □daan' -wo -bha. Bhii Balaamö -yö -gleng -nu -da Balakö □zuö' 'piö kö -ya këdhe □mεε' -yaan Izlaelö -me -nu -da □soon yaa 'gü wü 'wo wo -bha gbapë -nu gba -na 'ka bhë -a -bhö -sü 'ka; 'go mü 'wo wo -de nu □soon kë -sü -dhë.

15 -Kɔ do bhë □ne 'ö me 'bhaa -nu 'dhoë- 'ka ü □plöo 'ma 'ö 'wo 'to -sü 'ka Nikolaitö -nu 'wo -kë gbapë 'vlan- vlan gbame -nu 'ka bhë -an këpë -nu 'piö.

16 □Dhe 'ö 'pö, -bhö 'go ü bha □soon yaa -nu 'gü! 'Yaa 'pö a -dho nu ü -go yi 'bhaa 'ka, 'a 'ko -zë me -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka (n -wo 'ö -kë) -dhaa 'ö 'go -na n 'dhii -a 'ka bhë -a 'ka.

17 Με 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na -Zlan -bha me -nu -dhë bhë -ya ma!

Me -nu 'wo 'dhoë- to -a

'gbee- 'ka, a -dho 'manë 'ö -bin -sü 'ka bhë -a nu -an -dhë, 'go mü 'a dho -guö kpö 'puu, 'ö me 'ö -dhö 'ö- 'to 'dho -ya -sü 'ka -a -ta -a nu -a -dhë. 'Tɔ -dëü gbe 'ö me gbe yaa- dö, -a 'ke yaa kë me 'a- nu -a -dhë bhë -a 'ka 'ö dho kë -ya -sü 'ka -guö kpö bhë -a -ta yö -mü.»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Tiatii -a 'piö

18 'Yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha me -nu 'ka -me 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Tiatii bhë -a 'piö □woë' □nεε: -Zlan Gbö 'ö- 'yan 'dho 'bhü -na □ne 'siö 'dhö, 'ö- -gen -nu 'dho 'bhü -na □ne zën 'wo- bho 'wo- -kë 'drëëndrën -a 'dhö bhë -ya -pö:

19 A ü këyuö -nu -dö; ü -bha -Zlan waa- me -nu -an -dho kë -sü -nu, ü -bha -zo yö -sü -nu, ü -bha -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -sü -nu, ü -bha -kë □naazë -sü waa- ü -bha yuö -kaanta □plëezë 'ö -ziö -an -blεεzë -ta bhë a -an 'ple -dö.

20 'Kεε pë 'ö n -zuë ü buëndhö 'ö tɔɔ: Dhebo 'wo- -dhe Zezabelö 'ö- pö ö -de -dhë ö -Zlan -wodhiölodhe 'ka bhë -a 'to 'ü- wo ka ziën bhë yaa kë n -dhë -së. -Yö ma yuökëme -nu -daan □soon kë -sü 'ka. -Ya -pö -an -dhë 'zü wü 'wo gbapë -nu gba -na -a 'ka bhë, -wa -bhö.

21 A 'töng -nu -a -dhë kö -yaan 'kan □soon yaa kë -sü -bha, 'ö yaa 'pa ö -deë kö

-yaan ö □kwaa'- ö -bha □soon
kë -sü -zü bhë.

²² □Dhë 'ö 'dhö, a -dho -a kë
'ö yö 'dhö waa- mε -nu 'wo
□soon bhë 'wo- 'gü 'wo dho
sia- 'yua 'ka, -a 'ke waa wo bo
wo wo -kɔ yaa -nu 'wo bhë
-an 'ka.

²³ A -dho -a -bha 'në -nu
zë, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun
-dhë 'wun gia- -mε -nu -dho
'kuë- -sü -nu 'saadhö -wa dɔa
□nε a mε 'ö mε -nu -bha
-zo -ta -a 'gü -wun waa- -an
□dhɔɔbhaapë -nu dɔ -a 'ka.
'Kεε kë- wo 'dhö bhë -yö kë
ka 'yaan □nε mε 'ö -dhö ka
ziën, -kɔ 'ö 'dhoë- pë -nu
kaa bhë □nε 'a dho -a □saan'
bhoë.

²⁴ -Zlan -bha mε -nu, mε
'ka to Tiatii □ya kë ka -bha
'ka, kaa 'to -an -bha mε
□daan' -wo 'ö bhë -a 'piö,
'ö pë 'ö mε -nu -wa -dhë
Satan -bha -gleng -wun -nu
'piö □gbiinzë 'wo -bin -sü
'ka 'ö kaa- □daan'- bhë, a-
-pö ka -dhë, n 'ka 'dho -wo
-zuöatadhe 'waa gbε kë gbɔ.

²⁵ 'Kεε pë mε -nu 'ö 'wo
ka -gɔ ka -bha -zo yö -sü 'gü
bhë, -kaa -an 'kun 'gbee- yö
'dho -yö yöë n nu -yi -bha.

²⁶⁻²⁷ Mε 'ö 'dhoë- to -a
'gbee- 'ka, 'go mü 'zü 'ö
'dhoë- ö -zo kë ma yuö kë
-kɔ -nu 'wo □nε -an 'piö,
a -dho -wogbiindhe nu -a
-dhë 'sεgɔgümε -nu -ta. -Yö
-dho 'dhiö sü -an 'ka -piö
'gbɔɔngblɔn do 'ka; 'go mü
'yö dho -an □wüü'- □nε -kɔ
'wo gbɔ 'sε kpö □wüü'- -na -a
'ka bhë -a 'dhö □nε -kɔ 'ö -kɔ
-mɔ 'wuën- -sü 'ö go n Dë 'piö
'ö- 'ka n -gɔ bhë -a 'dhö.

²⁸ A -dho -dhiadhiö 'su-
songga nu -a -dhë.

²⁹ Kö mε 'ö- 'wun ma
-to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu
'slööslö 'dhoë- □blεε' -na
Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë
bhë -ya ma.»

3

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -mε -nu -dho
'kuë- -sü 'ö Saadö -a 'piö

¹ 'Yö- pö n -dhë: «-Bhö
'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan
-bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu
-wun -dhe 'wun gia- -mε -nu
-dho 'kuë- -sü 'ö Saadö bhë
-a -dhë □nεε: Pë 'ö mε 'ö
-Zlan -bha -Zuu 'slaple waa-
'susongga 'slaple 'dho -a -gɔ
'ö- □blεε 'yö □nε: Pë -nu 'ü-
kë -na 'saadhö bhë a- -dɔ. A-
□dɔa' □nε mε -nu -wo ü ga
□nε mε 'ö 'bhee- -a 'dhö, 'kεε
kö ü ga -sü 'ka.

² -Bhö -büö, 'ü -dɔ
genngdhö -sü nu mε -nu 'wo
□tun ü -gɔ, 'ö □wa kë 'tëëtë
bhë -an -dhë kö □kun 'wo
dho ga. Bhii 'ma- yö □nε ü
bha yuö -nu 'ü- kë -na bhë -a
gbε 'yaa -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka
n ma -Zlan wö 'dhiö.

³ Ü -zo -yö -büö mε □daan'
-wo 'ü- ma bhë -a -wun 'ka!
'Go mü ü -zo -yö -büö 'zü
-an ma -kɔ 'ü -an maa bhë
-a 'ka. -Bhö 'wun ma mε
□daan' -wo bhë -a -ta, 'ü 'kan
ü bha □soon yaa -nu bhë
-an -bha. -A 'ke ü 'ka -büö
'gbεεdhö, a -dho nu ü tii 'ka
□nε □kwaanmε -yö nu.

⁴ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, ü
-bha mε 'bhaa -nu 'wo Saadö
-dhe gia- -bha, waa wo -bha
sɔ -nu kë -dhiizë. -Wo -dho
kë n 'piö sɔ 'puu -kë wo -bha

-sü 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö -an -ma -kun kö -wo kë 'dhö.

⁵ Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, -kɔ bhë □nε 'wo dho sɔ 'puu bhë -a □daa' wo -bha 'pö, n 'ka 'dho -an 'tɔ bho -kë -a 'gü -sü 'sëedhe -be 'gü; a -dho -a pö n Dë waa- ö -bha bɔmε -nu 'dhiö □nε -wo n -ma 'ka.

⁶ Kö mε 'ö- 'wun ma 'to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma!»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadεεfi -a 'piö

⁷ 'Yö- pö n -dhë 'zü □nεε: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadεεfi -a -dhë □nεε: Mε 'ö 'slööslö 'ö 'wun giagia 'ka, mε 'ö -gludë Davidö -bha □lakele 'dhoë- -gɔ, 'ö □ya 'kwεε ta, 'ö- 'po -mε gbe 'yaa 'dhö, 'ö □ya 'kwεε 'po 'ö- ta -mε gbe 'yaa 'dhö bhë -ya -pö:

⁸ Pë -nu 'ü- kë -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A- □dɔa' □nε □faan' 'ö ü -gɔ bhë, -yö 'tee; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, ü 'wun -ma n -wo -ta, 'ü to -klu -sü 'ka n -ma; 'ma 'kwεε do 'po ü -gɔ; mε gbe 'ka 'dho -mɔa -bha kö -ya 'dhi ta ü -gɔ.

⁹ Dü -bha -kpakuëme -nu, □suame -nu 'wo wo -de kë -na Zuifö 'ka, 'kεε kö 'waa Zuifö 'ka bhë, pë 'a dho -a kë -an 'ka 'ö tɔɔ: A -dho -an 'gbee- -ta bho 'wo nu 'wo -lo wo kpon 'gü ü 'dhiö ü □bhlë

-ya -sü 'ka. Bhii kö □waa- dɔ □nε ü -dho -yö n -kë.

¹⁰ □Dhe 'ö -kë □nε ü ü -zo -kë n -wo -nu 'a- nu bhë -an 'piö, □zuö' -kë -saa -sü 'ka bhë, kö ma -de 'pö, a -dho n -zo kë ü 'piö 'yena 'yö 'dhoë- nu 'kpongtaa kö 'kpongtaame -nu -waan bɔ 'güandhe 'gü bhë -a 'töng 'yö dho kaa bhë -a 'ka.

¹¹ A nu -na; pë -nu 'wo ü -gɔ bhë, -bhö ü -zo kë -an 'piö -yö kë 'dhö kö □kun mε 'kpaan gbe dho -to -a 'gbee- 'ka 'gɔ □gblaa' 'ö -ya ü -bha 'ka bhë -a kun ü -gɔ!

¹² Mε 'ö 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dhoë kë n -ma -Zlan -bha 'kɔ -gban 'lü 'ö yaa 'dho yö plaan gbɔ -a 'ka; a -dho n -ma -Zlan 'tɔ waa- n -ma -Zlan -bha pödhe 'tɔ -ya -a -bha. Pödhe bhë 'ö tɔɔ Zeluzalemë -dhe -dëü 'yö dho go dhang- 'gü, n -ma -Zlan 'piö. 'Tɔ -dëü 'ö n -ma zlöö □nε a -dho -a -ya -a -bha 'pö.

¹³ Kö mε 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma!»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a 'piö

¹⁴ 'Yö- pö: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a -dhë □nεε: Mε 'wo- -dhe Amen, 'yö □goo- -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'yö 'wungiamε 'ka, 'yö 'ö

pë 'ö -Zlan -ya -da 'töüdhö
'yö- -bɔa -ta 'ka, -ya -pö:

15 Pë -nu 'ü- -kë 'töüdhö
bhë a- -dɔ. A- [ɔɔa] 'nɛ
'bhaa -saa 'iin 'bhaa 'siözë.
-Yö -dho kë n -dhë -së -be kö
pë [plɛ] 'wo bhë 'ü- do 'sü 'ü
kaa 'gbönggböng.

16 Kɛɛ 'ö -kë [nɛ] ü 'zɔzɔ, 'ö
'bhaa -saa 'iin 'bhaa 'siö- bhë
kö a -dho -pe ü 'ka [nɛ] -kɔ
'ö 'yi 'zɔzɔ 'dhö -pë -da -na -a
'ka mɛ 'ka bhë -a 'dhö.

17 Ö tɔɔ ü- -pö ü [bhɔɔzë],
'go mü ü -bha 'wun -nu -wo
'dho -na 'dhiö, 'iin pë gbɛ
-wun 'yaa ü kë. Kɛɛ ü
'yenazë, 'ö 'bhaa- [tɛi] dɔ. Ü
'fɛzë, 'ü ü 'kpaan 'ka 'ö ü
'yënnng 'dho tii.

18 [Dhɛ] -kë 'dhö, 'a ü
[kpaɔ] -na kö 'ü 'sënnng 'ö
[ya] kë 'slööslö 'siö 'ka bhë
'ü- 'dho n -gɔ kö 'üën- kë
[bhɔɔzë] giagiawo. -Bhö sɔ
'puu -nu 'dho 'pö 'ü- kë ü
-bha kö -yaan ü -bha -to
'kpaan -sü lë- -nu -ta -bin. Ü
-yö 'yënnng pë 'yi 'dho 'ü- yö
ü 'yënnng kö 'üën- -dhɛ yö.

19 Mɛ -nu 'ö -an -dho -yö n
-kë bhë a -an -kun 'gbee- 'a
-an [ɔɔɔ]. -Bhö pë -nu kë, -kë
[naazë] -sü 'ka, 'ü 'kan ü -bha
[sɔɔn] yaa -nu -bha!

20 -Bhö -dhɛ -ga, a dɔ -sü
'ka 'kɔdhi -bha, 'a 'kwɛɛ -ta
-ma -na; [ya] kë [nɛ] mɛ [ya]
n -wo ma [ya] 'kwɛɛ 'po n -gɔ,
a -dho -da -a -gɔ kɔɔ, 'a pë
-bhö -a 'piö, 'ö yö -de 'pö 'ö
pë -bhö n 'piö.

21 Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a
'gbee- 'ka, a -dho we -a -bha
-an -gɔ 'ö 'wo -ya n 'sian 'piö
n -ma 'gɔ -gbloo 'gü [nɛ] -kɔ

ma -de 'pö 'a toë 'gbee- 'ka,
'ö 'a -ya -sü 'ka -a 'ka n Dë
'sian 'piö, -a -bha 'gɔ -gbloo
'gü bhë -a 'dhö.

22 Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to
'dhö -dhö, pë ö -Zuu 'slööslö
'dhoë- [blɛɛ] -na Yesu -wun
-dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho
'kuë- -sü -dhë [nɛ, -ya mal]

4

*Mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo
'gü bhë -a gba -kɔ 'ö dhang-
'gü*

1 [Dhɛ] 'ö [ya] 'go mü a
'yanpiöpë do 'bhaa -yö. 'A
'kwɛɛ do yö, kö -yö 'po -sü
'ka dhang- 'gü; 'ö -wo do 'a-
ma 'dhiö 'ö- -drinnng -yö -kë
[nɛ] 'truu -wo 'dhö bhë, 'a-
ma 'zü 'ö- pö n -dhë: «-Bhö
-da 'ü nu zö kö pë -nu 'wo
dho kë 'dhiö [zian] 'aan- -zɔn
ü -dhë!»

2 Ö to mü 'ö -Zuu 'slööslö
-yö pa n 'ka. Ö [dhɛ] 'a- -ga
kö 'gɔ -gbloo do -yö dɔ -sü 'ka
dhang- 'gü mü. Mɛ do -yö -kë
-ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo bhë -a
'gü;

3 'ö- wöödhɛ 'bhü -yö -kë
[nɛ] -guö -wungbeezë [suu]-
'wo- -dhɛ 'zasüpë 'ö- bun
'yan dho -gbleibizë 'iin -guö
-wungbeezë [suu]- do 'wo-
-dhɛ 'saaduanö 'ö- bun dho
nuɛazë -an 'dhö. Dha -bhüö
'ö- 'yan 'dho 'bhü -sü 'ka [nɛ]
-guö -wungbeezë [suu]- gbɛ
'wo- -dhɛ emelodö 'ö- bun
-yö -kë -gbleibizë bhë -a 'dhö,
-yö -nië -a -bha 'gɔ -gbloo
-zü.

4 'Piö -bhɔ [taa] -sü -zë 'ka
-a -zü 'to, 'gɔ -gbloo 'gɔɔ- [plɛ]
ö ga -yiisië 'bhaa gbɛ -wo -kë

mü. 'Ö me ziizii 'gɔɔ- ɲple
 ö ga -yiisië 'ö so 'puu 'dhö
 -an -bha, 'go mü 'ö 'sënnɔ
 ɲgblaa' 'dho -ya -sü 'ka -an
 -gɔ -bha -wo -kë -ya -sü 'ka
 -an 'gü.

⁵ 'Ö pë -nu 'wo -kë ɲne dha
 -bha 'yan bo -sü 'dhö -wo
 bo 'gɔ -gbloo ɲvaazë 'gü 'ma
 ɲzian' 'wo -ziö -blaandhö, 'ö
 pë -nu 'wo -kë ɲne dha -bha
 'we -sü 'dhö 'wo bo -dhe do
 bhë -a 'gü ɲzian' 'wo -we. 'Ö
 -zuö -nu -wo bo 'ma ɲzian'
 'pö 'wo -we. 'Gbia -be 'slaple
 -wo -kë 'kun ɲdhia 'gɔ -gbloo
 bhë -a 'dhiö mü. 'Gbia -be
 'slaple 'wo bhë 'wo tɔɔ -Zlan
 -bha -Zuu 'slaple.

⁶ 'Gɔ -gbloo 'dhiö mü, pë 'ö
 -kë ɲne pë 'wo- 'vedhe kë -na
 -a 'ka -a 'dhö bhë, -a 'yipuë
 -yö -kë mü, bhii me 'yan- -bo
 -a 'gü ɲne 'yi 'slööslö 'dhö.

'Gɔ -gbloo ziën waa- -a
 'sian 'piö -dhe -nu -bha, pë
 'bhee- -yiisië 'ö -an 'yan -nu
 'dho -mɔ -sü 'ka -an buën-
 -an 'dhiö ɲzian' waa- -an
 ɲzlöö ɲzian' -wo -kë mü.

⁷ Pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a
 -bleezë -yö -bho ɲlaa' -bha;
 -a ɲple -naa -yö bho -du
 'në -bha; a- kë -yaaga -naa
 wöödhë -yö bho me 'bhee-
 -lü wöödhë -bha, 'ö- kë -yi-
 isië -yö bho 'gblübhaa 'ö -lö
 ɲdhia -a -bha.

⁸ Pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo
 bhë, -a me 'ö -dhö -a gban
 -yö 'slado; 'ö -an 'yan -nu
 'dhö -lo -sü 'ka -an gban -ta
 dhuö -dhe -nu waa- -an gban
 ɲlöö -dhe -nu -bha. 'Ö 'waa
 wo bo -a pö -sü 'ka -dhe
 'po -sü waa- 'bin 'më -sü -an

'gü ɲne: «'Slööslö, 'slööslö,
 'slööslö 'yö tɔɔ Dëme -Zlan
 'piigbeezë 'yö -kë -dhö, 'yö
 -dhö, 'yö nu -na.»

⁹ 'Ö ɲya kë pë 'bhee- -nu
 -yiisië 'wo bhë -wo 'tan -nu
 bho -na kö me 'ö -ya -sü
 'ka 'gɔ -gbloo 'gü, 'yö -dhö
 ɲtoëpö 'ka bhë -waan 'tɔ kë
 ɲva, -waan -a ɲbhlë -ya, 'go
 mü -waan zuö pö,

¹⁰ 'Ö me ziizii 'gɔɔ- ɲple ö
 ga -yiisië 'wo bhë 'wo -lo wo
 kɔɔn 'gü, me 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ
 -gbloo 'gü 'ö -dhö ɲtoëpö 'ka
 bhë -a wö 'dhiö 'ö 'wo- gba.
 'Wo dho wo -bha 'gɔ ɲgblaa'
 'ka 'wo- -lo 'gɔ -gbloo 'dhiö -a
 pö -sü 'ka ɲne:

¹¹ «Yi Dëme, yi -bha
 -Zlan, -yö ü -ma -kun kö
 'tɔbhodhe, ɲbhlëyadhe waa-
 'piigbeedhe -wo kë ü -bha
 'ka; bhii bhi ɲne 'ü pë
 'ple -da, 'ö -dhi ü -dhë 'ü
 -këdhösü nu -an -dhë.»

5

'Sëedhe -be 'dhipome

¹ A 'sëedhe -be 'ö -kë ɲne
 pë -dho 'kou -sü -zë 'dhö -a
 -yö me 'ö -kë -ya -sü 'ka 'gɔ
 -gbloo 'gü bhë -a ɲkwëe- 'gü
 -kɔ 'gü mü. Pë -yö -kë -ya
 -sü 'ka -a 'gü -dhe waa- -a
 'pian ɲzian' -dhe -bha, 'yö
 'sëedhe -be 'dhi ta -sü -zë 'ö
 ɲduakëpë 'slaple 'dhö -a -ta
 ('ö me do dho -a 'dhi po) -a
 'ka.

² 'A -Zlan -bha bome do
 'piigbeezë 'yö 'wun ɲblee' -na
 'gbee- 'ka -a yö kö -ya pö
 -na: «Dö 'yö- -ma kun kö -yö
 ɲduakëpë -nu 'wo ɲne -an

□wüü'- kö -yaan 'sëédhe -be 'ö □ne -a 'dhi 'po e?»

3 'Kεε -a -mε gbε 'yaa -dhö, dhang- 'gü, 'kpong- taadhε, 'iin 'sε □löö kö -yaan 'sëédhe -be bhë -a 'dhi 'po -yaan □kpoo'- -a 'gü.

4 A 'gbo -bo □va 'ka 'ö too mε gbε yaa kē -dhö kö -yaan 'sëédhe -be bhë -a 'dhi 'po -yaan -dhe -ga -a 'gü.

5 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö mε ziizii -nu 'wo bhë 'ö- mε do -ya pö n -dhë: «Kö □kun 'ü 'gbo bo! -Bhö -dhe -ga: □Laa' 'ö Zuda -gö 'gunng 'gü, 'ö -gludë Davidö □suutamε 'ka, yö □ne 'ö 'to -a 'gbee- 'ka. Yö □ne 'ö -moo kö -yö □duakëpë 'slaple bhë -an □wüü'- kö -yaan 'sëédhe -be 'ö □ne -a 'dhi 'po.»

6 □Dhe 'ö go mü, 'a 'bhlanë -gbong do yö kö -yö -do -gen -ta -sü 'ka 'gö -gbloo 'dhiö pë 'bhee- -nu -yiisië waa- mε ziizii -nu 'wo bhë -an ziën. 'Bhlanë bhë -yö -bhö pë 'wo- zë -a -bha. -A -sö -nu -wo 'slaple, 'ö- 'yan -nu 'dhö 'slaple; wo □ne 'wo too -Zlan -bha -Zuu ('slööslö) 'slaple 'ö -an bo 'sε -dhe 'saadhö -a 'gü sia- bhë.

7 'Yö 'bhlanë bhë 'yö -yoon 'sëédhe -be bhë -a -bha, 'yö- sü mε 'yö -ya -sü 'ka 'gö -gbloo 'gü bhë -a □kwεε- 'gü -kö 'gü.

8 □Dhe 'ö -ya 'sëédhe -be 'ö bhë -a 'sü, 'ö pë 'bhee- -nu -yiisië waa- mε ziizii -nu 'göo- □ple ö ga -yiisië 'wo bhë 'ö -an 'ple -wo -lo wo kpon 'gü 'bhlanë bhë -a 'dhiö. Mε 'ö -dhö kong do, waa- 'sënnng

-koo -nu 'ö pë 'tëë -sëëzë 'ö -ya kē 'wo- -güö 'ö- pa -wo kē -an -gö. Pë 'tëë -sëëzë 'ö bhë 'ö too □bhea' -wo 'ö -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü -wa wo.

9 'Wo 'tan -dëü bho □woë' □ne: «-Yö ü -ma -kun kö 'üen- 'sëédhe -be 'ö □ne -a 'sü, 'üen- □duakëpë -nu 'wo bhë -an 'wü. Bhii -wo ü -zë, 'ö 'ü bo -a -ta 'ü mε -nu 'wo go 'gunng 'saadhö, -wo □suu'- 'saadhö, 'sε 'saadhö waa- ö 'gü -mε -nu -an -gö -ta dho kö -waan kē -Zlan -bha 'ka.

10 'Bha -an kē 'segö do 'gü -mε -nu 'wo slabhome 'ka -an 'ka -waan yuö kē kwa -bha -Zlan -dhë; -wo -dho -gludëdhε kē 'kpongtaa.»

11 'A ko 'zü 'a -dhe -ga; 'a -Zlan -bha bome -nu 'ö 'wo -kë □ne mε -vuu □plëëzë -gwaa -vuu □plëëzë 'dhö -an yö kö -wo mü. A -an -yö kö -wo □nië' -sü 'ka 'gö -gbloo, pë 'bhee- -nu waa- mε ziizii -nu 'wo bhë -an -zü 'to.

12 -Wo -kë 'tan -nu bho □dhia 'wo- pö -wo 'gbee- 'ka □nεε: «'Bhlanë 'wo- zë bhë -ya -ma -kun kö -yaan 'piigbeedhe 'dhö, □bhöopë -nu, -kë 'kpaakpasü -nu waa- 'gügbeedhe -nu, □bhlëyasü -nu, 'töbhödhe -nu waa- 'töblüsü -nu -waan kē -a -bha 'ka.»

13 'Go mü 'zü a pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -da, 'wo dhang- 'gü, 'wo 'kpongtaa, 'wo 'sε □löö, 'wo 'yoo □bhaa, pë -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an -da 'wo -dhe 'saadhö -a 'gü, -an -wo -ma kö -wo 'tan bho -na □woë' □nεε: «Mε 'ö -ya -sü 'ka 'gö -gbloo 'gü

waa- 'bhlanë, 'tösaablüdhe, □bhlëyadhe, 'töbhödhe waa- 'piigbeedhe -wo kë -an -bha 'ka □toëpö 'ka.»

14 'Ö pë 'bhee- -yiisië 'wo bhë 'wo- pö: «Amën.» 'Ö mε ziizii -nu 'wo bhë 'wo -lo wo kpon 'gü, ('yö 'bhlanë waa- mε 'ö -kë -ya -sü 'ka 'gö -gbloo 'gü bhë,) 'wo -an gba.

6

□Duakëpë -nu

1 'Go mü 'zü 'a 'bhlanë bhë 'a- yö kö □duakëpë 'slaple bhë □yaa- do 'wü; 'ö pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'a- do -wo ma kö -ya pö -na -wo 'gbee- 'ka □nε dha -bha 'gbla -wo 'dhö □nε: «-Bhö nu!»

2 □Dhe 'a- -ga bhë 'a □soo 'puu do yö. Mε 'ö -kë -a □taa bhë 'soon do -yö -kë -a -gö; 'ö 'wo 'gö □gblaa' do nu -a -dhë. Yö 'ö -to -a 'gbee- 'ka -mε 'ka bhë, 'yö dho -yaan 'to -a 'gbee- 'ka 'zü.

3 'Ö 'bhlanë -yö □duakëpë kë □ple -naa wü; 'a pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a kë □ple -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!»

4 □Dhe □ya kë 'pö 'ö □soo do 'ö- bun 'dhö nuεazë bhë 'yö -wo, 'ö mε 'ö -kë -a □taa bhë, 'ö -ko -mo 'wuën- -sü -yö nu -a -dhë kö -yaan -glu -da 'kpongtaa, -yö kë 'dhö mε -nu -waan wo 'ko -nu zë. 'Wo -dhaa do □va nu -a -dhë.

5 'Ö 'bhlanë -yö □duakëpë kë -yaaga -naa wü; 'ö 'a pë 'bhee- -nu bhë -a kë -yaaga -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!» 'Ö □dhe 'a- -ga, 'a □soo tii do yö. Mε 'ö -kë -a

□taa bhë 'kilong kpö do -yö -kë -a kwεε.

6 'Ö 'a 'we -wo do 'yö go pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -an ziën -a ma □nεε: «□Bluu'- waa- 'klën -an -bi -wun -dho kë 'gbee-. □Bluu'- -bi 'kilong do □sonng' -yö -dho kë -gen do do □saan' 'ka; kö 'klën -bi 'kilong -yaaga □sonng' -yö kë -gen do do □saan' 'ka 'pö. 'Kεε kö □kun 'ka pa 'yon waa- -droon -an 'ka!»

7 □Dhe 'ö 'bhlanë -yö □duakëpë -yiisië -naa wü, 'ö pë 'bhee- -nu bhë -a -yiisië -naa -de 'pö 'a- -wo ma □nεε: «-Bhö nu!»

8 □Dhe 'a- -ga bhë 'a □soo bun 'yuënyuënzë do yö. Mε 'ö -kë -a □taa bhë -a 'to tö ga, 'ö □glööböo -yö ziö -a 'piö. 'Wo 'kpongtaame -nu 'gbu -bha 'gbu nu -a -dhë kö -yaan pë yaa kë -an 'ka -dhaa, din -nu, 'yua -nu waa- wü 'dhiözë 'gügbeezë -nu -an □kwaa'.

9 'Ö 'bhlanë -yö □duakëpë 'soodhu -naa wü. 'Ö mε -nu 'wo -an zë wo -bha -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -sü waa- -a -wo □blεε' -sü -wun 'gü bhë, 'a -an nii yö -Zlan -bha sla- bho -a -ta -pë □löö.

10 -Wo -kë 'gbla -sü 'gü □woë' □nεε: «Yi Dëmε, bhi 'ü 'slööslö, 'ü -dhö 'wun giagia 'ka, ü -dho 'kpongtaame -nu -bha za kan, 'go mü kö 'üën- mε -nu 'wo 'wun -wo yi -ta, 'yi to -a □kwaa' □nε -an 'klo- bho -më yië □ε?»

11 'Ö mε 'ö -dhö 'wo gblang 'puu do nu -a -dhë, 'go mü 'wo- pö -an -dhë -wo wo □fuë

□kun 'töng 'ö bhë -a 'ka, -yö 'dho -yö yöë -an dhegluzë -nu waa- -an 'bhamε -nu 'wo yuö do bhë -a 'gü 'wo dho -an zë □ne -kɔ 'wo -an zaa -a 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü 'dhiö -mɔ 'kuë □yië'.

12 □Dhe 'a- -ga kö 'bhlanë -yö □duakëpë kē 'slado -naa 'wü -na. 'Ö 'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kë, 'ö lan- -yö -kë tii □ne sɔ tii ga □vaazë do 'dhö. 'Ö 'su -de 'pö 'yö -kë nuεazë □ne fei 'dhö.

13 'Ö 'susongga -nu -wo go dhang- -bha 'wo -püö 'sɛ -ta □ne -kɔ 'ö figö bhë 'ö □tun -kpo 'ö 'tëë 'gbee- □ya -ma -a -bha 'yö □zaan 'zan -na 'ö -püö -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

14 'Ö dhang- -yö □yɔɔn ö □bhaa □ne -kɔ 'wo 'sëëdhε -be kē -na -a 'ka (□ne -kɔ 'wo □sɛɛ' -be kē -na -a 'ka bhë) -a 'dhö. 'Ö -tɔn -nu 'saadhö waa- 'sɛ -tɔn -nu 'wo 'yi ziën -an 'plε -wo go wo pin □taa.

15 -Gludë -nu 'wo 'kpong- taa -nu, 'dhiö -sü mε 'ka -mε -nu, 'dhasi □kɔɔnmε -nu, □bhɔɔmε -nu, 'piigbeedhe -nu, mε -nu 'wo to -nu, mε -nu 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, -wo -dho -bin □duudhe -nu waa- -guö -tɔn 'gü -dhe -nu -an -bha.

16 'Ö 'wo- pö -guö kpö -nu 'iin -tɔn -nu -dhë: «-Ka -lo yi -ta mε 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë waa- 'bhlanë -an -bha -naazuëdhe -gɔ.

17 Bhii -an -bha 'wun -naa -an -zuë -yi 'ö yi □va 'ka bhë □ya -lo; dö 'yö dho dha -an -gɔ -ɛ?»

7

Izlaelö 'sɛgɔ -gbaan
144.000

1 □Dhe □ya kē 'dhö, a -Zlan -bha bɔmε -nu -yiisië -yö 'sɛ 'pian -yiisië -bha. 'Yö 'tëë -nu -yiisië 'wo -piö -na 'kpongtaa bhë, 'wo -an kun -yö kē 'dhö kö □kun 'ö 'tëë dho -ma 'sɛ -ta -dhe, 'yoo □bhaa -dhe, 'lü tuö -dhe -nu 'iin -dhe 'saadhö -a gbε 'gü.

2 'A -Zlan -bha bɔmε do yö kö -yö -da -na dhang- 'gü lan- 'go □zian' kö -Zlan 'bhee- -bha □duakëpë -ya -gɔ. 'Ö -gbla -wo 'gbee- 'ka -Zlan -bha bɔmε -nu -yiisië 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhö -an -gɔ bhë -an -dhë kö -waan 'wun yaa kē 'sɛ waa- 'yoo -an 'ka bhë -an -dhë □ne:

3 «Kö □kun 'ka 'wun yaa -kë 'sɛ 'dhö, 'yoo 'dhö 'iin 'lü -nu -an gbε 'ka, -yö 'dho -yö yöë yi -bha kwa -bha -Zlan -bha yuökemε -nu -bha □dua' kē -sü -bha!»

4 'Ö 'wo mε -nu 'ö -Zlan -bha □duakëpë 'dho -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü bhë 'wo -an -dho 'kuë- -sü 'tɔ pö n -dhë: -An -dho 'kuë- -sü -yö -kë -vuu □këng' do waa- mε -lü -vuu 'gɔɔ- -yiisië ö ga -yi- isië (144.000) 'wo go Izlaelö 'gunng 'saadhö -a 'gü.

5 Mε -lü -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε 'wo go Zuda -gɔ 'gunng 'gü 'ö □duakëpë -yö -ya -an -bha; Luben -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε, Gadö -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,

6 Aseε -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε, Nefötali -bha -vuu

'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Manase -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ,

7 Simeɔn -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Levi -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Isakaa -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ,

8 Zabilɔn -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, Zozefu -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ, 'ö Benzame -bha -yö kē -vuu 'gɔɔ- do ö ga ɓplɛ.

Me gbung ɓva

9 ɓDhe 'ö ɓya kē 'dhö, a -dhe -ga 'zü 'a me gbung ɓva yö: 'Ö me gbɛ yaa kē -dhö kö me -nu 'wo -kē wo 'ko ɓbhaa mü -yaan -an ɓdhong'-. -Wo -kē me -nu 'wo go 'sɛ 'saadhö, 'gunng 'saadhö, 'sɛgüme -nu 'saadhö waa- wo ɓsuu'- -ta 'saadhö -a pö -me -nu 'ka. -Wo -kē do -sü 'ka 'gɔ -gbloo waa- 'bhlanë -an 'dhiö; gblang 'puu -yö -kē -an -bha, 'ö ɓglaa- -paa -nu -wo -kē -an kwɛɛ.

10 -Wo -kē 'gbla -sü 'gü 'gbee- ɓwoë' ɓnɛ: «Kwa -bha dha -sü -yö -go kwa -bha -Zlan 'yö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü waa- 'bhlanë -an kwɛɛ!»

11 -Zlan -bha bɔme -nu 'saadhö -wo -kē 'gɔ -gbloo bhë, me ziizii -nu waa- pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -an -zü 'to 'wo -lo 'gɔ -gbloo 'dhiö mü -gɔ -gblü 'sei -sü 'ka 'ö 'wo -Zlan gba

12 -a pö -sü 'ka ɓnɛɛ: «Amén! 'Tɔsaablüdhe, 'tɔbhödhe, 'kpaakpadhe, ɓsɛɛbhodhe, mesüvasü, 'pi-igbeedhe waa- 'gügbeedhe -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka ɓtoëpö 'ka! Amén.»

13 'Ö me ziizii -nu 'wo bhë 'ö- me do -yö n ɓdheɛ' kɔɔ ɓnɛɛ: «Dö -nu 'ö gblang 'puu -nu 'dho -an -bha ɓnɛɛ, 'go mü -wo -go mē ɓɛ?»

14 'A- -daa -kē -a -gɔ ɓnɛɛ: «Ma -zë 'maa- do -ɔ, n Dëme; bhi ɓnɛ 'ü dho -mɔa -bha kö 'üën- do.» ɓDhe ɓya kē 'dhö, 'yö- pö n -dhë: Me -nu 'wo bɔ 'klobhodhe ɓva kwɛɛ wo -mü. -Wo wo -bha gblang -zlu -a -kē 'slööslö -sü 'ka 'bhlanë fɛi 'ka.

15 Pë 'ö -kē 'ö 'wo do -Zlan -bha 'gɔ -gbloo 'dhiö, yuö -kē -Zlan -dhë -sü 'ka gbeng waa- lënnng -a -gɔ kɔɔ 'ö bhë, 'ö me 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü 'ö dho 'ö -zo kē -an 'piö.

16 Din -nu, 'yi mü -dho -nu, -an gbɛ 'ka 'dho -an kē gbɔ; 'iin lan- -nu, 'siö 'gbee- -bha -do me -ta -sü -nu gbɛ 'ka 'dho -an kē gbɔ.

17 Bhii 'bhlanë 'yö 'gɔ -gbloo ziën bhë -yö -dho kē -an -maakëme 'ka, 'yö dho -an 'ka -kē -a 'gü -yi 'tɔɔ- ɓbhaa. 'Go mü -Zlan -dho -an 'yënnng 'plɛ ɓdhuë'-.
8

ɓDuakëpë 'slaple -naa

1 ɓDhe 'ö 'bhlanë -yö ɓdu-akëpë kē 'slaple -naa wü, -dhe -yö ga diindhö dhang- 'gü 'yö -mɔ 'lɛɛ 'gbu -bha.

2 'Ö 'a -Zlan -bha bɔme -nu 'slaple yö, kö -wo do -sü 'ka -Zlan 'dhiö; 'wo 'truu 'slaple nu -an -dhë.

3 'ö -Zlan -bha bɔme do -yö nu 'yö do -Zlan -bha slabhodhe 'sɔɔ. 'Güö -pë 'tëë -sëëzë -yö -a 'gü -pë ö 'sënnng 'ka bhë -yö -kē -a

kwεε, 'ö 'wo 'güö -pë 'tëë -sëezë bhë 'wo- nu -a -dhë □va kö -yaan kpa -Zlan -bha 'segögüme -nu 'slööslö -bha □bhεa' -wo -bha -yaan sla- bhoë slabhodhe 'ö 'sënnng 'ka, 'gɔ -gblöo 'dhiö bhë -a -ta.

4 Pë 'tëë -sëezë bhë, -a 'güö -sü 'ka, -a 'sion waa- -Zlan -bha mε -nu 'ö -an sü ö -bha 'ka -an -bha □bhεa' -wo -wo -luu 'kuë -Zlan -bha bome bhë -a kwεε -Zlan wö 'dhiö mü.

5 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bome -yö pë 'tëë -sëezë -yö -a 'gü -pë 'ö bhë, 'yö- pa 'siö 'ö slabhodhe -bha mü bhë -a 'ka; 'yö- -zuö sia-. 'Ö dha -nu -wo -we; 'we -wo -nu, pë -bha 'yan bɔ -sü -nu waa- 'sε -bha □zluun -sü -nu -wo -kë.

6 'Ö -Zlan -bha bome 'slaple 'ö 'truu 'slaple 'dho -an kwεε bhë 'wo yö wo □baa' -sü -bha kö -waan 'truu -piö.

7 'Ö -Zlan -bha bome -bleezë -yö 'truu -piö. 'Ö mëngga -nu waa- 'siö 'ö fei -yö □kaan -a 'ka, -wo -lo 'kpongtaa. 'Ö siadhe 'bhaa -nu, 'lü 'bhaa -nu 'wo -güö -dhe -nu 'gü, -dhe -nu 'gü 'kpongtaa 'wo dho -mɔ -a 'fa bho 'gü -yaaga 'pian do -bha. 'Ö □blëë' -nu 'wo -güö 'töüdhö.

8 'Ö -Zlan -bha bome kë □ple -naa -yö ö -bha 'truu -piö. 'Ö pë 'ö -kë □ne -ton □suu'- do □va 'ö 'siö 'dhö -a -bha, 'yö -zuö 'yoo □bhaa, 'ö 'yoo 'pian do 'ö -mɔ -a 'fa bho 'gü -yaaga -bha -yö -gla fei 'gü.

9 'Ö 'të -pë 'saadhö 'wo 'yoo 'pian 'ö bhë -a □bhaa, 'ö 'wo ga; 'ö 'yi -ta -gɔ -nu 'wo -dhe bhë -a 'gü 'wo -siö.

10 'Ö -Zlan -bha bome kë -yaaga -naa -yö 'truu -piö. 'Ö 'susongga do □va 'ö -kë 'güö □dhia □ne 'gbia -dɔɔ 'dhö -yö -go dhang- 'gü 'yö -püö 'yiga □vava -nu waa- 'yigobhodhe -nu 'wo 'kpongtaa -an □bhaa -dhe -nu 'gü, 'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -mɔ -an 'fa bho 'gü -yaaga 'pian do -bha -dhe -nu -bha.

11 'Susongga 'ö bhë -a 'to tɔɔ «Pë 'güüzë». 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'yi -dhe 'pian -nu 'wo 'dhö bhë 'wo -kë 'güüzë; 'kpongtaame -nu -dhe □va -dhe -wa mü; 'yö 'wo ga.

12 'Ö -Zlan -bha bome kë -yiisië -naa -yö 'truu -piö. 'Ö lan- -bha 'bhü -sü -yö -kan 'pian 'fa bho 'gü -yaaga -bha; pë do bhë 'ö □kaa' 'su waa- 'susongga -nu -an -gɔ 'pö. 'Ö -dhepuudhe yaa kë -dhö -dhe 'pö yi 'gü -glu 'gü dhe -yaaga kpö do 'ka, 'ö 'töng mε 'ö bhë 'ö to -dhetiidhe 'ö trö 'sënsëndhö -a 'gü. -Kɔ do bhë 'ö □kaa' gbeng -bha 'ka; 'ö gbeng 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'ka 'ö 'susongga -nu waa bhüë.

13 'Yö □dhe 'a- -ga 'zü, 'a 'gblübhaa do yö kö -yö □nië' -na dhuö □gbiin. -Yö -kë -a pö □dhia □woë' 'gbee- 'ka □ne: «-Më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun 'ö dho kë mε -nu 'wo 'kpongtaa -an 'ka, yi 'ö -Zlan -bha bome -nu -yaaga 'wo to

□ne 'wo dho 'truu -piö -a 'ka
-a 'ka 'dhö -oo!»

9

¹ 'Ö -Zlan -bha bome
kë 'söödhu -naa -yö 'truu
-piö. 'Ö 'susongga do -yö go
dhang- 'gü, 'yö -püö sia-; 'a-
yö; 'wo -glu 'kpa 'dhi □va
-yö -a 'dhiö -pë □lakele nu -a
-dhë.

² 'Ö 'susongga 'ö bhë 'ö -glu
'kpa 'dhi □va bhë -a 'dhi -po,
'ö 'sion □va 'ö -kë □ne 'sion
'ö 'go -na □bluu'- -kë -a 'gü
-ko 'gü bhë -a 'dhö 'ö □luu
'ö lan- waa- plaan 'puu 'piö
-dhe -wo -trö 'sion 'yö go -glu
'kpa 'dhi □va 'dhi 'gü bhë -a
□kwaal'.

³ 'Ö 'peedhekpaa -nu -wo
go 'sion 'ö bhë -a 'gü 'wo -pen
'kpongtaa sia- -dhe -nu -bha;
'ö -ko -mo 'wuën- -sü -yö nu
-an -dhë kö -waan me -nu
'kun □ne gian -nu 'dhö.

⁴ 'Wo- pö -an -dhë kö □kun
'wo 'wun yaa gbe -kë □blëe'
-nu, 'lü -nu waa- tapë -nu
-an gbe 'ka; 'këe me -nu
'ö -Zlan -bha □duakëpë 'yaa
-an -kpong -bha □ne 'wo dho
'wun yaa kë -an 'ka.

⁵ -Kö -mo 'wuën- -sü yaa
nu 'peedhekpaa -nu -dhë
kö -waan me -nu zë, 'këe
kö -waan me -nu 'yënnng
bhö □zian' 'su 'söödhu 'piö.
'Yënnngbhodhe 'ö 'dhoë- nu
-an -ta bhë, -yö -dho kë □ne
gian -bha me 'kun -sü 'dhö.

⁶ 'Su 'söödhu 'töng 'ö bhë
-a 'ka, me -nu -wo -dho ga
□mëe'-, 'këe wo 'ka 'dho -a
wo; -wo -dho -a -dho kaa

kö 'wo ga, 'këe ga -yö -dho
□duëe -an -dhë.

⁷ 'Peedhekpaa -nu 'wo bhë
-wo -bhö □soo -nu 'ö □wa
-mo -glu gön -sü -bha -an
-bha. Pë 'ö -kë □ne 'sënnng 'gö
□gblaa' -nu 'dhö -wo -kë -an
tuö; -an wöödhe -yö -bhö me
'bhee- wöödhe -bha.

⁸ -An -bha wun -nu -wo -kë
□ne dhoo -nu -bha wun 'dhö,
'ö -an 'sön -nu -wo -kë □ne
□laa' 'sön 'dhö.

⁹ -An -kënnngtadhe -yö -kë
□ne -gluë 'dhaa- -piö -ta -dhe
'dhö; -an gban -drinng -yö
-kë □ne -yaagüpë -nu 'wo-
-klu -na □soo -nu -bha, 'ö
□soo -nu 'dho -an 'gan -na
'wo 'dho -na -glu 'piö bhë -an
ziö -drinng 'dhö.

¹⁰ -An weng -yö -dhö □ne
-ko 'ö gian -nu -bha 'dhö -a
'ka bhë -a 'dhö, 'ö 'wo me
kun -a 'ka. -An weng -nu 'wo
bhë □ne 'wo pë yaa □kaa' me
-nu 'ka 'su 'söödhu 'piö.

¹¹ 'Ö -an -gö 'dhiö, -gludë
do 'ö -kë bome 'ö go -glu 'kpa
'dhi □va 'gü -a 'ka, -yö yö -an
-dhë 'dhiö. -A 'to tö Eblö
-wo 'gü Abadön, 'ö Glëkö -nu
-wa -dhe Apolion, (-a -gen 'ö
tö «Pëgüsiöme»).

¹² 'Yena -wun -blëezë □ya
ziö, □ya 'go mü 'yena -wun
□plë 'bhaa -wo -dho nu.

¹³ 'Ö -Zlan -bha bome kë
'slado -naa -yö 'truu -piö.
'A 'we -wo do ma; -yö -go
slabhodhe 'ö 'sënnng 'dhö 'më
-sü 'ka -a -bha 'ö -Zlan 'dhiö
-dhe -bha bhë -a 'sian -nu
'piö.

¹⁴ 'We -wo 'ö 'dhö bhë, -ya
-pö -Zlan -bha bome kë 'slado
-naa 'ö 'truu -yö -kë -a kwëe

bhë -a -dhë: «-Bhö bome -nu -yiisië 'wo □yoo' 'gü 'yiga □va 'wo- -dhe öflatö bhë -a 'soo bhë -an bho □yoo' 'gü.»

15 'Wo dho 'ö bome -nu -yiisië 'wo bhë 'wo -an bho □yoo' 'gü. -Wo -kë □baa' -sü 'ka 'gbönggböng -kwe 'ö 'dhö bhë, 'su 'ö 'dhö bhë, yi 'ö bhë -a 'ka, 'töng gia- bhë -a 'ka -yö kë 'dhö kö me -nu 'wo 'kpongtaa zö, -waan -a 'gügludhe -yaaga kpö -ta do zë.

16 'Ö 'dhasi waa- □soo -nu -dho 'kuë- -sü bhë 'wo- -zon n -dhë. -An -dho 'kuë- -sü töo -vuu 'gü -vuu □këng' □ple.

17 'Yanpiöpë bhë -a 'gü, -ko 'a □soo -nu waa- wo -yaataame -nu -an yöë bhë 'ö □ne: -Glu gon -piö 'bhei 'në nuεazë 'ö -kë □ne 'siö 'dhö, 'yö 'budhazë □ne -guö -wungbeezë 'wo- -dhe safii -a bun 'dhö, 'ö zënzënzë □ne pë 'tëe yaazë 'ö -kë bloon 'ka 'wo- -dhe bloon bhë -a 'yan 'dhö -yö -kë -an -bha. □Soo -nu -go -yö -kë □ne □laa' -nu -go 'dhö. 'Ö 'siö -nu, 'siö 'tëe -nu, pë 'pionpion 'ö -kë □ne bloon 'tëe yaazë 'dhö -wo go -an dhiö.

18 'Ö me -nu 'wo 'kpongtaa bhë 'ö -an 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'pian do -wo ga pë -yaaga 'wo -kë 'siö 'dhö, 'siö 'tëe waa- bloon 'tëe yaazë 'ö 'wo 'go -na □soo -nu bhë -an dhiö bhë -an □kwaä'.

19 Bhii □soo -nu -bha -ko -mo 'wuën- -sü -yö -go -an dhiö -dhe, waa- -an weng -an 'gü. -An weng -nu -wo -bhö □mεε -bha, 'ö -an -go 'dhö -an dhiö; -an weng -nu -go bhë

□ne 'ö 'wo 'wun yaa □kaa' me -nu 'ka.

20 Me 'bhee- -nu me 'wo to, me -nu me 'ö waa ga pë -nu 'wo □ne -an □kwaä' bhë, waa 'dho go wo -de këpë yaa -nu -zü. Waa 'dho wo □kwaä' -zoo yaa -nu gba -sü waa- 'sënnng gbapë nu, 'wëü- gbapë -nu, zën gbapë -nu, -guö gbapë waa- 'lü gbapë -nu, 'ö waa 'dho -mo -a -bha kö -waan -dhe yö -waan 'wun ma 'iin -waan 'ta 'sü bhë -an gba -sü -zü.

21 Me -nu 'wo bhë waa 'dho go 'zü wo -bha me zë -sü -nu, 'gina kë -sü -nu, □soon kë -sü -nu 'iin -an -bha □kwaan -sü -nu -an -zü.

10

-Zlan -bha bome waa- 'sëedhe -be 'tee do

1 □Dhe □ya kë 'dhö, a -Zlan -bha bome do 'piigbeezë -yö, kö -yö 'go -na dhang- 'gü. Dha kpö -yö -kë -a -bha, 'ö dhabhüö do 'dho -nië -a -go -zü -sü 'ka. -A wöödhe -yö -kë □ne lan- 'dhö; 'ö -gen -nu -wo -kë □ne 'siö □gban 'lü 'dhö.

2 'Yö 'sëedhe -be 'tee do 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'yö -kë -a kweε. 'Yö ö □kweε- 'gü -gen yö 'yoo -ta; 'yö ö □kwaä- 'gü -gen yö 'se -ta.

3 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □ne □laa' -bha pë □bhöü- □mεε' -wo 'dhö. □Dhe □ya yën 'we -sü -bha, 'ö dha 'slaple -wo -we □ne me -we □dhoo -wo -bha 'gbee- 'ka.

4 □Dhe 'ö □wa yën 'we -sü -bha, 'a dho 'a -ya pë -ya -sü -bha. 'Kεε a -wo do 'bhaa

-ma dhang- 'gü, 'yö- pö n -dhë: «-Bhö pë 'ö dha 'we -wo 'slaple -wa pö bhë, -a -ta -bin; kö □kun 'ü- □bëen!»

5 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -Zlan -bha bōmε 'a- yō kö □ya □luu'- 'yoo waa- 'sε -an -ta bhë, 'yö ö □kwεε- 'gü -kō □luu dhang- 'gü □zian'.

6 'Ö ö -wo -bhö -Zlan 'ö -dhö □toëpö 'ka, 'ö dhang- waa- pë -nu 'wo- 'gü 'töüdhö, 'sε waa- pë -nu 'wo -an -ta 'töüdhö, 'yoo waa- ö □bhaapë -nu 'töüdhö -an -kë bhë -a 'tö 'ka. 'Ö -Zlan -bha bōmε bhë 'yö- pö: «'Töng gbε yaa 'dho kē -dhö kö -waan dö -a -gō.

7 'Kεε yi 'ö -Zlan -bha bōmε kē 'slaple -naa 'dhoë- 'truu -piö -a 'ka bhë □nε 'ö -Zlan dho ö bha 'slë 'yö -bin -sü 'ka -a 'dhiö -mō -a 'ka 'kuë □nε -kō 'ö- □blεε -a 'ka ö bha yuökεmε -nu 'wo- 'dhi- wopōmε -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.»

8 'Yö -wo 'a- ma 'ö go dhang- 'gü bhë, 'ö 'wun □blεε n -dhë 'zü -dëüwo □nεε: «-Bhö 'dho 'ü 'sëedhε -be 'teete 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'ö -Zlan -bha bōmε mε 'ö dö -sü 'ka 'yoo waa- 'sε -an -ta -a -gō bhë, 'ü- 'sü -a -gō!»

9 'A dho -Zlan -bha bōmε bhë -a 'piö 'a- pö -a -dhë -yö n gbaa 'sëedhε -be 'teete bhë -a 'ka; 'yö- pö n -dhë: «-Bhöë 'sü, 'ü- -bhö! -Yö -dho kē 'slëenslën ü dhiö □nε 'zō 'yōn 'dhö, 'kεε 'bha yën -a □yōō' -sü -bha, -yö -dho kē 'güüzë ü 'guu.»

10 'Ö 'sëedhε -be 'teete bhë, 'a- sü -a kwεε, 'a- -bhö. -Yö

-kë n dhiö □zian' 'slëenslën □nε 'zō 'yōn 'dhö; 'kεε □dhe 'ma yën -a □yōō' -sü -bha, -yö -kë 'güüzë n 'guu.

11 □Dhe -kë 'pö 'wo- pö n -dhë: «Ü -dho ko 'zü 'ö -Zlan -yö pë bho -bin -blü ü -dhë, 'ö -gban 'sεgō -nu waa- ö 'gü -mε -nu, -wo □suu'- 'oo □suu'- waa- -gludë -nu -an -bha 'ü- □blεε 'zü.»

11

'Wun 'ö -gban □goo- □ple -nu -bha

1 □Dhe □ya kē 'pö, 'wo -dhe -nu -dan -a 'ka 'lü 'në do nu n -dhë 'ö 'wo- pö n -dhë: «-Bhö □luu'-, kö -Zlan -bha 'kō waa- -a -bha slabhodhε bhë, 'ü -an dan -a 'ka; mε -nu 'wo -Zlan gba -na -a -gō kōō bhë -an □dhong'-!

2 'Kεε -bhö ü □kwaa' -Zlan -bha 'kō 'kweandhε plaandhε -zü; kö □kun 'ü- dan, bhii -yö nu -sü 'ka mε 'waa -Zlan -bha mε -nu 'ka -an -dhë, kö pödhe 'slöösLö 'ö Zeluzalemë 'ka bhë -waan -a □siö'- 'su 'gōō- -yiisië ö ga □ple -bha.

3 A -dho ma □goo- □ple 'ö ga -ta -sō 'dhö -an -bha -an bō kö -waan -Zlan 'dhi -wo □blεε'-, -dhekpaoyi -vuu do ö -ta □ple waa- -dhekpaoyi 'gōō- 'slado (1.260) -an 'ka.»

4 □Goo- □ple 'wo bhë 'wo tōō olivie -lü □ple waa- □labang □ple 'wo dö -sü 'ka kwa Dëmε -Zlan 'ö 'kpongtaa kē -mε 'ka -a 'dhö.

5 Mε □yaa- pö 'yö 'wun yaa kē -an 'ka, 'siö -yö -go -an dhiö 'ö -an yaagümε 'gü □siö; -kō bhë □nε 'ö mε -nu 'wo

'dhoë- 'wun yaa kë -an 'ka
'wo dho gaa.

6 -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö
-an -gɔ kö -waan dhang- 'dhi
ta, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö dha
dho ban 'töng 'wo dho -Zlan
'dhi -wo □blɛɛ -a 'ka bhë -a
'ka; -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö
-an -gɔ kö -waan 'yi -nu 'gla
fei 'gü. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü
-yö -an -gɔ 'pö kö -wo 'wun
'gbee- -nu wɔ 'kpongtaadhe
-ta -kɔ □suu'- 'oo □suu'- -ta
□nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë
-a 'dhö.

7 Yi 'wo 'dhoë- yën wo -bha
'wun □blɛɛ' -sü -bha, wü 'ö
go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü bhë
-yö -dho nu -an -gɔ. 'Yö to -a
'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -an zë.

8 -An □glöö -dho to -kpin-
ngga 'piö pödhe □va 'ö 'wo
-an Dëmɛ dɔa -gaatalü -bha
bhë -a 'gü. Pödhe 'ö bhë □nɛ
'wo- -ga zlöö □nɛ Sodömë 'iin
□nɛ Ezitö -sɛ -an 'dhö.

9 Mɛ -nu 'wo 'sɛgɔ 'saadhö
'gü, 'wo 'gunng 'saadhö 'gü,
'wo -wo □suu'- 'oo □suu'- pö
waa- 'sɛgümɛ -nu 'saadhö
-wo -dho -an □glöö -ga
-dhekpaɔyi -yaaga waa- ö
'gbu 'ka 'ö waa 'dho 'we -a
-bha kö -wo -an □glöö -bin.

10 'Sɛgümɛ -nu □zuö' 'glu
dho dhi mɛ □plɛ 'wo bhë
-an -bha ga -sü -wun 'gü.
-Wo -dho □zuögludhi kë, 'wo
gbɔɔ -nu bɔ wo 'ko -nu -dhë,
bhii 'ö tɔɔ -Zlan 'dhiwopöme
□plɛ 'wo bhë kö □wa 'sɛgümɛ
-nu dɔ -gboudhö.

11 'Kɛɛ □dhe -dhekpaɔyi
-yaaga waa- ö 'gbu 'ö bhë □ya
ziö, 'ö -këdhösü 'tëë 'yö go
-Zlan 'piö 'yö -da -an 'gü, 'ö

'wo □luu 'wo dɔ wo -gɛn -ta.
'Ö 'suö □va -yö -da mɛ -nu
'wo wo 'yan dɔ -an -bha -an
'gü.

12 'Ö -Zlan 'dhiwopöme
□plɛ 'wo bhë 'wo -wo do
'gbee- 'yö go dhang- 'gü -a ma
□nɛɛ: «-Ka -da zö!» 'Wo -da
dhang- 'gü, dha kpö 'ka kö
-an yaagümɛ -nu -wo -an -ga
-sü 'gü.

13 -A 'töng gia- bhë -a 'ka
'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kë; 'ö
pödhe bhë -a 'gü -kan 'kou
kpö kë 'gɔɔ- do -naa bhë 'ö-
'plɛ -yö -lo. 'Ö mɛ -lü -vuu
'slaple -wo ga 'sɛ -bha □zluun
-sü do bhë -a □kwaa'. Mɛ -nu
'wo to, 'suö -yö -da -an 'gü;
'wo yö -Zlan 'yö dhang- 'gü
-a 'tɔ -kë □va -sü -bha.

14 'Yena -wun kë □plɛ -naa
□ya ziö; ('kɛɛ -ka ka -zo kë ka
-de 'piö!) -A kë -yaaga -naa
-dho nu.

'Truu kë 'slaple -naa

15 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö
-Zlan -bha bömɛ kë 'slaple
-naa -yö 'truu -piö; 'ö -wo -nu
-wo -we 'gbee- 'ka dhang- 'gü
'wo- pö: «-Gludëdhe kë -sü 'ö
'kpongtaa zö □nɛ □ya 'to kwa
Dëmɛ waa- Klito -an -bha 'ka
zlöö. -Yö -dho 'kpongtaadhe
□kɔɔn □toëpö 'ka!»

16 'Yö mɛ ziizii 'gɔɔ- □plɛ
ö ga -yiisië 'wo -kë □yaannu
□süë' wo -bha 'gɔ -gbloo 'gü
-Zlan wö 'dhiö bhë 'wo -gblü
'sɛi, 'ö 'wo -Zlan gba

17 □woë' □nɛɛ: «Yi Dëmɛ
-Zlan 'piigbeezë, bhi 'ü -kë
-dhö, 'ü □tun -dhö, yi ü zuö
-pö ü -bha -kë □va -sü 'ü-
wo 'piigbeedhe 'ka, 'ü ü -bha

-gludëdhe -kë bhë -a -wun 'gü.

¹⁸ -Dɔ 'yënnɔ -sü -yö 'següme -nu -pa; 'kɛɛ -a yi □ya -lo kö ü -bha -naazuëdhe bhë -a 'piö -pë -yaan kë kö game -nu -bha za -yaan 'kan. -A yi □ya -lo kö 'üen- ü bha yuökëme -nu 'wo ü 'dhi -wo □blɛɛ waa- me -nu 'töüdhö 'wo ü -bha 'ka 'wo -suö ü -dhë -yö me □va 'ka 'iin -yö me 'tee 'ka 'üen- me 'ö -dhö -a □saan' bho. Me -nu 'wo 'kpongtaadhe 'gü □siö bhë, -a yi □ya -lo kö 'üen- -an 'gü □siö'- 'pö.»

¹⁹ □Dhe □ya kë 'pö 'ö -Zlan -bha 'ko 'ö dhang- 'gü bhë, 'ö- 'dhi -yö -po. 'Ö me -nu -wo -Zlan -bha tɔng □gbëü yö -a -gɔ kɔɔ mü. 'Yö dha -bha 'yan bɔ -sü -nu, pë -drinnɔ -nu, dha -bha 'gbla -wo -nu, 'se -bha □zluun -sü waa- mëngga 'gbee- -bha -lo -sü -wo -kë.

12

Dhebo 'ö 'gina -yö -ziö -a 'piö

¹ 'Ö □duakëpë do □va -yö -wo dhang- 'gü: Dhebo do 'ö lan- -da ö -bha □ne sɔ 'dhö 'ö 'su 'dho -a -gen □löö, 'go mü 'ö 'gɔ □gblaa' 'ö 'susongga 'gɔɔ- do ö ga □ple 'dho -a -bha 'yö -kë -a tuö.

² -Yö -kë dhe 'guzë 'ö koyigadhe □yaa- 'kun -a 'ka; -yö -kë □gblaa 'gbla □dhia koyigadhe 'yënnɔbhödhe □kwaa'.

³ 'Ö pë do 'bhaa -yö -wo dhang- 'gü 'zü: -Yö -kë 'gina do -ziizë bun nuëazë 'ö- -gɔ

-nu 'dho 'slaple -a 'ka. -A -sö -nu -wo -kë 'gɔɔ- do. 'Ö 'gɔ □gblaa' 'dhö -ya -sü 'ka -a -gɔ 'ö -dhö do do 'ka -a -bha.

⁴ -A weng bhë □ne 'ö 'su- songga -nu 'wo dhang- -bha, -an 'gügludhe -yaaga -kɔ 'pian do bho -a 'ka dhang- 'gü 'ö- □zuë' sia-. 'Yö do dhebo 'ö koyiga □yaa- 'kun bhë -a 'dhiö, kö □ya kë □ne □ya 'bë bho 'yaan- -a -bha 'në □yɔɔ'-.

⁵ 'Ö dhebo 'ö bhë 'yö 'në gɔɔn- do kɔɔ. Yö □ne 'yö dho 'dhiö -sü 'següme -nu 'ple 'ka -piö 'gblɔngblɔn do 'ka. 'Kɛɛ 'në bhë -wa -sü 'wo dho -a 'ka -Zlan 'piö -a -bha 'gɔ -gbloo 'sɔɔ.

⁶ Dhebo 'ö bhë -yö □duë, 'ö dho 'yënnɔ □taa, -dhe 'ö -Zlan -ya -yadhe do -kë -a -bha kö -waan -bhöpë nu -a -dhë -dhekpaɔyi -vuu do ö -ta □ple waa- -dhekpaɔyi 'gɔɔ- 'slado -an -bha bhë -a -bha.

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'ko do -yö □luu dhang- 'gü. Miselö 'ö -Zlan -bha bɔme -nu -gɔme do 'ka bhë 'dhö -Zlan -bha bɔme -nu me 'wo- kɔ □löö, waa- 'gina 'dhö, ö -bha bɔme -nu 'dhö, 'wo 'ko -ya 'kuë.

⁸ 'Kɛɛ -wo -to -a 'gbee- 'ka 'gina -ta 'ö -yadhe yaa kë -dhö yö 'dhö waa- ö -bha bɔme -nu 'dhö -an -gɔ kö -waan 'to dhang- 'gü gbɔ.

⁹ 'Gina -ziizë 'ö bhë, 'wo- zuö plaan. Yö □ne 'ö tɔɔ □mɛɛ zii, 'ö 'wo- dhe zlöö dü 'iin Satan 'yö 'kpongtaame -nu 'ple -püö -na □ne. 'Ö yö 'dhö waa- ö -bha bɔme -nu 'dhö, 'wo -an -zuö 'kpongtaa.

10 'Go mü 'a 'we -wo do 'gbee- 'ö go dhang- 'gü □zian' -a ma 'ö- pö: «Dha -sü, 'piigbeedhe waa- -gludëdhe kë -sü 'ö kwa -bha -Zlan -bha 'ka waa- -wogbiindhe 'ö- -bha Klito -bha 'ka □wa yö -dhepuudhe 'gü. Bhii me 'ö za -lo -na kwa dhegluzë -nu tuö -Zlan wö 'dhiö gbeng waa- lënnng bhë, □waa- kë, □waa- □zong' □ya 'go dhang- 'gü.

11 Dö 'ö 'bhlanë fëi -ya wo -an -gban -gö waa- 'wun gia- 'ö bhë -a □blëε'- 'wo- wo bhë □ne 'ö kwa dhegluzë -nu -wo bö -a -ta 'wo to -a 'gbee- 'ka bhë. -Wo wo -kwaa wo -de -wun -zü 'ö 'wo -an zë -a -wun 'gü.

12 -Dhe -kë 'dhö, dhang- 'gü -dhe -nu, -ka □zuögludhi kë, me -nu -de 'pö 'ka dhang- -nu bhë -an 'gü, -ka □zuögludhi kë! 'Këε -më 'yena -wun 'ö dho kë 'kpongtaadhe waa- 'yooga -an -bha 'ka □ne -oo! Bhii 'ö töö dü 'yö □yoo ka 'piö bhë, -yö pa -sü 'ka -naazuëdhe 'ka ka buëndhö 'ö töö -ya □dua' □ne 'töng 'yö- -gö bhë □ya 'to 'tee.»

13 □Dhe 'ö 'gina □yaa- döa □ne 'ya -zuö 'kpongtaa 'ö yö -ziö dhebo 'ö 'nëgöonzë kpo bhë -a 'piö -sü 'gü.

14 'Yö pë yö -kë □ne 'gblübhäa gban □ple 'dhö 'wo- nu dhebo bhë -a -dhë kö -yaan -lö -yaan 'dho ö -yadhe -bha 'yënnng □taa -bin -sü 'ka □mëε -bha -glu -da -a -ta -sü -gö; -dhe bhë □ne 'wo dho -bhöpë nu -a -dhë -a -bha, -kwe -yaaga waa- ö 'gbu 'piö.

15 'Yö □mëε -yö ö 'dhi -po 'ö

'yi 'ö -ziö □ne 'yiga 'dhö -yö -ziö dhebo 'ö bhë -a 'piö, -yö kë 'dhö kö 'yi -zuö □va -yö ziö -a 'ka.

16 'Këε 'se -yö -nu dhebo bhë -a -dhë. Bhii 'se -yö ö 'dhi -po 'ö 'yi 'ö go 'gina dhiö bhë, 'ö- □yoo.

17 'Ö- -wun -yö -na 'gina bhë -a -zuë dhebo bhë -a buëndhö. 'Yö dho 'ö 'ko -ya dhebo bhë -a □suu'- -ta -nu, me -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha tong □bhlë -ya, me -nu 'ö 'wo dö -sü 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü 'gü -an -bha.

18 'Ö 'gina -yö dho 'ö dö 'yoo 'kpong 'dhiö.

13

'Wun 'ö -gban wü □ple -bha

1 'Go mü 'a wü do yö kö -yö 'go -na 'yoo □bhäa. -A -sö -yö -kë 'göo- do, 'ö- -gö -nu 'dhö 'slaple; 'ö 'gö □gbläa' 'dho -a -sö 'ö -dhö do do 'ka -a -bha. 'Ö 'to do 'ö 'si -bho -Zlan -gö -to 'ka 'yö -ya -sü 'ka -a -gö -nu -bha.

2 Wü 'ö bhë -yö -bho 'göo- -bha. -A -gen -nu -wo -kë □ne -tön -bha gbën- -nu -gen 'dhö, 'ö- dhiö -dhe -yö -kë □ne □läa' dhiö -dhe 'dhö. 'Yö 'gina do 'ö □sia bhë 'yö ö -bha 'piigbeedhe 'dhö, ö -bha 'gö -gbloo waa- ö -bha -kö -mö 'wuën- -sü □va bhë 'ö- nu -a -dhë.

3 'Kpa do □va 'gblüünzë -yö -kë wü bhë -a -gö -nu do -bha. Me 'ö 'yan □ya -da -a -ta kö □ya kë -a 'yaan □ne bhüö 'ö- 'kpa 'dhö bhë, pë 'ö wü 'ö bhë 'ö dho to □a □kwaa'

-bezë yö -mü. 'Kεε wü bhë bhüö 'ö dho kë -a ga -gen 'ka -be bhë, -yö -dha -a -gɔ. 'Ö 'kpongtaame -nu 'saadhö 'wo -da □zuögludhi 'gü, 'wo -ziö wü 'ö bhë -a 'piö.

4 'Ö me -nu 'saadhö 'wo yö 'gina 'ö bhë -a gba -sü -bha, bhii 'ö tɔɔ -yö 'ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -nu wü 'ö bhë -a -dhë. 'Ö 'wo yö wü 'ö bhë -a gba -sü -bha 'pö -a pö -sü 'ka □neε: «Dö 'yö dho kë □ne wü 'ö □ne -a 'dhö e? Dö 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan 'ko zë -a 'ka ε?»

5 'Ö wü bhë 'wo zian nu -a -dhë, 'yö -de -sü □va -wun -nu □bleε, 'ö 'si -nu bho -Zlan -gɔ; 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö kö pë -nu 'wo □ne -yaan -an kë 'su 'gɔɔ- -yiisië 'ö ga □ple 'piö.

6 'Ö yö 'si -bho -Zlan -gɔ -sü 'gü, -a 'tɔ -gɔ 'gü zë -sü 'ka, 'wun -nu -dɔ yö 'dhö, -dhë 'ö -bha waa- me -nu 'wo dhang- 'gü 'töüdhö -an -bha -sü 'ka.

7 'Ö zian -yö nu -a -dhë, kö -yaan -glu gɔn -Zlan -bha me -nu 'slööslö 'ka -yaan 'tɔ -a 'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö 'gunng 'saadhö, 'següme -nu 'saadhö waa- -wo □suu'- 'saadhö -a pö -me -nu -ta.

8 'Kpongtaame -nu 'saadhö -wo -dho -a gba; 'kεε me -nu 'wo dho -a gba 'wo tɔɔ me -nu 'ö 'kpongtaadhe züɔyi 'ka, 'ö -an 'tɔ yaa -ya -sü 'ka 'bhlanë 'wo- zë bhë -a -bha □toëpö -këdhösü 'sëedhe -be bhë -a 'gü bhë.

9 -Ka ka 'tɔ 'tɔ -së 'ka! Me 'ö- 'wun ma -tɔ 'dhö -dhö, -yö

'wun 'ö □ne -a ma.

10 Me -nu 'wo -Zlan -bha 'següme -nu 'ka bhë, -a me -nu 'wo dho kë -kanso 'kɔɔme 'ka, -wo -dho dho -an 'ka -kanso 'kɔɔdhö. 'Ö- me -nu 'wo dho kë 'pö -zë -dhaa 'ka -me 'ka, 'wo dho -an zë -dhaa 'ka. -A -wun 'gü, -yö -Zlan -bha me 'slööslö -bha kö -wo bɔ 'wun 'gbee- 'gü, □zuö' -kë -saa -sü waa- -zo yö -sü -an 'ka.

11 'Go mü 'zü, 'ö wü 'waa gbë 'ö- -sö -yö -kë □ne 'bhlanë -nu -sö 'dhö, 'ö- 'we -wo -yö -kë -ziizë □ne 'gina -wo 'dhö bhë, 'a- yö kö -yö 'go -na 'seidhö,

12 'Ö wü -bleεzë -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'gü -pë -nu -kë -a wö 'dhiö mü. 'Ö 'se waa- 'ö 'gü -me -nu 'gbee- -ta bho -yö kë 'dhö kö wü -bleεzë 'ö- -bha bhüö 'ö dho tɔ -a □kwaa' -be 'ö bo bhë, -waan -a gba.

13 Wü kë □ple -naa 'ö bhë, -yö -dhidhaapë □vava -nu -kë; -a do 'bhaa tɔɔ -ya -kë 'ö 'siö -yö go dhang- 'gü 'yö □yɔɔ 'kpongtaame 'ple wö 'dhiö.

14 'Ö 'kpongtaame -nu 'ple -püö, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö -dhidhaapë -nu kë -na -a 'ka bhë -a □kwaa' wü -bleεzë bhë -a wö 'dhiö. Bhii pë -nu bhë □ne 'wo- -wo -kë 'gbiin- 'kpongtaame -nu wö 'dhiö, 'ö bɔ -a -ta 'ö- pö -an -dhë, wü 'ö yaa ga gbɔ -gi 'ö- wo -a □kwaa' bhë, -wa 'bin □va do dɔ.

15 Wü kë □ple -naa 'ö bhë -yö zian -yö kö -yaan -këdhösü nü -da wü -bleεzë 'bin bhë -a 'gü, -yö kë 'dhö kö

pë 'bin 'ö bhë -yö 'we 'iin kö me -nu 'saadhö 'ö waa 'dho we -a -bha kö -waan -a gba, -yö -an zë.

16 Wü 'ö bhë -yö -dhö me -nu 'saadhö, -yö 'në 'tee 'ka 'iin -yö me □va 'ka, -yö □bhoomë 'ka 'iin -yö 'fæmë 'ka, -yö 'gan 'ka 'iin 'yaa 'gan 'ka, -an 'plë 'gbee- ta -bho kö me 'ö -dhö -wo □duakëpë do kë -a kwëë 'gü -kö -bha 'iin -a -kpong 'gü.

17 Më gbe yaa kë -dhö kö -yaan pë 'dho 'iin pë 'dhoo do, kö □duakëpë 'ö bhë yaa kë -a -bha. □Duakëpë 'ö bhë 'ö tö: Wü 'ö bhë -a 'to 'iin 'nimlo 'ö nu -sü 'ka 'ö waa-wü 'ö bhë 'ö -an 'to dhö dho 'ko 'piö.

18 -Dhe 'ö □në 'ö tö 'kpaak-padhe -zon -dhe. Më 'ö 'wun -bho 'kou do, 'nimlo 'ö □në -ya -dho 'kuë- -sü □dhong'-bhii 'nimlo 'ö bhë waa- gōōn-do 'to -wo -dho 'ko 'piö. -A -dho 'kuë- -sü 'ö tö □këng' 'slado -kö 'slado ö ga 'slado (666).

14

'Bhlanë waa- më -nu 'ö -an -dho

1 □Dhe □ya kë 'pö 'a -dhe -ga; 'a 'bhlanë yö kö -yö do -sü 'ka Siōn -tōn tuö. Më -lü -vuu □këng' do ö -kö -yiisië waa- më -lü -vuu -yiisië (144.000) -wo kë -a 'piö mü. -A 'to waa- -a Dë 'to -wo -kë -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü.

2 'Ö -wo do -yö go dhang- 'gü 'ö -we □në 'yi □va -zuö 'iin dha 'we -drinng 'dhö, 'a- ma. 'We -wo 'a- ma bhë -yö -bho

kongzëmë -nu -bha kong -wo -bha.

3 Më -lü -vuu □plëezë 'wo bhë -wo -kë do -sü 'ka 'gō -gbloo bhë 'dhö, pë 'bhee- yiisië waa- më ziizi -nu 'wo bhë -an wö 'dhiö 'ö 'wo yö 'tan -dëü bho -sü 'gü. Më gbe yaa kë -dhö kö -yaan 'tan -dëü bhë -a □daan'- -yaan -a bho -a 'ke yaa kë më -lü -vuu □këng' do ö -kö -yiisië waa- më -lü -vuu -yiisië 'ö Yesu -yö -an -gō -ta -bö □soōn yaa -gō 'kpongtaa bhë -an 'ka.

4 Më 'wo bhë waa wo -de kë -dhuuzë dhoo -nu 'piö, -wo wo -zo -kë wo -de 'piö 'wo to 'slööslö. -Dhe 'saadhö 'ö 'bhlanë bhë 'ö dho -a -bha, -wo -ziö -a 'piö. -Wo -an -dho më -nu ziën kö -waan kë më -nu 'wo dho dho -an 'ka -Zlan waa- 'bhlanë -an 'dhiö -a 'ka.

5 Waa- ma -an 'dhiö do kö -wo □sua -wun □blëë' -na; 'wun yaa gbe 'yaa -an -bha.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha bōmë -nu -yaaga -bha

6 'Go mü 'a -Zlan -bha bōmë do 'waa gbe yö kö -yö ziö -sü 'gü plaan 'puu 'piö dhuö □gbiin. □Toëpö -këdhösü -wuntaōsë -yö -kë -a -gō kö -yaan nuë më -nu 'wo 'kpongtaa 'ö 'wo 'së 'saadhö 'gü -më -nu 'ka, 'gunng 'saadhö 'gü -më -nu 'ka, -wo □suu'- 'saadhö pö -më -nu waa- 'sëgō 'saadhö 'gü -më -nu -an -dhë.

7 -Yö -kë -a pö -dhiadhö -wo 'gbee- 'ka □nëë: «-Ka 'suö -Zlan -dhë, 'ka- 'to bho! Bhii 'tōng 'yö dho më -nu -bha za kaan bhë □ya -lo. Yö

'ö dhang-, 'se, 'yoo waa- 'yigo -an 'ple -kë bhë, -kaa gba!»

8 □Dhe go mü, 'ö -Zlan -bha bome kë □ple -naa -yö nu -a pö -sü 'ka □neε: «Babilonë -pö □va bhë □ya □siö'-, -ka -dhe -ga, □ya □siö'-! □Ya □soon kë -sü -pen 'se 'saadhö 'gü □ne -kō 'ö 'wo -droon 'yi nu -na -a 'ka me 'ple -dhë □waa- mü 'ö -an kë -na bhë -a 'dhö!»

9 'Ö -Zlan -bha bome kë -yaaga -naa -yö -wo kö -a me □ple 'wo 'dhiö bhë □wa ziö. -Yö -kë -a pö -sü 'gü -wo 'gbee- 'ka □neε: «Me 'ö 'dhoë- wü bhë -a gba -yaan -a 'bin gba, 'go mü -waan □duakëpë -ya -a -kpong 'iin -a -kō -bha,

10 yö -de 'pö, -Zlan -bha -naadhe -dhö nu -a -ta. -Zlan -bha -naazuëdhe bhë -yö -kë □ne -droon 'yi 'ö 'yaa -kaan 'kuë -sü 'ka 'ö yö gia- 'ö- -lo ö -bha -naazuëpë 'ka, yö -mü. Me 'oo me 'yö 'dhoë- -a kë □ne -kō bhë -a 'dhö, -wo -dho -a -zuö bloon 'tëe yaazë bhë -a 'siö 'gü, 'go mü 'ö- 'yënnng dho bhö -Zlan -bha bome -nu 'slööslö waa- 'bhlanë -an wö 'dhiö.

11 'Siö 'tëe 'yö dho -an 'yënnng bhö bhë, -yö -dho kë -dhö □toëpö □toëpö 'ka. Me -nu 'wo 'dhoë- wü bhë waa- -a 'bin -an gba, 'iin 'ö- -bha □duakëpë 'dhoë- kë -an -bha, 'tëepadhe yaa 'dho kë -an -gō lënnng -nu waa- gbeng -nu -an 'ka.»

12 □Dhe 'ö □ne 'ö tōō -Zlan -bha me -nu 'slööslö 'wo 'dhoë- -a -bha tong kun 'go mü -waan wo -zo yö Yesu

-bha, -an -bō 'wun 'gbee- 'gü -dhe 'ö dho kë □zuösaadhe 'ka.

13 'Go mü 'ö -wo do -yö bö dhang- 'gü 'ö- pö n -dhë: «'Sëëdhe 'sü 'ü pë □bëen'- -a 'gü □neε: 'Go □dëε -bha, □zuögludhi -yö kë me -nu 'wo 'dhoë- to -klu -sü 'ka Dëme -bha -yaan yöë -an -bha ga -sü -bha -an -gō!» 'Ö -Zuu 'slööslö -ya -pö: «-Yö 'wun gia- 'ka, -wo -dho wo 'tëε pa wo -bha yuö 'gbee- kë -sü -gō bhii -an -bha 'wun -së kë -sü □saan- -dho bho 'ma.»

'Se -ta dhuö -pë 'kan -sü

14 □Dhe 'a- ga 'zü, 'ö 'a dha kpö 'puu do yö; 'ö pë 'ö -kë □ne me -lü 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a -ta. 'Sënnng 'gō □gblaa' do -yö -kë -a -gō -bha, 'ö 'gbuë- 'kan -dhaa do 'dhiözë 'dho -a kwëε.

15 'Yö -Zlan -bha bome do 'bhaa -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü 'yö yö plaan, 'yö yö 'wun □blëε' -sü -bha -wo 'gbee- 'ka me 'yö -kë -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhë -a -dhë 'ö- pö: «-Bhō ü -bha -dhaa 'në 'sü, 'ö me -nu 'wo 'kpongtaa, 'ü -an 'dho 'kuë- □ne □dhe 'wo -mlü -kan bhii -mlü □ya ga. -A 'kan -yi □ya -lo.»

16 □Dhe □ya kë 'pö 'ö me 'ö -kë -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhë 'yö nu ö -bha -dhaa 'në 'ka, -yö yö yuö kë -sü -bha □ne me -mlü -kan, 'ö- 'ple -kan.

17 'Ö -Zlan -bha bome 'bhaa 'ö yö -de 'pö ö -dhaa 'në do 'dhiözë 'dho -a kwëε -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kō 'ö

dhang- 'gü bhë -a 'gü 'yö yö plaan.

18 'Ö -Zlan -bha bome do 'waa gbε 'ö -ko -mo 'wuën-sü 'dhoë- go 'siö -ta bhë, -yö go slabhodhe -bha □zian', 'yö nu 'yö- pö -wo 'gbee- 'ka me 'ö -dhaa 'dhiözë 'dhoë- go bhë -a -dhë □nεε: «-Bhö ü -bha -dhaa 'sü 'ü lezen -nu 'wo 'se -ta 'ü -an -kpa 'kan -a 'ka, bhii -an -kpa -nu □wama.»

19 'Ö -Zlan -bha bome bhë 'yö ö -bha -dhaa bo 'se -ta lezen -lü -nu tuö -an -kpa 'kan -sü 'ka, 'yö -an -zuö lezen -kpa 'yi -bho -a 'gü -pë 'gü. -Droon 'yi -bho -a 'gü -pë 'ö bhë 'ö too -Zlan -bha -naazuëdhe □va.

20 -Wo lezen -kpa -nu bhë -an □wüü -an 'yi -bho -a 'gü -pë 'gü pö- □taa -bha, 'ö fei -glu -yö ziö 'yö dho 'kilong □këng' -yaaga -naa □taa 'ö -glu □duan' -yö -mo 'metrë do waa- ö 'gbu -bha.

15

-Zlan -bha bome -nu 'slaple -bha -nu -Zlan -bha -naazuëdhe -koo -nu 'ka -sü

1 'Yö □dhe 'a- -ga 'zü, 'ö pë do 'bhaa 'ö 'wun 'gblüünzë □va 'ka, 'a- yö dhang- 'gü. -Zlan -bha bome -nu 'slaple □nε 'a -an yö kö -wo me -ta -wun 'slaple -wo -an kwεε. -Wo me -ta -wun 'slaple 'wo bhë 'wo too -an -kaanta -nu 'ö -Zlan dho ö bha -naazuëdhe 'dhiö -mo -a 'ka 'kuë.

2 'A ko 'zü 'a pë 'ö -kë □nε 'yipuë 'dhö 'a- yö. 'Kεε 'yi giagia 'yaa -mü. -Yö -kë □nε

pë 'wo 'vedhe kë -na -a 'ka 'ö me 'yan 'dho bo -na -a 'gü bhë -a 'dhö. 'Yö pë 'ö -kë □nε 'siö 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a 'gü. 'Go mü 'zü 'a me -nu 'wo to -a 'gbee- 'ka wü bhë 'dhö, -a 'bin 'dhö, waa- me 'ö- 'to 'dho 'nimlo 'ka bhë -an -ta bhë, -an yö kö -wo do -sü 'ka pë 'bhlöngbhlöng bhë -a 'dhiö, kö -Zlan □ya kong -nu nu -an -dhë.

3 -Wo -kë Moizö 'ö -kë -Zlan -bha yuökëme 'ka bhë -a -bha 'tan 'ö- bho -Zlan 'to bho -sü 'ka waa- 'tan 'ö bho 'bhanë 'to bho -sü 'ka bhë -an bho □dhia, -a pö -sü 'ka □nεε: «Yi Dëme, -Zlan 'piigbeezë, ü këyuö -nu □wo □va, 'ö 'wo 'gblüünzë; 'se 'saadhö -bha -gludë, ü -bha 'slë -nu □wo kpengdhö 'ö 'wo 'wun gia- 'ka.

4 Dö 'ö yaa 'dho suö ü -dhë -ε, yi Dëme? Dö 'ö yaa 'dho we -a -bha kö -yaan ü 'to bho □ε? Bhii bhi do □nε 'ü 'slööslö. 'Setame -nu 'saadhö -wo -dho nu 'wo -gblü ü 'dhiö ü gba -sü 'ka, bhii ü këwun -nu 'wo kpengdhö bhë □wa yö -dhegbëadhe 'gü.»

5 □Dhe 'ö pë -nu 'wo bhë □wa ziö, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'ö dhang- 'gü bhë, 'a- yö kö -a 'dhi □ya 'po -dhe 'slööslö -dhe □duö 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü bhë -a -zü.

6 -Zlan -bha bome -nu 'slaple 'ö -wo me -ta -wun 'slaple 'dhö -an -go bhë, -wo -go -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'wo yö plaan; -wo -kë 'dhu -sü 'ka so 'puu 'ö 'bhü -sü 'ka -a 'ka; 'ö 'sënnng -du kwi 'dho ziö -sü 'ka -an -kënnng 'gü.

7 'Ö pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'ö- mε do -yö 'sënnng -koo 'slaple 'ö 'wo pa -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- □toëpö 'ka bhë -a -bha -naazuëdhe 'gü -pë 'ka bhë -a nu -Zlan -bha bome -nu 'slaple 'wo bhë -an -dhë.

8 -Zlan -gba -a 'gü -ko bhë -yö -pa 'sion 'ka -Zlan -bha 'tobhodhe waa- -a -bha 'piigbeedhe -an □kwaa'. 'Ö mε gbe yaa kë -dhö -yaan -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'ö bhë -a 'gü kö -yö 'dho -yö yöë -wo mε -ta -wun 'slaple 'ö -Zlan -bha bome -nu -wo -nu -a 'ka bhë -a -wun 'ple -yö 'ko 'dhiö -yi -bha.

16

'Wun 'ö -Zlan -bha -naazuëdhe -koo -nu 'slaple 'gü

1 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'gbee- 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü □zian' 'a- ma; 'ö- pö -Zlan -bha bome -nu 'slaple 'wo bhë -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka -Zlan -bha -naazuëdhe -koo pa -sü 'slaple bhë -a 'daawo 'kpongtaa!»

2 'Ö -Zlan -bha bome -blëezë -yö dho 'yö 'ö bha -koo pa -sü 'daawo 'kpongtaa. 'Ö mε 'yënnng bho bhüö □yua' -yö -lo mε -nu 'ö wü 'ö bhë 'ö- □dua' 'dho -an -bha, 'go mü 'wo- 'bin gba bhë -an -bha.

3 'Ö -Zlan -bha bome □ple -naa -yö 'ö -bha -koo pa -sü 'daawo 'yoo □bhaa. 'Ö 'yi -yö -kë □nε mε □ya ga -a fei 'dhö, 'ö pë -nu 'wo 'bhee- 'yoo □bhaa, 'ö -an 'ple -wo ga.

4 'Ö -Zlan -bha bome kë -yaaga -naa -yö 'ö -bha -koo pa -sü 'daawo 'yiga -nu waa- 'yigö bho -dhe -nu -an □bhaa -dhe -nu -bha; 'ö 'yi -nu -wo -gla fei 'gü.

5 'Ö -Zlan -bha bome 'ö -wo -ko -mo 'wuën- -sü 'dho -a -gö 'yi -nu -ta bhë 'a- -wo ma □nεε: «Bhi 'ü 'slööslö, bhi 'ü -dhö, 'ü -kë -dhö, ü kpengdhö ü -bha za 'kan -ko -nu 'gü.

6 Bhii mε -nu 'wo ü -bha mε -nu 'slööslö waa- ü 'dhi- wopöme -nu fei -lo bhë, ü fei 'yi nu -an -dhë 'wo- mü; -yö -dhi -an -bha.»

7 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go -Zlan -bha slab- hodhe -bha 'a- ma □nεε: «□li-, 'wun gia- -mü, yi Dëme -Zlan 'piigbeezë, ü bha za 'kan -ko -nu 'ple □wo -së 'ö 'wo kpengdhö giagia 'ka!»

8 'Ö -Zlan -bha bome kë -yiisië -naa -yö 'ö bha -koo pa -sü 'daawo lan- -ta 'ö 'wo zian nu -a -dhë kö -yaan mε -nu 'güö 'siö 'ka.

9 'Ö mε 'bhee- -nu -wo yö 'güö -sü 'gü 'siö -bha dödhe 'gbee- □kwaa'; 'wo yö 'si -bho -Zlan 'ö -ko -mo 'wuën- -sü 'dhoë- -gö -wo mε -ta -wun □suu'- 'ö bhë -a -ta bhë, -a 'to -gö -sü 'gü; waa 'go □zian' wo -bha 'wun yaa 'gü kö -waan -a 'to bho.

10 'Ö -Zlan -bha bome kë 'soodhu -naa -yö 'ö -bha -koo pa -sü 'daawo wü 'ö bhë -a -bha 'gö -gbloo 'gü, 'ö -dhe 'saadhö 'ö- -bha -gludëdhëkëdhe 'dhoë- -bha 'yö -da -dhetiidhe 'gü, 'ö mε -nu -wo yö wo nε- -bhö -sü 'gü 'yënnghodhe □kwaa'.

11 'Wo yō 'si bho -sü 'gü -Zlan 'ö dhang- 'gü -a -gɔ, wo -bha 'yēnngbhōdhe waa- wo -bha bhüō -nu -wun 'gü; waa 'go wo -bha 'wun yaa -nu 'gü.

12 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kē 'slado -naa -yō ö -bha -kɔɔ pa -sü 'daawo 'yiga □va 'wo -dhe öflatö bhē -a □bhaa. 'Ö 'yiga □va bhē 'ö □bhöü kö -yaan zian nu -gludē 'ö go lan- bho □zian' bhē -a -dhē.

13 'Go mü 'a -zuu yaa -yaaga 'wo bho 'drɔɔ -bha -an yō: -A do -yō -go 'gina dhiö, 'ö- do 'bhaa -yō go wü dhiö, 'ö- kaanta -yō go -Zlan -wodhiölomɛ □suazē dhiö.

14 Wo □nɛ 'wo tɔɔ dü -bha -zuu yaa -nu 'wo -dhidhaapē -nu -kē. -Zuu -yaaga 'wo bhē □nɛ 'wo dho -gludē -nu 'piö 'kpongtaadhɛ 'saadhö -bha, kö -waan -an 'kpo 'kuē- kö -glu 'ö dho kē -Zlan 'piig-beezē -bha yi □va 'ka bhē -waan gɔn.

15 -Ka ka 'to 'to, a nu -na □nɛ □kwaanmɛ -yō nu. 'Gludhi -yō kē mɛ 'ö 'dhoē-ya ö 'yaan -yaan ö -bha sɔ -nu 'kun -sē -a -gɔ, -yō kē 'dhö kö □kun 'yō dho to ö 'kpaan 'ka 'ö mɛ -nu dho -a lē- -dhe yō.

16 -Zuu -nu bhē -wo -gludē -nu -kpo 'kuē- -dhe do 'wo -dhe Eblö -nu -wo 'gü Aamagedɔn -a -bha.

17 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ kē 'slaple -naa -yō ö -bha -kɔɔ pa -sü -pɛn 'dhung- -ta. 'Ö -wo do 'gbee- -yō -we -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; -yō -go 'gɔ -gbloo 'gü 'yō- pō: «□Ya yēn!»

18 'Ö pē -bha 'yanbōdhe -nu, pē -drinng -nu, dha 'we -wo -nu waa- 'sɛ -bha □zluun -sü 'gbee- -wo -kē. 'Ö sü mɛ 'bhee- -da -sü -bha 'kpongtaa 'sɛ yaa □zluun □suu'- wo 'dhö do; -a mɛ 'ö □nɛ -yō -kē 'gbee- □duö!

19 'Ö 'kwipö ('wo- -dhe Babilönē) bhē 'yō -kan 'gü -yaaga, 'ö pōdhe -nu 'wo 'sɛgüdhe 'saadhö -nu -bha 'ö -an -bha 'kɔ -nu -wo -lo. -Zlan -zo -yō -bhüō Babilönē -dhe □va 'ka kö -yaan ö bha -naazuēdhe □va -drɔɔn -kɔɔ nu -a -dhē -yaan -a mü.

20 'Ö 'yi songdhe -nu -wo □dhɔng, 'ö -tɔn -nu -wo □dhɔng mɛ -gɔ.

21 Mēngga □vava 'ö- do dho -mɔ 'kilong 'gɔɔ- -yiisiē -bha bhē 'wo go dhang- 'gü 'wo -lo mɛ -nu -ta. 'Ö mɛ -nu -wo yō 'si -bho -Zlan -gɔ -sü 'gü mēngga -nu 'wo -lo -an -ta 'wun -wɔ mɛ -ta dhe 'ka bhē -a -wun 'gü. Bhii 'ö tɔɔ -yō -kē 'gbee- -ziizē 'ka.

17

1 □Dhe □ya kē 'pö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple 'ö -kɔɔ pa -sü 'slaple -yō -kē -an -gɔ bhē, 'ö- mɛ do -yō nu 'ö- pō n -dhē: «-Bhō nu kö -kɔ 'a dho □sɔɔnkēdhe □va 'ö pō- □va 'ö do -sü 'ka 'yiga □plēzē 'sɔɔ -a 'klo- bho -a 'ka bhē 'aan-zɔn ü -dhē.

2 'Kpongtaa -gludē -nu □wa wo -de kē -dhuuzē -a 'piö, 'go mü 'ö 'kpongtaamɛ -nu □waa- -bha □sɔɔn kē -sü -drɔɔn mü, -a 'yi □ya ziö -an -gɔ.»

³ 'Ö -Zlan -bha bome -yö dho n 'ka 'yënnng □taa -Zuu 'slööslö □kwaa'. -Dhe bhë □ne 'a dhebo do yö -a -bha kö -yö -ya -sü 'ka wü nuεazë 'ö 'si -bho -Zlan -gɔ -tɔ -nu 'dho -lo -sü 'ka -a -bha -a □taa. Wü 'ö 'dhö bhë -a -gɔ -nu -wo 'slaple 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do.

⁴ Dhebo 'ö bhë, so bun nuεazë -yö -kë -a -bha; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë 'sënnng 'ka, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë -guö 'yan bho -sü -zë -nu 'ka, -zloo -nu -wo -kë -a -bha. 'Sënnng -kɔɔ do 'ö -kë pa -sü 'ka pë □lɔɔzë -nu, pë -dhuuzë -nu 'wo- -bha □sɔɔn kë -sü 'piö -pë -nu 'ka -yö -kë -a kwεε.

⁵ 'Ö 'tɔ do 'ö- -gen 'dho -bin -sü 'ka 'yö -kë -ya -sü 'ka -a -kpong 'gü □nεε: Babilonë, 'kwipö □va, □sɔɔnkëdhe -nu waa- pë □lɔɔzë -nu 'wo 'kpongtaa -an dhe.

⁶ Dhebo 'ö me 'slööslö -nu waa- Yesu -bha □goo- -nu fei mü bhë, a- -yö kö fei bhë -ya kë -na □ne -kɔ 'ö yö 'yi 'dhö me kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

'Ö 'tetundhe □va -yö -da n 'gü n 'yan -bha -dɔ -a -bha -sü 'ka.

⁷ 'Ö -Zlan -bha bome -ya pö n -dhë: «Më 'yö -kë 'ö ü 'te -yö tun □ii? Dhebo bhë waa- wü 'ö- -gɔ 'dho 'slaple, 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do, 'ö -ya -sü 'ka -a □taa bhë, a -dho -a -gen 'ö -bin -sü 'ka bhë -a pö ü -dhë.

⁸ Wü 'ö bhë -yö -kë 'bhee- 'dhiö -be 'kεε 'yaa 'dhö gbɔ, -yö -dho go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü kö -yaan 'dho ö

'gü □siö' -zian 'ka. Me -nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an 'tɔ yaa -ya -këdhösü 'sëedhe -be 'gü 'kpongtaadhe züdüyi 'ka bhë, -an 'te -yö -dho tun -a -bha -go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü -sü 'ka -an 'yaan 'ka. Bhii -yö -kë -dhö, 'yaa -dhö gbɔ; 'kεε -yö -dho -wo 'zü.

⁹ -Dhe 'ö □ne 'ö tɔɔ 'wundɔdhe waa- 'kpaak- padhe -an -zɔn -dhe. -A -gɔ -nu 'slaple bhë 'wo tɔɔ 'sε -tɔn 'slaple 'ö dhebo 'ö bhë 'ö -ya -sü 'ka -an -ta; -wo -gludë 'slaple 'ka 'pö.

¹⁰ -An me 'sɔɔdhu □wa 'go -an ziën; 'waa -dhö gbɔ, -a me do 'tɔ -yö bho -sü 'gü. -A me kë 'slaple -naa yaa nu □kun; □ya kë □ne □ya nu, 'töng kpö 'bhle □ne 'ö dhoë- kë zö.

¹¹ Wü 'ö 'dhiö -bezë 'ö -kë 'bhee- 'ö 'yaa- 'ka gbɔ bhë, yö gia- 'ö tɔɔ -gludë kë 'slεaga -naa, yö □ne 'ö tɔɔ -gludë 'slaple 'wo bhë -a me do 'ö □ya ö -bha -gludëdhe kë 'saadhö, 'yö 'dho -na ö -bha 'gü □siö' -zian 'ka bhë.

¹² -A -sö -nu 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhë 'wo tɔɔ -gludë -nu 'gɔɔ- do 'ö waa 'tɔbhɔdhe kë □kun 'kεε -wo -dho -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö wo -bha -gludëdhekëdhe -bha kö waa- wü bhë -an 'tɔ -yaan bho 'lεlε do 'piö.

¹³ □Dhe 'wo- -bha 'gɔɔ- do, -an -zo -ta -a 'gü -wun -yö do, 'ö 'wo wo -bha 'piigbeedhe waa- -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -lo wü bhë -a kwεε.

¹⁴ -Wo -dho 'ko -ya 'bhlanë -bha, 'kεε 'bhlanë -yö -dho to

-a 'gbee- 'ka -an -ta; bhii 'ö tɔɔ -yö dɛmɛ -nu -bha Dɛmɛ waa- -gludɛ -nu -bha -gludɛ 'ka. Yö 'dhö waa- ö bha mɛ -nu, mɛ 'ö -an [dhɔɔ -kɛ, 'ö -an sü 'wo -to -a 'piö -mɛ -nu 'ka -wo dho to -a 'gbee- 'ka.»

15 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhɛ 'zü [nɛɛ: «'Yi -nu 'ü -an yö, 'ö [sɔɔnkɛdhe -yö -kɛ -a -ta bhɛ 'wo tɔɔ 'sɛgümɛ -nu, mɛ gbung -nu, 'sɛgögümɛ -nu, -wo [suu'- 'oo [suu'- pö -mɛ -nu.

16 -Sö 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhɛ waa- wü -wo -dho [sɔɔnkɛdhe 'ö bhɛ -a -san zɛ; -wo -dho -a -bha pɛ -nu 'wo- -gɔ -a 'plɛ kun -a -gɔ 'ö 'yö to ö bun 'kpaan 'ka. -Wo -dho -a [nɛng -bhö 'ö 'wo- 'gü [siö 'siö 'ka.

17 Bhii -Zlan -de [nɛ 'ö ö -de -dhi -a -dhɛ -wun -da -an [zuö' 'gü 'wo- -kɛ, 'ö 'wo dho wo 'kuɛ-, 'wo wo -bha -kɔ -mɔ 'wuɛn- -sü nu wü bhɛ -a -dhɛ, -yaan 'dho -yaan yöɛ -Zlan -wo -nu 'dhiö -mɔ 'kuɛ -yi -bha.

18 -A -de, dhebɔ 'ü- yö bhɛ 'ö tɔɔ pödhe [va 'ö -gɔ -dhe kɛ -na -gludɛ -nu -ta 'kpong- ta.»

18

Babilonɛ 'gü [siö' -kɔ

1 [Dhe 'ö [ya kɛ 'pö, 'a -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa 'ö -kɔ -mɔ 'wuɛn- -sü [va 'dho -a -gɔ 'a- yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü kö -a 'bhü [ya sa 'kpongtaadhɛ 'saadhö -bha.

2 'Yö -gbla -wo 'gbee- 'ka [nɛɛ: «Babilonɛ -pö [va bhɛ -a 'gü [ya [siö'-! -Ka -dhe -ga, -a 'gü [ya [siö'-!

-A -yadhɛ [ya kɛ zlöö -zuo yaa -nu kɛdhɛ 'ka. [Ya kɛ zlöö -ma [suu'- yaazɛ -nu 'ö 'waa 'slööslö -an 'saadhö -an kɛdhɛ 'ka.

3 Bhii 'ö tɔɔ 'sɛgümɛ -nu 'saadhö [wa -drɔɔn 'ö- -bha [sɔɔn 'gblüünzɛ kɛ -sü 'ka bhɛ -a mü; 'ö 'kpongtaa -gludɛ -nu [wa wo -de [nɛng -a -bha, -kɛ -dhuuzɛ -sü 'ka, -a 'piö. 'Ö 'dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo 'kpongtaa [wa kɛ [bhɔɔzɛ, -a -bha pɛ [sɔng' [vavazɛ -nu 'gü.»

4 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go dhang- 'gü 'a- ma, 'yö- pö: «-Ka 'go pödhe bhɛ -a 'gü, ma 'sɛgümɛ -nu! -Yö kɛ 'dhö kö [kun 'ka dho -da -a -bha [sɔɔn yaa -nu 'gü 'iin kö [kun 'ö 'klobhɔdhe -nu 'ö dho -ma -a 'ka bhɛ 'ö dho nu ka -ta 'pö.

5 Bhii -a -bha [sɔɔn yaa -nu -lo 'ko -ta -sü -ta [ya 'dho [ya -lo dhang- 'gü; -Zlan -zlö yaa trö -a këyuö yaa -nu 'ka.

6 -Kaa 'yɛnng bho [nɛ -kɔ 'ö ka 'yɛnng bhɔa bhɛ -a 'dhö. Pɛ 'ö -kɛ kaa bhɛ, -kaa 'pɛ bho -a -gɔ -gwaa [plɛzɛ. -Kaa -bha yö -kɔɔ pa -yö kɛ 'gbee- -gwaa [plɛzɛ -yö ziɛɛ -a mɛ 'ö- -yuö -kɛ ka -dhɛ bhɛ -a -ta!

7 -Ka 'klobhɔdhe waa- 'yɛnngbhɔdhe wo -a -ta [nɛ -kɔ do 'ö- [kaa' 'tɔbhɔdhe waa- [naɔpɛ -nu 'gü bhɛ -a 'dhö. -Ya -pö ö -de 'gü [nɛɛ: «A -ya zö [nɛ -gludhe 'dhö. 'Maa [gɛandhe 'ka, 'ö n 'ka 'dho pɛ 'wo- -dhe ga -a do 'gbɛɛdhö.»

8 -A -wun 'gü 'wun -nu 'wo 'dhoɛ- nu -a -ta bhɛ -wo -dho

-ya -a -bha -dhekpaoyi do 'kpaan 'ka; 'ö tɔɔ ga 'dhö, ga -gbo -nu waa- din -nu. -A 'gü -dho [siö]- 'siö [kwaa]. Bhii kwa Deme -Zlan 'yö- -bha za kan bhë -a 'pii -yö 'gbee-.

9 -Gludë -nu 'wo 'kpongtaa 'ö wo -nu 'wo [sɔɔn -kë 'iin 'ö 'wo wo -de nu [naɔpë -nu -bha -kë mɛ -gɔ -sü -dhë bhë, yi 'wo 'dhoë- pödhe bhë -a 'güö -sü 'sion [luu]- -sü yöë bhë -a 'ka, -wo -dho 'gbo bɔ wo -de [maa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü.

10 -Wo -dho dɔ -a 'ka [gbiin 'suö 'ka, 'yënnghödhe 'ö 'dhoë- nu pödhe bhë -a 'gü -mɛ -nu -ta bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wo- pö: <-Më 'yena -wun [nɛ -oo! 'Yena -wun -mlë 'ö [nɛ! O, Babilonë, pödhe [va 'piigbeeze! 'Lele do 'kpaan 'gü -wun 'yö ü 'klo bhɔ [nɛ [a!>

11 'Dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo 'kpongtaa -wo 'gbo bɔ -na wo -de [maa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü 'pö, bhii 'ö tɔɔ mɛ 'yaa pë gbe 'dho -an -gɔ gbo.

12 Pë -nu [ya kë 'wo- dho bhë 'wo tɔɔ: 'Sënnɔ, 'wëü-, -güö [suu]- -wungbeeze -nu, -zlɔɔ -nu, sɔ -sɛɛbɔ -nu, sɔ [suu]- bun nuɛazë -nu, 'lü [suu]- -wungbeeze -nu, pë -nu 'wo- yan biö 'sɔn 'ka, -a mɛ -nu 'wo 'yan -sü 'ka 'lü [suu]- do 'bhaa [sɔnnɔ] 'gbeeze 'ka, -a mɛ -nu 'wo- yan zën 'ka, -a mɛ -nu 'wo- yan -piö 'ka 'iin -tɔn 'piö -guö [suu]- do 'wo- dhe 'maablë,

13 pë din -kë -së -pë -nu 'wo- dhe kanelö waa- -a 'bhaa -nu; pë 'yi 'tëë -sëëzë -nu 'wo- dhe 'miilö waa- -a

'bhaa -nu, 'güö -pë 'tëë -sëëzë -nu, -drɔɔn 'yi -nu, 'yɔn -nu, 'blee- ga waa- 'blee- -bi -nu, -du -nu, 'bhla -nu, [soo -nu waa- -yaa 'gü -pë, -wo -dho -dewo 'wo mɛ 'bhee- -nu 'dhɔɔ dɔ [nɛ [nua -nu 'dhö.

14 'Ö 'dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo bhë 'wo- pö pödhe bhë -a -dhë: <Ü -bha [naɔpë 'ü- 'piö -be kö 'ü ü 'yan dɔ -a -bha bhë -an 'plɛ 'gü [ya [siö]-; ü -bha [bhɔpë -nu waa- ü -bha pë [sɔnnɔ] 'gbeeze -nu 'gü [ya [siö]-! Ü 'ka 'dho -an yö gbo 'gbɛdhö!>

15 'Dhɔɔdɔmɛ -nu 'wo -kë [bhɔɔzë 'dhɔɔ dɔ -sü 'ka pödhe bhë -a 'gü, -wo -dho dɔ -a 'ka [gbiin 'ö 'yena -wun 'ö 'dhoë- kë pö- bhë -a 'gü -mɛ -nu 'ka bhë, 'ö- 'suö -yö -da -an 'gü. -Wo -dho 'gbo -nu bɔ wo -de [maa 'ma -sü 'ka

16 -a pö -sü 'ka [nɛɛ: <'Öö, -më 'yena -wun 'ö [nɛ -oo; 'yena -wun -mlë 'ö -kë pödhe [va [nɛ -a 'ka [nɛ -oo! 'Ö 'dhu 'ö- wo sɔ 'bionbion 'puu waa- -a nuɛazë 'ka, 'ö 'sënnɔ [baa] -pë -nu, -guö 'yanbhɔsüzë -nu, -zlɔɔ -nu -wo -kë -a -bha,

17 'Ö 'lele do 'kpaan 'gü, 'ö [bhɔpë -nu 'wo- -gɔ 'saadhö bhë, 'ö- 'plɛ 'gü [ya [siö [nɛ [a!>

'Dhiö -sü 'yitagɔ 'dhasi -nu 'ka -mɛ waa- ö bha -dho 'tagüme -nu, 'yitagoblüme -nu waa- 'yitagüme -nu 'wo to 'töüdhö -wo -dɔ [gbiin,

18 'wo 'kɔ -nu 'güö -sü 'sion -ga; 'wo yö [gblaa 'gbla -sü

'gü □nεε: <Pödhe 'ö- □suu'- dho kë □nε pödhe □va 'ö □nε -a 'dhö yaa kë -dhö do!>

19 'Wo -büö -bi -nu -lo wo -gö -ta, 'wo 'gbo -nu bö wo -de -maa 'ma -sü 'ka □woë' □nεε: <'Yena -wun -mü □dhe □ε! Pödhe □va 'ö □nε 'ö- -bha □bhööpë -nu bhë 'ö me -nu 'wo 'yoo -ta 'yitagögüme -nu 'ka 'wo □kaa' □bhöözë bhë 'yena -wun □ya kaa □dhe □ε! Bhii 'lεε do 'kpaan 'gü -wun □yaa- 'ple 'gü □siö'-!>

20 Dhang- 'gü -dhe, -bhö □zuögludhi kë, bhii -a 'gü □ya □siö'-; me -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka, ka 'dhö, -Zlan 'dhiwöpöme -nu 'dhö, waa- Yesu -bha bö -me -nu, -ka □zuögludhi kë, bhii -Zlan □ya -a -bha za 'kan, -a -bha 'wun yaa 'ö- -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü. Za □yaa- 'kun, -a 'klo □ya bhö.> »

21 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha böme do 'gü 'gbeezë -yö -guö kpö do 'ö- -ta -yö -kë □nε 'blee- ga -wüü -a 'ka -guö kpö do □va 'dhö -a sü 'ö- -zuö 'yoo □bhaa -a pö -sü 'ka □nεε: «-Kö do gia- 'ö □nε 'ö Babilönë -pö □va dho □zong'- -a 'ka kö -a 'gü -yaan □siö'-. 'Ö me gbe 'ka 'dho ö 'yan do -a -bha gbo 'gbεεdhö.

22 Me gbe 'ka 'dho 'tan bho -wo -nu, kóng zë -wo -nu, -bhong -piö -wo -nu waa- 'truu -piö -wo -nu -an gbe ma ü □plöö gbo. Waa 'dho □daan' -yuö □suu'- 'oo □suu'- kë -me gbe yö ü □plöö gbo. Waa 'dho 'blee- ga zön -drinng ma ü □plöö gbo.

23 □Labang yaa 'dho yö ü

□plöö gbo. Waa 'dho dhe 'sü -sü 'iin -dho gwaan -sü -drinng ma ü □plöö gbo. Ü -bha 'dhöödöme -nu -wo -kë me 'piigbeezë -nu 'ka 'kpong- taa, bhii ü 'sëgüme -nu 'ple -püö ü -bha 'gina -nu kë -sü 'ka.

24 Babilönë -dhe 'klo -yö -bhö, 'ö töö -dhe bhë □nε 'ö 'wo -Zlan -wodhiölöme -nu waa- me 'slööslö -nu zë -a -bha. Me -nu 'saadhö 'wo -an zë 'kpongtaa, -wo -an -yö mü.»

19

1 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö pë 'ö -kë □nε me gbung □va 'we -wo 'dhö 'a- -ma dhang- 'gü, 'ö- pö □nεε: «-Kwa □toëpö -Zlan 'tö bhö! Dhasü, 'töbhödhe waa- 'piigbeedhe -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka!

2 Bhii -a -bha za 'kan -kö -yö 'wun gia- 'ka 'ö 'yö kpengdhö! 'Ö töö □ya -lo □söönkédhe □va bhë -a tuö. Za □yaa- 'kun, yö 'ö 'kpong- taame 'ple -gö 'gü □siö 'ö -bha □söön kë -sü 'ka bhë, -Zlan □ya 'klobhödhe -da -a -ta. -A 'klo -bhö -gen 'bhaa 'ö töö -Zlan -bha yuökëme -nu zë 'ö- wo bhë.»

3 'Ö 'we -wo 'ö -kë □nε me gbung -wo 'dhö bhë 'ö -we 'zü □nεε: «-Kwa □toëpö -Zlan 'tö bhö, bhii pödhe □va bhë -a 'güö -sü 'sion -yö -dho □luu' □toëpö 'ka!>

4 'Ö me ziizii -nu 'göo- □ple ö ga -yiisië waa- pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë 'wo -lo wo kpön 'gü -Zlan 'ö -ya -sü 'ka 'gö -gbloo 'gü bhë -a 'dhiö 'ö 'wo- gba □woë' □nεε:

«Amen! □Dhe -kē 'dhō kō -kwa -Zlan 'tō kē □va!»

'Bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan-

⁵ 'Yö -wo do -yö go 'gō -gbloo 'gü □zian' 'yö- pō: «-Ka kwa Dē -Zlan 'tō bhō, ka 'saadhō 'ō 'ka- -bha yuökēme 'ka waa- me -nu 'ka -suō -a -dhē, ka me □va 'ka 'iin ka 'nē 'tee 'ka!»

⁶ 'Go mü 'ō 'we -wo do 'ō bhō me gbung □va 'we -wo -bha □ne 'yiga □va -nu -zuō -drinng 'dhō, 'iin 'gbee- 'ka □ne dha 'we -wo 'dhō 'a- ma □neε: «Kwa -bha □toēpō -Zlan 'tō -yö kē □va! Bhii kwa Dēme 'ō kwa -bha -Zlan 'piigbeeze 'ka bhē -a 'tō -yö me □kōon -na -gludēdhe 'gü!

⁷ -Kwa □zuögludhi kē 'sönggō -sönggō, 'kwa- 'tō kē □va. Bhii 'bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan- yi □ya -lo. -A -bha dhebo □ya 'ō -de □baa'-.

⁸ -Wogbiindhe -yö -nu -a -dhē, kō -yö 'ō 'dhu so 'pionpion, 'bhü -sü 'go mü 'ō 'puu -a 'ka. So 'pionpion bhē -ya -zōn kēwun -nu kpengdhō 'ō -Zlan -bha 'segögüme -nu 'dho -a kē -na bhē -a 'ka.»

⁹ □Dhe □ya kē 'pō, 'ō -Zlan -bha bōme -ya pō n -dhē: «-Bhō 'sēēdhe 'sü, 'ü pē -ya □woē' □neε: □Zuögludhi -yö me -nu 'wo -an □dhō -kē 'bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan- ta bhē -an -gō.» 'Ö kō 'zü 'ō- pō □neε: «-Wo bhē, -Zlan -wo giagia 'ō go -a 'dhii yō -mü.»

¹⁰ 'Yö 'a -lo n kpon 'gü -a □gēēndhō kō 'aan- gba, 'yö- pō n -dhē: «Dō! Kō □kun

'ü- -kē 'dhō! Yuökēme -mü n 'ka 'pō □ne ü 'dhō, ü dheglu 'nē gōon- -nu 'ō pē -nu 'ō Yesu -ya -kē bhē 'ō -kē -an 'yaan 'ō 'wo- -wun □blēε'- -me 'ka bhē ka 'dhō. -Bhō -Zlan gba □zian!» Bhii pē 'ō -kē -bin -sü 'ka 'ō Yesu -ya yō -dhegbeadhe 'gü bhē 'ō tōo -Zuu 'slööslö 'ō 'wun -nu do -na me -nu 'dhii 'ō 'wo -Zlan 'dhi -wo pō -na -a 'ka bhē.

-Ya □soo 'puu □taa -me -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü

¹¹ □Dhe □ya kē 'dhō, a dhang- -yö kō -a 'dhi □ya 'po, 'ō □soo 'puu do -yö -wo. Me 'ō -kē -ya -sü 'ka -a □taa bhē -a 'tō tōo «-Towotame; 'ō- 'bhaa -yö -kē 'zü «'Wun- giagia» 'ka; □ya za 'kan, -ya -kan -a 'kan -kō 'ka kpengdhō; 'iin □ya 'ko zē me 'ka, kō -ya -zē 'wun gia- -wun 'gü.

¹² -A 'yan -yö -kē 'bhü -dhiadhō □ne 'siö 'dhō. 'Ö 'gō □gblaa' □plēēzē 'dhoē- gō -bha. 'Tō do 'ō me gbe 'yaa- do -a 'ke yaa kē yō gia- -a 'ka -yö -kē -ya -sü 'ka -a -bha.

¹³ Gblang 'ō fei -ya kun 'töüdhō bhē, (yö □ne 'ō- -zōn zō □ne -ya □soo □taa -me 'ō bhē □ya 'toē- 'gbee- 'ka 'ō yaagüme -nu -ta) -yö -kē -a -bha. Me bhē -a 'tō tōo -Zlan -wo.

¹⁴ -Glu gbung 'wo dhang- 'gü -wo -kē -a 'piö; so 'pionpion 'puu 'slööslö -yö -kē -an -bha 'ō 'wo -kē -ya -sü 'ka □soo 'puu -nu □taa.

¹⁵ 'Ö -dhaa 'dhiözē do 'yö dho 'següme -nu 'klo bhō -a 'ka 'yö go -a 'dhii.

-Yö -dho 'dhiö sü -an 'ka -piö 'gblöongblön do 'ka; 'yö dho lezen -kpa -nu □wüü'-lezen -kpa 'yi -bho -a 'gü -pë 'ö -Zlan 'piigbeezë -bha -naazuëdhe 'gblüünzë bhë -a 'gü -pë 'ka bhë -a 'gü.

16 Pë do 'ö -kë -a 'to 'ka -yö -kë -ya -sü 'ka -a -bha gblang waa- -a -gen -an -bha □nεε: «-Gludë -nu -bha -Gludë waa- dëmε -nu -bha Dëmε».

17 'Go mü 'zü 'a -Zlan -bha bömε do 'bhaa yö kö -yö -do -sü 'ka lan- 'gü. 'Yö -gbla -wo do 'gbee- 'ka -ma -nu 'wo -kë ziö □dhia -an -dhë □nεε: «-Ka nu 'ka 'dho ka 'kuëdhö -Zlan -bha -bhöpë □va 'ö □nε -a -ta!

18 -Ka nu, 'ka -gludë -nu, 'dhasi -nu -gömε -nu, 'gü 'gbee- -mε -nu, □soo -nu waa- ö -ya -a □taa -mε -nu, mε -nu 'töüdhö 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, mε □vava -nu 'iin 'në 'sεen- -nu -an -bhö!»

19 'Go mü 'a wü 'dhö, 'kpongtaa -gludë -nu waa-wo -bha -glu gbung -nu yö kö □wa 'dho wo 'ko □bhaa -waan -glu -ya mε 'ö □soo □taa bhë waa- ö -bha -glu gbung -nu -an -bha.

20 'Kεε mε 'ö -kë □soo □taa bhë waa- ö -bha mε -nu -wo -to -a 'gbee- 'ka -an -ta 'ö wü 'ö bhë 'wo- kun 'gan 'ka. Yö 'dhö waa- -Zlan -wodhiölomε □suazë 'yö -dhidhaapë -nu -kë wü bhë -a 'yan 'dhiö bhë 'wo -an kun. -Dhidhaapë -nu bhë □nε 'ö bö -a -ta 'ö mε -nu -püö; 'ö 'wo wü bhë -a -bha □duakëpë -ya -an -bha; 'ö wü bhë 'ö

mε -nu -wa 'bin gba. Wü bhë waa- -Zlan -wodhiölomε □suazë bhë -wo -to 'bhee- 'ka 'wo -an -zuö 'siö kpö -ta -dhe 'ö böön 'tëë yaazë 'dho 'güö -na -a -bha bhë -a 'gü.

21 'Kεε mε -nu 'wo to -wo -ga -dhaa 'ö 'go -na mε 'ö -ya □soo □taa bhë -a dhiö bhë -a □kwaa'; 'ö -ma -nu 'saadhö -wo -an □glöö -kë wo -bha -bhöpë 'ka.

20

1 'Go mü 'zü a -Zlan -bha bömε do -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü -yö □yoo' -na; -glu 'kpa 'dhi □va bhë, -a -yö -a 'dhiö -pë □lakele waa- □yoo' -bhüö □va do -wo -kë -a kwεε.

2 'Yö nu 'yö 'gina 'ö □mεε zii 'ka bhë, 'ö- kun. 'Gina bhë □nε 'ö toö dü 'wo- -dhe Satan. 'Yö- lö □yoo' 'ka -kwε -vuu do 'piö.

3 'Ö -Zlan -bha bömε -ya -zuö -glu 'kpa 'dhi □va 'gü, 'yö- 'dhi ta, 'ö ö -bha -wogbiindhe □duakëpë to -a -bha, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö dho 'segümε -nu bho zian -ta gbo -yö 'dho -yö yöë -kwε -vuu do bhë -a -lo -yi -bha. -Kwε -vuu do bhë □ya -lo, -wo -dho wo □kwaa'- -a -zü 'töng pë 'tee -bha.

4 'Go mü 'a 'gö -gbloo -nu yö: Mε -nu 'wo -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë -wo -ko -mo 'wuën- -sü yö kö -waan mε -nu -bha za 'kan. Mε -nu 'wo to -piö □kwaa' Yesu -wun □blεε' -sü waa- -Zlan -wo -an -wun 'gü, 'ö wü 'ö bhë waa- -a 'bin 'ö waa -an gba, 'ö waa □duakëpë gbε -ya -an

-kpong 'gü 'iin -an -kɔ -nu -bha bhë, a -an nii -yö mü 'pö, 'ö -kë -a 'gü -sü -yö nu -an -dhë, 'ö waa- Klito -nu 'ö 'wo -gludëdhë -kë -kwε -vuu do bhë -a 'piö.

⁵ -Go ga 'gü -sü -blëezë □ne bhë. Game -nu me 'wo to waa 'dho go ga 'gü 'ö dho 'ö yöë -kwε -vuu do bhë -a ziö -sü -bha.

⁶ □Zuögludhi waa- 'dhoë-yö 'to me -nu 'wo 'dhoë- go ga 'gü -blëezë 'ka bhë -an -ta! Ga kë □ple -naa -kɔ 'ka 'dho -mɔ -an -bha gbɔ 'gbεεdhö. -Wo -dho kë -Zlan waa- Klito -an -bha slabhome -nu 'ka. -Wo -dho -gludëdhë kë Klito 'piö -kwε -vuu do bhë -a -bha.

-To -a 'gbee- 'ka Satan -ta -sü

⁷ -Kwε -vuu do 'ö bhë □ya ziö, Satan -yö -dho go -kanso 'gü.

⁸ -Yö -dho dho 'ö 'sëgögüme -nu 'wo -lo -sü 'ka 'sε -to 'dhö -sü -ta, 'yö -an -püö; 'wo tɔɔ Gögö waa- Magögö. -Yö -dho -an -dhe 'ko □bhaa kö -waan -glu gɔn; -an -dho 'kuë- -sü -wo -dho kë □va □ne 'yënnng -nu 'dhö 'yoo 'kpong 'dhiö.

⁹ -Wo □yɔɔn -na 'sε 'pian 'saadhö -ta; -wo □nië' -na -Zlan -bha me -nu waa- -a -bha pödhe 'ö- -dho -ya -kë bhë -an -zü. 'Kεε 'siö -yö -dho go dhang- 'gü, 'yö -an 'gü -siö.

¹⁰ Dü 'yö -kë -an -püö □dhia -be bhë, -yö -dho -züö 'siö 'yipuë waa- blɔɔn 'tëë yaazë -an 'gü; -dhe bhë □ne 'ö wü waa- -Zlan -wodhiölome □suazë bhë 'ö □wa -an -züö

-a -bha 'dhiö 'saadhö. -An 'klo -dho bhɔ lënnng waa- gbeng -nu 'ple 'ka □toëpö 'ka.

Za -kaanta dɔ -sü

¹¹ 'Go mü 'ö 'gɔ -gbloo 'puu □va waa- me 'ö -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë 'a -an yö. 'Sε waa- dhang- -wo -ziö 'wo go -a 'dhiö, 'ö me gbε yaa -an yö gbɔ.

¹² □Dhe □ya kë 'pö, 'a game -nu, me □vava -nu, me 'sëen- -nu -an yö kö -wo dɔ -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'dhiö. 'Ö me do -yö 'sëëdhë -be -nu 'dhi -po. 'Sëëdhë -be do 'bhaa -yö -kë mü 'ö 'wo- 'dhi po 'pö. Yö □ne 'ö tɔɔ -kë -a 'gü -sü 'sëëdhë -be. 'Ö game -nu -bha za -yö -kan pë -nu 'wo- -kë, 'ö -ya -sü 'ka 'sëëdhë -be -nu bhë -an 'gü bhë -a -wun 'gü.

¹³ 'Ö 'yoo -yö nu ö -bha me -nu 'wo to -a □bhaa -an 'ka za dɔ -dhe □bhaa mü. 'Ö ga waa- □glööbɔɔdhe 'wo nu wo -bha game -nu 'ka mü 'pö. 'Ö -an -bha za -yö -kan pë -nu 'wo- kë -a -wun 'gü.

¹⁴ □Dhe 'ö -an -bha za □ya 'kan, 'wo ga -de gia- waa- □glööbɔɔdhe -an -züö 'siö 'yipuë 'gü. 'Siö 'yipuë 'gü -dhe bhë 'ö tɔɔ ga -kë □ple -naa.

¹⁵ Me 'oo me 'ö- 'to yaa kë -ya -sü 'ka -kë -a 'gü -sü 'sëëdhë -be bhë -a 'gü, -a -züö 'wo- wo 'siö 'yipuë bhë -a 'gü.

21

Dhang- -dëü waa- 'sε -dëü

¹ 'Go mü 'a dhang- 'gü -dhe -dëü waa- 'sε -dëü -an yö; kö

dhang- zii waa- 'se zii 'waa -dhö gbɔ, kö 'yoo gbɛ 'yaa -dhö gbɔ.

2 'Ö pödhe 'slööslö 'ö Zeluzalemē -dhe -dëü 'ka bhë, 'a- yö kö -yö 'go -na -Zlan 'piö dhang- 'gü -yö □yoo' -na kö □ya kē □ne pē 'wo- pö dheɔ 'ö □ya ö 'dhu □ne -dhe 'wo pö -a -bha, -a -bha -dho gwaan -yi -mü □dɛɛ -a 'dhö -a 'dhö.

3 A 'we -wo do 'ö -kē 'gbee- 'ö go 'gɔ -gbloo 'gü □zian' 'a- ma 'yö- pö: «Dɔ 'kwa- wo zlöö □ne bhë, -Zlan -dho kē me 'bhee- -nu 'piö, □ya nu me 'bhee- -nu ziën. -Zlan -yö -dho kē -an 'piö, 'wo -kē -a -bha 'segögümɛ -nu 'ka, 'ö yö gia- 'ö -kē -an -bha -Zlan 'ka.

4 -Yö -dho -an 'yënnng □dhuë'-. 'Ö ga -sü -nu, -wokpödhe -nu 'iin 'yënnngbhödhe -nu -an gbɛ yaa 'dho kē -dhö gbɔ, bhii pē ziizii -nu 'wo bhë □wa ziö.»

5 'Ö me 'ö -kē -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë, 'ö- pö: «Dɔ 'kwa- wo zlöö □ne bhë, 'ma pē 'plɛ kē -dëü.» 'Go mü 'yö- pö n -dhë: «'Wun me 'ö bhë -a -ya; bhii n -wo -nu 'wo bhë -wo 'wun gia- 'ka, 'ö -zo -yö -an -bha -sü -yö -an -ma kun.»

6 'Yö- pö 'zü: «□Ya yën, ma □ne 'a tɔɔ Alüfa waa- Omega; 'a pē -bleezë waa- pē 'dhiötodhe -an 'ka. Me 'ö 'yi mü -dho □yaa- 'kun, a -dho -a gbaa -kē -a 'gü -yi 'ka 'kpaan.

7 Me -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, pē -nu 'wo dho kē gbaɔ 'ka 'aan- kē -an -dhë 'wo bhë, 'go mü a -dho kē

-an -bha -Zlan 'ka -waan kē n gbö -nu 'ka.

8 □Ya 'to me -nu 'ö -an -gɔ -ga 'yaa -an 'dhiö -nu, me 'waa -Zlan -wo □bhle -ya, me □lɔɔzë -nu, mezëmɛ -nu, □sɔɔnkëmɛ -nu, me -nu 'wo wo -zo 'to -na bhë kēpē -nu 'piö -nu, me -nu 'wo gbapē -nu gba -na waa- □suame -nu 'töüdhö, -an -bha kēdhe -yö -dho kē 'yi 'siö- 'puëë 'ö 'siö 'gü -dhe waa- blɔɔn 'tëë yaa 'gü -dhe 'ö ga kē □ple -naa 'ka bhë -a 'gü.»

Zeluzalemē -dhe -dëü

9 -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple 'ö -Zlan -bha -wo me -ta -wun -kɔɔ 'slaple 'dho -an kwɛɛ bhë, -a me do -yö -nu 'yö- pö n -dhë: «-Bhö nu 'a 'bhlanë -bha 'sü dhe -zɔn ü -dhë!»

10 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö dho n 'ka -tɔn do □gbiin tuö -Zuu 'slööslö □kwaa'. 'Yö Zeluzalemē -pö 'slööslö 'yö -kē go □dhia dhang- 'gü -Zlan 'piö bhë 'yö- -zɔn n -dhë.

11 -Yö -kē 'bhü □dhia -Zlan -bha 'tɔbhödhe 'ka. Pödhe bhë -a 'bhü -ko -yö -kē □ne -guö 'yanbhɔsüzë □sɔɔnnng' 'gbeezë □suu'- do 'wo- -dhe 'zasüpē 'kɛɛ 'ö- bun 'dhö 'bhlöngbhlöng -a 'dhö.

12 'Ö pē 'ö -kē □ne böü- 'kplong □va □gbiin 'dhö 'ö □nië -a -zü. 'Ö- 'dhi -nu 'dho 'gɔɔ- do ö ga □ple, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ 'gɔɔ- do ö ga □ple -wo wo -zo -kē 'kɔdhi -nu 'wo bhë -an 'piö. 'Ö- 'dhiö kpong -nu 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhë 'ö Izlaelö 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do

ga □ple 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka -an -bha 'dhö do do 'ka.

13 'Kɔdhi -yaaga 'ö- 'pian 'ö -dhö ö -a -ta. -A -yaaga -wo lan- 'go □zian'; -a -yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ dhuö □zian', -a -yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ goo □zian'; 'ö- -yaaga 'dho lan- -püö □zian'.

14 Pödhe 'kplong bhë, -wa -gban -guö kpö 'gɔɔ- do ga □ple -ta. 'Ö -guö 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhë 'ö 'bhlanë -bha bɔmɛ -nu 'gɔɔ- do ga □ple 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka -an -ta.

15 -Zlan -bha bɔmɛ 'ö -kë 'wun -blɛɛ n -dhë □dhia bhë, 'sɛnng 'lü 'në 'yö -kë pɛdanpɛ 'ka -yö -kë -a kwɛɛ, kö -yaan pödhe bhë 'dhö, ö 'kɔdhi -nu waa- ö 'kplong -nu daan.

16 Pödhe bhë -a 'pian -yi- isië 'wo bhë, -wo -mɔ wo 'kuë 'kpodhö. □Dhe 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya do dan ö -bha 'lü 'në bhë -a 'ka, -a 'kilong -yö -kë -vuu □ple ö -ta □ple. Pɛ do bhë 'ö- 'ka pödhe bhë -a -bha 'kɔ -nu 'pian 'ple 'piö.

17 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ -yö 'kplong bhë -a -ta dan. 'Ö- -ta □duan' -yö -kë 'mɛtrë 'gɔɔ- 'slaple ga □ple.

18 'Kplong 'ö bhë -wa -do -guö □suu'- □sɔnng' 'gbeezë do 'wo- -dhe 'zasüpë bhë -a 'ka. Pödhe gia- -de 'gü -dhe -yö -kë 'sɛnng 'bhlöngbhlöng 'ka □ne 'vedhe 'dhö.

19 -Guö -nu 'wo -kë 'kplong bhë -a -gban -a -ta -pë 'ka bhë, -guö -sɛɛbɔ -nu -wun □suu'- 'gbeezë -nu -wo -kë dɔ -sü 'ka -a -bha. -A -gen

□luu'- -guö -blɛɛzë -yö -kë -guö 'wo- -dhe 'zasüpë ('ö -gbleibizë) bhë -a 'ka; -a kë □ple -naa -yö -kë safii, ('ö- bun 'dho 'budhazë) -a 'ka. -A kë -yaaga -naa tɔɔ agatö, 'ö- 'yan 'dho □plëezë. -A kë -yiisië -naa tɔɔ emelodö. (-Yö -kë -gbleibizë.)

20 -A kë 'sɔɔdhu -naa tɔɔ onikusö 'ö- 'yan 'dho □plëezë; -a kë 'slado -naa ('ö- bun -yö kë nuɛazë) tɔɔ 'saaduanö. -A kë 'slaple -naa tɔɔ klizolitö 'ö- bun -yö -kë □ne zën 'dhö; -a 'slɛaga -naa tɔɔ belilö ('ö- 'bhaa -nu bun -yö bhɔ 'budha -bha 'iin -gbleibi -bha). -A 'seisië -naa tɔɔ topazë ('ö- bun -yö -kë □ne 'siö 'dhö). -A 'gɔɔ- do -na tɔɔ klizoplazë ('ö- bun -yö -kë 'puu -gbleibizë). -A 'gɔɔ- do ga do -naa tɔɔ tuukwaazë (-yö -kë 'budhazë); -a 'gɔɔ- do ga □ple -naa (bun -yö nuɛazë □ne dha -bhüö -dhe nuɛazë 'dhö) 'wo- -dhe ametisö.

21 'Kwɛɛ 'dhi 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhë 'wo tɔɔ -zɔɔga -nu 'gɔɔ- do ga □ple. Kpong -nu 'wo 'dhö bhë -a do -yö -kë -zɔɔga -nu 'wo bhë -a do 'ka; -kpinngga 'ö plöö mü -a -ta dhuö -dhe -yö kë 'sɛnng 'puu 'ka; 'yö -kë 'bhlöngbhlöng □ne 'vedhe 'dhö.

22 N 'ka -Zlan -gba -a 'gü -kɔ gbɛ yö pödhe bhë -a 'gü, bhii kwa Dɛmɛ -Zlan 'piig- beezë waa- 'bhlanë -wo -dhe bhë -a -bha.

23 Pödhe -bha -wun 'yaa lan- 'iin 'su -an -bha kö -waan 'bhü -a -ta, bhii -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe -yö -bhü -a

-ta, 'ö 'bhlanë 'dho -a -bha
 □labang 'ka.

24 'Següme -nu -wo -dho 'ta
 sü -a -bha -dhepuudhe 'gü, 'ö
 'kpongtaa -gludë -nu -wo nu
 wo -bha □bhööpë -nu 'ka.

25 Pödhe 'ködhi -nu -wo
 -dho to 'po -sü 'ka. -An 'dhi
 'ka 'dho ta, bhii 'bin 'më -sü
 yaa 'dho kë mü.

26 'Kpongtaame -nu -wo
 -dho nu wo -bha □bhööpë
 waa- □bhlëyadhe -an 'ka
 mü.

27 'Këe pë -dhuuzë gbë 'ka
 'dhö -da pödhe bhë -a 'gü,
 'iin më 'ö- këpë -nu -wo -kë
 pë □löözë waa- □sua -wun
 □blëe' -sü -an 'ka, wo 'ka 'dho
 -da mü 'pö. Më -nu 'wo dho
 -da mü, 'wo töö më -nu 'ö -an
 'tö 'dho -ya -sü 'ka 'bhlanë
 -bha 'sëedhe -be 'ö -kë -a 'gü
 -sü 'sëedhe -be 'ka bhë -a 'gü.

22

1 -Kë -a 'gü 'yiga 'ö
 'bhlöngbhlöng □ne pë 'wo
 'vedhe kë -na -a 'ka □ne -a
 'dhö bhë, -Zlan -bha böme
 -ya -zön n -dhë. -Yö -kë 'go
 □dhia -Zlan waa- 'bhlanë -an
 -bha 'gö -gbloo 'gü.

2 'Yiga bhë -yö -kë ziö
 □dhia -kpinngga 'ö pö- ziën
 bhë -a 'piö. -Kë -a 'gü -lü -nu
 -wo -kë dö -sü 'ka -a 'kpong
 'dhiö mü. -An bhe -nu -wo
 -ya -gwaa 'göö- do ga □plezë
 -kwe do 'gü. 'Su 'saadhö 'ka,
 -an bhe -nu -wo -kë. -A 'dhe
 -nu 'wo bhë □ne 'wo 'següme
 -nu -dhe bo.

3 -Zlan 'ka 'dho 'dhangga
 -ya pë gbë -bha gbö.

-Zlan waa- 'bhlanë -an
 -bha 'gö -gbloo -wo -dho kë

pödhe bhë -a -bha, 'ö -Zlan
 -bha yuökëme -nu 'wo dho -a
 gba.

4 -Wo -dho wo 'yan dö -a
 -bha; 'ö -a 'tö dhö kë -ya -sü
 'ka -an -kpong 'gü.

5 'Bin -bha 'më -sü gbë 'ka
 'dho kë mü, 'ö -an -bha -wun
 gbë 'ka 'dho kë □labang -bha
 -dhepuudhe -bha 'iin lan-
 -bha -dhepuudhe -bha, bhii
 'ö töö kwa Dëme -Zlan -yö
 -dho ö -bha -dhepuudhe bhü
 -an -ta, 'ö 'wo dho -gludëdhe
 kë □toëpö 'ka.

Yesu -bha nu -sü

6 'Go mü 'ö -Zlan -bha
 böme -ya pö n -dhë: «'Wun
 -nu 'wo bhë -wo 'wun gia-
 'ka 'ö -an -dhe 'wun gia- -sü
 -ya -ma kun. Dëme -Zlan 'ö
 □ya kë 'ö ö -bha -Zuu -ya ö
 -wodhiölome -nu 'gü □ne -yö
 ö -bha böme -bö kö pë -nu
 'wo nu -na bhë, -yaan -a -zön
 ö -bha yuökëme -nu -dhë.»

7 Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to
 'to! A nu -na; □zuögludhi
 -yö më 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö go
 'sëedhe □ne -a 'gü -a □bhlë
 -ya bhë -a -gö.»

8 Ma Zan -më, -wo -nu 'wo
 □ne 'a -an -ma, 'ö pë -nu 'wo
 □ne 'a -an yö. □Dhe 'ma
 yën -a -bha, 'a -lo n kpon 'gü
 -Zlan -bha böme 'ö pë -nu
 'wo □ne 'ö- -zön n -dhë bhë
 -a □geëndhö kö 'aan- gba.

9 'Yö- pö n -dhë: «Kö □kun
 'ü- -kë 'dhö! A -Zlan -bha
 yuökëme 'ka □ne ü 'dhö, ü
 dheglu -nu 'wo -Zlan -wod-
 hiölome 'ka -nu waa- më -nu
 'wo -wo 'ö 'sëedhe -be 'ö □ne
 -a 'gü 'wo- □bhlë -ya -nu, ka
 'dhö. -Bhö -Zlan gba □zian!»

10 'Go mü 'yö- pö n -dhë: «Kö □kun 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sëedhë -be □ne -a 'gü bhë 'ü- -bin, bhii 'töng 'yö -ya pë -nu 'wo □ne -an -bha kë -yi 'ka bhë □ya yö □klöö'.

11 Με 'ö- këwun 'dho ya, -yö 'wun yaa kë -yö dhoë 'dhiö; με 'ö ö -de kun ya, -yö -de -kun yaa kë -yö dhoë ö 'dhiö; με 'ö- këwun 'dho -së -yö 'wun -së kë, -yö dhoë 'dhiö, με 'ö 'slööslö -yö 'dho -kë 'slööslö -sü 'ka 'dhiö.»

12 Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to to! A nu -na! A -dho nu ma με -nu □saan' 'ka; 'a dho -a dan με 'ö -dhö -a këpë -nu □tian' 'a- nu -a -dhë.

13 Ma □ne 'a tōō Alüfa waa- Omega; a pë 'plë züdödhe waa- -a 'dhiötödhe -an 'ka.»

14 □Zuögludhi -yö kë με -nu 'wo wo -bha gblang -zlu, 'ö -an □dua' 'dho -mü kö -waan -da pödhe bhë -a 'ködhi gia- -bha -waan -kë -a 'gü -sü -lü bhë 'ö bhë -a -bhö -an -gō.

15 'Këe pö- □taa -bha -dhe bhë 'ö tōō με □lōōzë -nu, με -nu 'wo to 'gina kë -sü -nu 'piö -nu, □sōōnkëme -nu, mezëme -nu, -gbapë gbame -nu waa- με -nu 'wo □sua -kë wo -wo waa- wo kë -kō -nu 'ka -nu -an 'plë -an 'to -dhë.

16 «Ma Yesu -me, 'a ma bōme -bō ka -dhë kö -yaan pë -nu 'wo □ne -an □blëe'- n -wun -dhe 'wun gia- -me -nu

-dho 'kuë- -sü -nu -dhë. A Davidö □suu'- -ta 'gü -me 'ka; a 'susongga 'yö bhü -dhiad- hiö -a 'ka.»

17 -Zuu 'slööslö waa- 'sü dhe -wa -pö: «-Bhö nu!» 'Ö με 'ö □ya -an -wo ma, -ya pö 'pö: «-Bhö nu!» Με 'ö 'yi mü -dho □yaa- 'kun -yö nu; με 'ö -kë -a 'gü -yi 'piö -yö -dho nu -a -dhë 'kpaan.

'Wun -gō dō -dhe

18 Ma Zan -me, a- -pö ka -dhë -yö sia- -sü 'ka με -nu 'töüdhö 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö 'sëedhë -be 'ö □ne -a 'gü 'ka- ma ka -dhë □ne: Με 'ö 'dhoë- 'wun 'bhaa -zuö 'sëedhë -be 'ö □ne -a -ta, -Zlan -yö -dho 'klobhōdhe 'ö- -wun 'dho -ya -sü 'ka 'sëedhë -be 'ö □ne -a 'gü bhë -a 'bhaa -da -a -bha 'klobhōdhe -ta.

19 'Ö με □ya 'wun 'bhaa bho -Zlan 'dhi -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sëedhë -be 'ö □ne -a 'gü bhë -a -ta 'pö, -Zlan -yö -dho -a -bha -kë -a 'gü -lü bhë sü, 'yö- bho pödhe 'slööslö 'ö- -wun -yö □blëe -a -bha 'sëedhë 'ö □ne -a 'gü bhë -a 'gü.

20 Με 'ö pë -nu 'wo -ya zō □ne 'ö -gban -a -bha bhë -ya pö: «□li-, a nu -na!»

-Yö kë □ne -kō bhë -a 'dhö! -Bhö nu Dëme Yesu!

21 Kwa Dëme Yesu -yö 'glusë kë ka 'saadhö ka 'ka! Amen!